Rupertus de
Ortu Seiarum

755.

N. Inv. 755.

CC II
7.

[illegible]

1483 Ja. ulti

Iste liber Thome de Strampino professoris sacre theologie et librarie collegii artistarum

~~Pro libraria ...~~

690

1

Tractatus iste qui dia-
rudimentum doctrine
vel erudimentum quer-
litur partes de doctrina
exequentes. prima est
de causa finali doc-
trine. Secunda de effi-
cienti. 3a de formali et mo-
do discendi. 4a de materiali. De
causa finali sic procedit. primo po-
nitur. in qua ostendit causa suscepti ope-
ris et quadruplex causa laboranti.
Deinde secundo tractatur ubi primo
ostenditur quod propter sapientiam obtinendam
creata est rationalis anima prima. 2o
quod propter finem multiplicem acquiritur
sapientia. 3o quod per sapientiam meretur
deus in via in patria. 4o quod
sapientie finis ultimus est vita eterna.
Circa primum scilicet quod propter sapientiam
obtinendam creata est rationalis
anima ostenditur quorum. scilicet quod omnes ho- 13
mines natura scire appetunt. quod phi-
losophi in hoc erraverunt quod sine sapientia
increata nulli ad sapientiam perve-
nire potuerunt. quod sine virtutibus sa-
pientiam adipisci non possunt. Circa 1m 13
omnes homines natura scire appe-
tunt ostendit quadruplicem statum ex-
emplariter conditionis, ex culpe corrup-
tione, ex gratie reformatione, et
philosophorum exercitatione. Circa philosophi 12
erraverunt hoc agitur de diversitate
errorum. 2o de causa errorum. 3o 16
de specificatione errorum epicuri 11
Quarto specificatio errorum philoso- 18
phorum in quorum scriptis. Confusio errorum
in philosophis patet ex quorum que sunt
oppositis nominibus, contrarietate terra-
minibus, defectibus terminibus, effectibus
turpitudinibus. Causa errorum in
philosophis patet ex quorum que sunt ala

tio exparte voluntatis. Indiscussi-
o exparte rationis. fictio ex
parte imaginationis. appetitus po-
pularis favoris et ambitionis.
De specificatione errorum epi-
curi sic procedit. Notatur eius
positio. rationibus eius con-
traria disputatio. Consequenter
ostenditur specificatio errorum 18
philosophorum in quorum scriptis sic procedit.
Primo ostenditur error in philosophis
et ostenditur quod Grecis erraverunt circa
deum. circa angelum. circa celum. circa
mundum. Deinde ostenditur error 19
eorum in mathematicis. Deinde er- 21
ror eorum in methaphisicis.
Deinde error eorum in ethicis. 23
Consequenter ostenditur quod sine sapientia in- 29
creata nulli ad sapientiam pervenire
poterunt. ad quod videndum consideran-
da est philosophorum superbia. superbie
medicina. medicine efficacia
et quorundam ipsorum sententia. Circa 26
autem sine virtutibus adipisci sapientiam
non possunt. ubi quorum ostenditur
scilicet quod veritas et religio a sapientia
non secernitur. Quod etiam
sapientia increata fons utrius-
que dicitur. quod ubi alterum dimittitur
ab altero vel quasi sine capite
vel quasi sine membris vivitur.
Circa hoc gentiles duplex adhuc
via steterunt. Deinde ostenditur 21
quod propter finem multiplicem mediante
tum acquiritur sapientia. et primo in genera-
li de multiplici fine adipiscendi.
2o in speciali ubi prima agit de
fine illorum qui nolunt scire ut sci-
ant. 2o de fine illorum qui nolunt
scire ut sciantur. 3o de fine illorum
qui nolunt scire ut ditentur. 4o
de fine illorum qui nolunt scire ut
edificent. 5o de fine illorum qui

nolunt scire ut edificent; et de
fine eorum qui nolunt scire ut sciant.
28 Arguitur primo de eis qui nolunt
addiscere ut sciant multa, 2o de eis
29 qui nolunt addiscere ut sciant sub
tilia, 3o quod omnis scientia ad theo
30 logiam est referenda. Deinde a
30 gitur de fine illorum qui nolunt scire
ut sciatur ubi primo arguuntur
qui egmoi se. Deinde fit in
31 uectio contra illos qui iactant se
de scientia, 2o quod non est iactandum de
32 scientia, 3o quod sine influentia lucis
33 increate non potest mens intelligere.
4o quod in patria erit scientia perfecta. De
34 fine ergo eorum qui nolunt scire
30 ut sciant arguuntur illi qui
nolunt aliorum dicta sibi contumaciter
arrogare, et illi ut indicant
sapientia sua nolunt nimis intentu
de diffinire, et illi qui nolunt
aliorum benedicta tenere, et il
li qui nolunt nimis verbis contentis
intendere, et in 1o capitulo quod non est
iactandum de scientia ostenditur quod moram
est illud quod sciunt in vita ista
superius rationibus ex parte subiecti
loci temporis obiecti, et medii, et
in 1o capitulo ubi ostenditur quod sine in
fluentia lucis increate non potest
mens intelligere, ostenduntur
tres rationes, ex parte intelligentis
hoc est anime sicut et non appre
hensiuarum potentiarum, et mentis appre
hensiuarum intellectiuarum singulis omnibus
inueniuntur, anima deficere ad sciendum
per se. Similiter ex parte rationis
tres, quia oportet rationem sine
cognitionem intelligibilem pararum
rationum ... esse. Tres ex
parte intelligibilis et similiter quantum
37 ad eandem veritatem et opinionem. Quod

autem perfecta scientia erit in patria ostenditur
quod ibi sciemus. ubi quantum ad
species. certitudo quantum ad puritatem
effectuum, et ineffabiliter quantum ad modum
ubi et delectabiliter quantum ad finem
et tempus. Erit ergo 1a scientia
plus. quia cognoscet singula
singulos et eorum cogitationes
atque affectiones. cunctarum co
gnitiones. Erit et illa scientia
certitudinis quia ibi erit infal
libilitas ex parte medii. puritas
ex parte organi, puritas ex par
te obiecti. Erit etiam ineffabilis
scientia, quia erit sine temporis imu
tatione. sine similitudinibus in
positione, sine doctorum expe
rientiis enuntiatione. Erit etiam
utilis et delectabilis quia erit in
diuinam intentionem et indefessibus as
pectu, timabit mentis, quam
talis affectus. Deinde arguitur 36
de fine illorum qui nolunt scire
ut ditentur et apprehendant sapien
tiam diuitiis, tanguntur argumenta
poetarum et philosophorum, positorum
sanctorum. impedimenta bonorum tempora
lium. Contra illud videlicet ostenditur
quod bona temporalia occupant hominem
impertinentissimis. irritant
etiam in flagitiis, assimilant
hominem vilibus bestiis, oblaniant
hominem et exultare faciunt
vanis gaudiis. Deinde agitur 37
de fine illorum qui nolunt scire ut
edificent et ibi continetur tria ca
pitula de fine, eorum qui nolunt
scire ut edificent, 1um quod pla
magis debent fine edificationis
predicationibus attendere, 2um quod
predicatoribus conuenit finis e
dificationis. Et etiam 3um ostenditur
quod zelus spiritualis est necessarie

finis et hunc finem xc in scripto
docuit | 2o q. mixtis ciphias
hunc finem dehingt | 3o q. sy
isto fine expimant ppq et fa
metaphisica — mestit | 4o q. ipso hito multip
38 licat et cesat. Circa 2m cap
q. plati dnt finem pdica de
attende | ondit po q. h' finis
noticiam e plati | 2o q. salua
re aias suas tm. nd sufficit
eis / 3o q. hunc finem dna lis
repugnant | 4o q. pplus pu
20 Circa 3m capm ondit q. 4or
mois admittit finis edificat
primo pp curacones aiarum qas
plati male committit | 2o pp
exceptiones ecclarum q. e puia
losa sunt | 3o pp iura ciui
lia quibus ecclia regit / 4o
ppr bella hostilia et vsum
gladij materialis ad q. ipsi des
22 cendunt | Deinde scd define
illorum q. nolunt sacre ut edifi
cet q. fit d nb. 4 mois | si
que legis d sapiam ad vtili
tatem meam utamq. | Si q.
videmus in creaturis | in nob spu
alr intelligamus | si nob uel
pros mtis confuscam | Sic e
cognitione ma d dei notitiam
24 ascendamus | Deinde scd capm
q. per sapiam mem deus in
catura in via et gtinet illa
ps 4 cla pm e q. finis co
gnitionis humane e in natura
26 dim iuenire Secd e q. in
catura deus p'o abmtelli tia
aduiti et in eo q. amo certa
21 cognosciunt. 2m expinadem de
clarato scilicet tandem dicti. quo

nit lucem in quo alia uidentur
tum tn lux que e mem uide
ri nd uidetur | 4m e q. finis 28
vltas vniuisa ad q. ordinat sua
et oia alia e mta edia / Se 22
natu ad pm s. q. finis cogni
humane e in creatura dim iuenire
ondit p apparata psois et cor
uestigia in creaturis | Quitu ad 26
scdm capm q. deus p'o abmtelli
aduiti ondit in mltis spec
s. in methaphisica. mathca
et logica. et Augs in lo de
Ctha. demul | quitu ad vlam 28
capm s. q. finis vltis ad q.
ordina scia 2o ond p'o q. h
finis mta etna dr | 3o q.
ipso obtinendo mlta labo
rat | 3o q. hunc finem vir p
fectus sp' an cordis oculos
contempla | 4o q. h finis i
trascte cordis aliqualr p
libat 2e finit pma ps huius
tract que e de ca finali
doctrine. Sed. Incipit

Secunda ps pncialr huius
tract est de ca effi
et ptinet ad codicionem 29
doctoris Vbi p'o post phemu
m deinde exe ppom. ptialr
q. gtinet in vij ptib. pa
ps agit de doctrina xpi. 2a de
doct a quiqz doi | 3a de doc
trina anglica mali | 4a de doct
hois ptinentis ad lectores | 5a
de doct hois ptinentis ad
pastores | 6a de doctrina ho
minis ptinentis ad pdicatores
·h· Sed doctrina theorice | 7a de
doctrina hois ptie ad pdicatores
·h· expimentum pratice. Prima ps
que est doctrina dei q. gtinet |

Capitulum primum

capitula quorum primum est quid deus
docet angelos simplicissima visione
clarissima cognitione immediatis-
sima revelatione, 2m quale deus
docet beatos in patria ut intelli-
gant que de deo crediderunt et
perimus cognoverunt, que presciu
renascitur, 3m quo deus doc[et]
homines in via ubi considerat ca-
tificam doctorum, doctrine bene-
ficam docendi operacionem, doctor[is]
carificam, quia docet facilit[er]
utiliter, dicitur doctrine benefi-
cium quia docet temperancia proto
con iusticiam prudenciam paci-
enciam confitens, sapiens contempla-
tes, et econtra nos docemus
contrarie [illegible] non temperancia, sed
impuritatem, [illegible] non iusticiam
sed capacitatem, prudenciam non paciencia
sed pusillanimitatem, [illegible] non
sapienciam sed curiositatem, docen-
di operacio est in lectione, medi-
tatione, oracione, contemplatione de
quibus specialiter agitur in tercia par-
te secunda, 4m capitulum est de quo
duplex illuminationem pertinencia
ad animas que docentur in via
que est [illegible] abstraccio ab-
stracte in unam collectio collecte
in deum affectio, affectus contactus.
Post doctrinam dei sequitur doctrina
boni angeli continens 4 capitula primum
quale angelus bonus docet alium
angelum, in quo consideratur origo doc-
trine, ordo, modus et finis,
2m est quo angelus docet hominem
per revelationem interiorem in quo con-
sideratur revelationis institucio
tempus, subiectum, et modus, 3m est de
[illegible] et modo angelice revelationis

(margin: tercia)

et subiecto intelligibili, et modo intellectu-
ali, 4m capitulum est quo quis debet
se ad hanc revelationem dispo-
nere ingrediendo ad se per re-
grediendo supra se, admirando
intra se, respiciendo extra se.
Tercia pars de doctrina mali
angeli continet sex capitula, primum
est quo angelus malus docet
angelum malum sive demonem.
Ubi considerandum est quod demones
in hoc [illegible] aere caliginoso
manent quod ipso inquietudine
magna exercent, quod inter se suo
modo disciplinam tenent, quod
sub superioribus subiectionem exhi-
bent, 2m est quo angelus
malus docet hominem, ubi a-
gitur de doctoribus impietate
que consistit in 4or, initio quod
disciplinam puerulum et parvu-
lum elegit, clam erudit et
erudiens affligit, afflictum
in fine deludit, 3m capitulum de
doctrine vanitate ubi agitur
de sapiencia quam perdiderunt et non
habent, et de ea quam habent, per-
diderunt enim puritatem sapien-
cie, subtilitatem intelli-
gencie acquisiverunt diuturnitatem expe-
riencie, communicant intimum ...
consuetudine 4m capitulum est de doctrine qua-
litate docet enim ut ea que
sunt curiosa ut quomodo predicunt futura
contingencia, vel ea que sunt per-
niciosa vel suggerunt vicia
vel ea que sunt superstitiosa ut sunt
maleficia, vel ea que sunt presump-
tuosa ut quomodo faciunt et erudi-
unt mira mirabilia, 5m capitulum
est de doctorum falsitate, falsitas
enim doctrine eorum resultat
in fallacia virtutis sensitive

(margin: erudit)

(margin: 3m)

3

ymaginatiue / intellectiue / et affectiue /
Quartum est / de filiali perplexa filiali
specificatione ita quod uires p
dictas spiritualiter etc. / Tertia
ps 2i tractatus est de doctrina hominis
pertinente ad doctores et continet
capitula ca. Primum est quod doctrina
doctore tradita sub perfecta doc-
trina conducit ad institutionem
homo conditionibus bonis instructus
ignorantes erudit / hominem ut
erudiat ad hominem se comparet
mittat ut honorem condignus
humane dignitatis ut foueat
inter homines mutua caritas ut
sit hierarchie celestis et sub
celestis conformitas ut magis
sit appropriata vitas. Secundum capitulum est
quod ad doctorem hominem pertinet
bona vita ut sit spiritus sine
superbia sine inuidia sine auaricia
sine superbia cum humilitate / sine
inuidia cum caritate / sine auaricia
cum mutabilitate / Sic etiam circa
doctrinas .i. ps circa carnales sine ira-
cundia sine lascivia sine neg-
ligentia. Sic etiam ex parte
carnis puritas sine gule in
mundicia sine luxuria sine infa-
mia. Tertium est quod ad hominem
doctorem pertinet certa scientia non
superstitiosa / non curiosa / non
erronea / non inflatiua / sed
certa scientia qua indicat veritas
viam subtilitas ingenii continu-
itas studii sedulitas exercitii
que scientia tunc est in suo potis-
simo statu / quando datur circa dei glo-
riam. circa proximi noticiam
circa sui iudicium. circa in-
feriorum prudentiam / Quartum est quod ad ho-

minem doctorem pertinet debita
doctrina / qua quod construat et
quod destruunt. Astruunt quidem
est ex parte docentis pietas ex
parte doctrine veritas ex parte audientium
opportunitas ex parte finis uti-
litas / Destruunt quidem circa capitulorum
nouitas sermonis prolixitas / sermonis
superfluitas / verborum urbanitas
Quartum est quod ad hominem doctorem
pertinet prompta facundia / circa
quam quatuor consideranda / eloquentie in-
strumenta que sunt mentis dis-
positio / elocutio ~~dispositio~~ pronun-
ciatio. quatuor concomitantia. quia
eloquentia exterior adiuncta / ad
utilitatem / ad voluntatem / ad huma-
nitatem / ad dignitatem / quatuor documenta
ut eloquentia habeat maturitatem
suauitatem. mediocritatem / capacitatem
quatuor nociua ut quia sermo doctoris
est nimis inordinatus / nimis
ornatus vel nimis occultus / Ter- 82
tia ps huius secundi tractatus agit de
doctrina hominis pertinente ad pas-
tores. cuius quatuor principalia pas-
toribus constitutionum / successionum
eorum conditionum / officii executionis /
Constitutio pastorum manifestatur
in hoc quod mundus nullo tempore sine
doctrina fuit / quod in nouo testa-
mento gratia clarauit / quod gratia
declarata doctrina perfecit / quod auc-
toritas apostolorum in Petro descendit.
Quarta ps est de pastorum successione 82
continens duo capitula / Primo agitur
de pastorum succedentium sapientia
in 2o specialiter de pauli super e- 82
minentia / Circa primum ad primum
tamen de successione pastorum
admirandum diuine sapientie pulc-
critudinem doctrine succedentium or-
dinem fluentorum eius admi-

stramiād plomnu^ne Pauli in
ter eos spalem plicac^ne Tam
2m de pauli ap^{ls} supemine
tia consistit in qr. vbi ondr
eius dignitas ex alioz gpone
ptas opeis electione. vitas ex
pximi erudicione / caritas ex pi
dilone. Circa dignit^tez laudat
eū per peminciaz ad Abel.
ad Noe. ad habraham. ad Y
saac. ad Jacob. ad Joseph. ad
Job. ad moysen. ad dauid. ad
helyam. ad Johnem bapt^m
ad anglos. Ptatem aūt pau
li. ondit sup corpm acciones
super hominū possessiones. sup
homines. sup demones. Vei
tatem aūt pauli pbat. pg
dbus. scriptis. exem^lis. Cari
ta^tez aūt pauli pbat qr ip^r
xpm tpalia cuncta despexit.
Sich qd eet aproximi salute
ptinens ipe neglexit. plus
honore xpi ppa salute dilex^t.
et scipm exmaninnes toto
dino sucasub amore sc dyem
enexit. Tercia ps e de
pastorl gdicione. Primo de
summis Pontificib; 2o de pas
torib; regularib; 3o de pasto
rib; scolarib;. et pmi de sub
De summis pontificalib; sunt
ta capl^a primi mat^tat eoz dig
tate 2m pposi^tu madentem
obliquitatez 3m determat re
gime cathe. scil. Pontificum
maioz antiq^tatez. Quintum
ad 2m ca^m venerant v eis.
eoz dignit^tez singularē ptā
tez vlem / vitatez fundame
talem / sancti^tez exeplarē. ptas
vlis tanta e q nulla terra po
testas ei compat^r. nulla est
in eccliā imbitate que eius
Jmpium nō sequar. nulla d g^e
nō pcis gula diga^r. qd pz^t
gsiderando ptatis emanacionē
collatiō et execucionē 2m
ca^m mat^tat mādetez oblig^tē
qr dignitas singularē gtama^r
p cōtenacionē indicia. ptas
vlis offusta p exempcionē
pmilegia. veritas funda
me^lis. arte^r pdicacione vi
tia. Sanctitas exemplaris
linguas detrahencium pati^r
p phiccoz nālia infirma
tales eni e oppz ut deus sa
piat extrat^te. scipos custo
diat in casti^te. negoia expe
diat in piet^te, ip^m audiant
d vite. Sed qdaz eoz nec dm
sapiat prudenoz. nec sciūs. sapiunt
ip^r cedunt. ip^r corrupcionē nec ne
gocia expediunt ip^r dilacionē
nec ipsi credunt ip^r regno
ranac cōfusionē 2m cap^m
declat doctina et regimen.
cathe. scil. pontificū Roma
noz antiq^tz. et p^o exponit
auctol^tz dam^ti tanti 2m
pot cathalogū summoz po
tificū cū exceptis cui^q dōz
descriptis eoz et gemet. 3. 3.
ca^la. scil. successionē eoz p^m
a petro usq ad Anacletuz
2m ab Anacleto usq ad
thelesforē 3m a thelesforo usq ad calixtū 4m a calixto thesiforo
vsq ad sixtū 5m a sixto usq
to usq ad siluestrū. 6m
a Siluestro usq ad damasū
7mm a damaso usq ad leonez

primumque. dum alcone usque ad io
hanne 2m. Deinde sequitur ps aliud de
pastoribus regularibus continens duo
capitula. In primo datur eis ne intendat
in onus importabile, mediana
psumatio. In 2o si incedunt datur
eis mediata cruatia. hinc re
gularis mediana psumatio. si re
sident natum emissum. si trepent
libidinosum appetitum. si formidet
precipitium. si declinet periculum.
In 3o capitulo. datur eis mediata ca
rentia. ut si quod eorum contigerit
nocivum ad prelationem importanter ne
cessitatem pacienter sustineant,
exceptam spe libertatem humilem de
ficeat. per sanam humilitatem seruet
et doceat. Ad cuius sententiam sciendum
quod redeat ps illa que est
de pastoribus secularibus continens
decem in quibus ostendit quod ad prela
tionem veniat per gratuitam electionem.
quod vivat per honestam conversationem.
quod doceant per salubrem amoni
tionem, quod ad seipsos redeant
per humilem considerationem, quod ad
veniat ad prelationem sine capi
tulis. q.s. quod veniant cum timore
vivat in labore, doceat cum fer
vore redeat in merore.
Quantum ad primum capitulum scilicet quod
veniat ad prelationem ostendit
quod prelatus primitus eligatur, electus
humilietur. humiliatus cogatur. co
actus confirmetur. De electione ta
git in principio septem partibus dillo
simone. Eligi dum. Quod
hoc veniant ad prelationem tangit in
primo capitulo sicut deum [illegible] ut ve
niant per gratuitam electionem. Contra
ne illorum notatorum qui non re
pellat electionem superbium

100

qui non assumunt mortificatio
nem crucem, qui proponunt doctrine
rectoris ordinem, qui sequuntur potestatis delecta
tionem gaudium. In sequenti talem ostenditur
quod prelatus ad prelationem veniens
primitus eligatur electus humilietur
humiliatus cogatur, coactus confirmetur.
humiliter postea, eligatur per
gratiam, cogatur per caritatem. confir
metur per simonias. Deinde sequitur
capitulum de humilitate prelati, tunc
autem valet clericus humilia. quod
meum incipit expeditione di, quod
sollicitudinem appetit expeditione
pacis et in dubio constitutus intra
se venerit ad examinationem sui
et primitus sua conspicies, et quod
non expedit videns obedit deo
ad susceptionem officii. Deinde
sequitur capitulum de coactione, cogitur autem
clericus ad suscipiendum officium. et
actoris diuini vehementer. et primum
superexcellentem. et electionis grada
aut superioris obedientia. Deinde
sequitur capitulum de confirmatione, tunc autem con
firmationem meretur clericus. cum fuit
in eligentibus ydoneitas et potestas.
cum fuit in electo virtus, cum fuit
in vita electi sanctitas, cum fuit
in fama electi claritas, et sub
ditorum hilaritas. Et ista sex capitula
pertinent ad id. quod ad prelationem
veniant per gratuitam electionem. De
inde sequitur, quod prelatus in prelatione
vivat per honestam conversationem ut
se preferens quantum ad ea que perti
nent ad se, que sunt subtus, que
iuxta se, que supra se. Debet autem
ordinatus in se expte [illegible]
per expressionem timoris et com
pressionem timoris. et expte car
nis per abstinentiam, et continentiam

ut hz docet in quinque capitulis
Primum est de repressione tu-
oris ut non intumescat plati
animus in corde, ut non declaretur
superbia exterius signo, ut non am-
pliati verbis, ut non senciatur in facto.
Hec enim est quadruplex superbia in
platis. Secundum capitulum est de remissi-
one timoris carnalis, hunc enim
timorem incurrunt de eis multi im-
providi, temporalibus carnalibus imbecil-
libus officiis et oneribus difficul-
tatibus humani timoris a laudibus
prelatis sunt natis. Tercium capitulum
continet de remissione timoris
carnalis, quod consummatur ex exem-
plis. Quartum capitulum est de abstinencia
platorum et primo commendat absti-
nenciam que requiritur in sobrietate
et sobrietas que requiritur in platis
contra gulositates in utrisque dicere que
iam sunt in hoc capitulo. Comme-
dat ergo abstinenciam, quia per eam corpus
servituti subicitur, spiritus expe-
ditur, vita producitur, diabolus
vincitur. Sobrietas recommendatur
in platis propter dignitatem officii, propter sub-
tilitatem iudicii, propter utilitatem pro-
pter exempla subditorum. Gulositas
autem reprobatur in utrisque quia homines
vertit in bestias, quia excedere facit
contra leges divine summam, quia
destruit corporalem et temporalem substanciam,
ignominiam [margin] quia induit ignominiam. Quintum
capitulum est de platorum abstinencia
continencia ubi ostendit quod expe-
dit eis, 2o in quibus consistit, 3o
contrarium peccatum quod in eis deficit.
Expedit autem eis continencia propter
honestatem officii, propter utilitatem noti-
cie, propter auctoritatem divini precepti, propter

dignitatem sacramenti. Consistit autem
hec continencia in mundicia affectus,
aspectus, tactus, et actus. Aggra-
vatur autem reatus in eis, cum continencia
deficit, vinculum peccati luxurie aggravatur
in platis ex seriem continue correpcionis,
necessitate impetracionis, sanctitate
consecracionis, indiuiduitate dispo-
sacionis. Secunda pars in qua ostenditur quod 110
platus debet esse ordinatus quantum ad
ea que sunt subiecta. Quantum ad quatuor super
que constituitur bone quorum habeat
usum iusticie. Agitur ergo primo de plati ius-
ticia, 2o de plati clemencia, 3o de
fidelitate conspecta, 4o de platore
sapiencia. De platore iusticia sciendum
statuitur platus super vicia corrigen-
da, super solacia impendenda, super
temporalia dirigenda. Et quia constituitur
super vicia corrigenda debet esse iustus, quia
super solacia impendenda ideo debet esse
mansuetus, quia super temporalia regenda ideo
debet esse fidelis et circumspectus, quia
super iudicia dirigenda ideo debet esse sa-
piens et districtus, et hec sunt quatuor
que dicta sunt iusticia, clemencia etc.
Est autem plati iusticia ut exhibeat
rectitudinem in seipso, severitatem in malicia,
proximum imprimo, apertum in
negocio, veritate de seipso exhibeat
ut vicius non subiaceat, quia si subia-
cuerit, seipsum corrigat, corrigendo
si non peccat, in pretendo formam pru-
dencie aliis in seipso placeat et ondat.
Exerceat autem etiam severitatem in vicio qua
deprimit ondat zelum exequatur divi-
ni precepti. videat sanctitatem. caveat
at dampnum. exhibeat eciam pietatem
proximo. habeat ergo conformitatem suam
in corde. similiter in signo, similiter
in verbis. mediocriter in facto. Exhi-
beat etiam oportunitatem in negocio
tunc enim poterit iuste corripere

ſi ſepius monitꝰ p ſubditorū dira
conformare. Si cima que
corrigi nequit tollerare. ſiquidem
p correctione patientiam ſuperare.
ſiquid puſillanimitate depoſita
vindicare. Deinde ſequitur de
clementia et continet quartum capitulum. primum
de clementia prelati p conformi
tate ad xpm. 2m de clementia
p comparationem ad ſuum oppoſitum. 3m
de clementia p naturae inſtinctum. 4m
de clementia p comparationem ad multa
plicia cum fructum. De clementia
p conformitatem ad xpm. notandum quod
xpo e clementia generata non ne
dum parata non dilata. verum non
ſola perfecta non diminuta.
In 2o capitulo de clementia per
comparationem ad ſuum oppoſitum. non enim
e qui iuſtitia ita puritatem mentis ob
tenebrat ſicut iracundia et cru
delitas in prelato que ſuperare
debet clementia. quia crudelitas per
ſonitate humanam eximit. quia ſe
uitatem non metit. quia crudeli
beenc ptate accipit. quia ma
ſe pietatem reddit. In 3o capitulo
de clementia. prelatorum p naturae
inſtinctum ubi ponitur prima cre
de natura vegetabilium. volatili
um greſſibilium. et natalium. In quo
capitulo de clementia. ponitur multa
p et cum fructum. prelatum cum
omnes aſpiciunt. Aſpicientes
clementem omnes diligunt. Di
ligentes ſubiecti efficiunt. p
ſtendunt ſubditos prelati cleme
tes in gloriam introducunt. Se
cundo de prelatorum fidelitate tem
perata que conſiſtit in 4. ut de 118
ſinitatis propter ſpiritualia collata

prelatis exhibeat orationis ſuffra
gium. ſi retineat contemplationis of
ficium ſubiectis iudicat diſpen
ſationis iuſtitiam egentibus impe
dat miſerationis auxilium. De
bet fidelibus dignatur infideles
quia quedam animas orationibus non re
dimunt quia ſpiritualia poſtponunt
quia contemplationem neſciunt. quia
ſua interiora contempnunt. diſ
penſationem impediunt quia ma
los ballivos efficiunt. afflic
tionem pauperum non exaudiunt
ſed de lacrimis eorum theſauri
zant et in futurum reponunt. De
cima de prelatorum ſapientia p qua
dignitatem iudicia quod fit tamen 3 p ſo 120
na iudicis inuenitur. ydonei
tatis in iudicio. progreſſum integri
tatis. aduocatis agentibus. in
iudicio uitatis ad iudicandos p
ut oportet extendere pietatis. Eſt autem
iudicatus ydoneus quando invenitur
decus diſcretionis. veritatis. rectitudo
bonitatis. auctoritas poteſtatis. ergo
3m iudicii uſurpat. ſi et effe
minati propter defectum auctoritatis
furioſi propter defectum veritatis ſtatim
delegati et mali quia homines
propter defectum bonitatis ſocii ſunt
propter avaritiam. effeminati propter de
ſidia. furioſi propter ſeueritatem. ſca
dalizati propter infamiam. et hec
p ſcitunt i iudicare ſapiens. In
iudicio etiam debet ſapiens diligere
proceſſus integritatem qui fit quatuor
modis quibus agitur. de crimine
ſ. p accuſationem. inquiſitionem. de
nunciationem. fama publica atteſtatione.
In iudicibus etiam ſapientia conſidera
re aduocatorum puritatem que

tune e in adnigrat l quod ta
contrerit persona cogenda. tam
iusta, immo debitis. pius aff
ectus, dz etc iudex extende
put oz adiudicandos pietate
ut si penas infligi oporteat
infligantur in unitate, pensa
ta nali te cu matur te cu dif
ficulte. Idem 2 quod platus
123 dz ee ordinatus quantum adea que
sunt iux se et gmet ht ps quor
ta la primo e quo se dicat hec
ad consiliarios et gmcsales pre
latorum et quod quidem dicuntur
adulatores blandissimi. detr
tores pessimi. simulatores as
tutissimi. inuices vanissimi.
124 3m cam e quo se dicit ad
ministros hec et officiales. Ex
a populo stet enim ydoneus dr q gpp
asscatur benivolenciaz duo suo
cristo dilectus h gram et adb
recipiet glam. Sed ne abs
dd ministris platorum q extitat
pauperibus calumpnias duo suo
thezaurizat cu infamia p
ciniam. h d puta formant pua
gsciam et in futuro expectat dap
nacionis sinam. 3m cap
126 e quo dicit. se hec ad consig
ncos talibus. parant enim qui
edificant syon putibus s carna
libus propter quod pdit platus exple
fame sue glie titulum, maxi
ant gscie scrupulum, ingelt p
sone domestice piculum. sca
dalisat propter quod pdit expte fame
sue glie titulum, quia tales
pmone in quibus viget impo a
tentia et insufficiencia in quibus
viget ignorancia, ppter teatatem

in quibus viget concupia per
voluntas. in quibus viget ne
quicia pinq tem. Incurrit
et conscientie tantum scrupulum
propter excaecationem affectionis sui
ond. diuinam offensionem. Ingit
etl domestice persone periculum
quia fragilem uum ponit
plata in fundamento edificii
2m periculum e qr ponit eos
qui pelati nesciunt ubi pedes
e plii. 3m periculum e sigmd
suspendii 4m periculum spualis
naufragii. Scandalisant
populum redolente sectore mea
iam. patro. l iniuria spuali patro nors
u viorum pemiciam. et nepo
tum h cohonam habundanciam
4m cam e quo se dicit hec 129
ad religiosos et claustrales
parem enim regularem impedi
ut propter inmoderatas precaciones
quas ingit inueniunt propter pnas
receptiones quas fici faciunt
propter iniustas correctiones quas i
pedint. Sed 2 ps illa que ostendit 130
quod platus debet esse ordina
tus quantum adea que sunt supra
se. que sunt .4. Primo diuine sapie.
gladius humane potentie. nun
tre ponderis celic. et conmgit
sue quor cala Imprimo inducit
ut vigilet arcendo malas
bestias. amonendo liberas noxi
as sanando oues sanctas
reducendo devias. Circa 2o cam 131
moneo qui propter gladium humane
potencie. milites prostratas
sicut d p° cal° gdecla qui
propter oculum diuine sapie. inig

lare dz predilecta cumlibet quod
constant. et hoc exhortatoe
oratione excomunicatoe interdicti
133 executione. In 3o capitulo monet
quod pp nunquam graue paciatur sed claus
d prelatus ad consecrationis
suscipiendaz grarum. vitat enim
ipsam actum grauitos et consecra
tionis / vocat vicarios ad officii
executionis. vacat preceptos quanto.
aucupiu et venatioz edifi
cant muros et terena man
siones. In 4o capitulo ostendit quod pp po
134 pa ecclesie bene impositus dz ha
be plenum virtutum eminentiaz
pplus ceteris habent ad deum
protorib dulcedinez corporis
inuincibiles se probeant conuer
sationis pulcritudinez / In subditis
eoz defectus sustineat permett
fortitudinez aduersarios suos cohi
beat pro iusticie rectitudinez etc. preter
137 qualis dz ee vita prelati Secundo
pars illa in qua ostenditur qualis prela
tus doctrine deat. Vbi primo ostenditur
quod circa doctrine sacre studium
dz ee premeditatum intentus. 2m
138 quod sermo predicationis multum est
140 ei mutus / 3o quod sermone et fa
cundia dz ee con gentilium
et hereticoz iudeorum et malo
rum xpianorum insultus paratus
189 181 4o quod in hoc maxime se exercuit
140 sanctus paulus. 5o quod si huiusmodi doctrina
non fuit in prelato plurima detri
137 menta patientur populus. 6o quod
huius doctrine diuersi modi sunt
primo grado capitulo ostenditur quod circa studium
sacre scripture dz ee premedi
tacione intentus quia meditatio
carne mortificat. mentem

purificat, spiritum edificat. xum
honorificat. In 2o capitulo ostenditur quod ser — 138
mo predicationis multum est prelato
necessarius. vbi enim multum affert
fructum. Si debitum modum est
iusticie contentum. Est autem factum
hoc ubi quadruplex. Curat enim in
firmitatem conseruat sanitatem
edificat caritatem, oblat ad
sanitatez. Si et hoc ubiz
modum debitum qui preceptis quod
scilicet cui. quid. qualiter. et quando
est cum iusticie expressum cum annun
ciat vicia virtutes pena gloriaz
cum breuitate sermonis. 3o ostendit — 140
quod prelati sermone et facundia dz
ee paratus con gentilium iudeorum
hereticoz maloz xpianoz
insultus et primo hoc sunt. quod talis primum
est de confusione gentilium quantum
ad diem eoz quomodo preparare
terminatez. filii de patre natiuitatem
glie etinitatez. 2m est de confusio — 181
ne iudeoz quando simile viuunt
In utile messia venturum esse
credunt. In utile de lege et
prophetis sentiunt. Dampnabiliter
legem suam custodiunt. Nunc similiter
viuere permittunt inter xpianos
ex quadruplici causa. In utile ee
messiam venturum ee credunt cum
xpus iam venit qui est verus mes
sias tunc aducetum declarant.
euangelii vndique reddita. no
uitas miracloz exhibita et
dignitas iudeoz perdita. vi
tas misterioz reuelata. Pu
li eoz de lege et prophetis se
tiunt et propter hoc erant cari
tate inter eos. et circa pi
etate affectus eoz et hoc

quia querunt temporalia, respiciunt
vindalia, supradicunt mediaria, de-
fendunt cum pertinacia. Dampn-
nabiles etiam sunt qui legem custodi-
unt in primitivis legem tenent ra-
tiones et execucionem eorum non
valent. Sunt illis etiam in quibus le-
gem suam tenent quod displicet sua
etiam spem reconditus habent. Sequitur
168 de confusione huiusmodi quia inter
se divisi sunt et unitate ecclesie di-
viduntur, unitate septiformi corrumpunt
eterne morti obligati sunt. Et per
istum quadruplex efficitur omnino
quadruplicata excessus in eis, scilicet pravi-
tas intellectus, subtilitas materie,
pusillanimitas negligencie, perversitas super.
169 Secundo de confusione malorum xpianorum
sub quadruplicata metaphora, in-
169 dicat, furis dicitur, spoliati. Consequenter
ostendit quod huiusmodi exsecrandia max-
ime existunt paulus ostendit paulus eciam
primo impius non fuit sicut quidam
dicebant, secundo quod pater non essent
prelata sicut destructioni doctrine et
si paulus impius fuit, tercio quod
huiusmodi perfecti, quarto quod super hoc
prelatos ecclesie diligenter amonuit.
170 Deinde ostendit quod intra pacem propter dis-
pendia si non fuit oblato doc-
trina, et generatur tenebras in mente tu-
fugi in affectu multiplicabus in re-
atu. Sunt enim tenebre obscure
frigide operibus impedite. Horri-
de quorum ad illa quod sunt
Deinde ostendit quod doctrine prelatorum di-
ensus et mores et continet duo capitula
171 In primo ostendit per exempla in generali, in secundo
171 precepta in speciali. Exempla sumun-
tur septem vegetabilium, similium, secundo-
tertii similium, precepta in speciali sunt
ut prelati sint in singulis virtutibus

premoneat ut conversio virtuti
peccatum non cesset, ut sit exhor-
tacionis modificat, ut ei compaciat
qui contrario passionibus laborat
ut sit lemora relinquat ut
graviora subtrahat. ut suis
auditoribus innumeris profunda non
dicat. Iam quo usum est quod per
latus ad prelationem veniat quo
intra vivat. quo doceat. Ul-
timo secundo quod ad se redeat 172
et continet duo capitula In primo
ostendit morbum, in secundo remedium
morbi est ascendere supra se
in amore per elacionem Remedium
est descendere intra se humili per
timore, et contra morbum quadru-
plicem ascendendi gradum
primo enim dicitur eundem impedit
secundo impeditus est inanis bona ge-
ssit. tercio enumerando multum se
erigit, quarto erigendo se tradit.
In secundo capitulo subiungit de reme-
dio. scilicet descendit in se ipsum divino
timore salubriter inspiratus in
spiritu subtiliter intima consciencia
conscientias humilia humilia
tis consumatur. Et expeditum
est de doctrina dei. et angeli
boni scilicet angeli mali et hominis
quantum ad lectores. et quantum
ad pastores. Deinde sequitur de doc-
trina quantum ad predicatores.
Sexta pars huius tractatus est 173
de doctrina predicatoris. scilicet docu-
mentum theorice et practice
primus prologus et sequitur opus dis-
tinctum in sex partes. In prima agitur
de predicatoris utilitate, in secunda de
eorum caritate, in tercia de eorum ma-
turitate, in quarta de predicationibus
idoneitate, in quinta de predicatione

mundificanda p[er] statum et offi[cior]um
distinctione / in hac depredacione sub simila-
tudine secularite p[ri]ma ps depredat[ur]
vti te gemet de tala / In p[ri]mo ou[m] 176
quo qualis e[st] p[re]dicacio q[uo]d verbum pre-
dicacionis deus honorat[ur] quadru-
plex 2o quo inter p[re]dicatores v[er]-
bum illuminat[ur] quadruplex. in 3o quo
affectus inflamat[ur] quadruplex. Quantum
ad p[ri]mum c[irc]a sit honorat[ur] deus p[er] ver-
bum p[re]dicatoris si p[re]dicator in corde ac-
cendat[ur] eius gr[ati]a. Si inmiat[ur] in
ore petat eius gr[ati]am. Si efficaci-
ter in ope multiplicat[ur] eius v[er]ba
Si humiliter in plebe audiat[ur] et
tu reverat. Quantum ad 2m tantum
sic verbum p[re]dicacionis illuminat itaque
ad interiora superna misteria. ad
diluenda incertitudines humane mente
ad fugienda gehenne supplicia
ad optinenda perennia gaudia
Quantum ad 3m c[irc]a sic p[re]dicacionis
affectus inflamat[ur] omnium homines
concipiunt timorem de pena et
pudorem de offensa. dolorem
de culpa. ardorem de venia et hoc
sub quadruplicata methaphora in-
flamacionis omnibus malis / timor eius
linguam excitat, pudor igne
congregat et dolor insufflat. ardor
inflamat. Quantum ad 4m sic
per p[re]dicacionem effectus ad opera sus-
citatur. Clamat enim p[re]dicator
ut fugientes revocentur. reversi
congregentur. congregati victores
efficiantur. victores coronentur.
166 Secundus titulus e[st] de p[re]dicatorum
caritate per quam comparatur sagitte
infigenti inter artificia quia
sagitta cor penetrat. Com-
164 paratur eciam custodienti inter

inaccessibilia q[uo]d caritas p[ro]x[imu]m ser-
vat. Comparatur eciam avi vo-
lanti inter volatilia q[uo]d caritas
in p[ro]x[imu]m volat. Comparatur igni
ardenti inter elementa quia
talibus sermonibus inflamat. In p[ri]mo 168
ergo ca[pitul]o comparantur sagitte infigenti
que sagitte sunt pennate pen-
nis dilectionis dei et p[ro]x[im]i vola-
tes dirigente preceptorum mentes
acute per memoriam dominice pas-
sionis. Acutum potest emitti
p[er] efficaciam operum dum verbum
iuvat[ur] effectu operis. In 3o ca[pitul]o com- 164
paratur canis qui est alius per abiectum
humilitatem paucis contentus per
paupertatem simplicis sanatum per
pure affectum et hoc ca[pitul]o 2o sum
odoratum eos feras apprehendit
latratum feras abigit lingue
tactu putrimentum curat. et hec
ca[pitul]o 2o p[ro]x[imu]m dominum et suum cogno-
scit et tamen diligit et pro eius di-
lectione se morti exponit. Co-
gnoscit p[ro]p[ri]e tantum diligit p[er]
confessionem, dilectionem dicit p[er] eius confessionem
et hec ca[pitul]o 2o pa. Sed ne ta-
men inmundis p[er] luxuriam vo-
racibus et crapulantibus per gula
bolismum patientibus. i. insacia-
bilem appetitum. Caniciam la-
trare nescientibus pigriciam
impacientibus, p[ro]curacionem se
ipsos mordentibus, p[ro]dicionem
et invidiam Exul de domo domini
p[er] superbiam In 3o ca[pitul]o comparatur 166
avi que sub alas ut pullos
protegat ut se in aere suspendat
ut volans fugiat. Dolet quod
pastor alius mutacionis que
p[er]tinet ad contemplacionem alius q[uod] p[er]tinet ad protectionem, alis
bone accionis. que p[er]tinet suspensionis

ad fuga. Alis insaciabilis perge
git alios in adulterate, congre
gat pullos. ut vivat in virtute
supportat defectus aliorum expectare.
Alis hoc actionis volat. ita in
de fugit voluptates. Induit gre
nom te. et se perficiens sua te
net humilitatem. hoc ale advola
dum poterit renovare. submis
se. Alis contemplacionis se in aere
suspendit premeditacione vel alis
tremulis per oracionem velut alis
timulis per devotionem vel alis
expansis. Convenit insuper aliud ta
in quo spiritualiter habet aues per oraci
onem. apem. gallum. aquilam.
De quarta comparatione ibidem in quarto capitulo.
169 Comparatur spiritus igni et convenit
ta tribus in primo agitur de quadruplici
igne. secundum proprietates suas. Est enim su
perior tamen motu celerior. virtute no
bilior. actu efficacior. Sic su
perior est et ignis exterior qui
purgat maculas, illuminat te
nebras, perficit ad opera ignotas,
nam consumat ut non noceat co
traria per eas. Est enim ignis interior qui
hic nam purgatur in tribulatione
perfectione, renovatur in nova
conversione, resilitiva in contemplacione
vivitiva per orationem. Est et ignis
inferior. scilicet iniquus infectiva
per concupiscentiam, corruptiva, putrefactiva
per superfluorum conceptiones, infectiva
passiva in ypocrisi et simulatione
consumptiva in ambitionis mani
festatione. Ignis superior divina
magestas, exterior angelica diffor
mitas, interior caritas, inferior cupi
ditas. In secundo capitulo additur de igne spiritus
171 sancti operantis in anima. scilicet qua
drupliciter. statum purificationis

et culpe, conversionis et culpe. per
fectus et iusticie, perfectionis et
excellencie. In statu purificationis
ad elementales qualitates. accen
dit enim humida. urit arida.
lenit calida. calefacit frigida.
vel frigida humida sunt per carnalem
delectationem. aridi per indevotionem
calidi per ambitionem. frigidi per
obstinationem. Comparatur et in statu
conversionis et gratie. dum per elevat
sub metaphora lignum incendii,
aqua lacrimacionis, et exterio
ris attractionis. Primo fumum iracionis
contritionis. Secundo scintillas gemituum
et suspiriorum fervent affectionis.
Tertio flammam bone locutionis.
Quarto carbone imitacionis conversa
tionis. Quinto lucem per diffusionem ex
emplaris actionis. Sexto cinerem
recordationis fragilitatis et propre
conditionis. Comparatur et in statu per
fectus et iusticie. Ignis de oculto
enim educitur. per cordis compassionem
educta diffunditur per oris predicationem
diffusa nutritur. per cordis tribu
lationem. nutritus ad locum suum
ascendit et quoniam exinanitur per orationem.
Comparatur etiam in statu perfectionis
excellencie sub quadruplici ignis
proprietate. Hec autem sunt puritas contri-
bulacione, Sublimitas me
ditationis. Subtilitas revelationis.
Agilitas consolationis et iubi
lationis. In tertio capitulo agitur 176
de igne prout apparet septem
donis spiritus sancti. Ignis enim
maneat per donum timoris ex
nam inflamat per donum pi
etatis. obscura illuminat per donum
scientie et discretionis. infirma con
solidat per donum fortitudinis

abdita penetrat. per donum co-
silii terrena purificat per donu(m)
int(ellect)us. Cibos decoquit et sapi-
178 dos reddit per donum sap(ienti)e. Seq(ui)t(ur)
titulus de maturitate predicatoris
s(cilicet) tunc quando generes quinque talia. Supra
agit(ur) de maturitate amoris de-
inde de maturitate moris que
e(st) in 4 p(rim)o de maturitate discre-
tionis deinde de maturitate locut(ion)is
deinde de maturitate actionis. deinde
de maturitate conversationis. Unde in p(rim)o
capitulo agit(ur) de maturitate amoris
que consistit circa 9 circa 4. septe(m)
testimonia circa predicta 4 antiq(uorum)
cu(m) ex(empl)a ... p(ro)fectionis indi(cat) circa
p(ar)ticula emergentia, et unde(cimo)
179 de Daniele et Hemina. Unde 2o
capitulo agit(ur) de maturitate moris q(ui)
consistit in 4 in discretione locut(ion)e
actione conversatione. Discretio aut(em)
circa 4 consistit circa predicta omnibus
motum. temporum congruum. locum et
181 p(er)sonam. In 3o capitulo agit(ur) de ma-
turitate locutionis ut sit predicator ma-
turus loquendo. nota quantum ad
fidei illuminationem. utilia q(uan)tum
ad morum edificationem. Decora
q(uan)tum ad recreationem mentis sue
conformia q(uan)tum ad impressionem
Oz q(ui)a predicatores modum non pre-
dicat nota. sed adulatoria. non
utilia sed sterilia. non decora
sed ridicula. non conformia sed
183 difformia et in pr(esent)ia. Unde 4o
capitulo agit(ur) de maturitate actionis
Sit enim imitator Christi. cui
dixit veracium. confirmat verbum
182 tradit ex(empl)um. In 5o agitur
de maturitate conversationis co-
ram deo et conversatio predicatoris

landa(bi)lis sit sint devotus in af-
fectu. quantum ad maturitate devotionis. mentis
devotionis. minutat mens sapie(n)tie
fulgur. celestis pure. amoris
iustitie rigor. curialitatis decoris castitatis
tatis candor. Est ergo necessaria
maturitas totius persone. ut sit sobrius
in victu, pudicus in tactu. be-
nivolus in affectu. compositus in
gestu. Quintus titulus e(st) de 186
predicatoribus ydoneitate que consistit
in 4. s(cilicet) in qualitate qua predicator apte
se interius habeat. huius pateat
patens placeat. placens ma-
neat, et hoc in p(rim)o capitulo. Deinde
principali subiungitur 4 capitulo. Unde p(rim)o
qua virtutes aput se habeat. In 2o
qualiter placeat pateat. In 3o
quod pateat placeat. In 4o quod pla-
cens maneat. Quantum ad p(rim)um 187
capitulum dicitur quod predicator virtutes quas-
dam apud se habeat infusa ex
dei benedictione. acquisita ex
discipline studio, roborata
industrie malis ingenio, con-
mata operibus cetarum. Quantum 188
ad 2m capitulum dicitur quod vita habita
pateat et hoc fit 4 modis ob
secratione quantum ad deum. timoris
affectione quantum ad semetipsum. scripture
commendatione quantum ad verbum. fi-
deli intencione quantum ad p(ro)ximum
Quantum ad 3m capitulum dicitur quod 189
vita patens placeat ad quod
plurimum conveniunt. cordis affectus
vocis sonus, corporis motus
apta modus. Quantum ad 4m capitulum 191 / 192
dicitur quod vita placens maneat
et continet sub pro capitula capitula. Supra
agit(ur) de modo quo sit personalis p(er)
verbales apologos artificiales

ſpe^tes^ uales informacões ex-
tes In 2° c°. agit^r demodo qui
fit p apologos artificiales ubi
inſeran^r fabule eſopi put p
tinet ad ſepte pcta. mortalia
qm fit In 3° ca^b agi^r demo qui fit p
ſpe^tes^ uales et p exemplacões
informa^nes^ ca in oi^b^ cognoſ
cendi q^m^ ad ea que ptinent
ad fidem ut d eis q ptinet ad
di^m^ti^m^ et ad ꝯuatãte xpi^d^
Ꝙz de hiis q^e^ ptinet ad ꝯui
tate expedituo fiut ſup i^ia^
pte ubi agit^r^ de ſmoib effi
cacia. plato uãia go q^m^
ad ꝯuai^tez^ xpi^d^ pom exa q^m^
aduitz^dm^ paſſionis r^o^m ap
ten^o^ aduetum ad iudiciu pe
199 na ecgladin ¶ Dc^r^ qrta titu
lus demodificada pdi^ne^ p
ſtatiu et offi^ore^ diuſi^te^ et
ꝯtinet quaz ca^la^ In p° agit^r^
de amonicõibꝫ reſpiceb ſta
tu qui e in 4. ſexus etab of
ficiu dignitab ſtatu cu ſub
199. 200 oppoſit In 3° agi^r^ de amo
nicõibꝫ reſpicietibꝫ cuectum
et ſc^t^ 4 Inſicuntab pauptab
ſimlitab puſillaitab cu ſub
oppoſit. In 3° agi^r^ de amoico
200 nibꝫ reſpici^b^ iniq^tum^ et ſc^t^ 4.
ruditab ſimpli^b^ puſitab inimi
a ſimlitab cu ſub oppoſitis
In 4° de amonicõibꝫ reſpicia^bꝫ^
201 affe^m^. ſ. pcta pgreſſiu et ſc^t^
4 cogita^o^ locuco. acco. cõſue
tudinis obſeruaco. cu ſub oppo^tis^
z adiſta ptinẽ^bꝫ^ In 5° de a
203 monicõibꝫ reſpicie^bꝫ^ affan ſcm
derias uii peccat^e^ mortaliũ

et de ptinẽ^bꝫ^ ad ipa cu ſub
oppoſit ¶ Qc^r^ptim titulus 201
huius ptis ſepte eſt dilata
de me ſuctul^te^ qd fit qr
moib. et ꝯtinet 4 ca^a^. In
p° agi^r^ de mo diffinito ſici'
ſ. 4 cab In 2° de mo diſmo 201
ubi notat^r^ 4 diſioms uiam
artificiale oiginale pua^m^ et
olde ſmo^m^ theolo^c^ ꝓpu In 209
3° de mo collacõis. ſ. 4 ſpec
racionacõis ſilogiſtica induc
cõm exem^plarem^ emptamemati
cu et ita ſilogiſtica docet^r^
quo ſilogiſtice abunde^r^ in
ſmonibꝫ. ſ. 4 moib h^t^ e ꝓpo
nes ſume ſ. v° quo^ub^ uiuigit
q d^r^ poſſe dicẽ ct. drab in
uenire Ratiom ſilitudies
ꝯſidare et in hiis oibꝫ pom^r^
exm de obrie^te^ In 4°. demo 110
expoſito q fit q moib. et de
ſubdiſioibꝫ eiꝫ h^t^ e cum
nos ꝯcordancias ꝓponnng
ſ. cu ꝓpoitab expoint 3^m^ cu
exponedo diuſu ſſ^m^ quing
4^m^ cu in expoacõis ꝯfirma
cione et ſſiuu uaie^te^ ſpetas
ꝯuniſentia ꝯ pz. i^ta^ pb de
doctrina hoib ptinete ad p
dica^res^. ſ. doctrina theorica
¶ Dc^r^ ultima pb de doctrina ho 4-3h
nib ptinete ad p^.^ces. ſ. ex
pimẽtu pctice que ꝯtinet
4 ptes In p^a^ agi^r^ de diuiſ
ſtatibꝫ ꝯ officiis In 2^a^ de
ſacramet In 3^a^ de ꝓcept
in 4^a^ de penis et gaudiis
p° go au^t^ q de diuiſis ſtatibꝫ

et officiis huiusmodi deui
sunt predicanes et secundum hoc for
mantur diversi sermones secundum status
aut diversi. 37. nos omnes uni
versi. Sunt enim quedam pertinentia
ad viros quedam ad mulieres. quedam ad
sexum permixtum in quo sunt viri
et mulieres. Nota v. Quedam
pertinent ad maiores. quedam pertinent
ad prelatos. quedam ad contemplativos.
quedam ad activos. Quedam vero pertinent
ad prelatos ut sunt officia prela
torum electio. synodus congregatio
premonitio ordinatio cathalogorum
consecratio. subditorum visitatio
De prelatorum electione sermo primus
Elegit dominus servum meum 29 pro
uidit dominus pro omnibus terminis
etc. De synodo congregatione sol
et luna obtenti sunt 29 nos
sacerdotes domini 29 pastores om
nium sermo 49 mundamini qui
fertis vasa domini 79 venite fi
lii audite me. In ecclesia de
ordinum filii tui sicut novelle
etc. 29 sanctificabor in his etc.
29 sic nos existimet etc. In
dedicationibus sanctificabit
tabernaculum 29 domine dilexi
decorem 29 ecce nova facio
omnia. In visitationibus omnibus
accusabit 29 pona visita
tionem tuam pace. Quedam vero
sunt pertinentia ad contemplativos
et sunt ex statu vel officio
ad sollicitudinem diligentes. Sede
bit solitarius et tacebit. Gen.
Levavi ad te levavi oculos
meos. Ad fratres minores in ca
pitulo eorum. Congregamini
filii Iacob. Sol exoriens

— — —

meos. 29 factus est repente
de celo etc. 29 vos estis ge-
lotum 49 fecit vox fera
tulit 79 videns regina Sabba
sic ad theologos et predicatores
dicite in civitate tua etc. 29 ap
perit os suum etc. Ad scolasticos
et scolares. Sine fictione di
dici etc. Omnibus. In ma... malivo
la etc. Ad canonicos seculares
Glosa dicta sunt debere. quere. se
cus tamen ad positum 29 quia
vulpes etc. Ad monachos nigros
Omnia honeste et secundum ordinem
etc. Tunc considerate corvos etc.
Ad canonicos regulares considera
te lilia agri etc. Ad novicios
primus sermo. Ecce nos reliquimus
omnia 29 in novitate vite am
bulemus. Ad monachos griseos
sermo primus. In caritate radicati
29. Ecce quam bonum et quam iocundum
quod non sunt pertinentia ad activos et
diversis modis unus continetur sicut
in subditis titulis continetur. Ad iu
dices et advocatos primus sermo
fidelem me existimet 29
Iudex sapiens iudicat. Per ad
ministres et hospitalarios primus
sermo. Indicabo tibi o homo quid
sit bonum 29 et 29 estote mi
sericordes etc. Ad pauperes et
afflictos primus. In tribulatione
patientes 29 sana me domine
29 superabundo gaudio in omni
tribulatione etc. Ad leprosos
et abiectos primus Ob contempserit illos
etc. 29 factum est ut moreretur
et medicos. Ad crucesignatos
et crucesignandos primus sermo. vi
di angelum alterum. Ad peregrinos

Sermo Rom. Obsecro vos tanquam
advenas et paupes. Ad potentes
et milites sermo. Accipe gla-
dium meum etc. Ad burgenses
reipublice vacantes. sermo. Estote
imitatores dei sicut etc. Ad bur-
genses qui vivunt viventes sermo. Qui
amat divitias fructum non
capiet ex eis. Ad mercatores
sermo. Negociamini dum venio bis
Ad agricolas et rurales sermo.
Labores manuum tuarum. bis.
Ad mechanicos artifices sermo.
panum opus unum aut tempore bis
Remedia non sunt pertinens. Ad
mulieres et sunt 4. Prime ad coni-
ugatos sermo primus Monebant
parentes facere bis. Ad viduas
sermo. Viduas honora. Ad vir-
gines sermo primus Quinque erant
prudentes virgines etc. quinque
Secundus sermo Quinque fatue erant
etc. Tercius Simile est regnum
celorum etc. ter. Et sunt ix in numero
Ad moniales et religiosas sermo.
Quam pulchra es casta generatio etc.
Que non pertinet ad speciem pro
multitudine suum hic quarum
eos qui dolent super amicos mortuos
omnibus moriemur. ter. cum reddidi-
datione defunctorum nichil. 4.
sermo Mortuo ne prohibeas graciam
Ad ancillas et servos sermo Ser-
vi obedite dominis ter. Ad ado-
lescentes et pueros sermo Thobias
filium suum docuit bis. Ad eos
qui addiscunt in scolis parvulos sermo.
Stulticia colligata est in corde etc.
Ad viros et mulieres in processionibus con-
gregatos sermo. Dignare domine
oratio mea etc. Pro illa de sacramentis

Circumcisio sermo est. Sacramentis
inquantum primus sermo Celum quod
edificatur ut civitas etc. De bap-
tismo sermo Spiritus dei ferebatur etc.
De confirmatione sermo Vacillantes
confirmavit manus tue. De sacra-
mento altaris sermo. Panis quem
ego dabo. De ordine sermo. Joseph
nunc igitur tota domo suo etc.
De prima parte ad confessionem
Confitemini nos tuo magno etc.
De extrema unctione Discipuli
ungebant infirmos etc. bis. De
conjugio sermo Non est bonum ho-
minem esse solum faciamus ei adiutorium
De preceptis divinis sermo. Servare
transgredimur mandatum dei propter
traditiones vestras bis. De penis
et gaudiis letare ut in bis.:

Tercia pars prima huius summe
tractatus in quo agitur de eo sancte
li et modo discendi et docendi
primo in generali. 2° in speciali. et
generaliter ponitur .8. capitula. In pri-
mo capitulo in qua declaratur causa. que
agressus est scribendi officium 211
ad imitat eum cum scribit ad
studium. In 3° probat quod hoc debet 212
esse exercicium nobilium. In 4° dam- 213
nat in nobilium vsum animi. In 213
v° prosequitur studii fructum et primi- 219
m. In 6° ostendit tempus addiscendi pro 214
maximum. In vii° studente imitat 216
ad bonum consortium. Circa ad 212
2m capitulum sic procedit exhortando sco-
lares fugere desidiam in corpore de-
sidia pressa. Pretenditur necessarium
ex la consideracione et exhibit omnibus
divicias et appetitum ambicio-
sam. Circa ad 2m sic probat 213
quod hoc debet esse nobilium preferenda re-
gimen tam grecorum quam romanorum

Nota contra primum sermonem

tam veteris et novi testamen-
213 ti. Secunda ad 4m dampnat
nobilibus usu anime integritatem
poeticis. et historicis documentis
214 prophetis. nocumentis philosophicis. In
v° ca° ppo^t studii senectus et pu-
eritie senectus autem eius est agnitio
virtutis acquisitio sanctitatis con-
sio honestatis. possessio felicitatis
215 Secunda ad vi tam ut temporibus
discendi pmaerunt sunt ydonee
etatibus. que requirit ex parte
corporis non parum nimia inve-
tute nec quiescamus nimiam
senectute Ex parte temporis vi-
detur immoderatam yemis frigi-
estatis et estatis nimia caliditatem ni-
mia enim iuventus non intelligit.
nimia senectus non retinet. ni-
mia calibus aut frigiditatis faciat
hethicos et obtusos. Sed que
tamen etas ydonea ad quod dicitur
nē in ratione ut g^c mechanice scie
theorice. In vij° ca° studentem
216 invitat ad bonum consortium ut
habeat socios fideles utiles
amabiles. excitatio studii condiscipulos
217 In hoc sic arcet primum consor-
cium ut caveat puer aut
vir tamen famulatum. ingra-
217 tu. assensus. Deinde agitur de specia-
libus que pertinent ad doctorem
Deinde de hiis que pertinent ad disci-
pulum informandum prima pars continet
xiij capitula. Ad doctorem pertinet
4or. doctoris electio. electi eru-
ditio. eruditionis conceptio. concepti
217 eruditionis modificatio. Secunda ad pum
ubi agitur de electione omnis quod
doctorem eligitur debet pollere
vel in conscientia. sua eloquentia. docendi peritia.

Conscientia vel vita pura ut non
redarguatur ipse iniquitatem ut recta
culpa ostendat maturitatem ac
maturitate omnia seipsum induat
et exemplaritate ut ex bono exemplo
quod ostenditur habeat auctoritatem et hic incipit
217 capitulo. In 2° capitulo agitur de quadrifaria
scientia doctoris pollcat ideo scientia
que originem habet assiduitate naturali augmentum
ex assiduitate hominibus. con-
firmationem in auditu et recitatu
utili consummationem in indicio et
218 intellectu stabili. In 3° capitulo agitur
de quadruplici eloquentia doctoris quod
debet esse integra non balbuciens.
apta non verborum fallens se con-
piens. apta non inconveniens
218 grata non fastidiens. In 4°
capitulo agitur de quadruplici docen-
di peritia doctoris quod sit quadru-
plex seipsum faciat intelligi. Ut quod
intelligitur breviter recolligi
Ut quod utilius est faciat eligi. ut
218 seipsum faciat diligi. Deinde agitur
de eruditione doctoris et quot habet
capitula. Consistit enim eruditio in
4. scilicet ut considerit in discipulis temporibus
eruditionis primum naturalis conditionis
ingenium. docendi ordinem. et
doctrine modum. et circa primum quod
est de tempore concordiunt. ut exempla ypocrisia
219 gerit. Secunda ad 2m agitur de com-
paratione ingeniorum. scilicet quod modus
quamquam quidam sunt obtusi. alii medi-
ocres. alii acuti. alii acutissimi
219 Tertia 3m de consideratione ordinis
omnis intelligitur. sed in disciplinis
219 liberalibus narrationis. expositionis. Cir-
ca 4m de consideratione modi
tangit quod certitudinem. appendenda
220 distinctam. Deinde sequitur de preceptore
correptione ubi quod attendenda

sunt in 4 ca^lib^ pctorum oracio . pre
ceptorum transgressio . verborum auditio .
verberum inflictio . agitur . Circa tertium
ad primum circa correctionem atten
de peccatorum oracionem que est in
pueris quia proni sunt ad malum
s. ex cordis humani cogitatione .
221 Circa 2m c^m tangit preceptorum
vel transgressionem . ostendens qua
pueri peccant multi^r . Circa 3m s.
221 verborum auditionem ostendit quod debet esse
exhortatoria . comminatoria in
222 crepatoria crebra . Circa quartum quod
est de verberum inflictione . ostendit quod
debent infligi et recipi . infligi debent
expeditione perfecte faciunt vi
ciorum extirpacione . quia pur
gant et illuminant et perficiunt .
2o recipi debent sine oribus mur
muratione . 3o sine cordibus et operibus
obduratione . Sequitur pars in qua
222 post electionem et eruditionem correctorum
agitur de moderamine que consistit
223 in 4 affectione . modo . tempore . loco . Ex
pedito de his que pertinet ad
doctorem . Sequitur de his que pertinet
ad discipulum et agitur pro de doc
trina quantum ad statum incho
acionis . 2o quantum ad statum
progressionis . 3o quantum ad statum
perfectionis . Quantum ad statum in
choacionis primo tanguntur ante
cedencia . 2o continentia . 3o conseq
uencia . 4o extrinseca sive concomitancia . Ante
cedencia sunt que circa discipulum ad dis
cendum disponunt . continentia
que dispositum perficiunt . consequencia
que perfectum dirigunt . extrinseca que
impediunt . Antecedens sunt ut sit
discipulus voluntate scilicet ad inue
niendum . attentus ad audiendum
docilis ad intelligendum . benivolus

ad retinendum . subiectus ingre
dicalis ingenio . attentus exerci
cio . benivolus audiendum . Primo ergo 223
agit de voluntaria discipuli sub
iectione que est necessaria ad tollen
dam superbiam sicut tangitur in primo capitulo
Ad inducendam verecundiam 223
et reuerenciam sicut tangitur in 2o capitulo
Ad informandam paciam sicut 224
tangitur in 3o capitulo . Ad retinendam obe 224
dienciam sicut tangitur in 4o capitulo
et hec sunt 4 capitula que continent sentencia
de pueris tollenda superbia
de corum verecundia . patientia obe
diencia . Sequitur pars de discipulis at 224
tencione ubi 4 continentur expo
sita . circa inferioribus . Ad subiecti
onibus exterioribus . collibus communibus .
interioribus . renouacione virtutis supe
rioribus . et sic hec sunt 4 capitula . Circa
primum quadruplex impedimentum
non quod interius turbamur . exterius
occupamur . necessaria remedia differe
rimus . falsa remedia cogitamus
Circa 2m capitulum de adhibi 224
tione curis exterioribus est ut cau exteriorum
deat angustis subplenitatis sive
fastidio sive hesitationibus du
bio . Circa 3m capitulum de collec 226
tionibus interiorum ostendit quod habe
sit . sicut est cura verborum sensus part
tum asshibus cautionibus sic substra
hit animum interia que sunt propter
ea dicunt cum pure intellectu
Circa quartum capitulum de renouacione 221
tione virtutis superioris protangit
renouacionis . expressione statum
renouacionibus processum eius
complementum . Sequitur de discipulis
docilitate ad quod considerandum sunt
4 circa continentes . efficacia ex
cellens . . . versus . . . est . . .

subiecta

228 Deinde vltio sequitur dedisa
pult beniuo^cia^ . que tapita aura
et ab aduersariorum mortem ppa
abauditorib; et areb; detuib;
primus i p^o ca^o . De beniuolen
que tapita areb; in sequitur et
ponitur exa ex opib; tullij . hus
229 hitis agitur de ca intermissi ope
ris iper morte auctore . et q
amitul desutul deinde nalez
affectioni . i affectio medacoz
in moda^uic 9pla^cm d 9pla
toe orom etl tam^z d p^o ca
Dein s^z p^s in qua agitur
230 de gitantib; disti^naz que
s^t qua^or decib; p^o d tinali
et h s^t ssp^g ingenuu . medi^a
230 ro Deim in spali et p^o de
ssp^r . 2° de ingeio / 3° de meoda
4° de rone . Circa ptem
paz de ssp^r on^z p^o q disti^na
ht funda^tu ex ss^m apphe
231 sione . 2° q ht incremetu
232 ex ss^m ptressioe . 3° q ht
gplemetum ex ss^m defeta
233 tione . q^to q ht impedimetu
ex ss^m defetatoe et infetoe
et s^m ht s^t . q ca^d . b suttedit .
232 Circa 3^m . s . q disti^na gple
metu ht ex ss^m defetatoe
on^z q i^a defeta^o e i . q i
organorum dispositoe ssibiliu
serenatoe metis abstutione
233 luus infusione . Circa q^tum
q^d e . q disti^na impe^tu ht
ze on^z q ht e quad^z ul q
e acame . ss subita ucla
demoe isferty . ul e m^e . deses
uel q est in se impfecus De
234 deingeio et p^o q aua^z p^f . si
tasit^z . 3° q usu inuua^z , 3° q
tpato exercitio acuit^z . q^o q in
modato labor retundit^z et
vbi agit^z quo aua gestasta^z /
. si d p^o ca^a au^z quo 4 s^t q^e 234
declaude naleni ingenij bo
natez . s . aue infusio . celes
tiu vtutu impssio . corpm
phitorum coplexio . loto^z
disp^o . Circa 2^m ta^m vbi on^z . 234
q ingenium vsu iuua^z . ondi^z
ingeniorum qucieq . dcia in
notescy . industia . Circa 235
3^m tam vbi on^z q ingeniu
in tpato exercitio acuit^z . on^z q
hoc fit quadrur^z . in legendo
in tofendo . in disputando .
scribendo Et ita p^m q e qu^u
tum ad lacom on^z q aliq le
genda s^t supsticiosa bzemora
pantora vitiosa . Deim so^z quo . b . 238
acuit^z in disputando . Deim seq^z . a . 238
q ingenium acuit^z tofendo set
q ita disputa^eb et maxie
theolo^tab deinde attende inte
tom ne sint finali^r adinanis
glo^e adeptom . ne sint ad obuia
tom . ne sit ad igrane^b stul
tatom . ne sint ad vitatis sub
usiom Sed disp^utae deinde uel
ad exercitandum ingenium , uel
ad cogscend^u ve^z . vel ad edi
ficandu et instruend p^xi^m
vel ad subli^m ssim tomuted
s . q in disputacoib; attendi^z
e ordo debitus disputandi . 3^m
e mos debitus 4^m e cautela
vbi agit^z de cautelis theolo^cl
et expte opponet et expte
rndentis Deim on^z q ingenium 241
acuit^z moderate scribendo Et

283 Et scribere de mo quadru[r]. cor
rigendo exemplaria / excapiendo
notabilia. redigendo in stilu
concepta. imprimendo menti me
moralia. De correptione exem
plarium tangit multiplices for
tates. Deinde quod scribere debemus
redigendo in stilum concepta quod
hoc facere debemus causa studii coar
tandi / ingenii suscitandi. so
lacii assequendi. obsequii
impendendi. Quartum autem scribere
284 debemus redigendo in stilum concep
ta ipsa causa obsequii impende
di 4 concurrunt. scribentis humi
litas. persone maturitas. rei scrip
te utilitas. petentis familia
ritas. Deinde ostendit quod ingenium
285 in mandato labore retinendum et
hoc quadrupliciter. quia duo ubi ac
cidentaliter. concurrunt. Post ostendit
287 et ingenium agitur de mensura et
primo quantum ad eius quantitatem / 2o
quantum ad eius qualitatem 3o quantum ad
eius proprietatem 4o quantum ad eius for
bilitatem. Et quantum ad primum qui
ditas eius continet in eo diffi
nitionem dicione essentialem. opera
signum dispositionem. Circa 2um
289 tamen de qualitate mensure agitur
de differentia eius principaliter. de p
ticipatione comparatione / de impe
dimentorum occasione. hoc cum im
pedimenta ex parte organi. ex
parte claritatis humoris. ex parte qua
litatis interiorum ex parte nocumenti
291 exteriorum. Tertio agitur de eius
292 medicinali subiectione. Deinde
agitur de proprietate mensure quantum
ad eius capacitatem. spiritualitatem
dignitatem utilitatem ubi tangitur
4 eius utilitates. Postea modus agitur 294
de formalitate mensure ad quod
4 sunt necessaria tempus triplex. actus
triplex. modus triplex proprium scilicet
ingenium et memoriam sequitur
de ratione ubi considerare debemus
rationis initium. exercitium. iudi
cium meritum. Et sic hoc sunt 4 con
currentia adiumentum considerandum pri
mam efficaciam et tamen. Unde pro
ficiscit etiam sine sensibus con
inserit formam scilicet experientiam
qua nititur sine quo proficere
casset. Deinde sequitur de exercitatio
rationis. exercitat quidem se ratio dis
curendo salubriter preceptorum
conditionem quiescendo se humiliter
simplici consideratione erigendo
se subtiliter in creatoris sui con
templationem expiendo suavitatem
sapientie delectabiliter Discurrat
igitur preceptorum conditionem at
tendens carnem eorum primum dum deus
benefactum debitum et impensum ini
stum humane dampnationis obprobrium
Deinde sequitur rationis iudicium
in hoc est naturale indicationis ad
quod ipsa veritate distinguendo recur
rit. recurrendo leges eternas con
sulit. consulendo quantum ex eis
est nec fallit nec fallit. Et de
inde per cognitionem ad operationem des
cendit Deinde sequitur rationis meritum
Inferior est eius ratio humana. 261
instructio ymaginationis. gratia cogi
tationis. iudicio discretionis. consilio de
liberationis. Non potest ad consignanda 261
discernendum que perfectam sciendum
discutit. Sunt autem sunt 4 humilitas
intellectus studiositas in effectu
tranquillitas in affectu. paupertas

intensu. similit[er] dicit[ur] q[uod] re
quirit p[rim]o ut n[on] q[ui]d sc[ri]ptura in
lex teneas. ut animi disc[er]
exubescas. ut tu scias ad
op[er]i finis alios no[n] co[n]tepnas
ut no[n] nimis tito ad maiora
co[n]tendas. Se[cun]do studiositas i
eff[ec]tu que co[n]sistit i. q[uod] i labore
ut agas. in amore ut p[er]ficias
in cura ut p[ro]uideas. in vigi[lan]cia
ut attendas. Se[cun]do tranq[ui]llitas
in aff[ec]tu ad qua[m] q[uod] co[n]currit
regim[en]. Interne custodia
sa[cr]i. in ro[n]e noti[ti]a v[er]itatis
i volu[n]t[a]te he[ri]dam tal b[e]n[e]
in meo[r]ia uel mete expici[en]
suaui[ta]s. q[uia] s[cilicet] cetine no[n] in[qui]
nat fetor. ro[n]em no[n] obnubi
lat error. volu[n]tatem no[n]
oblect vanus amor. meo[r]i[e]
sine mentem no[n] amaritat uel
co[n]turbat rancor. Dein se[quitu]r
de pamp[er]tate mensa. ubi ondi[tu]r
quod pamp[er]tas e[st] grosa h[uius]
e[x]mstituere an[imu]m. exau
to[ri]te seculi. t[ame]n; exs[ecu]tu te lib[er]
tate. ex libitate iocundi[ta]te. p[er]
antedens. gustans. gustia. dis
ciplina. de sb[...] expeditu e[st]
p[ro]p[ter]ea ad e[...] et ad inpedi
entia eam. Het aut[em] s[unt] q[ue]
lactans p[ro]uulis. d[e]testans in
uenilib[us]. diffidens mulieb[ri]s
p[ro]p[ri]a senilis. Est expe
ditu e[st] de hiis que p[er]tinet
ad distincta[m] gustu ad statu[m]
inchoacium. Dein se[quitu]r de doc
trina q[ue] p[er]tinet ad statu[m] p[ro]gressor[um]
et p[er]fect[orum]. Ad q[uo]d q[uod] requirim[us]
abic[er]e vitia. relinque[re] p[ro]uil
ia. exp[er]te se in acti[u]a scia[m]

exercere se in sp[irit]uali intelli[genti]a et
s[ed] h[ec] s[unt] q[ue] t[ri]a ui[n]te succedu[n]t
gustu ad p[ri]mu[m] q[ui]a p[er]fice vult d[ebet]
scia[m] d[e] a[ni]ce abic[er]e vitia. q[ui]a d[e]
au[te]m maliuola no[n] introibit
sapia. Est ad h[oc] inde q[uod] p[re]t
eum d[e] munda a[n]i[m]a insistere
faciendi p[ro]p[ter] et natie iactans
uel eloque[n]cie. s[ed] no[n] p[ro]p[ter] in s[e]
ip[s]e usu sapie n[on] in aliis fac[er]e
fructu[m] doctrine p[ro]g[ress]o abicionum 264
vicior[um]. Se[cun]do abdica[ci]o p[ro]uilium
het q[uo]d sc[ilicet] q[ui]a s[unt] p[ro]uilia studia
cogitata uba. op[er]a. p[er] abicor[um] 266
vicior[um] et p[ro]uilium se[cun]do scie actie
ex[er]citiu[m]. ubi q[uia] nouida s[unt] scie
diusio. ordo. adopto. co[n]tinua[ci]o
exer[citi]o se[cun]do de sp[irit]uali intelli[genti]a 266
ut q[uia] sp[irit]ualem intelli[genti]am co[n]seq[ui]
uba sapie s[unt] audienda reue
rent et subtilit[er] intelli[gen]da. co[n]t[ra]
studenda. mult[is] exponenda.
Est expeditu[m] est de doctrina
gustu ad statu[m] incipientibus
et p[ro]gressorum. Se[cun]do de ipa q[ue] p[er]tinet 268
ad statu[m] p[er]fectorum. ubi p[ri]o agi[tur]
de q[ui]a in g[e]n[er]ali t[er]cia que co[n]sistit
et h[oc] s[unt] lectio. medita[ci]o. oro. co[n]
templa[ci]o. het e[st] eni[m] doctrina
claustralium et viror[um] p[er]fector[um]
sicut p[ate]t in p[ri]o t[e]r[ti]o. Dein agi[tur] 268
de hiis q[ui]a in sp[eci]ali. et p[ri]o quo deus
docet a[n]i[m]as sp[irit]uales ex[er]citio lec
tionis. s[cilicet] q[uo]d e[st] in intentione legentis
utilitas in affectione. pietas in
legendo. assiduitas in legendi
mo[do]. tacitinitas. Dein dicit[ur] 270
quo deus docet a[n]i[m]as sp[irit]uales
in ex[er]citio medita[cio]nis. ipa e[st]
eni[m] medita[ci]o que mente abs[tra]
hit. abstracta[m] in uno defigit.

Defixam in contemplationem addu^t
et tandem divinam revelationem
211 ostenderet excepit. Deinde ondit
quo deus docet animas spirituales in
exercitio orationis. Illam porum ele
vat. s. in deum mentem et affectus
supplere humane rationis defectum
intermittat ille divine lucis radios
colligit interioris hominis status.
213 Deinde ondit quo deus docet ani
mas spirituales in exercitio contemplationis.
hec autem fit quadrupliciter. mentis di
latatione. sublevatione. alienatione.
217 unione. Deinde secundo ultimum
capitulum in quo subdividit habitus quatuor
species contemplationis quia mentis
dilatatio tribus gradibus in nobis
excrescit. arte. exercitatione. atten
tione. Mentis sublevatio tribus
gradibus ascendit dum mens
elevatur supra scientiam industriam
et naturam. Mentis et alienatio
tribus modis fit. devotione admira
tione. exultatione. Mentis unitio
triplex est quorum relinquere
sensus et sensibilia quo ad exterialia in
teriora et intellectualia quo ad pote
ntias anime et eorum operaciones experimentalia
et non experimentalia. Experimentalia que a
nobis peregerunt in se per actionem.
Non experimentalia quo a se vos super
ceali consistunt. et in ipso contem
plabilia sunt. Et per excessum ment
is transcenda sunt ut perveniamus ad
superintellectualem primam. Sed hec
dicta sunt in removendo in quorum
aliquid de omnibus continuat alienatio
Secundum autem tres gradus in quibus
ultimus consistit unitio. per quam est super
fervidus amor tendens in deum
quia est actualis omni ignorantia fervorem
illius amoris non sustinens

quia est radius irradiens et se uni
ens et. s. hunc ordinem expedi
tum est de causa finali quia operis
de efficiente et formali. c.

Quarta pars principalis libri huius totius
Quagit de causa materiali hoc est de
diversis statibus ubi primo ponitur bre
vis prologus. Deinde narratio quatuor
tangendo prologi originem in
tentionem diffinitionem et divisionem
et attenditur illa divisio secundum qua
drivium quadruplex primum qua
drivium est quorum interpre
tate consistens in hiis gra
matica. poetica. dyalectica. retho
rica. et est quadrivium eloquentie
Secundum quadrivium est intellective
consistens in hiis arismetica
musica. geometria. astronomia
Et est quadrivium intelligentie
Tertium quadrivium est activum con
sistens in hiis physica. ethica
magica methaphysica. Et est qua
drivium experientie. Quartum est quoddam
quadrivium affectivum consistens
in doctrina hagiographica pro
phetica. evangelica. apostolica et est
quadrivium sapientie. c.

Incipit prologus in rudimentum

Saepe nimium postulatus
a pluribus ut non tantum appli
catam animam ad legendum sed ma
num apponerem ad scribendum. diu
fateor restiti. non elato super
bie collo. non animi pertinacia. sed
times Scineos hirmoes. sub Hucros
quantitate ponderis obruendos. te
sui potius sarcinam non subire
quam ruine dispendium pati sub
fasce. Sed animo repetens eidipum
non cessit importunitas. non cessat
et talibus allegans obsequia me
inculpes remitterem impegit

13

Et media nocte iam hostio
clauso postulas ab amico panem
atque accepto pane dixit grossiores
demum pauperibus et per
hostia aliena gemme mendica
ris. Tradit enim ad literam tercie
meditacionis capellor unum corpus
refectum sic et septem archa
na perscrutor. Hec predicta mediti
gratia ubi oportebit temporibus et sa
ne tempore corporis spiritibus referet. hore
enim quam mea consolata pugnaturus
laborare nigit ita septuagesime
refectionem et melliflua lectionem
ho enim nascitur ad laborem. Et
quam in hoc labore dulcedo senti
tur impetu quodam ad opus
ratur vel renovandum vel contin
uandum alacior et ardencior
invenitur. Labor multiplex labo
rat omnibus quicumque studiis dispu
tant et utiliter dissiliunt vel corpori
ralibus vel mortificationibus exerciciis
vel predicacionis officiis vel spiri
tualibus studiis occupari. Ecclesiastes
omnium ceteri stulti labor et
pollicitus Nam corporis frangunt
et animum curis atterunt spe mo
mentanee voluptatis. Ceteros minto
rum laude persequuntur quia ad
morsus carnis res est et viciis
bellum mouent et in agone certa
mine sudore multiciter reformare
nituntur que in prima origine
perdiderunt pristina pecta puniunt
et decreto strictiora exponunt Cetos
quibus non diligat. quibus eorum fi
nitissimam caritatem amplectitur. non in
rem qui primus impedierit sol
licitudinem. Docet nescios. mansue
tos instruunt. verbis quietiunt
operibus arguunt multi ne prauitati
um vel simpliciter tutando nolunt
relinquere. Omnino discreti sint
in silencio. vtiles in verbo sol
liciti ut que predicant voce im
pleant actione. Cetos imitemur
corporibus vel a remotis deque
secretis spiritualibus. A viridariis
flores propter dato nobis ingenio
colligemus. non ut ornemus aut
adornemus opusculum. sed ut ex
eorum quam semper simus prutia ro
bore non illaturi pane
firmemus. non simula sicut competit de
licatis. sed simplicioribus oblati
quam periculum sufficit eloquencie
vel ingenium grossioris. Ceteros
mox aut in unum radices fo
lia fructus et flores. vel ex
philosophorum foliis veteris testamenti
et radicibus eorum fructibus ex
positorum floribus cum se locus ob
tulerit confirmantes Sed horum
detractionibus venenum inspergimus
Nam in ipsa parte manum
inmasit dum sarmentorum in
titulum congregaret qua dum
septuagesime similes ad sustentandum
talibus ignem sicut sarmenta
colligimus detractionibus corro
sivum dentem abeuntibus susti
nuimus. hoc tu contra vmum solacium
quia ventorum impetus casas
declinat humiles que sublimes
deiciat turres. feriuntque summos
fulgura montes Detractorum
et timor linam frequenter
indicit opus. prouocat quemquam bene
res ad plaudendum et dilligenciam me
dicandi. videtur de ipsa lo
quimur adeptus ipse curare licet.

caligine oculorum. Ergo super
ydria taliter. sine qua vix
legimus aliquem ad utile scrip
titasse, etiam gloriam conscribendo
non captat puto quin confusionis
ignominiam non reportat. Obsec
ro autem legentium illud opus
culum adiuvari suffragiis ut
deo recommendent animam fratris
Bernardi origine tornacensis.
Prius autem opusculum quod hoc in
signiter artificiis rudimentum
doctrine nominare placet, licet
erudimentum doctrine quidam
appellandum maluit. In 4 tractatus
dividimus principales, de doctrina
scilicet eius tamen quadruplici causa
que. De doctrine causa fina
li. De efficiente. De formali
De materiali. De finali non sit
Primo ostendatur quod propter sapientiam obti
nendam creata est rationalis anima
2o quod propter finem ultimum acquiritur
sapientia, 3o quod per sapientiam duc
itur deus in via in creatura
4o quod sapientie finis est ultima vita
eterna. Circa primum scilicet quod propter sa
pientiam obtinendam creata est ro
nalis anima. Ostendatur 4or. quod omnes homines
natura scire appetunt, quod philosophi in
hoc erraverunt quod sine sapientia in
tantum nulli ad sapientiam pertingere
potuerunt, quod sine virtutibus sa
pientiam adipisci non potest. Quod
omnes homines natura scire ap
petunt ostenditur quatuor scilicet ex nature condi
tione, ex culpe corruptione
egregie reformatione, ex philosophorum
exercitatione. De primo ut omnes
homines natura scire appetunt propter 4or.

Nature humane conditionem
primum attendimus. Hominem
ratione preditum meminimus
ex qua eius insitum est ad sapientiam
appetitum. Nam primus Adam
plasmatus adeo collocatus in
paradiso deliciarum sortitus est lo
cum sibi et corporis incolumitate
potitus est, et integritate scientie
angelorum fruitur alloquio si
divino finaliter subderetur impe
rio iamque sortitus est talem, que
omnibus animantibus esset prestantior
principaliam et rationem. Sed quia
scientiam appetivit, quam non de
buit, creatori suo male extitit ingra-
(al' est) tus, super quem tremendo excepit
voluptatibus eius convenit sicut ad
rectitudinem punitiones. Valitudo
corporis collapsa est in languores
mora cogitur, cum vita indeficiens (proba)
probatur. factus est pauper ex divite
tenens pignoracionem existente
Et hoc satis indicat, quod ex pre co
ditione causa sit ad sapientiam et le
ticiam quod in vallem tenebrarum
proiectus et miserie. Nam motu
cordis ad scientiam aspirat atque le
ticiam propter quod Lactancius ait Non
ego reprehendo studium eorum qui
veritatem scire voluerunt quia nam homo
deus adipiscendi veri cupientissi
mum fecit. Sed idem arguo, id
recitando quod honesta illorum et op
tima voluntatem non sit secuta
effectus, quia vel quod esset ipsum verum
sciebat, vel quo et ubi aut quo
mente quereret. Culpe non corrup
cionem qui considerant legunt quod
omnes homines natura scire desiderant

corporeis
Sed in hoc Corinthiis primo declara-
tur, quod filii Adam vix inveniunt
aliquid tam vile, de quo non ve-
lint edificare montem sicut De-
bes (?) Bubli... videas alium levare
alium mundialis turre, istum pla-
citacionis deos disciphatum (?), illum
similis turbit arcus tam vehe-
menter affectare scienciam, ut labo-
rem non deputet, dum tamen pos-
sit aliquis doctor reputari. Sicut
enim filii turrim babel edificat
manibus reptantes et pedibus ut
ad alta conscendant, sic cognos-
cenda sunt nobis primum parvulis, et per
inspiretur appetitum sue experi-
encie, non subditi sumus duce
mansuetudinis. Hinc credo est quod aia
infantis que sapiens vel scripta
cogitare non potest, tota intencio-
ne fertur in hec ipsa sensibilia
corporeis apprehendenda, tota
avidi lucem haurit nocturni
luminibus, ut si quod non recreatur angus-
tia, per hinc que oculorum eius
acies obliquata. Hec refor-
macionem attende et ymaginem
dei videbis in homine, que
terrena prius suo vel corporali
colore quolibet non exprimit
se spirituali pulchritudine declaratur.
Nam sicut pictores formas
exprimunt per colores, sic yma-
go et similitudo dei in nobis
per sapienciam et virtutes. Cum enim
mens racionalis per cognicionem
et amorem in deum convertitur, illu-
minatur et perficitur. Et mens spe-
cularis effecta creature corpulen-
tam reiecta in sua pulchritudine

reformatur, et ymago sua perfecte
corpore coaptatur. Hinc Apostolus ait
Reformamini in novitate mentis
vestre, ut incipiat illa ymago
reformari a bes agens formata
est in veritatis agnicione. Ceterum
aut deformis aut deformata
eius reformacionem sua non
appetat quam creatura racionalis
per graciam et per gloriam appetit
et expectat, quia cum apparuerit Christus
similes ei erimus. Et sicut Apostolus
Salvatorem expectamus dominum
ihesum christum qui reformabit
corpus humilitatis nostre configuratum
corpori claritatis sue. Erunt enim
in futuro electorum corpora claritate
domini corporis configurata et re-
et si equalitatem glorie eius
non habent per omnia, similitudinem tamen
configuracionis eius habebunt per graciam
ad quam minimum reformamur
per modulos per sapienciam, philosophorum
exercitacionem attende videbis quod
quod urgebat in eis appetitum
sapiencie. Magni siquidem et excel-
lentis ingenio viri cum doctrine
pennis dedissent quicquid
laboris poterat impendi, con-
tempta sibi privata et publica
actionibus sese ad inquirende ve-
ritatis studium contulerunt, esti-
mantes multo esse preclarius hu-
mana et divina rerum in-
vestigare et scire quam
instruendis opibus et cumu-
landis honoribus inherere. Nam
laborem et exercitacionem pla-
tonis Appollonii quoque evaga-
cionem ceterorumque breviter corp-

hendat quorum tota uita studi-
orum gymnasiis insudabat, quia cum
a via recta declinasset declina-
tes errores ambulantes in tenebris
uarios sequebantur anfractus sicut
ut ait apostolus discentes semper numquam
ad viam veritatis sapientie venientes. Quod
philosophi errauerunt primo de diuisione
erroris, 2o de causa erroris, 3o de
specificatione erroris eorum, 4o de
specificatione erroris philosophorum in 4
sectis. Diuisio erroris in philis

De ostensione erroris philosophorum

Errauerunt ergo philosophi, quia quod uo-
lebant adepti non sunt, sed
operam simul et industriam perdi-
derunt, ut conceptam scientiam, ardo-
remque virtutum minorem sedare
vel extinguere potuerunt. Hic autem
errore 4 arguunt in philosophia et philosophos
Improperio nominis, continuatione certaminis,
defectu certaminis, affectu turpi-
tudinis. Certe non arguunt ueritatem que
est in philosophia sed quorundam philosophorum
superstitionem et falsitatem que est in ea.
Nam philosophi multa bona dixe-
runt et fidei nostre accommoda
que non sunt formidanda. Sed
ab eis velud iniustis possessoribus
auferenda. Spoliandi sunt egyptii
ut dicunt hebrei. Primam
ergo inphilosophie vano nomine ut totius
sacculi destruantur. Destructo ca-
pite Primi cum totius nocumenti dicat
in partibus et membris discordat
Quia nulla coherentia sub compage
inueniuntur palpitant potius dissipa-
ta quam viuunt. philosophia. hoc. nomine
sumus dicimus studium sapientie. Quia qui
sapere studet non dum sapit, sed
ut sapere possit. Primi ergo philosophia sapientiam

quirit nec ipsa sapientia est, quia necesse
est aliud esse quaerente, aliud quod
quesitum. Preterea nec ceteri philosophi sunt sa-
pientie studiosi cum illo studio ad sa-
pientiam non valeat peruenire. Nam
si esset id studium ad sapientiam via
puto quod aliquis fuisset ab eis inuenta.
Cum ergo tot temporibus ingeniis insa-
pientie inquisitione contritis non
dum ab eis apprehendatur. appet
nullam ibi esse sapientiam, nec sa-
pientie studere eos, quod profitentur, sed
ipsos studere se putant, quia id quod
querunt ubi et qualis sit nesciant.
Omne quod sapientie studet, sive non
studet sapientes non sunt, quia et quod
nullo consequitur et quorum nemo consequitur
unquam raro ~~appetitur~~ recepit. Sed
eorum philosophie diffinitione, philosophia neque
Generat ut credo est quoniam vita ratione
uiuendi, vel honeste uiuendi
scientia, vel ars recte vite agende.
Ergo in plures sectas diuisa
est atque disciplinas, et nichil cer-
ti habeat ~~scientia~~ philosophia, neque uni-
uersi una voce et mente consen-
tiant. Credo potest esse tam falsum quam
certum inter philosophiam nominari ut
ait lactancius, in qua diuisitas
preceptorum certum iter impediat
aut legem uiuendi. ergo capita
sunt philosophi magnum longe dissonant
Aut sociam uite ascendere sequitur
nichil aliud efficiatur contraria se
pe dicendo, quam ut nemo quid
quam sciat, Nam Achademia
ut omnia reddat in certa legem
abrogat. aut te ullam putat rem
subiciat, certum depriuat scientiam fun-
dos tollit. Confiteatur ergo philosophi

q Ciceō in ꝯsolōne ait Nes
cio q̄s nos teneat error et
2 ignorā veri / Continua ērāb
mt̄ phōs eos oūt erroneos
et deceptos In multas sec
tas phia dūisa ē / et oms
varia sentiunt in qua ponimus
uitem / in omibȝ poni non
pt / si in vna ponimus ceteris om
dabimus ceteris auferimus / vnaq
ut se confirmet oms alias
euertit nulli pt̄ se sape concedit
et sicut alias tollit sic etas
aliis tollitur ergo quicumqȝ quib
laudaunt ab aliis vituperabr
Si ergo sinle secte multarum sec
tarum indic stulte conuincuntur ob
vane et manes reperiuntur / se
ipam phia consumit / et vna
queqȝ altam gladio perimit / no
scuto protegit / Quare cum intelli
gerent archesilas achademiam
nouam condidit et se contra oms
armat / et eo auctore duo phi
lo genera ceperunt ec vnum id
veterum qui sciam sibi attribuit Al
terum nouum repugnans qui eam
detrahit Si ergo nulla est sciri
pt vnum genus perit si sciri no
pt perit aliud Si nō habet sic pia
perit nō quia phia qr destructa Lu
cem e po le sū mitiu b'cori
um ec Iniqunno q posuit nl
ad sciri Aliud posse sa pomt a
frustra pot qui nesciunt Ipse
go archesilas prestat aliis ipo
se iunctione confixerit / Relin
quitur ergo illi oms qui bumanam
vitam turbant / non instruunt
qui seipsos non instruxerunt
Nam quid sanare egroti
quid regere ceci pnt / defectus
certa in his arguunt supsticiom er
roris / ptendunt enim ex lenibus
tonitruis / v ergo velle scire vtrum 3
sol tanq sit quātus videtur / aut si
maior quam terra / luna glo
bosa vel concava / Stelle celo
herentes / vel p aera cursu libe
meantes / Celum quanta ma
gnitudine qua in terra quā
ta soliditate aut quibus funda
mentis librata / aut suspensa
sit et huiusmodi magis absurda
velle coniecturis apprehende
tale in vi quale e loq de
remotissima quam nunquam vidi
mus tamen nos audimus Cuius te
qui tam vlta sola asserat eo
tam se imprime / id facere posse
credunt / qui illi qui eos de eorum
mendacis arguat veniunt
qui si scirent aliquos de celo des
cenisuros qui eos de libare
docerent / numquam de rebus quas sa
re nequiunt disputarent Cer
tum quia non arguuntur non est
eorum felicior estimanda scul
neia vel audacia / cum eos
arguat deus / cui soli ē veritas
rerum remotarum abscondite tu
bonus mata / Restat ergo
de qua disputat de
qua opinatur phi / que scia tamen 3
est / Opinio non recta / Et tamen
phia in scia et opinacone
videatur constare / sciam neo
Socrates tamen Achademici

sustulit. Opinationem vero Zeno
cum Stoicis repudiavit. hoc
est quia nec sciri quicquam potest. nec
opinari oportet, tota philosophia sublata
est. quod unusquisque tradidit, nunquam
sapientia inter eos fuit, sed neo-
uidit. Illi enim qui putaverunt pos-
se sciri omnia, ut qui nichil sciri sa-
pientes fuerunt. Illi quia nimis,
illi quia minus homini dederunt.
modus enim utrobique defuit
quia scire omnia solius est Dei, nichil
non scire est pecudis vel omnne-
ta. Quod ergo medium est homi-
nis est scientia cum ignorantie
commixta et temperata. et est scientia
in nobis animi quam possidemus
a celo. quoniam est nobis cum homines quem cum
anglo et Deo. Ignorantia corporis est
quod ex terra est. unde et nobis
cum Deo et cum animalibus communi-
tas est. Cum igitur ex hiis duabus
partibus quarum altera luce predita est
altera vero tenebris pars nobis da-
ta est scientie, pars vero ignorantie per
hunc pontem transire poterimus me-
dium sine periculo. Nam qui non
fecerunt tendunt nimis declinantes
dextro latere vel sinis-
tro. Id est Achademici videntes
quia esse obscura ~~videntur~~ dixerunt
omnia non esse sciendum. Physici certe vi-
dentes quedam esse perspicua ut
hunc turpem meatus siderum
mensuras temporum vires herbarum
naturas umbrarum dixerunt omnia
esse scienda quod ex perspicuis ostendi-
tum est omnia sciri. Ex ob

scuris simulet certum est nichil
sciri. Et tu si nichil sciri est, aliquid
sciri necesse est. nam si scis te ipsum
nichil sciri posse tolletur. quod si
nichil scitur aliquid sciri potest. Simile
quod dixit quendam sompniasse ne so-
mpniis crederet. Si credidit sequitur
ut non sit credendum. Si non cre-
didit sequitur ut sit credendum. Illa
doctrina vero sibi repugnans et
se dissolvens quanto melius dam-
nasset occultas rationes et causas re-
rum celestium ac naturalium quas sciret ab-
surde solum non posse, quia non est qui
doceat, qui non oportet eas querendo
non possumus invenire. Effec-
tus etiam turpissimus est iam unde inter
philosophos omnes errasse. Bene enim potu-
erunt loqui sicut homines eruditi, sed
non in lingua, ymmo in corde in-
geret sapientia, ut intersit qualem quis
sermone vitam quia res non verba quim-
mus. Id enim dogmatica vel retho-
rica non agimus que docet quo
loquitur doceat. Sed de sapientia disserimus
cuius doctrina est quo vivere oporte-
at. Sed si philosophia vitam possit in-
struere nulli alii nisi philosophi erant boni
et qui eam non didicissent erant ma-
li. Sed innumerabiles bonos et es-
se fuisse legimus et fore credimus
sine doctrina philosophorum et paucos
fuisse ex philosophis qui in vita ges-
serint aliquid laude dignum. Sunt
plerique cupidi, elati, iracundi. libi-
dinosi. sua vitia sub obtentu
philosophie celantes, dum non que
scholis arguebant faciebant. Unde
et Tullius ait: Sed quis in-

nemo philosophorum qui sit ita mo-
ratus ita animo ac vita institu-
tus ut racio postulat / qui discipli-
nam non ostentacionem sciencie sed legem
putet vite qui obtemperet ipse sibi et decre-
tis pareat suis / videre licet alios
tante levitatis et iactacionis
ut hiis fuerit non didicisse melius
Alios pecunie cupidos. alios
glorie. multos libidinum servos ut
cum eorum vita mirabiliter pug-
net oracio. Nepos quoque Cornelius
ad eundem Ciceronem sic scribit tantum
abest. ut magistram putem esse
vite philosophiam. beateque vite perfec-
tricem. ut nullis magis existimem
opus esse magistris vivendi quam
plerisque qui in ea disputando ver-
santur. Video enim magnam partem
eorum qui in scola de continencia
et pudore percipiant / eosdem in omni
libidinum cupiditatibus vivere. Quos
ut ait Seneca in exhortacio-
nibus suis non aliter intueri decet
quam medicos quorum tituli re-
media habent. pixides venena
Aristippo quoque magistro cum Laide
nobili meretrice fuit scortandi
consuetudo / Ille non sic suum de-
fendebat flagicium ut diceret
multum inter se et ceteros Laidis
amatores interesse quod ipse haberet
Laidem / alii a Laide haberentur
Quantus daret huic suos libe-
ros informandos ut discerent habere
meretricem / ad meretricium et perdi-
tos homines inter quos dicebat. s. quod

alii bona sua perdebant / ipse non
[illegible] luxuriabantur. Unde et me-
retrix illa sapiencior philosophis fuit. que
sic philosophum habuit pro lenone ut
ad se omnes invenirent doctoribus ex-
cepto et amatore corrupta / sine ullo
pudore concurreret ut dicit Lac-
tancius. Audite legere / non tenebras
auctorem contra philosophum. ut philosophum
nec meretricem collaudat / sed al-
terius fatuitatem / alterius turpitudinem
qui scolares sapiens nominatur
etc. Dum mulier in scamno sit ab
[illegible] ad lucem / sicut auceps
avicula capta ad aves ceteras
capiendas. Cretes quoque de cinicis loquitur
qui canibus dicti / virtus tamen
sectari uxores coram omnibus
in propatulo cognoscebant / Hii
omnes proloquentibus non presapien-
tibus sed stultis vixerunt / quod non sapien-
tiam in pectore habebant / sed tamen in labiis
qui nec professis obtemperaverunt. Decretalis
Ex hiis patet errasse philosophos sicut nos
eos arguit apostolus in primo ad Ro.

De causa errorum in philozophis

Causam vero erroris dompnis philosophis
reperimus ex multa ex
parte siquidem voluntatis elacionem
ex parte racionis indiscussionem. ex
parte imaginacionis ficcionem / ex
[illegible] quod intra / extra non anima
complacere et ambicionem / Plato
claudebat in eis oculos cordis
sicut inflata facies visu car-
nis. Erit enim legimus licet com-
dei adprime non declinaverint
quam alia que vento capte di-
cuntur et aurea multa quod potu-
erunt illa viri tale a deo inspirari

vel ab angelis edocti vel
scripturis excitati nec cognoscere
vel predicare | sed oculos tumescentes
habentes et in tenebris ambulan-
tes | non potuerunt non errare
Illo enim saniabatur eorum oculi
perfidia ut viderent limpide
veritatem | inveterat siquidem inf-
latina | aqua ut dictum est multorum
eorum intravit | ut tumorem
fidei speculum eis obtenebraret | ut humili-
tas habentes sanaret | quorum superbia
cum ignorantia ceteris erat | qualis
est comparatio pauperis ebrii et le-
tantis | et hominis beati in sola-
tiis et inaniter gloriantis | tempore
eorum processit clarius ut archana
veritatis prime comprehendendo ipso in-
tenderent ingenio | sed que erat inter
deum et homines media. Cui dis-
positiones maiestatis eterne co-
gitatio comprehendere posset huma-
na. Inexcusabiles ut ait Augustinus veteres
philosophos accusamus aut eos aut
stultissimos aut gloriosissimos
fuisse | quod existimassent philosophi
suis ingeniis fuisse perfectam
hinc est quod tot temporibus ingeniis
quesita sapientia non fuit a viris
elatis inventa | etiam ex finibus
propriis quesierunt | non eo modo quo
debuerunt | unde soleo admirari
quod cum Pitagoras et postea Plato
amore indagande sapientie usque
ad egiptios magos et persas
processerunt | ad Iudeos quo facilius
ire potuissent non accesserunt | sed
arbitror hoc dei providentia gestum
Eterna non dominum fas sit a
superbis ingeniis | a hominibus

aliis gentibus cognoscere divina sa-
cramenta | Statuerat enim
deus appropinquante tempore ultimo ducem
magnum de celo mittere | qui sa-
pientiam doceret | et eam ingratis et per-
fidis ablatam propheticis nationibus
revelaret | ergo sicut propter eorum
elationem et superbiam veritatem philosophi
adepti non sunt | ita propter eorum super-
biam Iudei eam primo modo perdiderunt
et errorem eam mirabiliter contingen-
te utrique pariter erraverunt | Secunda
causa errorum indiscussio rationis
Cum enim falsum aliquid in principio sumi-
tur necesse est dare multa inconvenientia
que sequuntur | et sic ridicula mul-
ta ponunt que mala credunt
quia priora non diligenter discutiunt
et tunc ea que incipiunt omnino
defendere | cum debeant principia
vera vel falsa sint exequen-
tibus indicare | Tertia causa est yma-
ginationibus fictorum fingit autem
verum portenta quelibet secta
pro suo libito | Pitagoras enim et
Stoici ponunt animas hominum im-
mortales | Sed tamen in hoc quod recte sen-
tiunt non evadunt errores | Illa
cum hoc ponunt argumenta | quo
concludunt | ut necesse sit animas
occidere cum corporibus que nascuntur
cum corporibus | dixerunt non nas-
ci animas | sed de corporibus migrare
in corpora | ut aliter rationem illam
se posse evadere crediderunt | quod
animas rationales et mortales | a
de corporibus in corpora demigrantes
ut sic fuerunt ante corpus si rema-
neant post corporum cumula ex

his q etnas aias ee suspica
bant tqm in celum migra
tur cent sibi manu intule
rut / ut cleates. cisipp9 . zeno
et empedocles . qui se in ar
dent ethne igne in tepes
ta nocte deiecit / ut cu repo
te no apparuisset crede abisse
ad deos . Sic romae sape pu
teps katho lib4 plonis de et
nte aiaz legit et se occidit,
et forte tu obiciam tam ut
declinaret odiu similit / sic
demoste sponte sua leto cap
obiu obtulit / Ipi posuerunt
sr et finxerunt aias vivitas cor
pibz ut penas scelez lueret
Sed qs scela committe potuit
qui no fuit u forte eciam
stulto pitagore q se dt eufor
bin fuisse / Confingunt pita
gore memoriaz et Cunsam
oblivionem meam qui nescio
qui an fuimus / Ille solus ut po
etice loquar. Lethei gurgite
no attigit et oblivionis aqu
no bibit / Celebris etiam a so
cratis ficto q sup nos n ad
nos / q moe peciud perturbamur
in tra / nt meas oculo erigas
ad celestia contemplanda degre
rabat ipe pcaene p ansere
/ Ademetez et vanam homiez
si in eis credidit dinitem / No
ne ipe et plo / loques de ni
nsti a mris liber ee gma / si
ut ad eand mulierez multi vir
ginia canes confluant / et is
vacce obtineat qui inbz incrit

Omnia equitas plonis que paromie lo
sit eimat mitum castitatem
et fidem copule coniugalis
aut plo aut btas am tes fu
turas esse / Si aut phi regeret
a reges pharent / sic hunc plo
ni quibus dedit regimen / ut
q tirannu no fecit pstituat
pudicitiaz feminaz / Sit igt
civitas concors eit / et amor
mutui constitua vmitat si os
oim simul z malti et pres z
vxores et libere / que ista con
fusio gnis hunani / quo suabi
citas ubi pmiscua voluptas
Si oim st libi primo filios tu
suos diliget cu suos ee dubi
tet vel ignoret / primus filii
cenebit aliqz ut prem suu
metu vtr prez p aheno heat
ut pre alienu / Oz gtur ea
mulieres nolint ee gnes / hec
vo vmau / s: vmu appeti ap
liibz . plures sat / maxie ee
discordes qo du concordia do
cuit discordia introduxt et
iusti ciuta / Redegit hinc
nam ad similitez pecoz no
aium que mas ferant et
paria iugunt / indos pios con
stituit . fetu mutriunt . alie
nos abigunt / Existimant ee o
porte mulieres militare et co
silys publ intece / magistratus
gerere . et impia suscipe / No
ne q consequens e ut uiris
lana et tela assignet et in
fancium gestaciones / De his
in Arist lib polita et i libo
de legibz satis habes sig.

ytroite
legitur

dephenduntur in tanta vanitate et
ymaginacionibus fictis philosophorum principes
quid mirum si de vanitate arguan-
tur et moribus. Sed laudatur De-
mocritus quod agros suos reliquit
corporis pascua pecunia (?) si passus
sit / approbarem utique si donas-
set / si prius ipsum pauperibus con-
tulisset. Laudo quod socrates the-
banus precium suum in minos re-
dactum effudit in mare. Abite
inquit pessimi in profundum
male cupiditates / ego vos mergam
ne ipse mergar a vobis. Nescio
an hoc fecerit sanctus vel iudicio vel fu-
roris / si minus erat contemptor
pecunie / potuit in pauperibus sub-
venire / etiam frustra petit sunt
erogandum mediocribus / non potest si-
militer reservare / hec et huiusmodi fu-
erunt philosophorum fantasmata / que
finxerunt et eos errare fecerunt
et puto quod si modo viverent se
errasse dicerent / in natura sunt fere
tot errores quot homines. Ratio va-
rietatis opinionum est propter absen-
ciam luminis intellectualis. ergo est unitas (?)
sicut ignorancie est diuidere et
secare.

De specificacione erroris epicuri vbi notatur eius porcacio (?) perpetracionibus (?) [illegible] cum [illegible] disputacionis cum ipsum [illegible]

Quoniam tanta est ambicio et
favoris popularis emula-
cio unde est quod epicuri dicta mul-
to celebriora ceteris philosophis sunt / quam
ambicionis auidus philosophis preponebat
quod philosophis ipse diligebat. Primus enim
ad via (?) non est pronus ideo ut
esse multa nunc traheret appe-
bat congeriem singulorum mo-
ribus. Desidiosum vetat litibus
disceptare / auarum libat (?) popularis largi-
tate. Tyrannum prohibet accedere
ad rem publicam / pigrum exercitacione
timidum militare. Irreligio-
sus audit deum non timere. Inhu-
manis iubet nichil cuiquam tribuere
propriis finibus commodis solum
laudat / fugientem turbam quam in-
uidiam pertinere (?) est / idem instruxit pole-
ta et aqua posse tollerare
vitam. Odientem uxorem celibatum
bonum laudat / et uero malos
liberos orbitatis predicat. Impaci-
enti et delicato dicit omnium malorum
maximum esse dolorem / forti vero
dicit etiam in tormentis bene esse
sapientem quem clamat ac ponere stu-
det / hinc papa (?) reges tollere
quam molestia fere non potest / huius modi
regimina fugere omnia sine causa facere
sapientem. Sic epicurus dum studet
placere omnibus maiori discordia se
ipse impugnavit / hoc modo viuens
causa non errorum ipsius quod bonis et
malis bona et mala coniuncte
palliante videbat / ideo prudenci-
am non ponebat. Ita etiam
pitolium (?) romane urbis et
religionis caput fuit / igneis
et [illegible] sepius conflagravit. Sub lu-
cano iam per alternas [illegible]
lani nixus olimpos. Ipse suas
arces atque inclita templa pe-
tiuit / et capitolinus inmerit
sedibus igneus. Cicero vero illam
flammam aut diuinitus extitisse non
quo [illegible] romanis [illegible]
delet. Et quo sublimius ma-

gnificentiamque deposceret. prophanatos homines non intellexerunt templum suum corpus iudicio sepe dampnatum / sed quia fabricatum restitui contenderunt. Sed videat epicurus si providencia nulla est quo tam ordinate factus est mundus / astra inquit facta sunt aliter quam fieri debuerunt / invenit quod homo totus absorbtus deliciarum et immundiciis qui arguat in divinis / Item si ulla est prudencia / quo tam prudenter animalium sunt ordinata corpora / ut singula queque membra mira racione disposita sua conservent officia / Nichil inquit in procreandis animalibus providencie racio molita est / Nam nec oculi ad videndum facta sunt nec aures ad audiendum / nec lingua ad loquendum / nec pedes ad ambulandum / quia prius hec nata sunt quam esset qui loqui videre audire ambulare posset / Non ista ad usum nata sunt / sed usus ex illis natus est / Si non est providencia / quero unde tanta nascuntur / quo fiunt omnia que geruntur / Sunt inquit semina per inane volitantia / quibus inter se temere conglobatis / universa gignuntur atque concrescunt / Cur ergo ea illa non cernimus nec sentimus? quia nec colorem inquit habent. nec calorem nec odorem / nec saporem nec umorem. et sunt tam parva corpuscula ut sint indivisibilia / Sed miror quomodo ubi sunt a quo sunt ista corpuscula nec vidit ullus preter leucippum unum somniavit. a quo democritus eruditus epicurus hereditatem

stultitie derelinquit / Sed huius philosophi doctrina videbit Sed hoc unum adiunere libet. Si archipirata quispiam vel latronum dux sicarios suos ad grassandum amplius cohortetur / quo alio sermone utatur quam ut eadem dicat que epicuri sunt professi / Nichil deum curare / non ita tangi / insuorum penas non esse metuendas / quia anime post mortem occidant nec ulli omnino sint inferi / voluptatem esse maximum bonum / nullam esse humanam societatem quisque consulere / neminem esse qui alterum diligat nisi sui causa, mortem non esse metuendam forti viro, nec ullum dolorem. qui eciam si torqueatur si vreatur nichil curare se dicat / Quis habet in epistolas immo infamias dignum esse summas sapientes viri quare puer latinis apertissime commodari / Ideo est inter benedictis dei tot viris congregata frivola ut decapiantur multitudo imperita. sed dei precepta quia simplicia vera sunt quantum valeant in animabus hominum cottidianas experientia se ostendit / audit enim vir iracundus / medicina effecta et verbis paucissimis veneratur et ovis mansuetissima fit placatus. Da libidinosum adulterum ganeonem. reddet eum verbum divine sapiencie continentem / reddit cupidum liberalem, furibundum. clementem simplicem, sapientem delicatum sobrium. peccatorem. notorium innocentem et dum cor et animum.

sapiam sitit | infusa dei sapia
stulticiam delictor[um] inerez expel
lit | Vnde qd agend[um] e[st] in arte non
libris no[n] lucubracoib[us] opa eit
ubi e[st] luci[um] qd se ingit stulti[ti]s
fid[e]i simplicitate purgatis | Et phia
no[n] prat q[ue] tot plurimor[um] etates
cocueit no[n] expedit uicia s[ed] oc
ultat | Cui pp[te]r ullg[us] e[st] au[n]d[i]t[us]
a pondeis qd tn[ti] v[er]bis consistit
humanis

**Specificacio er-
roris phor[um] in 4[o]r[um] sistentis**

Nunt aut[em] b[e]nt[e] phor[um] ali
quos specifice[re] errores ita
q[ue] suas spales | Dic[it] eni[m] de[mo]ctia
phica q[uam] plur[imu]m e[st] erronea
q[uia] e[st] achephala | Nam et si sine
mebris q[ui]busd[am] viuat tn[ ] sine
capite no[n] e[st] vita | Phor[um] q[uod] q[ui]
d[e]m no[n] nouit q[uod] e[st] capit omnis
virtut[is] atq[ue] doctrine | sapia et v[ir]tus
sunt sine capite | Q[ui] a[utem] qui no[n] aggn[osc]
it | licet uideat certu[m] e[st] | s[ed] au
diat surdus e[st] | licet loq[ua]tur mutus
e[st] | Cu[m] no[n] creditor deus abeo
cognoscere[tur]. tu[n]c videbit | tu[n]c au
diat | tu[n]c loque[re]t[ur] | tu[n]c eni[m] habe[t]
capit incipit | in quo o[mn]es sensus
collocati s[unt] | Hoc e[st] lingua . aures
et oculi | Ille eni[m] uidet q[ui] in te[r]ra
in qua deus e[st] | uel deu[m] in cel[es]ti
bus e[st] oculis cordis appexerit
Audit qui diuinas uoces et p[re]
cepta uitalia pector[e] suo affi[n]
git | Is lo[qui]t[ur] q[ui] celestia disserens
magestate dei singularis p[re]
fitet[ur] | atq[ue] q[ua]nto remociores sunt
phi tanto viciniores sunt vi
tus et errori | In phic[is] errauerunt et cu[m] se mutuo gla[diis]

ipsis pimit et qui iurant q[ui]bus
in morari supfluu[m] | et de er-
rore p[ri]ncipis eor[um] . s[cilicet] Ar[istote]les q[uo]d
e[st] dissensio Errauit Ar[istote]les
co[n]tra deu[m] | tu[m] angel[os] | tu[m] celu[m]
co[n]tra mu[n]d[um] Ar[istote]les co[n]tra d[eu]m cur[am]
qui dei prouidencia[m] ut inferiora
no[n] posuit | Vn[de] b[eatus] Ambr[osius] in
li[br]o p[ri]mo de officiis ait | refellat
eor[um] assercom qui d[eu]m putant
cura[m] mundi nequaq[uam] h[abe]re uelut
Ar[istote]les asserit usq[ue] ad lunam eius
descende[re] pruden[ciam] | et quis opa
tor negligit sui op[er]is cura[m] | quis
deserat et destituat | q[uo]d ipe c[on]dend[um]
putat | si iniuria e[st] rege[re] non[n]e
maior e[st] fecisse | cu[m] ad no[n] fecisse
nu[ll]a iniusticia sit | no[n] curare q[uo]d fecerit
summa inclemencia e[st] | Et infra de
Ar[istote]lis opione quid loquatur
q[ui] putat d[eu]m suis finib[us] ee[ ]c[on]te[n]
tu[m] | et p[re]scripto regim[in]is degere
ut poetar[um] loqu[u]ntur fabule | qui
mund[um] ferunt in tres p[ar]tes ee di
uisu[m] | ut alii celu[m] | alii mare alii
inferna c[on]hercenda | inprio sorte
obuenit | curare tamen ne usurpa
ta alienar[um] p[ar]ciu[m] sollicitudine inire
bellu[m] c[on]ptatent Similr[ ]q[ue] asserit
q[uo]d terrar[um] cura[m] no[n] habeat | Et hec
tamen ait in p[ri]mo li[br]o de fide re
ligiose Ar[istote]les quinis ipe dif
fideat at repugnancia s[ed] z dicat
e[st] senciat | d[eu]m sumu[m] tu[m] vna m[en]te
totu[m] mundu[m] p[er]esse cestu[m] q[uo]d lac
tancius | Tercium forte d[icitu]r q[uo]d dei
p[ro]uidencia ee pot in celis Errat
et Ar[istote]les tu[m] angelum
et anglica[m] nu[m] pot eu[m] ipe ee

intelligas per nove motus ip
celorum mobilium ubi e g
nus multitu eius et una unica
unitiua ministratum et assistentiu
si unum angelorum uelit hac pauci
tate contentu | Errauit et Alz.
cu celu qui pintelligunt post unum
et uniatum Sed si distinguas
unione formale et effectiue for
male qu ex unione forme
materialis unnuus anima et unioe
eius cum corpore b' conforminu sunt
unita no sunt celi cor. unio eff
fectiue qu pacim aliquid ut mo
tu excitat foris latens et appa
rens unit Est aliquo dicentur
celi unire Sed de h qui celos
a aiatos int h'esis orig'is re
citat b. Jeos et in lo de statu
aie quod reprobat Claudianus Gr
rarum col Alz h'es et indu que
ponit etiam lege vin phorum
Si forte retunias ad pu. ut
ut dicas eum intellexisse quod per
unum a motu dicas ut incipis
se mundi neque desiturum esse
sed p'tatom incipit et desinet
h' bupla tu et pune Caueas
ne sub g'tis sub quo melius intel
lexerunt septa Alz h'o et plura
genti viderent decipias septis
In pressit ut dicit magister hugo
super ecclesiasten quod philosophi gentium
de seculorum renolutione et reru
omnium recursu in idipsum nimia
dementia tempus etiam astrue
conati sunt Dixerunt quippe in
mutabilium serie ab eterno
eodem ordine quo nunc cernit
tur decurrisse. et sine fine lege
eadem mundo in sua uniuersitate
ut preaiam ut fine habere persla
quedam b' suaderi | cur suras
seculum aut in xxx milibus con
stare que magnum annum ap
pellant | quo expleto omnibus
sideribus ad locum suum | Vis singula
queque ab initio seculi processa
fuerant renouari | rursusque
in exordium alterius seculi simili
ratione ac modo motum inchoan
tibus | Sbitaque unum sibi eadem roe
monentibus | rursus eadem prisca
omnia que in seculis precede
tibus ordine precessisset | eodem ut
cursus ordine eadem essentia. eadem
forma | eisdem ordo. et locus et
temporibus iterato consurgere | rursusque
sunt ac fiunt sicut prius atque
inde pagere Quandoque leges
pati | fortunaque subire ita
ut eosdem homines nasci iterum eos
de filios gignere | eadem fortuna
uiuere eadem sorte mori con
gat. eundem rerum euentu eadem
prisus qualitatem | eandemque statum
et precursu omnium que preterit apo
rib seculi tenuisset tempora Talem
aut rerum omnium reuolucionem at
reiterationem indefinitum sic fuisse | sic
quod futurum esse sine fine | utque
admodum recursu unius sideris
post im lob annos ad pristinum statum
renouatur omnia | ita recursus omnium
siderum toriusque ne adortu sui

per singula secla et magnos
annos / ad prima condicionem reper
uniuersa / hic non error quamquam sit
facile arguet eos manifesta Nam
tempora eterna esse non posse in hoc
eundem me approbatur / quod omne
tempus inicium habuit / et sine dubio
constat quia omne quod inicium ha
buit aliquando non fuit / at vero omne
temporibus preteritum aliquibus fuit. et
aut temporibus quod aliquibus fuit
antequam fuit esset non dum fuit /
Alioquin si semper fuit non
iam temporibus fuit sed eternitatibus
ergo omne temporibus preteritum aliquando non
fuit. fuit quando nullum tempus fuit
Itaque tempora eterna esse non potue
runt / sed erat cum tempora eternitatis
sine tempore quando tempora quidem nec
incipiunt tamen incipient nec
tamen finiuntur consumunt / licet
quod clarum esse assercionem eorum qui
seculorum eternitatem predicauerunt et
mutabilitatibus principium sine principio
fuisse testati sunt ¶ Error

Error philosophorum in mathematica

Error philosophorum
in mathematica et magice
in astronomia patet Dicunt enim
quorundam discurrencium siderum
complexionem ut dicit balismus cum
ad illas stellas que in zodiaco
mouentur circulo spirale ubi genera
secunda colorit etiam genesim
solere prestare / cursusque si ali
quando illarum fuit gracia decre
ta conuenit / conflueneim enim
lunarium posuit in hominibus

causari diuersitate morum / quod si
intelligat uere et sufficienter
sunt reprobandi / si dispositiue
et quia sunt tollerandi / virtutem enim
corporum supercelestium operatur ad
corporum inferiorum et anima coniuncta
corpori complexionem corporis imitatur
Cum enim conflueneim corporum
supercelestium cooperatum sit / ut vi
per te esset complexio tolita / dispo
sitiuum est ut anima post esset iracun
da complexione influencia ut potest complexionem
corporis complexionem illa vnde consecuta
sed non est hic necessarium cum videamus in
multis opposita / et ita per actus
operationum virtutem stellarum ad qualitatem
morum Ita enim ibi nonnunda sunt
vires inferiores superioribus / et hic operatur
ad morum malicia sicut dictum est materia.
et avemotis / vires etiam inferiores
operatur ibi ut est ipsa complexio et hic
dispositiue operatur et magis de propin
quo / quoniam est voluntatis affectus et desertus
hic formatur ad maliciam operatur
ponitur credimus iudicia astrorum
sequuntur et fatale fallit presertim
celitus motus celi Vnde Basilius
reprehensores genesiatice dicens dum
mittes temporis corporis quod eos deserere
mathematica diffugiat vel angustam
permiscet temporis redigere mensuram ut
scilicet in minutissimo intervallo sicut apostolus
dicit in momento et in puncto ma
gis sit inter genesim / geneseosque distantiam
asserentes quod id est quod natus est in hoc
puncto rex erit gentium principes
aut philosophorum / in magnamque pompam nobi
litatisque diuiciis fortitudinisque Cum

aut qui hoc momento tantum est
medium et vagum fore quotti-
dianique victus tam dulsorum iam
ab abiciunt| Cum namque circulum
qui signifer appellatur in duo-
decim partibus dividunt| quem sol per triginta
dies egreditur xii locum fecit eius
que aplanes .i. inerrata noti-
tatur| et rursus| unumquodque mo-
brum per tricenaria per spacia
duodena reducunt| quorumque singulas
iiii portiones in alia hora distribu-
unt, cornique hora sexagies por-
tiones eminant| huiusmodi ergo nas-
centium genesim disponentes vi-
dentur si possent hac subtilitatis
sub temporis dimensione fruar| mox
enim quo infans processit e ventre
specula[?] intra et obstetricem que
dicat an puer sit vel puella quod
notum est et expectat vagitum quo
capiat pueri vincti inditium
quitamus dum hoc agunt sexagies
dictas momenta cucurrisse| itaque ma-
nifestatur ediditque puer ~~mathe~~ mathematico
mathematico| quanta dicamus elapsa
putanda esse dum causa redditur| quod
et si contigit extra fores cubiculi
eum stare qui nascentis horam col-
ligit ac visitat[?] loculum ut di-
ligenter et sine ulla intermissione
calculat possit cursus horarum
sive diurni fuerint sive nocturni
Sed utrorum quasi sexagesimorum numerus co-
ipso tempore pertransisse putabatur. Hoc cum
est ut inveniatur stella que non plus
quota parte xii spacii sit et in
quoto puncto duodecies divise

portiones assistit vel potius in
quoto momento sexagesimorum respi-
ci in quinque diximus decretorum sex-
tem fuisse divisam| que ut ordi-
nitas inquiratur in quoto eorum sexa-
gesimorum constituto quia primus se-
xagesimus reputata| vel unum
ista sit cumulata et incomprehen-
sibilium temporis invectioni contra singulis
quibuscumque planetis sit natum
ex conformat| ut agnoscatur
qualem habitum gessit ad ipsius ex-
centricas stellas ut qualem inter
se schemata tenuerint cum nasceretur
infantulus| Ita si hora solliciter
non fuit custodita| totigitur ut
medium quod de tertia subtilissima co-
gitatione mutavit [?] ipsius obser-
vatio tota confunditur Unde inde-
nisi[?] quod dicitur| Ambo cum contra po-
sit tam subtilibus temporis minutias
comprehendere et exiguitate minima contra
iaciat[?] punctis celeriter totum ne-
gocium plenum est vanitatis| Et ho-
rum[?] certat quod extendunt se adeo
que non est eorum facere| tempora et mo-
menta que pater posuit in sua
potestate| 3o quia per industriam huma-
nam potest sciri omnes effectus stel-
larum, qui requirunt ad constellationem
neque .f. se| neque .f. ginationem
earum, neque .f. aspectus| ymmo .f. quod
in diversis complexionibus diversam fa-
ciat impressionem| 4o quia non sunt
in parte aere| ut possint lumen stel-
larum notare| secundum cursum| nam
distinctionem| intervalla| et quod per
radios solis quedam stelle fiunt
anomala et huiusmodi, quibus etiam

omnibus potest et cogitationes cunctis
statum hominum et mutat tempora solum
beneplacito creatoris / Nam et deus
et angeli imperant astris / non est
dubium qui astra sepius creatoris
imperio temperant et cetera. eius autem de-
uote cum eorum cursibus legatur
frequenter impeditum sanctorum oratione
ad declamorem enim samuelis
data sunt pluvie / prelata est dies
sub Josue / Juxta illud helie
tribus annis et sex mensibus non plu-
erunt pluvie / Ibidem ptolomei
astrologus inquit optimus multum
malum prohibere potest / quod si stel-
las venturum cum tunc unum consi-
ut ubi commentator haly sic
dicit Cum dicas sapiens esse hic / cunque
nativitatem scientiam tuam sit aliquis
infirmitatem existimas namque videas
sub ventura / docemus eum consuetudinem
ad frigiditatem vel oppositam qua-
litatem / ut infirmitas adueniens
inveniat eum impreparatum / Similiter o-
pandum est in ceteris planetis cum
aliquis sentit quod ex eorum natura ne-
cessarium sit maxime augmentum corporis
superveniet ut firmata sint per-
dominium principiis obstare et ne
medicina serius morbo sine dilu-
tatis reuiuam apposita / Her-
mes etiam ait quod una custodia
hominum est pietas / propterea cum ho-
minem nec demon malus nec fa-
tum tenet / In alio loco ait
quid sit eusebia ait hiis verbis
Deus liberat primum ab omni ma-
lo / quod est enim unum et solum custodi-
bus bonum est pietas / Et consi-
prius auditor eius eandem simul
latam explicatam in primo sermone per-
fecto quem scripsit ad regem / Ubi
enim demones affirmat esse
inimicos / et accusatores hominum quos
iste termegistus vel alias thrim-
istus angelos malignos vocat
quia non ignorant eos ex celestibus
deputatos tenens eos recepisse
eorum magistri inventa sunt astrolo-
gia et aruspicia et augmentatio et
ipsa que dicuntur oracula et artes m-
agica et magicas contra malorum ge-
nerat homines vel palam ut credule
que omnia ipso sola sunt ut sibilla
erithrea testatur / quia errores omnia
hec sunt que stulta homines servitudine.
Recordare De iudiciis cum astro-
logorum et quo fine requirendum est
infra meta astronomie in qua
huius operis parte Cum sit / quia omnia infe-
riora mundi huius elementa permanentia
finis existit secundum stellarum cursus
et eorum effectus et cuncta eorum quoniam
ad humanum genus / videns quod ad ple-
num non potuit ista cognosci et in
dusta / Demonum fingunt yma-
gines cursu ab omnibus querentes et
honorantes eas / quia ad eas venti
dicunt descendisset ab astris et unum
efficerent ex ymaginibus eorum virtute
dabantur ipsa ad demones non venisse
sed inhabitare et genus humanum in
demones madidit / et demones
adorabit / Quo benignus deus compati-
ens hominum creature sue. Ubi quidem
ab eterno genere humane tam et eter-
nali unitum. et sic propterea yma-

Omni sive unita ab hominibus
adorari voluit. Sapientes et
prophetas ad liberationem animarum suo
spiritu inspiravit, non ad eventus
rerum curiosius cognoscendos, sed ad
moralis spiritualiter instruendos, non
contemplantes in astris corporalibus
sed mentis oculis. Unde quia
non omnia cognoscebant in plenitudine
secundum hoc gradus suos differentes il-
luminati sunt prophete. Voluit deus
filium proprium suam creaturam
plenius erudire et eidem condes-
cendens descendere, et verbum
ad animam, ymago ad ymaginem, splendor
ad racionem, splendor ad splen-
dorem, ydola ad ydolum naturalis
filius ad optimum deus ad hu-
manum descendit. Et sic ex eo
totum ex virtute et sapientia, gratia hu-
manum non fallacie sit ex de-
more secundum veram fusionem de omnibus
que ad cultum dei pertinet et
ad reductionem humane nature in
suum originale principium pertinent. Hoc
est sphera et astrolabium, sphere scilicet
per quem in plenitudine veritas nobis
elucescat sub diversis articulis
fidei, sicut fit in astrolabio
ad distinctionem partium horarum sub cuius
regula diffusio planetarum radiorum.

Error philosophorum in methaphisica.

Error philosophorum in methaphisica
potest specialiter reponi. Plato enim
qui posuit in mente divina ydeas
ab ipsa tamen separatas, ponebat
et animas redire post mortem scilicet
ad compares stellas, negabat et
resurrectionem corporum, formas ex elementorum
qualitatibus arguens, posuit scilicet nullam
voluntatem esse in celestibus, sed tantum sub-
tilitatem virtutis. Unde ut varium lucem
ut prius ostendere posuit esse in modo
spiritualiter sit legimus in timeo. Aristoteles
autem animas et resurrectionem corporum
satis improbat. Beatus Augustinus in libro
confessionum in libris suis ex parte
te posuit scilicet solis experimentum dicti
ficatum, posuit de ydeis suis
per id quod in principio erat verbum
et in greco significat dicitur anima.
Que analogo, logos et nulla
fit. Nam verbum est et ratio
et supputatio, id est numerus et cum vim
nostrum per quam sunt singula que
subsistunt que omnia in deo sic
intelliguntur abeterno. Verbum enim
dicitur quo proprium deus pater dicit omnia
fecisse. Sicut ergo verbum interius
ment quod similiter in seipsa racionabi-
liter concipit et prius intelli-
gentibus scilicet retinet, et cum vult dare
signis sensibilibus exterius profert ut
in apice mentis cognitio firma per-
maneat, et deinde per signa sensi-
bilia in aliorum noticiam veniat.
Sic rationes primordiales omnium
rerum in mente dei in qua ab e-
terno fiunt non relinquunt, et in
effectibus suis vero in quadam
luce cognitus nobis loquentes se
nobis aperiunt, ex quibus facta sunt
omnia que apparent mundi usque
ad finem seculi non desistunt. Di-
citur verbum quod est filius dei, non quia
ipse est omnium visibilium et invisi-
bilium principale exemplar quod

Beatus Augustinus contra
platonicos in ultimo
libro de civitate dei certe
de ydeis et veritate ca-
tholice nature et pau-
cula scilicet plibac tu ei
plo scilicet quod ait beatus Augustinus
in libro confessionum etc.

q grece ydea dr forma s. ul
spes pn sic in rone seminali
est tota vita ad oia que pro
ducitur in i^o quā ul in ia spe
cta in illa zone etna erant
oia ab etno que erat pdu^da
in tpe ut s^o. et sic Bei adlucz
et io sic zō separa no e. ita
n^c ydee separate sunt Dr. et
vbum q e filius dei supputa
uel unus pbeus oib; rebus
unos. s. quos d ee expeant
lig^t oin ipi^d simplit^ez diua
oia d mete diua vnud sunt
sic in monade omnis nui sut
tn 2^m q res exant ap^o hm
mosc diuersi^tez sic ex mo
nade prodeut omnis nui in
infinita pgressioz. vn i vni
tate no inuanz nui n^c sepa
ti st ab omni^te. Bile n^c ydee
a diua mete Czz aut vi tez
no ducit plo ee incaume
s sili^{uez} uitatl Ptea ahem
e aute q paucia indiget in
pbaoe. qz n^c ipe uez plo
finxss^t. si uitab ssi^{lud} in ssi^h
mundo no eet Si aut selz st
vitab ex vin. ubi huam te
vitab e. vez h e q vide
ee in mundo ssi^{lud} speze. illa
si tra ssi^{lis} uera no eet. n^t
eet u forte. s. ipm no e tra
s tcon et tnt acona separa^z
a ptat ipib. cu tra nomen
sortat sbe et tcon qualit
pu et ponebat in^t pdical
de corpib; que st apnt nos
s. zenaz et vi^tez. s. s. silis

Nos aut diag vam tal ee
apnt nos. Solam no sili^{uez}
ee apt tatore. eo mo q ex^{ar}
est simu^{do} ex^t. Sicut ud do^9
ex^{ta} e que inde^z sculis foris
et edificat cplugmb Sili^{do}
no et ex^{ar} eu e in mete ar
tifici. et impone nom domi
ei q e ex. et no inst abusi
ue ei q e intra. Et ex^{ari} ipe
d^r uitab ex^h. vitab em nom
e u eem rei. in q^o e. ud. etiam
impo^t nome rei pur et p^o
sicut appet in hoie et veig
pictura uel simili^{ne}. q^e no
d^r hd u oq^{ue}. Coe n^c mundus
archetipus uitab ut eem diu^z
rez particularm. u quibus yma
gine adamq sili^{uez} rebus for
sut dice uelit ee eem rom
quid tn mund archetipu nos
plo difficilis e ostro. Nos at
mund archetipu ipe et opa^{tez}
om que sca st ado ut fiat ul
si puit. intelligis sapiaz etdi
filiu apre etnalt geitu q^i
d^r ars omnipot^e dei plena. roma
uncum quas plo dix^t yde
as. que in deo st vnu. ppt qs
d^r dei sap^a multiforis. et vtg
in^e una cum pfca sunt pfcone
copleta glie s. efficac quadam
mundus intelli^{lis} p vnioz cu eo
glosp diforma^t. s me decan
in doctoribus occardi in^t. sic dicam^9
apnt eu deu simili^{ues} q ea
ui^{tes} in deo em st res sit in
ca cognitiua. et opatiua. et uero
cum in scipis Nunc gt. Pasi. la
dicat stabili in eadem ma. cui ipo^z

quia nonē po^t intelliās p^r
nonē motu orbiu / posuit ea
tēl in eo aīas mouentes eos
In aīab illis amata intelli
g^a abstracta / s / sbās in^{tes} et
pfectissimas / intuentes ingiter
pfectoes eaz / et quentes v che
mētissimo amoē assimilari eis
dem / et q̄mq pfecte assimu
lare eis celos suos / pfectoz
nō h̄ant dixit . copletam ac
tualitate in eis p q̄ n^r h̄rent
i po / s; tot^m q̄ ad eaz pfectoz
ptinet / p h̄rent put erat
eis po^{le} / qualis intus uidi
potit statu glīe / q̄az necess
tū tot^m q̄ ad glam eaz pti
net / in actu p̄ncia^r obtinebt
Nichil nouū in futo spantes
aut desideantes / hoc i^z dcā
ponit gemina reuolutioē moni
celos ab aīab suis / et h^c est
q̄m sit po^{lt} pfectiones quasdā
ee ptib celoz / quēadmodū
loca sua nālia corpibz nā mo
bilib / qz g^d celoz p^s nō pnt
h̄re simul omēs situs h^s vz
qz nō pnt oēs situs sil ee s^r
hac pte tre / e aut v^z / ille
p^olitas ad vnumquēqz situm
et educat vnaqueq; aia ce^z
hac poli^{tas} q̄ntinue p an
celi sui ea uelocita^{te} qua pt
et eomo quo po^{le} / hac pos
si^{tas} ad actu supplens p suc
cessionē et pficiens polita^{tem}
h^a actu p^s actū / qz act^s h^s
poli^{ta} simul omēs ee nō pnt
Nulla em̄ p^s celi pt ee simul

sup omēs ptes tre poīe dir
recta / et p^r h^c acq̄ri^z h^s
suppo^o p successionē et renoua
tionē / ... intellexit sic
satis mirabilr de celis s^{it}
Nulla em̄ vtilitas ee vide^r
ptib celi ex p^{tis} situs acq̄sitoē
quē sup̄natur acq̄rit^z eis
si dicas q̄ p̄mo / qz po reduca
ad actū / h^c n^l ē / qz p^s ac
tū desinit^z / alius act^s nō min^s
bonus / qz acq̄rendo h̄nc situ
pdidit aliū nō minus bonū q̄
P^o sicut q̄dā aīt / s / aīe celoz
fa^{ut} h^{mōi} reuolu^{tiōes} q̄t^e
sit sicut azini ad molam re
uolucionē ponu / il q̄ maiori
utili^{ta} s̄unt azini / q̄m h^{mōi}
aīe / imaḡie tū eēt melius
celos q̄escē / q̄m sic moueri n̄
forte motu h^{mōi} eēt p^r
infusionē lucis et caloris h^{ūc}
mūdo inferiori / q̄ tū ipse ne
gat / qz s^c p^r h^c mouent^z celi
res inferiores eēnt / cas reē
nobliez / et nobiliora s̄uientes
uilioribz / q̄ tū n^l ē / tū hoies
q^i pastores s^r s̄uiat ouibz / si
dicat pastores nō s̄uiat ouib
s; dnis suis v custo^a omū et
nāe. sicut dicē / aīas celor
s̄uire cāitori / Vn^d Auicenna
d^t motu celoz ee obediē
dei altissimi / s; nō ē p^r h^c
nāe poīe aīas in celis / cu
sine aīab / etiā q̄cunqz s̄uie
motu celi cāitori suo nāe h̄e
ant obediē / Imponit eciā
Az^s h^c errorē in uno intelligē
q̄ vnicaz ut dicit po poīt

· obe^{tie} ·

intelligentiam et i^am posuit cau
sam et formam 2^e et sic deinceps
donec impleat^r omnibus celis in
denarios / et ultra^q duo intellectum
agentem que est sol intelligibilis
animarum nostrarum et lux intellectus nostri
faciens relucere in effectu formas
intelligibiles in eodem quas ponit
potentia esse Aristoteles. aperit intellectum
et sicut sol colores qui sunt
potentia in corporibus coloratis educit
in actum sive lucis superfusione
Sic formas intelligibiles educat
de potentia in actum. Hec autem om
nia sunt ut non in una solam
deus educeret, cum pulcrius
ex multitudine intuencium non
minuatur sicut nec lumen solis.
Quare non sunt in hiis tantum
similiter non sunt ex parte creatoris
nec ex defectu virtutis / nec ex in
uidia / nec ex plora angustia
que capere non possit tantam
multitudinem / nec ex parte ipsarum
intelligentiarum / quia per ipsarum conve
nientiam inter se. Sunt enim creatu
res et anime cum sunt bone
quia inter eas non repugnantia
aut contrarietas aut propter superfluitatem
quia si mille milia essent non
superfluerent quia propter ex operationibus
earum / intelligere, diligere, diligere
gaudere. laudare quia beatificant
operantes et glorificant creatorem
creatorem. Quare cum maxime videtur
monuisse Aristoteles et sequaces
eius hic sunt scilicet quod non putant
esse plures substantias abstractas animarum.
et apparentes esse in mente spoliate

cuiuslibet ordinis per omnia similes
et equales / quod error est hic
et cum dicitur omnes animas unius
esse postquam sunt separate a corporibus
et tamen dum sunt in corporibus differre
eas et esse plures, quod sit im
probatum, quia accidit non faciunt
ad nec ea que foris sunt / sed
corpora non sunt de essentia animarum
suarum, ergo non faciunt eas alias
et alias. Similiter nec accidentia ut mala
et virtutes scientie et ignorantie et pas
siones gaudium et tristicia et huiusmodi
Si ergo non sunt alie et alie anime forte
et plures / dum sunt in corporibus, erunt
nec alie et alie extra corpora. Imponunt
etiam eidem in mente quod dixit ultimam
intelligentiam sive decimam esse in
telligentiam esse intelligentiam agentem /
et unum solem intelligibilem animarum
nostrarum / et lucem intellectus nostri. fa
cientem relucere in effectu formas
intelligibiles in eodem quas intelligibiles
ponit potentia esse apud ipsum / et easdem
educat de potentia in actum / sicut
sol colores irradiatione sua qui
sunt potentia in corporibus coloratis. De
hac tamen intelligentia agente quam
imponunt Aristoteli, et de irradiatione
solis non est simile quia non est
nata adhiberi formas visibiles
que sunt in actu ad hoc ut lux
solis eas relucere faciat. Similiter
cum sint in sole formae visibiles. Similiter
postea et eum posuisse unicam
intelligentiam agentem et non plures
Sed cum ipsa animam creet et con
fabricet nature cum ipsam esse deus
in mundo eterno / vel plures esse

eius similes que tunc ea operarentur
similiter et simul in India et in
aliis partibus mundi. Sed cum po-
suerint hanc unitatem quia ab
uno et eodem unum et idem, quomodo
potuit ab ipsa una procedere tanta
multitudo. Multitudo et diversorum
si tunc non possit multitudo vel simi-
lium unum post. Avicennis differre
quadam intelligentiam ab alia vel spe-
cie. Hec autem sufficiat ad certitudinem
putem quod dispicientiam consequitur a-
phorem. De quibus vero ex parte vel
aliquid de motu agere requirat

Error philosophorum in ethicis.

Aliter philosophorum methicus pz
non una est omnia tenere. Sed
unum eligamus ac potissimum
scilicet summum bonum in quo versatur tra-
ctatus totius moralis scientie. Epicu-
rus summum bonum in voluptate ani-
me. Et Aristippus in voluptate corporis.
Dinomacus in summo bono
honestatem cum voluptate iungit.
Diodorus in privatione doloris
illud posuit et alii aliud ut pate-
bit. Sed tanta quam certa diversitate
qua sequi debeamus scire est dif-
ficile. Dimissis autem litigatoribus
sermonibus et pertinacibus ad verum
inventorem et datorem sapientie
veniamus, per quam dirigi possimus
in viam veram et de controver-
siis istorum possimus ferre sententiam.
Refellamus ergo opiniones eorum
ut pateat neminem eorum fuisse
sapientem. Cum ergo de officio
hominis agitur summum bonum sin-
gulis in eo non est ponendum quod

cum ceteris animalibus que esse non
possit. Sed sicut feris dentes
armentis cornua, volucribus
penne sunt propria. Sic hominis aliud
proprium esse debet, ne totum sue
conditionis amittat. Quod autem
unicuique ad generationem tantum omnibus est
datum naturale est bonum hominis, sed
non summum. Unde qui ipsum fuit vero
Sapiens ergo non fuit qui summum
bonum in animi voluptate ponit, quia
et securitas et gaudium et similia
omnibus esse communia. Sed et opinio
Aristippi qui summum bonum po-
nens corporis voluptatem non repu-
tat bonum nisi ventri et veneri
servientem, ut non differat inter
cum ea et pecudem. Si tamen auferas
ab eo sermonem, quod si dedit ali-
ud aliud summum bonum esse ponet
nisi quod appetit corporis voluptatem, quam
ut obtineat nec laborem nec
vulnera nec mortem aliqua ipsa
recusat. Ideo ergo distendenda est
ab istis sapientia, quos a bestiis
differre facit sola lingua non
rationis summa. Tertia est opinio quae
ponit summum bonum in privatione
doloris esse. Si hoc ridiculum
deus summum bonum ponere quod
medicus potest dare. Dolendum
est etc. ut sit iocundius preterea
non dolore, imo miseria
est qui nunquam doluit quia bono
caret eius quod nos felicissimum
putamus quia malo careant.
Ab hac summa non longe
fuit ille philosophus Zenon

qui oid uel dolet summu bonu
est confessus. Sed quis pt
s ht bonu pricare quod nos
ut cueniat uel ad possimus
quia optac. Summu aut bonu
nemo fat bonu ii sit i eo fuit
ptate. Tertia e opio qe pot
summu bonu ee in volupte
tum honestate. Sz qui vo
lupti dedita e honeste caru
ute e. Corporis et bona ut
sunt incolumitas valitudo et huiusmodi
ita nito data st et intia
bruti sicut hoi et forte a
plus quia bruti no e medi
cina qua hi hua na. Quar
ta e opio p ypparchi q d bonis
aie et corris et fortune ponit
summu bonu, sed et hoi et
bruti st quia, qz sic opes
hoi st intia. puita tuenda
Sic bruti opus pabuli atqz
pda. Sexta e zenonis q sum
bonu pot ineo q e viue co
sentanee nr ii. vive q sit
pecora Sz quid dotor, ut
vinad. si. ing tu eand nome
rim indectus ee puia, et
quibusdaz blandimetis leni
oribus precipitar in culpam c.
Septia opio pot summu bonu
d scia, sz ht iute uo e tum
sit scia altius rei q. nd ppr
se appetenda. Artes eni io
disciu ut exceant, exceret
go ut ad uite suffragacom
uel ad gliaz uel ad volupte
st et voluptas vite subsi
dia uel glia st hoi ipa omi
ad hoc bruta uideamus auida

Nam in equis dephendimus
appetitu glie cum victores
exultat uicti dolent unde
Virgilius tantus amor laudu
tante victor cure. Incipient
eo omis bti iudi qui artez
aliqua sciret ymo etiaz male
vu sciam hrent ut tam bts
q venena tpare didicit, cum et
qui mederi, p si ad tas reu
naliu scia referat, quid iu
ad bti uiz si nouo vu vilgoi miles
atur. Octaua stoicoz e quorund
ponetiu summu bonu seq
sutute h in pte. qui tum no
na que e peripateticis qui summu bonu
ut ait lactantius in honestate et
sutute collocat. Ista e aut utq
summu bonu sz ta est quodamo
sumu boni quia ad illud sine v
tute pot pueniri. Quiucu q vero
ad illud pueni possit tu diffi
culte uel sine, si facile. summu
bonu no e bonoz. Sup na
d arduo e scita. Quid insuper
nos totu laborado consitam
centatu. si id qd quis sit hre
in pmptu. Si aut cu difficul
tate ad id puenimus. Alta vir
tute opus est ut pueniamus ad
ea sutute qe summu dr. Sed
hoc absurdu e ut utq pse
ipam pueniat ad seipam, et ee
quo summu dr bonu et p quod
ad id pueni. Illa e summum 3o
bonu qd indiget ut pueniat
ad bonu. In hoc q etiam abeis
no longe recessit q summ bonu
sutute cum honestate putauit
Sz quid ht Aion cui pt ee ulla
uirtus inhonesta ii forte exciti

macie loquela humana Est ei
honestas hominis perpetuo ad quem
quod ipsi rumore delatus Et quia
vitet si errore et putet homo
sua estimacione subsequatur Non
iste sed virtutum vocem prodet iam
virtute Nam attende quod ita
non additur extrinsecus indiget deus
que suis meritis nititur et constet
Nec ullum ei bonum ab homine est
sperandum nec ullum malum extra
pertimescendum hoc est ergo non sapiens
summum bonum tamen hoc dicamus
ex proprio primo ut solius hominis sit
et non alterius animalis 2o ut solius
anime sit summum bonum et non corporis
3o ut non possit alicui pervenire
nisi scientia et virtute dicamus autem non
quod omnes philosophos insipientes fecerat
et tectos Anaxogoras cum ab
eo quereretur cuius rei causa natus esset
Respondit celi ac solis gratia videndi hanc
vocem sicut dignam philosopho veneramur
que magis sed veritate stulta et
insipiens approbatur qui omne officium
hominis in solis posuit oculis ad
totum omnia referens mentem ad habitum
metietur Nam iste si cecus fuisset
sed ipsum officium hominis amisisset quod
non est quod cecitas partes corporis de-
stituit muneribus suis cum plus sit
in auribus quam in oculis situm cum
sapientia per solum percipiatur auditum
que non solo aspectu patet ocu-
lorum magnum credidit esse videre
celum et solem mirari post quam
illum qui opera miratur duxerit Do
hic plus facere certa acceptam
quam ad quem qui te vocat ad

epulas liberaliter et gratanter Non
ergo nascimur ut ea que sunt facta
videamus sed ut deum qui fecit
hec omnia venerantes contemplemur Pon
si quis homini qui vere et sane
sapiat interroget quare natus sit
colendi deum gratia respondebit et
operibus id probabit cum enim hominis
propria sit ratio rationis autem humanitas
sit propria que nihil est aliud quam ius-
titia nec iustitia aliud quam pietas et
pietas aliud quam dei parentis agnitio
Summum ergo bonum hominis sola est
pietas atque religio Unde et soli
homini datum est intelligere divina
Unde Tullius Cicero in libris suis de
tot inquit generibus nullum est animal
preter hominem quod habeat notitiam
aliquam dei ipsisque in hominibus nulla gens
est neque mansueta neque tam fera
que non etiam notitiam habeat et
si ignoret qualem habere deum deceat
at Ex quo patet quod ille deum ag-
noscit quod recte considerat unde ceca sit
Cum enim omnibus hominibus deus hanc
esse voluit ut duarum rerum reli-
gionis ac sapientie cupida sit id
homines falluntur quia vel religionem
suscipiunt omissa sapientia vel o-
missa religione Sapientie in-
cumbunt cum altera sine altera
nullatenus habeatur Cadunt ergo homines
ad religiones multarum falsas atque
fallaces quia sapientiam relinquunt
que quam de cultu divino instruere
potuisset Student et sapientie
sed quia religionem dei dimittunt
id falle que eos ad vere scientiam
potuit erudire unde mirandum
est quod nullus philosophorum extitit qui sedem
ac domicilium summi boni in-

uenire potuit . et sequere
summum bonum quod uite eet hominibus
ex propositum quod ne habet uoluptas
corporis que apperta admittit . Quoniam
esto habet que est uobis et beluis et
honestatem non habet et satietatem
non affert . et nimia nocet . et
minimum pressum cratis . et non con-
tingit multis . Nam quod opes non
sunt ut in pluribus uoluptate ca-
rent . non est ergo summum bonum uo-
luptas sed nec diuicie et plura-
litas . Nam pauperibus adueniunt et
plurimis ex raro et inhonestis sepe
et non nunquam scelere diuicie con-
tingunt . Quoniam nec regnum quia cuncti
homines non possunt regere . sed
omnis solus uite est summum boni
capaces esse et talibus quod arguti
potuerunt summum bonum inuestigare

Quod sine sapientia increata nulli ad sapientiam pertingere potuerunt

His igitur omissis breuiter est
tenendum quod sine sapientia
increata nulli ad sapientiam pertin-
gere potuerunt . Ad quod uidendum
considerauimus philosophorum superbia . super-
bie medicinam . medicine ef-
ficaciam . et superbiam quorundam
priorum sanam . Superbia philosopho-
rum in parte patuit . Ambu-
labant enim in circuitu creature
non inuenientes in quo possent
quiescere . sed quo pervitliam
appropinquerunt . in profundum
recesserunt . quia cognoscen-
tes deum non sicut deum glori-
ficauerunt . aut gracias egerunt . sed
euanuerunt in uanitatibus suis
et obscuratum est insipiens

cor eorum dicentes se esse sapi-
entes . stulti facti sunt . Quod si
sapientes fuisse diximus quid
aliud restat nisi quod eos in pecca-
tores sicut scriptum est . Corrupta
sapientia deducit ad regnum quo si
homines sine christo peruenire uelim
quamuis gratis mortuum esse . propri-
ssione christi gratis mortuus est
si per legem iusticia . Nonne et christus
gratis incarnatus et passus si
sine fide christi pateat regna
celestia . De medicina uero philoso-
phi patet sicut dicit apostolus . Semper dis-
centes et nunquam ad ueritatis noticiam
uenientes . multa scire putaverunt
sicut sapientes seculi . uel adeo
inspirati uel ab angelis adiuti
uel a scripture inductu . sed fidei
speculum non habentes . et non
in uia sed per deuium ambulantes
non potuerunt periculum non errare .
Sanat enim oculus mentis per fidem
ut purgator eius acies limpidius
uideat ueritatem . et sicut facies
inflata claudit oculos corporis
Sic superbia uisum cordis . Non
habebant illi lex doctorum per fi-
lacrimas compunctionis . humilitatem
confessionis . uerititatem satisfactionis
per salutem ciuitatem celestem possim
precium uero arra spiritus sancti .
Sicut enim ait magister Hugo In-
uenerat mundus scientiam infla-
tiua aqua multi intumuit et
pellam sciam quam exteccatum
fuit . uia sibi fecit et scala per
quam ad deum sapientiam ascenderet . Sed
corruit quia presumpsit . Nam
credens homo carnalis hec .

ſanos oculos et de falſa
ſanitate preſumens et vana
curioſitate pgrediens de
fecit in ſe. Dum aſcendit
ſupra ſe. Nam reuerbera
tis auctoritatis lumine caligans
oculos infirmitate et deficiens
ens vanitate rediit ſolitus
vidit in ſeipm, et ſucceſſit
ſlutas cum debueat conſumma
ri vitas, et in mendacia
fignitore aſſumpſerunt ca
ncrare ſpecs viſibiles, tamen
ſimulachra diuinorum, ſz errat
ſimiliter pegrina ut dea
cognoſcent diuina maieſtate
et tenebroſa, ut non ingerere
oculis ſanitatez, et ineſſicax
ut non pficeret ad ſalutem. Cor
ruentes quia in tenebris facti ſt
cecati, et ſtulti, ceca ignorancia
ſtulta ſupbia et va confiden
cia. Venit qui lutum expuito
fecit, et linit oculos ceci, et
lauit et vidit et ait, qui
loquitur tecum ipſe eſt filius dei. Nam
humilitas ſaluatoris medicina
aſſumpte carnis lucem infudit
et ſordes tumoris expurgat
et dei ſapiciam demonſtrauit
ut prius cognoſcere, et doctos
audire, qui palpacionem vim
ginacionibus inſipientes animum
ſapientibus quebat. et non in
mimeba. ſz pulitate vmbe
et ymaginacioes apphende
bantur. Habebat enim corpus phia
ad ſimile ſapiens cum tamen eſſet
plena ſtultitie. non enim in vni
verſis ſtultiam inmitteret. In
viſibilia hominibus oſtentaret
que ipſe precepit vite regende da
re potuit quod ſic errabant
qui viteam non cognoſcebat
quanto magis facere nos demo
qui adeo eruditi et illuminati
ſunt precepta vite dare poſſunt.
Dum in terra poſiti non in celo
quebat in ymo quod in ſummo
in ſummo. Errantes velut
in mari magno non ſcientes
via qua ſenciunt. non habentes du
cem quo ſequuntur. Sicut in
alto mari via nauigantibus que
ritur, qui niſi aliquod lucem
celi obſeruet in ceteris curſibus
euagantur. Dum quibus iter
tenere initiatur vite recte ce
lum non terram debet aſpicere
non hominem ſequi ſed deum et
veſtigia ſapientie incarnate que
eſt filius dei vite magiſter et dux
nei nauigii. lucem celeſte mo
ſtrans et vulnera nec ſupbie
ſanans, et ad ſapientie portum ſine
vllo errore nos perducens ſi
eum nolumus intueri. Hec
eſt medicina dequa legimus in
Thobia cum Thobias Iu
nior de felle piſcis illuminat
patrem. Xpus piſcis ex aari
na pro nobis in carne ſuſti
nuit et confelles potulo quod
ea pmerſus pplus ſpmaint
illuminauit generacionem rectorum

et hu[m]ilit[er] credere[s] sustulit
ab oculis ei[us] albuginem / ha
bebat enim albuginem in oculo
phus qui sibi candidus videbat[ur]
p[er] sapiencia[m] et iustus / Nos aut[em]
ablato velamine medicum
agnoscim[us] qui unu[m] nedu[m] cura
curat set collirio de ei[us] san
guine / Medicine efficacia
p[ate]t cu[m] sinthomata uel acci[dent]ia
morbi curat[ur]. q[ue] p[ro]bum incar
natum efficit / Ubi enim cursu[m]
fugit[ur] curiositatis / vn[de] et b[ea]t[u]m
Bernardum fecit dixisse legimus
Iam diu te doce Crescente
plurimorum tenebras curare tu
are frena laxare / qua du[m]
ad lucem p[er]tingere valeas ue[rum].
Quemadmodum aut[em] paup[er] ebrius
i[n]auit delicta / cu[m] semp[er] debi
to teneat[ur] / et paup[er] famelicus
lz comedere t[amen] videat[ur] in sopno
tu famelic[us] redd[itur] vigilan
do / Sic a[n]i[m]a q[uan]tu[m]cu[n]q[ue] p[er]fectus tem
porales hausit extrus / semp[er]
reddit[ur] famelica / nisi deo re
pleat[ur] intus / famelica q[ui]d[em] et
vl[ce]rosa se p[ro]iciat foras / et mi
serabile auida scalpi cu[m] tac
tu sensibilium q[ue]rit in moderacio[n]e
et diligit cu[r]iositates / et cu[m] sol[us]
nomine x[rist]i no[n] iaceat / quic[quid]
ei apposueris no[n] nutrit[ur]. Sed a
plus exinanit[ur] / Sibi enim in
sopniis simillimus e[st] cibis vigi
lantium / nec cu[m] p[ro]bet dormi
entibus alimentum / Ista si finis
est in quo quiescatur c[ontra] curi[os]i

affectio no[n] finit calores
qui decedendo et succedendo
quia no[n] s[un]t ob simul / peragit
cursum suum / et tu ubi flores
no[n] habeant euellunt abeius et
cohibet affectum meum / et q[ue]
admodum bonum t[em]p[or]ale ingerit
cautum meum qui iniste diligi[tur]
Sic curiositas nam te
cu[m] mea pausat[ur] / Maledicta
enim terra / spinas et tribulos
germinat ut i[n] labore manducet
homo exterior panem suum
ut incipiat homo cor et frigi
dis huius i[n]g[en]ii[s] et no[n] serviat
interim / Vn[de] sic pacu[m] ob
est simplicibus scire pauca
inter tu regulis no[n] errare
Sic parum p[ro]dest beatis homi
ni multa scire / et i[n] p[re]cept[is]
diuinis aberrare / q[ui]a h[ec] ei
p[ro]p[ri]o te rapiunt celum / et litera
ti quidam decidunt in finem
et tu ho[mo] g[ra]u[i]s nage[n]te ad ult
ra / libros uoluat / intra la
te / et uetera q[ue]re et ubi
no[n] inueniet d[o]c[tor] resoluet[ur]
in p[ro]p[r]iu[m] curiositatem / in e[st] q[ui]
oi[m]s scia que de curiis agit
displicet d[eb]z in corde legentiu[m]
do[c]t[or] xp[istu]m inueniat / ut icelu
sum clamat / ut a xp[istu]m or
dinat et reducat q[ue] languet
aure delectamentu[m] / et a curiosi
inficet deus a[n]i[m]i d[e]dicandis
ut recta affectus sp[irit]ualibus ad
experiendu[m] diuine dulce[d]inis
Sic in scripturis aliis

laborat intus tuiositate vel va
nitate, ut illius et non faciat ea
queat qua fieri valeat virtute. Sic
sicut triste medela est mente egri[ne] et
sanitate. Sic dubio qua induitur
iste sic, vel si ab noie ten
seat acceptio medela est mente salutaris et
virtutis. Et ut quasi efficax medicina
fuit qui virtutis dextera orta est
et iustitia de celo prospexit. Virtus
qua mundus continetur dextera est
orta, ut feminis manibus por
taretur. et carnalibus sensibus lac
taretur. ut in presepio poneretur. Et
iustitia de celo prospexit, ne homines
[cum] ea mortal infirmitas arrogaret
et se hoc a se ipso iustificari cre
derent dei sine iustitiam recusaret.
Hic est sufficientius sapientia stoze. Cum
paulus nichil se scire indicat in
ihesum christum et hunc crucifixum.
¶ De summa persone confirmate p
dicta. Sic ait Sibilla in impi
ali scriptura. In vltima igitur
etate humiliabitur deus et huma
bitur proles divina iungetur humanitati
divinitas. Iacebit in feno agnus
et puellari officio educabitur
deus et homo. Signa precedunt apud
appellas mulier vetustissima
puerum concipiet. Boetes orbis
mirabitur ducatum prebebit ad
ortum. Hic huius pedes pro xiiii
in quibus politicas eliget et ex pis
catoribus abiectis iiii duode
narium vinumque divinam solo igla
bello. Qui eandem urbem
regesque subiciet, sed in ha

[alia] mo piscatoris in derelictione
et paupere superabit divitias et
superbiam conculcabit, mortem ipsam
mortuos suscitabit, et tum mac
tabitur vincet, et regnabit et con
summabuntur omnia, fiet regnum
bonos iudicabit et malos. Tunc
quia alia surget i testio[m]
nomine agni tuba canet, sen
tes iustitiam legem que reciprehe
hendem tum contradicet bestia e
silvisque ab homine spumae dracones
et surget stella mirabilis e hus
aliud prima signum, deinde in tuba
mirabilis damnatos illuminabit. Tunc
medem lato piscator semen agni
usque adriaco libabit. Tunc gladium
moriens illustrabit. porro glosy
exitu eius. Erit aut bestia hor
ribilis ab oriente veniens cui rugi
tu usque ad ortes provincias audietur.
Cuius capita vii sceptra que dumma
pedes. Hec erit contradictionis
agno ut blasphemet testamentum
eius angens dracones aquas
reges aut et optimates sententia
eunt in sudore horribili terribili
et non diminuent pedes eius.
Stelle quoque due consules post insur
gunt tunc ipsum et non obtinebunt
usque dum veniat abhominacio et
voluntas altissimi consumme. Sic
inferius destinguntur. Hec autem
posita sunt non tam pro sumacie
verbi quam prima veritatem ipsius verbi.
Sed quasi hec Sibilla primum que
finisse legitur. que viri fidei
tabellio tam lucide declaravit
erubescant gentiles et phi.

quos tanta veritas circumfudit
Est g(ratia) h(ec) v(er)a sap(ientia) que finis e(st)
ho(m)i(n)is ut cognoscat te d(omi)ne d(eu)m
v(er)um et quem misisti ih(esu)m Dic-
en(te) p(re)ce(pto) ad regem etiam t(ri)sme-
megistus ex parte cogno(vi)t cum
aut orabat t(ib)i ago summe exsup-
eraltissime tua enim gra(tia) tantum sum(us)
cog(nitio)nis tue lumen consecuti no(s)
scimus et honorabilem no(m)i(n)e unum
quo solus deus est benedicendus
relig(io)ne paterna quia omnibus paterna(m)
pietatem et amorem et quecunque
est dulcior efficatia plus dignatus
condonas nos s(e)n(s)u mente intel-
lectu(m) a s(e)n(s)u ut te cognoscimus
r(ati)one ut te suspicionibus inda-
gemus cognitione ut te cognos-
centes gaudeamus Iam munie
salvati tuo gaudeamus quod te no-
bis ostendere totum gaudeamus
quod nos in corporibus sitos eterni-
tatis consecrare dignatus Hec
est enim humana sola gratulatio
cognitio majestatis tue Idem in
l(ibr)o de verbo perfecto dominus inq(ui)t (et) fac-
tor om(n)i(u)m et solum verbum bonum
quia ei insitus est et plenissimus
om(n)i bonore Et alio loco filius
benedicti dei atque bone volunta-
tis nomen non p(otes)t humano ore nar-
rari Et Sibilla Alium inquit
deus dedit hominibus fidelibus colendum
ip(su)m tamen cognoscite deum dei fili-
um esse hic est verbum etiam quos
katholici confitemur longum esset
cetera prosequi et alia negocii

que Sibille Hermes Tri-
megistus Tullius et ceteri sen-
serunt de filio dei.

Quod sine virtutibus sapientiam
adipisci non possunt.

Sicut aut(em) sine sap(ientia) mentita
nulli ad sapientiam pertingere
poterunt Ita sine virtutibus sapientiam
adipisci non possunt Ad tamen de-
clarationem sciendum est quod virtus et
religio a sapientia non separantur Si enim
est sapientia mentita fons omnibus
virtutibus dicitur et ubi alterum dividitur
ab altero quasi sine capite vel quasi
sine membris vivunt si tamen
vivunt et quod secundum gentiles dixerunt
ad hoc via statuitur vere non potest
vera religio a sapientia separari nec
sapientia a religione secerni quia
sapiens ut est aliud non deum verum
iustis et piis cultibus honorare
Nam extollendo sapientiam debemus
et in sapiendo colere ut sciamus quid
nos et quid sit colendum et quod
sciamus re et veritate opere perducamus
ad actum etiam non est
ulla vera religio iudicanda que
nullis iustitiam vel preceptis virtu-
tum ostendit mentem vel hominem
efficit meliorem ut iudicanda
est vera sapientia que non continet
pietatem Si enim deus hunc mundum
sua regit et fovet munificentia
pietate quid mirum si velit ho-
norari cultu et gratiarum actione
Nec ex palpitat philosophia quam licet
inventi sint discreta Nam a(n)n(u)i
fuerunt sapientie professores patres
eidem non noverunt Alii reli-

antistites, p quos sape no dis-
cebat. ppt hoc erravit et in
deos multa eos inaderent / recte
vum prem dm cognovit /
Sicut g ne matre no pt esse
nisi vnus pr / ut dns ii vnus
est ed faciet simus si multi
dne dns imparavit q gra
rom et iam sunt religiosi ml
torz dez / tu eos pres et do-
minos appellat ut liberu et do-
ne et ha portata tu yuny ho
re no possit. filii plur prim
Sz queadmod merom pta no
pt ubi nisi vna mstes vi
res he / sed mle metx aut
adulta noiat. Et e sicut im
pudica et meta illorz reli
fide caces et honoe et vno
signali puat. Cum aut sa
pien ptineat ad filios que
requit amore. Relio ad sinos
que requit timore / qr sicut
fili deut prem diligere et ho
norare. Sit sim dum veneri
et cole. Deus aut pr et dns
appellatz. Hom g tu sit vnus
dare demus ut filii / timere ut
sui. Deum e ed deus q diligere
et mte e sap. que cole est
relio. Dz sap. pcedit et religio
sz. qr pus agnoscit deum co
lit. Deu q pmo cognoscat / co
gnitu diligimus / dilem colimus
Ad g sap. consistit in cognoie re-
ligio in dicte / ht sicut duo
rivi pcedunt ab eode fonte ipse
e xpus dei vtus et dei sap. que
qui ignorat aut ignoraverunt

ne religiosi ne sapientes esse put
uel potuerunt. Unde fit ut phi
et qui deos colunt siles sint
a filiis abdicatis / aut simus fugi-
tivis / qr ne illi prem / ne illi dum
sum querunt. Et quod abdicati fi-
lii id no assequit pnis hedt
Et qua fugitivi sui no asse-
quitur impunitem / unde e q phi
suati sit / bea immortalite / et q
cultores deorz extiterunt / pe-
na inflicta adno mortl suf-
tinet sempiterne excepta dm ma
iestate / quorz quida si deum
cognovit / no tn sicut deum
glificavit. Sols enim pr nostra
dus e qui tanit / sols dns ille
qui regit / solus deus q homi
au homo fer / qr sols au oem
tantica sint / que qui no adorat
at insipiens simus fat est / q dum
sum aut fugiat a nesciat / atqua
felinis / qui vnum vm prem sum
et dnt a ignorat. Cum g sapi-
et religio distim no deant et
ab vno fonte pcedat fr tn pt
ut in religioib eptais nel btu
ab se exceat / Erenis fbeciat
nudos nesciat / fz tn id qd est
maxim et pesciat .i. cognitio di-
vina insta filius ad humanos cor-
capt qd e mebre pua le sum
no hinc / et hic meb- sua fec
simus gstat / hitu et figuraz
heant / no video tn quo sin
capite mebra vivat / hut bu
foraz mebre / fz no officium sic
vsu q no vivit i uiste. tu dei
no tanz agnue filius hoi e capd

sunt. Sed membrorum officia non
sunt ut quod sit corpus primum et
simile requirit loco capitis fidem et
loco corporis vite opus. Sed in
aliqua re peccare contingat mem-
brum quod est in corpore viciatum
et debile licet corpus ex influencia
capitis et aliorum membrorum operacio-
ne minus vita non careat. Consti-
tuerunt autem antiqui viam duplicem
unam per quam in celum ascenditur alteram
ad inferos descendentem, una est vir-
tutum altera viciorum. Que vero vir-
tutum est primo est aditu ardua et
fragosa, sed superata difficultate
tam quibus in summum eius enascitur
peracto fiat explana lucida et
amena, qui vero prima difficultate
aditus deterreret, in alteram que
viciorum est dilabitur, que amena
est primo ingressu, sed amenitatis
spes cito repente subducatur in pro-
gressu et mox via precipite, saxis
asperam, sentibus obductam, torren-
tibus rapidam, voraginibus intercisam
quam videre sit horrere, labi vero in
precipitare sit tarde, que omnia eo
proferuntur, ut appareat quod virtutibus
obtinendis maiores esse labores
quod preceptis aut maiores fructus
et solidas voluptates, vicia vero quibusdam
blandicii oblectacionibus illiciunt animos
hominum et vertunt quod animum pre
voluptatum et tedium perducunt ad
amarissimos tormentorum. Sapiens
disputacio sicut in eis virtutum pre-
miorum atque penarum tractacio
Nos quod hac vias exposui, quarum
una est quasi ad solis ortum

frons

altera ad occasum, quia quod inter
et iusticiam sequitur accepto immorta-
litatis premio lucem perpetuam possidet.
Qui vero vicia pretulit virtutibus
ad eternas tenebras devolvetur.
Quarum species et status decla-
re dimittimus ut ad propositum redde-
amus. Restat tamen pro ista quod qua
ostenditur quod propter sapienciam obtinendam
cura est rationalis anime. Sed
Nunc videndum est quod propter finem
multiplicem sic acquiritur sapiencia. Et
primo in generali, de multiplici fine
addiscencium, 2o in speciali ubi a-
gitur de fine illorum, primo qui
volunt scire ut addiscere ut sciant,
2o de fine illorum qui volunt scire
ut sciantur, 3o de fine illorum qui
volunt scire ut ditentur, 4o de
fine illorum qui volunt scire ut
edificent, 5o de fine illorum, qui
volunt scire ut edificentur, 6o de
fine illorum qui volunt scire ut sciant.
Agitur primo de eis qui volunt
addiscere ut sciant multa, 2o de
eis qui volunt addiscere ut sciant
subtilia, 3o quod omnis sciencia ad theo-
logiam est referenda.

De fine multiplici addiscencium in generali

Sunt qui scire volunt ut sci-
ant quod est curiositatis, quia
capacitatem intellectus sui distendunt
et passim extenuant tam ad plu-
ra quam ignota, utrobique stul-
ticia. Non enim saciatur oculus vi-
su, nec auris impletur auditu
ut omnia scire possimus, et librorum
infinitus est numerus, et pluribus
intentus minor est ad singula sensus

Vn duobus deniis non inveniuntur
ydoneus sumus / nedum ad vitam
que festinat duris sed in inmensum offi-
ciis nemine sine pagat / Egrota-
tis est enim indicium passio nolle mul-
ta scire, sicut fastidientis est sto-
machi plurima degustare / Vnde
multum falli videtur qui plurima
legunt et ex pluribus vix sibi cer-
ti minus dictum incorporant et as-
sumunt / Nam certis studiis inniti
est immorari, si volumus mentem
imbui et enutriri / Vnde Seneca
dicit Nusquam est qui ubique est / vi-
tam in peregrinatione perigentibus vel
exigentibus hoc evenit ut multa
hospitia habeant nullas amicitias
idem accidat necesse est hiis qui
nullius se ingenio familiariter appli-
cant sed omnia cursim properanter trans-
mittunt / Non prodest cibus nec cor-
poris accedit qui statim sumptus emittitur /
Nichil eque sanitatem impedit quam
remediorum crebra mutatio / non
venit vulnus ad cicatricem in quo me-
dicamenta temptantur / non conva-
lescit planta que sepe transfertur /
Nichil tam utile est quod in transitu
prosit / Distrahit enim librorum multitudo ad ex-
pediendum ignorantem animum dissipat /
Vnde Augustinus in quodam libro de trinitate
Sunt quibus tam curiosus est ut non
propter aliquid tamen sed solo amore
sapientie admirandam scire discit / Dis-
cernendus quoque est animus curiosus a-
more in studio, sed ut ipse amat
incognita primo cognoscere dicitur
odit incognita que nulla esse
vult dum vult omnia esse cognita

Cur tertio capitulo primo prohibent autem hec omnia
3o capitulo ne simus in dei operibus curio- curiositas
si / que sicut dicit Anshelmus in primo
libri de similitudinibus / Curiosi-
tas est studium perscrutandi ea que
scire nulla est utilitas / Vnde et
curiosi non contenti sapiente fenestra
Tertia sicut dicitur in primo de tribus de Curi-
ositate / Inquisitores sunt admiraciones quam
capaciores ad intellectum / Sunt eciam
qui scire volunt ut sciantur et hoc
est vanitas / Vana enim gloria non facit
homines magis scientes sed extollit
se iactantes / Vnde et persius ait ne
te quesieris extra / scire tuum nichil
est nisi te scire hoc sciat alter / Et Bo-
ecius de consolatione / O gloria gloria in
ammis gloria quod aliud es quam aurium
inflacio vana / Vnde Valerius maxi-
mus narrat quod Sophocles senex iam iam
cum tragediam quandam in certamine
misisset et suspensis animis aucupatis ca-
pitibus certaminis sinagoga exspectaret
sinagoga supposito hunc et pro gaudio
expiravit / Sunt etiam qui scire
volunt ut ditentur et hoc est cupi-
ditas / Baruch iii Filii agar que
fuerunt perdiciam que de terra est
negociatores terre et thema, viam
aut sapientie nescierunt / Negociato-
res terre sunt qui precio paratio sapientiam
prostituunt / Et hanc viam sapientie nes-
cire dicuntur qui sapientiam exponunt
pecio, pecunia tam dignum precium non
habet / Infinitus enim est thezaurus
sapientie quo qui usi sunt participes a-
micie sunt divine / Sunt et qui scire
volunt ut edificent et hoc est cari-
tas cuius non querit que sua sunt

p qua predicta ad p(ro)p(ri)am salute(m)
recedent. Deus cum duos p(ro)ph(et)is im
plebat sp(irit)u suo ut p(er) eos p(re)dicat(i)o(n)e(m)
resipiscent ho(m)i(n)es ap(er)te. Et sicut
tactus fons e(st) om(n)i(u)m s(en)tentia(rum), sic inte(n)
tio tal(is) finis e(st) scie(n)tiar(um). Et cum
o(mn)is scie(n)tie ordine(tur) ad divina, divina
cum scriptura sicut scribit(ur) in 10 li(bro)
de doctrina xp(ist)iana n(on) p(re)cipit n(isi) carita(tem)
n(on) p(ro)hibet n(isi) cupi(di)tatem, manifestu(m) est
quia scie(n)tiar(um) finis tendit ad cari
tatem tal(is). Et in e(st) q(uo)d c(on)iungi(tur) c(on)templa
ad volu(n)tatem om(n)i(um) q(uia) p(ro)pt(er) cari
tat(em) v(e)l dilectione(m) dei et p(ro)xim(i)
p(hi)l(o)s(op)hiam, loycam, et(h)ica(m) et
civilem scie(n)tiam co(m)p(re)hendit. Item
similit(er) p(er) s(upra) tam Volentib(us) au(tem) c(on)fa
cere scripture lectio e(st) sicut oleu(m)
in flamma q(uia) sic ibi q(uo)d vivat(ur). Et
et q(uo)d scie(n)t(ie) volu(n)t ut edificet(ur) qu(ia) p(ro)
dey(?) depravat(ur). Ita sicut sumi(tur)
a cibu(m) et no(n) digesta morbu(m)
e(st) illi. Et ut sicut bonu(m) et no(n) fa
ciat p(ro)priu(m) e(st) illi. Et ut aut cibu(m)
digerit(ur) cu(m) cor(pus) in nutri(tur), ut p(ro)
bue mastic(atu)r p(er) diligente(m) suu(m) discus
sione(m) et p(er) tract(at)a(tur) in ventre me
morie p(er) frequente(m) meditatione(m), et p(ro)
mod(um) dige(ritu)r p(er) servante(m) op(er)atione(m)
assimile(tur) p(ro) mor(e) in forti(ud)inem. Et
p(ri)ma(tur) postremo p(er) dilatione(m). Eru
bescat (er)go q(ui)da(m) p(re)dicatores et doc
tores modici, q(ui) sic doctrina(m) ad
alios transferu(n)t ut remaneant
vacui sic ta(m)e(n) p(ro)p(ri)os exoneri(n)t
ut remaneat materia b(ene) neq(ue)
existit ut alijs boni fiant, no(n)
sunt n(on) p(ro)p(ri)e oli(m) quo vivificatur
s(ed) p(ro)p(ri)os i(n) dispensant, Un(de) no(n)

... habent de plenitu(di)ne, sed mag(is)
c(on)stat de inanitate, q(uon)i(am) dei p(ro)ptera
diligu(n)t p(ro)p(ri)os ita ut negligant
se ip(s)os, scabiosi remaneat ut
alios curet. Evacuetur intus
et infra diu bullis crepantibus
et ipsam(?) b(ene) superfluu(n)t superius
et exterius.

De fine illor(um) qui volunt addisc(er)e ut sci(ant) multa. Sequitur

Nota bene totum

Tempus breve d(icit) ap(ostolu)s mors
q(uo)tid(ie) s(ed) fugit vita, o(mn)ib(us) dieb(us) o(mn)ib(us)
hora. q(uia) n(on) sing(ulis) om(n)ibus et aliquo
argu(men)to recreati nob(is) ad mod(um) fra
gili(s) v(e)l oblivios(us), ut vita medi
tari, supervacua desc(er)amus, et
t(em)p(o)ris ap(er)ta in n(ost)ris q(uo)d op(er)a
d(o)m(in)i(?) in supervacuis, vnica mag(is)
sapie(n)t(ie) et salutis s(c)i(enti)am re ne p(ro)
deniu(m) evagemur, no(n) e(st) hoc p(ro)
gredi s(ed) errare, multa nobis
multa querenda delinquunt in
libr(is) n(on) d(omi)n(u)m inv(en)i(un)t. Et vidit
Sen(eca) forsita(n) vir inve(n)issent
nisi supervacua quesivissent,
multum t(em)p(or)is cepit diversor(um)
librorum lectio, multu(m) librorum
cautela(?), multu(m) diversor(um) doc
tor(um) op(er)is, multu(m) subtilitatum
disputatio. Porro vnu(m) e(st) necess(ari)u(m)
ut illud tota mente p(ro)grami(?)
ubi evadamus rerum fallacias
no(n) librorum, et si debet vaia(?)
lege(m) cu(m) op(er)ib(us) retineamus que(m)
ad vanam sapiam necessari(am) estimamus
rep(re)hensibilis enim e(st) tam ille
qui supervacua op(er)at usibus suis
q(uia) ille q(ui) t(em)p(o)ris sui c(on)sumit
in libris ad fine(m) debitu(m) non
ordinatis. Un(de) et Sen(eca) plu(s)

uelle scire quod sit satis / intemperantie
genus est. Quatuor milia librorum Didimus
grammaticus scripsit / nimis si uoluisset
tot etiam superuacua legisse. Quan-
to amplius et scripsisse magno
duntaxat impendio temporis magis
pertinuisse nature. Ultima id
incorrit teneas tpi parte / semper
enim nobis papit / tum eius parte
nobis auferat infirmitatibus / partem offi-
ciis publica / partem priuata / partem
negotiis totti na / parte sompnus / parte
quod alius more cuiusque, at etatis uite
residuum totum in sillabis et i-
notabilibus distinguendis / et in anna-
libus euoluendis / metiam etate
meam tam inlata no tip^t / propter
hoc decepti sunt philosophi / quia tu uellet
omnia legere / et usque ad sillabas dic-
tiones / et omnia et ipso ipsas partes
descendere / factum est ut diligentius
loqui scirent, quam uiuere. Quid michi
de patria Homeri querere / de uani-
tate Enee et similibus, que ma-
gis oportet dediscere quam discere.
In hiis errores multiplicati sunt
et nacautes talibus cum deberent
esse in sapientia confirmati / tamen in-
sanientes posuerunt et nichil sci-
re posse / ut tam alimentum suppresset
quem ad compescendam famem
poterat et debuerat suffecisse.
Famem dico naturalem non bolismum
et caninum appetitum / qui semper
edulium petit et satietatem non
inuenit / unde tanti nacautes me-
nimus [?] edatores / Ex hiis Achade-
mici surrexerunt et e aduerso

succedentes se ipsos in tres formas
diuiserunt. Vere multa scientia sto-
macho acie ingesta / nisi fuit
igne caloris digesta / prauos ge-
nerat humores uel mores. Sic
multa esca indigesta prauos hu-
mores et inflationes utique con-
ditos sit / et qui uolunt omnia scire
et qui dicunt cum Achademicis nichil
sciri posse. Unde Seneca: Non facile
dixerim utrum magis irascar illis
qui nos nichil scire uoluerunt / an il-
lis qui ne hoc quidem nobis reliquerunt
nichil scire.

De fine illorum qui uolunt scire nimis subtilia. Sequitur

Quemadmodum si plurium nobis
superest etatis ut dicit Seneca
parce tamen dispensandum erit ut suf-
ficiat necessariis / sic stultitia est in tanta
temporis egestate / nimia doceri uel
retinere subtilitate. Multa enim
mala nimia faciunt subtilibus dum
precia impediunt utilitatis uel eos non
ualitibus / primum patet si quis philosophorum
opera consideret. Pitagoras ait de omni
re in utramque partem ex equo dis-
putari posse / et de hoc ipso etiam
an omnis res ex equo disputabilis
sit in utramque partem. Nausiphanes
ait ex hiis que uidentur esse
nichil magis esse quam non esse / Parme-
nides ait ex hiis que uidentur nichil
esse in uniuerso si Pitagore credo
nichil in rerum natura est ut dubium.
Si Nausiphani hoc unum certum
est nichil esse certi si Parmenidi nichil
est preter unum. Si Zenoni nec

dum quidem est licet sit que nos
sive hi vel eripiunt et oculos vel
nos effodiunt vel ad cognoscendum
lumine simplicis veritatis obtundunt.
Sed quemadmodum canis frusta panis
aut carnis ore apto dum captat,
at quamvis exceptum primus integre
devorat et se ad spe futuri an
helat. Idem evenit nobis ut ex
aviditate nimia vacemus inutili-
tati in utilibus quam superfluis et
ut exempla ponamus. Bene audiam
argumentis meis: sillaba est mus, mus ca-
seum rodit, sillaba igitur caseum rodit.
Quamvis in Iustinia ista temporis quam
ita hmoi ista puriles ineptias
detineri. Non est iocandi locus
ubi manifeste [illegible] et dampnatur
defluit tempus [illegible] in istis vel cetera
piculo vel lucror si vinco vel
perdo si non vinco. Certa enim mus
quare an cornua habeat, non est tam
stultus ut fronte sua temptet
nec tam ebes ut hoc nesciat. Et si quis
ea subtiliter concludat, sed in hiis sine
culpa decipimur, sicut et prestigiato-
rum cavillis et hablitatoribus in
quibus dum decipimur corpora falla de-
lectamur. Licet sint sophismata que
non ignorari noceret nec sciri iuvat
hec sunt que subtilis est contempsisse quam
solvere. Tamen dum tamen in istis morandum
est quia dum animus vel magis agitur de
aut sunt. Hoc indulgeri etati minori
necesse est etati puerorum si de cibis
velit nimium in morari et ut hab
cunctis puriles ineptias. Sed Beni
discernamus partes singulas eius.

morandum

visui tamen suo decipit histriones
et menter sed hoc quod proficiunt ad
salutem quod in quantum sit ubi ulixes
errat conferret quod si faceret ne
errare. Dialetica subtilis est
totum languens in quibus et in p-
pugna verborum, sed quod in verbo
distinguens similibus res fallunt
illas, discerne nescimus nodos
et ambiguas significationes verbis
illigamus et deinde dissolvimus
quod hic non prodest. Adulatio similis
est amicicie. Porro quod discerne vale
amicus amicum verum et inimicum bla-
dum, nec forte et temerarium in
hiis magno periculo erratur ubi
vicia sub virtutum nomine et specie
palliantur. Nam enim moderatio vocatur
ignavia, iam tamen timiditas ap-
pellatur. Unde quod Aristoteles non est
subtilis non tamen in utilis. Rethorica
coloribus ornatu verbi magis
quam efficacia rei. Tamen tamen dominus
ficum maledixit ubi non fruc-
tum sed tamen folia invenit. Sed non
potest dubium verbis tamen deputandum
consulo vel in modum capre pascitur
foliis. Sit quoque sit summa mea pro-
sa ut loquamur quod sentimus
quod loquimur sentiamus. Non in decore
verborum sapiam abscondas. Aris-
metica modos docet et avaricie
digittos comodat. Tamen post non
instruendum computacionibus, sed magis
ad largitionem elemosinarum numerum ap-
plicanda invitat. Vade vigi
et vende bona et da pauperibus.
Nova scientia que docet quomodo

p(ro)dam et distribuam co(m)muniter
et utiliter p(ro)piq(ui)s. Illo que dat artem
ut acquiram in utili alienum
Musica docet quod voces acute
et graves int(er) se consonent, quo cor-
de reddentes sonum disparem.
concordem faciat armoniam. Si-
ut me docet quomodo redigam
sp(iritu)m et carne(m) in concordia, tu(n)c
tandem tenerem sonum emittat tu(n)c tam
carnalia desidia occupa. Spi(ri)t(us)
acutus cu(m) celestia contemplatur
Unde qui carne(m) sp(irit)ui subicit et
hoc ad concordiam redigit concep-
torem celi docere facit. Ge-
ometria docet mensura(m) magni-
tudinum. malle q(uod) docet mensuras
amoris, profundum enim est cor hominis
et inscrutabile. Sapientia. Et s(ecundu)m
Seneca(m) utile est q(uod) in mensura me
ad non cadat. Et s(ecundu)m Ptholomeum.
Stultus est qui ignorat quantitatem
anime sue. Quid m(ihi) prodest scire
quod sit recta linea, tu(n)c ignorare q(uod)
sit rectum in vita, quid m(ihi) prodest fa-
cere quadrare circulum. Si nescio qua-
drare m(e)o(rum) virtutibus cardinalibus
animam meam, doceat me quantum fac-
e hominum. Non doceat agellum in
partes dividi. Astronomus docet fri-
gida satim sese quo stella recipiat
quod signum celi collumque erret in
orbes. Si enim effectus naturales ex stel-
lis proveniunt quid hoc ad s(cienti)am faciunt
que natur(aliter) sunt, aut quare sollicite
inducunt nimio q(uod) restat p(ro)vide cu(m)
non possum effugere et m(ihi) eius hoc iam
omittamque cu(m) poeta dicamus. Si vos
solem ad rapidum stellas que sequentes

ordine respicias numquam te crastina
fallet hora, nec insidiis noctis
capiere serene, hec sunt artes quas
liberales appellant, que virtutem
dare non possunt, sed animum ad ea(m) prepa-
rat. Sed vera est sola liberalis, que
reddit hominem liberum apertis, hec
tamen artes sunt rudimentum spaciosa, et
moribus ut magis proficiat quam
puerilia elementa. Nam ad virtutem
sine talibus non pervenitur, talibus tamen
ad virtutem pervenire non datur, lingua
namque non confinit tamen namque homines
ubi exhiguus non faciunt. Sic sine
liberalibus studiis quidam homines
non perveniunt ad sapientiam, ipse tamen non
pertinet ad ea infra sunt, opa-
no sunt. Sed quemadmodum quod arte(m)
natandi perdidit, qui natare no-
vit infra natandi reciat. Sic
adepta sapientia non sunt hii inter. Sed
eos magis impediunt, quia ad veram
sapientiam iam mente tusent ffacium
ei multo indicatur quod narrat occo
et hii dissolvunt cognicias, quia non
perdidisti hebes, corinna non perdit
ego corinna hebes, in maxime tpe
cum in nimium murorum la-
pides congererit, tunc signum eruptio-
nis hostilis aspiciat, cum
murus effoditur quia nos contingit
qui inter hostes vivimus, et nos
non consulimus. Aspice quod doceat
populus memma clausit ferri aciat
portis, magnum in malis e ne-
gotium, domus ardet, ignis in-
stat arigo, hostes iam suscitantur
ad bellum. Reginam omnibus

Quod omnibus sciencia debet re-
ferri ad theologiam:.

30

Omnis scientia tunc recte distribuitur cum ad theologiam finaliter ordinatur. Nam sicut deus est finis omnium sic scientia que de deo est, scientia est scientiarum. Et quemadmodum aristotiles hanc scientiam methaphisicam appellat et liberalem, eo quod sui gratia sola consistat, qua scientiam solus deus habet, qua potior nulla est, qua et nominat scientiarum sapientiam, concludit tamen omnes alias tamquam ancillas eius philosophie subiciat. Ita ordinaque recte ad nostram theologiam omnes alie ordinantur. Alioquin tenerent locum nobilioris scientie. Propter hanc igitur alie sustinentur et ad hanc finaliter ordinantur. Sed in hoc excellentior est divina scientia quam alie, quia non solum voces sed et res in ea sunt significative. Unde sicut in eo sensu qui est inter voces et res nota est cognitio vocum, sic in eo sensu qui inter res et facienda mistica versatur nota cognitio rerum. Cognitio vocum in duobus consistit, in pronunciatione ad quam solam pertinet gramatica, et in significatione ad quam sola pertinet dialectica. Ad pronunciationem simul et significationem pertinet rethorica. Cognitio rerum consistit in forma extrinsica, forma est in exteriori dispositione, in intrinseca qualitate. Numerus autem dispositionis vel in numero est ad quam pertinet arismetrica, vel in proportione ad quam musica, vel in situ ad quam geometria, vel in motu ad quam astronomia. Ad intriorem autem qualitatem spectat phisica. Omnes igitur artes subserviunt divine sapientie et inferior scientia recte ordinata

ad superiorem conducit. Sub eo sensu qui inter voces et res versatur continetur historia, et ei subserviunt tres scientie scilicet gramatica, dialectica, rethorica, et sub eo sensu qui inter res et facta mistica versatur continetur allegoria, et sub illo sensu qui est inter res et facienda mistica continetur tropologia, et his duabus subserviunt arismetica, musica, geometria, astronomia et phisica. Verum ceteris quasi hec subtilibus ut anima gravamine depressa corporis ad contemplanda celestia sublimetur et ne a corporis passionibus exuatur. Unde Beda: Attollunt subtilitates et levant animum quam quinque sacra possimus explicare cupit et ueritati adhereat, quorum finis. Illa corpus habet, cui pondus est et peccati pena interpositum et vinculum est. Ubi accessit phisica et illud respiciens rerum et ne spectaculo insistit et arcenis ad divina dimisit. Hoc libertas eius est, hic evagatus subducit interim se custodie et celo restituitur. Sic enim oculus depressus tenebris delectatur in luce sic animus in obscuro corporis domicilio clausus requiescit in subtili contemplatione.

¶ De fine eorum qui addiscunt ut sciant, et debent ipsos invicem cum illos qui scientiam tractat de scientia. Et non est tractandum de scientia. Et sine influentia lucis intellectus non potest intelligi interius intellectus. Et propterea etiam scientia proficua. De finibus

De fine multiplici addiscentium in generali.

Sunt qui addiscunt ut sciantur quos sic diximus monet

31

ſup̄ᵃ Vn et Tulius tuſculanar
, ꝑ. bonos alit ob arteſq̄; ince
dunt ad ſtudia gl'a q̄ ſic ſuſtine
at in phis, repba ti in catho
Nam ut auis in ſacrificiᵒ domi
accepta, ut pulmonis ueſicula
depona. ut pt vbi ſepe qui
i magnis ac mirabilibꝫ am
bulat ſup ſe. Vn ſcriptu e. Si
de auibꝫ holocauſti fuit oblaᵒ
de turturibꝫ et pullis columbe offer
ea ſacerdos ad altare, et ſe, et re
torto ad collu capite ac rup
to uulneris loco decurrere fa. et
ſanguine ſup crepines altaris
veſiculaꝫ gutturis et plumas p
iciet ppe altare. Cor ḡᵒ deus
ſtiam diligit, q̄ more turturis
et columbe gemitu. et nō cau
tu edit ꝑincolatu, uie et dila
tione patrie, et retorto ingt ad
collu capite, q̄ ſic dī pcepta
demq; in ſcripturis addiſce, ut ea
que i vbis dicis opando uale
amq; cople, q̄ ei cor ſuu ca
put intue, q̄ ad collu retor
que. Sanguis e. q̄ rupto
uulnē deflu at a corpe adfu
damentu decurrat, ut appeti
tꝫ et aor ut q̄ atticis volupt
recedat in ꝑm tuſcat, et in
ipo amado ꝑmagiſtrūᵘˢ amore
q̄ deſiciat. Veſicula z gutturis
ꝑat, qn inflacio ſae q̄ naſcit
de pompa eloque excluditur.
hec e ſcia inflatiua, que con
cepta intus ꝑuba iactant ꝑt
extus, plume et ꝑitur aim

boni tatis ſtudia cōmouet. Unde
e q̄ dolemꝫ aliquos aliorꝫ dca
ſi gtinuatis arrogare. Alios
aut ut ſi videant ſcioli ſua
minus i uetitude diffunde, quoſda
nō aliorꝫ bn dca tenere, ſꝑm
pꝫ. Sic eni Terentius cu daret
comedias i teatro recitādas fui
ti arguebat. Sic virgilius uſus
tuſſeus omitos. compilator veteꝝ
dicebat. ſꝫ adūſariis reddet q̄
gie magnaꝫ ee viriū clauā
de manu herculis extorquere. Sic
Tulius repetundaꝫ accaba agl
ſic ut Verres alatinis. Sic Deus pꝫ
ꝑſo diceret ad ruſticū. Ille
q̄ ad ſcribendū cito pſilias et lem
ducaris inſania. Sic pro pegrinꝫ
orbeꝫ traꝫ males aliena diſce
peccaminde, q̄ ſua impediunt in
gere. Vn Ambᵒ ad Sabinaꝫ
Neſcio quo pt i pdēcē caligine
q̄ me circumfundit vnuqōqꝫ ſua
ſcripta fallunt, et ut filii z defor
mes delectant. Sic et ſcriptorez
indecol ſermos ſui palpat. Sic
et fabla dt ob beſtias fetus
ſuos Jovi pbandos putaſſe in
t quas et ſimea deformem
natu ſuū ꝑ riſu omi caſtigari
nō potuit qu ſuū ceteris auferet
Ingenitu e eni annati … aare
q̄ gꝫ De corde ꝑtus na… ſcit
et amat corda fet' ſuos … ado
et ſepe amq; ꝑuſus in … gᵗᵃ
ſuīne ut tortuoſa et ꝑua et
riſu om̄ digna ꝑm ſuū compa
rare nō erubeſcit. Teron pꝫ

pulli

p Decim in suis eplis sic dicitem
quosdam eo no phoz discalos sed
i glmos voto qd nemine ut audiut
sic in theatrum volupt cum ad
delectandas aures fabule dicutur
duam zc. Deniqz t o tr tu hy opis
eo de ingenio Polemo et qtos
ut facientes appareat nimis attu
rati vbis suaz celat multum
aut ipedi labor et opis no oz
vbis no delectant vba sz psimt
re potiq qm seipm fimo de
mere no querit eges medicu
eloquentez no i naufragio costi
tuto formosu gubnatore quis
enim attuate lo. nisi qd vult pudi
te loq. Equi bonum eme nolui
tu me tm ornametoz nulta ne
qz falerata pulere fefellisti

Invectio contra illos qui se iactant de sciencia

Dicit vir se iactat ignorantia
nobis ingenita ad pauca sa
amq deptiti pancoza deput
ly paucissia desuum .n. se di
ving. de etnis re paupez nita
zecinq et ignorance multi
subiacemq et eo maior paup
tas appz q quto qs magis se
iactat de scia tato mins sciens
dicendq e. Sz id Ysidoru de summo
bono Sicut solis radio dum
qspicat aciess oculi ebetatur
Sic ... qm i moderate alta de
se ... scruta abmitecone lu
mis obtudit ymo tato quis
sit vitati viciniorz quto se lo
giq ea abca fuit arbitratq
Sz eni humilit e q de hoiez
ingit et id iactane q ocios

quiq ds inde potat clandi
Sic aquila de sublimi volat
infiq adescam sic hos ex cla se
ai descendit ad infiq p iac
tantiam et sz e id iactam a
que gesty et iacta oes pfelis
tqm hois anhelantis et puene
qo init no valent vboz ne
bulas egit phoz noma et
eoz libros recitat qui oia in
dit quid tales nulle sunt quid
anaximad qd anaxamines a
naxagoras zenophanes pm
des lentipq democrq Empe
docles eracliq melissus plo
Arist et ceti quoz noa ptina
sunt in lio mee sensunt noste
se dt vt dt Augq in lio. iii. con
Iuliauni mes talui tqm ad de
phoz libs didicat iactans nam te
subitat pcedt vlag d postinca
mali cum sua philata dilatat
et tu nichil sint aut qi nichil
de se magna extimates et se
ultra podq ppu extimates opio
nes suas astruunt ettom rom
defendunt Degbz Claudianq
in lio destran aie multoz virum
e arrogans impicia et ptinax
i defendedis pperam psupte
opioibz ptinacia id multo pici
losq qi tatho ce sanu timitas
stulte gcipiunt vane pferunt
supbe astruunt cu temulte sta
bunt et cu incedu defendunt
Sed id attedit ad stulta e cu
nulli qi seipos ppdunt et
aliq pqponunt Seipos eni ma
gnificat de se cantat e

b ipsis sunt sun(t) ydolum, des-
cripis ferunt testimonium, non adu-
tentes quod scriptum est Zach. 4° de cetero
testimonium dicens testimonium tunc
non est verum Ioh. xiij et ij ad
Corinth. x° non qui seipsum commendat
ille probatus est, sed quem deus co-
mendat. Sic galli per totum o-
mnibus cantant, et predicant ubi posue-
runt ova. quoniam ova perita
perdunt. Ba. quia licet quod non acce-
pisti. ad Corinth. iiij. Quid gloriaris
gloriaris quasi non acceperis, ut vere
sciatis nunc est, et quid scis, et qui
acceperis non scis, ne autem non
gloriaris in inanem gloriam
Gregorius autem occultatur apta stu-
dia, necessario publicantur. ut eorum
occultatio sit custodia ipsa, et eorum
publicatio sit utilitas aliena. Si-
cut autem multi se bonos iactant
quorum patet malitia, si eam
exprere audent. Ita multorum par-
stulta que latet non esset iactantia
Unde Seneca ep. xlij. Multorum
quia imbecilla sunt latent vitia, non
minus ausura cum illis vires sue
patuerint, quam illa que iam felicitas
aperuit instrumenta illis explicande
nequicie desunt. Sic tuto serpens
etiam pestifera tractatur dum riget fri-
gore, non desunt illi tunc venena
sed torpent. Ierem. xlviij Ego scio
iactantiam eius, et quod non sit iux-
ta vitam eius. Et Anacharsis inscri-
ptionibus hominibus de his loquens
ait, quod licencia vt ad fabu-

las committantur, non ut quispiam edi-
ficet. sed ut sciam iactet Hugo
[illegible] Sic fatuorum con-
funduntur. Quod non est
iactandum de sciencia cum
modicum sciatur in hac vita

Vere modica est sciencia in hac
vita propter tenebras exte-
re subiecti, loci, temporis, obiecti et medii
Comparate scienti. sicut mentem hominis
obsidet ignorantia veri, voluntatem co-
cupiscentia mali. Iterum infirmitas mor-
bi, ut tanta sit in nobis corruptio quod ducitur
impedimentum veri cognicionem, ymmo ra-
cionalis enim est discernere inter bonum et
malum, corrupta est per ignoranciam
irascibilis enim est respuere malum
corrupta est per impetum et iracun-
diam. concupiscibilis enim est appetere
bonum, corrupta est, per concupiscenciam
ut ita racionalis non discernat inter
bonum et malum, irascibilis respu-
at bonum, concupiscibilis appetat
malum, et hec tria vicia maxime
corrumpunt. potencie carnales ille-
cebris, continentur excitarie contra-
riis motibus invasitur alie opiniones
et multiplicantur errores, adduntur
corporis vanitates, et intellectum
tarditates. Unde Augustinus in 2° libro
contra Achademicos sine vite humane
multis variisque iactatus, sive inge-
nio quodam stupore vel secordia
vel tarditate torpentium, sive desperatione
inveniendi quia non sicut facile oculis
ista lux, ita facile mentibus sapi-
encius exorietur, sive eciam quia er-
ror est omnium populorum, falsa opinione

mete vitate ut diligeret homines
querunt et aquirendi voluntate au
tem, eme ut scia, ras paucissimi
emenat. Propter lota patet. Christus
enim secundum ysayam ix in tenebris
et in umbris mortis. Ubi ut scientia
cognicio, ut perfecta dilectio, patet quod
Augustinus in libro de erudicione cathezizan
dis. Rudibus enim in hac vita, ubi in
enigmate et per speculum videt ut
ipse amor tantus est ut tamen de
structa caligine penetreret in
stiuum serenum. Unde utinam ful
geret etiam ista que tumeant nostri sicud
dicit Gregorius super ezechielem parte
prima omel. tercia, Contemplacio nunc
non est in perfecta libertate. Sicut enim
modicum assuetis tenebris ad inu
tenus intractarum tenebrosis non co
gnoscit lucis. Certa ut nobis in hac
mundi caligine perspicua vi tem
Et sicut incarcerato per fenestram
erumpit radius ad lucis ipsius ma
xime ductimus Sic mentis
nostre tenebris scintillat vel ad que
dum gestimus apprehendere te
nebrea oculis interior, et reia
ne ascendit sue infimitate potere
et dicit nobis Iohannes tangere. Unde
Anshelmus in prologo primi c. inte
dit ad ut plus videat et iustu
videt videt ultra hoc quod vidit nisi
tenebras, immo non videt tenebras
que nulle sunt in se, sed videt se
non plus videre posse propter tenebras

i. prologus

suas. Cur hoc domine cur hec tene
bras oculis eius insimilitudine sua, quo
reuibantur fulgure tuo, sed est et
tenebras in se, et reuibantur a te
utique et obscura sua breuitate
et obruuntur tua immensitate, vere constrictor
angustia sua, et vincit ampli
tudine tua. Propter tempus patet. Sa
pie 2o, exiguum est, et cum te
dio tempus vite nostre, et post um
bre mortis transitus est tempore nostri.
homo et natus de muliere breui
vivens tempore. Cetus paucorum hominum scimus
gratia Iob viii, hesterni sumus et
ignoramus, quoniam sicud umbra dies
nostri sunt super terram. Ante diluui
um enim homines diucius vixerunt,
quo comendulgerunt tempus multa scire
rent et plures scias inuenerunt
Unde plinius habet quanto magis pro
ficit seculum cursu et fluunt spa
cium testatur inora fere totus et
ex breuitate temporis minor etas est
scientia, que tempore indiget et expe
riencia. Propter obstacula patet. Ex
ficimus dimunus sicud in magis
etiam quod propter sumus etiam deme
dioribus perfectus posteriores co
gnoscimus, non perspecta ea
dicibus vel actus naturales prima
rios que nescimus. Sicut autem
dicit Damascenus li. 1 ca. xv co
gnosca a deo est imposibile sine sua
naturali actione, immo sicut in libro de spa
religiosorum dicitur, excepto solis et
mus, de natura aliqua certa co

gnito non habet. Corpore medi-
medicam ante motum lucis adhuc duos
e stellam sed. id lucis ve ab im-
mutabiles que sunt in anima. Sed hoc -h-
apprehbat et videt, quod ipsa in-
det velimus appellare. Sicut
libro vi ca° xi li de trinitate. Et ca°
ex duodecimo eiusdem libro quod ad ra-
tiones intelligibiles pauciores per-
venire. Immo si non tantum eminere
nomine mentis sed se, ut dicit viii
de trinitate ca° ix de intelligentia bo-
nus scriptum non capit ut dicit v°
de trinitate ca° i. de . proprie habet ethis
de monologion xxxvi ca° legimus
quod verius sunt res in sui diuinis
quam tales cognoscantur, immo confessi.
Ex quo hic nescit ea que sunt in
scripto. Ex hiis vlterius concludit
quod in via recta discretio iudicium
non habet. Impossibile enim omnino hoc
e quum dicit sunt tenebre super fa-
ciem abyssi iudicium non certae
tam discernenda verum qualitate
ut in eis que dicunt bonum ma-
lum vel econtrario, vel in comparanda
quantitate, ut in hiis que dicunt quod
maius de minus et econtrario. Deus ille
qui dixit de tenebris lumen
splendescere, emittat lucem et
veritatem suam, incipiat lucem
a tenebris diuidere. Deus lumen
prestet et extensus rutilet dum
dicit. Hanc autem distinctione nesciu-
mus diem et noctem per bonorum

animalis segregationem, ut inter
noctem et noctem per maiorem a
peioribus discretionem, sed inter diem
et diem, i. ut ex bonis meli-
ora et ex melioribus eligamus
optima, inter omnem noctem diu-
dicamus, quia unumquodque vicium
digna comparatione non pen-
samus, ut diuersum diem ut omnem
virtutem estimemus inter separatam
dignitatem. Sed in hiis quoque modo
de rebus cognoscibilibus recipitur
iudicium commune. Et sine
influencia lucis increate non potest
intellectus veritatem intelligere.

Sciendum est ad hoc quod intellectus
intelligat veritatem, tria necessario
requirmur. scilicet dispositiones ex par-
te intelligentis. et ex parte rationis
per quam res intelligitur, et ex parte
rei que intelligitur, quibus concur-
rentibus fit intellectus veritatis in actu.
Intelligens est ipse intellectus humanus
creatus et impossibilitatis deficit ad in-
telligendum tamen quandam possibilitate
per actum, quod patet tamen ex parte ipsius
anime. Sicut vnicuique eius
apprehensiuarum exteriorum quam ex
parte apprehendere rei interiorem. Singulis
omnibus inmo anima deficit ad
sciendam desicuti, primum patet quod si anima
non sufficit corpori suo ad vitam
tamen vita sit eius actus primus
multo minus sufficeret ad sapien-
ciam. Patet sic. h. unde philosophus in libro de
anima dicitur sicut oculus crea-
tum corporali habeat facultatem alias ysaac

videndi / et aurium audiendi / neque
enim sufficit ipse visionem oculus / aut au-
ditum auris nisi beneficio lucis exterioris
aut soni / Sic rationalis spiritus ex do-
no creatoris habilis ad cognoscendum
verum / et diligendum bonum / nisi radio
lucis interioris infusus et calore
perfusus / nequaquam consequitur / sapientiam seu cari-
tatis effectum / Sicut in parte sic dicit
Augustinus de spiritu et anima. sensus ymagina-
tio / ymaginatio intelligentia
quia concipit corporalibus similitudines ratio /
anima intelligentia quia spiritus rationalis
ex dono creatoris est habilis ad co-
gnoscendum verum / et ad diligendum bonum
nisi radio interioris lucis perfusus
fuerit sapiens non erit. Intellectus autem et
intelligentia animae superiora / quia
sicut in ymaginatione de subtus fantasiae
sic surgunt / Ita intellectui desuper
theophaniae descendunt / et appel-
lo theophanias illuminationes illas quae
fiunt in mente ex condescensione
sapientiae divinae vel lucis increatae ad hu-
manam intelligentiam / et exaltatione
intellectus in divinam sapientiam / et licet
haec desursum recipiantur ad intellectum suffi-
cientem recipiendum ex parte animae mentis
vel spiritus / tamen facultatem et possibilitatem
quandam cognoscendi habet anima / cogi-
tationem autem actualem non habet nisi cogita-
tam eo quod anima rationalis est y-
mago dei habet in se potentiam intelli-
gendi. Ex parte autem communis per [illegible]
res intelligi potest idipsum. Sic enim
cognitionem intelligibilem oportet veram

esse certam et veram oportet eam esse
potentiale medium aut virtutem in quo
salventur conditiones iam dictae /
Ratio ergo oportet eam esse veram / quia
intellectus non potest sufficienter intelligere
praeter simpliciter quia veritas lux est
intellectualis / vel sola mente percepti-
bilis. secundum Anshelmum / vel lux interior
secundum Augustinum in libro de vera religione
dicentem / Inter mentem nostram qua
diligimus deum et veritatem id est lucem
interiorem per quam intelligimus / nulla
est interposita creatura / in simplicibus aut simplicibus
quae simpliciter exterius apprehenduntur
tantum / non est haec veritas interior.
Similiter quia oportet eam esse certam quia
non intelligit sufficienter in natura
mentis suae quam constat esse
mutabilem / Similiter quia oportet eam
esse certam / non intelligit in habitu
mentis suae / Sic enim mali non
intelligerent quid rectum est agendum
cognosceret ergo in aliqua luce
superhabitu mentis suae videt illud.
Et hoc est quod dicit Augustinus in libro
xiiii de trinitate c. xv / Sicut impii mul-
ta recte reprehendunt / et recte
laudant / quibus ea regulis iu-
dicant / nisi in quibus vident /
quemadmodum quisque vivere debeat
neque in sua natura cum ista men-
te videantur / et cum mentes
constat esse mutabiles / has vero
regulas immutabiles / ut in habitu
mentis suae / cum illae sint iustae
mentes autem eorum constat esse in-
iustas / Ubi ergo sunt illae scriptae

Ubi quid sit iustum et iniustum agnoscitur. Ubi tenet genus ee q' ipse non habet / sicut in hoc luce illius qui vitas dicitur Per omnis hominis ta descendit / et in cor hominis q' opa iustiam non migrando / sed copiam imprimendo transfertur sicut ymago et in cera transit et a nulli non relinquitur. Respectu intellectualis hic id pt excellentiam. intellectualis soli deus est Ita tamen tam qualitatem adiutorium. corporis spiritum et demum et corporis spiritualis spiritu intellectu / demum intellectualia cognoscitur. quanto nobilior intellectualia intellectu / et intellectu spiritualis c tanto nobilior et prior cognicio divi / quam cognicio spiritualis causa / et q corpus. Infinitum autem intellectualis sed prindimissionem. eciam. ut extopo eciam est unitissima / cuius est actualissima / et opo intima Post q prius intellectuale lumen unum ecciam q tamen in multa lumina se diffundit principaliter / ut multos illuminatos ad unum lumen referret / prius sed sol unum est in celum lumen / et deplementer limbus / pluraliter radiorum varie sed illuminanda se expandit Sic lux increata super prima spiritualia et intellectualia / sancti angelicas et humanas subnaturalite splendorem multiformiter radiorum / multiformis virtutis naie illuminando procedit / una in essencia multiplex in efficacia propter quod Ambrosius. Plurimum increatum deus appe in ethere mentis mee super

mei cordis terram / extinguere inne fantasias corporum / et fantasmata vaiarum cogitacionum mearum / et ea plenam intelligencie tuarum in utero mentis mee / hic id pt expectuate sue virtutis. sicut enim sup corporea super naturaliter lucet Sic lux increata lucet desuper splendorem emittendo et lucendo illuminat intellectualiam adactionem unitatis / que vis autem intellectualis appetit sub aliquo radio / sed inerus tenebris assueta et non avi contemplari tremen tibus oculis et palpanti lumen Et sicut in luce solis color non mor usum in actu illuminet aliorum. sic non intellectualia intellectu nisi mediante prima luce propter quod in libro de motu cordis dicitur / anima intellectualis per gratiam illuminacionem que sit apud platonem revelacionem propterea hic pt contrariatur sue operis Ita sed deus vero operacionibus intime agit eo q' interior forma sit q' forma specialibus corporibus / sed illuminat intellectum ut non alia forma attingere potest / et id sed propter intimitatem suam ipse est principium omnibus operibus multo fortius illius nobilissime que est intellectualis / ut nihil hic sit nobilitas intellectus q' a prima luce habet suam perfectionem Unde Augustinus super Canonicas Johannis Cinthia in fine dicitur. interius virus est operibus. ipse nobis intra loquitur quam nemo hominum illud est q' sit absit est alat tuo nisi est in corde tuo Deus

Abbhac im / Et. ꝯ in pria
perfecta / erit ſcia pfca
ſcia me ſuſpirans ad pfectam ſciaz
prie ſponſa dicebat / Apprehen
dam te et ducam in domum matris
mee / Ibi me docebis vbi noſſe
nem no hebit errorez / nec eſſe
mortem / nec velle offenſionẽ Ecca
h. apprehenſam ſſ^m vincemus i affect
tu eius ſciemus ſequemurqz vt
cognoſcat dnm / Illuc ergo ꝑpet
qui doceri deſideret ad illum doc
torem puenire / et illud apphende
ſtudeat. t. omib erunt docibiles
Vbi nec tenebre / quia vbicunqz erat
filii iſrl i' lux erat / vbi ſciemus
nos quātū ad ſcibilem / certitudinale qn
tu capacitatem eſſetiam / ineffabilit
quātū admodum / vtilr et delectabiliter
quantum ad finem et tm / Erit
ergo ſcia i.a vlis quia cognoſcent
ſimiliter ſingulos et eorum cogitacões
eorum affectiões / certitudinare con
dicioes / De pº Anſhelmus in lº
de ſimilitudinibus / et in ſermone
de btitudinibus tunc iuſti cuncta
ſcient que deus fecit ſcienda
tam ea que pterita / qm ea que
poſtea modo ſit / i' a ſingulis omibus / i'
ab omibus ſinguli cognoſcentur
nec quicqz cuiquā latebit / qua pa
tria / qua gente / qua ſtirpe quis
editus fuit / vel quid etiam in vita
ſua fecit / Et Greg in dialog
Sicut mali malos in ſupplici
is. ſic boni bonos cognoſcent
in regno / De 2º ſ. noticia
affectionū / Aug in lº lxxxiii

qone Ibi motus animi nec
nunc cognoſcitur in oculis / pro
babile eſt qz nullus motus animi la
tebit cum tota fuit corpus ethereum
in cuius cpone iſti oculi cad
ſunt / Et Greg moral lº viii
et xxxiii. Dum cunctis mentes
ab alterius oculis corpulencia non
abſcondet / De tercio ſ. certitudinare
condicionibus Aug anglorum epc
li. ſ. de mirabilibus Sacre ſcipture
Sol in iuſticia nec naturalis pdicitur
ſz qualem i nocte pfectam exeq
a mea ſcia occulta / Hunc xii die
bus creſcentibus et toto tpe decreſcentibus
totius viciſſitudinibus cas quibus inter ſe
ſufficiat / mariſq in vnda tres
res conſiderare, pmittimus / ſed re
cedentes intellia pnam / Primo
biſſextilis diem nec naturalis
ſciamus et memoramus / diem mor
tis qui veniet cu certe ventura
ſit neſcimus / res eciam celeſtes quas
videmus ex parte tm conſiderare
poſſumus / ex parte ergo cognoſcimus
qm diu in hoc ſeculo ſumus Cz
ſi ad illa lucis pris lumen vene
rimus / nec in certitudine erit qd neſ
ciamus / Erit eciam certitudinalis
quia ibi erit infallibilis / ex
pte medii / pnitas ex parte orga
ni / pnictas ex pte obiecti. Prima
pz lux mentis mediū e cognoſ
cendi in pria ſicut pbatur in viii
de cinitate dei ca. vii / qz deus e
medium ad videndum omnia Itm
in li ca. vii qz cognicio certitudo
lucidior eſt in vbo qm ſic ipſe

dedit in ps. Hoc in lumine tuo
videbimus lumen. Item patet Math.
v. Beati mundo corde quoniam ipsi deum
videbunt. Unde mali non videbunt
deum in iudicio. sed divinitatem, quoniam
non habebunt cordis puritatem licet quibus
futura sit iustis et iniustis visio
dei quantum ad humanitatem et formam
similem ut patet in fine primi libri de
trinitate. Sed a solis electis divinitas
videbitur quando iam in eis purgatum
erit. Unde Augustinus ad Orosium. Tunc
vero anima non habebit quoniam
adversus spiritum ut nunc qui est ex nobis
quod repugnet in nobis. Item patet
per Augustinum de trinitate. de xxii li. ca.
penult. Fieri potest valdeque credibile
est. sic nos tunc visuros mundana
tunc corpora celi nove et terre nove ut
deum ubique presentem et universa corporalia
gubernantem per corpora quae gestabimus et quae conspiciemus, quoquo
versum oculos duxerimus clarissima
perspicuitate videamus. Erit cognitio ineffabilis, erit eadem sine temporis mutatione,
sine similitudinis interpositione, sine
doctoris exterioris enunciatione, prout
patet Apoc. xxii. Animae angelorum permanent in stella quia temporis non erit
amplius, sed nos erimus sicut angeli
dei. Secundo patet primo de trinitate. quando quis
videbit eam in patria videbit eam
incommutabilem. Et Gregorius moralium libro
xxx. quod praemonita tempore respectu
defectus, defectum non temporis notantibus
quia sine fine omnes defectus defectionis, qui a visionis interne contemplatione separantur. Nos autem videntes deum omni immobilitate perpetua

et defectum carebimus, quam unius speciei
quod replet omnia iam perpetuum dei videbimus. Unde tempore eius in regibus pro. de stabilitatem, sed non in eternitate ipsius immutabilitatem. Item xv de
trinitate. fortassis etsi non erunt volubiles cogitationes nostre ab aliis in
alia euntes atque redeuntes, sed omnem
scientiam nostram uno simul videbimus
contuitu. Secundum patet per Augustinum de trinitate. ubi
exponit illud. Item primo: inveniemus
amicabili te ponens hanc literam sic:
nunc aenigmata facie ad faciem distinctionibus
argumenti quo adversus populum in secreto suo est, ego autem prius fuit
ad secretum divinitatis cognoscendum
necnon dispensatio similitudinem. Et
Anshelmus in libro de similitudinibus. Nunc
vides in enigmate et quasi in pictura
ea quae dicas velut pictum solem
quem nunc videmus. Solem autem quem
nunc cum depicta videmus, non sed
quem in ipsa re ea habemus, tunc non solem
claritate lucentem perspiciemus quem nunc
turbulentum et tranquillum cernimus
rem sicut in veritate intuemur. Quibus
tanta quanta et quem intuens neque
enim. Sed sicut sancti dei in gloria deum videbunt, sed magnitudinem divinitatis eius in
immensitate potentie id comprehendere
nequibunt, non enim immensum esset
si comprehendi ab intelligentiis posset. Ex quo
alius error Iohannis Scoti in libro periphision ponentis deum tamen videri
in theophaniis. Item patet per Augustinum
patet in libro de libero et spiritu exponente id. Ieremie non docebit unusquisque
proximum dicens cognosce deum quoniam omnes
cognoscent me a minore usque ad

maiore, tunc magis fieret quod dicat
Apostolus, sive prophetie evacuabuntur, sive
lingue cessabunt, sive scientia destruetur
illa scilicet puerilorum scientia in qua hic vivi-
mus que ex parte est per speculum in
enigmate, propter hanc enim iam dicta est
prophecia tamen adhuc pueriles futura suc-
cedunt, propter hanc lingwe id est mul-
tiplicitas significacionum cum exalio etc
ad. ad. et ad admonendum, quia non dum
eciam hanc perspicue veritatis mente
purgatissima contemplatur. Et in hoc libro
primo Confessionum exponitur, quod Faciamus
hominem ad ymaginem et similitudinem
nostram, non dicit secundum genus, sed ad
ymaginem et similitudinem nostram. Iam
te quippe renovatus et conspicatus
intellecta veritate tua homine demonstra-
tore non indiget ut suum genus imi-
tetur, sed te demonstrante probat ipse
que sit voluntas tua, quod bonum
beneplacitum et perfectum, et doces eum
iam capacem trinitatem videre unitatis vel
unitatem trinitatis. Sit ergo vatibus et ce-
lestibus, erit enim in deum intentus et
indefessus aspectus, cunabitur inter-
quietabitur affectus primum patet per Cas-
siodorum in libro de anima ubi dicit. Ondit
quo anima erit infixa in dei contemplatione
ut intellectum adhibeat cogitacioni. Dicit
satis Augustinus ad Dammianum et in re-
tractacionibus super sextum musice dicens
hic opus habet anima, ante se carna-
libus sensibus ad intelligencia sapienda, que
infirma est et magis ydonea, utrisque
simul adhibere intencionem suam et
in hiis corporalibus inter illecebra ca-
venda est. quam diu anima illicita adde-
lectacione potest carere. Tunc

aut tamen firma erit atque perfecta
ut in nullis corporalibus non adu-
latur contemplatoris sapiencie et ita
senciat eos ab eis. ut eis carere
do fiat melior. Sed ita sit bona
et vera ut non latere possint eam
non occupacio. Secundum patet per Augustinum super primo
dicit: cum christus apparuerit vita vestra
et nos apparebimus cum illo in gloria
Quamvis fiat videmus nunc per
speculum in enigmate, hoc
est in similitudinibus. Tunc
autem facie ad faciem. Hec enim
contemplacio nobis promittitur omnium
accionum finis et eterna perfectio
gaudiorum. Tertium patet sicut non
est quies in conclusionibus sed in prin-
cipiis. Ita non est quies in creatura
donec ad principium suum redierit per con-
versionem perfectamque assimilacionem
principium. Anima autem creature deus trinitas est
aqua impressa est anime ymago eius
eterna consistens in memoria intelligencia
et voluntate sicut in triangulo quod
est prima figura constans in tribus po-
testatibus duabus que claudens in tribus line-
is et configurans ymaginem trinitatis
quibus superadditur ymago recrea-
cionis in tribus virtutibus supra induc-
tis fide spe et caritate, primum in memoria
secundum in memoria, tertium in voluntate. Sed
conformata ymagine et colora-
ta non dum perfecta existet donec
assimilabitur suo principio assimilacione
perfecta, sed vagabitur sicut musca absque
forma ultima que compleat totum
appetitum eius. Sed nunc est ad
hanc quietem obtinendam ut memoria
assimiletur summe ~~manifestat~~ ma-
iestati in prece, intellectus summe veri-

in filio / vos sume bonitati
i spu sco / qr e in visioe dei p
scrutia sco dt / Augt in pmo
de trin. ca° viii / Rerz em quemq
qd tu adis totoplom veniung

De fine illorum qui voluit scire ut diterent

Quonda sape pfessores ex-
ecrabant diuitias ut pu-
tabat tu carz solli^me posse
aliqm obtine prudentiam / cu
ei studiu sit vehemes ai
applicao ad faciend ul medi
tand q^d / studiosus ee no pt
q ani volu^tia distendi af
fecto no attendt / q a^d i celibs
negli^ns e q^d remissq silis est
ei q languet appetitu. et pa
lato insipido cibos rap^t et cos
dem con^dite gula fastidieti
stomacho violent incendit
Si em sel suaui^te sape degus
tassent oia pt, iam in fastidiu
vertent / Sicud scptu e super
salom et ociu pulchez dilopi
eam et pposui pluce habe illa
et diuitias nichil ee dixi in
cpacoe illiq Certo qr studiis et
diuitias pit vacare no possug
ut aiam sua digna^z habitatoe
instanz sapia / Qui videt in festam de
sideriis et curis tpalibz i volu
ta Nd quas ctempnedas vt
sap pferat suffiunt integumeta
Poetarz / Ista phorz / doctu^ra
storz, impedi^ta tpalia bonoze
Depo sit / Vbi poete e quib
loca ingenio u tuum se cravmie

solo / inepant et domus tuae in
sepz ferunt / pctora inta duas
no admittetia cuias / no em
ad sapin fa^ut / sz cam magis
excludut que sua possessore
no faciut meliore / mstri ops.
Alipedes puttis tapetis aurea
monilia dimissa pectoribus
pendet / tecti auro fulvu ma
dut subdentibz aurum / ista ut
dum ut ingalez put facere me
liore / Sapiens^mo bo sui tpis
chartis Cathotensong / Impa
tor triumphalis vno gtentq erit
Equo quo veheba / cunq abintz
late sarcine dependint / quas
idemipo portabat / Certo em
atupide sape vacabit vt si ad
poetica retrini in quorz vita
et moribz to insiu facies depi
get / Non em de est eis vnda
tantali. tanq ietur. tota ipiois
vrna belidu. sapid. sisifidum
ut diuitias esuriut du solliciti
ampiat dum cupi^te torquentur
dum ad illicita rapiur du in
satu ptusim cogregat / du con
gregando diuitias laboe gtinuo
et supnacio se affligut / vt sin
gula singul refeit / legi q
ypodamia qui diu cursum con
tinuand picro auo retardabit
pvolabat ad palina / tuqz vgo
triumphos obtinuisst multiplices
tand gtemptor aui / devingie
triumphaint / go gtepne oz affim
auaricia Ita ius de sap timu

phare et eam tibi in coniugio
copulare. Similiter ad exemplum philosophorum
veniamus. cum pater Democriti filio
suo tantas divicias reliquisset
quibus exercitum Regis Persarum po-
tuit pascere. relictis patrimoniis
suis Democritus. et in discendo
et docendo dies suos con-
tinuans studio sapiencie. Athenis mi-
litavit. consummavit in extrema paup-
tate. sicut autem Justinus his-
toriographus in ij libro dicit. Xer-
ses Septingenta milia habuit
in auxiliis ut non immerito proditum
sit flumina ab exercitu eius siccata
Greciamque omnem exercitum eius
vix capere potuisse. Naves quoque
decies centum milia numero legitur
habuisse. qui montes deducebat
in planum. Convalia vallium
coequabat. et quedam maria pon-
tibus sternebat. quedam vero ad
Navigacionis comodum per compendi-
um deducebat. Crates ille the-
banus proiecto dinario non paruo pon-
dere auri. Abite inquit divicie pes-
sime. ego vos submergam ne
submergar a vobis. Anaxagoras
cum per longa tempora studiorum
in patriam redisset. et possessiones
quas reliquerat desertissimas
invenisset. non essem inquit salvus
nisi iste perissent. Unde Socrates
fuisse dicitur. vere rei studiosus
sed non se mediocriter pauperem o-
stenderet. Quod Senecam non
latuit evidenter. quia via docet
sapiencia ut contempnat temporalia

Effugere inquit non potes i-
ncommoditates huius vite. potes
vincere. sic scilicet habito tibi da-
bit philosophia. Idem in xvij epistola.
Si ad naturam vivas numquam eris
pauper. Si ad opiniones numquam
eris dives. Exiguum natura desi-
derat. immensum opinio. congera-
ntur quicquid locupletes mul-
ti possiderunt. maiora cupe-
re ab his disces. non est philosophia
populare artificium. nec ostentacione
paratum non in verbis sed in rebus
est. nec in hoc adhibetur ut cum
aliqua oblectatione consumatur
dies ut dematur ocio. Nausea
animum format et fabricat. vitam
disponit. actiones regit. agen-
da et obmittenda demonstrat. se-
det ad gubernaculum et per anci-
pitia fluctuantium cursum dirigit. sine
hac nemo securus est. Hinc
pauli documentis stoicorum insista-
mus. quibus plenus est scripture
textus. Pater in vij decima. dei
quia amor sapiencie purgat a sor-
dibus avaricie. et in iiij libro questionum
Julianus notum est amatores
sapiencie quamlibet quaciant exercitu-
antur et paciuntur laboribus
doloribusque subdantur. a quibus
se continere voluptatibus. sive
cupiditate augendi pecuniam sive
timore minuendi. quia lucrum
sagacitate servetur. et prudenter
dampna devitet. quod timeat
plerumque aliena diripere. Aliquando
sua vero ablata contempnat. ne

repetendo et litigando plus per-
dant, vere amoniti sumus sit ca-
re sapiencie, et ea nobis thezauri-
zare avidissime cupiamus atque
ut nobis magis magisque acquira-
tur, ne aliqua corporis iniuria
et perferamus molestias, et libidi-
nes refrenemus, et perpetua impos-
terum, ut Ermocratiam beneficen-
tiamque sequemur, ideo amonemur
in libro sapiencie, concupiscamus sapienciam
et non pecuniam. Idem Augustinus in
libro lxxxiii questionum, quisquis caritatem
nutrire vult insistat minuendis
cupiditatibus. Est autem cupiditas
amor adipiscendi vel obtinendi
temporalia. huius minuende inicium est
deum timere qui solus timeri sine
amore non potest. Ad sapienciam enim
tenditur et nichil nexius eo quod dicitur
Inicium sapiencie timor domini. Secundo
quantum ad primus attinet videamus
impedimenta bonorum temporalium quia
non se compaciuntur cum fine discre-
cionis. Primo enim occupat hominem
in peccatoribus. Unde Seneca epistola
prima. Si potes subduc te istis
occupacionibus sin autem eripe.
Incipias vasa in senectute
colligere, in fecto numquam, mori-
am in portu. Et idem libro in hiis
que affectamus et labore magno
conquirimus, inspicere debemus aut
nichil comodi in illis, aut plus
incomodi, quedam sunt ad sunt
quedam tanta non sunt, sed ut labore
peccatis, sed hic non videmus, et grandia
nobis videntur, que bene constat
nec erimus, si ista vera non essent.
Secundo irritant animam in flagicio. Unde
Seneca epistola lxxxvii possidemus autem
divicias esse tam malorum non quia
sufficiant alias, sed quia stimulos irritant
inflat animos, superbia pariunt. In-
vidiam contrahunt, et usque eo mentem
alienant, ut fama pecunie nobis eciam
nocitura delectet. Tercio quia assimilat
hominem vilibus bestiis, omnia enim
animalia quanto celestabilis sunt inmora, tan-
to minus cupiunt, et congregant pau-
cora. Considerate volatilia celi
quia non metunt, neque in horrea congregant
neque construunt penum. Sed immense
et reptilia terre congerunt in futurum.
Unde sapiencia conquiritur dites id est Boecius
Vos quoque otiena animalia terrenum, licet
ymagine vestrum primam sompniat.
Quarto quia homines delectant et expulta
refrenat vanis gaudiis. Unde Boecius
quid in animus gaudiis rapis, quid
extranea bona pro tuis amplexaris
numquid tua faceret esse fortuna, quod arte
natura rerum esse facit aliena. Ut modo
vera rediret in mores tempora priscos
sed senior ignibus ethne fuerit dor
ardet habendi. Heu primus quis fuit
ille animi qui pondera tecti germinas
latere volens preciosa pericula fodit
De fine illorum qui volunt scire ut
edificet. Et plane maxime devit
finem predicacionis et edificacionis

attende. Ap marie cinat finis
edificationis ĩmor modus. De
fine illorum qui volunt stare
vt edificent Sequitur

Illabitur mont ypha meis
pnunciam omina iudicia
oris tui. Iste e ue zelus spua
lis qui e ve sre finis. Hunc enim
fine xpus in seipso docuit. et
nris Aplicis deliquit. sine quo
exinanitur ipsi et famescit. quo
hito multiplicat vtg ettrescit
Et desp fit. dus nr ihs xps
etng. etm pris filius. desectre
tissimo sinu pris descent. i vte
ru paup virginis mris. Exina
niuit semetipm forma svi ac
ciens. fctus e inglorius. et vis
sum nouissimus. et qui lepsus
no hns speciem n decore. et
que no potat tadē passio pe
nal. dolore sustinuit in huāte
p ptis et pditione huam gis
tus doloris no e inventus silis
quicquid aut sustinuit in carne
quicquid fecit inter lozz opone. qt
qd docuit in vite totum fcm
est p aiaz salute. Vn zelus
et salus aiaz quo no e maius
sacrificium. finis fuit om pdo
nu sit duce si qua manet
sceleris vestigia nra irrita ppe
tuos soluet terras. Vn septimus
e Zelus domus tue comedit
me. Et in hunc zeli dusiom ¶

v. foridune

calicem que bibiturus erat me
pare videbat dilatom. Et erat
sitis tua dne in cruce. qd dixi
sti Sitio. tu no tm desidera
re homis potus qm aiē salus
sicut septimus de Eutinen dsti
Sitiebat conversionem. turrebat
ad remissionem. Ad hunc stit ille
fons irriguus vt ex eo affatim
dulcedinem hauriamus. quo
carbone ardentiud liberie exti
guamus. Et de zo. pq pressioz
terribilium et opom mirabilium xpi
ingratum ad glam sua ex eo
dem zelo xpi aiaz edificationem
et salutem. Aplos doctrina et exe
plis informatos. data virtu
te sup demones et langwores
misit eos in mundum pre. Et vo
qd pfecta sit vbiq dno cooperante
et sermone gfirmante sequentibus
signis adeo. vt in omnem terram
exiuit sonus eorum. Hec enim
sunt tube qs in mnis fecit moy
ses quibus p ysaiam dus dicit. Cla
ma ne cesses. qi tuba vocem
eo altes. xpi hc tubis dus A
mos cum pasceret gregem. xpi
hoc misit dus Ionam i niui
ue ciuitatem. Datus est Ezechiel
glad. nota petrum et fr eius
nota paulum dum pse xpm
suphabundat iusticia. vbi hunc
damnat et petrum. sed qr no potuit
apli soli portare sarcinam ¶

pastoral officij, ad exemplum christi
Constituunt pastores cum eis
in evangelio laborantes viros virtuo-
sos et omni exceptione maio-
res, non que sua sunt, sed que
ihesu xpi querentes, qui pacto
pro fidei et morum plantacionis per-
fectius confirmandis exposuerunt
morti se, et xpi martires sunt
effecti. Igitur apostolis successerunt pasto-
res secuti apostolos cuius vestigiis
operis ad effusionem sanguinis pro fide
katholica et salute plebis sibi
commisse ecclesia dei huius temporibus corrobo-
rata morum et fidei doctrinis.
Sicut enim nocturnum spacium dum
descenditur succedentiumque stellarum
cursibus illustratur magno celi de-
core pagi, sic perradiantes
stellas in celo pluimas Sethe
sinning et bezing, ut in offensis
fidei et morum pedibus iter nostre
noctis ambulemus, et hoc in primo
pastore xpo. pastores omnes erunt
sicut unus pastor, et unum gerat
primus, qui spiritali progenia vicem
xpi gerit et persona expresserunt
pontificum romanum. Cardina-
les nostri tempus gerunt apostolorum. Alii
vero pastores tempus sanctorum sub apostolis
in prima ecclesia militantibus succedentium
qui ecclesiam edificant predicationis
officium. Et de istis sic cessit
hic finis, propter quod famescat, qui in
solo pane hic non vivit pre-

cunte pastorem, dispergentur oves
gregis, vacuum est presepe ubi non
sunt boves, cum prophetia defecit
plus dissipabitur, et si aquas dominus
continuit omnia siccabuntur, ideo cla-
mat sapientia ad replendum famis. Ve-
nite comedite panem, et bibite vinum
quod miscui vobis, hic est sermo sic-
citatis de quo loquitur. Hec sunt
stille pluvie quas prohibuit vob
in spiritu ascendas, hec est fames
illa, inquit Amos propheta, quam in illa
die immissurus est dominus super terram
non famem panis et vini, sed audiendi
verbum dei, et quia nunc vos nunc pluvia
super montes Gelboe cadunt, ideo per
maledictionem aruerunt, ideo celi siccata
est torrens carith, quia dominus sic
terram non pluit. Iam sed de ipsis
est de summo bono plurimum certo pro
malo merito plebis aufertur doctrina
predicationis, pro bono merito audiencium
tribuitur sermo doctoris, tacet enim quia
doctor, aut quia non est qui se corri-
gat, aut quia non est qui audiat.
Hinc testante propheta. Civitates austri
clause sunt et non est qui aperiat. Deo
sit secundum proverbiorum sinam doctrina
bona dabit graciam, Et nunc, doctrina
sua cognoscitur vir, et deferens ei
sum innuisse repleberis bonis. verba
enim sapientium sunt quasi stimuli, et quasi
clavi in altum defixi. Faciunt enim animam
lacrimas compunctionis resolui. Sic
enim sponsa liquefacta ut dilectus locutus
est ei, per hoc cessabit animi domini

inebriantur sagitte domini sanguine
per hoc respiratur in spe, quia
omnis sermo dei ignitus clipeus est
omnibus sperantibus in se. Per hoc ignescit
in nobis caritas. Hinc surgat Heli-
as propheta sicut ignis, et verbum eius
quasi facula ardeat. Et in libro Sap(ientie)
septimo c(apitulo) de iiii aliis virtutibus. So-
brietatem enim et sapientiam docet et
iustitiam et virtutem quibus utilius
nihil est in vita hominibus. Reviviscunt
ad vocem predicationis mortui, quia
ossa arida audiunt verbum domini.
Recalescit omnis frigiditas, quia
verbum domini quasi ignis, et quasi malleus
conterens petras. Pellit demones.
Certe quod solacium in hac miseria, quia
ad nomen domini eiciuntur demonia.
Apostoli: Et cor discipulorum ardens
erat dum loquebatur eis in via. Certe
plura verbum predicationis audit:
mortuum per culpam, et suscitatur; in-
duratum per pertinaciam, et emollitur;
languidum per pigritiam, et sanatur;
cecum per ignoranciam, et illuminatur;
dubium per infidelitatem, et confirmatur; fri-
gidum per pusillanimitatem, et inflamma-
tur. Et verbo predicationis Paulus apostolus
fere totum orbem terrarum fidei sub-
iugavit. De quo Crisostomus in libro de
laudibus Pauli ait: Hic ignobilis
abiectus et circumforaneus qui arte
exercebat in pellibus, tantum virtute
progressus est, ut vix xxx annorum
spacio et romanos et persas et par-
thos et medos et indos
et scitas et ethiopes et sauro-
matas atque saracenos et omne
prorsus hominum genus subiugo mit-
teret veritatis.

Capitulum quod prelati maxime debent fine predicationis et edificationis attendere. 2

Vere invenies est finis huius e-
dificationis pastoribus et pre-
latis. Non eis sufficit qui habent anima-
rum curam, ut unusquisque salvet ani-
mam suam. Sed hunc finem dupliciter depra-
vant. Est ipsa predicatio primum, propter quod Gregorius
in pastorali exponens tintinnabula
in quibus Aaron vestes legales sonuerint
ingrediens, Si tenetur in dampnationem
suam. Si in prelato eius circa
animarum curam predicationis sonitus non
auditur. Propter hoc eis assignantur
redditus unde vivant, ut zelum
animarum verbo predicationis ostendant, ut
pascant verbo eruditionis indoc-
tos, verbo consolationis pusillanimes
et desolatos, verbo consolationis
dubios, increpationis rebelles,
exhortationis pigros et desides,
correctionis errantes. Ne sint ca-
nes muti, qui propter inertiam latrare
non volunt, vel propter malam vitam
erubescunt, vel propter ignoranciam
nesciunt. Nubes enim nudas si-
ne aqua, quia subditos non
irrigant doctrine pluvia; ar-
bores autumpnales que fructum
promittunt et non faciunt, aut si faciunt
incipiunt ad maturitatem non perdu-
cunt; bis mortue, quia mortue
in se ipsis et moriuntur in subditis.
Et cum mortuis moriuntur.

quot mortalibus peccatis p[ro]pter eorum negli
gentiam eorum subditi [con]cadunt. Orto
bores exardiatte animi telestium
sortiente. Ad hoc Crisostomus in libro iiij de
dignitate sacerdotii .c. ij. Multum
studium deinque ponere ut verbum xpi
habundanter habitet in nobis, neque enim
vna intenta nobis spes [com]pliandi
sed multiplex est pugna, et que aduersus
nobis vndique dimicant, ut eisdem demonibus
vincantur armis, ut vno nobis gladio
cumque et de hiis que est tam multiplex ob
maturum omnes artes tamen quibus dimi
cat explorare. Tunc est vtique fun
dibulis vel sagittis arcum quoque ordi
nare nosse, lanceas quoque cum opus
fuerit dimicare, et officium ducis im
plere vel militis. Et infra eodem capitulo
adque omnia vtique rei angelum
post gradum simonis inuenias, tamquam si
poni sacerdotibus fuerit destitutus in mo
dum fluctuantium nauium, iactabitur
anime subditorum, et hiis maxime qui
infirmiores fuerint aut curiosiores
propterea cum prima vehementer adimere, vt haud
simonis facultatem habeat, hoc est pinnaculum
elevationis quod hereditario iure
decernitur aaron et filiis suis, Sic enim
gentiles contra fidem katholicam insurgent
si iudei, si heretici, si lupi rapaces
non parcentes gregi, quos canibus et cus
todibus omnium, aut quamquam latitan
bus, aut tamen ignauis fugientibus
defendere fidem xpi, quos eciam infir
mitati adhibebit remedium, cum
aut modicum nescit aut spem, certe
nauigium non madet cultorem agere

ut agricultura miles vel vendicat
nec vsurpat miliciam gubernator
ut curam cuiusque ignorans debet as
sumere quia scriptum est Integra sa
cerdotes legere, Ergo patet vix cum scio
non habita curam pastoralis officij suf
ficit laicis, et scriptum litteraliter Sicut
scriptum est in apologetico gregorij na
zazeni, Dicebat inquit apud memet
ipsum, nauiget alij et [con]seruent lucrum
sibi sibeant maxima distantia, in
genus est supra solidam terram stati exi
gui tempestatibus sulcis herba feruen
ti requirere, et in egemis rebus tenue
vitam ducere, quam peregrinas diuicias
in fluctuum periculis querere, fortioribus
quoque et potentioribus dampnum est non
officia administrare maiora neque ex
tra plurimos expectare virtutis, si vel pruis
rebus et modicis coartant, velut si
quis ingentia luminis lampade locum
parum codlanus illuminet, aut arma
potencia et villia exiguo velut cor
pori exilibus membris inserere, parvus
aut est tamen parum onus et non vires
leuare, ne vel derisum fiat, simul
ut periculum sibeant. Sicut turrim
quoque edificare volentes alij, non eam cum
impensis quoque perficiendi possit sit. Quod
quod est in officio pastorali constitutus dum
se ipsum saluare et alios lucrifacere. Vn
de hunc excusacionem non [con]curtat, sed accu
sat, quia talentum suum in terra de
fossium, cum reddere debuissz multi
plicatum. Sequitur est a Caym de
Abel fecit illo, qui vbi mandauit

dus de pp̄rio suo Sz vm icumbit
hostiu facē ceptarite, altē uō op
nāte, mapie ct qui te seme fris
mortui sustitac, Illo eni visuri st
fres fac Joseph, ū addurint frēz
sui minīu, et maledc qui ab
scondit frumētu i ppl̄is. Aue
dicto sit capd vendecium Et in li°
Crisi de dig'te sacerz'li vltl. dr no
ē equale in pelago immēsū mare
et flumiu tusic nauigio, tu adu
nac no possum sufficiat ul si me
salude ac de tempestate libare
potuo. Tcud pz Sicut opus
popi finale fuit aiarz pereat
egreo, pereat q̄ doctorz silend
vt grex fatalius ruat i pre
picu dum claudur ora demu
tanei, On tpe antixp̄i du sol
uē sathanas et erit in sua maxi
ma ptate, tuc ɔticescet vba
doctine, vn Greg'l morl. xxxiiii
li°. pus qua antiquus hostis i io
dapnato hoie sz antixp̄o quem
assumet appareat, aspa celica vir
tutu subtrahentur signa Ra pphia
absconde. gra curatiui aufertur,
plixioris abstinetie vtg minuit
doctine conticescet vba, mira loz
pdigi tollent, qui supna disp̄e
satōe mirq̄ funditus subtrahet
sz no hoc sicut prioribz temporibz
apte et mltiplicit' ondet Job
p̄fatie eius procedet egestas fures
pruntis aufernt luce q̄ arguit
fure, et io cu doctores sint ex

officio suo sup mudi illuminās et
sol vinificās, p̄hunc densissime
tenebre ~~offendunt~~ effundunt
pctaloz mtali frigus mortificās
ne sui cognoscat, et sicut femi
na ppeant, et in cordibz mntiu
g'mud eni nitale orit' vbi lux
solis no diffundit'. Certu pz
Nam si vni9 vna e ca, opposi
cit opposita, vn cu boni pastores
ca fuiut antiq'tus eccl'ie dila
tacois, ca e q̄ mali pastores
nō sit ca eccl'ie coartacois Illa
en dilatacōis tanto tpe elabo
rata, nuc est nichil in angul
coartata, plurima en mudi ptem
infidel'b occupat, et deresidu
magna pte a xp̄o scismatici vi
tu separāt, et de residuo resi
dui multa st' heretia, et eorz q̄
hoc enascunt multi aliq' sep
te mortlm pctoz incurrunt vt
mito plangat xp̄o et dicat
Vc in q̄z frūs sum Sicut qui
colligit in autupno racemos
vindemie no e botrus ad come
dend, ppcoquas vuas desidat
aia mea perit frūs de terra, Illo
en quidam eorz annūciant eis in
vbo ois viuete de mita vbi cor
dib zelo salutis aiaz pcurāte,
Sup addit' eos dme ͡gs pua
ricac, ut iam no sit sup quos
pcutiat eos vltra deus placis
Iam eorz supbia s'frastcendit,
et eorz cupiditas, sp crescat,
viduarz depredatores, pupillorz

dreptores / gregis oues carne
de super ossibus auferunt / ossa con
fringunt / Adulteri et meretrices ex
istunt / vos abhominabiles / hominibus
odibiles / et cum publica predicatoribus
ignare deant / abutens vi qua
tua vicium sodomiticum dissemi
nat spirituale / dum libidinibus suis
Ecclesiam corrumpentes / plenum est ea
xpo non gnant / in xpo dolor
non mediocris suscitatur / quod eius sponsa
dilecta leonibus exposita. Et si Crisostomus
vi li. de dignitate sacerdotali. ffinga
mus esse aliqua Regis filiam et
eius Regis qui dominatur omni terre que
sub celo est / Hanc autem iam esse
desponsatam et habere pulchritudinem exce
ptibilem / tunc mortalium nun
antecellat omnemque mulierum ele
gantiam grandi super omnia / ha
bentem quod tantas virtutes anime
morum genus ut que finitorum
vel qui futuri sunt post tergum relin
quat / omnesque pulchritudine excesserit
manus / compositione morum et vniuersi cor
poris pulchritudine multum sui vincat
decorem / eius autem sponsum non
solum propter ista que diximus esse
ad virginem sedulum. sed et affici
adhuc amore passionali tanto ar
dore / ut excessione omnium amatorem
qui vmquam fuerunt vincat amato
res / atque inhiat cum ille sic ar
det affectum / audiat quod illa di
lectam sibi ita amicabiliter aliquis
vilium et despectissimorum ignobilis

que / deformibus corpore et omni corrup
nosissimus sit acceptura in coniugem
modica vel idem ondisse dolor
ptem / et ideo multa sancta opus est sacer
doti / que si desint merito ipsius greges
multipliciter detineri / quod qui videre
desiderat pastoralem gregem legat
et apologeticum Gregorii Nazazeni et
sextum librum Crisostomi de dignitate
sacerdotali. Cap. 4 maxime quatuor
modis ruina fiunt edificatoribus

Ruinat maxime quadrupliciter
edificatio in eis qui debent eam
condere verbo pariter et exemplo / primo propter cu
rationes arcere / quas prelati mali
male committunt / 2o propter exceptiones
Ecclesiarum que periculose fiunt / 3o propter
curia cunctia quibus Ecclesiarum regimen
4to propter bella hostilia et vsum
gladii materialis ad que descendunt
Et de primo sit. Gregorius 2o libro cura
pastoralis capitulo tradit / nisi potenti
scientia et volenti curam eius agere ad
salutem Cum est Gregis spiritualis
cura agitur traditur in potenti vel
ignoranti vel negligenti curam eius
agere ad salutem. Constat magis par
pendi coronalia quam benita / et tamen
coronalia xpi sanguine sint redempta
certum est / quia paruipendens apparatum
paruipendit et pretium / sicut herodes in
corporali perditione puerorum non
perquirebat nisi puerum vnum quem
timebat fore secum regem Iudeorum
et regnum sibi ablaturum / tenasi
pores xpi non credebat se perdere
nisi hominem vnum suis operibus co

trarium. Erat si cognouisset, inqui
dum glie tyrannisassent. Unde con
stat quod tradens indigno pastorale
curam ouium xpi, gubernaculum na
uis Petri, xpm in membris suis
persequitur, quem deum celeste et eter
num rege dum confitetur. Unde ma
ioris persecucionis et inconabilioris
arguitur. Quod quanta est stulticia,
quanta est demencia, pro sustentacione
corporali vita, tot animarum perdere mi
lia, pro quarum singulis viuificandis
dei filius redempturus voluit morte
turpissima. Si qui grege unius luporum
leonum vrsorum, ut lac et lana tol
lat exponit, et sic pro salute gregis no
obiat, Certum est quod grege occidit,
et si contingat tamen fortuito aliqua
gregis ouem mortis euadere periculum
et discrimen. Item qui tradit na
uem oneratam hominibus diligendis in
portum salutis per medium scopulosi et
periculosi maris, vinolento uel palti
to, uel ignaro, uel inexperto, uel
pigro, ut a singulis recipiat naulum,
Item perdicionis omnium incurrit rea
tum. Etiam si aliquis eorum euadat nau
fragandi periculum. Euadat salutem omni
pendendum est de bono pastore, et tras
ferendum de bono gubernatore, et exemple
bum de bono doctore, sicut scriptum est:
Dabo vos pastores iuxta cor meum
qui pascent vos sciencia et doctrina et
si omne quod non recto fine fit peccatum
est. Rectus autem finis cure pastoralis
et tradicionis et susceptionis eiusdem

salus gregis est, non concedi debet
aut suscipi nisi ei et ab eo qui ad hunc
finem ydoneus est, quanto magis et
magis ab isto fine receditur, peccatum
in tradente et suscipiente magis
et magis incrementatur. A quo fine
iam ab aliquibus velut in finitum
distatur. Erubescat ergo qui non vo
cati sibi assumunt honores, qui
non missi non vocati venerunt, fu
res sicut latrones veniebant
inquit dominus per prophetam et ego eos
non mittebam. Erubescat et pre
lati qui edificant syon in sanguinibus
qui non per hostium sed per abscondita
et furtiua hostiola nepotulos et
indignos introducunt in ecclesiasticis
honoribus. Sicut legitur de sacerdotibus
uel ex eorum puellis et uxoribus
ad inuidendum et exprobrandum lupp...
qui indificat in sterore quorum un
bilicus indiget precisione. Sicut scrip
tum est, in die ortus tui non est pre
cisus vmbilicus tuus. Umbilicus
per quem paruulis inuri ingeritur carnale
officio in platis malis per quam pu
tabis spiritus veniunt, qui
peccati in pro morte plati marcie
in die ortus hoc est conscracionis
eius. De quo sic dicitur. Umbilicus. Sponse
xpi talibus traditur parauimphis
Et de eo sic scriptum est et de
moysi ut sic exodi xl quod in monte
monstratum est construat edifica
cionem tabernaculi, ecclesie sic. monstratur
ecclesie triumphantis pro modulo suo
procedere debet opus ecclesie militantis

Sed in triumphante ua ecclesia ex-
cepto christo omnes ordines et dignitates
et gradus et officia ipsa constituta
obediunt uni summo. Secundo quia per
monasteriorum quietem et exemptionem tranquil-
litatem has exemptiones sacrosancti
Romani pontifices indulserunt.
Sed res in contrarium versa est quia
in occasionem captatissime libertatis
et effrenate licentie plures ecclesie
suas exemptiones illicite quesierunt
propter hoc ad ipsos episcopos quidam ceteri
aut Abbates, etiam sine desiderio
ipsorum ne soluti carnis circa agentes
in desideriis, detestentur suorum excessuum
correctores. Sed quia hoc est forma
iniusticie, prohibetur ne discipuli magistro
contemnant, ne filius patri obediat
ne milites deserat principi, ne
servi domino sint subiecti. Post homicidium
et adulterium bersabee missus
est propheta ad david proponens ei pa-
radigma de paupere, qui unicam ha-
bebat ovem quam abstulit ei
dives, qui oves habebat innumeras, iudi-
cium mortis david dictavit contra divitem
et per consequens contra seipsum. Certe Roma-
ni pontifices oves habent innumeras. et habent
sicut universas. Petrus enim misit se
in mare, alii discipuli navigio ve-
nerunt, quia certe vocati sunt in partem
sollicitudinis, ipse autem in plenitudinem
potestatis. Sed ipse videat cuius sit videat causa
et modus quo exemptio talis fiat.
Non enim ob pono celo ut debeo
nec volo. Vel Reminiscatur tangere
christum meum. Secundo tamen quia per exemp-

tionem privilegia multorum obtenta
sunt pastorum ora ut lupis gregem
dominicum passim grassantibus potius
viri pastores contumaces tamen videntur eos
enormia vel digna impetrare
quod autem indulgeat privilegia Rome
ecclesie que defacili non creduntur. Sed
Tercia si exceptio Secundo quia multum
non expedit impetrantibus quod aliena
et contra suam (?) usurpare. Sic etiam de
decime que tribute sunt egenum creatore
primo que sunt stipendia ministrorum, reti-
nentur a quibus per exemptiones illicite per-
curatas in preiudicium curatorum, et si qua-
dam indulgentia specialiter quondam propter excel-
lentiam legatum privilegiati, potuit
tolerari ad tempus. Quod tamen naturalis fiat
introductum contra naturam aut multiplicatis
possessionibus diminuendum, multa sunt privi-
legia que per ambitiones impetra-
tam quod religiosis ministra consentiunt
Et dicto sunt non tunc navigantium par-
tem edificatoriam, ut edificatum sit per-
manentem, sed unaque ars ipsa summum
dirigit artificem specialem. Sic igitur salvare
animas opus est maxima doctrinam
requirit, quam tradit salvator animarum
hoc est veteris et novum testamentum
in contingit multorum perdicio, quia scriptura
lege divina, positiva iura et tumulta
nimis sunt Tercio Sic enim debeat
sicut eorum sunt correctores, si vindictam
progressiones per legistarum arguitas
finguntur appellationes et per subtilitates et
complexiones frivolas tumultibus lites sunt immor-
tales fatigatur pastor et correctior
et interim pendente lite perseverat

in sua p(ro)uisitate p(ro)tior · donec tu i(n) su-
p(er)ib(us) inmutabilis fiat languor In
Aug(ustinus) li. j. totti(us) p(er)strepunt in pallatio
leges s(ed) iusticiam n(on) d(omi)ni / lex en(im) d(omi)ni
inmaculata conuertens a(n)i(m)as / hec aut(em)
no(n) ita leges q(ue) lites s(un)t et cauillac(i)o(n)es
fabricant(es) iudicium Tu ergo pastor
et cap(u)t cl(er)icor(um) / qua mente obsorto sus-
tines totam te p(ro)p(ter) s(e)c(u)l(u)m illam / garrie(n)-
tes Vnde dicit garrire Vera s(e)c(un)d(u)m dicit
Ysidorus in iij li. de summo bono : p(ro)ra-
uu(m) est ut int(er) iurgantes cautas ma-
neat, postpo(s)ita est rei causatio,
dit p(er)seuerent dolos / Antiq(ui) forensem
eloquentiam canina facundia / nun-
cupabat / eo q(uod) causidici i(n) certamib(us) corp(oris)
omissis que agunt ueluti canes al-
tercantes se se lacerant / inuictiamq(ue) tam
ad iniurias suas committat Ysido(rus)
j. Corin. vj Ecclesia iudicia si ha-
bueritis contemptibiles illos q(ui) s(un)t in eccl(es)ia
constituite ad iudicandu(m) Et de iiij.to
petro dum e q(uod) conu(er)teret gladiu(m)
in uaginam o(mn)is eni(m) q(ui) gla(dium) acce-
perit gla(dio) peribit. s(ed) s(e)c(un)d(u)m Simmo
s(ed) Ambro(sius) : oroes et lacrime ar-
ma s(un)t c(or)p(or)e Et s(ed) q(ui) distingunt
Aug(ustinus) ad Eugeniu(m) qui malez gla(dium)
tum negat, Ro(manus) satis in uider(e) atte-
de(re) v(er)bu(m) d(omi)ni d(ice)nt(is) Conuerte gladi-
um in uagina(m) Tuus g(er)o et ipse
forsitan tuo nutu / et si no(n) tua ma-
nu euaginandus Gladios duos
i(n) Eccl(es)ia legimus : vnum sp(irit)ualez q(ue)
eccl(es)ia(sti)c(u)s pastor exerceat Aliu(m) ma-
lem cuius v(su)m miles exerceat Sp(irit)ua-
li magis d(icitu)r insistere pastor ut vol-
uerit ad salutez / mali miles ad

inst(ru)ct(us) exercitum regimi(n)e Romanos
om(n)ib(us) gentes sola armor(um) ex(er)-
citatione uicisse. In Vegetio
Venatus dixit u(bi) alia re p(ro)p(ter)
Romanum uidem(us) orbem subegisse
n(isi) armor(um) ex(er)citatione, dis-
ciplina castror(um), vsuq(ue) milicie
Sed s(ecundu)m apl(ostolu)m arma n(ost)ra no(n) s(un)t
carnalia s(ed) po(tentia) deo ad destructione(m)
munitionu(m) et consilia destruentes
et omne alti(tudi)nem extollentez
se aduersus s(ci)ciam dei , et io(ann)es mag(ister)
tarnie amblasites, no(n) s(ed) car-
n(al)e militamus / et p(re)dic(aci)o inhoc
cursu fidem dilatat ap(osto)l(u)s ioz-
bem terrar(um) ut u(er)eamide(n)t(ur) ex(em)piam
et pastores eccl(es)ia(sti)ci passim bellis
uacare mallebe postponentes gla(dium) sp(irit)ua-
li Et ut dicit Cres(ostomus) in li. de dignitate
sacerdo(ta)li, Singamus exercitu(m) cu(m) deco-
ratis equitib(us) qui(bus) d(e)pediantib(us)
Et hiis qui nauib(us) dimicent fun-
se collem / tegat aut(em) mar(e) tre-
mi nuib(us) operiant(ur) vo(cibus) tapore spacia
et motum vertices resultet q(uo)d soli
fragor armor(um), radiusq(ue) eius armor(um)
repercutiat sentor(um) splendorem
atq(ue) galear(um), hastar(um) uo(ce) fragore
et equor(um) hinnit(us) feru(n)tur ad celu(m)
et u(bi) aut(em) t(er)ra mar(e) aut in t(er)ra p(re)t(er)
ferrum q(uo)d uideat(ur), egrediant(ur) d(e)
hostes feri et inanes , et t(em)p(or)ib(us)
congressionib(us) adueniat , volentz
hostes cu(m) c(ru)cib(us) suis quib(us)d(am) ac(er)-
bi pacata missilium nubes sagittar(um)
grando densissimas exercet te-
nebras , torrentes sanguinis ef-
fluant , gemitus torrentem audiar(e) .

et stantium ululatum multitudo ca-
dauerum terram inebriet sanguine,
plena sicut sagittis equorum et ho-
minum capita, galea capita ce-
lis infixa, ferrum a sagitta stac-
tum quod in pupilla maneat ocu-
lorum, quibus in hoc tali prelio sit se-
curus. Si certas domina astucias vi-
demus, et artes quas contra nos
temptator exercet terrenus, non
sineret sanguine ut corpus exanime
sed acriter distincta, et in pugne
quam desperesimus ymagine in opere
nostro putaremus esse ludum puerilem.
In hiis pastores domini parte suam
ytem quia subdita quottidie vul-
nerari et vulnera geminari tunc me-
mit domina eius cures et porum
vulnera negligentes, quibus eo tendebit
or, quod inotendo pericula, quibus atro-
nobis furore congredi, quod ut in tem-
pore tempus impedit. Iam nox ad-
ueniens attendit labor, et tibi tempore
et sompni terato et hiis refitiunt
milites, ut intermissa intentione
possint paululum respirare et des-
titutas vires aliquantulum reparare.
Non domina licet vos nobis hostis vmquam ar-
ma deponere ut finem sopnum
sere cape si volumus volumus enim
tare. Conflictum enim toti altissimi uite
est ad dormire et pure ad vigilare
vigil et arma retinere. Ille enim
ad dimicandum paratus contra acie
sua arte insidias ignauie. Maxi-
mus studium adimpendum nobis
per dies, quia nos habeamus adreti-
nendam salutem. Hoc autem ipm quod

hostis non vincitur a nobis, sed repetere
vires post maximam periculorum tantum
fecit hiis qui non super vigilat, et ob
conflictum in fortiore. Deinde nobis
de armorum genere, de missilibus
iaciendis, de lapidibus fundis
et testis, de muniendo castrorum
quod sunt probandi tyrones, quales
exercendi, quales eligendi, quo legio
consterna, et cohortibus impleatur,
quod inter tubicines et cornicines
et classica dicit. Pugnorum milita-
rium genera sunt genera, quemadmodum castra
deante ordinari, quot generibus pugna
publica committitur. Deinde nobis ostendit
bellorum verbe quales sed sicut qui stan-
dalisant prophetis et clericis in mundum
et sicut nauis sine remige, populus
sine duce, cohors sine milite, ex-
pers armorum acceptum bellum quem
sustinet vel gladium ciuitatibus imminen-
tem, vel redemptionis sue in fine
finientem, et tunc ad eorum capti-
decles ducitur redemptionem, preclaras
obtinere, ut legem filii deonerant ut
principibus sacerdotibus iniusta et multa preter
subtrahat. De fine illorum qui addiscunt ut edificent.
Quid prodest homini si mundum
vniuersum lucretur? Aie aut sue
dispendium paciatur? Ideo debemus
discere ut nosipsos valeamus edi-
ficare et est ad astellam ob terminos
retorquere. Et in leuitico Aaron
et filiis eius precipitur ut in fores
thabernaculi carnes comedant et
coquant, ut si ardenti desiderio me-
ditentur, et ea que uite salutis sunt
operentur, quod quadruplicem facimus
quod quadruplum faciunt

si que legimus in scripturis ad vtilitatem nostram vertamus, si quod videmus in creaturis in nobis spiritualiter intelligamus, si nos ipsos magis cognoscamus. Si ex cognitione nostra in dei notitia ascendamus. Et de primo sic. Fili hominis ait dominus Ezechiel. Comede volumen istud et loquere ad filios israel. et aperui os meum et cibavit me volumine illo et dixit ad me fili hominis venter tuus comedet et uiscera tua implebuntur volumine isto. quod ego do tibi. volumen comedere est scripturas et maxime sacras. legendo meditando ruminando et in corde bona opere. Comede inquit volumen istud non siliquas porcorum, que reddunt ventrem inflatum non magis saciatum. non panem mixtum graui duritate scientias. scilicet secularium. non poma siluestria quibus onerantur heriocorum dorsa hispida. scilicet secularium scientia. Sed volumen sacre scripture quo demum interiora nostra compleantur. Multa enim leguntur et uanitati reddunt. et si mente intentum ubi dei capiat, tum in cordibus visibiliter uel bonis operibus non custodiunt. quia si licet audit ad usum proprie edificationis non assumit. scilicet de agger. Seminasti multum et intulisti parum. Audi et intelligunt in lege primum dictam aquilam Est enim aquila auis in media. scilicet lege. oculis perspicax et vngulis rapax. quia perspicatie sunt intentio et circa se ipsos reflexiuum et in ordinatum affectum. non sic discipuli. quia sabbato vellificabant spicas. quia in sabbatissimo pectoris et sensum cordis demum ad edificationem nostram magis

nitiatas legere et conuictare scripturas. brachiis aut uel manibus spiritualis legimus et ligatus. ut scriptura non solum in ore sed in opere habeamus. non sicut illi qui tota vita sua congregat ut alios predicando pascant. et ipsi de verbo non manducant. sed scriptum est viri tui deus de diuiciis non habuit potestatem ut comedat ex eis. Et de secundo. Vade ad formicam o piger et disce sapientiam. homo enim cum in honore conditus esset mittitur ad bestias ut sapientie vacet. Interroga inquit Job iumenta et docebunt te. quia ex omni eo quod videmus possumus addiscere malum et facere bonum extrahere. mores enim uel vicia que non possunt reputari prius oculis sine fructu incorporantur in creaturis et hic est modus quo edificatur multum mundus. Vnde Gregorius Nazanzenus mos michi est admiremur singularis renouatione precipue si quies mi sit et silentium, si vacet animi moribus aptare quod videre oculis. Sic tunc temporis hunc quasi. scilicet oculorum visio fiebat mihi mentis erudicio. quia in mundum apud memetipsum loquens mare sit vita nostra omnesque res humane. Multum enim mihi est uersus salsitudinem amaritudinis. multum instabilitatis et mota, flatus est hunc spiritus tempestantes iste que superueniunt ac diuise impulsiones veniunt quod in mari. Unde Dauid considerans exclamans sic addidit dicens Saluum me fac domine quoniam intrauerunt aque vsque

ad animam meam, et libera me de
profundo aquarum et veni in alti
tudinem maris et tempestas di
mersit me. Horum autem qui tempta
tionibus merguntur videbantur in aliis ty
lenes. ille ostiorum teste hinc atque
illinc distrahi fluctibus et rapi.
Aliorum parem quidem ingruentibus mo
lestiis posse resistere, nam vero haben
tes melioris in se ac sobrii con
silii gravitatem, quo muniti et ro
borati obviare possint supervenientibus
malis. Alios autem parem quod non tam
sua constantia obruti et resistere quam
firmioribus quibusque et validio
ribus adherendo. Alios videbam in
ee petra quadam, similes illi petre su
per quam edificatam simul kyr. s. q. sapi
institui et eminentibus acutis
illi vincentes quod humilem et terrenam
ducunt vitam mediocrissime etiam immobi
les permanent et illis irrident
vel inserent eos qui impulsu fluc
tuum volutantur. Hinc autem spiritualem
sensum deus Gregorius traxit ex commo
tione maris, premittit enim sic: De
ambulabam semotus a litore. So
lebas enim tali quondam recreatione la
borum molestiam relevare, quam non
arcus districto per nervos cordisque
districta utilis erit emissionibus
sagittarum vel parum per adistensione
laxetur. Deambulabam quondam in lit
tore vergente iam in vespere die, et
pedes quidem leviter ferebantur, meditatio
exercebat vero multum ad conspectum maris
nunc sane delectabilis exhibebatur intuitu

quibus soleat esse gratissimum si quando in
tranquillo silentio purpurea mutat
equoris dorsa, vel cum levi motu
placidis impulsa lapsibus alludit
unda litoribus. Sed quod erat tunc ut
orbis septentrionali dicta vento magno
flante mare insurgebat et intu
mebat et fluctus ut solet fieri in tali
bus. Alii quidem longe insurgentes et
paulatim in aere superbo vertice tumes
centes tum demum fracto impetu lan
guidiores iam resolvebantur ad litus.
Alii vero proximius allisi scopulis furoris
sui spumas in altum reflexo vertice iacta
bant. Et tunc quidem conchas vel tortuces
exponebant circa litoribus. Sunt vero
cum undis resorbentibus vehebantur.
Quedam tamen arenis tenacius inherentes
immobiles permanebant, non pressum in un
dationibus patientes preter hoc solum quod
fluctibus tegebantur. Ex hoc nempe
ego ad admirandam physicam traxi sermonem
quem non que docet hic scriptis, si quibus
catharras integra scripta considerat vel erit
dictaturus quod hominem non edificet
vel innitando ut faciat vel declinando
ne fiat. Alii enim catharras inde et
carpere presentes cognoscere more et gentiles
et philosophi, sicut septimas veteris
testamenti lege et figuris significata
non penetrare morem est Iudaicum, oppositum
enim Iudeis quedam crassitudo tantum humani
sacrorum in quibus salte teneat materialis
ymaginem quorum acies extra non
sustinent intueri. Unde et Moyses cum
populum alloquitur faciei sue velum superponit
quod faciei claritatem eius filii Israel intueri nequi
verunt. In spiritali mentibus nichil esse

unde in creatura ū qd appet ex
terius, tu sub ꝓprietatibȝ earꝫ de
signetur uelut incorporati mores
et errores hoīm. Vn legislator
volens ꝑentu et viciorꝫ quibȝ
homines mundi uel inmundi fiūt
dras ponere, quasdā elegit creaturas
quas ꝑ ne sue congruenciā hys
siue illis significacōibȝ in leuitico
apposuit et mundorꝫ signa munda
dixit, inmundorꝫ uo ꝑma nes inmundas
nomina ꝑmo ponens quadrupedia
dein natantia, 3o volatilia, singlis
enim ꝑ varias hoīm condicōes de
signat. ꝑ quadrupedia enim que validio
ris corpulencie st̄ et opposicōi mēbro
rum suorꝫ motu amplius fatigantur
quosdam locupletes exꝑmit, qui
aut negociacōe aut agricultura
siue quācūq̄ alia iure exercicis in
bonorꝫ tēpalium possessione dilatant̄.
ꝑ aues uo i. aues intellige qui ꝯ hono
ribȝ et dignitatibȝ constituti ad
alta subuolant, et qi aliorꝫ morta
lium mensuram excedunt. In utroqȝ
aut hoc gnē est quedam qui
placeat, quedā q̄ displiceat, uꝫ
enim q̄ possessiones multe si iuste et
libāv dispensent̄ possessorē suum
condempnant, q̄ dignitates tēpales ꝑ
dine legi ꝯ[illegible]dant, io munda
et i munda legunt̄. ꝯ et hmōi st̄
que mentem affibus eleuat et
meditacōis inīcii amiserunt. Et
de tcio dr̄ contenebrārī i9 [illegible]
delsitu deqno dr̄ dects desce[t]
[illegible] olitos. hoc ē cognosce
te ipm̄ ut ꝯsideres quid sis vnā
quāqȝ in ꝑsona qualis in moribȝ

et disciplina, scias iut̄ te habitare
uo ex te effluere cogitaciones fluxas
et uagas ad cordis intimum re
uocare sicut scriptum ē. Dispersiones
isrl congregabit. Et iterū ibi beniamin
adolescentulus in mentis excessu
et principes Iude duces eorum. In ecclesiis benedicite deo
dno de fontibȝ isrl. Ecclia conuo
cacio interpretatur sicut Synagoga
congregacio insensibilia et bruta congre
gari possunt conuocari ū possunt, ꝭ tm̄ ro
nalia. Vt d̄ Richardus in lo de
patriarchis. Vide quātum sit int̄ co
gregacōem et conuocacōem, et inter
ecclesiam et synagogam. Si ꝯ ꝑsen
seris desideria tua tam exteriores de
lectaciones affici, et cogitaciones i eis
inglē occupari, tu magna sollicitudine
compelle intus ut possis saltem ex
eis intim synagogam facere. Quociens
enim euagantes in vnum colligimus et
omnes motus cordis in vno eternitatis
desiderio figimus, quid aliud quam
dei [illegible] familia synagogam faci9
Sȝ cū iā i. desideriorꝫ motꝫ cogi
tacionumqȝ frequencia i9 interne dulcedinis
degustacōe allecta ad nutū rōis
sponte occurrit, et intimis fixa stare
didicit, ecclie utiqȝ nomine vlterius
digne censeri poterit, hoc ē phi di
cebant. Addisce ea q̄ i mente ab
dita st̄ meditando recolligere. Ꝺum
enim euagantur ab vno in multa de
fluimus, cū uo redimus ad mentis
nre intimitatem redunam ad vnitatem
Et ꝯ d̄ p̄t Augꝰ in fine xo9 confess
ꝯ ab operibȝ naturalis commendus est
animus ut redeat in se quendo dim
sunt hoc enim reuersus in se experiendo
phibat, et phibando [illegible]

ꝑalis vastor

Capit

rabilem dulcedinem prelibat. Unde beatus Augustinus:
Aliquando intromittis me
in affectum multum inusitatum introrsus
ad nescio quam dulcedinem, que si per-
ficiatur in me, nescio quid erit quod vita
ista non erit. Sed recido in hec erum-
nosis ponderibus et resorbeor solitis
et teneor et multum fleo, sed multum
teneor. Tantum consuetudinis sarcina digna
est. Hic esse valeo nec volo, illic vo-
4 lo nec valeo. Et de eodem sic orat: Tran-
scendi memoriam, sed illi bestie
et affectiones, et animum ipsum, et super
ipsum invenitur deus, qui rendit con-
sulentibus ipsum. Unde Augustinus in x confes-
sionum: Ubi inveni te, ut discerem te,
nisi in te super me, et nusquam locus,
et recedimus et accedimus et nusquam
locus veritas, ubique presides omnibus con-
sulentibus te. Simulque respondes omnibus
etsi diversa consulentibus, liquide re-
spondes, sed non liquide omnes audiunt,
et infra: Intus eras, et ego foris et ibi
te querebam. Ideo per Richardum quod
frustra intendit cordis oculum
ad videndum deum, qui nondum ydoneus
est ad videndum se ipsum. Prius discat
homo cognoscere invisibilia sua, quam pre-
sumat posse apprehendere invisibilia
divina. Alioquin si non potes cognoscere
te, qua fronte presumis apprehendere
ea que sunt supra te. Precipuum et principale
speculum ad videndum deum animus
rationalis absque dubio invenit. Sapiens
si enim invisibilia dei per ea que
facta sunt intellecta conspiciuntur, ubi queso
quam in eius ymagine cognitionis vestigia
expressius impressa reperiuntur. Ideoque

sciamus adduci similitudinem fieri, et legimus
et credimus et videmus quam deum perfidere
et non posse ambulamus, quam deum
adhuc per speculum et in enigmate vi-
demus; addimus ut ita dicamus ymagi-
nariam visionem apud speculum
quam spiritum rationalem invenire non
possimus. Tersat ergo speculum, mun-
det spiritum suum, quisquis sitit videre
deum suum. Hoc utique speculum non
desinit verum propter [illegible] tenere
tergere et non desinet inspicere, te-
nere ne dorsum converteris terre per
amorem inhereat, tergere ne iam
inanium cogitationum pulvis sordescat, in-
spicere ne ad inania studia inten-
tionis sue oculum reflectat. Exter-
so autem speculo et diu diligenter
inspecto, incipit ei quedam divini lu-
minis claritas interlucere, et immensus
quidam insolite visionis radius ocu-
lis eius apparere, hic lumen oculos
eius irradiavit qui dicebat: Si-
gnatum est super nos lumen vultus tui,
domine, dedisti letitiam in corde meo.
Ex hoc ergo lumine visione quam
animus in se miratur in modum accen-
ditur animus et animatur ad videndum
lumen quod est supra se. Sicut infra
patebit. Item per sapientiam invenitur
deus in via, in creatura, et primo quantum
finis cognitionis humane est de crea-
tura deum invenire. Item in creatura
deus [illegible] [illegible] adducitur, et
in eo quadamnus certa cognoscitur.
Per claritatem dicti quos lumen videtur,
in quo alia videntur tamen ad lumen
quod est medium videndi non vi-

anime

Dea. Eſt finis cogitacionis humane
eſt in creatura diuini ineniri. Eſt
finis cogicionis humane e in creatura
Inuiſibilia dei per ea que facta ſunt dīn 2o
ſunt intellecta conſpiciuntur quia conn creā
tura deus cognoſcitur. Sed quia in
viſibilius e diuin uidere, non ad ultima
que videat. Iſte e ergo finis in via
racionalis anime, deum in creaturis in
uenire, et eum inuentum adiutere
Sicut illiteratus librum videt
litteras aſpicit, et lectionem non cognoſ
cit. Sic quidam animales vident
foris creaturarum ſpeciem, non cognoſ
cunt intrinſecus racionem. Sed ſpirituales
percipiunt quod videt foris deueni
unt in noticiam creatoris ſicut in
eadem ſcriptura commendat vnus litterarum
formacionem et alius ſignificacionem. Sic
et nos per ea que foris ſunt intrinſecus ad
veritatis cognicionem peruenire ſtudeamus
Cum igitur in deo tria ſint et tria vnum
ſcilicet potencia que patri aſcribitur. Sapiencia
que filio. bonitas que ſpiritui ſancto
proprium dei ut dicit hugo libro primo ſummarum
in hoc capitulo breuiter perſequamur manifestat
feſtat creaturarum immenſitas. Raſim
ſpoſitas. bonitas vtilitas. Immenſitas
declaratur per magnitudinem et multitudinem. Ma
gnitudo in mole et ſpacio. molem in
maſſa et pondere. Spacium in longo
lato profundo et alto. Unde quero mo
les montium, ſpacia camporum, maſſas
corporum, pondera rerum, et in ſpaciis
metire altitudinem celi, profunditatem
abiſſi, longitudinem orbis, latitudinem maris
Et conſidera quanta poteſt ſit que tanta
conſtituit. Multitudo est numerus et
poſſibilia diuiſa et mixta. Con
ſidera quot ſtellas celi, arenam
maris, pluuiam terre, guttas plu
uie, et inuenies multa creatu
rarum genera, multas rerum ſpecies
eciam diuidua ſibilia. Sub vero genere
et ſpecie diuiſa aſſe, commixta e
ter ſe. Et conſidera quanta ſit po . po
tencia que hec innumerabilia conſti
tuit. et inuenies ex magni
tudine et multitudine immenſitates cre
ature, et in precedibus plurimis
ad conſideracionem diuine potencie
Compoſitas creature oſtendit tibi
decorem diuine ſapiencie. Decor
aut creature conſiſtit in ſitu et
motu, et ſpecie, et qualitate. Situs
aut in compoſicione et diſpoſicione. Ad
compoſicionem aut requiritur ut concor
diter componenda coheant et fir
miter et indiſſolubiliter connexa
permaneat. Videmus aut in creatu
rarum compoſicione concordiam, cum ea
que ſibi inuicem ſunt contraria, vnam
faciunt mirabilem armoniam. Sic
aqua et ignis inter ſe contraria
ſunt, et tamen naſcendo ut ſubſiſtere
poſſint mutuale nutrimentum tri
buunt. Sic omnia corporis membra
uniuerſa concordia ſunt vincta. Sunt
enim firmitatem Sic iuncturas oſſium
neruorum vincula ligauerunt, et me
dullam intrinſecus tibiarum fiſtule
ſeruant venarum aut canalia
vitalem ſanguinem per totum corpus
derivant, teneritudinem carnis, rigorem
cutis inuoluit ut rigor oſſium

cor⁹ mīt sustineat, et pellis
ep̄ defendat. Pz ꝫ ē facile co-
gnoscere ī omi gn̄e creature dis-
posicō et comendat hāc pul-
critu(dinem), si considerauim⁹ loca et tp̄a
et creaturaꝝ spēc(ie)rum, adeo vt
nam inicias in reꝝ ordine tur-
batōe. Et de locis pz. in celis
stelle sunt ut illuminent inferiora in
aere, nubes et vēti ut agita-
tōnibꝫ suis diffundant pluuia(m) i(n)
terra. Aque q(ue) nauigabiles sunt gra-
mineature, in aquis pisces (et) i(n) terr(is)
homines, intra terra abscondita sunt
metalla, q(ui)a in promptu sunt quibus
refocillaretur innata(m) abscondita u(bi) ag(un)t
mittitur cupiditas. De tp̄ibꝫ sili(ter)
pz. q(uia) pulchre distincta sunt, p(er)
nocte dies et eq(uinoctium), nc sp(iritu)s altern(e),
ne labor inmodatus debilitatos fra-
gat uel quies continua nimium vini-
ficat et yꝺeptitas tedium gignat.
Succedunt ꝫ tp̄a tp̄ibꝫ, sicut aia-
lia aialibꝫ, que licet mutabi(liter) fluant,
tn̄ immutabili lege mutabilitatibꝫ sua
ꝯformat, ut ne alij ab officio suo
deficiat, ut alii q(uam) p(ri)mus cur-
rat. Et de reꝛum spēc(ie)bꝫ sic. Summi
sunt similia sunt ita cogenere distributa
ut in creatura p(ro)priu(m) nō gerit repu-
gnancia qualitu. Sursu(m) ē homo
conformis, deorsum dimissis quia
conformis ē ei que sursu(m) aspi-
rat, gemina qualib(et) aie. s(cilicet) ira et
concupia, que ad terrena descen(dunt).
Brachia in latum extenduntur et
tibie deorsum figuntur, q(uia) ex-

tendr ānimus p(er) latitudinem boni op(er)is
et figitur soliditate hoc affectionis, et
utrobiqꝫ quoqꝫ digiti, quia ī utroqꝫ
tam actōe quam affectione v. sensus
spuales sunt, nam ex(te)r(ior)es. Ꝛ declaratur
pulchritudinem sive sit local considerando
eum aqua indeficiēt fluit, vnde
ventus infatigabilis tus(i)t, q(uo)s solem
p(er) hyemalia signa descendere papit(ur),
quibus cum p(ro)festina ascendere facit,
quibus eum ab oriente in occidentem ducat,
et iterum reuehit, q(uo)s nutimentum uas
cunctibꝫ tribuit, quibus ea de occultis
terre finibꝫ ꝯformare fac(it), q(uo)s marescere
finit, et illuc vn(de) venerunt q(uo)d reu(er)-
ti fac(it). Anime animalis, qui i(n) sensibꝫ
et appetitibꝫ consistit, considerando quibus
crescit singulor(um) sensus, quibus sensibus
inst(ru)ctū appetitus, ut aialia sciat q(uo)d
eꝛquentur appetere debeant. Sive rationalis,
qui ē in sensus et consiliis, considerando
s(cilicet) que ē i(n) sapiā, que omnes cogita-
tōes cordium et oes appetitus volunta-
tis ita intorquet ad suum arbitrium ut
nullus possit inueniri deus q(ui) nō ipa ad
decorem operum suorum, aut faciendo, aut
p(er)mittendo fieri uellit. Species corporum de-
clarat pulchritudinem, tam species figurarum
q(uam) colorum, figuraꝛum multi(tu)d(o), p(ri)mo
q(uia) mirabiles sunt sic. s(cilicet) magnitudinem.
Sunt enim mirandam gigantem inter
hoīes, cetum int(er) pisces, griphem
int(er) volucres, elephantem inter
quadrupedes, dracone int(er) serpentes.
Sunt q(uia) mirabiles sunt s(ecundu)m p(ar)uitatem,
vt formica tinea simphea et hmō(d)i.
Eque enim mirandi dentes tinee

uelificat

Anime naturalis considerando,

et apri, alas ciniphis ut griphis
caput equi et locuste, crura ele-
phantis et culicis, rostrum suricis et
suis. Sunt enim ceteris sibi omnia lineamen-
ta nec sine distincta, ut mireris sa-
pientiam illam que in nullo defecit in minimis
minimis que formavit in magnis.
Secundo mira sunt propter raritatem. Que enim ra-
ra sunt mira sunt, ut quia in genere suo pau-
ca tanta sunt, vel quia in occultis na-
ture sinibus abscondita sunt, sed aut seorsum
collocata sunt ne noceant hominibus
si sunt nociva, vel ne cupiditatem in-
flamment si sunt preciosa, sed ut admi-
rationem excitet quia sunt rara. Nam
si homo preciosis tantis habebit acquirendis tantum
laborem sustinet, multo fortius pa-
rum acquirendis cunctis laborem deterret. Tertio
mirabiles sunt propter pulcritudinem, ut ex compa-
ra dispositione operis specialis adhibita vi-
deatur diligentia creatoris. Quarto propter mon-
struositatem et ridiculositatem, ut quanto
rariora sunt tanto magis animum humanum
in admiratione suspendant, sed est id
quod Cocodrillus solam superiorem
molam movet dum comedit, quod
Salamandra in igne vivit. Quinto propter
non regularitatem quia unumquodque contra
sue nature originem. Homo enim generat
hominem non canem vel leporem, ca-
nis canem non hominem, et omnia
sue originis generant similitudinem. Solum
enim servatur communibus que per
genera distinguuntur, et inter que produc-
te castulis hinc et illinc intercipit
et in omnibus que sunt unius generis in-
venimus unitatis similitudinem, ut quot
sint duabus in uno tot sint in alio

sil

simul forma simul color, ut omnis
natura quasi tandem nec dictatis intri-
secus preceptum habeat, si timor nec
sine custodia, hinc est illud mirabile quod
in uno corpore tot membra, tot for-
me membrorum, tot loca, tot officia. Co-
lor et facit ad pulcritudinem. Quid enim
pulcrius luce que omnia illuminando
colorat et si colorem non habeat. Quid
sol rutilat ut aurum, luna pallet
sicut electrum, celum velut zaphi-
rus demulcet aspectum, stelle luci-
de, gemme virides, terra florida,
rose rubee, lilia candida, viole
purpuree, in quibus hoc ipsum magis
mirabile quod sunt speciosa in se omnia pro-
ducit de terra pulvere. Sic plurimum
color naturalis etiam est mirabilis et vi-
sui delectabilis sed et artificialis. Con-
naturalitas et auget decorem pulcritudinis
in qua species sua dilectionem invenit
secundum suam naturalitatem. Visu enim pascit
similari do colorem. Suavitas cantus
auditum, odor olfactum, sapor
gustum, aptitudo corporis tactum.
Ergo sunt oblectamenta oculorum in
diversitate colorum, tot auribus diver-
sitate sonorum, et similiter ceterorum sensuum
ex quibus omnibus ad considerandam
sapientiam creatoris ascendimus. Utilibus
etiam creature decorat creator bonitate.
Sunt vero utilia quedam continet scilicet necessaria
sine quibus vivi non potest, commoda
que magis sunt ad voluptatem, quam
ad presentem necessitatem, ut in victu hominis
vero et esus carnium. Investitu
byssus et sericum. Congrua quod
non possint usui, sed conveniunt et

cognouit vbti / vt colores et lapi
des preciosi / grata / herbe bestie et
uolucres que no sunt ad opus habilia
sed magis uisui delectabilia / ex quibus
omnibus declaratur bonitatis affluencia dei
cum deus sola natura contribuisset bonitatis
sue diuinitatis no ondisset **Quod in
creatura deus primo ab intellia
aduertitur etc in eo quodamodo**
Quoniam igitur deus / **totalis cognoscitur**
est alpha et o. principium et fi
nis / no tamen in creatura deus finaliter
cognoscitur / sed primo primus ab intellectu
aduertitur / etc creatura cognoscitur
Ad quod probandum inducit Ioannes explica
in metaphysica / que maiori tantum aduertit di
nam certam in creatura et ipse sic
in methaphysicis uestigiis / dum ei
uides amor in tenebris / no u lucem
aduenire hoc facit requisitum quid
videas / uides / autem / et in hac aud
requisitum vtrum lucem videas per qua
autem visibile redditur actu / uidebis
video / Sed no primus aduertebam
me uidere quod nunc aduerto Sed de
duobus entibus destitutis luce et auro
quod est uerius ens si quesieris forte
uidebis lucem esse verius ens auro
quia per eam aurum video Sed quo
de his duobus entibus destitutis in
dicasti in quantum ad eius quod destitutum no
habet intrare recurristi / et quod ad
ipsum recurreras si no nouisses Sed
quod istud intra recurristi / et primo id
iudicasti / ergo primus id nouisti / sed
primus id te nosse no aduertisti / no ei
poteras iudicare id esse verius illo
cum vtrumque desitaat in essendo / n

ponens quod est sine destituendi aliquo
ens / s. quod nunquam no fuit / et nunquam
no esse potuit / et no esse integre no
potest / nec potuit / nec potuit / nec est
illud ens ad quod recurris ens a
nologum / quia tamen tale sit in sola tle
intencione tamen hoc de esse cum lucem
uel aurum Non ergo de entibus recte iu
dicabit anima per id ens deficiens
et uanum / hoc idem patet per exemplum in mathe[matica]
Nam si duos circulos describam imper
fectos / si contingit de his te iudicare
quod te ad diffinicionem circuli recurrere
et iudicabis illum circulum formatum
esse uel meliori / qui est similior diffi
nicioni circuli Si tamen a te queratur
quod uideas uidebis / ut in duobus circu
los quos pendo no bene esse for
matos / Sed vbi hoc uides / diciam
racione circuli / qua recta uidere e
sim etc obliquum Constat ergo quod
racionem circuli primus uidebas / per qua
iudicabas / sed te uidere no aduertebas
hoc etiam patet per exemplum in logica primo in
primo posteriorum / primus modus prime figure
preferitur aliis figuris et omnis figure
modis chapie cum fiat sic / non mathe[matice]
solum quia mathematice sic / in quibus
est sciencia maxime demonstrant propter
quid / no solum quia exhibet solo
modo possit exhiberi omnibus diffinicio
tum id que est principium demonstracionis
quam id que est conclusio demonstracionis
vel que est demonstracio sola ponere
diffinicionibus / sed similior racioni silogismi
quam alie vel alii modi / Secundo autem
Perfectiones et uirtutes silogisticae hoc est hec est ro

que vni et eid sit ead, b' unite sit ead, que maxie salua' i pro mo, et pgnus in alns, quo go sit possit ic. Silo^mg ee pfeidg et simil hoz rom, n starct' ro eig tom aut destinam nosse no po tes, n pus nomis tom siue defen ad quā intrate rectr ut uideres de cuctis defectiuis. Illud go pg nosti Adipm cū ali no recur risses, s; no aduterbas, n q; ipar ticularib; et defectiuis silo^mis aduistā in quib recubebas regul et te alag exotulista, hoc col pz pop^m in li^o Augni 2° con Acha demicas in fine Dicebat eni qdā Arthademici no posse vitate asa piente cognosci, s; solu visile cre ditgo. Augs. Sri puer ab eis ou dē tuq pzem uelates ptepisset etquē si e silis pzi suo, si sit dicunt, ineptissie videut, Sic iepte videt qui dt hr no e vi^s qm eptig videt, s; visile nisi pus nouit ultem. Ex his q; ex is pz q qn destin sit' p id q sine defcu e pus cognitū sit', sed pus no adūtebā', qd confirmat p vbud ps in li^o decaiā exponeto id ps. Domine ī lume tuo vide bīq lu^n. Dicit eni sd de sole exit vn sol possit vide ut tn solem desicit. Sz in i^o manet qd deus excicus illum oudit. Ita manes in deo lux que exit adeo, nec tem irradiat, ut pmū ipam corruptacony lucl sine qua no

uidet uideat, et in ipa certā uideat. Sunt e q; adipam sol lucem intelliam exotens, ipm pipms luce inemat et cuat ps ysaac. Ut exist edat ab nos pone, q abmit^tu hūano in via plene cognosta' diuā ecn, ut q int^tq hūang informe ipa nisi sub sth^ne aliqua put dt Augg in ix. de tin. c. xij. Cū ne admodū tum pssq toz^m distiuq toz fit eoz aliqua silitudo in aio nro. Ita tum luce inēattaz nouimq fit in alig simili^ne ia nota, tum insiōre n hec Augs. Illa eni lux inaccessi^lis medata nobis e in visi^lis, q; nimia, vi' tn in sua refulgens uel circumfulgens. Et ad hc indu ta distinctio quā fit. Auicena lux e sbalis pfcio lucidi. lume no quali^s alue pte^ns adres de tegendas, et colores manifesta das. Splendor no iā tu lune sed in hc dr, q lu^n e dispo que i est coz' aura ypa. Sple dor abexīuseca, radius uero id tum vtroqz, s; addit distinc tom ptūd, et multipli^cin lūus pte^ntem alue, h. p tessinū rec tilineū. Lux put considat' in sui eeu' pfcio e in pria bonez spum, et e piua^n intel li^le q pmo intelligi', et quo mt^to alia mte^nr put dt Greg. Rud e q no uideat qui vi dentez oma uident plut. vo.

Margin: ¶ oculis

¶ Defectiuum

considatur in ſui influen i via
Sic lucet in ſua ymagine uat
impſſum . h i pblm Signatu
e ſup nos lu multi tn doe
vel fulget gratis ſup infuſu
Vt el put inte e ut dic
tu e put v amp . mlaplica
h influen deſcendit aduesti
giu recatne in qua diſtincte
intelli dei ſapia . po . bonitas
et h . h . pceſſum verſalmen qz
aſimus ſpu uſqz adiminam
et infima creaturam tnſiens p
mediu ſua relinqt et multi
plicat influenciam ut pz ca
iiij de diuinis nomib.

De claracio oculi quo lumen uidet in quo alia videntur cum tamen lux que est medium uidendi non videatur.

Sed forte dicis medium co
gnoſcendi no fat cognoſce
nisi tine ad obiectum ut lux ma
lis si no tinaze ad corp ſolida
no manifeſtatur ipm . Sicut
pz qz ignis in ſua ſpa no e
viſibilis , qz viſui ꝑmis , n ter
minans radiu viſualem , alio
qui no uidentur ſtelle . Sta lux
incata cu ſit mediu quo ce
ta cognoſcitur ipm tn no cognoſcitur
Sub pcut in viſu mali ſic ta
organu uidens , obiectum viſum
et mediu videndi . Vt lux
que ſupfuſa viſu et viſibili
facit viſionem in actu . Sta i viſioe
ſpuali , ſ . intna ta ſic pporcio
nibus ruden . intu . intle quod
intelli , et lu quo fit intelle in
actu intelligi . Sz in hoc dica qz in
viſione ſpuali et mali lux que eſt
mediu videndi no d ipe videri
Vn cu ſpeculat rectitudoe coprehe
dat oculus colorem obiecti et forma
exterio colore ingentem que e ſi
mili do colore et luce coloratam
ſi remanet ſola lux , ablato colo
rato corpe et colore ſimul ne di
cet ſic viſus nihil vide . Alia ſicud
p in fine pmo pſpectiue no copre
hendit viſus malis u fuit in dia
pho a denſitatem , qz qd e den
ſum , e coloratu et corpolae ve
for ad viſum , ex qua coprehendit
viſus colore rei viſe . Et aute
in fine diaphonici l caret colore
et io no copehen a viſu . Alia ro
e quia lux que no figit ꝑtnſit
diaphanum et n innuitat viſui
Vn na for ne ad viſu ex eis
que poſſint opari in viſu , et io
viſus vides luce tn b pca uide
at dt tu ſic ut vide . Sz in viſu
ſpuali alr e quia pmo videt
lu id p qd alia videntur naliter
dico qz lux id attingit uni dia
phani denſitate hutl . ectio gda
tinatur dum ſua ſilitne infort cuiz
Sicut p claviis in vo decim c xi
quemadmod ta ſic pz b hic col
ad declaraconem ſupaddendu , qz
in cognoſcitur u veze ut pz de lin .
xv c . ta pu veze aut e adequacio
ſigni et ſignati hic e , ubi et rei
gn ſ . ita e in re ſd ſigna ſimoe
Sz uerenus e verbum qd intus ſilet
qm qd exterius ſonat , veritas qz eſt

adequatio verbi et rei intioris Sed
veritas habet esse et verum est ratio rei quam
res et verbum eternum, quod intimum est
rei et eius ratio, non potest equalis verbo esse
sed conformitatem potest habere ad ipsum Ex
hiis ergo sequitur quod veritas rei veritas sic
creata nichil aliud est quam conformitas
rationis sue in verbo eterno. Ex quo
relinquitur quod veritas creata non nisi in
luce prime veritatis conspicitur Quo-
modo enim conspici possit conformitas alicuius
ad aliud, nisi conspecto illo cui est con-
forme, aut rectitudo rei que co-
gnoscitur, quia rectitudo est, tamen non sit
ipsa rectitudo, nisi in regula sua qua sic
recta est, et secundum quam ipsa res est recti-
ficata Que regula non est aliud quam
ratio rei eterna in mente divina, aut
qualiter cognoscetur quod res est ut esse
debet Et si dicatur sicut bonum esse creata
secundum quam res sic debet esse Contra quia videtur
ratio videri esse recta ratione habita et qual
esse debet nisi in sua ratione Item certe
recurrimus usque dum videatur esse res
ut debet in sua ratione prima que sic
recta est, et ideo res est ut debet, quia sibi con-
formis est Omnis ergo creata veritas
in creatura potest inquantum conspicietur sic
sto est lux sue rationis eterne Sicut
testatur Augustinus nec potest aliqua res in
sua tamen creata veritate conspici nisi
Sicut corpus non potest conspici in suo
colore tamen nisi suffuso extrinseco lu-
mine Veritas quoque creata dicitur quod est, sed
non in suo lumine sed in luce veritatis summe
sicut color dicitur corporis sed non nisi in luce
suffusa. Et hec lucis est insuffici-
entia quod pro colorem dicitur corporis, tamen
ipse color non sit lux lucens ad

tincta luci suffuse Sed hec
est lucis potentia que lux non colo-
rem potest sic lucentem obfuscat
sed non potius sic lucente illustrat
Sic est potentia lucis summe veritatis
que sic illustrat veritatem creatam
quod ex ipsa illustrata dicitur rerum
veram Non est igitur lux veritatis
summe ad veritates alias, Sicut
sol est ad omnia celi luminaria que
fulgore suo obfuscat, sed potius
sicut sol ad colores quos illustrat
Sola igitur lux summe veritatis per se
et proprie dicitur id quod est, sicut lux
sola solis dicitur corporum. Sed per hanc lu-
cem creata veritas rei dicitur id quod est
sicut color dicitur corporum per lucem solis
unum est igitur sicut testatur Augustinus quod
nulla conspicitur veritas nisi in luce
summe veritatis Sed quemadmodum
infirmi oculi corporis non vi-
dent colorata corpora nisi super-
fuso lumine, transformamus intuitum
alia lumina preparamus aut lucem
solis non possunt intueri ipsam sed so-
lum suffusam coloratis corporibus
Sic infirmi oculi mentis per has
res veras non conspiciunt nisi in
luce summe veritatis preparamus aut
veritatem primam ipsam non possunt con-
spicere sed solum in coloratione et
suffusione qua vincta ipsis rebus
veris Hoc modo puto quod est
in mundo multi summam veritatem
vident, et multi eorum non
percipiunt se videre eam aliquo
quemadmodum si quis primo vidit cor-
colorata in lumine solis nec unquam
deflecteret visum ad solem

suffusa

didicisset ab aliquo solem aut aliquo
lume ee qd no illustrat cor nisi
nesciret omo se scire vel vide
cor in lume solis Ignoraret qz
se vide ad n corꝰ coloratu cum
mundi cordes et pfte pnegati
per ipam luce veritatis in se con
spiciunt, qd in mundi facere neq
unt Nemo e qui vim cognouit, qui no aut sciunt a igno
rant etia ipam summa veritatem
aliquomodo nouit

**Capitulum finis vltimus adquem or
dina**r **scia et omnia alia**

Diffcn**ia**, **e vita eterna**
quedam vi ee finium qua
sicut in scijs et artificijs fit sb
alternatio ut sub militari gner
factis frenorum, Sic oia scia
et notia ordina ad fine vltim
et hic finis vita etna dicitur
pquo obtinendo multipliciter
labora que pfectis vir semp
an cordis oculos contemplatur
qui finis in tranquillitate cordis
aliquatr pliba, pmum pz sic
omes artes et disciplme vnum
fine hnt adque artifices res
piciunt, pquo dispendia equa
nimit suffinit Vn agricola ut
solem nunc glacie tollat, et tra
infatigabiliter arat, vt finaliter
fruges colligat, Sic negoci
ator se pelago credit, ut pecula
phorrescat pt lucrum qd finaliter
quit Sed in omi arte et dis
ciplina procedit queda intel
intentio sine destinatio pqua

deuenit ad fine Sic enim agricola
finem hnt puentiam segetu ut securus
viuat, Intentionem aut et destina
tionem cordis, agrum exercet ut sit
ad fine optatu veniat. Sic et
finis nr e regnum dei Sz destina
tio et intentio nra e puritas ai
sine qua adillum fine impossibile
e puenire Nam sine via adfine
vie tendentibus labor e itineris no
pfectus, et in hac destinatione recta
ad ctam linea cursu dirigimus.
Vn Apls hnetis fructum in sanc
tificationem, fine aut vita etna.
Notans sanctificationem cordis
puritatem pqua deuenimus ifine
Meditatio q in scriptis pauptas puitas
extasis. non sunt una pfectio sine
nr finis sz instra pfectionis ipt
hc enim framenta cunctis artis
instituunt, no ut ea ociosa
possideant, nc ut fructus habere
credat, eo q h instra hnt
sz ut peorum instium finis q quitur
obtineat, finis enim melior e his
que sunt ad fine, hic aut finis est
vita etna que no ht fine, ymo
ipt qua dz contempni quicquid ht
fine ymo finis boni e sz virtu
tem viue sicut pz in vm decimi
finis vite huane e etnaliter
viue. Vn in lo de vera religione
mors dr finis vetis hominis
vita ud etna noui hominis finis
est in lo de cui in fine, quis
e alius nr finis nisi puenire
adregnu cuius nus e finis, etem
pz sic. Non enim ipt hnt fine
pncipalem sz est ipt cordis puri
tatem que ad istum finem nos

dirigit laborare debemus, ut pecca-
a passionibus noxiis cor nostrum ille-
sum servare possimus et consinare
quietem quod potest turbare mentis nostre pu-
ritatem et tranquillitatem turbare
quamvis nostrum nobis videatur et utile
tamen illud debemus declinare et sic er-
rores et cordis dispersiones poterimus
evadere, et fine desideratum linea
discretionis recte attingere. Propter hoc
enim homo ad laborem nascitur, ut
sicut bonus agricola spinas ab
agro mentis eradicare conaretur. Ab
agro cordis spinas curiositatis, ab agro
voluntatis spinas iniquitatis, ab agro
carnis spinas voluptatis, ab agro
totius corporis spinas pusillanimitatis.
Exemplum. Fr. Paphn. habita ad Christum
laborantem agricolam ex primum
pape defunctis suis. Propter hoc quod
omnia agimus et toleramus, pu-
tes et preciam divicias et delicias
et honores mundi contempnimus
ut puritatem cordis perpetuam teneamus.
Tertium principale. Si potulus noster non fuit
statutus iugiter finis ut cunctos la-
bores nostros extremos intelligit. Illa
ut supra dictum est debemus puritatem
mentis habere semper potulus sicut
instrum propter hoc ultimus finis. Ista
enim linea directiva aqua si
parum deflexerit cogitatio mea sta-
tim ad eam recurramus, in qua
cogitationes et opera examinare po-
terimus. Ratio est enim mentem quo
reverterat cum ne paulatim inhereat
non autem per singulas horas et
momenta per incursum varietate

mutari, et operibus que exteriorisecus
accidunt in illum statum quem
semper primus occurrit contra cursus for-
mari. Quod nimis perfectus iste est
conatus. Ista est cordis destinatio
ut deo et divinis rebus semper inhereat
et quantum ab hoc divertit eos
iudicat ab eius infirmum et inopi-
num quamvis sit magnum. Unde
Marthe in evangelio Luce dicitur quod
sollicita est et turbatur erga plu-
rima cum unum esset necessarium summum
bonum ponendo non in vita activa
quamvis sit laudabilis et plurimum
fructuosa. Sed in sola contemp-
latione que vere simplex est
et una. Ideo sic quod optimam
partem sibi elegit Maria non activam
vituperando, sed contemplationem
preferendo per intimando, que non
auferetur ab ea, quia in futuro
non est merces active sed ma-
gis actio cessatura. Et quemadmodum
iaculatores et bellica tela tra-
ctantes artis sue peritiam demon-
strare volentes, signum faciunt
quod telis iaciendo ferire conten-
dunt. Alioquin mercedem artis
non recipiunt, et quanto plus a
signo deviant se magis errare
domerant. Ita et in proposito si-
gnum finis nostri contemplemur,
et etiam directionis lineam tene-
amus. Quartum principale. Adepta puritate
anime non est quod eius tranquillitatem
impediat, non hostis, non fames,
non vapor, non vicinus, hoc est
non diabolus, non mundus, non caro.

non malus pravus

cionis malis propriis, que et dnā
ciatur mundus subitur, et caro af-
fligitur, et proximus diligitur. Tunc
pax ex omni parte compta habetur
et dum ad se conversa in suis
affectionibus e formata, secure
quiescat, et dulciter dormit, non
inveniens pavorem in immundiciarum hic
est carnis spurcitia, non vana
sompnia que sunt mundana gloria,
non leta divicias prosperitatis et
dum introrsus rapi quidam in-
corporatam dulcedinem experitur. De
qua Augustinus in fine primi Confessionum
ut habitum fuit supra. Aliquando in-
tromittis me in affectum multum in-
usitatum, et aliud nescio quid dul-
cedine, que si perficiatur in me nescio
quid erit quod vita ista non erit. Et
idem eciam in fine noni. Si cui sile-
at tumultus carnis, sileat fan-
tasie terre et aquarum et aeris
sileant et poli, et ipsa sibi anima
sileat et transeat se non cogita-
do. Sileat sompnia et ymagi-
narie revelaciones, omnis lingwa et
omne signum, et quicquid transeundo fit
et loquatur ipse solus non per ea
tamen sed per se ipsum, ut audiamus verbum
dei, non per linguam carnis, neque per
vocem angeli, nec per sonitum nubis
nec per enigma similitudinis, sed ipsum quem
in his amamus, ipsum sine his au-
diamus. Sicut nunc extendimus
nos et rapida cogitacione attigimus
eternam sapientiam super omnia manentem
si continuetur hoc et subtrahantur alie
visiones longe imparis generis

et una hec rapiat et absorbeat et
recondat in interiora gaudia specta-
torem suum, ut talis sit sempiterna
vita, quale fuit hoc momentum
intelligencie cui suspiravimus, nonne hoc
est, intra in gaudium domini tui. Sed com-
pescam de doctrine vel sciencie fine lo-
quentes opus extendimus et pro-
traximus forsitan ultra debitum
operi suscepto finem et terminum impo-
nentes, ad prius indulgeo silencio
consuetum, cum gracia sancti spiritus aspi-
ravit ad sciencie vel sapiencie puritatem effectum.

Prologus secundi tractatus in quo agitur de doctore prologus. V.

Ocia longa nomini fregerunt
corpori dum, et mihi iam per plurimos
menses tituli in non negato ocio
multis accedentibus negociis inter-
sertis libet inchoatum continuare
tractatum, et sic labore retentus, a quo
recessimus studio dilatus finem tempus
intervallo, nunc stilus ad remedium
revocetur prout indulgent lectionum et
disputacionum, quibus alligor et
obediencie lege astringor, continua pa-
ciencia quam primo prout spiritus sancti gracia
faverit sine quo ceteris proferimus
aut agimus totum fabula censetur
inanis, et quoniam intencio mea est
extirpare errores et inserere mores
et in talibus exercere, procedendum est de
cetero stilo magis humili quam subtili
scribendam inveniri, ut et impingendam
ceteri calumpnia, et contra me susci-
tari lingua maledica, si scolariter
invenerim vicia tangam mentes offe-
dam. Et michi autem ad demum calamum
tendo quod sciens et prudens ista.

ma manu extendo // Het enim e
improrum corruptio cum uita suam
quam nolunt agnosci uidint pub
licari, vel scripture liber te deprehendi
statim corrodunt et carpunt gemino
dente scriptorem tamquam suorum actuum
proditorem / Velut arguentes solaris
luminis claritatem, quia multorum dum su
os diffundit radios arguit fedi
tatem / hinc est qui comoti carlit
et maciam irridet disputationis
et persona lacerant disputantis / Sed
hos equanimiter sustinebit sapiens
dum magis appetit in pluribus fruc
tum / quam in paucis timeat obtrec
tationis obprobrium / sic scriptum est bi
patientes erunt ut annuntient, / Non
enim philosophi sumus, / aut amici glorie, / non
scriptis utentes ut incitamentis ad
augmentum pecunie uel incrementum
auaritie / Non scolastici tantum, / ut
carpamus folia uel verba sacre, / sed
katholici christi discipuli me profiteor ap
petentes radice sapientie, / fructum uite
desiderantes eterne, / Pensandum est insuper
quod expositio et difficultas pretractatio
scripturarum et si non instruit audi
entes, cum expetit saltem quietis
ingenium / Aut inchoans arcet oci
um et curiosum ad multa genera va
gum figit et alligat intentum / Et
ut ea que continentur in scripti serie
facilius distinguantur, / specialis titulis sup
ponantur / Tractatus quem iste qui
de conditione doctoris est in vii partes
diuiditur / prima pars continet, de doctri
na dei, / 2a de doctrina boni angeli / 3a
de doctrina mali angeli, / 4a de doc

trina hominis pertinente ad lectores
5ta de doctrina hominis pertinente ad
pastores / 6a de doctrina hominis
pertinente ad predicatores, / sed documentum
theologie. / 7a de doctrina hominis per
tinente ad predicatores, / sed exprimentum
practice / prima pars que est de doctrina
dei, quae continet capitula / quorum primum est
quod deus docet angelos simpli
cissima visione / certissima cognitione
immediatissima reuelatione / 2m
qualiter deus docet beatos in patria
ut intelligant que deus tradide
runt, que prophetie congruunt / que
pericula euaserunt / 3m quod deus
docet hominem in via, / ubi consideratur
doctoris artificium / doctrine benefi
cium, docendi exercitium / Doctoris ar
tificium, quia facialiter, realiter, utiliter
diuinus, docet / Doctrine beneficium
quia docet ignorantia peccatores, iustitiam
penitentes, / patientiam proficientes /
Sapientiam contemplantes / Docen
di exercitium / In lectione meditatione
oratione, contemplatione // Quartum est
de iiii or donis illuminationum per
tinentibus ad alios quae docetur in via
Sunt mentis abstractio, / abstractione in
unum collatio, collectione in deum affectio
affectione quietatio / Quod deus
docet angelos simplicissima
visione, certissima cognitione
immediatissima reuelatione
Expedito quid definire, uideamus
de efficiente / hoc est de
doctore / Doctor enim est natura intel
lectualis que recipitur in deo, uel
in angelo, uel in homine / Docet quidem deus
Ysaias iiii. Ego eo in ore tuo docebo

te q loquar / et xxxii de vtes.
Certitudinaliter enim docuit et cus-
todit qui pupillam oculi sui / Do-
cet et angelus Dan ix Egressus
sum ut docerem te Et x eisdem
Michael dixit Veni ut docerem
te que ventura sunt populo tuo in no-
vissimis diebus Docet et homo
quilibet vult Eximes docete omnes
gentes Rom ii Qui alium doces
teipsum non doces Docet autem
deus angelos sicut dicit Gregorius in xxx
Moralium super prima parte Ezechielis dicens
Ut non audeant homines in infima
etate predicare / proprius annos peri-
ctati sue integre homines e di-
gnatus in terra / qui per divinitatem an-
gelos spiritus docet in celo / Christus enim
ipse est dei sapientia / De ipso angeli
vivendo bibunt hic quod etiam beatitudine
satiantur Docet autem eos simpli-
cissima visione / certissima cognitione
immediatissima revelatione Primum patet
de simplicissima visione Non est angeli
cognitio collativa ut sed non inte-
ra discurrat per sensibilia / sed sed non
simplici intuitu sine discur-
su omnis pura cognoscat cum
sit pura forma huiusmodi non materia / sic
sicut habet ad cognoscibilia omnia que co-
gnoscit intellectus angelicus / etenim
cognitio pura forma in nobis sit aliquis
sumus nec sic / Patet quod sumus
ne nec attingimus quodammodo
infimum ut angelica Dionysius c
vii de divinis nominibus Divina sapientia et rationales
animas ut animabilibus qui spiritualibus

fines primorum coniungit
principiis secundorum

congregant divina cognitione neque
ab aliquo quam ad ista particularia
agunt / et maxime in genere / An-
geli non tenent circa existentium
valentiam Et Augustinus Confessionum xii
Creatura intellectualis sine ullo
lapsu ex quo facta est inhendo tibi
excedit omnem vicissitudinem volu-
bilem temporum Et philosophus solum prima fa-
mosa quod quam quintum / Utrum tempus
sit mensura angelorum Dico autem
quod cum in angelis sint tria / esse, vita
et opus. tunc corpus esse habeat esse
quod non esse / mensura ipsorum est eum
quantum ad esse / vita autem cum sit me-
dia inter esse et operationem Item in
esse radicata / et propter hoc declaratur
comparata ad esse non habet aliam me-
suram / comparata ad operationem indi-
cat. sed quod de operationibus sentitur Sed
operationes aut precedunt aliter aliquam
tunc et tunc tempore mensuratur / et
quia sunt temporales / cum tempore terminantur
Si non aliter contemplatur / quod ego tali
actio est. quod est eternalis angelicalis sic
Sicut lucet in sole et inter se in
angelis / vel contemplari sit mensuratur
evo Si non egreditur aliter con-
templatur / quod ego talis actio est / quod
est eternalis / et accidentalis et per-
petuus per temporale intendit
et remittit in angelis / Vel parte
alicuius rei desinet esse / Sicut dis-
tinguo ex parte temporis / quia si tempus
dicitur mensura motus primi primus et
postea per prima mensura super
motum / motus super magnitudinem et
continuum fundatur sit non mensura

tpe qma no e ibi qti[m] s; sba simt
et eius opo simp p. Si em apori
et aposteriori in magni[ne] pus et
postius in motu, pius et postius in tpe
nate e q[d] i[d] careat motu et tpe q[d]
caret magni[ne]. Si no sit in ab
strahe rom qtiuui et maneat pius
et postius, aut sucessio mesura tpe
illa accio et e i[a] nuc pq nuc. sicut
in vni[te] et puctis. Nam vnitas ac
tu innata s[e] vni[tas] sine nuo nu
me[o], silr puctus puctum sine linea
mens[a]. Silr in ppis nuc a[d] nc
imediate s[e] sine tpe mens[a] toti
uitate q fund[e] sup toti[m], et h
e ymago qua in hoc pom[9] pati
nos cortige admehoru indicau
Addimq e ad pm de simplli[ma]
visione q[d] d[t] Augq in vlt. dec[e]
m[te] q omeim sciam nram vno
simul fortasse videbimq cospectu, q
si dabit[e] nos no nega[e] an[lib] Ez
pz[t] de cri[ma] cognicoe Sicut em
pba[e] in ip decimi ca[o] xxy An[li]
boni inqm fallut in sua cogcoe
de moes aut scpe, vident aut
boni an[li] cacore, ctm ipo catuas
no catocz p[t]catuas Sicut d[t] in
h[o] v. sup Gen Item v. de cosid.
Quih inuisi[bilia] pui[sibilia] cognoscitur
actacoe mundi Ez quid opus e sto
lis tenea iam solm catura celi
illa e psto huis p q[d] poctq ista
intuea[t], videt vbu ctm vbo sca
pbbu, nc opus h[t] exhis q[e] scta
s[t] scorl notica uedicac', negz
em ut ucl ipa uouit ad ipa des
cent[t] que i[a] ibi uidet vbi longe
melq s[t] qm in se ipis. Et vide.

tiui. ca xxviij oia h alr in vbo
dei cognoscitur aban[lib] vbi hut
cas. cone[ssio]z suas, s. quas scti
s[t] in comutabilr pmanectes, alr
in se ipis illa clarioe hat obscu
riore cognicoe velut artis atz opm
Tercium pz de inmedia[ma] reue
lacoe pi[a] q[d] in eod ca[o] d[e]
An[li] sancti no pba spiracia de
uin discut, s; p ipam pucciam in
mutabilis vitatis Et sicut pbat
Augq in h xy Confess Ista est i
mediata catura an[lica] doctori
suo, q eid cohceus n[a] naia[e] muta
bilite, s; requiescat in sola dei co
templone, a qua n[c] adui[e] nec
quiet[e] adsc, n[c] au au[lica] uuu s
n[c] in i[a] tpe meui[e], n[c] allo[o] adei
pncia auti[e], et io no uuita[e] vn
in xiij Confess. laudent te super
celestes pp anglore tuore, q[i] non
opus hut suspicie firmamentu h[c]
et legedo cognoscere vbu dei cui
vident facie tua pp et i[a] legut
sine sillbis tpm, quid uelit etia
nos tua, legut eligut et diligut
pp legut et nuqm pter, eligedo
em et dili[do] legut ipam incomu
tabi[tas] consiliu tui, no clauditur
codex eorz, n[c] plica[e] lib eorz
q[e] tu ipe h[o] es illis et es ecim
q[e] sup hoc firma[tum] ordinasti
eos q[d] firmasti sup infirmi[tas]
infidrez ppl[or]e, vbi suspicient
et cognoscerent miam tuam tpali
enunciante te q[i] fecisti tpa De
primo modo dicendi Theo xxiiij
dam e agamsi q ascendet in mo

treū et i' hir quo edocti e aduo
Et Sap' vii Omi artifex docuit
me sap est em in i.a spc intel
ligen' Est em intellia simplex
metk asspicis vix intllia uota
angelis Dic 2o ch' xxxii. hgr
simus qz verax es et via dei
in vite doces Sed in vite qua
vident in vbo in comu le vite
Bnd dr in viii li sup Gen Et
io sd dei vitalis lineare qui
mta cospicati, et quid in puluer
sobrie et iusta in vite incomu h
etim aia insita Ista ccior e cog
tatuearum in dei sapia tquin
in arte factie quin in ipo ope
vn ipi uichil et neig norint
in deo scipos q in scipis et
quin nos ipi simus noti nob
metipis ut in xi decim te Ide
3o Ioh vi Erant omes doci
les dei Et id Iohelis ii leta
mini in dno quia dedit nobis
doctore iusti'. licet em oia
sciunt an' q ptinet cor bea
tu', tn multa st que ipi nesci
unt, sz in speculo eternt illa
addiscunt Vn dnis de an
gelica ierar t. vii c' quo abta
pnc et appi huate tu sunt
an'hs supiores multa recipiunt
que antea no recepiunt
Nesciunt em dena sua an'li
boni sine mali intiora mea
cotulta, ut ea nouit nisi i'c
solus qui scrutat renes et
corda, cognosce ty put psi
gna in nobis formis ty exis

tencia, et motz sine qualitates
affectonu intiorem declaratia put
dt Augs Ancheb ordinum arbitror
omem motu aimi d' face in
tor, in bn go que no put ppen
de docent exreuelatos put spe
tulu digna eisdem ostendere

Docet em btos in pria ut intelligant que dedeo cre diderunt, que pximis co tigunt etque piatula euaserunt

Docet etiā btos in pria ut
intlligat q' dedo credidimt
que pximis otigint que piatula
euaserut Dc pro pz p i' ps Sic
audinus sic vidimus in tmt dni
virtutu Et me go videg mt psid c
videbis in pria pspemi Sn xx
de tim, ca xxi et xv. de trin
ca pp vi Et in lo de cathetisande
rudibz mai te p', q queauz dedo
in via pfidez credunt pfte in pria
cognoscent Inmo st ppv le
ta xv de tin te p', multo claius eu
videbis qui nunc eis ymaginem
que nos sumus Ezra ut dt Iere
xxxi no docebit vlt vir pximu
sum et vir fram sum di. cognosce
dnm, omes em cognoscent me
a minimo vsqz admaxi'm ait dns
hc e em vita etna ut cognostat
dnm prem et filiu et spm scm
Ad hunc doctore sponsa suspirās
ait Can. viii Ibi me docebis vbi
ne malorem incursib, ne hostiu
impetu, non dolus ampla domus
loca referta ameno, fenglucabi

et excelsus / nulle tenebre luce
indeficiente circumlucente / Ibi doc-
trinam querat qui doceri desiderat
et librum legat quem semel vidisse
est totum didicisse / post depon-
em corporis statim in doctor ille
ab malis scis / vn Ciprianus ad
fortunatum de exhortacione scribens
sic ait / Futura est securitas expone-
bunt locum exponere persecucionis et angus-
tias glorificum / claudere in momento
oculos / quibus homines videbantur et
mundus / et aperire eosdem statim ut
videatur deus et christus / tunc ad hoc at-
tendendum est quod asimatis non sit videa
deus an resurreccionem sicut videbitur post
resurreccionem / Vn Augustinus super Gen
minime dubitandum est rapta accionis
sibi metem / et post mortem carne
deposita cuiuscumque et similibus cor-
poralium / non sic videre posse incom-
mutabilem substanciam sicut angeli vident
sine alia latencione causa / Sine co
quia inest eis naturalis quidam appeti-
tus amistrandi quo appetitu retar-
datur quodammodo ne tota intencione
pergat in celum quo dum non subest
corpus / cuius amistracione appetitus
ille conquiescat / De 2o. s. ut multi
gant que premium exigunt patet
per Anshel. in li° de similitudinibus di-
centem tunc iusti cuncta scient
que deus fecit sciendam tam ea que
preterita tam ea que post modum sunt / ibi
a singulis omnibus / ibi ab omnibus sin-
guli cognoscentur / nec quicquam omnis latebit /
qua patria / qua gente / qua stirpe

quis editus fuit vel quid eciam
in vita sua fecit / Et secundum beatum Greg.
post hanc corporee sarcine depon-
mali cognoscent bonos / et bo-
ni malos / et mali malos / et
boni bonos / Sicut ergo boni ma-
los / et mali cognoscent bonos
Nam et dives ab Abraham co-
gnoscitur cui dictum est / Recepisti
bona in vita tua / Et electus
lazarus a reprobo divite cognitus
est / Clamavit inter penas expromine
dimitte lazarum ut intingat
extremum digiti sui in aquam ut
refrigeret linguam meam / In qua
vero cognicione utriusque per cumu-
lus retribucionis crescit /
ut boni amplius gaudeant qui
secum eos letari conspiciunt quos
amaverunt / et mali dum cum eis
torquentur / quos in hoc seculo despec-
to deo dilexerunt eos non solum
sua sed eorum eciam pena consummat /
Fit autem in electis quoddam mi-
rabilius quia non solum eos cognos-
cunt quos in hoc mundo noverunt
sed velut visos ac cognitos re-
cognoscunt quos numquam viderunt
Nam cum antiquos patres in illa eter-
na hereditate viderint eis incogniti
per visionem non erunt quos in opere
semper noverunt / Quia nos enim illic om-
nes claritate communi conspiciunt / Et
quid est quod ibi nesciant ubi sci-
entem omnia sciunt / Iohannes in vnc-
cio docebit nos de omnibus. i.
spiritus / qui interpretatur vnccio / Ibi
docent mortui / quod agunt vivi
vn Gregorius exponens in moral

1º Job. Sive nobiles fuerint filii
sive ignobiles non intelliget. sicut ait
Sicut hii qui adhuc viventes sunt
mortuorum animas quo in loco
beantur nesciunt / ita mortui vita
in carne viventium post eos qualiter
disponatur ignorant. Contra et vita
spiritus longe est a vita carnis
Et sicut corporea et incorporea
divisa sunt genere ita et distinc-
ta cognitione. De animabus tamen sanctis
non est credendum quia qui intus omnipotentis dei
claritatem vident sit foris
aliquid quod ignoret. Sed carnales
quamquam quia amore proprie fi-
lios impediunt hic eos. Sed Job nes-
cire plurima asserit quod hic vehe-
menter amavit / et sive nobiles
sive ignobiles fuerint filii nesciant
quorum eos cura fatigabat
Licet enim mortui nesciunt quid
agat unusquisque post eorum conditionem / sci-
re potest vel per proximorum mo-
rientium relationem / vel per angelorum
revelationem vel per divina scripturam
potest Augustinus de cura / De omnia a-
genda pro mortuis dicit. Fatendum
est nescire mortuos quid hic agatur
animis sed postquam fiunt et potest audire
ab eis qui hinc ad eos moriendo
pergunt non omnia quidem / sed que
sinuntur indicare / quod sinuntur eos
ista meminisse / et que illos quibus
hinc indicant oportet audire / Potest etiam
ab angelis qui rebus que aguntur
hic presto sunt audire mortuum / aliquid
unumquodque illorum audire debere

indicat ille cui subiecta sunt / Non enim cent
angeli qui possent interesse vivorum
et mortuorum locis non dixisset
dominus Christus / Contigit mori mendicum
et illum efferri in sinum Abrahe
Potest etiam spiritus mortuorum aliqua
que hic aguntur que necessaria sunt eis
nosse / non solum preterita vel presentia
verum etiam futura spiritu dei revelante
cognoscere / sicut non omnes homines
sed prophete dum hic viverent cognos-
cebant / nec ipsi omnia sed que illis
esse revelanda dei providentia
iudicabat / Christus autem est qui docet
qui cathedram habet in celo / caput
enim membra sua docet / sicut dicit
Augustinus in libro de doctrina christiana Ad-
tuum doctoris scola suspirabat Ysa-
ie 2º dicens Venite ascendamus ad montem
domini et ad domum dei Jacob et do-
cebit nos vias suas hoc est cum sab-
bato in quo Christus docebat sicut legitur
Marci vi cepit Jhesus in synagoga
docere et multi admirabantur in doctrina
eius. De 2º s. ut intelligat quod preterita
evanescunt potest pz ptholomeus in libro de
silentio scilicet dicit vt inter laudibus
etvalet? convideri? ff dequita in-
hia sib cruci ut puto coram hebe
et Juliano pomerio extrema angeli
sic ait quantum attinet ad scientiam ra-
tionalem memor unusquisque preteritorum
malorum erit / quantum autem ad experientie
sensum prorsus erit immemor / Nam et peri-
tissimus medicus sicut arte sciuntur
omnes fere morbos corporis novit / sicut
autem corpore sentiuntur plurimos nescit quos
ipse passus non est / Unde Augustinus de fine

li. decimo[te] Si se invicem nesciunt
sunt quo sicut dr̄ p̄s chias dum
metunt cantabo luc. iiii[o] Egressus
ihūs in virtute spūs in galileam
docebat in synagogis eorum et ma-
gnificabatur ab omnibus / gr̄a lauda[r] astans
qui liberati sunt a temptationibus p̄s laq
ueus contritus ē et Job xxxv deus
qui dedit carmina in nocte qui doc
nos super iumenta terre et super volu-
cres celi erudit nos / inertes enim
fectorem tristitia tincta despiciunt
et subesse labi quod superbit conts
pcit contemplar / et si in quadam va-
te rerum constitue tanto b' omnia
sub eo conspiciunt / quo semetipsas
ucis auctori omnium subdunt Et in
tincta distendunt cum creatori
auctore uasi se humili[te] subsciunt
Sicut d[r] xxxiii mor / Et si hec
vita ē scis in via quod erit de sanctis
in patria qui carmina canunt proue
te qua enasciunt / sicut in lib luc
aspiciunt / et in luce tenebras depre-
hendunt / Docet homines in
via ubi considerat doctorem
artificium / doctrine beneficium
docendi exercitium Ser.
Docet eos dus homines in via
circa quam doctrinam consi-
dera doctoris artificium / doct[e]
beneficium / et docendi exercitium
Doctoris artificium / quia docens facilis
valens / dicit Deus docta
facilis quia doctrina sapi-
entum facilis multo magis eius
qui docet sicut potestatem habens non
sicut scribe et pharisei Non enim
indiget in doctrina experimento

(carmina)

et tpe no li. docet verborum multi-
tudine / luc xii Nolite solliciti
esse qualiter aut quid respondeatis
Spiritus enim sanctus docebit vos
in ipsa hora quid vos oporteat
dicere De 2[o] ysa. xlviii Ego
dns deus tuus docens te
utilia / non superflua / non curiosa
non noxia vel vicia De 2[o] Joh
xviii Ego palam locutus sum
mundo Ego semper docui in synago-
ga et in templo quo omnes iudei
conveniunt / Et m[r] ii Omnis tur-
ba veniebat ad eum et docebat
eos Omnibus enim docet in g[e]nere qui
omnibus loquitur / Sicut vii tob iglo[s]
et vii decimi[te] ca iiii d[r] Ita
ipse illuminat omnem hominem veni-
entem in hunc mundum quantum in se
est / nec tamen omnes homines illuminantur
De q[to] m[r] viii docebat disci-
pulos suos / quoniam oportet filium hominis
multa pati / Inequaliter enim do-
cebat turba et discipulos / Crisostomus in
de confessione / vitas ubique presides
omnibus consulens tecum / similiter
rudes omnibus et diversa consule
tibi / liquide tu rudes / sed non
liquide omnes audiunt Et in eodem
quo vitas eorum utique appa-
rens illis muta e et illis loquitur
primo vero omnibus loquitur / sed illis intel-
ligunt / qui eius vocem acceptam
foris intus conferunt cum veritate
Dn in ho con faustum quo
diverse sustule ab eodem spiritu dei

uersimode inspirauit. Considera
ercl doctrine beneficium. Eccl. a sa-
pie viij. Sobrietatem et sapientiam
docet / et iustitiam et virtutem quibus
quia nil est utilius in vita homini-
bus. Docet enim temperantiam, pruden-
tiam / iustitiam, penitentes, patientiam
pfitentes / Sapientiam contemplantes.
Ac po. Thob. i. Thobias fi-
lium suum ab infantia timere deum
docuit et abstinere ab omni peccato.
Et leuit. xv. Docebitis filios
israel ut caueant inmunditias et
non moriantur in sordibus suis.
20 Ac 2o. Osee. x. tempus requi-
rendi dominum cum uenerit qui
docebit nos iustitiam. Ac 3o. 2
ps. xxxij. docens manus me-
as ad prelium, ponens quasi arcum
ereum brachia mea / ob
durabile et tutum habet in quandam
dulcedinem quam vir patiens non
frangitur in tribulatione / sed oportet
in grauem orationem. Ac iiijto ps.
dirige me in veritate tua et doce
me. Et ysa. xxviij. Quem
docebit scientiam / et quem intel-
ligere faciet auditum, ablactatos a lac-
te / auulsos ab uberibus. Quintus con-
tracto docetur carne interiori non
temperantiam sed impuritatem, atque non
iustitiam sed cupiditatem, sepius non
patientiam sed pusillanimitatem, interi-
us non sapientiam sed voluptatem. Ac
po. Apok. ij. Balaam docu-
bat balac mittere scandalum
coram filiis israel edere et fornicari

i. uoracitate gule et libidinis. Ac 2o.
Mich. iij. principes eius in muneri-
bus iudicabant et sacerdotes eius
in mercede docebant. Ac 3o. math. v.
Qui soluerit unum de mandatis
istis minimis et docuerit sic homines,
minimus vocabitur in regno celorum.
Ac iiijto ij. ad Thimot. iiij. Erit
tempus cum sanam doctrinam non
sustinebunt, sed ad sua desideria co-
aceruabunt sibi magistros prurientes
auribus, et a ueritate quidem auditum
auertent ad fabulas autem conuertentur.
Considera et docendi exercitium.
Si enim nos adiuuo spiritualis sci-
entiam sapientie et doctrine, nota est in
lectione, meditatione, oratione, con-
templatione per datam gratiam operari.
Habet enim familiaria sunt doctores
de quo ut agimus et spiritualibus
dispositionibus familiaria sed ignota
carnalibus. Ut enim ait hugo in ro-
doctrine sue li. prima lectio intelli-
gat, 2a meditatio consilium prestat,
3o oratio petit, tamen contemplatio in-
uenit. Et de doctrina que est
in lectione. Ac deutro. xxxj. Scribi-
te uobis canticum istud et docete
filios israel ut memoriter teneant.
In eodem scripsit moyses canticum
et docuit filios israel. Et ij. pa-
lip. xvij. docebant populum in iuda
habentes librum legis domini. Ac 2o.
i. Esdre vij. Esdras parauit cor
suum ut inuestigaret legem domini
et faceret et doceret israel. Secundum
enim est meditatio nisi quedam

studiosa ment(is) ad a(n)i(m)a(m) investigandu(m)
diligens intento. De 2o p(ri)mi Re-
gum. Absit hoc pa(ra)m a me ut cessez
orac(ion)e p(ro) vob(is), et docebo vos via(m)
rectam et bona(m). Nam i(n) orac(ion)e devo-
ta recip(itu)r Ver(um) p(er) ipsis infior (?) erud(itu)r
Unde in orac(ion)e consensus addendum P(ro)ps di-
cebat Psalmista os do(ce) doce me
iustificac(ion)es tuas. De iiijto Neemie
viij Abiit p(o)p(u)l(u)s ut comederet et
faceret leticiam magna(m) q(uia) intelle-
xerant v(er)ba q(ue) docuerat eos. Et
in p(sal)m(is) Faciem tua(m) illumina super
servum tuum. Doce me iustificac(io)nes
tuas. Sequit(ur). Duab(us) auctoritatib(us)
h(ic) q(uod) homo interior excipit(ur) h(oc)
s(cilicet) q(uod) doctrina p(er) conte(m)plac(ione)m adepta
magna e(st) exultac(i)o et illu(m)i(n)ac(i)o
in a(n)i(m)a. De his in tractatu de for-
ma docendi.

De iiijor diversis illuminacionum proprietatib(us) ad a(n)i(m)as que docen(tur) in via. h(abe)t s(ci)l(icet) s(cilicet) ment(is) abstractio. abstracte in una collectio / collecte in div(inu)m affectio / affecte quietatio :

Adhanc g(ratia) illu(minati)o(n)em in(teri)or(em) s(e)
a(n)i(m)a disponente eam illuman-
dam oz ab aliis abstrahi / ab-
stractam in se uniri et colligi / u-
nita in div(inu)m affici / et affectam qui-
etari et quodammodo fieri. De p(ri)mo
p(ri)m(u)m (?) mens r(ati)o(na)lis q(ue) in m(ed)io (?) duo-
ru(m) in(ter) se (?) s(ensi)bilib(us) et int(elligibi)lib(us) inferior(um)
et superior(um) collocata, coniu(n)ctus corp(or)i
ut e(st) for(ma). s(ed) ee d(ic)o n(on) ut e(st) form(a)
h(abe)t esse (?) / et h(ab)et sup(er) se lucem et h(ab)et
supereminere ei q(uod) tangit. q(uando) a(n)i(m)a

tice cum erigit(ur) ad regionem luc(is) Ci-
Cum v(er)o inclinat se ad corp(us) et
inferiora intrat in regionem tene-
brarum, et v(er)tice inclinato ad t(er)-
ram more pecudis incitat(ur) et
q(uia) s(u)p(er)ius p(ro)ps Illumina oc(u)los meos
ne unq(uam) etc. Ipsi q(uia) eam oz
abstrahi ab omni feculencia hoc
e(st) a delectac(ione) pravorum / a ligam(en)to corp(or)um
occupac(i)o(n)e negociorum, ymaginu(m) s(e)n(si)bilium
simulacrorum / que o(mn)ia mentem in-
quinat et obtenebrat / et ita
replent q(uod) a(n)i(m)am iam (con)ceptam
recipe aliam inspiracionem p(ro)hibet
ipse q(ui)a d(ici)t Rol. melancolicos
mag(is) esse ydoneos ad hu(ius)mo(d)i
illuminaciones naturales / q(uia) i(st)a complexio
mag(is) abstrahit a mente impe-
dit(iv)is / a delectac(i)o(n)ib(us) carnis / et
tumultib(us) mundanis. Hinc e-
t(iam) v(er)itas et multe allegac(i)o(n)es
eo co tor(men)tis passib(us) conspicitur
et obitu carnis p(ro)p(ri)e non
p(ote)nt radii illuminacionum p(ro)cedere
et s(ed) modo abstraccionis / appet-
mo(?) chorusc(ac)i(o)nis / et scintilla-
cionis / ut d(icit) Aug(ustinus) in li(bro) de cathe-
zizandis rudib(us) / totum inquit
q(uo)d intell(i)go nolo ut qui me au-
dit intelligat / et sencio me n(on)
ita loqui ut h(oc) efficiat magis
q(ui)a i(lle) intellectus q(ui) rapida coru-
scacione p(er)fundit a(n)i(m)am. Illa
aut(em) locucio tarda et longa e(st)
longeque dissimilis / et d(icit) ita
volui(?) se iam i(lle) in secreta
sua recondit. Et infra / ut
amor tantus est ut carnis

destructa caligine penetret inte
rius semen [?] vt tunc fulget
ita que tunc sunt | de tercio patz dicendum
Omnibus prius moto manifestacionis
luminum processio in nos optime ac
large procedit ipsum vt vivifi
ca virtutibus restituens nos replet
et conuertit ad congregatus patris
unitatem, et deificat simpliciter
motum patris est affectus patrie pietatis
ex quo procedunt in nos illuminationes
nos implentes et vnientes et
ad patrem reducentes Est enim lumen
et virtutibus vivifica diffusos tolli
gens et vniens | et quiescens nos
quod prius dissilauerunt fuimus ausi mul
titudinem diuisi principaliter diuisi Sicut enim
radius solis nos reducat ad so
lem, et ille illuminationes nos vni
tos in vnum reducunt in creatorem
Discat ergo seipsum in vnum col
ligere et ad se intrare quod vult habere
illuminationes sicut Baruch iii[?]
Conuertere Iacob et apprehende
eam | ambula per viam ad splendorem
eius contra lumen eius Dicit ergo patz mens
abstracta ab exterioribus et vnita
in se intuetur se et cum sit ymago
dei videt deum in se | Percipimus
enim speculum ad videndum deum
mens est racionalis cum sit ymago
dei expressa Sicut ergo ante speculo
et mundato et deum diligit inspiciens
incipit ei quedam diuinis luminibus clari
tatibus inclinare | et quadam insolite
visionis radium oculis eius appa
rere per Dignum est super nos lumen
[?]. Et extremum lumen visione

admirata ipse anima ad videndum
lumen quod est super se vt dictum est | et erum
pit in quandam flammam desi
derij deum videndi, et ex summa
intencione qua afficitur in deum
summe vnitur deo per amorem quod
est vnio amantis et amati Et
sicut ad flammam incensam sequitur
lux sensibilis ita ad illam delectacionem
et affectionem sequitur illuminatio et intellectus
quod aufert velamen ignorancie ab
eo sicut flamma rubiginem fer
ri Inde est quod ad secretorum enoda
cionem melius proficimus devocione
quam investigacione Certum patet
cum anima sit abstracta et vnita et
in deum affecta familiariter loquitur
ei et docetur ab eo sicut Moyses
in monte et taliter docebatur a
deo per Nox illuminatio mea in
delicijs meis Nox ista caligo
est dicta quando mens ociatur ab omnibus
actibus apprehensiuis quantum est ex par
te sua | et est in actuali ignorancia
omnium creaturarum | non est aliqua creata
vnita | non corpori | sed est in summo
desiderio in deum extensa, et super
omni desiderio virtutis sue vni
ta deo | et tunc recipit radium
diuine illuminationis et apponitur vere
et incircumvelate expectantem dum
tamen in tali vnione taliter se reuelat
sicut nouit decens et dignum
Et huius radij illustracione docentur
mistica theologia, et pauorem quod dicimus
sapiencia habet est cum deus summo conatu
secretissima obicitur est delectacio summa

et cognicio pfecta put e in via
ysa lx Surge illuminare ierlm
quia uenit lu^n tuu / et gla dni
sup te orta e / hec aut illumina
cioes que dce st in actu suo st
qd lu^n i^d uide^r in quo alia vi-
dent^r / Et postea q plibata st de
doct^a dei Sequi^r pb sca / que e doc-
tria bor an^li continens in^oz ca^a
qualr an^lis boz docet aliu
angelu / in q^o cosida^r doctrine
origo / ordo / mo^d / et finis / qlr
anglus docet homie preue-
latiom inriore / in q^o cosidat^r
reuela^ois instinc / eius fbm / et
mo^d / De sbo et mo. an^lice re-
uelacois et subito uelt^a / et
modo uelt^a / Quo aia di-
se ad hanc reuela^om dis-
pone / ingrediendo ad se / p-
grediendo sup se / ad uni-
ta se / resoluendo ext se /
Qualr an^lus bonus doc^z
aliu an^lu in quo cosida^r doc-
trine origo / ordo / mo^d et finis
Docet g an^ls bo^s aliu an^lu
Ad cuius doctrine cosidacioe
videa^s doctrine huius origine
ordine / mod / et fine / Origo
funda^r sup dina reuelacoe
ordo sup discreta cor actoz
mo^d sup intpta^oz inte^lcem / fi-
nis vel ca sr reductiom et co-
usiom / De p^o sic Dina virtus di-
bus se gnitatis oia replet / et
oia latet / ex i^a qbus illucet / et
supillucet / quia incorporalis
est / tn summis an^lis in ea ma-
gis extensis / lu^n cognicois co-
piosius influit / et p ipos lu^n
inferioribus seriatim distribuit
put capacitas eoz recipit
Sicut radius solis nunc pri-
orem et sibi vicimore magis
illuminat / ett^a medi^te seriatim
trassioes penett / et exinha-
bili^te nunc inuia distribucioz
sui luis mai^tat Sicut et vide^t
in calore ignis q proximiora b^e
magis calefa^t / Sic deus q est
illuminacois pria^n / luce sue ful-
gore p^o declat in p^omis an^lis
copiosius qm in aliis / et p eos
mediatores / alis ptica^ant bue
ficiu dim radij sicut pt dyo^s
xiij c. de an^lica ierarch celesti q^e
omnibus illuminat pria^m cuis qs
e illuminari deus est na cunc et
pria^r ut luis fba etipius ee
et vide ca / na dt / qz no ab
alio / cunc qz a seipo / et pria^r /
ipse eni e ca videi cendi et
essen^e ipmis luis etia inferiori
actual suscepte plu^n / Aliud
ex^m pot haberi in li^o de vir^te
ctvno crucad / st tres vl plu-
res fenest^e intree vna post
alia cont radiu solis / prec dis-
pona^r in or^ne / pa^a inuia sus-
cipit luis qs pma / et 2a qs
sc^da / et sic vsqz ad vlt^am fit
defectus luminis / no ppter lu^m

inse, secundum clongatiorem fenestre vi-
tree ultime aliue. Sit ergo in
veritate semper descensu eius a primo mo-
nade, et originali ad infima fit de-
gradatio sive simpliciter, et incorporatio
sive virtutis ad similitudinem aque que
in ortu suo tenuis et clara nascitur
sed paulatim deorsum defluens in pa-
ludibus spissatur et obscuratur. Vero
sit sicut patet in tertio capitulo de celesti ierar-
chia. Omnis ergo angelorum est ordina-
ta. Unde superiores doctrina influunt
inferioribus. Inferiores autem ordines
nichil influunt superioribus. Unde in
ps. xxiiii ubi dicitur quis est iste rex
glorie, innuitur quod superiores angeli in ascen-
sione domini dotuerunt inferiores
aliqua ignorantia omnibus iusticia. Secundum quod
superiores immediate a deo docentur. Unde
Ysa. lxiii. Quis est iste qui venit de
edom tinctis vestibus de bosra. Ex
quo innuitur simul angeli in se quasi co-
ferendo et admirando id dicere, quasi
non presumebat perueniendo di gi-
tantam revelationem ipsum interrogare
nisi per mutuam collationem a deo inme-
diate docere audiunt responsionem, ego
qui loquor iusticiam. Sicut patet in
vii capitulo de divinis nominibus de angelis. Et
sicut illi homines eruditi sunt qui
christum immediate audierunt, et magis
quam illi qui mediantibus apostolis aut
discipulis aut aliis doctoribus didi-
cerunt. Ita in angelis clarius illuminantur
qui in deum inmediate extenduntur
quam qui mediantibus ipsis a deo il-
luminantur. Et per superiores illuminantur

inferiores et adhuc patet ex aliquibus que
multa sunt in biblia. Nam Zach. i.
promittit dominus relaxacionem capti-
uitatis babilonice, quod primo venit de
superioribus angelis revelatur, qui audi-
ens verba bona et consolatoria de
restitucione captivitatis, audiuit magis
a deo, et inferiori domini consilium
revelavit. Item ii Zach. de-
nunciatur quod civitas Iherusalem reedi-
ficaretur et ab omnibus habitaretur.
Vide quo districtum ordinem a deo
ad angelum supremum, ab eo ad inferiorem
angelum, ab eo inferiori ad prophetam
prophetam ad multitudinem. Item sicut col-
ligitur ex ix et x Ezech. quod di-
uina iusticia relaxari noluit penam
iudeorum prima [...] suma cherubim
est revelata. Deinde viro vesti-
to lineis et primum vestitum li-
neis qui designat angelum docetur
vi viri habentes in manibus vasa in-
territus. Neque quod signat alios inferio-
res angelos docent inquam faciem
de puniendis iudicium et de salute
signo crucis in frontibus signatorum
super quem iniquitatem septuaginta tantum
inditis non occidat. Item Dan.
viii legitur quod quidam angelus tamquam
superior iniunxit Gabrieli tamquam infe-
riori ut faceret Danielem intelligere vi-
sionem quam deus docuit illum supe-
riorem, superior autem inferiorem, in-
ferior autem Danielem, et Daniel
plebem. Sicut dicit in uno tractatu de
eiusdem. Non solum superiores docent
inferiores in suis ordinibus immo

in eodem ordine sese doceat eiusdem
ordinis spiritus. Hierarchia enim que sacer
principatus dicitur, et angelorum congregatio
dicitur, in tres hierarchias dividitur, quelibet
autem hierarchia in tres ordines, quilibet
ordo in tres partes, tot modo primas
medias et ultimas virtutes, ymo quelibet
mens angelica habet in sua singulari
parte spirituales primas et medias, etiam
finales ordinationes. Et ideo dicitur Ysaie
vi unum Seraphim clamasse ad
alterum. Plane secundum Dyonisium x. capitulo celestis
hierarchie. qui clamabat prius tunc cla
mabat edocebatur. Unde solum hoc
est in angelis secundum intellectum hierarchicis
sed conformiter cum angelis. Sunt ergo
ergo est triplex trina in intellectu
hierarchico ad similitudinem etiam triplicitatis
que est in angelico consortio. Habet enim
quilibet intellectus naturaliter primo ut divinitus
gratia ferveat amore cum seraphim,
luceat scientia cum cherubim, et
spiritualibus exercitiis diiudicet omnia
cum thronis. Habet etiam secundo ut dominetur
cum dominationibus, et fortis sit
cum virtutibus, et ordinatus cum
potestatibus. Habet in tertio ut principetur
cum principatibus, et nunciet in
ferioribus cum angelis, et principando
nunciet, et nunciando principetur
cum archangelis. Ordines autem
istorum hierarchiarum possumus alibi
commode assignare, sed pertimescimus
pro fastidioso auditore, et quia
non video expedire ad propositum perti
nere. Tertio sic: sicut Damascenus
non indigent angeli lingua

et auditu sensibili. Nam sermonem sensibilem
non proferunt, sed sine sermone prolato
sibi invicem consilia et intellectus suos
tradunt. Unde glossa super illud ad
Corinthios xiii: Si linguis hominum
loquar et angelorum etc. ait: lin
guas angelorum vocat virtus vel signi
quibus maiores angeli minoribus si
gnat ea que de dei voluntate prius
senserunt. Unde credo quod angeli
habent potestatem sermonis intellectualibus quo
indicent affectus suos, et intentiones
de rebus quarum cognitio non erat
in eis aperta. Unde est idem angelo
loqui quod intentione vel cogitatione, sed
cogitatum vel intentum quoddam
luminositate irradiante alii exprimere,
et audire angelum loquentem nichil
aliud est quam eius cogitationem vel
intentum videre. Et quia unum exprimi
non potest ab aliis videri vel intelligi, nisi
ab ipso angelo loquente voluntarie
eis exprimatur. Unde dicitur quod locutio
angeli est cogitatio directa per voluntatem
ostendendi alteri, sed hec est locutio
angelorum scilicet naturalis sua, in qua co
mmunicant boni et mali angeli.
Alia vero est eorum locutio per gratiam
seu virtute speculi sive motoris
supremi, in qua conveniunt angeli
boni et anime sanctorum. Unicuique
enim innotescit intellectus vel voluntas
alterius sicut repentina omnium speculi et
voluntate ipsius supremi motoris.
Unde licet omnes respiciant in spe
culo, non tamen omnes equaliter a

speculo recipiunt | sed quedam plus
quidam minus | s. | digniter rea
picm | et s. voluntatem ipius spe
culi quod ot cui vult | quam vt
Non enim obiectum angeli videt sia
speculo | sed sicut plena tenebra
in sua plenitudine glo | qui confirma
bo corporum primum in medio situo
Admittitur autem sectorem demu
tua locutione angelorum quod sit lu
mina intellectualia ut dicit Iohannes damascenus
Ut cum de luminibus corporalibus ubi
sunt tria luna vel plura | videtur
esse radii omnium commixti vacre
Et probat esse distincti in eorum
pretio si subtrahatur unum illorum
luminum subtrahuntur simul omnes ra
dii ab eo procedentes | similiter si s. lumen
subtrahatur | et similiter de 2o | quod si
esset ibi vera commixtio | non possent
sunt radii luminis | unius separari
ab aliis sine mutatione corporum Un
de patet eos esse distinctos s. realiter | si
ergo quodlibet corpus luminum haberet volunta
tem liberi arbitrii | posset radios
suos coniungere vel influere aliis qui
busquam vellet | et unde quo eciam
vellet | Sic ergo celestia in a
luna cum sunt non liberi arbitrii
predita. s. voluntate sua illuminationes
suas sive formas intellectuales inti
mat quibus voluit et celat quibus
voluit Sic patet quod unus angelus
per intencionem suam alii manife
stat ut non innotescat aliis.
Patet unde pretet hec occultacio
dico quod exposuit. ars. prima occultacio
in spiritualibus | Sed contra ut dicit Augus
tinus super Gen. quod sicut tenebris corporibus
habent aliqua velamenta quibus se
alienis aspectibus occultant | Sic in
spiritualibus suo modo intellectus est esse
et hoc maxime accedente divina
voluntate. De iiiito sic | Dicit
Dionysius iiio capitulo de angelica ierarchia | Ie
rarchia est ordo divinus sancta et actio
deiforme quod possibile est similans
et ad inditas ei divinitus illuminaciones
proportionaliter in dei similitudine ascendens.
Habet est perfectio et intencio angelorum
reducere per inferiores in deum ut ma
gis et magis purgati et illuminati
et perfecti per amorem assimilentur
ei prout possibile est corpori receptibiliter
Necessaria est eciam intellectui creature
purgacio | Nam impura non recipit
illuminacionem | et tenebrosa non potest
habere opus perfectionem | quia qui in tene
bris ambulat nescit quo vadat
nec novit quo tendat | Natura est
ergo si impura est creatura intellectualis
ut hoc quod ab impuritate indeceat
Si non impulitatem ab uno non
contrahit sed angelus | hoc est purgari
ne iniquitat ipsam te consummari
Illuminari autem est pretes accias
et speculaciones cognicione imbui
perfici autem est preposiciones virtutum
consummari | Patet ergo superiores in
feriores purgando illuminando per
ficiendo in deum reducunt. vo
luntatem sua eis innuunt | et omnes

denum aspiciunt in quos legimus
manet aut in tali exitu infa
tigales et attenti sp ad eterne
sapie specta exotenta put que
undq capaci / et hec pfectiu
amoris dum aquo n put oculos
deflecti vel eos retardari / 2c
suas intellas in dm et suos in
vicem invicem extendunt et pro
funt / et addit imitatoem se re
ferunt / tamq spem sp aspiciunt
et deam lume lum recipiunt
et se se retalefacientes / et asu
oribus ordinibus influenciam reci
piens / sese retalefaciunt et reigni
ut no p accoies veritatem / sed
ad originale pacam reuisionem ut
sibi talem silem recipiat / tamq
mod sunt retalefacientes et rei
gnientes sunt Sicut pz ex vii
ca. Anhe. Jer. c. / et ad eundem
predicorum no / qz locucio anli appli
ca[ ] vnius quindam intellis quo
inclinat alia sbam / vel applicat
se ad eam / ut manifestet ei suam
volutatem Spes eni intellis
pa e in intelli anli · h · qz ea cog
scat / 2a e in via affcu · h · q
vta ea affica / 3o ead · spes q
sic concepta est / et ita qua sic
affica / inclinat anlu / ut eam ali
manifestet / et tunc h anlus volutz
manifestandi eam / et illa spes
put e sb no mai dr vbum
Dz ecl intus / sed dz vbu pplis
vbi exterioris et vocalis / ut sicut
nostra vita e vehiculu vbi interioris
ad aliu / Ita ibi intus vehit ad

aliu ipsius vbu et sic spes
ipa put e subactu mai dr qi
exitus suo mo vehit seipam
put eat intq sub volute mai
dr ul e intq et vbu · h ·
cem h · h · rom / differt altz
et altam / et intelligo locucoz
anli put ipa spes pro est
in ronem concepta / 2o in 2oe
affectus 3o in rone vbi et
intq Pret aut locuo anli
alocucoe inca mihi / qz locuo
anli bom pt manifestare qd wlt
et tm illu cui lo ad atte
tiom sicut ingra dicut et sed
ad pt est in locucoe huana
h in volute audientis e qz se
cutat / vel no coditat ad au
diendum Qualr anl
docet hominem preuela
coem interiorem / in q conside
ra prelacomis inisten
trous · sbm · et modus
Docet ecl anlus hoiem p
interiore reuelacom / Con
sidra qr in hac doctrina da bo
nd anlum reuelacomis inise
num / tpus congrum / sbm et
mod / De pmo sic q deam
gencom / Grav a leg p anlos
nos data e Gal in Ez cum
cutos an lege et pq legem
prcs nros anli addinu re
ducebat / ul agend incredu
letes / et ad vitam vl viam
de errore et via excecata
traseuntes / vel ordines sacros
vel inferiore supmdanorz pot
entas visiones vel dinas

quasdam prinitianeb sub enar-
ratte mai teb Et hic go dica
dum locutu Moysi uel prophe-
tu hic fiebat p anlob ammist-
torias s aucte dina Acto enim
deis attribui agetu qm instro
vtraque sil agente Anh etiam
sursum ducebat ad dum totes
land metuus rombus noluit
eius agnoscend et facid et hic
reuelabat ipi porib mab vt
Abraham an lege Josue et
Gedeon sub lege Corneli
pq lege Reuelabat eciam eis or-
dine ethe et ordine vita a-
gende q erant in mundo arche-
tipo descripta .i. in dina mente
et eciam archana mistia que
sunt sup oem inuestigacom ro-
cionis .i. n dico q eos illuiaret
intius et hic e dei solius vnde
reuelabat quotiscq suo mistio
sicut hic docendo vn sup id
ps Da m intm ut distam
manta tua glo solus deus dat
intum et si aliqd mistio an
vta Ita eim anlus dr dare
intu homi sicut qsi dr dare
lu domui q fenestra fat cu
ea sua luce no penetret uel
illustret Dicit go illuiat an-
uam ppando intu ad illuiac-
tom gram Dicit eim malignus
spc quibusdam nebulis error
obstruit oms meatus intue Ec
conuerso bons anlus ab nebu-
las errois remo appit intue
meatus ad recipiend lum ult

cpradio luc dine quo introcute
surgunt cogitanes bone Rao aut
est aliqn reuela a flat anlico mi-
stio homo eim tn sit reuelac si
e pfcus ut quodamo absoluta
uel qi sit a corruptoe carnis
et iordinatoe affecoms appet
ei in quadam chorusatoe lump
dina sine mistio anlico vt in
paulo q uidit dm in raptu sicut
auch de tria Jerar sine uelamie
corpulente scripture uel fi. Appin-
liume in mete ad recepto r ipo
lume o dm lux ps ps In lume
tuo videbimus lum In quo c rorib
etiuis cognoscunt oma morha
etim moha Adqm pfcom requi
ut pimo viuat aia s pfcionem
in vtutibus politicis Dem s per-
fcom in speculatius 3o s sapim
que e supma speculaciones ere
cogito dei et int vinc s hac
vtute ille mapie e pfcus i gue
homo qui no psta et enigmata
dum videt Sicut dr pmo uoze
de moyse ymo no tm e bo sed
sup homez qr effert in confor-
mitem et assimilaciom sone
anlice Iste e go pfcus tn non
fit reuelato p ministeriu anlorum
Si vo no sit pfcus reduci ad
cognicoz di p ministeriu anli sicut
radius solis p se expandit ad
iuctina et p i tnist ad a ut
dem fuit sup Sic dina lux
pmo descen in pmz Jerarchiaz
et apa in 2am et a 2a in 3am
et a 3a Jer a in aias ronales
que participant mte ministerio

angelicos tamen et summe levatur
divina cum bone purgationis illu-
minationis et perfectionis. De secundo scilicet
tempus congruum revelationi ex-
cessus mentis, ad sompnium, et
de excessu mentis qui quandoque fit de-
votione, admiratione et exultatione.
Scribit Ricardus in libro de contemplatione:
Frustra enim homo ad istos theori-
cos excessus nititur nisi divinis re-
velationibus adiuvetur, ad quos tamen
pervenit tamen familiaris mentis se-
cessus aperit, quod patet primo in devo-
tione excessiva. Genesis xviii. Ap-
paruit dominus Abrahe sedenti
in convalle Mambre in hostio taber-
naculi sui in fervore diei. Cumque
levasset oculos apparuerunt ei tres
viri. Per tabernaculum mens tamquam gres-
sibus dicitur humane mentis excessus
tum exterius ipsos scilicet egrediendum
vel eciam interius descendendum vel
eciam superius levandum. Calor autem
diei fervebat quando Abrahe dominus
apparebat, et in hostio sedebat
quando ocio contemplationi vacabat
et fervens in eo desiderium vitalis
estuabat. Ecce duo concurrunt in
hoc excessu mentis qui ex devo-
tione consurgit, immensitas fervoris
et novitas revelationis, quando enim
celestis desiderii mens incendio
uritur, radius divine veritatis ei per
anhelans(?) [illegible] revelatur, et as-
cendit per desertum sicut virgula fu-
mi ex aromatibus mirre et thuris, per
hunc fumum mentis devote mentis
desiderium propter exaltationem sicut
fumus ab igne qui sursum se ascendit.

et se descendens quasi defectu fiat
et sicut ignis liquorem vasis
elevat, dum ipsum modo in unam
partem, modo in aliam, modo deor-
sum, modo sursum attollit,
et cum vas commoditer liquorem
per ebullitionem ab infimo usque ad
supremum repleverit, tum violentia
quadam intrinseca vasis evacuatus
agitatum liquorem eicit et foras
effundit ut ab infimo usque
ad summum pateat. Sic mens
amoris igne succensa fervens
et estuans et ignorantie re-
bellans, tunc veritatis et intellectus
iactatur. Deinde ab infimis repul-
sa et aliquantulum extenuata
trahitur ad summa, ubi facta
in extasi mentis lumine veritatis
revelationis, et in statu de-
votionis sentit accensum reve-
lationis. Secundo accidit in ad-
miratione ubi perfunditur nova
luce. vi in Canticis. Que est
ista que progreditur quasi aurora
consurgens, aurora lucis no-
va tenebris mixta. Circa autem
in excessu mentis est aurora admi-
rationis luce subita cum tenebris
mixta quando mens videt quod
vix credere valet, ut sibi sit lumen
revelationis et tenebre ambi-
guitatis, et sicut aurora paula-
tim elevatur, elevando dilatatur,
dilatando clarificatur, deinde per
incrementa sua in defectu termina-
tur aut post in die. Hec
tamen non ut iam non sit
sed ut iam non sit aurora immo
lux clara terminatur et in noctem

Ubi ita deficit ut non audiat
nec etiam videat sit / sicut in isto mentis
excessu / qui examinatur per
frequentem actum / quando cum ad nomi-
nis divini iam miramur / et amira-
diligentius attendimus / et atten-
dentes plenius cognoscimus / Accres-
cit ergo examinatio attencio / et
ex attencione cognicio / et dum
crebrat cognicione plenius illu-
minatur / in quandam sui mundanum
aspectum et affectum a se ipso pe-
nitus deficiens transformatur Dico
sed non ita ut non sit intellectualiter
sed ut iam non sit humana actuali-
tate in claritatem conversus ad deum
spiritum lucem iam speculando
in eandem ymaginem glorie transfor-
matam Et sic audiat consurgens de-
ficit in die ipsius humanitatis claritatem
et in noctem mentis deficit
divinum a statu suo mens tota
liquescit In figura huius Regi-
na Hester domina scilicet talis de regi-
onibus suis ipsa regio desiderio vi-
dendi Salomonis Ad omnia ac-
cessit / intra graciam accepit / obstu-
puit videns sapientiam regis ut
ultra spiritum haberet / Hec est mens
sancta spiritibus et appetitibus carnis
non subdita investigatione
vitalis amore succensa / quia
et audit / quia inter orantium
suspiria et desideria et divi-
nitatis revelacione / quod cognoscit
quod excessiva industria sciencie non
sufficiat Et non ordinem que-
sivit et audivit / propter ea vidit et
intellexit / tamquam obstupuit
et defecit / huius ei gradibus sub-
levatur humana anima de ameditacione
tacione assurgit in contemplacionem
contemplacione in amiracionem / ex
amiracione in mentis alienacionem
Et adverte quod Regina hec in hac re-
velacione et non tamen spiritum tamen
revelacione Johannis legitur quod ipse
fuit in spiritu / sed quod fuit Regina
omnes sine spiritu Aut Johannes
adhuc in carne fuit in spiritu ad
quod spiritus in spiritu / vel spiritus sui
spiritu / sed hoc est spiritum in spiritu esse
semetipsum intra se totum colli-
gere / et illa que ita carnem
vel in carne gerunt penitus
ignorare Sed spiritum esse sine spiritu
est se ipsum extra se et super se to-
tum effundere / et que sub eo vel circa eo
fuit / iterum ignorare / et in divinitatis
dulcedina totum intrare Sic spiritus
se ipsum non habet quando incipit a se ipso
deficere et mirabili transfiguracione ab
humano in divinum transire ut iam
non sit ipse qui ita deo adheret
Anima que adheret deo unus spiritus
est cum eo hec est in montem domini
ascensio et claritatis transfiguracio
eius inde / hoc idem accidit in extra
sita exultacione / Unde Canticum viii
Que est ista que ascendit de de-
serto delicijs affluens innixa super
dilectum suum / quia de deserto mens
ascendit / quando supra se in alienacione
transit / et se in ymo de-
serens et ipsum ad celum proficiens

spiritualium gaudiorum plenitudine af-
fluens, et infusa verbi celestis in-
effabilis suavitatis leticia tota se di-
vinis immergit. hoc est ergo dedu-
cto ascendere supra seipsam ire,
et humane possibilitatis metas
transcendere, et tunc temporis spiritualibus
deliciis affluere. Summopere inquit
super dilectum ut habetur Canticorum 8. deso-
mitate cogitemus puellam teneram
et delicatam, ut potest in multa
deliciarum affluentia educata, et
multo vino madidam, que in cel-
lam vinariam introducta, et
torrente voluptatis potata, co-
gitemus quod primum temulenter
vix possit incedere, et primum
ebrietate non nouerit viam discerne-
re, sed super dilectum se inclinat, quod ut
ea sustentat, aliter via appellatur,
quam nadat, sustentata quia vix il-
la ad delec-
tationis sustentata prodit, quia ipse
ipsa deficiens radiis se revela-
tionis que aspicit. Beatus enim
Sompnum intelligit est accipiende revelationi
Numeri xii Si quis fuerit propheta
domini in vobis in visione apparebo
ei vel per sompnium loquar ad illum
Et ex consonat sententia claris verbis
quod patet primo ethicorum libri iii de naturali philosophia
ad visiones Hysidori libro 8 per se
dicitur Sic anima futura consuevit pre-
videre et que ab se agenda sint alia
aliter attentissima presignare Separa-
ta enim a corpore melioribus operibus
et virtutibus cumulata, speculum
quodammodo per seipsam facta et

anima corporalium perturbata, contempla-
tione et potentiis facta futurum cum
ex causa per sompnos est. Sicut
per Algazelem in prima philosophia di-
citur tractatu 4 de causa visionis quod
dormitio est retractio spiritus ab ex-
terioribus ad interiora. Spiritus autem
est subtile corpus compositum ex
vaporibus humorum cuius sedes
est cor, et ipse vehiculum virtutis
vitalis et animalis, per quod virtutes
sensibiles et motiue transeunt
ad sua instrumenta. Unde si aliquid ob-
struxerit cursum suum per quos quasi
instrumenta sensus, desiccantur sensus
et sequitur stupor et morbus caducus.
Iste autem spiritus mediantibus arteriis
diffunditur ad exteriora corporis.
Cum igitur in sompnio quasi totus ad
interiora reducatur et quiescat
sensus, remanet anima libera ab oc-
cupatione sui circa sensus, et cum
invenit se liberam sine impedimento
nata est coniungi substantiis spiritualibus.
Et sicut recipitur forma que
est in vero speculo, in alio speculo sibi
opposito clare, ita fit in proposito
nisi quod speculum male non potest
clarum. Speculum autem spirituale
quod est anima, revelat prout est
contemplatio eius non, 3o platonem
et Socratem qui dicunt sompnia
esse in animabus et visiones
per angelos vel per se dicunt esse in aere
quasdam substantias separatas que
inclinant animas. Sed quocunque
hoc fiat sive dicatur sompnia

vel in sompnia vel visiones vel
fantasmata vel oracula, contra-
rium quod anima tunc est abilior et purior
ut ei fiat ab angelis revelatio cum
stabilis et adeo conjungatur lumine
eo divinum quod est simplicissimum
et universalissimum et virtute effi-
cacissimum non est proporcionatum
ut recipiatur in maxima se-
mite, et specificetur per cognacionem
ad lucem angelicam quod est magis
contractum et mentis angelice propor-
cionatum, tunc secundum philosophos habet reve-
lacio plus sive in vigilia duabus
de causis Una est quod anima est
ita fortis quod non impeditur a sensibus
sed propter suam fortitudinem dilatatur
ad speculandum simul superiora
et inferiora Dicitur enim aliquis
adeo fortis esse ut simul posset scri-
bere et loqui et loquentem intelligere.
Alia causa est cum sanitas et ca-
lor ita dominantur complexioni quod
hoc fit caducus propter dominium me-
lancolie, et alienatur a sensibus
que solent afferre spiritus, et tunc
apertis oculis fit stupidus et tur-
bidus absens ab eo quod videt
et audit hoc autem contingit quia
spiritus debilis est ad exeundum ad
exteriora, et talibus aliis sunt re-
velationes licet nesciunt quid dicant
ut sunt demoniaci et caduci
et aliqui divinum naturales autem mo-
dum ponunt aliam causam revelacionis
in sompnio dicentes quod lucis

radiale stellarum qualibet est influ-
xa elementis et in ipso sunt virtutes
superiorum motorum que derivantur ab
uno in alium successive sicut secundum ordi-
nem Jerarchiarum descendunt in angelis
influenciam procedere et secundum formam
influxa operatur virtutes secundum congruen-
ciam quam invenit in disposite materie
utriusque tamen ad vitam corpoream
quam ad vitam animalem sicut dicit quod [dicunt]
forte celitus euectione ad nos movet
fortissime corpora nostra, et imprimunt
suas virtutes licet non senciantur propter
exteriorum tumultum Unde cum fit
alienatio a sensibus et maxime in
sompno percipimus motus eorum et
causa futurorum quedam Alia autem
ymaginatiua ad quam pervenit motus
huius forme recipit motum secundum di-
spositionem eius. Unde quales formas simula-
crorum quibus explicantur tales forma
secundum concupiscencias quales formas quibus
explicatur amor libidinosus et
ad operacionem talium ymaginacionum
inclinat forma recte tales irritantes sop-
nianti et movens eum et facit motus
corporis et anime secundum instrumentum debite
sicut fit in eis quantum motus ad alterationem
et generationem et ideo talibus instrumentis
multiplicantur ei multa simulacra sed
in materia multiplicantur ei multa
agentia sub ipsa, et tunc fit sop-
nium multorum colorum et fetorum, in
quibus demonstrantur talibus forme explicite
et est exemplum in forma artis que est
species operibus, et tunc procedit in manum
artificiati multis utitur instrumentis, et [artificiati]
hoc modo varium artificis motus secundum terminum

theologie

ad ymaginacionem sicut ab omni quantum
ad hoc ut dicatur artificium perducatur. Secundum
nos theologice loquentes hunc ad presens
totaliter modum non recipimus, tamen iste
modus ponat revelacionem naturalem.
Nos autem prescientiam gratuitam naturalis
aut revelacio dicitur attracti-
ta prius quia naturalis preter expo-
sicionem causarum causatarum. Ista autem
ex dignacione divina et ministerio an-
gelorum. Secundo quia naturalis non se exten-
dit nisi ad causas determinatas, divina
sed revelacio se extendit ad omnia.
Tercio quia prima sit fallibiliter, ista infallibiliter
propter quod prophecia in qua est revelacio
principua secundum divina inspiracione rerum
eventus vincit multitudine denunciantis
divina non arta naturali causa rerum
eventus, quantum ad omnia futura contin-
gencia non tamen quantum ad ea que
habent causas determinatas in natura in-
modum vite denunciandis non moli-
vamente. Concedo tamen quod primum
anima est habilis ad recepcionem impres-
sionum corporum supercelestium in quibus
spiraliter ad quos futuros eventus quos
sua subtilitate providet prophetam quod ex
impressionibus supercelestium relin-
quuntur in ea aliqua similitudines. De
his in IIII dialogi Gregorii.

De subiecto et modo angelice revelacionis et subiecto multiplici et modo multiplici v.

Dicto de duobus ad revelacionem an-
gelicam pertinentibus, scilicet angeli-
co ministerio et statu cognoscente. Secundo
de duobus consequentibus, scilicet subiecto et mo-
do. Sunt enim revelaciones alie mal-
contentibus in culpa, alie torpe oc-
casionatis laborantibus in pena, ali-
ud existentibus in gracia. De primis
mencio est in Balaam. Circa quod no-
tandum quod quedam sunt dona dei que sunt in mal-
is tantum et non faciunt eos bonos, ut
timor servilis. Quedam non que
sunt in bonis tantum et non faciunt eos
malos ut caritas. Quedam non
sunt que in bonis et in malis sunt
tantum ut prognosticum futurorum et hu-
iusmodi. Sed tamen in malis sunt appa-
rencia(?) non. In bonis sunt eciam
spiritu et cum spiritu, scilicet ad Corinthios XII.
Unicuique datur manifestacio spiritus ad
utilitatem, alii quidem sermo sapiencie,
alii prophecia etc. In quo notandum diffe-
rencia eorum prout sunt in bonis et ma-
lis. Nam in malis ponuntur spiritu
sine manifestacione. In electis
autem quia datur cum spiritu ponit ipsum
dispositio. Preterea in malis sunt hominum
ad utilitatem ecclesie, in bonis ad
utilitatem persone ipsius, et hoc est quod dicitur
manifestacio spiritus ad utilitatem ipsius. Hoc
enim dabatur malis spiritus prophecie
ut eorum testimonium afferet ecclesie pro-
ut dicit Augustinus li. IIo de mirabilibus
sacre scripture, quod Balaam per-
missus est venire ad Balach et
adventum Christi per prophetiam gentilibus
qui futurus erat venerant salutare
in lege dei scribentur. De secundis hoc
de corpore occasionatis unde aliter dicitur
secundum philosophos et aliter secundum theologos. Po-
nunt enim philosophi prognosticos istos
futurorum que sunt in corpore occasionatis
ut freneticis et melancolicis et
huiusmodi ex alienacione et racione suppo-
sita ex complexione. Theologi
non ponunt hoc in eis evenire.

lacione. Tercia aut(em) prophetica ista est
sicut dicit philosophus in libro de sompno
et vigilia, et illa quorum natura
loquax est, et per multitudinem fan-
tasmatum decurrens, ut melancolici
qui multum per se loquuntur hii vi-
dent multas visiones, quia
virtus ymaginativa eorum semper fa-
bricat similitudines congruentes motibus
suis in eorum corporibus, et multa i-
veniunt fantasmata que congruunt
ad futura, sicut contendentes liber(e)
rapiunt. Ita isti mentem contendunt
et rapiunt simulacra motuum et
passionum diversarum, unde sicut qui
multa et multociens iacit, quandoque contingit
signo, quandoque non disparat. Sic is-
ti tot et tanta vident quod non potest
esse quin aliquid eveniat eorum que vide-
runt, et ita sompnia eorum sunt at-
tributiva futurorum. Quarta aut(em) scorpus
maxime. Augustinus ista est sicut dicit
in libro xii super Genesim ad litteram. Hee
prognosticationes futurorum que fiunt me-
lancolicis et freneticis et hiis similibus
comparantur visionibus sompniorum. Anima
ante in vigilante dum vacabat sensibus
in apprehensione obiectorum fabricat
sensibiles in spiritu mira celeritate
similes rebus corporalibus quas vide-
bat. In dormiente aut(em) ipsa anima
quia quiescit ab occupacione
exteriori corporis sensuum et sensibilia va-
cat interiori occupacioni, sicut
ignis torpore opertus tunc vel
ardet ut contingit, sed evapo-

rat fumus tenuis, quod si commotus
fuit suscitatur in flammam. Sic et in
anima indormiente, ut penitus mor-
tua actu vitali, ut penitus elucet
per sensus, sed instar fumi vivit operal-
iter. Nam cum eius potencia ociosa est interius,
vegetativa enim vacat circa actum
nutrimenti, sensibilis circa similitudines re-
ceptas, aut circa corporales fabri-
catas. Numquam enim cessat fabricare
similitudines in spiritu suo, sed quia con-
fuse sunt similitudines, id est in spiritu et in me-
moria sensibili sunt confuse est communis
organum, quia corde non sunt equaliter
extense, ideo racionalis operans super
similitudines receptas cum sit subtilior
vel subtilior, ab ymaginibus specu-
larum confuse, et si perdidit, ceteris fu-
tura hoc est experiencia quandoque sicut
dicebat vir propheta. Sed quia in primo sta-
tu dum racionalis illas intuetur
ymagines quandoque more visionum
occurrunt teces radicati in corde
quorum primum est a corpore et duo
in anima. In corde quia sensus ligati
sunt ut patet in dormiente, vel tur-
bati ut in melancolico, vel inclusi
aditus sensuum sicut patet in freneticis
quibusdam etiam acuta patientibus.
In anima vero duobus modis ut quando
iam corde rapitur in alienacionem
ita ut per sensus corporales videantur
corporalia et in spiritu quedam similia que
non distinguntur a corporibus, vel per
aversionem mentis penitus a sensibus
corporalibus, ita quod nichil apprehendatur
per sensus corporales, sed habet anima

in similibus corporalibus. Hiis quoque ita
se habentibus arripitur tunc anima a
malo spiritu et facit hominem de-
moniacum vel arrepticium, ut
supra probatum est. Si vero a bono spi-
ritu assumitur efficiat hominem loquen-
tem misteria, si non intelligit,
aut vere prophetam si intelligit, aut
ad tempus perdere quod sensoria corporis
alios. Spiritu angelico per hoc sursum
gerendo ad levandum sopito a pertur-
bato corpore et intellectus interius nunc o-
mnibus actibus quo diguntur senten-
di motus. Anima que motu propro
cessare ab hoc opere non potest, quia
per corporis non sunt vel plene non
sunt corporalia sentiendi, vel ad
corporalia visui sive intentionibus dirigi
spiritu corporalium similitudines agit aut
intuetur abitas, et si eas agit
fantasie tamen sunt, si aut obitas
intuetur ostensiones sunt. Quantum
autem non in ea videnda spiritu
assumitur divinitus hec deinceps
et sicut scriptum est Effundam
de spiritu meo etc. Utrum a bono
spiritu assumatur spiritus hominis et habundan-
dendas ymagines non corporaliter signi-
ficet non puto, tamen vero in corpore
ca est ut in eas expressum intue-
das humana intendaciter spiritus, non spiritus
ad figurare cedere est, sed tunc signi-
tum spiritu ademtante spiritu
sive dormienti sive ad alio
corpore, ut accidunt sensibus abalie-
natur pacienti. De quibus vide supra
post principium capitulum iiii distinctione c xviii
supra Zacharias. Dixit angelus qui lo-

queba in me. Nos enim si docta
cursit prima, sicut homines fumo
mente acre perducit ad auditum.
Sed quanto autem movent pulorem
tanto magis reddit ea clariorem
et abiliorem ad percipiendum veritatem
lucis, ut tamen anima est in anima loquitur
locum in ea, sed solus deus qui est anime
intimior quam ipsa sit sibi. Certe sic
magnes ferrum attrahit. Ista autem
sit vestra occulta inspiracione ad
intencionem sua non me propo-
sito prebente ipsi impedimentum, cuius
aut doctrine sive duo respiciat opera
actum et impressione mutua, primum
consistit penes purgationem illuminationem
et perfectionem sicut dictum est Dyonisius iii c.
de angelica ierarchia, quod purgatos in
ipsos perficere velle et a bonum
liberari consilii cognitorem. Illumina-
tos aut adimplere divino lumine
ad speculationem habitum et virtutem
et oris castis intentos oculis re-
ductos perfectos aut exemp-
lificato tunc formatos participes sunt.
in spiritu sacerdotum perficere saectum.
Racionalem enim mentem inclinat facit
impuram vel corruptam que ge-
nerationem ex amore inordinato amate
ad non amandum, aut sic non ama-
ta non amate ad amandum ut
sicut amandum. Amor enim unit
amantem cum amato, et ideo
utilitas est in anima ex amore
inordinato, quia unitur vilior
se sit aurum commixtum argento
contrahit impuritatem, propter hanc

inptionem cum vilior

inpectiom tam viliori et tam
diffili ꝭ | hoc e ẜo purgari
uel nisi ordinate dilig' | Sꝫ sepa
ri ab affcone ħtemoi | et pꝰ pur
gacond sꝫ illuiao | Sit aut ocls
cordis no illuiat ad videnda cor
ha ñ recipiat radiu solis medi
ate ut iue te Ista illuiatos ozm
plex dimo luce adiuntaoz et e
bta mis plene et no luce | et p
dcam purgacond meis reduat
ad hanc illuiaoz | et dein pillum
ad pfcom | que pfcio e expac
bom ordiua | et no erroniei bo
nore scia bona opari | et omis
opones digendo ad pura dei
ꝯteplaom | que e ronalis caue
ulia pfcio Hec st metes exim
pfco ꝯducte et sacroz pncipes
effecte | et anle nos purgat ope
rando | ne sit in nos amor sin
ordinato | que fat et distortu
affcm et tenebrosum aspectum
hc cam intendut | et ut medicia
et luce et pfcom qua hnt nos
tradat put pnt et dut Sunt
em specula clarma et illuna et
illuiana | et sicut speculu lucu qd
suscipit in ocliud inspicit ipm
transfundit | ut phe desuo luce ꝭ
dimines tn. tom luu suu alii tra
dens lcz forte in suscipiete uing
sit qm in tradente ppr amorem
suscipientis capacitatem Ista pcedit il
luiao et doctria ab anlis supio
rib in infiores | et ab infiorib
in aias rolles | Angl aut in

pssionis iste e | tam intelctualis
natura qp q sit | deus angelus
homo | Similiter istorum deinter
docet | cum ens denoiar in
noticia intelctualem rem igno
tam ab hoie p luu int ꝯgetis
et pp ias conceptoes pse notas q
se hnt ad i luu sicut instra
ad artifice | Deus q aiam intelu
ali luce insignit | et notam
pncoz piaoz eid impssit q
sit qi | seminalia sciaz | sicut re
bus malibꝫ impssit seminales
rones om effcuu pducendoz
ex potellen mo | no doz hoiez ut
pote hoz duoz cu ex omibꝫ ho
no . s . unu par e hoi . s . int tum
Atm par impare ñ heat im
pm | no pt eu docere causando
luu id ut augendo | sꝫ ext a pte
qua scia ignotoz ca ppia
pse nota | pt ee ca scie in ao
hoie qdamodo no sicut noticia
pi oz tradens | sꝫ sic illud qd im
plicite et potentia ꝯtinebat
in pia us educendo in actu p q
signa sensibilia exteriora sensui ostensa
Angelus aut q medius e orme
ne int deu et hoiez | me o ma
hꝫ illuiare p doctrinam | hꝫ em
luu intelctuale pfcius q homo
nar | no pt q infunde luu in
tellctuale aie sic deus fat sꝫ disp
ad infusionem remo do uelacom
et ꝯfortat ad videndu pfcius
q ꝭ pfcom in eod que si ꝯtinue
pfcior ꝯfortabr ptez eius
Potest ecel hominem docere expte

ipna orz no notica pna orz et tra
dendo ſic deq neqz deductionē
gtlonū expna ns ſub ſignis ſſi
bilibꝫ ꝓponēdo ſic hoc fat ſꝫ ry
magina ne aliquas ſth nes impꝰ
mendo, et intu volunt per
impſſionē ſignido, et oudendo et
no facto nō vnū vtz an lub in
ꝓmat, vel vtz aia inſcripa in
ra celi te forte ymagies ꝯc
ent Augꝰ xn ſup Gen ꝗmo
aia debet ſe adhīant reue
lacon diſpo ıe ingrediēdo ad ſe
ꝓgrediendo ſ ſe admirādo
imo ſe reſoluēdo extra ſe
Attine an lor et eorꝫ re
uelonis ꝑticipem une e
vt eid ſe ꝑbeat doablem aia
ꝯoteda ab angel ꝑo ingrediar
intra ſe 2o ingreſſa ꝓgrediatr
ſ ſe 3o ꝓgreſſa admire ıncta
ſe, 4to admirata reſoluar ex ſe
In hiis em ꝯcurrit tam doctrina
dei qn an li Depo n Dan Da
nieli ꝑ noctē myſtiū reuelatū
e ꝗmo e ſopnū ı lectulo
an lorz qd nob ꝑ nocte reue
latr qn ſſ ubꝰ exteriores qı dor
miunt et interiora īm Pu ſi ub
ſerta reuelari nolūg aperciore
imphata ne qı nocte dormiūs
Tunc em vox an lorz auditr
et eorꝫ lūo addiſcatr, qn ſcıa
mēte aſclarū acone ceſſat
Non em ꝑfce ſuffi t homo ad
vtrūqz diuiſus, ſꝫ dū impli
ta ita exteriora, vn exterig au
ditū apit, in interig obſurdeſcat
Vn ſponſa dicebat, ego dor
mio et cor meū vigilat, quā
du exteriora qı no ſentimg, in
teriora interig apphendimg, Job xxx
iij ꝑ ſompnium in viſione noc
turna qn irruit ſopor ſup hoıes
et dormiunt in lectulo, tunc apit
aures viroꝫ et erudies eos in
ſtruit diſciplina ut auertat hominem
ab hiis que fecit Pu in viſione
nocturna Nox em e vita ꝑus
et qn dm ſumg ı vita ıſta
qı ſb quibusdam ymaginatoibꝫ
nocturnis vidꝫ dei ſecreta qn
irruit ſopor ſup hoıes Cra
quto ming ſcıı vi exterior actoı
deſiunt, tanto magꝫ intra
met ꝯtubilia cogeſcūt, tuc api
untur aurꝫ, qꝫ tunc fiūt angelice
reuelatoes .i. ſi re dub reue
lat auiculam Samuel Cumg
em ꝑ uaiaꝫ irēu amorem
diſtracti et exterig fuſi dimiſi et
multiplti Ꝺꝫ in reuelone an
gelica nob redunat ad vnitatem
ꝯ ſit vtg vnifica Sic dıoꝗ
dt ep lius appitionis ꝓceſſus
ı nob veniens ſit vnifica vtg
nob replet et ꝯūtit ad cogre
gatl patris vnitez et deificam
ſimplicitez, qꝫ auitit nob amlaē
reꝫ exterig amatorꝫ, et ꝯuītit
nob ad dm diligend vnū et
vnī, ſicut em radig ſolis reduit
ad ſolez, ſic ıe reuelonis radig
nob reduit ad vnitez, cui ſoli
demg inhērere ꝑdiforniter Diſ
tat g ſeipm in vnū colligere et
ad ſeipm intrare, qui vult an lug

62

reuelante audiuit. De s(ecund)o Ga
lath. i. Placuit ei qui me segre
gauit de vtero matris mee et vocauit
per graciam suam ut reuelaret filium
suum in me. Ille ab utero matris
segregatur qui per graciam a carnali
consuetudine sursum ducitur. Postea Emit
te lucem tuam et veritatem tuam ipsa
me deduxerunt etc. Sic enim Christus
assumpsit Petrum Jacobum et Jo
hannem et duxit eos seorsum
in excelsum montem. Ascendunt corporis
tamen terrenis distrahitur. Et tu si te per
studium operis meditacionibus et
oracionibus promoueris ad perfectionem
cogitacionis. Multa enim exprimuntur
operando, multa meminimus meditando
multa extorquemus orando. Sunt
quoque omnibus indigemus angelicis
solaciis. Hiis ternis comitibus nobis
adiunctis vitas perficit et in altum
se extollit. Unde est quod multos
videmus studiosos in lectione, desi
derosos in oracione, tepidos tamen
quia tamen presumunt montem vitalem
ascendere sed non possunt. Quia desertus
¶ tussiti corpore non est. Non videt corporis trans
figurati claritatem, non reuelacionis
angelice prouidenciam. Sed non quod
angelus Sathane transfigurat se
in angelum lucis. Utrum enim transfi
guratur se et corpus et duas
scilicet corpus vestem sine lucem con
firmat sub duobus testibus,
quia Moyses et Helyas appa
ruerunt cum eo in monte, ut in
ore duorum testium non dubitemus.
Desta nobis parabolis reuelacione

quia reuelacionum suscepta beo, maxime
de cardinis que probari non potest scripture
attestacione. Ad probandam quod re
uelacionibus veterum legibus et prophetarum
maiorum roboro auctoritatem. Aloqui
abalienacione dici, scilicet est reuelacionibus ti
mendo si scripture sacre tollatur non
consenciat vel concordet reuelacioni.
ii. ad Cor. xii. Ne magnitudo
reuelacionum extollat me datus
est michi stimulus carnis mee
angelus Sathane qui me colaphizet.
De 3o per. Reuela oculos me
os et considerabo mirabilia de lege
tua. Reuela michi, i. aufer ve
lamen oculorum spiritualium. Non enim
possumus in via videre radium
diuine lucis, nisi quibusdam similitudinibus
circumuelatum propter corpulenciam
nostram et velamine culpe. Sed quo
amplius illuminamur, tanto velamen
id tollitur. Unde et Moyses pone
bat velamen super faciem suam, ut
non viderent filii Israel faciem eius.
Sicut magis autem candela ponitur
in medio oculis patitur. Lo
cutus autem Moyses ad dominum au
ferebat velamen. Sed cum ex toto
ad dominum conuertimur per similitudinem
recipimus reuelacionem. Mathei xi.
Reuelasti ea paruulis. Et ii
ad Cor. iii. Cum conuersus fuerit
ad dominum aufertur velamen, et sequitur
postquam id Reuela oculos meos etc.
Hic est quod in transfiguracione domini
discipuli ceciderunt in facies suas.
Ubi enim auditor cadit verbi
ad hunc deficit, et forte ubi
discipuli cadentibus similiter.

sensus corporei / et exterioris
medele et omnis humane desi-
ber(?) enim incipiunt quod mens huma-
supra se rapitur et in visi[illegible] re-
uelantur De iiii luce ij Nunc
dimittis seruum tuum domine etc. hi
adventu[illegible] gen. etc. tribus ordo
pateat anima tum [illegible] aspectio-
nibus ad scripturam paucitatis eius
affectionibus qui repressis fuimus
et vaporibus insticien[illegible] oculum
eleuatur super scripturam spiritualem cor-
eius visionem rapta [illegible] sic animi
[illegible] diuinas dispositiones reuelata
demicata sentit celestis gaudij pro-
libatum De primo Nunc dimittis
etc. De 2° quia viderunt etc. De
3° et gloriam plebis tue Israel
De delectatione quam habet in illis re-
uelationibus Distingue de hoc et-
[illegible] Quemadmodum illi qui in sole
luce eligunt / quod libenter aspi-
ciant et eo aspectu letificatur
in quibus sunt qui forte fuerint negoto-
vicibus sanis et fortissimus oculis
[illegible] libenter quam ipsum splen-
dore quod est certa quibus infirmi-
ores oculi delectantur illustrat
Sic fortis amicus mentis et ne-
[illegible] / cum multa ad et in com-
mutabilia certa[illegible] conspexerit
[illegible] se in summa veritatem qua cun-
cta [illegible] / eique utique inherens
[illegible] obliuiscatur certa / etiam in se[illegible]
omnibus fruitur / quietem enim totum
et in ceteris [illegible] ipsa utique vite
[illegible] et [illegible] libertas [illegible]
tu isti sub diuiditur [illegible] et ipse
de [illegible] Tercia pars de

Doctrina angeli mali / et continet iij
tractatus Primus angelus mali doctrina
angelum malum siue demonem
Secundus angelus mali doctrina hominem
[illegible] De doctoris imperfecte
De doctore vanitate De doctrine
qualitate De docendi falsitate
De sub[illegible] propria sua speci-
ficatione Primus angelus
mali docet angelum malum etc.

Docet etiam demon vel an-
gelus mali / docet autem
demonem et docet hominem
Ostendit de doctrina cum re-
demonis hic plus sciendi est / quod de-
mones in hoc aere caliginoso
manent in quo magnam
potentiam / et inter se distinctionem
tenent / et suis superioribus sub-
iectionem exhibent primum prout
per angelum [illegible] tar-
[illegible] in hoc aereo celo / et in
[illegible] demonum et hominum infi-
ma est vita Et Damascenus
[illegible] angelis [illegible] qui perie-
[illegible] ordinis / qui ita terram or-
dinis et terre custodia commissa
adeo erat liberi sunt [illegible]
[illegible] ipse [illegible] enim [illegible]
[illegible] celi [illegible] Com-
petit enim eis aer caliginosus
ut tenebrosa qui [illegible]
audeat locum tenebrosum [illegible]
Sunt enim diuisi ab omnibus angelis
sicuti lux a tenebris Eodem
enim momento quo [illegible] primo
lux a tenebris diuideba[illegible]
[illegible] de [illegible] bonorum
et malorum angelorum diuisio.

[illegible] pasce etc. lumen etc. de 4to et gloriam

locralis intellr illis q pati te-
nebris tadent, istis conversi
ad lucem iustie, et lux essent
et non tenebre. Ym in Sco
Omare dr q in luce aem ca-
liginosum deiectus e lucifer cu
complicibus suis, Ad pbacom
et cam nre excitacois ut em
in viij li de cim · dr aim e de
mons ee spus nocendi cupi
dissios pemtus aiustacia alieos
Supbia tumidos, et invidia
lividos, fra callidos, Et kem
gui sr cpm ad ephe · phi dixe-
runt ceter mi doctores opi
nar q ita plenus e ite aer ca-
liginosus demoib et spiritib
malignis, sicuti phs radiis
minutissis pulvisal Ym pz
p Cassh. dicem in collo. p[illegible]
Demom densite tanta consti
pat e aer iste q e inter terram
in q no ceti oraosigz puolitat
ut eos satis utile aspectib
nris pviden dina subtraxerit
aut cui terrore gravis corp vel
horride voltuus in quo p vo-
luta tu libitu fuit transformat
intolla li forme hoies consta
vent aut tte totti necesses
corp eis reddent hanc aut
meerez monet cor, cu nos
dira viaa suggendo, cu an
bonos cos abono put puit
impeditos, cu demoes alios
de corp victoria implere gaud.
Ym pz p i e ephe vlti non e
nobis colluctao advsus carne
et sanguinez sz adversus princi-

et ptates ad psus mundi rectores
tenebrarum harum (zm pz p i d Dan
ubi Gabriel conqrr depria-
pe regni Psarum qui resistit ei vi-
ginti et uno dieb Et Michael
venit in adiutorium et remansit ibi
iuxta Rege Psarum Ille enim
princeps regni Psarum qdam
malus anglus fr Cassh. eat, qui
favebat genti Psarum et nitebat
impedire liberacoem iudeorum, pro
qua Daniel orabat, quoniam assen
tot dieb i e malus anglus impe
diebat et plus impediuisset, ii
Michael Archangelus Gabriele
in adiutorium advenisset. Et se.
Nunc scis quare venerim ad te
et nunc revertar ut plier adversus
regem Psarum &c. zm pz ibidem
vl introducunt gnt principes gre-
corum Cum egrederer inquit
apparuit princeps grecorum veniens
iste mitur alius demon qui fa-
vebat grecis & subditis et erat
adversarius tam psis quam iu-
deis An conflictus magnus
ibi fuisse mitur Vistos inter
Gabriele et Michaele an
psarum et grecorum An Cassh. ke
quing grecorum principe an
innaysai, qui faveb gen bfs
dire tam pplo ysrli qui nacoi
Persarum indeba adversus Reg
liquide pmipendi q discor-
dias gravam et conflictus ac
simultates quas inter se istos
instiga generunt et cu se
adverse conterat ptates i c i de
vel victoria gaudeant vel

diminutae acuerunt / et ob hoc non
pnt inter se esse concordes. Dum v-
nusquisque prius quis post conti-
aliq gentis presulem ingesta
sibi emulatione contendit. Unde
xviii li° mor. dt Gregorius q angeli
ne pparare fuit bon anglis. Et ut
dicit Aug. i. li° con. Iulianum a-
liqui int se doctissimi atque optimi
catholice re le defensores salua fidei
compage non consonat et alius
alio de v.a re melius a. dt et verius.
Nota aut quod ppt hec dr. Prima
patri ptates vel hm ppt con-
tinuos conflictus quos hnt / et quos
exercent / et ppt alia ut ptebit. Ter-
cio piale pz. s. quod int se dista-
plmaz tenet. Est enim in eis quon-
dam ro et distantie gradus / et de-
cre sic mens / ordo inchoatum
adatis naturalibus / et pficitur in gra-
tuitis / pfecta ordinum distinctio non
e in an lis hominibus / sed inchoata fuit
in ipsis in statu nec non consuma-
ta quantum ad pfectionem gre. Ceterum
in an lis malis remansit natura
et loco gre successit culpa / id-
eo in eis ordo qui fundatur super
excellentiam donorum vel datorum
naturalium quam ht unus re° alius
et rone illius continet ?. noia
ordinum / vel q. h. quod digniores
sunt in natura acciunt in culpa /
quod et eadem magis appetunt / et
magis iniqui sunt / et magis ne-
cant homines. De hoc Cassi.
Hic has dicas ordinum quas
instar celestium scate virtutum
cacione autem culpe sibi dicatur
in eis ordo remansisse / et hec vel
quia vsurpant nomina ordinum / vel
quia ...

adversae ptates hec dr. Vel ex
illius ordinibus inferioris gradu in
qua unaqueque creata fuerat ut
eos retentae / vel etiam de excelsis
devolutas ad similitudinem / eius v-
tutum que ibi re pservant p
nequitie sue meritum / in qua una
queque in malis acciunt / hos
int se gradus et ordinum vo-
cabula in pte contraria vendicasse
credendum est. De concordia et
distantie inter eos quod in rebus indis-
ciplinatis inquam pt esse simpr
distantia / sic in spiritibus malis si-
nat concordia / tamen quantum ad hec
est inter eos distantia quod nobis
ingerunt passiones quibus nos
seducant / et ex hoc discordia
contingit / quod nemo pt simul
et semel vacare vane glorie
et fornicationi / gule et superbie
lascivie et tristicie etc. Unde Cassia-
nus esse int malos pectua in
omnibus condescensionem / ut possent pfec-
stare ceterarum et nullis vicios
quinque quint oblacione / cetera dif-
finitio est. i. nonnullis tamen ubi
vel natura communio / vel an dar
... inuitat constrain / nunc
esse eos specialem commendare confirm-
at infra / nunc esse vnumquemque spon-
ta singillatim impugnationem inertis
accipere / ut eo aut intentus ab-
scessit alii eam spiritu cedat
acrius impugnandum / aut etiam
si victor extitit alteri incho-
tradat similiter illudendum. Ter-
go distantiam neque doctrinam
intendo unius voluntate quos
filii insfluunt vel imprimunt

ad aᵈ agendᵐ vel temptandᵐ,
qᵗ pn dum inmūda ſpc epiclt
abbᵒ, aſſunt qᵒˢ ſpus nequo
res ſc Caſsiᵉ pz Eſt em in
demonibꝫ tpx plato pſunt
em etpernt uſꝫ adinditum
pſut em vicis et homibꝫ
s inicem De vicus pz Roi
nanᶻ em ſpc, ſ. noia pam
qs ingereit homibꝫ ut ſpc
formica ꝭ iſte et hinc Vn
Caſſꝫ Noſſe demꝫ nō oms
demones vniūſas hoibꝫ ingerere
paſſes, ſꝫ vnitꝫ vicio itos ſpc
incubāt et alios inmūdiaꝭ ac
libi͞nu ſordibꝫ delatari, alios
blaſphemiis, qᵒˢ poſti iſtiaa
re, et nunꝙ idᵉ vicium qᵒ ipe
gaudꝫ cordibꝫ hūanis inſerere
De homibꝫ pz quo qdam pm
pvinac pſt, alu alā, p idᵉ qd
s dcm eſt de xᵒ dcm. De pla
tic ipoꝝ ad inicem pz, p qui
dam viſiom quam recitat
Caſſꝫ de qdam q̄ vidit deones
congregatos coram ſuo pnca
pe reddere rōm de ſuis ac
tioibꝫ ex ctaiſ Alij aut pibāt
pncapem ſuū Alij ſeqbantᶻ
qui magꝭ inici ͞ie eāt pcior
timetꝭ, et aſpcu tuct tribiᵒᶻ
et pl alios nec et in ſublimi
ſolio ſedit, et cum examaſſꝫ
coꝝ opa eos q nō obtinue
rat ꝫ nos velut inhertes a
nō et iniuria apncia ſua fa
ciebat expelli, Eos q obtinue
rant laudibꝫ extollebat qⁱ

fortiſſios bellatores et tn̄ aſſeſ
ſiſſꝫ quendam neqſſimꝫ ſpus di
ſe p xv annos laboraſſe cca que
dam mōchum quē eādꝫ nocte
pformatam detepat cū qdaꝫ
ſāco puella, et eidꝫ pſuaſiſſe
ut ea retinēt inre coniugꝫ, tum
magno gaudᵒ om̄ gauedatꝫ e
apncape tenebꝝ et magnis p
conijs donatꝫ hꝫ tn̄ ſemꝫ qꝫ
no ſine ſuo laboꝛ conſligunt nō
biſcum, vnd aplus hanc pug
nam vocat lucttaᵒᵐ vbi em
lucta ibi ſudor et labor, quia
ſi ſubitur nos manet eis confu
ſio, ſi vincat gaudium imꝑbū, re
torqt em in eos i.ᵃ confuſio qᵉ
nos manebat ſi abicpis fuiſſeꝫ
eliſi p̄s Conitetᶻ dolor eius in
caput eius vn̄ et daᵈ timebat
qud Illumina oculos meos ne
vnꝙ obdormiā in morte ſᵉc et
Rere ab Confundanᶻ illi et nō
qfundar ego re Et dupᵗᵃ co
tritoe cote eos, quia victi dupᵗ
confundūr, pmo qꝫ hoies acq
runt btiᵗᵘᵈⁱⁿᵉᵐ quā illi pdiderunt
2ᵒ qꝫ ſbe ſpuales cāta nabꝫ
Vide vite ſue ſpt hoc ps pſequar
inimicos meos et cōpꝛehendam eos
et nō conūtar doᵉ deficiant

Ruo an illj malig doceāt homines vl agāᶻ de doctoꝛ impie ꝭe

Docet et angelus malig
homines Circa qꝫ conſidaꝫ
nota doctorꝭ impietꝫ doctⁱⁿᵉ
vaniᵗᵃᵗᵉᵐ et docendi falsiᵗᵃᵗᵉᵐ
impietas in doctoꝛe qui crude
lis apphā dᶻ et nō imſᵗᵃᵗᶻ
in hoc e qꝫ diſciplinꝫ puerulu

et paruulum elegit. etiam instant
erudit, eruditum affligit, et af-
flictum in fine deludit. Unde contra
doctores. secundum Quintilianum de institutione
oratoris oratorie. et Boetium de disciplina
De disciplina scolarium pueros assignat circa
septennium ad discendum abiles et e-
lectos. propter quod opportune docet in-
polatos supponere tuis in discipli-
nis. Et secundum Anselmum in libro de electione
ad uetera non exterminat magister
disciplinam propter simplicitatem uel ignorantiam de-
fectum. Et secundum Gregorium Nazanzenum in a-
pologetico. Unde competet eruditio
fuit dignum est non confusione uel uexa-
tione sed laude et institutione. Ecce
opposita uidemus in diabolo. Ergo ut dic-
tum est diabolus discipulum puerulum
et paruulum elegit. Unde et dicit Virgi-
lius super lucam utrumque as-
sistunt duo angeli unus instruc-
tor et alius magister. Ubi bone cogitationes
de corde nostro fiunt. et ad instructionem
pullulauit haut dubium quin lo-
quatur nobis angelus bonus. Si male
angelus diaboli. Et Ieronimus super id Magna
est dignitas eorum. magna est digni-
tas animarum ut unaquaeque habeat ab or-
tu natiuitatis in custodiam sui angelum
delegatum. Et dicit Gregorius quod quis-
que habet unum bonum angelum in custodiam
et alium in exercitium ut patet de Iuda
secundum librum sententiarum tractatu primo. Et Crisostomus
super Matheum homelia 7 exponens id diabolus
4. Reliquit eum diabolus et angeli
accesserunt et. duo sunt angeli per-
manentes in hominibus boni et ma-
li. et precedit secundum dispositionem dei ali-
quotiens recedit angelus bonus

primo non recedit sed abscondit se
nisi leuem se reddens aut diabolus
primo non uoluit nos uidere abesse
Subtrahit ergo se ut det ei locum
temptandi. et stans spectat tep-
tationis euentum. qui ergo aliquo
male rei concupiscentia super cor tuum
ascendit diabolus in corde tuo lo-
quens te temptat et compellit
tempus si persuasionibus et eum in corde
tuo confregeris tu superare te
non potuit disce. Et ergo re-
cedente concupiscentia incipit exul-
tare cor tuum quia euasisti impetum
eius malum et qui quidem spiritus dile-
tantes et leta et gratias agit
deo. cognoscens quod recessit a te
diabolus et post temptationis uictoriam
accessit angelus et ministrat tibi
et id est intelligitur gaudium opera
Dicto autem quod diabolus elegit par-
uulum quia tunc spiritus sanctus insidiis ma-
thematicis ut eum recipet in corpore
et disponat ad pristinam in mente
Unde est quod quelibet anima rationalis
ex qua uiuunt cor ipsum de utero
sine et utero. habet celsitudinem
angeli ad custodiam deputatum
primo ergo bonum dicunt que sol-
licita est de tua sua. Secundo ut
angelus prohibet mea caritate
primum. Et ergo ne corpus primi posse
dea ad demonis uel uexetur
ab eorum quarto quia anima primi considera-
ta in se utilis est. et potest
se habere ut faciat bonum uel
malum tempore debito. et hanc
habilitatem ad bonum facit angelus
bonus. Ratio quia anima considerata

put ungit cor | qm cito vnit
eid ex corruptoe infusa | recep
influenciam ut sp habilite ad
malum | et io p oppositum rece
pit influenciam ab anlo bono
ut abilitetur ad bonum | Sta q
si aia vegetabilis vnita cor opa
vitam | sensibilis vo motu et sensum
ronalis que nobilior e non
eit otiosa s statim vnita | et
mia opone admiua ab anlo
Sicut ingri relinquunt dsimilis
2o clam erudit | Ungit enim insi
diam humanis sensibus | Tu | Compang
de zelo et lucer | laboradi est
ut sentiret inimica iaculis exo
pte qua ferri possimus repugn
Nam tenuit ille nos similes et
tam hostes clausos obsides mu
ros | explorat et temptat an sit
p aliqua membrore minus stabilis
et fida / tq auditu ad interiora
penetrat | Offert oculis formas
ut visu castitatem destruat | aures
p canora musica temptat | ut
sui dulcore auditu propriam
vigore solvat et molliat
lingwam convicio provocat ma
num iniuriis lacessendo ad pe
tulanciam cedis instigat / fla
ciat ut ua subripiat adde
bellandum sunus di sp inquietus
et sp infestus | i pace subdolus
in psecutoe violentus | Item
lo lxxxiii q. dz quo quibusda
nebulis implet meatus intel
lcs p quas pandere solz lumen
ronis radius mentis | et hi

larunis sup bta inmaculata plena
st sua dums testimonys | et de
hec nacum qd putant repletud
e anlis horum cognicom adeptis
quibus p doctrina sciat se sb testibus
vivere insignis aut tessant a doc
tria sua Non enim retrahit eos
aliquo tpis puncto ul lassi
tudo carnalis | ul occupa tei
familiaris | uel sollicitudo cotti
diani victus sicut fit frequenter
in nobis | 2o dista ubi affligit
Affligit enim dum costiam af
flictam dimittit Si enim gloria
nra hec e consc testimonium
pulsa costia magnum e tormen
tum | affligit et u tm si costiaz
d mete sz sic sentiam d carne
Qd notorum senm ab aplo
tradituz e sathae merandus
d carne | Seunda est cognum
et obsessi sit ademonib vexa
ut ea que gerunt uel locuntur
intelligat neqq | Qdam n no
runt et ptea recordantur qd
qtingit. f. | Lassio p corpis debi
litem qu in illis membris in
quibus ingor aie qtinet | in
inndis spc insides | et eis in
porale pondus impones | ob
scurante tetrima sua intlcua
les obruit et intercipit / q
aliqn fat febris uel ebrietas
uel frigus nimium | uel mor
bus | vnd vocato cuguiob quos
demones inpaunt intlq ut no
possint oponens vltra naliu
plibus ato exerc vnd dz hec cugia

quedam vis potentia et laboriosa
impellente dyabolo exiguntur / tu in homi-
nibus fiunt Obsessos autem dico quia
cor dyabolus non intrat / sed extrinsecus
manens et ad modum castri obsidens
impedit ne videat vel audiat vel
faciat Sicut in vita beati Bartholomei
legitur quo nexat cultores suos im-
mittendo egritudines corporibus et sana-
do dum vacabat sacrificiis sana-
bat qui sanare videbantur et proprie
ce qui cessabat operatione affligit
fligit et sic permissione pietatis
divine quod vim passa ut quod deus p-
gandum est purgetur / traditur sathane
corporaliter temptandi sicut abbas Moy-
ses vir sanctissimus disputans
cum abbate machario quendam
opinione pugnantem / unum symone
macharii paulo durius reprehe-
dit / et confestim tam dyro demoni
traditus est ut humana stercora ori
suo ingereret / et egitur oratione ma-
charii curatus est Sic in ppha in h.
Sic traditus est demoni ad devorandum
propter inobedientiam qua malicia non
contraxerat / sed ab ipso propheta con-
victus fuerat Sicut etiam de abbate
Paulo legimus quod in tantum abhor-
rebat non solum familiaritatem mulierum
sed vestimenta et multa earum ut cum
precepisset ad visitandum quendam se-
niorem et occurrisset ei mulier
in predicto pervenit negocio quia visa
leone immo relicta redit ad
cellam / percussit autem in tantam
paralisim / quod omnes fugiebat cum
pitu[m]us statim sicut qui figuram sexus
feminei execrandam reddidit

Ita nexatus est paralisi ut nullum
cuius membrorum sine lingwa
sine pedes sine manus unum haberet
officium / nec sustinere poterat ut mi-
nistraret ei vilibus sexus sed tam
femineus Unde in cenobio sancta-
rum virginum corpus eius delatum
est que ministraverunt ei abunde et
potum et alias necessitates omnes
per quadriennium / id usque ad vite
sue terminum / cum oleo quod corpus
eius tangebat ungebantur infir-
mi et curabantur Habebat autem
gratiam curationum ad confessionem
sue puritatis et manifestationem
virtutis / et tamen debilitatem membrorum
expedit dispensatione divine bonitatis Terti-
o in fine deludit / unde enim secundum
beatum Gregorium erunt in pena qui
fuerunt interdum in culpa Et
beda super Apokalipsim hoc sicut autem
dux est ut autem Pedes officium
aliorum aliorum scilicet qui prima instiga-
verunt / aliorum qui simul temptantur
bus post Unde scriptum est Ignem
facit angelis suis spiritus et mi-
nistros suos flammam ignis
Ergo autem puto sine preiudicio
quod iste malus angelus qui hominem de-
cepit ante mortem / illudat ei
et torqueat post mortem / quia
enim arguat et deludat eos
quos deceperunt Hylarius super
beati immaculati Dyabolum victorem
nostrum intuentes deinde me-
tuere prefecto temporis omnem amplitu-
dinem mundi huius obtinentem an-
dulce est nobis parare ut peccato-
rum testio ylie Est enim

eius ipsa ꝗ calliditas ad peccand
instigare et peccantes arguere vn
dr accusator fratrum sicut dr Augꝰ
in iiiͦ Confessiōn qꝛ nulla ē irrisioꝛ
similis actibꝰ demonꝝ Jeronimꝰ
sup Ezech · liͦ iiij ko² dnꝰ alibi
p ppham dr tradam terram in
manus pessimoꝝ q̄ vz eos tor
queant, neqꝫ enim boni ꝗ mali an
geli tormenta sponte sꝫ Iᵒ quo
demones assistunt aie execu̇ti
ocre p Anshel in liͦ de sili·bg
ponetꝫ exͦm de lepore et in
liͦ petri damiani de cadē re
sicut scipsimꝰ in tractatu de mor
te de doctrine vanitᵗᵉ **De doc-**
trine vanitᵗᵉ

Doctoris crudeliᵗᵉ.

Ovisa, videamꝰ vanitᵗᵉ eius
doctrina Pᵒ qꝛ ꝑᵒ videtꝰ ē de sapᵃ
qua perdiderūt et nō hūt, et de
sciā quā docet Circa pmū
Vide qꝛ perdiderūt pnitꝰ sapē, re
tinuerint aut subtilitꝫ intelᵉ
actiserut diuinitꝫ experiēcie, te
nitat intimitꝫ inter cetas pmū
pꝫ p damaſ drtem qꝛ ad̄ de cō
clarissimꝰ et lucidissimꝰ ē cetꝰ
et Vnde Esaym · ē lucifer lucē
pferens nō igne hūs, alii tn in
mōibꝰ aie, tanꝰ potuit facē nō
nolatiō, copulatᵗ enim lucidꝰ ce
nō fuidꝰ nō incensꝰ qꝛ seraphi
sonat, Non ꝗ stetit qua cotem
psit, sed nt nolāc potuit qua
psūmpsit Jnflauit enim eum
sua sciā et iō nō ē mirū si ꝑ
dita ē cum sapia, qꝛ nō ē vē
sapia vbi nō est pietas sꝫ

pꝫ pmū decim · cͦ in Isaiam enī
parem fuerunt boni anᵍˡⁱ et ma
li sit pꝫ in liͦ de caᵘ dyaᵇˡⁱ, nen
ter tn de sua confirmatōe vel caᵘ
fuerunt psciⁱ Sicut pꝫ in decim
caᵘ pmū et ij liͦ sup Gen Sed
anᵍˡⁱ boni ad deum conūsi sunt
et vitatꝫ pprā cognouīt, etm
vite in cōmunⁱᵗᵉ caritatis cognoscūt
qua sapiam mali pdiderūt Jnde ē
qꝛ sicuꝰ eos frequēt decipi cū tn
in vite bō negant falli Vn et
dnoꝰ dr qꝛ in demonibꝰ ē furor
irronalis, amens cupida, fan
tasia ꝑūa, fantasiam appellat
pōrem reꝰ in qua rerum similituᵈⁱⁿᵉˢ
apparent, que dr ꝑūa, qua ipi
obuiant et resistunt vlᵗⁱ intelᵉᶜᵗᵉ
qꝛ ē ꝑūa̅ nō aūt dr fantasia
in eis sicut duob que ē vis spiᵃ
collatiua spiᵗᵘᵃˡⁱˢ pssimꝰ ptienꝰ cꝰ
preceptoꝝ ꝗpt qꝛ dr Gregꝰ moꝛ
ppoim appetitꝰ celsitūinꝰ ūat
in rigore mentꝫ, etsi qdam
suphie sue remediū metᵗ insa
niam insupbtatꝫ Bnꝰ pꝫ ꝑ
Augꝰ ꝯ li ve decim · demones
inquit qꝛ vocabulū grecum ē a scīa
nominat drꝰ Est enim scīa sine
caritᵗᵉ ēē tam inflata sꝫ · i · supbi
bi ut honores diuinos ꝗ velint
exhibē, Scīm ꝯᵉ finaꝝ dr qꝛ
lꝫ ꝑ malitiā obstinata vinati
tn spiᵘ nō sꝫ perin̄ purati Vt
Bnarlꝫ · de vitᵒ Seraphin
duabꝰ alis velant caput, et
duabꝰ pedes dnī, ut nc alcd
dei ut pfunda cum malignꝰ
valeat sp̄ contemplari, ineⁿ

ext q^d relinq^r ad videndum sed utique
ad videndum. Ille e^o qui ita plenus erat
sapientia Eze. xxviii. vere naturalia de-
formatum est, p3 p^ d. Augustinus viij de
civi. Demones non sicut angeli
sancti eternas tpm ras etsi car-
dinales in dei sapientia contemplantur
sed quorundam signorum nobis occultorum
maiori experientia quam nos et multo
plura futura prospiciunt. Experientia
notat diuturnitate tpm. De qua Isi-
dorus de summo bono li. i. c. x. tripli-
ci acumine sciencie vigent demones s. sub-
tilitate nature, experientia tpm, reve-
latione superiorum spirituum; tu hic sci d
quam multa per ecclesiam addiscunt un-
de super id ad Ephe. ubi dicitur quam in-
notuit per ecclesiam angelis multiformis sapientia
dei dicit sci, cum hec dignitates pre-
fatum misterium ad purum non intellexe-
runt doctore paulo quando completa est. Et
explorant predicacio pergentes dilata-
ta unde et magnum in finibus an^t usque
ad iudicium in sua dicitur confessione et
dilatione quam magis et magis dilatatur
et cognoscitur, certum p3 p Gregorius
super Job li. p. dicitur. Sic enim in-
quit terram et perambulavi eam.
Mala est et gladio tua, terram cir-
cuis et ad celum non reuertis, circuis
enim non terrenis gressibus sed spiritualibus
seductionibus, terram circuis terram aspi-
ciens, et ea que dum nocte cuncta
audies, eaque operibus fiunt vides
ea non que in corde tractantur nescies.
Si enim cogitaciones hominum diabolus sciret
in bonum facere permitteret, sed omnia bo-
norum ut cogitacione cepta essent de-
strueret, et cum li^o de eccl. dogmatibus
intencionem aut cogitacionem diabolus non
vidit ita simul, sed motibus eos cor-
poris et affectionum indiciis colligit
experimento didicimus. Secreta
autem solus ille novit ad quem dicitur
Tu solus nosti corda filiorum ho-
minum. Ex hoc p3 quod licet certitudi-
naliter sua non possit intima nostra
cognoscere tamen potest per signa in nobis
forinsecus expressa, et motus sive
qualitates affectionum interiorum de-
clarata potest dicit Augustinus adversus
duo arbitror omnem motum ani-
mi aliquid facere in corpore. Et de hoc po-
nit duo exempla unum de collationibus primum
dum suggessissent demones castis
mergia si viderint Joachim
ad fenestram oculos ad solem
curiosum erexisse, vel de bona
sollicitudine inquisisse cognoscunt
desiderium gule fuisse susceptum.
Et infra, quod namque non vinquitur
iram dilatam racione cognos-
cunt. Ad eius instigationem in quo-
quodam motu corporis vel vultu
confusum commovetur ex adeo fuisse
perfectam viderit. Aliud exemplum est de
latronibus qui nocte spargunt arenas
minutissimas ut opes reconditas
quas videre non possunt tinnitu
deprehendant, et ita ex illa sonum
prodicione veniunt in metalli ex-
quisiti noticiam, sic ut thezauros
nostri cordis explorent demones
velut harenas quasdam sug-
gestiones nobis noxias inspi-
gentes, cum hi qualitatem
affectum corporeum videt emisisse

velut quedam de extinctis cadaueribus
prodeunte tinnitu quid sit recon-
ditum in abditis interioris hominis
recognoscunt. Aliud exemplum ponit
Ieronimus li. x super ysa. dicit non demum
opinandum demones cordis occulta
rimari, sed ex habitu corporis et ges-
tibus estimare quid versemus intrinsecus
Et super ysa. Ipsi insidiis potius circum-
uentum inhiant nos crebro uidelicet
respicere, intuetur cor amoris iaculo
uulneratum, et leue cogitationum
incitare scintillam fomitibus suis
inflamat. Unum aut aliud exemplum ad
ponit Augustinus in libro contra Academi-
cos, de quodam Albicerio qui
reuelabat occulta cogitationum
et cum nesciret habens tamen dispu-
tatio usum virgilii de quo co-
gitabat, et dicitur quod circuli
predicunt contra cogitata prout
dictum est quia precellunt nos acumine et
subtilitate sensus, ratione non natura nos,

Sequitur de doctrine qualitate 3cl

Doctrina malorum angelorum
quam docent satis est va-
na cum non sit edificatoria. Do-
cent enim uel ea que sunt curiosa
ut qui predicunt futura contingentia
uel ea que sunt perniciosa ut qui
suggerunt vicia, uel que sunt super-
sticiosa, ut sunt maleficia, uel ea que
sunt presumptuosa ut qui faciunt
et excudunt circa miracula, circa
futura contingentia sit notandum, demo-
nes cognoscunt futura quodammodo
sed futurorum quedam sunt manifesta
quedam occulta. Manifesta non
sunt, scilicet que habent causam determina-
tam

tam et infallibilem sicut ea que
attenduntur circa motum corporum super-
celestium in quibus est causa determina-
ta ut eclipsis solis et lune
et huiusmodi, talia futura cognoscunt
demones. Aliud non genus fu-
turorum manifestorum ut sunt ea que
habent causam determinatam sed fallibilem
ut ea que sunt secundum cursum nature
que non habent causam determinatam
quia intencio nature semper determinate
ad unum non potest falli, quia potest im-
pedimentum accidere, ut quando terra
bona bene seminata et culta
affert pinguem fructum. Causa hec
determinata in natura et tamen potest im-
pediri, hec et talia possunt cognoscere demo-
nes quia noverunt naturas rerum. Alia
sunt futura occulta ut illa que habent
causam indeterminatam et fallibilem
sicut illa que sunt a nostra voluntate
indeterminata causam dico, quia nostra
que est horum causa est ad opposita, fal-
libilem dico, quia potest esse volun-
tati prefice multa impedimenta
occurrere, talia non noverunt demones
nisi alia causa vel plus deus
Si tamen talia futura predicant aberrasse
hoc est premeditum divina vel
ambiguum sicut natura sunt, vel per eam
presumptionem sunt falsa sunt. Hec ergo
futura contingentia predicare ipsi
non possunt, quia tamen per hoc talium ca-
dat in genere divinationibus, et ipsi
demones ad hunc habent appetitum
ordinatum eius quod debet esse divinum
ideo maxime predicunt suis cul-
toribus talia ut exhibeant eis

cultus diuinus et ecclesiarum dei Vnde qui talia requirere ab eis querunt eius infidelitatis Ipsa eorum diuinatione que uentura sunt in futurum et sciemus quia dii estis nos. Futura non futura et ipsi demones falluntur et illi qui adherent eis falluntur. Et utique duobus modis Demones autem primo sicut quando deus uel angelus impedivit id quod ipsi estimauerunt euentum Vnde Augustinus de diuinatione demonum: fallunt demones quia cum suas dispositiones pronunciant repente aliquid desuper iubetur quod eorum consilia cuncta perturbat. Secundo falluntur cum tota tamen non accipiunt Vnde Augustinus ibidem falluntur ex exitu naturalium futurorum sicut medici nauite et agricole sed longe acutius longeque prestantius per aeris corporis sensu subtiliores ex quorum creatione prouenit. Falluntur autem qui adherent eis postquam alia euentura quam putauerunt demones quod reuelauerunt eis, falluntur et quia mentiuntur eis et in hoc locum Vnde Augustinus in eodem libro fallunt demones studio fallendi et inuida uoluntate qua hominum errore letantur sed ne apud cultores suos pondus auctoritatis amittat id agunt ut interpretibus suis signorum quam coniectoribus culpa attribuatur quando decepti fuerunt uel mentiti. Vnde est quod demones conqueruntur in libro trismegisti ad asclepium de subuersione templorum suorum quam predicabat et de eversione templi Serapis que in alexandria est fieri quod solent Augustinus in libro de diuinatione demonum, quod acrimonia sensus et celeritate motus et experientia temporum et reuelatione sanctorum prophetarum prius contingentium sciunt et predicant. Pronunciant et quecumque que facturi sunt quia accipiunt sepe potestatem morbos immittere et aerem uiciando morbidum reddere et cultoribus suis et amatoribus eorundem malefactis persuadere. De quorum moribus tria sunt quod acquiescet suggestioni eorum persuadet autem eis inuisibiliter subtiliter mire sine penetrando corpora hominum non sentientium et se ponendo quasdam ymaginarias uisiones cogitationibus eorum siue dormientium siue uigilancium que dicta tractat in se et consentit. Vnde Augustinus ibidem neque enim quia prouidet medicus quod non prouidet eius artis ignarus iam diuinus est habendus. Quid autem mirum si quemadmodum ille in corpore suo uel perturbata uel modificata temperie seu bonas seu malas futuras prouidet ualetudines. Sic demones in aeris affectione atque ordinatione sed non nobis ignota futuras preuidet tempestates aliquas et hominum dispositiones non solum uoce prolatas verum et cogitatione conceptas Cum signa quedam ex animo exprimuntur in corpore tota facilitate perdiscunt atque hic etiam multa futura pronunciant. Aliis uero

68

nrra q ista disposita no nouit
Sicut em appz cogitacon cu mo
tus in vultu vt ab homib; c
formiscon agnoscat qd intus q
agit, ita no dz ee mirandu le
si et demones cogitaces dant si
gna ptor q / que obtuso sensu
hominu cognosci no possunt q
Circa vicia aut sc tenend
q in demonib; tot st nocendi
studia quot st in nob vicia
Vnd plem st vicioz incetiuis
quib; nos inflamat in petis
hec em ponunt cu cordis fa
ciem ad que norunt facili incli
nai mentem Vnd Job Abscon
dita e in tra pedica ei et de
cipula ei sup semitam Non
em e inuisor dyab; s; inten
tor vicioz Vnd dt Isidoz in p°
li de summo bono t° p° neq em
alibi totaprie fomenta succedit
n vbi pius ime cogitacones
et delacones asspexit quas si
spirig i° confusi abscedit et
infra / Exea pte temptat q
pcipiscenbc humoe facile incli
nai homines ad vicia conspiat
vt s. humore confessione adhi
beat teptoni Vnd Balaam
pp° isrli ea pte pnicosos
pretendit laqos ex qua scit
eos facili eclapsuros Et no
s Cassi q si est sicut diuie vi
toz sic diuie demonu Qui
dam em quos fauos applat
seductores et iaculatores st ista
obsidet cta loca / et ptereuntes
decipiut et fatigant simele

sione / magl delcat in eoz fati
gacione et illusoe qua cor li
lesione Alij motuis inturbacio
nib; puocat / Alij ita trucu
lenti st ut eis no sufficiat ne
rae obsessos s; et tusentes
sicut illi de euu° ppr quoz me
tum ptusic necs audebat / Alij
gaudent bellis / et effusione
sanguinis Alij corda eoz qs
repimunt sani timoe insi ut Alij
blasphemias homib; inspirant
sic. i° in lib Reg qui ait eo spc
mendax in oe oium pphaze
eius Dequib; apls Atten
dentes spitib; et doctrinis de
moniorz in ipocrisi loquentes
mendacium Vnd sic dt Cassia
audiu est demo / aptissime
tasit se p arrim et eunomiu
impietatem sacrilegi dogmat
edidisse / Vnd Aug in vj
confessi et quo dyab loquit
pos hois suadente malum
aliis Sunt et demones surdi
et muti sicut et incitores li
bidis Sunt et nocturni diurni
et mediani st et q pnomina
feraz designant / sicut et pilo
si Sirene / lamie / vlule / stru
tes / cerui / aspides / Basilisci
leones / tracees / Scorpij / q
nomina no st eis cau indita s;
p excellencia malicie sb aliq
aliu sspe quibz nos ad malu
instigat Alij em leo applat
ppt vehemenciam furoris et ra
bie sue ferocitate / Alij basilisci
ppr mortiferu venenu qd

point

peius quod semicaper innuit et ita
de hiis. Pilosi autem sicut dicit Hay-
mo super ysa. descripcionem generis
hominum sunt qui pre feditate homines
deuitant in paludes et tunc ceteris ho-
minibus discedunt. Syrene ut dicit
glo. super ysa. dicuntur portenta dy-
aboli quod dulci cantilena decipit
nauigantes nisi claudant aures. Dicit
Ysidorus viii ethi. c. quod pilosi
dicuntur incubi quia sepe mulie-
ribus constuprando eas existunt
improbi et hanc immunditiam totiens
propagant, quos gallidusios vocant,
quem autem vulgus incubonem vo-
cat romani faunum ficarium dicunt.
Lamie fabulose dicuntur corripere
infantes et eos laniare. Similiter
omnis materia docet tam phisice quam
personas, et cetera sunt ymagines temptacionum
tot sunt diuersas decepciones de
quibus dicere modo non est ad propositum.
Sed ubi agitur de superstitione ac-
tum magicarum et de maleficia
sic videre quod locum habent et presup-
ponere frequenter in coniugibus et prestant
coniugio impedimentum sicut patet extra
de frigidis et maleficiatis et
xxxiii q. i. si per sortiarias, quod
tamen est satis mirabile cum demones
magis velint aliqua luxuriam
vel hominem luxuriari quam
continentem esse. Sed quod nunc videtur
quod in hiis maleficiis non continet
permisso diuina iusto iudicio et
si latent peruertes, secundum est oppo-
situm. Nam demones nigentes
actiones suas et cogitare totum
naturalem secundum est materia congrua ut
lapis vel herbe que habent occultas
tamen virtutes vel saltem que
habere videntur ut sit materia vel no-
ta ut tunc sicut dicit communiter experi-
menta quorum non videtur ra-
tio mundi ad perductionem effectum
suorum. Quartum est familiaris aliquis
vel maior vel occulta inter
demones et homines etiam per
caracteres nominales conmixtos
sacrificia signa et sussurros
que persuadet homini fatere se
innocentem ut videatur cogere ad cum
dicendum maiore deceptionibus
et tunc docet componere aliquam
faciem vel herbam vel lapidem
innuere vel aliud humi, et tunc
si se separet ad coniugem suam
sua impedit eum tamen ne cog-
nescat eam forte stringit venes
vel obuiat meatus, ita quod non
potest semen ad debita receptacula
habere opi deputatam peruenire
quod facile est fac ei cum sic fuerit sue
ne subtiliter sit adeo permutata
et ascribit vel lapidi vel ca-
racteri aut herbe et tunc durat
herbaliter impedimentum ultra tres annos
nedum impedimentum perpetuum sit
aut omnia maleficia reprobantur
xxvi q. iiii et v. que consistunt
in aruspiciis, auguriis, prestigiis,
sompniis, sacrificiis, sortilegiis,
phylacteriis, scriptura ligaturis
maniciis, astris horoscopis,
falsificacionibus, quibus demones per-
uertunt curiosos et vanos ho-

quia ut Paulus sanam doc-
trinam non ferunt / sed ad sua
desideria coacervant sibi magistros pru-
rientes auribus et a veritate auditum
avertunt. Omnes huiusmodi artes ex
vicio superstitionis ex quadam pes-
tifera societate demonum et ho-
minum venientes / quasi pacta infi-
delis et dolose amicicie constitu-
ta sunt penitus repudianda et fugien-
da a catholicis sicut dicit Augustinus
in libro 2o de doctrina christiana
Vocatur autem aruspicina quia
fuit horarum inspectiones ubi a-
gendis negociis observantur hoc
et dies. Unde aruspices quasi exta
pecudum inspiciant et ex eis fu-
tura predicunt. Auspicia sunt idem quod au-
guria eo quod iter volatus avium vel
intendunt quasi avigeria. Sed auspi-
ciorum duo sunt genera unum quod per-
tinet ad oculos scilicet volatus / aliud
quod ad aures scilicet garritus / Primum dicitur
auspicium quasi avium inspectio dum
volant. aliud augurium quasi avi-
um garritus dum clamat / Sortes autem
sciges prius inuenit / vocantur autem
presagia quia prestringunt aciem
oculorum ut dicitur in libro decimi / De
sompniorum interpretationibus patet quod ars
partim est naturalis / partim superstitiosa
artificialis in eo qui potest scire vires
et facultates nature et artis inspicere
et hic de complexionibus et passi-
onibus ... iudicare / superstitiosa
vero quantum intellectus que sunt in
motibus fantasmatum solum secundum
fidem / Archilis Sacrificia fuit

in sanguine in quo delectantur demones
et hec sub sunt nigromancie
Sunt nigromantici qui precanta-
cionibus videntur mortuos resuscitati
divinare et ad interrogata respondere
nigros enim grece mortuos latine dicitur mancia
vero divinacio dicitur / unde quocienscumque nig-
romancia exercetur sanguis aque
miscetur et colore sanguinis demones
facilius provocantur / Sortilegi sunt
secundum Ysidorum 8 ethimologiarum qui sub nomine
ficte religionis per quasdam
quas sanctorum seu apostolorum vocant sor-
tes divinacionis scientiam profitentur
aut quarumcumque scripturarum inspectione
futura promittunt / De philateriis
dicitur in concilio laodicensi / quia
ipsa sunt carcer animarum et consistunt
in ligaturis que contra mediocre
disciplina contempnat / Scriptura sunt
caracteres ligature aut in quibusdam
rebus suspendende et ligande
Quattuor sunt divinaciones in elementis
scilicet terra aqua aer et igne / Unde
in matrice gignentur sub sunt nig-
romancia ydromancia / aerimancia
piromancia / Circa astra negoci-
antur Astrologi qui dicuntur ge-
nethliaci quia considerant natali-
cios et genesios hominum per xii
signa describunt et considerantes
quis quali signo natus fuit
eventum vite eius predicunt. Hii vul-
go dicuntur mathematici et anti-
quitus magi cuius artis scientia usque
ad christum fuit permissa ut christo e-
dito nemo exinde nativitatem alicuius
de celo interpretetur ut dicit decretum.

mancia

exteri

et dicit Ieron' q' regere stellarum cur-
sus et euenta ex hiis futurorum ri-
mari, hoc est obprobrium egypti quod
circumciso Iordane hic est suscepto
baptismo non debet exerceri / horoscopa
piste dicuntur qui horas natiuitatis spe-
culantur diffinit et diuiso fato /
Vaticinatores dicuntur qui dum eis
meliorum aliquid prescit ad
sexum presumpcionem uel certe per pdicio
sigiri Aut sicut dicit Augustinus de
doctrina xpiana Si uiati am-
bulantibus amicis lapis aut puer
medium interuenerit et multa huius
que docentur ibidem In omnibus
aut magicis artibus que sunt contra modum
peccatum est exerceri ut sunt cultus deo-
rum cultus stellarum et lunarium
cultus elementorum / cultus ydolo-
rum / cultus ymaginum / cultus fi-
gurarum caracterum et stigmatum
cultus verborum et nominum / cultus
temporum et horarum / cultus motorum
et rerum inanimatarum / cultus ducto-
rum et rerum inventarum De quibus
dicitur ibidem / hec enim doctrine sunt
demonum ad vicia instigancium
Circa materiam dicendum est quod sicut
dicit Augustinus in xi libro super Gen. habet
anima boni et mali opera quedam
gina sicut Moyses et magi pharaonis
omnibus unde sicut locutus est ser-
pens ad Euam / sic azina ad
Balaam non quod ipsius opus sed fuit
diabolicum / hic aut anima / tam
in hiis potentiores sunt boni anima
malis / non potest mali nisi quod
permittitur eis hoc quod considerandum quod

anima mali operantur immediate in elementis
et elementatis quia / uoces sensi-
biles cum aliis animalibus dicunt / et
de opponere eorum in elementis
dicit Gregorius 2° moralium Sathan
semel accepta a domino potestate ad
usum sue nequicie eciam ele-
gente preualet / ut moue dicit
si sicut desiuimus pro tu turbac
metus aere potuerit / tu nimi re
cessit quia et deputate in
metallo ad usum ag exigunt
sunt De elementis aut quantum ad
roces seminales dicit / quod foris
artificiales sunt ymaginaciones et sic
per diversas facere sic hoc / formas
huius naturales virtute aliqua in
diuina potest educere si permittitur / ipsa
aut uirtute non potest / potest tamen mi-
tere expedire et adiuuare quam
collocando quedam adminicula sive
quondam acciones / quinque adhibitis
natura operabitur tacite et facilius quam
faceret sine illis adminiculis / nimi-
rum enim generandis e seminalibus
racionibus quomodo deus indidit potum
producendi sibi expresse Demones
enim cognoscunt illa semina / et
tamen velores nimium disponunt
et aptant quod in aliquibus que sunt
facere eciam tandem deo cooperan-
te nature educatur forma completiua
Et hoc tangit Augustinus et magister
in libro sentenciarum / non tamen dicuntur
producere formam completiuam vel ma-
terie in rebus nobilibus unde Augustinus
quod in xi iiij decimi c. viij non
solum animam sed nec corpus vel res
recedimus demonum arte vel

ꝑtate in incub. vel etiā lunca
meta bestialia uāre posse co
ūit. in rebꝫ nobilibꝫ dico. ꝯpē
ranas et hmōi alia. vilia
q̄ ꝑmittitur facē. sꝫ angl' i meo
riam post. fā. Vel hꝯ̄ angeꝫ
Vl'o. de. viii. ti. vi Aliud ē enī
ꝯrimimo cātur' q̄ q̄ fat plꝫ
cātor ē deus Aliud aut ꝑ dis
tribut' ab̄ ūiibꝫ et facultati
tibꝫ aliqua opom forinsecus
admonē ut tuc uel tuc Sit
velc expeat ꝯstruet. ista u° si
gna ac ꝑmordia in quadam
textuā cle. ꝯ' tincta iam cāta
sut Sed accept' opportu bꝫ
ꝑdent Nam sic mres ꝯ̄uide
sit fetibꝫ. sic ipē mūdꝫ grauidꝫ
ē taus nasc̄ꝫ que in i° non
tecent u' ab̄a suma eꝫ v'
no oitur ut moit q̄ ut map'
ut desitat ee Adhibē aut fori
secꝫ acceden tas q̄c tu etsi no
sint ūales tn. sꝫ uni adhibe.
vt ea que secreto uē sinu ab
dita continet expiat. quoda°
et foris tecent ꝯ̄plicādo me
sucas et mios et ꝑpondā sua
que in occulto acceperūt. ecas
vo quiꝫ oia in mesura et ꝑponde
et mo disposuit no ꝑm mali
anli ꝫ et mali hoīes put Sic
mf eod ca° Multi hoīes nouit
ex qui hbis a carnibꝫ ad ꝯ̄iūcꝫ
reꝫ quibusꝫ sitas et huorib
vel ita ꝑpt' uel ita obruct'
vel ita totuit' uel ita ꝯmixt'
que alia nasci soleant. quoꝫ
sꝫ quis tam demes audeat

dicē creatorem Aliud ḡo mireꝫ
si queadmodū pt nosse quibꝫ ne
quissimꝰ homo puidi uel il
li vinies iniusteꝫ nascunt. ꝑta ma
li anli ꝑ subtilitē sui sp̄ns in
occultatoribꝫ eloꝫ seminibꝫ no
uerint pu tamē herētes qꝫ nas
tant et hꝯ ꝑitas et notas temp
tatorum opportuntes occult' mo
tibꝫ adhibendo facē cari. no
tecant. sꝫ i^a hoīes que pleut
ab hoībꝫ sic no innatur Dicut
aut spiū boni et mali qꝫ lig
gucant in ma. tn i nma ma
loꝫ ita ē q̄ ipā sit addeptom
et maniem ꝯ̄liaꝫ sꝫ bonoꝫ addici
litem et di glam vñ sic i° dat
in Si filiꝫ di es mitte te deorsu
dt ꝯuis quo excelsi potat i no
tescē q̄ eēt filiꝫ di Sunt nolac
pacem no e ꝑpu di op ut hec va
le àm ut adaiaꝫ ut adtorꝫ
Si g° nlli non e nꝫ ꝑficat adsā
lutem. volauit aut aliqs puo
catꝫ ꝑpē onttatom splam hoc
fat et ē pos ex dnāo q̄ ēdo
co disting̃m qꝫ malid malore
sut ata vilia ut cta ranas et
hpetes que de facili creeunt
in ee vi nē sic pꝫ quo desolꝫ
apblick in rē tamē hut eduā
Distinguī co qua i' apā dnāꝰ
hut deus distinguim in° qua
boi sꝫ angl' faut mirā p
publica iustiꝫ. mali ꝑ signa
publica iustā. et p familiares
et ꝑuatos ꝯtractꝰ. Boni enī
hūt bona fidem q̄ iustificat

etque verbis et publice est / Sextio dicitur
catholica. Quia autem quidam habent
fidem informem et videntur habere
opera propter signa que faciunt / quidam
etiam ex his qui dicuntur magi propter fa-
miliaritatem quam habent ad demones
huiusmodi faciunt / Hiis igitur modis demones
docent cultores. De doctoris falsitate
Doctoris autem ipsa impietate
et doctrine vanitate / sequitur de
docendi falsitate cum falsitas resul-
tat in fallacia veritatis spiritue ymaginative
intellective et affective. Sextio decisi-
va prout sic dicitur in libro Hexameron quod
malignus spiritus sensibus nostris interius
infestat animi sanctitatem luceque
mentem obnubilat / serpit hoc
malum per omnes aditus sensuales
dat se figuris / accommodat coloribus
adheret sonis / odoribus se subicit
infundit saporibus / Quod autem de
quo ludificatur sensus potest esse vel
ab exteriori vel ab interiori / cum
ymaginationis formalis intentio fan-
tasmatibus / et exuberancia intencio-
nis similitudo magis quam res / et ut
re similitudo rei ipsa res sit in fre-
nesis propter ascensum fumosorum ad
ad cerebrum / videtur ei quod multa vi-
deat que non sunt sed propria. Sic
per duplicem quantitatem intencionem ad ym-
maginationem receptam / vel fumos
aliquos immittit et spiritum animalem
inmovet. Sic sic apparent ei fan-
tasmata intus vehementius et inmu-
tant fantasiam / et quoniam anima
vehementer intendit / ita videtur
esse et ludificatur sensus /

corporibus. Sextio hoc modo potest esse ex
Augustinus xii super Genesim ad literam
dicitur cum nimia intencione
cogitationibus vel aliqua vi morbi
vel quemcumque quidam alterius
spiritus id est hominum corporalium exprimuntur
ymaginationes tamquam ipsis sensibus
corporis presentes / manente tamen etiam
in sensibus corporis intencione / sic vi-
dentur que in spiritu formant yma-
gines corporum quemadmodum corpora
per corpus / ita scilicet ut una ab homine
presentibus oculis et absentibus alius
spiritu tamen oculis. Nam excepti sunt
sic affectos et cum eis loquuntur quod
vere adeerant / et cum aliis qui
non adeerant tamen adeerant. Alius
modus est quem tangit Algazel
quod anima in apprehendendo formas
debilis est tunc velocior est fanta-
sia ad commutandum exemplum
eius quod videt anima sic hominem
mutat in arborem vel in hominem
qui habet aliquid similitudinis comparatum ad eius
quod videt et sic commutando propter
debilem apprehensionem sensibilem et
apprehensionem debiliorem et fan-
tasiam fortem et quietem sine
quietem obliviscitur quod videt
quasi vel quod videt / et loco eius
ponitur forma aliqua diversa esse
illam quam videt / Sextio autem facile
est ludificatio demonis ab exteriori
fit duobus modis primo quod tur-
batur sensus ut enim humor igneus
ascendens ad oculos videntur
omnia exterius rubea / cum melan-
colicus humor / videntur omnia

tribulia et ita de aliis vel ex corp-
te obita ut tamen aliqua portione
paleare et disponere tandem le-
dicuntur apparere serpentes per paleis
hec autem norunt demones etiam
huius sensus potentiam. Sicut constat
alius modus ab exteriori et est
cum res visibilis non potest ad sensum
venire utique sensitiva attingit rem
visibilem et ludificatur sensus
De magicatione per duos modos
illuditur fantasia. Primo modo naturaliter
ex vaporibus resolutis ex cibo seu
potu insurgentibus organum ymagi-
nationis in quo sunt profundate si-
militudines rerum que ita aliquando ab-
strahunt et alienant hominem
esse quod ubi se credit homo non ab
similitudines quas movet ut res sicut
eger de colera sompniat de perti-
nentibus ad ignem et si quis replu-
fumus et rarescat sentit se pati-
eius rarescere et evanescere. Alius
modus est ex operatione demonum. Sic
applicant se fantasie offerentes ei
fantasmata que recipit et credit
se super ea et credit se esse ea que
similitudines offert ei. Et exemplum de
quodam arreptitio qui diu
dementabatur adeo ut crederet se
esse lupum et diebus arreptionis
sue ponebat eum diabolus in loco
absconditum quasi mortuum et tempore ab-
sconsionis sue diabolus in lupum ma-
lum intrabat et homines impe-
tebat et ipse credebat se facere
has invasiones et impetitiones

et alii homines idem credebant de
eo quia tempore illo non videbatur. Deo
factus vir quidam predicator qui non
erat ille homo lupus sed diabolus hoc fa-
ciebat in lupo. Venit ostendit eis ho-
minem iacentem quasi mortuum et
dormientem, quo excitato ostendit
eis ex alia parte lupum et tunc
credidit ille homo et vidit se non esse lupum
et alii similiter. Lupus enim ita profun-
datus erat in organo ymaginationis
sue quod in lecto de se cogitabat ille
homo. Aliud exemplum de quo
[illegible] quod videbatur
se omnes portare [illegible] et
ita videbatur et aliis de eodem.
Diabolus enim portabat omnes
quos ille putabat se portare et ab
aliis putabatur. Et quod ille porta-
bat. Que vero parebant in or-
gano ymaginationis. Unde Augustinus
fantasticum autem id velut cor-
poratum in aliorum aliis effigie
appareat sensibus alienis talisque
sibi esse videatur homo sicut talis sibi
videri posset in sompnis et portare
onera que onera si vera sunt cor-
porantur a demonibus ut illudant
hominibus partim vera hominum corpora parti-
um utrorumque falsa cernentibus. Volunt
quidam tamen dicere quod licet offerat
ymaginationi non tamen imprimit sed
fiat quedam in corpore ad que
sequitur impressio vel transformatio
impressione in ymaginationa sed
offeruntur forme exterius et defe-
runtur per quosdam spiritus ad ymaginationes.

qui spus quodamō corꝑales
ymaginatiue, corꝑale ē enī ex
quadam indiuidua cōditōne eius
ad corꝰ ut cum corꝰ sit patiꝛ ꝑs
ymaginatiles hēat impssiōes ꝑ
ut dī phūs ꝙ aīa corrumpitꝛ siue
mutatꝛ quodam modo corrupto
uel mutato ꝯ sz siue offēndo siue
impmendo hoc fiat ita simul ꝙ
hoc bonus anglus ingerit aīe sc̄e
scītuēs et anglus malus sibi
quas scriptura uocat īmissiōes
put dī Aug sup gen̄ in xiiº ſi
mone Collium tum sicut
monstra sit, tu dum dicit rapti
ui et veluti ī velocitatē corusca
libus influerit mēti spū excedē
ti siue ad tꝑamē nimij sple
dore siue ad doctrine visum
totū nostro vn addit ymagi
natiōe queda vm̄ insforē
silicēs infusē diuinitꝰ spūibꝫ gen
ter accōmodate quibꝫ quo
damō obumbrate purissimo
re ac splēdissimus mētalē ra
diūs ac ipā aīe tollabilior
fiat, et sibi ꝯcitare īmº nolunt
capabilior, existima tu ipās
formari in nobis scōꝝ anglorū
suggestiōibꝫ sicut econtrio corꝑās
et malas ymagī īmissiōes
ꝑ anglos malos non dubiū
est, et fortassis hui id ē spe
culum atꝫ enigma ut dixi
ꝑ qd videbat ipꝰ existens
mōi puri pulcrissimꝫ ymagi
bꝫ anglorū q̄ manibꝫ fabꝛ
catum Demitna pzt ut

ea que in mētu uro sit eūt
dicā ut ſ patuit, ut aliqs
cogitaciones nobis in mittit
sed ꝙ ꝙ offerat abextū in
lua est ꝙ fugiat vel ꝑsequatꝛ
oblatū libo voluntꝰ arbitrio
tū cum aīa nō ē tā vtilā
occupata, ul tū ē ociosa, tūc
offert ei turpē ymaginē qua
delectata capit mens ū totitat
se ad ea que ꝑtinet ad sa
lutē vn in lio de collōibꝫ
prim dī impoſſibile ē mētē
cogitacōibꝫ non adiri ut tē
tōm ul incursui uel illis spi
tibꝫ tribuend est q̄ eas nobis
mitūr ingerere aliōq̄ ut in
homine liberū manet arbitrium
ut in nobis staret mē correct
tionis industria sz est uelim ma
gna copia vt cogitacionū q̄
litas emende et ul scē ac spu
ales in cordibꝫ nris ul terrene
carnalesꝫ cōncrescat, id ingl
ad hec lcō, et ingl scripturarum
meditatio ut exinde nobis spi
talis memorie pbeatꝛ occasio
Cōto aut h Cassi, ꝙ tplere
ē in nobis cogitacionū piam
eodem q̄ x Cum sterile an
reges et psides nolite cogitare
et vt qui repugnim cogitacō
deperit uel attendimꝛ de fu
turis, vel illuminamꝛ de spualibꝫ
misteriis, ex nobis aut huit prin
cum naliꝰ recordamꝛ eorum
que vidimꝰ uel audimꝰ vn
Cogitaui dies antiquos etc

celli clery

Dya° aut 3° ... egrediar et
eos spus mendax zc ... ex
dya° dnr hre pu^m exticescu
tam nos intu subite tam
victore obleccare qm occultis
insidijs ... de efficacia pz de in
aulis incitacoes cogitacionu nō
affectionu vel volu^tatum ... est
aut ipe mo^s incendendi cogi
tacoes et inflamandi eas ad
malu ... p'ssibilia excitacoes ... p
fantasma interiora ... p illuminacoes
sic spes abstractas ... pmu
mod put convenie demonib3
tam exordinatus qm exoper
missione diuina ... tam mo^s non
quit u bonis anlis ... Indignum
em eet ut anlus malus pre
sideat aie quantu ad aliqm ptem
que dne te ... subici deo int
quem et dm nichil medium
... grām ... adhet deo ... vel
... huius grām que ... aīaz
ad grē susceptom et hec est
anlus incendens cogitacom ad
bonu volu^ntatez aut incende
solius dei e ... em nos i
mete deo cōiungit ... attendi tn
pt ab anlo ... in sermoe disspon
... n incendi ... adeo ... inten
de enim e ipam gram ei in
funde ... uel ipam mea fac
qd e solius dei ... sut
sicut luna quarundam stellare
que illuminare put ... nō in
flamare uel incendere ... deus
enim sicut lux solis fontale qd
fat tam lme distributionem calor

fat tam lme distribucom calore
in debito suscepti ... sicut ad
in corpalibus dr incende ignez
qui ignem pabulu instrat ap
plicando lingua ... sic in spua
libus ignis concupia combustibilia
cogitacoes noxie ... ubi i ... ...
oriunt cogitacoes et sequnt
affectiones quas excitare pt hz
eas facere in nob non possit ... lo
dr incentor nō immissor ... quia
... in cogitacoes ... inaffectiones
... agens ... pot hz
excitare pt ... immissio em dr
bone cogitacois facto ... tam co
gnicois qm bonitatis ... hz inten
de est parare int p disspom
ab extrinseco venientez ut excat
po adactum ... sic ignis quantu est
dese poni ad lingua ignienda
... appositom flabelli vel suffla
torij incipit ignire ea ... et per
hoc pz qz et nō illabi aie put
dr in li° de eccli^e dogma^ti^bs
demones per grām nō credimus
... illabi aie hz applica^ne
et oppressione vniri ... illabi em
importat intimu ee ipi rei et
intime opari in ... nichil at
... est vere anime u solus deus
cuius e illabi ... in lo
de collonib3 prim mai^e colligit
nichil ee in corpore ... u solu
deu ... ipi ... posse
penetrabiles oms spuales et
intellectuales ee substantias ... ro
qz solus deus et totus et ubiqz

Tetiam omnibus est. Ita ut et cogitaciones
hominis et intimos motus atque ab-
dita mentis omnia perspiciat atque
perlustret. Et Augustinus in 10 confessionum:
Tu domine eras interior intimo
meo et superior summo meo. Et
super dicta applicative et oppositive
oriri hoc est quia dyabolus
insidet illis membris in quibus vi-
gor anime continetur et ea opp-
rimit ne anima exeris suas elicitat
opperaciones quia opprimit suo pon-
dere corpus et obfuscat sua obscuri-
tate que procedit usque ad animas
prout dicitur in libro lxxxiii q. Quia
turbidi motus illius tenebrarum
spiritus etc. ut supra. De falsitate
per exempla sensibilia ostendenda
Ostendendi sunt. Et de falsitate vel
vanitate proposita, nunc istarum
deceptionum proponamus excepla
sunt deceptores virium et corporis in
anima. Et primo exemplum sensitive.
Dicit enim quorundam sensus de-
cipit quod non omnis sensus fallit
quia non tulerunt ipsos ista
latet neque vires spiritus decepta
pre valent sicut legitur de Sy-
mone mago qui unguentum qui-
dam composuit quo dum
Faustinianus pater Clementis
rogatus ab eodem Symone
faciem suam perunxisset in
speciem Symonem transfiguratus
est ut Symon rogat appo-
ne et ambionem ut unguen-
dam herbe perfuso pluribus fa-
ces suas ungerent ne aspectum
Faustiniani fallerentur omnibus
aut percognita illius tamen vi-
debatur Faustinianus esse Sy-
mon magus Petrus tamen apostolus
non appetebat immutatus qui
ei et propriam figuram restituit.
Similiter et puella quedam que
per magicam venenam videbatur
in equam mutata Mathaio
et ipso non appebat mutata
ta qui eam congeret oleo bene-
dicto a fantastica mutatione li-
beravit. Similiter Augustinus quod inde-
batur a mochili coquam suaue
de quem bene Benedictus non
videbatur sed oculus quod in mo-
thoze oculis igitur erat Spiritus
per visum ymaginarie dicitur enim
Helinandus in prius li. tractatione
De fantastica mutatione homi-
num in bestias retentor est memo-
ria nostre sed temporis x qui ut
nec oblivitam possit uesti. Re-
fert enim Guillelmus malmesbiriensis
monachus in historia sua quod tempore
pape Damiani erant due an-
tique mulieres publice qua
Roma iuxta qualis Augustinus ap-
pellat stabularias in tuseu hos
hospites procedere sustinentes
nam stabulum ipse dicitur hospiti
venale et publicum hee vino co-
morantes tugurio unaque inhu-
te maleficio hospite si quem sola
supervenebat in equum vel suem
vel asinum mutabant et in //
faciatoribus

// cartoribus vendere

tatoribus vendentium prius bibebant
Quadam die inuetum quedam
hystrionas gestibus inetu cogite
tem hospicio susceptu asinu fe
cerunt, multu in lucratus pagi
nis q mira gestum detinebat
tu sennites. Nam quotiens ips p
cepisset, aug moneba asinus. Vo
cem veniscat intelliam si loque
lam, multu enim questu conflaue
rat vetule. Audiens hoc vicinus
diues asinu emit magno pcio
dumque e ei ab illis vetulis ut
custodiret eu, ne in aqua int
ret, seruatusque asinus diu ab aq
tandem in tanciore nactus custo
diam in lacum proximu se precit
et ibi diu se volutans asinina
formam pdidit, formamque recepit
Animque custos cum sustitaret ur
ab eo obuius si asinu vidisset
Ille se esse dixit, famulis ad
dnum retulit. Dns ad applicium
Leone viru sclo illo sancto
quite amius idem fatentur. Du
bitatem pram confirma. Petrus
Damianus vir eruditissimus p
ducto exemplo de Symone mago
qui faustinianu vidit. Fecit insi
Symonis hic epm inducat pfatus
Guillermus ad pbandum, quod nichil
quod pstigmatiam fit pt in aqua
fallere intuentem. Narrat enim
plus quedam genus pulueris esse
complectissimum, quod quicquid contingit
in aurum conuertit, non quod ita pnus sit
si quia ita ce vi quod ad aquas
veniunt. Ad idem refertur quod si

Augustinus quedam mulierule post
Sathan conuerse demonum illusio
nibus et fantasmatibus seducte
credunt se et pfitentur noctur
nis horis cum dyana dea pa
ganorum, vel cum herodiade ut
cum innumera mulierum multi
equitare, earumque iussibus ob
temperare. Ipse Namque qui transfi
gurat se in angelum lucis, cum
mentem cuiusque mulierule ce
pit, et hanc sibi per infideli
tate subiugauit, illico transfor
mat se in diuersarum psonarum spes
ac similitudines, et mente quam
captiua tenet in sompnis de
ludens, modo leta, modo tristia, modo
cognitas, modo incognitas psonas psonas
ostendens, pdenua quoque deducit
et cum solus spus hoc patitur, infi
delis non in aio sed in corpore hoc
euenire opinatur. Quis enim
stultus e et ebes qui hec omnia
que in spu fiunt etiam accidere in corpore
arbitratur. Cum et Ezechiel et Jo
hes ewangelista et alii apli et pphe
tes in spu non in corpore viderunt visiones
In his duabus illusionibus circa
sensitiuam et ymaginatiuam non
e magnum periculum. Sed sicut dicit
Augustinus in xii li sup Gen ad literam
Cum in hiis corporalibus dyabolus
fallit, nil obest quod ludificatur
oculis, si non erratur in vite fidei
et intellectu sanitate que docet deus
subditos tibi, ac si ludificet animam
spualiter visione ymaginibus corporum
ut putet corpus ee quod non e, ad

obest aie si p̄uicose suasioi consen
ciat. Vn̄ aliqua sit q̄ a decē sen
cientib; sompniatum cū h̄ totū
b̄ē videntur. vel cont̄ ꝓpositu sim̄
vel con̄ liatos mo͛s. q̄ n̄o cōting̃t
n̄ cū ea que vigilantes ꝛ cogi
tam⁹. n̄o cū placito c̄osensionis.
h̄ sicut etia ꝑpt q̄d loquimur q̄d n̄
possim⁹ n̄ ea et cogitacōes. Et
admone͛ in sompniis et exp̄imi͛
vt eis cād na͛r moneat. etq̄ na͛
colligit. p̄ genitales vias emit̄
q̄d quid sine pctō a vigilante
fi͛ n̄o possz, tūc v̄o tam̄ sine
pctō fit quā cū pctō a vigilāte
dr̄. q̄ ut dictū sine dubio co
gitatū ē. vn̄ h̄ ꝑpt aīme
affectōm bona que desidia me
lioa inundata multas inficiat
cupidita͛s que ad naturalē motum
carnis ꝑtinet. q̄ casti vigilās
cohibet. dormientes aut̄ id n̄o
pnt̄. quia n̄o h̄nt in ptate q̄d
admoueat expssio. ymagina
cōrlis que discerni non possit
acor͛. ꝑpt istam g̃o aie affectōm
bona et in sompniis quedam
eius merita clarent. Sed pz ex
intellc͛ intellc͛li visione vbi ni
xta ē opo ꝑtuᵗ intellcōne.
Sicut credimus in. b. Ambro
q̄ in spū intfuisse le͛r bti mar
tini sepulture. Et ad intelliam
h̄⁹ et cor̄ que p̄dca sc̄ n̄o. q̄
mo⁹ quo videt aīa ex cor
pus ē in spūali visione cum
aīma alienata assib; carnis

tota vsat̄ in spū et in tegime sili
tu͛. Sed n̄o pt̄ exillis silitu
cognoscē contingen̄ n̄ adiunctur
desuper. Sctio sed in sompniis vi
dem⁹ aliqua que n̄ide nos vide
bri anq̄ cxcitem͛. et cor̄ sign̄
ficata sub sil̄ītudib; intellig⁹. ita ē
ꝑposito sicut ioh̄ pz sup Gen. ad
lr̄am. Vn̄ tūc silitu͛ fu̇ta re
uelant͛ ei. et sub silitudib; co
gnis reputan͛. Sit etiā͛ de ob.
illis quor fantasias deludunt
cum arripiunt assib; reuelant
loca. et ea q̄ fiunt in locis. etc͛
cciati et ad s̄lm redeuntes dicunt
se fuisse cor̄ illis in talib; locis. et
eta signa referunt. cum tū h̄ viderunt
spūali etiā n̄o corpali. et dicti
punt inlices que dicunt se ire cum
diana. Alius mo⁹ ē in intellctuali
visione cū tō aīa rapit͛ sup
se. videt in dn̄i lumine aliq̄ cias
rapi in celū et aīas defunctes
aīas. Sicut. b. Bndcus vidit
anim. collectum sub solis radio
et aīam bti. Germani capuan͛ epi
tufferi in celum. Tercius modus
ē in visione ptim corl. ptim
spūali. Cum enī virtute cor
tum appinquat ad mortem. tunc
incipiunt arcane dissolui. inci
piunt oculi mentis in id lūi incor
poreū mitte vbi multa discunt
et fucta pudent que post. Et
ita pz quo sūg in cor͛ et cū ex
cor͛ videmus. Vn̄ Grego. in dya
log. Et nō ꝑ cogitacōis īnine

motu ex nob ducunt et nob sunt
nobcu no sunt / Crito pz exemp
affectiue Demones em inflamat
discipulos suos ad vicia / vt reuelent
alijs que occulta sunt / ~~Terram m~~
~~et~~ adulteriis suis perpetrati vn va
lerius maximus in li j. Et Tulius de
diuinacione et facto dicit quod valerius
sit. Duo familiares archades iter vn
facientes megaram venirunt / quorum alter
se ad hospitem contulit alter ad tabernam
alter diuertit / is qui in hospicio erat vi
dit comitem suum orantem ut sibi cau
ponis insidijs circumvento succurreret pos
se eum eius aduentu celerius imminenti pe
riculo se subtrahi / quo visu perculsus
excitatus tabernam illam in qua is diuerte
rat petere conatus est Deinde propositum
hoc humanissimum tamen supervacuum damp
nauit et lectum ac sompnum repeciit
tunc idem ei saucius oblatus obsecrat
vt quod vite sue auxilium ferre ne
glexisset / neci tamen vltionem non negaret
corpus enim suum a caupone trucidatum
iam plaustro ad portam ferri stercore
coopertum Itaque constantibus fami
liaris precibus compulsus protinus ad por
tam currunt et plaustrum quod in q
ere demonstratum erat comprehendit
cauponemque ad supplicium perduxit
Inuenitur alia extra in predicte
fratris cronica dicit eum Gamfridus
altisiodorensis in libro suo sic Ceruida
Detaque sacerdoti cum sermone dicit
Burgundie regi Filie desponsa
ta aliquando diu regnum in hitas
ibi carissime compeit / quod narrabat
Iuuenis quidam strenuus et nata
li preclarus / ita crepusculum noctis
lucente luna in mari balneans
mulierem post se natantem protinus
apprehendit tamen vnum ex suis qui
eum vellet nigere / tamenque allo
quens nullum verbum potuit
extorquere optatam eam pallio in
domum duxit / et tandem in vxo
rem solempniter accepit Inter
patris alios a quodam socio qui fan
tasma acceperat / expanescentes ar
ripuit gladium et minatus est iugulum
eandem mulieri filium que circa
sustepat se interficere nisi illa
loqueretur / et dicit vere essi mora
se inquit tu miser vtilem perdis
vxorem dum me cogis effari
certum fore et tibi bonum foret si
iniunctum silencium michi tenere permisis
ses Nunc autem me deinceps non
videbis et mox euanuit / puer
tremuit / et maxime balneum fre
quentare cepit / tandem vna dierum
fantastica illa mulier coram multis
eum rapuit in eisdem fluctibus occi
dentem / que forte si vera puer
fuisset mare ad litus expellere
debuisset. Wideneus post exempla
ab Elinando libro iiij cronicorum
in Coloniensi diocesi famo
sum et magnum palacium / Reno
flumini supereminet quod innauene
nuncupatur vbi pluribus olim congre
gatis principibus exemplum ad
uenit Nam illa / quam collo colli
gatam Cignus argentea tra
hebat cathena / exiuit miles
nominis et incognitus omnibus
exsiluit et Cygnus ibi manens re
duxit Miles postea Nobilem

vxore duxit et liberos procre
auit, tandem in eo pallacio re
sidens Ligium respiciens tu cad
namitula aduatatez tu cathe
d nam se recepit et vlt9 non
comparuit parentes ei9 vsq3 hoc
pseruat. In ligonensi quoz pui
cia quidam nobilis in silua
abditis repit mulierem speciosam
preciosis vestibus amicta qua ad
amauit et duxit, Illa pluies
balneis delectabat, in quibus visa
e alium aquada puella asspiciens
ipse se voluitie Incusata vero
et deprehensa in balneo, nung
deinceps comparitura disparuit
et adhuc durat ei9 progenies
In vita sci Anazhi legitur
q9 in ciuitate Nanecthensi incubus
mulier quada abusa e viii annis
turbante eos ea mox virum sine
que Quibus tota omni populo can
delis ardentibus exorcizantes abea
fugatus in ead prouincia .s. in mino
ri Britania tenebrum legimus
tempore Arturi regis et post eius
huiusmodi ca accidisse ¶ Tercia
ps de doctrina hominis pertinere
ad lectores exigimet v. ca la
Lª in xpo doctore fuit perfecta
doctrina, 2ª ad doctorem homem
ptinet bona vita 3ª ad doc
tore hoiem ptz orat sua 4ª
ad doctorem hominem pt debita
doctrina 5ª ad doctore hoiem
ptz pimpta facundia. Lª q
in xpo doctore pfecta fuit
doctrina Sequitur 2ª

Dicto de doctrina di et au
cta boni q̄ mali demonis est
de doctrina hominis Docet ergo homo
xpus, homo iustus, homo malus, homo
per cuditos boni iusti et in se,
ignoratos erudit, et hoiez ut e
tudia ad hoiem homo coparte mitt
Pm pz Cst em magr ite man
sueta ut discipulos attrahat Iohis
xi magr adest et vocat te, mo
destus ut attractos retineat
Mt viii magr sequar te quocumqz
ieris expeditus ut breuiter multa
doceat Mt xxii magr q̄d est
mandatum magnum in lege, ait illi
Diliges dnm deum 2a. expediuit
eum vno vbo q̄z plenitudo legis
dilectio est, Cst et pitus ut sine
errore doceat Iohis xiii vos
vocatis me magr et domine
et bn dicatis sum etenim, ex quo de
di vobis 2c. 2o ignorantes erudit
Docebat xpus hoiem non pra
auitate ut deus, nec iusticia tm ut
creatura pura, sz quada ptate
excellenti. Sicut em magnes
quadam occultitia na attrahit
ferrum, Sic xpus tamquam summo pta
te plenus eos quos voca
bat docebat, vn xpus verus
deus, et verus homo quos exterius
vocabat, intus illuminabat, fulgor
enim et maiestas diuinitatis occulte
que in facie xpi relucebat. pro
aspectu ad se videntes potuit trahe
et trahebat Sicut in Mt ix pa
tuit qui theloneum dimisit Ipse
eum nos docuit q. s., aplus fuit

est nobis a deo sapientia in eius doctrina, iusticia in eius vita, tamen iusticia nobis
condonans delicta, sanctificacio in eius vita, redempcio in eius mortis sustinencia. Hec sunt .iiii.or virtutes cardinales quas docuit et nobis reliquit. Unde Bernhardus in xxii. sermone super Cantica: Quid vobis cum virtutibus qui dei virtutem christum ignoratis, ubi nam queso vera prudencia nisi in christi doctrina, vel vera iusticia nisi de christi misericordia, vel vera temperancia nisi in christi vita, ubi vera fortitudo nisi in christi passione. Soli ergo qui eius doctrina imbuti sunt, prudentes dicendi sunt. Soli iusti qui de eius misericordia veniam peccatorum consecuti sunt. Soli temperantes qui eius vitam imitari student. Soli fortes qui eius passionis documenta fortiter in adversis tenent. Sed fortassis quis inde querit laborat magis circa nomen virtutum, sed aliunde causas prandas putat quam advo virtutum. Tamen doctrina scienciarum prudencie, tamen misericordia opus iusticie, tamen vita speculum temperancie, tamen mors insigne est fortitudinis. Sed tamen sunt alie assignate de quibus agebatur de doctrina divina. Tercio hominem ad hominem tamen erudicionis mittit. Sicut enim Clemens Cornelius mittitur ad Petrum, Paulus ad Ananiam, Eunuchus audit Philippum, Moyses Ietro. Voluit enim deus hominem doceri ab homine, ut homo vere condicionis humane dignitas, prout dicit Augustinus in prologo libri de doctrina christiana. Per angelum poterant omnia fieri, sed abiecta esset humana condicio si per homines verba sua deus ministrare nollet.

Quarto ut foveat inter homines mutua caritas prout dicit Augustinus eodem prologo. Caritas que sibi homines invicem nodo unitatis astringit non haberet aditum refundendorum et quasi miscendorum animorum si homines per homines nichil discerent. Secundo ut sit Ierarchie celestis et subcelestis conformitas. Nam in celesti angelus docet angelum purgando, illuminando, perficiendo. Unde etiam subcelesti homo hominem. Ecclesiastici xvii: Respice et fac. Sed exercitat quod tibi in monte monstratum est. Quarto ut sit magis apparens veritas prout dicit Augustinus in libro de cathezizandis rudibus, quia quanto talibus est officiosior, tanto melius ad cognoscendam veritatem abilior. Unde multis sunt revelaciones etiam indicendo, dum erudiunt ignorantes. Sed quia non est hoc perfectionis, ut sancta Sibilla ... sicut de fornace procedunt quedam scintille ignis, ita de fornace caritatis et veritatis ipsius procedit intimitas mentis quedam revelaciones subite prout dicit Augustinus in libro de cathezizandis rudibus. Nec infructuosum te debes putare quod ea que tu ibi non explicas ita ut cupis, ut teneri valeas. Cum enim in hac vita nisi in enigmate et per speculum videtur, nec ipse amor caritatis est ut carnis destructa caligine penetret internum serenum unde veritas fulget, et ita quasi cursum dicit scilicet theophanie que revelacionis intelligencie, prout dicit Philosophus in libro de anima, sicut ymaginacione de subtili fantasie surgit, ita intelligencia desuper theophanie descendunt

Et ad doctorem hominem pertinet bona vita etc.

Docet etiam vir iustus et prudens te doctorum regimen deinde condicionum. Est autem doctor triplex in hominibus iustis. Scolasticus, ecclesiasticus, subditus, et planus. Quos appellare possumus lectores, pastores et predicatores. Et primo de lectoribus secundum. Competit autem eis bona vita, etiam sciencia, debita doctrina, prompta facundia. De quibus Exo xxxi Impleui eum spiritu dei sapientia et intellectu et scientia in omni opere, ad excogitandum fabre quicquid fieri potest ex auro et argento. Spiritus dei refertur ad bonam vitam que est pergens. Sapientia ad scientiam, intellectu ad doctrinam, Scientia in omni opere ad omne quod potest fieri ex auro argento et ere sonoritas est facundie qua debemus diuersificare predicationem. Est ergo primo in doctore bona vita quod in mistrat deus exempla. Deque possumus assumere verbum hoc et exponere de bono doctore Ecci xv Impleuit eum spiritus sapientie et intellectus, stola glorie vestiuit eum. Ubi notatur eius vita et eius premium. Bono vita et gratuita notatur in sapientia Ecci xxvii homo sanctus in sapientia permanet sicut sol, sed ergo ista sanctus sapientie declarari in spiritu et anima et corpore, hoc est secundum apostolum in toto homine ut spiritus sit sine superbia, sine invidia, sine avaricia. Hec enim quidam se habent in doctoribus. Ita primo ex scientia sua superbiunt, inde inuident aliis maxime se quos nolunt pares esse, aut aliis quos vident meliores se. Est enim inuidia filia superbie et ex hiis duobus procedit avaricia, qua volunt donare de primo Prov. xxiiii Inter superbos semper iurgia sunt. Qui autem agunt omnia cum consilio reguntur sapientia. Iurgia sunt inter eos sustinendo suas opiniones. Sed illi qui in humilitate et secundum consilium dei scientiam querunt. Isti sunt vere sapientes. Magnus enim error est suum errorem defendere pertinaciter. Augustinus de cathezizandis rudibus. Deus cognosci nos noluit verum cum intellectu placidi te corrigam, ne in defensionem mei erroris maiori precipitem errore. Hii ergo sapientiam non habent, quia habent inflatam faciem que intercludit oculis visionem. Augustinus in libro confessionum facies mea nimis inflata non sinebat me videre verum. Christus Abscondisti hec a sapientibus et prudentibus et abeis qui se reputant sapientes et revelasti ea paruulis. Et in iiii° confessionum. vocibus erroris mei rapiebar foris et pondere superbie mee in yma decidebam. Non enim dabas auditui meo gaudium et leticiam aut exultabant ossa que humiliata non erant. Prov. ii Sapientiam ponam in lucem scientiam eius et non preteribo veritatem, neque cum inuidia thabescente iter habebo. Qui tal ho

no est preceps sap(ientie) i(n) invidia m(ar)c(e)
thabescente, quia fac(it) ho(m)i(n)em in-
tim(us) liquescere ut mult(i) alijs vi(ci)is
detegere. De 3o sap(ientie) vij. Sic dim-
cie appetiu(n)t in vita q(uod) sap(ient)ia co(m)-
pleatur c(ontr)a ut d(icit) Aug(ustinus) j. ho-
ru(m) Achademicos ybi vero docet
totu(m) (con)templum oportet quamq(ue) mor-
talib(us) o(mn)ib(us) c(on)ti(n)g(it) qu(a)m(quam) in s(ensi)bus
attingit. Hanc quidam no(n) co(n)ti-
tant exania(r)i(?) que no(n) tu(m) e(st) in
p(ro)pria, h(abe)t Amb(rosius) ymo in s(cien)tia Aug(ustinus)
de doct(rin)a (christ)iana (con)pia(?) s(er)mo(n)is O(mn)ib(us)
res que dando no(n) deficit du(m)
h(abe)t et no(n) da(tu)r, no(n) du(m) h(abe)t(ur) quo(modo)
h(abe)nda est. Sit (er)go s(er)p(iti)e sine sup(er)-
bia cu(m) humilit(at)e, sine invidia in
cari(ta)te, sine avaricia in caritabilitate.
De p(ri)mo p(ro)v(er)b(iorum) j. Initiu(m) sap(ientie) timor
d(omi)ni. Sic cu(m) Greg(orius) o(mn)i(um) (con)fundat(ur)
sup(er) p(ar)s p(ar)te Ezech(iel), qui corda
doctoru(m) sup(er)bia tenet, inter testa-
m(en)ta q(uod) p(ossi)det. De 2o sapie(ntie) vi. Co(n)-
cupia sap(ientie) deducet ad regnu(m)
et sic(ut) dil(ectio)ne lucet sap(ientie) o(mn)ib(us) q(ui)
p(ro)ficiu(n)t p(o)p(u)lis, sic ut lucide et sine in-
vidia alios doceat. De 3o Sa-
pie(ntie) vj. Sap(ientia) dignos se circuit que-
rens, et in vijs suis ondet se
hylarit(er). Et eccl(esiastic)i xxiij. Ego sap(ientia)
effudi flu(m)i(n)a. Ego q(uas)i tramites
aque immense. Crima sicut aqua
de fonte p(ro)cedit et no(n) exhauritur
s(ed) magis fluit. Sic s(cien)tia du(m) alijs
distribuitur no(n) minuitur s(ed) plerific(at)ur.
Sit etia(m) aia h(abe)t c(um) alijs p(ro)b(at) in
doctore sine iracundia, sine lasciui-
a, sine negligencia. Habet enim cualiter

... meam secum, et h(abe)t ib(i) mo(r)is
s(cien)tia in aia declarat(ur). De p(ri)mo
p(ro)v(er)bior(um) xiiij(?). Qui paciens est
multa gub(er)natur sap(ient)ia. Qui
aut(em) impaciens e(st) exaltat stul-
ticiam sua(m). Impedit en(im) ira
anim(u)m ne possit cernere ve(r)u(m). De
hoc Aug(ustinus) in p(ri)mo Confessi(onum):
ou(n)t q(uod) melius docet mag(ist)ri pu-
eros suos qui addiscunt liberalit(er)
qu(a)m co(n)cationib(us) n(ecess)it(a)te. Vn(de) sic
p(ar)entes pueros arguu(n)t et docet
sine in paciencia eor(um) supportat
imbecillitates, sic debent facere doc-
tores. De 2o p(ro)v(er)bior(um) j. Sap(ient)iam
atq(ue) doctrinam stulti despiciunt.
Stulti s(unt) lascivi q(ui) nolunt vacare
sapie(ntie) s(ed) levitati et lascivie, et
no(n) qui alios docet, verba eor(um) ef-
ficacia no(n) h(abe)nt c(ontr)a ut d(icit) Gre-
gor(ius) omelia t(er)tia sup(er) p(ri)ma(m) p(ar)te(m)
Ezech(iel): no(n) facile eius p(re)dicacio
accipit(ur) si levis in mo(r)ib(us) ee vi-
det(ur). De 3o p(ro)v(er)bior(um) vj. h(abe)t alia(m)
t(ra)nslacione(m): Vade ad apem o pi-
ger et ex(em)plo eius disce sap(ient)iam,
ut s(cilicet) no(n) negligat doctor cir(ca)
discip(u)los s(ed) corripiat et corri-
gat discip(u)los more apu(m). Re-
h(abe)t Amb(rosius) in exa(meron) h(abe)nt spicu-
la quib(us) si lacessite fuerint pu(n)-
gu(n)t in t(ri)mella, et ardore
vindicte ponu(n)t aias in vul-
nere, q(uia) ex zelo du(m) mo(n)stra
correctionis inst(itu)e, ut malis
p(ro)ce(da)t. Vn(de) Aug(ustinus) ij Confessi(onum).
Rapitur de h(oc) q(uod) no(n) fuit suf-
ficie(n)t(er) amonitu(s) et in erroib(us)
suis correpti(s) d(icit): xvij inq(ui)t
etatis mee anno inpositio ordo

ep nota domestica fiat ab ci
scola tu puctibus ec tepi. Extas
sunt inquit caput meum nepotes
libidinum et nauta cradicatas mag
Dit ets apte cernis puritas
sine gule et immundicia / sine luxu
ria sine infamia / Hec enim qui
se habet Bula enim ministrat lu
xurie et utrasque infamie De
pe Frutus in cogitacione abstra
he a vino carne mea / ut aiaz
mea tufferrez ad sapiam Idcirco
venter pinguis sensum tenuem
non gignit Idem in libro con
Joniano Galenus illorum
vita et arte sagina est dicit nec
vivere posse diu / ut sanos ec
ciaz corpus ita nimio sagine
et adipibus quasi luto involutas
nichil tenue / nichil celeste / sed
semper de carnibus et eructu et ventris
ingluvie cogitare Et Boecius
in libro de disciplina scolarium Vinum
modice sumptum mentem videtur
acuere nimie / non moice vo
potatum racionem perturbat / mentem
ebetat. memoriam enervat / errorem
infundit / oblivionem mittit /
ignoranciam producit / ubi enim
ebetas ibi furor dominatur / ubi fu
ror ibi nulla sapiencia sed desipiencia
pruaga. De hoc Jacobus primo
Nunc desinsu est sapiencia primo
quod pudica est Non enim ha
bitat ille purissimus liquor sapiencie
in spurcissimo vase Sap. I. c.
In malivolam animam non intro
ibit sapiencia / nec habitabit in corpore
subdito peccatis In corpore dicit
quia qui fornicatur in corpus
sinnum peccat Bruch omnia ... sup
ram an carne disciplina studiis
edomita et spiritui mancipatam
undique abrumpunt sta lecto
presumunt, animalis enim homo non percipit
ea que sunt dei / Hec est sapiencia cu
nis queniunta est deo De qua
Boecius in libro de disciplina scolarium
quo iuncta est studio per exemplum
cuiusdam Lucrecii filii qui prius
sinn consumpsit vivendo luxuriose
et cepit furta committere et actuum
angustiis sepe receptis fuit apre
olfacto parentibus penuria redimi non
potuit et petito osculo apre
voce querula nasum ei precidit
Nunc inquit pro meis erroribus
incastigatus enasi / cum magistri do
cumenta non obedivi sociosque meos
ob contempsi De tercio collo In sapiencia
ambulate ad eos qui foris sunt ut
non scandalizentur de infamia et
mala conversacione doctorum qui
audiunt verba ut vident vitam
eorum. Sed aut Boecius de disciplina scolarium
nulla res magis periculosa discipulo
quam vita magistri tenebrosa In
fusa enim sepissime confundi
videmus ex fetido vase quam vas
fetidum aquas corrumpit

Quod ad doctorem hominem
pertinet certa sciencia Secundum

Doctori est necessaria certa sciencia
Quod dicit Hugo in libro ...
quod nimie novit nec docere potest
Non sit aut hec sciencia inflativa
prima ad Corinthios viii Sciencia inflat
Idcirco si ... exemplum adeplices Non
nulli ... fronte, et dimis
so simplicio verbisque tentinate

auctem s[?] ingreoz vendicat / no
qd ipi dignum ad arrogan no-
uint / s[ed] q simplicitas quoz fem-
sim expone uideat nescire / No
supsticiosa q[ui] c. xvi / Scire tele
pundiorie nostre / signa aut temp-
no ptis scire / Non curiosa / meli-
or est enim ut dicit Aug[ustinus] ignoran-
fidelis quam temeraria scientia / Et Ben-
[?] inde iacula minima iaculari
subula leone expugnabis / acuta sunt
ista que dixi / Nichil autem arg-
ta, et tu inutilis curiositas enim
ut dicit August[inus] in l[ibr]o Confess[ionum] imi-
tat sapiam / sicut ignoranciam simpli-
citatem / ignauia quietem / luxu-
ria saciatem prodigalitas libe-
ralitatem / Item ad Cor[inthios] ii q[ui] se scire ex-
istimat scire nondum nouit quo-
modo eum scire / Non erronea et ua-
na Sap[ientie] xiii vani sunt omnes homines
in quibus non subest scientia dei / si-
cut enim dicitur in Confess[ionum] / Fila scilicet
sunt uerius / ut tibi dormienti
cum siles sunt tibi vigilanti
s[ed] tu non resistunt / Hanc autem
scientiam vanam, quam induit commu-
nitas viri / Eccl[esiastici] ii / Homini bono
in conspectu suo dedit deus scientiam
sapientiam et intelligentiam / sapientiam qua
deus cognoscitur / scientiam qua bene
in mundo conversatur / intelligentiam qua
mistica scripture penetrantur / vel
sapientiam qua res sapiunt, scilicet sa-
porem suum / scientiam qua estimantur
secundum valorem suum / intelligentiam qua
cognoscuntur, scilicet totum esse suum / Iste
est funiculus triplex qui difficile
rumpitur / Hoc dat deus homini

bono, ut regulam qua se et
alios reguilet / ut lucernam qua
se et alios illuminet / ut cibum
quo se et alios saciet / ut gla-
dium quo se et alios defendat
ut agrum et vineam ut in
ea laborando se et aliis fructi-
ficet / ut pecuniam / ut eam
ad usuram accommodet / ut uxo-
rem ex qua filios spirituales gi-
gnet / Prov[erbiorum] xviii que docebit
scientiam et que intelligere faciet
auditum / Ablactatos a lacte s[eparatos]
separatos ab ubere / id est
subtilibus ingeniis / Sic enim mul-
ta discuntur que post modum docentur /
Prover[biorum] xxx / Non didici sapien-
tiam et novi scientiam sanctorum ut b[eatus]
Ambrosius in l[ibr]o de officiis de
se ipso / sic homines discunt, prius quam
doceant / et ab illo accipiunt
quod aliis tradant quod ne ipsum quidem
nisi accidit / Ego enim raptus a
tribunalibus atque administratoris
infulis ad sacerdotium / cepi vos
docere quod ipse non didici / ita factum
est ut prius docere inciperem quam
discere / Discendum igitur mihi simul
et docendum est quoniam non vacavit
ante discere / Sicut autem dicat
v[ener]abilis [?] tum ad ingratum excel-
lenciam invenies velut ante
de tanta quam statim intelligat
quidam enim sunt vehementer
obtusi ingenii / quidam me-
diocres / quidam excellenter
acuti / et secundum seriem doctor
eius vehementer obtusi non
potest docere philosophiam sed magis
mechanicam / mediocres
aut politicam sed excellentes.

Sacerdote sᵗ tres gradꝰ / inferio
ri gradu sunt se habent ad iconomus
In me° aut ad phiam medi
cinalem / In supmo aut q ad
phiam et omem subalternam
Aud si doctrina hic discipulos qd
adhuc differunt Dicimus
q illos doctores eligent qui
magis ex naturali conditione disci
pulorum intellectus et appetitus vel
facultatibus conformaret / 2° dicitur
initas studij In antiquius enim .ſ.
Iob .c. sap. etenim multo tpe
perdent. Vñ dᵗ antiqs et multo
tpe no ꝑpt vetustate etatis / ſꝫ
quia diu audierunt ange ꝓ
ꝓre vivere Non cesses audire sen
doctrinam ne ignores simonis
sac / Sic enim differunt homines
ad diuersarum artium magistra pro
qm datem conseruant sᵗ diuina tpib
expiens Vñ Gregorius Nazanzenus
in apolog. viij nᵗ hoc qd no
uum aut pegrinum ē his apud
quos diuine phie studia vigent
ut ex ordine disciplorum quis
in officium migrorum assumat
sicut nec naute quis ꝓbali
si res postat ad imperium puppe
transferri / vel exiluo loco .ſ.
remitorem ꝓbabiliter collegit dis
ciplinam ad ipsa nauis guber
nacula ꝑuocari / vel fortissio
militi curam turme cohortis
cꝫ committi / vel bene agentem
turma ad totius exercitus transfer
magisterium / ita nonulli prius an
quam infancie pilos deponat
Dum adhuc pueli balbuciunt

et antequam sacerdote volunt uoia
saltem cognoscant / antequam noue
vel veteris scripture vel auctores
discat / vel saltem cognoscat / ut
non dicam ora abluant / et anime
vicia deponat / sic si forte duos
vel tres simones ex antiquis
tractatoribus didicerint / et hoc for
tasse exauditu magis qm ex lectione
iam admiracionem esse uolunt et
laudi / pesse iam ꝑplus cogitant
Arnaldo sedulitatis exotica Doc
tor enim qui caritatis uos fuit
sciam sua ꝑdoctrina complete ma
nifestare non potest In hoc enim aps
se exercebat et dehinc adcomm ex
laudabat dicens Repleti estis omni
scientia ut possitis alterutrum monere
Et tulius in tusculanis li. j. gtore
piu .c. quam quis nouit artem
in hac se exerceat Gaufridus in poe
tria / ars etiam / usus ꝑimpetus imi
tacio reddit artifices aptos tam
concurrentem simul / Est aut ista
scia in suo potissimo statu in
via qui dicitur tam dei gloriam .c.
Jere. ix Non glorietur sapiens in
sapia sua / non fortis in fortitudine
sua / non dives in diuiciis suis / ſꝫ
in hoc glorietur qui gloriatur scire
et nosse me / et ꝑa ad Cor. ij°
Nichil iudicaui me scire inter
nos nisi ihesum xpum et hunc cru
cifixum Scire aut xpm crucifi
xum est scire eius gloriam qr sic op
ortuit xpm pati et ita intrare
in gloriam suam Luc. vlt. qui d
icitur eciam peti spectati noticiam
Jere. ij vide vias tuas in conualli
bus quid feceris Scia eciam sui ipsius

dictam. j. ad thess. iiij. Sciat vnus
quisque vestrum suum vas possidere
in sanctificatione et honore, non in passione
desiderii sicut gentes que ignorant
deum quia corpus nostrum demum regere
per iram nostram freno abstinentie
et cingulo continentie, in sanctificatione
virtutum et honore quantum ad victoriam
temptacionum, non in ardore libi
dinis sicut gentes que ambulant in
carnis desideriis vt enim dicit Gregorius
vbi maior donum est scientie ibi trans
gressor maiori subiacet culpe,
quia etiam mortis peccati vnde Eccl.
quoniam mortis scito .i. hic 9 p
oculis mortem que debita est
quibus Seneca ep. xxiij mors tam se
mi ante oculos debet esse quam inimici
dictamus nunc etque dedat et
sum fortuna pergit crastinum si
adiecerit deus leti recipiemus, ille
beatissimus est et securus sui possessor
qui crastinum sine sollicitudine ex
pectat vnde Socrates in carcere
constitutus disputabat, et cum
permitteretur ei de exitu ut fugeret
noluit sed remansit ut duarum
rerum grauissimarum metum hominibus
demeret, mortis et carceris, Sicut
ergo in diuinis officiis sic litteras pro
de corde sciendo quantum ad desiderium
et actum perfectum in hoc capitulo,

Quod ad doctorem hominem
pertinet debita scientia :

Doctrina est doctori est necessaria
Iob. xiij ecclesiasticus doctor in doctrina
Ad hanc doctrinam .4. concurrunt

sciunt et .4. eam impediunt
Sit ergo in hac doctrina expte
docentis pietas, ex parte doctrine
veritas, ex parte modi opportunitas
ex parte finis vtilitas de primo Eccl.
vj sapientia doctrine .s. nominis eius est
et non multis est manifesta, s. non
sunt dicitur ipsi saporem sunt dicitur
enim a sapore sapientia ipsi. saporem
pietatis quam intencione et affectione
retinuerit, et non multis est manifesta
quia etiam eam incidunt multa
sophismata et multa obliquitates
quamuis Sicut probat Augustinus in ij
li. de Achademicis primo. etiam contra
duo vicia sunt et impedimenta in
remedio veritatis, timeo inquit
ne te in te totemnias inueni
turum esse desperes, aut cito ne
inuenisse te credas, ista pietas
facit doctorem in docendo afficiat, et
pro quibus doctrinam eius magis insi
sti, gratias enim auditur cum doctor
afficiatur in docendo, tunc enim
auditor afficiatur in audiendo
sicut dicit Augustinus in primo li. de
cathecizandis rudibus. Ierem. iij
Dabo vobis pastores quod iuxta
cor meum pascent vos scientia
et doctrina, De secundo ita patet ad
Thim. ij. o veritatem dico in christo
ihesu et non mentior, doctor gentium
in fide et veritate hic est
fideliter et veraciter vnde le
galis pontifex habebat in racio
nali doctrinam et veritatem scripta
que erat in pectore eius, habuit

cui magis debent doctores na-
turaliter ut doctrinam vanam tussim
dent, quippe ut pecuniam frustra
accipient. Prov. viii Accipite dis-
ciplinam meam et non pecuniam
doctrinam magis quam thezau-
rum eligite. De ipsis magis
apparebit infra ubi agitur de modo
discendi, tum istam opportunitatem
appello eo quod docet quos decet.
Proverbiorum xxiii In auribus insipien-
tium ne loquaris quia despiciet
doctrinam eloquii tui, et quod decet.
Eccli. xxii flagella et doctrina
in omni tempore sapientia, et quo decet.
Deuteronomio xxxii Concrescat
ut pluvia doctrina mea, fluat
ut ros eloquium meum. ii ad Thy-
mo. iv Argue obsecra increpa
in omni patientia et doctrina. Argue
neglientes. Eccli. xix corripe ami-
cum, saepe enim fit commissio. Ob-
secra, i. cum mansuetudine te habe
ad voluntarie discentes. Increpa
verbis asperis in malo perseverantes.
Vel aliter, Argue delinquentes,
Obsecra corrigibiles, increpa
indociles. Vel aliter Argue exis-
tentibus Obsecra promissis et pra-
vis Increpa minus certioribus
In omni patientia ut procedas
sedula affectu et doctrina, ut
instruas exemplo interius. De
4 Ro. xv Quaecumque scrip-
ta sunt ut patientiam et conso-
lationem scripturarum spem habea-
mus. Cum deus doctrine est

ad quem omnis scientia ordinatur quae
vera sapientia est ut patiamur volun-
tate ipsius Christum, et consolemur instru-
endo et edificando proximum. Sunt
autem quae doctrina impedit tam ea
que docenda sunt, opinionum novitas
diversarum fluctuatio, simonum superflui-
tas verborum verbositas. De primo Ephes.
iv non simus parvuli fluctuantes
et non circumferamur omni vento
doctrine. 1 ad Thim. vi monet apostolus
thym. ut evitet prophanas verborum
novitates. Quinta ut dicit Quintilianus
utendum est plano sermone. ut nummo
cui publica forma est, vestratilia
tuta verum, nova verba non sine
periculo fingimus, et si hoc timetur
in verbis, multomagis in opinioni-
bus novis. Hebre. xiii doctrinis
variis et peregrinis nolite abduci.
Varie enim opiniones turbant cordis
oculum, et quando audientibus scan-
dalum. Unde Ciprianus in epistola ad
Cornelium Non facile permenda
sunt et incaute adtemere publicanda
que discordi stilo audientibus scan-
dalum moveat, etiam cuncta eos opiniones
confundat. De ii prima ad Thim.
iv In novissimis temporibus discedent
quidam a fide attendentes spiri-
tibus erroris, et doctrinis demonio-
rum, inmodo sunt doctrine superstitiose. De
quibus Augustinus in ii de doctrina christiana
omnes artes magicae vel noxie
superstitionis, ex quadam pestifera
societate hominum et demonum quasi
pacta infidelis et dolose

amicitie constituta penitus sunt
repudianda et fugienda. Xpianus
De 3° q. xv. Sine causa colunt
me docentes doctrinas et man
data hominum. Pharisei enim super doc
trinam xpi simplicem multa addi
derunt. Ita quod fere virtutem legis
euacuarunt. Cum esset mandatum
xxxvij di. dei sicut fons unus diuisus in
duos riuulos .i. in materiam caritatis
in duos motus dilectionis dei et proximi
et tamen id preterierunt pro mandatis
dei .i. pro succreuit silua ceremoniarum
veteris testamenti, tamen i. traditiones
phariseorum. Propter hoc Hugo in disci
plinali suo tamen dicit magister artem
agimus maxime in docendo vt
dicta ad compendium restringenda sint
et ut ad facilem intelligentiam reuo
canda, non omnia dicenda sunt, que
dicere possimus, ne minus utiliter di
cantur, .i. que dicere debemus. Sicut
n. de vite palmites amputantur
qui infructuosi videntur, ut fruc
tuosis spaciosius amplior relinquatur. Pau
corum enim fecunditas sterilis multi ni
auferunt. Sic longe est utilius
iuxta apostolum pauca docere quam
multa in breui confusa proferre. Unde
apostolus, ad Cor. xiiij° volo in ecclesia
v verba loqui ut alios instruam
quam decem milia verborum in lingua.
De in° Tit. ij loquere que decet
sanam doctrinam loqui. vt sic sapientia
non abscondatur in decore verborum.
Unde Ambrosius super Lucam li. viij Au
fucum fert lenocinia fucumque verborum

que solet eminere sinas. Jeronimus
ad marcellam de septem sanctis
disputationi non tam verba necessaria sunt
quam sensus, quia si eloquentiam querimus
Demostenes legendus est aut
Tullius. Et huic dicit sana doctrina
Sicut enim per cor in lingua co
gnoscitur utrum sit sanus vel leprosus
Sic et doctrina doctoris quam habet
qui sub lingua tamen sermo est ornatus
vi et quodam fuco verborum ob
umbratur. Unde Augustinus ad pammachium
Ecclesiastica interpretatio, etiam si habet eloquii
venustatem dissimulare eam
debet et fugere, ut non ociosis philoso
phorum scolis paucisque discipulis, sed
vniuerso loquatur humano generi.

Ut ad doctorem hominem. pertinet prompta facundia

Doctori et necessaria est prompta
facundia siue eloquentia tamen.
quam non minor eloquentie instructa q.
exercitata q. docta q. nota.
Instructa sunt que notat Tullius partes
dicendi vel membra. inventio, i.
dispositio, elocutio, pronunciatio. Primum
enim est invenire quid dicat, de
in inventa disponere. Deinde
verbis alligare, et ad extremum ea
pronunciando docere, hoc est consi
derare quid dicas quo ordine quibus
verbis, et ad quid. Hec autem cetera
silia quia magis pertinet ad
rectorem dimittamus usque ad eam
artem. Sunt autem qui exercitata
eloquentie qui si eloquentia exercet
ad utilitatem, utilitatem humanitatem
et dignitatem. Ad utilitatem ut ex

pmus affectum et pstito heamus de-
fensionis nre scutu Vn Tulius
in lo de oratore vo agit de come-
datione eloquencie. quid tam necessarium
quam tenere semper arma quibus
vel tectus esse possis vel puocare
integros vel te vlasa lacessitus
haunt aut affectionem spualem in-
telligere possimus eruditionem. ad
Cor ij. loquimur non in doctis huma-
ne sapie verbis sed in doctrina spus
spualia spualibus comparantes Est
esse ad vtilitatem Vn et Tulius
vbi s. quid tam munificum quam
opem ferre supplicibus excitare
afflictos dare salutem liberare pe-
riculis ysa lxiij Ego sum qui
loquor iusticiam et ppugnator
sum ad saluandum Est esse ad con-
dendam suauitatem Vn Tulius
vbi s. quid esse pt in ocio aut
iocundius aut magis pprie humanitatis
quam sermo facetus et nulla in re
rudis. hoc enim vno prestamus uel
maxime feris quod colloquimur inter nos
et quod exprimere dicendo sensa
possimus Sic Act xviij Appol-
lo inseruiens via dni feruens spu
loquebatur et docebat ea diligenter
que sunt ihu Est esse ad declaranda
magna dignitatem siue potestatem
Vn idem Tulius vbi s. neque vero michi quicquam
prestabilius videtur quam posse dicendo
tenere hominum mentes allicere volun-
tates impellere quo velit vnde
autem velit deducere hec vna res
in omni libero populo maxime in pacatis
tranquillisque ciuitatibus precipue

semper floruit semperque dominata est. quid
enim est tam admirabile quam ex
infinita multitudine hominum existere
vnum qui id quod omnibus natura sit da-
tum vel solus vel cum paucis facere
possit. aut tam iocundum cognitu
atque auditu quam sapientibus sententiis
grauibusque verbis exornata oratio
et polita. aut tam potens tamque
magnificum quam populi motus iudicum
religiones senatus grauitatem vnius ora-
tione conuerti. Vn dominus loquebatur sicut potestatem
habens Et Act vj Nemo poterat
resistere sapientie et spui qui loquebatur
Sunt autem doctori ad eloquenciam
maxime necessaria. Prima ut dicit Teren-
cius in phormione nil est quin male
narrando possit depravari. Secunda
est quam dicit Tulius in lo de paradoxis
nichil est tam incredibile quod non
dicendo fiat probabile. Nichil tam
horridum et incultum quod non oratione
splendescat. Sunt autem 4 doctori
ut eloquenciam habeat maturitatem suaui-
tatem mediocritatem et capacitatem
Prima ex parte doctoris secunda ex
parte verbi quo mediante docet tertia
ex parte doctrine quarta ex parte
ad eos qui dicuntur docendi Maturitas
dicitur et in pronunciatione et in motu
et in gestu generatur. Vn Valerius
maximus viij lo eloquencie or-
namenta in pronunciatione apta
et decente corporis motu consistunt
quibus cum se instruxerit tribus
modis homines aggreditur. s. aures
eorum penetrando. oculos demul-
cendo. animos inuadendo

Prosper in libro de vita contemplatiua
sermo tam simpliciter et apte etiam
si minus latinus tamen disciplinatus et
grauis debet esse sermo doctoris ut
ab intellectu suo nos quamuis imperitos
excludat sed in omnium audientium animos
sic cum quadam delectacione descen-
dat. i. ad Cor. xiij. Cum essem
paruulus loquebar ut paruulus etc.
Cum autem factus sum vir euacu-
aui que erant paruuli. Suaui-
tas oracionis tamen ad profundum addenda
est desidiam uel attollendum fasti-
dium. Unde Tullius in secunda Rhetho-
rica: materie uarietas delectat au-
ditorem. Et Quintilianus in gran-
dibus causis: hoc sepe nos accidit
ut cum opportunis saciati simus
uarietas tamen nos exuberationibus gra-
ta fit. Iterum ait alibi: sicut uinum
semper bibere aut semper aquam contrarium est
alternis autem uti delectabile est. Ita
legentibus si semper exactus sit sermo
non erit gratus. Augustinus in libro
de cathechizandis rudibus: eligamus tamen ali-
qua de festis libris que aperiendo
et reuelando sermo noster dulces-
cat. Quod si quis auditor nimis
tardus est uel ab omni tali sua-
uitate et absurdus et aduersus mi-
sericorditer sufferendus est. Magis
quoque ipso adeundum quod illi dicendum ut
ta dicenda sunt. Sepe etiam fit ut
qui primo libenter audiebat uel
audiendo uel stando fatigatus
non iam laudans sed oscitans la-
bia deducat et se abire uel-
le etiam inuitus ostendat. Quod
ubi senserimus recreare eius
animum dicendo aliquid honesta hilaritate
conditum et rei que agitur aptum
aut aliquid valde mirandum et stu-
pendum uel etiam dolendum atque
plangendum et magis de ipso
ut propria cura compunctus euigi-
let quod tamen non offendat eius
uerecundiam asperitate aliqua sed
potius familiaritate conciliet
ne aut morbum fastidii cui
subuenire uolumus augeat ipsa
medicina. breuis sit quoque quod
maxime quod ex ordine inse-
ritur acceleranda sit quoque ce-
tera et promittendus exhiben-
dusque finis propinquior. Augustinus.

De hac quoque loquendi suauitate
tangit Tullius in libro de perfec-
to oratoribus dicens esse quina id est
quinque orationis lumina scilicet dilucidam
breuem probabilem illustrem suauem.
Item Oratius in poetria: Aut
prodesse uolunt aut delectare
poete aut simul et iocunda et
ydonea dicere uite. Gen. l.
Consolatus est Ioseph fratres
suos et blande ac leniter
est locutus. Mediocritas oratur
quia mediocritas est sermo doc-
toris ut nimis tardus ut
nimis citus. Unde dicit Seneca:
Inopia uerborum et exilitas
minus intentum auditorem fa-
cit interrupte tedio tarditatis.
Tamen plenius in epistola ad vesum

In nomine domini amen

sicut faces igne assidua gtuss
ione custodiunt, demisse ex-
tinme raptat, sic dicentis ca-
lor et audientis intencio toti-
inatoe sua. Tutarpedie a
qui remissione languescat. ad
Cor. xiiii. Volo quinque vba sen-
mea loqui ut alios instruam
quam decem milia vborum in
lingwa. p. v. vba. v. fines per
quos dicit sic omnis doctrina spi-
alis. s. vbum instrucionis quo ad
instos. excitacionis quo adpi-
gros. consolacionis quo addeso-
latos. comminacionis quo adduros.
exhortacionis quo ad bonos.
vsq. excito consolor, minor ex-
hortor doceo etc. vel v. vba
s. quod credendum est xii articuli, quod
faciendum est x. mandata quod fugien-
dum est vii mortalia, quid
appetendum est eterna gaudia, quod
timendum est futura supplicia. vsq.
credendo credam facta. fugiam
spabo timebo. Et hic dicit
x. milia. per multiplicacionem vborum
mediocritatem sine modo exce-
dencium. Ubi enim vba plurima
ibi frequenter egestas prov. xiiii.
Et prov. x. In multiloquio non
deerit peccatum etc. vi. Nolite
multum loqui. Capacitas enim
et condicionem auditorum se-
queant vba doctorum. Hu. Origenes
sup Ezech omelia. j. Non ea
que periculosa sunt que dedecet
fla. dicunt sed ea que vt sit
et non optime proficiunt. ad
Cor. xiii. Non potui vobis quam
spiritualibus sed quam carnalibus tamquam p-
vulis in xpo. lac dedi vobis po-
tum et escam. Item j. ad Thess. ii.
facti sumus in medio vestri sicut nu-
trix fouens paruulos suos. Hic
enim alimentum ministrat secundum vi-
rtutem suscipientis. sic lac simplicis
doctrine ministrat paruulis qui non
habent dentes discrecionis addis-
cuedam escam perfecte cognicionis
Petrus Kantum dicit pastor no
quod ipsum dicere sed quod subditos au-
dire deceat attendere diligenter, et
de paruulos depende debite in-
tencionis obsequia, et blandimentis
magis cogitat quam preter vba
depiscere. non quere sed ligare sermones quam dimit-
imitat notos, amat naiuos af-
fectus, mete lingwa, cor mube-
tilibus paruulorum motibus occupati
Bilbus studet magis alta quam
apta dicere, facetes apud infimas
intelligas miratibus sunt, non
ipsorum salute opantes, erubes-
cunt humilia et plana docere ne
sola hoc fasse videantur, erubes-
cunt vbera prebere, nudare ma-
ma, lactare paruulos. Sunt
et in ore notoria sermonis vt pote,
est nimis est sermo doctoris inor-
dinatus. quod nimis ordinatus. quod
nimis ornatus. quod nimis cultus
Inordinatus est qui non pertinent
doctores exponens cuiuslibet facultatis
ymo sicut dicit Hugo in disciplina
suo nulli arti quod sunt est tri-
buere vult. sed in singulis omnis

legit h^c hugo assit Hoc vi-
demus cottidie et dolemus, igitur
de psalmo more rome disputabat in
dyalectica casuales inflexiones inq-
virunt liberales facultates amissa
libertate pristina in tantam servitutem
enotatur ut comatuli adolescentes
carere impudenter magistrum usurpans
in kathedra seniorem imberbes
resideret et tu adpas puerilium por-
phirii pagina statim incipiunt
de universalibus certantes non logice
sed phisice vel methaphisice disputare
Sed apostolus j ad Thim p^o Aberra-
tes autem non intelligentes que lo-
quuntur neque de quibus affirmat alii ab-
iecti libris auctorum verborum zophis-
matibus tamquam aranearum tendi-
culis involvuntur clamat philosophia
vestes suas conscidi dimidi et dis-
rupi, mediaria vacat capitulum et
tam periculose quod prope rapiunt
ad kathedram que experien et tpc
indigent Si non vernas admi-
dia que iure tanto sunt tractan-
da, antiquiores sacra canones abi-
ciuntur respuuntur expunduntur etque
in conciliis sanctorum patrum salubriter
instituta sunt ut forum consiliis ut
fine imponant negotiis sed obtinet
curia civilia principatum sed autem
inter cetera legum civilium recipiat
facultatum tamen neque francia neque
multe provincie utuntur legibus pri-
cipum Romanorum lapsa sunt eorum in
confusionem sacrarum studia literarum
dum dyscoli solis novitatibus
applaudunt et magistri ecclesie
post dormigilant quamvis doctrine no-

nas recentes quam similas quoniam
passim in theologia construbt qui
auditores suos demulceat deti-
neant decipiat et tamen faci-
ant delirare frivolas et alias
fabulas quos in insecat biblia
Castorum digmatha non curantes
Ignota et peregrina comminus suis
apponunt fercula cum in nuptiis
filii regis tauri eius et altilia
sint occisa alienarum arborum
radices steriles et amaras olee
pie insunt sed numquid potest ole-
aster insitus olive non num facere
fructus bonos Inde est quod deincar-
nate verbi verbosa doctrina plus
Sindimendica tanta secta in tinguis
Ita quod non immerito timeamus ad
multiplicationem doctorum doctoris se-
qui multiplicatione errorum iam con-
fusis omnibus dyalectica de theologia
theologia de philosophia legunt et dispu-
tant, disputationes errant errates
una anticipo separat Deo carmatus
minus est qui minus est distinctus
quod vicium frequens est in moder-
nis lectoribus, quam sermones et literam
ita in minima dividunt et distin-
guunt quod confundunt memoriam
et intellectum et extingunt Job,
xxvj ut quid sic cum tam vana
loquimini vana sunt quia soliditatem
non habent et sine causa quia plus
habent curiositatis quam utilitatis unde
Senecam in 2 ep. faciat quod exigitis
consequiam in partes non infrusta
dividam dividi eum iam non
concidi utile est Nam confluere
quemadmodum materia ita nimia
difficile est tecum cum vicinum habet

falsis

nimia, q̄ n^a diuisio, sile co
fusa est, q̄q̄ secta ē usq; in
puluerem. Ornat9 nimis ē qui
magis insistit̄ falsis verbor̄
q̄m suis reḃ, sca ad Cor. q
no simus sic plurimi adulterantes
verbum dei, s; ex sinceritate sicut ex
deo coram deo in xpo loquimur. Et
enim turpes mulieres fucos adulti
nos ut appareant pulchres q̄
runt quibus se ornat, qd pulc
naturaliter no curat. Sen. xl ep.
multum hr̄ inanitatis et uani
plus sonat q̄m ualet. Idem in
eplis apta docet et simplicia
bonitatem. Conatatq; nimis ē
ang sermo nimis ē velox et
preps, et hic sermo multis tam
s ē uituperabilis. Sermo q ē in
compositus. Vn Sen. xl ep.
Phi pnunctiatio sicut et vita d;
esse composita, nl aut ordinatu
ē qd precipitatur et properat, s9 q
no ē impressum. Seneca vbi s:
oro que sanatibus metibus ad
hibetur descendere in nos dr. Reme
dia no psunt ni inmorentur.
Iemenda sunt que non excuciunt
Compescenda quae irritant, distin
guenda que fallunt, inhibenda
luxuria, corripienda auaricia, qd
hor; rapti pot fieri, qs media
egros in transitu curat, qd q
no ē presens. Id v^a s queadmo
p proclive currentem no ubi
uisq; ē gradus sistitur, s; incitato
corporis pondere fertur ac longius
q̄m uoluit effertur. Sic ista
dicendi celeritas nc in sua ptate est
nc satis decora phie que ponere
d; vba no proicere et pedetentim pro
dere, hic tn mirantur hoies in eis que s
gitat spc dictes qui cy tlis pla
centat quam exprime posset. Ioh
vn Anglyn sic locutus ē hic sicut
hic hos log. vn Sen. vi s quod s
se te supbis Serapionem phm
solere magno cum vba conuelle
que no effundit ymo premit et
vrget. pla em ueniunt q̄m quibus
una uox sufficiat, et infra, viri
oratorum promissionem talem dicendi uelo
citatem irreuo lem et sine lege ua
detem. Nos et tu scribimus inter
pungere assueuimus Cicero quoque ad quo
romana eloquentia exiliuit gradari
fuit romanus sermo magis se circum
spicit pbetq; estimand;, hec ergo
in viro sapiente recipio no exigo
ut oro eius sine impedimento exeat
proferatur tn malo q̄ profluat et inf
queadmodum sapienti viro incessus
modestior conuenit, ita oro pressa
no audax, summa ergo summa ergo
cit tarde loqui ac iubeo, vnde
qr hec magis ptinet ad docendi
modum et ad precepta rethorice
prinentibus omissis inducit alia
narracione. Cura ps hui9 cap
titulus agit de doctrina homini p
tinete ad pastores et hc quadruplr
De pastorum institucione, De pas
tore successione, De psone co
dicione, De officii execucione
Institucio pastore manifestatur in
hoc q uniuersi sui doctrina indiqm

fuit / quia in nouo testamento
gra claruit / quia declarata gra
doctrina pfecit / et auctoib appo
in petre descendit / **De pastore institucione**
Doctrina lectore
Christe consi data subiugat
pastoralis doctrina Et primo vide
amus de pastore .s. institucionem
successionem psone condicionem / et of
ficii execucionem De institucione ma
nifestum est / non enim tempore umquam
sine doctrina fuit / sed in nouo tes
tamento gra claruit / ex qua de
[r. doctrina] clarata gra pfecit / cum auctoib a
xpo in petre descendit primum ma
festum est / prima die dixit deus
fiat lux et facta est lux / per adam
gelicam nam pertinet / que multo
splendore sapiencie rutilans facta est
quarto die cepiunt tpa quo condita
sunt sol et luna et sidera in quibus de
signatur sapiencie luculenter / Sexto die con
ditus est homo primus qui sapiencia pertinete
ad innocenciam et scientia pexperienciam
postmodum est repletus / ut disseminatur
est gentes humanam et successerunt dicte
doctrinarum / tunc eos patriarchas qui
docuerunt filios israhel usque ad Aaron
qui primus in lege scripta sacerdos non
accepit / primum initium sacerdocii fuit
licet primus Melchisedech et post
hunc Abraham / ysaac et Ja
cob obtulerunt sacrificia / sed non fe
cerunt hoc auctoritate sacerdocii sicut Aaron
pontificali stola indutus et per Moy
sen sicut in leuitico patet instructus
sed magis spontanea uoluntate / ubi et
Moyses consecrauit Aaron gerit
xpi typum qui dominus est pontifex
et princeps sacerdotum Aaron autem
tenuit typum episcoporum filii autem eius
inferiorum sacerdotum / Aaron enim
super tunicam accepit poderem sto
lam sacram et zonam auream spi
ritualem et realem filii autem eius
super tunicas lineas accincti tantum
et tyarati / ita astabat sacri
ficio dei sonitus et tintinabulorum
in veste Aaron et lex sacerdotibus
data satis indicat de corporis doc
trina Sicut scriptum est Ecclesiastici xlv
Dedit illis in preceptis suis pota
tem in testamentis iudiciorum do
cere Jacob testimonia et in lege
sua lucem dare israhel Secundum patet
luce ii Nato xpo angelus domini
iuxta pastores astitit et eos cla
ritas dei circumfulsit / stella
eos magos adduxit lucem
prefigurando quam populus gencium
qui ambulabat in tenebris
uidit / que postmodum radiorum
suorum circumfulgens mundi ate
nebrarum errores purgat Exa
Job attestans lux eius super omnes
terminos terre Secundum patet de pfectu
doctrine unde nobis exempla pfe
miti nunc gre / Primus enim nesciat
per ex gra doctrinam deus admini
strat Job xxxviii Quis
dedit uehementissimo ymbri cur
sum et uiam sonantis tonitrui
ut plueret super terram et pdu
ceret herbas uirentes / Tercium patet
In nouo enim testamento postquam xpm

y hl xpe

sacdotal ordo apet° sumpsit
initium, cui dns sup ecclam de
dit pontificatum, cui dedit cla
ues regni celor et cui pmus ligandi
atq soluendi ptate accepit, et
pmus ad fidem ipm virtute sue
pdicationis adduxit, in apli p
mundi climata diuisi st qui co
uerunt ecclas et p quibus epi
successerunt. Hic e petrus qui
uocatus e cephas. Tercium Iohis
vlt. audiuit a dno pasce oues
meas. De pastore successione vt
agit de pastore succedentium sap
it in hc cao. De pauli spali s
eminentia.

De pastorum successione dr

Doctorum
primorum institutionem secuta
e successio eorundem, in quo po
nitur diuine sap pulchritudo. Pro
tiue succedentis ordine, fluc
tore ca ad institutum plenius.
Pauli inter alios spalem sollicitudine.
Attende pulchritudinem eius q omnia
pulchre disposuit sicut tpi congruit
et hominibus expedit. Sicut n
diuerse stelle successiue oriuntur
ad illuminandam noctem donec lucifer
radiet. Ita successiue floruit
doctrina donec xpc appebat q
uerus lucifer erat. Vn momenti
nocturnum spacium diu decore
decorum succedentiumque stellarum
cursibus illustratur magno celi de
core pagina. Habent et pulchre
tinent nouum et uetus testamenti
concordia. In exordio enim ueteris
testamenti post gesta Abrahe Ysa
ac et Iacob et xii patriarcharum
sequuntur gesta Moysi et Aaron

et eorum q egressi st de Egipto
et defecerunt in deserto. Deinde eorum
q cum Iosue missi st terram pmis
sionis. Sic et in exordio noui tes
tamenti in sua prima parte agitur de Zacha
ria, Iohanne bapta, et hoie xpo ihu
et xii aplis, et de hiis q accepe
runt donum spus sancti cum
illis. Deinde agitur de paulo et
Barnaba et de illis q relicta
synagoga introierunt ad ipm ge
tilem q tunc loci horroris et uaste
solitudinis, vbi et conuerterunt gentium
ad eorum omnis apli et alia cum
eis preter Iohem ewangelistam, co
plentes in scriptis q deerat pa
uli xpo. Deinde agitur de Iohanne et
de hiis quibus data e pax in asya
sub eodem ipo q fuit q alter Io
seph et alter Iosue congregator secre
di, et diuisit hereditatem vii ecclesiis
sicut Iosue vii tribubus i funiculo
distributionis. Attende doctrine suc
cedentis ordinem, sicut Eua pdu
ta e Adam dormiente, sic ecclia
formata e xpo moriente, et
p9 primum misit aplos et
discipulos ad pdicandum ewangelium p
orbe terrarum relictis fortibus mi
sit debiles, relictis sapientibus
misit insipientes, relictis diuitibus
misit pauperes. Tales n ut
dr more li, et xxxx, et xxxx
ad pdicandum xpm nemo debu
erat qui de laude ipa uel he
bant vt tanto solus mtr cog
sce ec qd agerit, cito et ap
te cuie qui adhuc agerent

pso ydonei non fuissent. Unde
post xl succedentes apostoli. De
in civitate. Decem martires et doc-
tores, sed vicesimum tempus appu-
tes. Unum apostolos quosdam posuit in eccle-
sia primum quasi apostolos etc. Et in Job
dicitur. Qui facit arcturum et oriones
et hyades et interiora austri. Arc-
turus qui in celi axe constitutus vii
stellarum radiis fulget, qua se
versatur et nunquam mergitur. Ecclesia est
que dona septiformis gratie spiritus
continet et claritate summe virtutis illu-
minata et irradiata, quasi ab axe sum-
mo lucet, que persecutiones patitur
continue, sed non deficit in tribulatione.
Oriones oriuntur in hyeme et suo
ortu tempestates excitant et maria
et terras perturbant. Isti martires sunt
qui dum nati sunt ad predicandum ecclesie
pertulerunt molestias quas passi sunt ad celi
faciem venerunt, quasi in hyeme. Hii
turbaverunt maria et terram quia amo-
verunt ydolatriam et provocaverunt gen-
tiles ad iracundiam cum viderunt clarit-
te corporum constantiam. Hyades in prin-
cipio veris oriuntur, quando sol caloris sui
vires exerit ut se ostendit. Hii
sunt doctores qui successerunt post
martires eo tempore quo repressa est
hyems infidelitatis et tale incipit
in cordibus fidelium sol intellectus veritatis.
Iste stelle in ortu suo pluvias
fundunt quia super arentem terram
cordium humanorum predicationis ym-
bres fundunt, et primitus an hanc
auctorem qui extendit celos solus
et graditur super fluctus maris. Celos
extendit cum apostolos primum di-

latavit et super fluctus maris deus
gradiebatur quia cum procelle persecu-
tionum erigebantur, mira laborum petra
tumidas frangebatur, sed via fidei pa-
rabatur. Post modum fecit arcturum et orio-
nes et hyades et interiora austri.
Auster enim est fervor spiritus sancti quo
dum repletus quisque fuerit ad amo-
rem patrie spiritualis ignescat. Hoc
secundum Gregorium in moralibus. Interiora austri
sunt illi occulti ordines angelorum
et celestis patrie sinus secretissimi
quos implet calor spiritus sancti
ibi autem et angeli, quia occultantur in
abditis, id est paradiso, quasi in meridie sol
ardentior et clarior et elevatior,
quia mortalitatis iam pressa caligine
quanto illuc pervenit manifestius videt
tanto ardet, et ad altiora se
elevat, eos qui vix semper ipsa eos
subtilius illustrat, vel sicut intime
contemplationis videtur sine interne visibus
inmutabilitatis calor sentitur sine
obscuritate corporis, vel invisibiles cho-
ri, quia astra micant in abditis unde
non possunt videri a nobis quia nimius eos
extulit sinceritas divini luminis. Item
de fluctuorum plenitudine post in moralibus
crescit(?) in moralibus doctoribus pri-
mis, Ieronimo, Gregorio, Augustino et Am-
brosio, qui irrigaverunt universi faciem
orbis. Hii sunt iiii flumina paradisi
ducentes originem a Christo tempore ab ori-
gine fontali que describuntur Ezech.
i. Sub animalium figura quadruplici formatas
dicens quos vidit Ezechiel habere
faciem hominis vituli aquile et leo-
nis. Christum enim predicabant qui

in incarnatione vitulus . filius est ho-
in passione sua pro nobis ymolatus
est ut vitulus . Christus in tertia sua die
diuinitatis resurrexit ut leo . qui
apertis oculis dormire perhibetur
quia cum ex humanitate quasi dormi-
ens moreretur ex diuinitate sua immor-
talis effectus quasi vigilans subsista-
bat . Ascendens autem in ascensione
sua factus est ut aquila . ergo quia
nascendo hominem . moriendo
vitulum . resurgendo leonem . as-
cendo aquilam christum designa-
nat . Fratres karissimi . quatuor animalia hue-
runt . homines et clericus homo
est pronus discretione . vitulus
peccatoribus mortificatione . leo per
tolle tribulationem tollerantiam . aqui-
la per sublimium contemplationem . hii
sunt quod per quatuor modi partes . quatuor dotue
virtutes . et quatuor exstiterunt affec-
tiones . unde Ezechielis . manus hominis
sub pennis eorum in partibus quatuor . quatuor . hoc est
partibus . quatuor . mundi regiones . orientis oc-
cidentis . septemtrionis et meridies
partibus . quatuor . climata vel proditatis
per circuitus . quatuor est cressa . per quatuor . etiam
partibus . quatuor intelligunt cardinales vir-
tutes . Et quia scilicet due penne
singulorum iungebantur et due te-
gebat corpora eorum . quatuor affectiones
designantur per quas ad terrenis pe-
nam animalis leuantur sicut scriptum
est due penne singulorum iungebantur
quia desuper extendebantur . Amor
enim et spes ad superna nos ele-
uat et iungunt ad inuicem quando
electi amant celestia . que spe-
rant . et que spes amat . et duo

corpora tegunt quia timor et dolor ab-
oculis dei mala preterita abscondunt
homines . quatuor . eius ut dictum est . quatuor . prin-
cipales fuisse doctores . Iheronimus
qui docuit historiam . Ambrosius qui
allegoriam . Gregorius qui tropologiam
Augustinus qui anagogiam . omnia naturalia
rerum . leges historialis sacre scripture
legam . omnia logica philosophorum do-
cens allegoriam . omnia moralia
philosophorum docens tropologiam . Non enim
virtutes per consuetudinem dantur . sed per
gratiam infunduntur . omnia metha-
phisica docens anagogiam . Primo enim historiam
singularium ut ymaginatio circa parti-
cularia versatur . et ab intellectibus rerum cor-
poralium ymaginationibus nec ipsam im-
pediat speculatione . et tamen subacce-
libus tonitatis latitat vis prime
bonitatis cui desunt sensibus localis
allegoricus sensibus desunt tamen ut
eam exceat . et tosfeude cepillis
singularibus ad verbum intellectum . quod est
vere sermo et maxime in opere incar-
nationis quod maxime credendum purgat
et generat ad videndum illuminat . Tertio est
sensus tropologicus ut spiritualia vi-
deris intellectualiter a fantasmatibus
expediri . et in illis se exercens spiritu-
alis efficitur tamen intellectu quam affectu
quarto est anagoicus per quem anima intel-
lectus quod credidit et sapit quod intellexit
Ieronimus ergo per sacram corporalium rerum
historiam naturalia et mathematica spiri-
tualiter docet . Ambrosius doctor allegoricus col-
liquens fictiles rerum ad christum
deducens fratres per allegoriam continu-
at Gregorius autem considerationes

moralium phorum in civitatibus ad
aptitates confort Aug. aut vi-
nas et fictas cogitaciones alias intercos
entes exsufflat et iutem intel-
ficat. Phisica enim considerato vsq ad
celum spiritale astrorum et stellarum nu-
ficas armonias et motu considerantes
demonum falsa fascinata ymagina-
tores efabricant quibus nunc ex stell
quas pri mundi ee crediderant
assignat et ex eis descendere nunc
ex stellis credidit et eisdem cultum
impendit. Sed hunc consideratorum
occurrit. Sed quod non astra tortle
sed verbum ex cogitatum, non facta celi
sed facta fabrica dei e attenda, et non est
condescensus ut astrorum ut condescen-
sum cornu creature, et non e qui
credi debeat ydolum artificiale
creatum omni vita carens. Sed cor-
nale creatum vegetativa spiritua et
racionalis vita cum condescent verbu
cad fem. Ideo docet Ambrosius inge-
rens actu, et in recapite pastorum
q e dentes prne inter verbum
aud fam. Gregorius non non stellas
cortes, docet tas horas sed ronetes
creaturas, q. stellas splentes super fa-
ces racionalium mentium. Augustinus aut
non pot pmum ut tam solida celu
vel vitro aliqua vivificatez mod
sed cum q solis e pncia et ea omnia
creatorem. Et q. quadam quadriga
denet humana anima ad suum sup
celeste pncipium, ascensu pcedo ad
ymaginacionem, ab ymaginacione ad racio-
nem ad intellham, ab intellha
finale cuiscunque sicut pole est
in prima cem. Et nec in doc-
tores ad suum orignale pn
reducunt anima, et sic eciam sit
4 flumina paradisi, sic 4 hu doc-
tores vera quadriga Ami-
nadab, et 4 tituli quibus vectes
insiti sunt ad portandam archam
dni, quos schol. in ecclesia Ste-
phanus ept tornacen breviu-
sime depinxit sub suis ipse b
dices, hic pius, hic vetus
hic sobrius, iste severus. Aute
de Pauli solli. pt 1a que ex
tuis sunt instantia mea cottidiana
sollicitudo omnium ecclesiarum, angelis
dixit commisse sunt divise per orbem
ut custodirent eas. Sed Paulus sol-
licitur habebat non ad particulares
sed ad omnes ecclesias. h. Crisostomus in omel.
n de laudibus pau. nos aut lore
ita creditur et pm gubernat, ut
Paulus universum orbem et ide
contineat Paulus orbem terrarum, ymo
nos eum ne putamus, alibi a sit
e custoditus quemadmodum fuerat
ab eo institutus. De Pauli spe-
cali preeminencia
Doctoris gentium laudibus insistentes
et eius sollicitudinis spiritualis attendentes
mirari ipsius dignitatis exaltacionem
opponere prectate excessus actionem
virtutem ex experimenti eruditione / caritate
ex ipso sine dilacione. Attende di-
gnitatem vero eius in in Pauli
dicta spiritualis paradisi et locus
amenissimus omni virtutum florida
venustate multipliciter adornatus. Pu-
tamus multa confecta sunt elevacia

28

84

languentium spiritum, efficax medicina, et cum sui electorum sui rigaudeant progenia virtutum. Paulus cumulatam habebat omnium bona gratuita que quibusque electorum donum ipsum cuique effulgebat singulariter progratia, laudatur Abel propter sacrificium quod obtulit, laudetur Paulus amplius qui se per dies singulos ymmolat. Ego inquit iam ymmolor, ubi sanguinem suum hostem appellat, sed et si ymmolor inquit supra sacrificium et obsequium fidei vestre, gaudeo et congratulor omnibus vobis, propter quod et vos gaudete. Abel Kaym fratrem occidit, Paulus abeis occisus est propter quorum salutem plurima mortis discrimina tollerat. Laudatur Noe vir iustus et ynundante diluvio sui custodiens octonarium. Sed laudatur amplius Paulus vir prefassimus qui semente flagitiorum diluvio universum a naufragio liberat orbem terrarum. In nuda sicut animalia collegit in archa et feritate eorum vertit in mansuetudinem mutando enim, milvos et accipitres cum archa suscepit exiit columbas et turtures fecit. Archa non Noe corvum includens corvum amisit. Sed quia enim non mutaverat ea forte cadaveri illexerat. Laudatur Abraham quia pro obedienciam reliquit patriam propter fidei cultum reliquit patris affectum. Sed laudetur amplius Paulus qui non tantum patriam et parentes deseruit ymmo mundum vel commissum Credo cum ipsum celi

Dominum tantum tenet indissolubiliter Christum suum. Certus inquit quia neque presencia neque futura neque altitudo neque profundum neque creatura alia nos a caritate Christi poterunt separare. Non filium suum Paulus obtulit, sed semetipsum milies ymmolat. Laudatur Ysaac propter cuius paciam papue quia cum puteos quos ipse et cives sui fodeant tamen impletos viderant et obrutos cedendum magis esse censebat, et demumque loca aliud incole quam impius rebellare. Sed laudetur amplius Paulus qui non malem implens puteum, sed lapidabatorem ipsum modis quibus potuit, portare studebat in celum, putabat fluminis uberum eius qui magis in agros plurimas redundarentur inge hentes satagientem ebullire ceperunt ubique et stagnare. Laudatur Jacob propter perseverantiam et longanimitatem quam proposuit sibi desiniunt pecora custodiunt frigora tollerat, caumata suparat. Sed laudetur amplius Paulus ad amacionem huius aiam, estum diei et intendium noctis gelicidium temptacionum dispendium uberum et uberum impperium fluctuum et maris naufragium quottidiana fame, et ieiunium Christi sponsa, scilicet ecclesia pro tota gemmans vita et tollans. Ille pro ovibus rapaci opposuit se ferme. Iste pro animabus calliti demonum se opposuit serpentis. Laudatur Joseph propter singularem excellenciam puritatis de ipsa uxore huius et filios fecundi expertus e copule coniugalis decorum

Dum laudibus

laudibus. Ambrosius in libro de officiis
ait De Joseph quid loquar qui
utique habebat cupiditatem libertatis
et susceperat servitutis necessitatem, quam
subditus in servitute, quam constans in
virtute, qua benignus in carcere,
sapiens in interpretatione, in potestate
moderatus, in ubertate providus, in
fame iustus, ordinem laudis rebus
adiungens et opportunitatem temporibus cogi-
tate, populis officium sui moderatione
dispensans. Sed laudetur amplius Pau-
lus qui comparatione castitatis Joseph, sal-
va pace ipsius dixerim, videtur michi
ridiculum, positum enim iam mortifi-
catum in carne, si dicere audeam
mortuum in spiritu, contemnebat quod
quod sub aspectu occurrebat oculorum. Si-
cut dicit quod Tradiciam quandam
distinctionem Teclam obiciet Paulo
non intellexerunt verbum eius. Volo
inquit omnes homines esse sicut meipsum
in virgines sicut ego sum virgo, quin
si recipiatur actus Pauli et Tecle
magis quod habet attestatur castitatis eius
prerogativam, cum Tecle castitatem
predicare deceant et bestie quas sibi sua
subiecit eminentissima castitate, et
superat tormentorum diversis generibus
pergens Iconium et inde abi-
ens multos predicando convertens tra-
deret in pace. Laudatur Job expeditissime
qui sustinuit, expeditissime que impo-
nebantur, expeditissime quam dedicatio tri-
umphavit. Sed laudetur amplius Paulus
qui toto tempore vite sue per con-
versionem in agone perdurans persecu-
tationibus his temporibus valedixit. Tamen

aurum in fornace tribulationis ex-
coctum perditum est, et astucias
Sathane non ignorabas, cum etiam et
sanctitatem confitebatur demonia ad
solam placationem nominis eius demones
effugat. Et si Job tota carne
debilitata impediebat, Paulus etiam
in anima mortuus exhibebat. Ille
domum aperuit peregrinis, iste animam
patri vivens. Ille boves et oves
plurimas habens in pauperes erogavit
liberalis. Paulus autem amplius totum suo
possidens quod super impederet super-
erogabat, et iam manibus suis.
Quod Job patiebatur in carne, credo
quod Paulus patiebatur in mente. Job
mulier cum pariter tristiciam habet, credo
quod Paulus omnes mulieres parturientes
gravius et dolorosius affligebat,
quemadmodum dixerim, vel tormenta.
Filioli mei quos iterum
parturio. Laudatur Moyses qui perire
voluit cum sibi subdito israhele
ne delerentur de libro vite. Sed
laudetur amplius Paulus qui non Christi
non cum pluribus perire voluit, sed ut
alii salvarentur, maluit ipse decedere
de gloria eterna, vel hostes vel ex
persecutores vel adeptis vel
si esset possibile. Laboravit ille plurimos
pinguibus, iste plures passim
sudoris sanguinei rivulos per totum
mundi libavit clericus. Dimittam
Josue Samuelem et prophetas
causa compendii quibus non possumus
sustinere doctorem gentium excellere
debere semper comparare. Laudatur
David ex dei dilectione. Sed laudetur

amplius paulus tamen amore ad deum demum in summo intus tulimus collocare. Laudatur helias quia celum claudit famem induxit, ignem de celo verbo deponit, et pro deo zelavit. Laudatur amplius paulus non quia fecit ista corporaliter sed quia voluit anathema esse pro fratribus et sua difficultatem exprimere nesciebat in amoris impetu quo in christum ferebatur ardens sed amore suo ad christum declarans neque instantia neque futura, neque altitudo, neque profundum neque alia creatura poterit me separare a caritate divina, quia non sufficit ardorem quem habebat ad deum exprimere per creaturam que sunt non unus dicit et plura signis creatura extra mundum excogitatam relinqueret pro qua favoris immensitatem panderet. Laudatur baptista Johannes quia locustas et mel silvestre sumpsit in cibum, quia secessit in heremum quia regem arguit adulterium. Sed laudatur amplius paulus qui non vilissimi sufficientiam habuit cibi pro studio ferventissimo predicandi, qui sic mente senatus impetit in mundo quasi semotus ab omnibus inhabitaret in heremo, cogitavit nempe mente excedere deo qui thorinthum ad ultimum sua lata predit, qui tempus pietatem huius nota adulterii condempnavit. Sed iam ante adolescentia tuscanus, et salva sorore amborum venerat, ne deferveat amor quem habemus ad singulare prerogativa apostoli si placet amplius pennis laudari. Angeli non quia sunt incorporei. Sic enim pertimescunt demones laudari, sed quia suum ministerium exercentes domino suo sunt infatigabiliter contemplantes in uno sua obsequium exequentes, in altero suam gloriam obtinentes. Sed laudatur paulus amplius angelis qui sunt ministerium suum fideliter et efficaciter utiliter exequebatur in terris ut in ipso videretur impletum quod dicitur angelis est deum, qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flammam ignis et hoc adhuc ut homo vivere in terram elevabatur usque ad celum tertium ad ipsius misteria contemplanda. Dilataretur amplius in eius preconia lingua carnis sed in eius laudibus procedentibus invenietur insufficiens et et inequalis quia magnitudo laudandi copia sermonis superat et excellenter attenuat laudatorem. Attende pauli pietatem tam super elementorum corporum actiones, quam super spirituum passiones quam sunt homines quam sunt demones. Illa enim anima aurea erat et adamantina quod siquidem pretiosior et adamante solidior non distinctam metuebat, non elementorum non elationis extimore cedebat. Sed in tribulationibus attone grave exuberans quia quidam angelus in fragili corpore permanebat, qui tempus permanens docendo parvulos vinum quia iam celum possidens et cum angelis fruens labores [illegible] uebat et distincta. [illegible] et omnia quantum tormentorum. Quare plus desiderabat paulus pati pro salvatorem honore quam alii quiescere per laborem. magis eligens pauperi pro-

qui tenuat sine xpo. Libenter am-
plectens pro xpo supplicia quam
alii currunt ad premia, plus se com-
placens in cathena, quam reges
se complacerant in corona. Nam dolores
fere pro xpo priore loco ducebat
ipse quos et eos gaudium appellabat. Sed
quid mirum si vobis non cedebat cor-
poris, cum omnes affectus eloquenter f-
superet ret inflammatum intrinsecus incendium
caritatis. Sed forte paulus in timuisse
quia legitur Cezarem appellasse
fratrem eius iussit ad presentiam tribu-
ni qui vellet de periculo liberari. Sed
quo verbum hoc sine fratrem ascribere[?]
formidinem cum eius desiderium su-
mmum esset pro xpo dissolvi. Sed
certum est apostolum hoc fecisse ut
predicaret pluribus in civitate famo-
sissima verbum vite. Poterat enim
absolvi persimiliter[?] si non appellasset
ad Cezaris audientiam. Nam et
plagas et iniurias pro eius for-
titudo crescebat. Ita enim distinctis[?]
eius constantie formam dabat ita
ut plures ex fratribus confidentes
vinculis meis habundantius au-
derent sine timore verbum dei loqui.
Sicut enim quosdam aiunt facere
pitula forciore vulnere experien-
meliorem. Sic duci alacritas eq-
uiuntur sustinentis. Sic eius vehemen-
tia militibus diutinis subiectos
se resuscitat et renouat in certa-
men. Probat eius caritatem super spirituales af-
fectiones, omnium enim inquietas et
teras apud paulum inveniebas, que
affectiones approbant spirituales. Ti-
mebat enim de proximorum dap-
natione. Gaudebat de conversione,
dolebat de obduratione, sperabat
devotionem, metuebat eius scelera,
cupiebat eius vitam etiam. Do-
lebat et ingemiscebat expectans
corporis redemptionem. Gaudebat
in spe futuram expectans retributionem.
Sed ne quis calumpniet in paulo
quod carnales affectiones. Non quod
paulus indigeat nostra defensione
huiusmodi addimus ad probandum
propositum declarationes, et ut nos
forme affectus, sicut opportunitas
exigit atque tempus. Obiciatur pau-
lo timoris affectus. Nam primum
est in sporta depositus. Datum est
ei consilium pro implenda purificatione
ut restat, suaserunt ei ne thea-
trum ingrederetur et cessit. Inveniens
multa similia que magis decla-
rant eius prudentiam. Omnia enim pro-
pter utilitatem et edificationem faciebat,
quia se flexibilem et placabilem
prebuit quorum consiliis acquievit,
nullatenus timens sed pacem custo-
diam et quietem diligens. Aliquando
vero et id paulus. Quis nos se-
parabit a caritate christi? Qui enim mo-
riebatur cottidie, mortem non timuit
viciose, sed divinitus viciose. Nam
timere penas non credimus vicio-
sum, cum sit nobis originaliter in-
genitum et naturaliter insolitum, sed
tunc vitiosum est cum ex timore
facimus quod indignum ymmo et
inertes cum mortis angustias
evenit timuerunt, et timorem
pallore et trepidatione passionibus
ostendunt, et in extremita-
tibus non cedentes de morte vic-
toriam retulerunt ut probatur in

solitum

eis timor. Quam fragiliter, sed ti-
mor utique imparis difforme et per-
fectissima voluntate. Nouerat et Pe-
trus timuit que senectutem vir-
tutibus, maturam et annis, alter cingeret
et duxit quo ipse non voluit. Cum
ergo Paulus quamuis tyro non abie-
cerat [illegible] calumpniarum vel mira-
mini si timebat, sed amicarum potius
virtutem fortitudinis in eo plenius refful-
gerem. Quam corpore quo timuit se
miratur esse victorem. Totum enim ex-
pressit quod erat in eo virium, et deus
dedit viribus incrementum. Si enim
abiectissimus quod erat hominis in corpore
ipso ullatenus [illegible] extra virtutem
Quamvis enim animum in corpore
admiretur, si primum corporeare ti-
moribus non subderetur. Cuius igitur
Paulus quod eius mereat premium etiam
habebat per gratiam. Obiciatur Paulo
senitie et crudelitatis affectus propter
Alexandrum erarium ab eo traditum male-
dictus. Sed vides quod dictis valde
restitit verbis meis, sermonem
non expressit senitie sed doloris eo
quod verbis resistebat veritatis. Non enim
plebs vindicabat iniurias, quia ma-
ledictus benedicebat, persecutionem pa-
tiens sustinebat, blasphemias au-
diens obsecrabat. Non enim pe-
tro morte imputatur Ananie
et Saphire, non Paulum arguere
[illegible] quod concepit in
virtute Sed formica [illegible] Corin-
thum sathane tradidit, ad quem
pietatis iusta non crudelitatis vul-
nera declinant, sicut in se op.

ad Cor. comprobatur, ubi erat cru-
delibus affectus, quia sacerdos dum pro-
cinctus [illegible] palleis de-
albatis percutit enim prophete quod
futurum erat, et sacerdote qualem
ad sibi subditos habere debet
modestia edocebat. Obicitur
Paulo superbie et singularitatis
affectus pro quo ab eius consortio
Iohannes legitur segregatus. Sed unde
quod illi qui officium susceperunt predi-
candi, inter priuilegiis extol-
lentur, me dicunt ornare. Non enim
nauigandi suscepit artem, ut
dimicaturus in acie militari
se in belli fronte constituit,
qui sufficeret vel nauigare vel
bellare non nouit. Sic ergo in an-
gustia temporis periculosioris si nun-
tium unus quam plures. Aperte
bello ne tunc dux fieret prin-
cipalis Paulus, amouit Iohannem
cognomento Marchum, ne for-
tasse trepidare faceret alios. Ce-
teros quamuis hoc Paulo deputa-
tur in penam vel in timorem vel
superbie fastum. Obicitur etiam
Paulo iracundie et dissensionis
affectus, cum aliquando ille Lucas erat
inter discipulos commotio et dis-
sensionis motus. Quia hoc ad Pau-
lum cum nouus esset in apostolum
vocatus. Sed attende unde quis
non est omnibus arguenda, cum
procedit iracundia iusto ordine
iusto titulo, iusta causa. Alio-
quin non esset de admonitione
Irascimini et nolite peccare

81

87

quinimo si non frustra / verum efficat
multo magis non conditorum eius
inscit verum inter culpam possit
Inserunt autem denique vere affectionem
non sicut actio in mutatione quam
possum et denique opere putare
et utilitatem / et temporibus opportune
servata tum semper intus pie / quin
dubitamus apostolum opportunitatibus quibus
hoc effecisse / habebat et preterea
si homines alioquin quo convertisset
tot barbaras nationes ut homo
pauper quoniam et mendicus
qui artem exercebat in pellibus
unus per per amorem romanos / persas
parthos / et medos / indos et
scitas / ethiopes / et sanctimma
tas / etc. satrapas nos et omne
genus hominum converti ad christum ut
non cum tam meruisse dominus quam
voluisse / sicut enim ignibus in diuer
sas cadens materias / diu unum
meum appositum incrementa sortitur
Sic ignea lingua pauli quod
erat adhibita faciebat virtute
spiritus conflagrari / et naturalis et
voluptatis hominem conculcato vero
in tantum solum hostes fidei per
secutores inter / adhibebat in
igniis incendium inter inimicos. co
busti erumpente flamma / vali
dius augebatur ignibus / ventus per
secutoris et flatus in ignem
irruentis igne augebat / quia
uectorem violentia spargebat
et aliorum domicilia concrema
bat Frangetibus enim persecutoribus

non permittebatur in una civitate Pau
lus quiescere / sed de regno in regnum
de populo in populum alterum transiens
comparabat eius in fluenta salu
taria / iusto et remedia medici
nalia, linguæ suæ / vides enim me
dicum nunc igne semper comburentem
nunc ubi gladio dissecantem / nunc
foventem mollibus remediis / nunc
laxante austiori poculo. ut
se coaptantem infirmis / nunc in
se traicientem cunctorum sintomata
patiens Quis infirmatur inquiens
et ego non infirmor / Quis scan
dalizatur et ego non uror / Pauca
enim in unde uideor quod sic sua
defleat vitia sicut deflebat
apostolus aliena / hec sunt arma divi
na / quibus in hominibus sua de
clarant efficacia / et que puta
bantur pretoriis imperatoribus triumphorum
species efficiebantur augmenta Quis
enim non stupeat unum et pau
perem et inermem tantas gentes sub
iecisse militantes. hic instinctu
armis / sceleta bellorum exercitus
potentissima astutiis / fortu
natissima victoriis tunc resistere
non valente / sed in hoc nimium
admiror animositatem pauli sed
virtute magis venerandum crucifixi
clementia magistri mea / non carna
lia sed potentia dei ad destructionem
munitionum Et idcirco sicut igne suc
censo purgatis aquis consumitur
ariditas / et in utilibus nequiciis
et spinarum / et sicut in ortu so
larium radiorum pulsis tenebre

deliteſcunt et latitant fures noc-
turni foſſoreſque domorum Sic
lingua pauli populis predicante
velut immani tonitruo perſtrepente
velut igne vehementer urente
velut ſole clarius oriente
toſinnueba(n)t infidelibus / diſſipabat
falſitates / eluceſcebat virtus inſtar mol-
lis cere per ebullientis ignis incendio li-
queſcere / Hec ergo pauli poteſtas
in hominibus declarata per modum avis
volantis igneis et inflamantis me-
dia currentis / et multis triumphare
habebat et poteſtatem ſuper demones
quod declarabat eius ſemicincta / eius
inſignia / eius monita ſalutaria
eius in corde impreſſa memoria / hoc
enim in paulo timebat / et ti-
met demonum natura nam veſtes eius
porte ſuper egros propellebant mor-
bos / curabant demoniacos / Et ſi
fures pavent ad aſpectum patibuli
multo magis demones reformidabant
in paulo inſignia crucifixi
Audi de paulo crucifixo Christo
inquit confixus ſum cruci Et
iterum Ego ſtigmata domini ihesu
christi in corpore meo porto / et mi-
hi mundus crucifixus eſt et ego mundo
Ipſe eſt egregius ille ſignifer
catholica pretorique circumdatus . p
purpura ſemicinctiis virtutis et unitatis
indutus . pro corona ſigno crucis
in fronte munitus Crucis ſceptrum
ipſe et virtutis tenebat / cum verbum
ſalutis populo proferebat Unde demo-
nes excuciebat Unde Criſoſtomus ait
lingua pauli ſonante cedebant

omnia fugiebant demonum
cultus celebritates et feſtivitates et
mores patrii populorum furores
et tyrannorum minime et inſidie
domeſticorum / et pſeudo apoſto-
lorum / opponens maligne Di-
citur autem legitur inter pauli mi-
racula illud formidandum a de-
monibus eius memoria Homo quidam
ſe laqueum ad torquendum vitam
inſtigante dyabolo preparans cum ſe-
cretum cellule in qua hoc
ageret repreſſus fune trabi tuſ-
ſiſſime laqueum cepit innectere
nomen tamen pauli apoſtoli ſepe invo-
cabat dicens Adiuva me ſancte
paule Et ecce umbra ſqua-
lida et funeſta que nichil ſuceſta
magis nullam quam dyabolum ſi-
mulabat apparuit hortans ac
dicens Eya velociter exple quod
cepiſti Et ille cum pararet hoc
opus ut vitam eius extorqueret
ſepius beatum paulum invocabat adiu-
torem Verum expedito
laqueo cum vehementer urgeret
ab umbra ut collum immitteret ſu-
bito affuit alia umbra que
cum hoc ſimul erat / hic dicens
ei / Fuge miſerrime / en pau-
lum apoſtolum huc venientem ſic
vocatus enim ab homine ecce ad-
eſt / tunc evaneſcebat umbra
hoc ad ipſum ſunt ſic reverſus eſt
feſtinanter Attende pauli vi-
rtute quam prece potius ſignis di-
vinis ſepius pellit et eius ſi-
gnis enim ſibi velut facile

lu⁹ ptpe meruit vit | pt eum
marem qui flagellat omnez fi-
lium que recipit. Paulum flagel-
lauit ut eum reciperet, excecat
ut illuminaret. pstrat ut erigeret
Afflixit ut sanaret. Debilitat
ut virtute spt solidaret | subito
dt lucas circumfulsit eum lux
de celo | lux eum circumfulsit ex-
tus q tenebras ignorancie tene-
bris intus, nisi q fortassis infusa
luce non iam obstruite vel tene-
bris tenebras s nimie lucis ce-
cabat. Nichil videbat oculis cor-
poreis q celestibus choris int-
erat in excessu mentis | et cadens
inquit in terram vocem audit q
dum in via patre staret au-
dire non meruit. Sz q fides
e exaudita et auditus p verbum
dei, is circumfulsus luce vocem
audit dicentem Saule saule
q me psequeris. vl se xpc pati
psecucionez ost in membris afflicti-
on et p pectus adiuvium
sperata apprenisse le et dixis-
se. vado Rome iterum crucifigi
De se tunc calcitrabat Paulus
contra stimulum s ne pungeret adv
ment obstabat ihm utique
nazarenum. Et statim adventum
salvator humiliat psecutoris
elatos | feritatis detrudescit,
effrenata rabies i graciam ma-
suescit | succiditur oleaster ut oli-
va fructifera plantetur in do-
mo. mutatur lupus in ovem
crimmis in vitem | heddus
in columbam. Bicanus i apostolum
blasphemus in scm | saulus d pau-
lus | illuminatus in paradisum. ptera
raptus | sublevatur in celum tercium se-
creta s celestia revelantur. Fons
ortorum aquarum vivencium iugiter
impetu fecundatur ut areole ir-
rigentur. Quis p terram verborum eius
enarrare valeat qs illuminata
pius celia radius more et fi-
dei luce fulgentioribus rutilat
et chorusat. Non erat iam scientia
inflativa s sui humilis decentia
Nam s omnes homines excellent
interius altitudine. | tu se comphare et
cognoscere dicebat excepte. nec
se arbitrabatur comprehendisse. Si
ad scriptorum eius indagine venias
recenitur interius | stupet animus
quorum iusticia magis p silencium
honoratur | scribit ad ecclias, in-
struit et psonas. Castigat et
Paulus corpus suum et in servitutem
redigit, ne cum pdicaverit aliis
reprobus habeatur | vtu ondes opa
que sequimur. Ro e enim tm
speculativa doctorum scientia, s
actiua. Nam vestis lepsa dr
vl duplicitas mem. Ro e
enim tegminis et subtegminis apta
concordia cum i doctore disci-
dent manus et lingua. Erat
de Paulo caritatem et mentes
cam quadruplici conitate flam-
mantem. Illa ppter xpm tpa-
lia cuncta despexit. Nichil
qd erat apprimi salutem
ptinens ipe neglexit plus

honore xpi pro sua salute dilex[it]
et seipsum exinaniens toto divino
succensus amore se in xpm. evexit.
Nam ea que prius sibi carissima fuerunt in
parte paulus stercora notavit
et omnia contempnebat sicut
solet iam herba putrefacta con-
tempni. Si enim eum amor
temporalium illexisset ~~Nichil neglexit~~
numquam appetitum eorum in modicum
inflamantem ydolatrie compassus est.
Nichil neglexit quod esset saluti
in proximo quia predicabat verbum et
documenta verborum et corporis et
etiam sumptus impediebat tempore opportuno
laborabat manibus suis. ut mi-
nistraret egenis. Et qui in multa-
plebibus gloria principis optabat
ipse anathema esse pro fratribus ut
eos collocaret in celestibus. ut pro
maiore gloriam suam ad tempus vel
minueret vel differret. aut etiam
si posse fieret. ut sic in caritatis
fervore fratrum suorum redundantia copiosior
gauderet. Et quid plura tot perfectus
donis et virtutibus haberetur tamquam sic
ignis in alta prosiliens semper caste
ac nitebatur. Et sic ferrum igne
missum non ignem sed magis ignis
esse videtur. Sic paulus caritatis
igne succensus non tamquam caritate
inflamatus sed ut ita dixerim
totus esse caritas videbatur. In hiis
sibi armaverit paulus. glorificetque
xpm qui cum patre et spiritu sancto vivit
et regnat deus per omnia secula se-
culorum amen. Sequitur de pastore
generaliter et primo de summis Pon-
tificibus. De pastoribus regularibus
de pastoribus secularibus et generaliter
de omnibus. De summis pontificibus
sunt tamen talia. Primum manifestat eorum
dignitatem. Secundum proprio manifestat
madentem obliquitatem. Tertium deter-
minat exigentia eorum. Quartum pontificum
antiquitatem.

Primum capitulum quod manifestat summorum pontificum dignitatem

Doctorum condicionem requiramus primo
eorum institucionem et successionem
Sunt autem doctores ecclesie quos
pastores dicimus quidam in supe-
riori gradu ut summi pontifices. quidam
in medio ut prelati seculares
quidam in inferiori ut prelati regu-
lares. ierarchie constituti. Summus
autem pontificibus per eorum di-
gnitatem singularem. principatum plenum.
totalem fundamentum dicimus ut
fontalem. et sanctitatem exempla-
rem. et dolemus exhortationem opportu-
nam. sancti nominis. auctoritatibus demonstratur.
Dignitas summi pontificis in hoc consistit quod
in omni genere aliquod primum quod sit
principium et quo omnia reducuntur contingit
aliquo modo singulari. Sicut
est unitas in arismetica. punctus
in geometria. tonus in musica
sic deus pater cum prima debetur
autem in ecclesia triumphante cuius
gloria visionis finis est intus beati-
tudinis. Ostende inquit philippus
domine nobis patrem et sufficit
nobis. Cum enim xpc tradiderit
regnum deo et patri tunc erit
finis. Sic in militante ecclesia
papa qui dicitur pater unus est

pna^m sim^re | aquo descendunt
influen^e spuales | et carismatu
dona in corp ecclie | ut sicut
deus pr ptatem excellen^e in
fluxit in xpm hoiem et ap^o
descen^t in papa | Et a papa
descen^t in eccliam Et sic int
duo extrema repit^r mediu | sic
int prem in ecca triuphante
et papa in ecca milit^ti | medi
atorem scilicet deu et hoiez
ihm xpm Vn dionis^d in li^o de
ecca | Iera^a c^o de sacdotibus
pstitibus d^t qd in ordine epali
Gsuma^r et adimple^r omnes or
nata ecc^ce Ier^e | sicut vniusa
Ier^a an^gca et huana i duo
illud Gsuma^r | et sic ecca^a non e
athephala | ut sit sic madra
gora puella | sine capite | sic no
e mestruosa ut luxuria^r inca
pita multi^ne | sz vnu hz tm
pn^m sim^re | Dequo b | Bnh' ad
Eugeniu li^o 4° | Quis es | sac
dos magnus | summus potifex
tu pnceps eporum | tu heres
aplorum | tu pmatu abel gu
bernatu Noe | patriarchatu Ab
raha or^ne Molchi^th | Dig^te
laude Aaron | aucte Moyses | iudi
tatu samuel | ptate petrus
vnctoe x^i | ptas vlla in hoc
e q ua tanta ptas ei Gpatur
na e in ecca milit^te | que
eius imperiu no sentit^r | ua est
que n poit xm corrigi^r | uel
eu diriga^r | qd facile puidebit

qui ptatl eius considabit | emana
tonj collonj | et excecu^oz Et de
emanatoe sit | xpus verus deus
et ho me^te passioe padisum
nob appuit | tu aditus et intitu
sanguis ipius clauis fuit | Ipe
ecia | pto hc oues redemit tu
Vicarius e ponti^x summus cui xpc
in Petro sanguis pciu et oues
gnuisit | hic ergo claues b tradi
tas et oues creditas | p^o no sag
uis ut pote demebrorum fotibus
fluens nigem hz sanguisiuem
pfluenciam et emanatonj Alio
qu que vtilis in sanguine eius
si deficit p arefaccom qi iam
descendet in corrupcom Absit
hoc a fide mea uel ut credam
efficacia et Gtem xpi sanguis
uel attenuata in aquo ul cor
rupta | uel qd credam durate
seculo ptatem summi pontifici
diminuta | sz qtus se extendunt
cima | et pdecendis criminibus xpi
sanguis effica^a | credo qd eate^q
se extendat ptas aplica Vn
Bnh' in pmo ad Eugeniu in
criminibus no in possessioibus po
testas nra | ppt ia siqdz | etno
ppt has accepisti claues regni
ce^re pvaricatores vtiqz exclu
suri | non possessoes | ut sicut
ait quia filius hois ptatem
hz in tra dimi^di pcta | De
collone et collonis Gfirma^ne
Et | summo ponti^a Gcessit dubito
ius ecce pnapatu Vn et dubit
ante passionem dixit Petro |

Tu es Petrus et super hanc petram
edificabo ecclesiam meam. Licet enim
omnibus apostolis dominus dixit: quorum
remiseritis peccata remittuntur eis etc.,
tamen specialiter Petro dictum est: quodcunque
ligaveris super terram etc. In signum huius
quod tamen Petrus possit ligare ceteros a
ceteris tamen ligari non potest. Item passionis
tempore dixit plus de omnibus:
Symon ecce Sathanas expetivit vos
ut cribraret sicut triticum. Singu-
lariter pro Petro subiungit: Ego ro-
gavi pro te Petre ut non deficiat fi-
des tua. Unde est quod ecclesie plebes
que converse ab aliis apostolis inquinate
sunt erroribus variis. Sola vero
Romana ecclesia cuius fides in nulla temp-
tatione deficiat ut poterit super Petrum
stabilem solidata nullis erroribus
aliis heresibus potuit vel poterit vel
poterit inquinari. Licet enim procella inval-
let in mari, licet carina fluctibus
eliditur puppis tamen permanebit immo-
bilis. Post passionem Dominus tamen Dominus
tercio quesivisset a Petro: Symon
Johannis diligis me plus hiis, et tercio
vero respondisset: Domine tu scis quia
amo te. Statim Dominus ei tercio
precepit: Pasce oves meas, pas-
ce agnos. Ipse enim Petrus qui
solus vocatus est in plenitudinem
potestatis, tamen omnes alii in partem sol-
licitudinis sunt vocati. Item cum alii
discipuli post resurrectionem venissent ad
Dominum navigio, Petrus succingens
se misit se in mare, ceteris apostolis
simul in navicula, similiter sicut ceteri
sunt commisse. Petro non mare, verum

universitas est commissa. Jacobus enim
qui columpna videbatur esse ecclesie
et sola Ierosolimitana est contentus
et singuli singulis. Petro vero cuncta
solus ergo immo est quod orbe expeat
qui aliquem voluit invenire qui
ad curam summi pontificis non perti-
neat. Et de excessu(?) sit quedam
sunt que sic inherent apostolice sedi
et summo pontifici quod non possunt papa ob
expediri ut transferent tamen generali
mandato vel mandetur in speciali, ut
translatio episcopi, vel electi confir-
macio, exempcio episcoporum, resti-
tucio ab eorum depositore, iu-
dicialis diffinicio et publicatorum
suorum interpretacio, et multa consimilia
que plane determinant iura ca-
nonica. Que quidem non est modo
dicendum per singula, sed hiis exceptis
que formam iudicialem determinant
satis apparet eius potestas vel si et de
ceteris potestatis meis que pertinent
ad exterioris fori principalis, ut
in relaxacionibus et indulgenciis.
Ipse est enim sponsus ecclesie, et ideo
potest obligare bona sponse thezaurum
scilicet ecclesie, et de ipso fidelibus vel
in parte vel in toto prout dignum
duxerit relaxare, non repugnante
contraria voluntate in eo cum fit
relaxatio, scilicet divina precepta
toto, qui acta actu eorum sunt in
parte disposicio veritatis fundamentalis
in parte patuit quia fides Petri
usque nunc perseverant et in perpetuum
stabit donec terminato seculo in eternum
visione transibit. Populus enim Dei

nobam eit usque in consummacionem
seculi. Secundo exponitur in specie satiri
In prima enim forma qua assumpsit
de virgine est propter in altari. videtur
tamen sub forma panis et vini multos
aut conflictus fides propter sustinet
et semper de omnibus triumphat. tercio
gentiles hereticos et scismaticos que contra
fidem katholicam exarserunt et pur-
gata molestiis semper magis prosperiora
reddiderunt. Et ut ait Honorius
super Cant. exponendo. Duodecies
dimicatum est et dimicabitur contra
sponsam. Sexies ante Christi adven-
tum, et totiens post adventum.
Primum bellum fuit in aula inter
tyrannum et Imperatorem et inter
utriusque partis principes et potestates
quando imperium tyrannus invasit et
similis altissimo esse voluit. Et
parte non modica sue milicie
non consensit. et de aula ceci-
dit et mactata flagicii sui de-
bitam penam solvit. Secundum
bellum fuit sub gigantibus inter
filios dei et filios hominum. i. inter
posteros Abel et progeniem Ka-
yn et terminatum est diluvio. In
hoc bello signifer Abel ceci-
dit sed tamen victor coronam promeruit.
Tercium bellum fuit sub edifica-
toribus turris inter libos et hugos
quod cepit a Sem et a Cham et
finitum est in divisione linguarum.
Quartum fuit sub patriarchis inter
circumcisos et incircumcisos, quod
cepit ab Abraham et Pharaone
et terminum habuit in submersione
Egiptiorum Pharaonis in mari rubro.

In hoc bello persecutus est Ysmael
Ysaac, Laban Iacob, fratres suum
Ioseph, Egipcii filios Israel. Quintum
fuit sub data lege inter dei cul-
tores et gentiles. quod ceptum est
a Iosue et Amalech et finitum
fuit sub pacifico regno Salomonis.
Sextum fuit sub Regibus et prophetis inter
Chaldeos et israhelitas vel inter
Babilonios et Iudeos quod cepit a
Roboam et Ieroboam, et finitum
est sub Augusto tempore pacis. In hoc
bello omnes duces prime ecclesie
.s. prophete ceciderunt et tamen palmam
victorie receperunt. Sub gratia vero
primum bellum fuit inter sponsum
et adulterum scilicet inter Christum et dya-
bolum quod ceptum est ab Herode et
Iudeis et finitum est in destructione
ydolatrie et vocatione gentium. In
hoc bello sponsus cum adultero
duellum iniit. qui eum in die
belli .i. parasceve crucis cuspide
transfixit. moreque ducis suum ex-
ercitum instruxit. quod civitates iniuste a ty-
ranno possessas cum ipse recuperet
quasi apostolos per orbem misit. quod urbes
castella. civitates. a dyabolo per ydo-
latriam obsessas ad fidem veri
Regis revocaret. Secundum bellum
fuit sub persecutoribus inter christia-
nos et paganos. quod cepit a
Petro et Nerone vel sub Sy-
mone mago et finem habuit sub
Constantino. In hoc bello signifer
Regis Stephanus cecidit omnesque
duces exercitus .s. apostoli corruerunt

non diis exactis instruis succubuit
et coronam vite promeruit / Secundum bel
lum fuit sub confessoribus inter hereticos
et catholicos quod cepit ab Arrio
et Alexandro episcopo et finitum est sub Con
stantino pontifice Romano / In hoc
bello Athanasius Ieronimus Augustinus
et alii quam plures clari fuerunt / qui
milites Christi preclaris armis instru
xerunt / Tertium bellum vero geritur sub
religiosis inter viros et falsos fratres,
quod et cepit a Iuda et Petro sed magis
invaluit quando claustralis religio
ministrari cepit finietur et sub adu
ersario vel potius in fine mundi
Quartum bellum erit sub Antichristo quod
incipiet a predicatione Helie et
Enoch et finietur in morte anti
christi In hoc bello corruent duces
et reges, Helias et Enoch
et omnis exercitus iniquorum / et ipse
caput malorum antichristus / Quintum bel
lum est inter regem glorie et regem
superbie inter homines et angelos
In hoc bello rex Christus cum omni
exercitu angelorum adveniens hanc
Babiloniam civitatem diaboli destru
et / ipsum hostem cum suis sub i
stagnum ignis et sulphuris precipi
tabit / et sponsam suam gloria et
honore parto bello donabit
in thalamo glorie collocabit / et
se ipsum ei talem qualis est patri
equalis manifestabit / Hec autem
qualia licet non exacte ad propositum

pertineat / perfunctorie tamen tetigi
ut fidem Romane ecclesie contra
infideles comprobarem / et ut haberes
amplius quod mirer et fidem
Romane ecclesie venerer / Tercium est
quod anno Octaviani Augusti xlii
Herodis autem Regis Iudee xxxii
Natus est Christus dei filius ex Ma
ria semper virgine in Bethleem
Iude ab exordio mundi secundum
Bedam exactis v milibus annorum
et C nonaginta novem / et
succedentibus sibi deinceps Im
peratoribus ab Augusto ad Impera
torem Philippum, et Philippum
filium eius, nullus Romanorum principum
extitit christianus, sed persequebantur
christianum genus, Philippus autem Ro
Imperator xxiiii cepit anno ab .24
incarnatione domini CC. xlvii
qui beato Ponciano conversus ad Christum
quem primo modo volente pasche
vigiliis intrare et communicare misteriis
Fabianus papa non permisit nisi prius
facta confessione peccatorum suorum quam
inter penitentes stare fecit / quem
primo modo cum filio Philippo
quem participem imperii sui fecerat be
Decius primum fecit. et succedentibus
Imperatoribus usque ad Constantinum
magnum qui anno domini cccx
regnare cepit Romanorum Im
perator xxxiiii etiam sub per
secutoribus fuit Quo anno
Imperii eius vii per signum crucis
sub divisum divinitus de Maxen
cio triumphavit, et baptisatus
a beato Silvestro papa patrem

Ecclesie reddidit. et Romanam
ecclesiam. ecclesiarum caput esse decre-
vit. Sed Romanorum xxxv. Con-
stantinus cum fratribus suis Con-
stancio et Constante fulamentum
prebens perfidie Arriane persecutor
renouatur ecclesie. Julianus autem ter-
tiusvicesimus. vicesimus apostata ex ordinatione ydolatra
fuit. factus est ecclesie inimicus. succes-
serunt Iouinianus xxxvii. qui
imperauit viii mensibus. et Valen-
tinianus xxxviii. vere competens
bonus vir qui cum Valentiniano
Valens frater eius assumptus est in
Regni consortem. qui ab Eudoxio
Arrianorum episcopo baptizatus persecu-
tus est nostros christianos. Sed mor-
tuo Valentiniano succedente fi-
lio eius Graciano cum Valente
fratre. data est lex ut monachi mi-
litarent aut perirent. Gra-
cianus cum mortuus fratribus imperat
sex annis qui ecclesie fauit cuius
temporibus Ambrosius fuit. et ytalia fi-
dem suscepit. Romanorum xl. Theo-
dosius senior imperat. et templa
gentilium per orbem destruxit.
Imperat etiam cum Archadio et
Honorio quo tempore gothi ytali-
am et wandali cum Alanis ag-
gressi sunt galliam. Honorius autem
cum Theodosio minore fratris filio pa-
cifice imperat. quorum temporibus gothi
Romam wandali yspaniam Suevi
in gallia ceperunt. et multa er-
rorum dogmata surrexerunt. fu-
erunt et persecutores spirituales tam
in ipso quam in clero. deinque fit

triumphat catholica religio. Non enim
ex tempore creationis nostre est intencio
Sanctus exemplaris decet pon-
tificem summe. propter cuius diffusionem
ad clerum et populum summi pontifices
in loco positi sunt eminenciore. ut
et omnia videntes considerent. consi-
derantes ornent et ipsi ab omnibus
videantur. quorum exemplo videntes
ad bonum perfectius animentur. quid
enim summi pontifices neglexerunt
qui videntes tantas crimine gladios
lingue eloquii et in fines orbis
terre verba eorum qui tela flamancia
prouenerunt. inscripsit iniurie tenebat
ordine. in aliis instituto vita nomina. et
addidit deuocionis dulcedine exhi-
bebant. eorum diligenter plebes
ingerebat modesta. clerus vero summo
regulares in debita disciplina.
quorum siquidem merita sunt inuis
dentes non perindicant eorum sancta per-
sonalia sacrosancte sedis. sed omnem aliis
mittat scripsos ne sillaba paciatur
et faciat concordiam. habuit suum iudi-
cem inexpectabilem a quo stipendia
recipiet pro qualitate meriti. putauit
autem non mirum est prelibus obloqui
maxime cum bestia que montem
tetigerit papiam aduo lapidari

**Secundum capitulum ubi mani-
festat incidentem obliquitatem
eorum Sequitur aliud**

Doctrinam legis dedit Moyses
Aaron fratri suo. doctrinam
summo pontifici Eugenio concernentem
tamquam alterum deuteronomium dedit
. b. Christus summo pontifici Eugenio:

cui ſe tpm altm ierarchie vert
pr exhibuit dum h'z deton
ſidāre coſcepſit | cuiq ſinam etſi
non vba penit9 dum exprimiq
quodamo ſtupet anmq | tremit
manq | ſʒ in lib'te ſpe ſcribebat
mag' adeo qm ipe en | quem
pexpienam didiceat virū ſem
ſtat in qbuſdam miraclis tādem
ſuum pontif' ē expſſum | time
bat ḡo ne forte ał tūc vł pro
ceſſu tpis ſuum pontif' dignitas
ſint' ad patr' pdeceſſorum indi
ptas vlis obfuſcare pexemp
tom ſimilem | vitas ſeculares et
fontal attact' ppdicatorum intu
ria vel penuria | Sanctitas ex
emplare linguas detrahentum
patr' pquorund curialiū clericor
infamia | et neqz decoctarum
iudicijs ſit neqz de alijs arguo
Pmeſta culpam ſʒ oido querelam | Pre
meſta ē nō pabola qd ppono
tm debe compaſſio | timer' em ne
dignitas ſint' vigentis olim in foro
pmali deformet' in fo' conten
cioſo vel iudiciali | cū experiūdie
quorundam curialium litigatr' ad
curiam attrahitur | attracti ſpoliar'
et ipns exuunt' | exuti ad ppa
natiui. pendentibus adhuc nego
tijs remittūtur | etſi collectis vi
bus. repletis loculis iterū ad curiā
vocantur Sic ſchamas fru t
ſhit | ſic inoſtri maium qd Sy
rene nonte dum cantu detul
cet incautos incurrit Sic ſcor
pius dum blandit' in facie cau

da pungit | Congruunt locorum
ordinarii qui ſubtrahantur
epis et inferioribus iudicibus cae
attrahuntur ambicioſe | ptrahunt
damnoſe | rectu' litigati a
cuſacione in termin' aplorum
limina pdenotone | ſʒ magis ex
frivola appellatoe | ſʒ pq qm
inſt ho de Iheru' deſcendit
in Iericho videre ſi incidit in
latrones quoſdam advocatos
et notarios infideles | incidit
bucellos pinicidentes et pin
dicales et impias qonces de
bonis ſuis fuit ſpoliatus
qui cordis et metis amaritudinē
inuecatus | Iam cū rubigo
metalli quorundam curialium
nares afflavit | tum argio
tali plus qm cetum et iniqſi
na loculi fuerit pſentati
Sic ſtringatur vnguibus et bri
ācci manibus detinet' | ut do
ſtaculis detinuit et abortiuu
fecit nullatus dimittar' | Att
tus g' p concupiſcam et illecis
pfraudulerdam | attitis pmula
plicem anguſtia | cum totus
expoſitus fuit | infecto nego
lapſo tpis pluries ſpacio pe
cuniis abſolutus | viacis inolutus
ad ppa ſine ppo repedabit | etiā
hic pendente ſina coqueſtia pe
tina ſuppletura qd defuerat
receptus qd demeruerat ad eter
nam pniciam remeabit | ſʒ
tanta ē ambicōis efficacia vel

tirannis, ut obitas difficultates itineris, periculosa locorum et latronum repagula, nimia copia, penuriam pabulorum, angustias mansionum, marium voragines vel nimbos perfectas, vel strictem frigoris tholosas, aggeres saxis asperos, fluvios gelu lubricos, colles ascensu pendentes, et ibi iterum precipites, valles lapsum assidue detrasas, pro ambicionis magnitudine vel quia non sentiet, vel si senserit impaciente cupiditatis tyrannide parvipendat ... aut ut dicit Bernardus qui in celis angelos iudicabant quia pro ... dominum gerunt, neglectis causis iudicandis, et contra apostolum secularibus se negotiis implicant et volunt ... Sunt hii infima et terrena iudices suos reges et principes terre, quid fines alienos invaditis, quid falcem vestram in alienam messem extenditis, non quia indigni vos sed quia indignum vos talibus insistere potioribus occupatis. Si enim in vobis hic iudicabitur mundus, indigni estis, sed apostolus ut de minimis iudicetis. Sed forte resubis ut talia coram subditis pertractentur, licet apostoli distributores iudiciorum a iudicibus fuisse talium non legantur, sit tamen primum inficia... professionis, utinam causa propter advocatorum strepitum, utinam celeris propter examinum prolixiores temporis, utinam grata propter expectatum tamen multitudinem, utinam severa quantum ad frivola appellacione, utinam firma quantum

ad renascentes cotidie et hydre capita apud senatores urbis et orbis hominis timentur, et non est magne iocunditatis in noctes autem latratusque audire quorundam qui docuerunt linguas suas loqui mendacia verborum, tendiculas velut araneam telas ex intestinis suorum emissariis confecere in publicum, litigare ac litigantes audire fere usque ad nocturnum crepusculum, nisi forte dixerimus audientem vel adamantinum vel insensibilem esse sanctum. Ad hanc iungitur maledictorum prime ... appellaciones, quas ut non dicamus nocturnam fatigacionem, tamen in lesi qui laborem itineris et omnem corporis et dampnorum expensis quam tamen sua peccata incurrunt quem in platea qui male invitos protelle debita pena non punit tamen appello frivola, nec appellantem deceat iure prodesse, ut appellacio nocere, propter ius, fas, morem, ordinem, locum et tempus, modum tamen et personarum leviter quam et neglecter iam appellant, ut appellacio que solet esse miserorum refugium sit effugium, que fuit antidotum sit venenum, quia sic hoc malum est exemplum est quod prelati non audent in appellacionibus emissis ad curiam pro qualiacumque causa procedere, non illicita iniuria dissolvere, non sacrilegia vel furta punire, non infames corrigere vel ab officiis vel beneficiis amovere. Impetere est quod appellati non possunt ad curiam ut fugiam ondant innocenciam, tu que

frustra inexpant | tu qr no hnt
vn talia pseqr | tu qr male
appellantes ut litigatores attrahat
vel ut antiquas annuas revo-
cet | vel ut ad exiget intima-
tu fouet | vel qr finita lite ut
exigant p expensaz one diffi-
nit qi omnes appellantes sit in-
notu et ob appellati sint rei | tu
tu p appellationes frivolas oe bonu
valeat impedi iniciaia iam
ecata et solempnizata suspendi
n possunt ab immotis et pau-
pibz impedit | cuius flagicii duxi
modi antidotu adhibendu | ut re-
mittatur appellationes ad eos qui recte
et breviter pit expedire nego-
tiu et egregie pmant | q appel-
lant intassimi | Contassi duorum
dpt eas appellationes qs tallidi-
tas adimet | no pp eas quas
nita frendas exegit in qbz et
rei appellat ne ipa pdant | et
motem appellati desistit | ne-
tu labor iue qm pertinaz ex
pcss qm tori infinite | qm ad
usuram callite | qm adnotatorem
expattor, qm iudices iniqte sepe
succubuit | potas vlis et ob
fusta p exemptionem pmlea
qd maxime ptinget tu etenim
ppone asuis ordinariis | aut
auferunt decime psois ecclesie
aut ipetto postiori no obsta-
te pori sedes no desitum pui-
legiis | aut qr scuritas adhiber
et similes appsois ecclesie (Dicit
en dom e in pmo titu ta-
xxvm Subtrahum abbetes epis

epi archiepis exeplentur
ptatl | et sic si sui ta fiat | illa
subcelestis intermpi | Ecclesia
ad celestis specm conformata,
que a summo spu usqz ad infimum
ordinate pta nullo medio
vel, inestito e corrupta | Sic
in dd elco dum sua utitur
qm superians in plurimis va-
pampis ouiculas depdat
Sic impius rex Achab naboth
inficiat et eius vinea possi-
debis ortum olerum fat | sup
hoc scandalizat immant et
indignat epi membris suis ut
sine ca dut tam tenerati ut
tam obedientes supiori suo qui
nolunt inferiores obedire suo plato
Non est ita dispen sine ca sz
magis dissipatio ii iuras vrgeat
a vtilibus publica | sit ecclie decime
ppulea clerici auferunt que so-
lute sit hactenus ecclie no psoz
obtentu | sz tritorum rone hic
iusta dime legis ut in leuitarum
sorte cedat decime | Vii iuste
di maiestate resistit qui iustitia
ecclesie inter Juris decima qui auste-
os uirum in celum no poni
et absit ut deputate vel sco-
sinum pontifices dispute | Quo
qr scriptum e no putate debes
sz diuisa inbeatur exatinuere
lenite | sz pquale et unite
tpm ut recipite posit vtilitas
Fre sunam | no inficior rex pra
p tpe moderandam, sz no credo
dim exfacilite plenite mentis
aut humai fauoris gra passim

93

ee imitanda / vel forte frequen-
bullis adultimis extendi talia
sine aidis nota / falsator cum p-
stigiosa malicia sit in quendam
prorsus condicionem et prudenciam se
armat ut filius iam prevaleat et
prevalebit ultra illi videor conpat-
tor in re distinctissima intercedat
Fetum qui senitem a simulter
audimus in pacta celsis / quis
dubitet quin necessitatis tempore patri
tenetur filii providere, sed non sum
Apostolum thezauri[ze] debent in hac littere
dat licite ipsi Ilario decia
decimare / sed inter ceteras afflictiones
sub quibus hoc gemunt ecclesia singul-
tibus et suspiriis crebris agitatur
et concutitur / quod tu libi deant ee
filii ad exactores ut dura indebi-
tas tamen a nobis peritis compellimur
Dum assimilis fratris tollatur quod ab-
omnibus sustinetur / tu gemitus omnium
dolore non minuitur similiter / ut
lenitatem immunitas sit assumit
portae si concessa / gaudere primit-
tur, tu privilegiis vel fiscis im-
patiens vel impetratis absorbeat
ut liberet corpore. vnde affligitur evang-
eliorum, quorum pertinet temporibus ecclesiarum quibus
in prelatis male inutiliter conplebuntur
ipsi beneficia concedunt renitentibus
episcopis et prelatis. Ratio quia plu-
rimi praelatis iam derelinquunt divinum
velle, tempore satis legimus / ut est
exemplo disputacio illius fuisti / uno
lig. ... rusum / ut prima est il-
tu pulsas / ego napulo tum / con-

fluunt ex omni parte terrae pestife-
ri et mestissimi homines ad romanam
Curiam / ut obtineat vel retine-
ant beneficium / vel prebendam / et quasi
meminisse similiter in flagelli ma-
gis optinet, quo dominus de templo
vendentes, et ementes columbas eiecit
vel filium cum ceteris capitulis personatus
relinquens eius successori simo-
niaca / quod dominus utiliter inchoat
impetrant beneficia vacatura / ti-
met si non ecclesiastica possessiones,
vel de corpore vel de morte
eius mutanda / videns premedi-
tato pravo subtrahi vitam beni-
gnitas magis hic timendum ne fiat
vel apostaferis vel ab eorum fa-
miliaribus tu pingue fuit im-
petitum beneficium quod vacaturum
Dignitas spiritualis vel fundamentalis
curata proponitur in curia
dum verbum dei detinetur in in-
iusticia / ut scimus fidei detineta
Nomen tamen sanctius apostolorum
exivit / et tu non dum ple-
nitudo gentium forsitan intrat, iam
de sagena ecclesie gentes exeunt
et ut devote et perfecte reducet
Non dum hec eorum fides katho-
lica oblatione cessat, non dum
sagina eius prima timore
abiecit / Non dum semper de ve-
tabulo debiles nectore turbi-
nibus agitatas / ut dum in fide
veritatis gratia solida fuit eet
ergo opera dare quod incredulos con-
vertent ad fidem christi non

autent / aut si veniunt / veniunt si
solide fundatem / ut prius mo
ribus putent. Omittam iudeos
quorum inuigiles non dum im
plete sunt ut conuerti ad fidem
katholicam / transeam ad gentes
prudeat ut summus ponti quasi
debitor est fidelibus et infideli
bus ut veniat ad sagenam / etsi
circa claudicauerunt in feruitus
suis prudenciam erat ut reduceret
firmiter et uniformiter ad pacem
ecclesie unitatis et fidem katholi
cam. Petrus hec et similia cor
ridit sed ne peccant / correxit ne
primat solidandi firmitates ne
recedat / quia sine predicatione omnibus of
ficio uestro firma fiet. Nam sine
predicatione quis credet / alioquin frus
tra mitteret petrum ad Corneliu
Philippum ad eunuchum / Augu
stinum Gregorius ad conuertendum
gentem anglorum. Sed inter
dilatatam predecessores meos
etiam uos vos qui in hanc ari
ditatem deuenimus / precedenti
inuitas / sit totaliter conuersa
tanquam terra quadrilatera
Prima est in prouinciis fidei iure
ditatis / alia est terris que qui
missi sunt / inflammata cupiditas
Nunc sunt apud eos quorum
ipsorum operam. Doctrine pau
pertas / etque tunc abeis fi
nitiuum imponito / vel effre
nata pertas / etc. si caritas sue
virtutis retinet ardorem / lu

cra diu sint tempora et corpora ba
iunxit dispendiis quereret et
honorem. Nouit enim quod in multi
plebis gloria consistit principis et honor
regis. fateor missi sunt legati fre
quenter ad partem corrigendum / Dogma
fidei seminandum / sed quia non gratis
dederunt quod gratis acceperant / fuit
tamen in officiis nescio eorum / plurium
fecerunt auaricie sitientes aurum bibe
runt. Non talis bone memorie
dominus meus et iustus apud galli
cos libros cepit tornatum legatorum
agentis contra albigenses in partibus
tolosanis circumuasam habitis famu
ciam ab omni munere abstinere
propriis stipendiis in partes albige
sium militans legationem peracta li
quet. qua patria romana militans
et fratres salutans habeuans pro
uinciales eius obtulit / et eorum
quosdam ad indignationem et corru
ptionem nasi et contractionem nari
um prouocat / et videns quod omnibus
non placebat. quod ut tam alegare
sua reciperet in qua diu militaue
rat affirmat / non tales legati
qui grauantes ecclesias sine causa cir
cumeuntes prouincias et in locis ubi
ut rumor eorum insonuit sussitantes
angustias / et pangas immoderatas
taxantes expensas fulminantes sinas
afferentes minas / auferentes spoliis sta
bilitas pauperes / si indigeat auxilium
in illis partibus eque inueni potest
ad eorum arbitrium nolunt / aut non
erat pili iocunda mollities / vel

laxa

mborꝫ dicta tempoꝛ collum
ſuauiſcunt no clunes pingues
et equales vel ꝑha demiſſa
vel no laxa plena et plana
requir color aureꝰ cum ꝯſimile
ꝰ poſſit ꝓm mutari vel ob-
ſcurari ꝓuenti, totꝰ pulc et
non ſit macula in eo ¶ Docte
paupertas appꝫ in eis q celum
ſcien et terram exprimꝫ eneam
exdeſcia melliflue et roriflue
ꝑdita el, io iam remanet cor
eorꝫ aridꝰ qꝛ no ſtillat ſuper
eos eloqum ymo repleꝫ in eis
qd dem e ꝑſeam deſinonibꝫ
ſitatꝫ gue ingn et importabile
plerūqꝫ doctꝰ ipoꝫ libꝫ non
gaudet ſꝫ ut qui a dnib ꝓmit-
tur ne opas ꝯſuetas ſuorꝫ
amittant q ſi conuiſ ſiunt ſpi-
rantes ſanguꝫ et candelues ex
ꝓmn duos ut re et religioſe ſic
et nomine ꝯpianos et io timor
et tremor appꝫent eos, quod
ſimus loqmꝫ et qd audimus
teſtamꝫ et inmedua ſtiplois
gra ꝓutem ꝓcedent ut quorꝫ
ut religioſorꝫ ne uerumdicaꝫ tur-
pit appet ¶ Sanctꝰ ꝯeꝯ archiu-
guas dethenum patꝫ ꝓuiu
aliud thorꝫ infamia fiam ex
laicꝫ ut aut et inebriꝫ ſbl
mores appent in ſupioribꝫ et
prelatꝫ ſic intima cognoſcitꝫ
exemplis qꝛ ſꝫ indice ꝓ ſit
et iuſtꝰ cuꝫ ſit dꝫ cꝫ D
quintum diſpendiu amare per

deformiꝫ uite et metꝰ et infa-
mie thorꝫ D quinta decet ho-
neſtas eum que inde totꝰ mu-
dꝫ aſpiat cuiꝰ mores auditos
aut uiſos tanta ꝓ multꝰ de-
pingit intimo cordis et ſigil-
lat D qualia laxa qꝫ ſalua
qꝫ plana deſidat caput ſanu
D quintu dolorem ingit inita
tum intiꝫ corꝫ intreſtiꝫ D
qualos ſubditos filios aios no
taidos capellios ꝓrinſamiab
decet ne ꝓribꝫ glam denenuſ-
cet ſꝫ in ſe forum eꝫ ſi ꝓdita
fiet reputent Tales vtiqꝫ
ee ꝯporꝫ ut dm ſapiat ex
tate, ſeipos cuſtodiant in caſtitate
negocia expediat in ꝑite et
ꝓm audiat in vite Oꝫ ꝑ cheᵹo
lor qdam ut dm ſapiūt per
denotom ut ſe cuſtodiunt ꝑcor-
ruptom ut negoa expediunt
ꝓt dilatom, ut ꝓm erudiunt
ꝓ ignorantie ꝯfuſiom no eſt
in eis denoco q ſimplices aſpiraꝫ
et dum in ambitione ulla ꝓ
deut ſanctitate concepta ꝑibꝫ mi-
ſabꝫ reorꝫ ꝓris negociis ulla-
tꝫ condeſcendunt Ven lebꝫ ob
ſte ſedis Civitates q ſolum
iſtud quod obſtabat ſaluti
omni reputabat inetos no
reſpectos datis ſꝫ ſeruitꝫ im-
pendebat curas, expendebat
ſubas ſupimpendebat et aias
ungebat in eis tanta excellen-
ſanctitate ut quit mirala facient
demones eicient ab obſeſſis

Illud autem cum venit in mentem
cum demoniacus in presentia sancte
memorie / Eugenii summi pontificis as-
titisset et sanctus spiritus ipsum secundum ne-
quitiae spiritum abire preciperet / ille ac
quibusdam verbis pravitatis superbie
resultaret / tandem per nomen Christi ter-
ribiliter adiuratus remitti ultra non
potuit / cum quoque caput miseri ho-
minis huc illucque contunderet pavi-
mento / capillos in altum quodam
horrore subrigeret / os quasi ad eno-
rmandum quibusdam tonatibus
aperiret / protinus se obiecit
spiritus / nequaquam per os egredieris
ut mineris / omnis frustrabitur quod
molieris / posteriora te querere pre-
pio / nam et exitu oris non permit-
to / per sordidos quoque meatus in
munde habitator egredere / et feda
post te ut digna es vestigia de-
relinque / vix verba compleverat
et continuo nequissimus spiritus fluxu
ventris eiectus est. Polonus
et in quibusdam aliorum curialium
speculum castitatis effractum / et
sigillum continentie violatum licet
in hiis minor sit querela. Nam
iam apud aliquos curiales certis
sordeat corruptela / iam ut ai-
unt inter palatinos quosdam
incontinentem esse probro non dici-
tur / hoc vitium iam punitur
ubi fetor a fetidis non sentitur
et assuetis monstris / monstra
Balaam non mirantur / apud
honestos autem non ita qui lateri
summi pontificis adherentes sunt

verecundi et perplexi cardina-
les in iudicio recti / in consilio pro-
vidi / in zelo sobrii / in ira non
remissi / in otio non otiosi / in
hospitio non dissoluti / in con-
vivio non effusi / pati ad sermo-
nia / mansueti ad patiam / subiti
ad disciplinam / rigidi adtensuram
quorum honestas curiam totam
illuminat / sed eam turpius aliorum
infamia devenustat / respuo
thalamum honestatis istorum gra-
ve turpiores attrahor inepcie
pudore suffundor / taceo vena-
torum aucupium / aleatorum fraudes / vel scur-
rarum victorem / vestium compositionem
corporum faleratorum ambitus / histri-
onum greges et huiusmodi porten-
ta lenocinatorum ornatum
et loricatorum ornatum / calamistratorum
resolutionem et molliciem per-
mulare. Dum de negotiorum
expeditione dicamus cum vide-
amus aliquos quibus habundant
quorundam curie prelatorum inve-
niendos ad petendum importunos
ut accipiant / inquietos donec agrat
ingratos cum acceperint et ob-
litos / lincis vetere oculis ad
videndum quod accipiant / sed cum
acceperint accepta beneficia mox
res non existunt / ferunt quod
in rimandis naturis rerum
desudaverunt hoc lincibus naturaliter
insitum / quia cum post terga
respiciunt / protinus illum quem pro-
spexerit obliviscitur / eoque oculis

unde desierit continuo mens a-
mittit / et tamen hec belua tanto in-
sit que omne genus ferarum pre-
dat / et lapideos et parietes pe-
netrare valeat tamen vias hec la-
borat / quia quandoque illud est a quo
oculos semel amittit / deinceps
per modicum non reducit / Quid de ig-
nara vel odore quorundam ce-
tere dictamus qui de spiritu asponsi[?]
debuerat attraxisse / de pectore
Aaron / de paradisi fonte / unde
sciverit dubia iudicare / peccatum[?] emen-
dare / corda reficere / anima correge-
ntibus condescendere / reprobos coh-
ercere / quorum sermo edificatio / quorum
vita iustitia / quorum puritas[?] grata
quorum memoria benedicta / Non sunt
ista quos genuit caro et sanguis
quos eligit in gratiam / Volo a
filiis hominis[?] gratie / carnalis beniuo-
lencie temporalis affluencie / diffusio
precium prece vel favore / si per-
sones eligendos debent[?] plebani de-
cernimus / quanto sanctius / quanto dig-
nior vita fama debent esse pro-
bati / qui sunt ad tantum officium
eligendi / per quos universum[?] clerum
est iudicari / ut in uno tamen que-
rendi sunt climate / Sic assume-
ndi sunt qui digni sunt [illegible] pru-
dentiorum / ut non rogatores aut
per se regal facientes / aut sine
causa curiam frequentantes et
se inquirit humiliantes / aut quorum
de industria largientes et humanam
gratiam aucupantes / aut suas

de industria

fimbrias dilatantes / aut nomen
sibi palios et inunusculos semi-
nantes / aut per eum pollicentes / aut
eorum / aut quos intendunt assecuti
fuerint pretendentes / aut in prefec-
tionibus maculam pretendentes / sed
pastores virtutibus et renitentes prioribus
compellantur intrare / Ista sunt
ornatu summi Pontificis gau-
dium multis Ecclesie cum decora-
talibus indumentis / Consequenter
sequitur aliquot capitula / Decre-
talogo simonie / Pontificum
a Petro usque ad Anacletum
cum quedam brevi expositione scrip-
torum suorum que hic omissa sunt
De pastoribus regularibus ubi ipso-
rum eius medicina preservativa / Secun-
da eius medicina curativa sic

De pastoribus regularibus

Doctrinam Pauli et Petri
prescriptam summus nunc ad doc-
trinam pastorum regularium
descendamus / et licet hic orationes
etiam iterum sint ulterius / tamen quia
frequenter assumuntur ad regimen populi
pauca liceat hic decipiens inseri
quod ne incidant in omnem impor-
tabile medicina aptemus preser-
vativa / et si forsan inciderint
habeant curativam / preservativam habere
poterunt si considerent regulares
eminentissimum notum / Si libidiosi
repent appetitum / si formident su-
pinum / si declinent periculum
devoto eminusso considerando mor-
aplius et videte notatam inram[?]
plebs / paupertatem / castitatem et

obedientiam nostre religionis substantiam
quam christo commisit esse que tene-
bam fideliter promisisse, quam delica-
tas dimittas, expellens declinas
dele que in digitis insidiant
incautis, vite ut ante oculos
mentis nostre velut altum deuoto
nouiciatum nostram beate professionis
attinenti frequenter, ad debitam execu-
tionem, que in proposita non perficiunt
que fuerant inchoata concludunt.
Sicut enim nauis que contra fluuij
impetum ascendere nititur, nisi re-
migantium viribus adiuuetur, non
solum ad locum in quo fuerat sed
in posteriora et inferiora relabitur
Sic uite nostre status labitur in peri-
ore statu, nisi totis viribus exceptum
nouum tempus bonum quod fuerat inchoa-
tum. Sicut carbo modico rubore
corrupto de facili vergit ad nigre-
dinem, nisi flabelli validioribus ex-
citatur, qui veniente busto se resus-
citet in furore, quod teste Sa-
lomone qui in opere suo est dissolutus
lutus et mollis frater est sua
opera dissipantis. Sicut tepor de-
clinat ad frigus, sic euomitur
deo dum qui reputet tepidus
ut ex aut gregis in pastoris
aut calidus quis esse quam frigidus
quia ne tepidus euomatur, ut
patet quia non dum quis adhuc de
se questionibus spe probeat, aut
iam quis in virtutibus iardescat
ne euomatur tepidus, qui a calo-
re que proponit corpore aduersi-
um frigus redit. Sic enim aqua
tepida nauseam prouocat et vomi-
tum, sic tepor et torpor inue-
terati indebite turbant sponsum in-
choatum. Sicut arbuscula crebra
conuulsione dextra tollitur nec radicatur
terram amplectens solidis radicibus
Sic dum ueniens corpus aviditate
tanto concutit, ut ad aliquem fructum
stabilem perueniat. De temperando appe-
titu libidinoso scribit ad hebre.
Nemo sibi sumit honorem sed qui
uocatur a deo tamquam Aaron. Ille
enim qui sola depulit cogit pau-
perem nos erudit non appetere pre-
latura, sufficiat regimini quod ardeat
in ambitu claustrali, non luce-
at in appetitu et statu secularium
Ardeat igne caritatis, non luceat
luce vanitatis, edificet seipsum, non
reedificet Jericho, ne sustineat
Josue maledictionem, legat in claustro
quod retineat animo, uel alliget
scripto uel ostendat opere ut sit quo ma-
gis proficiat verbo. Paulus enim so-
lebat in verbis libris pro primo pre-
cepit doctrina salutis, libenter
se ostendat ut similiter claustra
christo sustineat, et riguabit si
proprio fruiat. Intimatur enim libi-
dinis appetitus quedam fructi-
figiat dum regimini ad placatio-
nem apparat. Sic mundus oscolo
Jude proditoris talem uendidit
ut osculo fallaci cum alliciat
et proximos osculatum detineat
Sicut enim ancillis Cathae uiri
ancillum se commutat, audiat

dicttem mundi. Cruetuos ostu-
lati fuco ipse e tenete cum
Oz susurrat appetitus qui epatu
desidat bonu opq desidat. iz au-
tat textum quitem. qz oz epm
ee ireplent km. Aut et eat
lauh epatum appete qd per-
inveniu contigebat noctiom sua
ctiorem fate. et tekeis pegna oz
putis vite fine. Caueat gre-
ligiosi plactom appetes. ne sub
spe frotum fact cogita cu de-
cipiat. quia alud e qd intentio
elationis in occulto supprimit. ad
e qd suspitates cogita eptig
ont. Und fit ut occultata supbia
padepta dignitatem foris pdeat. et
status oblimoi de. que eptig ap-
parebat. Caueat eti ne sicut
eger medicu accedit ad egru-
sit regimie suscipiat suffitiat inetitus pas-
sionibus maioz. aut maius pa-
lum sine dica ei. Medice cura
terpin presumptuose figma si-
Greg. peussum medici operat
qui in facie mulus portat. Ca-
ueat eti ne sub onere speac
pasta aimis exhore qua cogi-
tans se platum cetis statum
ad suos gitu et retrudesat car-
nalitas affectionis dum cogitat
sublimit offin et honoris. Caue-
at et ne dum acqre mitu miti
qd no ht. pdat qd ht. nam
in mai quieto nouit eti impitus
nauid dige. cum turbato mari
vix pt eti nauta pitissimo
gubnare. Greg et eius commissos
expo dissim qui nauim regen-
dam suscepit inexptus cum mare
subdit tempestati. Crimd e di-
gnit ptas. i mari et ineti te-
pestas. vi instar vndare collidur
adinuicem cogitaues. et pdefeus
subditos cuigetes uelut ad saxa
frangitur naues et pdiur incas
De formidando prepicio dz quils
admoni cu audiat aduo ajula
notati paua no elcti. Sic scti
mito retinuerut. qui dignitates
habitas reliquint. epm dimittedi
postis tribuetes. velut q hut sint
tam no hutes. uel q no hut sit
pcipiat formidates. Vetat i pus
Petrus Damianus qui vir religio-
sus et carthien exuis et ordinis
sui punitius duoz epatum vnu
regendi et altius visitandi mo-
le depssus. abita sarcina exono-
ratus lib ad solitz tam fugitus
limino repedat. Pondus libur
ottoc Placta deponit qd volu-
taus no suscepit. retaculum no
ingressus libur sz oppssus instar
auiculi formidantis ut optus
recia violent. Valus qui cathe-
dre valedices Augustinum in
ypponen eccia sum costituit suc-
cessorem. Petrus lucidus Liclo
cius ept qui du obitu imine
cognoscat ad tutu religionis
portu cofugit. monachum idiut
Ut sic testat Greg i registro
subipo imignitis obitu spt scti

gra letissimo reluctabat in mul
tu tn aucta moré Andreas
aplus appuit et qua hoa in
gratum esse extorpore initia
dormit. b. Adalbti mir qui
lemen eche pq ponit kathedra
et mereret feus mortis conam
mri tumphalez Statco de
dilo meo frem inde actinus
Reginaldo Carnen epo qui
dimissa kathedra tum tanta sol
licitudine pq mod felicit quievit
in xpo Ille morem amplius
in exitibus gra brem l dfinig ex
bum Petri Damiani mira
quotiens inest legens ita inten
tione ponti l dimisisse ita
spes e eos dectua tu xpo
fortiter gaude Refert Bas
lig etg tor eius Ambs dec
ethino pste maino inlissimo
tum psensit flat inmne ueto
rum sub lapide se collocat quo
velut anthoe dente sub niog
quassitom tempestatis emitte
patiens se tant depm ponde
supposito dumodo no iacte
afluctibus qr turbato seculi fic
to religioms pondus et obser
uatiam discipline liber pati
regulars dum no inoluatur
negotiis et officiis tpalibz et
mundanis De pitulo dechi
moz apls ad philippen ea que
retro se obliviscens et adantio
ra manu extendes ad bra
uiu supne uocationis se porri

gens et pitulosa dimittes ppt
q ad Gal ait miror q ta cito
transferim abeo qui uos uocauit
ad gram xpi primo eni attendit
ad piculum in platis qr no solu
psuis sz psubditoz cumbus sub
iacent penis etius lo papam
obedientes ipontis uris ipi eni vigi
lant reddituri ronem p aiabus uris
Si aut ei q uni et minim sca
dalizauit expedit ut mola asi
naria suspensa in collo demgat
in mare Illum q no solu uni
a duob sz tantam multitudine pdidit
qualia putatis penaz gna sus
tinebit Nomine helie pfilioz ca
inibus illud iste indicium e ppessi
Nomine moyses vir ille mitissimus
et dei familiaris pmissionis terr
no attigit ppt tima totatam ple
bis Sed forte aliqui ignorantiam
allegabunt qr pati ps nesciunt
Bts Johis Cris. audiat sma de
lo qm d de pfecte sacerdo h super
Dt em neqz impitiam tati po
tunt neqz adignorantiam conso
lare neqz natiuez oppone deam
coactu sz itaq puto aliquem lauare
qui iehemne p pctis suis pbet
obnoxius q aduinand esse
suffragio qui sacerdotem tu actit
pastore delicti qum q fuat constitu
tus ut alioz ignorantia eme
daret et dya denuntia insi
dias ignoran se defende non
ualebit neqz dice no audim
tubam neqz pstim pugnam
esse uenturam Do attedit ad

mur

piculum

periculum grauitatis pene | q(uia)
grauius puniunt(ur) prelatorum culpe
iſcelitas p(ro)ph(et)e | grauius gentibus
ceteris increpat | q(uia) p(ost) accepta
beneficia peccantes tormenta maio
ra meruerant | offerri iubet lex
sacrificium p(ro) sacerdote ignorancia q(ua)n
tum p(ro) tota p(ro)p(ri)a culpa | q(uia) sicut
pie sentit(ur) | ymo sicut ce(te)ri dic(unt)
tanto indiget uitulo sacerdotis
auxilio | quanto simul commissa p(ro)p(ri)a
multa(?) | non uideo q(uod) indige
ret ampliori sacrificio sacerdotes q(ua)m
p(ro)p(ri)a expiat | u(e)l minores debe(n)t
corp(or)a culpe censeri | grauiores aut(em)
eas facit non condicio uel genus
operis | sed dignitas facientis |
Filie sacerdotum quia u(e)l erat que
cu(m) officio sacerdotali tu(m) p(ro)p(te)r honore
patrum multo seuiori q(uam) alie
mulieres in eod(em) et cr(im)ine forni
cacionis subiacet ultioni ex
honoris consideracione p(re)t(er) q(uod) do
mina subditum p(re)sidente no(n)
senius punit | et insup(er) non solu(m)
sacerdotes dampnum in suo pa(ci)u(n)t(ur)
p(ec)c(a)to | s(ed) in(fer)iorum animas inficiunt
que illorum corrumpu(n)t(ur) ex(empl)o | Ter
cio(?) dicit(ur) ad p(er)iculu(m) difficult(a)s
regendi p(ro)p(ri)u(m) | Sicut enim si(mu)l
homi(ni) cor(pus) ex eisd(em) constituit(ur)
elementis cum ip(s)u(m) quedam pro
mentu(m) e(st) in omnibus complexio
natis / cum enim aliud et aliud
medicatis indiget | et alimentis
indiget aliis et a(lite)r ista aliter
et aliter oportebit se h(abe)re p(ro)
latum s(ecundu)m mores uarios subditorum |
Alios enim corrigit consola(ci)o | ali
os increpa(ci)o | et h(ab)et aliud co
p(ro)p(ri)et(ate)s coram aliis increpari | alius
secrecius amoneri | Si enim v(er)u(m)
anime ex multis compactu animalibus
bus | uel sp(eci)e uel p(ro)p(ri)etate distinc
tis / magnis et p(ar)uis | domitis et
indomitis. vix concedit(ur) homi
ni suauius q(uam) difficile et pene
impossibile esset i(d) animal sic regi ut
p(ro)p(ri)etates et mores exigerent cum
licet animal in i(ll)o uno corpore sit
compacti | cu(m) n(on) eisd(em) sibilis a
gant(ur) | n(on) eod(em) cibo et potu in
terueniant(ur) | sed interd(um) h(ab)ea(n)t(ur) eisdem
ip(s)is mo(ri)b(us) quibus unu(m) ad mansue
tudinem prouocaret | ali(u)d ad furore(m) suscitat(ur)
et q(ua)ntum industrie et laboris custo
dem i(ll)i(us) aliis impendere oporteret
ut cor(pus) i(d) ita regeret ut ip(su)m cont(r)a
ta dul(ce)d(in)e compositum in pacis
unitate | et tranquillitate p(er)sisteret | Qu(ar)te
dic(itur) 4° ad p(er)iculum s(i) u(e)l(ut) p(re)feci
non h(ab)eat(ur) a pastore animarum | Dicit enim
lex i(lla) Moysi maculas in sacer
dotibus et corp(or)ales non pati | s(ed) necess(e)
corp(or)ales non h(ab)eant hostia, uel sa
cerdotes diligentissime p(er)scrutant(ur) | p(er)fecto
app(ar)et exfigu(ra)ri q(uod) u(e)l(ut) p(er)f(e)c(t)io et
puritas esse debeat in noue legis sa
cerdotib(us) et ministris non qualis in
p(o)p(ul)o que dicit(ur) p(er)f(e)c(t)io sufficiat | s(ed) emi
nencior que dicit(ur) excellencie | Nam sic
u(e)l etas una omnib(us) u(e)l multitudo lume(n)
comet(is) cunct(is) s(e)c(un)d(u)m eand(em) u(e)l totius
celi una e(st) equalitas u(e)l stellarum |

Primus est splendor. Sit notet subditorum atque regentium vna perfectio. Unde est quod Saul ab humeris ad sursum eminebat super populum Iudeorum Hebreorum, patrem dixi primo sicut dicit Crisostomus in libro de dignitate sacerdotis. Coniuncta est dicta inter racionalia et bestias, que racionis officio non vtuntur, tantaque esse debet inter rectores et rectos que reguntur. Alioquin prelati pastores, et omnes subditi immunditiam dicentur. Hec est ergo vlius perfectio perquam dominus sacerdotes christo opus tamen subiectum populum allicunt ad virtutes.

De pastoribus regularibus vbi datur eis medicina curatiua &c.

Pastores regentes medicina preseruatiua, habeant etiam necesse est si inciderint curatiua. Non enim ista diximus ut platones passim deseri deant, nisi sic infirmitates magne compellant, et ideo si quem rite vocari contingit importunam infirmitatem patienter sustineat, exceptam spiritualiter libertatem humiliter defleat; perfectam humilitate sinentem doceat, ad consuetudinem semitarum frequenter redeat, necessitate suscepti officii non sustinet patienter quidam deiti cum et honores degrauens, quod pace eligunt et quietem, non valentes a pusillanimitate spiritus modica temporis sustinere tempestatem, nescientes quod ne paratio sibi erunt interim, tritura granum vt reponantur in horreo, quadratur

lapis ut sine sonitu mallei in edificio collocetur, modo turbinis ventis ut Helias rapiatur in celum. Curavit quod ad ecclesiam Christi ipse, si ingressum suum inuenerint minime fuisse canonicum, procedat maturius ad egressum. Sic enim resignatio locum habet, ut enim ait Gregorius: Rem in omnibus omnino, non per hostium sed aliunde ascendit, ad eterne salutis brauium in vacuum se fatigat, nisi horrenter michi deliquit penitens delinquat. Ergo homines gratia repleti caritate matre, inuitum oneribus proponimus ex probatione, si susceptum rite prelatum officium vel respuunt vel deponunt timeo ne dono abutantur, consumito et accepto, ne desides fiant ergo ne sub specie virtutis marcescant otio vel delicto, ne tamen delicto subiacet commisso, dampnabitur et peccato. Dona siquidem plurimis conferuntur ut prouata proponere negocia talentum commissum expendant et aliorum salutem inde lucrentur, non propter se plerisque datur sed deo, ut agat vitam solitariam, sed ut noceat alios ad bona. Sicut in Petro fuit certum indicium quod suscepit officium et sollicitudinem omnium pascendorum. Sicut ipse vnigenitus dei patris exemit a patre et venit in mundum ut prodesset multis. Sit pro ut ait apostolus 2. ad Cor. pro omnibus mortuus est, super est ut qui viuunt iam non sibi viuant

h ei qui propter nos mortuus est et
resurrexit / Ergo soli h vacare
tum possit prodesse propter satis
ostendit q nō sis xp̄o conformis /
martē͛ ocio secretissimum contemplo-
appetunt / et tota die stantes o-
ciosi qm in vinea dn̄i non
operantur optata mercede fraudantur
Refert valerius maximus q cum
dionisius tirannum approbate virtutis
vestis imperialis cū diademate
fuisset oblata i° veste recospici-
ens ait O pannum nobilem po-
tius q felicē quē si quis attendat
quantis sollicitudinibus et periculis et
miseriis sit refertus / nō in luto
iacentē tolleret / hic per comeda-
tem si spreuisset honorē qr vellet
dies suos transire in arca paupertate
qr multo melius ē iusto modicum
super multas diuitias peccatorum sed
forte pavebat ad plures labores
maritus inertia inusitati resolutus
Sed quid nos dicimus q forte sit
ut delicto commissum addas loquitur
beatus papa Gregorius ait enim nō
nulli q magnis muneribus dita-
ti dum solius contemplationis studiis
inardescunt parere utilitati proximorum
per predicationem refugiunt / secretum
quietis diligunt / secessum specu-
lationis appetunt de quo si dis-
tricte iudicentur ex tantis procul du-
bio rei sunt / quantis venientibus ad publicum pro-
desse potuerunt / Propter hoc secundum legem
De vero papirio ut vxorē fratris
defuncti sine filiis superstes frater
accipiat / et ad nomen fratris filium
generat / que si frater accipere renuit
mulier in faciem eius exspuat
et unum pedem ei discalciet et
domum eius discalciati domum ap-
pellet / Frater noster defunctus ipse est
xp̄us humanitatis nostre fragilitate
vestitus qui sine filiis [illegible]
obiit / qr adhuc electorum suorum
numerus nō impletur nec glorificantur quos
Tenere genuit / huius vxorē superstes
fratrem debet accipere ut mater ecclesie fiat
qui nomen eā regere / alioquin
mulier in faciem eius exspuet
qr dignum ē ut talibus iustus
deus inspuet / Circa notandum domus
eius dos discalciati propter unum cal-
ciamentum quod de pede subtrahitur
altero remanente / qr cum affectionem
ad proximum habeat ut ꝟ innat et
quantum pedem unum innuat / dum
de proximi salute quis nō curat
sed affectionem ad ipsum negligit
uno pede discalciatus incedit
Nam per pedes intelliguntur anime
affectiones / Hic attende lector quod
non arguimus simplices et do-
minum metuentes sed desides et in-
ertes / Nam dominus docuit nos
contempnere seculi dignitates quia
cum vellent eum facere regem fugit
in montem / Unde Gedeon
dnare nobis et filius filii tui
Non dominabor vestri nec filius
meus sed dominabitur vobis dominus
Ergo defleat humilis exceptam
propter libertatem / Tibi enim dulcis
et pluris eius admittitur / merens
diuidit / vix ducat / et frequen-
tius bestialis efficitur / Homine

in claustro utitur aqua in vinum
quod letificat cor hominis inebrians
poculum et preclarum / quod religi-
osorum mentes inebriat et sui ob-
litos mundi divitiis deliciis et ho-
noribus alienat / et a mundanis
reputatur insanum / qui furore
musti huius pleni sunt et manna
celesti / etiam mirum tu et abun-
dantius dictis est dulcisse demorum
dus an[l]orum Audiamus prophe-
tam ps. Quis dabit inquit mihi pennas
sicut columbe et volabo et re-
quiescam Ecce elongavi fugi-
ens et mansi in solitudine expec-
tabam eum qui me salvum fecit
a pusillanimitate spiritus et tempestate
Hec est illa dulcedo qua nemo
scit nisi qui accepit / quia expertus est
verum ipsius indefessum / quam experti
tantum vere regulariter in claus-
tro / lege prologum vite beati Gregorii
Apologeticum Gregorii Nazazeni
et invenies quod humiliter abhuc
deflere debes / et si placet dyalog
basilii et Cassii super patres / Nonne
meus dum in cura suscepta
dum negotiorum cogitur et divisa vu-
i[ll]os Ecce filii ne in multis fiant
atque tamen Cuius ea et multa natura
est sit dispositum et quatuor regen-
dis suscepit animas et corrige
tur expressum Nonne potant mundo
dum dura mundo affligere / cu
exponentem vincebat in arctissima
paupertate ut hominibus sui possit cum
diversis retinere Nudus et athletha
fortis dimicat Natator exe-
unt ut flumen transeat Viator

expeditus ut festinans ut expedi-
tus curat / in hac vita torren-
tem mortis in prevenimus nata-
tui sumus et pugnantes tu eo
cum quo sunt dubium est congressus
et periculis tanquam / etiam subiectum
Tertio sequitur quo tendimus
oblivisci / dum exterioribus im-
plicamur ut dum inedes occupa
scriptum non considerat necessitati quod
delinquit Sic Nabuchodonosor in ad
versus loco utitur cum bestiis agri
mente mutata conjungit / hoc
autem presentes non prelatos reprehen-
dimus sed ab appetitum eius cordis
insinuantem mimimus ne in presta
regis culmine arripiat Et sed Gregorius
qui de planis stantes titubant in
preciptium pedem non ponat Quarto su- 3
lenter doceat prelatum humilitatem
adhuc ut subditos informet eam
in se primitus reputet non super-
biat exhonore suscepti regiminis
non superbiat ex fanore plebis 6
non se nimis humiliet ut vigo-
rem enervet iudicis / non se nimis
humiliet ut ad ore et officii evacu-
et pre[latum] / Hec est enim prelato[rum]
humilis moderata / ut sit nimis su-
pra vel infra / non quod superbiat
exhonore suscepti regiminis / Nono
enim dominantur hominibus sed vicis dolet
terror et tremor super bestiis / quod
bestiales homines qui deum non ti-
ment hominem reverentur / et similiter
metuunt sequitur execrorum timor
prelatus desistunt / et io ex quo
pre bestiales sunt / homines 9

cis psit, remanet tn in vtrisqz p
lati et subditi equalitas ex con
dicione nre, quae no dut supio
res exregie supbie. Vn scptu
e Ducē te qstitu ut noli extolli
sz esto in illis qi vnus ex illis ut
plati bonis in n° se psicat sz ta
priorz culpa id exigit ptatem
sui prorati agnoscat. Nō sup
biat ex exfavore plebis. Na
inerudita plebs qd reprobasse
debuerat sepe comendat, et
miseri quodam plausu fauce
comedat, et ic laudarum voce
seducta vbis adulatoriis fasci
nata, dum se intra distinc nescit
ut debuit, quale se foris pri
audit, tlem se intus ee credit
no adutens qd sciptum e pple
meus q te btm dicut, ipi te
decipiunt, et omē sublime vi
dens et omis pire contendes
apostatre an° illis effitz. Dum
bo hoib ee silis designatur
Dic Saul elatus cecidit qui
paruulus pris fuit. Rt se minus
humilet ut rigore amet iudicl
ut sit humilis fue in corde, q
discina regnet in ope. quia
dum i moderatq custodit [illegible]
humilit, soluunt iura regiminis
Vn nec e qd mi fue humi
litatis qi pdita indicat admi
taos, et ext iustre auctas q
mali cohibeat flagicii ppetra
tom vn paulus vtriusq mo
destatis ait. ffci sum paruuli

in medio vrm qm nutrix [illegible]
in virga veniam ad vos culpam
corrigendam agnoscens asserit
se magrm. Nō se minus humiliet
ut amore et affin euacuet
piet, qz valde grūis e culpa
si dum custo humilis no custo
et ad [illegible] discina, sic ma
gis mulieru instituerū pui
los coquint, sic Hla piet seq
ces heli filios no corrigut
dum delinqunt, qd sanu e no
alligat, qd abctu e no re
ducit, tunc ligamine fractura
stringit tn p discina culpa ne
pdeat cohercere. Dente at
sassura grug [illegible] ligat meau
te fracture lora, et io sit dz
discina asprioribus correcti ut
lora remaneat piet, ut plats
se discina cohibeat prem, et
usq [illegible] piet interem, ne discit
to sit nimis rigida, uel pi
etas sit remissa, sz vinu ad
hibea p qd uulnea mordeat
ant, et oleu p qd foueant
ut p vinu mordeat et mu
dent putrida, p oleu fouea
sanada, het sic in archa
dni virga et manna, virga in
[illegible], manna dulcedinis, virga
et baculus pastoral, virga qi
feriat, baculus quo sustentet
sicut sciptum e virga tua et
baculus tuus ipa me co[illegible]. 4to
frequn redeat ad corde [illegible]
sum tam tue cum [illegible]

quiete et pace . ff . ḣuc or-
dine exteriora negotia primitus
interumpat / interruptus ad se des-
cendat / descendes in se cōsistit
consistes per frequentiam istud in
habitu virtutis convertat / non sit ex
toto rumpenda negotia / sed
interrumpenda ut hoc quod aliorum
curis exposuit alius se iterum / quid
enim prodest homini si seipsum
perdidit / et universum mundum lucre-
tur / spiritus vades et non redies /
corvum emissus / sed columba re-
vertens / maledicens quod parte sua
fit deteriore / Nullus erit bonus
qui se fuit nequam sed quod inmora-
ctu prepnet sapiam / Non est
ptas lauda / quam super alios potes
et super se non potes / si tamen mi-
nime defraudaris non est discreta
sapientia / cum te tibi magis dabis et
magis alios quam te digabs ptua
gsilia / non est laudanda talis autem di-
que alios refitat et te exclusio
dt suffit sed magis desitat Interr-
uptus ergo negotiis inte et des-
cende et in domum tuam porte
et ibi descendo lude / Sic se
quiescunt per evagationem divinam
in latibulis / Aves per volatum
diurnum in nidis / Naves per
iactationem fluctuum in portibus
corruptus / Sic per actionem terre
in consistis / Ecclesia exultet sancti
in gloria et letantur in cubi-
bus / Descendes igitur in se co-
sistat non per pelacionem / non

infra proximam deiectionem / non
ultra prolongem vel prmissionem
non excessus per superflenam distensionem
Hee sunt 4or dimensiones / infames /
longitudo / latitudo / sublimitas et profund-
itas / e contra / declinans et medium ave
perturbans / et virtutes 4or ener-
vates / Nam ff / sublimi altitudo sit
ruina et profundum absorbtionem / et
longitudo extimeretur / et dilatatio fasti-
diram / Nam an ruina exaltatur
spiritus vu clarior ruinosa precipitata
iudicatur / pusillanimes et tum se
minimis deiciunt desperationibus fovea
non evadunt / qui et longenter
se promittunt / obliti fragilitatis sue
et experientis in quedam secula producti
onem inaniter tendunt / Distentus
autem animus in multa superflua dis-
tenditur extenuatur dum extenuatur
corrumpatur / Iustus aut altiora
se non presumit / ymo si iustus fuit
caput non levabit / fortis pusilla-
nimis infra non deciat / prudentem
recta longevitas non abducat /
temperatus et modestus / dum iniuriis
naviat superfluorem latitudinem declin-
ant / In se consistes / quibus sit in
persona vel officio / quod in nata-
qualibus exculpa / considerans hoc
frequenter agat exercicium donec
convertat in habitum / Sic enim ad
se facile ingressum inveniet et
egressum ut videatur a se sicut in
fine oculis et aspectus sub te-
nebris videatur a sole lucente
ut in excellentibus sit enim

Petro / Domine bonum est nos hic esse
s[ed] ic quam proposui negotiis quo
dammodo deficies in scripto recepit
deus fratribus tempus vacans prius dixit
Defecit caro mea et cor meum
deus cordis mei et pars mea deus
meus Quodam enim modo te
pedibus tuum tempus oblivisceris ad
que excitiora qui non sentit / et
dum magis et magis in dies crescit
ad temetipso magis et magis exi
namiris / quod est celestis conversationis
non humane affectionibus / sed quia
sollicitat carnis vitia / et revo
cat firma caritas / et stimulat pra
more utilibus interrumpatur vite
est / a suavi et pergustata quo
dammodo felicitatis / Hec sunt que cogunt
egressum / tollunt excessum /
merito successum / proptera dispo
nat frequentia ad regressum / Vi
amus parent per quod frequenter itineret
que non frequentata fuit / exhie
tuste vel neglecta spinis at
sentibus / que nunquam in via fuit in
horrescit / propter quod anselmus ad tho
biam in prima initi sit Nam viam
que ducat ad terminum et omne iter
eius frequenter ambulans puto quod
hec sunt que conversiones deo
in tanto libres Scite scite su
namus venerte ut itineam te
De pastoribus secularibus et quomodo
de omnibus vi considerandum quo ad prelatum
veniant per gratuitatem electionem
Quo vivant per honestam conver
sationem / quo doceat per salubre
admonitionem Quo ad scriptum
redeat per humilem considerationem Quo
aut veniat ad prelatum considerandum in
causalibus Quod veniat in timore / vi
vat in labore / doceat in fervore /
redeat in merore / De veniens
ad prelatum primitus eligatur / electus
humiliter humiliatus cogatur / coactus
confirmetur / De electione habetur capitulum
requiratur in primo vim partis in sermone
De electione De humilitate De co
actione De confirmatione Quo
ad prelationem veniat prelatus per gratuitatem

Dominus nunc degradatione ita electionem
pastore superiore et medio
terminum / Quod vitatur scelus ad con
ditionem infiorum et scelerum Ubi
quorum considerari oportet ei qui in centro
officiis prelatus est / Generaliter ad prelatum
veniat per gratuitatem electionem Quo
in ea vivat per honestam conversationem
Quo doceat per salubre amorem
Quo ad scriptum redeat per humilem
considerationem / veniat cum timore / vi
vat in labore / doceat in fervore /
redeat in merore / Audi de timore
Karoli in[1]o Qui emittit lumen et
vadit et vocat illud et obediunt
illi in tremore / tremunt et etiam ti
ment quos vocat dominus / exultat
et gaudet quos vocari penitet
dignatur / ut utinam si metuunt cum
se nunquam leves metuunt Quibus
ei non timeat qui insufficientiam suam
agnoscat / Genesis iii[1]o vocat dominus
deus Adam et dixit ei ubi es
Qui ait / vocem tuam domine audivi
et timui eo quod nudus essem Et ad
invocationem perducat originalem

Audi laborem Exo xiii. Dns ds
notat nos ibimus viam triu dierum
in ſolitudine, Gra operet eis ut i
ſe repiant primam ex parte que
tres ht ptes qi tres dies aiaz
illuminantes, contritionem, confessionem
ſatiſfactionem, Secundum enim ex. ar p
lati pp. informa. ex. pme
Gra De vita xxx xplos ad
mortem notabunt ubi immola
bunt victimas inſtiter. Audi fer
vore Prover xx. Sapia miſit
ancillas ſuas ut vocarent ad
civitatem et menia civitatis. An
cillas hic e paſtores pſolia ne
aiaz ſalubriter dirigere. nota
tes ad menia civitatis ut edifice
mini urbis triumphantis cohor
ba qi cum lapidibus pelectis ſit
enim ſenctificat profecerez pd
ex Gen xli vocat pharao lin
gua egiptiaca mundi ſalvatorem
Audi merore Ysa xxii vocat
Dns in die illa ad fletum et
ad planctum. et ad cingulum ſacci.
Timet enim aia paſtoris tunc i ſe re
dit ne forte exigentibus aliquis
omiſit, Vel ne forte ſuperbiet
i regie, et conſumat in humilitate Et
Johis xi Martha notat Mariam
ſororem ſuam ſub ſilencio dicens Ma
giſter adeſt et vocat te. Sed
ve illorum notatur q no repel
lunt elationis ſupcilium pb voca
uit nota ſua in titulis ſuis eſti
mans ſe ee maioris ponderis et
pcii quia ſunt in dignitatis officio

Non advertentes i. Prov xxiii. ſe
lius e notatu ad olera cum cari
quia ad vitulum ſaginatum cum
odio. Eciam no aſſumunt mor
tificationis exercicium quia pu
lad Theſſ iiii Non vocat nos
deus in immundiciam ſed in ſtificatorem
Et Prov i. vocavi et renuiſtis
extendi manum meam et non fuit
qui aſpiceret i. qui mortificationem crucis
in ſe ipſo reputaret. Iere. xxxv
Vocavi illos et no reſponderunt, qui
mortificationes mee no videntur
membris corpori qui ſponunt dor
the corporis omni mapie cu di
catur Jo. Jpe v. vertutes eius annu
ctis qui detenebris nos vocat
in admirabile lumen ſuum Prov Ie
mie vii. Argentum reprobum voca
te eos quia dns pieiit illos
Argentum reprobum hnt tn ſonum
et exilem, et ipsi adultinam
et modicam exercent predicationem
no acutam pſpualibus ſed obtuſa
ptpalibus. qui ſequitur putis de
lectationis gaudium Ysa xxii
Vocavit fortes in ira mea
et luc xiiii Dico vobis quod
no vioz i orum qui vocati ſunt
guſtabunt cenam meam Delica
ta e enim celeſtis delectatio non que
puniv cam que hnt munda
na Sic enim inebriantur munda
na qd no ſapiunt eis divina vi
Reg xxx vocat vria Dad ut
comederet et biberet cora ſe et i
ebriatus eum ſed no conſequitur.

plati vota omnibus sentiunt quia Job
xxxiiij vocat duces impios
qui non accipiunt personas principum 44

**Applacionem nevens principibus
doctor g capitulo .1. eligatur.**

D pastor ad placitum nemenens
principibus eligatur, clarus humilietur
humiliatus rogatur, coactus confir-
metur, Eligatur per gratiam, humilietur
per costiam, rogatur per caritatem, confir-
metur post symoniam, Electionem gra
tuitam audi, Elegi david servum
meum oleo sancto meo unxi eum
Dat mihi servum meum in quo
videbis prime sacrificaud, mansue-
tudinem qua pa lem usque ad atrocissi-
mitatem, Humili te usque ad stupo
re homini et obprobriorem auditum
dietem ita ut moi vellet ne
sequeretur plebis extrimum de Re
no e uite pro ipsius psimula Audi
humiliacionem darum e sum ego
dad aut quae dominus patris mei
ut fiam gener regis, hic est
ut assumat dignitatem tanti regi
minis et ecclesiam quam christus principium
et gemuit ipso sanguine decam
gubernare Audi coactionem Com
pellitur intrare ad nuptias, non
ut fiat sponsus sed eius commensales
quia sponsus verus unus est pastores
aut sunt sponsi consortes Ideo lex
timilis dicit ita castus et humilis
uriis temporibus eligatur episcopus ut lo
corum quocumque pervenit omnia vite
ipse integritate pulsiaret, non prius
sed pretibus ordinatur Anastasius, tum
ab Ambitu dicitur eo sepositus

cxviii

ut quasi cogendus, rogatus rece
dat, invitatus effugiat, So
la illi suffragentur necessitas excu
sandi, profecto enim indignus est
sacerdotis officio ui fuit ordina
tus invitus, Audi confirmacionem

Luce xxij Ego pro te rogavi pe
tre ut non deficiat fides tua
et tu aliquando conversus confirma fratres tuos, Inde est quod solet
fieri per illos episcopos suffraganeis a
pud metropolitanos ab eligentibus
decreta et postulaciones vel recom-
mendaciones et examinacio tam electionis
quam personis, gratuite confirmacio
si tamen canonice sit electus si mori-
gratus et pura legere, et hones-
tas vite commendaverit ipsum red-
dunt, si iustum eius gratum deo
et hominibus credatur acceptum Nich.
Metropolitanus vel episcopus pro gratia
confirmacionis aut consecracionis presumat
accipere, Nichil et consecrandus aut
in regie dominus statuendus dare vi-
deatur etc. non iuste de symo
niacis cum proditore quodpatere sup
pliciis dignos extremis Ju
das enim dominum precium hominem
credens ut puto vendidit, sed
mox precium sanguinis digna lu-
minum abiecit Vos autem Symo-
niaci dedimus sancti spiritus ut amicum
bigetes, et dominum illi venalitatem
astribitis, et perpetrati sacrilegii
commodum possidetis, et quod fue-
ratis pena digni gravissima tum
dominus exaggeracionem temporalia populi
emolimenta spem sanctum aliis datis
quam non sunt iure precipes principis

et tn spm scm no hbet Iudeis
similes qui lege nesciunt et h-
ethnicos qui iuri scimatum lege ferunt
Sicut apes mella p labore suo
conficiunt / et eadem ad hoies ela-
borata transmittunt / Ipe aut mor-
pitur famis inopia contabes-
cunt / ita mala no solu nobis
mala sunt / sed et ipa bona nobis
mala facta sunt / Dum nob / hic scrip-
ta iudicia / benedictio in maledic-
tionem / carismata in heresim / sacra-
menta in sacrilegium honores in co-
tumeliam / pmotio nostra e in
ruina / Affluit em diuiciis
concupiscencium turbis obsequ-
tum turneis / assunt scutatores et la-
ceratores tinc / ipe e / ut uideatur
omnibus aulorum concitati contra nobis ve-
hemencius insurgere / et in dapna-
cione sinam concordi iudicio co-
ueniunt / illum hetis offensum
cuius offensionem nostrum hic remittitur
nec in futuro / vir cuius ciuitas a-
dulteris vinat / homicidis / raptoribus /
sacrilegis / predicas concedit / or-
ta e nobis nox d iudice / tem-
pestas in serenitate / fit nobis telu-
s ferrea et terra enea / dum nichil
celestis infunditur nobis de rore gre-
se et coram hominibus peccata nostra
tunicet que nesciunt latere / nobis
spalr hec debetur ubi / Ite ma-
ledicti in ignem eternum / Tunc profo-
discetur quia consecrat transacti hore
anima conceptus cui iam non est
ut nobis tartareus infite pates
absorbeat / et gehenne crudelis

olla concludat / ubi ossa nostra
medullis pinguibus irrigata
strident et crepitans flamma
depascet / ubi cedam incendio
velut eructans de libano per
ora nobis potulos / p ancis etna-
res / inaporibus eructac no de-
sinet Sic cum Simone ma-
go duce nos consortium metuim
habitum / qui xppo dno eligisse
ni quod nobis in hoc dapnabiliores
magis simone mago / quia unum
noluit emere sed no emit quod
sortes comitum no merit / sed cul-
pa nostra pducta e quod offert
venditum est unus a nobis pro
dyt et argentum De prelati
D octrina que hic humiliatione
ta quod dz pastor eligi
p gratiam / scilicet quod dz humiliari
ipi conscientiam Rom em humilia-
bis sunt erit in gloria Job xxii
Et pu xxix Antequam glo-
rificetur quis humiliatur in conscientia
Tunc ergo udacit eluuis humiliari
qui metu grauis expeditione
dei / et quodammodo sollicita mag-
petit excedificatione prime / etiam
dubio constitutus intra se re-
uertit ad examinacionem sui et
potentiam suam appetitus et quod ita
expedit / iudicio obedit deo
ad susceptionem officii / Vide hu-
miliacionem exemplum / Regum xi sa-
piens humiliati exaltabit caput
eius / et in medio magnorum con-
sedere eum faciet Regum ix Dauid
mittebatur et tn ne mitti debet
humili reluctatur / timebat eum

ne tacite contemplationis lucri lo-
quendo perdet, ne pro contempla-
tiva dona inhiens se ab eo vel
modicum sequestret. In hac
autem humilitate dei reverencia exhi-
betur quia scientia in magna di-
gnitate ab humilibus honoratur. Vi-
2 de humiliacionem et edificationibus ap-
petitu. Ysa ad officium sponte
se obtulit, cum dominum mittere vo-
lente audivit, ut implere pos-
set. Et David tamdiu humiliatus su-
per se. Domine vivifica me secundum
verbum tuum. Ubi inter humiles appe-
tit quod alte expectat. Et enim sol-
licitudo a statu nimis tamen edifica-
tionis appetitur, ut peccatorum pondus
multa edificent, sic corporum
suorum consideratione meror in eorum
cordibus beatus. Proverbiorum xii: meror
in corde viri humiliabit eum
3 et sermone bono letificabitur. Vi-
de humiliacionem exercitorum ad sui
examinationem. Michee vi: Hu-
miliatio tua in medio tui. Ysa qui
mitti voluit se prius per altaris
calculum purgatum vidit quod
quantumcumque fuit expressum edi-
ficatione non esset purgatus nole-
bat officium suscipere, sed recur-
rens ad sue conscientie intimitatem
cum confusione talis et experien-
tie sua corporis est prius tamen
assumpsit vel se ad sumendum
obtulit officii dignitate. Ecclesiastici
ii: In humilitate tua patientiam habe.
Quoniam in igne probatur aurum et
argentum, homines vero recep-

tibiles in camino humiliationis. Vi- 8
de humilem officii susceptionem.
Vocatur Moyses ut ducat tan-
tam multitudinem de egipto in
desertum, et inde ad terram pro-
missionis, timet humiliter se ex-
cusans, et tandem obedit humili-
ter imperio preceptoris. Superbia esset
esset si tamen negotium assumeret
sine timore. Superbia inobedien-
cie esset si deo resisteret pertinaciter men-
te. Jacobi iiii: Deus superbis re-
sistit, humilibus autem dat graciam.
Gregorius super: Per dominam obedientiam tol-
litur humana pertinacia. Unde
Gregorius ait: Humilibus sicut ceteris
virtutibus tingitur, cum ante ocu-
los dei nulla est. Cum ad respon-
dendum hoc quod videlicet subire precipitur
pertinaciter non est, non est enim vere
humilis qui superni nutus arbi-
trium ut debeat preesse intelligit
et tamen preesse contempnit. Sed
divinis dispositionibus subditus atque
a vicio obstinationis alienus cum
ei regiminis culmen imperatur si iam
donis preventus est quibus et aliis
prosit et ex corde debet fugere et
invitus obedire. Si ergo sancti
viri recipere prelationis officium
timuerunt, quo non timet qui
sine merito et deliberatione pa-
tatur. Et receperunt qui non sus-
cipiebant sub omnibus [illegible] tenebat
esse alicuius prelationis. Humiliatus est
in laboribus cor eorum et non
fuit qui adiuvaret. Sequitur
de elacionem et humiliacionem vide-
amus oratione. Non autem loquitur

de violenta dogma Levitic. xv
iii. Carnalem influit quib ma
culam talem sustine cogez. hec
detrimali et violenta. Sz Ma
thab vi. cu libi sac celebrare
cogebant: ed ca comati libium
carime. nc desanguinolenta put
consanguinei pcurat consanguineos
in eccl̃ia pmoni Gal ij Si tu
cu iudeus sis gentilr vivis et no
iudaice quo cogis gentes iuda
izare Et Gal vi Quicq̃ vo
lunt placere in carne hij cogunt
nos circumcidi. no supba et cre
mulenta. j Pe. v. pascite q̃ in
vob e gregem dm pvidens.
no coacte ſz sponte. Sz dm int
pripis luca grad necs ut Quan
tes in cleis ſz for fra gl ex
aio Ex' go in ṽmuli te sp scip
eparmanus ydoneu repeirit co
ga ad susciped offm a' amore
1 dim vehemen Ecti xxxi Ec
coactm fuis redendo mltm funge
eime et mone et refrigabit
te, mltm maduat q̃ opa pp
rantates in se, in multm favore
amore concept ſz euenit et re
frigant cum ardore int' accep
tum extenus p ponere oudes
quoddam refrigerium fructu in
2 pcipit a' pmm sup excellen
cipt hē ci Qur vi Cogit ihus
discipulos suos ascende i navi
ut precedent eu In navi as
cen qui etiam vegit vu dis
cipli Ioh vltio ad ilum navigio
venit qui simlas etiam vegent
Petrus aut se misit in mare
Sin datum e tom mind xxv
Dur aut precede ppm qui au
aduetum eg ... fiant fectu
ut recapiat excellens pmium
Luc xvi Ecs putas e fidelis
suus et prudens et se. Sup 3
oia bona sua costituet eu Aut
eleomis gra simlta cm gram
eltores adeloni ondunt qui ca
pitibi suis eumd imponunt et
qui cui in alnis refrigerata sit
vel aliquantulum inclinata elon
sum cetis aupoint luc xxiiii
coegunt eu dicetes mane no
biscu dne, qm aduesspasat et
inclinata est iam dies Aut 7
supiore obca Gen xix Cum
esset mane au li cogebant
Loth dicetes Surge tolle vxo
rem tua et filias tuas ma
ne pna nascentis eche qu
cogeban plata ut Ecclias as
sumient et fcutu facient Ez
mue b pcurat dignitates et ec
clesias, cum mlta sollicitudine sine
gra et timore coactione Iob
xxxix Frustra laboravit nullo
timore cogente, at si notu non
affectur turbant etiam pvont
ad appellacom ut impleat q̃ dda
in eis i Act xxv contradi
centibus Iudeis coactus sum appl
lare Cezare Post elcom simu
mulacom et coactom Capitulum
de confirmacoe Videamus confir
macom Ipa est .u. in elco sim
ilitam signum gre Stecde in

inquit letaram salutaris tui et spu
principali confirma me. Tunc autem confirmacionem
meretur electus cum fuit in eligen
tibus ydoneus et exceptus quod indicatur
qui precessit cum Hebre. x. Ho
minibus contronsie finis ad confirma
cionem est iura. Tunc Hoc et testamentum
qui in morte testatoris et in ea
tione noui federis editum quod si
fuit. Sed secundum iusticie remanebit
ratum Ad Gal. iii nemo sp
nit aut superordinat testamentum hominis
confirmatum Sicut in primitiva ecclesie
primitive fideles qui eligebant
et confirmabantur electus sine appella
cione et plus confirmabantur in fide
et crescebat in caritate et habunda
bat ipsius in multitudine Act. xvi.
ecclesie confirmabantur fide et habun
dabant numero cottidie. Tunc fuit in
electione iusticias Prouer. xv dissipantur
cogitaciones vbi non est consilium; vbi
non plures sunt consiliarii confirma
tur; Vbi enim non est consilium spiritus
sancti; vbi est processus boni ne
gocii; sed vbi inter uocatur de quorum
consilio procedit electio Symonia
et omnis prauitas que est contra consilium
spiritus sancti. exprimitur; et electio
de facili confirmatur; tunc fuit electa
electa faciliter tam inter iurecti pur
ficati sis. ix. Ne autem per mortem
susceptis; et tamen me de spiritu tuo
merui. quia exterius in operibus eueni
re Judith ix. Confirma me domine
deus israel et respice in hac hora
ad opera manuum mearum Tunc fuit
in fama electi claritas et sub

ditorum hylaritas Ad Act. viii. pol.
Cuius aduentus confirmabat ibi
ciuitas enim ciuitas quorum
gaudium de electo propter edificacionem
multorum ut confirmacionem spiritua
lem et diuinam acceptacionem
Sic gratia confirmatus ad pugnandum
pugnat I Regum xi Saul
confirmato regno super israel pug
nabat per circuitum aduersus omnes ini
micos eius Sed quid locuti sumus
de electione quam loqui debemus
de intrusione, nisi quod aliud est quod
homines habent, aliud quod debent
querunt enim ecclesiastica beneficia
passim mali prelati non ut su
am uel proximorum operentur sa
lutem, sed ut ne sustineant ne
cessitate, uel etiam quod deterius est
ut sua compleant uoluptatem, et
cum quadam securitate vniuersis dei
timore postposito mortisque me
moria iudicis iusti iudicio terribilis
gehenne suppliciis sua euacu
lat iuuentutem, et per eundem ad suf
fragia peruenire sunt obsequia
consanguinitates et affinitates uel
tas potestates armatas pecunias
datas ad promissas uiolentes
statuerunt; edificabantur Syon de sanguinibus
illorum pedibus et manibus
non electi non humiliati non uocat
i, non aduocati confirmati, nimis
irreuerenter irruunt in precium
crucifixi. quod deus pergere ut ne
ipsius sua non repetet, qui sic
uidet et dissipat cognitur in
plenilunio reuersum Ad

plat9 in plācione viuat phoes
tam conu͛sacoem ut sit pfect9
qūtū ad ea que ptinet ad se
que sūt subsē q̄ iuxā se q̄ sup
se, Circa uo d3 ee ordinat9 in se pp
q̄uaor, exppte mētis repssionē
timoris et inpssionē timoris, et
exppte tactus pabstinēa3 et co
tinēciam. De repssioe timoris
De inpssioe timoris in gnali
De ipssione timoris i spali
De abstinēa De cōtinencia

De repssioe timoris plati

Ponimus in supiorib9 qlr
pastor ecclīe ueniat ad p
latiom p gratuitā electoem. Nunc
videamus qualr in ea viuat p
hoestam cōu͛sacoem. Sit ordi
nat9 prīo ut in nl omittat decē
tingētib9, pstius in eis q̄ ptī
net ad se, que sūt sbse, q̄ iuxta
se, que s͛ se, in se exppte mētis
timor repssus, timor inpssus, et
exppte tactus sobrius vict9, pu
dic9 act9, ut sit tolla͛ t͛ra imi
tiua et gnatiua iniū et exces
sus. Repma͛ g͛o supbie tūor
ne sit in aīo, ne declaretur in tu
signo, ne audia͛ in v͛bo, ne sce
tia͛ in facto. Solet intumesce͛
plati in aīo, uel pp a͛os q̄s
uidet s͛ subditos, et q͛ supiores
eos se reputat meliores uel for
te beatiores vl q͛ gnosiores uel
tiētes ul uō adūtentes esse
sp̄tu, q3 in tdu dūa͛ hō hoi
in malum suū, s3 qūto cele

brior ē titulus a͛ nobilit͛ aut
p͛rogat͛ue altius in plat͛, tanto
gl͛iosior erit titulus sctīt͛, si
quos gnosit͛e tūstendūt, tūs
tendat ecl scīte. Sz quid
ē intior supbia, ū plat9 b͛e
nissio tpe dissipad9. Ecce ppu
dimes pastores tuos pascet
uent9, ē em supbia latens
radix intiu͛ca s3 extus viaore
ramos cūnaus expagās, qm
em tirānus qdam obsessam
tiu͛tez incapt9, cū plati mēte
iuuasit, et intus supiorem
cōnexz tepit eo, i pla͛ue dur
or erit. Ita excecat9 p fastu
supbe clauso corde oculo pri
ma͛ iudicii eq͛te. Ita cuncta q̄
ab aliis bñe geruntur eis dis
plicent, et i͛a q̄ ee pue gessit
ei placet q͛ pp alicā opa
despicit9, pp mira͛ q̄d sa͛
ctitatis egit egisse se fnr
credit, et tu se tūstende͛ cō
rectos estimat s͛ fauces intu͛
et uesto q̄ porteetu ul cha
mera inse. de se effigiās lau
des suas tacit9 clamat. So
lent intumesce͛ plati signo
tum in eis appz quid supa
liosu, uel i uestitu ul cōgssu
uel in facie uel i gestu, cu
om supa͛ et abusione, sub
limes et infimos oculos dis
torquet in fastu quadam pom
posa et scaliosa facie respi͛cut
ōmisa, dūe ineffa pphā uo

Nec exaltatum est cor meum neque et
Job xxi. Quando te eleuat cor
tuum et que magna cogitas at-
tonitos habes oculos Et ps. cxx
xxx. quando tamen excelsi sunt
oculi et palpebre eius in altum
subuecte Solet itumescere p-
lati verbo, quia tamen exhundantia
cordis os loquitur latens superbia
frequenter per obstentationem locutionis
effrenatur. Et sicut lingua
matris hominem facit, ita superbia
se prodit apud Prouerbiorum xviii more
ii xxx. Cuius superba apud
se cogitatione tumentibus inest clamor
in locutione, amaritudo in silencio,
dissolucio in hilaritate, furor in
tristicia, inhonestas in actione, ho-
nestas in ymaginatione, erectio in
incessu, rancor in responsione
horum mens semper est ad irrogandas
contumelias valida, ad tollerandas
infirma, ad obediendum pigra ad
lacessendos vero alios importuna
ad ea que facere debet et preualet
Ad ea autem que facere non debet
ut preualet parata, hec mens qui
sponte non appetit nullis exhor-
tationibus flectitur. Ad hoc autem quod
latenter desiderat, querit ut cogatur
quia dum metuit ex desiderio suo
vilescere optat vim in ipsa vo-
luntate tollerare. De qua superbia
Ysidorus in 2o li. de summo bono
Nisi precesserit occulta elacio
cordis, non sequitur aperta iactancia
laudis. Illorum autem prelatorum

vitam detestabilius reputamus quorum
habitus in veste pompatili quorum
ingressus cum comitatu, quorum fa-
cies torua, tunces oculi, mi-
ne terribiles, non collegae petri
sed Symonis, non xpi discipuli
sed sicarii, quorum os loquitur
magniloqua, sicut id eorum quod
in Daniele legitur. Solet
intumescere prelati malicia
dum pauperes spoliat, innocencia
gravat, acceptiones usur-
pat, iniusticias exponit ut venalem
iusticiam exerceat negociacionem
thesaurum ire et mortis sibi ac-
cumulat, cum thesauro peccatorum
xpi futuri iudice, quem iudi-
cem non formidat expendens
pro prioribus non in usus egencium
sed in vsus superfluos ordinatos eta-
busque superfluos exspensare nes-
ciens quia votum non sit ad multiplic-
andum numerum familie vel equorum
non addandum parentibus dignitates
sed addanda salutis suam ple-
bis sue, non est in hoc gaudium
angelorum in quo est pauperum do-
morum subversio, atque peccatores
exigunt importunas, quorum sicut et clerici
eum eminencia innositas (?) [illegible]
getem multiplicauit, sed non ma-
gnitudo laicam, magis est grauius
et et angelus eius si tolleratur propter
animam suam mala prelati offi-
cium si per industriam specialis e-
minencie propria in euectionibus et fa-
miliis augeatur, ve quod nobilibus

qui gra quesit suc presumebat
dut tene^z expende | cum ista
nativitas ppri peiam no ottingt
Expensas em qs de mundanis
rebz enormit^r psua quos te
facr forsita dab tene^z | dzt
in rebz etti^el epalib pruden^r
tohibe | quida aut dignitat ad
eptoind satl comedu^les opti
timit | sz sr candelabrz erre
ostituti, luce in tenebras, bm
litem i fastu, fama i mfa^ct
qutunt Sicut odam geme
splendidiores st in tenebris q
in luce | qua adhuc melius fu
isset late submodio et subum
bra opionib hoeste | qm cu in
famia candelabrz ascendisse
hes q quadr^ee. supbia apla ol
offi^o, mito elegatu | de i^a que
e in aio | 2^a palip pp. Arrosti
ptussi edom, idto eigit^z toz
tud in supbia | Et Job xl vir
naius in supbia eigit^z. et tq
pullus onagri se libiu natum
putat. De i^a q^e e in signo | ysa.
xvi Audiui supbia moab sup
ba e valde | supbia eq et arro
gan eq et indigna^o plg qua
fortitudo eig. De i^a q^e e i vbo
ps. Os eorz locutu e supbia
ps. l. xiiij Fu oe stulti vga sibie
De iiij. Jere. xlviij Supbia fes
e po. sua | Dr de Sennache
rib, et qz no met supbi soliti^te
vitl is. Ecc. x. sedes ducu sup
boz destruxit deg et sedem

fet mites p eis De timissioe
D otiming de re tionib in gualib
D pssioe timorl videamq de
timissioe timorl tn i gualh
q in spali Sp e timor qui p
latis maxie competit | et eos
p ptatem regimis excede no
pmittit | Ecc. a Eccl. Joh^z Ecti. i
Timor dni expellit pctm s.
Nam q sine timoe e iustificari
no potit | hic aut timore in
ducit in eis metl impiitas |
corlis vtutl imbecillib | offici
et honorl difficultas | humam
fauorl a laudis pplaris suam
tas cheutl impuib | appetitus
honorl intr; p quo ineb acc
dentl ad regime in se nitit
Ita si ad platom cum hq pamb
desiderio quis accessit | lates
scintilla cupid^tl igne maxi^m
inflamabit | hoc eni impediat
ne platq agat libe sz timeat
vl no oz time. ps trepidaunt
timoe vl no erat timor / timet
eni ne depona^z | et ut honoz
dign^tl obtineat et retineat
hominbz fimbr obsecnr vale
e q pus aim ab horl appe
titu imidu | qua si pus qm
ueint ad officiu bestia istam
tetrima et detrima in latebrl
cordis cofouit | vix eu ad reg^n
neint potit domar^i Ita sicut
aatores pulc^mis corlis quito ma
gl appinquaunt eis quos di
ligunt patiur vehemetora

tormenta metuit, et per corporalis elon-
gacionem expellunt illum furorem
Ita quod cupiditate moniti regiminis
importabile malum tollant cum
suo desiderio appingunt, certi-
ant ut obtineant, certiant ut
perdant. Cum vero se longius ab-
straxerint et id se despexerint ves-
tigium cum expectacione desideri-
um relinquunt animum statum pri-
et purgatum, ideo prov. xiiii sa-
piens timet et declinat a ma-
lo. Stultus autem transilit et confi-
dit. Corporalis et virtutis imbecil-
litas timenda est, ut in multo cu-
ius magna corporis et animi vires
tam in officio ostendo, licet quidam
vitam regere etiam quod iam regi
debuerant per senectam tempore quod Ieronimus ait
in libro de dignitate sacerdotali ut id est in
quo eligendus est quod omne vite
sue tempus in more quodam cum
consumpsit officium, in mentem usque
ad ultimam senectutem. Quid enim
innuat si per longa etate ad-
huc nunquam ydoneus inveniatur, ut
religio per semetipsam sola ut
in longum tempore protendens senectus
hundat ad sacerdotium suscepta
quibus multi fideles torpenti se
se ocio dedunt, Ieronimus Ger. pp.
loth videns senectutem et eius
imbecillitatem timebat ascen-
dere in montem, id est sub forte duo
timores officium et et honoris ti-
menda est difficultatibus, cum paul-
lus insufficientem se putavit ad

magisterium tanti aspicacibus pro-
pagatum. Timeo inquit ne forte
sicut serpens evam decepit
ita corrumpantur sensus vestri a sim-
plicitate que est in christo, et iuste
timore et timore multo fuit apud
vos, timebat et ne predicans
aliis ipse reprobus efficiatur. Si ergo
hic iam raptus in celum et ineffa-
bilium verborum particeps factus, quod
pericula tanta sustinuit, quod pertate
quam ipse acceperat, ne subitos
offenderet uti voluit, quod precepta
fluenti devocione transcendit,
quod quod erat proprium non quesivit, dum
fructum attenderet se cum formi-
dine puniebant, cum sui magisterium
officium speculabatur. Quid quod vobis
faciendum est quod frequentia que vita se-
quimur, quod mandata dei non solum
nulla devocione transcendimus sed etiam
frequenter peccando contempnimus,
ideo Jone i timuerunt nautae ti-
more magno et ymolaverunt hos-
tias domino. Si cum onerarias na-
ve prosus onustam in ractibus egeri
pelagi inberens me guber-
nando transire non enim sine timo- sine
re ut me ingererem ad hoc of-
ficium cum non haberem industriam
qua certum in proposito autem vel
naufragantibus non occurrit cum
maris periculum sed ruina ut ca-
minum profundi, et in morte que
non solum corpus ab anima dividit sed
utrumque patit in sempiternam
dampnacionem detrudit. Quid

mirum si metuit magis tu in
multis pertate togat' q in medi
u adduc' u valde fortis sapientibus
et diliges beat' vir et Job qui
timentes fluctus supe se dum ti
muit et 2 paralip. xx. Josaphat
timore pterritus ad rogandum dm
totum se otulit. Quid adhuc
eps si ppositi eet militaris ami
stratio dignitatis et pelliparii a
opifex alterius artificii mechani
a ptrahere' in medium ut comi
tterent' eis opatis, quibus ille ca
geret si timore pterritus fugeret et
offim declinaret. Humani fa
voris et suavitatis timeat' tu
plurimum remigatum naves p istius
mare glie scopulo elidant'. ubi
stilla voracitatis deterior e isto
scopulo que obsidet plurima
bestiarum .i. timi multi de furor
pusillanitatis. invidia. detentores.
vitupatores. mendacia. simula
tores que in isto scopulo mittunt'
aquas si sel quispiam captus fuit
in tanta firmitem. vite e eius
ptrahi. ut appetitum laudis fa
vore tam mulierum qui viorum
sequitur. hostis aut redemptoris e
q pera opa que fat eius vite
ppis amat corrumpisat. quia
adultime cogitatoibus reus e. si
placet sinuis spose appetit ocul.
p que sposi donaturus misit
io Job xxxvi. timebunt deum
vi no audebunt conteplari oes
qui h' videnti' ee sapientes

Esa. xviii. qui vmb' tusenuit q
no timet facie dni quod ei e
vana glia u umbra transitoria
brevis. tertia. Ego go ppius aor
metem plati minus occupa
uit. vel ad inordinata appite
vel ad inordinata mollicie ca
rapit. quia ptantes subditos
no audent corripere ne aor
subditorum erga ipm minat
minui et torpere. ymo alia ma
la que increpare debucat a
dulationibus de multet ut lau
dat. et qui pulvillos subcubi
to vel cruciat subtapite po
ut peior ibi securius insestat.
i invito suo resolutus mollit
iaceat et obdormiat. quia
non aspitas conditionis pulsat
et excitat. et hec faciunt ipi
subditis aquis ipe se noceri
timet in studio glie tpalis
sz ob quos in se nichil vale
conspicient aspitate rigide
increpationibus puniret. De timore ptatioribus in spali
Dominus deti
more in gnali. Subdam
aliquantulum in spali et iii or
epid ppoimus. Primo tale sin
gamus aliqua regis filiam
et eis regis qui duxer' om
tre et hanc ee desposatam
et hec pulcrem omni mor
talium speciem excedentem
virtutum omni dote renitentem
Fius aut sposum no solum
ppt ista que diximus ee

ad virgine sedulu, sz et affta
amoc' passi li, tatoqz ardore
ut exprimito om amatore qui
vmqm fuit vincat amores
atz in hac tn ic tali ardz affta
audiat, q iam dilcam sibi ita
amicta lib q's vilem et despectissi
more igno lis gne defor mis
et torte et om crupnosissi
sit acceptus in gingam, modi
ca ne t' videm' audisse dolo
rib pte, et hnuissz sit h ymago
go pducta Sit em e in ppo
to ta tumore i plato Ro. xiij
Si male feceris time, no em
sine ca gladiu portat xpc
s. q glam bz exutoz ptc acu
tu, in quo psponsa sua vindicat
et mestuosos qdempnat, Sm
tale, fingamq exercitum, tam
de equitib q de peditib et
cis q navib dimicat et tollam
tega' mac tecumb, tira mi
litib, acer armoz fulgoriba
trimat oia tam armoz fra
goib q equoz hynnitib, q
hom clamoib, ut videat
in mai et in tra et ac il fra
et fir fulgor, fiat qgressus
crudelissioz hostiu, media
pastor et puer in tne nut
tus acuti crati, et audiant
cum insidiaz loca, insidiati
u industria pugnatoz agmina
divisa, et bella distincta, or
nameta et multa in navib
collocata multitudo tremiu
Rectores militu, duces navi
um, prupta vallium difficultes
moncium, hostes arte magica cum
cum equis suis volantes per
aera, videat pluor discrimina,
missilium nubes, sagittaz qndme
tenebras obscuras, nocte densissi
ma qua multi de sagittaz effe
pulverem, q tenebras oculos ob
tenebrare, torre sanguis, ge
mitum torrentem, statim ululatum, rotas
curruum tinctas sangue, equos
cum sessorib precipites, aspiciet ho
mines capita galeata plena sagit
tl capita infixa telis, seu asa
gitta fractam qd in pupill rea
net oculoz Respiciat ei etiaz
dapna navalis belli, quasdam
tremim in medys ardetes vnd
quasdam eutes inspi, videat fra
gore, navtaz tumultum, mili
tu clamores, spumas imptas
vel vnde vel sanguini, alios
in tabulis mortuos, alios inspes
alios eiectos in littora, alios nantes
fluctib et impedites intnavi
u, quoz si qui rapiat fm ter
intollab om morte gruore
sustinebunt Et iubeat illi puo
qui cu fistulas et ludit nomit
ut ascendat equu dno tali fu
turo exercitu, no credo q facet
si exanimare potius extimore
Tale e tollia plata cum demo
astucijs dimicatum nimo multo
difficilius si possem ipm tor libz

Acca

Noe
pali

[S]otulis intueri[mur]. Non enim
ibi est ferrum aut compul
sorie scuta vel gladii
sed aspectus militie ter
ribilis quam dissolvere po
sset animos intuencium
nisi subveniret gratia dei
Nam si esset possibile
ut nos corporeis oculis corporum
aut etiam in hoc corpore
sine timore videremus
bellas acies et pugnam
quam contra nos dyabolus
agit videremus non cu
currentes sanguinis rivos
sed amaras distinctas et
volucres spiritualia tantum
differentia ab eis que
prediximus quantum
distat puerorum ludus
sunt cum corporibus qui
ornant vulnera animas
tanto crudelius quanto
inter animas distat et cor
pus. Non est etiam tam
subtilior dyabolus qui
tam plaga sua facit
sauciatum insensibilem
opera insensibiliter reddit
animam dolorem adder
et quam non contristat
in prima plaga desci
piat et sedam et
per quos ingeniter auget
dolorem nos percussos
inveniat volumus de-

terribilis

currentes

inter animas

[F]iat dum veniat qui nos sibi
prospicit. Est autem sagacior ad
hominem et eo efficacior nocen[di]
instructus et nos odio indi
cibili ut acerbissima quarum bes
tiarum pugna fecit primus co
patra mansuetudo debebat dici. non
est in spolatio in eius bello quam se
pugnat et agat tamen in tremus
plus nos advenies tectis labor
tibi est pugna aliquibus metu
pat sed tamen diabolum iniqui ligar
ma depone ut summum tepidi
tatem capere negligenter vel iacen
te dormire nisi voluisti nolumus
permane. Non enim unde est aut
dormire et vindal quod [illegible] vi
gilare et arma bellica re
tinere. Ille enim semper dimicandi paratus
tum de acie sua ubi insidia
ignaris magis studium adim
pendam nos perditum quam nos
ad redimendam salutem. Ubi tan
to magis nobis existit peri
culum quanto magis pro animos undi
aggravat aut periculum quod et si
grassetur in acie magis tamen semet
ducere Ipse [illegible]
Jacob Domine erue me de manibus
Esau quia valde eum timeo ne
forte veniens percutiat matres
cum filiis. [illegible] tale si
quis aridam stipulam modicum
scintille ignis iniciat et
insultum venti spirantis addi
ciat stipula cum quadam fa
cilitate consumitur que si fuerit

adiciat

modicum humida non inflamatur
Sic facilius episcopus pastorum bona
lescunt uicia subditorum quam eorum
bona exempla assimmantur in bonum Et
plurimo mellis inducit amaritudinem
modicum intinctum absinthij Et
si mellis duplum imitatur ab-
sinthio non potest eius obtinere
dulcedo / Sic breuis gleba
fluminis rippe subducta pondere
totius fluminis deriuat in preceps
obsistere non et ante lapsum flu-
minis magnus mobilibus etiam
insulis mathinus quabus / Ecclesiastici .i. fi-
li accedens ad seruitutem dei sta
in iusticia et timore / et Regum in
Canticorum ensis super femur
suum propter timores nocturnos / quod
enim ut gladius teneat quod lectu-
lum Salomonis ambiunt / ne forte
putetis, quod dum premonetur depu-
tentur ad ociandum / tamen magis imi-
tetur ad pleniandum / ne cum tuba so-
nuit uel pugnam ceperit gladius cum
super adimantur deceat esse tam doctrina
ubi quod doctrina bonum est / tam
uentres expansilis archie minimi
deant esthi / non enim permittitur
omnibus tenentibus gladios, ut talis
sit prelatorum uita que incuciat
timorem, et alliciat ad amorem
Sit autem ensis super femur ut
rigide castigetur corpus et in seruitutem
redigatur / et hoc propter timores
nocturnos scilicet contra malignos et
propter subditos / qui dicit contra ...
in nocte / qui in operibus et uita

prelatorum impingentes contra ipsos acqui-
runt mortem / Certum tale, cum offi-
cium sacerdotale spirituale sit / quia non ange-
lus uel homo uel angelus ... sed spiritus sanctus
instituit in quo homines in carne ui-
uentes funguntur officio angelorum / Oportet pon-
tificem et prelatum uitam agere celestem
quia iam inter angelos habeat mansionem
ymaginem quo in libertatem celesti-
um ciuium quod putes adesse / Cum sacer-
dos oportet altaris ministerium / Rehelia
adducunt in medium / et claustrales
tenere silentium / sed ad prophete orationem
recepere flamma de celo descen-
dentem deuorabat holocaustorum car-
nes Sed in proposito stat sacerdos non
igne educens sed spiritum sanctum precibus in-
tubens Non ut ignis holocaus-
torum carnes deuoret, sed ut in
ipso sacri ministerio et disfice car-
nis sacrificio auctorem mentes ad
amorem dileccionis inflamet / Quid
est sine timore et reuerentia facit
qui ex officio pertinet ad pontificem
uel prelatum / In Paralipomenon xix Sit
timor domini uobiscum et cum dili-
gentia cuncta facite Sunt enim ter-
ribilia et horribilia que gerebantur
in ueteri testamento, cortina uela
gemmata lapides in pectore, ordi-
nati / rationale et superhumerale
mitra cidaris / uestimenta talaris
lamina aurea. Scilicet scitote / Interim
silentium et psallendo reuerenda
sed hec modica uidebuntur si sacerdos.
rare considerantur que ipse dicit Malachias
.i. Si pater ego sum ubi honor meus, si dominus ego ubi
est timor meus. Hec ergo

quadrule exm temporibus in spali
puelle in gingio diminatum in
plio / stipule incendio / uel mell
in absinthio / uel glebe sub duo
te in papiro Exitur e extellere
et reudere que requirunt in ro sacrifo

De abstinencia platonis

Doceamus tuo sobrietatem et ab
stinenciam quam consequitur platu
ram / j. ad thimo. iiii° oz epm
irreprehensibilem esse vnius vxoris
uirum sobrium prudentem Talibus erat
omnibus dequo in Machabeorum i° Po
testatis aio ppter omnia Antiochus
flexus ad animam lacrimas fudit
recordatus defuncti sobrietatem
Modo ei platis medicus cibos p
cosos quos forte uia uel consuetudo
robodita uel egritudo requirit ppter
quod Ap° vnum thymud concedit Sed
sicut in subditis abstinencia requi
rita in platis sobrietas commendatur / quoniam
in utrisque gulositas reprobatur Sed
de abstinencia in subditis / hic sa
quod per eam corpus spiritui subicitur / sed
expeditur / vita producitur / diaboli
superatur Dicit enim abstinencia corpus
spiritui subicit / apostolus ad Cor. dicit Omnis
qui in agone contendit ab omnibus
se abstinet Est enim agon con
tinuus inter carnem et spiritum sed subi
citur caro per abstinenciam spiritui / spiritus
est expeditur dum ad contemplaciones
actiones spirituales liberior exhibetur /
n pe. j. insistere in sua abstinencia
in abstinencia pacienciam Cum enim
a uoluptatibus carnis abstinet
spiritus et ad agendum et paciendum
et ad perseuerandum in utroque liber
ore exhibet Vita et producitur
per abstinenciam quia Ecclesiastici xxxvii
ppter crapulam multi obierunt
qui abstinens est adiciet vitam
Multa et eximia gulositate mor
bestuit / et primordialem homi
num turpius egerunt quam turpiter
ingesserint Galienus enim fide
lissimus ypocratis interpres teste
Jeronimo refert adlethas quorum
uita et ars sagina est diu
viuere aut sanos esse non posse
Quasi corpora nimio sanguine et
adipibus quasi luto uolutatas uel
tenuie aut celeste sapere sed
sp de ructu et ingluuie co
gitare testimonio ypocratis crassa
et obesa corpora naturaliter tene
bris sanguinis depuratorum et ali
os attenuantur modos / alioquin
paralisis podagra et alii morbi
pestilentes erumpent / Idem Ga
lienus Sp de decima uite
medicinalis auxilii li. 6. ab
stinenciam indixisse / ut facile
aliquem insinuat quod frequenter ab
stineat / aut viii diete mo
destiorem obseruet / legimus quosdam
morbo articulari quod podagra
laborantibus per scripture bonorem et
simpliciorem nisa membrorum
officio restitutos Refert pom
peius trogus quod dextrinus ille
tyrannus Sicilie dionisius du
gule et edacitati uacaret lu
oculorum perdidit Siculi ei magis

pera oculos quam ingluvies
ventris ut ait Fortunatus
Ebrietas alios terit sed oculos
vorat. Iō lucius silla lepidus
consul et alii plerique leguntur
tulisse leges cibarias. quas ali-
bi cato censorinus sumptuarias
vocat. in quibus vivendi modus
et sufficientia vite deprimitur. Illa
que sunt epulare sumuntur propter vsu-
alitatem non est debitum vite sed
vitium voluptatis. sumptuariis le-
gibus sicut paulus allegaverat tamen
dicebat habentes alimenta et quibus
tegimur hiis contenti simus. Cer-
te dicitur pro abstinentia supra pro-
pter que adversus animam carnalia de-
sideria suscitat. i. pe ii. Obsecro
vos abstinere a carnalibus desi-
deriis que militant adversus animam
Et sicut abstinentia propter ea que dicta
sunt requiritur in subditis ita sobrietas
in prelatis et hoc propter dignitatem
officii propter quod ii ad thymo. iiii.
Opus fac evangeliste. ministerium tuum
imple. sobrius esto. Cum enim
teneantur pro gregibus vigilare ut
lupis irruentibus possint occurre-
re tenentur sobrii esse. i. pe v. Ideo So-
brii estote et vigilate quia adver-
sarius vester dyabolus tamquam leo rugiens
circuit querens quem devoret. Item propter
subtilitates iudicii propter quod Act.
xxiii Paulus inquit Non in summo
optime feste sed veritatis et sobrietatis
verba eloquimur. Sicut enim ebrietas
evivat intellectum certum est quod sobrietas

reddit in subtilibus eminentem quod
pertinet ad prelatum. ut sciant subtiliter
examinare saltem primale iudicium
Sap. vii Scit sapientia omnia et intelligit
et deducet me in operibus meis sobrie
ut ut in minus infra per brutalitatem nec
nimis supra per temeritatem. Ro. xii Non
plus sapere quam oportet sed sapere ad sobrietatem.
3 Propter utilitatem proximi. i ad thimo. ii salva-
bitur per filiorum generationem si permanserit in fide
et dilectione et sanctificatione cum sobrietate
In fide propter errorem intellectus. et dilectione
propter corruptionem affectus. et sanctificatione
propter immundiciam effectus. cum sobrietate
quantum ad abstinentiam gustus propter
exspectationem premii. Tit. ii. Sobrie
et pie vivamus in seculo exspectantes
beatam spem et adventum iudicis
glorie magni dei. hic est manifestatio
glorie quando veniet ad iudicium. Co
adventu apparebit gloriosus. qui in primo
adventu apparuit ignominiosus. Et sicut
tamen in subditis abstinentia requiritur
et in prelatis sobrietas commendatur
Ista in vestris gulositas reprobatur.
Hec enim hominem vertit in bestiam. vbi
enim regnat gulositas et eius so-
cia ebrietas. ratio exulat. intellectus
obtunditur. consilia deviant. iudi-
cia subvertuntur. Ideo providens ca-
mulier filium suum in instructione
instruens dixit. Non regibus
o lamuel dare vinum ne forte
obliviscantur iudiciorum dei et sub-
vertant ipsi equitatem. Item enim
ebrietate et potu homo affectus immo
dedeificat hominem. et mox ab-
tis nabuchodonosor transit in despicientiam

bestialem. Alioquin nunquam filie loth
Gen. xix. obtinuissent uel petissent
apte concubitum, nisi prius dedissent
2° ei bibere uinum. Ideo comprehendere fat' tem
legis diuine sinam. Nam Aaron et
filius eius precept' diuinis ut introiret tha-
bernaculum a vino et ab omni quod inebriare
potat abstinent. Rechabite quoque iuxta
mandatum Ionadab filii rechab
abstinuerunt ab omni potu qui posset
ex ebrietate ouo, cum omnibus tribubus
captiui essent, illibati permanserunt. Sed
modo quidam pastores quodam dictatur
elogio potatores, non coniuges amabat
sed calices, scribere in bibere cum fferetos
et inebriati, suas spiritualitates contem-
dant et cum inebriati fidelia desspu-
mates. Ps. Adversum me loquebantur
qui sedebant in porta et in me
psallebant qui bibebant uinum.
Et hec est corporis totum solatium. Ysa.
xxii. Comedere carnes et bibere
5° uinum. Certe destruit corporalem et
spiritualem substantiam, crescit enim enorme
ventris et corporis incrementum
et sequitur insalute corporis, et pos-
sessionibus amplius decrescitur. spiri-
tibus aliquantulum suspensis se quod perde-
cetant et videntur omnibus contemptui
degregere portant. Dum uentor
crescit possessio non parat, et
de salute corporis non curatur.
Nam gulosus diminuit dies suos
ut cum aliqua iocunditate cibis
alius habilitate uictus infigit eos
Nam in tanta mole corporis

anima que tenebris obsessa cor-
poralibus in lumen spirituale respi-
rare non potest. membra uero sunt
destituta officiis, prolonga
desidia et torpore tremulas
pauens sentant et ideo Ysa. v.
Ve qui potentes estis ad biben-
dum uinum et uiri fortes ad
miscendum ebrietatem propter quod
Dan. i. Daniel prius legumina
ad uescendum et aqua ad biben-
dum. Certe inducit ignominia
Si enim ea que uobis sunt uiciniora
non possumus in uanum ad
ea que sunt quanto nobis in pu-
gnanda contemnimus. Quia enim prius
conscium se conspiciat confligere
cum maioribus erubescit. Magna
quia enim non est ignominia pugnare
certius cum inimicos ualidos
cum lucrum intra menia urbi-
um capitales et subdolos
inimicos prostratos in deserto. porta
partes mei. Exo. xvii. Murmurabant
filii contra Moysen dicentes. Da nobis
aquam ut bibamus. Nec terram pro-
missionis attingunt, corpus cuius
exigentibus. Nullus enim palmam
spiritualis certaminis apprehendit, qui
non in semetipso prius per afflictam
uentris concupiscentiam carnis in-
centiua deuicat. Et ideo pastores
qui certaminis ordinem nesciunt do-
mare gulam negligunt. Sed
procedunt ad bella spiritualia licet
multa exercitia laude digna
recesolunt ad suum principium pastores

Fortitu^ne spiritualem. Quante car
nis illecebr^e perdunt vltra pau
latine ad tinen^n incentiua. Exo.
xxxii. Sedit ppls manducare et
bibere et surrexerunt ludere. Qu ci
tos in refectionis delicie resol
vit ad inane gaudium et victorie
gra relaxant. De continentia pla^torum
Uideamus et cito continentia
platorum p^o videntes quo
eis expedit, s^o in quo con
sistat, t^o petit grauiter qui in
eis desistat. Expedit aut eis
continen^a propter honestate officii. Si
cut enim macula vilis qui inclytus
e nobilissimum tunc maxime de
decet. Sic vilissimum peccatum libidi
nis in plato nobilia appetit, q
ergo exopositi^o natae tenen^r spiritua
li dulcedi^m non debent se fedare macula
nah. Vnde Bern. ad fratres. Spiritus e
gaudium. pax. patientia etc. continen
et castitas. propter ma^tem noti. hac
ergo deus a plato in sacris pro
moto requirit ex continentie uotum
emisit. Dan. macha. xiiii. Rasias
multis temporibus continentiae proposito tenuit
in Iudaismo corpus et animam tra
dere contemptus pro perseuerare. Spi
rituale dum perpetui pergi^r enim
Aaron. Exo. xxviii. ut i pectore
rationale iudicii multis ligatibus in
pma et xii patriarcharum noia
describantur, quia cor plati
de carnalibus cogitatione restringi debet
regi, sanctorum prius considerare.
vestigia, et corpus prudentem sequi
quibus competit. Ysa. lii. Mun
damini qui fertis vasa domini. et Pau
lus i ad Cor. vii. bonum e vir
ginibus si sic permaneat sicut
et ego, quia si non continet nubat.
licet aut si continens non imponetur
sacerdotibus veteris testamenti, tamen impo
sitae est novi testamenti, quia perfecto
res sunt nunc, qui impleverint per ex
gratia spiritualis. Sap. viii. Scio quoniam
non possum aliter esse continens nisi
deus det. propter dignitatem sacri.
i Reg. xxi. Si mundi sunt pueri
maxime a mulieribus manducet
et inuenit David sacerdotem. Et de
mulieribus agitur. continuimus nos
abheri et nudius tercius, et fuerunt
vasa puerorum sancta. Si ergo pira
ances propositionis requirebant conti
nentiam in ministrantibus, quanto ma
gis ista requiruntur in eis qui consecrant
corpus Christi et tractant tam preciosis
ministeriis. Omnis enim ponderatio
auri et argenti non est digna
anime continentis. Eccli. xxvi. Immo
si exemplo angeli dicto Thobie tu
acceptis vxorem ingressus cubi
culum per tres dies continens
esto ab ea. Thobias erat in
continens, quanto magis ille qui est
desponsatus ecclesiae qui dispen
sat preciosa sacramenta. Ysa. Eccli.
xxx. Distinguere anime tue placens
deo et contine et congrega cor

tuid in salte | Sco no qz qtinet
dca cossistat i mudia affctib, as-
pcu, tactu, et actu, Et de affcu
mudo ps xxiiij ps. Qui dilit cordis
mudiciam ppr gram labiorum ha-
bit amicu rege. Cordib inqua
mudicia qz sepe qtingit ut ro du
pcedat in ope mota metl, et
ta iam pfta e culpa, corea
tu cogitaconib et affctonib, oia
em st nuda et apta dn oculis
Lux em etia que dea e qu-
to in qutabiliter fulget tanto
penetrabilr midet ut dr moys
li ps v. Nonne ea occulta qz
curia penetr, et penetra no
obliuiscat, qz i tamu lib pserue-
rat ettu nos mde no credis
velut in sole oculos clau-
sos tene, etipm nos nd ipi
nos abscondimus, hz e carlis
affco, p qu abscondit apla bta
msio. dht v. Bti mdo corde
qm ipi dm videbunt. Ad Hebre pa-
ce sequimi cum oibz et sctz
sine q nemo videbit dm. De
mudo aspctu dr Abakuk. i.
mudi st oculi q ne videat ma-
lu et respice admiqtm no
potis. dr dns no respice qz u-
mult pbucplam approbac Oculi
e st ffenstra q ab aspctu illicito
dcnt ee mudi. Ieremie xvij.
Intrauit st sactos et lenite in-
trauit portas, porte intl sut
oculi corpl quas aia foras exit

et ea q exo eiq st sbam qcupiscat
ppheas em portas incs expedita
respiciat, respiciuis concupiscat, qcupiscentiis
in cordib mafioe repoit, et obliga-
ta desidiis maxp nelle que no-
luit, qz mors pfenestrs i domos
meas ingredit et ascent, etio ut h-
uemnq qtinetiam lecamus delore in-
diciam, ne resoluamr ad undedam
lasciuia, et fiat qda depdanib aiaz
et raptoribus ad culpa ppr qd Job
xxxi. Oculus meus depdatus est
aiam mea. De mdo tactu Gen.
xx dixit Abymolech excusans se
qz no tetigeat vxore Abrahe
i simplicte cordis et mdiciae: mo-
mu meaz feci hc et ego custo-
diui te et no dimisi ut tageres
Sic aut ex tactu floris sitiub de-
struit. Qta ex cotrectatoe illicita
flos vginit amitti, tacta et fa-
marcescit flore, et cotrectata illi-
cita fete pudiciam vginalc. Qcos
ad mcem et filia dabit q quib
baculus manu sustetabit lassa
et pss digitl ea teptabit ea tep-
tabit. ppr qd leuitic ps xij dr hoo
mde ex qtactu morticini nc-
dz uesa sca tl sz eu lauit vestie
sua aqua et occubuit sol erit
mdatus uesce sca tl. Q mud e ei sacra
caro u morticinum qdt hho
em putredo et filius eius vinis
Caro em et putredo et vinis sit
et qd morticinum sit carnis
nec sbi testat sepult; hoc
e qd queritur in tactu volupctz.

tangē carne ꝑuniby ſtare te et
ſtatuere ꝗ ſcrue nō tagit ī
in quo ꝑl ocubuit et ex loꝗ
[marginal note: rſpmt]
fuit Ipē ē in q° ꝯſcribuit ca
nib ꝯcupia et ꝯfirmatꝗ ē ex
gra Deinde actu Oſa li ꝗu
dam ꝗ fr̄s naſa din Gen ꝑl
Iacob conuocata domo ſua ait
abiudam et mutate veſtimenta
Ccla platꝯ ꝯpetit ſuaꝰ mudi[ta]
ī ope et munri aſeclari ꝯuſa
tione Ccio nō grauit[er] rea
tꝗ cu ī eis ꝯtinen[cie] deſtat Ag
ut em ꝑtim luxurie ī plat[is] ex
ſcīn[te] correptōnib, nat[te] im
petratōnib, ſancti[te] ꝯſecratōib
indiuidui[te] deſpoſatōnib Po
ſcīn[te] correpc̄l ꝗ cu ad platoꝝ
ꝑtineat delinq[uen]ꝰ corripe. Sor
des tege nō valꝫ manꝰ ꝗ lu
tu tenet Ro ij Cui dicꝯ
nō mechād mechariſ Ep[isto]l[a]r[um]
impetrōl qua ut dr Grego
cu indignꝰ admittꝰ mittit[ur]
irati aiꝰ ad ꝯcioꝯ puocat Ipē
v Indite ꝗ facite ꝗ ꝓbrum
medrane ē Ad hebreos v° Oīs po
tifex conſtituī ꝓhoib ut offerat do
na et ſacrificia ꝓ pctis Cꝯſecrat[e]
ꝯſecratōib offiꝯ cu agiꝰ aſacri[te]
ꝗ ua alia tacua ꝑt diſpēſaꝯ
etio mapre dꝫ ē ī nimis a
libi[ne] Gn. ꝑl vij Surrexit na
than ꝓpha ꝗ ad eps ſepatus
actūne Cꝯindiuidui[te] deſpoꝯl
ſtus ē ei vnicꝯ vnice ꝗr. ho
dent carne ſua diuide ſꝫ papi
madncato[z] carnes agm Exo.

[marginal note: Scriba]

ꝑn tenes ꝑtinge ꝓpꝗ nobli
ſe ꝯiunxit matrimo ut forni
catō nō habeat loc, amplius ī ꝑ
lato De his aut in tractatu
de luxuria expediuiꝰ ꝓpter qd
breuit̄ ꝑtrāſiuiꝰ Cꝯno plat[us]
dꝫ ē ordinatꝗ q° ad ea que
ſt ſubiecte qutu ad inꝰ ſupꝗ
ꝯſtatur roē quorꝯ habeat vſu
iuſtie De plati iuſtia De ꝑ
lati clemen; De plati fide
lite cuſtodia De plati ſapia
[marginal note: Sc[ra]ᵗ d'inſpectione]
Ordinꝯ qualꝯ ſplatꝗ vi
uē debeat qutu ad ea q̄
ꝑtinet ad ſe, ta oppte mettꝯ ꝗ
cepte ratōib in 4or ſupdict
timoē timoē, abſtineᵃ etꝗ
tine. Rnc videamꝰ de
his q° ſt ſubiecte, et quo ad ea
debeat ſe habere Conſtitui[tur] enī
ſup vicia corrigeda, ſup ſolā
impendā, ſr tpalia regenda,
ſr iudiᵃ dirigenda De p° ſe.
j. conſtitui te ſr geꝯ et regna ut
euellas et deſtruas vicia et
errores et ut edifices et pla
tes bō opa et vtes De ꝯ°
Ecceꝗ v Ecli ex ꝑt colube ſr
riuulos aque hᵗ ē plati dul
ces ſup indigenas et uiſcias
ſubitoꝝ Num[eri] ꝑn Creat ꝯon
ſes nutiſſimꝰ ſup os hñtes
qui morabant[ur] in terra De z°
Gen ꝑlꝗ cu eis ſr domū maꝝ
dixit ꝓpha's Ioſeph que po[ſu]it
ſr reru ſuarꝯ cuſto[d]iꝫ De 4°
Ipēe ꝑ ꝯmabt ꝗi aaldo in
ditu ſr ſulcos agꝯ Sulci agri
ſt plati ꝗ4 dub iſiundit ſciam

qui celesti pluma / et geminat ca-
ritudo medici tu sunt primaz in
mense et consilia dare secundum qualitatem
delicti / et propter prelata culpe dul-
cem enim puritez in mense pene ca-
ritatis Certa ergo prelati constituuntur
super alia corrigenda ideo debet esse
iustus / quia sunt prelati impendenda
ideo debet esse mansuetus / quia sunt tempo-
ralia regenda ideo debet esse fidelis
et circumspectus / quia super iudicia di-
gerenda ideo debet esse sapiens et discretus
Est autem prelati iustitia si explicat
iustitiam in seipso / seueritatem in vitio
Serenitatem in proximo / opportunitatem
in negotio / veritate in seipso prelatus
explicat ut vitiis non subiaceat
quia si subiacuerit seipsum corrigat
correctio sibi non prestat / non par-
cendo penitentie forma aliis in
seipso prebeat et ostendat Non enim
decet esse prelati qui subiacent vi-
tiis Sed etiam adhuc in pugnam
vitiorum certamina preceptis debellandis
carnibus tollant / aliorum curam sus-
cipere non presumant / ut dicitur mor-
alium xxiii et qui bella vincunt
et iam apud se quadam intima
tranquillitate quiescentes securi sunt
ad suscipiendam curam aliorum digni
sunt / non dico cum persuasis incitant tem-
ptationibus / sed quando sunt in eisdem sustinen-
dis fortes / qualis Iob / cuius
vir dicebat Sed iudicari fudi
satis quam iustitiam incenar / Non enim decet
quibus peccatis pollui per quem

dent in aliis macule tolli Cor-
rigat autem primo seipsum si habeat
in se peccatum / si ei distincte propria ma-
la sua persequatur / iustum est ut con-
dena mala inflamentur / et quod
puniunt in seipso / tollat in aliis Certa
ut prelati se corrigerent et puri-
garent nesciret quod in aliis punire
deberent debeant / pius xxviii xviii Conf-
essorum primus actiones est sui / Corrigendo
non prestat sed distincta se punire
ultione faciat / Iob xxvii tenens
iustitiam suam et mundis ma-
nibus addet fortitudinem / quia cum non
teret crebulo sed corrigeret mortifi-
cando non parcendo penitentie formam
aliis in seipso prebeat et ostendat
Unde in regula Beati Benedicti dicitur
de abbate omnia bona et facta
factis amplius quam verbis osten-
dat / Actuum primo Cepit Jesus facere et docere / Prelati enim
plene omnem iustitiam / Prelati enim
debent omnem iustitiam implere quia
non habent omnem iustitiam docere
Alioquin tamen maior est lingue
quam manus / quia lingua magniloqua
et manus remissa / magniloqua
difficilia percipimus remissa non
facilia facimus / Efficacior enim est
vox operis quam sermonis Ut dicit
Gregorius Aurea eloquentia perditur
si vox operis non iuuatur lingua ma-
lis prelatis contrarium appareat Similis
ei sicut sal insipidus et lucerna
sine candelabro fumigans / et sunt
dicunt medici volens / sed facie
coloris portans et falsarius

bras sue fh tl publitas ymo
pro sol tenebrosi pastor mutus
spetulator tetq pugnator manuq
pr spirit ... excitat ecl senite
in vitio vl primo ondat zelu
exequat dimi preptu vidat
fructu caueat dapnu zelu
eud dus ondt tu Io t ppi ve
dentes columbas eiecit et domu
sua purgat Sic fineeb nu xxv
more cum israhitas occidit et
lenite Exo xxx n comendicaue
runt in ydolatatib et phen m
Re xv n prophas baal et sd
Malach n fudin sacrificate cor
ripuit mathathias et pl iusta
et meditan correp sedib eius s
i ad thess v Corripite inqui
etos verba enim aspe inuectois
alii euellunt spinas mortifere
cogitacoibus maxime qn dur
ex zelo et dilcoe non ex fas
tu et indignatoe yppr qd mors
xxvi h erga b commissos no m
qm in correptoe fuerit at side
ctighte nil heant s ita i di
lcone tuglh st at si nq eos
fuor attendat Nuc enim nat
est ut appetat con delinqutes
atdoe zeli suatedi ne cogitat
pa detorpoe negli ... ne de
heme tenciai s zo exequat di
uin preptu Mt xviii Si pecca
uit in te fr tuus corripe eum
int te et ipsum solu Si ei est
culpa occulta tunc secreta cor
rectio facienda s min te si mai te
i Thymo v peccantes cora

omnibz argue vt ceteri timo
re heant c ii q i si peccato mai ta
pecta nd st occulta purgacoe
purganda pala enim st ar
guendi q palam nocet ut du
apta obiurgacoe sanatur hy
qui omis imitado vel eos imi
tando delignut corrigatur
vb ppt iniqtem corripuisti
hominez Videat ecl frenetu
prvbi xxix Virga et correp
tribuit sapiam Et pu xv
Si corripuis sapitez intelli
get disciplina Hunc dt vga
q sit vga Aaron Num xvii
flores frondes et fructus fet hic
correp sta desidia honesta
vba et iusta opa indut Augus
ad ymacem Non ois q pcit
amicus e nec ois q vbat inimicus
Melius e cu seui te dilige qm
cu leuite decape vtilius esu ri
panib tolli si dicabo securus
iusti am neglig ebat qm esuri ti
panis frangi ut iusti e seductus
acquiescat et q freneticu ligat
et q litargicu excitat ambobus
molestus ambos aat Eccl
vii Melius e a sapi te corripi
qm stultoz adulacoe decipi
Caueat dampnu i Re ii No
ueat heli idigne age filios
suos et no corripuit eos in
Re i Adonias eleuaba dis
Ego regnabo nec corripuit eu
pr suus aliq s vtiqz occidit
Illu enim peussit do ca pecti

sui. Sunt Absalon occidi fecit
occone regni. Ex defectu enim cor-
reccionis habundat transgressiones in
populis et dissoluciones in monasteriis
etc. Hec verba impunitas est insolencie
mater, audacie soboles, radix im-
pudencie, transgressionum nutrix. Sic-
ut dimam (?) mores in suis cunabulis
puniuntur, virga solidatur in arborem
et puericia malefacit. Et in Ecclesiastico
capitulo implectur puer difficile corrigitur.
Ecclesiastico exhibebat presentem in proximo.
Sepe enim prelatus iracundie
stimulis victus contra delinquentes
zelo iusticie plus quam oportet infla-
matur et iusticie limite in volunta-
te ... agit crudeliter, qui se iuste
te agere suspicatur. Ut dicit omeli. pa-
stor Ezechielis, et tunc impetus car-
nis et furoris pallio velatur spiritus
et furoris, quia facit spirituale quod
facit carnale. Habeat ergo prelatus
infirmitatem suam in animo, humilitatem
in signo, potestatem in verbo, medio-
critatem in facto. Cum ergo aliorum cor-
ripit crimina prius considerat in corde
suo mala sua, quia vel talis est
vel talis aliquando fuit, vel si non
fuit, esse potuit, qualis iste quem
corripit. Et si consumatus per graciam
ad reductus est aptior, potest consilio
gracie si proximo consideret et
alia proximi sui bona que si
multa sibi cesset superbia. Si vero
non sit, obtinere potuit exgra-
et forte in humilitate maior quam
sint bona prelati. Glosa xi. in ...

gaudio corripe iuste. Hec est intro-
gatio discussio sui ipsius in secreto
cordis. Nunc audi humilitatem in signo,
ambos super Lucam. Profuit aurea cor-
repcio plus quam aurea turbulenta fi-
lia pudorem incutit. Hec indignaci-
onem zelo cum ... formatur ...
sed virum irascibilem, vim desfa-
cit, enim scintille iracundie quo
turbatur puritas oculi spiritualis, in
sancta vero numquam voluit facere cor-
repciones, donec ira cessante distri-
buit deferbuit. Corum incentes
ita quod nec signa non appeat exte-
rius per turbulentas expressiones.
Contra dicit propheta: Cum supervenit
mansuetudo et corripiemur.
Audi presentem in verbo. xxiv. Ecclesiastico.
Corripe proximum antequam commina-
beris. Quedam stat habeant sagit-
tas comminacionis et cerum exte-
rius obiurgacionis ita quod non inde-
pendens culpam sed personam, sicut
Lameth, cecus iam factus quod dicitur
occidisse hominem cum debuerat
occidisse feram. Genesis iiii. Et propter hoc
mors leo. xxiiij. Et in verbis utrumque sum-
mopere sunt tenenda, ut et in discu-
plina rigore benignitate mansue-
tudinis nec rursum in mansuetudine
districcionem deficiant. Discipline quibus
in agressione presentem obduerescat
cum comminaciones corrigat nec
disciplina rigore molliat cum
infirmore animos consolatur. Re-
gat ergo disciplina rigor man-
suetudinem, et mansuetudo ornet

rigore; et alterum commendet ex altero,
ut nec rigor sit rigidus, nec ma-
suetudo dissoluta. Audi medioc-
tate in ferro/ in adthymon sum-
dum non oportet litigare sed mansuetu-
esse ad omnes cum modestia corripien-
tes eos qui resistunt veritati; modestia me-
dium tenet inter remissionem et in-
discretum fervorem. Alii enim sicut
supra dictum est sub specie iustitie ita mo-
dum ulciscendi transgrediuntur, qui
cum nimium sine tranquillitate mentis
ex abrupto trahuntur; et non sequitur
correptio sed magis oppressio quod plus
extenditur ira quam transgressio. Na-
m correptionibus faciendis debet ira sub-
esse non preesse. Subsequi non precurre-
re ne opprimat antequam corrigat et
dicit in his dicendis ita quod in iram
crudelitatem effrenatam quod prelati non
sunt intenti circa amorem corporis sed
variis scelerum desideriis dimissi et
non quo culpa invenitur quod ipse
pro se sentire non habent; non consumunt
in tranquillitate cordis delectabi-
tionibus et cunctis omnibus; sed subito
ad ulciscendum peccatum prosiliunt
et libram equitatis transcendunt.
Dicit etiam modum observat circa
remissionem propter nimie pietatis disso-
lutionem sed sunt viri videntes quod pe-
ne semper circa est in parva potestati
et quam ipsa dicat potestas excedunt.
subiciunt se magis intus patie-
ntie exterius potentie, et quanto magis
se putant elatos exterius tanto magis
sustinent patientiam intus; quod dum

principatum exercent hominibus pre-
sunt/ humilitate intus ad domi-
num observat et ne transeat ad
illicita, nolunt frequenter exequi
licita sed intus tollant ex arce
et parcat; quia zelum corde
et inflammat caritas et infor-
ciat; qui zelum supponunt, et spi-
ritat et ordinat caritate. Et hec
est discretiva dum de qua in Pro-
verbiis discretiva cum correptione mentis
quia talem qui ita se habet/ apostolus
diligit/ et pastor sit quia Pro.
xxviii ca. Qui corripit hominem
inveniat gratiam postea apud
eum. Tertio exhibeat oppor-
tunitatem in negotio quod sit contra
mores, tunc enim potest iuste cor-
ripere si seipsum novit pro subditorum
tecta conformare; si tamen quando
corrigi nequit tolerare; si quedam
pro conditione peccatorum tempore,
si quedam pusillanimitate deponat
indicare. Igitur prelatus illa men-
sura se modificet ut numquam ad
illicita se relaxet, sed modum
tenens amari studeat et timeri
caveat ne nimia lenitas reddat
eum assibilem despectum; vel nimia
severitas odiosum; quod dum subditi
videt prelatos impetere pro nimia
lenitatem, deserunt disciplina et
tunc amplius contra subditos ira
molestat, qui eos quod discretione
debent esse custodes lenitate simul
cognoscat ac per negligentiam ma-
iorem deserunt in detinenda in more

deserunt

Et io Judith viii sunt dei dicit
corripi ad emendacionem et non
ad perdicionem propter hoc dicit moral. li.
xx° quod prelati videntes timent deum
et iratum amant tollerent et pro
tempore mala que non possunt corri
gere dicit enim quidam quod sunt mor
tis acriores et deteriores et io
non semper increpatur a prelatis qui
tacendo non peccant sed magis
talibus subditis ut salicet correp
latorum tacencia opportunitate et
pacia preterita temporibus redeant
ad se et corrigant vicia unde ad
Thess. iii° Si quis non obedit
verbo. s. nostro hunc notate et ne
volite qui timuit exstimare sed
corripite ut fratrem hoc notate
te. i. vel per epistolam nostram signi
ficate qui non est ut inimicus ob
iurgandus sed ut sicut fratribus ac
dulantibus corripiendus Unde moral.
li. xxiii° dicit valde mansuete de
benignitate corripere quedam non quo
corrigi nequeunt equanimiter
tollerare et cum delinquentes cor
rigere non possumus paciendo
tollerare debemus quibus sed fratrum
questionibus coram non valemus ex
pibus primum tamen longanimiter tac
quiramus Ecclesiastici xxi° xxx v non
amat pestilens eum qui se cor
ripit unde quidam mali phisici vel
medici semper volunt urere vel se
care nolentes igne et ferru
m omni infirmitate exponere nesci
entes quod opporteat aliquatulum
tollerare sicut illius qui ventres
patellas vel aena reficiunt qui unum
foramen volentes obstruere uno ictu
mallei vel id augent vel multa faciunt
vel totum confringunt nescientes quod
vasa fictilia vel vitrea non sunt
malleabilia sed fragilia Ecclesiastici xxi
Cor fatui quasi vas confractum ma
li medici qui pinedicia permittat
venenum nesciunt et obstetrici
de officium duunt ita rigide tractant
ventres pregnancium tamen rumpunt
quem cum perdicione parcionum unde
vestimentos qui palpando debent
corripere leniter ne si correpti fu
erint albi frangunt et cornuat
desperacionis vicium Ysa xxxviii°
Corripies me et visitabis me
Corripies increpando visitabis me
consolando Sicut enim deus vinum
miscet et oleum spem et metum
iusticiam et misericordiam efficiam In Apoca
iii° unus deus amo omnia sua
amonet Corripimus non tradimus
primum sum non diligit vindicet
enim quidam pusillanimitate deponita
Eccl. Ecclesiastici xx° Est in bonum
cor vanum mali re primas et sic
effugiet voluntatem peccati licet
quidam prelati subditorum suorum cul
pas non corrigant ex delictis suis
Et nostra enim pigricia impedit
quorum agri pleni sunt spinis Prov.
Proverbiorum xxiiii Per agrum hominis pigri
transivi et totum repleverant ur
tice operuerant spine super
faciem eius et maceria lapidum

destructa erat, quia cautela suorum eos non conglutinat. Ipsum enim pigrum non statim sentientem periculo si conspiciat doctor totum edificium cadat. Reg. i. xiii. In retuse erant acies vomerum et ligonum usque ad stimulum corrigendum. Eo cum dormiunt homines superseminat inimicus zizania. Dormiunt vigiles in urbe obsessa, ideo si urbs capiatur post modum irruere. Dormiunt Ianitores ut fur infernalis domum ingrediens occidat et furetur, Ianitores infernales ab omnibus corporis clavibus non arcentur. Medicus tempore pestilentie a sompnis non excitatur. Nautis procellis agitatur etiam periculum constituta et navicula dehiscatur. Et sicut gubernator in medio maris amisso clavo sopitur, periculorum proximum non advertens. quod dicit Crisostomus super epistolam ad Hebreos: miror si quis rector salvari potest qui principaliter tantis minimis et tanta pigritia. Quidam eo non corrigunt quia irreprehensibiliter vivunt. Sed Augustinus: nemo fideliter reprehendit in quo se esse irreprehensibilem non confidit. Apostoli quia apostoli et apostolici viri corripiunt et corrigunt in quo alii deficiunt. Ad Tit. i°: reliqui te Crete ut que desunt corrigas et constituas per civitates presbyteros, id est episcopos, sicut et ego tibi disposui, si quis sine crimine est. Quidam non corrigunt quia per indiscretam humilitatem corrigendi auctoritatem amiserunt. Ad Tim. ij. Argue cum omni imperio.

Quidam sicut dicit Augustinus loquens prelatis qui nimis distincte in moribus cohertendis durius nos dura verba compellit. Dicit etiam ipsi modum nos excessisse sentitis, non a vobis exigitur ut a vobis subditis veniam postuletis, ne apud eos quos oportet esse subditos dum nimium servatur humilitas regendi frangatur auctoritas. Ista autem magis corrigi possunt a subditis quam subditi ab eis, sicut Balaam correptus est ab asina. ij Pet. ij. Correptionem habuit Balaam sue vesanie subiugale mutum. Quidam et non corrigunt quia temporalia que habent expectant subditorum saluti preponunt. Silens Cayn Genesis iv: Numquid custos fratris mei sum ego, non sunt custodes fratrum suorum sed ut agrorum. Pro eo corrumpunt pecudes vel greges, id est pro subditorum peccatis mortalibus punient pastores. Quidam non corrigunt quia scandalum metuunt, cum veritas non sit dimittenda propter scandalum, et plus decet nos timere deum quam hominem [illegible] et aliud propter scandalum [illegible] veritas ad salutem proximorum. Prov. xxix. Vir qui correptus est corrigit [illegible] sua. Quidam ei non corrigunt quia timent malicia presumunt obdurata quam eam amovere non possunt, et ab una scintilla augetur ignis et a modica rima subingreditur navis et a modica

stilla per consuetudinem cavatur lapis Et
impletur id Ecclesiastici viij Considera
opera dei quod nemo potest corrigere quem
ille despexerit Item et si corrip-
ti immutat non est multum curan-
dum Glosa Ecclesiastici x Vir prudens
et disciplinatus non murmura-
bit correptus non est autem pla-
to imputandum ut tamen ipsum mur-
murandum si non exemplo sed similiter
ex sacre scripture iaculis perstringitur
corrigendo potius Glosa ii Thimothei
ultimo Omnis scriptura divinitus inspirata
utilis est ad docendum, ad arguendum, ad
corrigendum et erudiendum / De clemen-
tia prelati perfortem ad primum
De clementia prelati per comparationem
ad suum oppositum De clementia prelati
primo instituenda De clementia p-
relati per comparationem ad multiplicem eius fructum,

Deinceps de iustitia prelatorum
sunt videamus de clementia
ipsorum Et hec et sint prelati ut
primo conformiter ad propositum primo
vitandum eius oppositum primo ne instit-
tuunt, primo multiplicem eius fructum
Conformitas tamen Ecclesiastici xxxiii
Misereberis cui volueris, et clemens
ero in quo mihi placuerit, quia ut
principis vera est clementia, ut
abstinere, tam eis omnibus ignoscere
quam ulli crudelis esse, item cum
magis decet clementia quam prin-
cipem et prelatum, et magis
refulget in nobiliori materia, et
quanto maior, tanto mirabilior, ra-
rior autem est ubi potestas iuncta
est ubi maxime commendatur in deo
Seneca i libro de clementia
ad Neronem Et si dominus placari leges
et equi debita preceptum non
statim fulminibus persequitur, quanto equ-
ius est hominem homini prepositum miti
animo exercere imperium Unde de ypo
Glosa Ecclesiastici te iuvat clementia ut f-
acies mea tuam Est autem hec
clementia in ipso gratia, non ven-
dita, parata non dilata, nec non
falsa, perfecta non tamen dimidiata
gratia primo eius duplicatur, non ven-
dita primo numquam mitis Ecclesiastici xxx
iii Creator dominus deus misericors
et clemens, et scitur unus apud te pe-
nitentes est Ad autem cemus nimi-
cus in hoc generator eius clementia quod ma-
le meritos sua reddit gratia et
patrie ypa, inforcius placatur ut
clementer sustineat subiectorum male
meritum sicut Cesar Augustus cum
esset in Galliis et delatum esset
ei quod quidam Lucius Cinna vole-
bat eum occidere, constituit se ab
eo vindicare, et cum inter se dis-
putaret, modo puniendum ut tunc pu-
niret, quod Cesare tot civilibus
bellis, tot navalibus, tot pe-
destribus superatum potest parare ter-
minus quod reddita nolebat eum
non occidere sed immolare rursus
disputabat per via qui non pos-
set vivere ubi pereunt fierent tot
homicidia dicens non est tanti
vita mea ut cum ne perdat tot
pereant, interpellatur eum tandem

linia vxor sua di fac qd medi
ri solet q ubi vsitata reme^a no
pcedit temptat contraria / seui te
adhuc m^t pfecisti / nuc tempta
quo t cedat clemen^a / ignoscte
lucio timie dephensus e / iam
nocere t no pt / pdesse fame
tue pt / gauisi q adnotatu
uenat / vxor grates egit et
tinna viru adse attersyt cu
ad kathedra pom insissz et q
seu t eam mereat augusti / quid
aut ic demereat t augustu
ont et ait / male cu ppls roa
no agit^r. si t adimpand mch
pt me obstat / si spem tua so
ls ipe impedio / cedo si nobiles
romai no ferent / et tanc
uita mch t itiy do / pq hosti
Nuc insidiatori et priade / ex
hodierno die int nos amicia
incipiat / contendamq utru ego
inchoe fide tibi uita dederim
an tu deas. Est et in p^o cle^ria
parta no dilata sine turbata si
psalm xxx pius et clemens est
dus et no auertet facie suam
anobis si reusi fuerit adeu / hic
plati qdam uel deant ueniam
ut ignoscedo tuam multu ou
dant si queadm mundi status qtior
e et pulcior e ad inded qu di
es e scrius et purus q^n qu aer
et oia quatiunt crebris fragoribus
et tonicatibus fulgoribus et suprioribus
ignibus / Ita decz platu se ou

de no turbidu si scrinu ymo
ut d^t Sen^a li^o clemen^a pua
pe decet / utrqueq3 uenit
mansuetora oia fact. Rurs
et eturbido pnet liqdu et
snum / alias ei cet cotuelios
clemen^a tu ot qtis deant oc
rere subditorq naufragiis /
Regnorq exilus / egrotacium
morbis / tuquillo aio / multu se
no / in que amplu natu e plac
ex quo ptem sua capiat quilz
indigens et medias Est et in
pp^o clemen^a ua no fla / Nam
puniendo pat / et ptedo pnt
Necem in x^o tu deus ppici cle
mens et miserris / et se no deb
quisti eos cu fecisset vitulum
v^t dus o^t et mag et insti^a
Est ei cle^cia si Senec / inclina
ci ad leni^tem i pena exige
da / no e ei contria semis q^z
pta no e tua contria si crude
lis q^e n^t e a d q^o altitas animi
in exigedis peis Et ei pnt
no indigna / no turbata inte
intuea / qr inbecilles st oculi
q ad aliena lippitu^ne suffudit
Sap^us ei pena q exige dz u
condonat si subito tribuit qd
iustu e. cu exuicia coseqm
Qu pcedit de culpatq aliqm
ou vbis amonz / pena non
affiat etate eq emda^le / inte^r
In agcolas bonos imital de
bent q no tm extolut veras

arboreb et pceritatib, s et ill qb aliq
despuat cura, applicat diu(er)sa ani-
malia quiq diga(n)tur / aliab t(er)mi-
tidit ne insta(n)do ramor(um) pceri(ta)ti
notreat secutu(m) aliab infimab
mitis loca mutat, uel t(ra)nsplantat,
quidam alie(n)a umbra labora-
tib apparuit aere libi(er)o. Sic p-
lati siue p(re)mant siue p(re)sint huic
ff dent hire i(n)ffrius / no(n) p(ro)pria flec-
tam(en) in rami / no(n) et n(on) clemencia
e t(em)p(or)alis et ficta que ex bo(n)itate
nali ergo dz pcede(re) no(n) q(ua)lis e(st)
q(ue) ficta et adept(a) assumpta / Re-
mo ait / Deu(m) pt p(ri)ua dim fic-
ficta, ficta i(n) mi(n)i sua cito rea
dt qua(n)d(o) ii ceras sube / et(iam) q(ue)
nascu(n)t(ur) ex solido tpe / ipo i ma-
ia meliusq(ue) pcedu(n)t ypr hc hes-
ter iiii vop ei que notabat uiga
aurea p(ro) signo clemen(tie) extende-
bat / Innotat(ur) n(ost)ra, in uirga ius-
t(iti)a que duo co(n)ti(n)et clemen(ti)a / Et
ei alt(er) sc hut adinuicem(us) alt(er)
adnotem(us), sic(ut) me(n)ci(o)ne usus aliq(ua) ap(ud)
egros / aliuz ap(ud) sanos, ut enim
distancia fiunt int(er) bonos et ma-
los, sic(ut) (con)fusio et maior(um) multa-
plib(us) io adhibenda e(st) moderacio
et si mo(dus) uel t(em)p(er)am(en)tu(m) debit(us)
inueni(r)e sit diffi(ci)le, credo q(uod) in
p(ar)te maiore deamq(ue) libra ex(pr)im(i)t
inclinat(ur) / Est et in x(ps)o clemen(tia)
(con)f(er)ta no(n) dimidiata, na(m) pecu(n)t(ur)
clemen(ti)e susc(e)pt(ur), totalit(er) indulgere
n(on) tollo / addo q(uod) no(n) dapnat uel
ascendo / nec (con)fudit imp(ro)perando

n(on) ing diligit imputando ge(n)y
xlv no(n) potant r(espon)dere f(rat)res / Io-
seph nimio timore p(er)territi. Ad q(uo)s
ille clemens attendite ad me no-
lite pauere, et s(e)c(undu)m quo attenuat
eor(um) culpam ut mai(us) tat cle(menti)a
portat eos Ioseph morti t(ra)dere
sed uouat q(uod) in uileb(us) e(st) in subdi-
tos fuere, et tam ulco in facili-
t(at)e ea omissa, etiam laudez (con)seq(ui)tur
clemen(tia), et eo moderat(i)q(ue) e(st) age(n)-
dum cu(m) huiusmo(d)i ti(m)ore eos
afflixisse / sicut no(n) e(st) laus mo-
dica bestia magno in(n)o (con)fessu
su(b)iti appetere / Sicut enim aufe(r)-
bat in ira q(ua)(n)d(o) reddit hom(in)i uita(m)
qua sue uite debitor effici-
ei salute aquo e(st) restitut(us), et in
gl(or)iam plani clemens fat(e)tur
tum uiuit s(ub)d(i)tu(m) ad ecor(um) gl(or)i(an)-
et eius p(ro)stratu(m). Et pedib(us) inch-
na(re), Unde cu(m) triumphabat cesaris
Alii (con)suabant ad triumphum / vi-
ctores / plus fame cor(um) acce-
debat et uoi q(uod) ab (con)suabant
incolumis q(uam) si mortuu(m) ablatu(m)
dicet a(m)uncaui oculi, qui uide-
b(an)tur augebat triumphu(m) p(ro)co(n)-
sumo ip(s)a tu(rb)a (con)siderando / Nich(il)
ei ex(em)plo p(er) gl(ori)am fuine uel
ad(q)uire h(ic) e(st) ex(cel)s(i)a victoria triu(m)-
phales / Hoc ergo cogitabat Ioseph
q(uam)titu(m) fr(atr)es q(uo)d eu(m) uendid(er)ant ipse
et sine eius intuito pati posset
s(ed) q(uan)tu(m) in eo gr(ati)a et n(ost)ra debe(re)t
Nam leg(itur) in f(ra)m quodam lib(r)o de

tiuilis dno licerat oia tn q̄ sumus
impant moderate dm laus est
magna / sicut regum glā nō est
ex ferina auisione / nō em du
bitat eū posse ſz vl ptate sua
ɔtinet et cohibet multos alie
ne ire cipit / sue nō nō subiat
ſz vacuē ppe dñare. laude mer
ſumite go platus xp̄m tollens
odiū et odij signum / et male vi-
tam iam consium familiare b
exhibet et amicū / Sequitur.

Demumq; clemencia' cocta /
forinte ad xp̄m Dotramq;
iam decet platis / ad suā oppo
excopone / Iuchs em ē q̄ ita
puitem et acie metes obtundat
sicut crudelitas et inordinata ia
cundia in plato / q̄ cine nō dis-
nes ab hostibus obseruato undiq;
lune omnibus vti vno / i male
cogitatis uam pati merencie
delibacioni. dum tn furore ex
pleat uolupta tem / hanc suprie
dz clemencis p̄o q2 ppe tez huaz
ɔvnit / Ferina eni ē ista rabies
sangue et vulnibus gaudē et
hoiem nā mitissimū in al sil
uestre tuffire / Ideo eni incat q̄
phlop' listimatū leoni lacerand
obicerat / an ipse eius lacassz de
tibus suis / nō q̄ ira leonis tanto
uiuior quato uahor / Nec ē ei
glā delectari cathenis et carcerib;
turbare subditos / ifundē sanguine
aspectu suo terre et fugare / Nunc

ret alia mta si ursi et leones
regnaret / si serpentes et alia ɔ
topicata sup nos ptate regid
accepissent / pp' q̄ Dicit t' xp̄m
Nescimus nolūt abuti p̄o et ma
gnitudine / ſz clemens et leuiter gu
bnare subditos / Abusus ē p̄o̅ cū
alia bruta et fera sint hoiba
micora / abstinet eci asinus le
dendis qd homines nō faciunt ex
ab iniicis / ymo sicut glie cupido
tum cepit psidē militū magū
fomite pbz ardori / Sicut multa
qui in ciete sue sollicitudinis consti
tuta nō potuit ec in rebus famī
liaribus vacatiā cpare ſz defacili
mouebantur / cum ascedunt ad pp'
regimine / nō alr q̄ ferui aiās
cui i oi pte admone stimuli.
pacifice viue nequit / et subdita
pturbant / et ex illā iterū fere
bestias amplius vexitet / Nonne
lucius silla satis opucat hois
ppiūm tm fine ocu di fecit inopia
hostiū / Sic Vedius pollio q̄
nuiecnas sanguine sanguabat
huano / et eos q̄ in aliquo ipm
offendant in vinarium id ē q̄ ple
nu serpentū pici faciebat / ca
cos illos q̄ hospi' immolabat / et
eos deuoraturos prebebat / qui
nonos in vene trucatus / qui ter
tis igne et aratp uetustissimus
indupe ciuitatibus / Nunc vigilat
platus inspiciat ne explacione
supbiat / ne iniā debite ptatis
inmoderatiq exigat / ne ius dis

caplime intrudelitte et rigore inn
tet suꝑbie, et in ꝑitat subdi
tos vn potat eos restinge Si
enim subditorum culpas corrigat
no in ꝑpr pom intinesat Ho se
tuitem no inet, no enim qete inet
in seipso ut pate cu ꝑprio nec
pietem cum do Rex cu crudelitte
impat pximos ved ad arma co
fugit et ued omib metuens
aucore fidi se no credit, ꝫ timi
ad cosciam redit et mala qe
fet a que fenus e intue, im
ple stimulis, odit vita ꝑpam
morte timet et ꝫ i mise sepius
optat ipam Ro hz pace ad
ꝑpim, qui au tuto e. q ulli
gchibet se tutu, exclemen ei
dretur pax et securib vn Sen
errat q estimat tutu ee ibi re
ge v' nl aggre tutu, ꝫ secutib
secitte mutua paciscenda e sal
ua rege. clemen in apto pirabit
Vnd e inexpugnabile inmunitu acr
timni, quo et piete aduo tuetur.
qui duo dissilibus inuici diligit
ei sile sua sile, vn aduo nec
dimissa renouatur inita, qr cu
huo sus noluit clemes ee, cu
enim inna dun sit fontal. ruca no
sicut defonte ꝑfluit ampmis, fos
dine clemcie no pt aresci aduos
tum anos clemcie fluat riuuli
ad subdctos vn Rigius fluit riui
et fons sitabit Ra Luce in o
Dimittite et uob dimittetur vn

et diues epulo qr clementem
Lazaro se no exhibuit, fontem
ꝫ sapie sitatu inet, gutta aqe
petit ut accept. id impleat illud
ꝑu 2. vlt, platus os suu appuit
sap et ling eo ze Leo crudelis
breue ptate accipit, accep em
reges crudeles sicut in Roma
pz histo, vel legum inifecti ul
Regno ꝑuati ul in posteris ex
hered. cati ꝑpt q' ꝓ pali x. da
tu e bonu cosilium si placuis ꝓp
bunc et leniens cobis clemeb
hinet t omi tpe Sicut ei aut
Sen. tiranorum exectalis et be
nis ptas e Tyram st q semit
in ptate, reges q exota et uat
et reipuce vtilite hz vtiq arma
ꝫ rex vtit eis in inunimeru pacis
tyranus aut in signum timoris Rex
tranquillus et placidus fideles hz mi
stros et sibi fidos, ꝫ tiranus
sanguinarius et acerbus satpes hz
impios et ꝑphanos, quo utat
i torment qui hoies obiciat bes
tiis ꝑpr hc omib ~~pnus~~ potestatis
breuius uita, cu ceteris extimet
bonorum regimina cu principes suo
buficio tutus e nich alienis pre
sidijs eget, arma ca ornatu hz
Ipse e platus cui cure st ubes
ti vim magis curat qm dnu
ꝑmitorum excellen, in regimine
sue ptes no inuitit, ꝫ qmlz
sua fat, qui innutus ꝑmit cui
in aug inch e efferen Vul
hostile qui pom sua salubiter

vitet et placide, accessu facil-
sermone affabilis. vultu ama-
bilis. videtur autem leniter correcta tol-
lat sicut quod cum clemens dissi-mu-
lando non dissoll dissoluat, quod
tollando dissimulat, ita quod tunc ea
dissimulando esse non permittat.
Contra vero crudelis in eis ad
pietatem redit. Prover. xi. Bene facit
anime sue vir misericors, qui autem crudelis
est propinquos abicit. impius facit opus
instabile, clemens probabit vitam
extra malorum mortem. hinc
tyrannus facit opus instabile quod semper
de malis eius in deterius vivit.
quod contra primo cum capiet mensuram
assuetam, deinde leviorem, deinde
nova querit supplicia et cruciatus
excogitat quibus delectatur in hominum
pena, et in tunc morbus convertitur
devenit ad ultimam insaniam
ita ut crudelitas ei vitam vo-
luptatem, et quedam delectatio sit ei
turbare et occidere hominem propter
quod Seneca. Hoc enim execranda pessimum habet
crudelitas perseverantia est ut adime-
lioris pertransgressus. Scelera enim
sceleribus tuenda sunt. quid autem
infelicius cui iam esse malum necesse
est. una ceteris miseri eius necessitas
est qui sceleribus et rapinibus potentiam
exercent qui suspecta sibi cuncta red-
didit tam extranea quam domestica

De clemencia prelatorum per exemplum instructum

Docemur tercio de clemencia pre-
latorum per naturam instructum et per
ea que videmus in rerum

tantarum de clemencia principum
supperiunt exempla plurima de clemencia
platorum tam de natura vegetabilium
quam volatilium, quam gressibilium, quam
reptilium. Vegetabilium sic exemplo dulcis aque
germinantis vegetabilia quam dulcis aque
est ascendere, unde in montibus re-
periuntur plurima dulcis aque quod est in
platis signum clemencie quod enim dul-
ce est tibi, ascendit ad partes superio-
res, quod vero salsum et grossum est
ascendit ad partes inferiores, unde et
in aqua salsa male proficit planta
et subditi male sub tiranide
violenta, rarissime non pullu-
lat planta in arenis tunc in eis — absidet
habundet salsedo et sterilitas terre
sterilis quia non proficit sub platis in
habundat crudelitas et ariditas
cupiditatis, et si qua fuit ibi pro-
ducta planta emissa erit com-
plexionibus tunc arena sicut frigi-
da. sicca. pura. Omnibus enim partes
vegetabilium ex suo inimicem
protectione et cohesi sunt quedam
clemencie documenta. Volatilium sicut
pellicanus qui porphilione clemencius
dicunt pro eo quod pullos suos aspe-
re ocissos lugere dicitur et emisso
proprii lateris sanguine suscitatur. Sic
Cormices clemencia in ciconias
dicuntur quas diligunt et deducunt
et eorum ab avibus infestans defen-
dunt. Sicut ut dicit Ambrosius in exame-
ron libro est hominum avium clemen-
cia tunc parentes per longeva se-
nectutem plurimarum regimine et
alarum remigio undique congerunt

De clemencia plati pratice instinctum

Formicas minores primis tempori-
bus fouet et collato cibo pas-
cit. Sic gallina dum in pullorum
periculo seipsam obicit clemenciam
ostendit. Rex autem apum ipsum
clemencia non habet aculeum pugionem
longum et retentum nam volatile
cum animal quod delphi-
nes fouet in primis vistibus fe-
tum suum et cum periculum videt de-
inde sublapsos in fetus protegunt
et transito periculo post resorbet.
Ursi similiter sic fratrum et aialium
generosorum primum est primordium et ut
gratia prouectos non talia subiicere.
Sic et elephantes et leones
transeunt illa que ad terra impulse-
runt, sed quolibet bestia reuoluendo
conculcat, et perfodiendo quolibet
cum precauacione. Leone ergo per clemencia
capitur cum tenebris ubilibet captiuetur. Fit
enim frequenter formidolosus et contu-
max in tactu blandicias in locat
uel pilis suauiter leniatur. abiciunt
iumenta ergo ad siniciendum natura
sua frequentius omnia in regitur cle-
menciam Romanorum sicut. Placet aliter
pater deus sed per adoptionem offen-
sam non comprehendat filium. Et multi-
plex adhibet ei remedium, ut
in conspectu remediis pergit ad
supplicium corrigendum, et si filium
adhuc abiciat in abiciendo gemit, ut
nullus unquam punit. Sic eciam
castitate romanum qui filium suum
flagello occidit, pater qui saluis in fo-
confodit quia nec corporis aucto-
augusti de manibus tamen filiorum quem
primum cepit. Doctor ergo disci-
pulum si lacionem ignorat non ex-
carnificat sed monitionibus et vere-
cundiis cum emendacione temptat, non
uenatores terebus minantur canibus
a corpore tendunt lata cum conueniunt
aduenatos. non irascitur medica
morbidis, sed medentur membris et
eo medicina adhibet melio-
re quo indiget ergo aplius
ptinate. Sic pu xvi super bella-
rite multis regibus unita et cle-
mencia eius quam multis sedimus Ra-
cionabiliter humana contrarie est et humanis
animi in quantum mitiat et facilis
secundum quem ducatur. Nam sicut equi
nobiles et generosi melius faci-
li freno reguntur, sic remissus
imperanti melius paret.

De clemencia platorum propter multiplicitatem eius fructum

Docceamus quo clemenciam
platorum propter multiplicitatem eius
fructum. Platum enim ob as pe-
rant primati ei et simpliciter ceteris la-
te punit et corporum iniuria teneberis
sunt, sed platorum dicta uel facta
pro ora ipse uolitat. Prouidencia cura
ergo est ei summopere qui famam eorum
sunt ut late data est ab se
ut lumen solibus, iactura non punit, ut
subditos primat, eos affligere
nequeunt in multos conueniant et
alios videtur in se prodimus
plati crudeles macabat et
lioritate. Prouidere non est ei clemencia
precorum fama suadam. Ecce.

xxiii Ve dimag pcabam
ois te breuit audias nos p
tua clemen Dicit Cirillus
scda opibz ei desfas indicat
platoz qi no sit carene ituda
q infimte hoim teneat. vn
fit q cum diu reges in ptate sut
omes ei adulant q ppr fauore
aut ppr metu. et stati efficiunt
hostes eoz cu ita eos statu
vidint mutatu ita fit ita
platos cu vidint tirandem
ita ipos qr ei posti st i cul
mie honoris tota eum desenit
deul. Et si in modico exercessint
iudees iudicabunt exercessit no
tre fci s3 digte faciets, etio
cu rigimus iracudie vel cru
delitl aqi stipule lemore de
licti plato repit, stati ardor
erupit et reliqui opim ei
gorie et si radio solis sple
didior existebat tu quodam
fumo detrune detictoms ob
scurat. 2o aspicites platum
clemetz omes diligunt, omes
ei clemtes platos hre nolut
vnd pii pr. mia et vitas cus
todiunt rege. et robora clemea
treonq eius Sicut ei totu cor
desecerint ave q tu latrat et
nostra vbi sit tu oia corpis
mebra gerunt ave negocia et
ad oiq motic impium etre nur
oia pcaq dominium et confuden
oia ii ia pbent consiliu Sic os
subditi sunt cor vnnq plati eiq
spu regitur et adiunit pquidaz
clemeciam viuunt ut sit indi
geat alt alio ut sepati negat
sui utriusq puitie vllo modo
Vnd sicut plato indiget uil
bus subditoze, sit subditi
capite ne remaneat corus atq
phalu. omes vnu rege dili ut
pquo se mutuo piculis ex
ponunt Vn subditi p rege
i plus frequentme moriunt ne
ctoril sui ptoima minuant.
q signa iutat rege incolumi
mes oibz vna amissio rupe
fide, nec mirum si clemete pas
tore dilunt, cu ipe sit vin
culu pque b cohet res publica
ymo sit vital que subditi
rhendo viuunt pcesta ei mis
e vale adnotedu et nelud
at noxim cu psilent tre ex
atu et tepm ad claze et bue
sicud sole pdent stati exgau
det pui sic inferiores i pncia
clemetis plati Sz 3o diligeub
subipo psistunt. qr nolentes
pficere no impediunt q Ruth
pga in agze et colligat spi
cas vbiuq clemetis i me
pfauliabs repes gram vn
et Booz pmittebat q Ruth
colligeat hundant et dissila
bat de industia. nolens ei p
re patiet ptendo ei b ptera
do sangwin suo et affim inbia
ptendo ei subitis pmt b p
lati Est ei Platus mes et
caput subditoze illi neo

ſt cor9 ſun Pu Ben̄ ad ſte-
rone tibi ptās tu iudiis alāi p
cē no ſt ei plati dui ſ tuto-
res ut corp ſt ſubditi ſ ipi
ſt ſubditoꝝ ptut hoc modo
ubi put bono mō diſſimlare
diſſimlant ut ẽ uiſu fuit ul
excuſac excuſant et attenuat
put dt Ben̄ in li de q ꝯſtib
Si magnimꝰ fuis imnci indi
cab ꝯ ꝯmmelia ſi de inimi-
cie no uocuit ui ſ aim no-
cendi hnit et tu cui in ptate tua
indis vindcam putabis vindi-
cac potuiſſe Brito em honeſ-
tu et mai9 vindce gēnī co-
ignoſcē ut uo no put excitare
modificat et medent infimis
ſit medici languētibꝰ mēbris
ex quibꝰ quiqꝫ ne putrficat me
bꝛe exolu ſangis et cura uel
uꝰ et et qd bono modo pt
ſi ciate ut ſit mēbre houeſ-
tius ſ adulto ſit medico tur-
pe e bꝛe ſuneta mlta ſit
turpe plato mlta ſuppli ꝑm
cndo aut put oz alr platū
tpalib alr ſpualib ꝓſtr ſuas
i iuriab alit alienab q longe
e exorabiꝰ in ſuis qm in alienis
In ſuis ei ee dꝫ q de ſuo et
no de alieno libalis ht ed ce
ut maiꝰ leſiꝰ aim heat iptate
no ꝓſiliat ſtati ad vindctaq cu
ſtimulis ꝓpe agita īiurie duab
ein reb ſolet pirate vindicta

vel ſolatiu iniuriato uel ſe-
curitem imposteꝝ de iniuriate
ſed ptas ſuprior no indiget in-
feriori ſolaō ut iniuriate timet
ſꝫ cu eu infra ſe uidet ſatis
vindicatū e in alieis aute
iniurijs indicandis ht intende-
dꝫ ſuprior ut aut eu que puit
emedet aut ut pena eꝰ ce-
tos meliores reddit aut ut
ſublatis malis ceti ſecuriores
viuat ſed morī pena ſubdi-
ti facilis emedanꝰ reddunt
et ceta melioes q ucundiaꝫ
pcandi induat clemēꝰ ꝓſpīꝫ
tl ginoꝝ em nilo pcā ure-
q uīo clemēca coſtitum vim
etl ſcitiꝰ q ſepe comittuntur
que ſepe vindicatꝰ ꝓpter
fuit aliꝰ rome a ſenatu ut
diſtinguenꝰ ſui aliis cultu
et hitu Deni appuit quoni
piculū imiuet ſi ſuoꝝ mul-
tido paucitēm duoꝝ agnoſce-
ro deſitu eſt idem eet timē-
dꝫ ꝓpoito ſi ut ulli ignoſcēꝰ uel
pene no modificareꝰ vnde
magis timedi ſupioes deut ee
qm nocuto ſicut fulmia om-
nem tadut et pauco pi lo
pr iiij Re xx Audiuiꝰ qꝛ re-
ges iſrl clemēs ſit ponamꝰ
itaqꝫ ſaccos in lumbis nris
et funiculos i capibꝰ nris et
egrediamꝰ ad regem iſrl forſ-
tan ſaluabt aīas nrās timēa
ſub clemēcia platoꝝ ꝓficiunt

118

tu vos subiectis humiliam restringe-
res carne primas; Diligen[b] mete
in dñi p[er] insti[am] Cristo p[er] p[er]-
sonam subditos in gliam introdu-
cunt; portat enim subditos declu
dando pe[cca]ta; affligendo se disci-
plinis, multa[r] p[er]silli[a] p[ro]priis; assu-
munt enim mala subditorum ex
clemen[cia]; tam[en] q[ui]a do[r] s[ed] humiles
suos inbecilles oves clemens
pastor introducat ad eam vidat
pascua i marcesti[bilia]; summe pas-
tor vides ca Vicem. yo lo de-
linquisti eos q[uia] dei misericordia[m] et
clemens tu es re[x]. Cz s[ed] a[qu]in no
introducat, eorum demitt as[...]
sit dij. Josue de rtich dz dni
sina fiat ut pugnet con[tra] isrl
et cadent et no[n] inue[n]t ullam
clemenciam; Hij s[un]t rebelles et re-
pugnantes con[tra] pastorale dis[...]tia
habens go fictum the[...]; i pastor
r[e]pone ad famam et subditorum
gram; et simplici cosciam et
etiam gliam; **De fidelitate
plati q[uo]d ad dispensanda tpalia**

Postrum de justicia platorum
et clemencia. Nunc videamus
de circumspectione et fidelitate; sine
defidelitate prudencia; qm dz habe-
re constitutus s[ed] regenda tpalia
Hec aut consistat in q[...]; ut de
fructibus p[ro]p[ter] tpalia collata plat[us]
solicitat orois suffragium; b'
retineat cotcplo[...] offiam; s[...]
cuts indicat dispensatoris iniustum

Regentis impediat misericordis
auxilium; Orationis suffragium
plati decent viabis de quorum
vivunt tpalibus. Exemplum. In
die tabula [...] cui fuit [...]
seculi q[ui] dotaverunt eccl[esi]as et et
ditaverunt q[uo]d b' aitos intedebat
faciat de mamona iniquitatis; ut
cum venit hoc tabula eorum
i purgatorio reminisca[n]t[ur] eorum p[re]-
lati; ut ab eis q[ui] claves habent
excipiant in tabulam perpetue
claritatis; concedens eorum s[ed] suc-
cessione tpalium; ut peos here-
ditate papiet eorum; Data
s[un]t eis ut habeant que sufficiunt
et oronibus eos protegent et
iuvaret; Circa primum for: fidel
es p[ro]tecto; q[ui] aut inuen[it] i[n]venit
thesaurum; thezaurum dederunt ut
thesauro te rediment; quia
redemptionem sua[m] p[ro]prias divitias
estimabat; Ve go illis qui
thesaurum in oratione dederunt cur-
ius die ac nocte vacantes
delicias quorum superbie fastus
ampla familia, nobiles ap-
parati; equorum falere; frena
deaurata; selle depicte
capitres et alee pelles
rub[ri]cate dependens a collo
ornati thalami; balneorum
mollities; gliam vestium; p[ro]fo-
rati; stimulati; rostti calcei.
igne digittos costringentes
magis imputant eos monstra

ce hom qui milites deputa
tos ad suffragium aiaꝝ contemplo
nis cet offitium ꝑ plati retineat
ut in utroque regimine constitutus
officium gerat / quia oculus hic in cor
defendes totum corpus sue solli
citudinis ab errore / ut oculum qui
prouidendis gressibus preminet
puluis cura non obturet Ipsa
xxxvi figam illum papillum in lo
co fidelium et erit in solium glorie
domui patris sui Sicut enim langue
te capite membra languent Et
hostes feruntur sepe exercitus qui
errat duce uie priuatus / Dicit
ad bonum subditum non subleuat
natur qui in inferioribus platus in
ingitur ut lucis uult comprehendit
Dum puluere temporalium occupatus
oculus plati cecatur / sed est gloria
subditis habere pulcherrimum et pu
ritatem in oculis suis / Decet
ne pastorem more pecoris
stibia incubare corporeis habere
infimis / inhiare terrenis / et
non potest erectum stare ut honorem
celum mente suscipere / quod sursum
sunt querere et sapere non que
super terram Quo dispensatorem
ministerium indicat probatum xii xv
iii Quis putas fidelis est seruus
et prudens / quem constituit dominus
super familiam suam / ut det illis
cibum in tempore / Platus enim mi
cum curam in exteriore occupa
tione non minuat et exteriorum
prouidentiam et interioribus consti
tutus sollicitudine non derelinquat
ne aut exterioribus deditus ab
intimis corruat / aut solis inte
rioribus occupatus que foris debet
proximis non impendet / et ideo necesse
est eius et interiora sua non ne
gligere et exterioribus prouidere / sed
primum melius facit prescipuum si enim
non perfidelem uicarium in quo con
fidat / que diligat sic scriptum
Luce xxii Quis est fidelis fi
nis / sit tibi quasi anima tua Unde et
Moyses erat populo in hiis que ad
deum pertinet / sed consilium Jetro
in minoribus elegat ꝑ auxilium suum
opportunum / et ideo uit et dispensa
omnibus Moysi sufficientissimam industria
propria / Nisi dominus despiciens Moysi
admitoinum facit eciam dedit spiritum
senioribus septuaginta / unde et con
querebatur dicens Numeri xi non
potest solus sustinere negocia
huius merce populi uit tumultum
sanctificationis auxilium egentibus m
pendat Regum xxiiii Stamus 13
super horrea Salemian sacer
dotem et Sadoch scribam quia
fideles comprobati sunt / cum enim
fames deseuit in pauperes in
quibus deus regnum suum uenale
exponit / aperiri debet pulsantibus medi
cantibus platorum horrea et pre
nisen ne audiant sinam rep
bationis Maledictus qui abscon
dit frumenta in populis / licet horrea

tunc reseruent in uanum, non ut
releuent afflictorum miserias, sed
ut annona uendant carius et
comedent ad usura. Vn dns
p. Amos coquitur desiccare magis
similis egenos terre dicens: quando tran-
sibit opulencia, et uenum dabi-
frumentum ut possideamus in ar-
gento egenos, et quisquilias
frumenti vendamus, ut stru-
bescunt nisi, quia non eorum
ferret in xp̄o. sicut granum putre-
scit in horreis, quia auariciam
eorum punire dampnat, quia
ministrum exactore et usurarium
publicum illum clamat, quia tales
officium pastorale diffamat, unde
impendunt ad nisi magistratibus terre
donet, uel nepotes redimat
uel inimicos munere retribucionibus
experiunt. Sed quidem bubulcos dei
sicut feneratores et mali pas-
tores animarum et mercenarii sustinere
cogimur, quia contributione fructibus
et ymagine quadam mediante
finiuntur. Sed proch dolor heu
fidelitas deguaunt in infide-
litatem. Nam prelati oracionibus animas
non redimunt, quia spiritualia post-
ponunt. Contemplacionem nesciunt
quia sua interiora contempnunt. Et
dispensacionem impediunt quia
malos ballinos exponunt. Af-
flictionem pauperum non expandunt
sed delacionibus eorum thezaurisant
et in futurum reponunt, animas non
redimunt fraudulenta media

tores, non militantium stipendia
recipiunt infideles. Ipsa persona
quasi incredulus est infideles agit.
Incredulus sit anime prelatus, qui
uidentur non credere quod dns de-
beat eos punire, ymmo quidam
ydolatria et infidelibus est similis
anime. Isti agunt infideliter
dum recipiunt stipendia, non exhi-
bent oracionibus debita suffragia,
sed sunt dilapidatores et depopula-
tores pleno uentre, ieiunia
uenter pingui et obtusa oracione
non que fuerat splendeat aut
placeat aut ascendat. Et sic
dicit b. bernardus: Audire an tribunal
xp̄i presbiterorum querela gemebunda actio
dura quorum uixere stipendiis
nec diluere peccata. Crudeli-
ter sapiunt, quod dumtaxat id est certos
oblectet oculos, quibus nitore
tamen gemme nitescunt, tam dure
temetipsum obligas tam(?) viss. · viſa
usque ad quadrantem nouissimum (?)
agere, nec est mirum si iste qui
fidelis non uitatur ut per xp̄um
infidelis agat, etiam sicut intra-
uit eum fortassis aut ut haberet
unde sue satisfacerent uoluptati
ut cupiditati uel uanitati, et ideo
crudelis, et uiciose extorquet,
uoluptuose expendit, et ca-
uamentum custodit, et inde quod
postponat spiritualia, uicios con-
gunt, mores negligunt, totus
eorum ut qui totus tractatus est
de visitacionibus, capitulis, collacioni-
bus, de rerum temporalium conseruacione

· recapiat

Ballinos

uel multiplicacōe | rarū autē
uel de subditorū reformacōne
uel morū correpcōe | ysa. j. p̄n
cipes tui infideles socij furū
oīs diligūt mūnā sequūtr
retribucōes. fures sūt q intrant
in ecclīa bustā ut mactet et p
dat et totū dissipet | socij fu
rum sūt et plati q eos intro
mittūt furtiue | sicut magni fu
res puulos | ecipi pro pticipet
ut postmodo pticipes sint in
pena q pticipauit in culpa Co
templacōm nesciūt dū sua mi
ora ɔtempnūt | ij ad Corinth iiij
Deus huiꝰ seculi excecauit mētes
infideliū ut nō fulgeat illūa
cionibꝰ glīe xp̄i | excecati sūt ocli
qz vsurpauit offiū pedū in
terris | et pedes offiū capitis
cū deat oē contrū | puer. xv.
Celum sursū | terra deorsum c
ymo factes ē retrorsū vsa cū
uatat plati terra terra | jere. vij
facti sūt retrorsum et nō ante
ymo interiora corp effusa sūt ex
tū tota dulcedo cōteplonis in
trīc cousa ē adtēna | Extū xv.
Inuita sua peccat intima sua
De libro | Greg. in pastorali
xviij Sepe nonulli plati ve
obliti qm subiecti aiarū ca plati
sūt toto cordis annisu sclaribꝰ
curis inseruit | has cū assūt se
agē exultat, ad has et cū de
sūt diebꝰ ac noctibꝰ cogitacōis
turbide estibꝰ anhelant | Aug
ab his cessante forsitan tpor

tu cē queti sūt | ipa detinꝰ sua
quiete fatigant | volupte uam
censent | sūt actionibꝰ de pmur
labore deputat | sūt in tenebris uc
tpris non laborat | sūt qz sit ...
sē vrgeri mundanis tumultibus
gaudent | interna q docē alios
debuerat ignoret | Et hī dr
in auctē pedra ... ut non
fulgeat illuīo glē xp̄i quia p
latus eo qd contemplonē negli
git. lcom theolo nō dilit | Et io
mira secta cuilia con leges
derecen macula hūs in oculo
accedit ad ministin | Io adiutens
sed dr Osee iiij | quia tu sciam
repulisti repella te ne sacer
dotio fungaris in | Io nō ē mirū
si opa tenebrarū faciūt que in te
nebris ignorā caligant | In his
enim tenebris ut nō fulget lux
eorum | sponsa p corrumpit | ve
nena nascitur | et in vilipend
hoc reuerentia sacrorū | Et ima
sim Angl non diligis qd ē
nobis ignotū | Io quia non
agnoscit simoniaca prauitas
puum vicium reputat | Cum ti
qdā nō ex deuocōe sz ex clas
cima cappis sericeis induunt
globis aureis ac argēteis insit
virgis cōingunt et nec neglī
gunt qz sicut exte sūt adeo
templacōm | ita mang corp
coracte sūt ad ex equenda hu
tam actom | dispencōz etiam
impedunt | quia malos balli

nos exponunt, non advertens quod cum
Moyses ascensurus ad dominum vicarium
populi constituit Aaron fratrem suum,
et tamen populum quem recedens fidelem
reliquit, elapso modico tempore redi-
ens infidelem invenit. Luce xii. Si
dixerit servus malus in corde suo mo-
ram facit dominus meus venire et ceperit
percutere pueros et ancillas et ede-
re et bibere et inebriari, veniet dominus
servi illius in die qua non sperat et
in hora qua nescit et dividet eum
partemque eius cum infidelibus
ponet. Sunt sic officiales prelatorum
qui scandalizant populum et velut
exactores fiscalium tributorum quorum
rigore purgatas tamquam laxativa
medicina nimium vitale spiritum corporis
emunctu auferunt miserorum. Af-
flictionem enim pauperum non exau-
diunt sed de lacrimis eorum the-
saurizant et in futurum reponunt lig-
atura. j. Thimo. v. Si quis suo-
rum et maxime domesticorum
curam non habet fidem negavit et est
infideli deterior. Homines naturaliter
tenentes sese diligunt pro conformi-
tate nature, pro similitudine morum, pro
diffusione gratie, pro participacione
glorie. Sed in hoc inverecundia sic verti-
tur quod plus se iudei foveant
communiter, vel pagani quam et christiani.
Fulget ecclesia in parietibus, ege-
t in pauperibus, suos lapides
auro induit, et suos filios
nudos deserit, immo in hoc in-
fidelibus deteriores sumus quod tunc

tas quas dampnat Ieronimus vel
Achilli. Si daremus eas suffice-
ret membris Christi. Sed sicut dicit
B. Bernardus de sumptibus egenorum
serviunt oculis divitum, inveniunt
curiosi quo delectentur et non in-
veniunt miseri unde sustententur. Oratoriorum im-
mensas altitudines, immoderatas
longitudines, supervacuas latitudines,
sumptuose depolitas, curiose
depictas, in se orantium torquent
aspectum, impediunt et affectum.
Quia deformis formositas
et formosa deformitas mirabilis
prius, in qua homo magis miratur
placita quam utilia in scripturis. Non
nec inficeat quod hec pauca per
libo, qui mundo mortuus et
regionis incolens, immo iam sepul-
cro traditus presbiteros meos iudica-
re non debeo. Sed quod sicut loqui-
mur et quod vidimus testamur, etiam
libere scripsi, quod de cordibus humanarum
procedit ad os sine personarum aut
statuum accepcione libere allegamus. Os
enim obturare potuit sed non oculos
claudere, ne non videant quod vide-
runt, et si ego tacerem saltem submur-
muraret lapis pauperum, quorum
vita detrahitur, quod plicatur in
manicis vel extenditur in parietibus
vel effunditur in edificiis, vel
superfluit in imitatoribus, vel
per honoratur colla in nocen-
tum ornatorum facies ipsa non
dignentur speculo sed de sua tur-
pitudine confundantur, et pie
corrigantur capilli superflui.

non indignetur scorpionibus si peccata
pilorum super excrescenda tondeant
Non ei revelamus occulta dede-
coris nec parietem fodimus ut ma-
ior fiat abhominatio, sed que plana
sunt loquimur, eorum conscientia teste
et fama simonie confirmate de
forinsecis signis et verbis ¶ De

prelatorum sapientia.

Optamus ergo Christo de sapientia
prelatorum quorum est sapienter
discernere rectificare iudicium et
obmisso sed prius quam ad claves
pertinet contentiosum iudicium sapientia
sic informet, ut in prelatis iudicatis
inveniatur idoneus in iudicio pro-
cessus integri in advocatis a-
gentibus in iudicio virtus, et admi-
nistratoribus parit ... extenda pietas
Est autem iudicis idoneitatis parit
quod Deutro. i. Date ex vobis viros
sapientes et gnaros. Ecce quod requi-
situr defectio virtutis, quorum gubernatio
sit probata, ecce rectitudo boni-
tatis et ponam eos principes, ecce quod
requiritur auctoritas potestatis, ergo pre-
latus iudicis non designatur sed usurpat
Verum aut effeminati propter de-
fectum auctoritatis, furiosi propter defectum
virtutis, scandalizati et mali ex-
hortores propter defectum bonitatis, sunt
sunt propter avariciam, effeminati propter
desidiam, furiosi propter seviciam
scandalizati propter infamiam, Hec
enim putrit in iudice sapientiam
De avaricia Sap. viii. Si divi-
tie appetuntur in vita quid sapientia
locupletius que omnia operatur, Et

Deutro. xvi. Non accipies personam nec
munera, quia munera excecant oculos
sapientum et mutant verba iustorum
Iuste quod iustum est exequeris, Hec
sunt munera que reddunt hominem
cecum et mutum et faciunt iudicem
surdum. i. Cor. vi. omnia mihi licent, sed ego
sub nullius redigar potestate, quia manus
suas mundas custodiebat ab omni
munere, ergo si lis incidit te iudice
dirige librum iudicium, cui flectat amor
nec munera pallent, nunquam enim
amor recta distorquet. Attamen iudices
et tetra inolevit caligine mentem
que non mortalia cogis auri sacra
fames, ymo etiamque recte iudicat
et premium remuneracionis exoptat
fraudem non perpetrat, quia iusticiam
quam gratis impertiri debuit accep-
tione pecunie vendit. xi. q. iii.
Non recte. Vendat quod advocatus
si noluit iustum prosequi, Assessor
verum consilium, dummodo Iudex re-
munerationem de equo agimus sine indi-
Nam secunde primi auctoritate quod vir
vendit sine quo reliquum non
convenit venditum in venditionem
venire. Sic sciat iudices qui e-
leat super exhibitione vel execu-
tione iusticie non indulget, nisi quod sub
magna et certa promissione pecunie
[illegible] vendunt, et pro libito suo
pretium immoderatum extorquent, quia
iusticiam quam gratis exhibere te-
nentur venalem exponunt, Ecce
gravior est apud deum iusticia quam
probenda, Illum nisi in utroque posse

simonia committi

Symonia committi tamen dampnabilior
est in venalitate iusticie, quam decime vel
prebende et similia. Quod iusticia est iuste
prosequeris. Nam apud antiquos teste Ci-
cerone pubicaliter detestabatur cepisse preci[um]
iudicis quamquam a reum iudicaret. Civitas
enim cum iudex obsequium sinistrum odium vel
amoris deceptum nesciat. Talis ei dicitur
esse iure iniuste ut in cuius manum nullus
amicus pro se timebat aut vacillet liber-
tas iustitie. De desidia Proverbiorum x. capitulo Qui con-
gregat in messe filius sapiens est. Qui
autem stertit estate filius confusionis.
Indicio dei super caput iusti. Ster-
tit estate, qui habentes ordinariam di-
gnitatem nolunt manum porrigere ad
laborem, sicut illes lucrosi qui nolebat quam
esse, et in monte testatur sedere, et cum
alius dominus non nuistrare, cum filius hominis
non venit ministrari, sed ministrare, corri-
pere et corrigere. Item Proverbiorum xxix.
Rex qui iudicat in veritate pauperes
thronus eius in eternum firmabitur. Pau-
peres sunt qui pacem habent dedinanis scien-
tie, et sunt virga atque correccio tri-
buit sapientiam, puer autem qui dimittitur
voluntati sue confundit matrem suam
vel ecclesiam. De sevicia Proverbiorum xiiii
capitulo Qui patiens est multa gubernatur sapientia
qui autem impatiens est exaltat stulticias
suas. Iudices crudeles dampnat
frequenter innocentes. Sed sapientes iudi-
ces sunt pacientes. Qui fuissent videntur
et stulta de quibus Ecclesiastici xxi stulta sa-
piens tamen in vita subridebit, et con-
silium eius sicut fons vite permanet, cor
fatui quasi vas confractum sed sapientem

non tenebit, frequenter homines per
impaciam, ondent sua iudicia.
De infamia Ecclesiastes iiii. In sapientia
ambulate ad eos qui foris sunt
quod tanta dicitur esse maturitas iudicum
non ut vita eorum non fama impor-
stantur, non incurrant maculam per in-
famiam. Infamia enim facit tor-
dinatio iudice ne possit iudi-
care de merito iuste, tamen in infa-
mus iudex sua non repelli potest
ordinarius quia habet auctoritatem ex
tollatur in officio, possunt tamen delegatus
repelli per exceptionem, hec est fama
degna dicitur qui inordinatio requiritur.
Sequitur Condicio secundus etas dis-
crecio fama. Nam tenera et antique
presidentia vita tempora in subditis
Iudicis continentur sunt iudices plures quibus
vita prior et eminencior prudencia
preteris illustrata. Sapientie vi Dili-
gite sapientes omnes qui preestis populis
Scipione africano tanta mo-
rum gravitas et auste maturitas pu-
dicie commendatur, ut solo sue casti-
tatis probitatem notam gentes finaret
in populis. Iste sic Titus Livius re-
fert cum apud Cartaginenses moribus usque
ad voluptates haberet (et usque ortam)
devicto Hanibale et aliis Romanis
hostibus provinciis subiugassent, pu-
eros captivos et puellas egregie
pulcherrimas vestitus barbaris, nec
passus est eas coram se venire conspe-
ne oculis eius aliquid demum pudi-
delibaret, legitur Fratto tanta gratie
vita opibus et facie pretendisse
ut non plus actus sed affectus illius

Itos in hoibus tolsibet descripo dt
Job, qui procedam ad portam
ciuitatis in platea kathedra pa
bat m, iuuenes me uidebant
et abscondebantur senes, assur
gentes assistebant principes cessa
bant loqui et supponebant digitum
ori suo. Unde ecl dz sapia
dige processus inq̄ qui fit 4
modis quibus agr dicitur, scilicet par
tem, inquisitionem, denunciationem, seu
publica attestationem. De inquisitione
luc xvi De villico q̄ diffa
t apud dnm suum q̄ dissipasset
bona illius et Gen xviii clamor
Sodomorum multiplicatus est, des
cendam et videbo utrum clamo
rem q̄ uenit ad me opere compleuerint.
De denunciatione Leuitici v.
Anima que audierit uocem iurantis
Augustinus indicat dz ei q̄ pt podesse
et no obesse et m xviii Si
peccauerit in te frater tuus et et
si eos no audierit dic ecclesie
De accusatione Deutero xxv Si
ta fuit int aliquos et interpel
lauerint iudices, quem esse pspexerint
illi iustitie palmam dabunt que
prm condepnabit impietatis De
sitt publica attestatione aplus I thim
v, peccante coram omnibus argue
Si ei fem e euidens et tamen
maius tu et predi pt in iudicio
sn accusatoris actione Et hinc pos
sum forte sap pla l ut diligens
adhibeatur cautela, ne forte p
leue corporum adque dispen
dium ueniatur. In accusatione le
gittima stetit dz in scripto De
inquisitione caritatiua monitio, inq̄
sitionem clamosa insinuatio, facti
publica attestatione delinquentis
transgressio Est aut accusatio aliquis
de crimine delatio, i n h receptare sap
locum meum calumpnia ppr ql sa
pie p xviii Sapiens no viuat ma
licia Tham accusatoribus frequenter aut
calumpniatur a prauicatur, a tergiu
sari. Calumpniari est falsa crimina in
tendendo, preuaricari uera crimina abscon
dendo, tergiuersari in vniuersum ab
accusatione desistendo et si tega u
tendo Est io dz accusator se insc
bere et ad penam talionis obligare
i tale penam quale accusando inferi
intendit sustinere, qz calumpniatores ad
vindictam possit similitudo supplicii
tu Est etc denuncia ut sequatur
pena uel correctio, que si fiat de
peto commisso e eiun. si de co
mittendo est cauta. ut uera e sap
ut consideret denuncians personam
Cum enim timetur no corrigunt sua
crima presumed e q̄ malo zelo
denunciet aliena ppr q̄ Salom
petiuit a dno sapiam iii R iii
Et Daniel sapientibus recepit senes
psbros falso denunciasse et
detulisse in publicum Zuzannam
Dan xiii Est et inquisitio ut
fiat ab auisitione remota
vt sapiam magna requirit, sine
con sin rem pccatorum, sine ea in
capite q̄ i membra incratur
Ibi de statu eccle agitur. Prou
prou. viii Ego sapia habito
consilio et erudit interfum

cogitationibus In consilio dicit quod
prelati in iudiciis cultorem suorum
deinceps uti consiliis et procedere sine
strepitu et de plano in inquisitionibus
etiam vel fiat et inquisitio in loco ubi
prima de qua inquiritur causa et citatur
de quibus inquirendum est eius significentur
et liceat eis suas excusationes proponere
indicta testium dicere et si eis contingat
quod debeat gravari debeo sine preiudicio
quod si prelatus est habens administrationem
sequitur debet ab administratione removeri
sed si questio in arbitrio fit iudicata
vel sed pene presertim reservatur
arbitrio legis Sed si prius privata
fuerit administratione non habens tunc
est pena arbitraria ut moderetur
discretio iudicantis vel secundum qualitatem
excessus et persone iniuncta non
tamen in criminibus enormibus que etiam
post peractam penitentiam impediunt
executionem ordinis suscepti
aut receptionem beneficii sicut
est in homicidio et symonia que
est in ordine et beneficio ubi fit
iudicium processio fit in accusationibus
iudicio Et bene dicit exuditis in
tersis cogitationibus ut sapienter
et mature procedat ad inquisitionem
non ad infamiam ordinatam
propter pauciorum denunciatorum
Hoc est enim primitus inquirendum
si fama laborat contra eum vel
si ab inimicis habuit ortum valde
enim difficile est probare ortum infamie
maxime cum fama procedit
ab incerto auctore tamen etiam in hoc

casu si cesset inquisitio cessare
non debet purgationis iudicium Est
etiam fama publica attestatur cum res
est in manifestatione et non indiget
accusatione vel non sunt querendi
testes ad probationem sicut
non accusator ad denunciatorem in
et sapientia refertur ut quod manifeste
peccavit manifeste corripiatur non
amplius in tenebris teneatur Extra
Sextus VIII melius est a sapiente corripi
quam stultorum adulatione decipi In notoriis etiam non accusator
requiritur nec ordo iudiciarius observatur
quia in talibus sicut etiam leviter
bene ordo est ordinem non servare
nec talia per solempnitates iuris
et apices procellare In hoc inquadruplici
processu semper intenditur
ut delinquentis correctio subsequatur
In iudiciis etiam debet sapiens considerare
advocatorum pravitatem tunc autem
est in advocato pravitas cum ista
concurrunt persona congrua
causa iusta modus debitus affectus
pius pecunia congrua non infatuatus
sed habens bonitatem affectus In quo caret
infames heretici et excommunicati
qui non possunt esse patroni vel
clericorum patroni habeant et condicionem
status ipsorum quia removentur monachi
Extra sicut piscis sine aqua caret
vita sic et iste monachus qui
non est in claustro nec suo vacat
officio tamen fortissime possunt esse advocati
in causa sui monasterii habeant
etiam ydoneitatem gradus ipsorum quia
prohibentur advocare in seculari

ordinibus constituti etiam mino-
ribus ut dicunt contra iudice scilicet
si sint beneficiati, sed quidam qui
dixerunt decretales promotibus in
sacris solos sacerdotes ab advo-
catione prohibitos intelligunt per
decretale Gregorii nomine quam alle-
gat cum sacerdotes sit velle om-
nibus prodesse non nisi pro se ipsis et
ecclesia sua vel si necessitas im-
mineat pro personis coniunctis vel
miserabilibus quibus est licitum postu-
lare, habeant etiam officium cogni-
tionis ut non sit iudex et advocatus
idem. ii. Ecclesiastes sapientis oculi in capi-
te eius ut consideret iudex diligenter
si sit propria advocatum cogni-
tionis ad eundem quo affectus status
et gradus, circa officium iusta ut
non foveat causam que est iniusta
nec dicit fraudulenta consilia
Job v. Qui apprehendit sapientes
in astucia eorum et consilia pravo-
rum ut dissipat, modus debitus
scilicet ut sit iustus ordo, modestis-
simo ut non producat testes
falsos, ut subornatos vel fla-
gitiosa, ut allegat leges fla-
tales aut sapientes sit ut faciat
mala, bona autem facere nesciunt
Jere. iiii. prius affectus ut pau-
peres et miserabiles personas prote-
gat etiam effectum. Ecclesiastici iiii. In
lingua sapientis demonstratur et sensus
et scientia et doctrina in sermone
sensati illius scilicet quod liberat pauperes

et oppressos. Ysa. i. Subvenite
oppresso, immo si hec lex observa-
batur Exo. xxiii. ca. inimici
asinum, multo magis tenetur advoca-
tus relevare pauperem oppressum
per iniuria et pupillum et viduam
contra adversarios advocatos. Mulla est
in iudice sapientia ut iudicet proxi-
mum et purget causam eius. Eccli. x.
Iudex sapiens iudicabit populum
suum et principatus sensati stabi-
lis erit. Extendat autem iudex
potestatem ad iudicandos pretem
Bim. alii. penas infligi opor-
tebat, infligantur in necessitate, pen-
sata etiam utilitate cum maturi-
tate et difficultate Proverbiorum quia
pena est delictorum debita co-
hercio unde timore pene retra-
huntur multa a delicto. Ps. et Pro-
verbiorum i. Initium sapientie timor domini.
Sicut enim quedam sunt salubri
ammonitione corripienda sic
quedam sunt flagellis corporalibus
et penis spiritualibus punienda
et quedam ut dicit Augustinus quod non
possunt corrigi sunt pro tempore differen-
da. Ezech. v. concurrerint superiore
iurisdictione et causis commixtio
et salvatur pax et unitas ecclesie
dent mali subita pene. Tu-
eri hunc locum quod dicit Aug.
scribens ad Cor. xxi. Crimina
putat indigne et sibi ...
Augustinus non est sane sed indeces
si aput te ... nec

documentis testibus quos conuincit. corri
ge, corripe. excommunica. degrada
pensata circumstantia utilitate. Sicut enim
pro sanitate corporis pena infertur
membris. Cum igitur duo penarum
genera inferantur, quedam priuationis quedam
in rebus, secundum odio priuationis non est uti
litas ut pene priuationis committentur
in penas rerum, non enim delinque
rent res secundum rerum possessores. Capitulo
ix. Capitulo sanati sunt quecumque pla
cuit est domine apparitoris, licet quemcum
hunc ordinem recipiat penas in
pecunias mutans reos pro personis puni
entes, qui debentes curare ocu
lum et in bursa ponentes em
plastrum infirmitatem et instabilitate
animi ducuntur, licet etiam xxvii
homo sanctus in sapientia permaneat si
cut sol nam stultus sicut luna muta
tur. Cum maturitate ut si pene de
linquentibus imponantur et pro(?) suos
teneat auctores, ut pena sit vl
tio contrahenda quam delictum fuit
in excedente reperitur, pensatis
circumstantiis conditionibus personarum etatis
sexus nature nobilitatis dignitatis
qualitatis temporis loci et euentus ut
impleatur in iudice quod dicitur Iob
xxviii. Quis posuit in visceribus
hominis sapientiam aut quis dedit gal
lo intelligentiam. Sicut enim in gallo
valeat cantum ad sonorum medi
tat de nocte distinctionem horarum
Sic maiestas delictorum puniatur
variatione penarum, que tamen mitiore
magis sunt mollificande quam exaspe

rande, quia tamen dicat lex ci
uilis quod aut facta puniuntur, ut furta
et cedes, aut dicta ut conui
cia et in fide aduocationes, aut
scripta ut falsa et famosi li
belli, quibus infamantur, aut con
silia ut coniuratio latronum et qui
cognoscit et hic(?) mortes, hec tamen
quatuor septem modis consideranda sunt,
causa, in verbis que imputata
sunt animo vel parte illata quod
emendationibus aio, non minuere gra
uidentur adhiberi puniuntur tum inspi
ciendum personam, persona et eius
scilicet qui fecit et eius qui passus est.
Aliter enim puniuntur eiusdem fa
cinoribus seruus quam liber, et aliter
qui in dominum vel patrem commi
serit, aliter qui in extraneum, aliter
quia puer, aliter adolescentes etc.
Hec dicuntur etatis, et loco. quia
est simplex furtum in communi
loco, dicitur sacrilegium in ecclesia
et grauius punitur, tempore, aliter
fur diurnus aliter nocturnus. Hec
lege expedit, et leges similes
qualitate ut furti maioris quantitatis
non maioris quantitate, ut quando
quis totum gregem surripuit ut
abigeus quam ille qui unam suem
parat dampnasse vel dicunt. Quanti
tas furis discernit vel ab abigeo
euentus, ut grauius sanus quam
furiosus, cum difficultate vin
citur excessus prelatorum qui
debent et sine causa et ordine
iuris excommunicant et suspendunt
cum excommunicatio que est eterne

mortis dampnatos sunt cita et
mai^ta ea fieri non deat. nec
pparius et levibus causis. Non
est enim hec sapia prius spua
lius quam sapientes exquirunt Ecci
xxiv et Jacobi iii. Non est sapia
desursum descendens sed terrena
animalis diabolica. desursum non
venit. quia expressa excommunica
tio utilis non procedit quia iniudicio
vitium veneritur. Illa in excommunica
contempnitur quia non excommunica tam suffi
ciente nec zelo iusticie nec servato
iuris ordine fiunt. etiam tu
quolibet istorum defectu iniusta sit
lata. Ubi attendere quod hec iurisdi
tionis tamquam notare est ut sunt
non contineat errorem intollerabilem
ut puta excommunicato te quia credere
in deum / vel quia non fornicare
et huius. vel non lata fuit post
legitima appellacionem. Est et hec
sapia terrena ut acquirat temporalia et
plus eciam ultra expensa remune
rationem adhibentur fieri divicia. Est
et animalis cum in more bestie fren
dens et furens mordere superbie tem
poris qui dentibus dividit ab ito
plus hominis scilicet humilitatis et pietatis
Est et diabolica quia quando tali glorio p
tutti sathane tradit devorandus
Secundo prelatus debet esse ordinatus
quantum ad ea que sunt infra se. scilicet in
feriores homines. primo quo ad se habere
ad consiliarios et commensales. 2o
quo ad ministros et officiales. 3o
quo ad consanguineos carnales
4o quo ad religiosos et claustrales

Primum quo prelatus debet
prime quantum ad ea que re
spiciunt ipsum in se et ea que sub
se sunt 2o doceamus eum quantum
ad ea que sunt infra se tamquam
sunt consiliarii vel commensales mi
nistri et officiales consanguinei car
nales religiosi et claustrales
Et primo de consiliariis et com
munibus commensalibus et amicis
Illa si pontifices et prelati no
cant viros ydoneos in partem
sue sollicitudinis nec sunt aliquibus
adquerendi dum tamen recipiantur de eis
certitudo iusticie cautela prudencie
forma doctrine. Tales sunt
qui post orationem et ante comestionem
in lectione. in disputatione in cause
decisione. iungit se ceteris
qui in questionibus emergentibus
sine lite sine obtrectatione
mentem suam aciunt. Sed qui in
eis sanius devenit subtiliore
pervenit. non secundum parem arguunt. preterquam
non se impugnent nec suas sinas
cum pertinacia vel temeritate defen
dunt. Sed si dens que potora
sunt minori revelaverit eius sine
sine invidia accedunt. multa
enim dicere possunt et facere quibus
pauperum necessitatibus sublevetur. Foveat
religio. fiat equitas. etiam
dilatetur. isti sunt tamquam reges
Assueri. qui dedit regem prom
tis vivus. et nunc magnam car
pria lem. dona largitus est
principibus et amicis. Hester

n°. Sz ne quibusdam exeris
Sunt enim adulatores blandis
simi, detractores pessimi, simula
tores astutissimi, nutores vanis
simi. Adulatores enim exprimit
Amphibosech filius Saul et
claudus ij Re xix Tu aut do
mi rex sicut angelus dei es.
Tu aut posuisti me servum tuum
inter convivas mense tue. Quid
ergo habeo iuste querele, aut quid
possum ultra vociferare ad
regem. Amphibosech ob victu
dum vel ob confusionem inopie
quia verecunde confundunt dum sum
dum persuadent ex adulando
sum consilium potiri. Sic plati
tales inveniuntur qui collaterales
non habeat qui eum lactat et pal
pat, et adulator oleo capud
peccatoris impinguat. Ista sunt que
cum videant dum sint etiam in tep
tationibus vacillante cum pos
sent eos verbo exhortationis
aptito eruere, et erigere in
virtute, mollis sermonibus sup
oleum. Spiritum in eo virtutis ex
tinguunt. Et hoc Gregor. Dum
laudatur peccator in desideriis su
is, dum de maleficio laudes
offerunt, augent que increpa
re debuerant, immo pulvillos
ul cervicalia subterbitis post
et persevarantes in culpa sulta
laudibus mollit refecitur. Si
continentiam dixit, si secta absti
nentiam, invenis eos inquirunt
venia ipse impone capiti mi

mia curans afflicto. morbos
palt. Hic des corda tendo ne
rumpatur, non est uti tua lapidis
ut mulcere duo igno ab adolescentie
vel lubricum iuvenilis temeraria
est se aut metas affligere naturalis
etas puerorum redimet lubrica
voluptatis. Satis tempestiva est penitentia
que anticipat diem mortis. Sic
credit eos lingua uipe vel
reguli quia metitur unquam sibi
tussibit enim labor: sermonem totum
in gladium. Abstinendum in conanimi
quod breve est in perpetuum quod mi
tale est metum, permanet enim
sine fine quod cruciat ut quod
saluat. Sed cito tuseat omne quod
torquet, aut quod in puncto delectat.
Sic Assuerus aman qui me spiritua
unquam si Iesum in vocatur admini
ne uolelite de meo deme pe
nitentiam tum tenasigit vellet ob
nopinus mardocheu. Nobile
aut est quod Amphibosech deferet
in occursum regis illotis pedibus
et intonsa barba, quia pleri
que tales platos decipiunt per
exteriora sanctitatis signa, sicut ex
ponimus in regni et pilapum
re. subtilis exemplis de polipo
dib et cameleontis ut sic
ut dum plati laudantur a palpo
nibus et olei venditoribus illius
exemplis recordarentur. De quibus hic ex.
Gen. legum allego cum iam
in psudia naturarentur ceteros
ne fingitis. quibus satis notabis bello

nastaret in obsidione tua clam
vrbis e(ir)cuit dum muros etiam
bellissima mente quid sagit-
ta ictus dni pstatit ne z incep-
ta age psena(r)t. Deni tu reps
so sanguine siti mulmis dolor
crescet, tenus et suspensu ex
paulati obtorpuisse racty ab
sistere omnis mqt incrat me esse.
Silui Omnis hz uulug h(ic) hoi-
ne me ee clamat. Vide uos
fatiamus psua quantz por-
toe, adula(ci)o infortunat. Dicat,
vos qd dicatis me ee prudete,
ego aut video q(uod) multi i vti-
lia concupiscit, noctuma opti-
me h(ic) quid int(er)d(um) q(uod) aialib(us)
satietas uncat qs cibo deat.
ee. qs potu mos, quitu capi-
am adhuc nescio iam docebo
queadmod int(er)ga(s) te no ee
sap(ien)tem. Sap(iens) i(d est) plenus e gau-
dio hilaris et placidus, iconcus-
sus cum dijs ex pari vivit
ut ipe te consule si nuq(uam) mes-
tus es, n(ull)a spes a(nim)um tuu futu-
ri expectacom sollicitat, si p dies
noctes q(ue) par. et equalis a(n)i-
teuor excerti et placet tibi e
pucisti ad hunc bom summus
hz si appetis volup(ta)tes. et vudi
q(ue) z omnis sitio tm t exsap-
dee quitur et cogaudio De
cetoes cel patet, du denigut
aliorz fama occultis bibis De
quibus Dis. xxxiij Nota ee in
conuiuijs potatorz, ut in coets
sacerdotibus eorz q(ui) carnes aduers
terunt cosumit, qz incantu(m) poculis
et dantes simbola consumet(ur) s
vinu aut e tuialiu qu lenis
simo expressu alius grauius ex
candescat sese morde(n)tes ad-
vice s(un)t ple(n)i inuidenti(bus). Declam(a)
lamb(us) sanguine sit canes ad
h(oc) ex hauiend lingu(a) e opti(m)
usterum. qui lingua eorz glad(ius)
e acutus qui i detractoribus im
petu, tres inficit vno ictu
detractorem et platu, et eu
de quo s(er)mo p(er)f(er)t(ur) t inc(ipit). Vn
Dan vij Bestia silis vrse tr(ia)
habebat ordines dentium in ore
suo But ecl simulatoes astu-
tissimi Cra. prv. xx Aque
furtiue dulciores s(un)t, et panis
absconditus suauior, et ignorat
q(uod) i(bi) s(un)t gigantes, et i pfundi in-
fini conuiue ei(us). huc aqs fu-
nas du simulando vl dissimulan-
do mentitur se actias pbas
tu eius. latitat intus. Sicut
ab initio, proditur extra palli-
ata caritas zelo, et tn ut habeat
intus il panem furfureum infla-
tus, pfit tn simulacrum de-
ceptum, hz ignorat platus qui-
ma sua magtudinis gigantium co-
n cetre et exaltate nitit(ur). s in-
tu et inmensura, et i pfundi ifin-
gnime eius, qz ia st forte pre-
sta cu suo capite q(uod) e diabo-
lus, ut neue(rint) i nescientibus cum eis
et vitis habeant ad obsequendum

et vicii ad nocendum tam vulpium quam
leonum / prudentia enim sciuntur non ho-
mines duorum suorum astutissimi
venatores Nulla autem pestis est
efficacior ad nocendum quam familiaris
et domesticus inimicus / igitur in gre-
mio / serpens in sinum confotus Et
et mures vanissimi / quia tu per
multas tribulaciones intrare in regnum
celorum / Isti per multas tribulaciones
mentur infirmum / quia secundum Iudam Epistola
in epulis suis conuiuantes in maculis
sine timore semetipsos pascentes
nubes sine aqua que a ventis
circumferuntur / et sequitur / quibus procella tene-
brarum conseruata est in eternum / tot ei
sustinet contra talibus ut preter
spem modum et ordinem viuentes / qui-
dam corporum nacti epulis cibis cor-
dialis et potibus [illegible] et
vigiliis nimis [illegible] ad
se rapiat statum / ut tunc credere pos-
sint [illegible] / quia consummat
tamen inigitur quam lateat / ut [illegible]
[illegible] / talis [illegible] prelatus
habeat ut [illegible] eius
quod officium non vilescat [illegible] vi
iusti sint et [illegible] / et in [illegible] dei
sit et gladius / et in [illegible] sit et cogitatus
dei / et omnis narracio tua in preceptis
altissimi / Vel iusti non adulatores
qui [illegible] iusticiam in prelato / [illegible]
[illegible] volunt / et in [illegible] dei sit et
gladius / contra detractores qui non tenent
de proprio [illegible] / et in [illegible] sit et
cogitatus dei / contra [illegible] qui
sit [illegible] se gerunt / at si credat

aut cogitat / sic ad [illegible] non [illegible]
et omnis narracio tua in preceptis al-
tissimi / ut omnia fiat ad honorem dei
tamen verba quam [illegible] contra nouos [illegible]
qui se ymolat [illegible] **Quomodo**
debet se habere prelatus ad mini-
stros et officia quo ad
quatuor [illegible] sunt opposite
Dociamus [illegible] de ministris et
officialibus / Sicut autem scribitur
Prov. xiv. principibus et prelatis mi-
nister intelligens est acceptus / et si in-
telligens est oculus meus / minister
ille ydoneus dicitur quod apostolo assequitur
beniuolenciam / dum suo custodit
diligenciam / hoc est exhibendo fidele
et diligentem custodiam / sibi graciam
et [illegible] rapiat gloriam De beniuo-
lencia Eccl. vi. In sibi exhibeamus
nos metipsos sicut dei ministros
in multa paciencia / Et primum in
niente nemini dantes ullam offen-
sionem ut non vituperetur ministerium
nostrum / De diligencia et fidelitate ad
Cor. iiii. Sic nos existimet
homo ut ministros Christi et dispensatores
ministeriorum dei hic iam queritur inter dis-
pensatores ut fidelis quis inveniatur
Dispensatores dicuntur / non dissipatores sit
[illegible] Luc. xvi. et ii. ad
Thimo. iiii. [illegible] assume [illegible]
[illegible] in [illegible] in ministerio / hoc [illegible]
[illegible] secundum haimonem qui cum
petro et paulo multo tempore ma-
sit / alii apud petrum manens
alii apud paulum qui dicitur est Iohannes
Act. xii. et xv. [illegible] paulus
in vinculis positus [illegible] non
negligebat / [illegible] quem

fidelem ministrum sciebat notabat. De gratia in presenti et premium in ministrum tuum imple sobrius esto
Et in ps. Audiate dno ob virtutes eius ministri eius qui faciunt voluntatem eius. Et Ephe. iiiº. Ffratres sum ego minister eorum secundum donum gratie dei. De gloria in futuro. Joh. xii. Ubi ego sum illic et minister meus erit. De quo ministris prelatorum quibus dam qui exortant pauperibus calumpnia, dno thezaurisat cum infamia pecuniam sibi et in presenti forunt penam contrariam, et in futuro expectant dampnationis penam. De calumpnia lucas xxiii. Cum vidissent ministri ihesum clamabant. Crucifige crucifige eum. Sicut et imponebat ei pro flagello que dure sathagebat ad supplicium. Sic ministeriales isti pauperem calumpniose tractant, tamen eius etiam maliciose protelant, et tadem inique dampnant, apud quos locum invenit tamen amaricia nunquam quam

amaricia

ante pro preiudice. prouerbiorum q. c. v. Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via, ne forte tradat te adversarius iudici, et index tradat te ministro, et in carcerem mittaris. Amen dico tibi. non exies inde donec reddas novissimum quadrantem. Hic est si habes causam cum adversario qui te citat cito pacificaris cum eo ne vadas ad officialem iudicem, et ab eo ad ministrum eius sigillatorem et in carcerem mittaris. i. arceris pro excommunicationem aut ligeris pro excommunicationem, ut absolvaris donec quousque peterit ad ultimum reddideris. De thezaurō infamie vel pecunie. Ysa. xlviiº. Propter eo quod ministraverunt illis in conspectu ydolorum suorum et facti sunt domui israhel in offendiculum iniquitatis. Ideo levavi manum meam super eos dicit dns, et portaverunt iniquitatem suam. Frequenter ei culpa etiam infamia ministrorum redundat in prelatum qui de bursa prelato maiorem percipiunt ceteris minorem quam causa. Vide infra. iudicare ipsi sic et ministri eius. Eccl. x. Hic dicitur. tendit multis necessariis ministeria qui diviciis quas extrahunt dominis influunt et ipsis feculencia peccati sibi retinet et acquirunt, sicut colatoriis que post lactis effluvium plena remanet immundicijs. Sic vos non vobis vellera fertis oves. Sic vos non vobis fertis aratra boves, sic vos non vobis mellificatis apes sic vos non vobis acumulatis opes. De bonis post mortem proprijs. Cum impij superferint principatum gemet populus et infra principes qui libenter audit verba mendacii habet omnes ministros impios. De pena contraria. ii ad Cor. xi. ministri dyaboli transfigurantur velut ministri iustitie quorum finis erit secundum opera ipsorum. Sic et post opus bonum sequitur in fine operis eorum fructus eterne leticia, sic opus mali operibus sequitur in fine operis hec amaritudo contraria. Unde frequenter desperant

qua vendunt honorem dni sui
sicut Judas corpus xpi Joh xviii
Judas cum accepisset cohortem a
pontificibus tradidit ihm et tandem
accepta pecunia desperavit De
rapina l. sima Num. iii Chore
qui accessit administracionem moise
Chore sunt apte aliem q non st
de filiis isrl vel delemus q non
st conformes angelis nec vivis electis
to impleat plati i suis officiis
et ministris qd scribitur j. ad Thim.
iii probent primo et sic ministrent nullum
tine habentes Domus ei corporis dni
ea probatorum clericorum, et domus
clericorum probatorum laicorum vendi
tur i. d. propter malos ministrales qs
patiuntur pontifices ii ad Thes, neque
proprius peccati minister est, absit, sed
i pontifices consecratus et unctus
vos quoque ministrales convenimus qui
quadriviis alea quibus nichil
pensi nichil sancti est. i. nobis illa si
de sponte non dum pudet tota re
dundat satira iuvenalis, nemo
michi nomen fingalis hic tu ipsum
defecisse puta quod mani suffiat
alio primo fige loco quo tu
discumbere nisus incede solida
mentorum capitis officiorum fitibus
macie magne tibus imputat
hic vero et quinis ratum tu im
putat hic est, i. e. ttal q. si si domi
tum patis Bonus qui fuit alio
pauce umes voluptati ullis amoi
ribus risui bibendi auidis auidi
or, debibendo rabido pre ore
spirans ceruu spumas vinulo

quenes venenum Quo se debet
here platus administros et offi.
quos administrat cum suis oppositis

Nocreamus tam de consanguineis
carnalibus i. quibus plati delin
quunt qui edificat syon in sanguinibus
et dicitur Mich iii. Mastulus cum
tam propriis conmissa non fuit de
lebi aia i.a de populo, hic autem mul
tum arguitur in platis quod corpore tam
non e conmissa sed parentibus carnalibus
consulunt beneficia ecclesiastica Judicum
ix Abimelech spurio quia
cum sunt forte carnales et ideo
cum eis alios Vide Judicum ix.
Considerate quod ob virum et tam mea
sum, propter hoc enim perdit platus ex
parte fame sue: glie titulum ?fuer.
vit conscie scrupulum, ingerit pre
domestice periculum, scandalizant
ppm. De titulo glorie dicitur Isa. xvii
In die i.a attenuabitur gla Jacob
et pingues carnes eius marcescet
quia cognati carnales impin
guati beneficiis non subsistet, titu
lus cum glie qui fungebat natha
propha qui adeptus separatus a carne
Esaia plurius Nunc non confusio cum
tales promonentur in quibus viget pro
pter velutate et infirmitatem Jer xxviii
spiritus prompterus est caro autem infirma
quia cum puni sint non pueri sustine
ecclie negocia vel facere sua officia
nimio propter officium ponunt vicarium
et ex pro columpnis fortibus ecclia fu
datur in columpnis fragilibus Cum
quidem ignorant propter certez Iera Joh
iii Quod natum est ex carne caro
est. Quod natum est ex spiritu spiritus est

quod sanguineos car
nales ubi qua
druplex periculum

pfert vrsus fetu ad modū carnis
tad eni e, s3 lambendo forma
sit plaus candizat nepotulū ig
rante do vita carnalis eidem
pina ut qlis pr tlis filius bea
s3 vl spuales qrunt et in qnici
fauit vrbs sapientes et s' tofores
etiā Roin viij q s' carne sut
q carnis st sapiut, q no. s' spm
quo st spus sentiut Luch enim
scuit de spu sco, q indignos p
monet ul carnis affectōe uel
paio Refert petrus damianus
qz victor pape depoiu gallus
quedā epm symoiacu q satis
expedite nōiabat pr3 et filiu
s3 nō potuit nōiare spm scm et
satis mito ut ei oclusus ēēt ab
aia ptul eēt alinq. In qbus in
get corupcia ppr volupte Bal v
Ipa carnis st forma i inmda
ebetas comessacois et hyis silia
h ei hundat ho i mebris edic
ut mim qz no huerunt adam
plati in die orcus sui pesu vm
bilicu lic dica Ezech xlm Dis
alienigena i circūsus carne no
ingrediet scuarium meu / s3 hoc
hodie dampnabilr vsurpetur
Legimus eni i mostio q chung
stamen d /q. b. Gregor intra
vrbis romane menia codidit
cu ibi eēt qda cripta bti Sigl
cū fonte frigidissimo v ipe bi
bebat et lapideu cubile vbi
ipe estiuo qescebat / accessit ad
eptā camelā pgnans uelut es
curans bibet vel ut eo loco p

curret s3 nō du usq adagis pti
gens inop ut leulo ppinqua
moriens torruit Ezna q de
bent time d indicum q uel
cancis in mudissimi ingredim
scuarium et iustut ad sacrum
Ei dog ita punit actom brn
toz aialiu, ottrut bud ipa
nepote alius budu et to pg
eu psidente ipa Johe in pon
to deq s. budto nepote re
citat Petrus Damianus q ins
e pq morte ins i molendi
in spē mostri q hebat aures
et cauda azini et reliquu cor
prsum. Et dixit cauda eu as
pitat. qz bestialr vixi bestie
spem pq morte pferre me
rui / Ego inqt sui budius solo
nole. nup ppa et usq addi
eu indicij pdimeta et loca
fetida et sulphurea i incen
dijs coflagita ptnoz / donec
pq indiciu simul in corpe i aia
dapnabor / ut in vita quia
a pmordio usq ad fine vite
sue qusatus fuit in ceno lu
purie. visus e ab aliis incipi
z in caudam asini. timore na
sing ei e aial luxuriosu et
de luxurioss d in Eze. Ut car
nes asinorz carnes eorz et
aut poeta mebra virs tene
bat specim vita in oibs doce
duxisse carnale llam ut sup
dem e et sic aphetis tradit
Ursa dum pait senstem carnis

effundit, mox ut effusum est
crebrius lugendo et labendo co-
pit et quod sui sibi hic lingua for-
mare produc, quia quod luxuriose et
carnaliter vixit in asini sibi et ve-
si sit comparuit. Unde ungerit ve
gaa primo cetera xvij quod neque
sunt qui excogitant eius et sanguis
Cristi sunt dilapidatores ecclesie qui
pauperibus non distribuunt et
iniqua uedunt dignitatem. Deque
duo extra exponas unum de Burdo
rum Nepos predictus Benedictus fuit
que episcopus capuanus uidit post
morte equo nigro qui corporis in
sidentem. Cumque eum cepit inter
rogare dicens: heu mors nonne tu
es ipse Benedictus. que defunctu
hodie nouimus. Ipse inquit infelix
ego sum. Aut ille unde est pro quod
nibus tormentis affitior. Ipse, tu
sit admiratio peccata demica rem
patione non puniri. Sed perge queso
ad fratrem meum Johannem qui nunc apli
cam occupat sedem. eique mea
fineta legatione denunciat ut
illa potissima summa que i tha
ceca recondit in pauperes pro mea
salute distribuat. Dicque me re
dimendi ee quamque tu decreuit
sit misericordie diuina cognoscat. Ita
cetera que pro me sunt indigentibus
tradita minus mihi peream pro
sunt quia de rapinis et iniusticiis
acquisita sunt. Quibus quod audiens episcopus
Romam impiger adiit. Iohanni ipse

defuncti fratris verba narrauit
episcopalis mox sarcine pondus
abiciens, monachatum induit. Eo
quod modo salus et caualena ca
lamitate prodit. Aliud exemplum ponit
uni eciam septimum ut primum apte
res Damiano dicit quod in babi
lone predicta possessionem capeliam
sedes habebat inde cum balsamum
coditu pannos singulos capiebat
quod indeficienti fomite sufficeret
lampadi que vero ante altare beati
Petri Apostolorum principis rutil
labat appensa qua possessionem
accepta petrina ipsa distraxit
tanonemque aromatis que tape
solebat amisit, alia propter cui dies
ipsa predicto sacro sancto altari qui
deuote assistet et oraret, ecce
quidam terribilis et gradiens senex
in ciuis et facie barbirasium
uidebatur. elato brachio colaphum
sibi uehementer incussit et ait: tu
extinxisti lucernam meam ante me
et ego extingo lucernam tuam ante
deum, moxque disparuit. Ille
uero protinus corruit et paulo post
diem clausit extremum. Sic ni
mirum meretur corripi quod ille
se probet adhuc qui deli decoris
pring pastor optinet principa
tum. De scrupulo consac iu
dith xv Dabit deus ignem et
vermes in carnes corporis, propter
carnales enim pruritus quos pro
mouet indebite sustinent
ignem et vermes hoc est ardorem

coti[m] et corrosiom consue Est
aut stenplis consue in eis ppr
im[er] / ppr excecacom q h : Ps
pluit sup eos sicut pulue3 car-
nes quia sicut puluis excecat
oculu qui ci immine m · / ita
p sucrescen[am] carnis excecat
plati ita qsanguineos et nepo-
tes pu nip eclia plis videt de
oculo q decalcaueos / ppr af-
fectom Leuit · xvii Sanguine3
vniuse carnis no comedet / qr
aia carnis in sanguie e / tota
et affcio platorz carnaliu in
nepotibus suis e pu qr deus
abstulit eis naales filios diai
inscruit eis carnis nepotulos
ppr sucessiom Ecci xiiii Sicut
foliu fructificas in arbore vid
alia gnan et alia deiciuntr Sic
gnaco carnis et sanguis alia
finit et alia nascit / in q mag
cofusio platis q dum nepotu-
los suos pmouet retinet ec-
cleam sua multo tpe ps mor-
tem ppr puta sucessiom, sed
dus pnapaum eclie dedit pe-
tro q noluit dar Johi qui
erat cognatus eius f carne
ppr diuia offensiom Deut
xxxii Inebriabo sagittas me-
as sangue et glas meus deuo-
rabit carnes / qr cony sanguin-
os et carnales de in iudicio
suas incarnabit arcus De
pirlo psoe domestice Eccs
xxi ne dedis os tuu ut p

care faciat carne tua Cmia
tum nepotul indiginus cofunt
eam bucfi si eis multoz p
catoz ocasio (occasio) et ca / Et e pinu
piculu q fragile mat ponit
in fundamento edificij Job xxx
iij Zhabescet caro eius et ossa
que tecta fuant nudabunt Tha
bescunt enim sicut q carnales sunt
· i · q ossa · i · viri spuales et for-
tes q ps caint tecti lates in gte
plonc deficien[b] membre fragi
libus expo[nr] in dicite et labore
Et xxxiiij Deficiet ois caro
simil et ho in cinez redige De
sicut enim ita ardua sit caro
e cinis fragil ma. Secdm pic
qr ponit eos q plicai nesciunt
i pimo corum vbi ponda e plj
Jud Pcro · xbj° chaledeus qui
pot carne brachiu suu pcurat
em nepo[b] placces quos maxe
infestat demoes sic · p · ctis vl-
toru podus plj visu e in Saul
qui liberauig bella con phapes
bs e brachiu carneu ij palip
xxx ij Accam piculu e signu
suspendij / sic enim elena q suspe
dmr Dan iiij Videba et ecce
arbor in me tere et altitudo
eius nimia Et spe folia eius pul
cerima et fructus eius nimis et esc
ca vniusorz in ea / subt eam
habitabat aialia et bestie / et in
ramis eius conuersabant volucres
celi / et opera vescebat oimus
cro / Hu sic plata qui dut

carnales p̄me͂ [et] spuales sub-
limaē q2 in ramis h[ab]itabat
volucres et sub arboē aīalia sua
et bestie, que nent' s[er]uīnt, s[cilicet]
aīales vanitates co[n]cupiscēcijs bes-
tie que sciunt vngue et dente
sunt seculares vanitatibus iracūdie, vo-
lucres celi s[cilicet] spuales vanitatibus sap[ient]ie.
Destrāt ergo plati in disciplinatos
et carnales p̄mē, bonos attollē
et horare, hec est genus mostri
Ursos q[uo]d videmus vrsos et leones
et hoīes bestiales in ramis
et summis et volatilia penacia
cōn iuxta cōditionis et instatu-
ta creatoris ēē in imis. Ps. Vidi
impium exaltatum et elevatum
sicut cedros libani, tunc bestialia
corda in sublime attolluntur
et velut in aere suspenduntur. Qui-
cum eos diligunt amore ñō pericu-
na et eos in aere suspenduntur
et ruinā eis parant, dum ad-sp-
ipiam disponunt. Eze. xliiii°.
Sufficiat nobis oīa scelera vestra
domus isr[ae]l, eo q[uo]d inducitis filios
alienos incircūcisos corde et incir-
cūcisos carne ut sint in sanctuario
meo. Enarratur piculum spualis
naufragij. Pu sicut pharao puu-
los suffocabat in flumine piti, sic
in flu[mine] delicarum et diuiciarum
pitiunt eos qua cito sunt nati
et delicias seminant in eis, et
pcca que fructificant in supplicia. Gal.
vi°. Qui seminat in carne de
carne et metet corruptionem.
Job. xxxiiii°. corrupta ē caro
eius a suppliciis. Sed Eccus xi°.
Amone maliciam a carne tua
De sanguine sp[irit]u Ierē. li°. Iniquitas mea
sup babilone dicit habitatio syon
et sanguis meus sup habitatores
Caldee. Hec ē enim confusio carnis
q[uo]d caro et sanguis ita primo pu-
xpolus scandalizat, hinc aplus Ro.
xiiij°. dicat. Bonum ē nō man-
ducare carnem nec bibere vinum in
in quo frater tuus offendit aut
scandalizatur aut infirmatur. Licet aut
sint honesti parentes et teneantur
eos diligere, tñ parum possunt de-
bemus scandalum euitare. Sed
dicit Aplus v°. Nemo vnquam
carnem suam odio habuit sed nu-
trit et fovet eam. Vrsa et leena
diligunt fetus suos, et etiam
alienos, si eis impenderint bene-
ficium nutriret. Sed et lamie
mamillas nudauerunt ut propha
ait lactauerunt catulos suos. Ho
aut efferate adeo in humanus
est ut que docuit negligat
abiciat que nutriuit. Iohannes
ewangelista hic est consanguineus dni
cum fratris aduo ē dilectus, al-
ter fratris filius zebedei et alius Iaco
bum minorem et Ioseph iustum
Iudam et Symonem linea con-
sanguinitatis attigisse consorcio non
diuisit, ipse in omni facultate for-
tius ē q[ui] extrema prodit quia
q[ui] arte extinseca. Pu sincior
ēē debet erga nos nepotum
affectio quia ne magis obsorbet
quam, lz que sec[un]dum ex fortuna

Nam et h. Aristotelem omne quod non
est tale magis est, tale eo quod non
non tale. Et in iure civili pac-
tum stipulacionem tollit, pactum
enim est vinculum nec stipulacio
non civilis obligacio. Ius non civi-
le ius naturale corrumpere non potest, ci-
vile ius civile autem quoque tollat.
Et in iure divino est mentitur
si quis suorum et maxime domes-
ticorum curam non habet fidem nega-
vit, secundum adulacionem seductoria que-
dam allegat legem non naturalem
sanguinis bestiam mittimus. Sed
sicut Proverbiorum iii. dicitur stultum est vas
incrustare sincerum et frustra
iacitur rethe ante oculos pen-
natorum. Non dicimus abolendum
delectionis affectum sed temeritatis
effectum et opus quoque bonum et
licitum propter scandalum dimitten-
dum, j. ad Cor. viii. Si esca scan-
dalizat fratrem meum non
manducabo carnem in eternum.
Si enim cognatus est honestus
et prudens inprudentem dili-
gimus nimium, et in consanguineos ho-
nestate, et nichilominus scanda-
lum vitemus in proximo, pari-
tate iure cognicionis reservemus
et gradum sanguinis quem fudit
pro ecclesia fidem Christi, ut que suo
parta sunt sanguine que non pereci-
unt ex successione nec vel
parentum acquisitione non in carnis
desideriis dispensemus sed in spiritus
libertate. Carentes quoniam alia e-
cas bonum. h. apostolus j. ad Cor-
inthios alia inmeritorum. Vnde cum
beneficia ecclesiastica consanguineis vestris
damus. ii. ad Cor. v. Arbitrium
quidem nos neminem secundum carnem
ambulemus scandalizatur quoniam
recolentes scorum memoriam sunt
pronorum iniuriam. Spirituali-
um vero penuria, et neces-
tum tolerantur habundancia, tam
in bonis temporalibus quam in beneficiis
ecclesiasticis excrescentem, scorum me-
moria. Si renovetur admodum
oritur. ypl. v. Ecclesiastici de consensu sci-
encie memoria est in benediccione
in fide et levitate ipsius sanctum fecit
illum et elegit eum de omni
carne qui dixit deus. Numeri xxvii.
Provideat deus deus spirituum
omnis carnis hominem qui sit super
multitudinem hanc. Iosue. Consules
annos dei cui similis ad faciem
locutus est deus potuit successionem
sorores principatus filios suos
facere, et potuit eis pro parentum
relinquere dignitatem. Si ex
neque de alia tribu eligitur
Iosue, ut sciremus principa-
tum in populos non sanguini sed vite
merito conferendum. Vnde Melchise-
dech sacerdos dei summi sine
genealogia sine patre sine matre
introducitur, ut in Christi sacer-
dotis qui sine patre fuit in
terris, sine matre in celis car-
nalis affectus destruatur. Nam
licet vltra spiritus carnem et ossa
non habet, quia vir spiritualis
carnis et sanguinis officium

no cesset ymo q̄ ꝑ se carne
sua tenasiuit Ball. ult. cꝫ
spuales pres et cognatos ad
ꝑmam adduxerunt quos car-
nales mūd tam a religione
q̄ a pña retrahunt et auctore
qui ex sanguinibꝫ et ex volūte
carnis nō ex deo nati sūt. pro
noꝝ est dolendꝫ ī mūa q̄
ditauīt ecclias ditando ꝛc ut
mltiplicatis intercessoribꝫ plurimoꝝ
innaret deꝰ obꝫ ut possent illd
dicere Caro mea requiescet ī spe
Sū etiā corꝑ ī vltīa vo-
lunte ꝑfixum statuīt canon l.
que videmꝫ diminui p contra
iam platoꝝ q̄ dat plus buc-
ciaꝝ viri et plura nepotibꝫ
concrat cofri Item Ecci xiiijo
ī carne Abrahe fecit sta-
re testamentū. ypo ī carne sua e-
nacuat testamentū ꝛ volūtē vlti
ma pronoꝝ dū ponit de
mortiaria suoꝝ tuoꝝ besti-
is tre dat et sebis et cupid
tpalia q̄ relinquūt moientes
ꝑpriis testamentis ad cofeiend clās
pronoꝝ et spualiū magna
e pecunia qꝫ sumunt a plūs
multaꝝ media sustinē et ge-
mē. h. i. d ps Anore gemitꝫ mi
adhesit os meū carni mee
vocat ea ad fletū et plac-
tū s̄ est ī platoꝝ nepotul
gaudiū et leticiā comedere
carnes et bibē vinū Et ideo
Je. xij. Desolata ē omīs
tīra nō ē qui recogitet corde Gen. [Gal.]
quo q̄ h. carne natꝰ fuerat p-
sequebatur eū q̄ h. spm Gal. iiijo.
sīa et nūc Ita sicut ysmael
ꝑsequebatur ysaac Gen. xxjo.
Sic carnales ꝑsequūr hodie
spuales et n̄ breuiati essent
dies nō fieret salua oīs caro
s̄ ꝑpter electos breuiabūr dies
Mt. xxiiij. q̄ si diu viuerent q̄-
dam plati perituꝫ destruerent
ecclā quia illos n̄ cōsanguineos
eligerent quiꝰ tū via salutis
preciperent De simulātis tpalium
in istis nepotul q̄ sunt filij carnis
ꝛ sanguinis Jaco. v. Diuitie uestre
putrefacte sūt vestimenta uestra a ti-
neis comesta sūt aurū et argentū
uestrū eruginatum et erugo eoꝝ
ī testimoniū uobis erit et man-
ducabit carnes uestras sic ignis
Ille est ignis qui ꝑpetue maxime
vriget in eis qui nichil aliud faci-
unt n̄ exinanitū uicecūs tpal-
sites est sic piscibꝫ q̄ currūt ꝑ
pane ꝑ itū ī aqua Et ypo in
ardentē eos. iīab tenet hodie
in quibꝫ sparit hec pecuīa
siles aquile ubi cōgregati sūt ad
olfactū cadaueris colligunt etiā
sibi ita q̄ nichil pt in capitulis
ꝑpter eos bonū aliqd ordinari
Job xxxjo. Mes carniū cō-
colligunt sibi Ideo cū cum
bonos vellent ꝑualent q̄
in malo se concordit tenent
malos aut platos et nouꝫ

bonos voluntas habet interius non
bonos in quibus impletur id quod dicitur Mt xvi°
Beatus es Simon bariona quia caro
et sanguis non revelavit tibi.

Quomodo se debent habere ad religiosos

Decimumquartum et claustrales
prelatorum malorum excessus
quos exercent ad claustrales et circa
conventus pro parte eorum imperite
per immoderatas procurationes quare
forsan indecenter conveniebat adhuc
Lendiges hic sunt rectores omnia propter
ipsum dimittere etiam unum quemcumque.
Sed sic castrum sit contra castrum quod
dicitur capitulo. Item conventus dura frequenter
impedit conventum per ps. principes
convenerunt in unum adversus dominum et
adversus christum eius. Procurationes eius
habet capitulum ratione visitationis considerata
ta facultate conventus vel qualitate
que est in ecclesiis. Sed si modum excedat
superior in exigendo potest inferiores
resistere de negando sed tamen procura-
tiones fiat per mercatores et ex
eorum visitatoribus pauca bona
videntur ... sed bursas emun-
gere, nescio qua constitutione tamen
sit nunc ut sic subditos au-
deat aggravare propter quod in ps. non
congregando conventicula eorum de
sanguinibus. Sed sequitur malum
quod erat ante propter tantum advi-
sitandos conventus quorum habere
sequitur suffocatur. Machabeorum
xvi. Convenit ut edificaret
turrem et ceciderunt multi. Du-
cunt familiam infinitam expec-
tant mensam secularis hospitia

et quemlibet eius admodum. Item
dicitur ad Cor. xi. Domum et tur-
batur dimittunt et vel corrigit
et in deteriori statu remanet domus.
Dan. viii°. Convenite et ingredia-
mur civitates et silebimus, convene-
runt milites et sanctificati exerci-
tibus locis. Eze. xxxix. Dic
omni volucri et universis avibus
et cunctis bestiis terre, convenite et
properate et concurrite undique ad
victimam meam quam ego immolo
vobis. Nota secundum fora cum antea non
esset resistere impedientibus illis
que fiunt vi vel metu tamen quod ti-
meret cum rectores vim compulsi-
vam, ablativam, inquietativam, con-
tra conventibus in unum iam non est
certa dimicat magistrorum sed conven-
ientibus eis in conventibus videmus
et audimus ... propterea hic
et ad conventus venire deberent
ut bonos eligerent et malos
minores cumulaverit. Item. x°.
Exhortatur deus conventus ma-
lorum et destruxit eos usque in
finem. Sedes ducum superborum
destruxit et sedere fecit mites
pro eis, secundo ingerit nunc nonas
exactiones, nunc mutabiles pressuras.
Convenerunt quidam prelati contra
religiosos ad extorquendas
angarias et pangarias extor-
quendas exactiones. Iosue xi.
Convenerunt omnes reges in unum
ad aquas Meron ut pugnaret

tam scilicet claustrales et claustra
les in conventibus suis conveniunt
ut pugnent propriis et aliis per
sonis. [j. Machab. iij.] Congregati
e conventus ut esset pati in p
lio et ut oraret et peterent mi
sericordia et miserationes. Sed hec
detinus tu intelligi deant epi ab
ecclesiis exigere non consueta et consue
ta puniunt eis enim tenentur in re
bus sed imponunt exorbitantia mu
nera et sine voluntate capituli et inco
sulto romano pontifice impetrant
pẽsionu tam eos tertiam pensionem vel
portionem pinguem ut videantur
quemisse non in corde edificationem
sed expilationem. [j. Mach. iij.] Conte
nationes convenerunt adversus nos
ut nos disperdant. 3o sic fratres
principales receptores faciunt enim
recipi propos consanguineos et in
omni modo virtutum degeneres,
repelluntur pauperes meliores [?]
prece attrahuntur. [Hic dicitur Jaco
bi] Si introierit in conventu
vestrum vir anulum aureum habens
et veste candida, introierit
et pauper in sordido habitu, et in
tenderitis in eum qui indutus
est veste preclara et dixeritis ei tu
sede hic et bene, pauperi autem
dicitis, tu autem stas illic aut sede
sub scabello pedum meorum, non
ne iudicatis apud vosmet
ipsos et facti estis iudices cogi
tationum iniquarum, cum totus
usus eorum debet esse ut in
domibus propriis edificaret re

ligionem ad ipsius honorem ut in
eis impleatur quod dicitur. Protege
sicut me a conventu malignan
tium et a multitudine operantium iniquitatem
Certo impediunt correptores
illa pro quibus ecclesie dei pressu
ras quibus nova mira diebus
meis xiiij. viij. tam tenacissiguunt
clamabat scilicet claustrales dum
reglas suas frangunt et pedibus
conculcant Item quod recentem tempore
presumunt habitum secularem et sunt
obitum in precium armati mortem
militem nuncem confoderunt, per
obedientias inobedientur vivunt ut
prelatis suis renovantibus rudes ut
corripientibus nolunt acquiescere ut
corrigentibus credere inter papientibus
obedire, Hujus negotiis sine re
clamatio et excusationes potentissime
tam auctoritatem epi sui, qui con
sacrata qua professus sit discatenare
armat eis et animat ne obe
dientiam et reverentiam Abbati suo
exhibeat, quia eis in primordia
sue conversionis auspicia co
ram deo et sanctis reliquiis ac
tamquam celestis exercitus iurati
milites promiserunt, Item eis
quidam religiosi concedunt desfa
cti, ne quis per statum professi
onis vel per appellationem vo
lunt citari, aut iniuste veren
quoniam causa civis cura epo
pertinent suam timere. In quibus
verbis totius dissolutionis fo
mes et dissensionis incendium.

continetur. Renovans eum aquas
religiosorum offendit. Qui dicta
plus regulam dicit subiacere sta-
tim correptioni correctionisque de-
uitans ad appellationis diffugium
conuolat. Dicimus se iniuste uexari
se sic violenter citari et si culpa
talis fuit pro qua arcienda sit
ne contagione pestifera ceteros
perdat. instantim postulabit iudicem
ordinarium. conflabit excusatores
proximia requiret. ceteraque sic etiam
in talibus corrigi debuerant in con-
sistorio publice proponitur. attendentur
alii ad consimiles iudiciorum stre-
pitus. et impunitas data inuitan-
tium palet delinquendi. contra
sic ista iuri canonico. que si obs-
uata fuerint dissoluitur religio. tur-
babitur ordo et confusio omnibus qui
sub eo debuerant. Sic incipi-
unt. ut cauda in caput. et
caput conuertatur in caudam. Et sic
dicit per Concilium forenses
agentur et statuentur. per consiliores et
se inuicem accabunt quod est
contra dictum c. Machabeorum ne liceat
sacerdotibus uenitu facere ad auctoritatem
traditione. de fine symonie in regi-
ad
Symonie
se gnotare contentus. liceat
ergo prelato culpas regulares cor-
rigere et officiales suos qui iudi-
natum ponere mutare instituere
admonere. Quando prelatus dicitur
se habere ad ea que sunt supra se
que sunt oculus diuine sapientie et ideo
propter oculum diuine sapientie uigilet
per diligentiam quo ad inferius propter gloriam
humane potestatis inuiliter per constantiam
4 modis. propter munus gratie pacet
se ad contentionis suscipiendam
efficaciam. Vbi de 4 impedimentis
propter pondus ecclesie habeat uniuersale
contra eminentiam quo ad 4
In hec ergo racio primo monet ut
uigilet arcendo malas besti-
as. amonendo liberas nouias
sanando sanctas sanitas. reduc-
endo de uiis. Iunctura prelati quo
Domini modo. habere se debeat
in se. quo ad ea que sub
se. quo ad ea que circa se. Secundo
sed quo ad ea que sub se. Et quare
super eum est oculus diuine sapientie
gloria humane potestatis. munus
gratie. pondus ecclesie. Oculus sapientie
monet ut uigilet per diligentiam contra
culus enim uigil et insopitus
omnes meos considerat actus Iere-
miam, uigilatem ego uideo, quia pre-
latus uigilet et mihi negligat
quod fit ad salutem nostram. Scilicet
Luc. 2o pastores erant in regione
eadem custodientes uigilias noctis
super gregem suum Et si episcopus grece
latine speculator dicitur. Debet
episcopum imitari qui in specula
positus est peccata debet attendere
et postea attendit symonie si po-
tuit et actu corrigere. et si non
potuit. sed enormi sceleris operi
os dedimare. quod si te non audi-
erit dic ecclesie. si etiam non
audierit sit tibi sicut ethnicus

et publicamꝫ ch^t xviij^o vigilet
go platꝫ ut arceat malas beſti-
as .i. demonum inſidias. cura ab
uſio beſtie vigilant ut oues di-
ripiat et diſſipat. paſtores voꝰ
dormitant ſete .v. optimates
ſiml confregerunt iugu. rupie-
runt vincla. ideo pcuſſit eos
leo de ſilua. lupus aduesꝑam
vaſtat eos. pardꝰ vigilans ſup
ciuitates eorꝫ. frangitur iugum cui-
ſcꝫ, rumpitur vincla. in obe-
leo de ſilua conſurgit. lupus
aduesꝑaz ſeuit. pardꝰ vigilans
incedit. leo e fortior. lupꝰ cal-
lidior. pardꝰ ſaſtinior. q̄ma p
ſcientia. aſtucia. ſaſtinia. ꝑplis
dnāo ꝑuitate ꝑit. dormita
uit enim paſtores tui rex aſ-
ſur. p^i. i pe .v. fres ſobrij eſto
te et vigilate qꝛ aduerſariꝰ ur
dyaꝰ tamquam leo rugiens circuit.
querens que deuoret. Bathym
enim terraz tenuit q^d qetꝫ in celi cul-
mine ſtans conteſpſit ymo terraz c̄-
cuit qui carnalia corda ſcru-
tat^r. ut bona tollat mala
mentibꝫ infſat. inferta cumu-
let. cumulata pficiet. pſtros i
iniqtatibꝫ ad penam ſocios agg-
rat. ut amoueat ꝯbas no-
xias .i. carnis delicias. Ecci
xxxviij qui tenet aratrum
et qui glāt in iaculo ſtimulo bo-
ues agitat et ꝯuerſat^r in opibꝫ
eorꝫ. et narracio eiꝰ i filijs
thaurorꝫ. cor ſuum dabit ad
uerſandos ſulcos. et vigilia eiꝰ
in ſagina vaccarꝫ. Sic omnis
fabꝰ et architectꝰ q^i nocte tamquam
die tranſigit tranſit. et platꝰ
tenet aratrum q^i ecclesia ducat
Cum glīa^r in iaculo .i. dignitate
qua accepit. ſi malos corripuit
ſtimulo boues agitat. dum fortes
et pigros ad penitenciam excitat
ꝯuerſa^r in opibꝫ eorꝫ p dilte
ꝯſideracionem operum ſubditorꝫ. et
narracio eius in filijs thauro-
rum. dum ꝑpositꝰ eis exempla ſcorꝫ
vigilat aduerſandos ſulcos
ad eradicandos motus prauos et
delicias carnis. ſaginas vaccas
ſpūalibꝫ bonis ſicut vigilat arti-
fices mechanici ad pfectionem operis
dum ſcꝫ vigilia ſua pficiat opus.
Sic fabꝰ ferrarius ſedens iux^a incu-
dem et conſiderans opus ferri. et
ſcꝫ vigilia ſua mundabit for-
nacē qꝛ extirpat delicias q̄e
inflammat fomite. ut ſanat
oues ſanctas .i. corroborat inf-
mas conſcias. Apok iij^o eſto
vigilans et confirma cetera que
peritura erant. confirma in bono
nō in pctō. Sic pſper paſto-
res dici volunt ut ti ee con-
tendimꝰ officium uri uitamꝰ
laborē. appetimꝰ dignitatem i min-
dorꝫ ſpinam ſcias agrorꝫ
dilatanda nō abicimꝰ. et quod
eis remanſit ipi conſumꝰ. qui
peccantes diuites vel potentes
nō ſolum nō arguimꝰ. ſꝫ etiam

vincamur, ut nos a munere soluta offensi non dirigant vel aut officia desiderata subducant. Reducat demum oves i. animas erroneas in fide a dubias. Ad Cor. xvi. vigilate, state in fide, viriliter agite. Propter hoc precepit dominus Camillo vigilet ne propter erret. Nocte enim media vastator angelus percussit egiptiorum primogenita. Fides autem primogenita est inter virtutes, quia ei debetur hereditas que nos filios efficit spirituales. Hanc dyabolus primo intendit elidere ut reddat certum totum etc. Ideo bonus prelatus Hebr. xiii pervigilat quasi rationem pro animabus reddituri. Nam si rector navis non vigilaret in periculo timendum esset de naufragio. Prov. xxiii. Eris sicut dormiens in medio mari et sicut sopitus gubernator amisso clavo. Essent eciam castren in periculo si speculatores non vigilarent in [illegible]. Luc. xii. Vigilate quia nescitis diem neque horam. Et si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret utique et non sineret perfodi domum suam. Sicut reges antiquitus tenentur nocte precedenti vacant vigiliis. Sic corpus antiquum nunc [illegible], quia sunt duces greges in subditorum vigilia conabitur in gloria sua, Luc. xii. Beati servi illi quos cum venerit dominus invenerit vigilantes. Propter gladium humane potentie militet potestatem quadruplici modis.

Hortamur secundo de gladio humane potestatis quod prelatus

tempore

militet potestatem, cum tyrannus vel aliquis superior infestat ecclesiam [illegible]. Nota quod primi milites per crucem figerunt quod vestigia ipsius acceperunt. Sic hodie ecclesias spoliant et per ecclesiam [illegible] crucifixionibus infestant, contra quos prima ecclesia sumit arma spiritualia non carnalia. Ad Cor. x. Arma militie nostre non carnalia sed spiritualia. [illegible] licet plerique modo ut eis instantis vel iniuria audiendi bella statim propellunt, armatores inimicos instruunt, et quasi turbis militaribus presumunt domini sacerdotes attemptant, cum tamen in pane legi magis videatur esse contrarium quam redibito lesionum, et vi. c. d. Qui tulit tunicam da ei et pallium. Nisi forte doceat prelatus in alterum quod non expleat in se ipso quod est in primo quod solvit unum de mandatis minimis et docuit sic homines minimus vocabitur in regno celorum. Qui autem fecerit et docuerit magnus vocabitur in regno celorum. Nam post dominum cum apostoli circumambularent non sed circumire militantia mundi fuerunt obstacula non persistentes pauperes [illegible] sed primitiva [illegible] in contusse patie maiestatem. Ita deinde [illegible] rabie potius ecquitur [illegible] quod vel arma corripere vel lesa lesionibus evadere, presertim cum inter regnum et sacerdocium ipsa [illegible] distinguat officia ut rex preter animus secula et [illegible] minimus

gatur sacerdos gloriose spiritualis. Hec autem
sit quadruplex exhortacio ad thi-
motheum. Sicut bonus miles christi labora.
qui super verbis exhortacionibus virgi-
nie et priam abimeel. Unde in
luca milites christi Iohannes militibus se-
cularibus exhortatus est verbis dicens
Neminem concuciatis neque calumpniam
faciatis, et contenti estote stipen-
diis vestris. Ad exhortaciones istas per-
tinet nimie de pena. Vehemen-
ter. Sicut recitat petrus damianus de
comite quodam qui dampnatus est quia
tenebat possessionem ecclesie. Dicens
in hec verba. Intendunt partibus lo[c]es
quidam dives ac potens secundum quod huius
homini ordinis prodigium est reperiri boni
operator et innocentis vite prout
humanum erat de eius estimacione
iudicium, an decennium fere defunc-
tus est, post cuius obitum quidam
religiosus per spiritum ad inferiora de-
scendit. Prefatumque comitem in supremo
gradu cuiusdam scale positum
vidit, aiebat namque quod scala
illa inter stridentes et crepitantes
ultrices incendii flammas videbatur
erecta, atque ad suscipiendos eos
qui ex eadem comitum genealogia
descenderent constituta. Erat autem
tetrum chaos et immense vastitatis
infinite patens atque in profunda
dimissum unde scala producta sur-
gebat. Hic gradus ordine succede-
ti inter se servabatur ut
cum quis eorum novus accederet

primum intrans scale gradum teneret.
Is autem qui illic repertus erat aliique
omnes ad proximum subter gradum in yma
descenderent. Cumque alii atque alii ex
eodem genere homines per continuos obi-
tus ad prefatam scalam per tempora inter-
valla confluerent, et alii per tempus ex-
cederent, ineffabilis necessitate iudicii
ad inferiora migrabat. Plane dum
ille qui hec contemplabatur tam hor-
rende dampnacionis inquireret, et
presertim cur iste comes sui temporis pu-
blice, qui tam honeste tam decen-
ter vixisse audiunt, quia propter quandam
predii possessionem metensis ecclesie que
beato Stephano prothomartiri eius ab-
stulat, cum iam decimus iste iam decimus
in hereditate successit, omnes isti inne
divino supplicio deputati sunt, et sic
eos ad peccandum non dispar avaricie
culpa coniunxit, ita nimirum ad
perferendas atroces penas incendii
gehenne supplicium copulavit. Hec ergo
iniustis possessoribus advitant
et subtiliter caveat ne dum se de
redditibus ecclesie faciat edaces
per modum medullis suis flammas
depascat. Oracio sic enim Moyses
extensis militantibus contra ama-
lech elevabat in oracione manus
et vincebat. Fide unica Zacha-
rie. Circumdabo domum meam ex
his qui militant michi euntes et re-
vertentes et non transibit super eos ultra
exactor. Exemplum in Gallicanis finibus
fertur auditum. Ratione inter abbatem et
quendam seculi potentem orta est
non levis de possessione contencio.

diu decertatu est ingenis, tandem
conditu e ut agere armis, et ſtellare
patre militu corpus tamquam plia-
turus ingreditur, cuneos ordinat,
acies ſtruit, et ad agendu fortit
omnes mentes inflamat. Rubeſcunt
dia gladius rubet clypei, uociferatio-
nu clamor attollitur, bella ſtringuntur, ſed
ad congrediendu hoſtes oſcitatu ex-
ſpectantur. Abbas aut non in armis iter
ims ſpe ſua ſed in humane ſalutis
auctore conſtituens tutis q ipſe dimi-
cac conſuenant ſinu prohibent toi-
tatu, ſolos aut monachos ſuos
equis impoſuit capita cucullis
operi precepit, ſicq cu illis uelut
galleati et loricati fidei muni-
tentiſſ necnon, ad locu certanis
venit, tuq viri e no ferra ut ſpa-
bat arma conſpiceret ſed tm celeſ-
te atq angelicaz aciez conmiſ ad
uitiſſ, tanta en cu ſuis oibus
dimi timoris horror inuaſit, ut
deſperantes de cquo ptinus ar-
riperent, tre ſe humilr ſtitueret,
indulgenciaz flagitaret. Sic in-
uenen titulos victorie triumphal
obtinuit, qui no inſtrmentalibus
equis, no in micantibus gladiis
ſpez poſuit, ſed ordine tm po-
ſtutere preſumpſit. Dicit eni dominus
in iiiᵒ lib Vegecius renati de
arte militari q paucores certis
fimores ſe nouit habere milites
ex uno latere, aut motez aut
amnez a mac a flum dextere
ſubſidiu, quia cu ad ſolidi tez

dimitt procifideni am metis aſtent
oro, et cumtez celeſte mon-
aſſidua ſupplicatio, cor per aari nec
qui mac affligit coetto, nel q
ſimuales latrab alitat deuotio
magno con hoſtes ex una pte
ferunt ſubſidio. pᵒ. j. machabeor. n.
Iudas machabeus fortis viribus
aiuuente ſua, ſit nobis princeps
militie, et ipſe aget bellu. ſſ
Machabeus inſtrioſius in precio-
ſior aut e ſubtile ingenium que
obſeſſionis a belli iniciu dicitur
mitte addiuu ſui. aquo pius
obtinere caſtra. Dicent pie omnes
et plato ſeiras et vehementias
ſup omnis, ſſ qui derelige bellore
de rei Vegetius quod ſi deat
certo cum multis qui no ſecuris ſub
cum pauciſſis ac fidelissimis ac
potius, ſtrenuis. Ex certitudine ſla-
bet reme vti eum in eos qui du-
ri ſunt et rebelles, no ieos qui
manſueti ſunt et humiles, ſicut in
medicina faciles egritudines cu-
rant per empla ut quedam liqua-
lia, graues a operationes et cau-
tia. j. paralip. xxvjᵒ. poſuit da-
uid milites in damaſco ut ſira
ſerviret ei. Damaſci porro ſan-
gis Syria ſublimis, ut quecum
ſimat nobiles et potentes
ferunt eccomunicatores, quim que
vita eſt aie qui eius ſanguinem
ebibetes, et qui tales excomunicate
ſtepunt audiat petrus damiani
aiunt quidam inquit dominus mo... 4

Sed maioris tituli insignitus consan-
guineam suam nuptiali federe
copulauit prohibitum presertim ex-
communicatus adhesit, et totum ecclesie
censure rigore integre publica
fabulas deputat, cum itaque hic ad
diem indignationis iudicium colligit
ut panes de nuptialibus mensis
impleat an tamen ora predicti
minime tingerent, et dum propter sa-
cerdotalibus se non humiliat quod uigi-
lare ad salutem noluit in cubilo
dormientem repente de celestibus
ueniens fulgur extinxit, exemplum
mouendo diuini furoris semper quod
nullum suo dum uiuet adhibere co-
terrebat medicina. Iudicii compa-
geatur qui clauditur, suspenditur
ecclesie diuina tamen, cogitur et me-
ditari quod panes propositionis in mensa
domini consueuit madnare, clamitur
ora, te canentium deus noster, et ef-
ficitur sic populus sic sacerdos, hoc est
ultimum ecclesie remedium quod cum sum-
ma deliberatione procedere debet in
medium, qui oratione supra de
clericorum silentio principatus laicorum pro-
dit armata consiliis in publicis
et priuatis colloquiis inflat circa
sacerdotum, direptionem rerum, con-
tumelias prosequitur, dicunt se sol-
uere quod non capiunt, propterea aliquis
iniuste puniri, sacris carere quibus
pati sit catholica sententia parere. In Re-
gistro precepit Iheronimus inultibus suis ut
ponerent eos quod est ponere tran-
anathemate. De quo conqueritur

ecclesia si fiat iniuste. Iob x. multiplicas
ira tua et pene militat in me
quod est nimia compassio, qui quos di-
uinis nuncupauerint tantis periculis expo-
nuntur. Sed uidetur multis presbyteris
quod malefactor uoluerit perfundi in ecclesia
fundere apertum, si pingue libus per unam cum eius
coniunctione excommunicare diebus dominicis
et festiuis, et loca adque accederet
qui diu morare in eis cessarent
semper ad unius. Gregorio quod leoni propter
non obiciet quod dimisisse lere exercitum
militarem, qui possit puniri iudei
quod primilegia pauiore non fecit lege
gnem. Sed ut Petrus obstinatum apostolicam
tenens principatum qui negant, ut dam-
merunt presbyterie caritatem quam ui aliter
thorum mansit. Nos ideo indicare ue-
nerabiles presbyteros qui forte non meri-
in omnibus mouerent, non lego quod hic
fecit ut domum Gregorius qui tot
a longobardis rapinas et uiole-
ntias est perpessus. Nos Ambrosius bellum
arrianis intulit non post hec mo-
desta triumphauit. Petrus pacem et
constantiam apostoli ecclesiam tradiderunt
et martires triumphauerunt diuersa supplicia
pertulerunt. Ergo hoc perfide qua uslibet
uiuunt ecclesia nequam ficta corrupiat
me concedere ut catholicus nubere
quod patronus et tutoribus ecclesie
facultatibus laicatus arceas sacerdotum
iniustio uel impio sic conglutinauerant dela-
bant, tamen ecclesia negociis leges
diuinat, forum uel sacerdotale edicta
contrahit ne quod agit in tribunalibus
iudicium et principium scelerum in ecclesie
uita obprobrium et dispendium con-

greſſione bellorum / in Chronica in
Regno multitudo deos implicat
ſe ſecularibus negociis ut ei placeat
at enim ſe probat / Ideo eſt bonus mi-
les qui pro tapida iniuſta iniuctione
ſuscipitur / ſed potius qui reclamans in-
gerit et conſtanter bello non cedit / Ille
ſuſtinens pro patriam / ut uberius
vibrans ſpicula pungentiam inter
conſtantiam et ſcripturam ſi necesse fuit
exponens morti propter iuſticiam ut
libere opprimere animam quia hoc eſt
iuſticia et vita hominis ſicut tirannus

Propter munus gracie paret ſe ad
ſuſcipiendam conſecracionis effi-
caciam ſcribi de quo impedimentum

Postremo tamen munus gracie quod
ad prelatum inclinatur / debet ad ſuſci-
piendum conſecracionis efficaciam / In
in Corinthi vi horta apostolus ne in vacu-
um recipiamus dei graciam / ſed contrarium
in aliquibus videamus / Quidam vitant accepta
gratuitos et conſecracionem / Quidam no-
tant precatores ad officium exercitum
Quidam notant preſcriptos ita aucupium
adveniant / Quidam edificant muros
et terrena manſionem / Vitant enim con-
ſecracionem que ab honore officii eterni
epiſcopi / ſed ſpiritualia emolimenta perci-
piunt et epiſcopales redditus ad uſus
corporales usurpare contendunt
et uſualiter notantur electi non atten-
dentes illud apostoli ne quis deſit gracie
dei / epiſcopalis conſecracio ſemper in honore
impetrantur / ſed exercere honore
et labore pro pugna appetunt volup-
tate / ſeptimum eſt / quod indignum ſe
ipſo facit qui pro iniuſtitia erubeſcit

et quia prius confeſſus eſt coram hominibus
hunc propter coram patre confitebitur
in celeſtibus / ſed primum gracie munus
acceptant pecunie dum rapinis in-
hiant / pauperes opprimunt / affectant
potencia / guerra movent / in que con-
ſecrationis graciam forte non adipiſ-
cuntur / quia gryphes aliter / acci-
piter / milvus / et voltur / que rapa-
ces aves ſunt in lege domini repro-
bantur / et aſcriptio prohibentur / Vero
ne quidam corpus reprobavit dominus
quia ſacrum miſterium erubeſcunt
et iugum eius contrahunt abiciunt /
et elongabit ab eis benedictionem quia
benediccionem gracie noluit / Potest
et quod epiſcopi barbaros et ignaros
ad officium exercendum dantes offen-
ſionem ut utrique iniuſtum ſunt dum
per ſimplicem ſacrilegia dehoneſtant
epiſcopalis eminencie ſacrum / In ſpe-
cie / Dum ſimoniſe ſe prius accipiunt graciam
per alterum / tamen conſecracio tam ben-
dictus multiformis gracie dei
graciam enim quidem quod accipiunt in
gratuita electione debent diffundere
ad alios in officiis exercendo / Sicut
enim corpus eſt unum / et membra habet
multa / et omnia membra corporis cum
ſint multa unum corpus ſunt / Ita et
corpus / anima enim una eſt et omnia
membra vivificat / ſed non una et
eadem vim membris omnibus im-
pendit / et quod alius concedit / alius
negat / oculus enim ab ea recipit
ut cernat / aliis ut vivat / ſed ſpiritum
ut videat / auribus non audiat /

no^a epa

Sicut gratia spiritus sancti vniuersis in christo
renatis vita fidei concedit, quia
iustus ex fide viuit. Que tamen quibus
ab eterne dignitatis iustitia prehibet
nec quibusdam superioribus mem-
bris spiritualia dona concedit, et
vtique sunt oculi distorta ut lusti-
nares siue ana non distinunt, sed
vbique distribuit officium congruum,
ut quodammodo videatur non curare cu-
mo sunt membra siue honesta
siue feda, sed magis loca in quibus
sunt nunc constituta. Sicut spiritus sanctus
ad conferendas spirituales gratias
non tam multum mite quam in cuncta gratiarum
attendit officium, Sic non tam con-
siderant ad gratiam dispensandam
Siue membra ecclesie sunt honesta
siue inhonesta, quam loca ubi
sunt posita. Unde sepe contingit ut
membra que habent excellentiam
officiorum sint deformia, tamen
alia sunt decora, quia que
inhonesta sunt ideo laudan-
torem honestatis habent, sed in hoc
maior confusio quia tamen aliquam gratiam
sacre unctionis nunquam acceperunt
celebrant ordines ecclesias altaria
consecrant vendunt. Abbates et
unctum et vestitum mirabiliter me-
ritantes sacra vice redemptoris
ducunt in questum, tamen eos
quorum ordinatio dubia est sacri
canones non admittat. Nonne
etiam eos episcopos reputamus quorum
consecratio ignoratur, vacat et
quidem prelati non contento mu-
nei vel eius executori sed accipitro
vel venatori. Hii sunt qui in ambitu
celi ludunt, non attendentes quod cle-
ricum et accepit non bene que vult,
afflicto sacrificiis carnis et spiritualis vo-
luptatis. ait apostolus ad Thimotheum: Tu fili
mi confortare in gratia que est in christo
Ihesu. hic est per gratiam in predicta ecclesiam
non nauitatis et accipitrum. video quos-
dam quorum mentes auium delectatio-
nes occupando consumunt que con-
grue gerunt ymaginem Ticii cuius
iecur poete consumunt inuigilant ab a-
uibus deuorari. Talis enim ab aui-
bus deuoratur qui auium vanitate
torquetur, non curam animi sed omnium
susceperunt quorum timendum est ne cum
grege demonum computetur in sinistra
tum edibus qui aues omnibus pretu-
lerunt, volucres celi sit et pisces
maris non aduolutiue concesse sunt
homini sed ad seruitium. Si tamen hec volu-
cres depredatores et rapaces vo-
lucres celi multo crescant, quorum
operatio celum clauditur et inferna
panduntur. Sunt etiam quibus cella curante
pastoris vita sua canum venati-
cum impedit, et canibus
usque ad canos intendunt non aduerten-
tes quod Nicolaus papa suspensionis
et excommunicationis in laicos edidit
episcopum decretum sic decreuit quod
venaticum exercuit. Vnde ad in me-
moriam illustrium potest mem-
qui venatica exercuit gratia vo-
luptatis fecit aci pedez tiam
lz aut [illegible] pla-
cat et venera victor [illegible].

des. auctor romai gnis cuoz
cor fudit meleig apru calidon
uastatore pstrat. Sz qz nobis
dehis que forisz st, que cpato
gentiliu et dm sacerdotu, qui
tenet venai no feas ytudinis
sz homies ut ad fide reuocetur
et moes dedim latebs et dume
tis. Vacat ecl statis et aleis et
ut recordent qd tam dcernit
auctas, ut aleatores epi depona
et hiz statu scptua no posuit p
to sine pudio ymo. Sz. pet. dami
am eppom i ep. ad hildebrandu
aplice sedis elcm. utusqz ludi ges
alee noie cphendit. Sz' dictus
petrus florentie tunc epm qui
in scacos lusisset tria psalteria pcept
ut puiret, et xii paupm pedes
subtotidem numismatu erogatoe,
corpe qz reatoe lauaret, ut quis
culpa manibz et simone comit
te. lauando paupm pedes, manus
suas acotagio reatus ablueret
inprimes alicis ad uestigijs pace
b tu duo que perfluendos ic
tos offendat reformaret, Va
cat ecl edificijs murorz no edi
ficatoibz aiaze ut dicat. In. j. ad
Corl xv habundaius omibz labo
raui Sz no eis cpetit qz pcedit,
gra eius in me vacua no fuit, ut
id qd inc st ps ybu pdam,
no aut eo. Sz gra dei mecu. Si
app3 corz industia. tra trare
pdia, vel domorz edificia, que
glie cosae, qz vinaia costrunt
qz indigne serie claudunt si cla
dissoluunt, si no corp femoralis
casti vl balteus appot. si claustrale
hostia relaxant. Sine vtilibus qz
fimo et tra aut sagmarius impi
guat. Si incultia dmce mess
ut auelliet spina ut tribulus
extirpa, ut ybu dm seminat
Nunqz deo cura e de bobus et
asinis ut tra bones et asinos
plati tanta sollicitudine paciantur

Propter pondus ecclie heant plati vniusitas conuenieciam quo ad quatuor

Porteamus e depode eclie
qd plati moz adolem p
tutu eum ciam. Sicut em mtre
infantulu, sic sua portat ec
clesia cparte sollicitudinis b co
missa, et io ut hanc pticula times
vinat uniuste e pstus. Sz' Mat. xx
portat pondus diei et estus.
Dies tpalis psperitas, estus tep
tatois aduersitas, vn ab altitudine
diei timeat, et insuo teptatois
que adtpus fit plebe custoditet
Hu st gygates q portat orbem
quadrupta pss ponde. Luc. ij. ad
Corl. iiij. p. id qz e monetar
neu b argent pondus eternum
glie, go quatu adduu pplus roto
ahet p orois dulce. Sic
Aaron ho sine quela pporas
depcati cpopul sim vl sine scuti
pfeus orom ut pincessum de
bitatoru allegas restitit ira
dvm. Capite. Et stas mt mor
tuos et viuos p pplo deprecat e
et placat dmi. Nu. xvi. Nuoz. hoc
est pondus salutis. Sz. qz nuoz

inp, recepit pecuniam aaron i redep-
cionem quorundam primogenitorum pro
dus aut hic siclus e q. xx. obu-
los hz ut in duobus preceptis di-
leccionis dei et proximi duplicata su-
net doctrinam decalogi. Sic moy-
ses devicit Amalech elevatis ma-
nibus in celum, manus aut eius pon-
derose erant. Deus ac pondera-
tor e spirituum prov. xvi. Dnus ei spi-
ritus ponderat cum orancium affectus
considerat, et eos reputat maioris
ponderis, quos maioris conspicit
esse fervoris. Caritas qd e pondus i cor-
poribus hoc e amor in spiritibus.
Unde tunc populus deficit quando moyses
manum remisit et prelatus orare de-
sistens qui fatigatus sub pondere tota
deficit ysa. xlvi. onerata nimis quam in pon-
dere usque ad lassitudinem contabuerunt
et contrita sunt simul non potuerunt ser-
vare portantem, et aia eorum i capti-
vitatem ibit. Tales erant antiqui
prelati et dnus obediebat eorum
voci. Accidit aut unum qd recitat
Petrus damianus cui novariensis
epus in tectonia cuidam epo coma-
tor incederet et iminente hora re-
fectionis epus Tentonie qd appo-
neret non haberet estimare cepit, et
cum lacte aium dilatare, et i arcto po-
situs qd apponeret cogitare cum repen-
te grues sicut legitur iniecte co-
gnente exprimunt sup verticem tun-
mati volitare ceperunt, tunc epus
in fervore fidei constitutus dne igitur
pape una degruibus istis ad nos
dicit, ut sing tunis debenedictoris
omine tue satisfaciat cum, in

ca grandicionis divine celitatis virgi-
bum grue deprimitur mox non pri-
corum vel grues celaterus ain om ipor-
deniget, 2c fides que per dilectionem
operatur adimplet. Caritatis adesse im-
talem se probat per consolacionis pulc-
tiorem Levitic xix. Statera iusta
et equa sint pondera. Non sunt equa
pondera qui subditis importabilia impo-
nunt et mt xxiii. digito suo ea mo-
vere nolunt. Hii enim sic pondera qi ut
pres nec subdita portare pnt, vn-
de in sceptis consolacionis pulcriorem re-
putant, alii apportari se subtra-
het z deponet. Hoc ei est pondus
qd dampnat i. pu. et hec in sacu-
lo diversa pondera maius et mi-
nus in prelato, et maius in subditis
qd dampnat. Deutro. xxv. ex de-
creto legis. Ipse ei qui oia constituit
in numero pondere et mensura, prelatorum
requirit opera ponderata, ne pondus
dolosum appareat z vita regiminis co-
tradicat. Sicut degridam epo re-
citat idem Petrus Iohannes comadem
epi pauperculam viduam por-
cum que vel spe sui nicty alebat
precepit auferri suis famulis [illegible]
non seginus parvit, i ca gemitus
effudit, z fletum ut sue b inte
reddet incitamentum, Sz venieus
epus dum lac ab vidue fuit deli-
cias gule sue more pressisset cepit
tue inulug in terit qd nullus me-
dicorum studiis donec vixit evasit
qui, tamen epales insulas mona-
chica professione mutavit z longe
pos temporibus vixit tn usque ad obitum
tanta lesi gutturis laboravit molestia

ut vix cum magna difficultate trahe-
lesi gutturis laborantis alimenta non posset. Adeo
ut adgemina propter inediam singulti-
cum vero fratrum in refectione recumberet vel
discumberet et vix cum tibi caperet in
stomachum retractare potuisset. Ce-
qui bit et idem de Dusino episcopo qui tanta
fama que iniciis conversationis dicitur fecit
vero quinimmo sumptuosis operibus instrui
et balnea preparari, et noctes in mi-
litibus et obsequentium turbis die
duxit leta, cum adhuc limescentibus
cineribus in capitibus fidelium estua-
bat in gurgitatione mero et ven-
tre inflatus? famulorum distendit
et etate multum corpus tum vegetum
et incolumis paralisi repente corripuit
et eius faciem in horrorem visu et
ora distorsit, qui per plures annos
per quemmodum vixit sed hoc in se an-
adversionibus insigne portat. Iste
ergo conversationis sue non observat
pulchritudinem, sed diminutionis pondus
habeat, divina sustinet ultionem
nos timentes quod si dux in presenti sic
peruenit, in futuro cum quanto pondere
teneatur. Job xxxi. Semper
quasi tumentes fluctus super me timui
Deum et pondus eius ferre non potui
Respondere demum quo feratur
terra que reprobat, si me ferre va-
let vix una que purgat. Et no-
biliter dicit quasi tumentes fluctus, tanta
sic in periculo maris tempestate
deprehensi ponderis. Nauis ab ...
ut ... tempora, sic ab ... de ...
temporalia opprimentia ut ...
eterna, sic enim nauis cuatat

elaborata, que ingeebatur oneratur. Con-
trarium ad subditos ut defectus eorum
sustineat prelatus fortitudine. Unde
Moyses Num. xi. Cur imposuisti
pondus universi populi super me? Num-
quid ego concepi hanc multitudinem vel
genui eam ut dicas mihi porta
eos in sinu tuo, sicut portare
solet nutrix infantulum, et defer
eos in terram pro qua iurasti patribus
eorum. Ad intelligentiam spiritualem
apostolus i Thess. ii ait. Facti sumus
parvuli in medio vestrum tamquam si nutrix
foveat filios suos. Nutrix enim
pia sustinet etiam quod parvulus
mamam mordet. Et hoc est
notabile quod Moyses de filiis suis
conquiritur. Et super eodem Deuteronomio
Consilium ei addo dicit. Ubi dicitur
non vales sustinere solus ista
negocia ponderis et magna sunt
tamen instructus adiuvo sic ad eter-
nitatem. Dicit Exodus viros sapientes
et gnaros, quorum conversatio sit
probata in tribubus vestris. Non
enim Moyses labori se subtraxit
sed adiutorium quesivit, quia quanto
multi prelati et dirige offitiis ponderis
quod sustinere sit levius in labore.
Sustineat ergo plus tantum pondus
in virtute grave quam aliene te-
quam infert subditis, non in-
digne adiuvans aut casum
sed equanimiter sustineat, et non
exasperet animum efferatum. Legitur
enim in collacionibus patrum de quodam
dam Herone sene qui quinquaginta
annis in heremo commoratus pol-

labat abstinen sint adō ut
veneō paschal diei abso po
tū pticipatōm coīum cū frib
obtinē in end̄i / in qua fribus
tuēt pannisfaia retentl i cetā
sol agg̃ai nō potāt / nē quā
lacūgz pceptoē legimus sim vidē
psotū in alios relaxasse / q̄ anlū
sathae vē anlū lucis recepit
et eius monitl obediens se i puteū
alassimū ppitā / De anlū spon
sione. nō dubitās se pmitl
sinis non posse distium sbiatē
et in mortis atro vyx potuit
renocaī / hoc dicāt tū pptua
ta platore Sz q̄ ad ppositum
magis ē ut aliorē defectus susti
neat / qd in cord̄ hō scriptū ē sf
audiat Cūm adquedā senē
platū i hēmo / iuuenis accessis
set et se moleste ipsū formica
dicēt et ut vborē solatium et
orois remediū haberet / vbis
eū corripuit acrissimis / nec
defend mochi noīe que titel
lac potuit appetitū libidinis ye
lo ḡo iam vborē acbi[te] domo
tō et despsicada gaupia co
gitati occurrit Abbas Appollo
cōtemplās ex uultu tristitiam
et stisatātā tā istīae audit
abiō se uelle re ad seculū / et
q̄ monchi ee nō posse sed
in Abbis sui suiaz vxorem
ducturū / et tum iste eū cōsola
tur / assrens se q̄ti ē i[n]dī ppeta
ut ta laboris exerceo qm ima

Di abbat peste libāri / poposcit
abeo vnius diei induciab / ut ad
cellam pdā senib appropinquans
expansis manibus orōne fusa cū
lacrimis ait Dñe q̄ solus es ar
bit̄ occultorē meum hinnā l con
uerte impugnatōm iuuenis huius
in sene istū / ut saltem docea
in senectute infirmitati condescendē
uel compati iuniorē hijs dictis vi
dit ethiope nigrū ignita cont
sene iacula iacientē quib cum
essz sauciatus vē amens et eb
ius huc et illuc cursitat et cadē
ma pgredi qua iuuenis iste discē
ssat / qd videns Abbas Appollo
intellexit libidinis telū qd ethiops
iactāt in eius corde fixū / que in
quantū ea te ita pmulx exagitat
tue g̃uil oblitū / q̄ tum iste pre
aui cōsiae et turpi agitatōne
cōfusus recedens i sua libi
nō latē nō vidisti / Reuite mōt
adcella et intēdē te uel igno
ratū hactenus zabulo / uel de
spexit / nō te decorē eē uno
cum q̄ iste cōfligit cottidie adeorz
pfond / qui vnum inte ductum
iaculū pg tatē amorē seiez
quem in hāc solliciitudine nixisti nō
dica r[e]spūr / sed ut vno die sic
potuisti / vn et te. dominus passus
ē sauciari / ut salte in senecta
discēs cōpati infirmitatibus et fra
gilitatibus iuniorē / q̄ iuuene nō
tu n̄ fouisti / sz qui m inte fuit
desperatōne pniciosa deuorandū

ſathane tradiſti, Dia^cta illuſiõe
temptatu. que nequaq̃ tam ve-
hemẽt̃ appetiſſet qui te nunc uſq̃
impetẽ dedignat9 ẽ, ut ꝯſtitue-
re eiꝰ impetret, tu vides ea
ſuis iaculis ignitis antiſpac exp
iure conatuꝰ ẽ, eu intelligens
fortore tui eu tata viole^ua cõ-
flictu intulit vehementer Diſte
go labora^bꝰ ꝯpati arcudinem
quaſſata nõ corpimẽ nõ ꝯpti-
guẽ lignum ſrugans, ſꝫ eruere
eos qui ducunt ad mortẽ, ꝯtin-
tũ ad adũſarios eos cohibeat
p inſti^e rõi^ne. j. Re .xxxj. Totũ
pondꝰ ꝑlij vſꝗ in Saul philiſth-
pugnan tot̃ Saul ſc̃ Nobiles
ꝑlatũ et ꝯtra^m ipugna^b Jnt̃-
ꝑtant^z ei porte cadetes qui
magis norunt bibẽ, qm̃ cõtra hoſ-
tes xpi ꝯfligẽ, treatẽs ꝯ ſtatu-
ũt et yma ꝯnat atq̃ ꝯhauſ-
ta tamẽ ꝑha inire gñi, illic
cadides, illic tendebat, plures
et pinguit ſtudeo ꝑgama cõ-
mere, Deciab auſunt eclie
Cleo nõ deſinũt, cõ^m bellorẽ
exitu in ꝑlatos ꝯuũt, ꝯ ſi
hẽant aliqd ſimul diuidẽ de-
fraudat pocõm eclie ut ꝑlatu
p expien^am dictat ꝗ ꝯtra vm
pondꝰ ſit ſc tollit ꝗ honeſtiõ
ſc hoc ẽ dicõ ꝯmcat, qmd
ei ꝯmcabt Carolꝰ ad olla Bi-
ci ſc colliſimt ꝯfugẽt, vn
ꝑue Eccl^e multo^ns a militibꝰ
ocãdur, ꝯ malũ hc̃ per ꝑla^te
ſimula^nem et inſti^am ꝯtra^
rectitudinem

Ecclia Jncreſc̃t ꝯ ſua pubs ꝯtreat
et ſi i^a nõ ſuffi^t eam ſuppleat
glãꝰ ſolarẽ, hꝰ rei aucꝰ ꝯſij-
nodo Vrbani, ex decreto Gregorij
ex ep̃la Nicolai epi Calliari
ex concilio ꝫ Martini pp̃e, et
ꝯcilio Cartaginen tercio
et ex multis ſciẽ, pr̃um inſtruc-
tionibꝰ emana^t, ꝯſurgat ꝯ-
ꝗ dormiunt et vigilent ſuper
ꝯtẽm ſuum, qz deſidibꝰ imputa^z
qd Allophil et Phileſteis ar-
cha dm̃ capit^z, Saul cũ filiis
cadit, et alarũ eclia dĩ cõ-
cultatur, ꝗ glã^u pet^r rubigo
ꝯſimit, ꝗ xpi ſacra vileſcũt
ꝗ nõ^n dm̃ macinu accipitur
ꝗ Malchꝰ ſeuit in xpm ꝗ
ſur in ꝯcũia et Balthazar
in dm̃ vaſa ſacrilegas manꝰ
ꝯtendit, p^ue gemunt ecli^ce
ꝑdo peit Vn Petrꝰ ꝗ ſupra
recitat deſ nõ xpi ꝗ in prmpta
rupe Neopoli^ue regionis myſ
via pub^ca ſolitarꝰ ꝯtabat, q,
murinu dn̄ nocturno tpe pſallẽt
et feneſtrã cellule ꝯtrã ꝯ ex
ꝑlod^or aperet, ecce vidit mul-
tos ingreſſos hõies tanq̃ Ethio-
pes in tapẽ, et longo tpe tãtu
omniſtas fco ſaginatos ꝯmiaẽ
Jnꝗ eos ingrẽut ꝗ cãut, cũ
ne rei gra hꝰ immictorẽ pabla
enecturet. malignu inquit ſpc
ſiuiꝗ, ꝗ paũꝗ nõ pabla pe-
toribꝰ alendis ſꝫ fomenta

potius igitur hominibus tribue-
dis. Ptolomeus enim in primo pri-
ncipem Capue Padulphum qui
iam decessit et Iohannem nigrum
militum neapolitane civitatis qui
adhuc vivit incolumis. Ollico vi-
di prefatum Iohannem impiger adiit
que videat queque audierat fi-
deliter cuncta narravit. Pride tempore
imperator Otto secundus adversus
Sarracenos preliaturus Cala-
briam festinabat. Hiis ergo auditis
Iohannes ait quomodo vere est nobis im-
peratori Ottoni, et tu eos simul
debemus terre statim pro inda conside-
ratione terrere. porro post im-
peratorem abscessum spondeo
quod et seculum deseram et mochi-
a ordinis habitum sumam, ut autem
probarem utrum verum esset quod ille nar-
rabat nuntium pariter ad menia
Capuana direxit, qui veni-
ens Padulphum iam mortuum
invenit. Ipse quoque niger militum
Iohannes antequam inde post imperatorem
attingeret infra dies xv sumpsit
quo mortuo mons Vesuvius
unde videlicet Gehenna eructuat in
flammas erupit, ut liquido
probaretur quia ferrum quod adeo i-
bi parabatur nichil aliud fuit nisi
ignis truculenti incendium quod pravis
ac reprobis hominibus debebatur.
Nam ut scribit Petrus ibidem quo-
tiens in illis partibus reprobus
dives moritur ignis erumpe-

de predicto monte videtur. tantaque sul-
phuree resine congeries ex ipso
Vesuvio pariter fluit, ut torren-
tem faciat, atque decurrente im-
petu descendat usque in mare. sic hic ibi
videtur. patet quod in Apokalipsi de reprobis
dicitur quia pars eorum erit in stagno
ardenti igne et sulphure quod
est mors secunda. Capitulum quod prelatus

circa doctrine studium debet sacre
esse per meditationem intentus

Magno studio est deliberandum do-
ctrinus ingressum ad regimen
et etiam qualis debeat esse vita pla-
ti. Nunc tamen qualiter doctrine debeat
studio vindicari, ubi primitus ostenditur
quod circa doctrine sacre studium esse
debeat per meditationem intentus. secundo
quod sermo predicationis multum est ei
necessarius. 3o quod sermone et facundia
paratus esse debeat contra gentilium et
hereticorum et Iudeorum insultus. 4o
quod in hiis maxime se exponat pe-
riculis. 5o quod si hec doctrina
non fuit in prelato plurima detri-
menta patietur populus. 6o quod huius
doctrine diversus est modus. Capitulum
prelatus circa doctrine sacre studium
esse debet per meditationem intentus
valde enim inter humana verba et
negocia secularia corda prelatorum
defluunt et exteriorum occupationum
impulsus tumultibus corruunt, sed
per studium meditationis consur-
git meditatio quod patet per ma-
gistrum. psalmista. Quomodo dilexi le-
gem tuam domine tota die meditatio
mea est. Exhibet enim meditatio

carnem mortificat, mentem purificat
proximum edificat, et Christum honorificat.
Carnem enim meditatio mortificat
quia Eccli. xii. Frequens meditatio
carnis est afflictio. Hec est enim
vigilia honestatis que venena
desiccat et tabefacit superfluum carnis
humoris. Eccli. xxxi. Vigilia ho-
nestatis tabefaciet carnes. Propter hoc
Gen. xxiiii. Egressus est Ysaac
ad meditandum inclinata iam die
debilitato scilicet tempore carnalis
fervoris. Quietem eius puritatis meditatus
sum inquit Ps. nocte cum corde meo
et exercitabar et scopebam spiritum
meum. Hec enim meditatio primo
incitat timorem. Ysa. xxxiii. Oculi
eius cernent terram de longe, cor
tuum meditabitur timorem. Dum
enim nos meditatione remotos a
patria timemus supplicia, purificata conscientia.
Secundo induit ardorem, quia tanto
magis ardor quidam intus succendi-
tur et gemituum turba compungit,
quanto magis circa statum proprium medi-
tatur. Unde mentis oculus emundatur.
Dum propheta vim designans huius
ardoris: In meditatione mea
exardescet ignis. Et Ysaias
undas gemitus meditationibus
et suspiria xxxviii ait: Sicut
pullus hirundinis clamabo, medi-
tabor ut columba. Tertio induit
quendam fervidum ~~ardorem~~ amorem
quod propheta notat: Mane in matutinis
inquit meditabor in te. Proximum
meditatio prelati edificat.

Deut. vi. Erunt verba que ego
precipio tibi in corde tuo, narrabis
ea filiis tuis et meditabis se-
debis in domo tua. Propter hoc precipit
Moysi Exo. xxv. Facies quatuor
circulos aureos quos pones per quatuor
arche angulos, faciesque vectes
de lignis sethim, et operies auro
et induces per circulos que sunt in
arche lateribus ut portetur in eis que
semper erunt in circulis, nec umquam
extrahentur ab eis. Archa ecclesia,
quatuor circuli aurei in quatuor arche
angulis doctrina que continetur
in quatuor euangeliorum libris que di-
latatur etiam per quatuor partes orbis.
Vectes de lignis sethim inserta
in circulis prelati fortes et impu-
tribiles ecclesiam portabunt, proximum docebunt,
auro operum splendore vite fulgebunt
et sermone sapientie informabunt, que
semper esse debent in circulis, nec umquam
extrahi ab eis, quia qui docere populum
vacant saltem meditationibus studio
iugiter intendant. Propter hoc enim semper
erant vectes in circulis ut cum move-
retur archa portari si cum intro-
mitterentur vectes posset officium re-
tardari. Quia cum prelatus super aliquo
opere spirituali interrogatur, cum po-
nam meditetur, sed sit in scripturis
premeditatus et semper ad respondendum
paratus. Propter hoc Gregorius in pastorali: Cum
aliquid a subditis pastor inquiritur
ignominiosum valde est si tunc querat
discere cum questionem debet enodare. Sed
circulis vectes inhereant ut semper

138

in cordibus suis eloquia sacra me-
ditantes testante archam sine mo-
ra elevet. si quid vero est p[er]ting[it]
docet. xiiii eo [?] b[ar]oritate in quo
sint cordis intimum collocat et
beneficia que eidem dominus exhibuit
circumspicit et recitat. Quia enim deus
per sapientiam illuminat. Audi cordis
collocationem. Meditacio inquit ps.
cordis mei in conspectu tuo semper.
Audi circumspectionem. Memor fui dierum
meorum antiquorum. meditatus sum in omnibus operibus
tuis etc. Audi sapientie illuminationem.
Eccl. xiiii. Beatus vir qui in sapientia
morabitur et in iusticia meditabitur
circumspectionem dei. Et prov. xv. Mens
iusti meditabitur sapientiam. os im-
piorum redundat malis. Sermo

predicatoribus prelatis et curatis.

Qui in sacre meditacionis studio
ruminat de veritatis pabulo
quod intus dulcescit ruminat prelati
subditos suos inter pascat. De
quorum ore verbum dei tanto dul-
cius auditur quanto eorum tacito ser-
mone gratia non videtur. Quia dep-
rava vita sumunt quod plinguia
proprio consumunt. Unde Gregorius. Cuius
melius, xi. super Ezech. Qui intra
sua intus pensat et ex suo
foris ammonendo alios edificat
qui in corde lingue calamum tin-
git in eo quod manu verbi prius
extrinsecus scribit. Ipse hic in officio
prelacionis intus est verbum predicacionis
Deutero. vi. Erunt verba hec
in corde tuo et narrabis

ea filiis tuis. Hoc enim est verbum
multum afferens fructum. Si tamen
habeat modum debitum et sit in iu-
sticie contentum. Audi fructum prov. xxii.
Nunc Describe verba mea ut multi-
plicentur tibi anni vite. Audi debitum
modum prov. xvi. Favus mellis ver-
ba composita. Audi verbum iusticie contentum
Eccl. xviii. sensati in verbis et ipsi
sapienter egerunt et ipsi intellexerunt
veritatem et iusticiam. Et ipsa xl v.
Egreditur de ore meo verbum iusticie. Est
autem fructus verbi quadruplex. Curat
enim infirmitatem. iiii Reg. ii. Sanate
sunt aque iuxta verbum Elizei quod
locutus est. Sap. xvi. Quia sanat verbum
a nimium infirmitate peccati. Quia misit verbum
suum et sanavit eos et eripuit eos
de interitionibus eorum. Sicut enim cor-
poribus infirmitatibus sic anima pravis af-
fectionibus et pluribus. Unde et cor-
rumpitur celerius et sanatur difficilius.
Sicut autem medicina qua corpora
curat medicamentum varietates et
adiutoria diversa requirit et aliqui
exemplo beneficio actis naturalibus vel op-
erationis sompnum corporis eger sanitatem
sine labore medicine. Ita sunt diver-
sitates infirmitatum spiritualium quiescenda
et sermonum diversitas et verborum. Sed
in hoc differt quia in remediis anime
solum verbum est medicina. non aliud
absque non aliud sanum nisi tantum vel
sopnus vel actus medicamentum tepeies
non alia medicatura. Nam per verbum
et iacentem animam suscitamus et tu-
mentem reprimimus et fessam reficimus
et que videntur de esse supplemus (

Mt viii, tu dic verbo et ſanabitur
pueri ſpus infirmatꝰ Neqȝ enim h'-
ba neqȝ malagma ſanauit eos ſed due
ſmo tuus · conſuat ſanitatem Deu-
tro viii et Mt iiii Non in ſolo pane
viuit homo ſed in omni verbo qd procedit
de ore dei Sicut pane non ſuatur
corpus in ſanitate ſua ut ſine verbo
perdita omnibus aīa Si enim ita cith-
lethas videmus qui utuntur cibis quei-
entibus ut conſumentur in ſuis viis ne
potum modice neglige deſtitu-
antur in eis vires corporee quid
dicit facere in pane verbi proponere q
hnt corpus ethe cuſtoditur ꝑpheta Hec
ovo, verbum dei fortitudinem creſcebat et
ecclia confortabatur Edificat caritatem
·i Joh y Qui enim ſuat verbum eius vere
in eo caritas dei perfecta eſt ꝑpheta in ſer-
mone ſpu predicatur et caritatibus in audie-
tibus roboratur Eccī xlviii Surrexit
helyas ꝑpheta qui ignis et verbum eius
qui facula ardebat hic eſt ignis pec-
cata conſumens, aīam non affligens
ardens ſuauiter, deſolans feliciter Eſt
enim carbo deſolatorius ut dicat qui
verbum ignitum inflamat, totaliter
cor meum intra me, et in medita-
tione mea exardeſcet ignis, hic
igne conſumpta omni labe peccati et
rubigine viciorum iam emundata et
ſerenata conſcientia ſentitur ſubita quedam
et inſolita latitudo mentis et infu-
ſio luminis qui illuminat intellectum, ſic ca-
lor inflamat affectum, ſed ſtante
pietate cor xl criminoſis, vadit in te
claritatem non ſe infundit per apta hoſ-
tia ſed per anguſta foramina, quia
videmus per ſpeculum in enigmate, quan-
tacumque ſunt · in modum vie perfectionis pre-
Delectat ad ſuauitatem Eccī xviii
Nonne ardorem refrigerabit ros
ſic verbum melius quam datum Ros
enim temporibus reducat tepiem et ipporcionale
tollit ardorem Sic verbum
in aīam leticiam inducat et expulſiuis
ſeparans omnem inordinata affectionem
Jere xv factum eſt michi verbum tuum in
gaudium et leticiam cordis mei
hac enim indiget aīa inter peregrina conſola-
tione, quamdiu degit in huius exili-
peregrinacione Cantabiles michi erant
iuſtificationes tue in loco peregrinacionis
mee, hiis enim canticis recreabam-
tur vino inebriamur ut tremorem ob-
liuiſcamur Jere xxiii factus ſum quaſi
vir ebrius et homo madidus a vino
a facie domini et a facie ſtorum verborum
eius, beant qui verbum doctrine plati
modum debitum non excedunt ut
dicit Apls i Cor xiiii volo in eccleſia
quinqȝ verba loqui, quia penſare
debet, quid loquatur, quo loquatur qui
loquatur, qualiter et quantum loquatur
Si enim verum horum defuit locutio
teſte Gregorio omnia per ſuper ſunt
apta non erit, Conſideret ergo quod
loquatur omnibus ſemper ut verbum predicatum
ſale gratie condiatur Luc iiii mirabantur
de verbis gratie que pro-
cedebant de ore eius verba gratie
non verba ſuperbie vel ſtulticie
Job xxxiiii verba eius non ſonat

disciplina. Eccli xxxii Age co-
gitationes tuas non in delectationibus
in verbis superbis Consideret et quomodo
loquatur quia sepe verbum incre-
pationis in prima parte recepit altera
non admittit Nam et verbum dei in
aures penitus stultorum est, sed hiis qui
salvi fiunt id est nobis virtus dei est
Sed et verbum domini quamvis valeat
trahi et utile quamvis proferatur Prov.
xxv Gloria dei celare verbum et
gloria regis est investigare sermonem
hoc enim predicatione recipientem
verbum dei Eccli Eccli xix Sagitta
infixa in femore canis verbum in
corde stulti Consideret et quomodo
loquatur quia sepe increpatio differtur
que postmodum benigne suscipitur
Prov. xxv mala aurea in
lectis argenteis qui profert verbum
in tempore suo Sicut enim fructus an-
tequam colligatur et perdit Sic verba
bona prolata non in tempore suo effica-
ciam non sentiunt. unde apostolus discipulum
suum instruens de verbo predicationis
ad Thimotheum iiii° cum dixisset predica
verbum. subiungit insta opportune
importune, id est volentibus importune sed
insistit opportune quia verbum apud
audientes sua vilitate se destituit
si hoc importunius opportunitate
prestat. Consideret et qualiter loquatur
quia verba frequenter que unum
ad sanitatem revocat aliud vul-
nerat propter hoc Eccli xxviii Cludo
aurum tuum et argentum tuum con-
fla et verbis tuis facito sta-
teram et frenos oribus tuis rectos
Et attende ne forte labaris

in lingua et cadas in conspectu
inimicorum insidiantium et Contingen-
da enim sunt verba et corpora et p-
rum modanda que appendentur
in statera. verba enim sapientum statera
ponderabuntur ut ordinate omnia pro-
ferantur Unde et verecundi sunt leniter
arguendi ne si asperius increpentur vel
in desperationem cadat vel forte fra-
gatur Impudentes autem dure aspe-
re et graviter increpandi. quia si leniter
arguerentur ad maiores culpas compa-
rationem peiorum culpas et suas non
cognoscunt ut principem increpatores. et si
eos increpatores leves fiunt credunt
culpas leviores Consideret etiam quantum
loquatur Prov. xviii Ubi verba plurima ibi
frequenter egestas Sicut enim in arbore
primus est fructus ubi est foliorum uber-
tas. eis enim qui multa fere non possunt
quod longius verbum prolixius est eis
fastidium generat. unde pauca danda
sunt infirmis maiora que audiat et
retineat et corporum corda penitentie
dolore compungant Cum enim multa
retinere non possunt eos omnia simul ad-
mittunt. et impleantur, id est Mercx vi
Intinctura sunt aures eorum et au-
dire non possunt et factum est illis verbum
domini in obprobrium. Ecc Iob primum
verba laxantur ultra fine debitum
Sit etiam iusticie compressum vel co-
erceri ut adminicet vicia et vir-
tutibus penam et gloriam tam breviter
sermonibus de vitiis Jere. i Ecce dedi
verba mea in ore tuo. et constitui te
ut evellas avariciam temporalium et de-
struas lasciviam carnalium et dis-
perdas superbiam prelatorum. et dissi-

pes invidiam emulorum [illegible] enim sunt
quatuor reges contra quinque pugnantes cum
quinque regulos sodomorum hoc est quinque sensibus
corporis subditorum. De virtutibus contra
dict. xxvi. Non infamio inquit Paulus
optime feste, sed veritatis et sobrietatis verba
eloquor. loquebatur enim de passione Christi
que stultis insipienda est predicatori. inde
procedunt virtutes etiam informantes. hec
est verbum quod deus confert cum virtute
multa. verbum quasi ignis ardens et quasi mal-
leus conterens petras. Jere-
mie. Ego faciam verbum istud quod qui audie-
rit tinniebunt ambe aures eius. Cunctis enim non
stupeat cum de die iudicii et penis
reproborum cogitat. De quo Petrus ait
Celi qui nunc sunt et terra eodem verbo re-
posita sunt igni reservata in igne iudicii
et perditionis impiorum hominum. hoc erit
verbum asperum. Ite maledicti in ignem
eternum qui paratus est dyabolo et angelis eius
scilicet tenentissimis draconibus quibus anima il-
ligabatur spiritibus suis ienasibilibus. sic
quo recordor cuiusdam peregrini qui re-
quisitus de causa sue peregrinationis ita re-
spondit. pergebam ad linguam recidenda cum
quodam meo comitantico cum trabalibus
magnis serpentes duobus attollens stamo-
sa colla capitibus simiosis flexibus
obrepebat. qui nos ambulantes
appetiit et scintillans oculis linguis ci-
sulis ora expandens in nos impetum
fecit. sed socius meus librata securi unius
caput abscidit. Et mox fremitum
ex eius naribus reddit. Secundus ser-
pens in furoris implacabiliter efferatus
in sublime se erigit et solum rema-
nat caput extulit. atrocemque socium
voluens morsibus apprehendit. quem
mox ut inuasit spinosis eius spiris
implicuit et inuoluit. totumque ho-
minem suis viribus uendicans in
subterranee specus latebras appor-
tat. Ego dum trahetur ille qui solum
poterat me flagitat. inter clamo-
res ingeminat uoces. ut uel ipse
super impetu adiutor adcurrerem uel
securim que in meis erat manibus
porrigere festinarem. Ego autem infelix
et degener ultricibus flammis obnoxius
et ipse mitto aserpentibus deuorandus
de in homicide cotremui. et cum mai-
bus erat agendum causa deiante non
pedibus fugam parui. Itaque asacerdo sibi
iniunctum in hoc exilium patior. nec
ut veniam mortis illius auctore de-
flere compellor que nimium geme-
re talant. Hystorie. ita totum cor
meum tremescit et totum ut nunc
cum cordis mei formidine non sta-
bo tradere ut valeam sinere perfec-
meditor cum spe. erat homo et bestia
duo parit in spelunca. non mediator
intervenit, non receptor attendit. Siccum
sane cor pietas non emollit. pre-
sertim cum rabide voracitati hoc est
superaddit ut illa te confuderit gentibus
vleo copertum. quesivi que meus in
fert homines tunc esse potuit cum preda fer-
esset hostis. nescio misera cum euade-
re nunc spes sit esset. sed potius crudelis
dentibus in esca traditus ferina ex-
tincta ingluuie satiatur. hinc for-
midolosi causa spem in mea sepe
mente depingo. mox quoque dracone
illum totum trucidet autem uerum quo
rapiat ut deuoret animas confida-
te pie eo. Isti semper uistilium repetens

quem sophia cantabat Ne quando rapi-
at ut leo animam meam dum non est qui
redimat neque et cetera. Deprimus Zach au-
diuit ab angelo verba bona verba con-
solatoria Zacharie .i. Quem fratres suffraga-
tis verbum solacii Sicut enim solatium
sunt miseri cum se detractus ergastu-
lo audiunt liberari Sic electi
gaudiis gaudent in minus cum depri-
mis verba sic audiunt que succession-
sunt eis Tertium plantum sermone et facun-
dia debet esse parum contra gentilium Iu-
deorum hereticorum malorum christianorum in-
sultus De confusione gentilium quia
ad diuine essentie unitatem personarum
trinitatem filii dei patre natiuitatem gloriae
eternitatem De confusione Iudeorum
quia similiter viuunt quia inutiliter
Messiam venturum esse credunt quia
pulsi de lege et prophetis seruant
quam dampnabiliter legem suam cus-
todiunt De confusione hereticorum quia
merito se diuisi sunt quia unitatem ecclesie
diuidunt quia veritatem scripture cor-
rumpunt quia eterne morti obliga-
ti sunt et de quadragesima causa erroris
De confusione malorum christianorum
sub quadragesima metaphora

De sermone et facundia parum esse debet contra gentilium et Iudeorum insultus.

Est autem sermonis efficacia prelato necessaria cum debeat esse promptus contra paganorum Iudeorum hereticorum malorum christianorum insultus
Non enim ei una tamen incumbit spes
triumphandi et ideo debet eruditus esse
in omni certatio triumphandi Sicut
tas enim tunc fuit extra portae immu-
data muris tuta est ab obside-
tibus inimicis Si non patuit spa-
cium unius posterule Nichil eis
dicit in reliquis partibus munita esse sta-
tum ecclesie tunc etiam prominu-
niuit sollicitudo pastoris omnes ini-
micorum insidias deridebit Si non
spatium pateat non munitur ciuitas omni
sua districtioribus periculo subiacebit
Quid ergo mirum est si pastor paga-
nis obstat aut philosophis et
capitanis Iudeis uel manicheis ut
non resistat pseudo christianis que
omnia sunt inter est per gladium spiritus quod
est verbum dei Sic enim confunduntur hos-
tes vii pt Saluasti nos de affli-
gentibus nos et odientes nos con-
fudisti Confundentur ergo primo Gen-
tiles abnegantes diuine essentie
vnitatem personarum trinitatem filii de
patre natiuitatem et glorie eternitatem etiam
huius expediamus nos paucis vtentes
auctoribus et exemplis Diuine essentie
vnitatem negat gentilis qui turba
deorum sculptilium et conflatilium
ponit sed confundantur qui adorant sculp-
tilia et gloriantur in simulacris
suis Et audi Israel dominus deus tuus
vnus est Et ysaias Ego inquit dominus
primus et nouissimus preter me non
est deus ante me non est genitus
et post me non erit primo si plures
ponamus deos aut non esset inter
eos differentia et tunc non esset nisi vnus
aut esset inter eos differentia ergo ad-
heret vnus ad non alius nec unus
ergo esset deus cum deus esse omnipotentem
et omnibus bonis plenitudinem habere

in se credamus. Cum enim dubitat deum
esse sit phm indiget pena, sic
qui dubitat nive esse albam indiget
sensu. Cum ei non credat esse igne
cum abeo incessanter sentit ardo
re, qui dubitat esse fonte cum
flumen videt totum per continuitatem
successionis. Ysidorus Ethym. xviii. Ama
gines creature et spei pt cator
eorum vidi. Ysa. xl. Levate ocu
los vestros in excelsum et videte
quis creavit haec. Item si fabri ydolo qui
fabricat eorum apponeret vel insereret
illud ydolum suum artifice et co
gnosceret et adoraret, privationem etiam
tinctorum negat, sed quia scriptorum non
accipit scribas, quasi lapide quo
lapideos inganamus confusionem ut ex
emplorum lapidibus lapideos percuti
ar, percussus quassetur, quassatus commi
nuatur, comminutus in pulverem co
nvertatur, conversus in pulverem conspluatur.
conplutus sciatur. Satis scio, sciet,
non quod comburatur igni, sed qui hor
reo recondatur. Confundantur et
et convertantur retrorsum omnes qui
oderunt Syon. Item mens quae intel
ligit est generans verbum nec est verbum sine
proprio verbi et memorie quae tamen et
sunt actibus diversa, sed tamen unum
substantia vel natura. Videbis hoc cum oculo
tuo intueri quendam filium tamen tel
vel aparens, sicut mente vocatur me
diam, mente dicatur intelligentiam, in
tern dicatur voluntatem. Est igitur in
mente hominis memoria intelligentia
et voluntas. Haec autem tria sunt
una mens, sed nec memoria est intel
ligentia nec voluntas, in eodem totum
solis radium video, sentio ca
lorem et agnosco splendorem, haec
tria sunt unus sensus, nullum tamen illorum
est alterum. Dicit in prima messa legis gloria
dei patris filius est a patre et spiritus sanctus
ab utroque et tamen pater et filius et
spiritus sanctus sunt eiusdem substantie, eiusdem
potentie et glorie, non tamen sunt tres dii
sed in tribus personis sunt una substantia et
unus potestas et in una substantia tres per
sonis etc. Comparatur quantum rivum qui
diminuatur in stagnum, una est aqua
non tamen fons rivus ac stagnum
quorum contrarium parte. Unde appellat
scriptura Gen. xviii. Abraham tres vi
dit et unum adoravit. Filium depre
natum tamen negat et gentilis. Unde
Ysa. xl. hic confundetur et erubes
cent omnes qui pugnant adversus
te. Confundantur autem quoniam scripsit de
eis hermes eorum philosophus in libro qui
appellatur logostileos, id est verbum
perfectum. Illius dilexit deus deum
secundum unigenitum suum, et iste filius
benedicti dei atque bone voluntatis,
cuius nomen non potest humanus ore narrari.
Item ergo dicat paganus, deus si
delectatus est a filio indiguit generatio
si horruerit coniugium non habet
filium, coniuge deus quolibet abiciatur,
a corde tuo impura pravitas
et audi quid dicat Sibilla. Filius
in [illegible] deus dedit hominibus
fidelibus colendum, ipsum tamen agnoscere
noscere unum dei filium esse huic

et filium dei alibi appellat con-
silium vel consiliarium sine simbo-
lon quia vocabitur nomen eius sicut
ysa. consiliarius deus fortis quia
ergo deus numquam fuit sine consilio
unde numquam pater potuit esse sine filio
Est ergo in summa trinitate pater qui
filium genuit. filius qui genitus est a patre
spiritus sanctus qui ab utroque procedit. Nec
in ista genitura vel processione dam-
num defectus vel diminucionis passa
est in patre divina substancia Sicut enim lu-
mine sumitur sine diminucione
luminis a quo sumitur sic coequalis a patre
filius, et utrique coequalis ab utroque pro-
cedit spiritus sanctus quomodo autem hij
duobus a processionibus humana racio
non attingit, quia quomodo eius
quis enarrabit, et aliqualiter et
tenuiter possimus huius fidei intelligentiam
explorare supponamus Dei filium in sacra
scriptura sicut sapiencia, verbum
lumen appellatur, sicut dicit Anathasius
contra Arrium disputans, sapiencia
est quo cuncta cogitantur sapienter quia
cogitata disponuntur Virtus qua
disposita perficiuntur, verbum quo per-
fecta nunciantur, lumine quo nunci-
ata clarescunt, Et hec omnia
nomina speciebus non diversa. sed una
est utique Deus quia sub omnium sermonis
eminencia magnitudo veritatis in-
notescere non potuit, ideo multa
distinguuntur appellacione propter veritatis multi-
plicitatem quia ergo consilium est, non
separatur. quia utique a corde non scinditur
quia sapiens a sapiencia non secernitur quia
sermo a flatu non dividitur, quia
verbum a proferente ore non aufertur
quia splendor a suo lumine nulla
secione discriminatur, Manifestum
est patrem nec augmentum, nec detri-
mentum filium quando sensisse
quia sicut in Deo nata insunt, et in pre-
meis nata inest Dicit filius de
Joh xiiij ego in patre et pater in me
est, esse aut in patre filium non
est copia opulencius, vel redundans
et quia ipse in esse non reciperet
Arrius, ideo calumpniabatur quod effluen-
ciam et detrimenta iactura est
cum cor sapienciam genuit, dum con-
silium mentis generat dum ob sermonem
profert, dum lumen splendorem emit-
tit, quia lumen in splendore et splendor
in lumine est Ista quia neutrum sine
altero esse non potest ergo pater non effluit
ex se tamen ex copia redundante
sed ex se et in se sicud sapiens
sapienciam generat, et ideo ex sue infi-
nitatis magnitudine nunquam omnino
recessit, sicud ut a se dimissit
porcionem sue substancie, cum lumen quan-
do splendorem substanciam suam non dimi-
dat Sed licet eternitate et negat sim-
torum glorificatum in celo collocari
et eternitatis gloria sit vestiri Argume-
tantur enim de ponderibus elementorum
sequentes plurimis magistrum
Unde cum terra sit corpus infimum sicut
qua aqua, et sicut aqua aer et
sicut aera celum, terrenum corpus ut
dicunt in celo non collocabitur, quia
momentis propriis ut ordine suum
teneat singula elementa librantur
sed sicut dicitur ysa xxx Confu-

dent· oms qui opan' litiu plectt'
et tepen' subtilia· sophistica s· ar-
gu'ta Nam mac' videm9 ee terena
cor qui gs dona' aium corpibus
plumare et penare lenitem quu9
terena cor sua portet' in ac' dabt
et vnite corpib9 hom9 immorta'
fcib p qua in sumo celo valeat
hitare gnia ecl cor et terea sit
e plubu natat in aqua / et tre
supferim du form' p artifi in
ymo ti na terarz corpm· mo
deprimat aiab deorsu· qre na'
e sr omez loca corporea· non
e miru· si phs ne' tam excel
lent' mirac'· cor' ei9 leue' in
celum Sed dicunt alr secta reb
mathometi· pmisit deo machu
meto suo ppte credentib9 legi
sue padisum· i· loca delitiar
pt flucyb9 aquis irriguu· iqo
sedes hebunt ppetuas, ptege
eos arborz vmbra / ut frigore
affligat' nec calore· om cibozum
nesten' gnib9· sericis induent'
nestib9· iungent' vginib9 qs nec
hmaug nec demoiacus violauit
attactus· et cetra que i lege
eius plenius ptinet' & sic scptu
e Jer· xo· Confusus e oib artifex
i sculptili qr fclm e q conflat
Ille artifex mathometus q me
daca confla't et plege teneda
ptetalib9 h precepit Deq9 insta
Qi deo dedit no e etin' cor-
pm glia· qua si comedat he-
bunt cor aialia et p 9sequs

corrupti'ha

De confusione Iudeorum quia simulate vivunt cap'l

Paulus multo mag' sqnales
trebat et confundebat Iudeos
Act ix· qtra hnt Iudeu no3
magnope laborare confundunt
eu coditeb sui· pugnet· lex con
impiu et pphe· Confundan' go
qr simulr viuut· qr intalr mes
siam ncturu ee credut / quia
puiblr delege et pphis sentiut
qr dampnablr legem sua cus
to'ut Jstue confunda' pnt qu f
tata viltem sim' ferunt ex
pprop portabunt confusiom sua
et omez pnai'om qua pnaicati
st i me dt dus Jesum eu xpm
dnm dei filiu i mundu phuano
gne negauint aduenisse et
adhuc neget coti' et in ei9 grus
sata st nece do' ppam confessi fu
erunt inq'tem Nuq' putez eua
det captiu'te / et io mdoa9 que
st simul'l eorz ca / vt videat'
p quib9 mediaa / ctu e q per
anos septua'ta pnb fuerunt in
babilone quia faciebat que ab
erat phibita inlege / sic fere-
ait Circuite vias urbis et qui
te in plateis eis an inueniat'
viru faciete3 iudiciu et que-
rete3 fidez· ppicius ed ei / per
cauint· sustinuerut· et rediert
Sz cum iam mille ducetis
octogita anis vilissima susti-
nuerut simul'tez· no pnt asse
pstima con9· nu9 ei ppha ht
dt Sz dic doctores Iudeoz

q edificato teplo dei i manu
corum principe tradidit perit cum
ligatis manibus et pedibus vivum
oculum eruli fuit et in illa die
non licet peccatum in homicidio et in
ydolatria et consimilibus decipie-
di, et cum tercentis annis a subver-
sione Iherusalem sicut ipsi asserunt tunc
prophetia non fuit non quia boni non erant
sed quia temporibus prophete non fuit. Non
mirum esse cum secundum verum fide, que fuit
tunc prope captivitatem, sicut enim
illo tempore prophetia vacavit sicut ipsi asse-
runt homines magne vite qui
miracula faciebat. Dicit de Iohanne
filio Zacharie, et de Anna filio
Dora, et de Herodes filio gimno
nus, et de Ethiba filio exposuit
quorum excellentias qui videre no-
lunt videat, quod inde Petrus
Alphunsi dicit, in prima scilicet babilonica
captivitate tunc seminaverunt agros et
vineas coluerunt, cum vita corporali
vixerunt. Sed in ista non quia continua-
verunt adhuc occisi sunt, cremati et
venditi, et pro uno argento xxx
sunt dati, et in naves sine remige
pellagus missi. Unde Iosephus
dicit, vendidis in vilis cunis in se-
nos et ancillas et non erit qui
emat, et in hac secunda similiter prohibi-
ti sunt filios erudire legem tenere
vel docere, immo prohibitum publica-
tum est, ut si quis Iudeorum puellam
virginem duceret prius eam ad primum
principem duceret, ut cum ea dormi-
ret, sicut ad Iudeum rediens nubere,
cum ergo in tanto tempore fuerint in vi-
litate et scriptum sit quod non occiderent
patres pro filiis, nec filii portabunt ini-
quitatem patris, puto quod iam omnis in-
iquitas remanet, quod opera priorum suorum
exequuntur, inicum sit valent et si pa-
trum opera passorum dimitterent de
captivitate exirent. Unde non dicant
amplius patres nostri peccaverunt et non
sunt, et nos iniquitates eorum portamus.
Illa in babilonis transmigratione
septuaginta annis demorati sunt, et
qui deliquerunt puniti sunt et in soli-
tudine xl annis mortui sunt ipsi col-
dices in pectore sue exploratione
et consumptis patribus filii qui non pecca-
verunt ingressi sunt terram promissionis
sed quia Iudei filium dei tradiderunt
et omnem suam progeniem pati consen-
tanea et perpetue esse fuerunt, in quanti
pena liunt sicut ipsi dixerunt Sanguis
eius super nos et super filios nostros.
Et licet indigni sint vita pro quorum
miseria eruantur est que in vita
enorma maius fuit hoc peccatum quam
vitulum adorare, cum ceperit triplicata
pena puniuntur. Unde, pena ut sint
universis gentibus quod fuerunt in pro-
verbium et fabula. Unde scriptum est: Et eris
perditus in proverbium et fabulam omnibus
populis ad quos introduxerit te dominus.
Et que secuntur. Unde si dominus qui pre-
scivit Iudeos penitus delevisset
eorum infamia et opprobrium iam
cessasset, sed quia providit deus
quosdam de eorum semine esse

occiderunt

saluandos qz . si ipsa . Si inveni
a gram in oculis . et dicit ne dis
sipes id qui benedictio dni e . sic
faciam ppt servos meos / 3o quia
sumarii veri sr et fidem veram
confirmat dum libros legunt qs
no intelligunt . Sic Num xiij duo
botrum in vecte portabat . vnus
posterior qui botrum videbat . alius
anterior qui no videbat / 4o qz
xpus pro eis rogat dicens Ne occi
das eos sed disperge i o[s] i virtute
tua et depone eos protector meus
dne . Sic ergo confusio Dequa
ipsa Job Servi mei letabuntur et
vos confundemini / servi mei lauda
bunt pro exultatione cordis et vos
clamabitis et dimittetis nomen
vestrum in iuramentum electis meis
ac si diceret Iurabunt iusti mei
in nomen vestrum / sic usque hodie xpi
anis iurando dicitur tu aliquid volunt
facere qd rogatur Iudeus sum ego
si faciam . Sz aut propter xpm susti
neat id dispendium Amos dicit
qd sc 4or i sup scelerib non convertet
eum / eo qd vendidit argento ius
tum Et hoc dicitur sup scelerib israel
tu no israel sz Iuda xpm ven
dit nichil impendit / qz scelera
palis aliorum pot / et forte cum
Iuda ymo sine forte magna
ps filiorum beniamin et levi
tunc in scelus dicitur affuisse / et cer
to qd no corporaliter affuissent
quia tunc corpore plus mente
consensit multo pena sustinet / qz
voluntas pro facto reputanda est

Non enim Salomon ydola fabricavit
sz quia vxoribus et concubinis con
sensum prebuit cum fabricasse scriptura
dicit Nec dicitur michi qd iustus iste
Ioseph quem fratres vendiderunt
xxx argenteis hic quedam Iudeorum
principes decem de melioribus
istius populi . s . Ananiam filium
Beadiomis Symeon Samahel
bismael Elizei et Ethiba et
ceteros in carcere miserunt eo qd
iustum vendiderunt et eos morte
affecerunt pro eo qd Ioseph vendiderunt
fratres sui qd no videtur racionale ut
penam dubs exigeret de peccato quod
perpetratum fuerat an annos quin
gentos et mille et maxime
in tempibus quibus Ioseph venditus
fuit nulla lex data erat qua pu
niens reos morti reos eos convincere
possent / Ergo de iusto dz michi
Dequo ipsa A finibus terre laudes
audimus gloriam iusti Nullius
enim iusti tantas laudes legimus
convenisse ut pervenirent usque ad
fines terre / preterea si de Ioseph in
telligi voluisset quid dicitur sic quia
no vendidit eum . i . sup scelera no
scelera si primum dixisset / hic eciam
videtur fuisse peccatum primum Iudeorum
propter qd pro peccatis filii israel passi
sunt preterea diuissi in ingenuis sed
pacta pena libati sunt a culpa / sic
Pro concludo qd tm sit Iudeorum
timeri . qd indulgenciam nulla sequatur
sed in totum israel propter divina sua
debachatur et pena eorum iusti in
que peccatum est no vincitur

pmat3, et reatz ille in simoe
hebreo tali vocalo describa3
quale illi qui dnm nega
impoit3, Vendicio autem Iudi
no equa vendicioi di, patz
q iustu hoiem vendiderut pcii
filiu dei, et ppt hc pares st
in culpa dni negatl, vn qd
dr in aucte pdca Sup qtuor
l sup qrto no quertz eu s mo-
rem hebreia simois Vn in
pp°oze tu st in diffi lia etiptu
que peuz iqud Sicut hebq
ht q m°oz p qrto posiut, quia
alias septe emaret, tu tn bn
de 4or enuet Forte g° pim
peim fuit vniusale pplo tn
in hemo vitulu coflatile ado
rauut, in q° fco dni satis ne
gauit, et io que fuit dni qz
ab omnibz lre ppetratu Sm
sile, in quo negauit dni et oes
ppl peauit qn Ieroboam vi
tulos fabrca et ab oibz adora-
ri costituit 3m q dr pphas vr.
si eadh voluntte occiderut, et cor
dea stepsint, 4m fuit qui
q xpm dr filu et hoiem
modocnassimu occiderut. ppt q
tam longe fimutl ob pbrm
hueront, ut de ipa potuit epi
re do adtor sum redeub pa
prm suoz in sepis cosenciey
noluut oppiare, s unidata
mete aculpa. se eos pietas
mop dina sitout Ysa. assit
et qp° hoc oppo et tu uu-
ut genciu plem do te isrl
salub erit, Confundamq eciaz
Iudeos quia in vale uetuz
ce messiam credut no adu
tenu. q ysa pp. legut q non
mo cofunde3 Iacob s tu vidit
filios suos sancti tes no uu meu
stad au aduetum xpi detru
deli te genciu confusio no acci
dit isrl Sz pa qm in carne
xpus appuit et pdica bn aplis
gencium mlti dos in filiu dei cre
didit tuc isrl cofusus et ob
tetatz obstupuit, et vide po
tuit mai te vni messia i carne
venisse eu illiatz e pplus ge
ciu suscipi nb xpm, et cofusa
cotabuit pplb Iudeoz micthee
vij° Educet me dns in luce
videbo iusti am eiq et aspiciet
me inimica mea /et opie con
fusione, hic aut doctores aliq
satis scpsiut de approbacione scp
te etatis ut Iulianq ponitus
cou Iudeos, tu ad ppositu nobis
sude, q xpus eo tpe uenit
quo ipm venturu pphetatum
fuit, hc g° declarat cuiqul
lib mdo reddita / nouitas
mirab loze exhibita, Digitas
Iudeoz pdita, uitas ministroz Vitas
reuelata De tnglli te belloz
pb dic3 in diebz eiq iusti
et hundai pacl Et ysa ij°
Erit in nouissimis diebz ppitq
mos domq dni et sc3 cofla
but gla os suos in vomes
no leuabt gels cou getem
gla m nc epecebur vlt adpre
liu Et micthee iiij Erit i no
uissimo dieze mons domq

dum ꝑpatu no finiet gentes ad
usus gentes gla[m] Scz̄ · nati
uit xp̄s implet̄u legimq; tum
an[li] initiauit glam dō et pa
ce hominib; Unde in antiquis
historijs Romanoꝝ legit̄ usq;
ad primu[m] adui Cezaris Augu-
ti tum xlij[o] ano xp̄us natus
ē in Judea · fuisse discordia
in toto orbe terraꝝ et sin[las]
nationes cōu[m] vicinas hostes ex-
stitisse studio ꝑliandi · Ita ut te
deuit et tedeūt ꝑ orto dno qu
sub pside Syrie Cyrino pa
ē in orbe terraꝝ facta descriptio
tūc oīa ꝑlia cessauit · et i pa
ce agros et vineas colunt
ꝫ tum messias Judeoꝝ ueiet
no erit in dieb; illis pax et
tranquilli[s] Surget ex gēs con
gente et rgnum adūsus regnum
et ꝑ Messia recipiet antiq̄ ꝑꝫ
et q̄ duo ꝑphe Michea et
Ysa[as] dnt in nouissis tpibz
intel[ligunt] nolūt no fine mundi ꝫ
tpe in quo futurum erat ut illi
regin defectus · dies · s̄ · nouissi[os]
appellan[tur] q̄ in eo ꝑ[o] rgno et
ꝑphis deficientibz · nouissimi ap-
bati st̄ qu heodes alienigena
sup Judeos et eiq filij rgna
uit Vn̄ et Jacob i[d] appuit Gen
xlix[o] Filius suus ait congregamini
ut annūciem vob que futa
st̄ dieb; nouissimis / vbi et
de Juda ꝑphauit de cuiq semine
xp̄us fuit · ergo tres isti dies
nouissimos appellan[tur] sic con

cordant afflati sc̄o spū · q̄ · ex
ore unico sint loquutes vel forte
dies nouissimi poiti st̄ ꝑ eade
sēp · que om̄i hōi est nouissima
De nouit[e] nūā loq̄ ps ffac me
cū signum in bono ut videat qui
odiunt me et confundent[ur] · Magna
celebrit[e] uulgata romulꝫ q̄ condito
urbis asserit[ur] tumq; pictura ligꝫ se
minata rome cinuit[ur] · hac note
q̄ī desina[to] opis confisus erupit
Stum ē inquit et inmobili fixum
q̄ n̄ ūgo no pepit domq; ista
no corruet Egeta hominis
lingua sicut rei ꝑbat[ur] euetus
egressa ē ꝑphia Illa nocte q̄
salua[or] ad redemptōm nrāꝫ ex
utō ūginali ꝑcessit ut d[r] pal
latum corruit · Utrumq; cui s
cognīe pacis et edificium ruere
videbar[ur] homi ignorata deum
nmpo[le] · magi noua stella appa
ru[it] · Sicut Balaam ꝑphauit
Et sicut historiaꝝ testionu
rome fos olei de terra fluxit
in tiberim Sabatica et p̄sta
que Jerosolimus erat ad aduentu
an[li] moni et sam[tes] cōfre tūc
cepit · De dignit[e] Judeoꝝ ꝑdi
ta ta regni qm sacdotij ꝑue
nūto cōfimdi / ut dnt i[d] ꝑ Gen
ne vastata simus et cōfusi vehe
quia dereliquimus dnm Jer[em] i[o]
ut reginum hnt nc sacerdotiu
put Jacob Gen xlix ꝑphauit
dicens Non aufer[et]r sceptrum
de Juda et dux de femore eius
dō ueniat qui mittendus est

Receptiend. i. vⁱga regim de Juda et dux de femore eius. i. de filiis filiorum eius in secula, donec veniat xpus cuius est regnum sit ei Jude re pouunt, et certum est quod post quam nec sceptrum, nec Reges, nec duces de Juda fuit plures, Tunc patet quod hoc tempore christus adventus destinatum fuit, et quod ipse qui in iº nec destinato tempore venturus fuit, De quo manifestissime Daniel propheta sic dicit primo anno huius Daniel erudit Septuaginta inquit Ebdomade abbreviate sunt super populum tuum et super urbe sanctam tuam ut consummetur prevaricatio et finem accipiat peccatum et deleatur iniquitas et adducatur iustitia sempiterna et impleatur visio et prophetia et ungatur sanctus sanctorum Ebdomade iste sunt annorum ro duplicite abbreviate, Septies autem septuaginta anni quos faciunt iste ebdomade sunt quadringenti et nonaginta anni constituti ab anno iº prophetie usque ad destructionem Jherusalem et templi, que a Tito Romanorum principe facta fuit, cuius destructionis tempore iam xpus venerat qui iustitia sanctorum est sanctorum scilicet cuius per quem peccatum est et iniquitas est deleta et prophetia omnis impleta, Certum non que secundum interpretem omnia ad horum quadringentorum nonaginta annorum divisionem et destinatorum sunt posita, Subditur ergo Scito et animadverte ab exitu sermonis ut iterum edificetur Jherusalem usque ad xpum ducem, Ebdomades vii (et) lxii erunt quod adveniat prophetie usque ad Cirum regem persarum

que Ysa. appellat xpm fuerunt xlix anni cuius Ciri precepto cepit Jherusalem reedificari, in cuius reedificatione et post quam consummatum est opus usque ad adventum Titi super Jherusalem fuerunt ulti xxx iiii^or anni, et hoc est quod sequitur et ebdomade lxii erant. i. quadringenti xxx iiii^or anni. Et sequitur et rursum edificabitur platea et muri in angustia temporum et post ebdomadas sexaginta duas occidetur xpus, et civitatem et sanctuarium dissipabit populus cum duce venturus, hoc est post quam occidetur xpus civitatem et sanctuarium dissipabit populus Romanorum et dux eorum Titus, et sequitur finis eius vastitas et post finem belli statuta desolatio confirmabit, autem pactum multis ebdomada una, et in dimidio ebdomade deficiet hostia et sacrificium etc. quod sequitur, i.ª ebdomada. vii. designat annos obsidionis, quibus obsessa est Jherusalem Titus a Romanis, et infra vii annos, adeo coacti fuerunt multi et afflicti, quod non habuerunt unde sacrificium facere potuerunt et hoc quod dicitur quod in medio ebdomadis. ii. infra ebdomadam deficiet sacrificium, et quod additur quod in templo erit abhominatio desolationis usque ad consummationem, significatur quod i.ª captivitas non habebit finem nec reparabitur imperium hominum, ergo vii ebdomade a Tito usque ad Titum et obsidionis Jherusalem a Tito et Romanis ebdomada una faciunt ebdomadas septuaginta et hoc est expositio Petri Alphonsi

Tum lo suo con Iudeos, quod si quis
aptius vide volunt legat Ierony
mum. et de scriptura Ebreorum diis ab-
matis, aut si eum habere non potest
legat Iosephum in fine nona ca.
sup Danielis et hoc videbitur. Se-
quo Iudei non habeant unctorem sive
regum sive sacerdotum rite per quem
noverint venisse prophetam et unum
messiam. De veritate ipsius rebus que
revelata est in adventu xpi. con
fundantur Iudei sicut scriptum est
Ezech. xxxiiii. Suscitabo eis pactum
meum, dicit ut recorderis et confun
daris. et non sit tibi ultra aperire os
pre confusione tua. Pactum domini tes
tamentum quod confirmatum ipse promisit
quod confirmavit dum in adventu eius
vitas declaravit promisit enim Deut.
xviii. per os moysi qui morte
dimicete, sic locutus est israheli
prophetam de gente tua sicut
me suscitabit dominus deus tuus ipsum
sicut audietis, quod de Iosue non
intelligi quia similis moysi non
fuit quia propheta in Israel sicut i fine
Deutro. dicit ultra similis moysi
non surrexit tamen non tamen gloria
sua sed potius glorie sue Moyses
De. Sz xpc fuit filius moysi
quia fuit lator nove legis
sicut moyses veteris testamenti
fuit et propheta. Sic enim propheta
notatur quisquis annunciat futura
De quo in matre Ysa. liii. sicut
quo sicut virgultum et radix

de terra sitienti sive de terra copie
et despectissimus et novissimus
virorum moriturus, quod quidam Iudeorum
exponunt de Ieremia, quidam non de
Iosia, tamen Ieremias fuit flagel
latus, et Iosias propter sua peccata intel
fectus, sed eorum neuter tanquam prophe
tone, nam neuter Iesum scriptum osaisubsfut
aut peccata nostra non tulit, et Iosi
ab inficiendus fuit tamen peccata propheta
non expiat. Sz de xpo quod asce
dit virgultum, et sicut radix de
terra sitienti hic est de terra arida
sive femina virgine. Et quod infirmi
tates nostras tulit et peccata ipse purgavit
sanguine. cet scripturis insistere que
de xpo possimus omnibus exponere
licet dicat quidam Iudeus non esse
impletum quod dicitur in Ysa. quod tamen
in adventu compleri debuit dicat
scriptura. Ysa. xi. habitabit lupus
cum agno. et pardus cum hedo
accubabit. vitulus et leo et ovis
simul morabuntur et puer parvulus
minabit eos. Vitulus et ursus
pascentur simul. et leo quasi bos come
det paleas. Ideo cum habet lupus
pacem cum agno et ita de ceteris
que sequuntur, sed nos per bestias
que rapina et carne vivunt in
quo prob homines intelligimus et rapto
res. per religiosos vero pecudes man
suetos et simplices, quos xpc
vult pace here et propter putat
habitare ut fiat unus pastor
et unum ovile sicut dicitur eo. x.

in fine ysa.

tum sine Ysaie non impletum erit
lux lune sicut lux solis, et lux
solis septemplex, sicut lux sep-
tem dierum in die qua alligaverit
dominus vulnus populi, quod certe ad litteram
non potest intelligi. Primo de adventu Christi,
quia si sol maior esset in lune,
quam nunc est duplo, et totum mundum
combureret, et oculos nimio sple-
dore obtunderet, et luna si splen-
dori solis par esset, nemo qui
sciret, sed semper dies esset. Secundo
ergo si septemplex, sed certum est quod de
splendore et gloria fidei ecclesie
in Christo propheta loquitur. Unde subdi-
tur est dominus in lucem sempiternam et
deus tuus in gloriam tuam, quia
cum dominus gloria lucis sue nos
illuminabit, lux fidei que vicissi-
tudinem solis aut mutabilitatem lune
similis est, nulla non erit. Dicunt ergo
Ysaie, non esse completum, tunc
videbis et affluebis et mirabitur
cor tuum. Omnes de Saba venient
et que sequuntur, sed certum est quod hec
confirmata fuerunt tempore templi secundi,
quod fabricatum est templum ab Aggeo
de precepto Darii. Unde dicitur in Aggeo.
Implebo domum istam gloria, me-
um est argentum, meum est aurum, dicit
dominus. Et in domo ista vel in
loco isto dabo pacem dicit dominus.
Et sequitur in Aggeo. Magna erit
gloria domus istius novissime plus
quam prime. Certum est enim quod preciosa
insignia que fuerunt in prima, non
fuerunt in novissima, quia in secunda
non fuit archa domini, nec cedale,

nec ibi venit ignis de celo qui
comburet holocausta, nec fuit ad-
ventus tunc temporis ut propheta. Unde
dicunt Judei quod domus secunda decem
annis plus mansit quam prima, ergo
[illegible] tamen implevit. Dicendum quod
quod in hoc fuit magna gloria domus
novissime plus quam prime, quia
nec corpus adhuc eadem statu, quod
adventus gloriosior fuit, quam omnia
que dicta sunt ante, et circa finem
eius Christus advenit, per quem in ipsa do-
mo divinitas habitavit, gloria eius novis-
simo plus quam primo magna fuit.
Confundantur tamen Judei, quia pu-
erile de lege et prophetis sentiunt.
Ieremie iiij. Non condidit verbo vi-
vorum et in mundatis erudiationis
tue confundentur, propter hoc enim errat
circa veritatem intellectus eorum, et circa
pietatem affectus eorum, quia querunt
temporalia, respuunt spiritualia, superad-
dunt mendacia, defendunt cum
pertinacia. Et fuerunt ei temporalia
que credunt se promissa. Ideo sequitur.
Ab alienati sunt in confusione et
facti sunt abhominabiles, sicut ea que
dilexerunt. Sicut enim adherent temporalibus
quod ab eis separari non possunt. Et ideo
bene sunt quasi panes ordeacei.
Ordei enim medulla tenacissima
palea tegitur, et [illegible] licet multi
[illegible] attenti nunquam articuli de fi-
dio vindabat, et licet ducatur in
solitudinem annis [illegible], non sunt tamen
intentu revelato deposita carna-
lia sacra. Propter hoc enim fecit dominus
discumbere primum super fenum, quos

paruus panis ordeaceus, quia
carnalibus iudeis collocata est specialiter
regni promissio. Et illud
temporalis. Omnis caro fenum et omnis
gloria eius quasi flos feni. Hoc quoque etiam
terrena promissionis acceperunt iudei
et reges bene receperunt prophetias
propheciarum et prophetas usque ad
captiuitatem babilonice tempus, et in cap-
tiuitate fuerunt prophete, qui prophetabant
de vero liberatore, et post eam templum
reedificatum, reges amissi restitutum est.
tot passi sunt a regibus gentium calami-
tates ut intelligerent non se esse
liberatorem, quem prophetabat
tamen expectabat sicut ipsi temporalia diligebant.
et ideo videmus eos totiens confusionibus
maculam sustinere, et nobis scandalum
generare, quia baptismi se faciunt christianos
tamquam temporale, quos ad tempus por-
tat ecclesia, sicut usque ad uentilationem
palea et triticum simul. Sicut area
simul gerit in area palea cum fru-
mento, sed igni combusta palea non
simul reponetur in horreo. Sicut
beati qui credunt et conturbentur in
seculo isto et confundantur. Et peccatores
respiciunt in sola litteralia, cum enim
legant oculos dei manus et pedes
et huiusmodi credunt deum in specie corpo-
rea figurari. Contra illud quod: Manus tua
sit super eos tuum, ne capiaris verbo
indisciplinato et confundaris, verbum
indisciplinatum ponere deum corporeum
et corporalem occupare locum. Unde propter
illud Ecclesiastici: Terram celi supplicat
et ponunt deum tamen esse in occidente
quia cum omnis stelle in occidente
decadant, tunc oportet celi deum
supplicat, et quod si stellare sup-
plicio in occidente sit, ideo assumunt quod
deus in occidente sit. Sed
adiutant quia multa dicuntur ad litteram
que si litteram exponi non possunt sed
sensum spiritualem figuratum vel spiritualem ut
in Ecclesiastico: Sicut vitate Bersabee, lo-
custa operiet oculum omnis terre. Et
desiliens ibi se in montibus, tunc opi-
nionibus eos suum deuorabit eos. Item
libro Judicum dicitur: Baal et Zebu-
lonis de umbilico terre ascendit.
Et Ysaias: De ala terre laudes au-
diuimus. Et David: Flumina plaudent,
montes exultabunt. Et Abacuc:
lapis clamabit et lignum respon-
debit. Certum est quod terra non habet oculum
ut eos ad deuorandum, nec umbilicum
nec alam, nec flumina manus, nec
montes exultationem, nec lapis cla-
morem. Unde et multe absurditates
sequuntur litteralem expositionem, ut deus
similem talem dimensionem. Unde
David per Ysaiam: Cui assimilasti me
dicit dominus, et item: Cui similem fecisti
deum, aut quam ymaginem ponetis ei.
Et David ad Moysen: Non vidistis
aliquam similitudinem ut assumatur que
super terram sit vel auium sub celo
volantium et reptilium etc. et tamen
prohibuisset eis ne deum assimila-
rent corruptibilibus formis decepti
hiis simplicibus, ne eis assimilarent
et adorarent, ne forte eleuatis
oculis ad celum uideas solem et lunam
et omnia astra celi et errore deceptus
adores ea et colas, et ideo legem

in tabulis lapideis iudei lapi-
dei receperunt ad significandum duritiam
cordis eorum. Quod etiam multis sacri-
ficiis onerati sunt ut simul ingo-
pinentur et observationibus abhorre-
sacrificiis animalium et multorum
aliorum que signa erant corporis spiritua-
lium. Quod in littera radiabat sensus
spiritualis quem videre non poterant ceci-
entibus oculis in luce palpita-
ti. Unde sunt regnum dilexerunt et di-
lexerunt terrenum, sunt carnale habent
et hebete intellectum, libros habent
quos non intelligunt, quos nos pre-
sentes via conducunt. Et sic inimi-
ci sunt hostes in cordibus sunt contra-
rie fidei sunt testes in codicibus.
Sub Pompeyo eo duce Romano
urbis inmisso iudei tributarii
sunt facti Romanorum, et postea a Cassio
templum est spoliatum. Et deinde
post paucos annos Herodes alieni-
gena regnavit super eos. Quo regnan-
te natus est Christus. Et impletum est
plenius tempus, et Herode regnante
in Iudea apud Romanos quod iam
mutato reipublice statu imperan-
te Cesare Augusto et per eum
orbe pacato verbum caro factum est
in Bethleem Iude, et postmodum
Iudei Christum occiderunt, et Romani
vastatum regnum ipsorum funditus per-
diderunt, et utrarumque terrarum ferunt se-
cum utrarum testimonia scripturarum, videlicet
prophetias non fictas quas in
Christo impletas credimus et videmus
quod ipso factum est ut etiam in omnibus
gentibus ad quas ista dispersi sunt, etiam
ab inimicis testimonium habet quem

utrumque libros suos ferunt testimonium
de Christo perhibent. Superaddunt cosme-
dacia. Dicunt enim cometem stelle semel
in die, et ab eius oculis lacrimas duas
procedentes in magnum mare cadere,
et in fulgore affirmant, quod tempore noc-
turno de stellis videtur cadere, tunc tamen
sunt quod lacrime sunt quedam humidi hu-
moris descendentes a capite
et de mane quod commotum est adiacen-
centia fumosa et vapor de terra
consurgit, et quasi situs est locum
nubium tussit percutiens ad locum
ubi non est multus calor in uni-
verso et loci calore licet exiguo pau-
latim crematur, et crematus evanescit
Et hoc puto illud esse fulgorem quem
discurrit per aerem. Dicunt autem quod [illegible]
super captum [illegible] sidere et in die
rugit ut leo in celum, et pedibus
pulsat, more in [illegible] calca-
tum, quod est frivolum, ita et confusione
dignum, quod non est in probationibus
insistendum. Ezechielis xvi. Et tu por-
ta confusionem tuam, que vicisti so-
rores tuas peccatis tuis scelera [illegible]
[illegible] abeis quasi ut consolatrice
gentiles tales dicunt abusiones.
Dicunt filie singulis diebus domi-
num irasci semel. Contra dicit David:
Numquid irascetur per singulos dies? Et
hoc fit prima hora diei, eo quod in il-
la hora reges infideles insurgentes
diademata sibi imponunt, et so-
lem adorant, non advertentes misse
quod ira est cum aliquo verbo audi-
to quod displicebat colera rubea

fel fuet et sup cpar diffin
di et sangui niste inde homo
calescat et in facie palescat q
tn rei clate conet. Aut etiam
abusionem maiore q tu deus fir
mamentum constituit psice penitus
id no vales tunsdam magni
fradinis spatiu in septētionali
pte imfectum reliquit ut si ab
se vellz eid cqlem onde vel
dun dict. Deus id spatiu eidem
inpfectum opponet dicens. Si ds
es ut c. locu claude si potes
que aptu reliq c. Qfluitas ma
nifesta. Septētrio lib ed poh ape
se nob nc vinigeniti occultat spi
ritu et ipm totum integre et
pfectu videns. tacco ppt eoz in
epcas. De pyride que dnt dni
gestate in cesace. et denodo cor
rige q tu septu e in pra pc eoz
doctrine que appllantur bucdacoes
tacio declarationes chore. de mor
te regs. D g. de quo fingunt
mirabilia et stupenda. De filius
Iacob prem portabant ad sepulcre
De Moyse altcante eu an lib
platoe leg. De Iosue filio levi
doctore que portat in padisum
an lib morte qui ibid pmanz
usq i die putem vniq et incolu
mis sic h oia legunt in libo
pet alphon. Defendunt et cu
ptinac. que stulta e in eis ut in
plica d. Osee v. Confusio capi
et effraim et confundetur isrl
in volunte sua hoc e in volunt
sue ptinacia. ppt q ps. ffiat

mensa eoz coram ipis i muscipula et i retribuciom et ista
dalu et obscurent oculi eoz ne
uideat et dorsu eoz sp incurva
ppt q Aug in lib debono pse
uanc ffacile e ut infideli tem
attulisemq Iudeoz deliba volute
pmetem q fas apse ta ma
gnis mirabilibus trede nolunt Sa
pie v. Exceca cos mali coz
et nescierunt sacra dei Confun
dant eciam q lege sua dapnabil
custodiunt. ut ia me agnoscat
q deant teme. quid reppe
ut velg dicatur babilonj interpta
cin babilonj confusio vel turba
Babilonj confusi vel turbati vn
sicut in edificacione turre babe
confuse st lingue edificancu Sic
de eoz lege tenenda confusi est
doctrina et scia Iudeoz Gen xi
Confundas lingua eoz et no
audiat vniquisq vocem proximi
sui Ista g confusio e in quor po
qua in paucissimis lege tenent
Ezech xvi Recordabis viarum
tuarum et confundis. vne p qs
Synagoga ambulat. cerimonie
legis quas tenuit. mo aut cultus
in eis antiqs euanuit Na nc
agni victima put olim cele
brabat mane et vespe cele
brat. nc neomenias nc sabbta
nc victias pacificoz nc sac
fia nc holocausta nc libamina
nc mense ppatos nc panes ppois
nc lucnas que mane ppatas
vespe accendebat. nc timiata
que imposita thuribulis in

templo terminabat, ut ordina
tos ministrorum sacerdotum, diversas ves
timentorum, diversas arborum, ut vicis
situdines ministrorum per ebdomadas
singulas instituit, ut redimunt
primogenitum hominis et immundorum
animalium, qui loquitur de primitiis arborum
fructibus qui cedebat in usum sa
cerdotibus. Quarto anno omnes fructus
eorum sanctificabat domino, quid
loquitur de primiciis frugum que
erat sacerdotum, quid de duabus
decimis una levitis dabat, alia
Pro huius in loco suo comedendam
portabat. levite et decimam
decime quam accipiebat eisdem
sacerdotibus persolvebat. Sep
timum autem Sabbatum erat quinqua
gesimum autem Jubileum. Lex et omnes
lepre et percussure lepre vestium
et domorum colores varios et species
distinguebat. Quid de fluxu san
guinis menstruis et seminifluis
expiationis sacrificiis de contactu
mortuorum, de cineribus vitule ruf
fe quam iudei perhibent defecisse.
Unde confundantur qui vos excu
sacionem suarum non valet. Contra
xpm. moechos hominum mediatorem sine
honore et confusio. Eorum tamen illis
sine intermissione. Et in corde
qui perdet animam suam pro confusione
et prudens primo perdet eam, men
daces enim sunt eorum excusationes, di
cunt quod si isti non dicunt argumentum quia
exules sunt a patria, carent sacerdotibus
legitimis et servicio templi, dereli
quit eum in conspectu dei et aiet.

eos decima ipsa non possunt imple
re precepta, ut si hac impossibilitate dicunt
argumentum donec redierint ad terram sue
habitationis et tunc sacrificabunt domino
et placebit. Malach. ult. placebit
domino sacrificium Iuda et Jerusalem sicut
dies seculi et anni antiqui. Sed certum
est ex precedentibus et subsequentibus quod illa
auctoritas loquitur de sacrificiis templi quod
Esdre temporibus edificatum fuit. De
exilio autem eorum certum est quod ideo
electi sunt de terra sua ne facerent
legittima sua. Si enim tunc eciam in terra
ipsa eorum sacrificia domino placuisset
electi de terra sua non essent sed in ea
quod ipse iusserat facere potuisset et
posset. Unde Ysa. i. Quo mihi multitudinem
victimarum vestrarum dicit dominus holocaus
ta arietum et sanguinem vitulorum et hir
corum nolui et Jerem. Ut quid mihi thus
de Saba offertis holocausta vestra
vestra non sunt accepta et victime
vestre non mihi placuerunt. Et Amos
Odivi et proieci festivitates vestras quod
si attuleritis mihi holocausta munera
vestra et victimas vestras non suscipiam.
Et Malach. Non est mihi voluntas in
vobis dicit dominus et munus non reci
piam de manu vestra. Et ps. Sacrifi
cium et oblationem noluisti. Et Osee.
Cessare faciam omne gaudium eius
solempnitatem eius neomeniam et sab
batum. Et hec licet aliqua et similia in
telligantur iudeis impleta fuisse in
captivitate babilonica, tamen tunc deus
eos eduxit et ad templum et pristinam
patriam reduxit victimas eorum ac
ceptabiles habuit et culpis indulsit.

ſʒ tu̅ p9 ea recedente in pſtia ſtcla
demo mlta̅ſt / et qu ſta captiuit
maior et gruior fuit qm̄ p̄a tato
maior fuit indignacio dei ſup ipos
i ſta qm̄ p̄a / Ideo confundat' q̄r etl
in illis in q9 lege tenet dd diſpli
cet Eze· xliiij portabunt confuſiom
ſuam et ſcela ſua que fecerunt p9
qm̄ eni xpus uenit qui legis vela̅
ſuſtulit / et ſenſum ſpualem qui ſub eo
latebat aperuit / exterior legalia ſer
uari no debuīt · ſʒ· leam occidere
ſʒ· ſ· ſpm viuificare q̄r q̄ legem
dedat melius ea qua pphe intel
ligebat ideo in hoc q̄ eoꝝ legem
cuſtodiut deo diſplicet / ſicut et
veteres ritus quos an ſuſceptā
lege xpianā moyſ tenebat p9
lege ſuſceptā tene phibiti ſūt
Vn̄ ptea ſicut prius faciebant
ſorores duas in uxores no ducūt
nc vz q̄ opponunt dētes me(?)
debe corrigi n̄ q̄ an no reu̅ ex
titit / uel q̄ rre ſcm̄ e illatenus
debuiſſe imitari maxie ſi bue
ſcd imiten / ~~hoc tamen eadem ro~~ / qui
ſet imitabilis ee incide' / ſʒ hoc inchoa
e tn̄ et ua opa hua cta con p
tpm opportunite inuitent' / ut tn̄
eadem ro ſit imitabilis iſta mutat'
Vn̄ Auguſtinus in ep· ad Marcellinum
hyemi ſuccedit eſtas dies nox
puerie· adoleſcē adoleſcencie· iu
uentus iuuentuti / ſenectus ſenectuti
mors morti· hec oia mutan' / ut
mutat' diuine puidencie ro / qua
fit ut iſta mutet' tn̄ agricola ad

eſtate inſſit qui iuſſat hyeme
no mutat' ro agriculture tn̄
mane ſurgit qui nocte ꝯquieuit
de conſiliū no mutat / ad iuu
adoleſcēti qm̄ pueꝛ ſolebat
impoit et pcepto mutato doc
tina no mutat / mutata eni
tpi9 tn̄ q̄ ancea rre ſcm̄ fuiat
ita ro exigit mutari ut no ſit
rectu n̄ ſit ꝑ tpm̄ diuſitate muta
tu kaptu go ſūt p'mus putab
uel tpibus ſacrificiu qd pcepat
deus / Nunc uo no e ita ſʒ aptu
e q̄ magis tpi ꝯgruit quia
p9 qm̄ ueritas claruit umbra
ceſſat / Sicut uo io mutabilis
e deus tn̄ aliud ueſpe q̄ mane
facit / Ita no e mutabilis ſi ad
et ad diuſo tpe b' offiu pcepit
ps / Mutabis eos et mutabunt
tu at idem ipe es rc / Quē aut ſt' tpa
noua / noua no ſt ap dm̄ qui
condidit tpa et ſn̄ tpe hēt oīa
que ſub tpibus p eoꝝ varietate diſ
tribuit / Vn̄ ipe pphā pdixit ꝑ pphā
Ecce inquit dies ueniunt dt dns
et ꝯſumabo ſr̄ Jacob domini teſ
tam / No ſit teſtamentū qd diſpoſui
patribus eoꝝ cu eduxi eos de terra
egipti / Irato q̄r ſtam ſpem
ħemus hnt Yſa· xx timebunt et
confundent' ab ethiopia ſpe
ſua / et ab egipto gloria ſua / ethi
opia caligo uel tenebre confu
ſionis infidelitatis / l ceci deſt qua
credunt mortuos ſuos reſurge
et reſuſcitatos iterum terra incole
indueent teſtimonia plura de

Ysa. xxvi. Ergo occida et
eo vivere faciam. Et ysa. vivent
mortui interfecti tui resurgent
expergiscimini et laudate qui habitatis
in pulvere. Et daniel. Multi qui
dormiunt in pulvere evigilabunt
Sed hec auctoritates licet probent vero
non tamen quod credunt scilicet tram
habitacionem vere inducunt. Ezech.
Educam vos de sepulcris vestris
populus meus, et educam vos in terram
israel et cessare vos faciam scilicet hu-
manam iram. Sed reges qui fuerunt autem
recessere in terra, quod quia de terra sump-
tum est tempore nove terre vel septu-
e. Formavit deus hominem de limo
terre. Faciet eos ergo deus requiescere
scilicet hominem suam quia anima redibit
ad terram in quo glorificabitur et
totum appetitum aut timabit. Ita
quod mortui resurgant ut terras in-
habitent scripture non docent quia tes-
tante Job. Sicut consumitur nubes
et pertransit. sic qui descendit ad
inferos non ascendet nec revertetur ultra
in domum suam nec cognoscet eum
amplius locus eius. Nomine autem
filii per eorum errorem credunt et
quod adveniente messia resurgent
corpora mortuorum, et omnia huma-
na officia exercebunt, et pristinos
ritus servabunt, terras mores an-
tiquos colet et inhabitabit. Aaron
et filii eius more solito sacrificia
offerent, et amorose sacerdotalibus
vestibus induentur. Ergo simul
erunt plures summi pontifices simul
officium exercentes. cum omnes sint equales

ergo nec erit summus pontifex. Erit
etiam contra legem quod simul insti-
terunt et erunt summi pontifices, ergo
habebunt legem novam quod est contra eorum
fidem. Si vero non simul fungentur
officio sed solus Aaron parum confert
eis, ista vero que non reddet eis
ad gloriam sed ad vitam erumpnosam
et est contra legem moysi vel pape ne
ab maiore ordine sublimatus
ad minorem redeat ulterius. Preterea
si multi summi pontifices, multa
templa, cum tamen lex ista prohibeat.
Preterea papa vivens ille quem hominem
credunt quod erit eorum rex et tunc
eis subicietur moyses et erit minor
eorum, contra illud non surrexit ultra
propheta in israel sicut moyses. Erunt
enim propheta et rex. Quod moyses
vel alius erit rex eius et omnis
dignitati detrahitur. Credunt et
quod omnia humana officia exercebunt
et gaudium mundi habebunt, et mulieres
cottidie concipient cottidie partu-
ra, quod si verum esset quod eos terra
capere possit. Sic ei locorum coar-
tare angustia ut haberent que
colere possent arva. Preterea quid de
muliere que tres viros habuit
si ad primum redierit destruitur lex
que dicit quod primus ... maritum
non debet redire ad primum. Si non
redeat ad alium destruitur etiam
lex que dicit quod primo viro
vivente nec ea repudiante nunquam
non poterit nubere. Preterea si cognomi-
nabuntur uxorales non erunt
Si vero dicant esse mortales et

aliꝫ mortui / resurget ergo ad pe-
na et non ad gloriam / tunc enim mi-
seri mortem eterne uite nunquam
gaudent / quid igitur in corporibus retru-
dentur ut uel fame et siti et huiusmodi
passionibus atterantur / Sed dicunt
quod resuscitandi unum et usum habebunt
comedendi bibendi / et generandi et
per mille annos erunt in perpetua
beatitudine tuffendi / Sed redit ipsa
inconueniens quod per quantitate multitudinis
non sufficeret terre ambitus / quantum
ad colendos agros / multo minus
ut omne quod comedit bibit / et gignit
de loca et ista / ergo de regne
mareque nomine istud preius subdetur

De confusione hereticorum qui inter se diuisi sunt

Confundat ecclesia plures hereticos
et hereses contra fidem katho-
licam insurgentes in quorum persona
loquitur / Job amicis / Job xix°
En decies confunditis me et non
erubescitis / Hij enim confundi dicuntur
qui inter se diuisi sunt / habent enim fa-
cies diuisas licet caudas habeant
adinuicem colligatas / Judicum xv / Psalmo
unum tuum tuarum posuisti a-
ras confusionis / quia quot capita tot
sine sunt in eis sine admissione dei
heresis / 2° unitatem ecclesie diuidit
Psalmo / Ecce quam bonum in concordia
fratrum tuus / Ubi enim ecclesia sed
confusio / unitas et ecclesia uestigi-
um est ipsius unitatis que est in trinitate personarum
qua qui diuidit inter fratres concordi-
am fratrum et scripture pure patris tui
apparet titulus unitatis / unde ecclesia
pacis qua populus dicunt non secum

3° sed magis catholicos persequuntur / 3° nimie
scripture corrumpunt / Ecclesia v° Super
fure est confusio / Illa scripturas uariosque
sensu non sapiunt sed eas ad errores
prauae intelligentie ducunt / et quoque blas-
phemias suas latenter et furtiue
libris ueris inserunt et doctrinam
nostram adulterando corrumpunt / aut
adiciendo que impia sunt / aut subtra-
hendo que pia sunt / et et uera
falsis inserunt / Exemplum habes / Augustinus libro
iii contra Julianum / mira sunt que
dicitis noua et falsa / mira stupemus
noua tamen cauemus / falsa conuincimus

4° 4° quia eterne morti obligati sunt
Ipsa / plures abierunt in confusionem
sabbata rebus errorum et ideo ut dicit
Augustinus in libro de fide ad petrum
firmissime tene / et nullatenus
dubites non solum omnes paganos
sed et omnes judeos et omnes hereticos
et scismaticos qui extra ecclesiam
katholicam presentem finiunt uitam
in igne eternum ituros / Et si heretici
tamen si pro christi nomine sanguinem
fudit nullatenus credas posse sal-
uari / Et ut amplius confundantur
per quadruntem dicam effectum quam am-
plice tamen eorum errores possunt
intueri ex quo inde confundi
primum est in eis prauitas intellectus
extendunt enim metam sue potentie
et ideo currunt in multiplicium
fantasmatum naturam / quia non
inuenit pedes eorum ubi figantur stabi-
liter / Ipsa plures confundantur confusione
qui confidunt in sculptilibus / Hec
enim intra se sculpunt sua fa-

tasmata sic uidetur ee in veru-
na . Et h . eorum adinuentoes sunt
eorum vale portoes / 2a e . subtilis
me . Sicut em excecatur oculus in
validus ppter excellencia luminis sic
patitur hebetica alme viritatis vnu
q̄ ht visum turbidum si videt sub
tilissimum pilum dicit se ut uidē cum
no pt pcendē pilum tum videt q̄
visu acutu ht Vnde aquila
radium solis cum tu smaragdus ex
cecat ut dicit oculum buffonis
Et e cofusio deus Judith xvi .
Denudauit feminei virginis
in ofusionem . Hec sunt secreta
scripturarum mistica que ppter eorum
subtilitatem absconita sunt ab eis q̄
cape ea no pnt et du nolunt
ea maire errat et ofundtur in
suo errore vnu Aug . li . v . cont
Julianum vos estis x ima mo
de fide sup quem mores edificandi
sunt molimini fundamenta subuite
nos pudoris inutiles quos laudare
no pudet / igit quos pugnat et
pudor hec potius audire dicitur eclia
que virgo dicitur ut nos caueat / cu
i . tales longe sint a credendis
que sunt in vsitata ut studio uel ex
citatione appingunt addi . no est
mirum si ea no uidet . si q̄ ssim
dicere cecum sunt vnu disputat
de spualibus sicut ceca de coloribus
Sinabzis super tangenda Ex no lux
inaccessu circumfundit oculos clau
sos et cecos Sic al ho no pa
pit ea que sunt dei Sicut go sicut
cecus eps in sole uel disputans
de colore . Tercia e pusillanitatis intel-

ligencie neglecte . Pro . x . Qui cong
gat in messe filius sapiens e . Qui
aut stertit in estate filius cofusionis
Messis e pns seclum in quo semina
et metimus vnu in futuro vmanus
Quum g̃ exeruis vibus no possimus
sacre fidi mistica penetre / q̃d
ad restat a [sedes] scos oroibus contogare
gregare . et eos pulsare pcibus
ut eorum busionis ignorans et incre-
duli que agenda sunt uideant
et adimplenda que uidebunt co-
ualescat . Unde Dne adiuua
incredulitatem mea Sicut ei sol
no in̄ a in lune solis / sic arti
culorum et mistorum pfunditas
no cognoscitur a ex infusiōe gre
et refulgencia vitatis Ps domine
in lume tuo videbimus lumen Quam
q̄ no pfundtur hec lume sunt sicut
vespertiliones lumis solaris refuge
que de nocte vigilat et de die
dormiunt . et io uent tpe de duo
decim solis radiis sic ait Marti
nianus / hec e de duo articulis
testium plishe pnt Quarta e
puitas supbie Ps Cofundantur
suppi qui iniuste iniquitatem fecerunt
in me Est ei supbia queda
inflacio oculorum interioris hominis
qua repellitur pvitas uitatis
pnt dicit Aug . vii . li . Cofessionum .
Tumore meo dēe separabor ate
et nimis inflata facies clau-
debat oculos meos / Quinta em
sic humilitate error e Qui em ta
les cognoscunt deum no sic deum
glificant a gras agunt sed in
suis cogitacoibus euanescunt
et obscuratum e insipiens cor

coꝝ. Omnis aut hereticus e et
arrogans et superbus sic tangit
glo. sup 1a ad Tite. Plerumque arroga-
tia et superbia cordis tum decepte

De confusione malorum xpi-
anorum sub quadruplici metaphora

Confundat ergo pilatus hostes
ecclesie ne nos decipiat vel
paganus vel falsus Iudeus vel fal-
laces heretici vel mali xpiani, tan-
to notiores quanto miciores inimi-
ci qui sunt in medio filiarum sicut spine
in medio liliorum / non in medio conve-
rsorum quorum vita confusioni proxima
e. Contra gloria in confusione eorum. Quod
Ieremia sapit Confundetur eius
sicut ambles qui uult de eis de-
lectari, quia turpiter morte de suis
dicitur officiis in quibus superbe ago-
bat sicut milites militares decipi
Ier. 5. Confundatur ascensores eorum
etiam sicut quanto eques est altior tanto
tamen gravior. Sic quanto maior e
supra tanto primum et gravior erit
ruina. ut ibi dicitur quod aut ruina
tur exaltatur sicut fur qui in furto
deprehenditur. Ier. 2. Sicut confunditur
fur qui deprehenditur / Sic confusi
sunt domus Israel reges et principes eorum
fures sunt qui fidem xpi profitentur
et fides nec operibus non innuat.
Et deprehendentur in fine viam quam
ad finem se simulabant opera virtuo-
sa Contra eum grex avium plumas
repetet ac cornice que spoliata
vestibus alienis remanebit ipsa
nuda. Iere. Osee xvi Erit nuda et
confusione plena. Et Ezechiel xvi Sunt
facie confusio et in omnibus capitibus
eorum calvicium Confusio faciei e
verecundia quam incurret katho-
lici coram opera simulata Sed captivi

tibus calvicium quod nichil pullulat
de sublimius et subtilius affectionibus
invenimus in corde mentibus quod tega-
tur eorum obprobrium, sicut dives qui
abeo cum pane negavat medica
re complectitur Ysa. 1 Confundentur
ab ydolis quibus sacrificaverunt cum
fuerit vero quercus defluentibus foliis
e aurum que saepe in morte atque
libus bonis que instar folii con-
fluunt et fluunt et de possessore
ad possessorem transeunt ydola non
quibus homines sacrificaverunt avaricia est
cum sit uel talium cupiditas sit
ydolatrie servitus sed tunc magna
confusio cum a pauperibus optabunt
remedium quos spreverunt in seculo
sicut dives Epulo petiit a
Lazaro sic spoliatus qui renettes
vestibus preciosis vilibus induitur pro
Iudeus qui detrahunt in pudore
et operantur sicut diploide confu-
sione sua. Contra cum xpo detra-
hunt funiculi in quo tenent eius
veste duplici confusionis habebunt
que et corpus et anima simul ardebunt
Sunt Sic e quadruplex confusio quam
debent mali catholici. Prima pilati
2a apostoli 3a cupidis 4a quantum
omnibus dampnatis confundantur
quod contriti non confusione quod adducit
peccatum sed ea que adducit gloriam
Ecclesiastici iiij ut efflorescat super eos
dum sanctificatio qui inimicos eius in-
duet confusione, sed pro ut Ite

In huiusmodi uultum se excitet paulus

Nunc ondamus quanto quantum homi-
nis facundia se maxime
paulus exercuit legitur quidam

cum reprehendat de imperitia ser-
monis quod scribit ad Cor. se im-
peritum sermone sine facundia. Dicendum
quod primo quod Paulus imperitus non fuit
2o quod non propter hoc ~~exornat~~ conformat
Platoni super defectu doctrine. Et si
Paulus imperitus fuit 3o quod si-
mon confessus 4o quo sit hic Platonis
Ethne dicitur Amonium. Vere Paulus
imperitus non fuit. Unde enim superabat
Iudeos qui erant Damasci qui
nondum prodigia faciebat. Unde sy-
nagoga de effusione sanguinis
Spiritus ingiter cogitabat. Ariopa-
gites Dionisius in civitate que erat
ydolis mancipata conversus est
ad doctrinam Pauli, plus in ea co-
gnoscens gratie quam post fuerat in eclip-
si ut quia conversus non fuerat prima-
tum convertere ad verbum. Ergo quo-
modo dicit imperitum sermone scribens?
Sed non scientia puto quod se in hil
scire indicabat preter Ihesum Christum
et hunc crucifixum. Verbis non utebatur
tumore Demostenis vel Platonis
altiloquentie vel lenitate socratica.
Conscientia est Paulum imperitum
[illegible] fuisse, non tamen hic Platonis incepti
~~[illegible]~~ super defectu doctrine.
Ille enim virtutibus implebatur, mira-
culis effulgebat, iussus etiam
si taceret a demonibus timebatur, mira-
bilis genitum et oratione mutatum
non tamen hunc efficacie quantum Pau-
li pertinentia. Suscitabat enim mor-
tuos precibus, contra tum thorustabat
[illegible] ut affectibus puta-
ret de Chananeis in hoc terre

rapiebatur ad tertium celum. Verba secre-
ta audiens que capere non poterat
natura mortalium, quibus etiam oppleret
zelum fidei, mansuetudinem, estimata
distinctionem, ieiunia, vigilias, curam pro
propriorum inge solicitudinem pro ecclesiis, co-
pianie pro infirmis angores innume-
persecutiones novas, cotidianas
mortes et videte profectum, dies
et noctes in septemtrione expo-
sitionibus consuebat. Unde et emissus
de fenestra turris, qui per quen-
dam nocte doctrine eius simo-
ne profugiat, eos qui iudaizabat
in Anthiochia reprimebat. Thes-
salonice, Corinthi, Ephesi, Roe
innumerabilia faciebat. Propter verbum ex-
celles et precipuum putabat cu-
[illegible] ex ore eius. Nonne
ex virtute et splendore suarum
epistolarum docuit et docet totum
mundum, nec usque ad finem mundi
cessabit instruere genus humanum.
Sicut enim unicus ex condampnate
construeretur, sic per eum munitur
et mundus. Tunc eius et epistolis legentes
quid tenere debeas, quid cavere, quid
ad ultimum dogmatis rudes
sunt mediatrice que nobis imperitis
medicis tempore. Quia itaque
totus superabit omnem et spem
protulit dignitate fictoris, et omnem
apice victorie consecutus, nec
donari nec [illegible] cessat. Audi
[illegible] quid discipulo suo
precipiat scilicet ut lector et ex-
hortator doctrine sibi attendat
et item tu permane in hiis que

didiasti, et credita sunt tibi sciens a quo didiceris quia ab infantia sacras litteras nosti etc. Cum de eorum ordinatore dissereret oz mag^r eorum gemere ce doct^e et fidelis sermonis ut potens sit exhortari et condi^tcere revincere. Et ad Ephe. scribens vigilate mag^r et mementote quia per triennium nocte et die non quievi cum lacrimis monens unumquemque etc. longum esset omnia recipere testimonia magis cum debitis super doct(rina) sit ubi recolitur pauli prima.

Quod multa patietur plus dispendia si non fuerit in prelato doctrina.

Multa procul dubio patietur ipsius dispe^a si non fuerit in prelato doctrina. Sicut enim corpus xpi misticum ecclesiam doctrine reddit tenebrosum. Unde Mt. vi. Si oculus tuus nequam fuerit et totum corpus tuum tenebrosum erit. Vide ergo ne lumen quod in te est tenebre non sint. Oculus qui corpori providet prelatus qui ecclesie preminet qui dicitur nige in lume et toti ecclesie doctrina salutiferam provide, ne impleatur in ipsis quod dicitur Cant. i. Posuerunt me custodem in vineis. Vineam meam non custodivi. Secundum consuetudinem est hominibus divitibus vineam ponere puerum custodem in alto ligno meo via cocipio et ideo fa^ut specula quadrata de arundinibus que ~~[illegible]~~ tassat et alicubi per similitudinem lata

quadrature ipsius specule fa^ut cameras tuas que sunt .xii. per quas quadratura cameram custos puer sua vinea prospicit et cacanus custo^t. ne viator ingre diatur a^t fures furentur et in quos iacula emittuntur. Sic prelatus in sublimi constitutus iaculis doct^e custo^t subditos et arcet errores et fugat demones ne decipiat fideles. Sed ista lux quanto tenebras defia^te in prelato doctrina et quanta tenebras in mat^ta. frigiditas in affectu, tepiditas in effectu, multiplicitas in reatu. Sunt enim tenebre obscure quantum ad affectum, frigide quantum ad tactum. tepide quantum ad opus effectum, horride quantum ad flagitium via tenebrarum tempore et locorum oportuna se flagiciis et sceleribus per loca tenebrosa involuit aliqua lucifuga. Audi cecitatem in mat^tu ps. nescierunt neque intellexerunt in tenebris ambulant movebuntur omnia fundamenta terre. Ipsi sunt ac si fideles qui conspicta tenebrositate commonet deceptione multa et deiciunt fac que validius inceptorum meruit laborem si per tot molestias pro multas iniurias lapsus in heresim ab ecclesie corpore separatur. Audi frigiditatem in affectu Gen. i. terra erat inanis et vacua et tenebre erant super faciem abyssi. Nox enim erat diffusio solaris radii ut caloris, et ideo non erat productum in terra ubi enim calor solis non expanditur nichil dicitur. In hoc designatur defectus amoris divini

quia ad defectum lucis veritatis
scilicet refrigerium caritatis, et homines
ubi lucem dei non aspiciunt, sub te-
nebris frigoris interni sese abscon-
dunt; nec lucis nec caloris, nec solis
sentiunt. Sicut primus homo post cul-
pam inter arbores paradisi ad auram
post iudicium se abscondit. Glosa
ut dicit Gregorius moralium libro xxii
quia iudicium caritatis calore quod
perdidit iam sub umbra peccati quasi
sub frigore aure torpebat. Ex
Thobie v. Quale gaudium michi, qui
in tenebris sedeo et lumen celi non
video. Audi tepiditatem defectum.
Sapientie xviii. vinculis tenebrarum te-
nebrarum colligati. Nam operantur ho-
mines ad opus suum usque ad
vesperam et quando venit nox non pos-
sunt operari et Io. xii. Am-
bulate dum lucem habetis ut non vos
tenebre comprehendant. Qui am-
bulat in tenebris nescit quo
vadat. Nec designatur defectus
bonorum operum et ex defectu doctrine
pastoris. Iob xix. Semitam meam
circumsepsit et transire non possum et
in calle meo tenebras posuit.
Audi de reatu. Ysa. iiii. Ve quorum
in tenebris sunt opera. et dicunt quis
videt nos et quis novit nos.
Ideo apostolus ad Ro. xiii. nox
ut abiciamus opera tenebrarum
et induamur arma lucis. Opera te-
nebrarum multiplicabis parvorum ex
defectu doctrine, quemadmodum Arma
lucis doctrina veritatis per quam or-
namur et induimur ad honestatem

morum et animarum contra affectum et
corporis debilibus in prima parte et ali-
bi diffusius depinximus, hic breviter
perstrinximus. **Doctrine pastoralis
divisio est modus primo in generali
postea secundo in speciali per precepta.**

Nunc videndum est qualiter pastoralis doctrine
divisio est modus. De quo et si per-
fecta fuerit sufficienter Gregorius Nazanzenus
et beatus Ambrosius et postea beatus Gregorius
papa Romanus, tamen hic breviter et sub
paucis ondamus, primo in generali
secundo in speciali. In generali primo proponimus
exemplum in vegetabilibus. Herbe enim quedam
alia quedam nutriunt alia perimunt.
Sicut cicutam sturnus solet edere
cuius venenum per qualitatem sui corporis
dicitur effugere ut ait Basilius Exameron
homilia viii tenuissima siquidem ad iactum corporis
cordi spiramina, prius illud evertit
ut digerat que superveniunt quam sit
gradibus ad intima corporis intestina
perveniat. Coturnicibus et in esu
elleborum. ista tamen sunt venena si
dentur hominibus sic nec eadem exhor-
tatio omnibus congruit, nec omnes par
qualibus morum astringit. Exemplum etiam
est in speciebus quia panis qui vitam
fortium roborat parvulorum necat.
Unde Augustinus in libro de moribus ecclesie
dicit quia panis qui homines vege-
tat accipitres necat. Pleraque etiam
que in vestibus corporibus et commodum aliorum
multorum et que maxime ferre pe-
des habent est nocivum, avium quoque quedam
vini haustum offendit. olfactum ex-
tate refrigat tactum et multis
que abigne accadit est medicamentum

Vnde et mirabilis est natura ellebori que
aliquid tibi est cibus, alio medicamentum
alio venenum Est et exemplum con
gruum quod lenius conpibilis equos mi
tigat · catulos instigat Est et
exemplum in iconabus quod post Augustinum in
libro de moribus manicheorum de qua
dam muliere famosa athe
niensi que venenum bibit ut
obiit, paulatim et bibendo sy
lem vel vllo incomodo valitudinis
sue fecit ut biberet etiam cisti
aliud dampnata, letima illa
quantitatem veneni quam bibere sole
bat dampnati et morti adiudi
cati consuetudine vitale et accep
tum, Si venenum totos extin
xit Similiter superiunt. Sicut
ergo mulier hec per modicitatem consue
tudinis fecit ut id venenum suo
corpori conveniret Ita per modica
tam exhortationem prelatus efficit
ut doctrina sit ei gnotum et accep.
quam prius eam abhorreret Est et
exemplum in artificialibus corde cy
thare reddunt dulce modu
modulamen, quod licet uno et eodem
omnes feriantur plectro non tamen omnes
simul eandem impetu et impulsione
Sic licet edificet prelatus ex eadem
caritate doctrina, non tamen eadem exhor
tatione tangunt auditorum corda
Quod enim corde cythare id
mentes auditorum dulcem, quod
plectrum id lingua prelati, quod
vero impulsionem id dulcitas ex
hortationis Sic et. spiritus sanctus

vnicuique et idem diversa dona distribuit
et aliud in alio, et aliud in alio facit
Sicut ei ipsa est cor. complexio aliter
sic ipsa est singulis cuiusque affe
ctio. Et sic non est vna species me
dicine adhibenda cunctis Ita
ut eadem exhortatio quemlibet viuificet

De diuerso doctrine pastora lis modo per precepta in speciali

In speciali non sit exhortatio
pastoralis hec procedere ut ex
hortetur subditos per plurima va
rietate, quod melius videbitur cu
exercitationem officij in pastore
prodebit Set tamen ad proportionem
primo sit, in singulis virtutibus pre
moneat. ut eorum virtuti
pacium non excitat, et tamen contra
singulorum vulneribus medicamina
apponat, et licet subditi di
versis laborent vitiis tamen exhor
tatio sic procedat mediocriter
et equaliter in medio vitiorum
ut dum laudatur largitas et cul
patur cupiditas, non efficiatur effu
sio vel prodigalitas, Sic laudo
dum in continentibus coniugium ut co
tinentes non revocentur ad lib
bidinem vel ad luxum, Sic virgi
nitas commendetur ut coniugium u
tulipetur, Sic predicetur superbis
humilitas, ut timidis non augea
tur timiditas, Sic lenes accendatur
ad zelum, ut iracundis non
addatur incendium, et breuiter ut
dicit Gregorius in pastorali, Sic

ptractanda sunt bona ne exultatione
iubeantur mala. Sic laudanda
sunt bona summa ne despiciantur
contraria. Quo sic exhortatorem mo-
dificet ut ei possit qui contrariis
passionibus laborat, ut cum quis labo-
rat eximepta leticia que pro-
tate habet corporali complexione
subito mutatur ad ineptam etiam
moderatam tristiciam ex aqua dante
Sic enim medici corporum in cor-
duo que contraria repperiunt dum et
corpus debile est et cum illud gra-
ves infirmitates afficiant que
fortia medicamenta requirunt, la-
borat quis medicus ut ita morbum
subtrahat ut debilis non crescat
ne inita cum languore deficiat
Si ergo duabus passionibus contrariis
subvenit medicina tacimus, tunc
non silet duobus vitiis ut si-
dum una subvenire potest ex-
hortationis medicatus. Quo sit
lenimod relinquit ut graviora sub-
trahat. Sepe eciam cum corpus ex di-
versis et contrariis morbis afficitur
morbi negligitur ut qui maioris
est periculi caveatur, et artificiosa
solercia, parat unum medicum
crescere quibus possit ad amicia
morte retinere, quod non e mor-
bum exaggerat sed infirmum vitam
servat et in aliud tempore quod magis
e differre. Sic gulosus dum se
pronum prudet ad luxuriam ab-
stinet et meretur abstinendo
vanam gloriam dum unum vi-
cium extinguitur aliud nutritur

Sed vicia pestes que puniunt et ar-
tius persequenda et ideo magis tol-
landa est abstinentia que producat
vanam gloriam quam ingluvies que
inducit luxuriam. Unde capitulo Ro.
xiii. vis non timere potestatem bonum
fac et habebis laudem ex illa; non
ei bonum agitur ut potestas non
timeatur ut etiam ut laus attrahatur
sed quod videbat eum, quod loquebatur
non ex tanti initi ut effugeret per-
iculum etiam temptaret laudem
sic ait Gregorius aliud obtulit et
aliud tulit. Pravis sunt auditi-
bus nimis profunda non dicat
qua dupplus quam sustinere vel
capere possit extendi, corda
mentis rumpit, dispensatione mo-
derate tritici dei mensura ne
perfluat est, de quo lator sumitur,
estis grandinus tuit. vellet quo-
sos facere charustatem quam lo-
ipsis, revelet facile, qui loquitur
de ipsius habet in christo. quod etiam
fecit, ut caput, precium numerorum
[illegible] reddit, quarum rebus efficia-
tur opus verborum alterius sum-
[illegible] prelata in sequenter Ro
de ... intellectum Gallus si-
cut profundioribus noctis hore
altos edere cantus solet Cum
non mane apprimunt minutas
et teneres noctes fort qua
qui ... producat obstruis cordibus
nichil apte de occultis misticis
meditat et tunc subtiliora
quoque de celestibus audiant

cum luci veritatis appropinquat

ad Qualiter prelatus ad se et ad se redeat primo ostendit morbum

Hec pastoris consideratio docet, vi-
dimus quo quibus ad prelatum
veniat, qualiter in prelatione vi-
vat, qualiter doceat. Nunc ultimo
doceamus qualiter ad se redeat pro
considerantes morbum, 2o subinfe-
rens remedium. Morbus est asten-
dere super se inanitur per elationem. re-
medium vero descendere intra se
humilis per timorem, et circa morbum
quadruplicem notemus, ascendendi
gradum, primo enim diabolus eundem
impedit, 2o impetum eliminat
bona que gessit, 3o eliminando
in altum se erigit, 4o erigendo se ca-
dit. Impetit eum diabolus. nomine
eius quod ex celsitudine loci que ceteris
omnibus superior ad metum elationis
est dispositus. Unde super ardua prelati-
onis. Job. plurima. Quibus est iste
qui quasi fumus ascendit. et quia
fluminorum intumescunt surgentes
eius. fumus aere motus putatur esse
res solida, sed tunc tangitur tactu dis-
cutitur. vanitatem mentis hec in re
exprimit. Ascendit et intumescit et
tandem dissolvitur. et rarescit. Sic
vento prelatus impellitur maxi-
mum se talem et tamen in prelatione
indicat, qualis aere motus impelli-
tur vel ab hominibus honoratur, intu-
mescit et extollitur, et velut solidi
mentis, quod diu extenditur dissipatur.
et penitus inanitur. 2o impetus
eliminat bona que gessit. Job. xlv.
quasi leo ascendet de superbia. Ier.

damus ad fortitudinem robustus. for-
titudo robusta magnitudo et
multitudo bonorum operum meta
pastoris exposita, sed leo delet
vestigia sua cauda sua. Sic
ei diabolus reducit ad memoriam opera
bona ut tamen deleat et abstergat
peccata preterita que ipsa sunt eius
vestigia. Nam ut dicitur mor. li.
xxxiiij. reprobis sepe accidit ut
si qua vincat bona vel minima
faciat animalis suis omnibus preteritis
respondent mentis oculos, et minimum
mundum bonum quod fecerunt tota inten-
tione aspiciunt obliti malorum
omnium que commiserunt. Sed hunc
hic electi reprimunt ut bona que
agant videant et tamen cum perigerint
ab eorum memoria oculos avertat.
3o eliminando in altum se erigit
Job. v. Germine corporis pulvis
ascendet, pulvis aridus et
sine humore. superbus pastor sine
gratie rore, que ventus elevat.
dum ex suis operibus se exaltat
non advertens quod frequenter extitit
contra pro dicto magnitudo virtutis
vero enim quod tunc magis remittitur
quanda delectatione animus blan-
ditur. et dum metum et sollicitu-
dinem circumspectionibus abiciat in suis
confidens securius requiescat, sed ella
dum de sua infirmitate trepidat
hec in fortes sunt humilis servant
4o erigendo se cadit. ps.
ascendunt usque ad celos et descendunt
usque ad abyssos. Quia unde alas ap-
semetipsum erigit inde magis tamen citius
iudicis cadit. Dicit enim ascendet

locuste dum saliunt · sed saltus non
efficit dum salientes ad terram deci-
dunt · Exo x · Ascendunt locuste
super universam terram egipti · Regem lo-
custa non habet et universa per turmas
egreditur · quia superbus parere lege
nollet et sub districtionibus ordine
conversatur · mutuo sese locuste tre-
dunt · quoniam inter superbos semper iurgia
sunt · Estate apparent hyeme latent
quia maiores eos efficit interdum
prosperitates et fines ambitos · quos
recondit adversitas / et reprimunt ex-
terius quod non videt oportunitatem
suo negocio · Et vix videntur humi-
les in conspectu hominum in superbi re-
prehendimur interdum apud deum · Unde istius
morbo subiunctorum remedium
scilicet quadruplex descensus modus
Exo xxxii · Vade non pulvis es des-
cende et dormi tuum intendis
ut quanto quis bonis [illegible] humi-
lior tanto fiat humilior · Alio
quoque traditur in capitulo de virtutes
[illegible] et pulchritudo eorum ma-
nimia · Descendat ergo in seipsum
cum dono timor salubriter inspi-
ratur · Inspiratus subtiliter intra
perscrutatur · perscrutatus humi-
liatur · humiliatus consumatur · Des-
cendat ergo dono timor salubri-
ter inspiratus · i Reg xiii · Descen-
debat omnis Israel ad philistiim
ut acueret unusquisque vomerem
suum et ligonem suum et secu-
rim et sarculum · Philistiim po-
tentes [illegible] demones et reprobi
homines inebriati [illegible] pene
[illegible] · ex quorum

consideratione timor gratia vix retin-
sa mea adhuc operandi acuitur
In terra [illegible] mortifica-
tione quae vomere cordium occulta
mundantur sit vinea ligone secu-
ris actum · ut proelium mandat et
iaculum ubi quo pigros excitat
et instigat · iii Reg xviii · Iunge
currum tuum et descende ne
occupet te pluvia · Haec pluvia
terribili modo pluvia igneus et
sulphureus qua replebitur pluvia
infernalis · Iungit currum et descendit
qui affectiones ex superbia dissolu-
tas in unum humiliter per timorem
cogit · crescit timor surgere
[illegible] et pervenire retributionibus
eterne sine · et quanto magis
iudicium districtum cunctatur tanto
vehementius formidatur · Ergo
inspiratus timore subtiliter intra
perscrutatur · Josue ii · Descenderunt
exploratores de monte et venerunt
ad Josue · Hii sunt exploratores
qui secreta sua rimantes de mal-
is suis amplius timent quam de bonis
impensis exultant · plus atten-
dunt quod de agendis debitores
existant quam quod operantes quod-
am debiti parte solvunt · non est enim
absolutus a debito qui debiti parte
solvit · sed qui omnia reddidit · ut ad
bravium victorie perveniat · qui in magnis
spiritualibus parte cucurrit si in extremis
[illegible] hoc quod reliquum
est deficit · descendit interdum ut
viriliter occulta dedecoris [illegible]
[illegible] in puteo conditorem
Luce xviii · Descendit publicanus

iustificatus in domum suam. Sancti
cum vi sciunt, pq pctm pmi hois
de corrupti sepe se editos. Scdo
ppa vite si scia gra applicatur
ad inchoad. nota vel opa comm
tatos. et quamq b' mali in esse
cognoscunt demorilr ppagie sen
tiunt mltu / qmqs no boi in se
aspiciunt iuorilr grie cognoscunt
Domi. Judith xo. Dixerunt explo
ratores asnasti dnam tua eo q
tte reppisti aslud ut descenderes
ad dnm nrm. Tercio pscrutatus hu
hatus. Ysa. xlvii. Descende sede
in pulue. virgo filia babilonis
b' aia. que no hz fecunditate
opm. filia babilois .i. confusiois
ppt ppu demitu. sedet in pulue
cum humilia. epremorsu co
tra depressue nascim mordaces
pulices. hiis st moti astiam
argue. humiltas ei e dicto v
tutum. tuc ei vtq mobis pul
lulat qu in radice humili p'du
rat / a qua eo si abscinda arcs
cit q vinificate se i intimis hu
morem trait. pdit amq etia
quto amp infra descen tato
amp ad alta consurget. quia ex
plendo iacet in imo cu ex pa
lea no sui humilite nobili te sz
neto et vani te leuum habeat in
supmo. 4o humilitas asumat
Sapie. xo. Sapia iustu uedtu
no delit. descenditq cu illo
in fouea ut delit eu donec
afferet illi sceptru glie. Joseph
iste iusts in carce positus plati
est qui multe e ueritatibs obli

gatus. hunc sapia no desit
qui dum se humile git et ado
scdaudos destutes pios adseip
recedit vn quos ezech. ppha co
tepla celestia duct. fili homis
notatur. ac si eid dicta ne debis
que vides in elacione cor suble
ues sus ppende. quid es. vtra
suma penetras. ee te home
recognoscas. ut dum sup te
rapis ad te ipm infimi tue
fecno renoces. Vnde ad euge
Saluber copula ut cogitans
te summi pontifice attendas pri
te vilissi cineres no fuisse sz
ee. tuc e ei humilis asumata
cum vbs Joseph vte cedua. qm
humilez spu suscipiet gloria quam
nob acedat xpc ihs q' cum
uno uiuit et regnat. Amen

Sequitur prologus

Audimus quia postulat pq
doctrina dei et aul tam
boni quam mali. pq doctrinam
homines tu lectoris qui pastor
agitur de doctrina pdicatoris
sz forte nuire ab eu audeo
scribe vel docere qd sui nescio
vel pferre. iniscet in videndi
manu. b. lucas pferis i iue
diu illud e wnuy zacharia
Ad ei nox amissa no expli
cant stili et scptura signauit
q si no. Johannes pris reddidit
note que na fct elingue nobi
popi pluies reddidat eloquites
recepi dearcu voce locutoris
elucubrate nimum sathago

ut in pudor est si procedat incom-
ptus et incompositus sermo / vitiatus
aut eloquii venustate lippiret
qui ultate verbum verborum fale-
ris erunt / simplicitate autem ille
tabs intestante studet / et qui im-
pitus sermone impeditus loquitur
officio tacitus alatt negotiorum
irretitis impatiens / inter in sua
divisus ad singula / que dam gressa et
velud indigesta tibi via simpliciter
conferre temptabo / que non tam
digna videantur speciali prefacione
quam ad primilorem pro[…] et incipi-
entium liberent auditum / quam
benivolum implo lectorem / et libera-
lem desidero correctorem / et pun-
ctis veatibus oratore / ut
utque dicitur appeat plenius titu-
los supponamus / De predicatoris
utilitate decoris caritate / de
decoris maturitate / De predicatoris ydo-
neitate / De predicatione modifica-
da per statum et officiorum diversitate
De predicatoris dilatatione facultate
et primo de utilitate predicationis / Si-
quo utilis et probum predicationis
deo honoratur quadruplex probatur predicationis
intentus illuminatur quadruplex probatur
predicationis affectus inflammatur quadruplex
probatur effectus ad opera suscitatur
quadruplex / De utilitate predicationis
quia per ea honoratur deus quando / unde
si in corde predicatoris attendatur
eius gloria / Si / intentionaliter in mente pe-
tatur eius gratia / Si / efficaciter in
ope multiplicatur eius verba / Si humi-
liter in plebe audiatur

et cum reverentia / Deus /
Quoniam ergo agentes defini-
tione / agentes est de
doctore et pastore plurimus co-
gruentis puta mene / non iste e
que scire processus de predicatione disse-
rere / et ad ea retinendum est de-
cus ibidem expeditum est / Est ergo
utilis predicationibus in hoc quod honoratur
deus exclamationes pro totis / Unde
Iohannes baptista qui summus inter homines
habebatur et ipse christus estimabatur / non
usurpat fallaciter quod non erat
sed confessus est humiliter quod erat / cum
honorabat nomen se clamatis et
dicebat / Ioh i / Iohannes testimonium
perhibet de ipso et clamat dicens hic
est quem dixi decennis plenum
nos omnes accepimus / Non sum
ego ipsius / ego vox clamantis in deserto /
Iohannes stola dividunt / magistrum
docere / sanctitatis forte / mores vocata
virginitatis speculum / predicatore titulo
castitatis exemplum / premie via pro-
visum veniam / fidei disciplina
maior hominibus par angelis / legis
summa / evangeliis sanctus / apostolorum
vox / silentium prophetarum / lucerna
mundi / officium prophetarum / precursor
ipsius / indicii testis / totius medius
trinitatis / ut ait petrus ravennas / Deinde
ipse deus predicatore ut quando
in ore dei horum hoc aut fit
eorum morbis quamquam iudicium fieri
solet honore hoc est si predicator
attendat in corde eius gloria
Si intentionaliter in mente petatur eius
gratia Si efficaciter in opere resti- /

tua. q̄ multiplicat̄ eius v̄ba Si h̄n-
mult̄ in plebe audiat et tu reuc̄
go p̄ua attendas gl̄iam saluat̄
siles prius q̄ clamabat Io. hi̅s
vij. Iudeus q̄ ue de uoce dni
Osanna in excelsis Vnd Aug̃
in li° de kathedris rudibus

Dum in cor nr̄m mag̃ time-
bimus inuitos· ex ista s̄mois nr̄i
p̄p̄r inuitos motu auditorum delecta-
bitur nos ipa p̄fessio molestare
p̄mitordi opere si no in eo uram
gl̄iam requirimus/ tunc ei ue e
opus bonum tu actu̅te iaculat̄.
agentis intento. et tam adlo-
cum suum rediens rursum deinde
requiescit. Rimt e q̄ Iudicum xv
Sampson tolles mandibulam
asini iacentem in terra interfecit ica
mille viros et p̄ea sitiuit val-
de et tunc clamauit ad dnm
aperuit dns dente molare in
maxilla asini et egresse sunt
eo aque Sampson p̄lus corp
p̄dicat̄ h̄ic subditorum. maxil-
la asini iaces in tra rudibus p̄-
dicat° etiam q̄ccepta h̄ eleuat̄
et philisti necant̄/ cum dnm pec-
cat et p̄p̄t gl̄iam p̄ut demones
repellunt Sz p̄ victoriam Sap-
son sitiuit Ecc̄h. ut dicit He-
brei q̄ no deo sz sibi gl̄iam
dedit q̄ considerat ec̄ gl̄a vana
surgit. sz clamat Sampson
ad dnm ut e maxilla dente susti-
pit potu. h̄ e ut cu p̄dicat
destillet aqua sapie, q̄ vane
glie extinguat et refrigeret

appetitum Io Io his vij Stabat ih̄s
et clamabat Si quis sitit ueni-
at ad me et bibat. Clat et stat
etenus Crisi q̄d oe p̄dicat om̄
q̄firmado p̄ opus, vel ad p̄ximum sitit
et bibit/ qui delectat̄ in p̄p̄ri gl̄a
qua ardent quiet Beme. eos
eligat qui iuita docet quid
dixerint q̄d faciendum sit faciendo
p̄bant, qui docet q̄ vitandum
sit ut p̄ncipaliter in eo q̄ fugiendum
dixerint deprehendunt. cum eligere
adiutorem qui magis auimet
tu verbis quam audierit. 2° im-
ctalr in ore petat̄ eius gra
Ita sit ipa ut sp̄irat possimus
inter te, ut intellectus implere
Vnde obtinenda clamat̄ cum ap-
dicatione di imnota et abaudi-
toribus cordibus afferat̄. Num xx°.
Clamauit Moyses et Aaron
ad dnm et dixerunt Dne deus
audi clamorem p̄pli h̄us et aperi ei
et thesaurum tuum fonte aque
uiue, thezaurus absconditus est
et operat intelli̇gentia Vn Ezech
ij. vidi liber inuolutus q̄ne expa-
dit amissa manus Ecce dē
filius missus e in mundum. aperit
thesaurum suam sua gra ad in-
telligenda misteria Vn liberum
inuolutum Ysa. xxix. sicut liber
no aperit. et clausum liber Apoc
v, no aperit nisi leo de tribu Iuda
teste quidem b. Greg. Sacre
sp̄ure vilesceret auctor nisi au-
ditorem quoque stimularet

difficultas Et Daniel xiij p-
ceptu e Danieli ut clauderet
ſermones iſta ſcripta ſi nunquam ext
apta non te paſcet. ſi nunquam
obſtruta non te expectet. Prodeſt
quantum obſcuris quantum ad inſpectionem
vel magiſtri ſcilicet ſpecialiter ſtudii, et quantum
ad clinationem humani ingenii
Non enim climate ingenium in
clinate ocium Nam ſicut ferrum
poſitu colligit expoſita rubiginem, ſic
mens obtunditur niſi exercitetur
per honeſtam occupationem
Sicut enim dentes obſtupeſcunt
cum una acerba comedunt Sic
ingenium potius ebetatur Apri-
quit theſaurum tuum fontem
aque vive. Sicut enim theſau-
ri occulta poſuit deus in verbis
lapidibus preciosis, et herbis, ſic
in verbis amplius. unde et ſi verbum
vocari voluit quo verbo ructa-
vimus et verbo ſimiliter creata
fonte aque vive. quia ad ſtilla
moitam gre que plurimum
inſtiū inſtra, mortem de ſpiritu
ſuſcitat. Et ſicut ad placationem
turpium verborum mutatur homines
ad libinem Ita ad iuſtiū gre
probū p̄cems mutatur mentes
audientium ad devotionem. Unde
vides aliquos ad ſermones attendere
frigidos et ridentes, quos in-
vides poſtquam parum retradere fui-
dos et ploratos Fonte inquit
aque vive Aquas non vivas
etiam habet qui in ſpla incola
ſtus colligit, ſeparavere ved

in latrina ſine ullo divine inſpi-
rationis aſſtatu, ſed indeficiens aque
viventis vena e ſtatu qua ſuggerit
ſpiritus vitalis que de libano hoc
eſt deo vivo venire. ſi enim ſtare pro-
cedit cum ſuis et impetu propter quod
Gen xli. Cum in tota terra Egypti
fames exiſteret, clamavit populus
ad pharaonem alimenta petens
non ſiliquas porcorum que in-
flant et non ſaciant, non panes
miſtaclum Babaomitarum ſi ſa-
encias ſclares ſicut hij qui po-
mis ſclucſtibus Inſipida, ſi ſtra
ſicut heriton ſe honorant et
non cum Ezech. voluntate facere
ſeptuacē manducat Et ideo effi-
cacia in ope predicationis multiplicare
dei ſubſtantiam. Propter ei dei peculi-
um ſalus eſt orare propter hanc
multiplicanda in predicatione
clamatur, et ipſe qui plus
ſalutem tenuit hora. Apoc.
vij Clamavit alta voce ma-
gna dicentes Salus deo noſtro ſe-
denti ſuper tronum et agno propterea
Micheas vij Vox domini ad civitatem
clamat et ſalus eſt timere
nomen tuum Civitas enim babi-
lonis unitas, que delectantur
in pluribus ſuis .i. in tranſitoriis
bonis non in ſolidis celeſtibus .i. fa-
ctis verbis, ſicut mulier pregnans
in utilia cibaria ut carbones
et olle confracte teſtas comedit
et utilia reſpuit Et quia verbum
dei faſtidiunt, etiamque in ſermone
dormiunt quod tamen in mutatione

petme nimis faciunt dormiunt
ad mensam spiritualem sed non ad tempora-
lem, et tales sicut asinus in via
fumum inveniens subsistit ad vitandum
et retardat aciem, sic fumo peccatorum
delectati retardantur a celesti patria
Ad tales ut evigilent predicator
clamat et ipsi caput levant et
idipsum statim delabuntur. Sicut
porcus qui sub in fabaria cum clamatur
ad eum, ex tunc subrigit caput
erigit, et statim ad comedendas
fabas redit. Et si porcus verbere
clamatur et alii porci ad eius clamorem
accurrunt, et verbantem invadere
volunt. Ita predicator cum aliquem
peccatorem arguit existentem malorum
concordia, Hec civitas contra
arguentem insurgit quod peccatorem
defendere et predicatorem infamare
velit. Sed Ietholog nisi devi-
ad virtutem, et operatur pro
corporis salute si tu dei corripiunt
timore. Vo sequitur e deum ta-
lis est tunc nomine fenum
quia cito quiescunt homines ad
deum si timent, si considerarent
quod per momentanea delectatione quod
fugit per modico tempore quo vic-
ti sunt penas eternas incur-
runt, ubi tam diu cruciabuntur
in inferno quam diu deus filius est
in paradiso. Isa. xl. Vox dicentis
clama et dixi quid clama-
bo. Omnis caro fenum et omnis
gloria eius quasi flos feni, exsicca-
tum est fenum et cecidit flos

feni. Legitur de quodam sancto viro
qui multum fuerat sceleratus quod
corpus gustavit eum, quia cogi-
tabat utrum aut dampnatus vel post
mille annos possent a suppliciis
liberari, sed cum se videret quod sua
quod non possit intercedans a mille
ad duo milia, et ad C. milia
et ad mille milia, et ad tot
milia, quot sunt gutte in
mari, sed inmerito quod non periculum
in spiritu timoris, attendens be-
nignitatem amentem temporalis et
perpetuis, et diuturnitatem supplicii
et dolorum, ex conceptione
tum modicae devotionis vi-
tam mutavit, et religiosam
vitam duxit. Sic admo-
dicum verbum dei tangit cor-
da multorum, et ad modicam
lucernam carpimus in tenebris
vitam. Ps hominis in plebe
audiat verbum et tunc re-
nem. Vi et daniel iij° dicit
quod pro clamabat valenter
nobis dicitur populis tribubus
et linguis, in hora qua audieritis
sonitum tube etc. adorate statuam
auream et ita faciebat quanto
magis cum venerit quod audi-
apostoli et dicta apostoli de divina pro
mia. Ione iij. Clama Ionas
Ninive adhuc xl dies
et Ninive subvertetur, et credit
viri Ninivite et predicaverunt ieiunium
et vestiti sunt saccis et rex surrexit
de solio abiecit vestimenta

Indutus est sacco et sedit in
cinere, et indictum est ieiunium
etiam iumentis. Videt p'tes
iona iminē dieb ire pnūti-
ant ut possint homines cauē
Sz illud ē ā rone carecium ana-
lim, ā demonum, ipa signa
mortis videt et mortis signa
non timet, sentit tempestatem
iudicia, et tempestatem pre
no nerissz potius irridet, non
credunt, no renient alii quorum
incrassata corda indurata ambi-
cio, et impletur illud Isaie vi verbum
dominum fecit inobpbrium eis et non
suscipiet. Id ipso eum quod in eis
est euacuat mercedem predicatoris
Deut. xxiiij Non negabis merce-
dem indigentis et pauperis Et sequitur
Nel clamat contra te ad dominum et
reputetur tibi in peccatum Iaco. v. Mer-
ces operariorum qui messuerunt re-
giones vestras que fraudata est a vo-
bis, clamat et clamor eorum in au-
res domini sabbaoth introivit. Imo
quantum in eis est euacuat precium
sanguinis christi cuius verbis annunciatur
in verbis predicatoris. Job xvi terra ne
operies sanguinem meum nec inveniat
in te locum latendi clamor meus et
io Gen. iiij Vox sanguinis fratris
Abel clamat contra te de terra. Viles
ei sunt illis qui frangunt campana
ne homines veniant ad missam et
ipsi timore quod nolunt suo pilleo
spoliari, et tu sapientia clamat et prudencia
dat vocem suam Prov. viij et in eodem

Pueri ad vos clamito et vox mea
ad filios hominum, intelligite parvuli
astuciam Clamat autem sapientia parvuli-
tis, arripe, fuge, time. Arripe
bueficium, fuge vicium, time sup-
plicium. Cum autem sol quereret a quo-
dam sapiente quo tu didicissz, re-
spondit inter alios tres magistros specialiter ha-
bui qui me docuerunt, timor, pudor,
amor. Intuebar magistrum meum
cum virgis et verbis negligentes
discipulos cedentem et timorem didici.
Intuebar socios innocentes me pro-
ficiendo discere, et ne fierem eis abi-
ector, pudorem didici, tandem cognita
est in doctrina in desiderium et dulce-
dine et amorem didici. Hiis tribus
magistris modis deo honorare Et impletur
Ysa. vj. Seraphim clamabat al-
ter ad alterum Sanctus Sanctus Sanctus dominus
deus sabaoth plena est omnis terra gloria eius

In hoc titulo habes summam
capituli sequentis De viri-
bus predicatoris quod predicatio mentis illuminatur
ad intelligenda scripture misteria Ad di-
luenda mentis humane vicia Ad
fugienda iehenne supplicia Ad op-
tinenda patrie gaudia Amen

Est etiam utilis in clamore
predicatoris, eo quod mentem illuminat
in cognoscendis Unde Marc. xv Vi-
dens Centurio quod ihesus sic clamans
expirasset ait Vere hic homo filius dei
erat Ad vocem clamoris ihesu cognovit
et confitetur Centurio salvatorem
Et nos ad cognoscendum deum illumi-
namur predicatione Sicut et deus
hominem ad ymaginem suam et quia…

Ipse per omnipotentiam suam prestat di-
versis creaturis. Ut homo particula-
riter quam creatorem suum cognosceret
et coleret presset cunctis universis
creaturis. ut dicit Augustinus in libro de credu-
libus catholice. Hec autem illuminatio
quadruplex est. Illuminatio ad diluen-
da mentis humane vicia. Ad intelligenda
septem misteria. Ad fugienda eterna
supplicia. Ad optinenda perennia gau-
dia. Clamor autem iste est utilis ad
intelligenda septem misteria. propter hoc
in Esdre iii. Omnibus populus clamavit.
magna est veritas et prevalet. Hec
est ei efficacia veritatis que in pectore
infunditur. ad quam semper in omni
negocio causa consilii. In omni periculo
causa auxilii. In omni adversitate causa
solacii. quia si ad fidelem amicum
ingitur recurrere. Proverbiorum vii. Dic sa-
piencie Soror mea es et prudenciam
voca amicam tuam. Amplectere
quia Sodorum non polluere quia pertinere.
non regres datum sed fructum sit
plurimi adulterantes verbum dei non
exprimentes sed ex deo coram deo
in Christo loquimur. ii Cor. ii. Et no-
tabitur quod sit veritas perpetualis quia
non possumus eam penitus apprehendere
vel perficere. Ecclesiastici xlvii.
Torrens inundavit quem sophia
non potuit transvadere. Unde et quem
vidit Ezechiel qui habebat funiculum
in manu mensurat aquam dans
usque ad talos et postea expedire
nonnulli alii plus alii minus sapiunt.
Et attende etiam gradum

Nam primo per aquam usque ad ta-
los traducitur. quia primo aquis
sacre scripture pedes affectuum
purificantur usque ad genua dum
adhuc operando est confortatus.
Secundo usque ad renes interiores intelligencie
et exteriores dum temptationes carnis
corporea mentis desidia penitus su-
perantur. Sed ad quintum gradum mor-
talis homo nequit attingere ut divine
profunditatem sapiencie valeat transvadere.
Sicut nec solem in rota plene
videre. tunc enim cognoscemus corpore.
Et tamen in iii Ecclesiaste dixi sapiens
efficiar et ipsa longius recessit
a me. Ad diluenda mentis humane
vicia. Ysa. lviii. Clama ne cesses
quasi tuba exalta vocem tuam et
annuncia populo meo scelera eorum sed
ut cognoscatur quia sacra scriptura
speculum est in facie mentis mee
considerare possumus. et cogitata diluere.
Sophonie i. Attaron quam interpretatur steri-
litas eradicabitur. libanus cum ex-
celsis cadet. quia mundi cedorum
tumor superbia corruit virtute verbi
propter quod evelluntur noxia. plantantur
utilia. fovetur honesta. prava
corrigitur in directa. tamen quidam ita
steriles sunt quod doctrina sua stilicidium
viciorum non auferunt. quia quamvis
non audent non attendunt Osee ix.
Da eis domine. quid dabis eis
vulvam sine liberis et ubera arencia
ut filios spirituales non gignant et
si genuerint non nutriant. eo quod
ubera habent arencia quia humore gratie

Attende

caret corpus doctrine

Tacet eorum doctrina. Nota q*uod* dicit
si tuba exaltata voce. q.d. elevare
vocem. Sicut et mulieres tortuose
dum sedent apparent pulcre sed cum sur-
gunt apparent deformes. Sic e*st*
in predicatoribus dum loquntur, quorum t*ame*n
pitacio apparet dum vident*ur* ea q*uae*
ipsi operantur. Annuntia ergo populo meo
scelera eorum .i. argue eos licet in-
digneri*n*t q*uia* in suis iniquitatibus arguuntur.
Illa scabiosi oderunt pectine, et nocti-
cue lucem, et frenetici medicum
et peccatores predicatorem arguentem. 2a. i.
Ne sitis sicut patres vestri ad quos cla-
mabant prophete priores dicentes Con-
vertimini de viis vestris malis et non
audierunt. Dicitur de quodam frenetic-
o quod putes eius ante ymaginem
beate virginis orabat pro sanitate eius, ipse
vero dicebat, ne credas maia men-
titur tibi, ego sum sanus et sapiens
oratis, et cum increparet eum ista-
ret ut ymaginem adoraret cruci-
fixi. Respondit possum adorare te
et numquam diligam te. Sic usura-
rii crucifixum adorant dum ecclesiam
intrant. Sed more Iudeorum eum per-
secuntur in membris suis et spoliant
eos nuda etiam quam ipse amittunt
dum primo denarios eis commendant ven-
dunt. Simulent vetule que dicunt
Da mihi dote ut unum caseum fa-
ciam et ipsa spoliat in lacte ollam.
Ad fugienda Jehenne supplicia
Apoc. xviii. Angelus autem gla-
ria illuminata est. Clamavit fortiter
in voce dicens, cecidit babilon magna. cecidit

et facta est habitatio demoniorum et
custodia omnis spiritus immundi, et
sequitur exite de illa populus meus et
ne participes sitis delictorum
eius et non accipiatis de plagis
eius. Babilon confusio. Confu-
dantur enim reprobi ex immundicijs
suis que apperebunt. unius. Naum
iii.o Revelabo pudenda tua in
facie tua et ondam nudita-
tem tuam gentibus et regibus
ignominiam tua. Ezech. xvi.o
videbunt omnem turpitudinem tuam.
Iere. ii.o Quo confunditur fur
qui deprehenditur sic confusi sunt.
Cecidit cecidit, bis propter duplicem
penam corporis et anime in quam cadet
et sequitur, exite et non accipietis
de plagis eius que sunt, xviii. Am-
bietas caloris, angustia frigoris
penuria famis, ariditas sitis,
tenebre palpabiles, fetor intollerabilis,
attritio uberum, consticio cathe-
narum. morsus serpentum, terror-
cum demonum, vermis conscientie, tedi-
um vite. Hec, dissensiones blas-
phemie et clamores, timor et
pudor, dolor et desperatio. De
quibus scriptura illuminatur. De
prima est ista Iob xxiiii. Ibunt aba-
quis nivium in calorem nimium
sunt et frigidi ad bonum et ar-
dentes ad malum. De 2a et 4a
Ysa. lxv. servi mei comedent
et vos esurietis, servi mei bibent
et vos sicietis. Crapulati eti-
ebriati et ingurgitati fuerunt

famelica

ymo famelliti adventura et ari
di agra. De 7a et 8a. Jere[mie] 14 Im
pii in diem conuaruerunt Ysa. 34
mo. De cadauibus eorum fetor as
cendet. Inmo cum civitatis inspi
ce noluerunt, et fetore libidinis
dilexerunt. De vii et viii pene
xix. Parata sunt derisoribus iudicia
mallei percutientes stultorum corpi
bus. Job xx Erit gratum ipsum
istum et tunc tem sicut conterit
vas figuli Mat[thei] xxii ligatis ma
nibus et pedibus proiicite etc. Pau
peres enim contempserunt et vbera
verunt, et abierunt vincula ma
dicorum de constricti sunt vinculis
peccatorum suorum. De ix et x. De
vtro. Deut. xxxii Dentes bestiarum
immittam in eos cum fa. Ecc[lesiastici]
xxxix bestiarum dentes scor
pii et serpentes et rumphea vin
dicans in exterminium eorum Ezech.
xxxi Immo incinerationem dor
mientes cum hiis qui interfecti
sunt gladio. Vt qui ei male in ali
os enormiter et dignum e
ut sicut consortes in pena co
muni sunt consortes in culpa
Sicut clarum presumitur mitorum
inferiorum ordinibus angelorum. De xi
et xii Ysa. vltus vnus corpus no
morietur Apok. ix In diebus
illis querent homines mortem
et non inuenient Non ei ha
buerunt pacem peccatoris vt oleum
in vase suo Beatum tenentis
et omnia spiritualia vtebantur

eis in tedium. Job. ix et vna hora
videbitur eis quasi spacium forte mil
le annorum De xiii et xiiii pro
peccatorum videbunt illos quorum actione
peccaverunt, et vastabunt dentibus suis
fre, et thab. quia eam de patre
impio querentur filii quia propter illos
sunt in opprobrio Apok. vi Commanducauerunt
linguas suas pre dolore et blas
phemauerunt deum celi Ysa. lxv
Serui mei laudabunt pre exulta
cione cordis, et vos pre contricione
spiritus vlulabitis. Patrem enim dei
asse repulerunt, ideo nunquam pacem inter
se habebunt Clamore pauperum
non exaudierunt non ergo exaudi
entur et clamabunt blasphe ideo in
rauimus ideo paciebitur pene blasphe
mabunt. De xv et xvi Cap.
v videbunt turbabuntur timore horri
Naum iii ut ostenderem revelabo puden
da tua etc. Sine timore peccaverunt
et peccata sua confiteri noluerunt. De
xvii et xviii. I Thessal. v Tunc
dolor in vtero habentis et non effu
gient. Ecc. xxi Mortuo homine non erit
vltra spes Dolebunt enim super
modum, eo quod temporalibus consolacionibus
eterna perdiderunt et desperabunt et
in vita sua non modo sed in mundo
et diuiciis suis spem suam posue
runt que tunc cessasse videbunt
ideo Ezechiel, Clamate ad dominum
ach, ach, ach, dicit ter dicat
ach ach ach. Carmina hec sunt
horribilia ad cogitandum, terribilia
ad annunciandum, dura ad tollerandum

plurime predicatoribus ista cogitamus
et per penitenciam temporalem hic evadere pos-
simus ne eternaliter peream. Quod op-
tinendum gaudia premittit Zach. Cla-
ma dicens hec dicit dominus exercituum
Adhuc affluent civitates mee bo-
nis et consolabitur dominus syon. Ci-
vitates dei sunt anime in quibus ipse habitat
que nunc affluunt bonis gracie sed
tunc affluent bonis glorie. Unde de
affluent vero. b. Ambrosius. Ipsius
scilicet omnes nos breviter satiamur
haustu in illis celestibus spiritualibus
redundancia unius effluet plenos
septem spiritualium virtutum fluentis mea-
tus quod in septem rivis ex uno
fonte rigabuntur. Ipsius enim sapientie
gustabimus videbimus quam sua-
vis est dominus. Ipsius intellectus eius
maiestatem conspiciemus. Ipsius consi-
lii eius ammirabilia consilia et pro-
funda iudicia comprehendemus. Spiritus
fortitudinis inseparabiliter ei adherebimus.
Spiritus sancte scientie virtutem et sco-
rum attingemus et inter electos dei
sancte et honeste conversari sciemus.
Spiritus caritatis pietatis adtrahitur pre-
miabit. sicut spiritus timoris ad
reverenciam dei. et bonis affluent
abunde fluet. Nunc enim tu vivimus
bonum habemus et aliud non habemus sed expec-
tamus. tamen una festinus tollitur
alia expectatur. Illic vero sunt omnia
bona habundanter presencia. Ibi
omnium solempnitatum spes est evacuata
leticia quia presentes assistunt
quasi sunt solempnitatem tanta. In sapien-
cia infinita sunt omnia sicut in
omnipotente omnia possunt. Afflu-
ent bonis ut speciale. Quia de
eterna beatitudine plus est in re quam
possit mens humana concipere. plus
mente concipitur quam sermonibus
explicetur. Sed quod addidit civitates
affluent bonis habitantes tunc corpus et
animam intelligit quia in utroque diffe-
rent per gloriam eius. Sicut enim exp-
bi dissplode nescientur quia in corpore
et anima punientur et electi. Ysaias. Hoc
ut terra sua duplicia possidebunt
quia prover. vlt. Omnis domestici
eius vestiti sunt duplicibus gloria
eius corporis et anime quia lanea et linea
veste. Prover. ult. Et hec in 1o sermo
ne Letare Jerusalem. De hiis gaudiis
plura diximus tamen ad presens xx
iiij bona xij in anima glorificata
xij in corpore plibas xij ad fon-
tibus paradisi certis celestibus irrigatur
Apoc. xxj et xij margaritis pre-
ciosis Apoc. xxj. Anima bonorum
refulget quia descripturi propter predicacionis
iustitia exposuimus. Hic autem sunt in
anima cognicio sine errore. Dul-
cedo sine rancore. Epulacio sine
merore. Consolacio sine desolacione.
pax sine perturbacione. Securitas
sine timore. Societas sine dis-
cordia. Honor sine verecundia. Lo-
cus amenitas sine molestia. Iocundi-
tas vicium sine turpitudine. Tot ei
choris vivant quot virtutibus
choruscat. Laus dei sine

ingratitudine. Claritas sine amaritudine. Corpora vero corporum subtilia erunt sine grossitudine, agilia sine ponderositate et tarditate, impassibilia sine corruptione, splendida sine obscuritate. Superadduntur his iiii^or dotibus et quinque: pulchritudo sine deformitate, fortitudo sine debilitate, sanitas sine infirmitate, iuventus sine senectute, vita sine morte. Adduntur tres corpori speciales: aspectus glorificate humilitatis Christi, auditus consonantie et iocunditatis, tactus in carentia omnis asperitatis et presentia omnis suavitatis, [margin: suavitatis] potentia autem olfactus et gustus potens est eius sine rebus materialibus remunerare. Aut forte odor vestimentorum id est corporum glorificatorum super omnem odorem aromatum. Degustu idem est quia non erit ibi aviditatem, sed perfecta fruitio ad voluptatem. Nam de oratione et devotione etc. in via multos videmus et legimus ad tempus recta sine presentia corporis tibi. Facile autem labores tristicionis contempnunt qui cor suum ad hec gaudia erigit. Gregorius super Ezechielem: quod grave est in opere facile est in spe remunerationis. De utilitate predicationis quia per predica affectus inflamatur. Cum homines concipiunt timorem de pena, pudorem de offensa, dolorem de culpa, amorem de venia. Et quod

(aliud) Est etiam utilitas metaphorica[?] tas in claritate predicationis.
spiritibus iiii^or fit inflamatio sub-
quia sit affectus inflamatur in diligendis. Sancti autem patres quia in spiritibus ardebant et corde clarioris scintillas igniferas emittebant, unde alios inflamabant. Dum etiam ipsa pericula non vitabant nec honorem proprium sed deum attendebant. Act. xiiii. Paulus et Barnabas conscissis tunicis exilierunt in turbas clamantes: viri quid hec facitis? Nos mortales sumus similes vobis propter hoc. Ezech. i. de spiritibus scintille qui aspectus eris candentis quia ardet desiderio et sonat verbo. Est enim candens predicatio est accensa. Sed de candenti ore scintille procedunt quia de corde exhortationibus verba inflammativa ad aures audientium procedunt. Et quia subtiles sunt scintille, ideo candens scintillas proicit, quia verba breviter locuta sufficiunt ut minus vehementer ignescunt et auditoribus aliis succendunt. Tunc autem inflamati homines cum exclamatione predicationis concipiunt timorem de pena, pudorem de offensa, dolorem de culpa, amorem de venia. Audi de timore Apoc. x. Clamavit autem voce magna quemadmodum cum leo rugit et locuta sunt tonitrua. Leo ad cuius rugitum terrentur animalia, vox

pdicatoris de pena futura Greg.
leo rugiet quis non timet ymo
quis non ardet Ita leo pstratis
aialibus parcit et deus cessantibus
apertis remittit Isa. xxx Cla
mam sicut tuba super biam tuam e qui
este in paralipo xiii Omnes viri
Juda vocati sunt et illis cla
mantibus perterruit dux Jeroboam et
omnem Isrl Tuba enim sapientis
que stimuli clauique clamat in altum de
fixi quia si aliquid emolliat cor
dis duritia consolando penetre
dat ecl comminando Unde duo
sunt ecl in manna et prima
que simul descendebat Can
dor in dulcedine consolationis vi
gor in veritate et asperitate comina
tionis et tuba terribilis qua cla
mat in bellis Jere. vi Canite
tuba in terra clamate fortiter
et dicite congregamini etc. Nolite stare
quia malum ego adduco ab aquilone
Unde cum homines se preparant ad
bellum tunc tuba terribiliter edit sonum
Audi de pudore ihesus clamabat
sic lazare veni foras Unde ita se
resilit quia verecundia. Unde ve
recundia sic habenda e ex offe
nsa dei quam incurrimus ut tu co
sonus publicum non veniat Est enim
verecundia inordinata si fuit
tanta ut tunc lazarus lateat in
sepulcro latebras foveas luto
confessionis sacramentalis abhorret

Aut si fuit modica ut in hijs
qui magis erubescunt sordidam
vestem quam sordidam mentem
magis in ore facie barbarismum
con iam pessimi qui in sermone
prescire medarius con iam xxxx
Est bona e verecundia que pecto
rem ex offensa diuina qui con
sidat ad resurgendum animat et
ad fortiter dimicandum inflamat
Josue iii Transierunt preones per
castrorum medium et clamare ce
perunt quum videritis archam dni
dei nostri et sacerdotes stirpis leuiti
ce portantes eam vos quoque con
surgite et sequimini precedentes ut
saltem sequamini corporum exempla
quos precedere non potestis Sacer
dotes magis stirpis leuitice qui
seipsos ymolauit carnis mor
tificatione Et debet ad verecun
diam nostram vnum exemplum su
biciamus de quodam diuite laicato
de quo sicut ait Petrus Damianus
hic diues cum esset ciuis laica
sirca vestis adtrauit duobus hat
eculis ferreis in tore tingit duo
bus viris pro brachiorum armos ar
tat de quo in duobus opusculis meis
plena dixissimum nunc quod nuper ante
sex dies in retulit fratrem aut
itaque contigit me nosse quod sep
sit ipse me vno die psalteria
decantasse cum talibus disciplinis
quod cum audiui tremefactus ex
paui et conscientia remordente

congemini vociuq[ue] in hoc
deme nesciente scriptu[m] e[st] | et
tu[m] vtru[m] h[oc] aute si potuisset
ignoro | ego rursus expior de
an hoc imple[re] potuim[us] indu
bitat[e] agnosc[er]a[m] Itaq[ue] igi[tur] sia
me vestib[us] op[er]ui et armata
scopis vtraq[ue] manu totam
noctem, ducendo p[er]uigilem
psall[ere] ac me v[er]bar[e] non de
stiti do[ne]c die albe[s]cente ex
more non psalteris de p[ri]mo ad
p[ri]m[um] v[er]su quor[um], usq[ue] excitam[ur]
et porro q[uo]d nobis durum nu[n]c
et asp[er]u[m] q[uonia]m i[am] p[uer]il[iter] deputat
et desp[er]a[n]t viro doceam[us] ex[em]plo
Ille quidam cu[m] se scopare ut
tibi nimis abhorreret attere[re]
et ut s[ibi] plagas inferret g[ra]uissi
mum iudicaret. Tandem du[m]
diua crebrius insisteret ex
hortacionib[us] accessit et p[ro] mo
dulacion[e] totu[m] psalt[erium] et in
sup[er] xv psalmor[um] sibimet
disciplina[m] inflix[it] p[ro]ph[et]is mari
no cessat et cum mane ad se
nem venisset timens ne de
indiscrecione redargue[re]t[ur] q[uo]d
ageret p[er]ordine[m] retulisset Ille
videt nolo pusilla[n]i[mi]s esse ut
p[ro]bat vita que nu[n]c e[st] infirm[i]te
diffide[s] Potens e[st] enim deus
exi[mi]us ad alora te p[ro]uehe[re]
et tene[ra]m lacteole tue educa
tionis infanciam ad iuuenilis
roboris incrementa firmare

desperan

Nos ergo p[ri]mo p[re]dicta recipim[us]
p[ri]mu[m] q[uonia]m ad q[uo]d nos diuina pie
tas p[er]duc[er]e voluit | lic[et] imbecil
les ac fragiles ad t[ame]n sumus | sta[tim]
s[ecundu]m e[st] ut no[n] eu[m] de immoderato
fuore sicut i[am] timebat argueret
s[ed] ne desp[er]acion[e] succumberet t[ame]n
qui minime quid egit cu[m] re
ferret Verecundia peccator[um] p[ri]mo
et verecundia de quib[us] nunc loq[ui]
mur p[re]dicator[um] | Cu[m] nobis
imp[er]ite lingue conam[ur] officio
iste efficacior luculent[ius] me mi[hi]
docebat ex[em]plo Audi de dolore
Jere[mie] xiv q[uo]d s[e]c[un]d[u]m e[st] v[er]bu[m] dei ad
Jeremia[m] de sermonib[us] sicc[ita]t[is] | luxit
Judea et porte eius corruerunt
et obscurate sunt in t[er]ra et cla[mor]
Jerl[ali]m ascend[it]. Sermones sicc[ita]t[is]
increpaciones ex defectu bonor[um]
et p[er]ime sunt quo clamor Jerlm
ascen[dit], cum h[oc] p[ri]ori[bu]s dic[itu]r Cu[m] lugent
Judea cum dolor exurgit et
porte eius corruerunt p[re]lati p[ro]p[ter]
sup[er]biam obscurati p[ro]p[ter] infamia[m]
in t[er]ram p[ro] aua[ri]ciam | vel ad eun
dem p[er]tinet res[er]uati p[er]it que luget
in p[re]dica[ci]o[n]e ex consideracione culpe
tam p[ro]p[ri]e q[ua]m aliene que sit p[ro]p[ter]
sup[er]biam infamia[m] auariciam
Joelis iii° Clamate hoc inter gen
tib[us] sanctificate bellum | susci
tate robustos Ascendant omnes
vi[ri] bellatores | Sanctificat[e] bellu[m]
p[ro] carnis mortificacion[e] que nos
sanctificat | suscitan[tur] robusti qu[ando]

firmab

mortui in peccato viuunt et suf-
ficiat incipiunt per cordis contri-
et dolore Sicut enim dicitur p(re)tres
peta adulando palpare, s(ed) do-
lore inducendo parietem fodere
et forame(n) vnde dicitur Ezech viij
Amplare hoc est quantitatem pecti
et [illegible] eius aperire Et
tunc [illegible] efficatie retinetur
et effectui mancipatur tunc per dolo-
rem cordis assumitur et cor in
afficitur aliquo tanto intrat et
[illegible] ut [illegible] ut sanat quia
tibi qui per nauseam emittitur
vel medicina que non retine-
santem non operatur ut dimi-
tinetum coutur Audi de ade
Za. po Clama hoc dicit dominus ex-
tituum Zelatus sum Jerusalem zelo
magno zelus vehementissimus
amor est in mulier propter aut
ppt bonum suum exercitium nos
diligit ut dicit de diuo non ex
suo indigentia ut dicitur [illegible] super
Gen Abraham tanto amor tanto
[illegible]gtior quanto a superiori diligitur
inferior ut dicit in li de ecclesie
rudibus et ex hoc zelo statim
[illegible] cum peccator ad eum redit
et indulgentia petit Ysa Aduoce
clamoris [illegible] ut audiet
videbit [illegible] Ysa. lxv Antequam
clamet ego exaudiam ad-
huc illis clamantibus ego audiam
Daniel primo Clamauit [illegible]
voce magna et [illegible]

dominum qui saluat sperantes in se
Exaudivit eum Deus non tam ob
s(ed) cor et opera Vnde et Moysi ta-
centi Exo. xiv dicit dominus Quid
clamas ad me Et Susanna
tacens exaudita est a domino Dan.
xiij erat enim cor eius habens fidu-
ciam in domino [illegible] quoque
peccator [illegible] in [illegible] inflama-
tura sit adiutorium [illegible] nulla
[illegible] in spiritu dum timor lingua
coartat pudor in [illegible] conge-
gat dolor insufflat amor
inflammat Audi de quarta ne
[illegible] Jere. iii Clama s(uper)
montes istos [illegible] et [illegible]
[illegible] aduersarius [illegible] et non
[illegible] faciem meam [illegible] aut
dies timor eum pene [illegible]
[illegible] velut [illegible]
sion [illegible] arma et fit
[illegible] carnalium desiderio
Vnde Greg [illegible] Nazan ait de [illegible]
[illegible] ubi est timor dei ibi
est obseruatio mandatorum et pur-
gatio [illegible] que se velut cras-
sior quedam et obscurior [illegible]
bes abiciens [illegible] considerare ca-
[illegible] splendoris radios [illegible]
Audi pudorem [illegible] Jere
[illegible] Clamor in [illegible] rubo-
auditus est vocis eius [illegible] mare
rubrum cor [illegible] offensa [illegible]
fessa verecundia auditus cla-
more peccatoris et voce sal-
uatoris ex qua non desperat

sed congregatis omnia peccata
sua se mendicat. Unde quo
quis quanto plus seipsum dilig(it)
tanto magis perit / et sicut
ad uocem ducis errantes re
colliguntur in bello / ita ad con
templum salutis recolliguntur qui
hinc [illegible] in corpore unde quamuis
amisit / quamuis fecit locum non
habet desperatio. Dan. iiii. Clamauit
fortis et uigil. Succidite arborem
et precidite ramos eius / et excu
tite folia eius et dispergite fru
ctus eius. Fugiant bestie que
subter eam sunt et uolucres
de ramis eius / verumtamen germen
radicis eius in terra sinite. Vi
gil et sanctus descendens de ce
lo qui clamasse dicitur / predicator
sanctus est penitentiam quo homo
in peccatum labatur. Qui penitentiam
at predicendo non imperando
Succidite inquit arborem
quod sit quando labitur per temptationem
Rami aut preciduntur. Succisa ar
bor est quia amissa gratia subtra
hitur paulatim operationes bone.
Arbor etiam succiditur et ramus
preciditur quando virtus in occulto et
virtutis opus deficit in aperto
Succisa arbore et precisis ra
mis folia excutiuntur et fructus
dispergitur. Anima deficiente
virtutum proposito et virtutum
exercitio prius gratia bene loquendi
tollitur / et tandem gratia recte intel
ligendi subtrahitur / eius fructus
dispergitur / cum doctrina contempnitur.
Volucres et bestie que subter
eum sunt de ramis eius fugiunt
quia carnales ei subiti non
obediunt et spirituales eius consor
tium et familiaritatem nolunt /
quia tunc dubius eius ad primam exspe
tat germen radicis eius intra sinitur
spes scilicet correctionis quia arbor
in postrema plenitudinem reformetur
tunc enim arbor radicatus euellitur
quando post perpetrata mala desperat.
Audi dolorem insufflantem / an
helantem respirantem / et expi
rantibus desideriis fumum euapo
rantem et exalantem. Isa. vi.
Commota sunt super liminaria car
dinum a uoce Seraphin clamantis
et domus impleta est fumo / ore
seraphico clama / quando pro laude lau
dando deum in predicatione afficitur
hic enim confiteri honorem deo precia
quod addiscere debemus in via.
Augustinus de cathecizandis rudibus. Frigescente
pro illa tormenta / ubi nec tortores
deficiunt nec torta moriuntur quia
sine fine mors est non posse
in cruciatibus mori / et exar
descere amore et desiderio et de
siderio sempiterne uite sororis ubi
nec opposita erit actio / nec requies de
sidiosa / laus dei erit sine fastidio
sine defectu, nullum in animo tedium
nullus labor in corpore / nulla indigentia
nec tua nec subueniri desideres

nc pronu tui subueniro festines
Adfuore huius clamoris super
liminaia mouentur quia et intus
pretium sum cognoscit et affectus
dum diligit, etc hos quatur et
domus fumo impletur. ps tage
mores et fugabitur, liquidum uero
quod primo latuit in aqua post
respirat naporem deinde emittit
fumum, deinde flammam trepida-
tem, deinde lucem serena Sic
pectori impetatus in pectore ad v-
bum predicatoris emittit lacrimas
post lacrimas suspiria, deinde
planctus plixiores Ultimo
sentit sempiternam lucis et pacis
Audi amore inflamatam et
ardentem Iere. ij Vade clama
in auribus ierusalem dicit hec dicit deus
recordatus sum tui miserans ado-
lescentiam tuam hec est predicatio in
dulgens maxime facit animam e
amore propri ardere Cant. dilectus
loquitur et anima ardore liquefacta
resoluitur Sic luc. vlt. apli
apud caruit ardens dum ihesus
loquerentur eis in via et aperiret
eis scripturas maxime de misterio
passionis et redempcionis ubi fuit
dilectio plenata et consummata
hec sunt lingue ignee in apostolis
et uitte coccinee labia spon-
si in cant. Tymo guttur suauis-
simum eius qui totus est desidera-
bilis Cant. liquet quod labia dilecti
distillant mirram quia dum in
primo predicauit non uenit mitte
pacem sed gladium etiam non
odit patrem et matrem. ad
huc aut et animam suam non
est me dignus. tu suaue est
quod latet sub verborum acerbitate
dum promittit uiuo in hoc tempore
omnia que relinquitur tetupla
receptionem, sopitum placidissime
quietis post corporis dissolu-
tionem. regnum eterne beatitudinis
post resurrectionem. Unde quidam sine
litteris sed non spiritu colloquentibus
quia scribitur Ieronimo .s. decem-
tuplo non centuplum redditur
sed millesplum affirmabat hec
est uox suauis egredientes degent-
ture sed suauior i. ad Apok. Bea-
mortui qui in domino moriuntur amodo
iam dicit spiritus ut requiescant. Et opera sua
sequuntur illos. ad hoc vox v Veniete bene-
dicti etc. Cant. ij Sonet uox
tua in auribus meis uox enim
tua dulcis, dulcis uox acris
sed amica uox timoris que tu
alios amor impedit torpentem
sicut acetum a acre et dulcium
gustum irritat fastidientem
Deutilitate predicacionibus ex parte
eam affectus ad opera resuscita-
tur Clamat enim predicatores ut
fugientes reuitantur reuersi con-
grediantur, congressi victores
efficiantur victores coronentur
Est ecclesie utilitas in clamore
predicatoris ut affectus ad
opera suscitetur. Ipse thema enim presens
laborat et clamat ut opera

Subsequitur tam in scriptis quam
in aliis ps laboravi clamans
raucae factae sunt fauces meae
laboravi operando, clamans
predicando hoc est verba in opera
guttendo ut sit vitis frondo-
sa Osee x. cuius fructus fron-
dibus adequatur et ullum ver-
bum infructuosum relinqui-
tur ne sint qui sacci pigmen-
tarii qui aliis effundunt bo-
num odorem et sibi retinent
fetorem Jeronimus Sicut lepra
[illegible] fluvium fluens la-
vat et non lavatur Ita bona
doctrina per malum doctorem
alios credentes lavat a sorde
peccatorum et ideo tunc tales ficus
folia sine fructu habentes ppi
a domino maledicuntur Non curat
demon si predicetur immo ipse vult
quod predicetur ita tamen quod opus non
sequatur unde recitatur de quodam
demoniaco quod cum ob demon
predicabat et scripturas oppone-
bat et cum admiraretur cur
veritatem predicaret qui hostis
est veritatis ait hec facio propter
maiorem dampnationem audientium quia veritatem
audientes et non facientes
deteriores redduntur Solent
autem duces in bellis qui pre-
cipua sustinent partem inter
equites et pedites in parte dex-
tra stare et ut dimicent forti-
ter acclamare unde exo. xxxii
Cum dixisset Josue ululatus
pugne auditur in castris respondit
Moyses non est clamor adhor-
tantium ad pugnam neque vocifera-
tio compellentium ad fugam sed
vocem cantantium ego audio Non
enim sunt audita vel cantilenosa
predicationis verba ymmo sed Augustinus
quod videmus auditores in sermoni-
bus tenere fastidio ut dicitur in libro
de cathe. rudibus tunc oportet renova-
re auditoris animum dicendo aliquid
honesta hilaritate conditum et
aptum rei que agitur vel aliquid val-
de mirandum et stupendum vel
etiam dolendum atque plangendum
et magis de ipso, ut ipsa cura
corporis eum gelet, tamen ut in code
de breve sit quia est ordinem
inserit ne morbum fastidii quod
subvenire volumus augeat medi-
cina, accelerandum sed certa est pro-
mittenda et opiendus finis
in promissione, hec quod opus predicatoris primi
duces rempublicam ecclesie conser-
vantes et augentes clamat ut
fugientes revocentur reversi congredi-
antur, congressi victores efficia-
ntur victores teneantur fugientes re-
vocentur iii re. xvii Clamabat he-
lyas Domine deus revertatur anima pu-
eri huius in viscera eius Pueri sunt
et sine sensu qui pueriliter vivunt
et legem temporalis dulcedinis diligunt
qui vel devotionis sentiunt. Ysa
vi Pueris et quid pueris sedentibus
in foro qui clamantes coequalibus
dicunt cecinimus vobis et non saltastis

Hii reducuntur ad verbum predicatoris
sicut errantes ad viam rectius
Si enim audis hominibus viam ma-
lam ne errent multo fortius de-
bemus revocare ab aberrare si ex-
cesserint, melius est enim predicare
quam feniculum mali pane uti,
re vid. Augustinus ut d. nisi forte
tam stulti sumus ut alacrius ar-
bitraremur tam pane currendum
quo ventrem esurientem impleamus
quam cum verbo dei quo mentem illu-
dentis internas Eccli. Initium
necessarie rei vite hominis aqua ignis
ferrum Sal lac panis simila et
mel | botrus uve oleum, et ves-
timentum Ut enim spiritualiter vivamus
necessaria est aqua doctrine refrigerans
contra vicia, ignis doctrine infla-
mans ad operanda, ferrum sermo du-
rus increpacionibus, sal sermo con-
servans contra putredinem corrupcionis
lac doctrina parvulorum, panis
doctrina adultorum | similaginis
sine furfure falsitatis et vanitatis
Mel dulcedo interius spiritualis,
Botrus uve doctrina inebrians
ad amorem dei exprimum, oleum
sermo lenis, vestimentum virtutis
ex operibus | Hec omnia sicut scribitur
bona, sic qui verbo dei obediunt
sic peccatoribus in mala, qui verbum
dei contempnunt Predicta ex lec-
cione huius Esdre viii Cum
clamasset Neemias cum filiis Israel
dixit Esdras Nos in domum p-

ramus quod colloquamur, mecum
nos inimicis circa nos et sequitur quod
clamatur multo dei sicut dixi preposita
facie ut s. reducerentur ad dominum
Cant. vi. Revertere revertere sunamitis
revertere ut intueamur te. Anime
misere et in peccatis adhuc capte
dicitur quater revertere quadruplex via
prava, via aquile in celo cum
in prosperitatibus huius seculi elevatur
et letatur, via colubri super petram
cum venenosus rabidus et plenus
amaritudine in tribulacionibus et adver-
sitatibus huius seculi. Dum a contricione
et reprobacione deprimitur, Via navis
in medio maris ad affectum timoris
pertinet, nichil enim in rebus terrenis
humanis terribilius nec periculosius
quam inter flatus aeris et fluctus
maris inter undas instabiles et
undas mobiles ligno fragili cre-
dere vitam suam, et vix duobus digi-
tis a morte distare Sic fluctu-
ant quos metus agitat, quos
vana sollicitudo conturbat ut nullum
inveniat spei anchora firmamentum.
nullum portus aut scopulosum periculum
littus appareat, via viri in adolescen-
cia affectus est desiderii post concupiscencias
suas currere hee sunt 4 affectiones
inordinate gaudium et tristicia
timor et desiderium per quas est via
vite erronea que adeo non
approbatur, et ideo propheta quater clamat
quater revertere vel dic ut peccata de-
fleas et confessionem facias, sa-
tisfactionem impleas, te in operibus
perfectionis ~~exerceas~~ et quod tociens
| exhibeas |

reuersio ad lamīa. amaritudo dolor
in p̄dica ... ipso penite nota. hest.
iiij. In platea mec̄ ciuitatis uoce ma
gna clamabat Mardocheus ondēs
amaritudinem sui aī ... pitulo. s. et mor
te Iudeorum Ipso tenuit ... ingredia
.i. palip. xiiij. Iudas uidit instare
bellum ex aduerso et post tergum et
clamauit ad dominum. ac sacerdotes tubis
canere ceperunt omnes quia uere Iudi
necessaria sunt, et sed quod hostes ter
riti sunt, tuba enim predicatoris omnibus ex
citatur sempiterne ut uigilet milites
et pugnet, hostes ut timeant
fures ut fugiant, siue lateant
sit enim quaque sonum acutum ad pe
netrandum, dulcem ad consoland
grauem ad terrendum, Plures diuerse tu
barum notes. diuerse congrediendi
tum domina spes sed diuina precepta
prohibitiones. consilia exhortationes
expressa. comminationes. alie sicut gratis
promissiones quibus congredimur
contra diabolum et eius temptationes
Unde Vegecius renatus primo li. de ar
te militari dicit, nulla re alia uidemus
populum romanum orbem subegisse
uirtute uel armorum exercitatione discipli
plina castrorum usuque militie ...
enim aduersus gallorum multitudinem
paucitas romana ualuisset. quod
aduersus germanorum proceritate bre
uitas roma ... aduersus ultra
et fortitudinem hyspanorum Affrorum
dolos, grecorum sapientia, sed contra habet
omnia ... ...
roborium exercitio, et quicunque
euenire possunt in acie ...

pugnare solebant in tempestate exercitatione
et in campis bellorum exercitata pau
citas ... et qui rudis et in
docta multitudo exposita semper ad ce
dem. hoc idem fit et docte in predicatione
per quem de toto mundo triumphauit
apostoli et triumphant apostoli uiri non
est sapientia non fortitudo contra dominum.
unde in eius declaratione prognostica
omnes leges bellorum et insidiarum
quibus nos per diabolus impetere, tene
bant autem sacerdotes tenentes tubas
in manibus quia in manibus est mandi
tum nostri predicatoris ut retineat manum
ab omnibus, et sicut in exercitatione ar
morum et militie antiquitus eligebatur
qui futuri erant milites in incipiente
pubertate quia et celerius et perfectius
sciuntur que discuntur inuente. Ita nunc
Iuuenes deuenire ad audiendum
uerbum dei inducere, dein docebant
in saltu et cursu, atque toto etate
progrederetur, et tunc processu temporis in
omnibus instituto pugnare aduersus
quos sunt hostes in acie formido non
erat si uoluptas Ita in proposito est
dotis per predicationem facilis et iocunda
est contra aduersarium diuinitatis tunc Iob
iijo. tales sunt suscitare leuiathan
pati .i. macha. v. uidit Iudas et ce
pit bellum et clamor belli ascen
dit celum sicut tuba clamor magnus
decentem et dixit exercitui suo
pugnate hodie pro fratribus uestris Nota
quod ait cepit bellum et pugnare
In prima et pugne prudendum
pugnatur in terra sole uento et

pulue. Nam sol ante faciem cepit
visum. venti contrarius deflectat
tela et adiuuat tela hostium. pul
uis a fronte congestus oculos im-
plet et claudit. Ideo quod patet oppi-
tum vnde a. et si potest fieri aduersari-
orum impleant faciem. relinque
patet tertium solem excellentie et
glorie temporalis. ventum humanum fauoris
ſtilitati et puluerem subtilitatis mundane cu-
piditatis. aliter congredi vilis non
poteris. 20 consequi victores efficitur
Judicum vij dicit gedeon. Quod me
videritis facere facite et secundum
coplere buccinis clangere et complere inter
se lagenas. cumque personuissent et
ydrias confregissent tenuerunt
sinistris manibus lampades et
dextris sonantes tubas clama-
uerunt gladius domini et gedeonis stabant
singuli in loco suo per circuitum castrorum
hostilium. Nota historiam. ydrias
portat et lampades et bucci-
nas corneas in manibus et uenit
aduersus innumerabilem hostium multitudinem
in qua erat cameli sicut arena
maris et cum uenisset ad bel-
lum buccinis corneis insonu-
erunt et diuiserunt ydrias
de manibus et collisae sunt. tunc uero
acceptis lampadibus irruunt in
aduersarios et simul buccinis
concrepant. Ecce victoria militum
christi quos sic armauit. Sint
per Omnia lumbi uestri precincti
et lucerne ardentes in manibus

et lucerne ardentes et Tubis quod clarius
predicatoribus in lampadibus claritas bone
actionis in lagenis fragilis corporis
in fractione mortificationis carnis. Tercio clamorem
quando addit. Gladius domini et gede-
onis sonum ... actionis et laudis
cum per victoriam clamauerunt attribuendo
deo gloriam. Ysaie xlij. De vertice moncium ipsi
vociferabant clamore magno et lau-
dando dominum. Sic ergo vincuntur de-
mones qui abiungentes in fugam vertuntur
etiam si sint multitudo eorum sicut
locuste quarum neque in celo numerus
loco est secundum clamantes in hiis tubis.
Sed homines qui mortui non susci-
tantur, non euigilant ad has tubas
nec ad vocem tonitrui dei. Ezechiel
Canite tuba, preparentur omnes, et non
est qui vadat ad prelium. Et bene
premittitur Quod me videritis facere fa-
cite vobis, quia dicit prius oportet facere et docere
et ergo sic alios informare. Prouerbiorum
De aqua fontis sui bibere quam alijs
propinare. Vnge oleo suo non effu-
dendo alijs manus remanent ne
sit sicut quidam in marinis qui
vinum liquidum vendunt et feces
bibunt. ac panificibus qui panem
vendunt triticum et comedunt furfure
vel sicut sutoribus et alutarijs sine
calciamentis quod remanet ad opus suum
vilia artificia vel supellectilia
et vendunt ea que sunt bona. Rursum
autem est qui in paucis ut potest decem
centum qui et sicut canes lam-
bebant aquam vbi probati fuerunt
obtenta est victoria. Nam si ad hystoriis

veteranū generād et recolanū
copia Xersis Darii metidatis qui
inumabiles armauit pplos
ut theuū integro Pompeyo sub
eius abinatore Justino apprebt
nimium copiosi exercitus mag-
istra militie quam hostium deuicte
de pssos/ pluribus enim casibus quasi
subiacet amplior multitudo in
itineribus cum molestia sua est tardi-
or in locis asperis in fluminibus tran-
sendis in annonis malum et
victualium honorem caucius im-
pedit. Vnde Perses ductis magna
cum nomine centum milia exercitu
solus in piscatoria scapha a
paucis de victis euasit. Non enim
in multitudine exercitus victoria diui-
na est, sed in paucis electis quia exercitu-
s durata ad plenum fame et siti
et morte pati sciat sustinere. Vnde
Vegetius li. iii de rebus militari-
bus. Veteres inquit qui remedia
difficultatum experimentis didicerant
non tam innopes quam eruditos
armis exercitus habere voluerunt. Scilicet
cla aut dux esse et paucis
contenta et vilibus si noluerit in
triumphare non sequendo deli-
cias ciuium sed sustinere rusti-
cana non in ciuitatibus sed in villis
et agris non sine laude certa
manent milites propter quod superatur.
Haec verba Vegetii li. i ait ergo sic
utrum de agris an ex urbibus
vtilior tiro sit requiras, de qua
parte nunquam credo posse dubitari
aptiorem armis rusticam plebem
que sub diuo et in labore nutritur
solis patiens, vmbre negligens
balneorum nesciens, delicias igno-
rans simplicis animi paruo contenta ab
durata ad omnem laborem tolle-
randum membris, cui gestare ferrum
fossam ducere, onus ferre consue-
tudo de rure est. Interdum tamen necessitas exi-
git urbanos ad arma compellere
qui ubi nomen debent militie primum la-
borare portare pondus decurrere et
puluerem pulueremque ferre addiscant,
paruo victu utantur et rustico. Interdum
sub diuo, interdum sub papilionibus
commorentur, tunc demum ab usum
erudiantur armorum, et si longior
expeditio emergit in angariis plurimum
detinendi sunt, procul habendi a ciuitatibus
illecebris, ut eo modo corporibus eorum
robur accedat et animis, nec ista
audienda est per verba contraria. Romanos ex
tunc exercitos fuisse ad bellandum, sed tunc
nullis deliciis frangebantur, sudore
cursu et campestri exercitio collau-
nandi usu in aetate abluebat. Vbi
Idem bellator idem agricola genus
tum commutabat armorum. Sed usque
adeo verum est ut arati Quintio Cincina-
to dictatura constet oblata ex
agris, ergo supplendum robur vere ex-
citus nescio quo cum morte minus
timet qui minus delicias nouit
in vita. Certo inter quos conatur
quod clarior est qui quod Xerxes Vegetius
conuanda potuit, media inquit
nocte clarior factus est ante sponsus
noster, exite obuiam ei hanc ergo con-
nam considerans fortiter dimicat.

Un philippus Rex Macedonum alexandri pr cum fouet ptem thebanorum contra forenses iniss3 bellum in principio omnes milites simul coronas laureas iussit et quodam tamquam devictoris in bellum properavit coronati et territos hostes vicerunt considerans si quid primum angeret Nam dacia animi et sustinere facit conflictum plus. Sic econtrio abiectio et vilitas similiter epatiunt vires.

Iudicium ipse clamabat Baal Et sic abiymelech ut similiter ei Baal revelatio pro revelans mistica scripturarum aliam revelata sunt tormenta penarum Abymelech significat pater meus rex nostra dyaboli illegitime hereditatem paradisi expnobilitate conditionis sue superbie tunc nimis est dura et intollerabilis. Sunt tamen non possit ei satisfieri et nolit miserere Non eum vestium nitor aut auri et argenti themazaurus corporis hostes adversariorum nostrorum ad gratiam inclinat sed solo timore subiugatur amore. Propterea ait tandem In aliis verbis Si quid erratum est pro corrigi. Peccatorum delicta emendationem recipiunt cum statu peccati sequatur errorem Nam confestim perimit qui ignaviter inpugnavit. Et in fugam versi victoribus ultra pares esse non audent Unde est quod apud antiquos nigri armorum teste Vegetio duplicibus remunerabantur annonis et milites qui parum perfectant in armis pristinum acceperant ordinem. ut ait eius in titulo reddebatur annona, quum

exprimentes audissent se annona que erat in arte militari completa se. Et ut milites forum dimicarent ex donatio quam consequebantur dimidia pars sequestrabatur apud signa et ibidem militibus servabatur ne per nammentum aut luxuriam absumeretur et tamen pretium sustenebantur annona Nam et hoc pro bono operis gratia exprimitur in via et salua sunt nobis nostra prima quam coronam expetamus in patria Non coronabitur nisi qui legitime certaverit Et beatus qui suffert temptationem quia cum probatus fuerit etc.

Cuius titulus depedicatur caritate propter quam comparatur sagitte insigenti inter artificialia quia caritas cor penetrat Comparatur etiam tuscio inter gressibilia quia caritas proximum servat Comparatur avi volanti inter volatilia quia caritas in deum volat Comparatur igni ardenti inter elementa quia caritas subito inflamat De predicatore caritate propter quam comparatur sagitte infigenti inter artificialia quia caritas cor penetrat

Post predicta omnibus penetrat veritatem considerans predicator caritatem Rm cum caritatem non habet. s. Greg. predicatoris affectum suscipere non debet quia qui non ardet non incendit et de corde frigido verbum fidei procedere nescit. j. Cor. xiij. Si linguis hominum loquar et angelorum caritatem autem non habeam factus sum velut es sonans Nam campana dum alios excitat

scripam cosuit / Et tu q alium
doces te decipis / quia pdicas
non furand furaris Et tu dicis
non mechand mecharis etc
quo alium iudicas teipm con
depnas / ead em agas que
iudicas Sz tu no dz attende
auditor p[ro] torsi indig[ni]tatem sz ma
g[is] doctrine puritatem Sicut igitur dei
campae sonat[is] ausculat qui
expectari mult ut adeptam p
gat / sz eu qui tordam trahit
no multum attendit / et mag[is]
attendimus litteras et sigillum
quam nuncium / et etiam puritatem
qm sacra vilitatem / p canale
lapideum fluit aqua ad ortos
irrigandos ipo canali arido
et sine fructu remanente / Vnde
qui sine talite pdicat velut
lignum putridum lucet sz non
ardet / loq[ui]tur velut demonium
in phanatico vel spus imun
dus in ydolo emittens voces
acuminas stridulas incolumes
sine loq[ui]tur lingua bonum pdi
cens sine lingua an loq
pdicando celestia et secreta mis
la ... hanc talitem compatur
p[ro]p[ri]e sagitte infigenti inter
artificialia / tam iusto[rum] int
gressilia / aui volanti intu vo
latilia / igni ardenti int ele[men]ta
Nam tal[is] cor penetrat p[ro]pri
fuat / in deum volat / sibi in
flamat De sagittis in p[ri]mo
Sagitte tue acute / Volue
rant cum corda auditorum

et separant ab amore terrenorum
Prima sagitta in bono vulne
rans lingua corporis vel et de
sposa alia dicit littera vulnerata
caritate ego sum / Hec aut[em]
sagitte tue vulnerant cum sint
penate volantes dicte acute
de arcu potenti emisse pena
te sunt duabus pennis timoris p
dicatoris p dilectione dei et proximi no
p gloria inani aut questu tpa
li Ysa. xiij / suscitabo sup eos
medos qui argentum no
ve. int au. quer. Ez. sagittis p
uulos interficient Ezechiel mensura
to[rum] quia pdicator mensura pe
ne sz mensura culpe / mensura
penam sz mensura uita / multum
in nichil similem in penis Vnde
Ecclesiastes xij dicit verba dei que
stimuli et quasi clavi in altum
defixi quia venire palpant
p adulacionem dum malos inc
pant / pigros incitant / duros
pungunt / et stimulant p[ro]ter
p[ro]p[ri]o[rum] acceptionem / quos iuta co
media[n]t libus acuunt ut inhereret
corda auditorum et cruciant
peccatorum sanguinem legitur j° Regum
Philistei precauerunt ne esset
faber ferrarius in Israel usque ad
aculeum bonis / philistei du[m]
enim a demones qui p superbiam
ceciderunt et p invidiam a[li]os
deiciunt qui precauerunt ne sit
in ecclesia qui sit arma pungi
tiva fabricent. Dum ergo clam

in altum defixi qui auditorum
corda vulnerant per ardorem du-
ctiua permittunt et ea per caritatem
copulantes duo connectunt que
clauis Exo. xxvi. cortine
tabernaculi s. fideles anime
suspenduntur. Dilatatur figura. sus-
penduntur. arta pectoris desidi-
um dilatantur per caritatis incendium
figuntur dum constantur et perseuerant-
ter attendunt suum premium, vo-
lant ecce directe per rectam intentionem
et ut videtur quod si uicium non personam
feriunt Ps. Sagitte paruulorum
humilium doctorum facte sunt plage
eorum feriendo peccatum Deutro.
proprio Inebriabo sagittas meas
sanguine, anima sanguinem pec-
cati fundunt et gladius meus deuora-
bit carnes i. carnalitatem peccatorum
licet quedam sint sagitte toxica-
te que venenum usque ad uita-
lia infundunt, i. s. in peccatores ex
indignatione predicatores ducuntur
et eas nobiles tangunt, tunc pa-
rum proficiunt ideo non fugat be-
hemoth Job xli vir sagittarius
primo Ps. c. viii. Infige dolosa
sagitta ictum eius Sunt et acu-
te. tunc maxime cum eas acuit
meditatio diuine passionis Unde cum si-
mo de passione christi cordibus
inseritur quasi tali(bus) clamore eius
sagitte verborum predicatoris acuuntur
et ardent Ps. Sagittas ar-
dentibus effecit, i. de ardentibus eti-
tis eloquiis sagittas p(re)dicatore fecit.

Sunt etiam decarum potentum
emisse, cum sermo innatum
verbo et opere. Item cum dicunt et
non faciunt. sagitte eorum intrant
in corda eorum et fiunt quasi
arcus dolosi qui sagittas re-
torquet in mittentem. Ro. sicut
dicitur ii Re. i. Sagitta Jonathe
numquam abiit retrorsum et gladius
eius non est reuersus inanis. Unde di-
citur Job xxix. Arcus meus in ma-
nu instaurabitur. Gregorius hoc fit
inquit cum illud quod de sacro eloquio
cognoscitur bene viuendo completur.
Hic enim arcus Gen. ix. ponitur
in nubibus celi Eccl. xliii. Vide
arcum et benedic qui fecit illud
valde enim speciosus est in sple-
dore suo. Habes ergo sagittas
pennatas i. barbulatas per
geminam dilectionem. Directas per
intentionem. acutas per passionem
potentum emissas per operum quibus
sagittis comparantur predicatores propter
eorum predicationem. Hic autem notandum
quod sicut catholici in libris dedi-
sciplina militari dicit Homo sagit-
tarius multum valet in usu pugne
Et scipio Affricanus cum ad superandos
numantinos qui romanum exercitum
vicerant esset assumptus aliter
se superiorem fore non credidit nisi
in omnibus centuriis electos sagit-
tarios inmiscuisset. ii Re. i. propter
dauid ut doceret filios Juda arcum
i. artem sagittandi. De qua arte
sic ait Vegetius. Arcubus lu-
gneis sagittis ac lusoriis extenda
est semper inuentus ad palos

et doctores ad hanc vere artificis
eligendi et maior adhiben-
da solertia ut arcum tercius
teneat et fortit[er] impleant ut
sinistra fixa sit ut cum dext[er]a
tione ducta[tur] ut ad illud quod
feriend[um] e[st] oculus p[ri]us animus
q[uam] consentiat et sive in equo
sive in t[er]ra tam sagittare doce-
ant quia artem addiscere op[us]
e[st] dili[gen]ter et cottidiano usu ex-
ercicio q[ue]r[e]nda e[st] Timeat ergo pla-
ti negligentes quorum incumbit p[re]
ex officio qui dum stare d[ebent] in mu-
ris et vigilare sicut sagittarii
Ysa. lxii^o Sup[er] muros tuos ie-
rusalem constitui custodes
et ipsi n[on] vigilant sicut spe-
culatores in excubiis ut p[ro]tegunt
sicut sagittarii sagittis Ysa.
vi^o Item q[uia] tacuit teste eu-
seroio Innocens et absq[ue] sermo-
ne quisatio quantum p[ro]dest op[us]
tum nocet silencio Comparat[ur]
predicatores p[ro]pter caritatem tam
custoditi inter grossi[ci]a q[ui]a cari[tati]s
cor penetrat et accipit[ur] de
p[ro]prietatibus canis et in bono etiam
malo Sequit[ur] **Comparatur**
Comparat[ur] etiam p[ro]pter zelum
caritatis p[re]latores cani Ra-
cio quadam dilectione canes dicunt[ur]
sine hominibus n[on] posse vivere Sz
quia zelus p[re]latorum sepe degenerat
in furore ideo oz corp[or]is sic p[re]la-
tiam d[ebe]t ordinata e[ss]e caritatem
ut sit tam re[r]u[m] sui quam p[ro]ximi quam
dei respectu sui ut sit ad instar

canis ad abitum et se reputet
q[uam] contemptibilem et c[on]temptum per
humilitatem in Re[gum] viii^o q[uod] dixit
Azael Quid enim sum servus tuus canis
ut faciam rem istam magnam
Parvas contentum p[ro]p[ter] paupertatem in
vii Iudicum p[ro]pter eos qui lambebant
aquam sicut solent canes lambere
obtenta e[st] victoria n[on] p[ro]pter eos qui
flexo poplite bibebant qui s[e]
terrenis inhererent Sufficiat modicum
aque cani et q[uod] n[on] indiget n[on] q[uerit]
superfluitatem e[t] p[re]dicantes Similiter
sanatur p[ro]p[ter] proprie asperitatem Eccl[esiastic]us
ix Melior e[st] canis vivus leone
mortuo leo mortuus q[ui] vivit
in deliciis voluptatis canis vivus
qui se morbidum vivificat et
resuscitat p[ro]pria p[ro]prie et austeritate
Ecc[lesiasti]ci xlviii Catulus leonis fu-
da quibus suscitabit eum re[gem] p[er]
eminen[tem] odoratu feras apprehendit
quia demonum insidias ap-
prehendit p[er] subtilem discretionem
Ex[odi] xxii Carnem que a bestiis
fuit p[re]gustata n[on] comedetis
sed p[ro]icietis canibus Carnem bestie
pregustat et a[nima] talem decipit
exponit et temptat que canibus
p[re]latorum sagacitate c[ir]cum-
spicit dum p[re]latorum sagacitate e[st]
expo[situ]r Nam subtilis olfactus maxime
viget in canibus qui solo odore
vestigiorum impressiones discernunt
et odoratu ducere predam absentem
quit querunt latratu feras et lupos
abigit et ita gregem custodit de-
p[re]dationem Job xxx Nunc aut[em] de-
rident me iuniores t[em]p[o]re quorum

non dignabar ponere cum canibus gregis mei. Hi sunt prelati quidam moderni qui latratu oris non habent ut gregem oratione defendunt nec non sancte predicationibus intendunt accipiunt qui inguine latrarunt. lingue tactu et tactu putredinem eiciat per predicationem vulneribus congruentem. Luc. xvi. Canes lingebant ulcera lazari. Sanat enim canis lingua vulnus dum lingit. Sic verbo predicatoris omnibus congruit vino fe-
netici prodesse dicitur catuli dum capiti suppo. quia petiti quam desperatissimum sanat predica. que ex intima compassione nascitur. Respectu domini cognoscit, cognitum dilectionem ipsa morte eius dum pro se morti exposuit. Cognoscit per intellectum. diligit per affectum, eius respectum. De cognitione dicitur. Catelli edunt de micis que cadunt de mensa dominorum suorum. Sic et presbyteri illuminatum habentes intellectum predicant ea que acceperunt ab oppositionibus sacre scripture. Plinius dicit soli canes dominum suum noverunt et ignotum si repente veniat intelligunt. Soli nomina sua noverunt domestica cognoscunt. Itineris quamvis longa meminerunt, ut nullum post hominem memoria maior. Impetum corporum et sevitiam mitigat ablatione considente humi. Sic enim presbyteri Christum dum predicant cognoscendum assumunt et adventum suum attendere iuvant vi-
genti eius medio scripturarum et doctorum, quorum intentio et finis est ut constat hominibus aptius suis et per famam similitem condendo. De dilectione patet quia presbyteri hoc enim predicat ut ex dilectione dei quam habent Christo serviat et ei fidelius populos acquirat per linguam canum tuorum ex inimicis ab ipso. Canina qui sunt aliqui inimici Christi, per quem modum predicat verbum Christi et fidem. Canis enim canis latrat per hominem non hic fa[cit] quia odiat hominem vel in contrario, sed quia sic estimat se placere domino suo. De expositione patet testante Plinio pugnasse inquiunt adversus latrones canes pro eos accipiens. Confectumque plagis a corpore non recessisse et volucres feras abigentem ab eo. In Epyro agnitum in conventu percussorem dominum laniatu et latra-
tu coactum fatuum scelus. Charamada [illegible]

natat post illud sustentare
tonatus Sit predicatores xpian-
tatis verbo vitalis se morti
exponunt sequentes prout patet domi-
ni Thob. iiij. profectus est Thobias
et canis secutus est eum Et rur-
sum precurrit canis quasi simul
fuisset in via et quasi nuncius blan-
dimento sue caude gaudebat /
Quod pertinet ad predicatores an-
tiquos qui xpistum cum gaudio
nunciabat venturum / Secundo de qui-
dam canibus immundis plurimus
Deutro xxiij Non offeres in-
tedem prostibuli ut pretium ca-
nis in domo domini dei / Ver-
nos eum inmundos quantum deus quod
sunt ei in tam mundo offitio
De vorantibus et trassatis per
gula ij Reg xiiij° Qui mor-
tui fuerint in civitate comedent
eos canes quod fit cum publice
querunt epulas et cibos lauco-
res De bolisimo pacientibus
i. insaciabilem appetitum scilicet
cupidis et avaris Ys Canes
patientur ut canes et crimibunt
cum tem. i. saturare vinulste
De latrantibus nescientibus pigris
et mutis Ysa lvj Speculatores
eius ceci omnes nescierunt loqui
Canes muti nesciebant latrare
De impacientibus et iracundis
Eccli xix Sagitta fixa est in
femore canis sic verbum in ore
stulti Prov. xxvj Sicut qui

apprehendit auribus canes sic qui
transit impaciens et commiscetur
rixe alterius De scriptis mordentibus
et corrodentibus predictionem et inui-
diam Phil. iij° Videte canes vi-
dete malos operarios videte concis-
sionem De eiectis de domo domini
pro superbia Apok. xxij foris canes
venefici et impudici et ydolis
servientes et omnis qui amat et facit
mendacium / hii sunt superbi sicut cum
lucifero a domo dei eiecti sunt sic
canes de domo Ps Non habitabit
in medio domus mee qui facit superbiam
qui alios tabificat pulveres vel te-
nus habet ad apostotam solitum
vitalis ut habet nec amat Com-
paratur predicatores avi propter cal-
tatem volanti inter volatilia
corporalia in generali De hac aue et
aliis cum sint multas proprietates
alarum / 2o in speciali et spiri-
tuali per quattuor corvum apem gal-
lum et aquilam i. Deg.

Comparatur etiam predicator avi dum
per caritatem volat in divinis Iob Vocal
pro j Ad hoc excellente nobis
viam ondo / scitatum caritatem De
hac aue Job v homo ad laborem
nascitur et avis ad volatum Et
Ezech v levavi oculos meos et
vidi et ecce volucris volans volat
ad per orbem quasi duabus alis erudituri
scilicet in duobus testamentis quarum utrumque
alia nennusta septe pennulis
que sunt precepta ut ecc vij Remasit
multas ut faciat nos homines

et nos facite sibi illi prohibicioes
Thob. iiij° Quod tu non vis fi-
ai ne facias Consilia Mt. xix°
Vade et vende omnia que habes
et da pauperibus et sequere me. pro-
missiones Audi Israel precepta
dni et ea in corde tuo q(uasi) ho-
scribe et dabo tibi terram fluentem
lac et mel. Comminaciones Mt. iij°
Jam securis ad radicem arboris po-
sita est Sustentaciones Mt. v° Qui
viderit mulierem ad concupiscendum eam
iam mechatus est eam in corde suo
Ammonicones vel exhortaciones
Mt. vij Contendite intrare per
angustam portam Et ot aute
in hac aue sunt plume, quot divine
sunt hic aut avis volat cursum
suum tot homines: atrocius elevat
Sunt aut alas avis ut pullos pro-
tegat et foveat, ut se in aere
suspendat, et volans abscedat
et fugiat, protectio primam sus-
pensio per sapiam. Fuga correct-
pursuiam et perpetuam. Hec sunt
ale p(er) totum q(uod) volare de ale missa
cionis et contemplacionis. bone ac-
tionis, Ale missacionis protegit
alios mad(us)te prius protegat se
velamento alarum tuarum Con-
gregant pullos ut vivat in
virtute Mt. xxiij Quos volui
congregare filios tuos, quemadmodum
gallina pullos suos sub alis et
noluisti. Supportat defectus
aliorum exprimere Ysa. xxix vos
ipsi vidistis quod portavi vos

sup alas aquilarum Alis bone
actionis volat qui mundi fugit
voluptatem et usque ante in-
dui novitate. et semper de
virtute in virtutem proficiens
sua tenet humilitatem Hec sunt
ale advolandum patule. Ale re-
novate, submisse depennis
Apoc. xij Date sunt mulieri ale
due et volavit in desertum Quod
impletur in eis qui defiunt preterit
per gratiam et li. ar. De filiis Job
xxxix Numquid per sapientiam tuam
plumescit accipiter expandens
alas suas ad austrum Glosa ab-
iecta vetustate priorum indui-
tur novitate virtutum Nam sin-
gulis annis omnes penne reno-
vantur accipitri Sed ut dicit
Gregorius Agrestibus mos est ut
flante austro alas expandat
quatenus corporum membra ad laxan-
dam pennarum veterum venti tempe-
ratur calescat Quum ndo dec est ne
tus alis tum radius solis expa-
sis atque per usum repetens b' ancra
faciunt, et apertis poris plume
veteres expellunt et nove surgunt
pennas vetis tonsacionibus ig-
nat et pluma nove imitare
sublevat, ut advolatum tanto
leviore quanto noviore red-
dat incalescens eum in hac calore
poros aperit et plumas virtutum
fundit Vetus Ezech. i°. su-
per terram super firmamentum quod
erat super caput animalium stabat

et submittebat alas suas Gra
ti p. res aut supna intelligut
aut in vita pficiunt alas de-
mittut et humiliores fiut Alis
etia contemplois sic in ac sus-
pendunt p meditacom vel
alis tremulis qa in medita-
cone ignis caritatis exardescit s
in pncipio tn tremescat Ezech
x° Elevavit cherubin alas
suas et rote cu eis et gla di
isrl erat supea Elevao alaru
motu pt meditacoibus significat
aut in or que erant in rotis
qor pt spes meditacoibus vo-
luit s ad oriente nre nativitatis
et occidente nre mortis ad
meridiem beneficiore di Ad aq
lone temptacom dna Alis tre-
mulis p orom Eze i Audieba
sonu alaru qsi sonu aquaru
multaru qsi sonu sublimis
di Deus eni meretis scoru im-
plet desidio ut oret et exau-
dit impletas Gra ut dt Greg
Deus erat in scoru cordibus amo-
rem et exanimatis cordibus
suscepit orom Et p eod dr
q sonitus alaru cherubin au-
diebatur usqz ad atrium exterius
qsi vox omnipotentis di Et nota
q hec aialia habebant colla ma
alas sine penas et circulos oia
plena oculis in circuitu qz
divina scriptura docent i p cois
debet ee tempus ptos discrete
loqui operari et contemplari celestia

et omnia ad dictum tem rescribere que
pticulos inte dite Alis patulis
p devocom qn affectus in deum
expansus in devocone quiescit
Exo xxxvij Cherubin exten-
debat alas ptegentes ppiciator
ium Ale in ppiciatoiu extendunt
qn p devocom anima in deum
ppiciatoi dilatatur Et hec loca qstio
anime in Re viij Intulerut sacer-
dotes Archam federis dni dei
sui in locum suu subter alas
cherubin Erant autem specifica
ta aut nre volucres Corvus
o ppt affectus splia nez A
pis ppter fructus dulce nez gal
lus ppt tantus desiderium Aqla
ppt volatus altitudinem De corvo
Job xxxviij Corvus pparat corvo
escam suam qn pulli eius cla-
mant ad dnm vagantes eo q vagans
no habeant cibos Corvus ut
editis pullis escam plene pbe
dissimulat pus qm plumescedo
nigrescat et eos in escha affla
pati quousqz in illis ppensare
nigre nem sua similitudo indoi
qui huc et illuc vagatur inde
et apto ore petunt esce pbendi
um Sz cum nigscere ceperint
tanto eis ardentius alimenta
tribuit quanto diucius distulit
Corvus pr tor quorum infinitos
qsi nigredine considerans clamat
ad dnm cu nascitur in fide de sa
lis qz ppia pcta no advertit ni-
gredine no pretendunt hij vero
ad escas accipiendas os aperiut

doctrine descretis sublimibus conveniunt
sed non instruitur eis sed sublimia quia
nec dum integri sunt deflendo pec-
cata preterita sed cum ingressi ceperint
planctum penitencie, percipiunt alimenta
predicacionis subtilissime. Discretus
enim predicator intima misteria eorum sensibus
non ministrat quos adhuc a bonis
seculi alienos non constat. De spe-
cie quarti. Tercius in volatilibus apis
sonum dulcoris habet fructus eius quia
predicator habet humilitatem in affectu et uti-
litatem in predicacionis effectu. Solercius
sunt apes et in mellis officio assigna-
tas et certas horas incolunt mansiones
non vendicant alienas et ex variis
floribus miro artificio favum condunt
spiritum et regem habent plura movent
fumum fugiunt tumultu exasperantur
de coitibus haud nascuntur, omnibus communis
est labor, cibus, opera, usus, fructus,
volatus communis, communis est eciam omnibus
integritas virginalis et partus, neque
enim ullo concubitu commiscentur nec
libidine resolvuntur. Unde Cassianus de
incarnacione: Ubi apes sunt minima
animalia providencia ac solercissima
miri ingenii et non solum spiritu sed
eciam prudencia habundant, corpusculis de
diversarum floribus procreantur. Creavit eis
creator corporum, quibus inspirator
animorum, sonum ipsum quo invicem
se loquuntur. Quibus dedit concinnitatem
pedum, inferiorum elegantiam cor-
porum, quibus dedit ingenium ut va-
riam concussionem motum placiditatem concor-
diam dissensionem, bella pacem or-

dinacionem dispositionem, officia prin-
cipatus. Omnia denique que sunt
illis ei cum humano genere communia
quia quo imbuerit et insti-
tuerit suppressit, neque enim ut ceteri
noverunt, ut serme sunt. Depas-
cit tamen flores in aliqua congerun-
ex quibus inestimabili opificio apes
conveniunt que omnia predicatoribus in-
stancie adaptari possunt. Fructus
autem dulcis est dulcedo predicacionis.
Decimus dulcoris. Sapiencie xvi°:
Paratum panem de celo prestitisti eis
habentem omne delectamentum et omnis
saporis suavitatem, manna scilicet de quo
Exodi xvi quod comederunt filii israel
quamdiu fuerunt in deserto, quia nos
quamdiu sumus in hac peregrinacione
vel pocius in hoc exilio mundi
gemimus ubi celestis maticio quo
reficiamur ne deficiamus vel deficiamus
vel attendium. Intrantes autem promis-
sionis defecit manna usi sunt
fructibus illius terre, quia in patria
fruimur solido cibo qui vere omnis
erit doctoribus. De hoc Iohannis vi. Nota etiam
nota predicacio. Et nota quod videntes
filii israel manna pre admiracione di-
xerunt manhu quod est quid est
hoc. Nam animalia sunt verba sa-
piencie celestis et persona subtiliter
sunt intelligenda ad instar illius quod
autem manna minutum. Gregorius
dicta christi subtiliter sed intelligi
continent virtute. Sicut lapides
preciosi parvi sunt quantitate sed magni
virtute. Albinus: christus sui parvitatem
quasi prima sunt ros matutinus

Dum refrigat cepta ds ardore
et gustus eius qui simile cum mel
le. Doctrina enim scolaris est qui
vanis sulphure. Sed spiritualis
est simulagines sine sulphure
vanitatis. Eccli. l. et dupliciter est
aut dulcedinem mell ubi sanum
est palatum cordis. Eccle. Come
di volumine et factum est in ore meo
quasi mel dulce. Ps. Quam dul
cia faucibus meis eloquia tua etc.
Deficiebat vermiculus volunti
put volt et ad quod quis volebat
gustebatur. Ad solem liquefiebat
et ad ignem indurabatur quia qui
radios veri solis in se recipiunt
ad verbum dei liquefiunt. Cant. v.
Anima mea liquefacta est ut dilectus
locutus est. Sed qui in peccatis per
severare volunt verbum divi
ne assiunt. Job vi. Durg est h'
simo etc. hic est indurata ad ig
nem peccati. frangebatur aut mola
inferiori. s. mediocrit et superiori
s. revolutione. Tertio aut ad alium
diem reservabatur putrescebat
et vermibus scatebat. Remordet
enim eos vermis conscientie quod sicut
et volunt pere. Sed non putres
cebat cum reservabatur ad diem
sabbati quia non perit scientia ut
opera que addiscimus et sunt ex
spe futurorum primi fastidiebant
aut manna carnales et verbum
dei qui sectantur corporales volup
tates. De gallo Job proprium
Cremus posuit in visceribus hominis

sapientiam aut quis dedit gallo in
tellectum. Galli presbyteri qui in tene
bris vite presentis lucem gratie quam
cantando nunciant. Prov. etc. gallus
succinctus lumbos quia stringunt
motus lascivos hiis deus dat intel
ligenciam ut sciant quando et quo
debeat presbyter dona mistica revelare
intellectum. Gallus accipit ut per
nocturni temporis horas distinguat et
tunc demum note cantationibus e
mittat. quia presbyteri prius in audi
toribus qualitatem vite considerant et
tunc ad erudiendum congrua note
predicationis formant. hoc est enim quod
horas noctis discernere. quid. qui
quando quo predicent scire. Non enim
eadem predicatio cunctis congruit sicut nec
enim sunt moribus omnibus nec eadem compertio
diversorum. sed pro qualitate auditorum
formantur verba doctorum. et dicitur
dulcis sonus reddatur que vno plec
tro sed non vno impulsu corde
omnes equaliter feriuntur. Unde presbyter
ut omnes in caritate edificet ex vna
doctrina non tamen vno exhortationis
modo. auditorum corda tangere
debet. Deinde sic dominus dedit in
telligenciam et in parte super patuit.
Gallus aut profundioribus horis
noctis valentiores et perdurabiles
cantus emittit. Quamvis non approxi
mante minuciores et lenoribus edit
quia peccatoribus qui sunt in profunde
tenebris annunciando eterni iudicii
terrores sed eis qui sunt in luce
gratie predicando dulcedinem glorie

et minimaq

Et minimas quam subtilius, et demissi-
terius spiritualibus et quos dormientes
longius galli clamor excitaverat
vigilantes delectet suavior, et de-
lectetur in primis qui prius timebat
corporis supplicium. Gallus autem prius
alis se verberat et postmodum clamat
prius alas excutit et seipsum feri-
ens vigilantiorem reddit, quia sancti
predicatores prius quam predicent verbo
opere se exercent, ne in semetipsis
torpentes opere quos excitant voce.
Gallus autem gallinacius se im-
pugnat contra gallinas non pugnat
nec eas impugnat, predicatores ma-
los sunt qui delictis vacant, simplices
non defendunt, etiam non fe-
riunt. Isa. xxii. Asportari te
faciet dominus sicut gallus gallina-
cius asportatur quia tales ad infe-
ros contrahentur. De aquila. Job
xxxix. Numquid ad preceptum tuum
elevabitur aquila etc. et in arduis
ponet nidum suum, omnium avi-
um visus acies aquile superat
ita ut solis radios sine ulla
oculorum reverberatione videat, sic
sublimius prelatorum contemplatio quos
elevat divina revelatio, hi po-
nunt in arduis nidum suum, dum
spretis terrenorum desideriis feruntur
in celum pro mentis excessum.
Apostolus vera conversatio in celis est.
In arduis habet nidum qui in supe-
rius figit consilium. Ubi enim est
spiritus ubi amat non ibi tamen ubi
animat. Nam et Paulus fortasse
in carcere tenebatur cum se conse-

Integritatem; prerupti sunt pro multa qualitatem

rebat promptus in celestibus testatur. In
petris inquit manet aquila et
in preruptis silicibus commoratur, atque
commorat cessis rupibus, manet in
petris, id est in solidis petram suis co-
moratur et in preruptis silicibus, pre-
rupti silices altorum regiones su-
prerupti enim sunt quia pro eorum ceciderit
pars remansit, horum ergo altorum bo-
norum gaudia dum contemplatur in
preruptis silicibus commoratur. Integri-
tate pro multa qualitatem. Idem vero
alti dicuntur inaccesse rupes etsi
haec propter unitatem soliditatis rupes
aut inaccesse propter immensitatem
claritatis, valde enim inaccessa est
cordibus peccatorum claritas altorum.
Sed quia contemplatus qui iam
intersunt premeditatorum angelicorum
charitatis non sufficit videre altorum cla-
ritatem nisi ascendat usque ad dei visi-
onem et contemplationem cuius sola
visio vita est mentis humane re-
fectio, subdit. Inde contemplatur
escam, id est excellentis contemplationis angelice
tendit oculum mentis ad contem-
planda gloriam superne maiestatis
qua visa fit satietas in anima.
Isa. liii. Pro eo quod laboravit anima
eius videbit et saturabitur. Sed
quia pondere carnis corrupti
impedimur ne deum sicut est
videre in via valeamus, ideo subditur:
Oculi eius de longe prospiciunt,
hoc est intentionis aciem fortiter
tendunt. Sed non dum propinquius
aspiciunt quia claritatis divine magni-
tudinem penetrare non possunt.

albute enim incorrupt nos caligo
inis corruptibilis obscurat | ut quid
quod homo in vita contemplatiom perfe
ciat dum nunc dum per speciem sed per speculum
et enigmata videat | Vnde Ysa. Iste
in excelsis habitabit munimenta saxorum
sublimitas eius panis ei datus est
aque eius fideles sunt regem in decore
suo videbunt | oculi eius cernent
terram De longe in excelsis habitat
qui cor suum in celestibus locat |
munimenta saxorum sublimitas e
peccatorum | sunt enim firmati a binsinuis
forum patrum precepta et exempla
considerent | sunt enim mente com ita
celestium choris et castris demones
insidiantes | et in arce cordis sta
tes quasi subterpositos expugnant | pa
nis enim datur quia in supernis reficiatur
aque eius fideles sunt | quia doctrina
predicatoris populi quod hic promittit
in ipse exhibebit in regno Sapientia
autem hominum mundi e infideles quia
per mortem cessabit | regem in deco
re videt | quia super semetipsos
capta in fulgore divinitatis oculos
suos tenet | sed quia quamdiu in
hac vita sunt illam celestem patriam
sicut est videre nequeunt | Zacharias .10.
oculi eius cernent terram de longe quia
enim longius aciem tendimus submitto
visu caligamus | sed quia cum predicatores
videt auditores non posse capere
sublimia divinitatis descendit ad
humilia incarnationis | Vnde subditur de
predicta aquila | pulli eius lambunt
sanguinem Nam et sicut aquila ele

uata in archana divinitatis pascatur
tamen auditor quasi pullus aquile insig
ne crucifixi sanguine satiatur Rursum enim
de Christo patre auditores docet sanguine
ad lambendum pullis prebet | et quia
peccatorum conpatiens peccatoribus eis subuenit
per sermonem qui mortem in peccato ne
scit spiritum vivificantem Vnde subditur vbi
fuit cadaver statim adest | habes
ergo de quatuor volatilibus quorum vo
latus si volueris videre in sermonibus
de beato Michaele | quos ediderunt ad
populum Alleluya .1. heb. ad la. nascitur
quibus advolatum quere Compatiens
peccatori propter caritatem igni ardenti in
ela . vbi agitur de quadruplici igne
secundum proprietates suas | 2o de igne spiritus
sancti operantis in anima cum quadru
plice statu 3o de igne qui in ap
paratur in domibus spiritus sancti &c.

Compatitur et igni peccatori du
m per caritatem inflammat Verbum
Caritas enim in pectore ignis est
qui non extinguitur per tribulationem
Canticum Cap. viii. Aque multe
non potuerunt extinguere caritatem
Est autem ignis quadruplex superior
s. proprietas in caritate De vero in
ferius vel ignis consimiles e no
num eius ardet sed culpa qua
ho facit Ignis enim est verba
tunc motus celior Deus cer
tus parat h. ar. ad bonum et punc
ipsum Sap. xvi. In aqua sub
item ignis exardescebat quia
Deus per gratiam tam vel supra
num hominem ad bonum vocat Sunt

vtus nobilior purissim cum elem
tum e ꝯposita ocia pui te purgat
metalla Sic deus in se purus
opus purgat precor De vitiis
vo Dns deus tuus ipse transibit
ante te ignis devorans atque ꝯ
sumens i tanq acta efficacior maie
stas actius e ps .xxx. Ignis
inqui dr sufficit quia sp agit
qm dm unum patrem inuenit Et
deus ab aia iusta ñ p culpam
no recedit i Tanq sitas superior
quia corda que tangit sursum
attollit Exo .xxiiij. Erat spes
glie dni qsi ignis ardens i vti
ce montis i Sed e ignis ꝯtior q
e deiformitas in an lo ꝯprehen
dente ꝯtiorem noto qz non
illabitur anime De isto pb. Qui
facit angelos suos spc et mini
stri .g. vrente. Vel ut ait Apls
hebre .i. flamma ignis Ignis at
purgat illumiat pficit et custo
purgat maculas illumiat tene
bras pficit dum ad opam mi
tat i custodit qz fm dyo m . sim
ꝯsuat Sic spua r an lus animam
purgat dum opatur ut tollat
infectas Illuminat dum pcu int
ueniat intas Pficit dum p ei
inflammacionem ꝯtiorem affectu iust
tia raib i ꝯsuat dum corpori
note no pt ꝯtraria ptas De pa
Iob .xxiij. Ipse no scit via mea
et pbat me qsi aurum qd p ig
nem transit Imittit enim deus
tribulacoes p an los ut electi

purgentur sicut aurum in fornace
iiijo De 3o Exo iij. Moysi apparuit
dns in igne cum videret rubum ar
dere et no ꝯburi i qui eni apparuit
sim Grego l an lus fuit i tn dns
apparuisse legitur qz eius auctoritate hec fie
bat Vn et reuelaciones suas an
gelico ministerio fieri legitur etiam
ps° Deduxisti eos in nube di
ei tota nocte in illuiacoe ignis
.i. an li in igne via reuelant
De 3o De vitis .xxxiij. In
manu dni ignea lex i lex ei
ministrata e p an los in manu me
diatoris Sz Apls Leuit .vi. Ignis
sus e ignis ardens et devorat
holocaustum et adipes q erant
sup altare i qz an li impetrant
nos ardens caritatis i et eius ex
pimunt ne cai tl mam offert
precedentem devocoem iiij Re.
xviij Descendit ignis de celo et
devorauit holocaustum helie De
4to Rach .ij. Ego ero inquit ait
dns murus ignis in circuitu Vas
la t en dns etiam p an lorum
custodiam qui an li custodiunt homines
ne adya b nepetur in corde me
subitia eius in mente Vn i ho
pastor dr qz circa hos diti
sunt duo an li vnus bonus alter
malus i vnus ad excitandum alt ad
custodiam Sz 4 e ignis mitior cal
tas in pdita re Eze po Sim.
animalium et aspectus eorum qsi carbo
num ignis ardentium et qsi aspc
tus lampadarum Hec erat visio

disturbes in modo avium splendor
ignis et de igne fulgur egre-
diens, qui carbone tangit mer-
dit, quia qui sco predicat adheret
spiritu verbo et exemplo attrahit ut
ad amore ut intendat et ex
ardore illius et luce luceat et
ardeat qui prius in peccatis sunt
frigidi et vel quasi mortui cum
lampas cum lucet, ignis ardet
in se tales ardent sicut carbo-
nes in alijs vite lucet sicut
lampades Ezechiel aut ignis
et de igne fulgur egrediens
Inter hec animalia pennata dis-
currit quia sunt sancti quos tales
esse, et ignis predicatione corda succen-
dit Luc xij Ignem veni mittere
in terram et quid volo nisi ut
accendatur, quia cor tale suc-
census ardentissime purgatur. Ful-
gur aut de hoc igne egre-
diens mentes excitat et in-
flamat ut in deum ardentes
et lucentes currat Dan Thro-
nus eius flamma ignis, rote
eius ignis accensus Gregorius
Dial. v super Ezech hij qui
amore domini in predicatione dis-
currunt. rote eius ignis ardens
sunt quia cum specie desiderij per mala
loca discurrunt unde ipsi ardent
et alios accendunt, hic aut se-
ignis quartus vim purgatiuam
in tribulacionum pressione. Nam
bue patiens erunt ut aurum

Ps probasti cor meum et visitasti noc-
te, igne me examinasti Zach xiij Uram in igne proba-
argentum et aurum Eccli ij
Sicut in igne probatur aurum et
argentum etc. hic est ignis renoua-
tiua in nomine confessionis ...
Soph. i In igne zeli mei deuo-
rabitur et reddam populis meis la-
bium electum, hic est ignis resistitiuam
Infra pastorum, surgunt in modo ex
fuit in actione, surgunt resistit
in contemplatione Eccli xlviij
Surrexit Helias propheta quasi
ignis et verbum eius quasi facula
ardebat, hic est ignis permansiua
Leuitici vj Ignis in altari meo
semper ardebit quem nutriet sa-
cerdos mane subiciens ligna
per singulos dies hoc aut fit in
oratione per quam cor succenditur in
deuotione, et magis nutritur
per tales cum considerauit beneficia
dei nobis exhibita, tunc enim
fumigat mons Synai eo quod de-
scenderit dominus super eum in igne
Hic est ignis inferior cupiditatis
in peccatore Iob xv Ignis de-
vorabit tabernacula eorum
qui libenter munera accipiunt
hic aut iste ignis mundi infec-
tiua sicut corruptor Iob
xxxi Ignis est usque ad consumacionem
devorans et omnia eradicans
genimina hic est ignis putrefacti-
ua et superfluorum congregatiua.
Iaco. v Agite nunc diuites
diuitie vestre putrefacte sunt
et erugo vestra in testimonium

rit et mad. carnes uras ca igis
hz et mm pastitima insius in
ypocri et siloe Apoc. xvi Bes
tia faciebat igne descende inf.
in terram. hz et mm diminuam
in ambiciosis maiestate Ecc. xv
tum obtubuisset sol facta e cali
go tenebrosa et apparuit ch. fu
et lampas ignis ardens inter
divides illas De igne superiore
depruno in i° similitudine flatus de
celo repente sonus De igne in
teriori et inferiori in° Burrexit
helias propheta quasi ignis etc. et
verbum ipsius quasi facula ardebat De igne
Compa° ergo pretor igni ut
dictum e propter caritatem Ez
nota duplicem igne sit et
duplicem caritatem creatam et increa
tam Caritas increata e ignis
spiritus sancti s. qui hz ignis operationes
quas breviter prolibamus Opera
tur ignis spiritus sancti in anima sub
proprietatibus in statu quadruplici
spiritualitatis et culpe, confusionis
et igne, progressionis et iusticie
perfectionis et excellencie Iuxta
spiritualitationis quantum ad clares
4 qualitates arefacit humida
vivit arida, mitigat et levit
calida, calefacit frigida hu
midos per carnale delectacionem. ari
dos per indevocionem, calidos per
ambicionem, frigidos per obstinacionem
Primo pz Consumit ignis superfluos
humores et spiritus sanctus carna

Sic agitur de igne spiritus sancti operantis
in anima secundum quadruplicem statum

les excitat delectaciones Naliter
enim calor igneus agit in humiditatem
et eam dissolvit Deinde dissolu
tam consumit et siccitatem que
lima e caloris inducat Sic
paulatim consumitur carnalitas,
devocio introducitur carnis et per consequens carnalitas
pullulat Malach iii ipse quasi ignis
conflans et quasi herba fullonum et
sedebit purgabit filios levi Ipse enim
quasi ignis conflans dum tollit
motus delectaciones, et herba
fullonum. dum torpescat levitates
devocio purgat filios levi facta
per purgationem filios spirituales
Secundo pz Ignis rem aridam vivit
dum indevotos in sui amore
convertit Iudicum xv Irruit spiritus
domini in sapson, et sic solent ad
ardere ignis ligna torrentium ita
et vincula quibus ligatus erat dis
sipata sunt et soluta, quia anima
devocionis ariditate confecta to
e ad sancti spiritus presenciam inflama
ta Tercio pz anima ambiciosa igne
Vehementi e calefacta unde et per consequens
animalibus fuit ambicione calidus
Prov. xxvi anima callida quasi ignis
ardens non extinguetur donec
aliud glutiat quod de anima ambiciosa
impletur Ez sic ignis igneum
expellit unde et qui lesionem
adustionis in manu sua sen
tiunt melius habent dum manum
iuxta igne ponunt eo quod ignis
exterior attrahit interiorem, vel

maior calor absorbet minorem
Sic consideratio celestis patrie absor-
bet omnem appetitum humane et
temporalis glorie. Trenorum i. De excelso
misit ignem in ossibus meis et erudi-
vit me. Quarto quia ignis ferrea calo-
facit et dura emollit, et spiritus suis
obstinacionem tollit. Ezechielis xxxvi. Ignis
probat ferrum durum, ferrum emolli-
tum sicut cera tangitur igne mentis et
corda dura et ferrea deo uniuntur
et sic adinvicem spiritu sancto univerteque
tum distinguuntur. Unde notatur penitus. Ezechielis
xxxviii. Auferam cor lapideum ferreum sicut
ab aquilone et cetera ignea sunt
virtute agente. Res una in alia
convertitur dum per spiritum sanctum agitatur
in amoris vinculo deus et anima
uniuntur quia Job xxviii. Lapis so-
ꝯpatitur lutus calore in es vertitur. Quintum
est in statu confessionis et contricionis. Le-
vitici xxxix. Offeres sacrificium in
igne domino vii diebus. Sextum enim
convertitur ad gratiam vim visitatur adiu-
illuminatur. Sic enim videmus in ligno
viridi quod dum in aqua iacuit quod
ignis dei non exhalat pro aqua
lacrimarum exteriorum et attricionis
ideo Sapientie xvi in aqua ignis
ardebat quia in pectore quod in
ligno viridi et humido quandam
attricionis fletus exterior evapo-
rat, et quia ignis in aqua pre-
valet sicut ibidem dicitur In aqua
que omnia extinguit plus ignis
valebat. Unde efficacitatis sunt
lacrime propter gratiam spiritus sancti. Et sic
dicitur in iii Baptizabit spiritu

sancto et igni. Septimo exhalat fumum
contricionis propter ostentum fumus de-
cetera sicut et ignis aspectu eius
expavit. Et consideravit enim ve-
due sanctum et adventum ignitam
dei proterit surgit fumus contricionis
Octavo exhalat scintillas gemi-
tuum et suspiriorum ferventis af-
fectionis hoc sunt intensa suspiria
que declarant fervorem intimum
qui non perit opprimitur ut peccati
Ro rectitudinem. Ezechielis i. Hec erat visio dis-
currentis in medio animalium splen-
dor ignis et de igne fulgur
egrediens et animalia ibant et
revertebantur in similitudinem fulguris cho-
ruscantis. Nono tamen in fulgure cho-
ruscante similiter pluma dis-
tillatam igne scintillatam co-
num penetrantem hoc sunt distil-
lacio lacrimarum fluor desiderio re-
sonis gemituum. Decimo exhalat
flammam boni locum flamma
enim est fumus ardens, locucio
est bona ex corde contricio procedens.
Ezechielis xl. Colloquium quia ignis
ego ardescit. Flamma autem est
ignis in substancia aerea. Radi
aer propter sui subtilitatem et
vicinitatem quam habet ad ignem
de facili in unum flamme convertitur
et per substanciam aerea purior
est flamma lucidior et ne-
lucis similior invenitur, quia de-
puritate cordis spiritualis per vitalis
locucionibus egreditur, et plus

giwa tota vite nre puritas ma
cula. Iaco. in lingua nra igs
e vniu̇sitas iniq̄tl. lingua con
stitui in mebb nris que maculat
totu corp9 et inflamat rotam
natiuitl nre inflama a gehena
Ois eni na bestiare volucre
et serpentu domita st a natura
hua. linguam aut hoim nq
domare pt. Ro. lingua dicit vni
u̇sitas iniqtl quia p ea cuncta
facinoa aut gmitti ut furta
latrocinia stup. aut patrant
ut piuria fla testimo9 aut de
fendu̇r pbant rota nre nata
ui tl inflama cu vitiu noci
ue pturba omib nopiis et in
cptis simoib accumula In
flama a gehenna s. adna
gm gehena d ppt que sca
e. et qui sit sicut et gehena
ardet et cremat. Vbicuqz eni
st dyas ul in acre ul sbtra
fert flamare suare tormeta
lingua aut pnore bestiare
feditem. volucre lenite, ser
pentu virulenciaa pcellit. le
gimu aut in plinio i maius
sima aspidem in egipto apre
saciat domita cotti de ca
uina sua egressam et annesa
eis annona pape solitam
Legimu et in marcello tig
dem masueta fcam ab india
Anastasio pncipi missa Ez
nos masuetare no possimu

lingua nram. hec go flama
diffusione bone locuōmib pn
Act. ii Apparuerut aplis dis
ptite lingue tamq igs ad dypor.
Dixit dmn tamq flama igs
Secudo clitat carbone i mu
tacoe gusacomib. lignu ht fu
um naleny colore. s. accesum
ht ruboze. extinctu aut nigre
dine. vel color nalis defor
mitatis oiginalis et actualis
culpe pmu coticimu aliud ac
tum Rubor aut formositatis
amois et gre Nigredo vo
e lamentum pnie Eze. Apo
Gsih ds malum q carbonu igs
ardencium, mutare in carbo
ne diuitteds vetem consacoz
a gsuetu ne. pius p affectu di
ligebat ate amicu et odio he
bat inimicu, mo p effem opis
diligit inimicu. Prov. xxv. Si
esuricit inimicu tuu ciba illum
Si sitierit potu da illi H
eni facies carboes ignis co
gres sup caput eius Et aduite
q in carbone humor sbalis
gsumit et solis ptibus terrestribus
remanentibus ppt nimia sui
siccitatem de facili accenditur
quia quito amplius in nobis
in cosumit carnalis gcupia
qua gtraxim ab origine ta
to magis fuet v nob ignis
caritatis et gre. et caritate
induimur coccinea ueste
Tercio clitat lucu que lo

cium vicium illuiat dum tinabs ꝑ
pinquas tenebras purgat sꝫ no
remota illuiat / hc aut fit ꝑdif
fusionem exemplaris accionis Unde e
q Ecce. p In aspectu hominis qui
ipse appet. alumbus supinus in
tuscem ꝑ iiiitu ignis ardet Ala
bis illos infusus non ignis incrissatu
sꝫ iniiitu resplendet. penitens
enim actio pius e adeo et penitus
nota ꝑmodum uō tintusqꝫ exem
plaliter diffusa. vita eius ypoc
te qr lux p diffundi sꝫ pgs
obtenebrescit qr ꝑsona ficta
no diu portatur Sed econtrario
vita vi iusti p q ul vi / pgs
declar Job xviij In me lux in
pij extinguetur no splendebit
flamma ignis eius Sexto chari
cinerem p recordacionem ipse con
dicionis, lignum enim ardore ignis
resolui usqꝫ ad sanguine cinerem
et penitens ꝑ gratiam spūs sancti
recogitat se ee cinerem Gen
xviij Loquar ad dominum meum
cum sim pulvis et cinis / hꝫ
aut fragilitatis consideracio in nobis
hꝫ originale in q3 / et in humilitate
custodit nram conscienciam Ezech
xxviij ꝑducam ignem de medio
tui qui comedet te et dabo te
in cinerem sup terram Est enim cinis
vestium mundificativus Ignium
custoditivus Sordium desicca
tivus Rerum omnium finis resolu
tivus Job xiij Memoria vra com
ꝑim⁰

parabitur cineri Hic est qa respone
dus ipse altare cordis ut cor
resolutum in cinerem sic vestiam
grue vestimentis levitic vi⁰ Tol
let sacerdos cineres quos cinis
vorans ignis consumpsit et ponens
iuxta altare spoliabitur prioribus
vestimentis Sꝫ adverte qꝫ cinis
oꝫ ee talis ut confovet ignem
Nam frigidus cinis extinguit
ignem, alioqui si sunt frigidus
cit ignis extinctivus quia in
fine cineris Tꝫ bonum opus re
cordanda e fragilitas nre con
dicionis Ecclesi iiij⁰ pungentis
varius cine et stercore reple
caput et humiliavit cor suum e
nimis Spale. in statu ꝑfessionis
et iusti Ignis eius de occulto
educitur. ꝑ cordis contricionem Ex
ducti diffundi p ois pdica
Diffusus mittit p cordis t
bulacionem Nutritur ad locum sim
renum vel qꝫ existimamus potius
primo pꝫ quia excultissimus
lapidum renis ignis educit qꝫ
viri iusti existimans primo
corpus et instigatus fuere
nitiis ad exteriora offa egre
dit Iere xx Factus e sermo
dni in corde meo qꝫ ignis
estuans clausus in ossibus
meis et defeci fre non susti
nens ppt hꝫ B. dns vocat
ignem lucidum et occultum
lucidus quia in scra ma pepi

Diculty qz in sua ecy corpa
non vi; vide enim ingsty in sua
arte exteriori s; non in sua pu
rite interiori / 2m pz quia igis
diffundi. et nun sua se. sit
intus spiritus omn se diffundit
et spm verbo gutat Jer. v. Ecce
ego do verba mea in ore tuo in
igne / et populum istum in lingua
et devorabit eos Unde e q dt
gmetator sup xv ca. Dyo.
de an'hica Jer.a q in igne pg
mota corporeus est qui alia
oia mor et ipse ab alio non
mo. Decreta q in oibus
ag no ipore pp. o in qq
sit lig potiq ipius pque sit
io tom duo attbui q dat hut
igne verbi in ore quo me to pplq
gutat. pb Igniti eloqui tuu
vehe. hz aut indeut se igis
diffundat tn i.a corpa que
mag sz apta igniti mag
inflamat Tercia et si p to sit sy
pp. l acceptac, quus tn dut
trip. reatapi effetus pdita omib. adu
sib; q corda mui sibi silia et
mag ue sue cotria mig
i mutat / certa n o b' silioza
mag inflamat Quartum pz
Nutri enim ignis in lignis
et caritas in opibus bonis Q3
no q ignis vehement accep
vento et tempestate inutt
caritas radicata in tribuloe

crescat et dilatatur. ps Quibus
dilatasti in / y Machi / infst de
omnias pfundi sacfita aqua
et refulsit sol q prius erat in
nubilo et ignis e accesus
magnus ita ut omnes mirarentur
Tercia ex aqua tbus omnibus surget
et crescat igis dilatoris Isa. iiij.
Creauit dus sup omez loca
mont syon / et ubi uocatus
e nube pdiem et fumum et
splendorem ignis flamantis
in nocte, qz in die psp'te
dus estu. cordis tpat et in
nocte adusitatis cor inflam
mat Nos tum hnt ignem
quez vento supbie. luto aua
ricie. aqua luxurie extinguimus
Hys em tribus ignis extigunt
Exta iii Igne ardentez extin
guit aqua Q3 sic in corde hu
mano calor ignei cibos et
nutrimenta digit et in minu
tissimas ptes scindit, et dimi
diat ett homnez alimentum
nutrit Sta caritas radicata
nutri bue et leue extimas
q paci Dicit em no mur
murat dnm exinanit. ps Igne
me examinasti et no e inuen
ta dine iniq.s et ad Ro. viii
No s' gdigne paness hui
tpis ad futura gliam que
reuelabr in nob Exxtu pz
quia gsupto eo in qd agit

in cruce

Ignis in semetipsum convertit et
ad locum suum venit quia ante cor-
reccione quia per peccata offensa
recolligit intus conscientia et dum
devota spiritualis intrat gratia in corde
gestit et per orationem in deum ascendit
Ysa. x. Erit lumen israel in igne
et sanctus eius in flamma. Movetur
enim naturaliter sursum flamma et ab-
sumit partem rei circumstantis lineali et
circulari tendit in cacumen. Sed
motus simul et forma habet acutam
in cuius acumine fortius sui ca-
loris imprimit actionem. Movens enim
orationis lineali protractionem in-
tentionis tendit in deum et circu-
culari dum ita se ~~tendit~~ fer-
tur ad proximum. Sed et vehementer
commota dilectionis in deum quasi
in proximum perque in dei secreta pe-
netrat et se penetrando infla-
mat. Ideo flamma formam habet acu-
tam et in acumine fortissimum
calorem et hoc est, Erit lumen et cetera
et sanctus eius in flamma. Sed adverte
quod res alie per calorem igneum
destruuntur. Aliquando consumuntur destruuntur
ut quod agit in substantia et dissolvit
fumum qui dissolutus evanescit
et rei substantia paulatim diminu-
itur et tandem consumitur quod est videre
in aqua calida. Aliquando non consu-
mat ut quod tamen resolvit quantum
consumit et purificat a superfluitatibus.

rem depravat et a corruptione
preservat quia fumus vanitatibus mun-
dum tollit orationis. Et ii Mach. i. no-
men ignis qui fuit conservatus
in puteo sed aqua crassa pro
aqua crassa oratio spiritualis eo
modo fervida consumitur aut tamen quod
resolvitur, quantum consumitur, ut
tanta sit devocio in mente quan-
ta mortificatio in carne. Hec
enim requirit oratio mortificationem
carnis ut in ea extenuata
ascendat devocionem mentis ut
evanescat. Comparatur etiam in statu
perfectionis et excellencie et hoc
subquadruplici igitur proprietate. Habet enim se
Serenitas imperturbationis. Subli-
mitas meditationis. Subtili-
tas revelationis. Agilitas exultationis
et iubilationis secundum primum. Sicut
per flamme strepitum serenitas lucis
apparet in igne. Ita per serenitatis
et compressas corporis quandam
est serenitas in mente. Exo. iii. Ap-
paruit dominus Moysi in flamma ignis
de medio rubi et videbat quod rubus
arderet et non comburetur et ait va-
dam et videbo visionem hanc
magnam quare non comburatur rubus.
Rubus enim non mirare quod in corde
igne separabatur ardor a luce. Sed
quibus non mirum quod in mente con-
stat dum lucet serenitate non con-
sumitur defectione pusillanimitatis. Sed
secundum sanctorum spiritualis fit dominus in electis sicut
Moysi et dominus apparebat in rubo.

Si et nox diu intradentes flamma ignis rubus aut arbustum spinosum tā nīa ē plena aculeis cupiarum et tēptonum ciens aut celi desidio fuens puri studeb et ad pfcom tendeb quāz turpes delactones cotarius impetu sentie cogit et tūc indigna ē vastat ettōn fcupam senit et q̄ ignib in spinis cōpardescit ps. Exarserunt sic ignis in spinis Sz tūc ardor cupie deficit et carnal delcā languescit furor ignis abscedit et lucs bēnitas redit tūc mēb ad patem cpo ignis ardet dūi bo ut rubus comburi tūc moyses et dūs colloqr tūc ara dūo delcā et amor q̄ adulta fugit et adima dūina ī vno colloca et tnquilli pac obtinet Quia pz ignis ab inferiori ad supius ascen et meditato amātūis ad creatorem tendit ut quodā in infimis calescat et in sup̄ib copardescat ps Concaluit cor meū int me et in meditatoe mea exarsit ign. Cor mē calesit in eis qui cor suū hūt mēsc nō q̄ dicit cor mē dereliquit me Et opeis que vident in cātur considerāt bonitatē creatori. Sz meditato ardescit dum in creatore apendit. Meditato em ē sicut aliqm cōplacior qui pscrutat oculta et cpbn hīs que ptīcipatiue videt in terra | ctūs ascen plenius ad dīna Et cum amplius pstat in hac meditatoe magis inardescat in dilcone et forte cōpardescet. cōpardescet dicit .i. cō ardescet q̄z p meditatom cuncturis ascen ad creatore et creatore cō veniunt s. admetem et quodā p meditatom in celesti videmus in nob pngamus. Libet hi recordari ubi qd dicit Vallius maximus de Sorate Soc̄ statē solitus dīc Socrates ptina a statu pdius et prop asino lucs ortu ad solem alterū orientem tonines inoblis. Inscri ruestigiis et ore et ocul eius in locum dicens cogitabundus tēpm quoda secessu mentis atqz animi sm a tor qui tāte cpnī dīc fuisse et oīa opa vite sue in offensa valitudine mōlt qui pmg ab indoctis erroibus phoz et mēsuis corpm suprcelestium addutum anim suū in intima tabulca humane et in secessu ptori reposito affctus scrutal cogit Iste gō qd videbat in dūis pmeditatom ordinabat in metibus humanis. Tercio pz ignis eius sua subtilitate penetr et penetrans intrat q̄ cō impetu acor et desidi fuentis deueniuis ī re nolutom veritatis Et implet in nob .i. Tercii li. q̄ ignis effulgeb et thūs ardeb in igne q̄ inst arsit p dilcom et flagrit

ut thus p suaui^tl deuocom non
cit ignis effulgens p sapie cog-
tom Inde e q huc vlt Apli di-
cebat Nonne cor nrm ardens erat
in nob de ihu et pq^d cognouit
eum q sm Dyo^m Calidu dilco-
nis pmoz ad actiu cognitionib alr
aut pte^t cognicio huma alr di
uia Illa operacone ista expmpi
racone Nam tum oms homines
na^a sric desidcut Tertia aut est
cognicio intellang que sm phm
sit expresonte cognitoe ssi^li pz q
desidm huanu re^v stie non
imples^t il pssi^m p que ci per
quoddam haustom defertur spes
ssi^les ab exp usqz ad aiam zonale
in qua fit vle qd e pn^m stie
hot mo om aimali inest ssi^9
s que aimalia solu ssi^m hnt
u^am pruden^am hnt qz prudia
vtq e collatia pucin et pluroze
r^v futoze q no fit sine memo-
Quedam no hnt cu ssi^v me-
mom s no auditu ut apes et
h nalem prudiam hre pnt
s disciplina^lia no st Queda
no hnt auditu cum memori
que e ssi^li lm apphensiz inis
retentiua et ymagina^om s
ullaz hnt vtutez vltioze ut
bruta et h no st expimenti
capacia s sola 1^a que vltra
ymaginatom vim hnt zonale
ut homines et hij st sue capa
ces Nam zeb pnis sentitur

dem memoie comenda^t et ex
ssi^ub c meoie multiplicta^te expi-
mentum hr Est eni expimen
tu acceptio alicq vniq a multib
pticlaris et inealiter zetets hoc
e vnig quib de multis acceptio
ut cum q^b ssibilr copat q tl
herba curat febrem in pla et
q febre in Sorte et hr tenet
in meoria et copat expimentu
e Sz vle qu consist omnia
sm^ria eiusd spei Sic talis her-
ba vlr sanat talem febre in
tali disposito hoc e vle qd est
pn^m stie Sz alia uia pcedit
sapia diuina cu ceteris vtutibus
que in opibus ssi^9 intelligen acci-
te tusit in diu ut sicut in ymagina-
coe de subta in in cognicoe huana
et nali fantasie surgunt Itaz
diuina reuelacione in intellam de
sup theophanie descendunt Est
eni intellia 1^a acies int^9 que
ime^te suppo Sic sic fantasticu
aime suppo carni vel sicut
ssualitas carnis suppo^z infime
aime et sicut aia no suffiat
adiutum cor suo sola Sic nec
ad sapiam suffi^t s sola Sz sic
inma ssi^ub extiq ymaginacoi
infius vo expa yza intiq
insp q illuma oib ho ueni^ns
in hunc mud Sic intel^9 etin
tellia inma supiq sc dr ysi-
in li de aia Et dicit plin^o

Sol radios igneos exsufflans et refulgens radiis obcecat oculos. Glosa: sol iustitie caritatis inspirat ignea et sapientiam radiantem. Ideo dicitur in oratione sua: Philippe mentium nostrarum expelle animi stulticie noctem et dona in sapientie die ... veritatis et iustitie sol deserti ... nostre terre finibus omnem intimum superantibus, et apparens in ethere mentis nostre. Sicut enim lux solis illuminat superius empireum, ita lux presbiteralis spiritualis intra mentem prospicitur. Et sicut lux una existit radice tamen in varietate radiorum varia indicatur et varie per terram superdivisa se expandit, ita una et eadem in se existens lux divina addivisas intelligentias illuminandas subvarietate multiformium radiorum virtutibus et caritatibus se expandit, hic illuminans ad cognoscenda, hic inflamans ad operanda. Secundum nobilis dicitur: radios igneos exsufflans et refulgens radiis obcecat oculos. Glosa: sicut sol maxime refulgentia radiorum suorum disgregat spiritum visibilem et solvit armoniam que est inter oculum et virtutem anime que operatur per visibilem spiritum, et calore radiorum corrumpit pupillarum calores dissolvere organum et refulgentia lucis dissipante spiritum solvit armoniam et obcecat

tantum oculum. Sic cor inflamatum divina caritate et illuminatum veritate quasi cecum reddit in eis que sunt astutie et sciencie humane. Nam et putrida que de nocte lucent et squame piscium et cetera noctiluca non apparent in solis lumine, immo nec stelle celi que possunt appellari eius oculi. Vel sic: sol refulgens radiis igneis obcecat oculos quia solis claritatibus sunt nobis rerum visibilium creaturas exercitati per quas ad eas ... investigandas, secundum cecatur oculus noster, quia dum eum nequit comprehendere oculo ad quem contingere, sed non debet eas penetrare quod hic oculus obcecatum, immo ut utrumque comprehendat obcecatum. Sic in divinis quedam sunt ad que cognoscenda illuminat intelligentia, quedam vero ipsi penitus impenetrabilia. Unde Gregorius: Vide quid potest spiritus creaturis in mundo, et intellige quid potest spiritus mentis in deo. Quando mundum visibilem oculo corporali videmus, videmus ea que exterius patent, non videmus ea que intus latent. Et si revelentur aliqua, quedam que latent latent tamen multa que penetrari visu non possunt, quia vel immensitate sua spiritum excedunt, vel subtilitate sua spiritus effugiunt, vel obscuritate spiritum non admittunt. Et intellectus illuminatus quantumcumque sit, dum ad cognitionem divinorum ascendit, pigrescit vel acutum amoris.

penetramq vite sz nq penitus
intrancq ad comphendendum maieste
et ambimq desidio quod venea
mur silencio / quia non comphen
dimq ingredi / Vn et aug. com
cta tronu ee et in me troni du
meo quia vitem in vite vident q.
in me font uel de pleno fonte
bibant / sz in circuitu / quia no com
phendunt id ad totum quod e intrant
sz viden et sz sitien. Vn et cheru
dicit ignitissimus spiritibus qui ab
igne seraphim appellan dicit quod eo
rum motus e circa diuina / Tercio
pz disturies ignis forin tenet
cundam alacritat. Alacritas ac
signum est exultacionis Vir enim
pfectus zposito sz quotiens supplicia
pfendit in gaudio. Dan iii°
Angelus dni descen cum Aza
ria et socis eius in fornace et
excussit flamam ignis de for.
et fecit medium for. quasi ventum ro
ris flantem et non tetigit eos
omino ignis nec contristat nec quicquam
molestie intulit / Contra reb. ma
li ex beneficiis que ad recipi
unt erga dm amp tepescunt
vn nec eis amor acrius ignescere
debuit / Sz econtrario in vir. pfectis
vis amoris amp inflama. Vn
in eis extinguenda potius videbr
Vbi amor deficit exbuecio h
uis crescit ex supplicio. Nam in laure
tio amor incanduit prigus inte
dimq / In nerone desecit p accepte

pctatis incpiu / sz valde mirabilius
quod ignis erupit et quos repit
extra fornacem de caldeis succen
dit / qui cu in medio ois pueris
uapor / quia pura tpalis pene flā
ma in electis ad plenu extinguit
quod in reprobis id gehenne incen
debis incendium metuu extinguē
non sufficiat. Ignis inquit pue
ros non contristat neque quicquam
ipsis molestie intulit / Solet
ppendi audacia in colore sicut
metus et iusticia in discoloracione
Ignis aut ppe coloat p accius
discoloat. Cum ei agit calor ignis
in sbam. sbā increscit, crescit
in aquosum / aquosum in aereum
Aereu vtit in igneum. Vn ex c
cumitacione pacium ignearum sbā
colorat ut in rosa vider. quia dum
caritas in cor agit soluto timore
et pusillanimitate hua. sicut ignis
ab igne gignit fit caritas auge
et mens popi tincta sanguine co
lorat. Pro [illegible] Non pca.
igne hre in sinum suo ut vesti
meta eius no comburere / Ignis
aut p accius discolorat / Dum ei
calor poros apit spus euanes
cunt et humores exalant ut quorum
pncia fiebat coloracio, eorum abse
ncia fiat discoloracio vt contingit
in rosa rubea que albescit ex
fumo sulphuris et palescit / Cum
eni subintrat cupiditas euanes
cit cui defficit humor nutrimen

Hic agit de igne qui est appa-
ru[i]t donis spiritus sancti

s. devotionis suadet albedo
vel palor simulationis. Sequitur
Occasione praedictorum ignis quando-
que in bono de timanis
sicut in tractatu de lampulas de
dit spectabis ignis in malo dispo-
sitionis aliquid. Iam apposito
digressionis revertendum quod in corpore
predicatore comparetur igni. Nam
sicut actuum ii mistratus est in
igne spiritus sanctus ita per predicatoris
officium mistratur dona dei
hominibus. Propter assimilantur igni vii
dona spiritus sancti. Ignis enim incine-
rat quod per donum timoris humili-
at. Job xxx. Comparatus sum luto
et assimilatus sum favillae et
cineri. Lutum pedibus conculcatur. Ci-
nis humore spargitur. Favilla mo-
dica vento dissipatur. Ex do-
no siquidem timoris extinguitur homo
sistimeos obprobria, abiciunque de-
lectabilia, sentiunque de nobis humi-
lia, cogitantes de morte. Favilla
Cinis enim extenuatur et ve-
to dissipatur. Conservat autem
igne tam favilla quam cinis
quia humilitas custos est virtu-
tum. Unde dicit Gregorius [...]
Ex modica scintilla augetur
ignis. Ignis autem omnem mun-
dum inflammat. Unde propheta videtur
ponere combustionem finalem re-
solutionem. Dicitur quod putrescunt omnia
per ignem, omnia quidem in-
cenit igni. Et Gen. i. quomodo
nalibus de hoc et plus in
thimeo. De dilu.^o Ignis hoc est
donum pietatis quod valet ad
omnia. I ad Thi. iiii. Ut quoniam nunc sunt
et terra reposita sunt igni reservata
in die iudicii. Ut enim electi
ignis calore solventur quod quidem
considerat iudicium in quo de operi-
bus pietatis disputabitur ad pie-
tatem inflammantur. Et sicut
celum et terra in melius mu-
tabuntur quando movebuntur. Ita ab-
lata vetustate cupiditatis reno-
vantur animae sanctae et spiritualibus indu-
untur virtutibus misericordiae pietatis ad ignem
continuum dimittit sit quod delet ignis
diluvium et incendium mitigat
et solvitur omnis conversa obstina-
ti spiritus. Ier. xxiii. Nonne
verba mea sunt quasi ignis dicit
dominus et quasi malleus conterens pe-
tras. Ignis obscura illuminat
per donum scientiae et discretionis
Ps. Deus inspira eos [...] nocte
in illuminatione ignis. Nox est
vita praesens propter caliginem
ignorantiae in qua indigemus
luce scientiae. Sir. Filii Israel
deserto ignis lux. Ignis
autem maxime illuminat propter
raritatem suae materiae. Non enim
materia clarior rarior est quam
quae puta est in igne quanto
magis ad spiritualia tunc corpus

lentā affcus · tanto maior scia
spili tinus illuīa inte · Gzad
uerte q si plures phos et
maxie Alleph et Chysteima
Ignis in ppa spēa nō lucet
qm coz huanu qd ē ppinquu
spt sti domiciliū vtn spūs
scm hēat cope sac eti nā nō
pt. Est aut illuiāo qda p
domū scie ut sciamq q̄usare
in meo pue et puse natois
honeste, hc ē p adherentiā
cum bonis et separātia ama
lib Unde ignis congregatiuus
est homogeniorū et segrega
tiuus etrogeniorū, vnit ei
simili, dissocia ab dissi
Nulli et eleto pt igi hēt quet
q naliter locū suū dimittat
et alii adhēat. Aqua ei in
uā mā nisi sit clausa i vase
cp suū locū ptinet, sz ignis
cp locū ppriu alienis ma
tis vnitur et diuidit eas et
penetrat cohēndo subtile
homogeniu et consile. cuq ta
ē vehementia actionis sue. Na
alia eleta qualit nō hnt p
quas attrahat sibi cor, et fragi
ea sibi homogenea. Et q inalē
ur lapis quida ē albus qui
spirat qr spm sulphureū q
se ignis et inflamat cum
et mō adipiū ignis sicut
cerlotum qui ē ei quoda co
nalis, quem ponet saltes

in lampadis deludunt simplicies
qi pse attendat miraculose
lampades. Ex plib omnib
hr discretio scie q̄usandi
cu bonis et separandi amal
sibi tone ignis Capitl xvij
Ignis quide ua uis potat ill
obē lu ut sidereu limpide
flamme potuit illuare noc
tem iam horrendam, qua 1.
obi copacta ē stulticia. pat
vali humane nocl efficacia
nisi spat asst diua grā. Ignis
infima cosolidat p domu. Ter
tiuis Vas igne solidatu aqi
nō timet ut aqua dissolui
q cor igne sptus sti corro
boratum et cpcoctu aqua
cupiditatis pssibl vel carnal
voluptl nō repleri ut emol
liri. Ps, transimus p igne et
aqua et eduxisti nos in refri
gerium. Tanquam eni auru in
fornace pbat electos dns. Sz
auru in igne purga et plu
bu igne liquescit et osumi in
Ignis aut pō induat fu
ē vapore qui ueniat ad cla
ritatem et luce Capitl xix
Ante ignem tamen vapor
et fumus ignis malus. Unde
ē q ignis agens in sba tale
fat et liquores ptes ofunt
et grossiores ptes maior co
hēna fit. Vn cdensa sic
in suo assato maie vide

pudores enim vagos et fluidos
spiritus sancti ignis constringit, so-
lidos in tribulacionibus fortes et
stabiles reddit. Ignis abdita
penetrat, quia per donum consilii
abditas temporalium bonorum sarcinas
penetrare possunt abdita re-
gni celestis. Apocalypsis iii Suadeo
tibi emere aurum ignitum ut lo-
cupletes fias. Ibi enim sunt vere di-
vicie non quales sunt temporales
que sunt custodie deceptorie
obligatorie, sed ibi sunt faciliores
ad acquirendum, securiores ad pos-
sidendum, dulciores ad fruendum.
Iste enim est ignis in quo lex
Moysi data est Exodi xix et
lex nova apostolis data est Actuum
ii. Utraque in igne tonitruo
vel in igne tonitrui. Actuum
subito ii dicit factus est repente sonus
et apparuit apostolis dispertite lin-
gue tamquam ignis. Et Exodi
xix dicitur quod ceperunt audiri to-
nitrua et micare fulgura
et nubes densissima operi-
re montem, et clangor buc-
cine vehemencius perstrepebat
et timuit populus stans ad radi-
cem montis et mons fuma-
bat eo quod descendisset dominus
super eum in igne. Dominus le-
gem dat in igne et fumo
descendit, quia per donum consilii
paupertatis legem et regulam
in corde suggerit. Hyemali...

humiles, exteriora inde superbi
et carnales ut simplices et non
videntes videant, et videntes
ceci fiant quia non credere et
non videre putant carnales et car-
nali consuetudine excecati. Primo
deus pauperes nutrit et custodit
remanet ad radicem montis et
parcit illi temporalibus exonerati
ad superiorem cum Moyse leviter
ascendunt et gaudent. Sed autem
est naturalis ignis in fulgure secundum
philosophos quod percussum ex eo aliud ve-
nenatum amittit venenum
tamquam est signum quod serpens fulmine
percussus intra paucos dies
vermiculat putrescens eo quod
venenum in eo perierit vermes nasci
vel ex eo tibiam. Sed appropinquantes
cum fulguris igne facies in-
tumescit et oculos cecos red-
dit, quia ignis spiritualis per donum
consilii venenum peccati tollit et
vermem conscientie remordentis et emen-
dantis inducit in paupere. Sed
incidet et inflatur oculus indi-
gnacionis in arrogante. Et ce-
perunt magis audiri tonitrua, mi-
care fulgura et eo quod descen-
disset dominus in igne. Dicitur autem
ignis inveniri in natura lucis, fla-
me et carbonis. Sic ignis
in tonitruo vel fulgure est
triplex est natura: penetrativus, dissi-
pativus, urens. Penetrat vel

ut sicut Seneca dicit penetrat
et hoc subtiliter, dissipat impe-
tuose sed urit acriter. Subti-
liter penetrat cum perforari per quod
ingreditur licet modicum sit, tunc ingre-
ditur et aliquid regreditur vel vibra-
tum innuitur. Aut quando vacuum con-
stinditur. Impetuose dissipat
quia quando subito rumpit ea que per-
cutit. Acriter urit ita in ful-
minato aliquando apparent sulcationes
note. Puto quod ita appareat in igne
spirituali ex dono consilii. Aliquid
ex quadam facilitate ut in pu-
eris bene inventa ostende quando que-
dam pro fodinne submittat spiritus
consilii. Aliquid ex confinitate utilitate
quam ex impetuositate. Sic et subi-
to percutit quod totum videatur rupe-
Aliud ud in morte denigrante.
Ignis et in unda purificat, perdo-
mando intellectualiter purgat animam ad
hoc ut habeat cognitionem sui et
Dei. Sicut cum Helias in igneis
equis rapta est. Hoc cum sit vehicula
spiritus sed quidam anima rapitur sursum
dum ex cognitione sui rapitur
ad cognitionem Dei. Et forte huic
attestatur quod ignis lignum deni-
grat et lapidem resolvendo al-
bificat. Nam ad cognitionem sui
sequitur ingrediendo et lamentum penitentie.
Ad cognitionem Dei sequitur illuminatio intel-
lectus, et licet hoc sit mirabile quod in
ligno et lapide idem ignis con-
trarios agit effectus in rebus

ut ictu levissimo fragrantiis possunt fa-
cillime generantur et tamen infirmitatibus ut

no sua contrariis, tunc mirabilius videtur
quod etiam in eadem materia per actionem ignis
videntur esse contraria. Nam in car-
bonibus ex igne relictis tanta
minoratur infirmitas ut non humore
corrumpantur. Prima etate vin-
tantur. Sicut cum dechata sua
mittitur cum infirmus corpori do-
infirmatur, qui non Dei bonitate
cognoscit in passionibus so-
lidatur. Et amplius mirabilius
quod lapis qui per ignis actionem
purificatur et resolvitur in calcem
albescentem. Ita occulte finat
igne contentum et sopitum ut
non tangendo sentiatur sed cum aqua
perfunditur tunc attenditur quod sentitur.
Calx cum aqua perfunditur et
vim ignis exagitat et sudat
et cum aqua frigida sit inde
suscipit ubi frenata cuncta
frigescunt, tunc si oleum quod
est fomentum ignis adhibeatur
nulla cum infusione eius calor
minime excitatur, quia multi
spiritu sancto splendore illuminati se
ita conficiunt intra se ut non
se revelent nisi in necessitate vel
tribulatione, ut mittitur adula-
tionibus oleo vel pinguedine.
Propter Apocalypsis primo dicitur oculi eius tan-
quam flamma ignis. Oculi pu-
rissima per homines eos sunt
qui purificati sunt donis spiritus
sancti. Ignis cibos recoquit
et sapidos reddit in quo

donum sapientie, quod interius saporem
affectionem immutat et reficit.
Hoc est quod habetur Levitici iii ubi dicitur
de adipibus qui adolebuntur super
altare in holocaustum lignis
igne supposito in oblationem sua-
vissimi odoris domino. Adeps enim
sive pinguedo igne nutritur
supernaturali et aspicit, cutem
extenuat spiritualibus corporeos obtu-
dit, quoniam in unctuositate devo-
tionis que ministratur per donum
sapientie spiritus sanctus nutritur mens
humana sursum fertur, affectus
dilatatur, spiritus corporisque cura saecu-
rerum temporalium evitatur. In obla-
tionem namque suavissimi odoris domino
suavius est odor huius pingue-
dinis, tunc suaviter quiescit anima
in dulcedine contemplationis. Nam
labor corporis attenuat et corpus
impinguat, adeo quod frequen-
ter via spiritum pinguedine opilate
includitur, et mors sequitur. Quia de-
ficiente actione corporali spiritu-
alia ab inferioribus avertitur, et ad
deum convertitur, et operatur dulcedine
eum in odorem recipit huius modo
moritur, quia gustato spiritu
sapientie caro deficit et opinantur
pinguedo enim precipue tempore
virginali clausis portis augmentatur
et quanto magis augmentatur
tanto magis sanguis dimi-

nuitur. Unde in crassis hominibus
sanguis est paucus. Ideo et devo-
tio spiritualis comparatur secundum ma-
culam per ea moribus. ¶ 4. Tertio 39
titulo de maturitate predicatoris et
prima de ea que est amoris, 2o
de maturitate morum que est in 4or
tertia de maturitate discretionis
que est in 4; 4 de maturitate lec-
tionis que est in 4, cum eciam oppo-
sitis. De maturitate actionis quoniam
ad 4. De maturitate conversacio-
tota deo mitis in quinque et to-
ta praxis exemplis in quantum

Post predicationis perfectionem
et predicatoris caritatem, 13o subi-
ciamus eorundem maturitatem.
Hec autem duplex est amoris et
morum. De illa que est amoris
habemus scripture testimonium. Deute-
ronomii xv Non operaberis in primo-
genitis bovis. Dicitur apostolus ex-
positor de labore predicationis. Ecclesiastes x
Ve tibi terra cuius rex puer
est et cuius principes mane come-
dunt. Cuius dicitur sic qui ante ma-
turitatem temporis officium predicationis
assumunt. Et eciam Ecclesiastici xxxii Ado-
lescens loquere in causa tua vix
cum necesse fuit. Et permittitur
in medio loqui maior natu de-
cet enim te. Unde Iob xxxii
Iunior sum tempore vos autem an-
tiquiores ideo dimisso capite
timui vobis indicare sententiam

ſinam meã. Separabam cũ ęte-
tatib9 plurior. loquẽr et anorꝝ uel
ãdo docet ſapiẽ. Pdicat epla
antiquorꝝ. Ben ꝑbo. Joseph ꝓꝓ
anorꝝ erat qñ ſtetit in conſpectu
pharaonis. Gñ et plus eidẽ deſ-
cenderũt fr̃es Joseph ut emerent
frũ. quo in tpe famis diſtri-
bueret. Beniamin puulũ non
duxerunt ſecum. Et Josue primꝰ
dixit caleph ſe xl annorꝝ fuiſſe
qñ miſſꝰ ẽ ꝑte exploratore.
Et Eze. j. xxx annorꝝ erat Ezechiel
tum ẽ ei miſtiũ diuinũ reue-
latũ et lucũ in pphis erat ma-
rinus qr annorꝝ xxx. Rotũd
ad maxime diuulgata ſt ſimos
ꝓpꝰ et mirabilia ꝑfectoib9 uditã
Vñ Grego ſr Ezech dmlc.
in. Neqñ dent homines in
etate infirma pdicare. qr ſmo
doctrine nõ ſuppetit ñ in ꝑfecta
etate. Quoaduſq cũ infirmi
ſumus cõtinẽ nos intra noſmet-
ipoſ debemus ne dũ bona
tñq audiuimus amittꝰ ſed eꝝ
ꝓ non ſt audienda ñ q̃ ſt fir-
ma. ꝑbus cũ conualeſcẽ meus
dz atqz ad ꝓfectorꝝ utilitate ꝑfecta
demirari. Cum ia nr plano
eleuata cõcernat ut ꝑnitus pater
ꝑcussa cõtabescat. Vñ et mor.
li. viij. ouit Grego qr nouit
cõſi nõ dent. adoptiora cõ-
moni qz cuncta bona depent
que hominib9 aut tpus innoteſ-
cunt. qr arbuſta et planta

In qua radice fixa coaleſcat
ſi manus contactus tangit are-
fat. Et ſi in alto radix figit
et humore ſolidat. Si manus im-
pellit nõ cedit. Si ventus
uenit nõ euellit. Sic pari-
ter dum cõſtruitur ſine labore
deſtruitur ſi impellitur. Si nõ
ꝓſpacium tpris exercitur abſh-
more. reſiſtit dictibus et uelud
et inpugnata machine ꝓ
hc nũ bm. a xxx v annis
et ſupra ingrediebantur leui-
te ut miniſtraret thabña-
culis et ſinẽ ceſſabat cũ
impleuit quinquageſimum annũ
etatis. periculo careret. Greg.
Nazan. in Apologet. Diffi-
cile et neceſſariũ ẽ in ultione ubi
tatis et inſtitutione naturale ẽ de
talibus diſputare et uelut
ultare cordare quidam
cithara ſcientie meme et ꝑ-
fite aptu ad oib9 ꝑ omnibus
et ita uelut plectrꝰ ſint
admonẽ ut nimiꝰ ſonus
offendat auditũ. Stirpa
namqz uno in etiã dicitur
periculum pendet. excessus
verbo. expanditur. ut facile in-
ueniat miro ſalte aliquo
ſi nõ in omnibus labi. Aut ei
nimis illuminatꝰ eſt ſpũs. aut
ad explanandũ deficit ſermo ſuf-
ficiens. aut bene placata craſſior
nõ recipit auditus. et ex uo-
quouis cau bene fit in oibꝰ

periculum vitalis, et quicquid
in aliis quibuscumque studiis
et doctrinis facile vel perfi-
ciendo vel recipi. In his o-
mnibus scholis ipsa auditore ex
parte dante periculum generatur. In-
de quod Hebreorum sermones tra-
dunt quod consuetudo erat apud
eos antiquitus ut nemo omni etatis
primus scripturam vel legenda vel
dicenda committeret historias quas
discebant apud se scripturas nos
que sub acclamatione hec texebat
aliquis scientium. Ruth autem xxvii
anni vel discit ut sciat quaerit-
tebatur. Et omnia confusa sunt
apud nos quia non sit qui doceat
ascendendi a minusculis ad superius
id est acclamatione hec ad intelligentia
spiritus quia una doctrina sit inter doctores
et doctos, non inter tres et ibi
nulla discretio, tamen tunc quedam
tribus ultra Jordanem, quedam non
citra receperunt hereditatem, etiam
sunt apud nos confusa ut dicit
Gregorius Nazanzenus plurimi exempo-
ris antequam primos infantie
deponant pilos, dum adhuc
puerile balbutiunt, nisi divinas
ingressi aulas antequam sacrum
volumen agnoscant nomina
antequam ora abluant, et ante
vitia deponant, sicubi forte
duos vel tres sermones compo-

tiquos tractatoribus didicerint et hi
forte magis expanditi quam ex
lectione ammiratione volunt cete-
lari et perplexius iam pre Non
adimitens id est Job viii. Hesterni
sumus et ignoramus. Nec mo-
ueat quod aliqui quidem pueri ab et Da-
niel spiritum prophetie preceperunt quia
miracula ad consequentia trahenda
non sunt. Et sic Gregorius Omelia x
super Ezechielem. Aliud est quod nobis de
doctrine usu et disciplina dicitur
aliud quod de miraculo sciemus. Et
sic Augustinus in epistola ad Marcelli-
anum sic ait: Daniel sapie-
ntissimus puer amore effectus spiritu
sancto repletus est. Et illos seni-
ores canicie venerabiles
calumpniatores et aliene pul-
critudinis appetitores esse manifes-
tavit. Samuel etiam cum esset
puer pusillus nonagenarium
Heli pontificem increpatorem redarguit
quod filios suos honorificaret
super deum. Samuel et Jeremias
audito deo dicit quod iuvenis
sum ego. Salomon et Josias
in iuventute nisi et sapie-
ntes in operibus suis apparuerunt.
Salomon quidem duodecimo anno
etatis sue regnare incipiens
ardua et inopinabiles mulierum
et puellis quoniam tunc litteras dis-
solvit. Josias non amore cum spiri-
tu sancto etatis et innumera sb

ute cepit libros exurere et templa
deicere que non deos sed demonibus
fuerunt consecrata. Sequitur
Est etiam pars necessaria
maturitas morum que consistit
in 4or. In discretione, locutione, ac-
tione et conversatione. Discretio at-
tenta que consistit circa predicationis
motum, temporis congruum, locum
et scilicet motum est in predicatione prius
honor dei non appetitur lucri temporalis
aut favor applausus aut cupiditatis vo-
luptas aut fastus ambitionis unde
Ad Cor. Nos predicamus Christum
crucifixum Iudeis quidem scandalum
gentibus autem stultitiam ipsis autem
vocatis Iudeis et grecis Christum
dei virtutem et sapientiam. Licet enim
Iudei scandalizentur et gentibus
predicatio et passio stultitia videatur
tamen vocatis ad vitam eternam ma-
gna videtur Christo gloria quod tanta virtus
in passione fuit infirmata et tan-
ta sapientia exinanita. Glossa ad se
dicit. Ambrosius tamen nobis deo propo-
nitur tamen salutiferum, totumque
necessarium fuit ut numquam perfecte infir-
mitas quam maiestas dei est
Ad Ro. xvi° Demaria prout
ebuliunt vineis vanitatis dum
ad aliud referuntur quam ad honorem
dei et salutem eterne quietis. Et
Proverbiorum xxviii Sementem
multam iacies in terram et mo-
dicum congregabis quia locuste cor-

rodent omnia. Locusta animal
ponderosum unde ad terram cito
decidit terrena est cupiditas
terrenorum in mente carnalis est vo-
luptas dat saltum in altum
inmunda est vanitas. Non sit
ergo predicatio vana et superba vel
fastuosa, non questuosa non
voluptuosa, non contentiosa
Nam locuste mutuo se co-
medunt et arborum germina
et herbarum viriditatem radicitus ro-
dunt. Sicut enim adulterine co-
gitationis est reus puer aut
mulier qui appetit placere
sponse per hoc munera que eius
desit apposita ita est in predicato-
re dei qui verbum predicationis re-
flectit ad commodum proprium vel
ad ... sue laudis. Tamen bonus
predicator debet appetere ut pla-
ceat hominibus ut exhortator audia-
tur libentius non ut se amari
desiderat sed ut auditores in
affectum caritatis trahat et ut
et dilectionem suam quasi quandam
viam faciat per quam auditorum cor-
da ad amorem dei introducat
Unde Gregorius in pastorali ca-
pitulo Difficile est ut quamvis bene
recta denuntiaverit predicator qui
non diligitur libenter audiatur. Ergo
studeat se diligi ut possit
audiri et tamen amorem suum
per semetipsum non querere ne

expetitio

inuencia et cum hinc possitam
tur occulta cogitationis tunc
inde resultat Vnde beatus paulus
insinuat cum sint nobis studii occul
ta manifestat dicens Sicut
et ego per omnia omnibus placeo
Rursum tamen rursus dicit Si ad
huc hominibus placerem christi ser
uus non essem placet ergo pau
lus et non placet quia in eo quod
placere appetit non se sed per se ho
minibus ueritatem placere querit Vnde
est quod sermo predicationis sit de
appo inchoat et in ypo e
minati prout dicit Gregorius Nazanzenus
in prima apologetica Optimus
ordo est ut tanquam ubi uelo
per et adde nobis ordo sua
et in diuinis consimilis refrat
Discretio respiciat temporibus Non
enim omni tempore congruum est
sermoni uno tempus et tacen
di et tempus loquendi et pro omnibus
verbum quod deus ordinauerat ab
eterno temporibus congruis inno
tuit mundo Dan xvi potest
esse nobis deus confirmare iuxta
euangelium meum et predicationem ihesu
christi secundum reuelationem mysterii
temporibus eternis taciti quod nunc
patefactum est per scripturas prophetarum
per scripturas quas christi re
uelauit apostolis luce ultimo

Nunc praua eis scripturas et uerba
que erant de eo Ad predicandum
enim tales necesse debuerant
qui de laude propria nil haberent
ut tanto solius ueritatis cogi
tare ea que agerent quanto apte
rent quia adhuc agendum ydonei
ipse non fuissent Vnde Gregorius
morali li. vi et in dominus ma
ne magnus dicit Ipsa ecclesie sancte
predica beatorum prohibent ysua
ut uel morte in predicationibus
suis redemptor ondet quod ad
uitam ipsos accedentes non
sermo sed et suadet Vnde eum
expressione talis tacet precibus quia
non est qui audiat Vnde propheta dici
tur res austra clausa sit et non
est qui appareat Vnde dominum non dis
simulat ad tempus ut parentibus temporibus
sequatur congruentior effectus Vnde
enim prodest eodem tempore insanientem
corripere quo alienata mente
non solum aliena uerba percipere
sed semetipsum iam nescit tollare
Vnde Gregorius libro xxx furen
tem qui increpatione corripit quasi
ei qui non senciat plagas
uerba imponit Et ysidorus in li de
summo bono ca plurimi Rursum de
cendi officium accipit inter dum
ad tempus sera prorsum taceat quod
statim corrigi nequaquam ex
istimat Rursum si corrigere pro

et dissimulat vitium est quod confirmatum
erroris auctoritatem habeat, et moralium
li. xxviii. plerumque enim utique cum
indiscrete tenditur amittitur, cum discre-
te intermittitur plus tenditur ex studio.
Arcum atque distendimus ut in
suo tempore tunc utiliter tendatur.
Arcum si etiam relaxationibus non
accipit feriendi virtutem ipse usu
tensionis perdit. Ita sit in eccle-
sia atque tunc per discretionem per-
mittitur resumatur, ut tanto post vicia
valentius feriat quanto expressione
interim prudenter cessat. Hinc
est quod Apostolus ii. ad Thimotheum iiii. cum dis-
cipulum suum amonet dicens: Predica
predicatoribus predicta verba insta
opportune importune, premisit oppor-
tune. Contra apud auditores me-
tem sua utiliter se destruit, si
habere importunitas, opportunitatem
nescit. Discretio etiam respectu locorum
ut fiat in ecclesiis et conventiculis
populorum, non in latibulis hereticorum
aut cubiculis dominorum, aut tellul.
mulierculorum. Jeremie vii. Sta in
porta domus domini et predica ibi
verbum, et propheta ut annunties omnes
predicationes tuas in portis filie Syon.
Portam dicit locum maximum con-
cursus qui teste Jeronimo in prologo bib-
lie adducto supercilio grandia ver-
ba trutinantes inter mulierculas de
sacris litteris philosophantur. Licet Jeronimus
dicat in epistola ad Nepotianum: Devi-
ta clericorum et monachorum. Hospi-
tiolum tuum aut raro aut numquam
mulierum pedes terant. Omnes pu-
ellas et virgines Christi aut equaliter
ignora, aut equaliter dilige. Vide
ne sub eodem tecto mansites, nec
in preterita castitate confidas, nec
Sampsone fortior, nec David sanctior
nec Salomone potes esse sapientior.
Memento semper quod paradisi colonum
de possessione sua mulier eiecit.
Item in epistola ad Oceanum de
vita clericorum: Prima temptamenta
clericorum sunt mulierum frequentes
accessus. Secundum est cum feminis
quid ad altare tuum duo fabla-
ris. Nunquam in choro apostolorum femine
affuerunt. Ianua diaboli, via ini-
quitatis, scorpionis percussio, nocivum-
que genus est femina. Cum proximat
stipula, incendit ignem. Simi-
vicibus habitant femine viscum
non deerit diaboli. Feras mentes
libido domat. Si alligatur quis
ignem in sinu suo vestimenta eius
non comburentur, aut si quis ambula-
verit super carbones ignis pe-
des suos non combureret. Et
licet dicas te ambulare semper
tamen ore te liberare testimonium ab aliis
qui foris sunt ut provideas bona
non solum coram deo sed etiam
coram hominibus, et filius tenebrarum
qui prudentiores sunt filiis lucis
quem das locum reprehendendi

181

et detrahendi Caue omnes suf-
piciones et quicquid probabiliter fingi
potest ne fingatur circa de vita. Con-
uersatio tua est. memento quod thamar
ab amon cognato corrupta est
Si diligis eam mente. dilige non
frequentia corporali. ut solus adeas vir-
gines ne commisceantur lingwis
de latrinis quibus latent. Item ihesus
predicabat in sinagogis docens
quod predicandum est publice et in ecclesiis
et ubi multa noticia est suspicionis Dis-
cretio etiam respicit sermonem. Unde in
principio Nascentis ecclesie predicabat
apostolus plana et capabilia plebi
quod si paulus qui raptus fuerat usque
ad tercium celum archana verba pre-
dicasset que non licet homini loqui
non potuisset intelligi. Et datum
fuisset sanctum canibus. et margari-
tas conculcassent porci. Unde cum
primum tegenda est profunda scien-
cie infinitas auditorum ad ymi-
ma dilabatur. Unde cum pertorum ad
summa attollitur. Bm enim con-
dicionem plebis formidans sermone pretor
ut luculenter predicaret decantare cap-
tiuis de remissione Luce iiii° Spi-
ritus domini super me evangelizare
pauperibus misit me predicare cap-
tiuis redemptionem. cecis visum
Unde Gregorius Nazanzenus in apologetico
post epistolam de anali quod est ex
multis analibus compositum quod
non regitur uno modo sed per varietatem
et catum Et Gregorius in pastorali

tali yronymus dicit. quod non eadem exhorta-
tio omnibus congruit. quia nec omnes
eadem morum qualitas astringit. Ali-
ter enim premonendi sunt prelati. aliter subditi
Aliter contemplatiui. aliter actiui etc
sicut per diversam graciam infirmis appetit
quod quidam lacte opus est. quibus-
dam solidioribus cibis. Requiritur
Requiritur eciam in predicatore matu-
ritas locutionis. Non enim dona
paucis insignium dicitur in verbo predicatore
apparere. quod quicquid latet intus
apparet exterius in sermone. Sit ergo
matura loquendo uerba quatinus
ad fidem et illuminacionem. Moralis
quatinus ad morum edificationem
Seria loquendo quantum ad creacio-
nem. mentis sue conforma quantum
ad impressionem. Ut enim dicebat
apostolus j Corinthiorum xv Notum facio
vobis fratres quod predicaui vobis
quod et accepistis in quo et statis
per quod et saluamini. qua racione
predicaui si tenetis nisi frustra
credidistis. fides enim hoc sit ex
auditu interiori per infusionem tamen
requirit exterius predicationem. Quomodo
inquit apostolus. x. ad Romanos audient
sine predicante. Que enim cre-
duntur persuadentur et firmantur racione
ymmo que non bene intelliguntur as-
seruntur racionibus. Nec tamen ut dicitur
xxi de ecclesia dicitur ad non pos-
se esse nec credendum esse quia
racio reddi non potest Quoniam enim cre-
dere est quoddam uidere Nam
ut dicitur in hoc de emendacione Idea

que intelligenda sunt non pertinent nisi
ad eius credenda credant. Unde
Gregorius super Ezechielem omelia viii dicit
quod ex operibus ad fidem non venitur
sed ad opera per fidem pertingitur.
sicut in Cornelio patet: per fidem enim
non venit ad bonum opus. sed probo
opera est in fide solidatus. Unde
constat quod alterum sine altero non prodest. nec opera
sine fide nec fides sine operibus.
Caute tamen de hiis que sunt fi-
dei loquendum est apud incredulos
et maxime de rudibus sicut videtur
Augustinus in libro de cathezizandis rudi-
bus. et in eodem libro dicit quod de
sacris loquendum est sub similitudinibus
unde pueri Christo sicut ipse per similitudines
quos docet deinde conformari
vult. et Paulus fratribus est parvulus
inter discipulos suos tamquam nutrix
fovens filios suos. Unde Iohannes
est imitari minuta massa par-
vulo filio inspuere quam granum ad
mandendum est sicut in primitiva
ecclesia primo christianos traxerunt
ad fidem miracula. Ita in fide
nos edificant scripture quas im-
plere videmus cotidie que et legimus
ante predicta. Sed in hiis multum
valent exempla. ut potes sicut
tu vides te esse nunc tamen an-
no fuisti. ita crede te esse futurum
ut sis. cum esse desierius. ubi
enim erat moles corporis tui
antequam esses natus vel in utero
conceptus. certum est quod de occultis
secretis nature deus invisibiliter opera-
te processit in lucem. et ipse statim
incremento istam magnitudinem
formam quoque sumpsit. Nunquid
ergo difficile est deo qui etiam
aggeres nubium ex occulto in mo-
mento componit et contegit celum
in ictu temporis reddere istam quanti-
tatem corporis tui sicut erat. qui eam facere
potuit sicut non erat. Crede ergo for-
titer et indubitanter omnia que videntur
quasi pereundo labuntur oculis subtrahi
salva et integra esse apud deum
qui ea cum voluit sine ulla mo-
ra et difficultate reparabit ea
duntaxat que iusticia eius reparanda esse
iudicat ut in hiis corporibus red-
dant homines factorum suorum rationem in
quibus ea fecerunt. et in hiis me-
reantur aut in commutationem celestis
incorruptionis premia pietatis.
aut corruptibilis corporis conditionem
pro malicia non que morte sol-
vitur. sed que ignem sempiternis dolo-
ribus prebeat. Fuge ergo primo
fidem et mores bonos. fuge
fiat ita tormenta ubi nec tortores
deficiunt nec torti moriuntur. quibus
sine fine mors est non posse
cruciatibus mori. et exardesce
amore et desiderio superne vite
sanctorum ubi nec operosa erit actio
nec requies desidiosa. laus
dei erit sine fastidio. sine defectu
nullus in animo tedium. nullus labor
in corpore. nulla indigentia. nec tua

tui subueni desideres | no(n) p(ro)p(ter)
tui s(u)bue(n)ire festines vt dicit
Aug(ustinus) in li(bro) de cathe(chizandis) rudi(bus) | Cir
ca de aliis p(re)s(er)t(im) facil(ius) co(n)tem
placio(n)i | p(ro)p(ter) vtilia ad mor(um) edi
ficacio(n)e(m) d(icitu)r M(atth)ei iii. c(apitulo) | Joh(anne)s e(ra)t
p(re)dica(n)s et doce(n)s p(e)n(itentia)m dice(n)s
p(e)n(itentia)m agite app(ro)pinq(ua)bit e(ni)m reg(nu)m
celor(um) | vn(de) [illegible] | Sol
app(ro)pinqua(n)s ad p(ro)cessum anteq(uam) ap
pareat mittit radios suos | et
fa(ci)t albescere oriente(m) ut p(re)cedens
aurora aduentum diei declarat
Sic d(omi)n(u)s nat(us) modo anteq(uam) ap
pareret sp(iritu)s sui fulgore tu(n)c infu
so illuminau(it) | Joh(ann)em ut p(re)cedens
aduentum saluat(oris) an(n)u(n)ciaret
P(re)dicabat aut(em) vtilia q(uia) p(e)n(itentia)m
que cor emundat. sp(iritu)s illu
minat. a(n)i(m)a(m) sa(n)ctificat | et ad suscep
cione(m) p(ro)p(ter) sp(irit)ualia p(re)parat | App(ro)pi(n)
quabit e(ni)m inq(ui)t | p(re)mia(t) q(uia) p(ro)p(ter)
mala p(ri)oris vite q(ue) app(ro)pinquabit
salu(s) q(ua)m p(er)didimus et facilitas
redeundi vn(de) cecidim(us) | Ecc
cl(esiastic)i xx. viii. ait sap(iens) dicta bi
g(u)ttur meum | Recitando eius est
in credendo | vitiis in opando
p(ro)p(ter) h(oc) | Ambr(osius) s(upe)r li(bro) de offic(iis)
Alliga s(er)mo(n)em tuum ne luxuriet
ne lasciuiat | et multa loq(ue)ns sibi
p(e)c(ca)ta colligat | sit restricior ut
ripis suis cohibeat(ur) | cito lutu(m)
colliget amnis exundans
p(ro)p(ter) s(c)ri(ptur)a que tu(n)c ad recreatio(n)em
De(cimo) Tulius in li(bro) de o(r)atore

i(n)t(er)miscendas quosdam lepores
et facecias | Et Aug(ustinus) in li(bro)
de ca(pitulo) xii | Intexenda queda(m)
exordia ad hilaria et edi
ficatoria vn(de) fabule legu(n)t(ur)
in s(c)ripturis ad e(xe)mpl(um) s(er)mo(n)is edi
ficatoris | ut in xx. m(od)o legimus
de rapno et lignis siluar(um)
ficu uite et oliua in li(bro) Jud(icum)
Et li(bro) iiii R(egum) xiiii legim(us) q(uo)d
Joas rex isr(ae)l dixit ad Ama
siam rege(m) Juda | Carduus
libani misit ad cedru(m) q(ue) e(st) in
libano d(ic)i(ens) | Da filiam tuam
filio meo vxore(m) | transieru(n)t q(ue)
bestie salt(us) que s(un)t in libano
et conculcau(er)u(n)t carduu(m) h(oc)
(est) loquu(n)t(ur) fabule | no(n) t(ame)n fabu
lose d(ic)ta s(ed) ad rep(re)hensio(n)em
elacio(n)is Amasie que de uic(t)o
(ri)is suis p(re)sumens p(ro)uocabat
rege(m) isr(ae)l ad p(re)lium nolens
se potencior(i) coequa(re) Et i(n)
p(re)dica(tione) (n)e(c) i(n)tend(endum) e(st) ad q(uae)cu(n)q(ue) excel(sa)
ad recreacio(n)em q(ua)n(do) incipiu(n)t ho(m)i(n)es
dormitare ut p(ro)u(er)ba s(cri)ptura etiā
tunda (con)trahe(n)t(ur) ad vtilia et
vtilia audienda | vn(de) o(mn)e tulit
p(un)ctu(m) q(ui) miscuit vtile dulci
ut si dicat ho(m)i(n)ibus affectus tedio
ille q(ui) ibi e(st) et dormit secreta
mea et (con)siliu(m) meu(m) no(n)
reuelabit | Vnus q(ui)sq(ue) (enim) p(er)se
deuo(tus) (est) (et) credit oculos ap(er)it
p(ro)biu(m) audit fastidiu(m) fugit (et)
h(uius)mo(d)i ut qui no(n) vult audire
recedat uel p(ro)ficere (con)siliat(ur)

Judicium xii Cunctis audientibus
predica · qui formidulosus est
et timidus revertatur · propter materie con-
formia adimpressionem. Act ii
predicantibus apostolis audiebat unus-
quisque lingua sua in qua natus
erat. Sicut enim multi sunt
modi loquendi quos habent pec-
catores · sed qui loquitur debet sic
ut omnia verba conveniunt omni ne-
ut idem modus pronunciandi, quia
alia conveniunt passioni · alia in-
carnationi. Cum ergo essent apostoli
in unum congregati in Jerusalem factus
est subito de celo sonus quasi
advenientis spiritus vehementis et visi
sunt illis lingue divise quasi ignis
ceperunt linguis loqui ita ut
omnes qui ad illos veniant suam
linguam quisque cognosceret. Videtur
enim tantum concordia con-
veniebat inter quantumque differ-
erant, et diversas linguas
gentium diversarum dixerant, ergo
· sed · inmini inquirendi sunt sermones
mutande sunt voces et expri-
mende affectiones. Sicut Jonas
predicabat clamore magno
subversionem Ninive et credi-
derunt et egerunt penitentiam ad
predicationem Jone · Mat. xii et
Jone iii. Ad hoc Augustinus sa-
tis in li. iiii de doctrina xpiana
et Quintilianus in li. institutio-
num oratoriarum dicens ad res
verba · ad verba vocem · ad vocem
vultus, ad vultum gestus,
ad gestum modulatio totius corporis
refertur. Sed quidam predicatores
modernis non predicat utilia sed
adulatoria, non utilia sed
subtilia · non sacra, sed co-
tulatoria, non conformia sed
deformia et impropria. Non utilia
sed adulatoria in ii Regum xxii
Sermones prophetarum uno ore
bona regi predicant, constat
autem quod adulationibus suis eum
decipiebant. Nescio enim qua
depravatione ne delicate aures
divitum et maiorum, gratius
acceptant · mendacia et men-
tientes linguas blandicias quam
aperte testimonium veritatis. Nam
iuxta Crisostomum cum adula-
tor facilem distillat in aurem
sanguinem de ure vincis qui venenum
inimicos abigit qui vera loquitur. Non
utilia sed subtilia. Psa. xviii
Confundentur qui operantur iniquitatem
tentes et repentes subtilia
profundit enim decoratissimas ora-
tiones et subtilissimas conmeri-
ones contra id apostoli i Cor. ii
Sermo meus et predicatio
mea non in persuasibilibus humane sapientie verbis
sed in ostensione spiritus et virtutis ut fides enim
non sit in sapientia hominum sed in virtute dei
filios quare deinde dud non
ornatum verborum sectatur at-
subtilitatem plorare non intendit
ossa regis ydumee usque ad
cinerem incenderunt · sed perscrutando

vtilia

secreta d(omi)ni tk qd e(st) tuiosoze
non minuta iacula, iaculari
vel subula armari, ad excipi(en)d(um)
leone(m) fortissimu(m) h(abe)t e(st) d(omi)na(m)
Non scia s(ed) ioculato(r)a. Vn(de) ap(osto)l(u)s
in ep(isto)la ad laodicen(ses). no(n) destitu-
ant vos quoru(n)dam vaniloqua
insinuatio ut vos avertat a ve(r)ita-
te(m) quod amne p(re)t(er)it(ur). Bene-
... moneat in risum, ego illi lac(ri)mab(ilia)
monebo. et Ambr(osius) in li(bro) de of-
fic(iis). Restringat(ur) lingua habene
vinculis frenos habeat suos
quib(us) revocari possit ad mensura(m)
simoes ... examinatos lib(r)a
iustic(ie), ut sit gravitas in s(ens)u in s(er)-
mone pondus, et in v(er)bis modus
Vn(de) ap(osto)l(u)s ... suu(m) admonet
ut vaniloq(uium) devitet. Ro(manis) confor-
mia s(ed) ... put d(icit) Ieo(nimus) con(tra)
Iovinianu(m). Sermo eius o(mn)i(u)m ...
... q(ui)a ulli nec ... quod
eni(m) sp(iritu)s sc(s) cordi instigat
occulte. h(oc) p(re)dicat e(st) lucide et
ap(er)te h(oc) ... in aure audite
p(re)dicate sup(er) tecta. Vn(de) Greg(orius)
in Pastorali ca. xv. p(ro)videndu(m) e(st)
ut no(n) solu(m) p(ra)va n(ull)o s(ed) ne recta
nimie et inordinate p(ro)ferant(ur).
Recta sepe ... p(re)dicat(ur) cu(m)
aput corda audiencium loquacita-
te incaute importun(i)t(a)te leviga(n)t(ur) et
auctore(m) suu(m) h(ic) eade(m) loquacitas
inquinat. que sunt auditorib(us) ad
usu(m) p(ro)fect(us) ... Vn(de) p(er) sapi-
ent(em) d(icitu)r vir qui fluxum sermo

pate(n)t in mundu(m) est. Inmente c(om)pe-
audienciu(m) se(n)s(us) sentencie cogitacio-
nis e(st) audite q(ua)l(i)b(us) locucionib(us), qui(a)
du(m) pa(ss)ivo sermo corrip(it)ur, cogitac(i)o
in mente q(uo)d . Vn(de) et ab hinc
unde sapiens h(ic) p(re)tor egregius
serm(onib)us e(st) vocatus. Qui eni(m)
fluxum sermo sustinet i(n) mund(um)
asp(er)ita(te)m, quia intelloq(ui)o subdicto(rum)
ex eo se inquinat, qd si ordinate
p(ro)mit(er)et plen(us) rec(te) cogitacio(n)ib(us) esse(t)
in audiencium corde potuiss(et) du(m)
incautu(s) p(ro)loq(ui)tur defluit non
ad usum q(ui)b(us) s(ed) ad immundiciam

Requirit(ur) et(iam) secu(n)do s(er)mone simpl(ic)it(er)
in p(re)dicat(ore) matur(itas) acto(r)
Cu(m) eni(m) p(re)dicat(io) h(abe)t ponderositate(m)
... cu(m) i(n) bona q(uan)t(ita)t(e) actioni(s)
ne contingat q(uo)d Rom(anis) ii(o) q(ui) p(er)
dicas no(n) furandu(m) fu(raris) et q(ui) dic(is)
no(n) mechandu(m) mech(aris). Ergo alium
doces te ip(su)m no(n) doces. Vn(de) Is(idorus)
in li(bro) de summo bo(no) ca. xxxvi. Q(ui)
no(n) vivit sic(ut) docet. v(er)itat(em) quam
p(re)dicat contemptibile(m) facit. Iste as-
simula(tur) arcui doloso q(ui) sagittam
emittit ex arcu s(ed) in iacente(m) re-
flectit(ur). Assimula(tur) et(iam) cimbalo
sonanti q(uo)d aliis sonu(m) facit et se
ip(su)m confundit. Aut ce(re)o. quod
aliis t(ri)buit luce(m) s(ed) in se c(on)sumit(ur).
... desiccare et induat obscu-
ritate(m). Qui eni(m) bene docet et ma-
le vivit, mendacio v(er)itat(em). luce(m)
tenebris. bonu(m) malo iungit
Ista ergo actio recta e(st). Est eni(m)
agendu(m) qd d(icitu)r, imitat(ur) e(ni)m
euadit ... confirmat v(er)bum

tradit co(n)l(us)io(n)em Imitan(do) cristum qui
cepit facere et docere Actuum primo Sic et
ipse clarificatus cum eius sigillum in
p(ar)te vide(tur) (scilicet) q(ua)ndo ag(i)t q(uo)d lo(quitur)
II Corinthiorum iiii Non nosmetipsos p(re)-
dicamus s(ed) d(omi)num ih(esu)m cristum; nobil(ita)
(enim) v(er)o n(on) p(ro)fit(e)tur (Ter)ra et regimen mo-
nipote signa s(ed) opera mira lin-
gue et no(n) fidelibus s(ed) infidelibus
data s(un)t in signum Or mo(do) p(ro)paga-
ta fide non indigemus signis
mira(cu)lorum Antiquitus et apostoli no-
na faciebant q(ui)a noua p(re)dicabat
q(uo)d necesse erat quia flo(re)bat
mundus, vacabat uanitatibus et
voluptatibus et ideo ut corda audienci-
um ad fidem inuisibilium traherent, ve-
r(ba) mira(cu)la choruscabat, vt p(er) id
q(uo)d mirum foris agebat illud q(uo)d
intus erat mirabilius esse sentiret.
Actuum viii Philippus descendebat
cum tem(pore) Samarie p(re)dicabat i(ll)is
cristum Intendebat aut(em) turbe q(ue)
a philippo dicebantur videntes signa que faciebat
Euadunt celi recantur Vnde i Corin-
thiorum (Carnem) meum castigo et in s(er)uitu-
te(m) redigo ne forte cum aliis p(re)dicauerim ip(s)e reprobus
efficiar Tenetur enim p(re)dicator facere q(uo)d
dicit de illis s(cilicet) que p(er)tinent ad salutis
statum; non de illis que p(er)tinent
ad p(er)fectionis g(ra)dum Alioquin p(re)d(i)-
caret non p(er)fectis et secularibus p(re)-
dicans religiosis et p(er)fectis Vnde Gre-
gorius in moralibus sup(er) id Job xxxix
Numquid p(re)bebis equo fortitudinem
aut circumdabis collo eius hinnitum
Collo equi hynnitus circumdatur
qui p(re)dicator suis vocibus terre(na) p(re)dicat
enim p(er) equum designatur et hoc
quo ibidem subditur Numquid
suscitabis eum quasi locustas
gloria narium eius terror terram vn-
gula fodit exultat audacter
in occursum p(er)git armatis
contempnit pauorem, vnde tradit
glosa locuste in aere se attol-
lere conantur s(ed) p(ost)modum se terre ad im(um)
pellentibus sublevat et p(ro)ximos
alis volat Sic p(re)dicatores p(ri)mo
se erexerunt p(er) bona op(er)a(ti)o(n)em et
d(e)ind(e) volant p(er) contemplationem s(ed)
p(ost) modum a contemplacione in actionem
redeunt (scilicet) a saltu locuste in
terram descendunt, tum mane atra
se sublevat et in medie quanto al-
tius tanto alacrius locuste volant
Contra tempore p(ro)sp(er)itatis p(re)dicatores torpet et
latet tempore aduersitatis apparet et ca-
lent Et hoc est Numquid suscitabis
eum et seq(ui)tur Gloria narium eius terror quia
p(re)uisionem extremi iudicii qua iustus
expectat iniustus vehementer formidat
Vnde enim iustus gloriatur p(re)dicatoris
timoris subitus. terram vngula fo-
dit quia de cordibus auditorum
extremos suorum operum terrenas co-
gitaciones eicit, exultat audac-
ter quia gaudet in tormentis Occur-
sum p(er)git armatis quia opponit
se malis contra (quos) non est (contra)ria. abeis
contempnit pauorem vnde tradit glosa
contra enim aduersitates ventas et
ymaginatas non metuit.

in amore desperat, et quia pericula
tribulacionis vincit non cedit, tanta
enim obvians superat quia amore
vite eterne ad mortem se parat sed
Super ipsum sonabit pharetra. Contra
contrarium presumunt sunt malorum consilia
et machinamenta, dolos contra pre-
dicatores mali preparant et velut ex
longinquo mittendo vulnera oc-
cultant, id est secretis machina-
tionibus quasi in pharetra sagittas
preparant. Iste autem sonitus est mi-
narum strepitus occultorum, scilicet vi-
bratur hasta et clipeus quia predicatores
patienter verba sustinuerunt et tunc
prudenter contra infideles sagit-
tas predicationis reddunt. Vel sic Con-
tra dei prona consilia perstrepunt
et pharetra sonat quia apta pe-
na exquiritur, hasta vibratur, quia
ei in disputatione resistitur. Clipeus
autem stare dicitur. Fervens et fre-
mens sorbet terram ut reputat tu-
be sonare clangorem, fervens
sorbet terram quia in supplicans
positus zelo dei inflammatus preto-
res in toto corpore ministrare co-
natur. Quibus iste clangore tube
non metuit quia predicator despectis
pravitatibus seculi nullos minarum
sonitus pertimescit, et verbi au-
diet buccinam dicit vah quod
est inuicto exultationibus, quia no-
tetur in omni prelio, quia victor le-
tatur triumpho. Sicut est vah dicere pre-

dicatori devenit in passione gaude-
re procul odoratur bellum quia cum certamen
preparat animi exhortacionem ducum
et ululatum exercitus, procul repe-
te odoratur sicut est longe ante conspe-
xit quid auctores errorum con-
tra eos possint percipere quid tur-
ba eis subdita possit tandem
exercere. Confirmat apostolus i. Thimo-
theum ii. Dei testimonium confirmat temporibus
suis in quo positus sum ego predicator et
apostolus veritate dico non mentior.
Veritas est adequatio signi et signati
sicut est verbi et operis quia verax non
est predicator qui quod dicit non facit, tamquam
vox magniloqua et vox manus
remissa immo vox histrionica que
alios ad bellum suscitat et fuge
se preparat. Vita enim operis sigillum
est sermonis et nepillum dicitur
sicut vltimo capitulo. Missi apostoli predicauerunt
usque domino cooperante et sermonem
confirmauit sicut est operum multi. Sicut in
eis Ionathas sermone suppeditauit.
Primum primo contra infideliа sed ut
primo effundere audeamus de plenitudine
non de penuria largientes, primo
comprimendo, deinde devote, tertio prime
labor, quarto pretextus operis, quinto orationis
studium, sexto contemplationis ocium
Immo plenitudine dilectionis, ut solum
deus predicator infundi sed impleri ut
emittet de plenitudine non obstante
devocione. Et sic dicit Gregorius moralium
li. vii. Cum prelatus non agit bona
que loquitur, ei sermo subtrahitur
ne loqui audeat, quod non operatur.

Et doctor q doce audet, qd neglit
agere, tunc despicit bo^a loq qe opa
contempsit. doce subditos incipit,
puaqz agit, ut iusto di iudicio in
bo^o lingua no heat qui lre bo
nam vitam recusat. Et tradit ex^m
I Thessa ii non fuimus in smoe
adulationis aliq, ut in ordine cua.
te que ab ho. nocte et die opan
nec in uni gra pdicauis in nobis
euo^m di. Iste ergo dabat oplim
fugiendi omne vitiu etia vocab^t
se aplm et magrm etiam. Ibi
se^z vos testes estis et ds qm
ste et iuste et sn quela vos q
credidistis fuimus. Bona ei exe
plaria bonos reddunt libros. Sic
cors^a^ta cors^tos. Cra sic dr Ezy
omeli sr Ezech pdica^o tanto
auditoribus dulcis e quto pdicatore
acto contra suis pdicationibus no e
Gra de ypa vita sumit cu pliu
gua prio tacuit. Ipi enim dedi
scunt loqui suauia qui hec didi
cerunt in cordibus suis inscrib
care vitia. Nam smo dei dulce
dine no ht que vita reproba in
tra costiam remordet. Vn iute
e utqui vbum di loq^r prius sat
studeat qualr viuat ut pq ex
vita colligat que et qualr di
cat. et in pastora. xiiij^o. Crex
q pastoris voce et mores sgt
et p op^a melius qm pbo gradi^r
vpt hoc sacerdos leuitici accipie
bat in esum ptusculum et armu.
q no solum que recta sc deinq

p^r re cogitac, sz armo opibus ali
os ad sublimia puocare. C.
Requi^r etc maticas consacos
intius cora dd, ex^tius cora
pximo. Coram do phil. iii. Nra
conuisacio in celis e. Coram pxio
I pe ii. Conuisacom um intez gete
habentes bona. Et de vtio. I date
exnos iuros. Quoz conuisacio
sit pro. ut Pona nob e pui. Co
ra do e conuersacio p^r toib lauda
sit fuit deuotus in affcu ii paip
ex Iosaphat contulit se totum
ad rogandum dnm et pdicat Ie
ciu inda qd cui in deuocoe hau
rint ipi^s exponit. Dic. Aaron
veste sca indutus ht e suphu
merali intrabat addnm et per
strepen^b timtinna^lis exibat ad
pplm. hanc aut matu^te deuo
cois manifestat in eo. Sez
Sapie fulgor | Unde e pxum
Celestis prie aoz | Exo. q vestis
Iusticie rigor | sup humeralis
Altus decor | eat exauro ia
Casti^t candor | cincto. purpua
cocco, bisticto et bisso retorta
Auru e fulgor sapie quo debz
ptoris intelli^cia radiaci. Iacinctus
qui e aerei coloris amor est
prie celestis ut no pdicet pro
fauoe ppli sz phonoe di et
amoe regni. purpua e rigor
iustie ut exhibitu regie dig^t
et ptatis qd designa^r in purpu
ra sciat p iustiam omib pnobis
motus cohibe. Coccus bisticus

decor e cui tl in dupl motu di
lectionis dei et proximi fuerit qr
qui deum et proximum diligit q
ex dupl tinctura fulgescit Bis
sus est candor castitatis bissus
cum albedine h[abe]t et multis con
sionibus albe[scen]te induit qr p[er]fectus
continencie candor non h[abe]r n[is]i cum
p[er] abstinenciam multiplicat[ur] affligatur
Vn et bissus retorta atorque
do i[d est] d[icitu]r De hac maturitate d[icit]
Seneca in ep[isto]lis Aliquis v[ir] bonus
nobis eligendus e[st] et s[em]p[er] an[te] ocu
los hendus ut tamq[uam] i[llo] spectante
vivamus et o[mn]ia tamq[uam] i[llo] videte
faciamus Aliquis habeat animus q[ue]m
uerea[tur] et timeat cuius auctoritate eciam
secretum suum sanctius faciat H
t[ibi] ingere assistenti meditacione cor
rige[n]s et cogitatum exhibebis
omnibus te maturum dum cuidam
tam custodem s[ed] t[ibi] pedagogum in
ca[m]pum. Hunc aut[em] intelligo ex
vi[rtute] deum et hominem secretorum
co[n]scium et r[ati]o[n]um mentis cor[r]ecto
re[m] Est etiam uera maturitas
cora[m] populo e[st] cum sup[er] ce[te]ros co
stitutus ut in eque respiciat populos
pos Ergo aut[em] constitutus sum rex
ab eo &c. Vn[de] qu[od] in alijs dis
plicet minus in eo placere potest
Sit ergo sobrius in metu pu
dicus in actu et tactu beni
nolus in affatu compositus in
gestu Sobrius in victu unde
d[icitu]r in[ferius] predicabat p[r]imam q[uod]
seuera tenebat abstinenciam
et ideo predicavit ieiunium iux[ta]
flumen Adama ut affligeremur
coram deo nostro Adama terra uel
desiderabilis fluuius aut afluen
do dictus est p[ro] tot[um] cum d[icitu]r p[er] re
Jeiunium ut sit ex[emplu]m abstinencie
Abicere fluxionum temporalis glorie Re
primere terrestrium auaricie De
sidium et voluptate corporis re
parare cum p[ro]stat p[ro] tot q[uod] pleo
ventre disputat de ieiunio ac
frugalitate pene cum sepe epu
las comitatur voluptas qr cum
corpus refectionis delectacione reple
tur / tor p[er]manens gaudium rela
xa[tur]. Dicit moralis i[n] [fin]e Vn[de] Eccl[esiast]ico
xxxvi Credit p[ro]p[ter]ea manducare
et bibere et frui ludis Pudicus ac
tu vnde p[ro] contrario d[icitu]r Hester primo
de illis q[ui] p[re]dicat co[n]tra legem rege
hec e[st] carnale libidine Cum pau
lus predicet p[ro]p[ter]ea h[abe]t iniustum est
virginitatis / virginibus filiis / et virginitatis
consilium Act. xxix Admiro nos
p[ro]hibuit que paulus predicat Et
primum dixit spiritus sanctus Segrega
te in barnaba et paulum i[n] opus
ad quod assumpsi eos Et s[ecundu]m p[re]
dicabat verbum dei in syria ne
Barnabas filius consolationis
Paulus electionis miraculum ms p[ro]
qr virginitas spiritualis mater dei filia
tionis et magis floret quanto ma
gis accedit mundus ad finem
et totalium que e[st] spa[ti]r aduo

pelecta qr in carne fa^t miracla
Vn chros et p^tres arguens. Ieros
qui sit familiares mulierib^s. ep^s.
ad Nepocianum aut periculose t^e
ministrat cuius multu frequentr attē
dis. Si p^r officium cl'icatus aut
vidua ate ar v'go visita^r. nūq^
domum solus intrabis. talesq^z hē
as socios quorz contubernio nō
infameris. si lector si accolitus
si psaltes. Ne^r nō ornentur
veste s^z moribus. nec calamistro
c'spent comas s^z pudiciciam
h'itu polliceā^r. Solus cū sola
secreto et absq^z arbitro vl' teste
nō sedeas. Et in li^o de singu
laritate cl'icorz d^r. qr nimiū p're
ceps ē qui tūsē cotempnit v'
aliu cōsspexit cecidisse. Et ne
herent^t inferens ē tū nō inci
tat^r timor d^o peccate. Demolis
affatu Ysa. p^h. Spus d'ni sup
me eo qr vnxit me. q. cor. et
pcdi. ag. pla. cap. me. b. clam.
ap. et pdi. ag. pla. do. et dic.
ul. do. mo. Sit enim d^r p'os
Suauit^t amblandus ē int'veni
tes p'suadēnt qr nō s^t apperere
intercipadi q' denono q'cepiunt
bonū p'positū. lig obstinati s^t
redire vl'cōis eōme tacendi in
oibus tū suē Demolcis. Vn
Ambros in li de officiis Discep
Discrepa^o tatio sine ira. suauitas sine
amaritudine. sit monico sine asp'itate
hortacio sine offensione. Et
sicut in om̄i actu vite, id ca
uē demus ne rōnē nimius aīmi
motus excludat. Si teneamus
consilii locum. Ita in sermoe ca
ueā formula tenē conuenit. ne a
ira exoritē^r. ā odium. ā cupidita^s
mee ā ignauie aliq^d cōp'ma
indica^t. Sit sermo huiōi de sc'p
turis maxime hēat caput eius
rōnis et finis modū. Sermo ē
tediosus ira excitat. S^z ut se de
dit laus nobis arripiendus ē ety^r
ut possemus p'sequendū. neq^z
nimium plixus. nz cito interup
tus ne ā fastidiū dereliquat vl'
desidia p'dat vl' inuriā. Pro
pura simpl^r et lucida et mani
festa graui^t^l ex pondib^s. et i^
plenus suauitat^e et gr'e sermone
ee nō indecorz. Compositus
gestu Ysa. lii qm pulchri super
montes pedes annunciant^l bonū
p'dicant^l salute. pulcitudo pedū
pulc'tudo affectuum interiorz. Vn
di^r pulc'tudo gestuum exteriorz. put
dr Ambros in li^o de officiis. Est
in ipo motu gestu. incessu te
nenda verecundia. Hitus enim ment
cernit^r in statu corpis. Vox enim
quedam ē ai motus corpis. ges
tus aut' mētus ordinat verecun
dia ut sit hōs verecundus in loquēdo
ne s. loquendi p'gredia modū
ne sermo resonet quid indecorz
et ipsa verecundia commendet p'toris
initium vn^r monses et Jeremias p'
dicatum p'plo quod poterant

p grandi, exptabat tn puctuam
in tacendo. Si enim taces pp̄ter
ignoranciam aut p supbiam culpaberis
Si quid ppter verecundia commen-
daberis In aspiciendo ut moueat
oculi p equalitate circa p̄ximum et
terram, et equaliter agitur. Oculi enim ma-
xime sunt cordis indicia quod
desinunt palpebre et supcilia que
non debent esse in motu nec nimis
mobilia nec ulla b' inequalitate
dissidentia In orando vultum et in-
tuitum mereri ut Luc. xviii. publi-
canus apud deum qui pre verecundia
non audebat oculos leuare in
celum In eundo nec festinanter am-
bulando nec cursim Vnde p̄uerbium est
hystrionicum fm turpe nisi tamen
causa periculi uel necessitatis. Nam fes-
tinantes anhelos videmus et tur-
pius ora torquere inspirare et
respirare. Et ille est incessus
probabilis ubi species auctoritatis et po-
nderis grauitatis vestigium est inde
tranquillitatis Et breuiter de hiis
Tullius in libro de oratore sit aut
Quid ego de actione ipsa plura
dicam que motu corporis, que vul-
tu, que gestu, quod uocis conforma-
tione, ac uarietate est moderanda, que
sola per seipsam quanta sit histrioni-
bus arbitrium scena declarat. In qua
cum omnes in oris et uocis motus
moderatione laborant quibus ignoret
quam pauca sint fuerintque quos equo
animo spectare possimus. Rursus

titulus de predicatoris ydoneitate que
consistit in interiori. Scilicet quod predicator
apud se veritatem habeat, habita pate-
at, patens placeat, placens mo-
ueat. Inspiciendum quod veritatem apud
se habeat. Scilicet quatuor modos. Secundo habi-
ta pateat quatuor modis. Tertio patens
placeat quatuor modis. Quarto placens
moueat quatuor modis. Secundo

Nunc quarto titulo videndum
est de predicatoris ydoneitate que
consistit in dicendi forma. Primum
quod in ecclesia sermone ad populum veritatem
dicendam apud se habeat, ne seipsum
decipiat pre ignorancia aut subdi-
tos pre falsam oppositionem, quod per ignoranciam
intelligam, non sermonibus non pueris
in ecclesia concessum est loqui Cantico
decimo. Antiqua prem t. et at-
ma. Scilicet qui argentum
sacri eloquii districte ministrant
scilicet unicuique capacitatem Ezechiel
v. unusquisque bibebat iuxta sua
etate. Non enim omnibus una com-
petit medicina, ut sapiens medi-
cus uno collirio curat oculos
et omnes noxios humores eua-
cuat una potione lapacia. Habita
pateat. Quid enim prodest clauis
aurea si non aperiat, quid sermo
si non edisseratur aut uerius mores
sciret. Ram. xxxiii. quia quis dubi
dixit hoc loquar. Vnde Aug.
de doctrina christiana, quod sermo est
optimus quo fit ut qui audit
verum audiat et quod audit intelli-
gat. Et in eodem. Quid prodest

locutionis integritas qua non sequitur intellectus
audientis, cum loquendi omnino nulla
sit causa, si quod loquimur non intelligant
quibus loquimur propter quos ut intelligant
loquimur. Qui ergo docet vitabit
omnia verba que non docent, et si pro
eis alia que integra intelligantur verba inte-
gra potest dicere id magis eligit, si
autem non potest sive quia non sunt, sive
quia in presencia non occurrunt utetur etiam
minus integris, dum tamen res ipsa do-
ceatur atque dicatur integre, et hoc
quidem non solum in collocutionibus sive
fiat cum aliquo sive pluribus, verum etiam
et multo magis in populis quando promitur
sermo ut intelligatur instandum est quia
in collocutionibus est cuique interrogandi
potestas. Ubi autem omnes tacent ut
audiatur unus etiam in eum intenta ora
convertunt, ibi ut requirat quisque quod
non intellexerit nec moris est nec de-
coris, ac per hoc debet maxime tacenti
subvenire cura dicentis. Patens
placeat, non epoadulatione verborum
venustate sed magis epoultate et
veritate. Ysa. v. Popule meus qui te beatum
dicunt ipsi te decipiunt. Unde Augustinus
ubi supra In sermone qualiter rebus placere
quam verbis non estimet dici melius
nisi quod dicitur verius nec doctor verbis
serviat sed verba doctori. j Cor. j°.
non in sapiencia verbi ne evacuetur crux christi.
Sicut autem cibus corporis pulcerrime
et deformius animus magis delectetur
est quam si deforme haberet corpus
ita qui eloquitur ea que sola dicit

magis misandi sunt quam si talia
deformiter dicerent. Unde in prohe- [Epmo]
oratione. Ubi rebus non subest oratio que
vera sit inanis est et cum irrisione
laudatur. Secundum est et tamen suavissimum
quam verborum vel optiorum et orna-
tissimorum sonimus inanis vera ob-
iecta sunt ut scita. Ubi tamen oratio
ornatur extra sunt et referantur
ultimus ad christum et salutem hominum
non ad quedam superflua plausibilia
sonitu. Unde Augustinus ubi supra. Non tam
verborum gaudet genus dicendi ornatibus
compositum est quam violentum animi
affectibus. Nam capit etiam illa ornamenta
pene omnia sed ea si non habet non
requirit. Fertur quippe impetu
suo et eloquentie pulcritudinem si oc-
currit in rerum capitur vi non cura deco-
ris assumit. Satis enim est ei propter
quod agitur ut verba congruencia non
oris industria sed pectoris [eligantur]
sequantur ardorem. Nam si aurato
gemmatoque ferro vir fortis armetur
intentissimus pugne, agit quod
illis armis, quod agit non quia
preciosa sed quia arma sunt. Placens
moneat. Matth. viij. Homo sum sub
potestate constitutus habens sub me mili-
tes et dico huic vade et vadit et alii veni et venit.
Sicut enim delectandus est auditor
ut teneatur ad audiendum ita mo-
vendus est ad id quod audierit pe-
ragendum. Unde super Augustinum et Tullium
Ita dixerit vir eloquens ut

docat ut delectet ut flectat
Docere est necessitatis secundum Augustinum
delectare suavitatis tertium vult
flectere victorie. Quamdiu
non intelligit nondum se existimet
dixisse quod vult ei quem docere
vult, quia ei non dixit quod non
intelligit. Item non delectare vult
teneat auditorem et alliciat
ut delectatur intente pascatur. Item
verbis non amet verbum sed vim. Tertium
non flectere ad agendum vult flectit
in flectendo affectum audientis
ut si amet quod pollicetur, time-
at quod minaris, odit quod argu-
is, amplectatur quod commendatis, do-
leat quod dolendum exaggeratis, cum
ad letandum predicatis gaudeatis et
ita de ceteris affectibus, quod con-
siderare debet predicator in audito-
ribus ut sic flectantur. Facilius
et quia homines se debere agere non-
dum quod nesciunt ideo docere est
necessitatis, non quod agendum sit ut sci-
ant sed ut quod agendum esse sciunt
agant. Delectare non suavitatis est
quod si suaviter loquens predicator quodam-
modo reficias, licet ut dictum est
non intendatur ut delectet elo-
quium sed veritas que manifestatur
exprimendo. Tertium quod patere docet consitum
vim, et collaudare eloquium in
sermo docentis inclinet assensum
ad agendum, ideo flectamus au-
ditoris animum quod sermo predicantis

et si decat docere ut instruat et
delectare ut teneat, debet flectere
ut vincat. Tu hic attende quod
sicut sepe sumenda sunt amara
tamen salubria, ita sunt vitanda
sunt dulcia que noxia, sed suavia
et salubria diligenda. Ut si res
aut sermo appetatur ex suavitate, predicator
sit ex salubritate. Aliud Beda. R
Tactus quod Simone in Cecilia
civitatem descendens apud se habeat
infusam ex divino beneficio C i r
acquisitam ex disciplinae studio
roboratam industrie naturalis exercicio
confirmatam operis exercicio
infusam gratie divine beneficio
Item secundum dixit auditor ser-
monum dei qui visionem oportet
dei intuitus. Deus enim dubi-
tare est et ideo ipse dicit quicquid
vult nobis dicere sancti in Apocalipsi. Qui
habet aures audiendi audiat quid
spiritus dicat ecclesiis. Ideo quod gloriatur sermo
de ope veteris secantis, nec quia verbum
dei quis profert se clarum putet. Ita
in Balaam reprobo deus loquebatur
cuius verbum proferebat quia per lapideum
canale in quo nil germinat aqua dis-
tillat per quam areola fecundatur.
Acquisita ex disciplinae studio
quod Herodes sciscitabatur ubi Christus
nasceretur dixerunt in Bethleem
Iude. Sic enim scriptum est per prophetam
Item enim scripturis ex diligentia
invenerant ad prophetas recurrerunt
licet enim multi noverint quod non

audierunt tamen qui scripturas volunt
exponere necesse est enim. Si vero queras
addiscere / sinulare cum pastorum co-
muniom non faciunt. Paulus enim
et centurio Cornelius et magis-
hores audiunt / sic Antonius
machius et multi alii et apostoli magi-
stolas non intraverunt adeo edocti
sunt / Multa enim oratio sacre quam multi p-
tendicare homini p[re]te. Vir Gregorium
ipsam ubi dicit circa et doctrine
com quo cooperatione valeat / quoniam
hoc ut video omnes magistri sunt et os
phantum quod ergo satis miror si eos
quos video in ecclesia ad faciendum
sermonem in populo procedere / hinc etiam
nominis darie consecrationis sunt ipse tri-
ta mensura / et disponere sermones
suos in iudicio ac inter dogmatum
morum quorum ac conabitur explanare
quecumque de mundis vel mundo phi-
losophari oportet / que de mundo / de anima
que demeritis / que de intellectualibus
naturis sive bonis sive contrariis
et quod est maximum et quod constringit
et continet ac corpori. Universa de
prudentia. et de finalibus que vel contrariorum
videntur / sed et de primo mundi statu
ac novissima reformatione / de
figurationibus et veritate. De utriusque
testamento / de Adventu Christi primo
ac secundo. De incarnatione eius ac pas-
sione et resurrectione atque ascensione in
celos de fine omnium de iudicio
de tribulatione vel tristitia vel bonorum.

Scientia vero et quod primum est
de bona et prima omnium tenere
contra / qualiter sententiandum sit magistro
et periculum sua consistat his qui ad il-
luminandos ceteros presumunt. Ubi magnum
periculum huiusmodi ignorare et tamen vel-
le preesse patet de Augustino in fine libri /
super Genesim ad litteram. Tum et siste-
tes sciatis aliqui pastorum errare in
his viderint que bene sunt / theologorum
loquentiam ea vana credunt et dicere
cum scriptoribus illudunt. Scire enim sunt
Tullius in tali nature est eruditum
ese oratorem / quanto magis in sacris
licet et multis aliis potestatem. Unde
in libro de oratore / non quidem mobi-
litas lingue / non celeritas verborum
non denique ea que non possumus
nobis fingere faciles / multum / ferme
in oratore aut acumine dyale-
cticorum / sententia philosophorum / verba poten-
tium poetarum / memoria iuris con-
sultorum / vox tragedorum gestus
et legendi et poete / cognos-
cende historie omnium auctorum doc-
torum atque scriptorum eligendi et per-
lustrandi et exercitationis causa lau-
dandi interpretandi corrigendi / vitu-
perandi. Disputandi quoque de omni
re in contrarias partes / et quicquid
est in quaque re quod probabile
videtur possit eligendum / ac dicendi
pro disserendum / cognoscende leges
precipienda omnis antiquitas
senatoria / consuetudo / disciplina
r p / iura / sociorum federa ac

188

guosteuda st / libandq et ex
om gnc urbam l̄ fatesiare
quedam lepas / quo tm sa
lia sp̄ga omnb oro / Robodta
mdustē nalib ingēio / qz ste
quit cogitād ē et legēd in
occulto / quod publicād est
ps. qt. per que in tenebris d
xi in lume dicetur / In tenebris
enim / ib / Marcianu niget me
moia / q qz mlta / tene non
pt inuada ē / ut ex multis col
ligāt sua utilis una / et audi
ta et lecta. no tam vadant i
meōm qm in ingenium / et tali
no ca in uentre qm in deutis
tōrlis augmentum / Un Marco
big in pnc̄ libri Saturnalior
Apes quodāmo debem imitari
qe uagant et flores carpunt de
inde quecq attule dispount et
p fauos diuidut et sucu uaiu
in unu sapore mixtua quedam
et ppete spus sui mutat / Nos
q quecq duisa lcōe quesiui
committemq stilo / ut in ordine
eod digerente coalescat nam
et in aio meliq distincta s-
uar et ipa distinctio no sine
fmēto quodam quo conditur
unusitas in unu sapors usu
uaia libameta cōfundit / utz.
si quid apparuit vn suptum sit
aliud tn ee qm vn suptum
nascet appeat / qd in corpore
nro sine ulla opa nra vidēq
facē nām / alimeta que ptipim
qm diu in sua qualite pse-
uant et solida innatat stōmacho
onera sunt / at cum ex eo qd erat
mutata sunt / tunc demum i uires
et sanguine transeunt / Id in his
quibq alunt ingenia prēmus
ut quecumqz hausimus no pati
amr integra ee ne aliena sit
s in quedam digestionem concoqu
tur / Alioqui in meoriam ire pot
no in ingenium / et ex omnib
colligamq vn unud fiat / sic
unus nums fit ex singulis / unq
chorq ex uocalis multis unus
concēntu exordiamur sūcal
ult / Consumata bone opol
operatio / Alioqui ne pdicāy ill
um / ... ē timendq / si qd
dicat no fecerit nulli dubiu
qn peccet in dim / Cum em sa
pient et eloquēt dt s nequit
viuit erudit multos discendi
studiosos quiuis aie sue sit
in utilis / qt xom / Sup cathe
dra moysi sedēt scribe et pharisei phi
que dicūt facite. s. no opa eor
nolite facē / Dicunt et ei non
faciunt / Augq de doctrina xpa
na / Audiur utilr q no agut
utilr / Sana cui aīe studet
s sua doce no audet / Illa
cathedra no eor s moysi
cogebat eos et. no bona faci
entes bona dicē / agebat ergo sua
in uita sua / doce aut sua cathedra

illos non permittebat aliena
Secundo requiritur ut utilis hi-
ta pateat. hec autem fit 4 modis
Obsecratione quo ad deum
Timoris affectione quo ad seipsum
Scripture commendatione quo ad v. ut autem
fideli imitatione quo ad proximum
Obsecratione. Exemplum plurimum consulta di-
tum et descriptum in libris, con-
firmatio sermonum meorum ipse est.
Si ergo Regina Hester orauit pro
salute populi sui locutura ad regem
ut deus daret in os eius sermo-
nem rectum et bene persuadentem, quanto ma-
gis orator debet ut tale munus accipiat
qui pro eterna salute hominum in verbo
et doctrina laborat ut dicitur in fine
de doctrina christiana. Et ibidem. Si-
ue apud populum vel apud quoslibet iam
dicturus, siue quod apud
populum dicendum vel ab eis qui volunt
vel possunt legendum est dictaturus
oret deum ut sermonem det in
ore eius. Oret autem ut ipse bene
proferat et illi ad quos proferuntur
sumant et de prospero dictionis
exitu eidem gratias agat, a quo
ipsi accepisse non dubitat, ut
qui gloriatur in domino glorietur, in cuius
manu et nos et sermones nostri
et cetera. Quantum ad secundum quantum Thob. 2º
Sit semine meum benedictum a deo
israel qui regnat in secula seculorum. Cumque
omnibus dixisset amen responderunt
ad communem. Etiam ut semen
fructificet et utilis declaratur oratio-
nem in principio sermonum

Frustra enim laborat lingua
predicatoris aut intelligentia auditoris
nisi obtineatur gratia saluatoris
Timoris affectione quo ad seipsum.
Nota de timore cum re sua do.
Genesis ultimo. Fratres Joseph procidentes
in terram adorantes dixerunt
serui tui sumus quibus ille respondit
Nolite timere. Timendum est enim
timore reuerentie non diffidentie
ut nos reputemus indignos ad
executionem tanti ministerii cum
simus peccatorum multorum conscii.
Unde oratores seculares solent
in principio timore affici. Tullius
de oratore: qui optime dicunt
et hec facillime et ornatissime
faciunt nisi tamen timide ad dicendum
accedunt et in ordinanda oratione
perturbantur mihi tamen pene im-
pudentes videntur et in me ipso
sepissime experior ut expallescam
totum in principiis dicendi et tota
mente atque artubus omnibus con-
tremiscam. Ipse autem subiungit
duas causas in oratoribus quia quandoque
bonis oratoribus non sic euenit in dicen-
do sicut ipsi putauerunt et quia
tamen dicimus de nobis iudicatur. Quod
ergo illi timent propter non adipiscendam
gloriam, a nobis sustinenda contumelia
nos magis timere propter conscientiam.
Scripture commendatione. Verba
scripture sunt proponenda sicut iacent
in littera et de sacris canone assu-
menda themata. Unde dubitare
fallebat dicitur ex scriptura. Lucius

dem c no temptab dum de-
um. tunc Aug9 de doct. xpa-
na. Primu sapient dz dicere.
et. q) no eloquit, pt vba scrip-
turaz ei tenere maxie intin
e, quto ei paupiore sentit
in suis, tanto eu oz ee dicio-
rem in istis. ut qd dixit su-
is vbis pbet in illis. Et q
ipsis vbis, minor erat magno-
z testimonio quodamo crescat
pbando eni debeat, qd ing
delectare pt ddi, no tamen
sp vba ponenda st. s causa
remo. fastidij. Ips9 dicens
e, ut qui unos menit si v-
ba tenet, fideli interpretacoe /
Venit hoc fiat t deus et hec
addat, si absconderis a me sermo-
que dicta st tibi. Vn et vba
dni interpretatus e fideliter
Samuel heli. Adhuc aut
fidelem interptacoem pmet
apire clausa et solue nodos
incidencium quoim et exhibs
alioum quoz eingencium. Si tamen
caz solucio pt ocurrit ut dt
Aug9. ut moueamus qdauf-
re no possimus. Sz quas
dum qo qoni succedit, et so-
lucio soluciom plongat sermo-
nes. ut inp ii media nigcat
ptor ad ppositum redire possit.
Ad hoc dent diligenter inui-
plane valde tam bonide

vt dt Aug9 ut quoque cont-
dicta pt si occurrit refute. nec
ocurrerat vbi no erat q rude-
at aut puta quid si tacerit
ocurrat et ing sanatus abscedat

Tercio uitabis patres pla-
ceat ad qd plurq 4or
concurrunt. Cordis affectus
vocis sonus. Corporis motus
dicendi mos. Cordis affectus
e qui ptor abita cordis leticia
pfert vbum tam alacrite. et
scena leta. Eccles ix. Comede
de pane tuum in leticia et
bibe cum gaudio vinum tuum qr
deo placent opera tua. Existen-
te siquid tristicia in mente ing
turbat sermo i dicente, s ing
e gratus in audiente. Aut eni
locucionis inopia, aut ai tedio
aut qz magis delectantur oracio
et silencio contemplacionis s lectionis
qm in ocupacio p omnibus. quidam
in vite pdicant tedio. Sm Aug9
de catheciz. rudi. postponenda st
delectacio lectionis ppt lucrum edi-
ficacionis. Dicitur et tristicia
quia no pferimus quo volumus
s tamen alius bn sapit audientibus
qd male sapit loquenti. Vn
Aug9 de ca ru. mihi sepe
sermo meus displicet. Sp me-
liore eni auidus sum quo
fruor sepe interiore angu-
rum exphare vbis sonans

4or

oro

tepes q ubi unique eum in notige
evolvo, totiſtor lingua mea tor-
di meo non potuisse sufficere. Po-
tui enim quod intendo nolo ut qui
me audit intelligat et sentio me
non ita loqui ut habet efficacia maxime
quia ille intentus quam rapida thorus-
tacio perfundit animum. Illa autem
locutio tarda et longa et longe
quam dissilis et dum ista volui-
tur iam in secretis suis ille con-
didit, tamen quia vestigia quedam
miro modo impressit, memoria pro-
ducuntur. Illa tamen sillabarum moru-
lis atque expressis vestigiis so-
nantia signa paginis, que lin-
gua dicitur vel latina vel greca
vel hebraica vel alia, sive
cogitentur hec signa sive etiam
ore proferantur, tamen illa vestigia
nec latina nec greca nec hebrea
nec cuiusque alterius gentis sunt propria
sed ita efficiuntur in animo ut vultus
in corpore. Glosa plus. Phinees in
bonitate et alacritate animi sui placuit
deo israel ideo statuit ei testamentum
pacis. Potius sonus. Unusquisque
enim proximo suo placeat in
bonum ad edificationem, quod fit per
motus pronunciacionem. tamen arte
et si doceat Tullius, tamen sicut
ea extorto non sequitur ita nec extor-
to respuit pronunciacionem. Delta
siquidem naturaliter accidit pronunciacio
ut Demosthenes ait et sicut Tullius

maxime varia est oratori quantum
ad firmitudinem vocis ut sit firma
et mollis. Firma autem potissimum
in diuturno vocis conservacione si dicatur
in principio maxime sedata et
depressa voce, quia leditur arteria
si antequam leni voce mitigata
acri clamore compleatur, vel
longioribus intervallis oportet uti.
Recreatur enim vox spiritu et arte-
ria tacendo quiescat, et totiens clamo-
rem demum dimittere et acutas
exclamaciones evitare, quia sic
scinduntur arterie et tussiunt, complentur
vocis que consumatur in pronunciacionibus
suavitate. Ergo ut vox firma
fiat, vox sedata in principio proferatur,
intervalla etiam vocem confirmant
et similiter continuiores divisione
reddunt et auditori spatium cogi-
tandi relinquunt. Cum Tullius
conservat voce continui laboris
remissio, et auditorem quidem va-
rietas maxime delectat, cum
sermone animum eius retinet et ex-
suscitat clamore. Acuta ex-
clamacio fauces et vocem vulne-
rat et ledit auditorem. Habet
enim quandam illiberalitatem et ad muliebrem
potius vociferacionem quam ad virilem
dignitatem in dicendo accommo-
datam in extrema oracione continens
vox remedio est voci. Et am-
bros in hoc docuisse. Devote
quid loquar cum simpliciter et pu-
ram esse satis arbitror. tamen

pronunciacionibus

190

ram aut ac nec est non indus-
trie. Sit sane distincta pronunc-
iationibus modo et plura sunt vi-
lis, ut aggreste et subrusti-
cum fugiat sonum, non ut ri-
tum affectet sterilitatem sed misti-
cum sonet. Et in colloquio teneat
suavis sermo ut conciliet benivo-
lentiam audientium, gratiamque
se vel familiaribus vel si fi-
eri potest omnibus probeat, neque adu-
lantem se, nec adulandi quo-
que exhibeat. Unde ad Thess. ii° lo-
quimur non quasi hominibus placentes sed deo
qui probat corda nostra. Contra illos
qui dicunt ysa. xxx. Loquimini no-
bis placentia, videte nobis errores.
Mollitudo vocis est qua possumus
eam torquere et flectere pro nostra com-
moditate. Unde in prima rethorica
dividitur vocis mollicies in sermonem
contentionem et amplificationem.
Ut hic arte rethorice pertinet
magis conveniant oratori propri-
etas non questre vel substrata
plus conveniat pretori, tamen modus
oratorius sit non est usquequaque
tenendus. Ita quoniam ad hones-
tate certiore non est simpliciter res-
piciendum, etiam non gravetur au-
ditor si verba Tullii inseramus.
Sit ergo Sermo est oratio remis-
sa cottidiane locutioni finitima.
Contentio est oratio acris et ad
confirmandum et ad confutandum acco-
modata. Amplificatio est oratio
que aut iracundia inducat aut
admirationem trahit animum auditoris. Ser-
mo dividitur in partes quatuor: De-
monstrationem, Argumentationem, Narra-
tionem, Iocationem. Demonstratio est
oratio que docet remissa voce
quo quid fieri potuit, aut non potuit.
Dignitas est oratio cum aliqua
gravitate et vocis remissione.
Narratio est rerum gestarum aut
proinde gestarum expositio. Ioca-
tio est oratio que ex aliqua re risum
pudentem et liberalem potest com-
parare. Unde Tullius in libro de ora-
tore: hec est proprium oratoris oratio composita
et ornata et hominum sensibus ac men-
tibus accommodata. Et infra: Si
quis universam et propriam oratoris
vim diffinire complectique vult,
is orator erit mea sententia hoc tam
gravi nomine dignus qui quecumque res
inciderint que sunt dictione explican-
da prudenter et copiose et orna-
te et memoriter dicet cum quadam
actionis etiam dignitate. Corporis motus
delectat auditorem, quod fit si re-
tinetur honestate. ast primo ffilia
hec dixis salvans in me pla-
cuit hec omnia. Multo magis motus
honestus placet plebi quod co-
gnovit Samuel. Unde Samuel pu-
er accinctus ephoth lineo et
ministrabat coram Hely, proficiebat
et crescebat coram deo et homi-
nibus sicut i regum ii° dicitur et de david
i regum xviii° dicitur quod placet re-
gi et omnibus servis diligunt eum.

Est autem motus corporis moratus
congruentes gestus et multus modus
quedam que probabiliora reddit ea
que promittuntur ut in multum sit
pudor et admonitio in gestu uel tur-
pitudo uel uetustas. Propter subditur
super prius. Et quia inordinati gestus
et motus ab interioribus ancelant [?]
hec statum interioris hominis annunciat
et sacra scriptura arguit Ecclesiastici 19
Ex visu cognoscitur vir et ab
occursu faciei sensatus risus den-
tium et ingressus hominis annunciant
de homine. Faciei dicit spalem quia
cum ipsa sit speculum discipline
tanto maiori debet diligentia custodiri
quanto magis si ea peccatum fuit pt
occultari modificetur. Ergo in gestu
suo ut non proterue expressionem ut
mollities dissoluatur et sic habeat ri-
giditatem dulcedine et dulcedinem rigo-
rem. Et generaliter totum corpus
humanum est quasi quedam res publica
in quo singulis membris sunt sua of-
ficia distributa. Propter prima custodia
disciplinae in gestu est ut dicit Hugo
de institutione nouitiorum, et unum-
quodque membrorum in quo ad creatum
est officio se contineat nec alterius mem-
bri instinctum sua admixtione con-
fundat. Id est ut oculi videant, au-
res audiant, nares olfaciant,
os loquatur, manus operentur, pedes
ambulent, nec membrorum officia
transmutentur ut inordinate mis-
ceantur. Secunda custodia est ut unum-
quodque membrorum quod facit eo

modo quo facta est faciat, nec
plus nec minus nec aliter fiat quam
oportet, ita quod non egrediamur limi-
tes honestatis. Verbi gratia: Ride
sine apertione dentium, Vide
sine defixione oculorum, Loquere
sine extensione manuum et
intentatione digitorum, sine
contorsione labiorum, sine iac-
tatione capitis, sine elevatione
superciliorum. Incede sine modu-
latione gressuum. Sine ventila-
tione brachiorum. Sine gesticu-
latione spatularum. Sedere sine
dimalcatione pedum sine altrin-

subiect
tione

suspensione pedis sine extensione
uel agitatione tybiarum
sine alterutra accubitatione
laterum. Iacere sine deiec-
tione membrorum. Et ut breviter
sit gestus in omni actione. Hilaris
sine mollicie. Quietus sine
dissolutione. Gravis sine
tarditate. Velox sine inquietudine.
Maturus sine pertinacia. Severus
sine turbulentia. Mollis enim gestus
sit lascivia, dissolutus negligentiam,
tardus pigritiam, citus inconstan-
tiam, procax superbiam, turbidus
iracundiam. Scio quod parvulam
iandam naturalia corporis aut animi
vitia deponimus, tum quod infirmitate
est et ingenium etsi non vincatur
arte leniuntur. Quibusdam cum loqui
tibus in conspectu populi sudor erum-
pit, quibusdam loquentibus genua
tremunt, dentes aliis colliduntur,
lingua titubat, labia concurrunt

191

Per pennas ut disciplina nec
usus excusat si na sua vim
everit que se recte impio no
subiciat. Quod enim nali e in
ueta ut notal sed corrigi pt
Ut ioculatores qui hominum imi-
tantur affectus tum verecundiam re-
putare nolunt multa dicunt v'
ba submittunt oculos in terram
figunt et deprimunt et tum ru-
bore b' effigiare non put. hmod
nalia sunt invitis iussa veniunt
iussa recedunt. si tu aut ocu
los aliquem habeamus ut tamen illo
prestante vivamus et tamen p° vi
dente oia faciamus xpm s ad
tunc incom ura indecen co
ponat. Ipse enim e uera pquam
pna corrigi et distorta. Di
cendi modus placere fat p mutua
tam. qd fit dup' uel h variat
inflexiones vel h figurat ab
locos qs applicant rethoricos do
lores. De variis inflexioibus
dt ipse Tulius. Erit is eloquens
qui potuit pua submisse
modica tpate magna gra-
dit' dicere pua applicat ubi a
gitur de pecuniis magna non v'
de homin. capite et salute mo-
dicum non ubi ut hore e si tm
ad delectatonem audiencium unde
modica n tpata aniud. dra Na
nnque pparvis modica dicas
Etsi xxx nec oibus oia expe
dunt et non omnium aut omne gs
plact Ibi ut mo de omnis

modis dicendi. Et sic oia ma
gna sunt que ad predicatorem
ptinet eo qd admita etiam
oia referunt. tu. Aug.
de doctrina xpiana no qz dz
ea grandit' dicere si submisse tu
ad docendum tpate tu aliquid lau
dare vel vitupare. Cum vero aliq
agendu e et ad eos loquimur q
hoc agere debent ut volunt. tunc
ea que magna sunt dicenda sunt
grandit' et adflectandos animos co
gruenter. Omnes hos modos aput
paulum invenies submissum
Gal iiij° Dicite in qua suble-
ge vultis ee. legem non legistis
scriptum e Abraham duos fi
lios habuit etc. tpatum Ro xii
Obsecro vos primam deinde
ex in ura. grande ii Cor
vj Ecce nunc tempus acceptabile etc
In omnibus exhibete vos tamquam
dei ministros in multa paciencia
in tribulationibus etc. Sic ergo modi va
riandi sunt ut ppter auditores fas
tidium devoto transeat ad alium
modum. Erit enim pt diuitius
et nunc fastidiose p xi. Et
modus submissus plus quam
plus gradis pt diutius tollarj
Unde Aug. Commoto animi quan-
to magis excitanda e ut nobis
auditor assentiat tanto minus
in ea diu teneri pt cum fuit q'm
satis e excitata. Et io cave
dum e nedum volumus altius
erige qd erectum e etiam inde
decidat quo fuerat excitata

productu Interponit no q sr dic
da submissius / bnc reddit adea
que ops e grandit dici / ut dicis
impeta sit malis ecq alitnet / ep
quo fit ut grande ges dn / si din
cius e dom no decat ee solu sed
aliorz interpoicde variet Ingrade
aut gnre sc sp tpata dicit ee
pria et in ptate loquit e ut di
camus / non submisse et q possit
grandit dia / ut ea q dnr gran
dit epillorz fiat coparacoe gran
diora et eorz tqm unibs redda
lucidiora Grade gen et tpata
requirit dictom qz suscipit ad de
lectandos aios no monedos
ut si dicat crebrius aut clame
vehemencius io e Unde dicedi
gen et hec acuta sr ornamen
ti et submissi gnis et tpati Gra
de aut ge9 pondere suo z voces
pmit et lacrimas expmit In
submisso aut gnre vba suffi
cientia in tpato splendentia / in
grandeno querunt vehemencia
Reperiunt ecl in sacra scriptura
toloes rethorici p q pnt tam
vba qm sine exornaci que
ad pus dimittimus / qz mags
appetat oratori / Pulcra enim
mulier no indiget ornamento
tum satis eam ornet ipa pulc
tudo Una ei e va phia et p
dicacio psta qua docuit sapia
incarnata ut d in li o Augs
ton Rethardemitos magis

cata narandum e ad pferen
das vbs simas qm ornatas
qz malle dom9 hic aitos
prudetes qm formosiores
et maior e delcao narac
ui ti lucenti intra / quam non
sonati ep / ut d in li . decet
ru . Et in eplis dicitur ad
Alloxm Femine nre no ornato
rum ut placeat que orna
cultu potius onici deputat
qm honol Restituit cum in an
genda pulcritudine plus affectare
qm q nate sit Ea 4 vitas
places moneat q fit 4 mod
Et primo de modo qm fit p
simas pbiales De modo
q fit p Apologos artificiales
vi inseruntur fable ezopi xpi
De mo q fit p propetates
nales et de io q fit p inform
aciones exemplares Cc

Quarto placens mone
at sine q Aug li flec
tat put d in machia in
flexus adamam fudt laci
mas / dz enim p tor prudere
ita affecoibus auditoz ut
eos moneat ul ad timorem
ul ad spem / ul ad tristiciam ul
ad gaudium Si enim histriones
qui reputat homines et fal
lacia . ex sua ficcione inflect
tunt mentes homi / multo mags
p tor ex ora si in ipo rep
sente vitatis forma . In

Tullius in libro de oratore Nul-
la materia tam facilis est ad ex-
ardescendum que poſſit nisi ignem
concipere vel adhibeatur ignis Nul-
la mens est tam ad comprehen-
dendam vim oratoris parata que
poſſit incendi nisi inflammatus
et ardens orator ad ea ac-
ceſſerit Hoc est ergo generale contra
predicatoris persuasione ut ordias
et habeas intra affectiones illabi
persuasiones et non quas alteris menti-
bus affectus imprimere Unde idem
Tullius vi° de ... Augustini apud
Iudices dolore aut iram
aut invidiam aut odium dicen-
do excitare volui, quod ipse in
commovendis Iudicibus his ipsis
sensibus ad quos ipsos adducere
vellem quod commoverer Neque
enim facile est perficere ut irascatur
ei cui tu velis iudex si tu
ipse lente id ferre videaris neque
ut oderit eum que tu velis nisi
te ipsum flagrante odio non viderit
neque ad misericordiam adducetur nisi tu
ei signa doloris tui verbis sen-
tentiis voce vultu clama-
tione denique ostenderis De
quibus in iiii parte vel agitur de
partibus Rethorice etc. de invec-
tione ... ad motus quibus
flectitur animus auditorum Hoc
aut flectendi animos effi-
cax sit quartus modus scilicet per similitudines
proverbiales Apologos artifi-
ciales Comparationes naturales Inforcia-
tiones exemplares Per similitudines
proverbiales loquebatur dominus discipulis
in parabolis Unde h. Aug. Per
similitudines loquendi est de sacris
misteriis Adhuc modo referun-
tur illi generales que vulgari-
ter dicuntur Deprecationes? hec habentur in libro
de proverbiis rusticorum et in libro Petri
Alphonsi et proverbiis Salomonis

locutiones

Per Apologos predicatio quando
quedam finguntur ex quibus
moralia eliciuntur, sicut de vento
et rapido et tardivo loquitur
in sacra scriptura legitur Adhuc maxime
valent Apologi in Ezopo scripti
Extant enim Ezopi fabule ele-
gantes et famose quas in sermone
quas Romulus quidam de
greco in latinum dicitur transtuliſſe
ad filium suum Tiberinum dirigit
ita ſcribens de eius certa /
Ezopus quidam homo grecus et in-
geniosus famulos suos do-
cet quid obſervare debeant ho-
mines Et ut vitam hominum on-
dat et mores inducit aves
arbores bestiasque loquentes pro-
banda cuiusque fabula Quod ergo
Romulus transtulit de greco in
latinum Si autem legas Tibrie
fili et plures aut adulatis in-
venies apposita ioca que te
ad risum et acuat Satis
ingenium Per gradus Non cu-
rioſos qui ad unum prudenti...

Non curioſos

Crem suam perdunt. Hec quoque
tempore. Nocturnus quidam fur cu(m)
cani panem immitteret. Canis ait
per gratiam das, tu io das ut me le-
das. licet modo michi panem por-
rigas numquid propterea daturus
es michi cum fame victus
fuero. non putem vitam tuam nolo
sed futuram provideo. Nolo quod ut
fauces meas pane claudas sed ni
recesseris ipse contra te latrabo, do-
mum ac familiam suscitabo. furem
esse illis nuntiabo. Item contra insi-
diosos. Milvus luciniam cum accipit
sederet ut speculare(tur) aucas. prius
illic pullos iacet. Lucinia cito su-
venit et rogat eum pro pullis
suis. Faciam inquit quod vis si bene
michi cantaveris. Illa quamvis animus
illius madet prae metu. coacta
paret et dolore plena cantavit.
Accipiter quem predam inventat non bene
cantasti inquit, prenditque unum
de pullis et devorare cepit. Ecce
adversus aucupes quidam venit
et calamo lento levans accipitrem
visco contractum in terram stravit. Sic
qui aliis insidiatur timere debet ne capiatur.
Item ad commendacionem libertatis
fingit. Canis et lupus in silva
dum convenirent, ait lupus: cum
unde frater sic nitidus et pinguis es.
Respondit: quia domini custos
sum contra latrones offertur michi panis.
dat dominus ossa. accat me tota
familia, quisque michi cibum porrigit.

Aqua non deest, sub tecto cubo
et otiosam vitam gero. Cui lupus
Frater vellem quod ita michi contingeret
ut otiosus saturarer cibo et
melior viverem sub tecto. Canis
ait lupo Si vis ut sit tibi bene
veni metum noli timere. Cum
simul ambularent vidit lupus
collum canis cathena tritum et
ait Quid hoc est frater quod inguinum
attrivit collum tuum. Et canis
quia sum inquit acrior in die li-
gor, nocte solvor et mitto do-
nagor et ubi volo hic illic dor-
mio. Cui lupus non est opus in-
istis frui cibis que laudasti
vivere volo liber. ad quecumque re-
venit mihi libet ubi volo pergo
in eo quod placet nulla cathena
me teneat, nulla impedit, ta-
me non patet in campo, degre-
gere prius gusto. canes inscio
deludo, vivo ut consuevisti ego al-
no consuevi ita vivere. Item contra
illos qui domos potentum
facile intrant. Leo iam defectus
languore fingebat et propter
fallaciam cum cetere bestie ad
visitandum eum introiret mox eas
comedat. Vulpes autem aut sepe
limina veniens stetit et saluta-
vit eum. Interrogata a leone quare non
intrasti. Respondit. Quia introeun-
tium vestigia video, exeuntium
non video. Item contra pigros. Formica hieme frumentum extrahens siccabat

[1]. Lucinia dicitur avis
quedam que mane
incipit cantare

193

trahens sitabat quod estate colliges
congulanat Cicada autem rogabat
eam esuriens ut daret illi aliquid
de cibo ut viveret Cui formica quid
faciebas inquit in estate Ait illa
Non michi vacabat per sepes ober-
rabam cantando Formica igitur ridens
et frumentum includens ait Si estate
cantasti in hyeme salta. Hec fabula
pigrum docet ut certo tempore laboret
ne dum nunc habet non accipiat
dum petierit Item contra cupidos fin-
git Canis flumen transiens partem car-
nis ore tenebat cuius umbram
dum vidisset in aqua patefactam ob-
sum ut illam caperet Statim eam
quam prius tenebat fluminis tulit et in
illam quam esse subaquam putabat ob-
tinere non potuit Sic quisquis alie-
num querit dum plus vult suum perdit
Item contra illos qui incaute so-
ciantur potentibus fingit Vacca et
capra et ovis fuerunt socie simul
cum leone Cum tu in saltibus
venarentur et cervum caperent factis par-
tibus leo sic ait Ego primus tollo
quia leo. secunda pars mea pars eo quod
fortior vobis sum. tertiam vero michi
defendo quia plus vobis cucurri
quartam autem qui tetigit inimicum
me habebit Sicque totam predam
illam sola improbitas abstulit.
Item contra illos qui malos iuvan-
te iuvant fabulam componit dicens Os-
sa dum lupus devoraret unum
collis transversum graviter in fauci-
bus hesit. lupus magno pretio
qui hec exhibet immitatur Rogabatur grus
longo collo ut medicinam pararet
lupo. Quod egit ut caput mitteret et
malum exsanatum exhiberet Sana-
to lupo Grus reddi sibi promissa pre-
mia petiit Et lupus ait Inimica
meis virtutibus Ingrata est illa grus que
caput incolumis extulit non vexatum
dente meo et mercedem sibi postulat Item
contra illos qui a suis infideliter recedunt
ut ad alienos Quadrupedes cum
quadam avibus bellum gerebant nun-
quam pars alii cedebat sed fortiter ac diu pu-
gnabat. At vespertilio dubius et
generis eventus timens quia superior erat
et magna acies quadrupedum con-
tulit se ad eosdem· quasi· cum vincebant
Subitaque veniens Aquila. volu-
cribus se iunxit et cadentibus qua-
drupedibus cum victoria stetit deni-
que ergo sed ad postremam pacem aves et quadru-
pedes Vespertilio qui cum sua dampn-
natus eo quod suos reliquisset. plumis
suis expoliatus est et lucem fugiens
noctibus ut nudus volaret Sic qui
se duabus partibus obnoxium commisit
hic et illic ingratus vivit et sibi pere-
uns erit Item contra invidiam et
avaritiam fingit. Simia vulpem
rogavit ut de magnitudine caude sibi daret
qua nates suas turpissimas tegeret
Quid enim inquit utile ut sit pondus
cauda tante longitudinis caude quam per
terram trahis Cui vulpis ait. Longior
fiet et maior ut per terram illa traham
sine prominas et petras et lutum
ne tu meo tegmine pulchrior vide-
aris. Locuples inquit et avarus te mit

mea fabula increpat quod non das
quod tibi superat. Item contra adula-
tores et fautores eorum. Duo homines
vnus fallax alter verax cum ambu-
larent venit in prouinciam Symeo-
rum. Quos vt vidit vnus eorum
qui se priorem alijs constituerat ius-
sit homines illos teneri, et quid de ipso
dixissent interrogari. Iussit quoque omnes
Symeos sibi similes ante se et dex-
teraque astare, superque sedem conparari
sicut viderat imperatorem aliquando facere.
Iubentur ergo homines illi in medium
adduci. dixitque mendacior ille Sy-
mius. Quid sum ego. Fallax ait
Tu es imperator. Item ille et isti
quos ante me vides stare. Cui
rendit. Isti sunt comites tui primi-
cerij milites et cetera officia. Ille
ergo in mendacio laudatus est et muna-
ra iussit quia adulatus est et omnes
illos fefellit. Ille autem verax
homo hoc aput se aiebat. Si iste
qui mendax est sic est acceptus et
muneratus ego quid si verum dixero.
Interrogatus ergo ab ipso Symio
Dic tu quid sum ego et hij quos
ante me vides. id est quod veritatis ama-
tor. Tu Symius es et hij omnes
Symij sunt similes sunt tibi. Continuo
iubetur lacerari dentibus et vnguibus
eo quod verum dixit. Sic modo fieri
solet a malis hominibus vt fal-
lacia et malicia amentur et ho-
nestas vel veritas lacerentur. Non
calumpniosos fingit que

Agnus et lupus sicientes ad riuum
limum e diuerso venit. sursum bi-
bebat lupus, longeque inferior
agnus. Lupus vt agnum vidit sic
ait. Turbasti michi aquam bibenti.
Agnus paciens dixit. Quomodo aquam
turbaui tibi, cum ante a me decurrat.
Tunc lupus et maledicis michi inquit
ait id est non maledixi. lupus vero
pater inquit tuus, multa mala michi
dixit. Infine autem altercacionis lupus
improba voce dixit. Et adhuc
michi loqueris latro. Statimque eum
petens ferocibus dentibus diripuit et innocente
vita eripuit. Contra eos qui
aliene saluti insidias parant fin-
git. quoniam mus vt flumen transiret
auxilium a rana petiit. Illa grossum
filum sibi petens murem ad pedem
sibi ligat et natare cepit. In medio
uero flumine rana se mersit. Milu
valde dum tenet vires milues
circum volans murem cum vngui-
bus rapuit simul et ranam pen-
dentem sustulit. Item ne quis
hosti arma prebeat. Securis cum
facta esset homo postulabat ab
arboribus vt illi manubrium da-
ret de ligno quod firmum esset. Ro-
bore homo manubrium sumpsit et
aptata securi ramos ac robo-
ra magna et omnia que uoluit
incidit. Tunc fraxinus dixit
nunc digne et bene patimur
qui rogauimus hosti meo. vt

terra manibus dedimus ideo
quisque cum cogitet ne hosti
aliqua prestet. Item contra illos
qui contra facere nichil valent
et verbis manibus adversus tercet. Asi
nus exuviis leonis ornatus et au
scendens in cacumine montis
et vidensque et multi me
timent. Leo videns ait: Rursus (?)
Cumque veniret ad locum stans
asellus in excelso loco nocte dimis
sa clamare cepit, que audi
entes vulpes et lepores currere ce
perunt. Tunc leo ait: portat et
me terre vox tua si non stare
te quis esses. Item contra illos qui
videntes ad officia meliora conce
denda indigni se ingerunt. Hoc
sic fingit. Asinus cottidie videbat
catellum blandiri domino, et deme
sa eius saturari, et familiam illi
largiri plura. Ceteris dixisse asi
nus fertur: Si animal tam inmundissimum
sit dilectum domino ita et familia quanto
diliget me si in obsequium me
illi fecero plus cum melior
sum catule, qui in multis rebus
sit utilis, aquis et fontibus alor
tamquam nec mundus ... melior sum
catello, meliora vita frui pos
sum et maiori honore haberi.
Cum hec asinus secum cogitasset
vidit dominum introire curiam velo
cia clamans prosilit et superstetit
levans pedes priores imposuit
ambos humeris domini lingua

eius lingens linit et maculans
veste fatigat dominum pondere suo.
Clamore autem domini concitata omnis
familia fustes et lapides arri
piunt. Asinum fatuum debile mem
bris costisque fractis sic abiciunt
ad presepia lassum atque semivivum.
Item contra illos qui nimis tuorum
beneficiis nimis terrentur sic fingit. Quer
dam mons parturiebat et gemitus
magnos dabat, omnis natio ut
audivit timuit, cunctique perturbati
nec sciunt incertum erat. Mons autem tan
dem peperit murem. Unde fama
volat et quod malum putabant
in nichilum omnibus venit quos timor
magnificat. Item contra illos qui
nimis pusillanimes statum suum fre
no premunt sic compositum. Cum strepitus
magnus ad lepores veniret subi
tum consilium inierunt ut se precipita
rent propter assiduos metus, ac tum
ad oram fluminis venientes rane multe
que ibi erant compaverunt et in flumi
num se iactaverunt. Lepores cum hoc
viderunt unus eorum inquit: Sunt et
alii timentes. Sequamur vitam ut ce
teri, sciamus si quid acciderit necesse
est toto tempore malum. Ruspinus (?)
qui malum tollerare non potest aliorum
mala inspiciat. Item contra pi
gros qui laborare nolunt. Sin
git indignatos manus et pedes
ventri cibum dare noluisse, eo
quod sine ullo replicatione labores per
... sedentes ociosos contra eum
ventres indignates noluit la

borare et ei similiter negauit
venter nec consuens clamabat at
manus et pedes per paucos dies
ventri cibum dare noluerunt. Ieiu
no autem ventre membra omnia
lapsauerunt, postea nec cibum dare
nolentes recusat venter quia
iam clausat vias. Sicque membra
et venter simul lassa inierunt. Iste
contra illos qui laudant verbis sub
ditis gaudent et postea pereunt. Hanc
fabulam fingit, cum de fenestra
coruus ore caseum rapet
altam arborem subsedit. Vulpis
ut hunc vidit de coruo se ait o
corue quibus filius es. et pennarum
tuarum quis magnus est nitor. Ce-
lis decor esset si vocem claram ha
buisset, nulla pulchrior auis fuis
set. At ille dum placere voluit et
vocem suam validam ostendere sursum
clamat. et ore patefacto caseum
oblitus decidat quem cetera dolo
sa vulpes auidius rapuit, tunc
stupens coruus ingemuit ac de
ceptus periit. Fingit etiam
fabulam homines indignitate
mansuetos esse commonentem
hic modo. Annis defessus et viribus
leo cum grauatus iaceret spiritum
extremum trahens. Aper ad
eum nec iratus spumas fulmi
neis dentibus et ictu veterem
vindicat. Thaurus etiam cornibus
hostile corpus leonis con
fodit. Asinus quam feram ut sit
vidit calcibus illi fronte apposuit.
Iste cum gemitu suspirans sic
dixisse fertur. Cum esset vita
mea fuit honor fuit timor ut
omnes visione mea fugerent et
spiro ipsa terrent plures. Quos at
beniuolos nec lesi. quibus et ampli
ficator fui in malignum, et quia
sum sine viribus non est honor postquam
Item ad hortandum ne quis mi-
nores ledat fingit quia dor-
miente leone in silua mures
agrarum luxuriabantur et unus ex
his super leonem casu tulsit. Ex
perrectus leo celeri manu mi
serum murem comprehendit qui
veniam sibi rogabat, quod non sponte
fecerat. Leo vero de mure cogitat
vindicte quid esset de tali si
eum occideret cum esset illi non gla
ndis esset. Ignouit ergo et di-
misit. Post paucos dies ipse in
foueam cecidit, qui ut se cap-
tum agnouit magno dolore rugi-
re cepit. Mus autem [voce] cognita
ad eum currit et recognita
non est inquit iam quod timeas
parem gratiam reddam tibi. Non
minor beneficiis, tunc omnes arti
illius ligaturas lustrare cepit
et lora rodenda cognoscet
mire secare dentibus et artis
illius ingenia laxare cepit.
Sicque leonem captum liberum
restituit. Iste nec quis de
aliis bonis magnum se iac
tet fingit. Graculus pennas

pauonum que ceciderant sustu
lit et inde se ornat, suosque
contempnens recepit, et gregi se pa
uonum miscuit. At illi iusto et
impudenti penas dimiose eripi
unt talaribus eum ac morsibus fati
gant, miser que semiuiuus ab eis
relictus ad proprium genus redire
timuit ubi cum esset ornatus mul
tos iniuriose terruit. Tunc unus
ex eis ait illi: si uestes tuas
quas natura dedit amasses, haberes
sufficientem, nec ab illis iniuriam
passus, nec a nobis pulsus fuis
ses. Item contra eos qui lau
dant inutilia et uituperant uti
lia. Ceruus de fonte bibens
sua cornua magna ut vi
dit nimium laudare cepit, cru
ra tenuia uituperat quia timi
faciunt. venatorum uoces ac
strepitum canes latrare audiens
fuga per campum euasit, at
ubi eum silua suscepit magni
tudo i.a cornuum venatoribus
eum retinuit, tunc mortem suam
uidens ait: que mihi erant utilia
uituperaui et dampnosa lauda
ui. Item contra eos qui se contentiose
laudant. Formica et musca
contendebant acriter que melior
corpore esset. Musca ait: inqua
te meis comparare potes laudibus.
Mihi ymolantur exta prima gusto
in capite Regis sedeo et omnibus
matronis oscula dulcia figo.

ceperunt rebus inter tu. Formica
ait: Contra hec dixeris tu impro
ba pestis laudas importunitate
tua. Numquid expetita uenis? Re
ges et matronas quas nominas
cum importuna adis et tua
omnia esse dicis. tu attendis fugaris
undique quia iniuriosa abigeris,
estate uales, bruma yeme non apparebis.
Ego non delitiosa yeme sumo se
cura, meas secum gaudia tu
aute ventosa flabello polleris
sordida. Item contra pauperem
superbum. In prato quodam rana
vidit pascentem bouem, putabat
se posse sibi talem si rugosam
implet pellem et inflans se
natos suos interrogat. Sum ne ipsa
grandior bove? Dixerunt non. Iterum
se inflat potius et dixit: Sum
Quid modo? Responderunt: nichil simile.
Tercio cum se inflaret rupta pel
le mortua est. Pro vulgo dicitur:
Noli te inflare ne crepes. Ite
rum qui se feliores estimat illi
diuicia faciunt dubiaque mente
eunt esse infortuna. tota Equus
quidam ornatus freno aureo et
argento sellaque decora occurrit
asino in angusto de longe ve
nienti et onusto, et quia ille tarde
uenit tardius dedit via eo quia itinere
lassus erat. Dixit equus: Nisi me
satis totmen te talaribus rumpam
quia obuiaui uel non recessisti aut se recessisti
cessisti ut transire. Post tempore et sup
bia illius cecidit et ingemuit

miser Asellus nec multo post equus
currendo ruptus at mater eius
iussu domini sui ad villam ductus est
ut aquas portaret. Statim Acceptis
rustici ornamentis precinctus ibat o-
nustus. Cernens dominum infelicem corpore
pastus ille cogitur asellus ther-
sono increpatur. Cernunt et perceperunt
ornamenta illa preciosa ut talem he-
res audaciam. Nunc et tu intrans pre-
nobium rustici officiis. Parte con-
illos qui quod facere non possunt verbis
tu se posse et velle ostendunt. Fame
coacta vulpes uvam sursum pen-
dentem conspexit et alto gradu se
extruxit quo nobis hoc noluit atti-
gere sursum non potuit. Tandem
irata: Nolo te acerbam etiam ma-
turam inquit. Et ipsam tangere no-
lens abiit. Hec de fabulis Esopi
excerpere nolui; quas et si forte
plerumque liceat in sermonibus publicis
recitare, quod etiam nonnulli predicatores
faciunt propter audientium tedia relevan-
da qui talibus delectantur, et propter
intelligenda subiuncta que aliquos
edificationibus habere videntur, nunquam
tamen nisi caute et parce id estimo fa-
ciendum ut qui verbis sacris ad luctum
penitentie deique devotionem provocari deberent,
ipsi per huiusmodi nugas et risum magis
atque lasciviam dissolvantur. Simul
etiam ne admirandas fabulas
quas Esopus legitur posuisse male infor-
mentur. Certum utrum Esopus sit ille
quem Eusebius ab Ephesi anno po-
tiri presumptum ex testamento an forsitan
alius incertum habeo.

xvi

Predictum est in prefatione naturales
vero Galon disputator ac-
tero usque ad Ysopum quia conside-
rande sunt proprietates rerum naturalium que
reperiuntur in libris philosophorum et medi-
corum qui desiderant spiritualem veritatem
predicationis etiam perscrutatores exem-
plares et hoc duplex per exempla co-
gnoscendi, per exempla vivendi. Co-
gnoscendi tamen eis que pertinent
ad fidem. quam admonens Ad fi-
dem ut in eis que pertinent ad di-
vinitatem et adhuc humanitatem Christi. De
his que ad divinitatem expeditum
est ubi agitur de sermonibus efficacia
Plato narrat. De his non que
ad humanitatem quantum ad incarnationem,
passionem, resurrectionem, ascensionem, adven-
tum ad iudicium, penam et gloriam
pauca dicamus. De exemplis in-
carnationis Augustinus in libro xv de
mirabilibus sacre scripture. Multa
animalia absque parentum coitu gigni
comprobamus, qualiter apes sine
patribus fetum intra corpus tuo reso-
lvunt / et omnia illius modi volati-
lia fetus suos taliter concipiunt. Sic
et multe aves absque maribus ova
gignere possunt et tale conceptum in
multis piscium generibus esse philosophi ai-
unt. Insula quorum carnem sine
patre vermis nascitur cum sit dubium
hac tamen similem dicere prophetam
non dedignamur. Ego in multis
verbis consueto more dubius spat
quid ne contrarie dicendum est.

si quid ipse voluit in virginali
utero sed spiritus dispensatione
filius sine vi coitu nascetur
Basilius exameron omelia viii
Vultures asserunt sine coitu ge-
nerare. Item si radius penetret
a vitrea exiens fenestra ta-
dem relinquit integra. Multo
fortius dei filius virgine incor-
rupta producta est. inlr[?] de
vio sine viri semine et sine
concupiscentia carnis vir de virgine
ex ordine masculi plantatur. Im-
pregnata vel femina plantata sine
semine vel corruptione. Simplicius[?]
super symbolum quid mirum
si virgo concepit cum orientem a-
vem quam fenicem vocant in-
venimus sine coniuge nasci vel re-
nasci constet ut semper et una sit
et semper sibi ipsi nascendo vel
renascendo succedat. Apes
quoque nesciunt coniugia nec fetus
nexibus omnibus palam est. Plinius
auctores in Lusitania iuxta
flumen Tagum equas concipere
vento. Quod si verum est, cur
non et virgo voluntate dei despon-
sata. Quod si verum non est quod
magis credo, sed dicitur concipere
ex concepte[?] putat dicit Iustinus
x ex. li. xliiii [illegible] equarum fertilitate et
equorum velocitate quia tam velo-
ces equi in Lusitania et Gal-
lecia habentur, ut si vento concep-
ti habeantur. Filium virgo concepit tam-
quam velocissime currit homo

qui utrumque velociter implevit quia
ad conspectum virginis et verbum angeli
mox verbum in utero, mox in-
tra uterum verbum caro. De exemplis
naturalibus. Vultur dum volat si
latentis cadaver conspiciat ad
esum se cadaveris deponit et ple-
rumque sic morte capitur. Sic dum ad
mortuum animal de summis venit
ut dicit Gregorius moralium li. xii.
Sic dei filius ab alto dimittit
se ad nos mortuos in anima
venit et in mortalitatem vel morte venit.
Pulli non potant fetus pellicani
nisi eius sanguine resuscitati. Secas
lignum et non secas solis radium
ligno unitum. Ipse deus et homo
unus Christus sed impassibilis in se quia
passus est in carne. Sicut ut dicitur
in li. contra Felicianum. Sicut singul-
ariter[?] ipsa dum non amisit immensitatem
divinitatis ut recepit infirmitatem car-
nis, concepit ipsis aliena. Dum
illi et inseparabiliter ipse et ipso car-
nis concedit, et ipso deitatis caput
inferos non tenetur. Item Damascenus
si sol nobis ipsas arbores trades
manens corpus quanto solis fitor[?]
et duo [illegible] querunt quidam cur
Christus ipsa voluntate passus sit
oblatus enim est quia ipse voluit
quibus ergo patrem interfectoribus eius
imputabitur. Audite similitudinem. Ha-
bebat homo navem unam et nolebat
comburere illam ut et clavos ferr-
eos haberet et de lignis carbones
faceret, sed inimicus eius nocte cam

combussit vestimenta voluntate illius mane veniens dominus. [N]amque inventum sit noluit. [C]onstat tamen illum cecidisse qui odio hoc fecit. [I]tem cogitabat quidam destruere domum suam lapideam ut de lapidibus faceret novam, inimicus odio eam destruxit ut nec lapis super lapidem remansit, tamen rems fuit qui quod dominus facere disponebat odio fecit. [S]ic in proposito patet exclusio. [D]icitur autem hamum esca tectum non solum escam tamen hamo removere piscatis si capiatur sed ipse de profundo fluctibus aliis esca perdita. [I]ta diabolus qui habebat mortis imperium rapuit de morte corporis Christi non sentiens hamum in eo divinitatis inclusum et ubi devoravit disruptis inferni claustris velut de profundo extrahitur ut esca ceteris fiat. [I]ob xl. al. xli. [A]ut adduces draconem in hamo aut pones capistrum naribus eius. [S]ic enim ydrus qui pumilus serpens dicitur mollit se luto ne videatur, quem sorbet [c]orcodrillus et penetratis visceribus eius abscisso stomacho foramine in ventre perimens egreditur. [C]orcodrillus moritur. [D]e exemplis tertius virga arida [N]um. xvij. que subito refloruit. [S]ic caro Christi resurrexit mortua reviviscit. [P]ellicanus ut dicitur mortuum resuscitat. Christus [d]escendit post mortem in carcerem ut liberet vinctos, et Christus in mortem et infernum ut liberaret suos. an-

Exla yo rrus

alias arbores floret. [A]mygdalus licet tamen ipsa floreat habet cortices et Christus resurrexit primitie genitorum et cum eo resurrexerunt multa corpora mortuorum. [N]on decet filium regis solum coronari sed socios eius ornari et amicos ad festum iudicium convocari. [S]i Helyas et [E]noch adhuc in carne vincentes sunt vi sunt et tandem occidentur et cito post resuscitabuntur, non decet ut sancti sanctorum caro resurgere differretur in eterno funere. [S]ed et de fide nostra patet plurima ex lape. j ramen. [C]rede homo in morte te resurgere posse qui antequam viveres nihil fuisti. [A]ut quare dubitas quod resurgas cum totiens quamvis hic e contra sic resurgat. [S]ol occidit et resurgit dies sepelitur et redit [c]ompenses anni tempora. [F]ructus semina cum sint ipsa moriuntur reddent sua morte vincentia. Quotiens dormis et vigilas totiens moreris et resurgis, et quia sola non sufficit nisi assit fides. [U]nde ... Petrus dicit. [S]ol lippicientibus oculis non lucem tribuit sed tenebras, vinum incidens febrem non reparat sed enervat, sine medico vite poculum fit letale. [S]ic perfidis sine fide perniciosum est fidei sacramentum. [C]apiatur quod fides ex auditu, auditus per verbum inveniatur. expositus [R]uffinus in exposicione symboli. [I]ncipiens autem apostolus tamen quod seminas non vivificatur.

n pulveribus moriar. et. quod ergo in semi-
bus que in terra iacent per annos sin-
gulos fieri vides hoc in tua
carne que dei lege seminatur
in terra futurum esse non credis.
Cur tam angustam divine potestatis
existimator es ut dispersum uni-
uscuiusque carnis pulverem in sua
carne colligi et reparari posse
non censeas. cum videas quod mor-
le ingenium diversas in profundo
terre venas metallorum rimatur
et artificis oculus aurum videt
in quo imperitus terram putat
et tu auri esse propriam venam
et argenti et alia eis longe
disparare fieri et plurimi diversas
in terra species latere mortale de-
prehendat ingenium. divina vir-
tus invenire posse ac discerne-
re non putabis uniuscuiusque carnis
proprium censum et si videatur
esse dispersum. Item si quis diver-
sa semina in unum permisceat
et hec indiscrete seminet. unius-
cuiusque seminis quocumque loco fuerit
datum competenti tempore secundum naturam sue
speciem germen producet. et talium
sue forme singulis corporibus reparat.
Ita uniuscuiusque carnis substan-
tia, quamvis varie dispersa sit. Raro
ty que inest unicuique est in-
mortalis. Caro est eo tempore quo se-
minatur in terra corporibus primum
verbum devolute. cum accrescit
collectum etiam et attestum sibi
sue reddit censum et reparat.

mira specie qua mors alii desol-
vat. Et ita fit ut unicuique carni
non confusum. quod proprium cuique
fuerat reparetur. ut consimilis possit
pro agonibus presentis vite cum anima
sua tam vel pudica coniunctione vel
impudica puniri. Lignum habet
speciem si frequentissime fuerit incisum ni-
terat. semper combustum et re-
suscitatum. Gregorius moralium libro xiiij°. Con-
sideremus primum tam subtile arboris semen
quod in terra iacitur ut arbor inde
producatur. et comprehendamus si pos-
sumus ubi in illa brevitate seminis
tam immensa latuit arbor que
ex illo processit. ubi lignum ubi
cortex ubi viriditas foliorum
ubi ubertas fructuum. Numquid
in semine talia aliqua videbantur
cum in terra iaceret. et tamen occulto
rerum opifice cuncta mirabiliter
operante in mollicie seminis la-
tuit asperitas corticis et in teneri-
tudine illius abscondebatur forti-
tudo roboris. et in siccitate uber-
tas fructificationis. Quid ergo mi-
rum si tenuissimum pulverem
vel aeris oculis in elementa
redactum ad votum in hominem
reformat. qui ex tenuissimis
seminibus immensa arbusta re-
integrat. Basilius pontifex
de divine scientia facientie. Gregorius
Nazanzenus de vino argento
pulvere anniecto quod pulvis videtur
et postea modico in propriam unam redit.
Similiter certissimo tenemus phi-
licet aut terre vite lucidissime.

et primum efficitur et copulue corpus glorificatum lucidissimum reforatur. De exemplis ascen omnibus corpus abita corpulen et subtilitate adepta ascen quod in proposito est in nobis erit quia cum caput positum fora ingredit et cuncta membra caput sequuntur. Helyas etiam in celum aereum ascen ergo mirum si corpus id quod incompabiliter leuius et nobilius fuit. Sicut autem cristallus ex aqua solida ita passibilitas humane in corpore impassibilis facta per gloriam solidaba et quod corrumgeba. Unde festum id est Stenophegia spiritualis appellatur quod fixio thabernaculorum dicitur quod corpus suae perfectionis tumulaba et societas glorie segregaba. Et sicut accipiter volat ad capiendas aues siluestres et cor in comedit et reuiuit admodum. Sic xpus ad patres descen corda b diu petit et cum preda reuiuit ad celum. Sed in tenere totum deplumatum iste accipiter fuit ... sola pluma i. latus quisus ei adhesit, totum uetes plumas eximit et nouas induit, ... precipuam pedita omnibus et ... eorum accipit iste plume fuit ... in fine adherentibus ... plumis auis pulcrima ... data naie predam sua offerat deo et patri. Sicut enim acci-

pitur fuit in ... mensibus i. mutatoris vtri ... super virga rectissima virgine de radice yesse, et hic mutatum alacter predam capit et in celum uolauit. Et sicut aquila alas tetis ... volat, et pullos diligens ad uolandum prouocat et ad radium solis probat dum ... oculos a sole deiciat alios nutrit. Sic xpus in ascen de altum exaltatum suos prouocat ut sequuntur, eos approbat qui celestia contemplantur, eos reprobat qui spalia sectantur qui quorum oculi ad terra reflectuntur. Sed cum ... senuerit grauem ale, obducitur oculi caligine, quaerit fonte aque volat in altum, incendit alas et caligine oculorum solaribus radiis et ardore descendens tunc i fonte per ter se mergit et continuo renouata lumen oculorum et alarum velocitate recipit, et nos in altum uolantes solem iustitie contemplemur et ad infima mare humiliter descendentes in die trinitatis fonte lacrimarum renouemur. Non aut volac potiri cum xpo si ale ... vento superbie ... visto humane ... castigatur honore gule madident. ... acceleramen. Placetes ... male pastum ... sit macilentum

198

tu melius astent et velocius transit
quam Equus pinguis furfure plenus
¶ De exemplis adductis ad iudi-
cium potest exempla Gregorii ostendens
quo tranquillus apparebit bonis et
iratus malis / quia hic vinculo et eum
xpistum in humanam omnes insiuriate
sunt / benignus tunc apparebit iustis
extra acta iniustis / et tribulis reprobis
extulisse contra Sicut cum duo
ad iudicem pergunt alius morem
bene conscientie et alius culpe / Uni
uni iustus iudex benignus / alii ira-
tus / ut patet moralium li. xxxi Et sic
fulgur exit aboriente et paret
usque in occidentem Sic erit adue-
tus filii hominis Mt xxiv exponens
Richardus in li de potestate ligandi
dicit quod fulgur cito apparet et cito
disparet Sic iudicium cito fiet
fulgur enim aboriente cito attin-
git usque ad occidentem Sic similiter
et semel omnia dicta cogitata
facta procedet ad manifestationem
Ita sicut cum celeriter fiet veri-
ta et iudicium et omnis illuminatio
Sz nos qui modo alicas conscias
non videmus [illegible] palpando
Adverte denique quod si de nocte
obscura domum obscuram intramus
multa latentia palpando dephe-
dimus Sz si subito lucerna appa-
reat vel candela sub vno simpliciter
apparent multa videmus et aperte que
palpando apprehendebamus pluribus
tempora successive Et multa etiam

que palpando non potuimus de-
prehendere / quia non distincte potuissemus
non album et nigrum / pulcrum
et deforme Splendor quoque que
diuinus lucis deprestorum cordibus ra-
diabit qui vniuscuiusque vniusa que
in corde suo bona vel mala la-
tebant mirabiliter visione denudabit
Lux enim illud erit in corporea que
efficacius est quam corporea Unde
idem Rich. Videmus quo ad primum
radium emicentem solis omnia o-
mnium oculis videantur quo sta-
tim omnia pateat que prius la-
tebat vix adhuc montium cacumina
lucis radium suscipiunt / et iam
ex solius reuibratione qua in valles
refundunt omnia que ibi sunt / omnia
que ibi sunt omnibus patefiunt
Sic utique summi viri et perfecti
perpetua stabilitate fundati stupen-
di sublimitate magnificati et
ut montes eterni radium diuine
sapientie immediate suscipiunt / et ex sus-
cepta ut sic dicam reuibratione
quasi cumque diffundunt / omnia
que proruditi [illegible] manifestari
[illegible] sub temporibus montibus in lucem
adducunt [illegible] Illuminans tu mi-
rabiliter est ¶ De exemplis quibus
ad penam et gloriam [illegible] de
simul [illegible] Sicut ferrum ignitum
quamuis in parte torquet ignis / sic
in se bene voluptate / mali vero
sentient amaritudinem [illegible] vero
voluptatem [illegible] in hac morte

Hec experimente ee puto ul fuisse qui ea ut e sensit vel gusta-
nerit ut illius sapore vel dulcitu-
dine aliis declarare possit Cete-
rorum Sicut enim ex splendore sol-
is ipsum solem sentimus antequam illu
perspicue videamus Sic ex ma-
tis nre speculacione deum sentimus
quia vim quam ex ipsa virtute luce p-
cipimus sicut illum intelligendo
et amando per fidem et spem ad
prius sentimus In futuro aut non
iam per spe sentiemus quia videbimus
eum sicuti est et nc tn eu omnes eq
lr videbunt nc eius amore omnes
equaliter calebunt Sicut enim diuiso
mo lignum et ferrum ignis ar-
dore calet sic celestes spus
ul beatorum aie inequaliter dei
amore ferent Nunc enim eum videbi-
m in enigmate et quasi in pictura
ea que dicimus veluti pictum solem
a mare videmus Solem quippe
a mare tamquam depictum videmus
no sicut e in ipsa re ea hemus
Cum no sole clare lucente perspica
a mare turbulentum vel tranquil-
lum cernimus rem sicuti e p'uat
intuentur quamuis tanta quanta ipse
e intueri negamus Sic sancti
dei in sua gloria deum videbunt sed
magnitudinem eius diuinitatis sine ime-
nsitatem pro illius comprehendere nequi-
bunt Ideo enim immensus esset si intra
eum comprehendere potuissent Dehinc

ex libris perfunctorie percurrimus
et ad librum Anselmum de si-
militudinibus et pastoralem sine hominem
et alios remittimus Sunt enim
exempla agendi de quibus expedit
in vitis sanctorum etiam vitas patrum
et libro dialogorum et petri damia-
ni et multorum aliorum que predica-
tor debet habere ad manum per que fre-
quenter mouere simplices quia
per concordancias et exposiciones eo-
rum Ystorie enim expedit prolo-
ut breuiter tangatur vita sancti vel
sancte de quo fit predicatio et ad
hunc modum refertur hystoriarum de
Biblia fidelis narratio Multum
etiam mouent burdia et busta
gentilium que leguntur aput valeri-
um maximum et macrobium de satur-
nalibus et agellium noctium acti-
carum ¶ Quintus titulus de predicacione
modificanda per statum et officiorum
diuersitate et hoc quadrupliciter primo
de amonicionibus respectu status
qui e in iiii^or que sunt sexus etas
officium dignitas status tamen sub
opposit ¶ De amonicionibus res-
pectu euentu et sunt 4^or infir-
mitas paupertas humilitas pu-
sillanimitas tamen sub oppositis
De amonicionibus respectu intellectu
et sunt 4 ruditas simplicitas
pusillitas nimia humilitas cum
suis opposit De amonicionibus
respectu assum sunt peccati possessi

antiquorum

et sūt q̄re. cogitaᵒ. locutio. actio.
consuetuᵘᵈᵒ obduraᵗᵒ. tum
sunt oppositis et ad ista ptinē
De amonicōibus respiciē ħ af
fcm. s. diuas vi. morbum pctōre
et deptimenta ħ ad ipa cū suis
opposit De amonicōibus respi
ciens statum q̄ ē in .4. que
sū sicᵒ. ʒt ut supra. Sequitur

Habito de pdicatoris utili
tate de pdicātoris cōitē etc.
deū matuᵗᵉ et pdicatoris
donatᵉ. Sit quito deum est
de pdicatione modificanda p
statum et officiorū diuisitē di
uisos modos amonicōis ad p̄. toē
ptinentes docet btūs Gregorius
in pastorali pluribus de quibus
psequi breuiter Sunt enim quida
amonicōes ipe que respiciunt
statum quedam uō etatum quida
intentiūm quedam affectū Ad statum
referūtur sexus etas officiū
dignitas Status q̄ respiciunt di
uisos modos amonicōis et qui
adspexit intās pdicator ē ut
faciat gradū. mulieribus seniora
Quātū ad etatē iunioribus pdest
amonitio seuia senibus blanda
Ita senio ne increpaueris
sunt prem obsecra Quantū
ad officium sūt amo di sunt con
iugis obligati ut ita b placeat
in cōiugio quod ē ad officium q̄
non displiceat creatori etc. sicut
apls Qui hūt vxores sint tanq̄
nō hūtes vxorem q̄ hēndo
nō hꝫ qui sic pēam carnali con
solaciōe vtī ut in carta intentōe
nō flectatur et vxore q̄ nō hēn
do hꝫ qui tū stoia cūcta ee resp
pīt et cura carnis tollat ex
ucitᵉ ut in sp̄us eīs nō recedat
a spe vite etne Attendant coniuges
ut se inuicē tolleāt se inuicē oro
nibus saluet alt supportet altm
nō attendat q̄ tollat ab alto ß
quid alt tollat per excessum
Attendant q̄ coniugiū ē causa
plus tum ura tū stendunt etsi
cū nō exeat q̄ ppagacōis ar
ticulum tū ssunt in usum volup
Hoc tu dt aps. s. indulgēam in
non s. impim qua inssinis ad
hibuit mediamtum dē. ppter
fornicatōm vnusquisqꝫ hēat sua
et. vir. et b reddat uxore debi
tu q̄ indulgē culpa hꝫ sed
tātō magꝰ veniālem q̄ non
agi illicitū si nō tenēr submo
damne q̄d ē liatū Vn Loth
Sen pro ardente sodomam
fugit ß yemes in segor no
statum admonita ascen qua
pcūgium carnis incendia de
clinat ß sup eminēs mentis
inuditia nō tēr ß ē ciuitas
modica ad qua fugere possim
at Loth et saluar in ea qua

vita coniugalis nec animo longe
divisa est nec in virtutibus multum ex-
cellens nec tamen a salute aliena. Ter-
tio coniugati non sunt deinde tanto ma-
gis vacare divinis precepti. Quarto ma-
gis absoluti sunt ab opere carnis et
ab omni sollicitudine carnis, sunt tamen temp-
tacionum procellas cum difficultate sa-
lutis tollant. coniugii portum petant
ut cum continencie votum conficiunt.
Quinto ad dignitatem status ut in
subditis et prelatis quia admonendi
sunt prelati ut propter superiorem locum
que tenet se non extollat, ut
iusticia precipiant ut subditos ad ira-
cundia incitet, sed subditis ex pla-
bile remedii prebeat. Ra. sancti Greg.
tot mortibus digni sunt quot ad sub-
ditos suos exempla perdicionis transmittunt.
Sic sunt diligentes circa subditos ut
non negligat se ipsos. Illaqueati sunt
verbis oris sui. Ra. sancti Greg. apud
districtum iudicem prelatus cogitur tan-
ta in opere explere quanta eum
constat alius voce precepisse. Ex se.
Pro vi. Incidisti in manum pro-
ximi tui ne dederis oculis tuis
sompnum ut dormitet palpebre
tue. Palpebre dormitat cum pla-
tus ex pigricia desinente non cor-
rigit ea que in subditis corrigenda
et corrigenda novit. plene non dor-
mivit. cum nec corrigenda peccata no-
vit nec corrigit sed dormitando
ad plenam dormicionem venitur.

quod prelatus exceco qui novit peccatum
corrigendum et non corrigit nichil
sunt exigentibus adhuc devenit
ut non cognoscat malum quod
subditi operantur. Habeat ergo oculos
intus et extra sicut animalia Eze. i.
Quasi ut se intus videat ne deo
displiceat, et extra exemplum prebeat
in quo corrigenda in aliis deprehen-
dat. Subditus vero predicandum
est ut humiliter faciat quod iubetur.
ut dum in proprietate contemplentur
et tanto circa salutem suam se
habeant diligencius. Quinto nunquam
curam aliorum implicatur, ne mur-
muret de prelatis, ne indicent
eorum errores, ne fiat inde au-
daciores et irreverenciores. Nam
Reg. xxxi Saul ingressus est spe-
luncam in ventrem purgandum quia pre-
lati mali malicia intus concep-
ta deducitur ad actum exteriorem
quod David non perimit quia bonus sub-
ditus lingue gladio non interficiat
eciam et si eum dignum reprehen-
sione inveniet. tum David oram clami-
dis Saul latenter amputat et
tum se super hoc postmodum incre-
pat. quia cum in minimis loquitur
subditi contra eos qui ad suas
confessiones redeunt reputat se
reos. quia quando dum sunt in pla-
ce tollandi nec est inveniunt
contra eos sed contra dominum.

Nunc eciam amonitiones

200

respiracionibus euentu. ut infirmitas
paupertas. simplicitas pusillanimitas.
Infirmis predicandum est ut se filios
dei credat per flagella que tolle
rat quia quem diligit dominus cor
ripit et flagellat omnem filium quem
recipit Sic nate est eos labo
re in via dei questat in petra
sua Sic lapides sunt quadrat
ut sine sonitu mallei in templo
celesti ... in suis ordinibus
disponantur ut flagellacio superflu
um reseret quod per gemitum in edificio
concordia caritatis liget Si ante
filii carnis multa sustinet pro ter
rena hereditate ampliand[a] quod tamen
to sunt amissuri, quanta debet tol
lerare pro eterna hereditate celesti et magis
cum sic tollerando possunt eterna supplicia declinare. Sic et infirmi
tas corporis renouat statum mentis ut
et memoria sue fragilitatis et co
gitacionibus declinat fastigium elacio
nis Vnde asina balaam cum insi
debat ipsum impetiuit que angelum
vidit quod balaam non vidit quia
cas flagellata deum indicat et
preposito malo retardat Si eciam
pensetur passio christi qui sine peccato
perijt, tamen non sine flagello exijt
De facili potest omnis infirmitas
tollerari Vnde Gregorius Sunt asperi
tudine ut adhuc hoc tollet flagella
temporalis, si tanta deus ab hominibus
pertulit mala pro bonis Econtrario
predicandum est sanis ut ex salute

corporis consequuntur sanitatem mentis ne
per gemitum periantur. si salute intime
abutantur et si nunc deo placere per
penitenciam noluerint, cum voluerint fortasse
non possint Prouerbiorum I. Vocaui et re
nuistis etc. Irridebunt me et ego
non exaudiam Gregorius Salus corporis
que ad bene operandum accepta despi
citur quanti sit muneris amissa sen
titur et infructuose quia adolti
que congruo concesso tempore vtiles
non sunt Vnde Salomon Ne des ali
enis honorem tuum et annos tuos cru
deli est ad imaginem dei et filii nem
conditus non debet se subdere demo
nibus, et tempus vite ad volimtem
eorum expendere quia sunt alieni et cru
deles quia sunt a deo alienati et
nos inferre mortem parati Paupe
ribus dicenda sunt verba consolacionis
quia excoquuntur et purgantur in camino
paupertatis ut sic obtineant diuicias
eternas Si tamen pauper superbus fuerit
tunc ferienda est et increpanda
maxime superbia pauperis que non
meretur donum oracionis quia cum habeat
pauperis tectum habet tamen diuitis fas
tum Econtrario dicenda sunt diuiti
verba que imprimat ei timorem
et deprimat elacionem. Vnde dominus
Ve nobis diuitibus qui habetis hic
con. vestram Diuicias temporales quas
habent diu habere non valet, si tamen
diues fuerit humilis mulcendus
est et nutriendus dulcibus verbis Si
non fuerit superbus tamen quamuis blande
est exhortandus quia incitata

adolti

caino

et dura vulnera sepe mitigantur. et
mollescunt fomenta lenia, et inve-
dicorum blandiciis sepe tumor insi-
piencium infamia. Unde David cithariza-
bat et Saul sanus fiebat, dul-
cius locucio quam cithare dulcedo, ali-
quando tamen prepositorum eius tales subditi sunt qui
sint prepositis convenientes ut ipsi
de se ipsis iudicent et de gloria prepositi
feriantur sicut Nathan David arguere
veniebat, et de causa pauperis contra
divitem iudicium querebat ut suamet
prius diceret et postmodum reatum suum
cognosceret et contradicere non posset
cum ipse iudicium dictasset. Consi-
derabat enim peccatorem et tamen regem.
Unde audacter eum per confessionem li-
gavit, et postea per increpationem secuit.
Sic vulnus tumidum ungit et
postmodum subito pungit. Unde
Gregorius de Nathan, ad egrum
medicus veniebat, secandum vulnus
videbat, sed de paciencia egri dubi-
tabat. Abscondit igitur ferrum me-
dicinale sub veste, quod eductum
subito fixit in vulnere, ut secan-
tem gladium sentiret, eger antequam
videret, ne si ante cerneret sentire
recusaret. Omnibus dominis est ut
humilitatem sue condicionis respi-
ciat, quos non despiciat, ne
dominum offendat si ordinacioni
eius contradicat inique. Rursum
subiungo simul sicut duos suos ei
honore dignos arbitrentur. Contra-
rio dominis dicendum est ut se equales
simul cognoscant condicione nature

primitus instituere, et qui sunt vi-
dua quem super fecit quia vim-
fidei et caritatis et sacerdotes decent
virum inter se. Similiter incidu-
intuunt, sibi exhibent. Tristes
amonendi sunt de eterno gaudio ne
desperent, quia cotidie plerumque
dispositionem adversitatis sunt. Contra-
rio leti predicandi sunt de suppli-
cio et repromissione promissio ha-
bent eum luxuriam exprimunt.

De amonicionibus respicientibus intellectum.

Sunt etiam amoniciones respicientes intellectum ut sunt
eruditas simplicitas, perspicacitas ni-
mia humilitas. Rudes et hebetes
amonendi sunt ut ea que nesciunt et sic
tenere sciant appetant et ad eam
sapientiam tendant et contra non ar-
gumenta illius proponenda sunt ut se
cogitant. Contrario modo monendi
sunt sapientes ne superbiant sed sapi-
entes stulti fiant et stultam sapientiam
deserant. Istis proponenda sunt ar-
gumenta racionibus secundum opera aliis.
Simplices amonendi sunt ut nunquam
falsa proferant sed aliqua taceant.
Unde dominus multa habeo vobis dicere
non potestis portare modo. Et
cum simplicitate prudencia ut sint
sapientes in bono, simplices autem
in malo ut simplicitatis columbina
astucia prudencia serpentina. Contra
amonendi sunt duplices ut amoveant
verborum cavillaciones et vero
detestaciones que duplices

tendunt in calumnia ut excuſet
apta pctā / opit eos labor la
bioꝝ et ſicut hericius ſe totus
involuit Erinacius capitur ericius
caput et pedes et totus videtur
ſꝫ cum apprehenſus fuerit ſe in ſpinam
colligit / pedes intra ſubtrahit
caput abſcondit et intra manus te
net / totum amittit quod ante totum
ſimul videbatur Sic in quibusdam
vi̅ cogo pctā et neqcia opis ſꝫ
ita ſe abſcondunt defenſionibus
ſuis ut totum remaneat pctm
involutum in conſtitutis et illudat
hominibus tergiverſatione prave defe
ſionis / ſicut ſcribitur ibi . hunt
fovea Herinacius . Tales duplices
tatio glantur ſe prudentiores q̄
to ſunt aſtutiores De quibus Job
Dies dni ſup omes turres im
mitas et ſi ſup angulum excelſum
Humilia ſunt / quia correctionis iacula
non recipiunt et ſe duplicitate defe
dunt . Anguli excelſi ſunt quia
ſicut angulus duos in ſe replicat
parietes ita ſimplicitate veritatis per
vertunt perſuas duplicitates . phyſi
qui vba ſcriptuꝝ rite non intel
ligunt dum / Alii qui rite intel
ligunt ſꝫ non humiliter hec lo
cuntur Alii non rite intelligunt
amonendi ſunt ut vinum convertat
in venenum / et medicinā
ad plagam / et lucina in tene
bras dum ex ſupbia inflata
nolunt ſe induci ſapientes ut

vi tem tollat et induat ſuas
opiniones et nominates De quibus
pphā Dicunt pgnatores Ba
laad ad dilatacionem ſuum / etc
metes fidelium teſtio vi̅ pſhbe
cium qui de vite ad contempnunt
piusa pdicantē pmunt et ſtre
ſibi non extendunt . Ideo de
tollenda inani gla moneantur
quia ſi abſcidatur radix elationis are
fiant rami prave aſſertionis Econ
tra qui quod rite intelligunt humili
non loquuntur amonendi ſunt ut prius quales
ſint contemplentur Impitus est me
dicus qui medeli aliis appetit
et vulnus hēt . quod neſcit Una a
monendi ſunt ut prius / apponat ſibi me
dicinā et coꝝ concordet vba et
facta / et ſi que pſumunt ex ſe non
hūt quam de alienis et non deſpicius
timeat Pu 24 v. Bibe aquam de
ciſterna hoc est ad cor ſuum redeat
ut prius ipſe bibat et tunc pdica
do aliis fundat / Un ſequitur Deri
ventur fontes tui foras hic est per
infuſionem tuam aliis effundas
Rurſus humiles ſunt qui pdicare
ſciunt / et nimia humilitate nolunt
qui tacendi ſunt ſic Eccla verbum mo di
pdicantibus dum pctam [?] ſub
trahunt aiabus morientibus intere
mendā abſcondunt fames pplos
atterit / et ipſi tpe nat̄ ſeu ta
abſcondunt / Un in Pu / Qui ab
ſcondit frumentum maledicetur in pplis
Benedic Tales quippe maledicta

qz in solius culpa silencij puulto-
rum quos corrige potuit pena
dapna chaledum sc quia p.h-
bent gladiu suu a sanguine qz
cum sint media et cognoscant
inulnera menem sectio e dbere
neglr eas curare talentu ema-
gerii qui erogare nolunt cu sua
dapnacois amisit vn clamat
ysa. Ve s quia tacui et dd.
Justicia tua no abscondi in cor-
m. iii. zc. Et Exo. xxxii ponat
vir gla sumd sup femur suum
ut carmis delectacoes inse reseret
et cu psat pdica omb vbu et
sc. Ite et redite de porta usqz
ad porta p medium castrorum hc est
deuia ad viam p qua mors
ingreditur ad anam sine timore
sine fauore intrepido discur-
rant sine accepcione psonarum
Sermo qui n predicare sciunt
n etate hnt et cu nolunt a
mo. di sc ne pdant opere qd
acqre posset opportuno tpe Na
si auicule angm alas heant
volare appetunt inde deorsum
corruunt vn sursu ascende po-
tuit corruit edificium si n du
siccat parietibus imponat pondus
lignorum Non vivunt puerpera
que citius concipit ntb in-
forma Sedent discipli in ci-
uitate quousqz induant virtute De hi

De amorinatoribus loquitur
respirantibus dulcius ffs. mesclum peccatorum

De amo[r]inatoribus respirantibus affectum.

Sunt ceca amoratores respi- vn
rantes affectu Et hoc dr
ricentes affectu Et hc duplicat
vel h. pta pgressum vel h.
varias peccatorum Ex pti pgressu
quintum ad cogitatom locucom
accom consuetu mb obduratom
Sicut em Dr ppv nort con
tingit ut no pcedat in ope
motus mentis et tn ia pfecta c
pa e exrecatu cogitatoins Vn
qui pcta cogitacois defleant
amorem sc. vtru delecta de tn a
ceca peccaverunt consensu consideret
Et delectacoe considet utru fuerit
subita vel deliberata et de co-
nsensu utru fuit in actione expli-
cata si facultas suppeteret vel
cu dta delectaom intuita Na
ut dt Gregorius in Pastor. l. iii
c. pctm tbs mois ppetra. Sug-
gestione delectacne consensu host-
pua suggerit caro se delecta-
subicit Spus victus delecta-
consentit pm in sspete scdm in
Eua zm in Adam hcca fuit
Consensus aut in opus morlr
apud deu no indicatur culpa
cogita omb h opib introis qz
vt Dt Gregorius Et si rerum
tarditas foras pcta distulit
iniq hoc consensiois ope no
lus inplet tn in hoc cab no
sc tecendi hoies ne feragat
qz deus eo ceca pcta cord
ablunt quo hoc expie adopa
non pmittit Ex cogitata
negcia tntu solum qz effectu
opib distinctu non ligatur

Du sollicite considerandu e quo
inicq[ue] patim pperatum e ut s[ecundu]m
mensura culpe seq[ua]tur mensura
lamentacois et pnie Contra
q[ui] sup addidimt op[er]a c[on]t[ra]rie s[ecundu]m
debitu pperati op[er]is soluant
in ope satisfactois. ps. potum
dabit nob in lacrimis in mensura
Animo di si mo[do] ut an oculos
pcta reducat s[ecundu]m vnumq[uo]d agat.
ut cora deo videl no deant
et s[ingu]la queq[ue] comissa coside
rent ut singulissime de singul
doleat. Jh[eronim]us. Diuisiones aq[ua]
deduxerit oculi meus. q[ui]a s[ingu]la
pcta singul lacrimis diluimg
que simul o[mn]ia vide no possu[m]us
Considranda s[un]t et[iam] in spe ve
nie quia cu[m] nob indices pcto
ru[m] nro[rum] c[on]statuit / ctu[m] sig[nu]m
e q[uod] deus pscipiend nob punire
no appetit. Vnd Paulus Si
nos diiudicaremus no vtiq[ue]
iudicarem[ur] / id in c[on]fessione
pueniamus facie eius. Sed ta
mend e ne sit fiducia licentior
ut p[re]sumptoe torpeat sicut Gen.
xxxiiii Egressa e dina ut
videret mulieres religiois illius
q[ui]a incs sui negligens et alie
na nimium curas / Vnde se na
gra que opprimitur dum adhuc
torelpit et retinendo eadem
culpa ipi agglutinat / Itemq[ue]

blandicijs deliniunt / q[ui]a d[omi]na ostis
salutare et flam satul tem fuggit
utq[ue] nunc gaudet in delict[is] tunc
plenus obruatur suppliciis. Modo
enim alior[um] facta ignoat. nunc incl
ce q[uo]d pperatum e / nunc iniaz dei
pponit / nunc t[em]p[or]is subsequs ad
penitendum pmittit. Animo di s[un]t et[iam]
qui v multiloq[ui]o petant / Mens
enim defluit sicut aqua illud re
petit. Vnd desten vnd sursum
se colligit. Unot go vba sup
flua lo[quitur] q[ui] tot v[er]bis exe se dua
et infera dispgit. Et q[uonia]m murum
silency no h[abe]t / ciuitas inimica la
tibs pz. qua dyab[olus] sine labore
supat / q[ui]a con[tra] sc[i]p[s]am / ipa pmulta
log[uentiu]m pugnat. et de stans adutoria
vba delubricat ut pns dena loq[ui]
libeat p[ri]mo[n]ie de ficcionib[us] mor
deat. Dein adaptat totuchas
lingua erumpat / in scenn rixe
et faces odior[um] quia qui dimit
tit aquam fluxui lingue no re
frenans caput e iurgior[um] Vnde
tur q[ui]s vba ociosa de quo[rum] indi
cium e ro reddenda. Est aut
v[er]bum ociosum q[uo]d caret roe iuste
n[ecess]itatis aut intencoe pie vtilitatis.
Cton[tra] nimie tacite caueat ne
cogitaciones in mente fucant. quo
amplius silenciu[m] s[er]uat / q[uan]to tanto la
tius quique fluunt / quo scruiores
se vidend q[ui]a foris reprehendi
no pnt / et inde supbiunt quia
fragentes silenciu[m] q[uo]s infirmos

despiciunt | plus timeat ex cogita-
tionibus dei iudicium quam expressionibus
reprehensionem proximorum. Unde videat
non solum quales sunt se foris os-
tendere sed quales intus exhibere | ut oc-
culta custodiantur cor suum quo nimis
est fugatus | quia totius fugit | quo-
ties per pravas cogitationes defluunt. Per Salomonem
mentem delictis meis. Sed recitatur cum co-
gitatio restringitur. Unde i. d. Pone et sing-
ulis cor suum ut caveret te. Et si-
cut vulnera clausa plus cruciant
quia putredo que fervet intus quando eicitur
dolor ad salutem aperitur. Ita tales
si quid sustinent aperiendis tanto
acrius cruciantur quanto minus locun-
tur. Sed tamen etiam medicantur utrorumque
salutem, ostendere dum ab eo quem ist-
actio prava tempestatur et abiicio cum
iniustitie doloris furore apto vulnere
tempora. Sed enim mala proximorum vi-
dent et tacent, vulneri medicamentum
subtrahunt quod curare debuerunt.
Unde non est lingua insolubiliter
obliganda sed discrete frenanda
Nec petit propheta ori suo poni pie-
tatem sed hostium circumstantie labiis
quod aperitur et clauditur qui loquitur
et tacet temporibus opportunis. Sapiens
enim usque ad tempus tacebit, quia est tempus
loquendi et tacendi. Admonendi sunt
qui minima perpetrant et quasi venia, et
qui bona non inchoant | et qui
non totum inchoata. Sed enim qui minima
perpetrant sepe timeant expendere et si
non tacent expendi, gutte replent

iniusti

flumina, sentinella crescat mergitur
et hoc agit sentina latenter quod
procella patet seviens. Petrus
Damianus in sermone de vitio lingue. Se-
milio breviusque | quid pena levius | tri-
bulationum vel penarum in vita
cumulatio longitur verte est ut por-
tatus adipe velut subgrandi lapide
pressa frangatur | exhaustum saxis te-
nuis et rara gutta distillat sed
si vas sub eo spatio longiore
permittitur ita plenum ac si profflu-
ens unda differret mentitur
prius sed in minimis. Ciniphes sup-
erbi pharaonis et totius egipti
superanc virtute. Breve tempus
est hora sed dum hora hore conti-
nua successione iungitur | totius vite
nee cursus implet. Minima
sunt que erumpunt membrorum per
scabie vulnera | sed velata sicut
extenditur vulnus necat. Et qui
modica spernit paulatim decidit
Considerent etiam tales quod minor
culpa dum quam non creditur eo peius
quo et securius in usu tenetur. Sed enim
non apparuis se custodiunt et magis
parva faciunt caveat ne elatus
minoris iniustitie fiat eis via ad
foveam gravioris culpe, quia qui
elati minimi boni custodiam sub
mercibus tribuunt multo delicta cul-
pis maioribus obruuntur et cadu-
do distinat non fuisse propter quod
steterunt ut mala immensa con-
cipiunt quod minima bona ex-
altant. Sed enim non bona non

inchoant indiget ut ondat
eis qua uana ſit i q dili
gunt et tuc ondat qm vtilia
que pt̄mittunt ua eleuac ſe
no quit qui neſcit qr ceadt
et qui dolore uulnis non
ſentit ſalute no quit tunc
deſtit uera bona querere qui
coperit ſe ſcla uatum temuſ
ſe Ondat eis q morta e di
lecto tpaliu ſed etiam ſuppli
cia quod modo libet i uitis
cio ſubtrahe et qd dolet
ꝑis in ſupplicium reſignabitur
Qui ꝓc prius papi euelle et
deſtrue deinde edificare et
plantare Oritur et ligium ſuc
cidimus ut in edificii culmine
ꝑprium ponas ſ tu no repete
in fabrica po niſi ꝑq eius in
cioſa uiditas ex ſitate et quito
magis exſitata altius in edifi
lena Atm no inchoata bo
no qtiat conſidet qr ſi quod
gend ſucat no creſcit etiam
qd ſuat bu geſtu decreſcit
mes em mea e ſicut nauis
in aqua que in uno loco ſtac
no pmitti ſ ad ima relabi
u ad ſumma tone Alii aut
mollis et diſſolutus e in ope
ſuo fr e ſua opa diſſipatis
quia qui bona cepta no pfi
cit deſtruit ꝯcha ſuiſſ eis
et tollabilis via rectam non
accipere qm pq accepta pq

cipium reſpice hoc e in ope deſiſte
et tepidos enom expdimo ore
Calidus em e qui inchoat et co
ſumit tepidus no qui incho
at et no conſumat frigidus qui
nc inchoat nc conſumat Amo
ſiut 2. obdurati Quidam aut
obdurati dr adeo q no reu
tur a culpa ꝑpt eorum ptinatia
quidam uo qr no reuitur ꝑpt
pena illata Obduratis go per
ptinatia dicit e q plus deſe q
deant ſenciunt i alicis conſiliis
no acqeſcunt ii em ſe meliores
ceteris eſtimaret cunctorum conſilia
ſue delibaton no poſtponent
etquia ptinacia naſcit ex ſupbia
monendi ſt ut elatom ſuam ag
ſtant agnita vincere ſtudeant
ne dum alior rectis ſuaſioib
forcas deſpiciunt teneant aſup
bia intus captiui Conſidet
q dl filius ut ex m pbet nobis
frangede uolui tl no ne ut
ꝑpriam uoluntatem facerent ſ eius qui
miſit eum patris Contrario dicite
i conſtantibus quod ſe negligunt
et leuiter cogitationis a ſuo iudi
o deſiſtunt Si hoc qd ſt atten
derent uo timuiſſent omnis veto
doctrine ut eos in tot mutabi
liter latera mobilis aura vbarz
Incoſtancia no exleuitate guarz
dou inceres talui utia e utq
uite roborent et pq radius le
uitatis ſi a corde tollat qr tunc
fabrica ꝑſpat cum loco ſolidus

q in quo fundatur ponatur. Unde insi-
pientes metallis levitatis cavea cogi-
tationum inconstancia non uitetur. Ob-
durati et moneantur qui per flagella
non corriguntur, et tanto fiant eis
atrociores meatores quanto sunt insensi-
biliores. Inducantur ex sollicitudine dici-
tur ad timorem. Reducantur ex con-
Ex consideratione spectu divine misericordie ad spem. Unde
in persona flagellatorum conqueritur dominus
de hiis. Curavimus babilonem et
non est sanata; curatur babilon et
non sanatur, quia mens in confusione
criminis captivis nec verbis correctionibus
nec flagellis correptionis revertitur
ad statum salutis. Unde propheta: Versa est
mihi domus israel in scoriam. Omnes
isti es stagnum ferrum et plumbum
in medio fornacis. In ere quod per-
cussum tinnitum plus ceteris metallis
reddit, innuitur iactancia. In stagno quod
argentum imitatur, simulatio. In ferro quod
precioso impetus apta malicia. In
plumbo quod excellit pondere, circa
concupiscentia terrena in terrenis posita na-
tamen inmundicia, prelatorum ut abi-
ciant notandi malicia et terrena
concupiscentiam. Item multo labore sudatum
est et non exivit ex ea nimia ru-
bigo eius, neque per ignem, quia ignis tribu-
lationis non purgat vicium mentis rubi-
ginis. Rursum tamen ita per flagella
non corripiuntur dulcius [illegible]
quia sepe corriguntur prospera. Et ad
salutem pristinam aqua tepida re-
vocantur, quos fortis potio curare
non potuit et timores et [illegible]

que non sunt curata incisione
curata sunt olei appositione. Et du-
rus adamas incisionem ferri non
recipit quem levi hircorum sanguine
mollescit. Econtrario sunt qui cor-
riguntur a culpa quia timent supplicia.
Sed hiis dicendum est ne magni pon-
deris reputent bona temporalia cum
mali etiam habeant ea, nec timeant
mala presentis pene cum videant
bonos huiusmodi sustinere, sed timeant
penam eternam non timore servili sed
timore qui est timor initium caritatis.
Radix est de quo propheta: Perfecta caritas
foras mittit timorem. Et iste est de quo
Apostolus: Non accepistis spiritum servi-
tutis iterum in timore sed spiritum adoptionis
filiorum dei. Primus enim si penam
non metuit culpam perpetrare
Gregorius nescit mens que libertatis quam
ligat servitus timoris. Qui enim
bona facit quia timet penam, vellet
ea non esse ut audacter committeret
culpam. Unde ipse sibi testis est quia
coram deo perdit innocentiam.

De amonitionibus respicientium
dulcius species meliorum peccatorum

Monentur etiam amonitores respi-
cientes dulcius species meli-
orum peccatorum. Gulosis dicendum est quod
caveant ne ex gula ad linguam
convertantur. Cum enim mentis levitas
sequitur omnis loquacitas gulam sequitur.
Aspiciant immoderata loquacitatem
omnes cum de civitatibus dives in lingue
sua petebat refrigerium quia loquacitas
servitus fuit gule precipue
levitate operis que fit per gulam

Attende. Sedet ppls mandu
care et bibere et surrexerunt lude
re. Ecce vnia que sequitur gulam. Audi
Princeps cocorum destruxit mu
ros Ierusalem quia dum venter
ingluvie tenditur virtutes ac
pluximam destruuntur et dum
saciatus venter extenditur. aculei
libidinis excitantur. Econtrario
dominum est abstinere quia abstinencia
sepe concomitatur aut sequitur impacien
cia propter constitute in abstinencia
paciam. Sepe vero superbia vn
apostolus qui non manducat manduca
te non iudicet. Ephizeus lu
ce xviii Ieiunescebat abstinencia di
Ieiunio bis in septimana. Inde
anno dicit sed de pacia Nulla enim
virtus est si tad pabstinencia viriatur
et spiritus acarne per impacientiam
vincatur. Alii vero vana gloria sequitur.
abstinenciam. eo quod in abstinencia
superat impacienciam et perit bonum
per exigens vicium. Ideo videat
abstinens quod hanc virtutem cus
todiat sine remissione. sine
elacione nec credat apud deum habe
re magnum nisi ne a superbia
valeat dissipari. Hec ei non
virtus non pse sed ex aliis tollandatur.
Ysa. Numquid tale est ieiunium quod
elegi sed frange esurienti panem
tuum. Subtrahit enim ventri quod
consumit pauperi. aliquin non ieiu
nat deo sed sibi dicente domino Numquid
ieiunium ieiunastis michi et tu co
medistis et bibistis. Numquid non nobis
cum et nobismet bibistis. luxuriosi.

non dominum est ut timeat mare
saltem post naufragium ut bos ve
que non sanavit integra saltem
referret (*in marg.:* reser-vent) sassura. Econtra multi se
custodientes multos saepe ducunt ad
regnum. hii vero iam post dampna resi
pissentes multos exemplo suo ducunt
ad infernum. Considerent quanta pietate
deus eis sumus pretulit aperit
qui non cessat vocare post culpam vn
de. Sicut oculi tui videntes precep
torem tuum et aures tue audient v
bum post tergum monentis. Vidit eciam
dum loquitur sed vertit dominus tergum re
cedendo abeius mandatis per contemptum
Sed deus ad renovandum hominem legem
dedit. angelos exhortatores misit in
carne apparuit. ego post tergum stans
nos amonuit. quod est cuius aue
peccati facit cum post culpa ad se re
vocari persuadet. Lapsos renovat co
die. nisi non respiciat. reuteri graviter
pandit. Econtrario dominum est castellum ut
quanto stat alcius timeatur magis quam
quia quanto stat in loco eminenciore
magis impetitur ab hoste. qui ardet
eligitur qui despiciatur. et maiore dolore
quod ab integritate carnis fragilis supatur.
Considerent primum virginum que deum premium *(sup.:* dicture*)*
sunt canticum novum. Gregorius. Singula
rit enim canticum cantare est cum
eo in perpetuum preceteris fidelibus de
tacionis incorruptione gaudere. quod cela
teri audire possunt. dicere nequiunt
quia per caritatem in illorum celsitudine leti
sunt quamvis ad eorum premia non

assurgat. Expeminen[a] statq non
se extollat sup gingeo qua quz
precellat eos p bonas actoes. s. illud
Ysa. Erubescite Sydon ait mare
Sepe eni virgines cu iniq aspiciunt
in se q deffleat. confiden. demonij
remittur. Oz copula carnis corrupta
quis in se videt amp. q defleat.
adoris incendio inflamat[ur]
et fit deo gratior vita p culpam
amore ardens. qm innocen. senectute
torpes. Et plus terram diligimus que
p spinas exarata fructus uberes
pducat qm que nullas spinas hunt
s tn exculta sterilem segetem gignit
In examine eni iusti iudicis mutat
vita ordinem qualitas actionum.
Rarior eni carbunculus pfert[ur] iacinto tn
iacinctq ceruleus pfertur pallenti
carbunculo. Sic multi indectiori sta
tu sunt meliores et in meliori sunt de
tiores. Anais etc. Sdm e i° gt
xxv quis in igne eternum mittet[ur]
q non fecerunt opa iusticie. Et si tanta
pena punien[tur] qui sua indiscrete
tenuerunt quanta punien[tur] q aliena
rapiunt. Rum auget opes ambit
pecom neglit et more amm captus
in esca tenacis rerz auidius co
spicit laqueum pcti quo strangulat[ur]
non agnoscit et p pua lucra futura
dampna non attendit. Ro attendens
q hereditas adqua festinat in prio
benedictione carebit. Erat
q p auaritiam hic sua multiplicat frus
tra pmium eternum expectat. Oz qd
prodest homini si totum mundum lucret[ur]

aie uo sue detrime. pa. publ
cum uita e tristiola dm no sta
in ea morbus instat repetina
diuicie relinquunt et diuicie oia
deserunt. Econtrario misericordibus
Sdm e ne supbiat q sua ero
gat imo aliena dispensat s tie
ant ne commissa indigne distribu
ant. Et ut dicit Gregor. ne quedam
quibus ulla ne nulla quibus quedam
ne multa quibus pauca ne pauca
pbeat quibus impendere multa debu
erunt ne precipitacoe hc qd tribu
it in vtale sspergit ne tarditate
petentes noxie cruciet ne retri
bucione hic gre uicero sub repat
ne dationis lum laudibus cupiditate
appetitio extinguat ne oblatu
munus gmeta tristicia obsideat ne
bene oblato munere animus plus
qm oz hilarescat ne cum quicquid
cu totum impleuerint tribuat et sl
oia prius qui pegint pdat. Et
dn ecl diuites cu fame crucia
entur pauperes uiuunt histriones
io ita opq iuste cadunt obliqui
tates. Non eni pecori dandum est
q pecor. s q homo, ut in eo
cius psequeris culpa diligas nun
Caueat ecl ne sit petra elemosinis
se redimere credit si tn apertis
no resipiscat. Alia em plus e
qm esca. et corpus plus qm vestimentum
etio qui aie uel corporis iniq tepol
lum het tpalia paupibus largia
etiam nung e iusticie obtulit et qd

mag est culpe

ingtis est culpe consistit. Sunt tamen
qui ut aliena appetunt ut sua dist-
buunt qui frustra se mereri putant
quia bona que deripiunt quasi de hiis
pro omnibus fiat nasci qui prauitate usur-
pat. Vnde tot pene cotidie perimunt
qui morientium pauperum apud se sub-
sidia abscondunt. Iusticie enim est indi-
genti ministrare quia reddimus ei
quod est suum ut tamen sit hic. sed magis
quam sed iusticiam et debitum. quia dixit
de pauperibus iusticia eius manet in seculum seculi.
Aliqui tales sunt sicut ficulnea ma-
ledicta que non fructificat sed terram
occupat. etsi prodesse multis potuerit
in utilitate fuat. Et securis ad radicem
arboris posita ut arbor que fructum non
facit excidatur. Arbor arida in igne
mittitur. quia prius vidimus a radice
non trahens euicta. Non ergo dicant
huiusmodi Concessi virium aliena non
quinis. et si opera inter non facimus
tu prius declinas. sed ite de iniu-
ria fiat quia danti [illegible]
hostia inter reddunt ut de propi-
ciatorum ut primum redemptoribus ac
sue offerunt ut diues ex pulo
aliena rapuisse legitur sed propriis in-
fructuose abutebatur. Sunt tamen
qui tribuunt sua et rapiunt ali-
ena quasi de largitate animam nascitur
et peiore seges qui extitute se
ima. quia rapiunt quod erogant qui
prius debent [illegible]
sua. et deinde non ambire aliena
Enucida radix culpe ut sa-

aut ius possidendi bene possidere
et tunc sentabit. prima auaricie. Et
si enim decimas propriis magis facere
non tu prima facienda prestare. qui
tu non sed inter dulcedine sed prestare
viduis amantem quia qui offert sac-
rificium ex substantia pauperis quasi qui mactat
filium in conspectu patris. Tales qui
ita tribuunt peccant etsi incedem
mittant. sed quia rapiunt compedire dis-
simulant et culpas non considerant
etiam sacculum pertusum mittunt
qui congregant. Iracundus medende
s. suas diras. sine sit pace ira-
cundie sustinens sine impacientes
sine distorderes sine iurgia sciam-
tes. Iracundiam non sustinens quos fu-
ror agitat in preceps ignorat qui
irati fiunt. et in alius proferunt impel-
lente eos ira in mentem uesania
subditorum tranquillitatem confundunt
extra suam reputantes zelo iusticie
quia iracundius fallitur zelo et peccant
audaciam quo peccatum tegit subintrat
pallio et aliis credentes furor qui est
neius furor. Istis [illegible] est ut si hinc
emulacionem adiungit mansuetudinem
Dei recepimus spiritum sanctum in igne
recepit in columba ymo spiritu sancto
plenus non est qui in mansuetudine fer-
vore emulacionis aut in emula-
cionis ardore perdit virtutem mansuetudinis. Dicit
aut ira ab impaciencia quia impaciens
ab aliis illata tollant et iracundi
que tollant alii non dissimulant
pro declinandi sunt in ire commotione.

Sunt enim nec ebrii furore nec atte-
dunt salutari doctrine sed cum ad se re-
deunt quanto se mordet tranquillius
collatos tanto libentius exhor-
tationem recipiunt. Unde Abigail no
cuit Nabal ebrium sed digesto
vino sobrium. Cum tamen irati neque-
unt declinari quia quanto minus impe-
tum cavere sunt feriendi. Unde Ha-
Abner | buer azael insequente et declinare
nolente aversa hasta percussit in in-
guine et occidit fraudulenter et per furore
preceptum incedente tollere et
tamen eum iaculis vberare non mittere.
hic est persequente nolle ferire. Sed
Abner ira desistere nolentem sub
stitit aversa hasta non recta neque
gladio transfodit quia quando tranquillitas
est talibus ostendenda est non verbere
impetu nec gladio sed increpandi sed
tamen tranquillitate subtiliter quasi parcendo sunt
pungendi. Sed Azael ita percussus
moritur quia dum asperioribus sui impe-
tu sublevem percussione resilunt quasi
sine ferro moriuntur. Econtrario caveant
mansueti ne per nimia resolutionem
emolliat districtionis rigore ostendat
eos recepisse spiritum sanctum in
columba et igne. Sic ei Paulus
amonet de mansuetudine Thymotheum
quia de districtione Titum quia Titus
erat spiritus mansuetioris sic thymotheus
fervencior vini adhibebat stimulum
alter frenum. Magnus quippe suscep-
te ecclesie colonus alios palmites
ut crescere debeat rigat. Alios
cum plus iusto crescere conspicit
resecat ne aut non crescendo fe-
tus non ferant aut inmoderate cres-
cendo quod protulerint amittant. Sunt
etiam impacientes quibus dicendum est ut
spiritum frenent quia dum motionis
impulsu precipitantur quedam que alie-
nati faciunt que postea mox reco-
gnoscunt et impulso impetu deserviunt
quamvis auditi fecerint. Et quia
doctrina mea per paciam noscitur et ca-
ritas paciens est Sed et non tamen sed
nec doctrina etiam vir impaciens con-
vincitur sed per impacientiam usque ad
superbia effrena quia dum sustinere
despectionem non potest detegendo se in
ostentatione gloria sed in altari dei fos-
sa consa est Ezechiel ut mea fuerit
supposita holocausta quia mens electorum
paciencia custodit non mota vento im-
paciencie perdat bonum que fecit. Melior est
enim paciens viro forti et per paciam
pro anima possidere Paciens enim
superat animum et se subiciat se ipsum
et econtrario per impacienciam seipsum perdimus
et animum possidere quod sumus et
per impacienciam agitati impellimur
ut sedibus totis spiritus perforare. Econtra-
rio dicendum est pacientibus ne doleant
intus si paciam habeant exterius ne
unde appetunt innotentibus inde ut prio
rei indicere aroppia Et si deterior
culpa quanto est subvertitur specie pal-
liata. Diligant petant te quod tolle-
rant ceperunt te. Unde dicitur inimicos
meos etc. virtus est toleranda hominibus inimicos
tollerare sed virtus tora deo est eos

diligere. Deus autem hoc solum sacri-
ficium accipit, quod ante eius oculos
in altari boni operis flamma caritatis
incendit. Unde arguit dominus ypocri-
tas qui habent trabem in oculis propriis
et vident festucam in oculis alie-
nis. Prius enim debent expellere a se
ipsis molem malicie, et tunc eos
arguere de impaciencie levitate. Sed quia
pacientes tollerantur mala, vel cum
improperia audiunt, vel cum iniurie
erogantur. Sed paulopost cum illa-
ta sibi ad memoriam reducunt pau-
lati succensi dolent et mansuetudinem
cudunt et arguunt ultionis incrementum
et qui vicerunt dyabolum vincuntur abs-
condendo. Post modum vicerunt sustinendo
vincuntur recogitando, et semetipsos in-
flammando. Vincunt in certamine prius;
vincuntur eius insidiis in occulto. Qui
tanto merore tales conturbat ut
mens eorum deflendo de paciencia eru-
bescat, non tradidisse, non reddidisse
contumelias doleat et deteriora res-
pondere si probeatur occasio querat. Assi-
milantur enim eis qui curantur a languo-
re sed moriuntur levi febricula super-
veniente. Et tanto magis exultat
dyabolus, quanto magis dolebat quod prius
fuerat superatus. Sunt etiam amonendi
concordes unitatem spiritus in vinculo pacis
sint et solliciti ut pronius vivant
aut per concordiam ut adversariam
pertingat gloriam. Concordet cum
eis quos vita precellunt, scientia tran-
scendunt quia sine concordia quicquid fa-
ciunt perdunt. Si enim gloriantes
quia sunt ceteris abstinentiores, eos-
dem contempnunt et ab eis se divi-
dunt. Laudant dominum in tympano,
ubi pelles siccate resonant percusse
sed non laudant in choro ubi voces
sociate non concordant. Qui pre-
cellunt scientia et se ab aliorum unitate
separant, condimentum habent salis et pa-
cem non habent, secundum hoc Gregorius. Sal
sine pace non est virtutis donum
sed dampnationis augmentum, item eius.
De quibus aves volando sociantur.
Similiter animalia bruta pascuntur, ut ho-
mines talibus saltem exemplis ad concordiam
informentur. Item concordes quod parati sit
sic pacem puram teneat ut per-
petuam non amittat. Quod sit qui
non arguit pravos ne pati me-
tuat temporalem qui timet socios inimici-
ciam suscitare, contra David sententiam,
qui super inimicos dominum habere siebat
perfecto odio odiens illos et inimi-
ci facti sunt sibi. Diligebat quod facti sunt
persequens et increpans quod fece-
runt. Pacem enim temporalis vestigium
est eterne pacis. Sed stultum est
in pulvere vestigia impressa diligere
et illum a quo impressa est non amare.
Ad correptionem vitia diminuenda vi-
dentur, quia temporalem pacem sibi turbari
timent. Hii tamen non turbant sed vi-
dentur tenaces propter verborum inventionem
sed tenent eam magis perniciosa me-
tus dilectionem. Sunt et seminan-
tes discordiam amonendi ne sequantur
apostatam dyabolum, qui prius ausus

adeo mtis cecadit et foris ptea
iurgia seminauit sicut scptu e
Vir apostota ouid tre iurgia
seminat primo si filii di uotabu
btu pacifici qui seminant discor
filii sr dna et tali imia et du
pna negcia ppetit abs huais cor
dibs cunctas vtutes siml eradi
cat dum tali ten que mr omi
ztu e seminantes discor necat
Econtrio caueat pati ne ipro
bis sint vnita et ne pcos adi
vice vniant mali, quia sicut
multum nocet qn vnitas de est
bonis Ita multum nocet si vni
tas deest malis qr bonos ta
to detig deprimunt quto magi
pnam ter mali vniti sunt Vn pau
lus int phizeos et saduceos pro
curat diuisionem allegans se phize
u et ppones mortuor resurrone
Vn depdicacoib Iniurijs de Iob
chemb taxand eius coherencia sibi.
Inuidis ouendum e eorum certatis
q melioracoe ppri deteriores sunt
Ex alieno pfectu deficiunt alieo
gaudio contabescunt Vi ei alie
bona q n hnt n hre put di
ligent, dilido sua facient, oia
que eleoze st hient et modica
laboraret Nam viuunt in corpe
oia mebra et qiua tenet offi
b iuncto salomon Fili dna st
inuidi q celum pdidit, et homi
cato inuidet Inuidia kayn
meruit dapnacois sinam hec
e putredo ossium sicut sanitas
cordis taxinu qr sicut mot

inuocon. que foris infirma sunt
quez roboratur Ita pinuidiae
an dei oculos perit que huais
oculis forcia videri. Econ dedin
q beniuolis ut pro alieis bonis de
lecent qm eorp bona ducent dili
gendo laudet imitando multip cet
Valde em pcamus si alioz bne ges
ta no diligimus Vz parum a nt
menimur si que diligimus ppossse no
imitam Alioqui erimus sicut hys
tonum spectatores quis placet lu
dere artes studiosi ouendum
e q hoc nicad metl opteca
totemplo, qui dormitat aia p
tedio Caueat q eius di ne sopor
telo elisi tocidant, neqz declau
stro qi repulsi sub ptextu pu
colori abscedant Caueat ne
bona agenda p dilacom amit
tant, ne si nq agat cu possint
no ualeant tum nolunt, Pig
do ei in mittit sopore et aima
dissoluta esuriet quia negligen
do pdimus bone acconis vtili
tea se volup tu fames Et ppt
frigus pig arare noluit g no da
bit ei qui iestate mendicabit
Dolent ei qui nolunt bn agere
queda difficilia ppone, quedam
instante formidare Sed qui
modo in bono ope no exsudat
tu sol incdiri fecerint appuit
frustra reg aditum postulabit
et no accipies qr estate medi
cabit Econtrio qui st papites
opus bonoz actum pue ut uita
puentu, qs qui agamo no impe

tunt / et per actio quod sit agi de-
buit non agnoscunt quorum gressus
palpebre non precedunt quia bonum opus
consilia vita non preveniunt / gressus
tendunt / oculos claudunt / iter
conficiunt / non ultra procedunt / cito
corruunt / quia ubi debeant pede
operis figere palpebras consilii non
adducunt / Superbis dominus resistit et cetera
est elatore dicitur aqua initium sup-
sit omnis peccati / Sicut perditionis
nostre causa est superbia diaboli / et aug-
mentum nostre redemptionis inventum est
in humilitate christi / Qui igitur per humili-
Deiciunt
tate se deiciunt ad deum similiter
ascendunt Qui non per superbiam
se erigunt in imitationem diaboli ca-
dunt attendenda sunt etiam laudes quo-
modo fomenta ut superbi corripi-
antur. dum quidam que sunt in eis bona
possent in eo laudari Sicut
equi indomiti prius tanguntur ma-
nu blanda et postea subiciuntur per fla-
gella ut dicitur poto amara nisi
melle circulita Sic superbi dum
recipiunt sermones quos diligunt
correctiones recipiunt quas oderunt
et tunc maxime habet locum quod omnibus
[illegible] tessurum aliis ad profundum Sic
consilio alliciebat petro qui primo
discipulum ut eos duceret per deserti
tum cum esset in eo qui regere
bat divino consilio et eius fovebat
presidio non indigebat auxilio de
nostro Sextus titulus huius sex-
te partis de dilatatione materie facul-
tate / quod sit in quatuor modis et primo

de modo diffinitio vel diffinitionis Secundo
tas De modo divisio vel non in quatuor
divisionis virtuti artificium / Regale
predicamentum / modum theologicum simpliciter de
modo colliciendo secundum modum species et
ratiocinationis / Silogisticum induc-
tivum / exemplationem enthimematicum
sit ad silogisticum docet quo siloy-
sinuanda De modo expositivo
qui sit in quatuor modis et de suis divi-
Sequitur sextus titulus / Sicut eius
et ultimus titulus huius partis
septe de dilatatione materie facul-
tate sit autem hec dilatatio secundum
modum diffinitivum divisivum
rationatum expositivum Modus di-
ffinitivus est cum posito nomine no-
tificatur id quod sine hoc stat dif-
finitive per eccentia sive quantitas
descriptione per accidentia Ut si dicis
virtutis homo quem tu erudis
doce diffinis hominem vel volo
mortale et animale quievit cum
brutis / cerce quod animo tu autem
est mortale utrisque subiectus et et
inferior prae fragilitate Nasci-
tur homo inermis cum animalia cetera
ad repellendos impetus arma-
ta sunt quia naturalibus telis / cornibus
dentibus / plumis ungulis Sed
homo natus de muliere de manu vili
et fragili pluribus subiectus miseriis
Sed deus hominem quem erudivit ad
et immortale fingebat ut ratione
sed nunc tamen posuit in mente
que voluit et ingenio armavit
et virtute vestivit Sed diffinitionem

p[er]cen[tia]. vide et desc[ri]p[ti]o[n]em ant[iqu]a[m].
Clementis notificatio[n]em p[er]c[ep]t[io]n[is].ha. vt si
dix[er]is homo e[st] al[iquod] s[er]vans erect[ionem] la-
t[er]is ungwib[us] nat[ura]lr[ite]r risi[bi]le. a[n]i[m]al. sp[eci]-
e[s] in eo signu[m] e[st] et indiciu[m] humili-
tatis. rectitudo statu[m] dignitatis. ungui-
um latitudo forti[tudin]is et vitalis cu[m]
ungwes digitis data sint ad op[er]a[tio]nis
adiutoriu[m] ~~et inordinatu[m]~~ et ioca-
tum. risibilitas nat[ura]lis e[st] indiciu[m]
pietatis. Sic etia[m] si dix[er]is Justus
ut palma florebit. describis iustu[m]
eu[m] qui reddit vnicuiq[ue] deo s[e] ex p[ri]-
mo q[uo]d suu[m] e[st]. Deo reddit obedie[n]c[iam]
in p[re]cept[is]. reu[er]enci[a]m in sacris. glo[riam]
in flagellis. p[ro]x[im]o supportacio[n]em
in fragilitate. subuencio[n]em in n[ecess]i[ta]te
erudicio[n]em in p[ro]p[r]i[eta]te. Carni tue
refecc[i]o[n]em in penuria. refrenac[i]o[n]em
in lascivia. castigacio[n]em in p[ro]sp[er]ia.
Anime v[er]o tue refo[r]macio[n]em in[for]-
macio[n]em ymaginis dei p[er] theoriam dei
benefactore[m] ~~[illegible]~~ intelligenciam
consiliatore[m] Amore[m] v[er]o mediatore[m].
Mo[do] aut[em] diffinitis trah[itu]r ex cau-
sis rei diffiniende. et i[de]o quadrupl[ex]
s[ecundum] iiij[o]r causa[rum] gn[er]a. vt si velis
diffinire p[e]cc[atu]m s[ecundu]m ca[usa]m ei[us] materiale[m]
Considera materia[m] in qua et dic[itu]r s[ecundu]m
Aug[ustinum] in li. de li. ar[bitrio]. p[e]cc[atu]m e[st] affectio
mala voluntaria. Et et p[e]cc[atu]m mor-
tale p[ro]p[ri]e in affectu. etia[m] m[i]n[imu]m ex[e]q[uatur].
et dic[itu]r. Considera s[ecundu]m Aug[ustinum] eu[n]de[m] in
eod[em] li[bro] p[e]cc[atu]m e[st] actus inanis ex
defectu boni. Inanis dic[itu]r n[on] q[ui]a
casualr[ite]r ut ex incidenti p[e]cc[atu]m sur-
gat. s[ed] q[ui]a n[on] ne[ces]s[ari]o fit. Considera-
tum. c[ontr]a q[ue]m et dic[itu]r s[ecundu]m ing[eniu]m

s. ar.o s.

in sinus p[e]cc[atu]m e[st] d[ic]tu[m] vel f[a]c[tu]m vel
concupitum c[on]t[r]a leg[em] d[e]i ita q[uo]d h[abe]t
e[ss]e p[e]cc[atu]m. Si v[er]o ca[usa]m efficiente[m]
qua h[abe]t suo m[od]o p[e]cc[atu]m c[on]sid[er]as d[icitu]r
s[ecundu]m Amb[rosium]. p[e]cc[atu]m e[st] p[re]varicacio legis
divine et celestiu[m] inobedien[ti]a ma[n]-
datoru[m] h[ab]et e[ni]m ca[usa]m efficiens defici-
en[te]s vel defect[u]s. p[e]cc[a]t[or] e[ni]m cu[m] de-
ficit recededo a lege divina et ma[n]-
datis. legem dixerim in malis de-
clinandis p[re]ceptu[m] in bonis agendis [c].
~~considerans~~ Si v[er]o ca[usa]m formalem
considerans vide forma[m] ei[us] sp[eci]alem
qua[m] h[abe]t et dic[itu]r cu[m] Ansel[mo]. p[e]cc[atu]m
e[st] carencia debite iusticie ex p[ro]p[ri]a vo-
luntate p[ro]ve[nien]s. Justicia e[ni]m h[abe]t ra[tion]e[m]
voluntatis d[ici]t[u]r que in d[e]i v[olunta]te e[st] et p[ro]
p[e]cc[atu]m mortale p[ri]va[tu]r et forma sua
h[abe]t qua deformat[ur]. vide et form[am]
exemp[la]rem a qua deficit et d[icitu]r cu[m]
Aug[ustino] de v[er]a religio[n]e p[e]cc[atu]m e[st] ap-
petere que x[ristu]s contempsit vel
fugere que x[ristu]s sustinuit. Nob[is]
e[ni]m inordinate et ex lib[idi]ne appeti-
[t]i[ui]s divicias delicias et honores cu[m] x[ristu]s
sustinuit paup[er]tate[m] asp[er]itate[m] vilitatem. Si
v[er]o ca[usa]m finale[m] c[on]sid[er]as vide fine[m]
ad que[m] tendit et d[icitu]r cu[m] Aug[ustino].
p[e]cc[atu]m e[st] c[on]v[er]sio voluntatis indebite
ad co[m]mutabile bonu[m]. vel fine[m] a q[uo]
deficit et d[icitu]r s[ecundu]m eu[n]d[em] p[e]cc[atu]m est
sp[re]to incommutabili bono adherere co[m]-
mutabili bono. Et c[etera] modis istis in[fra]
de om[n]i re diffinicioes c[on]f[ic]i possu[n]t
notificac[i]o[n]es potis invenire et ma-
teriam dilatare. Sequit[ur].
Secundus modus e[st] divisionis
p[ri]mo e[ni]m thema de parte

sptuē ppoīus tenuē; quo pposito que sᵗ ibi notāda ditus et distīguius. Pᵗᵒ nō mēbra pōita sub diuidēs. 4ᵗᵒ distīcta et sub diuisa pseqūtᵘʳ. Caueat autē ī diuisionibus ne sint mēbra plena. Na diuisio quāto sit p mēbra pauciora tanto melior quāto pplura deterior. Caueat et ne mēbra sint īordīata ut sᵗ p dēias tocquas · a' qr tre vndeu. Nᵘˢ eīn dᵗ. s. Boeᵗⁱᵘˢ aialum a'd sᵗ roalia alia duos pedes hñ sz sīnia drīe. s. aliq̄s gēs oppositis oppōite, a' s. totrie a' s. hītum et puatōm, a' sīn relatōm a' s. taditōm, Caueat et ne diuisio sit īmodāta. qda eīn tñ diuidūt et subdiuidūt qr totū cōtīngūt atqz cōfundūt. Idem ei. lz vitiū nimia q u'ᵃ diuisio et qūtū ī pulueiñ settio ē. s. Senecā silē ī cōfusio. Caueat et ne sit nimis falerī vborz ornata. Vn diuisioēs qda īdūcūt magis subtiles qm vtiles, altas qm aptas, curiosas qm affectuosas. plenas vbis vacuas suis. Sicut ei. dᵗ. Ieroᵐ ad damasū. desfugi et lynolosa filys uecati vel vehi nō qrn̄ᵗ vba sed sībus. a. pānibus sit vita sustinēda. nō siliqūis. Idem ad pamachū de opto gnē intp'di. Venerātō nō sᵗ sūt nō vbosa rusticitas sz sāncta.

simpᵗᵃˢ. Post diuisionē vitia uide ppē artificiū. Vñ diuisio uel ē notab in sigificatōs ut sᵗ dicit. Canis alī ē latbilis, a' terestr, alī aquatil, aute celestis. Sic dicit igitur aliūs supior alīᵘˢ infior. alī inferior. a'ᵘˢ exterior. Vel ē diuᵒ totaꝫ ī ptes integles ut sᵗ diuidīs domū ī tectū et piete ī fundamentū. Ita dicit domū spūale. p fundamētᵒ hēre fidem pparete spem īdeū se erigentem. p tecta culmīe caritᵗᵉˢ. Vel ē diuisius ī spēs ut si sit thema vto ī infimiᵗᵉ pficit, stutes diuidimꝰ ī theologicas qu⁹ nūcᵗᵉ monem. ī diu ut sūt fides spes caritas, et ī cardinales qu⁹ meᵗᵉ monemᵘ ad diu ut sᵗ prudēti, iustiᵃ. tēpanᵃ. fortiᵗᵈᵒ. vel ē diuisio s. vias accidenᵗˡᵉˢ ut sᵗ ī accidenᵗ. accidentl ī sbā. actuale ī accidenᵗ. Pōīm pōīm hoīm alī peccōs alī iusti alī bti. Pōīm s. gra alia ī anᵗᵘˢ alia ī hoībus alia ī deo. Pecūd tñ Pōīm tñ peccōꝫ a' ī supbie a' ī auarītie a' carnalis corruptie. Post diuᵒˡ vitiū et eius artificiū videamus eius oiginale pnaᵐ sit cū p tū diuᵒ ut cesset cōfusio et adiuuet meor. Nam facilius retinetᵘʳ et meōie cōmēdantᵘʳ distīcta. Sz aut diuᵒ sup ī ūū cāusas fundatᵘʳ et ex diffinitōibus.

clia. Simi enim considerabis peccatum sum-
matiam ita quod dividis peccatum in ii
quod est tardis omnibus operibus vel aliquando co-
missum quod commissum. Cum non nimis
ex qua dividitur peccatum quod est ex inf-
mitate vel impotentia ignorancia. certa
malicia. Secundum non formam et speciem
dionibus peccatum mortale et veniale
vel deus attenditur reatum differre
Sicut et prima divisio septem scilicet su-
bia. invidia. ira accidia. avaricia gula
luxuria. simili pet sum formam de-
formitatis. Sed non vero finale tale
dicitur peccatum superbia carnis vel odore
vel superbia vite Quia enim peccatum
quitur ad bonum consequens vel intimus
vel nisi habet enim bona apparentia
finibus peccati dicitur. Sed non considerator
efficacitas tale dicitur peccatum vel ex
timore male humiliante vel exaro-
re male inflammante Timor
enim et amor sunt peccati tale efficac-
tes dispositive Sic ergo sed. hab-
tas divisio attenditur et inducit no-
nibus invenitur De efficacitate tamen
pertinet huius divisiones Annun-
ciat deus angelus iustis Deus ca-
ritatis gloriam penitentie peccatoribus
Retributionem iustitie penitentibus
Dulcedinem glorie contemplantibus
De primo Ierem. xlii Annunciet no-
bis deus tuus viam per quam per-
gamus et verbum quod faciamus
De secundo ysa. xlv. Ego dominus lo-
quens iustitiam annuncians recta
De tertio Ier. xxxiii Clama ad
me et exaudiam te et annun-
tiabo tibi grandia et firma que
nescis Clama per desiderium et
annunciabo tibi in perlibatione gau-
diorum celestium Grandia quia
sunt super sensum humanum Firma
quia non timet impetus vel in-
sidias hostium Que nescis quia
non capimur secundum vie statum quo
adtotum Annunciat angelus Omnia
dinte inhabitationis Leticia su-
pra gratia et gratiarum actionibus Blasphemia eius invocationibus
De primo Luce ii. p. Quia habet penas
annunciabit finam De secundo ysa-
ie xlii Cantate domino quia ma-
gnifice fecit annunciate hoc in ma-
re. Luce ii Annuncio vobis Evange-
lizo vobis gaudium magnum De tertio
Matthei ult. Angeli annunciant
mulieribus dicentes Surrexit non est
hic Cant. v. Filie ierusalem id est anime
nutriti in deliciis paradisi sicut
puelle in thalamis sunt fenestres
puncta sponsi inuitantes Dilecto
quia amore langueo verba mag-
dalene ad angelos. et Gen. xlv. Annun-
ciavit Iacob Ioseph filius tuus
vivit et ipse dominatur in universa
terra egypti. id est mundo peccatis inc-
tato christum qui carne mortuam as-
sumpsit a mortuis resurrexisse
Annunciat vir iustus in Con-
fessione peccata propria ut doleat
proximi pericula ut timeat Dei
magnalia ut gaudeat De
primo ps. Iniquitatem meam annunci-
abo et cogitabo pro peccato meo De secundo
ysa lviii Clama ne cesses

et amicicia xpo meo scla eorum
Et premitti Detimor Sicut tuba
exalta vocem tuam Dez^o j. pe.
ij vos estis gens electa regale
sacerdotium Et ut virtute annunctietis
eius qui vos vocavit in admira-
bile suum Ad tam maiorem pertinent
divisiones huiusmodi Coronantur
Iuvenes vsque in castitate / virgo
Stulta vel secundum continentie / qua-
Pugiles vel secundum victorie / crux
Reges vel secundum glorie / corona
pene gre glorie De p^a Sap / culpe
ij Coronemus nos rosis Et Dez
Ysa. xxij Coronans coronabit te
tribulacione De tertia pertinet in
Dabit capiti augmentum gratiarum et
corona inclita proteget De
iiij^ta Iaco. j. Beatus vir qui suffert
temptacionem quoniam cum probatus fuerit
Et Sed quia iam mediatum vel di-
visionem tam formaliter de hoc
ipso dividendo secundum ut dicamus
quod est corona actiorum contempla-
torum prelatorum Et pro distinguen-
tur qui constituuntur Sed tam for-
malem sit distinguitur ut si tria
fuit Attendite ad eum et illuminami-
ni Et qui ad eum debes attende-
re Ad huius terius ut illuminetur
Ad meditum in fine ut sanetur
Ad rectorem Rausagum ut libet
Ad pastorem famelicum ut cibet
Et huiusmodi illuminetur cognitione
sanetur affectione libertur discipline
cibetur in consolatione De
ij De p^o ij Accesserunt ad

eum Dico tecum De x^o cap viij
Accessit ad eum centurio rogans
Dominus puer meus in domo iacet
paraliticus De iiij^o cap viij Acce-
sserunt ad eum discipuli dicentes Domine
salva nos perimus De iiij^to cap
vj Accesserunt ad eum turbe
ut pascerentur Ite sed forma alia
sic Attendite ad eum timore
non sublimitate Etiam filii atte-
dens ad huiusmodi de sta in timore
Sollicite non sequitur Etiam vo-
que quod accit etiam seminat atte-
de ad sapientiam Benigne non dupliciter
Etiam Accessisti maligne ad dominum
Devote non fallaciter cap xvj
Accesserunt ad eum Pharisei et
saducei temptantes eum Ad tam
finalem pertinet huiusmodi divisiones
Constancia est De p^o in
Ad despiciendum / dicitur ipso
Ad aggrediendum / De iii de
Ad sustinendum / stanciam in
Ad perseverandum / aio ut con-
tinuam tempnam
illum De z^o Iudith vlt. hor-
ruerunt perse constanciam eius
et medi audaciam eius De
ij Machabeorum viij Constantes effecti
sunt pro patrie legibus pati et
mori De 4to j. Paralip xx^o
Constantes estote videbitis auxilium
dei in nobis Sunt et alie divi-
siones secundum modos theologorum magistrorum
primum ut cum divisio sit penes
status gradus virtutes actus
Status sicut incipientium proficientium
perfectum activa contemplativa.

plati Item cotinen[u] coniugalis
vidualis virginalis Item pugn[u]-
tes morientes. regnantes Ite via-
tores comprehensores et huiusmodi.
Gradus sunt in progressione ut
cum dicimus dilationem anobis dicit pos-
tulat postulationem probat. probata
remuneat Secundo in pe. Iustitie
virtute in fide in virtute scientiam. in
scia pariam et Virtutes sunt virtutes
et vicia Ad huiusmodi reducuntur tres
divisiones. n[e] gre. ghe vel tulhe
pene temp[omnibus], Actus sunt corde
ore. operibus. cum effectus rerum inte-
tionis ut cum dicimus Pro nobis e.
Intentionis ductiva Affectionis
inflammativa Corporis expulsiva
Gaudii mentalis expressiva Item
peccatum deum contempnit, proximum vel
se ipsum corrumpit. proximum ledit.
Vel[t] Anima[a] h' et h[t] sa[t] etiam
de aliis Species go etiam mo[m] divi-
sionum divisionis vicium. Divisionis
artificium Divisionis prima[m] et co-
munem mo[m] habens et theo[ta]
et magis tali sermonibus quam col-
lationibus proprium e. Pe[z]

Tercius e mo[9] collectivus
sive rotinativus quisit ser-
monis. h. 4[or] species rotinationis
Silogisticam Inductiva Ex-
emplare Enthimea[ta] Psilo-
ismos dilata[z] sermonis ma[u] sit
quicquid perdit. anima. corpus. fama.
peccatum. fugienda e Ebrietas e
huiusmodi go fugienda est Item
vio bono secretum committitur
ebrio non non committi[z] go Ebrius
vir bonus non est Item turpe
e s' plus ingerere quam capiat
homo Sed ebrius plus ingerit s'
quam capiat ho go turpe e eb'-
rium esse Item turpe e quod vecu-
diam removet ebrietas e huiusmodi
go turpis go turpe e esse ebrium
et huiusmodi Ad huc aut modum
valent argu[ta] supra. s. modos
h[um]ndi in silo[mus] qui sunt qua[or]
s. propones sumne Sum non quo[ub]
unum quodque d[z] posse dividere z[m]
drias meme. 4[m] sil[ncs] con-
siderare propones aut sumne demum
a' probabiles a' autentitas proba[les]
ut credendum e ita ebrietate Autenti-
cas ut i[d] Seneca Nichil a[d]
e ebrietas quam voluntaria insania
Item ubi animum nimia vis vini
possedit quicquid mali latebat
emigit Non facit ebrietas vitia
sed protrahit. tunc libidinosus
ut cubi[lia] exoptat sed cupidita[s]
suus quicquid petierint sine dila-
tione permittit Tunc impudicus
morbum confitetur. a' pub[tat]. tunc
petulans non linguam non ma-
num continet crescit insolentia su-
bia. crudelitas. sevo. malignitas
livido Sim[m] non instru[tu] est
quo[ub] unumquodque d[z] posse divi-
di. de quo s. in parte decima est
Nam ebrietas cum expressum
dicat multiplex d[z] Ebrietas per
excessum Erroris in ronabili
Doloris in irasci[h] Amoris

210

in concupis. Sermo ysa. xx
viii. nesciuerunt a vino et pre ebrie
tate errauit. Sermo. Treno.
vlt. Ad te ueniet calix. me
baberis atque nudabis Treni. c.
Inebriauit me absinthio Sermo. Can
v. Comedite amici mei et bibi
te et inebriamini karissimi. Ad hunc mo
dum reducatur ut distinguamus ebrietatem
que facit ebrium et que ebriosum
Sunt enim distinguere possemus secundum
duos modos. Dicit Aristoteles cum aliquis
vino grauis et compos sui est
Alio modo si solet ebrius fieri distinguitur
et. tercio modo ebrietatem quia quedam
est ebrietas accidens ex ignorantia
virtutis vini et infirmitate potestatis hec
pena est et non culpa quia involuntaria
non est culpa qualis fuit in Noe
Vnde Glossa Noe inebriatus est quia
forte nesciebat vino posse inebriari
Est alia ebrietas actus ex concedente
potacione et libidinosis hec pena
est et frequenter culpa Est etiam
ebrietas libido que est ex concedente
potu et hec culpa est. Tercium
instrumentum est differencias inueniemus. Incidentes
enim quotidie quamuis differunt. Incidentes
enim quam non. Ut cum duplex
ebrietatem nota. quod est quamuis voluntaria
insania hec est vini sed aliquando modum
sed quod est in actu. ebrietas. ligata
penitus tamen in hoc est differencia quia
ebrietas est breuior. sed insania prolixior
Vnde tercium solum ipsa quam insania
Quartum est similitudines considerare
Vbi glossa Sicut musto dolia rum
puntur et omne quod est in imo et fun
do latet vi caloris attollit superius
Ita vino estuante quicquid in fundo
cordis iacet quasi reconditum resistit
et prodit in publicum Et sicut one
rati vino non retinent sed reiciunt
cibum sumptum Ita effundunt ipsi nec
retinent secretum commissum sed confessum
dunt quod suum est et quod est alienum Item
sicut fatuus mens est cum illo Ita non ebriosus
Ebrius enim qui seipsum ignorat Sermo
bia et patet explanata post verba
Vagos habet oculos et gressus errante
virgine capitis. concepciones mira. Item
tota domus ei videtur quasi mobilis et
humor Et sicut ad apponere solis
oculi nimium obtunduntur Ita ade
bricte uel nimia vini sumpcione
animi efferunt et relicta naturali man
suetudine feroces efficiuntur Et sicut
piscis cum auidis faucibus properat
ut glutiat escam repente hamum
intra fauces recipit. Ita ebriosus
intra se vinum nimium sed suscipit
quod ipsum ad opera nephanda impellit
Item ut dicit Basilius in re. sua
homo racionale animal qui brutum capi
tur et dum bibit bibitur. Post Sermo
glossa modum sed inducimus quod sit
quod ...ult peticionibus vini vle
colligi Vbi glossa Scripture apostoli martires
Confessores virgines per multas tri
bulaciones intrauit in regnum celorum
Ergo per tribulaciones nos oportet in illud
intrare non per ebrietates Item cogita
quas clades ebrietas fecerit

hec acrimas gentes et bellico-
sas hostibus tradidit / hec multis annis
defensa menia bello patefecit / hec
generosissimos et ingenui nobilitates in
alienum arbitrium redegit / hec i-
nvictos ante merore domuit. Post
inductum secundo enthimematicum Quando
una propositio retinetur in mente quod fit
maxime plateam enigmata pos-
tulando inditum ab auditoribus et
relinquendo conclusionem exemplum hic modo.
Homo stultus esset qui abiecta
dignitate humana vellet volutari in
luto sicut porcus, ac redire ad vo-
mitum sicut canis et induere mores
brutales. Sed ebrius est huiusmodi
Item ymo stultus esset qui velaret sibi
ipsos oculos et funiculo ipso collo
innecteret quo traheretur ad suspen-
dium. Sed ebrius est huiusmodi. Hic modo
usus est Nathan ad David et dominus
ad Iudeos in parabola de agricola
Et iste modus enthimematicum nomino vel
enigmaticum quia latent plurimum modo
predicator confodit et a simplo indicata
et alias exemplum relinquitur conclusio quam
propositum nostrum et intencio se exponentia
vel ex alia causa dimittitur. Et Post
enthimematicum secundo exemplaris quando dicit
ab inductione causa ipsa fit in pluribus vel
autem in uno ut quando singillatim exem-
ponimus et exquirolis inferamus ubi
g. Loth qui non vicit Sodoma vi-
va vincit ergo ebrietas fugienda
Item Allexandrum Macedonem tot vinced
tot prelia tot hiemes pugnas vita

locorum et temporum difficultate tot ma-
ria tot flumina tuta dimiserunt in-
cit bibendi intemperancia. Item nunc
Allexandrum Clitum virum bonum et fidelissimum
in epulas transfodit et amicum fratrem factorem
mori voluit. Hic est modus pulcher
perplexa. in omni materia adhibent di-
latacionem materie in sermonibus multum
valet. Hec loca dialectica principa-
liter et maxime rethoricos de quibus
ad presens suppetit de omnibus de rethoricis
tractabimus. De Quartus

Quartus est modus exponendi hic
quod fit in sermonibus. Primum
est cum nos concordancias exponimus.
Secundum cum propositas exponimus. Tertium cum
exponendo diversos sensus quinimo
Quartum cum expositionem confirmatione et
sensuum valentes proprietates verum inspicimus
Circa primum s. concordanciarum induc-
tionem hic attende quod inducit puto
quasdam vocales Et si thema fuit
Domus mea domus oracionis voca-
bitur. Preveris de hac domo scribitur
in eis. Pax huic domui vel
consimile inducatur quasdam reales
et non vocales ut cum dicitur fides
sine operibus mortua est. Inferes de-
bet in Genesi dixit Rachel da
mihi liberos alioquin moriar. Ubi Rachel
que interpretatur videns principium fides
meretur pulcros opera in caritate fiat
Inducuntur etiam quasdam concordancie
hystoriales vel figurales ut cum
dicitur venit populus ut sequeretur
eius vestigia gentiles sive pecca-
tores quia cum scriptum est Thobias

cutem in diages die l.ma post actu
pascha data e, lex moysi. et spi
ritus datus e die l.ma p(ost) pascha
dni ubi multu(m) nate e p(re)dicatu(m) stud
scripturaru(m) iustitia. Sc(iendu)m e tu(m) aut
tor(ita)tes p(ro)ponat exponimus h(oc) diuer
mode s(cilicet) vel disting(uen)do vel ex
plicado vel int(er)p(retan)do vel cas assi
gnado Disting(uen)do ut si dupls pe
tite et accipietis q(ue)rite et invenietis
pul. et ap. nobis Distinguimus ex
p(ar)te subd(it)o(rum) Petite ore. q(ue)rite cor
de. pulsate ope. vel ex p(ar)te peti
bilium Petite indul(gen)tia Q(ue)rite g(ra)
tiam Pulsate ad gl(ori)am. Vel ex p(ar)
te petentium sic Petite incipientes
Q(ue)rite p(ro)ficientes Pulsate conte(m)pla(nte)s
Vel ex p(ar)te h(abi)tum sic Petite i(n) fide
Q(ue)rite in spe pulsate in cari(ta)te vel
ex p(ar)te mo(do)r(um) Petite in orone Q(ue)ri
te in l(e)c(ti)one. Pulsate in deuo(tio)ne.
Explicado ut si thema sub Ac
tingere gl(ori)o tuo sup(er) fem(ur) tuu(m)
potentissime Explicto suple(n)tum sic di
stinguit(ur) potentie co(n)iugati. potentie
g(e)n(er)e Potenti(ssi)me v(er)sus Ca(pitu)l(u)m
Cant. Incebamus Ra(ti)o Cai sic ap(p)o me
ventes in cor(de) caiores Eccui accor
Rim bta resumpto cor(de) et b(e)n(e)d(ic)i
Int(er)p(re)tando ut cu(m) p(ro)posito notabilo
diuersis eius int(er)p(re)ta(tion)es respiciat et
ea que magis nobis congruit sumit
et de una t(ra)nsla(ti)o(n)e ad alia ver
tim(us) Sicut cu(m) in sac(ra) sc(ri)p(tu)ra tu(n)s
la(tio)nes viii p(ri)ma e lxx int(er)p(re)tu
2am 3am 4am faciunt Aquila

Simachus Theodotion Q(ui)nta
e vulgata editio cuius auctor ig
no(ra)t(ur) Sexta et sep(ti)ma Origenes
cuius codices Eusebius et Pam
philus vulgaverunt Octava e Ie(roni)mi
q(ue) ceteris antefert(ur) Causas assign
do. tunc dicis q(ui)a plurima pluima
vel p(ro)pt(er) exterior(e)m occupatione(m)
vel p(ro)pt(er) p(ri)or(e)m detestatio(n)em.
Vel p(ro)pt(er) p(ro)ximor(um) co(m)passione(m)
Vel p(ro)pt(er) ratio(n)is subu(er)sione(m)
Sicut q(ui) clamabat diues se ma
g(is) cruciari in lingua qua(m) refri
gari petebat ca(usa) fuit q(ui)a lingua
Q(ui)nta ad se(met)ip(su)m impingit mor(e)
inhonestate p(ro)p(ter) v(er)ba libidiosa et
scurri(li)a Q(ui)nta ad p(ro)ximu(m) impu
gnat cari(ta)tem p(ro)p(ter) v(er)ba litigiosa et
p(ro)uocatia Q(ui)ntum ad deu(m) im
pugnat su(m)ma maies(ta)te p(ro)p(ter) v(er)ba blas
phemia et iactan(tia) Su(m)ma v(er)itatem
p(ro)p(ter) v(er)ba menda(ci)a Su(m)ma v(er)itatem p(ro)
v(er)ba adulatoria et detractoria Sic
adhuc modu(m) p(er)tinet q(uod) dicta tu(n)c
ad effectum. et cu(m) de(n)ug(e)nt(ur) loqu(e)re
effectus eius tangimus Quartu(m) e cu(m)
exponendo diuersos sensus quinq(ue) ut
cu(m) exponimus ad p(ri)mo hystorice 2o
allegorice 3o moral(ite)r. et h(oc) dup(licite)r
vel tropolo(gi)ce vel anago(gi)ce Nam
hystoria docet quid sit res. p(er) alle
goria instruit(ur) fides, p(er) tropolo(gi)am
informa(n)t(ur) mores, p(er) anago(gi)am sur
su(m) eleua(n)t(ur) contemplatores Vnde et
Ierl(usa)l(e)m ciuitas e(st) in lib(ris) et ciu
sp(irit)ualis et ecclia militans et eccl(esi)a
triumphans. post hystoria(m) fundatur

Allegoria fabricat et sup edificat
sensus uo moralis siue sit tropo[lo]gicus
siue anago[gi]cus consumato edificio p[ro]-
tectu coloris induit De quibus m[ult]a
Sunt et alii modi exponendi scriptura[m]
sacra[m] quos Abbas Joachim in
li[bro] suo que[m] appellat concordiam
po[nit] et si rem sic id determinat in
parte quarta in principio Exemplum est cum
diuersis rerum p[ro]prietates insinuat ut ubi
gratia lepra est infectiua contac-
tu corruptiua in progressu offen-
siua in aspectu Separatiua a com-
uictu Sic peccatum est inuolutiuum in-
fectum ingressu corruptiuum in
conspectu dei offensiuum A bonorum
consortio exclusiuum Adhuc mo-
di reducuntur ob capaciores et me-
thafore etiam interpretates Et c[etera].

Expetunt inspirante deo scri-
pturis sacre cum est titu-
lus de conditione doctoris rest-
tat p[ro] scriptura qua licunq[ue] maio-
bus difficilior et diffusior quam alia
de doctrina vel hominis pertinere ad p[re]-
dicatores. h[oc] oppinatur petere Sed
quia de qualibus et statibus festini-
tatibus ad pie mesie ipsam Allegorie
quatuor scribentes cum principio et prece-
to nos expediuimus modo de hiis
que pertinent ad diuersa statuum et
officiorum genera put deus dedit sub
magnis et titulos subnectamus

Incipit libellus de modo ad-
discendi editus a fratre Gilber-
to de ordine fratrum minorum
ad Johannem p[re]positum Brug[ensem]
filium Comitis flandrie.

hic desiat c[apitul]a p[ro] in qua
ponit s[er]mones de di-
uersis statibus de quibus
hic dicit et b in p[ro]cessu

Incipit epistola in qua declarat
cur aggressus est hoc scribe[re].

In xpo b[e]n[e] kumo in [...] officium
studio legere olim p[ro]p[ter] parisius
militati magistro ? hach de insu-
la. Fr[ater] Gilbertus de tornaco de
ordine fratrum minorum Salutem et
amore debitum h[uius] tal[is] affectum ?
monet intuere Si accessit omnis
ad capiendum et opera b[e]n[e] laua postu-
let assumenda Sub hoc uulgari
prouerbio requirit honorem et pecuniam
montium et aut ? no magnum et
religiose ligatum et negociis occu-
patum flagitatis enim instantiam me
ut de modo addiscendi scribam quod q[ui]
se modo vir discipulus valeat et de-
beat informare Ve no[n] multo
lector indicio dum ad ? epulas
appriare nos inhiat aspicio. quas
illi fastidiunt qui languescente
stomacho lacessiti p[ro]bo ducuntur
et obprobrio toti mundo Sed nos qui
parua legere affluitis qui studium
parisien[se] reputantis quid me vndas
plenissimas influentem et redun-
dantem fluuiorum tam aridi et ?
pauli hominis aquam despicabilem
petatis aut sitatis Sed quia non licet
ut credo sciam inflatiam h[uius] cari-
tate pietatis edificatiua ?
put diuina gratia donare dignabi-
tur ad nos ad opus mi discipuli
mihi mee rustica rudimenta co-
mo scribam et opulentis ferculis nobis
uelut quosdam herbas agrestes
apponam habetis eum et hec potestis

ad manum doctum dedisti na sto-
laui Quintilianum de institutione
oratoria, Plutarchum de instructione
Traiani, Ciceronem ad filium, Var-
ronem ad auditorem attemesem
Petrum filium alardi quem abelart
vocat ad bugonem, Richardi filium.
Iohannis Policraticum et plures alios
quorum dulcedo melliflua non
sic auditores possit extinguere res-
tringere dissemina copiosius inforcere
Sed quia non cottidianas delicias
viliores esse sapiunt, ut dum cibus
grossior ne de fastidio sumitur ad
subtiliores epulas avidius redeatur
vobis nullo coloquintidas agri
quas vetula farinula condiat he-
lizei, possem apologia multipli-
cem texere. Cheremone cum aba-
nis fere propter nequivero talibus
instruere. Sed quia quam divina fauce-
te gratia prius valedixi cathe-
dre magistrali, et theologice lectioni.
contulit me admonitionibus honus
sabbatismum quasi naufragus ad
portum recurrens [illegible] [illegible]
nemus poetarum quibus maxime
in talibus est utendum Sed quia in-
mia mea demittens supplicatione
utriusque dissemina puer nobilis et bone
indolis devicta dilectione, recto
fame mee dispendio quo tan-
tor abenulis [illegible] corum que
dispensantur in manibus studio, quod peri-
culi attemptabo confirmationis
fiduciam constituens penes ipsum

aput quem ut remanet impressum
Et hic dissemina bonitatis et inge-
niositatis mee ut ad utilitatem ipsius
plenius laborem. tamen hic cui velit re[illegible]-
tat officium ut per materie competen-
tiam sermonis excursu multa dicantur
que hic ei ad ipsius non pertinent, tamen
ipsius gratia cui scribitur ad aliorum
proficiant utilitatem Et sicut ingres-
suris domum que in domo sunt
ea diligencius intuentur Ita ad dicen-
dorum evidenciam tituli super limi-
nares in locis propriis apponantur
Tractatus igitur iste duas habet
partes In prima agitur de modo
addiscendi In secunda de modo vivendi
et de modo addiscendi, primo de
hiis que pertinent ad inchoationem
doctrine, 2o de hiis que ad pro-
fessionem, 3o de hiis que ad con-
summationem et perfectionem, Et de hiis
que ad inchoationem primo in generali
2o in speciali In generali continentur viii
capitula In primo epistola ponitur in qua
causa declaratur cur aggressus est scri-
bendi officium In 2o invitat eum
cui scribit ad studium, in 3o [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nobilium, in
4to dampnat in nobilibus usum
armorum, in 5o proponit studii fructum
et premium In 6o ostendit expedire
discipuli primarium, in 7mo studentem
invitat ad bonum consortium In
8vo propositum [illegible] primum co-
[illegible] Hec nobili Iohanni [illegible] Burgundie.
Hec est pueri proposite filii comitis
Flandrie qua regio [illegible]

vigente sanguine gravitatem hoc
opus adorior / et fratribus meis im-
to ad studium et exhortor / licet
sancte desiderantes / In eorum desiderio per-
mea / perseverans veterum exempla
considerans / et operibus omnibus divitias
et appetitum ambitionis supra. licet
quare stare desideres ut amor tuus vo-
luntaria distendi affectio possideat
at et inflamet. non huic tabu-
negligentia tepiditas vel remisse. non
fastidiente stomacho ut languente.
Ideo sapiens dicit / Sapientiam amavi
et exquisivi a iuventute mea et
quesivi eam in sponsam assumere
et amator factus sum forme illius
Unde legitur de beato Gregorio naza-
zeno in prologo apologetici sui quod ipse a pu-
ericia custodiens illibatum signaculum
castitatis / cum philosophie studiis iunior
apud Athenas floreret / vidit per so-
porem se sedenti et legenti duas
satis decoras dextera levaque se-
nas consedisse Et cum ipse quere-
ret que nam essent amplectentes
eum dixerunt Nota tibi satis et
familiares sumus / altera ex nobis
sapientia altera castitas dicitur / et iusse
sumus tecum habitare quia iocundissime
et iudicium in corde nobis habitaculum
preparasti In licet ergo desiderio per-
severans. Unde legitur in Ecclesiastico. Fili a iu-
ventute tua excipe doctrinam
et usque ad canos invenies sapientiam
distendi Amor ergo distendi semel
admissus egre omittitur.

atque in desiderio continens sua se vo-
luptate perpetuat / et cum vita hominis
limitatur. et post vitam hominis ulterius sa-
pientia perseverat Sicut Ieronimus dicit
permanet usque ad conspectum dei Ieronimus ad
b. Ieronimus / ex post dicens ad paulinum
Dicitur in tribus quoque scientia nobis
preveniet in celis / tam modo et im-
perfecto que est in scientia evacuabitur
secundum apostolum. scientia desiderata Ieronimus inquit
moriens dulcedinis delibavit que
est in studio / ut tamen aceto iniussus
abstrahatur vincto / Veterum exempla con-
siderans legitur quod Salon temporibus suis atte-
niensium prudentie gloria fuit cum
in ultimis laboraret assistentibus
amicis suis et inter confabulantibus ca-
put erexit Interrogatusque cur hoc
fecisset respondit ut cum istud de quo
disputastis percipiam moriar Car-
neades philosophus laboriosus sapie-
milies nonaginta annos continuavit
et consummavit in studio. Et sapiens
est vir grecie Themistocles
cum expletis centum et vii annis
se mori cerneret / dixisse fertur se
dolere quod tunc egrederetur a vita quando
sapere cepisset Plato lxxxi scri-
bens anno mortuus est Et So-
crates Nonaginta novem annos in
docendi scribendi labore implevit
Taceo ceteros philosophos Pitagoram
Democritum Xenocratem Zenonem
et Cleantem qui iam etate
longeva in sapientie studiis floruerunt

Ad poetas venio, homerum. he
siod'. Simonidem, tesiore, qui
grandes natu cigneum nescio quid
et solito dulcius intra mortem
(Sophocles) tetinerunt. Sophocles tu
per nimia senectute etrei famili
aris neglientia a filiis accusaretur
amentie Edippi fabula quam
nuper scripserat recitavit, iudicibus tum
sapientie et etate iam fracta speci
men dedit ut semitem tribunalium in
favore theatrale converteret. Ni
mirum cum etiam Cathos censoris
et rome quondam desertissimi iam senex
grecas litteras discere non erubuerit
desperavit. itc homerus refert quod
de lingua nestoris iam vetuli et
pene decrepiti dulcior melle
oratio fluxit. Divitias et appe
titum ambicionis et studii dilectione
supra. vel saltem opera Sicut scrip
tum est in proverbiis: Accipite dis
ciplinam et non pecuniam doctrinam
magis quam thezaurum eligite me
lior est enim sapientia cunctis opibus pretio
sissimis et omne desiderabile non potest
ei comparari. Socrates cum pater Democri
ti filio suo tantas divitias reli
quisset quinque operatum regis Xerxis
potat portare. Democritus pre
mortuus suum donavit patrie, et alte
rius in discendo et docendo
suos dies continuas studiose mi
liciam consumavit in aurea pau
pertate. Crates ille thebanus pro

iecto in mare non pro pondere
auri. Abite inquit divitie pes
sime ego vos subingam ne sub
mergar a vobis. Anaxagoras
cum per longa tempora studiose in
patriam redisset, possessiones suas
quas relinquerat desertissimas
invenisset. Non essem inquit salvus
nisi iste perissent. vbi Socrates
fuisse dicitur Plenius studiosum
sed non se mediocriter pauperem opi
nor. Ptolomeus quod nobis deus contu
lit copiose vnde scolarem mili
ciam continuare possitis desideratis
peto, supplico me indolis iu
uenum laudabilis continuare studio
plenioris et placidum et probe
sitate acquisitam suspecta conditionis
vos impendere, totum vos impe
di circa sapientie scriptacula, cuius ac
cessoria et consequencia, testio
Salomonis venerunt bona tempora
lia pariter et eterna. Hic apparet
qualiter debet esse exercitium nobilium
Est autem magne studium
vicore nobilium exercicium
litterale vnde Antiquitus beata res
publica censebatur quia et philo
sophi regnabant et reges phi
losophabantur. Vegecius vero de re
gimine renatus in libro 1 de rebus
militaribus ait. Non magis quam
decet. vel meliora vel plura
scire quam principem cuius doctrina
potest omnibus prodesse subditis. Idem
ait. confirmamus exemplis

Precedat q Allex machedo de castris ꝯtorꝫ que Ginnasiu leale, non sub Aristotile studiu coti^m magnifica^t et extulit vnice sum, et lis quibusdam inicibus al-lex^r no cacuit ut in sep^mo li^o Iustini historiogphi le^z. nq hor aphia rediutamt sed p phiam a-plis tepauit hu et sapi^tes dixe-cut ut ci^ud ee phiam q victori-am paru tepisti^lud z abstine-cia. Leximus et adisti^lib ypocrat exp̄ssam dili^t in tabula quondam effigie sui doctoris, que cu fuisset philemoni optio ei^9 tpis phizio-nomo deportata et dili^t inspe-cta pnuncia^t sui mdicaud di^x eu-tm hec eet signa viru luxuriosu et amantem coytu Oz dista lib indignatib et arguetib ciuib atte, vt pote qui de vis optio. talez reddidit rom Redeunt ad ypocratem, refunt qd audiere dixit, ie philemone cosite^z optie iudicasse, sz aoze phie et hones-tatis dixit se cupias cordib sui uicisse et attepisse pstudiu qd fuit denegatu ne^z pro-cedat Iulius Cezar de ipatu romanorꝫ qui in litatorio sta^o
fuit tatis fuit ut sil dixisse legat^z imparia litarꝫ, quis in peicia mic-tiuilib ipe eet leges indicam-ponorꝫ doue ardentis ingenij qualr in lris exc^rcuit pdicat

bisextilis subtilitas qi inue^t pre-dant et reges vetis testa^ti. Da Ezechias z yosias qui cosilio lra-lis pruden^e iudicauit pp^les mei-tate sicut sc̄ptu e Iudex sapi^s iudicab^t ppl^m suu, et pna^tus se-sali stabilis eit. postulat da^d adiuo ut sapi^a et sciaz doceat^z et dus se meo viuu^s; cor suu inienisse leta^z precedat et quo Reges cristi^a denom re^a testamti Constatinus Theodosius Iustinia^9 et leo et alij pncipes xpianissi-ne qui pp^m rexe^re, no magis forti armorꝫ qui militia litarꝫ Reue-ros puerib^9 nota e magni de-decoris filios hre degnetes tam pruden^e q virtutis expertes, quos hre debent sapie et iusti^e suc-cessores Qz enim dissimulari posset vtrūqꝫ in hoie plebeio no ptē-quam^t in p^na publica in homine quoslib. Si nobiliu filij q adcul-men honois in pp^o dent eligi cu maioi diligen dent apuci-tia erudi, ut dediscat malicia benefi^o litarꝫ et assuescat i bois opib colloce simul et memora-landa^lm exemplorꝫ *Hic dap-nat in nobilibus vsum animi*

Sed vides exemmus qsdam nobiliu filios et maxime cle-ros in rebus friuolis occupari ceteroqꝫ litarꝫ studio nimium indulge animo tualind naui hc est sermo quod dampnatur

in tegumento poetico exo historia
co documento philosophico incitamento
philozophistico De tegumento
poetico pz exinnanitione tamen tetur
poete resunt ab animis devorari
est in quantum tamen ff qui renascens
ut sit ut possit sepe pure tetur
Nonne satis ab animis devoratur
qui hac curiositate animi torquetur
Quid eis cum animis q̄ certa
beneficia susceperunt q̄ prudenter omnibus
non ludere in animis debuerunt Pred
et dampnat et arguit Satiricus
~~singula~~ vel secularis ymmo gentilis
inquit Imberbis iuvenis tandem qui
custode remoto Gaudet equis
canibus et aprici gramine campi
Cereus in vicium flecti monitoribus
asper etc que sequuntur De exo historico
legimus quod plures aues ac
matas intulit grecie ad eorum so
lacium quorum putes in acie troi
ana occiderunt Sed tu vir pru
dens filium suum thelemachum
occupari voluit huiusmodi vanitate
Censura quoque clemencie sed dementia ma
ior sustinebat doctor catholicus
in discurso quod gentilis abhor
rebat in filio Cum marcellus
nepos augusti sollicite versaretur
in animis capiendis quesivit ab
eo virgilius utrum mallet avem
crimari in animi captione vel muse
cam vel muscarum captivitate re
lata ad anulum qui peteret
muscam que aucupari muscas
abigeret universas Cumque petitionem
moris effectus impletur malleum eos
here muscam virgilius que avibus no
cumenta tolleret muscarum quod aves
sumptuosissimas que in lege domini in
munde sunt et ab eis sacrificio repel
lunt et quod vere huic exquisita nec no
gnoscere sed degeneris corruptela qui
forcior in eis muliebris quam feminis
quam masculinus sexus existat
De documento philosophico legimus in libro Ba
ruch ubi sunt aut qui in animis celi lu
dunt et subiungitur visio brevis et
similes exterminati sunt et ad inferos des
cenderunt Studium quoque filiis per varia
pro quiete cessu conatur modo
debito vitatem utique quietis
meditacio et diligentis vanitatem
reges gentium et qui dnantur
corpore quod bestialis sunt solacio vel uti
solacio nesciunt vel non putant pro
solacio animi et desolacione su
latum animi et de dilunus trecani dum sed corpus ali
a quamquam recepit et furabitur vos
quam non sit Non bene quemunt
ut in una sede morantur aucupiter
et liber studium vitatis et ocium
vanitatis vel negocium Denominate
to philosophico pz Sciam enim potius
ut indeque eos repellere qui as
tis illectam laqueis detineri in au
cupium voluptate Cum enim sua cor
mente desideret statum quam vacant
animis tot huius innumerabiliter occupa
tum Via animi predicare nabor co
gnoscere quam distinguere regime
to corruptio domesticacie in eis
audaciam susceptam infurentes

supervenientes curae multum conquisitis
temporibus. operibus. ope et impense que si
quis plenius inde desiderat epulas a-
quile Simmachi et Theodotionis
ad Tholomeum Philometorem re-
gem Egipti si habuit legat. Angus
de amico reparatum agitur morbis
quibus morbis medicus debitis la-
tius prescientia firmius in terra regibus.

Hic ponit studii fructum et

Semper dimicatum. Primum
Stos ad Athletas homines
adversos exhortatur et bravium
vel coronam primo proponit ut dum
viderint ex regione intendens tenere
adversus / tenere ad certamina / currat
avidius ad agonem. Unde qui suae stre-
nue contendat ipse addiscendi se aviditate
parat et coaptat fructus autem eius est
Agnitio veritatis Acquisitio sanctitatis
Unio honestatis Possessio felicitatis.
Ergo veritatis agnitio fructus est studii
per quam potest anima a tenebris ignorantie
liberari. Anima siquidem per carnis
tenebras infusa contrahit ex eius
corruptione caliginem ignorantie in
intellectu et putredinem concupiscentie in affectu
et in istis medicina est scientia liberalis
Ista et ipsa regit affectum et illuminat
intellectum. Unde Seneca in epistolis tale
est sapientie anime qualis mundus
super lunam semper illic serenum est. Sic
idem loquitur. Nos stulti per tra-
ctatum tenemus primo quia illa non
fortiter repellimus. 2o quia illis que
a sapientibus viris recepta sunt non
satis credimus sed leviter eis insistimus

studii

et modicum tempus impenderes scien-
tie credimus studio satis esse. Ceterum
ex verbis adulatorum nos optimos
esse credimus. Vis imitari nostrum
Alexander invidia negaretur in ob-
sidione cuiusdam urbis tenuit mu-
ros / et dei bellica menium
quin sagitta ictus persistit vere et
intenta agere perseverat / Deinde
cum represso sanguine siti vulneris
dolor crescet et crus suspensum
equo paulatim obtorpuisset coactus
abscedere omnes inquit iurant me
esse filium Iovis sed vulnus hoc hominem
me esse clamat. Idem et nos fa-
ciamus cum nos adulatores infa-
tuant dicamus vos me dicatis esse
prudentem cum pauca sint que
apertius videam veritate. Item Al-
exander cuidam cinitas agrorum et
dimidium rerum omnium promittenti
eo inquit proposito in Asiam veni
ut non id acciperem quod dedissetis
sed ut id haberetis quod reliquissem
Idem philosophia in rebus non suis inquit
habet tempus acceptum quod nobis
superfuit / sed id vobis habebitis quod
ipsa redigeo tempus habet colite me
te / huic assidete / hanc colite / ingens
intervallum inter te et ceteros fiat
Acquisitio sanctitatis fructus est stu-
dii. Unde Bernardus sermone Anima inquit
sciam septuare et carnis inca-
no amabis. Terra mente qua sapi-
replet qui in studio se exercet
ad profundum inducit / qua postquam

impleunt viciorum membra perfectus
resecatur. Corpus per destemperantiam non
ea timor angustat, non libido to-
maculat, non ira dilaniat, non
superbia elevat, non stenodoxie
vanus fumus eventulat, non ea a-
gitat furor, non stimulus ambicionis
exustrat, non avaricia contrahet, non
deicit tristicia, non invidia thabescit
omnis sensus corporis divino quodam
cultro puritatis, oculorum abscindens
petulanciam, aurem pruritu erra-
dens, gustus superfluitas suam retes
appellens, lingue procacitatem pertina-
tenus dethenens, meretricios odores
excludens, naribus tactus pruriosam
molliciem eradicans. Unde Seneca
Sit adversitas utrique sunt verba
sint opera. Racio enim parum aut
nichil perficit ad virtutem, hoc enim vim
est. maniosa sciencia que non adminicu-
latur gratuita actione. Philosophia autem
contemplativa est et activa, unde
in suis epistolis Antiqua sapiencia
nichil aliud quam facienda et vitanda
precepit, et tunc longe meliores
erant viri, sed inter doctores disputa-
re non vivere. Studium utique non cogit
nos ad instituta et edocta, et ad
summum assidua exercitatione perducto
Unsio est honestatis, est finis
studii. Ideo si utique omnis est honestas
que perficit ad virtutem, quid non
pretendet ex tribus honestate. Unde
et disciplina honestum cultus extima-
ctum magis reddit sciencie discipline.

Est enim disciplina, scilicet Hugonem omnium
membrorum motus ordinatus et dis-
positio decens in omni habitu et actione
Hugo super Ruach: compositum reddit
corporis statum et habitum mentis
dicitur submittit, superba de-
ponit, multum operatur, oculos ligat
cachinnos cohiet, linguam mo-
derat, gulam refrenat, iram sedat
intestium sorte hoc et silva perdere
opera. Et maiora sunt que ini-
dori latitat officina. Unde
ea tam dixit Virgilius proximum
quam adulatas colubras non
movet nec supplicio, nec prosperi-
tate trahen vana et in prosperis et
in adversis mentis habere constantiam
initum et actum eorum oculo
intuetur ad eam similem sic con-
formare, qui facit solem suum
oriri super bonos et malos, que
omnia nobis natura sapiencia permittit. Ve-
nerunt magis sapientes omnia bona
pro omnium sapientum. Et in naturalibus
honestas prima. Illius vero duci
sua et vero ymaginem secunda sunt aliquid
horum sunt. Nemo eam imitatione
virtute racione indiget eius se
in eo statu perstitit. In pena
repulsa, in accusacione, in provin-
cia, in racione vero exitu in morte.
Socrates pessimum semper potu
asperam iactatum nec hylariorem quam
nec tristiorem vidit. Suetam honestatis
equalitatem in omni inopia fortune
possessio felicitatis eterne fructus

est studii ff. i° ka. videte inquit
quia modicum laboravi / utrique int[er]
tam noticia sapie[ntie] huius labore et
inveni mihi in multam requiem. quia
pro adeptione vere sapie[ntie] quesivit aug[ustinus]
in divina luce / unde prosper in fine
tercii libri de vita contemplativa
Ubi est fidelium katholicorum plena
salus corruptibilitas nulla / sic mortalitas
nulla. ibi est prudencia et sapie[ntie]
perfectio vel preceptio. nec rerum
omnium cognitio tota / quia sciencia ad
perfectum fuit patribus creatura producta
tunc legeris in hoc vite perfecto dicta
legis divine / de quo hoc quidam sapi-
ens ait quia eius origo sit eterna. in
corruptibilis eterna cognitio vita sem-
piterna indelebilis. inspectus desidera-
bilis. doctrina facilis perfinditas et
perfecta libris / verba que in [illegible] et tu
[illegible] verbum [illegible] / huius libri lectio
[illegible] illuminate / Er-
go adempcionem huiusmodi libri pue-
riet / eruditus sciam de eterna [illegible]

Hic ondit tpus discendi pri-

Nutritor pueris nisi in maximum
tota redactus fuit in pueris
[illegible] pueris perfectum producet in corpore
demumque [illegible] verba [illegible]
agit [illegible] / [illegible]
viscera [illegible] membra dis-
solvit gressum tardat / gestit non
ambulare sed repere. reside simulat
timere fingit / flere [illegible] / quod est in [illegible]
mediato pietatis despexisse prude[n]-
cia est et infirmitas [illegible] / Et [illegible]
[illegible] paulum fecisse [illegible]
[illegible] pueris in [illegible] si in-
terim foveat filios suos [illegible]
ad pueros [illegible]

fere et annos rudimenta pueli
a philibus / conservatum patris et dona
tum id unde anni quibus antiquis
me rursum includere ludo / Item
nos quod sapie[ntie] natalis depositor ut
patiamur puellis in vobis me depen
dere debite nutricionis obsequia.
verba depromere non magne pietatis sed
amoris / teneris famulus nec esta
solida sed alimonia impleti lactis
et maiorum [illegible] doctrina put
pueris ut in eo reliquum tam sue
[illegible] etatis receperunt incrementa
/ Item quia pueris etas pigra est
adhuc agendi et tum maxime ad
discendi. per sciam duplex [illegible]
[illegible] tempus [illegible] etas est abi-
lis addiscendi / etas autem congrua
studiorum principiis duo requirit
ex parte corporis. duo sunt ex parte
temporis. Ex parte corporis non preterea
pueros nimia iuventute ne dis-
scendum in [illegible] senectute / Ex parte
temporis ut tempus temperata hiemis
frigiditatem et estatis nimiam
caliditatem / Nimia iuventus non intel-
[ligit] nimia senectus non retinet. nimia
caliditas et frigiditas facit ictericos et
optusos / Unde Boetius de disci-
plina scolarium / Etate tenerima [illegible]
[illegible] ita septenam ad /
[illegible] pueris libris imbuendis / Ne
sit tempus nimis [illegible] inde
[illegible] fiat membrorum dispositio
vel morborum / [illegible] tamen tempore
est eligendum etiam [illegible] / ne pueri
ponantur ad studium / quia constringet
hiemis obtusitas vel [illegible]

rentl estatis psimilitatis ptinli
guat incrementi. Sunt em sreq
ter hitteria qui diebs tantula
tibz plet studio macipu / nc m
nob arguas supsticiose puit tu
mtatl si nob ydomei te queamq
etatl ita ad hoc ducam rone ne
et gre metha ce sie et theolo c
Natur sit in lib o sup sopnum
scipiol d q in ano sep mo plene
absolui integritas loquendi Vn et
septe voles lre qua di mr mente
hi latinitas casu mo loqas mo
breuis pnunciando v. x vii tenet
malunt ita x.e. et o. q dz hnt
sa st ab e bue e longu o bue
o longu Nos aut tm e et o
stab duab bemg insep mo q ano
pfte et integre quib lo / net
ut in pluibz nox cet pfita
ut dnt si antea loqre. Nam i
a etate dctis satis magni st
e lingua magl phica Vn et
ho sit ctpt modam melig instra
Vn et an. d tpt infates a no
fando d mr ai. h / quosda contin
putria inchoetur. Bre. Sit
tenella e a etas st ut cera flexi
bilis et sic cera ductiblis Ctp
r pssiones faciles in i a etate bo
e puerz adscend ingu dm et
adragstend dmn qd magre sit
in leib ppare. Vn sptu e Tho
bias filiu sui docuit ab infa
cia time deu et abstine abom

pctd Et in pv. le Galois de
scipo Ego inqt sui filius pris
mei tenella, et vmgenita coram
mre mea, et docebat me atqz
dicebat Suscipiat vba mea cor
tuu Tenella inqt qz qd dum
e no cedit / atq frangi qz flecti
qd no tenerz e recipit etfo za
Vn Kuthang h j demstitutore
oratoria Etas inqt hois tunc
maxie formada e cu simulan
di nescia e et papie bg facilime
cedit / ffrangas em atq quam
corrigas qe in puin dirnerint
Ridiculosu etl e. h / Seneca
vide clemetaim sene Vn dicit
Ric cu ffili anime te cptque doc
tria Mechanice sie sit / acrb mi
litais tirones eligit / et vtamq
dfue ne ydonea etate affirmat
qu pubescat. Vn Vegeti renam
h j sit dt. Nc tm celeig statiz
psectig imbuur qe discur apnere
Deni militarl alacitas saltu
st et cursi aut teptanda e qui
st et cursi aut teptanda e qin
st et cursi
coz9 etate pgrestat Velocitas
en e que precepto cpnaco stremi
efficit bellatore. Adolesten b etl
legendi et eligendi st ut ait Sa
lustius Ita si u9 vsus paciens
cat in castil per labore vsum
miliae discebat Melig ei e ut
cecitata Iuuenis causer etatem
no dn aduenisse pugnandi qm
doleat ptrisse. Sheat etia spacia
vniusa distendi Regz ei pina
aut lenis doctna vi armore

Fructuosius deseritur. Et si hec in multi-
litatibus quanto magis in scolaribus in quibus exer-
cenda est puericia, sicut in illis adoles-
centia. quia quo subtilior, quo maior,
quo melior, quo dignior sunt, eo
debet scolaris in illum tanto debet etiam amp-
lius tempus indulgere. Sine sapiencia vel theo-
logie sit. Hinc quidem Ecclesiastes dicit: Omnia tempus
habent ut fiant que fieri debent; habent omnia
tempus quo incipiant, quo tendant, quo
subsistant, quo promoveantur; et tandem omnia
fiat temporalia corpore debet eius se pro-
dens annus comparare. Licitum est suo
tempore abiciendum et non est in suo tempore
eligendum. Ideo in libro de opere mo-
nachorum probatur ab Augustino quod bonum
est omnia geri vel agi tempore suo. Item
libro viii Confessionum invenimus quod omnia
apetunt temporibus suis. Exemplum: multa sunt
que secundum naturam ad perfectionem. Non
est mirum si septemem studio de-
putamus etate cum de sola theologia
legamus Augustinum sic dixisse in epistola
ad Volusianum. Tanta est christiana-
rum profunditas litterarum ut in eis cotidie
proficerem si eas solas ab ineunte
pueritia usque ad decrepitam senectutem
maximo otio summo studio meliore
ingenio conarer addiscere. De.

Hic studentem invitat ad bonorum consortium. Deg.

Igitur in etate debita tempore con-
gruo constitutus puer erudien-
dus attendens studii locum eligat
oportunum. Ita utrum domi vel isto-
libus cum aliis aptius valeat eru-
diri Quintiliano relinquamus

qui in libro de institutione oratoria istud
solvit. Sed cum mores ex quibusdam
formentur sufficiat posse credo si
quorundam filii nobilium docerentur
domi, quamvis tamen debeat de bono consor-
cio providere, habeat quoque socios sibi
fideles, utiles, amabiles. Socios
studii carissimos, fideles in verbis
in consiliis in commissis. Unde Tullius
in libro de amicitia: Nichil non nisi inter bonos
esse potest vera societas et amicitia. In rebus
autem humanis nichil sanctius appetitur,
nichil utilius queritur, nichil difficilius inveni-
tur, nichil dulcius concupitur, nichil fructuosius
retinetur. Sed hec de perfecta dicimus ami-
citia que fructum habet vite que nunc
est et future. Utiles dicimus quia
sine amico vel familiari non est
in vita iocunditas. Sed homo bestie
comparatur non habens quem habet colletentem in rebus
prosperis, qui contristetur et in adversis
cui evaporet si quid mens moles-
tum conceperit, cui committat siquid
preter solitum acciderit. Propter hoc Sa-
lomon ait: Melius est duos esse quam
unum, habent enim emolumentum so-
cietatis sue. Ita habent in tanto fulci-
mentum, in quiete fomentum, in pro-
speritate simul adiumentum. Unus
subditur: Si unus ceciderit ab altero
fulcietur. Et si dormierint duo
mutuo fovebuntur, id est mutuis exemplis
bonum faciendi et vicium fugiendi
et si prevaluerit quispiam contra unum
duo resistent ei. Quod docet perfecte in
vita divina de speciali. Et Boetius
in libro de disciplina scolarium pri-

dens diſcipulꝰ ꝑ aliquo conſorte gau-
deat / Amabiles ꝑut dicit Tullius in
2o li. de officiis / omni ſocietate nulla pre-
ſtancior e nullaq; firmior / q̄m cu boni
moribus ſimiles familiaritate coniuncti ſunt
Nichil e ei amabilius nec copulacius
q̄m morum ſimilitudo bonorum Proſ-
per in li. epigrammatum Ille quiſquis ꝑrim
no ſpernit honore Inquocunq; homine
que tua noſtis ama Sic tu ut pia-
nos inter ceteros mores n q; ſint pac-
feda cu viciis / Secundo ſtudii comparis
Nam et ſi os homines caritate diligere
teneamur. neſcio quo aliter maliq; inſtinct-
aium vbi probitas acceſſit ſtudiorum
Vn Ouidius in li. de ponto / In-
genuis aliq e ceteris inertis Et ſimat
ſtudii feda quiſq; ſui Ruſticus agro-
lam miles ferabella gerentem Rec-
tore dubie nauita puppis amat
Et Boecius in li. de diſ. ſco. pru-
dens diſcipulus ꝑ aliquo conſorte
gaudeat cui ꝑprim conſciam detegere
valeat / cui nubila fortuna diligere
ſubueniat libellis gaudeat ꝑmutati
inſtrumentis ſtatim comendare recorda-
cione gradatam caſtigacionis feliciter con-
uſim et inter eos mutue dilectionis
integritas ꝑmaneat / ꝑmeni tpibus vos
inſtillans. in medio irrundans. in fine
nō inebrians exiſtat Hic parte
oppoſitam ſuo reſpicit ac conſiderat.
At quam oppoſita iniqua ſe ponita mag
patet Cauea prudens Anoxio
comitatu. Anoxio famulatu Ano-
xio ingratu / Anoxio affectu Anno-
xio comitatu quam boni malorum ex-
cultibus
aiunt aſcia / curent aduicia Sca

ſi. Statim Rmi tangat pice coinq-
nabitur ab ea Seneca. in epiſtolis Cum
hiis verſare qui te meliore facturi ſunt
et illos admitte quos tu potes fa-
cere meliores Ret ſolum aliud expedit
prudens meliores tuere ſocios in moribus
vel ſcia quos ſcire. ſi et. nunq̄ ꝑuectos
quos magis et magis prauibus peredere
euitat. Scā ut in 2. dear. amadi. dt.
Quidiq Tunc bis fortiſ equis refe-
rato carcere currit Cum quos precedat
at quoſq; ſequatur habet Cum ei ceteris
paribus ſicut dom e ſit forbilis. Cu
ſto ſcius eius. et cu ic Et io. ſi. Ca-
thone ꝑximus eſto bonis Anoxio
famulatu ꝑut dicit et doq; Boecius
in li. de diſ. ſco. lotricum et ꝑetulare
remoto ſummope captanda e nec
venit qui ſuggerat miquatu. vel ama-
ri potus exhibat ꝑmollitum / qz mancipiorum
ras mem. clemen / raiorq; in agone
conſtancia ꝑe aut ſeducti mancipio
v quo plecaia confidit dnantl dilao.
Sinus biligrinis ꝑcul expellat. et
ꝑpius imminete neqcia ſtatim deponat
liq; co ſingnrei ꝑximus exiſtat Eh
norum quippe crudeliter multos vide9
iactura merire Anoxio ingratu
Vn Ieco in ep. ad Lucam de inſtitu-
cione filie ꝑclimus e mgr malorum
emulus. Vn gca hyſtoria narrat
Allexandrum orbis dnatore leonidis
pedagogi ſui nō potuiſſe viciis
care v ingreſſu et moribus quib adhuc
puulus fuat infectus Anoxio affectu
Ra aucta puerilem vagas et laſa-
mcs tat affectus dmaigans pedes
ſuos oim tueſemta ſine racione

ſine pondē / ſine menſura / ſine aliq
comodi vel incomodi conſideracione. hec
adeo tpr vehementer afficiat / atq ſtrin-
git / blandiens alliciat / Et affectus
ſine racione motus beſtialis eſt ad que
illicita primus / ymo inter licita et il-
licita minime diſcernens / Tercio qz i
primis magis regnat affectus / caueatur
ne ſit inordinatus quia iuxta phm
familiaritas nimia parit contemptum
Et plantus dt Nemini te nimis ſo-
dalem feceris / vnde Augꝰ in confeſſ
li. iii poſt exclam de quodam amico
ſuo immoderate ſe dilecto. Hic agi-
tur ſpaliter de iiiior ptinentibus ad doc-
torem Et primo de doctoris electione
2o de erudicione 3o de correpcione
4o de moderacione / Circa primum
de electione oſtendit qz qui in doctorem
eligitur debz pollere in quatuor que ſunt
conſciencia . ſciencia . eloquencia . docen-
di pericia / Conſortti ſpe . 4 .

Appeditus in generali quedam que
ptinent ad inchoacionem erudicionis
quantum ad perſonam . ſtatum . tempus et
locum vel conſorcium / Nunc procedam
in ſpali primo tangendo ea que ptinent
ad doctrinam / 2o que ad diſciplinam
Primo ad doctorem quantum ad quatuor
que ſunt doctoris electio / Electi
erudicio . Erudientis correctio / Cor-
ripientis moderacio / Eligatur ergo doc-
tor qui polleat vita pura conſciencia
ſciencia eloquencia / et docendi pericia /
Vita pura ut conſcia ut non redar-
guatur propter iniquitatem / quia turpe eſt
doctori cum etc. Ut reiecta culpa
oſtendat maturitatem / Unde ſic dicitur:

in viio li Allegoria / Quinq e proſi
et abſqz pondere ſermo quibus que no
quibus credit auctor . remoceſſz ſat
leuitas auctoris inanes vt ma-
turitate cauſa ſeipm induat irreprehen-
ſibilitatem vnde Seneca in epłis homines
amplius oculis quam auribus credunt. lo-
gum eſt iter p precepta breue et efficax
p exempla ut ex bono exemplo qd ondit
habeat auctoritatem Seneca illum elige
quem magis mireris cum videris quam
cum audieris Et Ambroſius ſup luc ffo-
lia ſine fructu ſuſpecta ſunt michi
tales enim veſtes habent eruleos padi
ſi. Et Boecius de diſ. ſco. Requirit
effectum magiſtri deſiderat vniuerſa more
honeſtate ut polleat ſit conſtans
in vultu / primus in affectu. virtutibus inſigne
bonitate laudabilis De quadru-
plici ſciencia doctoris :·

Eligatur et. doctor qui polleat ſciencia
que origine habet a ſpiritu naturali / ut
non totus pendeat ex aliorum dictis
ſz inueniat aliqd ex ſe ipſo ſicut dt varro
phus Illum eruditorem elige quem
magis diceris in ſuis quam in alienis
vel magiſtrum docebit qui aſſerit nil di-
dicit / flores magis nuncupat audi-
torum narratores. actum audiendi ſt
ut qui retenſſit ēmnotes Augmen-
tum habeat ex affectu humili qz prov. 4
vbi humilitas ibi ſap. Aliorum ſupra
ba ſciencia magis e demoniaca quam
humana / Decan ei inſpiratur ſciens
Conſiuacionem et habeat in auditu
et relatu vtili qui addiſcuntur vtilia
et docentur non falſa / non ſuperflua non

218

doctrina / Tercia ut dicitur in poetria oracij
Aut prodesse volunt aut delectare poe-
te. Aut simul iocunda et ydonea
dicere vite. Consummatorum eruditio
et intellectus stabilis. Quarta ut dicit lactancius
de falsa sapiencia primo libro ubi est scientia ideo non
possidet opinatio. Idem opinari quidem
quod nesciat ... hic philosophi quidam qui dispu-
tant in celo quid agatur in eo se impune
id agere arbitrantur quia nullus existit qui
errores eorum arguat / qui si estima-
rent defendere aliquem qui eos men-
tiri et delirare doceret. Nunquam a de
hiis rebus quas scire non possunt dispu-
tarent / ut tum ideo feliciter putanda
est eorum imprudencia et audacia quia
non redarguuntur. Redarguit eos vera
sapiencia cui soli est omnibus vitas mani-
festa. Et quia non attingitur soliditas
veritatis, varie fluctuantur opiniones hominum
ut in eo invenitur aliquid stabile sine

De sextuplici eloquencia doctoris. firmum

Eligatur causa doctor qui polleat
eloquencia. Nam secundum Tullium
in Rethorica scientia sine eloquencia
parum prodest. Sit igitur eloquencia doc-
toris integra non balbuciens. Prima
ut dicit Quintilianus philosophia simulari
potest, sed eloquencia non tamen potest. dicit Boecius
de scolari disciplina balbucientes ingeri hoc tediosum
fortiter deliniri quam seducentes veritatis
dulcore gloriari. Sit apta non verborum
faleris se recipiens prout dicit apostolus
i Cor ii. Loquimur non in doctis humane
sapiencie verbis. Sit apta non communi-
cans prout dicit palladius in primo libro
de agricultura. pars est prima prudencie
ipsum cui precepturus es prius estimare
Secundam eam teste apostolo lactem

digerent quidam non solido cibo. Sit
grata non fastidiens. Suavitas enim
doctrine delectatione quadam demulcet
auditores et eorum reddit attentiores
sicut autem cantus tibie et psalterium
suavem faciunt melodiam et super
utraque lingua suavis. Et quia
in tercio de doctore hic plenius dicetur
ideo de illis ad presens supersedemus.

De quadruplici docendi peritia doctoris

Eligatur causa doctor in quo polleat
docendi peritia quod sit in quatuor
modis. Primo scilicet primum faciat intelligi.
Unde prosper in libro de vita contempla-
tiva, tam apertus debet esse sermo docentis
ut ... sua nullos quamvis imperi-
tos excludat, sed in omnium audiencium
pectus cum quadam delectatione descen-
dat. Unde in Neemia dicitur legunt
in libro legis distincte et aperte ad
intelligendum et intellexerunt cum legeretur.
Secundo quod intente breviter faciat recol-
ligi. Gaudent enim brevitate moderni. Gau-
dent et breviter modum. Et ut
dicit Ieronimus super Ecclesiastem li. ii. Nimia
prolixitas enervat sensus legentis et
immoderata brevitas perdit studio-
sorum desiderium. Est autem brevitas
ut dicit Tullius in prima Rethorica.
cum nullum nisi necessarium assumitur verbum
Tamen aut breviter nullum impedit
cum homo etiam loquendi viam
non protrahat ut assumit ut enim
ait Varro Nusquam devenit qui
quot videt sectatur calles. Ut dicit
et in libro Methamorphoseos Ovi-
dius dicit Inopem me copia fecit.
Et in libro v de fastis. Sepe stat
inter et nescit qua sit eundum
cum videt ex omni parte viator.

iter. Si qd vtilius e faciat eligi
Sz ut d. in 4. de doctrina xpiana.
Bonorz ingeniorz insignis est
indoles in vbis amare. no vba
Sic et dico qz int multas opiones
e melior explanada et meoie co
medanda. Ho. quot capita tot
sinie. Quis eni se costituunt doc
tores et novas fingunt opiones ipe
doctrina potius e exitial qz doctrina
lis Quos ut ait Sene. in exhor
tacoibus suis Non alit intuei dec
quam medicos quorz tituli habent
reme. pixides venena. Si scipm
fa. at dilligi quum ei doctor. dilligi
a discilo frequentat et eius scia cor
auditorz efficacius instillat. Unde
Boetius in li. de dis. sco. Scolaris
doctore suu intuendo diligat. et
eius mansionem si fi pt. tohitando fre
quentat ut eius loco fuit. ad eu re
currendo recurrat Si ud se non
faciat diligi. contingit id. Ieo. ho
u. ad Gal. dicens Nad que ut s
acciniat mgr at discilus vt s. iste
doceat quantu ie possit haurire ut
tm suscipe doctrine quantu doctor
ingerere hct. Ieo. Unde frequent
audiuir gtra doctores auditorz
quimoie. De nimia plixitate
vel brevitate. De nimia subtilitate
vel ruditate. De lingue velocitate ut
tarditate. Et ut ait Quintilian. li.
u. De institucione Oratoria Sic
frustra spergur semina. u p mollitie
ta fuit sulcus Ita scia coualesce
negt u spaciata tradenti accipie
tisque concordia. De erudicione

que in qor consistit. s. ut consi
deret in discilo tpus erudicionis. ijju
consideret nalis condicionis ingeni
um. Consideret docendi ordine.
consideret doctrine modu. Et circa
pmu de tpe phie fat. na gola

Post elatom ⟨phia. gratia.⟩
doctoris se erudico. Consi
deret q doctor in discilo tpus eru
dicionis ijju Nalis condicionis ingeni
Docendi ordine Doctrine modu
Tpus erudicionis ijju ut dcm est
supius, e infantia vel puericia Que
dz in doctore manifestu maior di
ligencia. et ad hoc ipm fat. Natura
gcomla phia. Gracia. Na qz
bruta in etate iuvenili facilius
domantur aves domesticantur terra
mollis facilius impressiones recipit.
terra nuda facilius arat. qm illa
que lapidibus plena e vel spinis
horrescit Sic aincule que in
iudo capte st melius garriunt Exe
mpla st ait Varro ad Athene
sem auditore Capiunt vasa qd
q pmu acceperint Sic e in gt
de infantibus Et in eplis Oracij
Quo semel imbuta recens sua
bt odore Testa diu. Et quidq
in eplis Aurs fit ut teneris dneu
condiscat. amnis Cursor et a pe
dibus e fatuus qui tota die sa
atur et in vespe dieta aggredit
Tremor cos putaridi non ucces
sit si virgulas tenellas oculas
insilit. Phia qz teste Arle no
parū dzt sit vel sit asuesta a
iuvente Et sicut ait plo. theoria

femus se hȝ admod lapidis q
impssiom aliena recipt tu dif-
ficulte Ccoia puei ad mo̾ᵐ age
que ob impssioes recipt facile
Cra, qua puilis etas aptior
e ad dno simend Sicut dns
carnalib plus place solet sicia
Juuenu qm senu ut pote et se-
pulcores vn sinetu Joseph qui
erat decorꝫ facie et venustus
aspectu dno suo leg placuisse
Cra a s forcoes Sic dauid pla-
cuit Saul q mtp̃ manu fortis
q fuit et asptu desidabilis Cra
sut mudioes / vn in ps Ambu-
lans in via imaclata hic michi
ministrabat Offimit et dd simila
mudissaz puit Demoes aut
sinesim mite sue nulls comitatis
Illi cu Abel de adipib gregis
Isti cu Cayn de spicas torcos
Illi vinu pissim / isti fetes tur-
bidas et acetu Cra s agilioes
vn Salon i pu diat vidisti
hoiem veloce in ope suo coram
regibꝫ . i . an lis stabit Puitoes
ḡ s p minoreꝫ fortoes per
hominem cymdioes p cotinencia
Agilioes p opis instanciaꝫ. Patꝫ
q aptoes s puei nt i a etate
ad bonu ope deant erudiri

et psene racia Ex quibꝫ pꝫ

De cosidacoe ingeiorꝫ . s . ṽor
Considerᵉt . et . erudiᵉ et modos
erudiedorꝫ ingeniᵐ et . s .
corꝫ codicom ᵉgruu pfat docu-
mentu Ra ut ait Boetius Quidam abtusi , alij mediocres
alij acuti , alij acutissi . vehemt
Obtusi magl s apti arta mecha-
nica q arta phica Mediocres u
arta Polinca vel Cmilia Acuti
aut arta nalia et medicalia &
Acutissimi at arta methaphysica-
lia et rlia Ista qd vim e mi
nim alij est patez Cra vim
subtile alij grossu / Cra di-
ligens doctor qsidat . docu ta
p corꝫ codicoe dispenset Que
aut facil et optie sunt qui
ars et na arta id conenit Igit
utriusqꝫ ingenia e . s . spaz vtute
sic et alij . s . corpm capacitem
Vn de illis q rudib dne sub-
tilia dr in ps a Cofundere qui
opaba lnum plectens et texe-
tes subtilia Ps . b . Quibꝫ ad cer-
tiorem dispicilem medita scp̃ ...
fatigat u reficit tenelore anim
frangit intencom . ebetat ssim
Unde e q vidit ags serpos de-
cipe et extendi ex spam fac-
tate / et si qd dt ptolomeus in
pu . Stultus e q renoat ate
sue qntitem ppr hc antiq phi-
ci pueros erudiendos assumet
expphysionoia et dispoe coris
q s elemeta ne qd facultas
i corꝫ mab latet subtilr an-
notabat et eos artificis illis
mancipabat / De consideracio-
nis ordinis in erudiendo
et ondit multiplex ordo .
Considerat etia orne erudiedi

quorum aliud est in dictionibus ut gramma-
tica prior est dyalectica et ideo prius ad
discenda et ad doctrinam tradenda. Grammatica
ut dicit Quintilianus in libro primo de ora-
toria institucione. Nisi grammatica fundamenta
fideliter iecerit, quicquid superstruxeris cor-
ruet. Necessaria pueris, iocunda
senibus, dulcis secretorum comes
et que vel sola omni studiorum
genere plus habeat operis quam osten-
tationis. Et in grammatica secundum Boecium primo
fit elementorum reputatio et com-
pendiorum artificiosa coniunctio. Et se-
cundum Alphorabium in libro de ortu
scientiarum prima omnium scientiarum est scientia
de lingua id est de impositione nomi-
num rebus scilicet substantie et accidentis. Et hec
est grammatica que est scientia ordinandi
ipsa nomina rebus imponendi et componendi
orationes. Tertia logica que est scientia ordi-
nandi propositiones ad eliciendas conclu-
siones quibus puerum adducere co-
gitationem et admirationem de illis vere
ita ut illa sint certa. Non poeti-
ca que est scientia ordinandi metra secundum propor-
tionem debitam et tempora pedum atque numero-
rum. Deinde non recte sicut ali-
as secundum ordinatem. Secundo quia dicit Hugo
de divisione scientiarum quod prima est lingue
scientia, secunda logice, tertia doctrinalis, quarta non (appendi-
naturalis, quinta divina. Secunda autem Rogerum cia)
aut per Richardum de sancto Victore
primo eloquentiam, deinde ethycam, tertio
theoricam, denique addiscere sub elo-
quentia trivium comprehendens, sub
ethica tres morales, sub theo-
rica mathematicas et scientiales. Alii

ordo est in libris ut Donatus prius
legendus est, post hunc et Cathilina-
rius in Gartino. Aliud est in narra-
tione qui duplex est, naturalis quando res
texitur eo ordine quo gesta est.
Et artificialis quando id quod gestum
est postea prius narratur. Aliud in
expositione. Expositio tria continet:
literam, sensum, sententiam. Litera est congrua
dictionum ordinatio quam etiam constructionem
notamus. Sensus est facilis quedam
et aperta significatio quam litera prima
fronte profert. Sententia est profun-
dior intelligentia que nisi expositione
vel interpretatione invenitur. In hiis or-
do est ut primum litera, deinde sententia
inquiratur, quo facto perfecta est expositio.
Ordo autem in disciplinis attenditur
secundum naturam, in libris secundum dependenti-
am. In narratione ut dictum secundum
dispositionem. In expositione secundum inqui-
sitionem ut dicit magister Hugo. Deinde
tu studeas ad ordinem rerum ut illud
addiscamus prius quod est ad salutem
maius. De consideratione modi quan-
tum ad 4 essentialia, accidentalia, appendicia dis-
tincta.

Consideret etiam erudiendi
debitum modum, ad quod videnda
sunt 4or: ut primo consideret que
sint artium essentialia; secundo que sint earum
appendicia; tertio que sint earum propria, per
que distinguenda, et distincte tra-
denda. Essentialia dicuntur ea sine
quibus scientia non habetur, ut sunt philosophie partes
et scientie speciales. Appendicia vero que
sumuntur ab artibus, tamen sine illis potest
esse homo in arte perfectus. Interque tal
est differentia qualibet inter grammaticam et poe-

appendicia

tatim carmina ut auctorꝫ hystoria.
Primo quod det operam doctor ut ea
que sunt artium sciat auditor In his
enim vitabis simplex apte et pura tamquam
mox sunt vii artes que sunt omnium sci-
bilium fundamenta et philosophie et totius in
strumenta Deinde si vacat etc. appe
dicia legere tamquam modo sunt carmina poe
tarum, tragedie, comedie, satire,
heroydica, lirica, fabule, hystorie,
que leguntur quia ludicra seriis ad
mixta solet animos mirabiliter de
lectare Certum experimentis ipsa supra
sunt solent adiuvare plurimum illumiare
Et hic multi vana scientia artium huius
alias contempnunt a non addiscunt
ipsi se fallunt, cum omnibus vii hee
artes principales adiunctam sibi conuicte
prestant Inde est quod antiqui omnibus
artes media sibi tenebat. ut tes-
te magistro hugone quascumque scriptu-
ras legerunt aut quascumque questiones
audierunt, ex hiis artibus rationes et
rationes addiscimus de quo dubi
tabant. solia librorum revolvendo non querit
sed statim simila corde parata habent
Sunt autem eos plura scire quam
nos legere possimus Sunt autem
certam proprio ut tribuatur quod suum est
unicuique sic Non in gramatica dis-
putetur de philosophia ratione, sed pro-
cedat unaquaque ex propriis specialiter, ut
simila quoque locum teneat sortita
decenter Non usurpet magis offi
cium alterius, non gramatica officium dia
letici Non in dialectica legat philosophia
Non ea que incident tangimus.

Consisti propriis specialiter et principaliter ex-
planentur. sicut quidam verisione
digni ut videantur scioli, me
thaphisicas questiones legunt in prima
pagina porphirii, et quasi totum
librum in titulo sui libri, Hec autem
sunt distinguenda et districte tra
denda Hoc autem fit quando considerat
quod in qualibet arte debet hec duo dis-
tinguere, primum qualiter opporteat
de ipsa arte agere. secundum qualiter circa artem
consistunt rationes rebus aliis accomo
date, hec est agere de arte secundum agere per
arte Illud de arte agit qui re-
gulas et precepta ad illam artem
pertinentia tradit per arte Sed arti-
ficialiter agit qui regulas et precepta
applicando ad materiam non delinquit
Sic primus agit de arte cum gra
matice regulas tradit Sic gramatice
secundum arte agit qui regulariter. Item
secundum eam loquitur ut sciebit Primum quod doc-
tor agit et doceat de qualibet arte
compendiose loqui. et in quanto brevius
potest, de id de quo agitur explanare
Non omnia dicenda sunt que dici pos-
sunt, ne inde utiliter dicantur ea
que dicere deinde Sed doctor prius
id in unaquaque arte dicat quod ad
arte de qua erudit specialiter pertine
constat hoc dicens propter impertinentia
que impediunt principalia Depu-
terorum correptione vel quorum atten
denda sunt. ordo peccatorum. peccatorum
transgressio. ubi corum amonicio et
Post elationem liberorum afflicto
et erudito remota erudi-

correptionem corripiendi sunt siquidem
pueri ut possint cum senes equanimiter
virtutibus inforciri. Dicitur enim scriptum
Curua ceruice eius in iuuentute et
tunde latera eius dum infans est, ne
forte induret et non credat tibi
i. tamen induratus fuerit et adultus
non possit corrigi. Et in proverbiis dicitur
Stultitia colligata est in corde pueri
virga discipline fugabit eam. Sicut
enim equus indomitus vadit extra
viam, durum portat, ducit ad tal-
talia, ducit ad ferrum etc. infra lib
propter omnis dimicatam. Sic remisse dis-
ciplinatus discipulus via iusticie deserit
in honeste se gerit, monita spernit et
corrigi facit propterea monitorem suum.
Plutarchus plerumque imperatorem Traia-
num magistrum in libro quem fecit de instruc-
tione Traiani ait principatum tanto
inditarum esse dignior quanto a crimine
ambicionis indicibus esse remotior. Itaque
fortune mee tuetur cumulus virtute
si tamen recte gesseris quod probe meruisti
Alioquin te et me periculis detrahentium
linguis subiri non dubito cum im-
peratorum ignaviam Roma non ferat
et fumo publico refundere delicta
discipulorum in preceptores soleat. Sic
Seneca Neronis sui nimio detrahentium
linguis carpitur. Adolescentium suorum
temeritas in Quintilianum refunditur
et Socrates in pupillum suum fuisse
clementior criminatur. Tu non quod ius
geres rectissime si non recesseris a te.
Si primo te composueris ad virtutem
recte cuncta procedent. Polliceor ...

euadit durus. sic
filius remissus euadit
preceps ut ait ecclesiasticus
Sicut enim equus
indomitus vadit

stitutionibus. maiores tibi vices expul-
psi, cui si obtemperabis Plutarchum habebis
auctorem vivendi. Alioquin presentem
epistolam teste moneo quod in perniciem
imperii non pergis auctore Plutarcho.
Ho ita torre^dm. Hanc attende
Curationem peccatorum, transgressionem
preceptorum, amonitionem verborum, im-
plicationem verborum. Curatio peccatorum
est in pueris ut rectora sit. In Genesi dicitur pro-
ni sunt ab adolescentia in malum sensus
et cordis humani cogitatio. Nam
ut dicit Calcidius super Platonem mo-
bilior est anima puellis et inquieta
maxime propter irrationabilem metum im-
becillitate nondum rationis firmata de-
inde propter nimium calorem et humorem
in prima etate habundantem, propter quod
Plato ait in libro de legibus pueris mi-
nus igneus vitalis caloris, et per mor-
dinate sine iudicio et improbe omnia
motus naturales in pueris celebrari.
Unde spectat Augustinus in libro Confessionum i. vidi
... quod quedam opera infancium et si
non procedent in effectum, non tamen extu-
sant affectum, ditem imbecillitas
membrorum infantilium motes est
non animus infancium. Vidi ego et
expertus sum zelantem puerum non-
dum loquebatur et intuebatur pal-
lidus amaro aspectu collactaneum
suum. Unde est quod pueri iactant mem-
bra et voces que sunt signa passionum
mentis, et exigunt pro ut presunt inci-
tatis voluntates, indignantur flent
et flendo vindicant se, de non
obtemperantibus vero plangunt gemunt
dentibus strident pedibus elidunt

elidunt

et si alter non reprehendatur infatees
non est hic non quia reprehendenda non
faciunt sed quia non intelligunt arguere.

De transgressione preceptorum multi- plici in pueris : sequitur

Attende in transgressionem preceptorum.
Non enim est infans unius diei
innocens super terram. Sed hic intelligo
mittam, et delicta alia replicemus
frequenter enim peccant agentes contra pre-
ceptum parentum et ingeniorum. currunt ad
ludos ad spectacula vana. pascentes ocu-
los in rebus illicitis libenter audi-
unt fabulas quam dictat veritas vel
scribat litteras. peccant in modo disten-
di dum preponunt utilia. immo odi-
unt utilia delectat eos spectaculum vanitatis
ut in virgilio equus ligneus plenus
armatis, et troie incendium atque
ipsius umbra creuse, ut hic dicimus.
quia in rebus vanis multa parent addis-
cere plena utilitatis Nam verba poeta-
rum bona sunt pueris addiscenda licet
in eis propinetur error ut in vase vene-
num, patet Augustinus in primo Confessionum ubi agit
de libris in quibus totiens flagitia de-
scribuntur, audiens quod mali sunt et tamen
excusationes in peccatis, quia quibus excu-
set se de formatione quia imputet se
hic fecisse. etiam tunc ingustio se
ad libidinem provocet et invitet.
Ut ergo non accuso verba que vasa
electa atque preciosa, sed vinum erroris
quod in eis nobis propinabatur. et nisi bi-
beremus cedebamur nec appellare ad
aliquem iudicem sobrium licebat na-
sa preciosa et electa dicit Augustinus quia
hinc verba nascuntur, hinc acquiruntur
eloquentia rebus persuadendis et sententiis
explicandis valde necessaria: sed tamen hic
planc [illegible] quod utilius addiscentur
in puericia aliqua modica quam
flagitia poetica, et satis puerile
ingenium exercetur et lingua Sunt
enim poetica figmenta erroris inte-
gumenta. peccant etiam quia videt sociis
melius addiscere. patet Augustinus
dicit si magis timebam barbarismum
facere quam timebam si facerem non
facientibus invidere peccant in appeti-
tu laudis vel placere volunt hominibus
intuitu vanitatis, peccant mendaciis
plurimis sociis se insistentibus symbolis lu-
dis iniuriis pugnis furtis ino-
bedientiis patet Augustinus vel 6 Falle-
bam innumerabilibus mendaciis et peda-
gogum et magistros et parentes amore
ludendi. studio spectandi nugato-
ria, et imitandi ludicra inquietudine
furta etiam faciebam de cellario pa-
rentum, et de mensa vel gula im-
perante, ut haberem quod darem
pueris ludum suum michi quo pariter
utique delectabantur tamen vendentibus
Ingo et. ludo fraudulentas vic-
torias vane excellentie cupidi-
tate victus sepe occupabar, quid autem
tam nolebam pati atque atrociter si
deprehenderet arguebam quam id quod
aliis faciebam, et si deprehensus
arguerer sevire magis quam cedere libe-
bat. Ista nec est monerem. pueris
peccant etiam quia plerumque iactant
se fecisse quod non fecerunt ne re-
putentur inter socios viliores quod
fuerunt castiores Multa etiam dicuntur.

vt videa͂ q̄ nō ſacient ul' dicent
ſi ſoli eent / q͂ hoīes ſoli nīr videt
ꝰ fugienda ſꝫ ꝑua conſcia q͂ ad
maloꝝ exhortacom̄ pudet ſequi͂
nō ee impudentē. Itē depone
reᷓs que frangūt defructibꝫ quos
furan͂ et carpunt vt nō ē in ea ne
ceſſitas ſꝫ ſola ꝑuitas Extreſcunt
nepres libi͂ et ua ineni͂ manus
ſtadicas ul' putid vel ingreorum

De vboꝝ amonicōe multiplici exhortatoria monitoria et increpatoria

Attende vboꝝ am͂ ꝙ crebra
Amonicōm . vge ſcꝫ diſti͂ ua
dꝫ ꝓcede cominacō. Sicut exconm͂ l
ſinaꝫ ꝑce amonico que alij plus ua
let et inīg nocet qꝛ magne vim ē
i pueris ingenuis et moibꝫ quoſ Na
ſꝫ. Seneca declemen. admetonez
Duoſus aimq facilīg duci͂ ꝙ tha.
Pueri ei nāle ſꝫ tumidi et obſtu
anolup͂ bꝫ ſunt alij ſola cominacōe
ꝓut decreri et arcei vn͂ i Bucolicis
Ecim legitl ſloꝛes ꝛ hūu naſcen͂.
ſraga / ſrigidꝰ opueri fugite hinc
latet anguis in herba Sit ꝰ amoni
cio exhortatoria ut in eis q̄ ſunt
ſuſcepti les diſti ne / quos nō oppor
tet violent trahe ſꝫ vbis inducē
vn͂ Augꝰ ꝓbat i. ſ conſſ. q̄ me
liꝰ addiſcunt pueri libali te q̄ coacti
nāte / d͂t ei ſatis elucet maioꝛē
vim hre addiſcend puilia / libam
curioſi tez q̄ meticloſam nāi tes De
talibꝰ pueris Quidigꝰ de arte amā
Ingeniū celeſte ſuis veloꝛiq annis
Surgit Et Staciꝰ in vij the
baidos Maturus eno robur et in
gretes ſpondet ten̄ impetꝰ annos

Dꝫ et̄ ee cominatoria eo q̄ quidā
uel ex nāe corrupcōe uel ex mala
educacōe repiunt diſcoli / quos ſicut
pullos indomitos freno diſciplie
et cominacōe nāe ē cohibē Sic
ei a pinnis genera bꝫ ſepe contrahūt
morbos ꝙueꝫ ita ex eis que dād
ſꝫ contrahunt ꝑuos moꝛes Exemple
iᵒ Quidiꝰ in li eplaꝝ ſ. ut teneros
ledunt iuga ꝑma iuncos ſrena
q̄ nīr pati͂ de grege captꝰ equs
Sit male nūr q̄ ſubit ꝑmos mo
res rude ꝑtꝰ ꝙ Debet et̄ ee in c
patoria ut ſi peccauerint argua͂ / ſi t̄
mitē regulare exceſſerint corrigan͂
ꝓut d͂t Augꝰ q͂ peccator ē corripe /
quia homo miſere vn͂ ꝑs Corri
piet me iuſtꝰ i mia et incre
pabit me Dic ei agit͂ miſericordi s
cū pueꝛ qui caſtiga͂ et increpat͂
ſicut freneticꝰ qui liga͂ / ul' cu co
q̄ ꝑ capillos extrh͂ ne ſubmergat͂
Sit et̄ crebra. licꝫ ei in puicio
nō videa͂ doctor ꝓficē tn̄ nō
dꝫ ab amonicōe ceſſarē vn͂ in
ꝓv. Erudi filiū tuū et ne deſpes
ꝛerā ut d͂t Iuliꝰ celſꝰ Reꝝ om̄
magr ē vſus Et Liceo in oroē
ꝓ Cornelio balbo. vſus inquit
aſſiduus vni rei deditꝰ et inge
niū et arte ſepe vincit Ideo ſic
d͂t Saluſtius in gurthᵒ plura ſꝫ
queꝫ gnā ſunt / ex copie ne cū hic
ꝓmlo / hinc et̄. Quidiꝰ in hᵒ de ar
te ꝑa tempoꝛe difficiles ne ut ad
aratra iuncti / tpe lata pati fre
na docent͂ equi / frenꝫ aſſidue
coſum͂ anulꝰ vſu intit aſſidua

vomet adimitq huius Item in ro
ho Racheli assuie^ue maius &c
De verbere inflictione quo debet
Attende 3 infligi et recipi
afflictionis verbere ut sunt virge.
ferule. stutice. correigie. quinq
agitur ut in pueris impicia debelle^r.
Unde dicit Augustinus xxii de civitate dei
Deus scit quod nolunt multimode
formidines que cohiendis p
vulorum ad hiberet^r vanitatibus Quid
pedagogi, quid magistri, quid ferule
quid virge. quid eciam huiusmodi penis a
gitur, nisi ut impicia debelle^r et prava
cupiditatibus infime, cum qua malis i
hic seculo vivit^r Quid est eciam quod non cum
labore discimus, sine labore nescimus
cum labore scimus, sine labore
inertes simus, nonne manifeste apparet.
quod humana natura velud pondere suo
pronius existat, et quanto ope ut
inde liberetur indigeat Nota ergo quod
verbera pueris infligunt ex dilectione
Unde eciam deus magis diligit plus
verberat et affligit. et flagellat.
Deus omnem filium quem recipit,
Unde in proverbiis dicitur Disciplinam domini
ne abiciat tu abeas cum corripis
quem eciam deus diligit corripit et quasi
pater in filio complacet sibi Item psalmus
Si delinquunt filii eius legem
meam visitabo in virga iniquitates
eorum, et in verberibus peccata eorum Et
in Ysaia. Egredietur virga de radice yesse
Interpretatur aut yesse incendium quod
ex amoris incendio fit per virge
percussio, quia aut deus Ergo quos
amo arguo et castigo. Secundo profi
ciunt in vicio^rum extirpatione Illu
minant in cognitione et erudicione
et conservat puerum in sue morum
debita perfectione. Audi de purga
tione Sicut ignis purgat et
tollit metalli impuritatem et sco
riam. et ventus purgat agnus pa
leam et lima rubiginem. Ita et v
berum ictus tollit apuerilis feditatem
Unde Boecius in libro de disciplina scolarium recitat
de pueris quod patri suo morsu acu
tissimo precidit nasum quia cum fuisset
puer in scolis et deditus viciis nec
receptus et correctus non fuisset sed in
tam timuit pervenit obprobrium et
in patibulum suspendium Audi de il
luminatione in Jeremia. sebre 3. tusla ?
septuaginta per omnem dolorem et
flagella crudelis videndum quia qui
igne excitat pueris fumo affligitur
quam ad ignem venerat clariorem
Sic eciam consilie pistis illuminati
sunt oculi Thobie quia per verbera ea
citum illuminantur erudicione Et
in Ysaia. Illos docebit deus sciam
qui sunt ablactati alacte Et eciam
Salomonis non fundit sapiencia deseruit
nit quia sub virge disciplina non
fuit Audi de perfectione pueri quod
de luis dissolvitur in bonis verbe
ra solidantur Sicut vasa lutea
igne siccantur sic virga per apliquem in
celoos perficitur Tercio recipi debet
sine oris murmuratione sed cum grata
actione. Unde eciam asinum sine aculeis
et calcaribus indigeo, pueri dicitur

deseruit

in Eccl(esiastic)o Cibaria et virga et onus
asino, panis et disciplina et opus
servo. Tu ergo debes con(tra) stimulum
calcitrare ut te nolueris invito sicut
mulgaris d(icitu)r bis pungere. Propter hoc et
flagellatus est rex Ezechias quia cum deus
eum ab hostibus liberavit, gratias deo
non egit, et ideo infirmitate moriebatur
propter hoc. Ysa(ias) dicit se vidisse virgam
vigilantem. Hec alia translatio: Nucem et
hoc animam in cortice dulcem in
nucleo, quia acritudo verberis et
dulcedo gratie accionis conjungantur
in puero verberato. Contra recapitulationem
sive cordis et operis obduracionem
dicitur enim Eccl(esiastic)us: Vir qui corripiet et disci-
plinatus non immutabitur, correctus
Ita sic testa vacua ad ignem crepat,
plena non crepat. Et sicut aqua pluvie
lutem dissolvit, marmoreum vero
puliciorem efficit. Ita malus sub virga
immutatur, obduratur, maledicit et
calcitrat et impletur, quod dicitur proverbium
dicta fatui qui rota carri. Carrus
enim vel currus fenum portat et
quasi stridendo dum portat immurmurat.
Hinc est quod Ieremias dicit: Percussisti eos
et non doluerunt, attrivisti eos et noluerunt
recipere disciplinam, obduraverunt
facies suas super petram. Et in
ps(almo): Verberaverunt me et non dolui,
traxerunt me et non sensi. Et ita
to [illegible] quibus egrotat periculose
quoniam insensibilis. De correctionis
moderatione que consistit in 4:
affectu, tempore, modo, loco etc.

Post electionem eruditionem et correctionem
reptioz videamus correctionis
moderationem. Ubi attendas

Correptoris affectum, correptionis
modum corripiendi, tempus et lo-
cum. Affectus debitus requiritur in doc-
tore, ut non extra moderata cor-
ripiat vel furore, sed ex zelo po-
tius et amore. Propter hoc in archa tes-
tamenti continentur sicut ista tamen virga, ta-
bule legis et manna. Virga severe
correctionis, manna mansuete con-
solacionis et compassionis, tabule dis-
cretionis moderate et suavis est quia
ut dicit Oracius in epistolis tractari
mollius etas imbecilla solet. Et
Quintilianus in libro II de Oratoris
institutione: Ingenia puerorum nimia
emendatione sentire deficiunt, des-
perant et et dolent ac novissime
oderunt, et quod maxime nocet omnia
timent ut conantur. Lex et humana
sermonibus [illegible] magis pietate esse vult in-
morum. Delicta corrigendi pro qualitate
delicti, quod tu cum moderamine quoddam
et iure qui pati concedatur ut im-
mensum et literam non extendatur.
Ita si atrocitas fuerit emendationis
domestice minus excedit placet enor-
mes delicti reos iudicibus tradi.
Notandum Affectum aut moderationem vo-
to illum qui medius est inter re-
missionem et crudelitatem quod dicitur
clementia. Apud Senecam in II libro
de Clementia ad Neronem: Cle-
mentia est temperancia animi vis in
potestate ulciscendi, vel lenitas
superioris adversus inferiorem. Illos
aut crudeles vocamus qui puni-
endi causam habent, modum non habent,
sicut Phalarim aut Busirim [illegible]

in homines super humanam seuiebat modum. Non turbidus pueris spiritus ondatur multus. Ita imbecilles sunt oculi qui ad acuta lyppitudine suffunduntur. Unde in prov. Dic quod non semper puero arrideat, neque semper condoleat. A pueris et egrum est consilium correpcionis ut si non semper inferatur pena sed quandoque venia. quia cum opposita eiusdem sit disciplina parcere at et punire sunt contraria. qui nescit parcere nescit punire. Unde Seneca. dic quod malus aliquando parcendum est. sicut membris languentibus medicina, minimo sanguis est. Aliquando et differatur vindicta ut tempore secundum affecte quo facilius correpcio operetur. Et ei prospicia contrariam vbi usitata remedia non proficiunt. Adtur contraria sunt continuit. Ergo vbi non proficit seueritas vtendum est clemencia lenitate, Item et requiritur vt si culpa est occulta secreto est correpcio facienda. publice non si publica. Unde ad Corinthios I. Peccantem coram omnibus argue ut ceteri timorem habeant. Sed de occulta dicit Augustini. Corripe eum inter te et ipsum solum. et beatus Ysidorus. palam sunt arguendi sunt qui palam delinquunt ut dum vnus apte corrigitur plurimi emendentur. Hec autem in fine concludo quod ita debet procedere moderata correctio. quod expeccia relinquatur moderatus timor in pueris Unde Seneca. Temperatus timor cohibet animos. Assiduus vero et acerbus audaciam iacentes excitat et omnia experiri suadet Unde boni patres et boni doctores pueros obiurgant

aliquando minatur alium blande admonet, alium increpat, aliquando verberant. Nemo autem sapiens ad exigenda supplicia peruenit nisi qui remedia consumpsit. Unde Seneca. ipse est ut libenter dampnet quam cito ut inquirat quam minus. Et infra. Non est pessimus pater videbitur qui assidue plagis liberos et ex levissimis causis compescat. Vtrum autem propter liberalibus studiis rigor que exstaret instabat discipulos si memoria illis non constitit, aut si parum agilis in legendo oculus hesit, an quod monitionibus et verecundia emendare maluit. Neque non crebris uerberibus cohercet domandi proprios motus, fiet enim formidolosus et contumax. uel cum blandiente tactu propulsoris. Unde sic venator demonitur institutus catulo vestigia sequi. quique iam exercitatus intrat ad exercitandas uel persequendas feras, non crebro illis minatur. contundetur et animus quidquid est indolis comminuet trepidacione degitur ut licencia uagandi excradicque passim concedit. adiaceas His licet credior exigentes innueta que cum ad conuehelas et missias nata sint nimia seuicia coguntur iugum detrectare. Nullum autem indignius est nullum maiori arte tractandum homo, et ulli magis parcendum

De hiis que pertinent ad disciplum informandum et de ordine procedendi in libello Sequitur

Expeditis hiis que ad doctorem pertinent siue ad didascalum procedamus ad ea que pertinet

addisci^lu informandum Agentes
po de doctrina quo ad statum incho-
acionis 2o quo ad statum pgressio-
nis 3o qo ad statum pfectois Et
qo ad statum inchoacionis pmo tan-
gamus antecedencia 2o comitan-
3o consequencia 4o cxmica sive contra-
ria Antecedencia et uoco que aium
disci^li addiscend disponunt Con-
comitancia que disponitum pficiunt Con-
sequencia que pfectum ondunt Cxmica
que impediunt Antecedencia sunt ut
sit disci^lus volun^tarie subiectus adme-
rend Attentus adaudiend Docil
adintelligend Benivolus adretinend
Subiectus ingressu Docil ingressu Al-
tentus exercicio Benivolus aio De vo-
luntaria disci^li subiectione et que
necessaria e ad iiij^or Adtollendam
superbia Adinducendam verecundiam
et reverenciaz Adfirmandum
paciam Adtenenda obedienciam.
Primo ergo subiectio e necessaria
Nam parvis passibus ambu-
lare debent scolarium rudimenta
et v^tu incrementa De hac ergo sub-
iectione dicit Boecius Qui no nouit
se subici no nosset se ingreari magi-
sterium e aut eum si ingreum qui
se no nouit ee discipulum Est aut
subiectio necessaria Adtollenda sup-
biam Adinducenda verecundiam Ad-
firmandam paciam Adtenenda
obedienciam Superbia claudit oculos
et tumidos efficit quis clausi
et tumefactis vix radios mentis
oculus no agnoscit Unde ysid ho
in de summobono Nunquam consequitur
legendo pficiend sciam arrogans.

Nam quamvis sapientes in superficie vi-
deantur medullitus tn archana ve-
ritatis no tangunt qui superbie nube
impediuntur Hec aut superbia sicut
Hoc in gaudz vestitum variante fre-
quenti pectinis beneficio tesaurem polit
calamistri tortuosite compont ser-
torum variete lascivunt vultum fuco
pliniunt novacula pilos sepe pa-
dit gemmarum monilibus pectus ornat
ventre cinglorum varietate castigat
Sinum aromatibus implet pluvio
nos stolis intexit pare pstat pace
pdest rostratis lunulatis lirippi-
piatis pfcatis laqatis scutulatis
talciametis incedit manicas con-
suit collo elato gutture inflato
supercilio intitulato oculo impu-
dico et fastuoso incessu pcedit
Adinducenda verecundia et re-
verencia etiam vz Magnum est
et signum reverencie et tingendum grosse
verecundie scipm subicere Unde Am-
bro. in li. de offi. decent in senibus
gravitas in iuvenibus alacritas Ita i
adolescentibus verecundia vero quadam
dote commendatur ne. h et tenenda
e pueris in motu in gestu et incessu
i locucione et in oi actu Unde multum
sunt arguendi pueri inverecundi quo
quidam ad tantam inverecundiam de-
venit qui sese denudare in hoc
tate et turpit et turpia membra
onde coram aliis no erubescunt
mulieres osculant et tangunt
Sz quis ita fatuus ut mulierem
osculari vellet si collo eius vel
ori spens adhereret Unus aut

ita tollū eius ē dū i^d o^nt ut
hoies attrahat et lingua eius vip-
perea dū blandit^r ut venenū
infundat. Exp^r hanc v^ecūi^am inq-
tandam verbant^r pueri / sic i[n] ta^lo
mo^rthi Dū clauh^sel9 tamen in
ep^a ad S. mochiū Audiui igit
ab abbate tuo q^d maioris multi
meditas tuo mo^rthus sic vbat a^d
ab a^do vbari sic postulat / qm
in tal^o contempto plati nō conp^u-
a nolunt^te napulat / qd nō est
ita ut tu existimas Illud enī
motiū q^d b^r a^b sponte mediat
regale e Illud nō qd p obiam
in tal^o sustinet mortheu e Illud
sepe et reges et superbi divites
talia si patiunt Istud nō non
patientes s[ed] obedient^es suscipi-
unt Illi se soli deo humiliat Exp ter
pecatorz rostiam Isti nō ē hom
Exp^r obiam Et z si dict nō tam
fugio pub^lica uapulatoz Exp^r do-
tris locos tuis qd ex secto senteret
qm Exp^r uecum^am Beato q^d ille
fortior e qui hanc qz sustine
gaudz Exp^t obediam Certe go
esto q^d maior multi e una na-
pula^o mo^rchi collata p obediam
qm innabiles accepte p Exp^am
finam / hic aut in vbibus uetu-
den^r pueri / Dent tu tu pudore
et reuen^a sustine Roming enī
diim salua^tem apsidis militi-
bus ubatu Beatos aplos cessos
in conalis apuapibus sat^tū Rom9
et nures btos vgl et flagell

dulioribus laniatos Ter vgl cess
e Paulus et Judeis quinquies
xxxix violentos sustinu^t ictus

De puerorum paciencia Re^s

Adfirmandam paciam Bern-
in eplis vir bos quicquid ei
accidit equo animo sustinebit.
Et Senec Ex quo mqt e fruit
comoda eq^m te fere incomoda
Et Cipianus in li^o de pacia Porro
sudat hic qm diu vivit et la-
borat. ut sudantibus et laborantibus
prout magis aliq qm patie sub-
ueme solacia / ut aud magis ius-
tos et iniustos discunt qm qui in
aduersis pimpaciaz blasphemat
iniustus et conquerit in pacia iniustus
pba. Demum pacia e que nos
deo seruat et comendat / que iram
temperat lingua frenat mentem gu-
bernat. pace custodit / disciplinam regit
potenciaz diuitum cohibet / inopia
pauperum refouet, facit humiles in
prosperis / fortes in aduersis / Docet de-
linquentibus cito ignoscere / et delinq-
tem nullum et dm rogare / fidei
fundamenta munit incrementa spei
precellit / actus dirigit Et Cipianus
Deinde teste plone pacia robur
e tocius phie Item pv. Doctrina
viri p paciam noscitur. Sicut
aut vinea pudat destrui quando
palmites pcidunt et lacrime sbsc-
cunt / et tu cphis vbior fructus
nascitur. Sic pueri qui palmites
nouelli a magro sapiente pcidunt
sarculo discipline. et fe^z fletus
et post fletu multiplicior est fructus (

put dt dns / omnem palmite me
um ferentem fructum purgabit eum
ut fructum plus afferat Est etiam
dicitur medicina anime ut cure membri
quod tollit caligo ignorantie et putredo
corruptie unde Clandianus Crimine tum
exactis ut liceat reliquum securum vi-
vere membrum Et quiudigus / de remedijs
ut corpus redeas ferrum pateris et ignes
aridaque ora valeas que quam tollere ne-
gabis Justius ut valeas multa do-
lenda feras Et ipse bibi sucos quamuis
inuitus acerbos Et in eo Allexandra pre-
dicto Asperior sanat grauiores potio
morbos Naufragiumque times iacu-
ra sepe redemit Nauita qui potuit
et rapuit damna leuauit / De
multiplicia preceptore obediencie.

Ad tenendam obiam Est enim
Abraham deus obediuit Et
xpus non solum verbo sed et exemplo in
mundum veniens etiam mundo manens
et demum tuis tris obedienciam docuit.
Vnde Ephesios vi filii obedite pa-
rentibus tam corporalibus quam etiam spiritu-
alibus Certe dicit b. Bernhardus in sermone de
ma inte dicit obedientie libenter Non
enim placet deo coacta seruicia Vnde
et xpus delectabatur in obediencia Et
Paulus libenter offerebat se obedire
Ame inquit quod me iubs facere pater
et erit facere quemadmodum ei deus vellet
precipere Adhuc quoddam non assentit
quod noluerit precipiens sua ut fecerat
Sed aquiddam quod olim fiebat in
tecto. nunc ore dicitur Et nunc iubs ut
faciat tale ipse hic in 4. Consilium Ex-
tunc dicit tunc iuister est qui non
intuetur hic audire dicere quod ipse voluit
sed potius hoc velle quod a te audierit.
Vnde lucianus Tu quemcumque iubere vel-
let tenias Nulla est tam facilis res
que sit difficilis dum facias inuitus
Obediat est simulator R. multos videmus
precipientis inprimo multas facere
excusaciones ubi hoc preceptum sit vnde hoc
venit, cuius consilium hoc inuenit Inde
murmura. inde frequens excusacio Inde
potestatis simulacio / Amicorum aduoca-
tio / Non sic Abraham fecit / sed simpliciter
obediuit / verus enim obediens respectu
momentorum se habet, ut brutum non discu-
ciendo preceptum, quod ut iumentum ait
factus sum apud te et ego tecum Item
ps. primo Deduxisti sicut oues populum
tuum in manu Moysi et Aaron Ob-
ediat et hilariter non vero coacta
a coactante hilarem enim datorem diligit
Deus ut dicit pater sum et non sum
pater Ne cum Symone Cireneo
portet crucem angariatus, vel de-
monibus assimilatur qui de corporibus
exibunt coacti violencia Et enim
sicut nubilosa corporis dispositio et fa-
cies tristicie tenebris obfuscata de-
uocionem ut hilaritate sicut ab animo
recessisse Ita securitas in vultu
dulcedo in verbis. multum colorant
obedienciam obsequentis quod super omnia
multum attestatur bonum Obediat etiam
velociter quod sicut b. Ambrosius Nescit
tarda molimina spiritus sancti gracia Et
b. Bernhardus fidelis obediens nescit mo-
ras, crastinum fugit. preuenire
precipit / parat oculos visui. au-
res auditui. linguam voci. manus

opi / pedes itim / totu se colligit
ut nolunt toplcat impatietis vt
dicat via madator tuor cucu
cu dilatasti cor meu Dit Petrus
et Andreas Jacobus et Johes ad pz
note secut dnm salua Dit
Zacheus festinans descendit et xpm
gaudes excepit Ra ut in pv. dr
Vidisti hoiem velocem in ope suo
coram Regibus stabit Obediant et vili
sit xps vsqz ad morte ignominiosa
qui malint amittere vita qz obediam
vnd Bnh v b. Qi tribulacio intonat
si pfectu resistat Qi maligni tm
iter impediunt, tu tu obediens viam
no deseras. Sz dicas patris sui et
no sui zt Obediant. z. humilr. ne de
fortitudine opis eleuetur. Sz sic t Ewo
luit. sibi Cum oia bñficiali dia
te fui inutiles sumus Obediat
etiam pseuerant Ra ut dt Bnh v
b. Incipere e multoz. pseuerare
paucoz Sz qui dt Rm pseue
rauit usqz in fine hic saluus erit

De Voluntaria dispositione attencione
vi iiij or concurrunt. occupacio rei
inferioris Adhibicio auris exterioris
Collacio cordis interioris Pericla
vtilis superioris Circa primu quod re
impedit nota q intus turbam
extus occupam. vnd reme dicta diffe
runt. alia remedia coquirunt.

Viso de dispositione volunta sbitoe
Videamus de eius attencione
de qua Salon in pv. dt Audiens
sapiens erit et intelligens gubernacula
possidebit Ram sapientia

Pandunt accisret. Prohibitum pos
side Vosu effectu inanicipa. Ad
haue aut attencionem iiij or concurrunt
sz Exoccupacio rei inferioris Ad
hibicio auris exterioris Collacio
cordis interioris Pericla vtilis superioris
De exoccupacione rei inferioris habes
illa simam Rm innotui actu p
cipiet sapiam Rm ei vt i hereb
pfice magna opus hit recedendi
assumo cosuetudine et am dz i se col
ligere ut vtq magis vnita. pla infi
nita. possit vehementius intendere eta
turas penetrare Sz h' p q or impe
dim Ra intus pturbam. Extus
occupam vnd reme differunt, alia
reme cotquiruntur Bnh. turbam
intus cu inqetam. vicinus et affo
nibus priuis, Aning obstrepit qui
intus pcto consentit ocios si videm
se ut simus Ra nichil pdest ext
silentiu dum introrsu fremunt
affectus. oia noctis erat tacite co
pesta quiete ssilum e mqt Ben
na. placida e quies u qs ro com
posuit Ra etiam dormientez extus
questere sopiuore anxietas p
unt Bnh. occupam extus. sz ei
occupaciones pdent i de vna plebs
exemit Illa scimus quas exter
pare demus vnd Ben. no demus
occupacoibus indulgere, exclude
de se, si semel intrauerint in locum
sui alias substituet. principis
illaz obstemus. medius no inci
piet qm desinet Bnh. vd re
media differunt Damus ei nob

dilacionem non morbi prodimus tam
uel oracionem. Vnde Seneca in persona
talium dicit. Quamvis habet pegerso toto
anno incuba et si hanc rem mo-
lestam composite studio me dabo
non tamen vacantibus philosophandum est.
omnia alia negligenda ut huic assideamus
cui nullum tempus satis magnum
est etiam si a pueritia usque ad longissi-
mos humanem eui terminos uita pro-
ducatur. non multum refert utrum
omittas philosophiam an intermittas
Non enim ut interrupta est manet
Vnde. Illa remedia tacemus. tamen om-
nia extra silencium et non uitamus
intuitum strepitum. ut patet hic. Seneca.
peream si est tam necessarium quam uidetur
silencium in studio seposito Ecce
undique me uarius clamor circumsonat
super ipsum balneum habito. Et sequitur. Nunquam
non cogito super intentum esse non aduo-
cari extrema omnia. licet foris reso-
net dum intus nil tumultus sit. dum
intus se non rixentur cupiditates et
timor. dum auaricia luxuriaque non
dissideat Et infra. Leue illud
ingenium est. nec sese adhuc reduxit
introrsum quod aduocare excitatur
a ceteris. habet intus aliquid sollicitudinis
et habet aliquid concepti pauoris quod il-
lum curiosum facit ut ait virgilius. Vt et
me quem dudum non ulla iniecta
mouebant Tela neque aduerso glomerati
ex agmine grai Nunc omnes terrent
aure. sonus excitat omnis Suspen-
sum pariter comitique onerique timentem
Pariter et prestat ad tranquillitatem locus

sed magis animus Videmus enim frequenter in
tranquillitate amena et hylari viros mes-
tos et in loco solitario occupatos.

De adhibitione auris exterioris ut
audiat magistro sub silencio et sine
fastidio sine dubio.

Sequitur de exterioris adhibitione Et
igitur sunt nota differentia primo ut
audiat ex ore magistri ipso quia ut ait
Ieronimus habet nescio quid latentis energie
in actionibus opponens vnde uocis actus
et de doctoris uel auditoris auctoris
ore transfusa forcius sonat. Vnde
Ieronimus Paulinum hortatur ut via scripture
sine doctore non ingrediatur. Et in
libro de viris illustribus Secundum nullum igitur
sed prius pessimum semper ipsum facit
ingenium Et. Simachus in suo epistola
dicit. apparere negociis intimiade
in dies innectitur Secundum est ut audiat
sub silencio prout dicit Ecclesiasticus Audi ta-
cens et pro reuerentia accedet tibi bo-
na gracia Vnde et discipuli pitagore leguntur
per primum quinquennium tacuisse Tercium est
ut audiat sine fastidio prout dicit
Ambrosius in libro de virtute. doctore prophetarum. Quid
auribus tuis tedia et plumbo clau-
ditis et fastidientibus auditis Vt enim
ait Varro ad atheniensem auditorem
Generat philosophia stomachum fastidientibus
et ad semper tecum tenera hylarem inuitat
Quartum est ut audiat sine he-
sitatoris dubio Sed eum credere quod in-
dicat Vnde Boecius de disciplina scolarium
primum quod credendum est doctori videatur
deinde fingendus illum errasse do-
cendo. si forte inueniat quod ille sine-
obuiat Vnde Hugo de sancto victore

dicit. Pitagoras habuit consuetudinem
in studiis suis firmasse lectores ut usque
ad septennium scilicet iiii. vel vii libera-
lium artium ut dicta labore suorum de
hiis que ab ipso dicebantur eorum pos-
te audirent sed fidem darent verbis magistri
quousque omnia audissent sicut ita per se-
metipsum eorum corum posse inveire

**De collatione eorum minoris qua-
druplici scilicet cum anima verbo rerum suum per-
cipit. cum affectibus carnis se sub-
trahit. cum intus ea que sunt proprie
distinguit. tamen pure intelligit**

Sequitur de eorum minoris col-
latione ut enim ait Augustinus in
libro de ordine. Ratio est motus men-
tis ea que discuntur distinguendi et
connectendi potens. Hec autem fit qua-
drupliciter. primo cum anima verbo rerum suam
percipit. secundo cum propter eorum affectibus
carnis se subtrahit. tercio cum racio-
ne abstracta interiora que sunt precepta
discernit. quarto cum ea que secreta sunt
pure intelligit. primo quia anima rationalis ver-
borum sensa percipit que cum me-
diantibus litteris apprehendit. qua vi-
am ratio advenit. Cum enim homo
sit animal volens racione uti. et racione me-
que omnibus hominibus quibus est homo
aliis hominibus sociari. Sed hominibus
homines sociari non possent nisi
colloquendo adiunicem et mentes su-
as et cogitaciones suas refunderent. Ideo
rebus imposuerunt vocabula. sonos scilicet
quosdam et signa significancia ut per
sonos non potuerunt adiunicem sentien-
ciores. sicut in presentes prevenerunt ad eos
vero copulandos. Sed absencium ver-

ba non potuerunt audiri. sicut reme-
pira literas oportuit et contigit in-
veniri. Sed propter rerum multitudinem ma-
gnitudinem
state illam oportuit redigi ad
aliqua certa et sic ad terminacionem
et inventionem eorum cerciores et sonis
ac signis inventa est grammatica. et omnibus
sciencia tam trivialis quam quadri-
que quidem est de signis et signatis.
que si quis diffusius videre desi-
derat. secundo libro Augustini de ordine
legat. et si potest intelligat quomodo litteras
signa primitus audivit et plurimas ad
verba venit. et verbis mediantibus ad
sciencias penetravit. sicut professio et con-
suetudo coparum nobis primaiam
noticiam. Et sic augetur nobis nescien-
ciantibus vel invitis non advertentibus
mea corpora successive. Sic crescit
nobiscum per assuetudinem et ingirore
industriam in nobis sciencia paulatim.
Unde Seneca in suis epistolis ait ani-
mata quedam animalia cum mordent non
senciuntur. adeo tenuis illis et fal-
lens impetulus mis est tum ut immor
indicat morsu. et in ipso tumore
nullum vulnus apparet. Ne tamen in con-
sacione priorem sapientum everiet
ideo deprehendes quid aliquid tibi
profuit profuisse deprehendes. Secundo
et verbis racionem propter et usum firma-
tis affectibus se subtrahit. Cogi-
tavi inquit id est sapiens abstrahere
animo carne mea ut et animum
meum transferrem ad sapienciam. Reuiunde
est animus quod inebriat et alie-
nat a bono carne vel appeti-
tu carnis et ideo qui puritate

cordibus immutat. Unde Aug(ustinus) in li(bro)
de quantitate anime: Cum anima humana se per corpus
et sanam suspendit se a corpore quantum
potest et ea que intus est frui voluptate
libentiusque, quanto ergo in sensibus declinat
magis, tanto similiorem hominem
pecori facit. Hec Aug(ustinus). Certe sapida habi-
tat in supernis, ad quam ... nolunt
qui remanent in carne et sensibus
carnalibus, qui multo bestiis comparantur,
quia terram et corpora intuentur. Hoc enim
cum in honore esset non intellexit,
comparatus est iumentis etc. Abstractus
ergo a carne et sensibus carnalibus. Distinctio-
nem suam verborum auribus referendum verborum
sonus adamat, sed sententia que latet
intra corpus admittere. Ut cum audimus
hos versus: Quid tu oceano properat
se tingere soles, hiberni vel que tar-
dis mora noctibus obstet. Aliter
cum laudamus metrum, aliter metrorum
sententiam. Magis ergo curat anima de
similibus rerum quam de falcibus verborum.
Contra ut dicit Augustinus in li(bro) de doctrina christiana: non
verbis est magnum et stultum et non vir-
tuti intentionis sed dictionibus atten-
dere. Et Seneca: Multum operis impen-
di verbis non oportet, sed providenti ma-
gis cura ut quod sentimus loquamur et quod
loquimur sentiamus. Non delectent verba
nostra sed prosint. Si tamen contingere eloquentiam
non sollicito poteris. Si autem parata
aut parvo constat, assit ut res pul-
cherrimas prosequatur, si talibus, ut res
potius quam se ostendat. Sed quia anima
unita est carni corrupte, non modo
difficultates et materia in distinguenda
veritate. Unde in li(bro) de spiritu et anima

dicitur: Quo anima carni corrupte
iungitur corrumpitur, nec proprietates suas
potest exercere. Dicit visu et experientia et
aliter doctrina comprobata incipit
discere, velud si quis cum subtili
acie oculorum in tenebrosa detru-
datur: videre tamen non potest ibi, nisi prius
assuescat tenebris et lumen accedat.
Ergo ad lumen veritatis prius oportet venire
quam possimus intelligere, et cum ad lumen
veritatis venimus, primo intelligimus ut se ma-
nifestat veritatem, intelligimus sed feliciter
agnoscimus. Unde inquit propheta: In lumine
tuo videbimus lumen. Et Paulus tes-
timonio tenebras arguit ipsum lumen.
Non potest anima quicquam pure intelligere
nisi prius recedat ad se et concentrat
se super se. Propterea dicit Augustinus in li(bro) de
origine et quantitate anime: Cum enim
anima rationalis habeat esse simpliciter,
ymago dei est vel ad ymaginem
et comprobat assimilationem. Sed intellectu
naturaliter ageret quam est sine loco separata.
Cum ergo anima rationalis sit potentia hoc quod
simpliciter est in visibilibus corporis organico
cum eius virtute parte mergitur
intellectualis eius natura et sic intellectu
possibile ab ymaginatione et sensu acci-
piente, etc. tamen sit sibi natura separata
anima. Hec sed potest intelligere omnia
non sit natura sensibilis que tamen quodam
apprehendit cum ipsa sit actus orga-
ni corporalis. Et hec exemplum: Sicut vice-
ne flamma adherens lignis aridis
et cremabilibus aliquantulum fumo-
sa est vel adheret eis, sed ubi evolat
in puro aere distans a lignis

Origi

anima

aerem illuminat. et parte fumosa
c ordem flame. et in actu plenus
e lucis Sic aia intellectiva ex
ea parte qua approximat ad virtutes
corporeas organorum que sunt ymagi-
natio et sensus e quasi fumosa et efficitur
in potentia ad intelligibilia Sed in lucis ac-
tu perfecta secundum philosophum tunc est ut separa-
ta, et ideo intellectus tunc ad se abstracta
redit et se sibi se convertit, et separa-
ta dicitur, quia non utitur aia hic intellectu
plene. sed contemplatore prophetie
nisi cum fuit in ultima excessu.

De revelatione virtutis superioris
ubi in principio tangit. revelationis
exemplum. aie statum. revelationis
processum. eius complementum.

Sed de virtutis superioris revela-
tione Circa primum ergo sensus exteriores
ut auditus et visus homini intelli-
ri vel intellectum quod audierunt vel
viderunt revocaverunt et circa ad
se redierit et se sibi se convertit, et
intellectus ut dictum est tunc indicat, tunc
distinguit. et eius revelata veritas
innotescit Unde illi soli sicut cre-
do non et vere indicant et intelli-
gunt, qui non foris accepta intus
cum veritate conferunt, licet homines
curiosi nagentur extra se, qui debent
redire in se Nam si verum est quod
dicit Augustinus in libro Confessionum capitulo dicit auctoritas
bilis in interiori parte memorie nostre
tamen et in loco memorie abdito
cas hemo antiquum auctoritas discarum
quarum habitum sed dogma platonicum

videtur nobis innatas Nam rationes
innocentiae fuit in aia non impresse per
sensus exteriores, id est per suas ymagines
vel similitudines quia non sunt colorate
gustate. contrectate. non sonative
olent ut sunt sensibiles Omne quod sit si-
at sine alicuius ratione, quod si unus ex
tes addiscere vel intelligere nunc
e cogitando ea que sunt habitata re-
colligere. et ad mentem pueritiae intrare
ibi veritas presto est omnibus consulen-
tibus ea Ibi videt. ibi se revelat
licet non omnes eius liquide videant
veritatem Nam intus et nobis foris Sed
si nolumus ea cognoscere revocamur
ad secretum cordis ibi chorusat et sple-
det clamat et docet Et quia de
hac revelatione est dictum diffusius in
tractatu de doctrina dei et anime, hic non
quedam pauca ad propositum tangimus
in puri consideratione, quae sunt revelationis
exemplum, anime statum, reve-
lationis processum. Et ipsius complementum
Exemplum quod patet ex ligno ardenti primo
enim emittit fumum sine flama et
luce, 2o flama cum fumo et luce
3o lux pura sine fumo et flama
Sic primo aia discentis intenta
sensibus carnis obvoluitur fumo igno-
rantie et caliginis, sed cum apprehenditur
verba doctoris ad excitationem vocis. hinc
incipit chorusare quod mixtum est
fumo et fulmine, quia repugnat
sua ignorantie, et in fine post multi-
tas dubitationes et post multas
rebelliones succedit sua quasi lux
pura Et ita sunt tres status aie
primo ignorantie 2o dubitationis 3o
scientie et veritatis revelate lucis

videntes anime non status iste est nat-
Est et posita anima rationalis in orizo-
te duorum mundorum, sensibilium et intel-
ligibilium inferiorum et superiorum. Est autem
sensibilium vel inferior mundus regio te-
nebrarum quantum ad intellectum. unde
non videmus in rebus sensibilibus ut sunt sensibilia
sed ab hiis illuminatur ad cognoscenda intel-
ligibilia nec possunt sensibilia illuminare intel-
g immediate et per se sed per sensum et yma-
ginacionem et memoriam quia mediante
quarum impressiones a rebus sensibilibus non ve-
niunt immediate ad intellectum, nec intel-
ceptibilis est formare sensibilium, sed
legit de ymaginacione et memoria re-
liquias impressionum que relinquuntur
in eis ex apprehensione sensuum et sensi-
bilium specierum, sensibus eciam stat forms
in sensibilibus formis et intellectus intus
legit, sic nunquam eius obiectum. Unde intellectus
dicitur quasi intus legens, et ascensus vero
ad mundum intelligibilem et lucis eternam
que deus est quia supereminet animam
et tangit eam a vertice, unde si libera
esset et sana facilius se erigeret ad
regionem lucis et intraret in eam quam
minus se inclinet et intret in tene-
brarum regionem. Sed quia nunc
inclinatur in sensibilia remanet eius virtus
intellectiva quasi sopita et virtus in-
clinato ad terram modo pecudis
inclinata. Est autem revelacionis
processus iste sicut dicit Hugo in li. de va-
decorum. Si quis temperate vteretur cibis
et potibus et immaculatum se custo-
diret vincens, habet frui contemplacione
et visione decorum. Rebus igitur humanis

a rebus exterioribus, et eciam a sensibus cor-
poralibus quodammodo se abstrahit ut
approximet prime luci vel divine
que sic eius est proximum, vel alii lu-
ci ut angelice que ad eius illu-
minandas mittitur per dei graciam.
Et constituta in vertice mentis
quasi in summitate et summitate seipsam cir-
cumspiciat, et cum sit ymago dei
quod in se scriptum vel acquisitum vel
infusum est legit, et esset ei liber in
quo si super se levaret legeret et
intelligeret nisi corrupcio impediret.
Unde quidam philosophi seipsos exce-
caverunt et clausa via visus acies
mentis humane non habens qua exi-
ret reversa in sinum cogitationis re-
flectatur intus. et legeret multa que
abscondita in seipso tamquam in li-
bro et scripture naturalis. Ita virtus
mentis sensibus attenuata clau-
sis non aggregat colligit et con-
fortat. Exemplum habes de istis in libro
de visu et speculo. Sed hic dicit
corrupcio habent impedire reve-
lacionem quia feculencia per totam al-
ligato anime in terra ad corporalia na-
turalis etc. complexio que impedit
vires nobiles ut dicit Galienus.
Flegmatica complexio anime
humane virtute innatum sollicitudines
et res terrestres que nimis intuitum
ad animam sic mente impediunt
quod mentem abstrahi non permittunt
Sic inscripcio tabule prohibet aliam
inscripcionem, et plenum vas de
uno liquore prohibet alium recipi

Ectio dicit Ar^t omnes ingeniosos
ee melancolicos, et melancoli-
cos ee ad humor illuminatores et re-
uelatores mag ydoneos, quia
ista complexio mag abstrahit a
mente impeditis adelectationibus carnis
et tumultibus mundanis. Et post quam
impeditur ista reuelatio ex quadru-
plici materie notum. licet aut na-
pret auxilium ad huiusmodi reuelationes
tn ex gratia dei, et innidia mentis
fiunt sup mentem irradiationes
Pro eo inueniuntur aie que naliter accor-
poribus exsoluuntur. et intra se reuertuntur
et ad luadissima uiterius quod dos
e aliquis attollatur propter impedimenta que
diximus. Et in aiabus que sunt paruc
alligationis, ut ad hec aia adtor. ut
contra, mag e abilis iste modus
Nam propter alligationem facile facial
e abstinentia, et propter facile absti-
nend fiunt in spu. Fieri ut ee ipsum
e seorsum ee aregione tenebrarum
et libum a sollicitudinibus, et cogitationibus
uenientibus in aiabus meis apte regi-
onis illius Et ecoin cor e est tunc
et alto sed nequiunt mitigari cu fo-
ras erumpunt ipse assumunt deside-
rendi, cu morbus tegitur inardescat
si aperitur uaporat, Et Secundum con-
Jomina patefacit quod nocumentum est
ut possit conti tunc patuerit Et
dicit Gregorius vii libro mor. Cum pu-
tredine medicus uulneris non eicit
nequaquam in loco putredinis sana
tio conualescit Et Maximus No

mella uita e tmia morbi Et mag
melius cognitis antea pauiunt, Abadu-
saiorum pura beniuolentia secundum Tullium
captabimus si eos in odium et inuidiam
et contemptum adducamus Aduersarij uero
sunt demones et omnes qui nobis suggerunt
uitia, pro quibus dimicat in nobis igno-
rancia quos eludit scientia, et ad personas
no demus ea pter odium sed aduitium
Si ergo considerentur spurciciam que e i ui-
tiis inuidia et insidias quas demones
habent ad nos et insidiantur nobis et de-
bilitate ipsorum qua fatentur utrique cum
dei gratia subiciunt nobis ab aduersariorum
pura reddimus auditore beniuolum
Et secundum Tullium doctrinam Aduersariorum
personam adducimus in odium inuidiam
in contemptum. et si nolumus uacare
sic que predicta sunt et consimilia uel
maiora de facili possumus exercere
uel forsan ab aduersariorum pura red-
dere auditorem beniuolum Si que distor
contingunt et qui nolunt addiscere sed
uiolenti fiunt et mali uoluntate refrenari
sic reatat Boecius de Albino dis-
cipulo uiolento qui manus uioletas
iniecit ingenio Et secundum verbum Boecij
non est dignus scientia qui sic infringit
Preceptum Ab auditorum pura capta-
beniuolentia: si rebus eorum ut dicit Tullius
fortitudinem sapientiam mansuetudinem magnificentie
iudicatas proferimus quod e uitium et propi-
to cu fidelitate insistentem demus eorum
negotia quod non faciunt ut dicit Claudianus
in libro de statu aie Cum neglectis
rerum causis rebus aiam prerimunt et
uborum corpora diligunt cuiusque dump^a (-

ad in'tem venia. via. vt aut p
iudicata auctore creduli'ti subdam'.
aut ad sciam contemplatione tendam'
n'r qd vel auctas iubeat vel ratio
studeat potissi'm duceb' s'pta par-
citate doctore illudunt imperitos
quore magna turba e. Sz t ipi
abeisd quos fallunt reciproca
illusione fallunt Sz qda io vba
docet respuunt qr contempta lez
reputat sinu doctore Cont' quos
p'sper i' li de vita contemplativa
Sunt qui no com doctore s di-
gnitatem dicendi pna gramatica
destituunt. et magis quid dicat
qm quid dicat attendunt Et qd
facere a' s' nolunt dici q b fastidi-
unt. p rationes a' doctrine e. qd sa-
re cupiunt ignorare qm ap'ua
iustiore cognoscere. cu vitas viri
claruit non humano ingenio s deo
A rebus ipis deb' deputanda sit
Auolen' captam. cu vera dignitas
on qd in doctrina satis manifestat
put dt Aug' de civ. di li. xxi
Non pna mgt pcca e insipie
vel imperitia que adeo fugienda
multo indicat ut p penas doloribus
plenas pueri cogant discere litt'
vel quecu artificia primos discere
ad qd penis adiungit tam e ill'
penale ut nonnumqm penas ipas
p quas compellunt discere fice ma-
lint qz discere vin ut dt Basi'
in exam. iij' li' Nunc labore que-
sita sit et continuo percipitur et di-
ligentissime consuma' Nam quorundam
facilis adeptio eorum sine dubio
fastidiosa e possessio. Ascua pso-
copabat beniuolen' aut Tull' i ijo
philipicaru dicens Cr'nomia meos fato
patres conscripti fieri dicam. ut no ab
his annis viginti reip'ice hostis fuit
qui no bellum eod' tpe michi quoz
indixerit Et id con' Salustiu O
fortunata nata me consule roma
Ab adversaloru' p'na in pa con' cathi-
lina dicens Quo usqz tandem abute-
re paciencia nra catilina Quamdiu e'
furor iste tuus nos eludet. que ad
fine sese effrenata iactab't audacia
Nichil ne te nocturnu psidiu pallacij
nil vrbis vigilie. nichil timor ppli
nil concursus bonoru omniu. nichil
h' munitissimus habendi senatus locus
nichil horu ora vultusqz mouerunt pa-
te tua consilia. no sentis constrictam
iam omniu horu sciencia teneri coniuracionem
tua no vides Ab auditoribus captat
beniuolenciam in tra declamacionibus p
pompeio dicens Qnuqm mi semp
frequens aspectus vides multo iocundissi-
mus Cr Atepia captat beniuolenciam in
tra puniloe dicens Et si vereor iudices
ne turpe sit p fortissimo viro dice-
re Opatur aut beniuolen'. ut dis-
cipulus beniuole et libentr audiat s.
d Eccl'ci Auris bona audiet cum
oi concupia sapiam Et in pv' Fili
inclina aurem et audi vba sapientu
Ro que audita sit quodam epilo-
go teneat Cra sit Ecci dr Cor
fatui qsi vas confractum omnem sa-
piam non tenebit Et varro ad
Atteniesem auditore Canale

fessum ē auribus que accepta memorie
non commēdat. 3o retenta alius repetat
Vn[de] Boec. in li. de dis. sco. d[icit] q[uod] expe[dit]
scolastico ut habeat aliquos socios quos
doceat, eis libros legat. ut sic eciam
tel. cia sciat, et scita exprimē nosstat q[uod]
ut leccioes cottidianas nō dimittat.
n[ec] studium interrupat. Ra sc[ilicet] de in
ho Sapie. Sapiam et discipli[n]am qui
abiciat felix ē. Et ita p[atet] de pambulo
ex parte disci[pu]li addiscendum. De
causa intermissi opis p[ro]p[ter] morte
amicor[um] et animas defunctor[um] demq[ue]
nālem affccom. in affcoe mo
dracom, in moderacione conso
lacom, in consolacoe oracionem

Cum iam atra depulsi Vtu
te remoz fervem̄ ocia. aspi
rante felicis p[ro]sp[er]ite ventoz
Subito tēpestas orta est p[er] q[ua]m sēm[in]a
no ulti[us] progredi potui, nō ma
turae negocium inchoatum s[ed] adten
sura silencii me mors impulit an
cor[um] q[uo]d uebar actit / q[uo]d timebam
euenit, addictus sum silencio quia
sup[er] me uenit indignacio. mors ci[rca]
consequte b[revi] tendui spacio fre[que]m vini
cu in carlem. mors ut in me sua
tela cogerz, quem amicu[m] vincu sur
ripuit spalem, Rimis utroq[ue] late
sit percussus nō indulget fletum. nō
cedat affectui, nō dolori p[ro]cedat. p[ro]
cedat ad oculos. procedat ad lingua[m].
Rda corde tegi[tur] q[uo]d occultu[m] manz.
si forte lacimar[um] guttulis, si vber[ior]
stillulis conceptam p[ro]cordiis intimis
inestitia cor dolentis expondet. p[ro]

cessat interimpso tanti dapni forte
p[er]sagium conquassatus quedā inopi
nate inclb[ri]z, siutongebar ad p[re]di
cacois officiu[m]. et gradu cantacoe
prodeus impegi terrui et dolore
impetu durante nentre amiaz
ui racimis visitam conquassata s[un]t
ossa mea. qui[n] i[n] aninis cāt ut
duxellent[ur] viscera mea. Sz qui
sil decubimus cu[m] dne nō simul
expressimus cu[m] comis tūs una e[st]
et fr[atr]es me[us], cu[m] comis aia una
consensu pri[us] et affcu[m], ego et do
mus meus mgr Henricus, p[er]truisti
donne gla[diu]s tuus p[er]tingens usq[ue]
ad divisiom ātumis et spus, me
porcom deteriore reliquit i[n] sceno
hic, ultima altam iacet i[n] celo, re
lictus sum e[ni]m solus ut plaga dolo
re meu, et ondam affcm vos
q[ui] amicu[m] hunc demq[ue] nos q[ui] uell[is].
qui naturalez affccom, in affccoe
moderacom, in moderacione consolacoe
In consolacione oracom et subvenacom.
Affectio ē nālis fletus et gemitus
quē impat amicus, extorquet pie
tas nō destructo fidei. Videte sicut
flevit Dauid Jonathan amicum
suum, et e[cce] nō deflea virtute de
meu fflevisti dne ihu morte
aut tu Lazari, n[ost]ram exprimens
affccom, tuam insinuas dilecom
Dingn[us] hunc p[er] et do[mi]n[u]e reuerende
consors peregnacionis mee, simusters
consortie mee, hunc oculoz meoz
baculu[m] imbecillitatum, revelator.

desertum, exactor operis, expectans
ut scriberem, et occasione nacta scriben-
di meorum disseminator scriptorum. Vos
portio vite mee, relevamen miserie
mee, protector fame mee. Quotiens
instans vere supplicibus meditatio-
ni scripturarum vacavi et officio lectionis. Ho-
abiit dilectus meus, sic exceptus
subtractus, amissus et relictus sum
ego solus. O mors invida que sic vi-
rapiendo duos funesta peremit. Tu
me duos una sevissima vipera
tena, ut duos, duos utique se-
pasti dum alterum momordisti. In-
vasisti thabernaculum eius in quo peregrina-
bar, rupisti vinculum quo tenebar.
Indomiciliorum irruisti, qua preme-
bar sarcina abstulisti, i animam
pietatem non habuisti. Sed et in nos
pectus tui pepercisti. Sed tunc ut
dicebam non peremisti. Forte domine
quam infirmitas mea impedimento
fuit. Sed iniquitas mea, sed prudentia
tua. Nam ante mee dotibus i matutine
nondum erat aperiendum horreum
tuum, non tu fatuis virginibus ianuam
claudebam. Nedum ad aulas prudentes
nubiles ut transferrer in cubiculum
tuum. Nec ad mensam patrisfamilias
vocasti me similem tuum, ut inimi-
catellus ederet de micis que cadunt
de mensa dominorum suorum. Sed ut
pie credo ad dilectum viri mea
quietis cupida, studiosa sapie-
ntie viri, carnis corruptibilis
involucro liberata, perennis assumpsit

ad liquidiore fulgore etheris
purissimi iam excessit vel cito per-
ducetur eam evolabit. Iam quod affectionum
sequatur moderatio, cessent lacrime. Super-
prima dolor, quem radicatur intrinsecus, tanto
frequentius ardens vehementiusque quanto est
exortus purissimus. Fleat mortuum, per-
venerat mortuos suos quos sciunt non
resurrecturos ad gloriam sed in anima et cor-
pore iudicium puniendos. Isto quod immoderate
tristemur super mortuis sicut et ceteri qui
spem non habent. Tu vero non defunctum in christo
resurgentem. Itaque qui dolere cepimus memini
dum gaudeamus. Itaque non si possimus
meror est amovendus. Sed non negat
penitus amorem, saltem est moderandus. Nul-
los autem uxorem amittis dolere, inter
omnes eos tenemus indissolubiliter caritate.
Fili hominis ait dominus, ecce ego tollo a te
desiderabiles oculorum tuorum, et non
deplanges neque lacrimas facies mortuorum
luctum. Moderemur in nobis amici gressus, quia
forte raptus est ne malicia mutaret
intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam
eius, aut quia forte a facie malicie iustus
tollitur, est ne maliciam ipsius fuit temporibus
inveniret. Ita pro magno beneficio promissum
est a deo regi Iozie quod ne mala ventura
super terram videret, tunc ad patres suos col-
ligeretur in pace. Desiste non mens car-
nali mortuo patris habes. Quod plagam
et habes multum in quo gratias agam. Nec
mediocris est usura fructuum dei. Nec
vilis nec sortes qua cumulat merce-
meta virtutis, et cumulum exultationis
exaggerat desideratum et virtutibus finis.
Iam quod immoderate luctus accedat

230

consolato primo / quando i mortuus volu-
tas divina suffitere debet ad solatium
cui ullum spone imbem affirm. Pz
q lex e iusti q sum e vnu queq
recipere Reuti pulvis ad terram / spt
addit qui dedit illud / dicat se homo
vu supta e repetita aie debitum
Tercio q sic dicit b. Ambro in li. de
morte fatuum q absurditas q q sas
oibz pscriptum q speciale deplores hoc
e aim b conditiom extolle / legem
quem no recipe / ut tosqztiu re-
cusac Et ut ait i poeta liricus pal-
lida mors equo talcat pede pau-
perum thabernas regumq turres / vite
summa brevis / omis manet vna
mors equa tellus pauperi recludit
regumq pueris / addo q puteis e-
nasit miserias / q celestes adeptis
e vel adipiscere delicias q deflen-
do nimis mortuo m pccib et te-
mpm pessimabis. hz tamen solatio
cogitamus q in breui visuri sumus
quos absentes dolemus ut cu mors
appellat. h. apphm somno sompnus.
Nos dolendi magis quam ipsi mor-
tui sumus / q in prelio stamus / plagas
excipimus / vitiis nunquam Illi iam
sursum euecti / victores effecti / loca
nos sperant quin in caritate q in-gentes
habuerunt ad nos virgit pseuerant Et
primo quanto vicinius deo appropinquant
tanto maiori pro gratia dilectionis
habundant Et qui mundis manibus
adhuc macula / pulvis q pedibus
sit etc cum caritate recipimur veniali

Deinde supest ut supplicatio pro defunctis
ut offeramus hostias et sacrificia
pietatis O bone ihesu mea spes
unica / finis intentionis mee / meum
refugium singulare / ne abscondas
dilecto meis bonum faciem tuam / ne
subtrahas dulcedinem tuam / ne diffe-
ras consolationem tuam / si que illis
adhesimt peti macule / tu venia
misericordissime piet abstige / ut
spoliis carnis et fragilitatis conti-
nuo tue fonte diluti / deposita
peccatorum caligine te vim luis de
supinis irradians valeat intueri
Et tu pr Abraham expandi largo
altius me pauperem et mediti / ex
pande gre sinum ut dino sicuen-
tes aspecti iocundemur in domo dni
pit et felicat in eternum Iam nunc
ad ppositum redeamus et videamus quoddam
pq liminus sancti de paulus &
antecedens ad ymitaciam pcedam

De concomitantibus disciplinam
requiruntur primo in generali 2o in
speciali. primo de sensu. 2o de inge-
nio. 3o de memoria. 4o de rone.

Disciplina .... r concomitantur
sensus. ingenium. memoria
et ro / sine quibus no fit erudo
Sensus enim apprehendit obita
Ingenium exquirit incognita
Ro indicat inventa Memoria
recondit indicata / et offert ad
disiudicanda / Videlicet q sensus pti-
cularia apprehendit / ingenium sus-
cipit / etquod ingenium adinvenit
ratio adiuuat / memoria vero
abscondit / et quod absconditum e

in luce educat. Pro non tem pu-
tribus supponitur / et qui in me cordibus
sp aut masticat quod dentes in-
genii carpunt / aut ruminat quod
uenter memorie reputat. Pro ei sep-
ocrit omne quod sciat / sed temporibus oppor-
tunis / et propter partes amencia tem occul-
tum abstrahitur. Hec autem in ore non sunt
ad quam anima. Sed ad sunt horum proximites
spiritus naia corum essentia / ut sunt sensus
anima sentiens. Sicut nl aliud est vita
ac quam anima viuens / et volunt idem
potentia quam anima volens. Sensus
qui primus occurrit. Nam sensibus tamen
vtitur anima quasi instrumentis per quos anima in
corpore sentit et per eos anima ad for-
mas corporeas cognoscendas / quamquam
virtus preest interior ad res visibiles
indicandas. Sed sensus exteriores / qui
formant sentiendo ac remittunt in-
terior autem sensus qui dicitur sensus communis
solus committitur iudicare. Sensibus exterio-
ribus apprehenduntur particularia. Unde et non
accipiunt que particularibus entia. ab illo
interiori preferuntur. Ex quo et non accipitur
sua uia debitis ergo in ore breuiter
et primatice competencia videamus

De sensibus quantum ad in ore scilicet
quomodo disciplina fundamentum habet ex
sensuum apprehensione / quomodo disciph-
na incrementum habet ex sensuum pro-
gressione / quomodo complementum habet
ex sensuum defectu / quomodo impedimentum
habet ex sensuum defectione

Sensus ad doctrina initium pro-
bietur ut pote qui funda-
mentum accipit ex sensuum apprehen-
sione. Incrementum ex progressione

Complementum ex eorum defectibus. Im-
pedimentum ex eorum infectione et defec-
tione. Fundamentum signum et originale
principium ex sensibus obtinet quia pnotes
signa ubi unius doctrina primus inchoat.
Homo cum tum sit sibi rationale naturali
quodam vinculo in corpore sociatus as-
tigi tamen quin ratio ipsa est quibus nec homo
homini sociari posset. Nec colloquentur
adinuicem. Et ita b' mentes suas et cogi-
tationes refunderent / ratio vidit impo-
rebus nota la .i. quosdam sequentes sonos
ut quia suos sentire non potuit alios
sensu qui interprete utentur ad cos b' in-
uicem copulandos. Sed audi absencium
verba non poterant / que nunc sunt litteras
meme sub distinctis signis et notis
oris et lingue sonus. Animaduertit autem
anima rationalis cos omnibus sonos quos homines
inter se loquentur et quos litteris iam sig-
nant. Alios esse qui modico hiatu na-
ne qui enodari et simpliciter sanabilis
sine ulla collisione defluunt. alios
diuisso pssu oris tene tu aliquem so-
num emotnos qui n admcte. b' erumpe
non valent. Ita quod litteras oris hoc
quo exponite vocales semiuocales et
mutas nominat. Deinde silabas ex litteris
ex silabis dictiones / ex dictionibus orationes com-
positas ordinat / ex orationibus sermones
elicit que omnia mentes mediantibus
sensibus apprehendit. Ita figura electa
representantem inspectione coniugando re-
rum artificiosa res / et huiusmodi co-
gnoscitur mentibus sensu visus. Sed et au-
ditu. Unde hic ei officium instrumento vti-
tur auditum et oculorum. Inde aures

dicte sunt qui audes .i. audiens. Aut
forte an[n]otabus haurientis. Unde et
cigilis notteque hiis auribus hausit quas
topos molles cartillaginis, ampli-
tudo foraminis, sinuositas circularis
reddit abiles ad notam apprehensionem.
apta Et ut habeant aptam simul et flexi-
bilem firmitatem. Oculorum etiam ad appre-
hendendum mira subtilitas et natura
quorum orbes geminarum solicitudines presen-
tes. Ab ea parte qua videndum ad sunt
membranis latentibus docet ut yma-
gines rerum obiectarum extrinsecus tamquam in spe-
culo refulgente ad sensum interius in-
timum penetrent. Quemadmodum ergo per ocu-
los ad oculorum membranas lucas et
ea que circa sunt obiecta conspicit qui per fe-
nestras lucente vitro vel lapide spe-
culari obductas. Quod tamen ut refelleret
Lucretius talis usus est argumento. Si nos
magis per oculos videt ergo oculis et ef-
fossis oculis magis videt quia fores
tamquam postibus evulse plus infundunt lucis
quam si fuerint obserate. Ineptissima
ergo hominis volentis oculos auribus
esse similes, ut non tam oculis quam
foraminibus cerneremus. Quod non ad sensum
sedibus non ad usum intelligit, quia mo-
dicum quantulum ei videre possemus
si mens ab intimis penetralibus
capitis per exiguas cavernarum rimas
attenderet, ut si quis velit per foramen
aut rimula aspicere non plus cernet
quam rimule capacitas comprehenderet.
Sed quia visus utriusque spera orbicu-
laris et mobilis oculi conglobantur.
Orbes aut oculorum mobiles et

liquoris puri et liquidi plenos deus
esse voluit in quorum medio scintille
pupille quas pupillas dicimus proponit
in quibus puris et subtilibus cernendi
sensus et ratio continetur. Et licet hii duo
sensus dicantur disciplinabiles dum
amor reputat similitudines apprehen-
sas per eas ingrediatur curiositas eo
quod secundum Salomonem non satiatur oculus
visu nec auris impletur auditu.
Tamen si horum fiat collatio secundum sententiam
Augustini in libro De cathecizandis rudibus plus
proficit disciplina audiendo. Et licet
in cognitione sensibili locum habeat quod
solet dici Segnius irritant animos
demissa per aures quam que sunt oculis
subiecta fidelibus. Et cum visione
disciplinali tamen audita vehemen-
tius incitant affectionem, et intensio-
re et ratione generant impressionem.

Ut disciplina incrementum habet per sensuum progressionem. Capitulum.

Suscipit et incrementum disci-
plina ex sensuum progressione.
Sensus in anima unus est, sed per ea
adque cognoscenda exigitur multipliciter
nominatur. Vocatur enim sensus corporeus,
ymaginatio, ratio, intellectus, intelligentia,
quibus quinque progressionibus anima racionalis
ad sapientiam erigitur. Sensus percipit cor-
pora, ymaginatio corporum similitudines,
ratio corporum dimensiones et similia,
intellectus spiritum creatum ut angelum, intel-
ligentia deum. Et prout anima se magis
et magis a corporalibus elongaverit
in speculatione regitatis rerum similitudines, proprie-
tates, differentias et effectus et causas
considerando veritatem et causam cognoscit

Vt et cognitio depo^a adpo^m pro-
grediendo pcedit, ut qd fit i ſſu-
ſibile p maiore depuracom fit i ymā-
ginatõe. ymaginale sub quadam
simili^ne et in^e tiŭer maiore depua^oz
fit intli^le Cre si thoze vimiqdez
breuit cpe quam facile e vide quo
ad supium ascendit^z quadā ſſnu
pgressione. Sensus ꝗ po^a e aie q
reru corpearez corpoeas formas
pcipit et pntes, qm etsi corpoeg
no sit, corpoeq tu dr qz corpoēis
vtit^r instris. Cetqz corpa no cu sten^t
vu ab instroz, nuo ꝝ quapptz
cu tu no sit intlla ū muis. Sicut
in luce aqua recepta plurima fo-
ramia radios emittit uaios z fo-
raminu quali^te et posicõe diffores
Ymagina^o no mi^s e aie qo veze
corpoeaz cor^eas recip^t foꝛs ß ab-
sentes Cet sit ſſnus pntes et nās
corpm qualita^s uā pcipit cor^a
Sic ymagina^o ipsoz uerorum cu
recipit simili^nes et ymagiacones
et io cu no sint uā cor^a u^t cor^m
uē qualita^s elonga^o quedā et eua-
poraco a corpoeis reb; e yma-
gina, nec tū ad incorpeu puenit
Racio no e mi^s aie que reru cor-
poeaz incorpeas pcipit formas
Abstrahit ei a cor^e que funda^z
i corp^e. no actu ß considracõe
ut sit reru corpeaze uē forme
dicit ipa attaden^s oia incorpea
ß no ex cor^e ū roe subsistent^a
Intel^a eni e mi^s aie qua aia
veze incorpeaz incorpoeas

ppit foris Intelligen^a no mi^s aie
est que i me^te suppo^a. Vō Cert sit
in ymagia^ce desubito fantasie surgit
Ita in intelligen^a desup theophanie
sine diuoze luium apicibus descen-
dunt, quo ꝗ abinfiora ad supius ma-
gis. f. deos quoꝝ grad^s pcesserit
tanto magis ad supium appropinquabis
Nam cu multi^x sit scie status et
dua ca nales veze corpeaze status
ſſu^s et ymagia^o uigent ß absq roe
non satis ualet ß ad ronalez sine
doctualem no ascendunt ß infra
remane^t ei^d ascendens roe qz
alonge ascen^ut Ded naē ei com rerum
aliquis put ß usq ad corpoēz
mooz^eas formas ea comitai non
put, sup eminet his duob mois
aut statib nali. f et doctnali theo-
lo^a que de diuins cotina, adquam inmac
ro naturaliare ß no vali puenire
hic ei methas suas quas vti et
ſpus finib limita^a Sic go sol
de subitaneis erigens aquaz
et paludum nebulosa quadaz
fumosi^te langues pus rubet po-
cius qm lucet Deín in libertatez
puoreis aeris calcatis nebulis
euadens ſerenioꝛ splendz Sic
aia de sola aimatõe corꝰs ſſu^m
surgens, et p p^m p^s in ymagia-
cõem fantasijs cor^m adhuc deco-
lorata langues, in liquidu roīs
euoluta tandē assurgit et emicat
Rom no supat int^tus or^ne et v-
tute Omnibꝰ modis supat

mentium. Hinc est anima in mentis sue
vertice constituta, unam vim simplicem
pure incorporeum predata secundum facul-
tatem et gratiam contemplationis. Est et alius
progressionis in scientia modus non solum a
sensibus inchoatus quem tetigimus in
tractatu de officio predicatoris ubi
actum est de ignis proprietatibus. Unde animalia
mentis sensus sed animalia que solum sensum habent
non prudentiam habent, quia prudentia [illegible]
est preteritorum et presentium respectu futurorum
collatiua quod non fit sine memoria.
Quedam non habent sensum et memoriam
sed non auditum ut apes que nullam
disciplinam habere possunt sed disciplina habi-
lia esse non possunt. Quedam non habent audi-
tum et memoriam que est sensibilium apprehen-
sorum virtus retentiua, habent et yma-
ginationem sed non habent virtutem ulteriorem
ut bruta, et hec non sunt experimenti
capacia sed sola rationalia que ultra
ymaginationem habent rationem ut sunt
homines experimenti et sic capaces.
Homines enim primo sentiunt, deinde memorie
commendant, et ex sensibus et memorie
multiplicatione experimentum habent et
cumulus experimentorum fit unum uniuersale
quod est principium artis et scientie.

Quod disciplina complementum
habet ex sensuum defectuositate que defe-
ctuositas est in interiorum organorum di-
spositione, sensibilium separatione, mentis
abstractione, luminum infusione

Suscipit complementum disciplina
ex sensuum defectuositate quam
defectuositatem maxime intelligo. Quantum ad
primum organorum dispositione. Secundum
susceptorum separatione, mentis ab-
stractione, luminis infusione. Organorum
dispositio debita. Cum organa et mem-
bra humana maxime corporea, et de- (a et congrua disciplinae)
purata sunt ut recedant a contrarietate
fere. Homo enim solus maxime
disciplinabilis est quia anima eius
complexio eius maxime recedit
ab excellentia contrariorum. Omnis
autem diuersitas que est in corde et
organis, causatur ad diuersitatem que est
in anime potentiis. Unde ex organis
melius elicitur [illegible]. Sicut etiam
phisionomi ex aspectu exteriorum
membrorum deueniunt in notitiam
latentium interiorum. Sunt enim or-
gana quasi note seu elementa
in quibus uenanda est latens sua [illegible]
determinat de hiis Aristoteles, Auice-
na, Constantinus, Philemon, Loxus,
Palemon et ceteri qui de phisio-
nomia plenius tradiderunt. Hoc
tamen sciendum quod in oculis principaliter
et circa eos consistit omnis phisionomie
perfectio unde et Palemon dicit ocu-
los esse quasi fores anime et quasi
per oculos eminentie et plenam ocu-
lorum dispositionem esse aditum per quem
animus introspici possit. Et oculorum
indicia esse precipua que omnium aliorum
membrorum confirmat indicia. Unde
oculus cordis est uerus nuncius eius.
Indicium capitur ex forma et colore
figura motu et dispositione. Unde [illegible]
[illegible] cum fronte relaxata
et palpebris mobilibus indicat
docilem cogitationum mathematicorum.

ma

et dena inquisitore. Est hec sola
spes ayrba. stabilium odore proe-
minentem aut oculorum hec vinea sps
bona e si fuerint stati Si aut ma-
gni sunt intentes plurimi. instrum
dotalem. prudentem a monitore
indicat quales oculi Socratis
fuisse ab Apuleyo referimus que
Apollo esse prudentissimum indicavit

Apuleyo

Est aut attendenda dispositio organi
mis potentie interioris spiritibus. Sunt enim
aliqui optimi habentes organum fan-
tasie et ymaginationis in qualitate
et complexione compone situ et
figura et huiusmodi que ad ymaginationem
sunt nata. bonitatem. et horum yma-
ginatio est excellens ymaginum compo-
sitiva ymaginum uidere et metha-
phoicare et tales sunt disciplina-
biles in methaphoricis et probabili-
bus hi non habilitatem. sed non assit
eis lumine intellectus propter ymaginum
mobilitatem et multiplicitatem scientiis
variabilibus et fantasticis convenientes hii
confundunt nam sophisticis et retho-
ricis et similibus melius se habentes
Est attende quod natura corruptis
et libidinibus tam interiores quam
exteriores supra modum obdurat
spiritus. quas obscuratis ex fumo
teterrimo et deterrimo exalante
ebetatur. brutalescat et deguatur.
intellectus Requiritur ergo etiam ad hanc
defectationem spirituum serenatio spiritualium
susceptorem Ita fantasmata sup-
flue recepta ut ordinate suis
sedibus collocata tumultum in

animo faciunt nichil purum ac incitato
relinquunt Et quod mirum tunc extur-
bido non exoritur sincerum. liber inserere
exemplum Gregorii inserui in libro de ymagine

sit dicens. quemadmodum si qua civitas
multis ianuis pateat. que diversis aditibus ad
se recipit confluentes / non tamen in unum
locum omnes confluunt cives. sed alii
ad forum. alii ad hospitalia sua. alii ad
ecclesias et plateas Talem quodammodo
mentis meae considero civitatem intus con-
stituta qualiter sensus meos diversis aditi-
bus impleant tunc simulacra introeuntia
quam mens eadem discurrit atque dis-
cernens locis interioribus congruis universa
disponit. Serenatur quoque spiritibus in anima perfe-
runt. pura indicia Requiritur etiam
ad hanc defectationem spirituum mentis ab-
stractio a curiosiora porrecto ad quod
unum sufficiat quod plo in phedone
sit recitat Apostolorum corpus habeamus primis
quam tali malo sit inter animus nunquam
id quod iam olim concupiscimus plene
consequuti simus Concupiscimus aut
ut sciamus Corpus enim primum in nobis innume-
rabiles et infinitas occupationes in-
fert quinque continue obviantibus victu
quia alimentum quottidianum Deinde
si morbi ingruerint impedimento
sunt. quo minus inquirere et invenire verita-
tem possimus iam cupiditatibus et cupidi-
tatibus et timoribus in innumerabilibus uariarum
rerum appetitionum atque uisionum infi-
nita quadam dementia corpus onustat.
ut prius ut sepe nulla inire possimus
Et si quo tempus aliquod uacuum ad phi-
losophandum uel legimus uel scribimus

tur quoque in ipsis cogitacionibus nostris cor-
pus intonuerit tenebram erroris inferens
menti ut obcecate animam iterum prende-
re non potest. Itaque vnum hoc monendum convenit
nobis et id quidem evidentissime primo si quod
principium bona fide sentire volumus recte-
dendum esse creatorem et ipso omnes res consi-
derandas. Sunt enim videmus conspectum
quod concupiscimus et cum rei creatoris
nos consitemur. tu desinit eum non
Deum primum desperandum est etenim si con-
stat nichil sinceri incorrupti corr. animam
prendere posse scilicet absolute. quod non tempore
nec ipso contingere huiusmodi nam sciatis
posse, ut tunc deinde cum expressius
anima. Desinit creatore eo animus liber
est et solutus creatore. Eo autem tempore quo
primo ita appropinquabimus applicabimus
quod fuerit si in quo quasi minimum corpore
utamur nec in sentire eius nisi quatenus necesse
est anima divinitus. Ita cum nunc re-
plebimur nitorosa turbulentaque na-
tura sed puri agitagione eius inquietum
facere possumus enim et si ita fecimus
incorrupti sinceroque dispenderetis
ad omnia incorrupta sinceraque ve-
nimus. Sequitur et ad hanc desce-
tacionem summi. huius infusio. Deque
lumine aliter sentiunt philosophi aliter theologi
philosophi sic, ponunt enim irradiacionem in
anima aliquid ab intelligencia impri-
tibus luci super intellectum agentem puri-
et primum et clarum sua lenitate
eis conformetur. Alia autem est intrin-
intellectus. Philosophi autem intelligencia plena
est formis et applicabilibus. Ut autem primo
motum celi et radiorum astellis fluentium

Et quod intelligencia est ut agens. anima
non ut instrum. secundum eorum ordinibus ne-
intelligencia est apta nata influere et
anima eius lib. splendores illos secundum eorum
congruenciae nata est suscipere. Hoc autem
contingit in altissimis sanctis in revela-
cionibus ut dicunt et prophetis. Ceterum
in aliis cognoscibilibus ponunt hanc
illuminacionem secundum puritatem summa et boni-
tate organi ymaginacionis et intellectus
agentis creatorem. Theologi vero in infu-
sione luminis primi, ponunt omnem creaturam
et etiam lucem prout exponit ysaac
in libro de spiritu et anima id est. Dicit
de lumine tuo videbimus lumen. Creare
sicut de sole exit non sol videri
possit, nec tamen sole deseruit secundo
manet quod dicitur exiens illud oritur
Ita manens in deo lux que exit
ab eo mentem irradiat ut primum
parum choruscacionem lucis sine
qua non videt videat et impa-
rata videat. Ad quartum disciplina
impedimentum hoc ex defectu
summi et infectione quod fit qua-
drupliciter, quia summus est acatene
subitus, quia adeone infectus
quia est materie defectus quia est
Suscipit etc. In se imperfectus
Impedimentum discipline ex summi
defectu et infectu hoc autem fit
iiii^or modis. Primo quia summus est
acatene subitus, 2o quia est ade-
mone infectus, 3o quia est organi
vel materie defectus, 4o quia est in
se imperfectus. De subitatione sciendum
ensidum in libro primo de summo bono
multum expenditur splendorem
possidet anima secundum frustra computacionem

carnibus que retinentur inclusa vn-
de scriptum est Corpus quod corrumpitur ag-
gravat animam, et deprimit terrena
inhabitacio sensum multa cogitantem. De
infectione a demone dicitur in libro de
lxxxiii q. sic. sententia cuiusdam sapientis
hec agite miseri mortales ne vos quisquam
polluat hoc domicilium malignus
spiritus, ne sensibus inruptis intestet anime
sanctitatem, lucemque mentis obnubilet.
Serpit hoc malum per omnes aditus
sensuales, dat se figuris, accommo-
dat coloribus, adheret sonis, latet in
ira et fallacia sermonis, odoribus se su-
biciat, infundit se saporibus, atque tur-
bidi motus illuvie tenebrosis af-
fectionibus tenebrat sensus, quibusdam
nebulis implet omnes meatus intelligencie
per quos pandere luminis radius
mentis solet. Utrum visus oculorum si
fuit viciatus quidquid videre non po-
tuit ad esse non putat, sicut e contra
contristat oculos prius ymago vera
si oculis integritas deest. Ita eciam
sensus quibus instrumentum deest frustra pol-
lucet oculis prius cum animis, quem
videre mentis ceritas non potest. Idem
etiam dico de cognoscibilibus ad sapientiam
pertinentibus. Dico enim lingua auribus sensibi-
libus surgit ad intelligibilia, a particularibus
ad universalia, tradendo exempla quedam
similitudines ad ea, et hanc viam
quandoque obscurare nititur, ut indicatur
ex quo relinquitur scientia probata. De
organi defectione scribit plures
quam deficit una scientia. Si defi-
ciat unus sensus quod unum est in apprehen-
dendo circa per organum non

aut sit esse de cognitione intra predictis
iudicium. Nam sicut dicitur in vii° li. beati
Augustini super Genesim ad litteram. Intra in
anima quoddam lumen est, quo intelligitur
quicquid intelligitur. Et adiunte qui sicut ars mu-
sica non perit in artifice musico
si una corda cythare rumpatur, sed ar-
monia solvitur. Ita destructo uno
membro corporis, quod est sicut una
quedam musica instrumentum non
perit anime virtus sed eius opus quod exerceret
mediante illo organo necessitate cor-
rumpitur quod certum maxime patet, quod proprio
virtus anime non perditur, licet per sensus
exteriores et per organa ut impetum.
Unde Bretum inferius in li. de ymagine
sic ait: Quemadmodum etiam igne hoc
sui naturale est ut cum paleis undique te-
gitur illorumque spiraculo suffocatur, nec
continentia depascat ut penitus ex-
tinguatur sed per flamma quedam fumus
expurgat, qui si paululum commotus
fuit illico fumus excitatur in flamma.
Similiter mens omnino sensuum tempore sopo-
ris obtecta ut claudit per eos potest nec
per eos intrinseca, sed instar fumi videtur
intrinsecus operari et aliquid quidem egens
in aliquo non prevalens. Et sicut
quidam musicus resolutus lire nervi-
bus si plectro cordis initiat non
ei modulatio competens occurreret
sed extensum enim quod non est apte
resonabit, licet plerumque manum
artificiose moveret dulcius plectro
ad localiter ponentes concentum
bonum autem non efficiatur nisi confusum
et inordinatum ex motu cordarum

que greca bubum vocat Ita pprop-
im nalia ssm membra resoluta
a ouo quiescat artifex aimq si
tor9 nimia plenitu^ne pgraue^z
a ate languidiq a obstruiq opa^z
tu ht organu ssi^le diligetiq a-
tem nequit recipe ¶ De ssm
impfcote ht aduteud vide^z q
ssm duo^9 mois d^z impfcius po
qutu ad appheno^z i forb, 2o qm
ad iudiciu in apphenso. Quatu
ad apphen^om informib ut pz in
ssu qui e in brutl. Est ei in eis
ssm in apphen^do ptieu^lr no vlis
Et io sicut d^z in Comto sr libro
et hij/ No e in brutl prudia s^z
pruden^e resonan^t. Fit aut res-
nadia eosm reflexione unde
reflexum ex^t in debilis ee
sicut lu^l reflexum ad corpq
opaca pte^t in lu^l magl et ma-
gl defetiu Debilita^z aut p-
den^. que e in brutl e^v pdie
que e in nob qutum ad forma
mouetem, qz i nob sit pruden
ex formis simpl^bz et vniu^salibz
sepatl abindiuiduatibz vn q-
dam Philo^mo ptet attapieus pti-
culare sub vli Sz bruta acci-
piut formas quq digur in
spe que st intetaes notiui. et
consequtl eu in^ abindiuidua^bz
Vn coze opo ss incipit assib^z
Quib ei no fugit lupu^ d qui
uidet eum Debilita^z eo 2o
pruden in brutl qutu adyte
mouetem Nam ptem opsmb

in brutl e aia in qutu e na qdu
s^z in nob in qutu e dna sui ac-
tq sime ronalis et delibatiua Et
ita pz quo pruden e in brutl s^z m
qudam resonadaz, s^z eel dico
sre ssm impfcom quodao q ad
apphen^om informib. qutu uo ad
iudiciu in apphenso, dico defetiu
d ssu intiori s^z no extiori Nam
ssib extioz nuqm mete decipi^z
Sed ssib intioz ipi quz metit^z
liz ht aliq tn quada difficulte
nosta^z, no tn est fallacia in apphe-
sione s^z in opioe, vn ei puer timet
sculptu dracone apto ore qi
ad deuorad dehiscente, pz q ht
no fat iusib qz n^t aliud puer
r^putat qm sensib9. s^z prilis ssib
intioz qui no bn sit discne int
vem et rei sblitu^z Tale e eni
tu viden^b hominez aliem simile^z
putamq eu ee tui similib ost
De hc plenq in lio de vi^tc sebit
Aristhel9 Sicut aut mois qu
da st, ssib nr e defetiuq et ad
discipliam et sciam mq effiatiq
Ita et. int^9 nr abiut^tu defitit
an^loze qutu admit^tu possibilez
⁊ agetem, obstuna^z ei intellcual.
ua^z p copatom adiuam et io
int^9 possibilis in nob est mao
l obscuritate, ⁊ qutu ad agetez
qua abeo qd magl e impurio
p qd eleuat, et eel mq puro
et io int^9 ageb i nobis mq
e purq qm int^9 intellnaze
In et qnuditates no abstihit

ad9 simp^tes, ut ad9 potens e
in hoc ope st intlli^ae Ez oz
q̄ rotinado et resolucdo deue-
niamq in simp^tes quidi^tes, zio
dt obstu^ztem in nro int^tu qum
addesfam ipis int^ta tam possi^l
q̄ agentl z resonatias quitum
ad defem formaz intlli^u, Est
ei ut dom e resona^d qdi re
uberato som z redundan Sub
forme intllcuales st i nob per
redundan^az abintlli^tis inq9
sut sicut in fonte pfindete eas
Sic nob accipi9 eas a ib9 etia
st q̄ agens in aia et no st in
nro sba, ut e int^ta ages sibi lib
p abstraom speze in fantasma
sicut e in nobis De ingenio
h. q̄^oz rosidatoes pmo q̄ ana
pficiastit, 2o q̄ usu inna, 3o
q̄ tpato ertatio acu, 4o q̄
i modato labor retundi z
ubi agit quo ana pficiastit
ingenium, ou^t quo q^oz st qe
declant ingem bonitatem
nalem. s. aie infusio, celesti-
um vtutu impsso, cor^m phi-
toz cop^lio, locoz dispoi.

Ingeniu e addisa^na nec-
cessaria phie, qui sapin
ingeniu inuenit, q̄ inuentam me-
moia retinet et custo^t Est ei
h. hugom de sco victoe Inge-
niu uis queda nalis aio insita
p se ualens, vel sicut placet
ysaac in ho suo de aia Ingeni-
um ea uis aie d̄r siue inten^o
qua se extitat et extendit ad
incognitoz inuetom Ingeniu
anatiua p se pficiastit, vsu
inna. tpato extito acuit, Immo-
dato labore retundi Ingeniu q̄o
pficiasti ana tinq bonitem nalem
uel maliciam siue incepti^ucm q̄oz
magie st declamata. s. Anime infusio.
celestiu vtutu impsso. Cor^m phi-
toz cōplexio, locoz dispoitio Ad
aie infusiom ptinz quod dt Augs
iiii^to h. Decimi. dl q̄ felicitas e inge-
niosum nasci. Et sicut dt plo q̄ a
vtq motiua e intus pmi motoris
qui infort omib aiab sicut calidu
sia calida, sic est q̄ nalr pbz ob
foras quecumq sint in ma omi e
et for^e que st i ma st eis ymagies
quoda^o, sz uq se conatat diuibq
sz pportom suscipiendi ypam, sicut
lux solis in diusi matis Et sicut
uniq radius solis p diusas fenestras
uitreas i oz^ne poitas una post
alia tsiit et omib illumat, sz uiag^n
q̄z tanto amplig quto pp inqius
et quto e lui vicioz vniagz Ita
deus pdulste subtilioz et abi-
lioris ine opa, Et qm corpm q̄-
dam st obscura queda clara q̄-
claiora zc Inde e q̄ quedam
tan ge pticipat, queda vita ue-
getatiua lez queda sensi^lem, quedam
ronalem cum ingeio excellenti
qdam cu ingenio diminuto put
magl et mig e ma defecata
pa sicut int^ta di pcitiq no opa
p queda hitum dulsum alucie
sua sz pscipin, sicut luces ex se
ipo pducit luces que i ipo non
sunt dulstem io ullam in eo
inducunt compom sz que pdu-

cut' ingtiui asimp^a ee vo vno
recedut, in contria tendut / et p-
ticipando cotraria magis fiunt yma-
gines psone forme et resultatio
qua forme varies, et ingenii di-
uersi peorum dnistte capaces.
Ita tñ qz expsso libertatis aimo
dono qda pceteris nobiliori pol-
lent ingenio. Aliaquin no dixisset
Augus in li. de bono pseuan'
Tiry et Sidonii crede potuit
si mira yppd signa vidissent
sz qm ut crederent no erat i eis
datu et vñ credent est negatu
Seqno apparz quosda hec i ipo in-
genio diuini naturr unung intelli. tue
quo moueat' ad fidem, si coga
sius metibz ut audiat vba ul
signa conspiciat. Ad celestium
virtutu impssiom ptinet natura
piodi. que simplex e in eeñ
sz multiplex in virtute, et io dnist-
mode hz infortie dnise quatie
qualitates / virtute no sine nam
piodi. voco virtute .i. aim que reli-
quit ex motu celorum a primo ce-
lo usqz ad orbe lune continuum
tum virtutes oim supiore con-
fluunt in orbem vnum / no qd
planete uel celi sint / sz in re-
uolutioe orbis qui piodus uocat'
et corpm celorum gpone qpos'
qui domus vij uocat' ad quas
omia sidera refunt'. Semp eni
supior influit orbi inferiori for-
mam & influxam ads motore
pmo, que descendendo ppar-
ticipatom demittia' / et multi-
plicat' continue. Et h' intelligo

ego intelli. tias moue^b orbes ple-
nas ee formis / sed supiores ht
eas magis vles, inferiores no magis
determinatas. Dico ergo ad ppositum
qz tam ad piodum refert' cir-
culus obliquus et ecs rtus ? que
e renolio diurna refert' ad piod
ois vtq motoris et ois vtq cir-
culorum qui moue' et ois vtq
stellare scdm statu in se et adin-
uicem quem ht in piodo. Et
sicut radius vnus e in eeñ. tam
tñ dnisitate stellarum luibz comis-
ce' multiplicl est vtul et tam
ad inferiora descent sz. dnistte
matie multiplicl est opoius. Ita
et in pposito ex hoc nati puia
vnus alio meliori ingent ingeio
Ad corpm phicorum coplexiom p-
tinet qd phus ait molles acie
aptos mete. Et Cassiodorus se-
nator in li. de aia. sz aptitudinez
uel ineptitudinez mebrorum et dis-
poicois corpm. vecordiam pru- vecundiaz
dencia pot intuitu et ingeiorum
dictes. Solent moue' aliq sub-
tilissimas qones dicentes sui di-
uinitatis. pfecias. et rona les aias
creat. cur apposito sensu nimium
infantes aut iuuenes inerniur
excordes. Sz quis no intedat
aias puulorum inbecillitate cor-
ur offi^a sensuum ut iustia posse
explicare mebrorum. Vt si ignis
in angusto uase concludas al-
tum ut illius mois e nequeat
appete qz eu artissim obstacu-
lum constat opire. Aut eni

sua fatuitas vi[r] suppete cu[m] m[u]
torum illi p[ri]ncipalis impedit. Dic
stultos inmundis obviat aliqu[a]
crassitudo humoris mentem mi[n]us sus
cepta / quia a[n]i[m]a inepta nimius
habitudine depr[i]mi[tur] / et sua vim
corpore no[n] valens in tonemento domi
cilii sede impedita / quod stultos acci
dere hoc conspicit[ur] quos greci mor
ones vocat. Ad quod notandum quod
ex tonmixtione ele[mentorum] in corporibus
animalium / variatur tempera[mentum] et corporis
diversitas. Ex humido enim discur
rente p[er] corpus in vasis in quibus
sit humoris decoctio qua[tuor] generan[tur]
humores / sanguis / colera / flegma et
melancolia. Ingenuus humidat fleg
ma spissum et viscosum pigri
sunt et vere immobiles. Ingenius aut
flegma subtile et sanguis ca
lidus ut conformis / mobiles ve
loces et subtiles sunt sunt apti cu[m]
cesset a[d] loco sanguis / cum humor
modico frigore corrumpitur et pi
gritia melancolica aut et terres
tria grossiora sunt et magis subti
lia in corporibus suis et ita de aliis.
Ad loca dispositionem pertinet quod dicit ieronimus
in epistola ad Gal. in comento primo li
bro ap[ud] insensatos Galatas ap
pellat ob id quod unaquaeque provincia
suas habeat proprietates Cretenses sem[per]
mendaces malas bestias ven
tres pigros ut aprimenide poe
ta dicit apostolus comprobat / nam
et mauros et feroces Dalmatas
latinus pulsat historicus / timidos

frigias omnis poeta lacerat / a
thenis expeditiora nasci ingenia
philosophi clamitant / grecia levos / israhel
gens corde et duri cervice. Et bos
bilaris gallos indociles / symp
no suo notat / etsi inter oratores
fatales sunt / non tam ad religionis
diligentiam quam rethoricum clamore
pertinet / magis cum Aquitania
grecia se iactet originem habet ieronimus.
Et Vegetius li. primo de arte mili
tari sic ait. Constat in omnibus locis
et ignavos et strenuos nasci / sed
tamen gens gentem precedit in bello et
plagas celi ad robur non tamen cor
porum / sed et animorum plurimum sunt valens
omnes nationes que vicine sunt soli
nimio calore siccitatis siccatas am
plius sapere / sed minus habere sanguinis
dicunt / ac per hoc constanciam ac fidu
ciam cominus non habere pugnandi
quia metuunt vulnera / qui exi
guum sanguinem se habere noverunt /
Econtra septentrionales populi remo
ti a solis ardoribus inconsultiores
quidem sed tamen largo sanguine red
dundantes sunt ad bella promptissimi

Ut ingenium usu iuvatur
vel omnis ingeniosorum commendatio
via inmotescens usus industria

Ingenium autem licet animae ut dictum
est per se perfecta sit / tamen usu iuva
tur. Ad cuius evidentiam nota ingen
iosorum quendam triplex est differentiam
Inmotescentiam usus industriam
Conveniens autem in ingeniis dicitur
eo quod et bona et mala sunt in

genia in omnibus terre locis, toto
tempore, in omni sexu, etate et in oc(cidente)
subtilium hominum reperiuntur ingenia
et in oriente reperitur stoliditas quam
barbara. Et ut ait Ieronimus li. 2o
super epistolam ad Gal. excelsiore vi(r)
ingenia diuersa nascuntur in omni mund(o)
et tempore paritas omnium tum et iuuentute
et in senectute bona et mala per
ueniantur. Sed iuuentute magis sunt
abilia ad scientiam. In senectute uero ma
gis ad sapientiam. Iuuentus paritas re
perit. Nam et si secundum Aristotelem tamen
genere masculi prudentiores discre
tiores sunt habeantur quam femine, tamen
accidentaliter videmus contrarium euenire. In omni etiam genere animalium preter
ursam et leopardam secundum Aristotelem femine
sunt maribus debiliores, tamen ipse sunt ad
aptiores instruendum leuiores, aptiores,
molliores, maioris pietatis, tantum
plorantes magis inuide, magis dili
gunt lites, magis inuerecunde, magis
mendaces, fortioris memorie, tantum
deceptori subite. Non est ergo mirum
quod ea que dicta sunt secundum diuersa for
ment ingenia, quia licet ad aliquam
qualitatem sint naturaliter disposita, tamen
quandoque sunt ex accidentali causa inge
niosiore aut contrariam apte videmus
alios quidem hebetes, alios uero natura
subtiles. Raro autem maxime in talibus
ingenium naturale inferiori aut ab arte
vel doctrina perfici non potest, que de
ficiunt anime per tum disciplina tales
climate et artibus vero totaliter industria
mentes hebetes et velut siccas

acuere, atque naturaliter bonum sunt me
liora reddere. Sed sunt quidam ita
vel lingua hesitantes vel ita voce
absoni vel ita vultu et motu cor
coris poris agrestes, ut etiam si ingenio
et arte valeant, tamen oratores perfecti
non fient. Sunt autem quedam in hiis
que dicta sunt abiles, ut ad hec inde
autem non solum nati sed tot ne mune
ribus ornati ut a deo potius videantur
electi, et tamen in omnibus artibus probitate adiu
torium et doctrina quia est quedam per
ductrix si non data ultra. Et sic
dicit Tullius in li. de oratore primo. Ali
et ingenii celeres quidam motus
esse debent quod et ad excogitandum acu
ti et ad explicandum ordinandumque
sint uberes et ad memoriam firmi
et diuturni. Et si quis est qui pu
tat arte accipi posse, falsum est;
preclare enim res sese habent si hec accen
di at commoueri arte possint. Sunt
enim quedam que cum ipso homine
nascuntur, lingue solutio, vocis sonus,
latera, uires, conformatio quedam
et figura totius oris et corporis. Immo
teste eciam ingeniosiore antiqui parte
solebant, et pueris appellabant eis
certum ingenium. Sed qui aptiora vi
debantur diuersis artibus informabant.
Vnde ut dicit Augustinus in li. contra Faus
tum xxii dicit utiles capaces et
fertiles permittunt sepe inicia quibus
iudicant cum utiles sunt potissimum ac
commodare si fiunt precepti ex
culte. Sicut enim agricole cum terras
viderint inferiores herbas gignentes
in utiles sive frumentis aptas

aptare

ec p[ro]nunciat / et vbi silicem
apperiunt / hic eradicanda si-
ant validis viribus abilem intel-
ligunt / et monte que silvestre
oleastris apperiunt oleis ce-
valem cultura accedere non
dubitat Sit i[gitur] anim[us] motus
quo amenses peg[as]um fre[n]um a-
tune ipsos iniuria no[n] obserua-
to ordine p[ro]tat i[n] ultim[um] esse
no[n] p[ro]tulit / no[n] o[mn]i tu[m] senectib[us]
in vtilis e[ss]at / sed adhuc incol-
um victoria quid h[ic] magne
s[er]uilitatis signa fundebat e[qu]u[m] ale-
hic tamis si forte leunculus
aruis cornib[us] elatos videt
ire adpascua tauros · palpitat
et varium ferit improba lingua
palatum / effunditq[ue] p[er]us ad-
q[ua]m dente tenore inde e[st] q[uo]d in
arte militari de vultu et dispo[siti]o[n]e
corporis qui meliores forent tiro-
nes solebat eligi · p[ro]ut d[icit] Veg[e]-
tius li. 1. Ex multi[s] in q[ui]t ex oculis
ex o[mn]i conformatione membrorum
eos eligat qui implere milici-
am valeant bellatores Nam
q[uo]d no[n] tantu[m] in hominib[us] s[ed] i[n] equis
etiam et i[n] canib[us] nota multis de-
claratur indiciis sicut doctissimorum
hominum disti[n]a comprehendit Etiam
in apib[us] mantuanus poeta dicat
Nam duo sunt genera h[uius] melior
insignis i[n] ore et rutil[is] equis clarus
ille horridus · alter desidia latamq[ue]
trahens inglorius aluu[m] / Sit
ergo adolescens marcio operi

deputandus / vigilantib[us] oculis / er-
ta ceruice / lato pectore / huerl musti
losus / valentib[us] digitis / longioribus
brachiis / ventre modicus / exilior
cruribus / sicc[is] et pedibus no[n] supflua
carne distentis / s[ed] in more duricia
collatis / cu[m] h[ec] in tirone signa de-
prehendis · p[ro]ceritate no[n] magno ope-
desideres / utilius enim e[st] fortes esse
milites q[ua]m grandes Apt[er] hoc
homerus Tydeum minore cor[pore] s[ed]
fortiorem armis fuisse sign[ifica]t Sed
et ut s[upra] h[abit]u[m] fuit ex phizonomia
corporis et signis exterioribus cognoscitur
q[ua]ndo dispositio / animi q[ue] ingenium
informat · Sed q[ui]d h[ic] magis
agi[tur] negocium intell[ectus] q[uam] corporis
no[n] e[st] ex toto simile / q[ui]a memi[ni] fre-
que[n]ter ingenium bonum in deformi
corpore et recompensatam natura ex gra-
tia q[uo]d ex[tr]anius defuit in na[tur]a · p[ro]ut d[icit]
Sen[eca] i[n] p[ri]mis ep[isto]lis de Clarano dis-
cipulo suo Inq[ui]t in q[u]it se na[tur]a et [iniuria]
gessit · et tale animum male collocatum
aut fortasse voluit nob[is] hoc ip[s]um
onde[re] posse ingenium fortissimum
ac b[ea]tissimu[m] sub qualib[et] cute late[re] Ele-
rare michi visus e[st] q[ue]m dixerit
Erectior e[st] p[ro]pulato venies erect[us] e
virtus ipsa sui decus e[st] et corp[us] suu[m]
conferat · Formosus in vide[tur] cla-
ranus et tam rectus corpore q[uam] animo
p[otes]t ex casa vir magnus exire
p[otes]t et ex deformi humiliq[ue] cor-
pusculo formosus animus ac magnus
Quosdam · itaq[ue] michi

mi in hoc tales na guare ſi de
formes ut apparet virtute om
loco nasti ſi poſſ undos perſe
ede aios fecisſ nunc q amplius
e fa quoſda em edit corpibus
impeditos ſz ulus prumpetes ob
stan. Claramq in in expa reddi
tq ut fac poſſemq no defor
mite corpis fedai aiuq ſz pulc
titudine aiuu corpus ornai ſz Bea
vſus induſtriam in ingeniis nutrie
dos. Tulius in li de oratore pro
qui vſus et ars docuit qd ſap
ens homo Ait ergo ſic de roma
nis Exercitabat hoies mos ma
gnitudo ualetas multitudoq
i oi gne cauſaru ut ad ea doc
trinam qua quiſq ſtudio toſeen
tq eet adiungetur vſus frequens
qui om magroz precepta ſuparet
Ingenia ud nroz hoim multus
tetis hominibz om generu pſti
terunt yp̄t hunc uſum. Tune
ſarchus phus dicebat Nichil
ad ee oratores ni quoſda opalos
lingua teli et exercitata. In bel
lo eciam no tam multitudo et virtus
indocta qua ars et exercitiu prep
re ſolent victoriam vt dt Vege
tius Nulla eni alia re mdemq
ppluus romanu orbe ſubegiſſe
cernitur ni armoz exercitatione diſ
ciplina caſtroz uſuq militie.
Nam quid eni aduſus galloz mul
titudine paucitas romana ualuiſ
ſz, quid aduſus germanoz pa
tate rona breuitas potuiſſz. ad
uſus multitudinem et fortitudinem

Hyſpanoz aduſus ſapiam grecoz
aduerſa ſz oia pfuit Artem
ſolertie eligere, nris armoz do
cere quottidiano exercitio robo
rare queruq eueniunt in acie
et pliis oia in capeſt' medita
tione puoſte ſeiure mdeſides
vindicando Sciencia eni rei bel
lice dimicandi nutrit audaciam.
nemo fac metuit quod didiciſ
ſe ſe bn confidit. Inetamine eni
belloz exercitata paucitas ad
victoriam promptior e, qm rudis
et indocta multitudo exponitur ſemper
ad cedem. Idem e in vſu arcium
Nam ei exercitati ſt pſe p uſus fre
quentiam parum timet cu aliis et
diſputacionem inire etiamne aut
luctam. Qui no uſum no huerit
timebunt ad ſimilia, ſicut ad ſole
procedens vix tremens oculis, qui diu
fuit nutritus in umbra. hic aut
vſus adeo naturis e, ut exfrequentia
vincat et ſupet impedimenta nalia
put refert Valerius maximus
de demostene, qui laborabat
duplici impedimento oris et pectoris Nam
eam potuit noiare prima literam artis
ſue qua volebat addiſcere ſz
Rethorice, ſz cu crebrius frequentia
portaret in ore calculum et creu
dure, ad loquendum et multis loquendo
et clamando conaretur tam fluxum
unum Duplex oris et pectoris euicit
impedimentum et ſe oratorem ſummum
reddidit et pfectum. Volo aut Tu
lius i li de oratore ut ſe efficiat
in oratore fecunditas Nam

facilius renouatur, sicut in vitibus ea
que nimium processerunt, quamvis nichil
valeat materies noua sarmenta
cultura excitatur. Sed nolo ere
in adolescente vim ad amputan-
dum. Non enim pro meo sensu credi-
derunt quod nimis celeriter ad ma-
turitatem peruentum. Sicut etiam
Tullius excitabat se ut tres per-
sonas solus sustineret, suam, ad-
uersarii, iudicis, et alio tempore cogi-
tamus quid dicet, alio dicet
quod cogitassemus, que duo inquit
plerique ingenio freti simul fa-
ciunt. Sed michi dicent, si ad tempus
sumendum sit ad cogitandum et ad
addicendum putabant. / Sic
ingenium temperato exercitio acuitur
et hoc quadrupliciter: in legendo, in con-
ferendo, in disputando, in scribendo.
Et circa primum quantum ad lectionem notandum
quod aliquando legenda sunt super-
sticiosa, breuiora, pauciora,
vtiliora. Superstitiosa etc.
Ingenium etiam exercitatione moderata
sicut dictum est acuitur, quod tamen si
retusum fuerit ut ferrum multo la-
bore exacuitur, et tamen post laborem
industria et perfectio consequetur.
Modus autem et modicum huius exer-
citationis vel exercitii vide in quatuor con-
tinetur: In legendo, In conferendo, In
disputando, In scribendo: legen-
do sine crapula, Conferendo sine
fallacia, Disputando sine pertinacia,
Scribendo sine fatigatione corporis
vel angustia. Legantur autem pau-

ciora ad retinendum, Breuiora
ad delectandum, vtiliora ad edifi-
candum. Superstitiosa quoque vel
philosophica ad impugnandum et ad
cauendum. Superstitiosa quoque le-
genda sunt ut enim dicit Gratianus
Quidam seculares litteras legunt
ad voluptatem, quia poetarum fig-
menta et ornatum verborum delectantur.
Quidam vero ad erudiendum eas
addiscunt, ut errores gentilium le-
gendo detestentur, et vtilia que
in eis inuenerint ad vsum erudicionis
deuertant, et hoc laudabiliter eas ad-
discunt. Dist. xxxvii. B. Gregorius quendam
episcopum reprehendit non quia litteras
seculares didicerat, sed quia contra
episcopale officium pro euangelica lectione
grammaticam exponebat. Hinc
Beda super librum Regum turbat
inquit acumen legencium et a
defectione cogit qui eos a legen-
dis secularibus libris omnino existimat
prohibendos, in quibus siquid sicut
inuenimus vtilia quasi sua sumere
licet. Alioquin Moyses et Daniel
sapientia Egyptiorum et caldeorum erudiri
non paterentur, quorum sibi
superstitiones et delicias horre-
bant, ut ipse magister gentium ali-
quos versus poetarum suis vel
scriptis indidisset vel dictis. Et
Daniel licet et ceteri pueri
qui de mensa et vino regis Ba-
bilonis comedere noluit ne pol-
lueretur, sapiens et doctrina

238

babiloniorum sciret et parum in-
qua acquiescerent dicte quod non
licebat. Discunt autem non ut sequ[a]ntur
sed ut iudicent atque convincant. Quam
si quispiam adversus mathaticos ve-
lit scribere imperitus matheseos
risui patebit. Sibi adversus phi-
lozophos disputans si ignorat
dogmata phorum. Dictat ergo ea
mente doctrina Caldeica qua
Moyses omnem sapientiam egiptiorum
didicerat. Idem in libro de luxu-
riosis et frugi filio. Hoc intellectum
facere possumus quando philosophos legimus
quando libros sapientie secularis ad manus
devenerint manus tamen quid utile
reperimus in eis ad nostrum dogma
convertimus. Si quid vero superfluum
de ydolis. De amore. De cura
secularium rerum. Hec eradimus. His
calvicium inducimus et in unguium
more ferro acutissimo desecamus.
Unde in Deutronomio. Mulier alienige-
na capta in bello veste muta-
ta. scilicet unguibus capite radebatur
et in coniugium ducebatur. Et apostolus
i. ad Thessalonicenses. Omnia probate quod
bonum est tenete. Et Ieronimus ad
Pammachium et Occeanum. Optima
omnium tractatorum volumina. Strenuum
ut ingenii tarditatem eruditionis
diligencia compensare. Sed dige-
ris errores non sequitur quem omnia
que dixit opera sacio. Et Rufinus
tuo introductum. Descriptis ge-
tilium non habet auctem caput

etiam propter ipsos auctores. Sed alij
recitantur. ecce consonat veri-
tati quod nullum est forsan testimonium quam
quod ab inimico prolatum est. Unde
Augustinus in libro contra Maniacheos.
Si quid veri dixit Sibilla
vel Orpheus alijve gentium vates
vel philosophi predixisse perhibentur. va-
let ad quidem ad paganorum vani-
tatem revincenda. non tamen ad istorum
auctoritatem complectendam. Rufinus vero
dictat de rerum aductu in ter predictorum
auctorum et confessionem demonum
tendi inter ministerium sacrilegiorum
scriptorum et auctorum prophetarum. Et
Ieronimus super epistolam ad Titum. Si
quando cogimur secularium litterarum re-
cordari. et ex hijs aliqua dicere que
olim omisimus non est nec vo-
luptatis. sed ut ita dicam gravissime
necessitatis. ut probemus ea que a sanctis
prophetis ante secula multa predicta
sunt tam grecorum quam latinorum et
aliarum gentium litteris contineri.
Pandora est legenda dicimus
hec autem intelligimus quando vel iudicio
infirma sunt scripta si non vacat
omnia legere. vel ne pluribus intentus
minor sit sensus ad singula. Preca-
pacitate ingenii legatur pandora
quod varia sunt conditionibus diversorum
ingeniorum. Nam quod uni est
minus. alteri est parum. propter hoc
dicit Varro. Omnia quidem nosse
est impossibile. pauca non nolaudabile.
Arenosa omnia legen-
do sunt quia in eolia ebes

est et breuitate gaudet Et Cipa
mat ad Demirum Legentibus
nequit breuitas plurimum prodest dum
non multum corpus vel spacium libri
longior scripture spargit, sed sub-
tiliori compendio id quod legitur tenax
memoria custodit / Vtiliora etiam
legenda sunt. Vnde dicit Varro ad
auditorem attemen Tunedam
abamus fuerunt cradenda cent-
co quod inpendi vel locum occupat
Et magister Hugo Si omnia non
potes legere ea que sunt vtiliora
lege vitam quippe non nimis curiosi
ee lector ne in studiis inuti-
libus operam suam impendat, quam
ne in bono et vtili proposito te-
pidus remaneat Et Seneca
in epistolis Inuenisses multa si
non quesisses superuacua Et idem
alibi in eisdem, Magnum spatium rerum
magna deperdat, et plus scire
velle quam satis est intemperantie
genus est. Quod ingenium acuitur in conferendo

Ingenium etiam acuitur in conferendo
Ingenium est ut ait philosophus doc-
tile et sine doctore laudabile
est tamen multum acuitur quando cum alio
conferendo confertur Vnde Ysidorus in
3o libro de summo bono Cum sit
vtilis ad instruendum lectio, adhi-
bita collatione maiorem intelligentiam
prebet melius est enim conferre quam legere
collatio docibilitatem facit. Nam
propositis interrogationibus cunctatio rerum
excluditur et sepe obiectionibus latens
veritas aperitur Quod enim obscure
est aut dubium conferendo cito per-
spicitur. Hec Ysidorus. Iussit tamen collatione
frequens meditatio per quam vigeat
lectio et quantum acuitur ingenio
Vnde idem Ysidorus vbi supra: lectio memorie
auxilio eget, et si fuit naturaliter tar-
dior, frequenti tamen meditatione acuitur
ac legendi assiduitate colligetur.
De qua meditatione supra diximus
nos supersedemus. Quod ingenium a-
cuitur in disputacione, et quod circa dis-
putationes debemus attendere intentionem
modum ordinem cautelam

Ingenium etiam acuitur in disputacione
sed in hoc differt est quod collatio potest
ad minus fieri per duos Disputatio vero
ad minus per tres De collatione habemus
exemplum in beata virgine que conserua-
bat et conferebat verba domini in cor-
de, Habemus exemplum in Apostolis qui
conferebant de domino ad inuicem sermo-
nes ambulantes et erant tristes
sed aperta est eis via veritatis quia ihesus
reuelauit eis scripturas. Habemus exemplum
in Paulo qui post reuelationem as-
cendit in ierusalem ut de euangelio haberet
collationem cum Petro. De dispu-
tatione dicit Salomon quod verba sunt
plurima multaque in disputando
parientem heresiam quod etiam vitii est
vbi res non queritur sed verba
Sed ut ait Augustinus in primo libro de
doctrina christiana Bonorum inge-
niorum insignis est indoles in
verbis verum amare non verba Et item
hic contra Achademicos to id Eius
Cum de re constat superfluum quod verba de-
de verbis non est contendendum et

ez

239

quisquis id facit si impericia facit do-
cendus est si malicia deferendus
Si doceri non potest monendus ut
ad potius agat quam temporibus superfluis
operam que consumat. Si
non obtemperat negligendus. Ad cap-
tiosas autem et fallacias latrunculorum
breve preceptum est. Si male
concessa infirmantur ad ea que con-
cessa sunt esse redeundum, si vero
plures in una cognicione confli-
gunt accipiendum inde quod in-
telligitur quod explicari non potest
relinquendum. Hec Augustinus. Non est
ergo omnimode contempnenda dispu-
tacio et ipse Salomon disputavit
super lignis a Cedro que est
in Libano usque ad ysopum que egre-
ditur de pariete disputabat eciam
Paulus in synagoga per omne sab-
batum interponens nomen domini
Ihesu. Sed circa disputaciones atten-
dere nos decet Intencionem ordi-
nem modum et cautelam
Intencio circa requiritur, ne sint
disputaciones finaliter ad inanis
glorie adepcionem sicut dicit Augustinus
quod inflatum faciebat eius ipsum
videre verum non sinebat. Finali-
ter autem dicto Nam hoc in pueris
sustinetur ut ex famose quodam
ingenia imitantur. Inspicimus
enim acrius agere et vehemen-
cius eciam cum audiunt pueri se
laudari. Vnde et Tulius Tuscu-
lanarum li. 1. honos inquit alit
artes omnesque et accenduntur ad stu-
dia gloria Iacentque ea semper que

apud quosque improbantur. Et quoniam
honoris erat poetis eo minora
studia fuerunt. Hec Tulius. Sed
quid locum habent apud philosophos mun-
di qui orat malicia laudis cu-
da sed locum non habet aput perfectos
discipulos Christi. Ne sint eciam dispu-
taciones ad obviacionem. Ait leo in
viij. thopicorum. Qui litigatorie
interrogat prave disputat, et qui
in rudendo non concedit quod
videtur. Ieronimus in epitaphio Ne-
pociani. Sermo inquit eius et omne
convivium erat de scripturis aliquid pro-
ponere libenter audire, verecunde re-
spondere recta suscipere, prava non acriter
refutare disputantem contra se magis
docere quam vincere. Ne sint
disputaciones ad ignorancie proprie oc-
cultacionem. Hugo in libro de institu-
cione noviciorum. Cum palius sa-
piens superbe nolumus videri e-
rubescimus vel ignoranciam nostram
aliis agnoscere vel aliorum sapiencia
quam adinveniam deprehensionem approbare
Inde est quod numquam convictam con-
scienciam, vel nostrum errorem impu-
denter defendimus, ut alterius ve-
ritatem maliciose impugnamus
Ne sint disputaciones ad inutilitatis
subversionem. Ambrosius in libro de
incarnacione dominica. Hec est dyalectorum
gloria si videantur oppugnare ver-
bis et refellere veritatem. Econtra
non disputanti fidei est ut veritas
non verba pandantur. Denique verba
philosophorum exclusit simplicitas piscatorum.
Sit ergo intencio dis-

putantium ut disputet. Vel ad
excitandum ingenium et acuendum
prout dicit Prosper in prologo li. de
vita contemp: Tractatus quoniam
si non instruit memoriter quod quit
amen excitet tamen quaerentis ingeni-
um. Vel disputet ad cognoscendum
in se ipsis veritatem Augustinus in li. So-
liloquiorum. Veritas melius quaeri non potest
quam interrogando et respondendo.
Vel disputet ad alios edifi-
candum et instruendum. Prosper de
vita contemp. li. i. c. Sapiens doc-
tor etiam elaboret quo fiat
qui eum audiunt suis disputationibus
meliores, non in mala assentatione
fautores. Vel disputet ad fluctu-
quiacendum. Paulus in ep. ad Titum
capitulo i. apostolus episcopum dicit esse qui
potens sit exhortari in doctrina
sana et contradicentes revincere.
Et Jeronimus in ep. ad Paulinum. Sancta
rusticitas sibi soli prodest et quan-
tum edificat etiam ecclesiam Christi
de merito, tamen nocet si destruen-
tibus non resistat. Et Hylarius li.
i. de Trinitate. parum est in rebus
ad salutem maxime necessariis ea so-
la quae propria sunt ad fidem satisfac-
tionem afferre. Nam plerumque
blandientes fallunt, sermonem doctore
incorrupte i. exploratione eorum assertio-
nes, in ea propositionem adversariorum de-
monstrare inanitatem fide nostram
in eo ipso quod ridiculi esse argu-
antur, affirmet. Quartum est quod in
disputationibus requiritur ordo de-

bitus disputandi. primo utrumque a quo
supponatur. 2o ut opponens pro-
ponat et continuato sermone nec
interrupto respondens non omnia verba
opponentis sed medium verborum recol-
ligat. Et manifestato defectu in
argumento ad rem, et non ad hominem aut
adversarium tendeat, nec pertinacias ut
solebat antiquitus sed veritatem astruat
vel forte fletum de industria sustine-
at ut videatur quid inde contingat. Quarto in
omni arte prius oportet quod supponere quam pro-
bare. Et hic. Cum licet distetez prius
oportet credere. Et hic. Iuxta septuaginta. Nisi
credideritis non intelligetis. Sed ordo
maxime necessarius est in theologica facultate
ut disputo ut magistri sunt sumat
initium a fide. Unde Jeronimus contra Luciferianos
ridicula penitus est assertio. ante
de fide disputare quam credere. Ordi-
ne autem disputandi et modum artificia-
le docet Aristoteles tam in thopicis quam elenchis.
Et tamen quattuor sunt genera disputationum
scilicet. unumquodque artificiale disputatio variat.
Nam doctrinalis disputatio procedit ex
propriis principiis uniuscuiusque disciplinae cuius
finis est scientia. Dyalectica vero ex proba-
bilibus colligens contradictionem cuius finis
est fides. Temptativa non procedit ex com-
munibus tantum principiis cuius finis est simulare experi-
mentum ignorantiae. Sophistica vero pa-
rentibus quae videntur et non sunt cuius finis
est metha. Et quamquam diversa quae fi-
ne consistunt primo et sic modi ar-
guendi. fallendi contradictione et exer-
cendi hic omnia locum habent in omni scientia. alio-
quin non prodesset quo subtilius aliqua
scientia disputabitur quam dyalectica

vana

adra cuis

no agnoscit. Et i li iii contra Acha-
demicos dt Aug. sine dyalectica
no ee sciam. Dic plo. vir sapie-
tissimus et eruditissimus tpm suorum
qui ita locutus e ut quicumque dixerit
magna sicut et ea locutus e ut quecum-
que dixerit pua no sicut. post mor-
te Socratis mgri sui d a Pitago-
ricis multa didicisse. Pitagoras
aut no contentus greca phia que tunc
a peue nulla erat et certe occul-
tissima. posquam commotus Pherecide
quodda disputatori immortale ee anim
credidit. multos sapientes loge lateque
pgrinatus audierat. Plato g addi-
tiens lepori subtilitatique Socra-
tice qua in moralibus hnit. naturalium
divinarumque rerum peritiam quam diligent
acceperat. subiungensque quasi formatricem
illarum partium iudicemque Dyalecticam
que aut ipa eet. aut sine qua oio
sapia ee no posset. pfectam dicitur
composuisse phie disciplina. h Aug.
Dico g multum ee necessarium disputare
scie. no tm eius demonstrative ulto-
rie sz et zophistice. ut sciat
ho se a zophisticatibus preca ne. etiam
pte hr optatio que no distinc.
zophistica et maxime obligatores
et insolubilia apuco. Ista sunt
certe pugillatoria multe dis-
tractiones optata nes ut fiat pu-
erules abhoc. Dic et ob
ligatoria disputacione suppo flum
ut videatur quod repugnet. quid se-
quatur. quibus optitatu facilius pue-
niunt ad cognoscendum vim ffmius
cum huius disputacionis e melior

status spacio et ingenii capacitas
ut hoc dico qui sit dicta mit dis-
putacionibus zophisticis et theoricis
vid Aug in li contra Achade.
.i. eld ea que temere concessa sunt
rursum redire. no solent illi con-
cede. quos ad disputand no inue-
niendi veri cupiditas. sz ingenii iac-
tancia puerum impellit. apud me aut
pstim cum adhuc inueniendi educa-
dique sitis. no solum concedi sz et-
iam preceptis decretis. nolo adeo nobis
dissutienda redire oporte que con-
cessit ... incanac. Et certum quod in
disputacionibus requirtur ee modus de-
bitus qd dz procede a scientie inten-
secta. et cum honestate extrinseca.
De scientie Amb. sr 2a epla
ad Thimo. Int suos di dz ee
collacio et no altercacio. Et petrus
in itinerario Clemetis li 2o. Cum
quiete magis et ordine vitas
requirit. nonnulli suis in disputacioni
certamine in errore suum senserit
confutatum ea profugium mox tot-
bare incipiunt et monere lites ne
pala fiat oibus quod supatur. Et ppr
hr ego frequenter exoro ut cum omni
pacia et quiete indagatio disputacionis
hreatur. ut si forte aliquid minus recte dictum
vir id repente et aptius liceat ex-
planare. Solet aut interdum aliter
dici aliud. et aliud audiri. dum minus
liquide pfertur. qui minus vigilanter
audiatur. Et ob hoc cupio paci au-
di sermonem. ut ut alter alteri sur-
ripiat. ut sermonem dum intercepi-
mus sermo conduntur interrupat. Neque
g reprehendi studium gerat. sz

adia
cus

Sophistica

liceat ut dixi mi[chi]q[ue] plac[et] dicta re-
pete[re]. Sit exanimatio iniustissima
careat mitatis agnitio. Oratio namq[ue]
demo[n] q[ui]a si q[ui]bus avitate vincat[ur]
no[n] ipse vinci[tu]r s[ed] ignoran[tia] q[ue] i eo
e[st]. demo[n] pessimu[s] que q[ui] effuga
re potuit. palma[m] salutis accip[it]
De honestate opp[on]e[n]tis. Seneca
i ep[isto]lis. Disputa[tio]nes effuse au-
diente p[o]p[ul]o. plus h[abe]nt strepitus min[us]
familiaritatis. caput eo move[re]. brachi[um]
torque[re]. digitos extende[re]. pedes
supplode[re]. totuq[ue] corp[us] co[n]cute[re].
quid a[liu]d e[st] n[is]i simulac[ru]m insanie
teq[ue] pugilis plenum ou[m] de[m]. Unde
Sen[eca] in p[ri]b[us] ep[isto]lis. Misit aliq[ui]s
mi[ch]i clamore theatricu[m] et stole
impudicum incessus ou[m]. et ma[gi]s
mo[r]e et vi[n]u[m] medium rusu[m]
et relatus ad caput digitus et re-
flexus oculor[um] i[n] p[ro]bu[m] risus
et insanu[m] multu[m] h[abe]tq[ue] demo[n]-
strat. Illa cu[m] p[ro]notatis in apta
exemit. Ide[m] Sen[eca]. S[e]z ne mi-
h[i]s que fallaat in disputa[ci]one
ap[osto]lo landat[ur] et ipso in mani[bus]
gla[m]at. Cou[m] quos id[e]o v[e]l p[ro]q[ue]. Ru-
ta demen[ti]a ei[us] e[st] que clamo-
res imp[er]itor[um] hilare exaudito-
rio dimittit. Q[ui]d letaris q[uod]
ab ho[min]ib[us] hiis laudat[us] es q[uo]s
no[n] potes ipse laudare. Ite[m]
q[uod] in disp[utati]o[n]ib[us] requi[ri]t[ur] cautela.
S[e]z q[uia] de ip[s]is cautelis s[ati]s suf-
ficiet d[omi]na[tio] doc[trina] ta in li[br]o Plen-
tor[um] q[uia] in viii thopicor[um] S[oluti]o
de cautelis sapie[nt]e agend[a]. Ca-
neat g[ener]e oppones ad sapien[tia]z

q[ue]stiones ne p[ro]ponat in utiles quoes.
Un[de] Ieron[imus] sup[er] ep[isto]la[m] ad Titu[m]. Q[ui]d
m[ich]i p[ro]dest scire quot annis Matus-
salem vixit. quoto etatis anno
Salomon uxore[m] duxit. De h[uius]mod[i]
rixe s[un]t inutiles et vane q[ue] t[ame]n
spem h[abe]nt sc[i]e[nti]e. S[e]z n[on] directib[us]
u[e]l audientib[us] p[ro]sint. Et Hylari[us]
li[bro] i de tri[nitate]. Captiosas et inutiles
ph[ilosoph]ie q[uest]iones fides co[n]stans respu-
it. s[ed] ss[ummam] q[ui]b[us] intell[igen]tie dimi[n]uti-
nes. ut de p[ro]p[ri]o s[ecundu]m elementa indi-
ge[n]tes. Careat et superfluas re-
ru[m] aptitu[dinis] p[ro]bationes. Un[de] Qui[n]-
tilian[us] de instituc[i]o[n]e oratoria li[bro] v. c[apitulo]
Quibus aptis ta[m] stultu[m] sit ar-
gumentari q[uam] in clarissim[o] sole[m]
mortale lu[me]n afferre. Unde e[st] q[uod] vide[mus]
et doles argum[en]ta multiplic[ar]i. et p[ro]ba-
tiones v[e]l e[st] superfluu[m]. et ut as a par-
tas p[ro]bationu[m] explanationu[m] mo-
ras ubi e[st] natura. Sen[eca] sup[er] ep[isto]la[m]
ad Gall[ionem]. Officiu[m] mei e[st] obstinata
dissere[re]. mat[er]ia p[er]stringe[re]. n[on] dubiis
i[m]morari. Et Simachus patricius
in ep[isto]la[m] suo. Iure apta p[ro]lixum
piget ee. i[n] ardiiuis immorand[o]. me-
mi me cu[m] regem Parisius in theo-
ria argu[men]tor[um] pluriu[m] h[abe]re ad om[ne]s
conclu[si]o[n]es p[ar]tem. et q[ui] decon-
suetu[dine] q[ua]m opponentes no[n]
potera[n]t cohibe[re] ul[tr]a ad a[liu]d
no[n] ... notare. q[uia] q[uo]d cogitavit
servientiu[m] effundebat intelligo
igit[ur] opponen[ti]b[us] more gerebam s[ed]
voces ondens et confusione[m] p[rae]sentis
et scolarium dampnu[m] redimens
ex argume[n]tis p[ro]blema[ti]ca nova

formabam

formabam; et fastidium tollebat; et
vitas pandebant. Caveat declaratiſſi-
mas ordines. Jeronimus de hiis omnibus ad
Damaſum deſcribens divinis diſputationes
non decet. Aristoteles argumenta conquirere
nec expolitae tullianae eloquentiae ducen-
dus rivulus est nec aures Quintiliani
floſculis et ſcolari declamatione
mulcende, ſed ſit locutio pedeſtris et
quottidianae ſimilis que rei uſum
ediſſerat; non verborum compoſitione fron-
deſcat. Caveat obſtinatas propoſitiones.
Quintilianus li. x. quod vix aliquid illuſtra-
de gratia aſſumitur clarius est dum eo quod
illuminat. Caveat fabulas et improbabiles aſ-
ſumptiones. Unde Quintilianus in li. tertio
decimo dicit quod contentioſus loquitur quod
quid probare non poſſis et affirmator
fuit ex homine quamquam nobilem ex
vitare. Caveat et ſophiſticas con-
cluſiones. Contra hoc quod dicit Eccleſiasticus: Odi-
bilis erit qui ſophiſtice loquitur. Et Se-
neca ad Lucillum. Rurſus vaſcianas alias
vaſcianas interrogationes ſtrupeo et
concludere falſa mendacium ancedo uaſ-
tes aſtringeret, non potero affugiendo
petenda ſecernere; pudet me in
re tam ſeria ſenes ludimus. Cau-
telas oculos dum habere videntur. Finis
enim est ſed philoſophiam vitae ne ponat
quod non est, et ne non ſinet potius
ſed quod est. Sed quia debitus docet phi-
loſophus debitis que ad videntem in
ſtudio ſapientiae pertinent hiis notemus.
Criſoſtomus videns cum diviſis dum agere
diverſis de. Nam cum curioſo agens,
eius curioſitatem vel temeritatem

dum prudenter eludere. Cum tempta-
tore agens, dum eius verſutias
et inſidiarum vias obſtruere.
Cum veritatis inveſtigatore
agens dum cum eo in pace con-
ferre. Cum heretico agens dum vi-
riliter ei reſiſtere. Dicit papa Clemens
in epiſtola ad omnes fideles. Si quis
agit petitis involutam enigmata
ingeſſerit ſed querit provocavit nos
dicere que in mia re agentem
non oporteat audire. Prude-
nter cum eodem eludere. Nam michi
videre auditoris ſine utile
non videtur ne forte eſtimet nos
reſponſionis declinare et tamen
et fides eorum ledatur. Sic enim ce-
lebris Auguſtinus eludebat ut patet in epiſtolis
ſuis multas curioſorum queſtiones. De
Chriſto habemus exemplum domini. Cum Iudei
temptatores eum inſidiantes ſepe ei
querebant ab eo in qua poteſtate hec
facit, Reſpondit: Interrogabo et ego vos.
Baptiſmus Johannis unde erat de celo vel
ab hominibus. Criſoſtomus exponens Johannis
Criſoſtomi ſuper Mattheum li. ii ait: Sciens
dominus irreductibilem eorum maliciam
propoſuit eis queſtionem undique cathe-
natam, non ut audientes videant ſed
ut impedita non interroget. Interro-
gantem dum docere temptatorem quo-
tiens modo retundere et obiectionibus
aliqua aſtucia rationali perfuſione
confundere. Sic enim ut dicit Jeronimus
ſuper Mattheum li. ii phariſeis temptantibus
eum querentes ſi licet homini di-
mittere uxorem ſuam quacumque

cepta, ut s. qui tormento eum tene
at silogismo, et quibus videat
captum pateat. Iste aut sic
rupsom tpa, ut decipulam tu
scat male arboris nodo clauus.
aut cuneos infigendos e vu in
pvbus Unde stulto inquit stulticia
sua ne sibi sapiens videatur De
tio Ambr v.b. Collato de re
me hnos di: no altercatio. ut em
Congruit vnius fidei viros concorde
sed in tractatu se invice pati et bo
nis dictis consentire Et quid
aut inpugnare unde in pace dis
silet. De 4o id ibid Si inquit
Ambrosius catholicus cum heretico dis
putat ipse de casta verba emittat
ut impia verba tota se depri
patia Tum in huiusmodi disputatio
nibus cum hereticis maxime sunt adoro
suffragia recurrendum quia plus va
luit martinus orando quam hy
larius disputando Et ut dicit Aug
in li. de bono perseveran Nos sing
in disputationibus prompti et in oro
nibus pigri. Et ingenium acu
modiate scribendo Et scribere dong
quadrupl corrigendo exemplaria
excipiendo notabilia, redigendo in
stilo concepta, imprimendo
mente memorabilia docs.
Ingenium est acuit acui mo
diate scribendo Nam scriptura
primum in pueris ingenium suscitat
et deinde quibus publicat ipsa scrip
ta despicat diligencias scriben
do cogitat Vnde Simmachus pa
tricius in epistola suo Sicut aut

in statu hominum ceterorumque vite cul
tu loco ac tempori apta sumuntur
Ita inferiore valetudinis in familiari
bus scriptis negligenciam quandam debz
imitari In forensibus aut acuere
arma facundie Est aut scriben
di officium ad sapientiam acquirendam
non quatuor modis Corrigendo ex
emplaria Excipiendo notabilia Re
digendo in stilum tam audita quam
concepta ipsa Imprimendo menti
tenacius memorabilia Corrigenda
sunt primitus exemplaria Quia ut dicit
Augustinus li. ij. De doct. christiana Ecce
qui scripturas nosse desiderant codicibus
emendandis primo invigilare debet soller
cia. Et Augustinus Et multi adeo libro
suorum pulcritudinem diligunt, quod eos de
turpare corrigendo metuunt Contra
quos Ieronimus in prologo super Iob He
abeant inquit qui volunt libros ut in
membranis purpureis auro argento
que descriptos, ut initialibus ut vul
go aiunt litteris onera magis exarata
ta quam codices, dummodo in meis
similibus permittant pauperes habere sce
dulas et non tam pulcros codices quam
emendatos Nam aut sicut ex
emplarium ait Seneca xv li. super hec
ambulata inquit dicam inter exemplaria
inveniuntur sive per scribentium neglegentiam
sive quod eos qui quod eis videtur demen
dationibus vel adiciunt ut subdu
cunt Rursus ad dominium et pro
gaciam vicositas libri inquit
plerumque e ascribenda culpe scriptoris

dum ex incmendatis in emendata
scriptitant, et sepe tam notabilia sub-
tractis emendacio scilicet [?] vim vocabuli
cogunt, vel exegioce ipse latine
in duo ut tria vocabula dividunt.
Idem ad lucinum. Sunt quidam im-
periti notarii qui scribunt non quod inve-
niunt sed quod intelligunt, et dum
alienos errores emendare nituntur
suos ostendunt. Hic eciam falsa ei litera
turbat intellectum et ministrat mendacium
falsitas vel corrupcio codicis magnos
nos doctores alios fefellit. Ita
codex mendosus Augustinum ut ipse
testatur in hac retractione fefellit et
eciam beatum Gregorium qui in fine
Iob protinus stibii quod in hebreo
dicitur cornu tibii expositum fefellit et
Beda que vidit provitulus i. villulis quod
et vera litera sit patet per hebreum. et quidem
exponit vitulis propter mendositatem exem-
plaris quod accidit vicio scriptoris. Est
eciam ex parte auctoris alii glo-
sa existit Ita cum glosa significat su-
pra literam sit edificium structura sup-
fundamentum si mainr si litera falsa fuit
nulli dubium quin glosa super illam literam
fundata non valeat confiteri.
Ex parte eciam glosatoris interdum huius
falsitas duplex accidit, vel quia intentum
vel mentem auctoris ex quo glosans
accipit non intellexit et ideo male
exposuit vel quia quandam glosam proprio
motu ut sibi apposuit. cum tamen
ignoraret vim notabilis sive vocis
vel generis aut articuli vel casus
hebrei vel greci sermonis Non enim
vidit magister historiarum intellexisse
verbum Iosephi quo se mense di-
luvium inundare cepit. Similiter — S. Non sali / uanitatem
vim vocabuli glozator ignoravit
qui Levi. xi. dixit chirogrillus est
animal spinosum manibus hiricinacio
cum secundum hebreum chirogrillus sit
cuniculus et eciam cuniculus in multis
terris communiter vocatur chirogrillus, hebrei
sermonis magister historiarum nescivit
qui dixit Exo. iiii. in hebreo
Coluber est feminini generis propter hoc
quod dicitur versa est in virgam, cum con-
stet quod in hebreo sit masculini generis
Articulum non ignoravit ille qui
scripsit Cor. p. Quod nos ipsi vide-
te ea cum ipsi sicut articulum genitivi
non possit ibi esse nisi accusativi
casus. Casum eciam ignoravit qui
Ephes. ii. exponit ipsius factura i.
factura ipsius cum mater sicut
genitivi non possit esse dativi vel abla-
tivi et hoc patet per literam quia tenetur
Augustinus dicit ipsius figmentum sumus
Creatus eciam modus falsitas gloze
potest addi quia postille nunc ante
tunc alii scribunt cum glozis. Sunt
eciam excipienda notabilia que
greci vocant scholia quod nos latine
vocamus excepta. De quo Ieronimus
contra vigilancium Opus ac studium
mei est multos legere, ut ex pluri-
mis diversos flores carpam,
non tam omnia probaturus quam que
bona sunt electurus. Idem super ps.
lxxviii. Veninius in partem scripture

quod hic herbas florentes: hinc ro-
sa rubet, hic lilia candent, et alia
rura hinc illucque trahit ut flores
pulchriores carpiat, si rosas colli-
gimus lilia relinquimus, si lilia
tulerimus viole nobis supersunt
Hieronimus. Quia ergo tempus est breve
et negociis occupamur et ebes
est memoria et libri sunt multi, et sup-
tilis in scribendo magnum compe-
dium de multis melioribus colligere
et brevitati studere. Sed advertere
quod quidam ita verba excipiunt
quod decipiunt subita re non fa-
ciunt, quod satis est verecundum
Quos arguit Seneca in suis epistolis
dicens hos ego non discipulos philosopho-
rum sed inquilinos voco, qui veniunt
ut audiant non ut discant. sicut
in theatrum voluptatis causa, ad de-
lectandas aures, oratione vel voce
vel fabulis ducuntur. Magnam
auditorum partem videbis
quibus philosophi scola diversorium ocii
sit, non id agunt ut aliqua ibi vicia
deponant aut aliquam legem vite
accipiant qua mores suos cor-
rigant. Sed ut oblectamento auri-
um perfruantur, et tamen pugilla-
ribus veniunt, non ut res excipi-
ant sed verba quedam, que tam sine
fructu alieno dicant quam sine
suo audierunt. Quidam in solem
venit licet non ob hoc venerit
colorabitur. Quidam in unguentaria
thabernaria resedunt, et pau-
lo diucius commorati sunt, odore

ba secum ferunt. Et qui ad philosophum fue-
runt traxerint aliquid necesse est quod
profuisset etiam negligentibus. Seneca.
Hunc autem magnum excipiendi usum
qui ut dicit Rutilius in libro de katha-
logo poetarum, septuaginta unius centenis
habet, plus scilicet ostendit, id est plures fuere unius
auctorum. Unde et Plinius ita solebat
legere quod semper annotabat in scriptis
aliorum que ipse legebat quod posset
excerpere ut habetur in epistolis Plinii. Sic
tamen Plinius magnus ita excipie-
bat quod auctores ex quorum dictis exci-
pit nominabat. Unde idem in prologo
libri naturalis historie. Oratorem nomina
ptegoni. Est enim benignum ut arbi-
tror et plenum ingenui pudoris
fateri per quos profeceris et inscia, ob-
noxii profecto animi et infelicis inge-
nii est deprehendi in furtu malle
quam mutuum reddere, cum presertim
sors fiat ex usura. Sed Plinius. Quia
non verba sunt vel summis cumulata
vel breviter inmutata recepta, tunc est aliqua
exceptio periculosa. Unde Seneca in
epistolis de quibusdam literatis ait Non
sunt ita flosculos occupati totum
contextum eorum virilis est inequaliter
sciabis esse ubi que eminent notabilia sunt
Non est admiranda una arbor ubi
in eandem altitudinem tota silva surrexit
Non est ergo quod exigas excerpta et
repetita, totum est apud nos quicquid
quod apud alios excerpitur. Non habemus
ista odorisa ut emptorem decipiens — dea pniug
cum intravit preter illa que in fronte sus-
pensa sunt, pampis est in mercede pectus,
quocunque immisis oculum id est occurret

quod eminere possit ubi inter paria leguntur
Quare depone istam spem posse te
summatim degustare ingenia ma-
ximorum virorum totum tibi inspiciendum est
totum tractanda res geritur et per liniamenta
sua ingenii opus nectitur ex quo nichil
subduci potest sine ruina Non est for-
mosa cuius crus tuum laudatur aut brachi-
um sed illa cuius universa facies ammi-
rationem suis partibus abstulit Si tamen
Quid adicere quod et si liceat excipere
ut dictum est tu hoc magis tamen imp-
fectioribus et incipientibus quam profectis in sapi-
entia maturis Unde idem ubi supra non dubito
quin multum conferant rudibus et adhuc
extrinsecus abstultantibus facilius enim
singula excerpta insident cir-
cumscripta et carminis modo inclusa
Ideo pueris sententias ediscendas damus
quia complecti illas puerilis animus
potest qui plus adhuc non capit profectis
Viris captare flosculos turpe est
et fulcire notissimis et paucissimis
vocibus et memoria stare sibi iam innitatur
Dicat ista ex se non teneat turpe
est enim seni aut prospicienti senectutem
ex commentario sapere hoc Zeno dixit
tu quid quousque sub alio moveris
impera et dic quod memorie tradatur
aliquid et de tuo profer omnes istos
numquam auctores semper interpretes sub aliena
umbra latentes nichil existimo habere
generosi numquam aliquid facere quod diu
didicerant memoriam in alienis exer-
cuerunt aliud autem est meminisse
aliud scire meminisse est rem commissam
memorie custodire Scire est sua
facere quecumque nec ad exemplar
pendere et totiens respicere ad ma-
gistrum tales numquam sunt tutele
sue sed vivunt sub aliena tutela et
sequuntur alios in quo nec ipsi quos se-
quuntur sequuntur sed predecessores suos nec
umquam veritas invenietur si contenti
fuimus inventis Ergo sic ince-
damus priorum vestigia ut incedimus
preventam viam docet meliorem et pla-
niorem inveniemus qui ante nos scrip-
serunt non domini nostri sed duces sunt
veritas patet omnibus nondum est occu-
pata multum etiam ex illa venis
et posteris relictum Capitulum 24 scribere
deinde redigendo in stilum concepta
et hoc causa studii tractandi
ingenii suscitandi et solacii as-
sequendi obsequii impediendi

Debent etiam redigenda in stilum
et certius scripture tam audita
quam concepta ipsa Est hoc opus
quadruplici causa studii sine animi
ipsius tractandi Primus est animus
labilis et ideo dum scripture com-
mendantur cogitationes discursus et e-
vagatio cohibetur Ideo in prologo
super primum Paralipomenon Anthimeti
et meis immo Hebreorum canam
si aures surde sint ceterorum Unde
monet sapiens ut sapiam
scribam in tempore vacuitatis quia cum
mens evagatur ex ocio figitur dum
scribendo moratur intentus et
detinetur Nam sicut evagatur animus
in cogitando ita in legendo Unde
sicut lectio prodest cum reducitur

ad certi[ne]/ ita cogitato que recolli-
gitur in scriptura ut Seneca. Unde
ne lectio auctorum multorum et omnis
generis voluminum habeat aliquid vagum
et instabile certis ingeniis innu-
triri et nutriri oportet. Nusquam est qui ubique
est. vita in peregrinatione exigentibus
hoc evenit ut multa hospitia habeant
nullas amicitias. Idem accidat necesse est
hiis qui nullius se ingenio familiariter
applicant sed omnia cursim properantes tran-
smittunt. non prodest cibus nec corpori
accedit qui statim sumptus emittitur.
Nichil eque ad salutem impedit
quam remediorum crebra mutatio
non venit vulnus ad cicatricem in
quo medicamenta temptantur. non
convalescit planta que sepe transfertur. Ni-
chil tam utile est quod in transitu prosit
distringit librorum multitudo. Secunda
causa ingenii suscitandi. Unde et beatus
Damasus ad beatum Jeronimum ita scribit
Dormientem te et iam longo tempore legen-
tem potius quam scribentem questi-
unculis ad te missis excitare de-
bui. non quod et legere non debeas. hic
enim veluti cottidiano cibo alitur
et pinguescit oratio. Sed quia lectionis
fructus sit iste si scribas. et infra.
quo autem pabulo omnia mella
superantur. Ita tu iudico ut aut pro-
pterea orator homines a bestiis
differamus quod loqui possimus
qua laude ille dignus est qui ea
re ceteros superat in qua homines
bestiis antecellunt. Accingere igitur
et que subiecta sunt addiscere

suavis utrumque modulamen ut et
exposita Salomonem desiderent nec
epistola beatitate sed Damasus. Et
terrestri sicut exercitu vel navali bello. navali
dimicaturi primo se probant et bel-
li experimenta capiunt in minoribus
et minus periculosis exercitiis. Ita inge-
nia sua exercitare primo expedit in
minoribus conscribendis. sed Exemplum beati Aug[ustini]
qui dicit in libro de magistro quod quedam
asininis scripta admirens ingenium
excitandas. Tertio causa solacii assequen-
di. ut ille Satiricus ait. Aut prodesse
volunt aut delectare poete. Et ille in
libro tristium. Carmina proveniunt animo
deducta sereno. Et Cassiodorus
in libro de orthographia. Gloriosum est
studium quod loqui debeas competenter scribere,
et que scripta sunt sine aliquo errore
ambiguitatis proferre. Vox enim articu-
lata nos sequestrat a beluis. scri-
bendi non vero abrumpit. Ista prestan-
tiorem duo ista sibi vendicant et
defendunt. et intermissione ceterum
pluri[mum] et si plurimumque studium delectat. ei-
us fastidium relevat. tamen si con-
tinue fiat ingenium ebetat. Hoc
Cassiodorus. Secundo causa relevandi fastidii
et obtinendi solacii quoque scri-
bitur. et studium maxime valet.
Unde Seneca. Alit lectio ingenium
et studio fatigatum non sine stu-
dio tamen reficit. nec scribere tantum nec
legere tantum demum. Altera res con-
tristabit vires et exhau-
riet de stilo dico. altera solvet
et diluet. scilicet legere. invicem hinc solvet

et ī o tomeach e, et alio altum
tpndinn / ut quicqd lectoe collectu
est stilo redigat in corpq. Sh. Seneca
Et no qr tunc in scribendo animg ob
ltam qui epulas vel lcas ut au
ditis ut colligat unum tofitit
qi si a ubis receda. no tn recedi
asmia / sz qd ex lc. intra tofitit
et instilud redigit. Vn Macrobi
in lo. de saturnalibs. Apes inquit
quodamo demg imitari que uaga
et flores admel faciens ydoneos
carpunt. Dein quicqd attulere
disponunt z p fauos dividunt. Et
ut ait vgilius liquanta mella sti
pant et dulci distendant nectare
cellas. Et succu vaiu i unud sa
pore mixtura quada et pprietate
spus sui mutant. Nos quicqd di
usa lectione quesiuimq committemq
stilo ut in ordine eod digerente co
alescat. Nam i aio melg distic
ta suant et ipa distintio no sine
alis fermento quoda fermeto quo condit uni
usitatis in unu sapore usu vaia
libameta confundit ut z si qd
appulit vn sumptu sit / aliud tn
ee qua vn sumptu noscit appe
at / qd in corpe nro videmq sine vlla
opone nra facere num alimeta q
accepimq qd diu in sua qualitate per
seuerant z solida natant stomacho
onera sunt / sz cu ex eo qd erat muta
sunt / tunc demu uires et sanguie
transeunt. Idem in his quinq aluit
ingenia preemq ut quecuqs hau
simq non patiamur integra e

ne aliena sint sed in quada dige
riem concoquntur. Alioqui i meo
ria ree putent, no in ingeniu ex
oibq colligatq ptu unum fiat, sic
unus nus sit ex singulis. Hoc fa
ciat nr animq omia quq e adiutg
abscondat ipm. tn ondat quod
faciat / ut qui odora pigmenta
conficiunt, aut oia curat ut ullq sit
odoris ppa que codian confusa omn
sucore et odoramind inspirance
tn unu sit ex multoz notib cho
rq unq constat, ex omib tn vox
una redd. aliqua e ex illis vox
acuta. aliq gravis. Ita singuloz ue
hic latet voces omn apparent et fit
concentq ex dissonis. Hanc smiaz et
h vba pse. Seneca in epis. Sz
forte videbu alicui contrarium qd
dixmq s. ex vbis plinij qd demq
noiare auctore / hic uo qd aliore
dicta colligentes qr unud nrm pfic
demq. Sz no e contrariu, tn em
minuicus e qd scribt, tunc auctor
noiandq e, tn uo plane procedit
et vtm preceptore a dictore congi
z confla. hc locu qd hic dr vn
Seneca talem anim nrm ee volo
ut multe nio artes multa precep
multaz etatu ex hi sit vm conspiracta

Quarto circa stm redigendu in sti
lum e ca obsequij impeden
di putat ingr in plogo libri smiaz
dicat se lingua et stilo deseruire
studuis prioze quas linguas.

agit caritas xº. Et in liº q d' specu
lum cari.l sit ait auredus Sicut
pro opus impgle. inexcusabile di
gnum accusacoe. ex inea pusil
lanimte impole, excepcone inua
inexcusable dignum accuacoe ex
cius inspcoe. Et ut ait maxime
qtum e scribendi officium. qui q oz
ista correxerunt. Scribentes humil
pponere maturitas Dei vtilitas pe
tencium facilitatis. De humilite
scribentes e pbato manifesta subhis
indicatis vz si 1e qui scbit no ex
tolla2 in corde se ingenuitas ost
eum acianti amore q genuit
et leta2 ho in sua ht ois sui
pinmentes aut scriptis ppris Si
non detrahat oe scriptis alienis.
Si admittat pacient opi correct
com inppera dictis ul ? 7 ob
scuris qo no extolla2 in corde
qz ingenitum e ei acianti aiae
quod genuit et leta2 homo 7 sua
ois sui De corde eo icasti ppus.
et amat corda ppos fetus, adeo
ut sepe aiaus pusus 7 ? sume
vitatl tortuosu et pum et risu
ois dignum ppm sui comendare
no erubescat, et inde fallit vn
Ambrosius ad Sabinum Nescio q° pter
impruntie caligine que me circu
fundit, vnu quemq fallit scripta
sua, et ut filii et deformes de
lectant Sic et scriptore indecol
formes sui palpat Vn et fabla
refert. cu omis bestie ioui putas
sent filios suos Simia filiu su
um putans omibus eu ptulit.

Nec alienis detrahat scriptis Nam
ut d' Simachus patricius in epla
ri sua: mediocribus scriptis amicor
eu benignitas scit faue. a oz gt
inuidia nescat cognoscere. Et Sido
nius in hº eplaz suaz Sup
studiis nulla laus cure sz ut postu
ma quida, qz temerarie ura iac
tant, aliena ptita infructuose
pucia semipleue, turpit fla
piculose vd dur Si bonoz fa
cias inceptum morita gra patur
Si notabilium maxima offensa.
inchoato scbendi inuidia, con
tinuatio labor. finis e odiu, si
quid sump' edamq insani, si q d
epacta notam2 psupciosi Et Iero9
in plogo libri hebreicaz qonu
Semp in spatulo fortitudo cum
los ht ferimtos sumos fulgura
motes inc os ptul ab vrbibus
forolitibus turbis remotu Etut
Quitilianus ait Patente inuenit latentem
inuidia, nec inuid inquit si ad
usum inc pmd homunculu 7 inui
de sues grunniant, et pedibus mar
garitas conculcent, cum aduersus doc
tissimos viros et qui gla inuidia
supare debuerat linor excarsitat
Et infra. Oz flocipendo ymagies
vmbrasq laruaz quaz natur
ee d' terre puulos. et in angulis
garrire tenebrosis Nec admittat
egre correctioni aut lima supera
dis. Plinius 3º 9 eplis librum missi
te anota que putaueris corrigen
da Ita eo magis tredam cetera tibi
placere si quedam cognouero dis-

plicuisse. Persone maturitas reddit
obsequium scribendi gratum, cum tempus
expetit oportunum. Unde dicit Seneca in
epistola ad rusticum monachum: Ne ad scri-
bendum cito prosilias et levi ducaris
insania. Levi dicit, quia scribis cum qui-
busdam necessitas cogit. Unde Augustinus dicit
in libro retractationum: ut de opere mona-
chorum scriberem librum, illa necessitas com-
pulit, cum apud Carthaginem mona-
steria esse cepissent. Alii se suis ma-
nibus transigebant obtemperantes apostolo.
Alii non ita ex oblationibus religio-
sorum vivere volebant, ut nichil operan-
do unde necessaria vel haberent vel supple-
rent, se pocius implere preceptum ewan-
gelicum existimaret atque iactaret,
ubi dominus ait: Respicite volatilia
celi et lilia agri. Unde extende-
bantur certamina que turbabant ec-
clesiam, aliis hoc aliis illud defende-
tibus. Huc accedebat, unde certum
quendam erat eorum qui operandum
non esse dicebant. Rei utilitas com-
mendat obsequium, si quod scribere fuerit
oportunum, quod tunc maxime fit, si ad
honorem dei et edificationem proximi
quod scribimus fuerit. Summus enim omnis
scripture maxime debet esse ad caritatis
dulcedinem informare. Unde ut dicitur po-
stea libro de doctrina christiana, dicit Augustinus: Tota
scriptura, si quis eam intelligat, gene-
rat caritatem et edificat. Illa etiam quae
scolares conscripserint, prodesse possibilius
voluerunt. Unde et Tullius in prologo
Tusculanarum sic ait: Philosophiam iacuit
usque ad hanc etatem, ut nullum
habuit lumen litterarum latinarum, quod illustran-
da excitanda a nobis est, ut si occu-
pati profuimus certa, si possumus ocio-
si, in quo magis nobis eo elabo-
randum est, quia multi iam libri esse
latini dicuntur scripti inconsiderate ab il-
lis quidem optimis viris, sed non satis
eruditis. Fieri autem potest ut recte quis
senciat et id quod sentit polite elo-
qui non possit, sed mandare quemquam
litteris cogitationes suas qui eas nec
disponere nec illustrare possit nec
delectacione aliqua allicere lectorem,
hominis est intemperanter abutentis et
ocio et litteris. Itaque hii suos ipsi
legunt cum suis, nec quisquam attingit
preter eos qui eandem licenciam scriben-
di sibi permitti volunt. Est enim
quibus supplicia scribere res est iactancie.
Iactancia retrorsum contemptus Jeronimus fa-
miliaribus commendat scribentis officium.
Magis enim decet ut scribat quis ab ali-
quo rogatus quam motu proprio voluntate
ductus. Hoc enim asscribitur amicicie obe-
dientie, illud non iactancie, superbie le-
vitati. Est utrimque quidam pocius vel
expacti scribendi ut se freno oris im-
posito per silencium honoraret, quam
ut satirice loquax bestiam existima-
tes crapulam ante tempus inspirant da-
re presumunt. Hii sunt qui factoribus
assueti loquuntur tamen sapientum estimatores
ponunt maculam et electis lactes
sunt scripturis, latrantque tonitrus quorum
folia novitatibus plena sunt et inep-
tiis, ut id planti non inmerito

possit eis aptari hos pt Sibillarum
nemo leget. Et illud virgil. vat
sine mente sonum. et tu sicas mag
nificaverit fimbrias, i exordiis proferunt
mentes nascitur ridiculus mus. quorum
verba licet sonat exterius xpm, sapi
unt tamen magis aristippum et primitiant
antixpm, mitadi, crassi, temporalibus suff
arcimati. pauperes. iniquos. medicos
patrimonios homo secli dampnat, qui
xpm sermonibus et studiis homo etsi
verbis taceat habitu loquitur et gestibus
Tales sunt adversarios xpm, hiis duo
contra xpm et xpi discipulos dimi-
cat antixpc, qui tamen tacere non didi-
cerint more stillo gemmine(?)tes et
oculatis(?) sophisticantibus. nesciunt loqui Sz
ad propositum redeuntes diximus ad
officium perutile scribendi corrigere ex
emplaria, excerpere notabilia, redigere
in stilum concepta propria, imprimere me
moria notabilia. Hoc est ulterius quod pro-
sequimur dffusius, sed tamen agemus de
memoria ipso ampliatione de hoc infra
dicemus. hec ad presens nosse sufficiat
quod memoria libris adiuvatur.

Ingenium eciam sicut anima per se perficitur
usu innatis temperato exercicio acuitur
Ita et inmoderato labore retunditur. Na
labore enim frangitur calor et spiritus
resolvitur, simpliciter indiget subtracto
spiritum exercere inspido, et ceteris im
pedito indiget ingenium ocia. Sed
aut morbis ingenium eximio labore
retundit. Causa naturalis. Accidentalis.
Causa naturalis.

corporalis. animalis. Causa naturalis in senibus et
pueris. Ab accidentali in quarundam
passionum molestacionibus impeditus. Re-
corporali in nimiis actibus occupatis.
Ab animali in nimium cogitabundis. Natura-
li ergo causa deficiunt pueri et senes
unde Berlay ottogenarius addam
Iuche ingelt spiritus mei addiscere
et que sequuntur. Et hec ab scriptum ut
non mittatur excusat quod se puerum pro-
fitetur. Certum est enim prima etate ce-
lidam et humidam possidere. Etatem
tem aut senilem frigidam et siccam
et in utraque viget minus ingenium. Cum
enim in senibus humiditatem contraria evapo
ret unde est ut calor exhalet.
Et ideo propter hanc evaporacionem attri-
buunt eis constanciam quod frigidum et sic-
cum bene retinet, et fortis appre-
hensio propter defectum calidi commis-
centis opones ratio. et sapiencia prop-
ter multam experienciam et multorum
memoriam. que ex frigido et sicco
conforta. Sed tamen in eis defi-
cit ingenium inquietum ad organa
corporalis. Unde Avicenna in libro de
anima ostendit quod cum premium corporis
debilitatur vires in fine etatis
iuvenilis quod fit circa annos quadraginta
tum sapiencia confortatur. Unde David se
nex ab ysaac sunamitis officio re
creatur. Et ut ait Iosephus ad reparan-
dum David amorem natum hoc bella-
cosus quondam vir, senectute
frigescentis, non poterat calefieri
quoniam ei puella que cum rege
dormiret. et senile corpus cale
faceret. Omnis enim pene virtutes

corpis mutat in ſenib; et exiſtente
ſola ſapia decreſcit cetere. Hec
Ysod. Sapia q̄ est īa ſimamitl que
ſenes caleſat et iuuenes nō vrit
Si tu obiicias q̄ plato octogeſio
p̄mo ſcribens mortuus eſt. Et Socr
tes nonaginta noue ānos in doce
di et ſcribendi labore compleuit
et multi ph̄i etate longeui ī ſtu
dio ſapie floruerunt, et multi poe
te grandes natu vicina morte
neſcio quid tigneū et ſolito dul
cius cecinnit etc̄ ut d̄ cā° 1. hiero ptr
pa eplam. hec et hmōi dicunt tu
breuis. Continuatur ſcolaſtica la
boris exercicium nutrit ingenium in q̄
nā paulatiue deſiccat. atq̄ induſ
tria ut diſtinctiua ſuttrit. Vn̄ Ysod
Senectus corꝫ q̄ adoleſcencia ſua
honeſtis actib; inſtruxerunt, et in
lege dn̄i meditati ſunt die ac
nocte, etate ſit doctior. vſu ri
gidior. tpis p̄ceſſu ſapiencior et
uetum ſtudiorum dulciſſimos fructus
metit vn̄ et ſapiens ī e v. greci
Aristotiles tn̄ oppletis centū
et ſepte ānis ſe moꝛi cerneret
dixiſſe fertur ſe dolere q̄ egre
deretur e uita qn̄ ſapere cepiſſet. tut
ta tn̄ que p̄ tor° exercent ſtat
to corpore minora ſunt. Et ut dr̄
idem Ysod° nc̄ hec dico q̄ ī iuuen
tu et adhuc ſolidioris etatis
hn̄ dumtaxat qui labore et ar
denti mo ſtudio uite q̄ſ ſtimoꝛia
et oronib; ad dn̄m frequenta ſa
enciam conſecuti ſunt. Frigeat
ſapia que in pleriſq; ſenibus
etate marceſſit. Sed q̄ adoleſcentū
multa corpis ſuſtineat bella et
int̄ incentiua viciorum et carnis
titillacoes. q̄ ignis in lignis vi
ribi ſuffocat ut ſuū nō poſſit ex
plicare fulgorem. Alia accutali ob
tundit ingenium. eo modo ſc̄ egritudines
ſpales ꝫt maxime impeditur p ca
pitis paſſiones. Alia in vertigine et ſto
tomia nisi e, et ingenii corrup
tela, cu vzt oīa viti videtur ingi
ꝛum, q̄ fumo penetrante ad pte
anteriorem cerebri ſpūs viſibilis aucn
topite deſcendente uoluūtur in girum. Ver
ro pont ee exorgia que nō app
hendit u p corpo cum miſtrum i
ſpūm ſc rotatu. Sic et. fit ī litar
gia que facit homiez obliuioſum
et duⁿc etc intelligente. Et ideo
pinguis uenter tenuem gignit ſenſum
q̄ nimia repletō caloꝛem et potē
ū et maxime tepare. alliorem et a
liorem acumimine et feructum corꝫ
tio induat hui mod debilitatem
ingenium, hn ſc̄ q̄ueb ſompnū ta
toe pigri, apertos hentes oculos
tn̄ oſcitatione et olb aptoe q̄ nō
meminerunt claudere maxime cum
emicio parata ē hmōi egritudo.
p hanc aūt paſſionem maior et
minor ingenii ineptitudo naſcitur
ſi q̄ expediuiſſe cauis et in dulis locis
paſſio iſta catur. Stupor etiā
mētis ingenium impedit eo q̄ ſenſus
et motus iſte diminuitur. que paſſio
inſenſibilitas et inmobilitas appellatur.

p quoz opposita ingeniu uege
ta' ppr humdites ci aquosas vni
usalit' p caput diffusas ventricu
li cebri infundintur et tunc sue
humectant' et remolliur / et ca
pita neruoz sensibilius et motiuoz
opilantur / Sed de hiis ad pns me
dico relinquat' / dicta corh' cu mg
corpi prting ut ad sciam fortiores
z abiliores simq / et dum nimiu
reiunado uel vigilando radicale
consumitur humidum nale / necce e
ut diminuat' ingeniu qz sn'm Ecc'.
vigilia honestatis tabefaciet carnes
z cogitatu illus auferet sompnu
Sic g° spacia studij et sompni mo
derent' / ut n° tpe studio deputato
sompno indulgeat' / n° tpe sompno
debito lectoi vl studio insistat' / Vn
petrus ap° in itinerario Clemauch est
monuit magnope ne quis sumes
exoliis spaciis que ad studendu licere
solet sompno addat et vigilan
di tpis minuat / Illud qz e ob
suandu ne forte si nondu decoct
abis interrumpatur sompnus / me
tem aggrauet cib' indigestus / et
crudos exalans spus sensum intlo
rem confusum reddet z turbidu
Rem g° e ut spacio copetenti
ps ista foueat' / qz menti corpo
z reliquus possit iustu exhibere
iustu expletis sufficiet' / hiis
que s' debent' / Hec ille / Ite Cas
sianus in li. de institutis monachoz
iiij° / Dum obsuatoe conueit custo
dire ne sopium / que nocti sub
traximus resumere p diem vigilare
lassitudine z inanitate compul
si. non tam requie cor' subtraxis
se / qm quietis tpis ad refectionem
nocturna videam' conmutasse / to
tum ei huic carni p culdubio
coge' redde quicqd ei no tona
bi' ptem subtrahere / s3 totu tep
tauit denegare / et no superfluas s3
ncia noluit amputare / Sz Cassia
hoc et laborat uicio qui pecudis
more recubens / et oculis onans
aima sua librox distctus multa
tu°. libis semp inuitz no inuetis
spu ad attemensez auditorem
varro multu interest vtru ipam
rem an libros inspicias / libri
nempe no nisi paupcula scz sciare
monimeta / que incorendore pri
cipia cotinet ut ablatis sumat
animus negociadi puia / Et Buh
d ep' ad henricu / Excepto crede
Aliquid amp inuenies in siluis
qm in libris / ligna lapidesqz do
cebunt te que no possis a
magris audire / Itea aimali detio
ratur ingeniu pimmodacom ap
plicacois aium ad studendu / in
de cellula mediali destenitur
nutrimentu destituit' / sompnus
aufertur / Vn et Buh / difficili
um meditao spirare fatigat
no refiat te neiorem aim fra
git intencoem / ebetat sensum / inde
est qz eximia cogitacoe qda

cato resolvitur in sompnum / quidam
non processu temporis inmoderatas merentur
vigilias / deinde producunt sompnum. Et cum
enim ab aput se detre subtili ma
pit cogitatione / incipit ut frequentius
dormitare / quia vigor anime regre
ditur intrinsece et spiritus cordis secum
retrahit spiritus ab exterioribus or
ganis / et relictis exterioribus appa
et calore generatur organa frigiditate
sompni vinculum inducere. Ideo
cogitandum est de subtilibus moderate.
Et quoniam labor cogitationis inmoderate
exsiccat cerebrum in naturales vigilie
consequuntur frequentius nimis cogita
bundis. Unde in libro / De sompno et
vigilia dicitur / Sompnus quedam epilep
sia est, quia opilantur utrobique vie
spirituum ne possint deorsum spiritus
sensibiles et motivi per sua organa / ad sensum
et motum / sed in naturales vigilie quas
enim sufficiat per laborem calore
resolvitur naturalem / Non fit mul
ta spirituum deperditio / et remisso
calore scilicet indigestio / fit superflui
tatis aggregatio / fit totum corpus corruptio
et anime mutatio. Et ideo frenesim
et celebrem que similes predictis pas
sionibus sunt. Sed unum eorum de
amore quod dicitur hereos inducitur ut
certa coprobemus. Est quod morbus
iste cum nimia concupia et af
flictione cogitationum / ex sollicitudine
melancolica ducens ad insaniam eo
quod cogitatio continua intitur cum desi
derio circa formam quam estimat

eos pulcram. Errat quod estimativa
que per inmoderatam sensibiles dirigit
ad apprehendendas intentiones non sensatas quas
estimat esse et non sunt. forsitan ipsa
et in primo sensato. quod in vite non est
et estimative tamen oportet virtus anime
sit esse estimans concupiscit. Imperat
quod estimativa ymaginationi ut defixum
habeat in tali forma. et propterea anime quam
intendit apprehensionibus estimativa no
bilior est. et in alias sensibiles virtutes
habet imperium / ymaginatio non movet
concupiscibilem que per concupiscentiam in
clinatur ardore et ad media con
tinentem cerebri vel estimativa esse dicitur
calor in natura et spiritus attrahitur / in
frigidatur et exsiccatur per totalitatis
trahit animam ad insaniam estimativa
forme speciosis / prius aut homo
insanie sollicitudo cogitationibus nimie.
Unde videbis in hac parte simile si
profundetur nimium anima in cogitatione
maxime cum ascendimus ultra mem
modulum. vel ubi non est quinimmo
in stirpo nodum. Et ita totius anime
scilicet in sua actione / totius vero animam
in sua passione / totius destituitur
anime ingenium vel ebetatur vel
aufertur. Et sic Galienus virtus anime
complexionem sequitur. Unde ut aut
Constantinus. Et in non heredes sunt
curanda ut corpore cogitationes auferatur
et anima levietur in passione mela
ncolicam. nature et mania. Et sic ex
nimio labore corporis mania in labo
riosam ethicam. Ita ex labore
anime in melancholia ergo non plus
cogites quam opportet neque plus

ſapias qui nāte ē. Deo cōphē-
dnr ſapiēs in ſapia ſua, et ſi mo-
tem tetigit mito lapidabāṛ beſtia
Mel īueniſti qd̄ ē ſuffiat tome-
de Via ſi dīteś ſapiens efficiar
ſapia longius recedet a te.

Poſt ſſm et ingenium memoria
ee notiam diuiuīg addiſtē-
dum. Pequa īndeuē ē quītu
ad eius quidi^te. q̄li^te. ꝑtatem
formabili^tem. Dequidite aut
ipius btut tangeuē ē quītu ad
diſiom eius diffinitiom. dicim ēēnciale.
opom et orgāi diſpoicom. Dediſ-
finicōe aut ipius ſ̄. rem et ſ̄ rem
et vtuſ3 expoi^dm Mediamgo
Tulius in fine Rethorice ſ̄^e ſit diſ-
finit. Memoia ē ꝑ qua aimus re-
petat ea que fuiut. Intelligencia
ꝑ qua ea per ſpiat que ſ^t. ꝓudē-
tia ꝑqua futura ād ūi^ꝛ aūqm ſtm
ſit. Het aut ꝑtes prudētie ab ap-
pellat Damaſ. aut ſit Memoia
ē fantaſia dēlicta ab aliq° ſſu ſ̄
actio appute uel tcatua^s. ſſius et
intelli^cie. Quid̄ cōſonat Remigius
ſ̄m rem aut uīꝛ ee meoia quaſi
ingens q̄ aula cōtines ī una ꝛ. les
thāuros diuſaꝝ reꝝ cor^lm et
ymagies pſſ^ub inectas vi repoi-
ta ſut oia et diſtincte ſuata pro-
ut quiſq3 ſuo aditu ingeſta ſunt
ſicut luꝑ colores et cor^m forē ꝑ
oculos, ꝑ aures aut oia gnaꝛ ſonoꝛe
ꝑ aditum ois omis ſapores ꝑ
aditū nāū omis odores dura mol-
lia frigida. calida. lenia. aſpa. ꝑ
tactum. Het oia recipit memoria
et vnūqdq3 ꝑ ſua ymaginatōm
repūtat aimo queriti, īmt hec, īmt
illud et q̄ ita inpoi ſ^t, ut ſtatim
appeant et ſe offerat cogitanti.
et queda dum alia queruntur.
pruūt in medium et iux abigunt
Queda nō in tam ꝓfundo repo-
ſita ſut ut iux et. tū magno īue-
tl labore q̄i abantrī obſtruſ eru-
anꝛ. Alia nō īupt̄bata ſcle ſicut
poſtur appent. Ibi celū tra mare
et quecuq3 ſentiri put ꝑſto ſunt
meditanti ꝑt ea que ſepelīut ob-
liuio. Expoito aut dicꝛ q̄ eſt
qꝛ aia ꝑ ſſ^ub cōphendit ſſi^lia et
ſentat et fit opio. Intelligi^lia uero
ꝑ mt^um et fit intelli^cia. Cū igīꝛ
cipos ul figuras corꝛ que opinata
ē quib et que intellexit cuſtodit
meorari dꝛ. Seuſi^lia aut meorauꝛ
ꝑſcipa. intelli^lia uo ꝑ actus. Et
ut dt Remigius Cognoſci^lm meoria
ex parte p fit fantaſia. Intelli^lm
aut cognicō no fit niſi exōdiſa
plura et nali ingeio et no exerē-
ſu ꝟ me^te. Intelligi^lm aut ſi quid
didicit memoriam. tū ee cor̄e me-
moiam no hemg et h̄ ē diffi^ol
expoi°. Diuidꝛ aut meoria ſ̄m
Augl in ſſi^lem et intelligi^lem
Senſi^lis aut. ſ̄. Tulium ꝟ pima
Rethorica ꝟ nalem et artificiale
Intelligi^lis ead dim̄ in ea que

non e p's ymaginib' et eam
que e p's ymagib' d i nobilib' z
omib' creata s' B3 e alia me-
oria que sunt com condim' iste
Repetes q° bene dicas q memo-
ria dina omib' in po' forma ita
q quanto fuerit ei aliq memorie
conformiores tanto meliores
et priores. Est g° nobilissima
memoria dina p's hanc i° creata
intellectualis que e p's ymagib' siue
i angelis siue in hominib' s3 i angelis
nobilior i hoib' nobilior intelli-
gibilis qm spiritualis et naturalis q arti-
ficiosa et hec omib' de[n]tie no-
biliores quam in brutis Sustent'
g° a brutali ad sensibile humanam
s3 artificiale a b artificiali ad naturale
Naturali ad ea que no e p's yma-
ginib' et abstrahat ad anima que e
p's ymagib' et abstrahat ad an-
gelicam ab angelica ad dinam Est
aut dina memoria ut dicit ex-
bib' Angli in fine xi li. de p-
pri' oia nostens ab eterno sine
naliter noti' sive sic oia faciens
a pnci° sine distinctione actionis
sive memoria aut creata que est p's
ymagib' e in angelis intellectua-
lib' no eterna sed eternitatis
participes non immutabilis s3 complexe
et beatitudine omnem concedes im-
mutabilitatem tpib' et sine ullo
lapsu ex quo facta e inherendo
deo concedit omem volubilo

intelligentie tpis ut scribit in xii°
confessionum memoria no intelligibilis i
hominib' que e p's ymaginib' e
ins intellectualis abstrahens ab o-
dria tpib' s. superiore portione cu-
gnosca in dei tenens apud se pre-
sentiam noticie sine virtutis i futu-
aliquo i nato ut pz de hoc aug.
de tri. memoria no intelligibilis
que no e p's ymaginib' e ius co-
servatia spe[cie]r intellectualium s. diras
tpib' diversas de reb' pius accepte
memoria no sensibilis e virtus sita i pos-
teriori cellula cerebri ordinata
ad conservationem impressionum prece-
dentium ex noticia sensibilium qs
virtus estimativa accepit ex singula
sensibili indigens organo et tpe
ut e i omnib' animalib' s3 i illis i
quib' e virtus sensibilis distinctis tpe
et diras tepoib' cu ipsa sit ac-
cepta creata in pnti vel accepte
in pterito no gnima s3 imitata
Dicit aut qui e ad artificialem
et naturalem Sz artificialem vel
artificiosam notat ea simul
que exiget ingenio et conforta
doctrina et precepto naturalem vero
notat ea que i omib' ais insi-
ta e et simul cu cogitacione nata
memoria no brutalis est virtus qua
ania bruti intuetur sensibilia que
s' infra se vel in se no aut
se vel que supra se. Per apprehen-
sionem enim ad se no reflectit
ut sup se videt p intellectum elevationem
Vn glandiam in lib° de statu

aie | quamvis ciconie et irci que
sit meminisse. Unde non absque ratione
dicitur in memoria esse hominis pecudisque
communiter. Nam et mulos Cicero-
ne et yrundines post anni reditum
et equi stabula repetunt, et ca-
nes dominos recognoscunt. Quod quidem
autem beluarum et si ymaginibus locorum
naturaliter retinent, ipsius tamen ~~fine~~ fine
sibi scientiam non habent in re-
cordatione rerum corporalium quas
per corporis sensus hauserunt intentio re-
manet et continuandi non habentes
non dicunt super se aliquid secundum se ipsas
videre non possunt | Essencialiter autem
opus memorie memorari sive re-
cordari / tamen modus est difficilis ad vi-
dendum, tamen secundum Commentatorem super
hunc librum de memoria et reminis-
centia, ut satis dictum quod actus eius
est quia fit reditus in prius inte-
ntionem in preterito comprehensam. Res
enim que apprehenditur in presenti et de
huiusmodi est sensus. Aut respiciunt
futurum et de hiis est estimatio.
Aut preteritum et hoc subiacet me-
morie. Unde memorari est eius quod
prius sciebatur in preterito. Et hoc est
commune omnibus animalibus habentibus
ymaginationem, sed investigare per
memoriam aut rememorationem est
in solis hominibus | quia hoc est
voluntarie inquirere. De huiusmodi in-
tentione et facit eam presentem
post absentiam. Differt tamen reme-
moratio a conservatione, cum conser-
vatio sit eius quod semper fuit

in anima, post quam fuit comprehen-
sum. Rememoratio non eius quod ob-
litum fuit. Et ideo rememoratio
est conservatio abscisa. | Conservatio
autem eadem est rememoratio continua
et ideo hec una est in substantia, due
non secundum modum, et hec est actio vir-
tutis rememorative vel memorie que tamen
apprehendit res particulares | res determi-
nate quantitatis et qualitatis per ambulis
sensum et ymaginationem. Sunt ergo hic
in memoria consideranda ymago, intentio
eius ymaginibus et facit eam intentionem
esse illius ymaginis que prius sen-
tiebatur. Facit autem ymaginem esse
presentem est alterius virtutis quam sit
virtus que comprehendit intentionem
et novatur duobus modis, quia si co-
mprehensio eius fuit continua et con-
servatur, si dimissa memorativa
iudicat autem quod ista intentio est ym-
aginatio illius, et intentio istius in
homine, quia fit cum cogitatione
et investigatione per rememorationem
sed in animalibus est prius et hic non
nisi quod Avicenna vocat eam
estimationem | prohibent ei virtutem
fugit naturaliter omnibus lupum, sicut
vel notum licet eum nunquam viderit
vel viderit | Sunt ergo hic tres
actiones trium virtutum, quarum una
apprehendit rei ymaginationem, altera
intentionem ymaginis, tercia compo-
nit has duas ad invicem. Informis
enim ymaginatio est ad quid sensum
scilicet lineatio vel figura, et ad quid
forma scilicet intentio illius figure

et recepto harum duarum partium, e
duarum virtutum diversitate et com
positio earum est tercie virtutis. Et patet
quia tres sunt virtutes una que facit
putari ymaginem, et una que
facit putare intentionem illius yma
ginis, et tertiam que componit illam
intentionem cum sua ymaginatione, et per
hoc complet investigatio per recor
dationem qua unaquaque earum facit
putari sine suo. 2o patet de certi
ficatione rememorandis et memorie.
Est autem virtus hec organica, per ut
patet Dam. Organum memorativi
est posterior ventriculus cerebri et
spiritus animalis qui est in eo. Et Re
migius: sensuum initia et radices
anteriores cerebri ventres diximus
esse, Dinosabilis medium et me
morialis posterior est. Et Algazel
in methaphisica: Estimativa et memo
rialis in posteriori parte cerebri, formalis
vero et ymaginativa est in anteriori
parte cerebri, cogitativa est in medio
cerebri. Ad patet quod apprehendit
de sensibus ymaginativa est id quod
pictor pingit in pariete et quod
comprehendit memorativa est intentio
ipsius picture. Sensus ergo primo
sentit, deinde ymaginativa yma
ginatur, deinde distinguit disti
nguens, deinde recipit conservans.
Quod autem est ut ymaginans
sit in parte anteriori cerebri, deinde
cogitans in medio, deinde memo
rans et conservans in posteriori, si
cut infra patebit. Unde est quod

Averrois ponit quinque ordines
et quinque loca organorum apprehen
sivorum esse in capite. Primus est
exteriorum organalis que vocat cor
lem, dicitur corticalis quia recipit formam
rei in materia presente, et complementum
illius loci est in organo sensibus quibus
in prima parte capitis medullo
sa et humida. 2us locus est sensus
communis qui primus est locorum spiritua
lium et formalis ad sensus proprios
comparatus et id complementum
loci primi. 3us est virtutis ymagina
tive et est magis spiritualis, et se
habet ut complementum ad 2m, et vocatur
apud ymaginatio hic vel fantasia.
4us in organo est virtutis distinc
tive, que est cogitativa virtus bru
torum vel cogitativa ut ita dicam,
que distinguit intentiones a figuris
rerum. 5us est in organo virtutis memo
rative, et ille locus est magis spiritual
is omnibus quia recipit medullam
eius quod tres vires, scilicet sensus,
ymaginativa et distinctiva distinc
te receperunt, et per id distincte et
discrete recipit adhuc. Et ideo
virtutis memorie actus est quod compo
nendo intentiones distinctas ad
ymaginibus rerum adhuc recipientur
etc. patet de quiditate memorie.

Memorie qualiter considerantes
naturam hominis destinatam. De
diversis eius participatione. De par
ticipatione intrinsece comparatione.
De impeditorum occasione.

De mediacali subuentiōe / Diuis
pticipaᵒ meōie naīaᷓ sm̄ spēs
Indiuidua et ꝯtīuᶜᶦᵃ in diuoꝛꝫ
plus ei deficit meōᵃ in piscibꝫ
siue natatilibꝫ quā in gressibi-
libꝫ et uolatilibꝫ / et d vtrisqꝫ ma-
gis qm̄ in homine put dᵗ Aug
in xv li. de tri. / Et ꝫ bruta līgꝫ
hēant meōm nō tam qualib
ē hūa ꝙ viu ē de intelli li.
nō tn̄ viu ē ñālr destītuti li.
ꝙꝫ sapiā cātorꝫ de oībꝫ ꝙe
sūt nobis tn̄ bestiis et aībꝫ
ꝯnā / plꝫ ꝯbīnt illis / mīg uēō
nob ꝯtemis em̄ hō uel insua-
quil / uel odorē canibꝫ / uel colo-
re pauonibꝫ · ul fortiᵘᵉ leoni
Vel velociᵗᵉ capole / uel vola-
tu musce / posset equari / hec
em̄ supant nos in bonis corpo-
reis / que supanᵗ a nob in bonis
rōnis Deīne quo inefficax est
et pui pcīj meōria et corpis
mēbra Si ei cogites corꝫ tu-
ū sm̄ intᵗᵘ et rōne / solis sēsibꝫ
nigē / videbᵗ corꝫ / vilissimoꝫ
aīalm / tm̄ corꝫ pcellē · ex qᵒ
pꝫ corꝫ · hōm ēē vilissima et
misserima n̄ regatur rōnali
memoria Int' hoīes aut male
s̄t meōē infantes et senes
et nimis velocē ingenij / et
nimis tardi In infantibꝫ em̄
nimia dn̄aᷓ humiditas / fluens
in forma sigillata de facili re-
cipiens sed nō retinens in̄s
tā accidentaᷓ ꝙ fiat / hoc ē

si consuetudo intueniat ut p
hoc faciliorē reminiscendi vsum
hēat Aut si forma sigillata aīaꝫ
infantis nūq inueniat occupata
uel eiꝫ sigillaᵒ et impssio relin-
quat delcaᵒᵐ uel ab hōīna ꝯꝫ
magna / Hiis et et similibꝫ caīs
pūnis motꝫ d aīa infantis · amp·
ꝯfundaᷓ et diniꝫ retinēᷓ · Senes
aut in quiꝫ hūidat frigidum
et p qn̄s accīᵗᵉ hūidū et ꝯotīᵉᶦᵘ
ꝙ defluit indecimētū / Sigillat
ei nō pmittit ymagine ꝫ fit d
cis sic nimis edificiis in quibꝫ
nō fit sigillaᵒ ꝓpᵗ putrefcōm
Dnūā ei putrefca optiꝫ sūt
hūida ꝫ nūꝫ sᵗ arida Sīlit
nimis uelocis ꝯputes ingenij
nō sᵗ bone meōie ꝓpᵗ hūid
faīale recipiēs / et calidꝫ inloc
mones Calid ei ꝯmouet ym-
ginacōes et ꝑturbat eas / et
hūidūm ꝯtiᵒ caloē motum
nō bñe retinet eas Sꝫ ad
itē ꝙ dico meōie, nō dico re-
miscēᶜ · Licet em̄ altīꝫ ponaᷓ
p alīo / tn̄ aliud ē meōia / aᵈ
reminiscēū · Est ei motū remi-
cēᶜ motꝫ incēptꝫ et diuisificaᷓ
tꝫ Interptꝫ quēd ꝙ nō ꝯtinuē
reānd formā reflecti in rem
eo ꝙ iᵃ tendit in obliuionem
uel in toto uel in pte / Puis
aut quia ꝯemlās ē formis
silim et aūtm et ꝯtīua et lo
core et core quo accid nūt rei

Aliter

quesite p remiscen tiaz theoria
aut dig or e cu h eat motu gti m
et uniforme. Id eni ip e reminisci-
mur, tunc in se h emus oblivionem
sz pu apri ea recordam r p medium
Vn reminscen a e investiga o p mee-
ria h. phus Sicut silogismus
a quodam p ncipio p cedens. h ant
aut reminscen am maxie h ent
melan ci et qui h nt melan am
fumosam et furiem. Dicit dt
phs in li. de problem. Omnt
eni tales qui h nt melancoliam
acculem que ca z ex sanguine et
colera simul adustis. Tales eni
hoies movet fantasma. quia
in sito posterioi cerebri fortissime
imprimitur et calor melan e fuoss
moz ea. Cum mod mobilitas co-
fert reminscen e ut investigetur
et alii gtingit ex sic p icien b
lapidem accidit qui no h nt am-
plus a se ipis ut qu volunt stet
lapis. Ita gtingit in reminscen-
ce tog t ad h c frequen disposito
corpois n alis uel accu lis ut
infirm tl ul etat l. qd e videre
p sile in ira et in cib ui mag o
impetu consurgit passio quo-
dam in volun ria. Tales z
ip r fumus melan e evaporat l
ex quo loq incipiunt. Sui locum
n t quiescunt ip t multum motu
fantas tic . que mi t senant. Alium
tardi sz. male se memoie quia
non defacili recipiunt. Et ideo
ymagines ip r quas memoia
iniget eis deficiunt. Velocas
et ingenii mag l sut h uidi
q u indigeat memoia. Tar-
di aut mag h nt de h umidi te
q u ad receptionem ymagina nu
sufficiat. ergo i nimis h umidis u
manet fantasia. Et inleuius
sitis ex fantas te no sigillat r
forma impssa. Comparatio
aut int se p ticipantium memoriam
sic distinguit z h Avicenna. et
verificant z ea que supius d ur
h m Avicenna. Memoia e in
aliis aialibus, sed recordatio
que e revocatio ingenii ad
quendi qd oblitu est no in-
uenit z nisi in solo homine. Co-
gitac ei b affuisse qd prea
pehentu e no e nisi virtutis
ronalis, vel si e aliqu virtutis
aliqu pt rom potit ee estia-
tiuis. sz que decorab ronabi-
lite. Dicia g o mes c et reminis-
cen c e. qz memoia e intencio
specie sine intenco m similim su-
ceptiato eorum. Reminscen a
no e inqsito formaze amico
eia deletaze p oblivionem p
co s imulia. sicut oblivi aliqu
psone q u vidimus reducimus
ad locum z tpr z actum p que
recordam r p me qui vidimus
tali loco. tli tpe talia faci-
ente. No et dicam inter
recordal z addiste. qz quedam

posuit q addiscē nichil a'd
sit qua remissi. Conueniunt ei
in hoc q vtrobiqz ē mot9 a co
gitl ad incognita. ad hc ut sciant'.
Sz in hc ē dria q recordatio
ē inquisitio incognitoz ut co
gnoscant' de futur'. quecumq sit
cognita de pterito. Addiscen̄. nō
sine disciplina ē extensio aīe
ad cognoscenda incognita q̄ nō
fuit cognita prius. Ad hoz aut
maioze euidentiam q ppr a'd q̄da
hoīes facilis addiscat quā me
morat' recordent'. q̄da econū
ppr q et. quida facilis addiscat
quā meozant'. Et vlr q̄dam sit
facilis meozie. q̄dam facilis
recordationis. q̄da facil meozie
q̄da econū. Ad q' int'dum scit
avicenna q illi qui sit sicce co
plexionis fortes sit ī meozia
retinēdo. debiles in recordādo
ī i meozia mouēdo. Siccitas
aut matie q̄cuī ē dispoicio.
ad susceptionē impressionū et re
tentionū. Debilis aut ē ad
motū. et io sicca cōplexio q̄cuit
meozie nō recordatioi. Et nō
calide sit cōplexionis facilius
recordant'. Hii aut sit q' magis
recipiunt motū. motū aut spar'
motū spūs ad alias intēti
ones et sic fuit pceptibilior in
tuīū eit tāq recordās. Calidi
tas etenī complexionis ē conue
nientissima dispoicio ad motum
Illi uo q' sit huidē cōplexiois
sunt facilis disciplinę. huidi

eni ē dispoicio conuenientissima ad
facilitatem. susceptionis impressionis
et conuenit disciplinę facili et est
contraria dispoicio. forti meozie ex
mole eni ut' ē in. aqua diffi
cilius deleat quod impressum est in
ea. et ad hc opus ē sicca materia
ex complexione. Illi ergo q bñe meo
rantes sit contrarie dispoicionis bñe
addiscere h'. Illi eni bñe meorant'
sit quoz aīe nō hñt facilem
motū. nec dispergūr cogitatiōes co
rū. Illa eni aīa que hēt multos
mot9 et multas cogitatiōes non
bñ meorat'. Hec aut ē dispoicio
contraria bone recordationis. Bona
eni recordatio exigit multiplices mot9
et agiles cogitatiōes. Iste bñ meo
res sit sicce complexionis q' est
dispoicio difficilis ad suscipiendū
impressiones et io ē contraria ei dis
poicio facilis disciplinę. Bona ergo meo
ria ē uel exsiccatiōe complexionis
uel exiccatio circa vnū ut pauca
nō circa multa. Inde ē q sicut
supradictū ē accidit pueris q quī
uis sint huidi q bñe retinent
Quia eni eoz nō sit occupate
circa multa sz sunt fixe circa vnū
Iuuenū uo ppr caloze et ppr
mot9 suos agiles debilis est
meoria. quāuis sit cōplexio sicca
Senibz aut ut sepe dcm est
accidit pblimoze qui pualz in
eis nō meorā' ea que uident
Declaratio impedimentoz meozie
iam pz ex dictis in pte. hī

ci ottoni memoria Ex parte orga-
ni Ex parte elementalis humoris
virtutis interioris impedimenti
exterioris Ex parte organi sit
pz s. Remigius Anterioribus ven-
triculis cerebri lesis ipsius impeditur
ydmosa... manet illesum Me-
dio non ventre paciente sola ro-
tatio et ipsius manet integra Si
non anterior et medius vent per-
pessi sunt, ro sibi cum ipsibus au-
fert. Posteriori non pacientes memo-
ria corrupt, ipsibus atque mente mane-
tibus illesis Sciendum non quod non
est nobis sermo nisi de motione ad
placitum Et si cum anterioribus et
medius posterior sunt perpessi / et
ipsibus hiis et rationem et memoriam sunt
corruptum quod consequitur in toto priva-
tas et debilitas animi pz hoc
per multas passiones alias atque
sintomata Et maiore exerce-
nesi frenetica qui quadam ipsius
confirmat integros mente sola
lesa Talem itaque describit
G. freneticam quod lanaius quidam
cura eo laborante consurgens
accipiens que vasa vitrea ad fe-
nestram accedens interrogare
cepit transeuntes. unumquodque va-
sorum ex nomine nominans si vel-
lent id nisiius vel iactari Astantibus
autem se velle dicentibus postea eic-
cit unumquodque vasorum Deinde
interrogant si etiam lanarium vel-
lent deici. ludum autem credentibus
et se velle videntibus ac-

cipiens a summo deorsum dimi-
sit lanarium Hic non ipsius habebat
integros, videt enim quod vasa sunt
et lanarius hic, sed insaniabat ra-
tione Alii non frenetica insanie
assumentes fantasiam. putant
videre que non vident, sed alia sunt
rationem continuam Isti anteriores so-
los ventres habent lesos illeso
manente medio Et passionibus cuiusque
unicuique membrorum contingentibus
virtusque atque impeditur In ipso autem
ope detinetur aliquis. quod paciens mem-
brum operari natum est ut pede pa-
ciente ad ambulandum impeditur.
In namque pedis opus est, Ex
parte elementalis humoris est ratio
ut sepe dictum est. Vel ei est nimia
humiditas naturalis ut in pueris
Vel accidentalis et indigesta propter
replecionem ut in senibus et decre-
pitis Vel nimia siccitas que
impressiones non recipit, Vel ni-
mia calidus qui multa fit in or-
gano agitatio propter calorem motum
agilitatem inducentem Vel nimi-
a frigidus constringente humiditate ac-
tionem virtutis extinguente ut pz
in litargica passione Ex parte
virtutis interioris cum virtus inferior
est attenta parum circa inspectionem
formarum Ad hoc impedimentum
pertinet defectus ymaginative
que cuiusque rei est acceptiva yma-
ginationibus et memorie Et ymagina-
tio rationem sub consideratione accipit
absoluta, ut ymaginem hominis
pictam sub sua forma et

accntibus memoria nō īpamſſ
collone admīccom rei qū repu-
tat ut tompanis ymagīe ad her-
culem et adinuentores iuſſibilis ipm
cōſequetes Ipso nō eius ita inte-
tōm diſtinſiuy cōſtit qs conſi-
nat/ q̄e tum elabitur adipas mo-
r ad pſtinū retencōis ſtatū redu-
cit Ipa nō adeſtimacōm āppetun
digenis et adōūtutes reliqs de-
uenit ad fōrm intencōis pquiſite
Propter nocumēta exteriōris ipa
multiplr impedit̄ ā deſtruit̄. aut
puuitur ſ. q̄ nocu-tore dēa in-
uenit̄. Licet eni in oībus aialibus
ut ſepe dēm ē ſit meoia ī quib9
ē vtq ſſibilis tpus et tpis dūas
ptipiens ac diſtīnes Quiquidā
tū ē opō pfcā in alys inuenit̄
īmpfcā ſ vaia nocutia Int̄ que
vīnd ē maiōe nocuīū ebetas
ā nimiu vinu ptr q̄ dt Rab-
en9 in lō de accntī et morbo
Vini pot9 ſupfluus cā ē epi-
leſie z apoplexie ē. Et Con-
ſtan9 in viatico/ Pz vinū
bibentes qualitē et q̄ntitē ti-
mē que eos valeat inebriare
Conſidet et quib3 ſui cor-
qualites et mēbra volunt mo-
motū Hēncia inḡom et com
ſua/ que ſi videat cito inmutari
et debilitari/ puideat ut ipe
dūe vino et nō vinū ſ. Ēt ſi
ex groſſo ebetas naſcit̄ fumo
et indigeſto qui eū cebru

aſcent ipm oppit Sic nebula
ē opimētū ſolis et iuſticium
ē mentl et ſue ſplendide inte-
ciomb9 vn̄ oia debilitant̄ mebra
et emolliunt̄. Sicut nerui et
ſſūs et memoia et int̄ca9 tur-
bant̄. Cauſa igit̄ hoc ē que di-
xit Conſtantiū Cā tū ſupflua
vini repleco ſuffocet calorem
nālem. groſſa fumoſitas cebre
petit et aggregat̄ z condenſatur
et in aqueā ſbām q̄iti/ ſicut
ī balneo et aqua bulientē in
olla coopta Vnde pellicule ce-
bri et oms iiii remolliunt et
relaxant̄ et multa incōmoda ge-
nerant̄. Eſt ei impeditū intel-
lctū dō formare exaīus inſpec-
tare/ ad quas aſſpcus aīme diſ-
pſitus meoē inſtabilitē menent
et fantaſma plima et iordiata
habunt Sicut eni dt Aug9 in li-
de vā religiōe fantaſmata non
ſūt aliud q̄m de ſpē corpis cor-
poris ſſsu atttracta figmēta q̄e
meorie madāe ut accepta ſt
ul ptiri ul multiplic̄e vel con-
hē ul diſtende vel ordinare
vel ptutbaē vel quolz modo
figurare cogitādo facilimū ē.
ē Ez tū ym q̄ cauē et vitae
diffile ē Subueniās media
nalis ipi meoē deteriat̄ a
Conſtanino in lō de meoā. vbi
po agit de cebri anatomia
et de in de meoie medicina
Sūt g̃o cebri due ptes. pro

Sūt g̃o q̄ cebri ſt due ps.

ra, et puppis, et proza i duas
ptes divis quaz vnaqqz maior
est tota puppi. et conveniut duo
ventriculi proze in vnu locum
et i mutat acre. et dant inde
cerebro spm aiale, vt faciat
sps audiendi. videndi. odora
di. gustandi. etc tu fantasiam
Deinu tusit ad locu q e i me
cerebri qui locus e i tusit spus
aialis. inde subtil et mundificatus
et clarus. plq qm spc q sunt
i proza cerebri ut fiat rom etin
tellcu et hr in capite medij
ventriculi qui e int prozam i
puppim. pb cerebri sube silis uno
et uocat ea anochoomnici aste
des et desteub z astensu eius apit
forame. z destensu eis claudit
et tu apit tusit spc aialis et
pra cerebri ad puppim et hc no
fit il qu e actu recordai meoie
tradita q tene que nolut obli
uisci Et id ut subdit in viatico
pstatio meoe z facultas recordi
tois aime spalez cerebri puppis
stabilite, et eis i mut pstaom
Ston homiem obliuiosum et
dure intelligetem nrate e faciat
tu in puppi humores nascitur fleg
matia zc que sequitur. Dico go
h. plinin q ventriculus puppis
pstantior e omibz ventriculis
cerebri qr no uet spus alis. uec
subtil clarq z mudificatus qua
opus e recordatori et retectiom
clarite et subtilite et il apta id
via vt tuseat spc ad puppim

cerebri no renuisit ho rei. nc rudet
integracom Et apto eis iue vaia.
h. pignia et festinacia homi q
sut velote spm sunt pdentes
Et velotis rudentes. qui no tarditi
cogitabundi st et tardi ad rudend
Ou Galie dt ocete et mt tum
Et distretom no faciat il cotpau
spus aialis q e in puppi cerebri Et
h. qr st diusa notu sut uaria in
uamenta deqs in eod libello satl
detiat Costan q que pmittimg
qr de hiis se itromittit medicus

De potestate memorie quantum ad eius capacitatem spualem dignitatem utilitatem

Memorie ptatem, utilitatem
consideram. mirari ipig capa
citate. capacitate spualitate spualitate
dignitatem et in hiis oibz eius uti
litatem Capacitas eius admira
bilis Sunt em uenimg i memorie
mee latu ptoia reponung i thau
mee latu ptoiu reponung i thau
vnde in inuabilium ymaginum corpeis
sibi innettare ibi repositum
est quicqd sps attingit quod
nondz obliuio sepelunt. et nescio
qui secreti et ineffabiles sinqe eius
ad qua oia intut etquecqz sunt
aditibz nc intut res sz rerum ymi
gines Vn Augus de hoc consid
hiand h. x. capitulo e aut qu
rerum qualitas corpalim. i rebz in
corpales tusent et inde fit qu for
mas rerum quas uidemg haumg
quodam in mee recordamur et
quorum ingimus nobiscum ferimg nc
i e recessunt a corpibz sunt, et tu
aduos inuit no affectus nris spbz
tusierut Admirable est quod i memoria

omnia ſine confuſione conſeruatur
diſtincta, preterita et futura, quedam
ſunt ibi que quedam puta: cum ſit
quoddam penetral quod continens in-
finita. Unde Augustinus x. Confeſſionum magna
vis est memorie magna nimis deus
meus penetral amplum et infini-
Jn ipſa et memoria templum ſunt rebus p-
ſimiliter, preteritorum, preuiſiones. Un-
ibidem Augustinus Capitulo in memoria mee campis
et antris et cauernis innumerabilibus
atque innumerabiliter plenis innumerabilium
rerum generibus ſiue per imagines ſicut
omnium corporum ſiue per preſentiam ſicut artium
ſiue neſcio per quas notiones vel nota-
tiones ſicut affectionum animi. Secundum
est in memoria per hoc omnia diſcurro
et volito hac illac, penetro etiam
quantum poſſum et finis nuſquam eſt
tanta vis est memorie tanta in homine
viuente mortali. Et ut dicitur ad vin-
centium victorem b. Augustini Secundum
poſſit memoria in ea neſcimus. Spiritua-
litatis autem capacitatis iſtius in hoc est quod
memoria quantitas non molis ſed virtutis eſt
non est enim magna dimenſione ſed
magna virtute. lege Claudianum
de ſtatu anime et Augustinum de quantitate
anime et quod dico potius inuenire. Vi-
de tam manifeſtiſſimam rationem, res
enim corporea non continet tot et tanta
vidiſti enim frequenter ymaginem vul-
tus tui in ſpeculo nec tamen ſpeculi
menſuram exceſſit ymaginis mag-
nitudo. Immo in maiori ſpeculo ma-
ior, et in minori minor, ymago tu-
a fulgebat, nunquam tamen ſpeculum
excedebat, ymago autem ciuitatis
Romanorum tanta apparet tibi in memoria

tua, quanta apparebat oculis tuis. cum
videbatur in via et qualitate ſua.
Ergo cum dicere ſimiliter ymago ſit im-
preſſa memorie tue, et ymago eius cum
magnitudine tum impuncto non poſſit
excedere, memoriam tuam, neceſſe est fateri
maiorem potentia tamen. Ergo totum
mundum et quicquid in eo est poſſit apparere
memoria tua, apparet tibi eius ymago
in eadem magnitudine in qua est in vitate, ſed res
corporea eſſe non poteſt in qua totius mundi
ymago poſſit depingi ſine magnitudinis
ſue diminutione. Eſt ergo memoria hominis
maior mundo non mole corporea. ſed ſpiritua-
li natura. Spiritualitatis autem dignitas me-
morie mee dicitur, quia in ea non tamen decus
ſed expreſſa dei ſimilitudo quedam reperitur.
Unde Augustinus x. li. Confeſſionum in memoria
mea te inuenio domine. cum reminiſcor tui
et delector in te, hee ſunt delicie mee
quas donaſti in reſpiciens paupertatem
meam. Sed vbi manes in memoria mea
quale illic cubile fabricaſti tibi, tu dediſti
hanc dignitatem memorie mee ut ma-
neas in ea, ſed in qua eius parte mane-
as hoc conſidero, tranſcendi partes eius
quas et beſtie cum recordarer quia
te non inueniebam inter ymagines rerum
corporalium et veni ad partes eius vbi
commendaui affectiones animi mei, nec
illic te inueni, et intraui ad animi
mei ſedem que illic est in memoria
mea, quia ſui meminit animus, nec ibi
tu eras, quia ſicut non es ymago corporis
vincet nec affectio inuenietur qualis est cum
letamur inuenimus obliuiſcimur et huius
Ita nec tu animus es. quia dominus deus
animi tu es et mutantur hec omnia

Tu autem incommutabilis super omnia et
dignatus es habitare in memoria mea
ex quo te didici. Et quid quero quo
loco habites, quasi loca ibi sint. Habitas
certe in ea quoniam tui memini ex quo te di-
dici et in ea te invenio cum te recor-
dor. Ubi ergo inveni te ut discerem
te? Neque enim iam eras in memoria mea
prius quam te discerem. Ubi ergo inveni te
ut discerem te nisi in te super me. Et
Augustinus. Si anima purgata et speculati-
vis effecta a corporibus et fantasmatibus
rerum corporalium attendat ad se et re-
verenter super et digniter comprehenderit memo-
rie sue, et sicut in speculo purissimo
relucebit in ea similitudo divine sapientie
et ymago unitatis trine. Nam tanto
magis ad cognitionem dei accedo quanto
magis ei per similitudinem appropinquo. Unde
et mens vocatur eo quod sola ad divina
potest assurgere investigationem vel eo quod est
reputat similitudinem sola ad divina perfici- repu-tat
at cognitionem. Et exhibet similitudinem quanto
magis mens ad se conversa et dis-
tenta ascendit, tanto magis et ef-
ficacius ad dei cognitionem ascendere po-
terit. Et quanto magis se ipsam intueri
negliget, tanto magis a dei specu-
latione descendet. Mens ergo que sine media-
te hanc participat distinctionem ut nullo dicatur
speculo in quo sicut ut dicitur ita specu-
lari ymagine, que non dum inde potest
facie ad faciem. Talibus autem modus satis
est mali ta. In ea sunt acta summa sunt af-
fectione et in mutatione querenda pretia sic
pretia et omnia in confusa in ea similitudines
rerum exceptare vel creis formatae.

Ibi notiones rerum impresse que non sunt
presentibus accepte. Et ut verbis Tulli
utar in libro i. De oratore. Quid
dicam de thesauro rerum omnium memoria
que nisi custos inventis cogitatis que re-
bus et verbis adhibeatur, intelligimus omnia
etsi preclarissima fuerint in oratore
peritura. Est ergo via utilis memorie
persuadendo. Talia vero in remunerando
Nunc homines mali et ingrati dicuntur
qui beneficiorum ingrati non reminiscuntur
similes linabus. Dicitur enim quod rinade
rerum naturis de sudamine sicut linabus
natur inscitu quod cum post tergum respicit
prius illud quod precessit obliviscitur
Contra simul et mens perdit quod
oculus inde despicit et tunc belua
tanto visu que genus ferarum se
precedat, et lapides et parietes visu pe-
netrare valeat, hoc modo laborat quod
qui ignorat id est a quo semel oculos aver-
tit, ad memoriam penitus non reducat.
Et quod deterius est quedam dissimiles re-
sunt quando ut obliviscebantur preter immu-
ras obliviscuntur beneficia sibi collata sed
non incommoda vel irrogata. Similes
camelo de quo Basilius in exameron
libro viii. Camelus habet semper tenacem me-
moriam malorum et adversantium gra-
vius et perseverans est. Denique si fuerit
percussus diu dissimulato dolore
tandem reperit opportunum tempus, illatam
prius reponit iniuriam, sed habet ut
de marinis beluis nimium dicitur
quod incarnandi homines quod recordationem
audito lesionibus accepte provinte
magna affectatur cui belue similes
homines, qui proximum mente vilem

Itamque quasi scintilla tunc sopita retinetur in cordibus quousque nacti occasionem stimulos doloris ut igniculum parvum fomite nutritum suscitetur in flammam. Tercia non utilis est quia per memoriam beneficiorum assurgimus in deum diligendum, licet contra quosdam iniustos et ingratos dicit Seneca in libro de beneficiis: Iniqui sunt divinorum munerum estimatores. Etquid professi sunt sapientiam querimur quod non magnitudine corporum equamus elephantes, velocitate cervos, levitate aves, impetu tauros, quod solida sit cutis beluis, decentior dammis, densior ursis, mollior fibris, quod sagacitate nos narium canes, quod acie luminum aquile, spacio etatis corvi, multa animalia nandi felicitate vel agilitate cum quedam ne coire, quedam in id natura ponantur ut velocitate corporum et vires ex quibus ac dissidentibus bonis hominem non esse compositum iniuriam vocant et negligentes nostri deos quod non valitudo bona etiam vitiis inexpugnabilis data sit, quod non futurorum scientia in quibus conqueruntur quamvis eo usque impudencie provehantur ut iam oderint quod infra deos sumus, quod non in equo illis stetimus. Quanto satius est ad contemplationem tot tantorumque beneficiorum reverti et agere gratias quod nos in hoc pulcherrimo domicilio voluit sedem sortiri, quod terrenis prefecit nobis, quod ea alia comparat nobis quorum potestas penes nos est, quicquid nobis negatum est dari non potuit. Quarta non utilis est quia

quedam memoria usi sunt predicatores scientie de utroque anthropos sive anathomia sive de ordine fiendi in ore legimus. Nam quanto memoria paucioribus indiget tanto melior et deiformior est. Et sicut completa et perfecta est intelligentia que uno aspectu oculi videt omnia quod esse non potest nisi dilatato mentis sinu, mentis superior existat modo sicut de beato Benedicto legimus, et tunc in divino lumine rapitur et seipsum excedens et in interioribus ampliatur. Et id quod dicit beatus Gregorius in dialogis: Quid mirum si mundum ante se collectum videt qui sublevatus in mentis lumine extra mundum fuit. Sed in illa luce que exterioribus oculis beati Benedicti fulsit lux interior in mente fuit que videntis animum quia ad superiora rapit ei quam angusta essent omnia inferiora monstravit. Ita dico de memoria quod non potest esse perfecta nisi illuminetur luce incorporea. Ut enim dicit Augustinus in xiiii° libro de trinitate: luce intellectuali incorporee in memoria figitur quod prius desiderando non reperiebatur. Unde et in maxime memoria est deiformibus quando in via celestia contemplentur sine volubilitate cogitationibus, quod nescio utrum in via esse possit, sed in patria forte erit. Quarta ut dicitur in prologo de trinitate: Fortasse non erunt volubiles cogitationes ab aliis in alia euntes et redeuntes, sed omnem scientiam nostram uno simul videbimus conspectu; ibi nulla oblivio erit. Unde memoria angeli oblivionem non recipit. Unde verum racionis quia quam cognoscit animalibus non amittit

De formabilitate memorie ad quod iiii^or sunt nta: tempus triplex, locus triplex, actus triplex

Memorie forma et modus triplex
Nobiliter considerantes dicunt quod qua-
tuor valent ad memoriam, que si
bona est potest esse melior et in bonitate
conservari. Si vero mala potest per arte
naturam adiuvari, et preceptorum exerci-
tatione formari. Sunt ergo 4^or nota:
tempus, actus, locus et modus. Tem-
pus ut dicit Marcianus quod nocte ma-
gis medium id est die maturius exci-
tari memoriam necesse est, cum et late silen-
tium invenit vel sedatis a sensibus vo-
cata intentio. Requirit memoria rerum
utique verborum. Si vero sint edissenda ver-
ba vel spacium meditandi tempus in-
dulserit, satis erit cum res in parabatio
tenuisti, protinus si vel eius munere
naturali pervenit secundum Marcianum. Item quod
tempore nocturno viget memoria, quia per noc-
turnum resoluti vapores et fumi
turbant sensuum organa, precipue vi-
sum et auditum, qui sunt multum addis-
cendi. Unde sicut pisces ebetes sunt misi
videt eis in aqua. Sic in tempore obe-
ta memoria et indiscreta sunt fan-
tasmata. Propterea sompnum non magis
quam celebrata est in his dignoribus vel
lucitatur post, ante in actoribus sub c
hecs ergo de tempore tam perpetuo. Similiter sit
tempore estivo, sit etiam nocturno, sit et celi
digne facta congruum. Alias eis vo-
res sunt sensus aliorum cito succedit
fallacia, sicut in aqua remus apparet
fractus. Loci ad memoriam con-
sunt triplex, si sunt obscuri, si exigui,
si signis et ymaginibus insigniti.
De primo patet. Volentes enim reminisci
trahunt se ad locum solitarium et
obscurum, publicum fugientes et lucidum,
quia in publico loco et lucido sparg-
gitur ymaginatio sensibilium et confunditur
motus eorum. In obscuro vero adunatur
et ordinate movetur. Unde Tullius
2^a Rethorica ubi tradit memorie
precepta, dicit quod queramus loca obscu-
ra parum lucis habentia. Unde et eos
qui volunt recordari aliquid, recti vi-
demus quod claudunt oculos, vel titubant
ut frequentius incipiunt intueri. De
secundo patet quod alias potest contrarium memorie
evolere in quo vidimus vel audivimus
ea que quivimus, vel cognoscimus
ibi esse facta vel dicta. Unde et equi
solet transmitti cum ad locum venit
ubi prius cum equalibus fuerit sunt
admissure. Lege primum libri Historie
ecclesiastice? et hic memineris in equo
Darii et acquisitione regni. De 3°
patet per Tullium in Rethoricis. Unde
quemadmodum locos memorie et quo pacto
reperire et in locis ymagines consti-
tuere oporteat, ordine. Quemad-
modum ergo qui litteras sciunt possunt
id quod dictum est scribere et recitare
quod scripserunt. Ita quod in memoria didi-
cerunt possunt ea que didicerunt in locis
collocare et ex hiis memoriam pronun-
ciare. Nam loci cere et carte
similes sunt, ymagines litteris, dispositio
et collocatio ymaginum scripture, pro-
nunciatio lectioni. Patet ergo si volumus

nos multa meminisse; multos
nos locos nos compare ut deinde
locis multas ymagines collocare
possimus Et Marcianus Sicut quod
scribitur cera continet et litteris sic quod
memorie mandamus in locis tamquam in ce-
ra paginaque figitur ymaginibus
non litteris rerum recordatio continetur
Et Tullius in libro de oratore locis
pro cera simulacris pro litteris uti docet
Ut sicut in archa mali distincte
ponimus diversa numismata et dis-
tincte ea proferimus ita fiat in re-
positorio memorie nostre deduximus simul
ibidem repositis subiectis signis et
ymaginibus Sicut enim Symonides
arte memorie legitur meminisse et locare
milia adlocata spiritualia tutulisse
Dicunt enim cum cenaret in Tessa-
lia Symonides et recitasset car-
men quod scripserat de laude Casto-
ris et Pollucis et peteret ab hos-
pite suo premissum ei premium de-
dit ei hospes dimidium rogans
quod ad residuum peteret a Tinda-
ridis quos laudarat Et tunc
Castor et Pollux ut fertur a
poetis Symonidem notassent
subito ad hostium surrexit Sy-
monides processit neminem invenit
Interim domus cecidit convivas
obruit et obtrivit Et cum vel-
lent eos humare nec possent in-
ternoscere Symonides hoc invenit
considerans locum in quo quilibet in
cena vel convivio sedit, et ar-
tem memorie invenit ondens quod
... effigienda et locis propriis col-
locanda Sed magistri ... dicunt

in hoc grati Symonidi quam Te-
mistocli ad quem quidam doctus homo
atque in primis eruditus accessisse
dicitur eique artem memorie pollicebatur
se traditurum Cui ille quesisset quid-
nam ars illa efficere posset dixisse ille
doctore ut omnia meminisset et Themis-
toclem rudisse gratius sibi illum esse
facturum si se oblivisci uellet quam
si meminisse docuisset Item aut sine
usus medie confert triplex legendo.
scribendo. meditando legendo sub-
misse. scribendo retinisse meditando
meminisse Nisi enim usus fuit cum
assidua diligentia quelibet arte inve-
languescat memoria. Unde Tullius de Re-
thoricis In omni disciplina infirma est
artis preceptio sine summa assiduitate
exercitationis omnibus, nec in meorum uali doc-
trina in industria studio labore diligentia
comparetur et ut locos habeas ad precepta
accomodatos, plurimos ymaginibus
collocandos quotiens exercicium convenit
Et Ambrosius in libro primo de officiis usus
tecto inflectit ... id in eos quo
sine experto doctrina aut sine usu
peritus qui disciplina bellica ... vel
asseque nocte exercere armis et tunc
in procinctu positus preludit prelium
Et ne . tota posito prendit hoste
atque piciam viresque iaculandi
vel suos explorat lacertos vel ad
infaiore declinat ictus et vigilanti
evit obtutu Sic in nam in mari
rege gubernaculis studet vel remis
ducere, prius in fluvio preludit Sic
tanendi suaviter et notis assistant
constandam, prius sine tanendo note

exercitant. Et qui viribus corporis lectimo
quod luctandi certamine coronam petunt
quotidiano usu palestre duratis
membra, nitentes parant labo-
re assuescunt. Hec ipsa natura nos in
principiis docet, quia pueros me-
ditari loquendi ut loqui discant.
Hinc Ambrosius. Usus quoque est noster etiam
in legendo submisse, et qui sub
silentio verba meditamus ut nocte
magna legenda sunt sed murmure
potius meditanda. Usus est etiam
in scribendo non tamen continue sed moderate
ita ut supra dictum fuit. Continue
scribere vires corporis frangit, inge-
nium destruit memoriam confundit.
Sed aliquid scribere breviter et moderate
et visum confirmat et memoriam adiuvat.
Unde Augustinus dicit quod memoria iuvatur scribis (?)
et in ii li. ad Vincentium Victorem
dicit quod quedam scribere negligunt quia
de memoria presumunt. Et memoria
magna comparatur quod res laborare (?)
quod tenquit (?) in qua id observari co-
pertum solet ut scribas ipsique facile
valeas retinere. Deinde ut si lon-
giora fuerint que sunt edicenda (?)
divisa per partes facilius inherent.
Tunc oppone notas rebus singulis
oportebit, quibus quod valeas magis
retinere. Sed attende quasdam ar-
tes que dicuntur notorie a nostris quod
respicitur ibidem. Vel notorie ano-
tiam (?) quam infirmant (?) memoriae sed po-
tiunt (?) superstitionem et errorem. Hee
due sunt species maior et minor, am-
be prohibite, ambe dampnate.

Nos tamen ego diligentius perscruta-
rer inveni orationes devotas super-
factas (?) que sic credo appone-
bantur ut alia cicius crederentur. In-
veni et multa nomina nec greca
nec hebrea nec latina quorum
non apparuit nec scio si adhuc inven-
ta est intelligentia. Aliud est quod ibidem
determinatur certa observantia horarum que
sequantur efficaciam potentie (?) astrorum.
Aliud est quod fuerunt ibidem innabiles (?)
note et protractiones quibus vocarunt in-
spectione diversis generentur in memoria
sic sine artes. Sed quid ad propo-
situm aut ad oppositum sine sic sunt
facta protracta lineare nec solum arte
hanc reprobat theologus ymo
gentilis philosophus. Unde Tullius in Rethorica
Nimium inquit nobis abundustia (?) quorum
removendum, ut ne quod ipse fecit tu
nos illi omnia parata quesitaque traderemus
postea scilicet alius alia magis commo-
veret et nec sibi suo quisque commodo
conveniet ymagines comparare. Usus etiam
in meditando maiorem [struck] memorie. confert
Nam meditatio figit animi intent-
ionem re aliqua. Est enim meditatio
secundum Hugonem frequens cogitatio modum
et causam et rationem uniuscuiusque rei inve-
stigans. Modum quid sit, causam quare sit,
rationem quomodo sit. Vel secundum Richardum
meditatio est studiosa mentis intentio
circa aliquid investigandum diligenter insistens.
Est autem meditationis triplex species
una de creaturis, alia de scripturis, tertia
de moribus. Primum surgit ex admiratione,
secundum ex lectione, tertium ex circumspectione.
Primum post admirationem generat, quod

investigatorem, investigatio inventionem
Sile in 2a meditatione que fit in
claritate sit preter quam littera ad cognos-
cendam veritatem non instruat me-
ditatio reaptat. Postea sublevat. Propterea
opponit, contemplatio in ipsa ex-
ultat. Unde gregorius. In scripturis medi-
tatio est quid facere oporteat exprimit.
Scriptura est declina a malo et fac
bonum, ecce lectio. Accedit me-
ditatio lectoris investigatis que dicit
propterea declina et fac bonum. Et ro-
mae sublevat. Quod prius mala ger-
mina eradicatur. postea bona plantan-
tur et in opere fiet. Quia fit reus est
qui non malum declinat. Ita et ille
qui bonum non facit, quod facere debet potest.
Contemplatio vero gaudet quod vitae
prima cognoscat in rebus ubi vitas
aliter meritis apparent. De meditatione
non superdictum est et adhuc infra
dicetur. De hoc ad prius sufficiat. Ap-
dus et memorie constat. Sunt autem modi
memorie tres. Colligens dividens
exponere suppositis. Colligens vero confir-
mando. Dividens vero annuntiando.
Exponere suppositis vero recordando. Un-
de hugo de sancto victore de modo col-
lectionis sic ait. Sicut ingenium di-
videndo investigat et invenit ita me-
moria colligendo custodit. Oportet igitur
ut que discendo divisimus commen-
dando memorie colligamus. Col-
ligere ea est de quibus prolixius vel
scriptum vel disputatum ad brevem
quandam et compendiosam summam
redigere, que a maioribus epilogus
id est brevis recapitulatio supra

dictorum appellatur. Sit namque omnis trac-
tatus aliquod principium, quo tota rei
veritas et vis sive intentio innititur et ad
ipsum cuncta alia referuntur. Hic querere
et considerare colliga de unius fontis
et multi rivuli, quid abstracta flumina
sequereris, tene fonte et habebis
omnia, hoc ideo dico quia memoria
hominis ebes est et brevitate gaudet
et si in multa dividitur fit minor in
singulis. Deinde igitur in omni doctrina
breve aliquid et certum colligere quod in
archa memorie recondatur. Unde postea
modum cum res exigit reliqua di-
veniantur. Hic et sepe replicare et de
ventre memorie ad palatum revocare
necesse est ne longa intermissione ab-
soleat. Modus autem dividens est
ut sic dicit Marcianus. Si longiora
fuerint que sunt edisserenda, divisa
per partes facilius inherescunt. Unde Eu-
cheriades. Et maxime memoriam ad-
iuvat divisio et compositio. Ratio
memoriam velle formatur ordo sit ante
primus ex Symonidibus commissis, tu
hoc attende quod non sit eo ordine
quo accepta sunt deinde repetere. sed
oportunis locis disponere. Primus
divisio incipit a finitis et de infi-
nita progreditur. Omne autem finitum
magis est notum et magis scientia com-
prehensum. Modus autem exponere suppositis
tivus est qui per te per similitudines. Unde
tullius precipit ut qui remissa no-
lunt multis similitudinibus figat id quod
noluit retinere. Ut si volumus re-
cordari eius quod adversatur nobis in in-
dicio imaginemur aliquem de obscuro

magis torvibus in iudicio tuo nos
uemente. Forma enim ducitur me
moriam in reminiscenciis adversarii et
medici. lactis reducitur p albu et
ita de aliis, ut patet de arte medie
Et Tullius distinguit duplices sili
tudines. verum et verborum. Rerum, quam
totum solum sub ymagine simplici
vel similitudine, ut exemplo, ad medicum
reducatur ut dictum est de coronibus. Et
sic una resuscitatur quedam noviter et
insignem quedam negocio commonet.
Ita ars de imitatur ymnia. Ima
gines ergo construe de verum et medi
retinendare sic dicit Tullius. Sic
de attendite si quas maxime notatas
similitudines constituemus, si non multas
nec vagas, sed quid agentes po
nemus ymagines, si egregia pul
critudinem. a. vincta pulcritudine eis
attribuemus, si aliqua re exorna
bimus. ut si coronis et veste pur
purea quod nobis notior sit similitudo
Aut si quam re deformabimus tur
pem, a. si cruentatam, a. ceno oblita
a. rubrica delibuta inditamus
quo magis insignita forma sit
a. si ridiculas res aliquibus ymagi
nibus attribuamus. Nam ea res quoque
facit ut facilius meminisse possimus
Nam quas res veras meminimus faci
le eas fictas et diligenter notatas
meminisse non difficile est. De yma
ginibus aut verborum que infinite
sunt sicuti infinita verba non opor
tet hic differre nec multum approbo
libellum qui ab aliquibus hic et dicitur

lib' de nota Demetrii possum au
aliter moneat et aliis similitudinibus
aliquis et aliquis illa aut est bona
medici. ut non tamen firma sed etiam
teleci comprehensione res et verba
comprehendantur tamen magis insiste
dum est rebus quam verbis. Unde
Euchiades non meminimus hoc
observandum est ut non tamen eam
gemeas vincentia atque principia
omnis per maxima excitato est
quod excitate oz post poematibus
Deinde orationibus novissime
operibus et nocturnis meditationibus
oportet tunc facilius et firmius retinemus
quia nunquam intencio animi notatur
et post ista cogitacionem vel lectionem
vel amplius cogitatis et statim capimus
competentem, et sic ad verbum extendendum
est. si tempus permisit. si non res
ipsas solas tenebimus dein ver
ba eis accomodabimus ut conspecta
nobis cognoscere. Ita et admo
tum et tu dictis ad libitum res
pice, notissimum est. si una media
dumtaxat fuit, a. non suffragabitur
tempus quod facias, non te adoria
verba assignabit. ita oblivio vim
veri, a. deforme hesitationem a.
etiam silencium inducet. hec ille
Non quia dixit Grapius dicere Quod
mihi expone. h. dicit, in capitulo ad
feces de nocte dicere de diebus sicuti enim
sopitum sic dicitur defer tecum in
memoriam vel cogitacione in quo placa
de dormiabis, quia non numquam etiam
sopitum inveniet, quod et evigi
lante te, excipiat eius statum

bestie intencois restituat Et
et nox sicut dies illuminabitur. et nox
tua illumi erit in deliciis tuis
placide obdormias in pace quo
estes facile euigilabis. et sur-
gens facil et agil eris ad rede
und, in id vini no totus disce-
sisti Sobrium et cibum sobrium
potum sequitur. sobrius sensus uel
sompnus Carnal uo i et bru-
tus et sicut dicitur leteus abhorian
dus e sono de Deg. uo ps co-
grua qete facile e sensus et cor-
pus et metl euocare et qui sinos
domus prefamilias ad opa nat.
spm sustitac et remitte Ev.

Rationis diuinus ee initiam
ps sensui ingenium, et meo
het ei ita meoie cohet qd al
ta in nob sine alta officium
sui imple uo ualet Ita meo
frequata ptitl et contig, et
me quodam puti qd i aima
tenes continguus Ratoe ud de
his ouibus indicatum, ut certe
i nobis media recordai pt
sine rone. ut ro sine media
pt aliqts distie sine indicare
Considemus go rouis initiu,
exci, indicatu, pcand, Ritu
adinicio consida puit effec-
tiuu et caus vi pficisci Nam
sine sbm tu insit fforma
s expien qua nutrix sine
cuid quo pfit Ritu ad eq
efficatez consida pua ee rom
pfcam qe prat om veu stat
ht e rerum om auctoz, qz

tu oia roe fca sunt effectus ois
sua e ca posterior Nam si mundus
fcus e, ro fuit ut fieret mundus
Vor go ro qui mdus. scau mdi
ut ii deus. ratio g etna et idem
qd deus etus Ita ut ro sine deo
fuit ut sine rone deus ee po
tuit Et ut dicit Augus in eps ad
Enodm Connexio aut atq
vnitio rois addiu et de adiea
tiond, pris ad filiu, filii ad prem
puta b quodam et cau condi ps
tant, qua altiu sine alto esse
no pt, desiat in ubis, et quotiu
dr ne silea. Utru aut g me rois
deu dicas an dei g me ratom
qua ut fetus sine radice ee
pt ut radix sine fetu ald. Si
mil do sit ducta ut quoddam
intelligen de deo sigue. viuit
enim et in gno tertia ro fecun
dans quo stibe no sunt ee Et
itm si gim tertia no eet exq
re ista pduct ro no haret Cu
g ro que deus e a ostendat
deu rom, a rom ee diu vnu
quodam mo altiu ondeus, non
ou ii pfiliu pt. nec filiu onde
ii pprem Ab hac go roe etiam
ro pficisci. et huane sine intel
lectuali meti insit Ita ro
uali sppui nis genua e concessa
abeo qui e ro etna, ro si qua
discuat. et affetio q diligat, ro
ad uitute, affecto ad ututem Ex
rone oriur consilia rta, exaffcite,

desidia sancta, ex illa oibus vitas
et spuales spus, ex illa ols vtis
et ordinati affctus, hoc aut e
qui ro luce sume sapie illus-
tra et affcto regule sume ius-
titie rapta. et p studiu sapie
frequr indutur aima ad exerci-
usti. Et hia iacob suppo du
Rachel in cubili ee spat. Rad
ut dr in li de duo tm Priar-
chis incubilo Rachel totiens
quit, quotiens i luce sat spital
intelligen indaga. Sed qui
diu ad sublimia penetrada
no suffcimq diu cupita dili-
gent quesita Rachel no du
venimq, et tuc geme et pla-
ge ream ceatem incipimq et
p Rachele liam venimq Et
go iam racone pfta ro et me-
te ronali instita p experienam
mitur. et ut sciam acquiat
in multis et variis exte. Est
eni ro ste lungq aspectus ai qo
p seipm no p corq viu intuet.
Ronacio ud est ronis inquisi-
to. hoc e aspectus eq motu pca
que aspicienda st. Racinacio quit,
ro venit. Aspectus h' in aliqu
re certus, cu ea videt scia, tu
no videt hois e ignorana. Et h
multa discimq legedo. multa audi-
endo, multa exquisito nob ronis
indio, nmq tn ronis pfccom q
d ud discretoe consistit, possimq
obtinere sine experien. magistro

Dit eni sui libri vtutibq sathagq
studiu frequs impende, quod
dum facimq nite e nob sepiq
cade. et oz sepe resurge et
p frequetem lapsum addisce
qua vigilancia, qua cautela
oporteat vtutu bo acqre vel
custodire. Sit in rone du luc
vitatl vel ffli fiunq ve i ea-
dem facula suas vices altnat
metez bonalez ad vl et sapie
luce illumant, p fca go ro tad
qu exercitata ante et vegetata
in cognicoe vel ta pducta ad
plena cognicom sui, et inde sub-
leua ad cotepland dei ffrustra
eni cordis oculu erigit ad vi-
dendu deu q no du e ydoneus
ad videndu et cognoscendu seipm
Et qd satis mira vi u mort. moit
et otubit ro ibi pfca, qz tn
meus hois b sepam rapit. ob
huane rois angustias supgre-
di. Id ud eni q b' se eleua
et inextasi rapta. de divinitat
lume conspicit omis huana ro suc-
cumbit, i huant huane ronis
pfccom diximi aut defim. in
raptu sciuisse. p expienam edo
aplm, no eni estimet huana
ro ad illius divini lumis claritem
argumetando posse penetre
no cu ronacione posse copre-
hende. Si eu alig ronacioe
coprehendi poss, lu i nuacts macessibile
sile no ect ut aps rapta se
acionis [illegible]
Rideamq [illegible] cet aut

ratio de concludo ad conclusionem
naturae discurrendo. Sed caute perge-
du e propter curiositatem que prodit
in obuia, que decore cogitare
uel quod quit uel leticia aut iactantia
Ita in via vitalis fantasmata mea
occurrunt, et quasi fures insidiantes
nos tristes non sinunt, sed tam pla-
gas erroris infigunt, et vulne-
ratos in loca latebrosa et ob-
scura pertrahunt. Etiam quo fame
et siti curiositatis ostitantes, etiam
animabus fantasmatibus estuantes, tam
pictis epulis refici satagimus quam no-
lentem pascamus solida veritate ex-
sapientia vel scientia certa hinc non potest insi-
tui que sunt eorum non scientes
et eterne quod prouidentiam infallibile
Exercetur in diuersis hominibus diuersis
diuersis studijs. Alij linguarum in-
formant elementa figurant.
verborum inflexiones, compositiones
diuisiones audiunt, confirmant re-
93 petitae, memorie conseruant.
Alij feruentiori studio disputationibus
vacant, et quosdam verborum inuolu-
cionibus ~~fallacias~~ sonos implicant et defrau-
dant. Alij verborum falleris uitorie
sermonis demonstrant. Alij terra-
rum spatia et diuersarum mensurarum
explicant formas. Alij sonorum di-
uersas componunt melodias. Alij numeros
Alij numerorum proportionem contemplantur
Alij cursus et positiones siderum
et commissionem celi quibusdam in-
strumentis declarare conantur. In his omnibus
diuisa est forma discendi. Et propter ratio
quoque vtilis, quoque inutilis excel-, que
tum minori indulgent etati. Filioque
laqueus est mundus qui sub imagine vitalis
latet occultus. Occultus est enim quod
foris utilitatis speciem ostentat et intus

verum quod facilis infundit. Sic im-
prudentes multa pernicia et mortali
labore naturas rerum inquirunt, auctorem
vero suum et nature sue artificem nosse
nolunt, et tamen querere negligunt, quasi
sine deo vitas valeat inuenire, quasi
eidemque esse semetipsos abducere, ut
dum ad alia consideranda que ad eos
non pertinent, curiosius euagantur, ad se
minime reuertuntur. Sic et solent
aues capi quando in tenebris noctis
hic hinc ducuntur, quod intueantur et pre-
tendunt laqueos quo capiantur. Quid
enim prodest homini si rerum omnium
subtiliter inuestiget, efficaciter compre-
hendat, ipse autem vnde venit aut
quo iturus sit aduertere non consideret
non caueat, non attendat. Docere
ergo vos et discurrere salubriter per crea-
turarum conditionem. Conuerte humi-
litatem considerationem, erige subtile
peccatoris tui contemplationem, ex-
perire suauitatis sapientie delectationem
Discurrens ergo per creaturarum conditionem
attendens circa eas propria diuinum
dei beneficium, debitum et impen-
sum ministerium, tue dampnationis obs-
curum. Scire autem omnium vanitatem
quia sic omnis creatura est deum lo-
Ita in mobilitate sua tendere terminus
per cottidianam mutationem, diuinum
ad beneficium in creaturis omnibus, cum
excipit immunitate. diuinum vestigium
ymago et similitudo. Sed creaturarum dignas
eripitur, Debitum ministerium creatura
impenditur dum celo lux et tempus
vicissitudines, ab aere vitalis flatus,
gratia volatilium, ab aqua potum

duisitas, alia diuisa negeta ha
nusstitu / huane uo dapnatas
surgit obprobriu cu exaltatione ge
ste sit nobis ad usum itaque
nec libimus argm Conuite humi
ctu considerationi, qr si ignoras te
aduerti o pulcerrima puellarum dnm est
dete, egredere et pasce edos tuos
et fili ne assume brutorum. Co-
uite ro in quiete tua et inermes
sapinu te docente. Scrutare
scripturas et inuenies dominum
no in multitudine nel hominum frequen-
tia loca solitu, sz in tapis in soli-
tudinibus et montibus, in sopinis
et pnoctis silentiu, et licz ppr
salutem mundi se mundo mani-
festauit, tn qd dicebat i tene-
bris, qd in aurib audiebat, dis-
cipul p in luce et sr tecta p-
cepit. legem accept moyses
dolitue lo cu dno i monte
Vra ss dus rom ad secretu vo-
cat. ipam amoueas ut se in se
recolligat, et seipam attendat
Ita ad archam columba reuit
vbi corum egrediens ul aquis
incipit nel cadauibus inestat
vbi diua girouaga nola. Eri-
go subtile in catore tui coteploz
Nullum ei e vtilius exercitiu aut
dignius roi qz in eo, qr melius et
certis peminet exercei hz e sola
sapia que pemiet meti, qua
nil e dignius adquerendi, dul-
cius admenendi, vtilius adhendi
abipa eni. et adipam condita
e huana ro, ut adipam sit

metis conusio sit ymago in id
cuius e ymago. Sicut eni corpus
nali suo statu erigitur in celu quod
dignissimum e om corporum. Sic ro spi-
ralis erigatur in spm mentu no sup-
be sapiendo sz pie diligedo. et
hz subtilr cu sobrie cognosce-
do. et tanto validioribus exercitare
studys quto altior e adquam
nititur sublimitas maiestatis. ffo
exercitiu amat silentiu, bona
osciam, no tuidiam suam, vtuti
radices no vborum flores, vba
dulcia ardens et deuota t paci-
fica. humilia. humilibus. cosenciens,
no cauillantia no disputatiua non
garrula. no nugigerula. non
vbosa. no cotentiosa. no curiosa
no ampullosa hec e ro que
adeo occupat metur illuiari t appeat
sapiens a sapia fi. et ymago yma-
gini coformari. Sic ei e con-
dita ro huana ut in ea tqm
dspeculo quoda suo diua sapientia
relucet, et que in se vide non
potat i sua ymagie visibilis
appeat. Sz ppt peccatum pmi pentis
pulius suspectus e peti. rom hu-
mane et ignorantie caligo oppa-
sa liu incep sapie hi e qr
po qm domus dom lu edifica-
ta totius implet ea nebula ge
tu dissoluitur qn vitas manifestatur
ignorancie pellitur mens illumatur
et in dei coteplaom assurgitur
Corpore suauit sapie delectatur
Hec e rom exercitatio in qua-
intra reficitur gtuo cu affectu

refiat deuotio · et intra contemplo-
Vnde dico refiat ex quadam prelibato-
ria et dispensatoria dulcedine. Sed
non perfecte satiat ut spe ad spem con-
templemur, sicut erit in actu. quia ma-
gna multitudo dulcedinis domine quam abs-
condisti te. hanc tamen gustamus ad presens sed
rara hora et parva mora. Sed cur
hanc delectationem continuare non pos-
sumus tamen id est in quo nunquam appetitus
capitur. et tamen minori fastidio excit-
atur et magis continuatur. Quia hec
sapientionalia proportionantur bonum,
et que comprehensori sunt prima non
congruunt viatori. Et inde est quod ad
id quod nunc sufficimus ipsum minime
continuare possumus. Sed illa vera
contemplatio ex qua tanta dulcedo.
sentitur minime possumus ex nobis. sicut nec
vespertilionis oculus ad lumen solis. Et
inde quod amaritie simplicitas removetur.
quod est compositum maioris. quia hoc
cito labitur ad yma. et simplicitas con-
templatur. Inde est ut puto quod natura
simplex vel ad simplicitatem reducta sit
eam aptata continue contemplari. tota de-
lectatur. quia eius opus nec motui nec
lassitudini admiscetur. sed in natura com-
posita sic est bina coniungitur operatio
motui vel quod est in potentia operante sic
est in operibus sensuum. aut quod est in pre-
cedentibus potentiis sic operationi rationis
et intellectus adiungitur motus ymaginationis
et memorie et aliarum virium sensitivarum
et quia corporalis motus dissolvit et
per quas debilitat organa. non
continue sentimus que nos monemur
que intelligimus. que contemplamur. que de-

lectantur in rationibus iudicium atten-
dentes considerantque in ratione iudica-
torium naturale ad quod ipsa veritatem
discernendo recurrit. recurrendo
leges eternas ibidem consulit. consulen-
do quantum expertus est neque fallitur.
neque fallit. et inde per cognitionem
ad operationem descendit. Naturale ergo iudi-
catorium instrumentum est rationi. ad quod
sicut referre cum exponarius sensibilibus fan-
tasmata sic offerunt fantasie horum
lumen per quod intellectus naturalis circa cognosci-
bilia dirigitur. in quo scientiarum principia
describuntur. Pro dignitatibus facultatum
audiens fatalis acquiescat. Hic enim
sapientissimus iudex in nobis sine iudicii
moderatione stare petit. quia hoc rectum
iudicium dicitur. hic est iudex integer
incorrupta mente residens equitatis
trutina recte et indeclinabiliter tenens
inquantum rationibus eternis innititur et legis
eterne regulis innititur. Ergo iam recur-
rendum ad iudicium. ratio lege eterna con-
sulit per quam immutabiliter de mutabilibus
disponit, habens enim vera est mutabilis.
Sed autem lex eterna que super mentem est
nostram in qua est omnium actuum veritas
immutabiliter non habet errorem de qua
Augustinus in libro de vera religione. Eternam
legem immundis animis phas est cognoscere
iudicare de ea non est phas sed per eam
contingit iudicare. Nam iudicans perfecte
est superior iudicato cuius iudicium qui
inde desiderat Augustinum de vera religione
libro xxx consule legat. et etiam xi de trini-
tate capitulo ii et xxi et 26 precipue subditur
quo eterna veritas a ratione consulitur
Pro 26 capitulo eius libri. Et quod bruta lu-
cem illam incorpoream contingere nequeunt

qua mens nostra quodammodo radiatur
ut de his omnibus recte iudicare possit
Ita inquantum ea capimus in tantum id
possumus. Unum inest in sensibus nostris
naturaliter animalium, et si scientia non docte quadam
sunt similitudine. Certa autem rerum corporalium non
quia senciunt. sed quia senciunt sen-
sibilia mutuata sunt quorum de arbustis
hoc simile est sensibus quod aluntur et gignuntur
Unum et hec omnia corporalia latentes in
natura causas habent sed causas suas que mundi
huius visibilis structuram formosam esse
sentiendas sensibus prebent. ut per eos qui
nosse non possunt quod in notescere velle
videantur. Sed nos ea sensu corporis ita
capimus ut de his non sensu corporis in-
dicemus. Habemus enim aliud interiorem
hominis sensum. isto longe preciosiorem
quo iusta et iniusta sentimus iusta
per intelligibilem speciem. iniusta per
eius privacionem. Ad hunc sensus offi-
cium non acies pupille. non foramen
auricule. non spiramenta narium. non
gustus faucium. non ullus corporeus
tactus accedit. ibi me et esse et hec
nosse certus sum et hec amo atque amare
me similiter certus sum. Dicitur eodem xo
libro de trinitate c. vi et xxi c. li. iii. xo
et c. iiii. et xxiiii li. c. vi. Consu-
lendo autem lege eterna quam mens exca-
pit ubi nec fallit nec fallitur prout dicitur
in li. de vera religione. Ille mentitur qui
malle videri quod non est certum aut non
volens aliud putatur quam est non men-
titur sed fallit tamen. Radius discernitur men-
ciens a fallente quia inest omni
mencienti voluntas fallendi eciam
si non ei credatur. fallens autem

ac non potest si non fallat sed ut Augustinus
dicit quod ultas eciam mutabilibus de
qua ratio humana non iudicat. sed per ipsam
iudicat quam diu in ea figitur oculus
rationis si bene purgatus fuit neque
fallitur nec fallit. Una est qua il-
lustrantur omnes spiritus racionales et
intellectuales ut sicut ab una facie
multe in diversis speculis apparent ymag-
ines. Ita sicut scripsit Augustinus. Dicitur eciam di-
minute sunt veritates a filiis hominum
multe sunt in hominibus veritates. Ideo sicut
in xii li. de trinitate dicitur Non ius partis
anime que nobis est pecoribusque quibus
sed sublimioris racionis est iudicare de
istis corporalibus. secundum raciones incorporales et sempi-
ternas quo nisi supra mentem humanam
essent incommutabiles non essent et nisi his
ut subiungeretur aliud nunc non possemus
secundum eas de corporalibus iudicare. Sub hiis
quasi legibus eternis ratio tunc perfecte sapit
cum prout convertitur et aspirat se
ad operandum convertit. Virtutibus eis bo-
nis facientibus eum extrema
universitas se melius deprehenditur in medio
humane imperfeccionis quam in speculo
divine visionis. Sapiens animus et prius
perilluminante et adiuvante gratia
in contemplacione summi boni speculative
rerum incommutabilis veritatis inquantum ad
eas pertingere meretur intentus adorat et ero-
tur forte secundum modum consuetudinis celestis
et forum sancti. Et construitur moy-
ses tabulam sicut est ipsi in monte
monstratum. Et si ratio tunc secundum apostolum prin-
cipium est et gentium que consuetudinales ac
moraliter dicuntur. Quod unum mirum si ratio
adiuta per gratiam. sui intentus perfectus

ī variū v'tutū opibꝫ cōtē. Jnt'
ē quotiēs applicatꝰ fuit siue in
bonū siue ī malū nālr̄ ingerit
se relictis h' rebꝫ sclarib; et nuga-
toriis se nō negat. Et infestis vias
tā rōis q̄ volūtatis pu'sis incepit co-
gitacoēs et nephādas accoēs p'fert
qb; a deo se sepat. Jlluminatꝰ nō p̄-
grauād nichil apud se indignū
pcipit ⁊ voluntatē affectū continēs
in v'tutis effectū seipm deo coniūgit

Racionis vero vim attendentes
ea mortis quadriduana undiqꝫ
infectam sꝫ consilio ymaginacōe
Contra cogitacōnis iudicio discre-
cionis Consilio deliberacōnis Jnstā-
ciam ymaginacōnis inficit racionem
eū oia rez visibiliū reputat
sponsū. Discurrit aut ymaginaci-
o sicut ancilla int' dūm et spō-
sā | rōnē sꝫ et spm̄. Et q'ꝯ ex-
tꝰ hauerit et psp̄m carnis
intꝰ reputat ancilla rōnis. Na
rō foris exire nō pt | Sensꝰ
aut carnis ad ea intrare nō pt
et io ymaginacō rōni assistit
⁊ spūi desiciente eius ministracō
nō desunt. Et sicut spūalitas
obsequitr̄ affccōni sic ymaginacō
rōni. Sꝫ ymaginacō quedā est
bestial' quedā nō rōnalis. Bes-
tial' qn̄ p ea que vidim̄ aut
sentim̄ vagando mēte distrahi-
mr̄ siue grate siue vtilr̄ sicut
bestie. Rōnal' nō qn̄ ex hiis
que psp̄m corpeū nouimꝰ. aliq̄d
ymaginal' fingimꝰ. Sicut eī

et domū vidimꝰ | et tn̄ aurea domū
q̄ nūquā vidimꝰ ymaginari
possumꝰ. Sꝫ rōnalis ymaginacō
duplex est. Quedā prom dispoi-
ta, quedā intelligencia pmixta. pma
ɔtinet qn̄ spūm visibiliū rez spēs
cogitāda | visibile ad aliq̄d mēte depīgi- aliqd
ponimꝰ q̄d tn̄ nō attingit sensus
corpalis. Sic tn̄ ꝯ corporeū et co-
gitemꝰ. Sicut eīm ignē infernalem
et penas corpales eternas quas
videre nō possum̄ rōnis ymaginacōne
⁊ veritate tenemꝰ | 2a ɔtinet qn̄ p
visibiliū rez spēm ad invisibiliū
cognicōnē ascendere nitimr̄. Vt cū
terram lacte et melle manatē
et muros celestis ierlm̄ ex lapidibꝫ
preciosis et huiusmodi legimꝰ | et sꝫ lr̄am
nō accipimꝰ sꝫ ex spēbꝫ rez nāra-
liū ad spūalem intelligenciam assurgim̄.
pma go ptinet ad considacōnem
futurorū malorū | 2a ad cosidacōz
futurorū bonorū | pa ymaginacō
obstrepit et rōnem impedit. Sꝫ 2a
rōnem quoqꝫ impedit quoqꝫ expedit
Jmpedit pfectam fruicōnem. expe-
dit pmeditacōnem | qz qn̄ sancti
viri se senciunt tempibꝫ cogitacōibꝫ
pulsari | et ad delectacōnem illicitam
incitari in ipo temptacōis aditu
futura tormenta an mentis oculos
ponunt | 2c p ymaginacōnem rōne
disposita meditando quecūqꝫ illicita
sunt fugiunt ꝯtingunt. Tercia ymagi-
nacō rōnem erigit | et in desiderium
eternorum ascendit sine turbacione
sine compaccōe. Sicut docet in

li. de pratrchis in li. de sco victo-
re dicebat. Ch'm e ociu cogitaco-
Cuim ei ymagina bestiali semp
sit garrula, cu tanta impor-
tuni ᵗᵉ pstrepit in anibus roins
ut frequtr ro. pbeus cui assen-
sum coga quqz ad lubricu quz
adrcatum illicite cogitacoib. hic
e q' alia du psallimg ut oramg
uel adrce indicach nos disponimg
tantas patim cogitacom fanta-
sias ut accordis oculis negamg
repelle ipas 2ᵉ psusteptas yma-
ginacoes oxvi roms et vico cor-
rupte volun ᵗˡ texim pue cogi-
tacones, auitate pma et roibz
etuis rom auten. hg ei cogitacᵉˢ.
sine int.ᵗᵘ queda meminit vane
et ociose que no respete pimut
s; paulati corrupit rom tu u
occupat ita pt² uit. et rom in-
ficiant in sua po. districtia. sine
sit cogitacoes exmeris sine yma-
ginariis ssibilibz pcedentes sine
queda simlatra cogitacoum vel
recorda ᵐᵉˢ ulto et multipli de
memo. statuientes Et tales co-
gitacoes magl videnc ce passi-
ones nolun ᵗˡ qm accoes, q² u ᵃ
e ibi inticncio cogitatl, s; quod
ebulit spote de memo. formach
se offert intellcui no curati Et
quiaz agit vi. ponius agi in
sompno dormientl q' in acie
cogitantl Et hg ᵗ cogitas hmoi
nolit asce repellere spm scm,
tu qua sc'ptu e q' spus scus
se aufert acogitacoibz que

sut sine int.ᵗᵘ, sit excculpa negli-
gentl ut spt distincte se aufat
acogitacoibz indisciplinatl qᵉ
quuis pvim quidam occulorz
roib non tu sut exrone Aut
trahi in eas int.ᵗᵘ et ro, cuius
sit in eis intelligentl assensus
Cuim uo de rebz seriis bne co-
gita, ut dt B. in ep. ad fres de
monte dei, Voluntas libeo. ar-
enotat de meoi quodcuqz opus
ht et int.ᵗᵘᵐ formate incole
adhibet. formatuqz quicquid
illud est int.ᵗᵘ, adhibet acici
cogitatl 2ᵉ pagi negocu cogi-
tacois Cuim uo de his que de
deo uel addiu sut cogita. et
volu ᵗᵉ eo pstat ut amor fiat l
conta pma amore infundit se
spus scus spus vite, et omia
vivificat adiunas seu in orone
seu in medita ᵒᵉ seu int.ᵗᵘ inf-
iniˢ cogitantl et conta ᵉ incola
effica sapia tu suamt sapinit
ei bona diui, et quod exceis co-
gitanch e et fornch in affcu. ad
hibet int.ᵗᵘ. int ᵗᵘ uo cogitantl
effici, totemplor, amatl et for-
mas id e quasdam spuales ul
diine suauitl exppien ᵃᵉ efficiat
exceis aacm cogitantl i ᵃ vbo
effici. gaudiu spuctl. et tunc
dedo bne cogita, s; bnma ᵐ
mod, qua mo' ht cogitadi
de deo no e in ar.ᵒ cogitatl s;
in gra donatl, Id'o ppandu est
cor ut volu ᵇ expediat abalie-
nis affcoibz, ro uel int.ᵗᵘ
a sollicitudinibz memori, ab ociosis.

ul negocioꝝ etiā a uanis occu-
pacionibus ut volūt. exhibeat
pura affectionē. memō. maiorum
fidelium, mentib^s experiencie ſua
intentum et omnia compari in bonum
etiā currunt in gaudium cogitatis.
Tercium ē conſiliū diſcrecionis. Duo-
bus enim modis in iudicio diſcrecionis
peccamus quod maxime patet in moraliBus.
Erramus enim vno in diſcernē-
da qualitate, alio in examinanda
quantitate. Quando dicit bonum malum
ul malū bonum in rerum qualitate
errat. Et quando dicit quod maius eſt
eſſe minus et quod minus ē eē maius
in quantitate peccat. Qualibus opinionibus p-
feſſores feſellerat quos propheta ar-
guebat cum dicebat. Ve qui dicitis
bonum malū et malū bonum,
ponentes tenebras lucē et lu-
cē tenebras, ponentes amarum
dulce et dulce amarum. In quantitatis
examinacione error ē reprehendi-
tur quem per prophetam redarguit, cum
dicit mendaces filii hominum in ſta-
teris ut decipiant ipsi de uanitate
in idipsum. Rehc enim ad inſtancia
appenditur ueritas quantitas non ignoratur.
Verum dum ergo ſunt tenebre ſup
faciē abiſſi, terra in diſtactōe
iudicii. Deus id ē qui dixit lucem de te-
nebris ſplendeſcere, emittat lucē
ſuā et ueritatem ſuā racionē irra-
diet lumine ueritatis hec ē racionis infirmi-
tas. diſcrecionis obſcuritas. Sed
cum lucem ueritatis in animam deſup
venit, ſic luna illuminatur. abſcondit ob-
ſcuritatem amittit. adeſt diſcre-
cionis tollens calliginē et affectiones
moderans in virtutem. Nam virtutes
in vicia vertuntur. ubi per diſcrecionem mo-
derantur. Alioquin timor cadit in deſ-
peracionē, dolor in accidiam, ſpes in
preſumpcionē. amor in adulacionem
leticia in diſſolucionē. Ira in furorem
Quartum ē conſiliū deliberacionis
ſicut iudicii racionis ē diſcutere quod
verum quod falſum, quod bonum quid malum
Ita conſilii deliberacionis ē deliberare
quid expediat quod non expediat
utrumque. In hoc errare frequentiſſime
quia quod cuiuſdam ē augmentum ſalutis
fit aliis causa periculi et ruine
Sicut multos videmus cadere de gra-
du ſublimiori, qui ſtetiſſet forcius
in inferiori, Et multos econtrario in re-
ligione ſaluari quos non expediret
remanſiſſe in conuerſacione ſeculari
Sicut ergo eius ē iudicare quid liceat
et quid non liceat, quod eligere quod
expediat uel non expediat. Illud
ē diſcrecionis ~~illud~~ iſtud deliberacionis. Illud
iudicii iſtud conſilii. Sic in diuino te-
nebris racio que in tenebris ſedet
et lucem celi non videt, quia lucem celi pro-
pius habere non valet. Oritur enim ſol
et occidit et ad locum ſuum reuertitur
quia intelligencia ueritatis modo datur modo
ſubtrahitur. et post ſubtraccionem iterum
reparatur. Verum dum enim in terra vi-
uimus diei et noctis viciſſitudines
ſuſtinemus. in celo dies ſine nocte
in inferno nox ſine die, in terra
nec nox ſine die nec dies ſine
nocte et hec ſufficiant de con-
comitantibus diſciplinam. Pe.

Nunc ad consequentia discipline que
personam condiscentis attendamus
Sunt autem quatuor. humilitas in
mente. Studiositas in effectu. Tran-
quillitas in affectu. Paupertas in censu.
Humilitas in mente requirit primo ut nullam
scripturam vilem teneat. secundo de nullius
honore est omnis scientia et deus scientiarum
dominus est. ut aliquam scripturam forte in-
venerit que non adhuc contineat specialiter
quod utile est. Sed multa legibus im-
pendis aliquid forte lucrari. si non
potes omnia legere sit dictum est supra
que sunt utiliora lege. ut eundem labo-
rem in utilibus etiam et in inutilibus debes
impendere. Secundo ad humilitatem per-
tinet ut a nemine discere erubescas
Nam in prologo didascalicon. Quod tu non nosti
fortasse noverit consodalis. Sicut
enim nemo est in via qui noverit omnia
ita nemo est qui non aliquid speciale ac-
ceperit a natura. Hinc est quod plerosque ma-
gnus effecit laudibus. malo aliena
verecundie discere quam mea impude-
nter ingerere. Maior est enim verecundia ig-
norare quam hominem tamen doctrine adi-
re Sapientior omnibus eris si ab omnibus
discere volueris. Ditiores enim sunt qui
ab omnibus accipiunt. Secundo ad hanc hu-
militatem pertinet ut tu scientiam adeptus
fueris ceteros non contempnas. Ita ut
dicit magister hugo hoc tumoris vitium
Inde quibusdam accidit quod suam scientiam
nimis diligentes inspiciunt et in vitu-
mesteres putant alios sapientes non posse
quod ipsi noverint. Bonum ergo lectorem humil-
dem esse et mansuetis a curis inanibus
et voluptatum illecebris prorsus alienum
diligentem et sedulum ut ab omnibus libenter
discat. nunquam de scientia sua presumat
pravi dogmatis auctores quasi venena
fugiat. diu rem pertractare antequam iudicet
discat non videri doctus sed esse querat dicta
sapientium inter ea diligat et ea semper
coram oculis quasi speculum vultus sui
tenere studeat. Et si qua forte ob-
scuriora intellectum eius non admiserint
non statim in vituperium prorumpat, aut
ut esse bonum credat nisi quod ipse intel-
ligere potuit. Hugo hec omnia. Augustinus in
consule quasi qui vult sapiens videri
creat latere. Humilitas eius est prima cla-
vis sapientie. Tertio ad hanc humilitatem
pertinet ut non minus cito admiratio-
ra ostendas. Sicut qui iacens in ymo
tu vix videris in summo. Rectissime
incedit qui ordinatissime incedit. Si
facis saltum tunc precipicium. noli
nimis festinare. quando valeas ex-
pire. et quod habeas in ipse ante facul-
tate. prius sunt onera manibus suble-
vanda quam humeris imponenda. De-
bis satis. Deficiat hic. Vide in hoc de hu-
militate gradibus. Bernardus etiam.

Sequitur de studiositate in effectu
Sit quod studium in opere et in-
structivum tacitum meditando in
mente. Studium querendi pertinet
ad inquisitionem operis. Sertivum
vero ad dilectionem meditationis. Opus
pariunt labor et amor. Diligentiam
vero cura et vigilia. Ex hiis quatuor
consistit studiositas. In labore est
ut agas. In amore ut perficias. In
cura ut provideas. In vigilia
ut attendas. Ista sunt quatuor qui

philologie

portat lecticã phie qȝ mentem
cui ſapia preſidet nolunt exterere
Sȝ iuuenes aſtonte philos ſ. et
zophos .i. amor et labor lecticam
ferunt quia fort opus pagunt pu-
elle nõ ſ. pimelia agimna qd int-
ptat' cura et vigilia ferunt apoſ-
tiori / qȝ intꝫ parunt cõſtlud ſ.
in ſeratori. De hiis 4or requi-
in Marciano de nuptiis mercurij
et phie. de coniuge ſ. ſapie et
eloque vn ibidẽ dr qd alum ſuu
dilam preciis conorat ſ. laborem
quo d nixa omem difficultatem
contemꝰ omib enitat. Vn idẽ q labo-
rabat cadẽ vocabat nõ plurimi
in lacte cu bue ea ſuſtulit vim
celu cu duad impiger pmeat
Quippe coſpcia ſ' quoda pu-
ero reindenti q ut voluptre neue-
ris filiꝰ erat et tu amor a ſa-
pientibꝫ ſẽba' aſtonte lectica
ſubtrahe moralim'. Ita poſti-
ca pimilia et agimia dilta
vigini ſubtrahe maiepia Sic
et anathaſia prepat ut vtꝫ
pcenꝰ tu philogia celi poſſꝫ
aſcende et tranquillib in affectu. pa
Tranquilliꝰ terum em vide poſ-
ſumꝰ in aere turbido ſed lo-
ge meliꝰ in ſereno et lu(ci)de et tran-
quillo Ad hanc aut tranquil-
litatem quatuor exigunt ſꝫ t' Puritate
ne ut ſit cuſtoa ſtatal Puroc
notia vitl Puvolunte hjunda-
cia tal Ti ineoa ut mete
experien ſuauitl Cru ſꝫ car-
nem nõ inquinat fetor. racion
nõ obnubilat error. Volunte nõ
oblat vanꝰ amor. Memoriam
ſine mete nõ amaltat q' con-
turbat rancor. Tunc ei ẽ i aia
tranquillib Ita cuis afflige inte
illumiat' ſlitas ſubito. Deus di-
ligit' / et totꝰ hõ melior et exteriꝰ
dulat' ſopora' Nõ em ht aia
quo dirutat ul ad ſpurcitiam car-
nis vel ad fallacia demonis vel
ad contemptu dei vel ad odiu pxi.
Et forte hꝫ ſut 4or que ſopnu au-
ferunt dormientl hoſtl Inquietor
vitiꝰ. Eſt go mãa cuſtoa ſpiritl
d carne. ſemp em ſentina ſſua
hl apte inferiori fetore libidinis
euaporat / que mentem ~~impingat~~
impinguat et impinguatam inſpur-
cat. ũ quis corporeos ſſib et adi-
tu cordis dilit' cuſtodiat Cu em
concupiam nõ vincit' de ipa concupiam
ſuaues delectatoes. lubrice cogita-
toes pimitur / et graues corroſiones
conſcien' pq̃ modo ſentiunt Ceteꝛ
exi imaginatoribꝫ limbi illuſioi-
bus replenꝰ effici lu' odore ina-
bile et ineffitate ad ſpualiu cogi-
tacom. hu' inquit apſta doulore
meore nõ eſt mentu et lubi mai
impleti ſt illuſionibꝫ et nõ eſt
ſa. in t. m. Affligat' q corꝰ nõ
conterat'. Aga' cura carnis nõ
i concupiis. ſꝫ quada diſciplia
ſpuali / ut neqꝫ d mõ iꝫ d cogi-
tu
neqꝫ in quite appeat aliquid
quod dedeceat ſſiud dei. Et eat
go ſſiꝰ extiores nõ ducꝫ ſꝫ ſer-
mentes Puriores aut ſobrios

et effirates. Mulicre in domo
sua. s. carne non litigiosa sed
in omnibus instituta et cogitatum
familiam ordinata. Beata tandem
mea pecud nisi sunt in mea comeda-
tis dilecta tui multum volenti. st
vocilia negranda volenti non viti-
lia ingerenda. Ros enim aque infe-
riores in mare influentes in mari de-
ficiant que influunt ex iordane
in mare mortuum. Carnis sunt in men-
tem influunt turbulenter et generat sce-
nam. Est enim unica nota vitale
in corde cum enim ab inferiori non ingre-
ctatur anima gravamine reiecta sursum
tollitur interius. et velut in loco ma-
neti sereno collustratur. cordis oculus
quodam intimitate fulgoris intimi
radio. eiusque ductum se et regionem
lucidam et novam ingredi et dispul-
sis tenebris miratur. quo perspirat et mi-
rando amplius inardescit. Et sic
vigula sinum vaporatur. ignibus incen-
dio et sursum tollitur et amplius te-
nuatur. Ita vita notice anime approxim-
quans et omnem terrene corruptele ne-
bulam exhalans. spirat intus. et vi-
rore omni plenum in ira tranquillitate co-
gnoscit. Unde et prophete montes excelsos
leguntur pluries ascendisse ut illustri
possent limpidius visionem. Est etiam
notitia hirudinis. talis in voluntate cum
mens in Christi dilectione negata ad
ipsius divinitatis felices gestit amplexus
et nimio succensa desiderio clamans
velamine extendit. et intrans in sancta
sanctorum ubi spiritus ante faciem suam
christus ihesus ab ipso ineffabili lumine

abdita inusitata dulcedine. penitus absorbe-
atur. factoque silentio ab omnibus creaturis-
bus. ab omnibus sensibilibus. ab omnibus
mutabilibus in id quod est et ipse est et
ad ipsum est in id unum perspicacem figat
intuitum. vacans et videns quoniam deus
ipse est deus et inter talia ipsius suaves
amplexus sabbatizans sine dubio
sabbatum sabbatorum. Certum est
notitiam. experientia suavitatis in memoria
et mente. Cum enim mens ab inferiori-
bus premota a superioribus adiuta pergit
in id quod verum est et iudicio rationis et
assensu voluntatis et mentis affectu
et operis effectu erumpere festinat in
libertate spiritus et omnem cum deo ut
efficiatur unus spiritus cum eo. Iam perstans
in caritate incipit sentire de dei
dulcedine. tollens ad se. extensus ex-
tra se. raptus super se. distat in silentio
exultat in gaudio et in memoria
habundantie suavitatis dei exultat et
iubilat. et primo vie copulatur. unitur
et fruitur. Et adhuc modum tranquillitatis
egreditur homo ab exteriori tumultu
et sese recolligit intra secretarium
sue mentis et rationis strepitu vanitatis
et fantasmatum clauso hostio. ga-
zas suas interiores conspicit. non
quod remordeat vel oblatret. vel
inordinatum. non repit infectum
sed omnia iocunda pacifica et tranquil-
la cogitationum sermonum et operum
turba. cum quedam familia
pacatissima patrisfamilias domus
arridet. Hinc oritur subito mira
securitas. ex securitate iocunditas
ex iocunditate caritas inardescit.

et virili laudes excupit, cumque iam ex
numeris recogitavit, 2º ab hoc
secretiori cubiculo in quo celebrat
sabbatum ad aliud se confert dulcissi-
mum. videt animam suam cum animabus
omnium corporum glutino tali vinciri
nullis invidie stimulis agitari
nullis indignacionum estibus inflam-
mari, nec iaculis suspicionum at-
teri, nec edacibus tristicie morsibus
consumi, sed ad quendam tranquillis-
simum inercie sinum omnes ra-
piat ubi dulci quodam affectu eos
amplectatur et foveat ac secum
unum cor et unam animam faciat
In huius motu dulcedinis suavissime
gustu omnes cupiditatum solent tumultus
ac viciorum strepitus conquiescit et
fit ibi intus ab omnibus noxiis ab-
soluta vacacio, et in me dilectionis insuper
dulcedine grata et iocunda pausacio
Exhibet ergo duplici dulcedine tam
pure consciencie quam fraterne concordie
gustu terciam progrediens ultra et
iam mentis sue fere nubilis ut deum
et gestiens in divinos amplexus
per quosdam theoricos excessus et
contemplaciones defectus gustat et me-
minit quam dulcis est ihesus inmpmd
per desiderium resolutus et cupit possidere

Requiritur etiam paupertas conformatur
in tercio secundum sapientem quendam Ber.
s. Carnotensem ut dicitur in policratico
Johannes Salesberiensis Cum in integ-
rare de forma et modo addis-
cionis inquit humilis studium que-
rendi, vita quieta, scrutinium
tacitum, paupertas, terra aliena

que reserare solent multis obscura
legendi. paupertatem appello ad propo-
situm detestans superfluum et maxime
circa cibum et potum. pinguis enim
venter tenuem gignit sensum. Est autem
paupertas grossa qualibus cuius exem-
statuente auctoritate. Ex auctoritate securitate
Ex securitate libertate. Ex libertate iocunditate
Auctoritate dico quia instituta est a Christo
observata a cetu apostolico. Pauper enim
Christus pauperes discipulos elegit, quos
in paupertate viam vitalem edocuit. Se-
curitatem appello propter dictum Senece. cum multis
ad philosophos obstitisse divicie pauperes
expedita est, secura est, cum classicum
cecinit, scit non peti, non circumstat eam
turba furorum, contenta est desideriis in-
stantibus satisfacere. Si vis vacare
animo, aut pauper sis, aut pauperi similis. non
potest studium salutare fieri sine frugalitatis
cura. frugalitas autem paupertas vo-
luntaria est. libertatem voco non alligari
diviciis temporalium vinculis. Unde Sene-
ca. Nisi me compedia effugere non
potes, ... potes vincere, ad
hanc confer si vis salvus esse si secu-
rus si beatus si liber. Idem alibi philosophiam
devota in consilium suadebit tibi ne
ad calculos sedeas. Iocunditatem dico
quia pauperies si leta non est, ditissima
res est. Et de istorum satis tractatum est de ista
materia, iam de consequentibus ad concorda-

Dicto de antecedentibus circumstanciis consequentibus
tibus et concomitantibus dicendum
sunt ad scienciam et ea impedientia
breviter predicamus. Hec autem sunt quatuor. Iac-
tancia pulsus. Inconstancia, invencionis dis-
sidencia. muliebris. Procurcio seculis

Iactancia puerilis est in eis qui aut tempore
sapientes videri volunt, et ideo in quedam
elacionis tumore prorumpunt, et in-
besteris quam sunt, similantes quam non sunt,
eo longius a sapiencia recedunt quo
non esse sapientes sed putari volunt. Et
de hoc lactancius in libro de falsa sa-
piencia, et de hiis inde hii alios tale-
lem et iactatores, ut hiis fuit
non didicisse melius. Et ex hac
iactancia si loquuntur in maiori superbo
verba inopinata et ardua quedam assu-
munt, sic scribunt ut ab aliis intelligi
ut ipsi se intelligunt. Unde ait Io-
vinianus contra quem b. Ieronimus scribit
sic. Tempore inquit tanta est barbari-
es et tantis viciis spurcissimus
sermo confusus, ut nec qui loquatur, nec
quo argumento velit probare quod lo-
quitur potuimus intelligere, totus timet, totus
iacet, attollit se per singula, et quasi
debilitatus coluber in ipso conatu
frangitur; non est contentus nostro i.
humano more loqui altius quedam aggre-
ditur, parturiunt montes nascitur ridiculus
mus. Et idem ipse non sanum esse hominis
non sanus iuvet horrestes ut illud
plauti ei possit aptari hec pt bi
legere nemo nisi divinacionem est. Sti
Vigilancium dat sine mente sonum.
Sicut autem vento plena vesicula
detumescit si acu modica perforetur.
Sic vana vitulos similia venti loquela
excludit de follibus inepti gutturis
et inflati. Et b. Aug. in libro de
gradibus humilitatis: postquam inquit vanitas
crescere et vesica grossescere ceperit
necesse est ut ampliori foramine laxa-
to sinu ventositas eructuet alio-
quin rumpetur. Sic monachus inepta
redundante leticia dum risu vel signis
eam aperire non sufficiat in hec sim
verba prorumpit. En venter meus quasi
mustum absque spiraculo quod lagunculas
novas disrupit. Et loquitur ergo aut
rumpetur. Plenus est et sitit auditores
quibus suas iactitet vanitates quibus
omne quod sentit effundat, qualis
et quantus sit innotescat. Iuncta autem
occasione loquendi si de litteris sermo ex-
oritur vetera proferuntur et nova. Vo-
lant sine verba resonant ampullosa
prevenit interrogantem, non querenti respondet
ipse querit, ipse solvit, et verba col-
locutoris imperfecta prescindit. Incon-
stanciam iuvenilem habebat ille
inconstans filius de quo ipsa inconstan-
cia. Hugo Boecius in libro de disciplina scola-
rium: Scariel inestimus historio-
graphis prope diurnus, elegiacis
animus te non dissentiebat. Aristo-
telis lamentabatur nocturnus edicio-
bus philosophi xiii quam tabularum com-
pilacionibus quam instantanea Omnibus
signis in brevi fastiditus exti-
tit. Et tamen multa prosequatur Boecius
de eius inconstancia quo de sciencia ad
scienciam se transferebat. De artificio
ad artificium, tamquam inquit Ezenud
decreto faciat, miserere est me esse
hominem. Ultima humanitate pos-
sem equitem et asinitate induere
spe permutata habet Boecius. Ita
eius constancie nichil in addiscendo

ut sine constancia non sit continuacio
nec sine continuacione habitus, nec sine
habitu gracia in aliqua sciencia. Unde et se
fastidium sensisse dicit Ieronimus qui in Da-
liis uos plus simulabar in maribus
Dissidenciam muliebrem qua se
mulieribus sexus laborare dicebat
Ieronimus cum volebat interpretari Danie-
lem. Unde ait in prologo eiusdem
libri sic: Ego adolescentulus post
Quintiliani et Tullii lectionem ac flores
rethoricos, cum me in lingue huius
pistrinum reclusissem et multo sudore
multoque tempore vix cepisse anhelan-
tia stridenciaque verba resonare, et quasi
per criptam ambulans rarum desuper
lumen aspicerem, impegi novissime
in Danielem, et tanto tedio affectus
sum ut desperacione subita omnem
laborem veterem voluerim contempnere.
Verum adhortante me quodam
Hebreo et illud mihi sua lingua crebrius
ingerente: labor improbus omnia vin-
cit, qui mihi videbar sciolus inter
Hebreos, cepi rursum discipulus esse
Caldeicus. Sed cum desperacio sit pessima
in principio sicut libro contra Achademicos
una de causis ponitur quare ad sapienciam
non venitur. Verum cum spes aliquid
assequendi viget in mente, que quasi
quedam scintilla est que nutrit et fomi-
tem ipsa eius est in corde hominis recon-
dita, ipsum interius facit calescere
et discusso frigore desperacionis
et hyeme iam accrescit arbor
sapiencie. Sed quemadmodum lignum
illesum servat vigorem suum dum

equale habet temperanciam caloris et humoris,
sic mens accrescere non potest, quia et calor
studii semper nutrit, qui desuper interius irra-
diat, et studium laboris quod desubtus
rigat inchoatum producat ad finem, quia
mirum est quod in transitu perstans habeat utilita-
tem. Sed cum aliquis opus aliquod incipit quod
ad finem deserit, velut immaturus
et non aptus esui fructus ante tempus cadit
et prematura senilem dampnat. Hugo de
sancto Laurencio in libro de claustro anime
et in libro de columbis primo parte: Re-
miti sunt pertinaces et provi esse non putant.
Non est enim pertinacia stabilienda in
fama, sed ea tenenda est que supervenien-
te sana investigacione melior fu-
erit iudicata. Tunc enim est nocivum
pertinaciam quam rei utilioris subi-
re iacturam. Sicut enim cera calore
solis dissolvitur, ita cor accedente per-
tinacia in stultis hominibus emollitur. Unde
ibidem dicitur: Agnoscimus videmus sub dis-
simulacione pertinacie inherere irrevoca-
biles sepe perhaminis et distraccionis
corporibus. Nimio inpossibile est cuiusque proprio
iudicio confidente divina illusione non
decipi. Ipse enim sathanas transfigurat
se in angelum lucis ut obscura et
tecta caligine suam speciem
lucis fraudulenter infundat. Sed
predictis que nota sunt inchoantibus
Nunc dicendum est de disciplina in
doctis que pertinet ad perfectum
studii, ad quod quatuor requiruntur. Primum est
abiectio vicia. Secundum est relinquere pue-
rilia. Tercium est exercere se in activa sciencia.
Quartum exercere se in spirituali intelligencia. Sed
ergo qui perfecte vult in sciencia abiciat

Nō cont malos studen

vicia. q2 in malivola aiaz nō
introibit sp̄t sapie. Jnmunda ei
aia pt insiste sacundie. potest
vacue iactanē. Sz nō pt inse
bere usu sapie. Nc in aliis sctm
doctrine. Dequis hēt ordine vide
amus. pt inmunda aia insiste sacū-
die quia pt hēre pitiā dispu-
tacionis ornatum. sz menas abdi-
tas scripture et spualium archana
sensum intre nō pt. Jnd in li de
collocib; prim Sum in xpō ob
thauri sapie et scie absconditi
ee dicatur. quo q pp̄in merenē
contempsit metu sacrilego ore
blasphemat. a catholica fide in
mundis opib; polluit verum sciaz
assecutu ee credendus ē Ept ei
dr effugiet fictu nc hitab̄t in cor-
subdito petis. nō alb adsciaz spū-
alem u hēt orne puer. quē vinis
sphaze elegat exposit Denuate
nob adinsti. mētite spez vite
illumiate nob lui scie Stm pō
Vti immaculati i via q am i le-
ge dnī Ecti qui scrutant. tes. Debis
go q quidam ymagine scie videnē
acqre et tn insistut opib; pue
vite Pr in pū. sz alia lecam Sic-
cut in aures aurea. in naribus suis
Jta mulier mala mō. speb Rē
ei pdest quitquid ornamentum
eloqōr celestium e ipz praeposita
scripturaz spem consequi si ea luculē-
tis sensib; nl opib; inherendo qi
vi immundissima terra subigendo co-
fringat a cenosi libidinum suaz
polluat volutabris. in tm ei ab

ia erudicōe secularī que carnali
vicioz sorde polluit. spualis
et via scia remō. ut ea i nonullis
elinguib; ac pene illiteratis legam
aliq mirabr' inguisse qd i apls
et aliis scīs complecti ē. qui
nō tam plōz delectaban sciā
sz veris fructib; spualis scīe
replebantur. Sicut in actib; dr
q videntes Pet et Johis co-
stanciam compto q hoies cent
sine lrīs et ydiote admirabant.
Studio si tō cura ē adeis i mar-
cesca glam pueire. carnalib; pmū
conatib; elabora ut adnō pur-
tatis obtineas. nullus enim in
quo adhuc carnalium passionum
et maxime fornicaconis dnatur
affectus spualez sciam potit pos-
side Jncorde eni bono requiescet
sapia. et q timet dnm inveniet
sciam cu iusticia. pt et. nāe
iactancie sicut sunt vba plurima
ubi frequens egestas. Rtb ei quin
nō vba. debet aut ee vba reb;
vident vyn Seneca Stas qui
bonū dicat pfeccōm absolutam qui
malum nel mala facere ius ulla
nccītas possit. hnc inte pspico
si pfendas et inveniens id
egeris ut ōia sca dicta tua
inter se cogruant ac videant
G et una for pcussa sint Non
ē hui aīmus in rto cuius acta dis-
cordant. Hec aut iactan simompe
detestanda q2 in pnti tollit
vanā sciam et in futō mdiat

pena. Dn in collacoe de sta re
ligiosorum dicit. Nichil in collac se
more pfice audeas ul qp intrrogare
te ql ignoracio nocuum, q̄ rō invicte
cogitacoib impulit vt q̄da vane
glie amore distenti, ponsoe docte
ea que optie nouit, intrrogare se
simulant. Impole enim est eum qui
ppoito accrede laudis huane sciō
insistat donum ue sac pmerii. Na
qui hac passione deuictus est, necce
est ut alius et maioris supbie vitiis
oblige. Depena in futo dicitur ibidem
festinādu tibi est, si ad veram spiritu
sciam uis puenire, ut humilitatis cor
dis imobile pimitus consequaris, que
te no ad illam que inflat, sed
ad ea que illuīat sciam caritatis
consumatoe pducat. Impole naqz
est inmundam mente donum sciē spi
rital adipisci. Qtidiano omni cautele
deuita ne tibi pstudium lectois non
scie lumen nec ppetua, sed que pillumi
tionem doctrine pmitti gla sit instra
pdicoib de arrogan vanitate nas
cantur. Deinde hec tibi cōmodl euide
dum ut expulsa omni sollicitudine
et cogitatoe terrea assiduum te ac
potius ingere sacre pbeas lectoni
Dōe continua meditacio imbuat
mentem tuam, hec enim ingiter me
ditacoib duplicem nobis confert
fructum. primo qp dum in legendis
ac parandis lecoib occupatur mentis
intencio, necce est ut nulli noxi
arum cogitatonum laqueis captiua.
Deinde qp ea que crebra repe
ticione percursa dum meorie tradere
laboramus intellectu tc tpris obliga
ta mente no quiuimus ptea ab
omni actum ac visionum illecebris
absoluta prarimque nocturna medi
tatoe tacita reuoluentes, clarius
intuemur, ita ut occultissimorum
sensuum quos ne tenui quidem opina
tione uigilantes percepimus conscie
nobis uel sopore stupore decumbentibus
intellia reuelentur. Nō pt in immunda
aia in se hre vsu sapie. Qtio
sic dicitur in collone de sta reli
giosorum. Qui nobis cura est adspi
ritualis scie lumen no inanis iactan
tie vicio sed emendatonis gra puenire,
Illius primum bti iuuis cupiditate inflamemur
Bti mundo corde qm ipsi deum vide
bunt. Quotidiano si sac spualis sacre
in corde meo uelit tabherna
culum pparare, abomni nos viciorum
contagioe purgare et curis sclr
pulis exuite. Impole naqz est
animam q immundis ul tenuiter disten
tionib occupata donum scie pmereri
uel generatricem spualium sensuum aut
tenacem sacre sit lectonis. Nō potest
etiam in inmunda aia in aliis generare
fructum doctrine. Cui ei no est
capax ad percipiendum quod erit ydoneus
ad tradendum? tum si ab despualibus
docte psumpsit inefficax et inutil
doctina erit, Ad aures enim audi
entium hnio puenit, cor aut pene
trare no potest. Inercia opum et
infructuositate sue pdicacis nam tbl
q no pmit de thesauro bone
consciencie sed de psumptoe vane glie
Nemo enim in vas fetidum et corruptum
mel optimum vel preciosum infundit

mecentu

mellee

Vngentum, statim ei testa infec-
ta pristinum liquore contaminat
quin ut e pliquore prius testa ad
concipiat. quia multo tactus mun-
da corrumpit quin corrupta mun-
dent. Gratia vero spiritualis mite est
melliflue dulcedinis. Cor autem immundum
corrupte vasis ponitur. Cum dulcia
favum mellis clo. t. su. mel. ori.
meo. Unde in collatione de fascinatione
religiosorum dicitur. Cavendum est ne
horum addocendum mitans exemplum
qui prius dispendi ac sermonibus
affluentiam consecutus. quod putant que
voluntatem oratos copiosaque dicere ac
thama scientiam discutere non noverunt. Ali-
ud namque est facilitatem oris et nitorem
habere sermonis. et ad venas et me-
dullas celestium verborum ad...orum ac
profunda et abscondita sacramenta
purissimo cordis oculo contemplari.
quod nullatenus humana doctrina
nec eruditio secularis sed sola puritas
mentis per illuminationem sancti spiritus

Post abitum vero obtinebit.
raorum scilicet abdicationem puerilium
Hec autem sunt quattuor scilicet puerilia
studia Cogitata Verba Opera
De puerilibus studiis patet in hiis qui
tumultuoso strepitu et clamore
nautico devinguntur assidue dispu-
tant mutabiliter verborantes
Hii scilicet quia circa licam et silbam et
circa huiusmodi elementares doctrine
primitias sunt adhuc ingenium
exercentes. si probas esse dicendum pro-
centum amore sancta scilicet et elemen-
tarii senex. Verumtamen eis esse quod iam
in montem ascendisse debuerunt.

sancte eminentioris ipsi cum asino rema-
serunt in oreno [illegible] traffort. Postea
Tubis sucamus et pisinus Hii sunt
dii eorum. Sed videor ne in extreme natalis
articulo eis imperando dicatur. Ubi sunt
dii vestri in quibus habebatis fiduciam
surgant et opitulentur vobis. et in necessitate
vos protegant. Dampnat enim apostolus
ea que sunt totum hystoria sapiens. si non
edificant ad salutem. Vos ergo qui hactenus
huiusmodi nautarum militastis. et tempore
spatium in superatibus plus debito
consumpsistis. consulo quod deo militetis
saltem ad modicum. et feces vestre
senectutis ymoletis altissimo. qui iuven-
tutis et adolescentie florem in rebus
nugatoriis consumpsistis. Absterno
sum enim est homines virum a senem
surgendo recte admaturella. De
puerilibus cogitationibus dicit apostolus. Cum
essem parvulus loquebar ut parvulus
cogitabam ut parvulus Cum autem
factus sum vir. evacuavi ea que
erant pueri. Hinc est quod meis pue-
ris insita carminibus illas fabularum
nugas hystorias quibus bellorum quibus
a primis primus studiorum imbutus
est rudimentis tempore quo ad dogmata
perfectiora progredi poemata medi-
tari. et ipsi bellancium ymago ante
oculos versatur. et talium fantasmatum
ymaginatione deludi adeo.
ut etiam orationis tempore psalmodie vel
spiritualis lectionis non valeat mens
a talibus fantasmatibus sed est in hiis est
vehementer efficax. si tamen diligentiam et
instantiam quam in talibus addiscen-
dis adhibuimus. ad scripturarum spiritua-
lium meditationem et lectionem

adhibē aurem. Recessisse ē ei mēte
tua tamdiu illis carminibus occupa
quā diu ū aliquid, que mens semetipsam
recolat simili studio et assiduitate
querat, ac prelibus insinctuosis atque
tecum spiritualia ad diuina percurat. que
tu profunde alteque concepit atque
in illis fuit enutrita uel expelli
priores sensim potuit uel penitus
abolere. Vacare enim cunctis co-
gitationibus humana mens non
pt, etiā quā diu spiritualibus studiis
nō fuit occupata, nāte ē etiam ill
q̄ pede diducat implicatū. Secundum
enim non hunt quo recurrat. et in
deffessos exercitat atque, nāte ē ut
ab illa qui ab infancia imbuta
ē collabatur, ea que sepe renolutat
que longo usu ac meditatione
concepit. De puerilibus uerbis euacu-
andis dr in eccō. Sicut ascensus
arenosus in pedibus uetarum, sic mulier
linguata homini quieto, i. quiete
amanti, hoc ē sicut arena que
instabilis ē et fluida sepe retar-
dat ab ascensu. Sic eciā garru-
la et instabilis retardatur, apostolus io
os iusti meditabitur sapiam et
lingua eius loquetur iudicium, quia
sine premeditatione et deliberatione
in eis q̄ nolunt proficere in sapia spi-
rituali. nō ē proferendum uerbum. Vn̄ Bar.
in quodam sermone. Ohumilitas utique
ppd que confundis superbia nati
uel uere, parē a'd sao uel poca
ad sac uideor etiā silere nō possum
impudenter me ingerens et contans
prumptulus ad loquendum. Velox ad

pede

docendum. tardus ad audiendum, xpc
cum tanto tpe silebat cum se
ipsum abscondebat nusquam manentem
gliam timebat utique sed nobis
nō s̄ sibi. Bern. Cant. xxx. Adoles-
cens loquere in tua causa uix cum
necesse fuit si bis interrogatus. i. ca. ueb.
tum in multis esto q̄si insciens
audi tacens simul et querens. Ita
Ambrosius sr̄ bēti in maculati. Ista
tes matrum uel pectoris quisquis
in adolescentiam portum, senilem g
uirtutem induit et iuueniles annos
ueterana quedam continencia regit
atque disponit. De puerilibus opibus
et factis habes exemplum quia sicut peius
ē bestiale ēe quā bestia, quia bes-
tiam ēe ciua ē, bestiale ex uicio
Sic peius ē puerilem ēe q̄ puerum.
Vn̄ Bern. tenes inquit memoria
quantum gaudium sperat cum pretexta
posita togam sumpsisti et in foro
deductus es manus exepta cum
puerilem animum deposuisti et te in ines
phie instituere. Ad hoc nō pue-
ria s̄ q̄d ē quia puerilitas regnet
Et hoc quidem peius ē q̄ breuius
auctoritate senum s̄ uicia puerorum. et
puerorum tīn s̄ infancia et leuia
hīn sīla formidant. nos utique h
Bern. Jo. in pub. Dr̄ usque puerilis
diligitis infancia et stulti ea
que s̄ noxia sunt cupiunt et im-
prudentes odibunt sciam puerilis
dt. Non annis s̄ moribus. Vnde
Seneca. ad Lucillum. Pudeat annos tuos
et pudebit. ea uelle que puer
uolueras. hīc marcellia cortam

lenia

ben inquit uti mali topittatem
ani infantes sunt et senes ui
dent. Imprudentes inquit odiunt
sciam quia demum ee analia
an et vet oculata c admo
formice pruden. De qua dr in
pv. vade ad formica o piger
et considera vias eius et disce sa
piam. Et sic dr. Be. in j° lo de
clamationum. Torpent inquit
ingenia desidiose innetivl
abono ut vnius honeste rei la
bore vigilant sz cantandi potius
saltandique obsce. studia effecia
tos tenet. Demum capillos fra
gere et ad muliebres blandi
tias voces extenuare, molli
cie corpus cum feminis certare et
inmundissimis se mundicijs exco
lere. moris adolescentium speculum est
molles enerues qui nati in vicio
manent. expugnatores aliene
pudicicie negligentes sue.

Post abiectionem viciorum et abdi
cationem primum itaque restat ac
tiue scie exercitium. Vide ergo de
scie diuisionem et ordine et ad ope
et continuacione. Diuisio aut
h e. Cum multa sunt que sciare
in hoc mundo sit et varietates
sit actionum puta vite vtilium. tamen
nota e que non licet scripturam ornare
et rones per quas insisti possent
cas apprehendere. Est ergo duplex
scia diuina et humana. humane sunt
quas homines de rebus humanis
ediderunt. Diuine sunt quas catholice fidei
custoribus edidit auctoritas vlius

Scio ad fidei corroboracionem recept
et legit. Hec autem scia diuidit
in practica et theorica. Practica
consistit in emendacione morum et pur
gacione viciorum. Theorica vero in con
templacione diuinorum. cuiusmodi sit scie
religiosorum. Ordo autem iste e ut qui
quis ad theoricam voluit peruenire
prius practicam ipm assequi e necesse.
Et sic uerecitus alabe pctī non
ascendit ad agnicionem dei. Ista deinde
in non pt ad theoricam vero pertracciam
tum prima sit de contemplacione ce. tantum
prima vero de purgacione viciorum. tamen
practica pt possidi sine theorica
gradus ei ita sunt ordinati ut
humana humilitas possit ad subli
me conscendere sz ad posterius non
uenit nisi seruato priore ordine. Ad
ceptum vero huius scie fit sz viam
duplicem. scilicet cognicione viciorum et re
mediorum. Ideo discretioni virtutum
et informacione morum ut ita for
met ut non quasi coacta vel vio
lenta fruat sz quasi bono dilatata
via ardua cum delectacione conscen
dat. Tum ei vicia sua non mit
tit intendit extirpare. ad infor
macionem virtutum qui e gradus. Ideo
practice vel administracia spiritualia que
subiciuntur theorice non valebit attin
gere. Non ei progredi ad excellencia
qui non euitat planiora nec
ea que sunt exterius apprehendit que
ea que sunt naturalia non intelligit. Difficiliq
ei e erradicare iniquitates corporis
et aie parcens quum spirituales pla
tat virtutes. Ergo ita difficilis magis

e mentis laborare. Vnum in repulsione
vitiorum quorum germina scilicet intellectus des-
truere, suppeditare, dissipare, et suffraciendo
nos virtutibus deo edificare et plan-
tare. Ergo prius adipiscenda pericia
scilicet actiua scientia et spiritualis ethica
et multorum actuum virtute perfectus per
varia laborum stipendia velut in pre-
mio sequitur theorica scilicet intelligencia
spiritualis et oritur non meditatione
legis sed desiderio operis per Dauid: Ex mandatis
tuis intellexi. Psallam inquit et
intelligam in via immaculata. Psal-
lentes enim inter que canimus qui in
via immaculata gressu puri cordis
incedunt. Hec est autem actualis scientie sine
inicio. Primum preceptum et propositum ut
inducias summum omni tuo silencium
et ut omnium seniorum instituta et
spiritualis intento corde et muto
ore suscipias et diligenter in pectore
tuo condens adimplere contenda. Ea pocius
quam addocenda festines. Ex hoc
enim vane glorie perniciosa presumptio
nascitur, autem fructus spiritualis scientie pul-
lulabit. Esto ergo per omnia cunctis ad audien-
dum tardus, ad loquendum et con-
formeris Deo qui cepit facere et
docere ut actu nos perficias
addocendum ne in numero illorum depu-
teris de quibus dicitur et non faciunt et onera
que suo digito movere nolunt
super humeros hominum alligant et im-
ponunt. Continua est ut sicut
ad iam professionis regulam retinen-
da est professionem sic leniter et sinceri-
ter nos vaient studia. Volent
enim qui nec dum in prima qua arri-
puerit professione fundati cum
audierint quosdam in diversis
studiis ac virtutibus perfectos. Ita eorum lau-
de succendi ut imitari principia eorum
gestiat dispensacione nequo nocitos initio
impedit conatus humana fragilitas.
Impossibile namque est unum eundemque hominem
simul in omnibus fulgere virtutum exer-
citiis quibus sed quibus voluit preter
affectare. Immo in id incidere cum vite e
ut dum omnes sequitur nullam inte-
gram consequatur. Magisque ex
hac immutacione atque valetate
dispendium capiat quam perfectum
multis cum prius ad deum tendit.
et ideo unusquisque viam qua semel
arripuit iterum [illegible] cursus sui
intentione conficiat ut sit in proposito
professione perfectus. Vnde in studiis
et studentibus est videre quod male
fundati. Vix prout professores nitentes
ut et dum est destra ad scientiam
festinare. Ergo exemplo egrorum
qui [illegible] moderata desiderant
quod eis inutile est et nocivum. Pri-
mum metitur semper cupimusque
negata. Sic interdictis innititur
post abiectionem. Leger agimus
vitiorum et abdicationem pul-
lorum et scientie actiue exercitium
scilicet de spirituali intelligencia quod
diximus esse quartum. Et quamvis tota
perfectam et perfectionem sapiunt inuste-
da sunt precepta discendi et exem-
plandi ut utrumque magis roboret
et emineat exordium que etiam
tam secularium quam regularium
cogerunt dispensacione pro nobis non

Professio

ſuaueſcat a indignē malimo-
lus a ingratus animus, ſi inſpi-
de hiis aliqualiter ꝑlibeꝰ. Ut igitur
ſpiritualem intelligentiam conſequaris, verba
ſapientie ſequuntur ſunt audienda. Ver-
baliter intelligenda, ſpiritualiter effunden-
da, multipliciter exponenda. Sunt ergo
reuerenter audienda. Audiens
enim ſapientior erit, et doctrinam inue-
niet quodammodo quod auditum eſt
facit ut ita dixerim nos auctit.
Tu ſi ea que optime noſti po-
ea audieris in collatione fratr-
ris, non expedit quod tibi iam no-
ta ſunt ea ſuſcipias faſtidioſe,
vel etiam aſpernateri, ſed verba vitalia
et ſalutis indeſinenter, auidē ſuſ-
cipias et cordi tuo infigas re-
uerenter. Sicut enim dicitur in colla-
tione de ſtatera religionis. Animus
adhibeat ſaturare rerum crebra
narratio, nunquam tamen anime ſitim
nec ſue ſuſtinenta ſacietas ge-
nerabit horrorem ſed ea cottidie
velut noua et deſiderata ſuſci-
piens quanto frequencius hauſerit
tanto auidius vel audiet vel
loquetur, et confirmationem potius
perceptae ſue ex eorum repetitione quam
ullum ex frequenti collatione capi-
et faſtidium. Euidens namque eſt
tepide ac ſuperbe mentis indicium
ſi verborum ſalutarium medicinam
quamuis ſtudio nimie aſſiduita-
tis ingeſtam faſtidioſe negligenter
ſuſcipiat, anima enim que in ſa-
cietate eſt fauus illudit, anime

aut eſurienti etiam amara dulci-
a videntur. Si itaque hec dili-
genter excepta et in receſſu mentis con-
dita atque indicta fuerint taciturni-
tate ſignata, poſtea ut vina quedam
ſuaue olentia cum ſenſuum canitie
et patientie fuerint vetuſtate decocta ſ.
cum magna ſua fragrantia de
vaſe tui pectoris proferentur et tamquam per-
perhennis fons de experientie venis
et irriguis virtutum meatibus redun-
dabunt, fluentaque continua velut
de quadam abiſſo tui cordis effun-
dent. Eueniet namque id in te, quod
in proverbiis ad eum dicitur qui hoc opere con-
ſummauerit. Bibe aquas de vaſis tuis
et de puteorum tuorum fonte in viis
aut plateis percurrant aque tue.
Idem Auguſtinus in ii° li. ad Vincentium dicitur
vt ſcias diſce neſcire. Sunt 2° ſpiri-
tualiter intelligenda, unumquodque enim eſt in
recipiente per modum recipientis. Unde
aliter intelliguntur verba ſcripture iu-
deis, aliter perfectis. Sicut enim dicit
Ambroſius in exameron. Sicut aqua in di-
uerſas ſe mutat ſpecies, inter arenas
flaua, inter cautes ſpumea, inter
nemora virentior, inter floſculen-
ta discolor, inter lilia fulgentior
inter roſas rutilantior, in gramine
liquidior, in palude turpior, in
fonte perſpicatior, in mari obſcu-
rior, aſſumpto colore quem influit
colorem. Rigorem quoque pari ratione con-
mutat ut inter vaporantia ferueat,
inter umbroſa frigeſcat, ſole re-
percuſſa eſtuat, niuibus irrigata gla-
ciali humore canescat. Sic per

capacitate secundum huiusmodi scripture
series coaptatur. Et tamen perfecte
perficiat, ut terrena carnalibus et di-
uina spiritualibus iudicantur. Et huius quod
antea uidebantur uerba diuina crassis
quibusdam nebulis inuoluta, secre-
tioris intellectus subtilitate diffusa
per quemodum sit apta, et ut uerba sacre
scripture mensura status mei ad omne
genus hominum differentis probemus
capiendi hoc uerbum. Non for-
nicaberis assumimus causa exempli quod
si carnalis quisque audierit secundum simpli-
cem sonum legis salubriter custodit. Spiritu-
alis autem id audiens qui iam lu-
tulentum carnis reliquit affectum
intelligit quod recedendum est a crimine ydo-
lolatrie, et ab omni superstitione genti-
lium, tamen in obseruancia dierum
et temporum, quam signorum. Sicut ad
Iherusalem dicitur, quia constuprata est etiam
in colle sublimi fornicabatur. Sic uero
ab hac duplici fornicatione quisquis
etiam prohibitionem audierit a super-
stitionibus legis se custodit. Nam iuda-
ismi superstitiones spirituales sunt forni-
cationes. Est et alia fornicatio
que procreatur prauis dogmatibus ad-
ulterandis, hac ergo omnis qui potuit de-
clinare subtilius intelligit fornicationem
mentis labatur in cogitationum noxiarum
euagatione. Sunt etiam utiliter
effundenda. Non sunt ergo spargende
margarite porcorum spurcitiam et inepti-
tudine margalithe. ut in mundis
hominibus profundioris scripture inge-

rantur, ut non que sapientissimus Sa-
lomon intendit incurras. Noli inquit
applicare impium ad pascua iusti-
uel seducaris saturitate uentris.
Non enim expediunt stulto diuicie.
Nec opus est sapiencie ubi non est
sensus ymo coram talibus implicanda
est. propheta: In corde meo abscondi
eloquia tua ut non peccem
tibi. Omnis enim qui eloquia domini huiusmodi
laudis amore dispensat. pe-
cuniam suam ad usuram erogat,
recepturus per hanc laudem non
solum mercedis stipendia, sed
culparum supplicia, cum dominus ueni-
turus non recapiat in reposito quod
suum est cum usura. Duabus
etenim causis et efficacius et utilius
recipitur doctrine diffusio spiritualis. spiritual
Aut enim est qui docet inepte
commendans uano uerborum sono
inmissi intellectus auditorem, aut ui-
ciis refertus auditor obdurato
corde doctrinam non recipit spiri-
tualem sicut scriptum est. Exceccatum
est cor populi huius. et auribus grauiter
audierunt, et oculos suos ne ui-
deant concluserunt. Lege libros
beati Dionisii et inuenies sicut de-
beat inmundis sapiencie secreta
distribui. Sunt et uerba scripture
sacre multipliciter exposita. Sicut ci-
supradictum est scientia diuina in practica
diuiditur et theoricam, theorica in hystori-
cam interpretationem et intelligenciam spiritualem
Sicut scriptum est. Omnis autem anima eius
uestiti sunt duplicibus. Spiritualis

268

aut intelligentie tria sunt quia Alle-
goria. Tropologia. Anagogia. Pri-
mo propter super latitudinem cordis temporis
legitur et descripta historia pertinere
ac instructionem rerum complectitur agmatis
Allegoria subicit que in vite gesta
sunt. altius sacri pretendit rerum Tro-
pologia moralis est que ad emendacionem
vite et instructionem actualem con-
gruit Anagogia vero de spiritualibus
misteriis ad sublimia quedam et secre-
tiora quedam occulta consurgit
Nam vna et eadem intellectus potest in-
telligi quadrifarie scilicet Ciuitas Iu-
dee secundum historiam. Roma est secundum
Allegoriam. Anima hominis secundum tropo-
logiam. Ciuitas illa celestis secundum anago-
giam. Et secundum hunc quadruplicem sensum
et eius species varie sunt intelligentie scrip-
turarum et expositiones prout iam dictis
que pertinent ad disciplinam inchoa-
ntium et de hiis que pertinent ad
profectum ipsius et progressionem (.
Habito de doctrina quantum
ad statum inchoancium et pro-
gressionibus Restat vltimo scilicet de ca-
pitulo ad statum perfectorum hoc est pro-
ut ipsa tempore regularibus et virtutibus
perfectis Ad eumque adeptum quatuor
sunt necessaria scilicet lectio. Meditacio. Ora-
cio. Contemplacio. Hiis enim iiijor
modis ante spiritualis docetur adeo
sed est doctrina claustralium qua de
terra in celum leuatur et corde secre-
ta rimatur. Est enim lectio se-
dula scripturarum cum animi inten-
cione inspectio. Meditacio vero stu-
diosa mentis actio occulte veritatis
noticiam inuestigans ductu proprie ra-
cionis Oracio est deuota cordis
in deum intencio pro malis remouendis
vel pro bonis adipiscendis Contemplacio
est mentis in deum suspense quedam
supra se eleuacio lucis eterne gaudia
degustantis Primum lectio requirit
Meditacio inuenit Oracio postulat
Contemplacio degustat (Lectio
enim quasi solidum cibum apponit Meditacio
masticat et frangit Oracio saporem
acquirit Contemplacio est ipsa dul-
cedo que iocundat et refecit Vn-
lectio est in cortice. Meditacio in adi-
pe. oracio in desiderii postulacione. Con-
templacio in adepte dulcedinis delecta-
cione Hii autem gradus sibi inuicem
coheret et se ipsis indiget Lectio
enim quasi fundamentum primo occurrit et da-
ta materia mittit nos ad meditacionem
Meditacio apprehendit si diligencius inquirit
et quasi effodiens oritur sed cum per se ob-
tinere non valeat mittit nos ad
oracionem Oracio se totis viribus ad deum
erigens recepit thesaurum desiderabile
contemplacionis suauitatem. hec autem ad-
ueniens predictorum trium laborem
remunerat dum celesti rore
dulcedinis animam sicientem inebriat
Lectio est secundum exterius exercitium Me-
ditacio secundum interiorem intellectum. Oracio
secundum desiderium Contemplacio super omnem
sensum precedentes autem gradus sine
sequentibus aut parum aut nichil proficiunt
Sequentes sine precedentibus aut raro
aut nunquam haberi possunt Nimis enim pro-
dest lectione totum tempus occupare
sanctorum gesta et scripta scrutare (.

ii masticando et ruminando suci
chiamus / et tussluciendo usqz ad
cordis intima tusmittas ebquorq
scd legimus eorz opa imitem
Sz quid ista cogitabius et tame
potius qui fila ad inania medi
tando limites assignatos pribq
tusteudamus il pus dta hoc uel
op lacone ul epaudita instruta
fiumus Ite quid pdest pmedi
tacom uide que st agenda uisi
assit ozo et dei gra adea obti
nenda. go ut sit fructuosa me
dita sequr ozoms deuotoi tunq
effctus e contaplois dulcedo vi
de go qd lectio sine medita est
arida · meditaco sine lcone e er
ronea Oro sine meditaoe e te
pida contepld sine ozoe e infru
tuosa Ste quod vir spualis i pmo
gradu epatatq / in 2o tuspites · in
3o deuotq · in 4o sup se eleuatq
pastensiones quas in corde suo
disposuit usqz ad videndu deum
deozq in syon ascent. et in mote
di glam contempla cu petro
et Johne z castl amplexibus
fruit Richole Sz qz mentl
aties in valida nec luis illust
comd. nequit diucq sustine ad
aliqud cum gradum p quos asce
dit. descendat paulatine z ordia
te / et altnatim / mo in vo / mo in
alio f motu liberi arbi p rone
loci et tepore demoret / tanto
vti conspectude priuoz quto apo
gradu remotor fuerit Sz ab
his 4or gradibs / 4or plerunqz

nos retrahunt sz Inuitabil
nitas / honeste actoms vti
litas / huana infirmitas · mu
di vanitas Deqins uo ddm
psula / f orand vt hy impedita
que nos amo retrahit cogite
do deus mitiget in puti et
anos auferat penitu in futuro
De 4or igr pmis gradibs pau
ca breuiter timinemus / Ode
Otet go dus dias spiri
tales in exercico lcoms et
4or mois · f · qu e intencone le
gentl vtilitas / in affce pietas
In legendo assiduitas / In lege
di mo taciturnitas Pmu pz q
cu ad spuale lcom erudiendq
accedit fructu eius agnoscat se
magl vtili · en that fructus aut
diue lcois e scia informac
metem et adipisca vtute Ro
delee in vboze sisiac / vel in
toloe et dictane / sed in vil spi
tatine / et puote vtu emulatoe
no rapia inani desidio ut cca
septuz latebras occupe sed
ut magl aimq edifice / xpiano
eni pho lco dz ee magl exhoz
tatio qui occupao no dz aim
frange f desidia scd paste bu
slugq in le · despu z lca pmo
fatigatoe vtili z salubri mtiore
hoims magl exerceat mebra
qui frangat Vn in ultl qui
scripturas imodiate legebat et
io nimis importuis occupatioi
bq urcitu tam abvtilibq quam
et aucius quqz cessabant

dum latebrosa penetrare non
potuerunt. Visum est sepe quod sacra-
tis vrbis errauerunt, nescientes
quod lectio ad edificationem non debet
esse fastidio sed oblectamento. Vnde
propheta secundum aliam translationem: Ubi
nos hemus leatura dicit Quia non
non cognoui negotiationem in-
troibo in potentiam domini. Domine
memorabor iustitie tue solius.
Deus docuisti me a iuuentute
mea. Negotiatur enim qui scripturas
legit ad afflictionem quas legere
debuerat ad vtilitatem. Vnde et
affligitur in eis earum qualitate
propter obscuritatem, et earum quantitate propter
earum prolixitatem. Infinitus est enim libro-
rum. Vero aut infinita et legere
nunquam est finis, nunquam pax, nunquam tempus.
Sed tu lectionem ad vtilitatem tuam
conuerte, qui in quadam metrice sabbo
reconfect. Hoc autem facies ex-
cel-lo et doctrina. Ex illo si sciam scire
legere. Doctrina si earum dicta
que ad salutem pertinet in corde
tuo posueris sicut scriptum est:
In corde meo abscondi eloquia
tua ut non peccem tibi. Ex quo patet
Tullius in simone de natali-
tate domini et de festo solis. Ex quo trac-
tatu Astrologi siderum fulgore
Adorent propriam siderum conditu-
ram, prediret illi solis defectum
nos per passiones. Et infra:
Veniat multo facilius mereri siderum conditorem
humilis pietas quam siderum ordine

superba curiositas. Sicut enim oleum
additum igni facit ipsum fuere et post
fuore lucere, sic facit lectio adhibita
cordi pio, excitat fuorem et post-
fuor scientia in lucem. Vnde Hugo
in Omeli[a] prima super Canonicam Iohannis
Primam habet in se qui audiat ut non est
gaudeat ad quod audit. Sic enim
est lectio ista tamquam oleum in flamma
si est ibi quod nutriat, nutritur et crescit
et permanet. Item quibusdam sic est-
se tamquam flamma ad fomitem, ut
si non ardebat accedente fomite
accenditur. In quibusdam enim nutritur
quod est, in quibusdam accenditur
quod deest. Ut omnes in veritate
gaudeamus. Isti ergo sunt paruuli quos
docebat Christus dicens: Sinite paruulos
venire ad me. Matthei X. Paruuli sunt
qui in humilitate et pietate scripturas legunt
contra vaniloquos et superbos de
quibus I ad Timotheum. Quidam
errantes conuersi sunt in vaniloquium
volentes esse legis doctores non
intelligentes neque que loquuntur, neque de quibus
affirmant. Inde est quod multa legunt
et pauca intelligunt, sicut duo
pertransilua transeunt. Alter laborat
eundo per deuia, alter procedit per
recte vie compendia. Ambo pari
motu procedunt sed non ex pari perueniunt, equre
quia per rectam viam non pergunt. Sic
qui scripturas legit sine pietate late-
brosos anfractus vicorum circuiens
ambulat et laborat sine recto tra-
mite. Sed inquit apostolus discretionibus.

et nunquam ad sciam veritatis pueniunt

Hoc est ſpiritualiter legentes et non intelli-
gentes / ſed qui doctrinam que ſecundum
pietatem est ut dicit apostolus pie legunt
timore qui initium ſapiencie est conci-
piunt / quo ſubtiliatis mentibus
eodem ſpiritu quo ſcripture condite ſunt
et intelligunt et exponunt / Unde
Gregorius Nazanzenus ſermone iiijo
qui intitulatur de ſanctis epifaniis / Di-
vina timoris dei prima clemencia
ſuſcipiat et purificet peccatorem et
ut ita dixerim ſubtiliorem fiat / tunc
potest ad ſuperiora tranſcendere / ubi
enim timor dei est ibi et obſervacio
mandatorum / ubi et purgacio carnis
que ſe velut craſſior quedam et
obſcurior nubes obiciens anime
conſiderare eam divini ſplendoris
radios non ſinit / Ubi autem carnis
fuit purgacio ibi totius erit et illu-
minacio / Ubi autem / fuit illuminacio ia
deſiderij nota complentur / et proximos
ſpinos aditus quos aperuit di
timor in ipſam iam ſapiencie aulam
atque admiciora eius atria perducit
Est igitur pietatis clavis et via p-
ut dicit Augustinus in libro ijo de doctrina christiana /
Sit tamen aſſit fides mentis de ſtabi-
litate flumen indignumque ſencia dominus / ad
quem cum tendimus itinere pietatis / Erit
ſic de lapſu inde omnium iſta via ce
lica pervenit ad ſapienciam ſic Alti
modo inquit aſcendunt ad pietatem
ut non reſiſtant voluntati Dei / ſive
in ſermonibus eius vel non capiunt

ſſimi eius / ſive in ordine rerum et
gubernacione creature cum plerum-
que aliter accidunt quam privata hominis
voluntas expoſcit / Ab iſta quippe
pietate membris ſeu gradibus Princi-
patur per Yſidorum iijo libro de ſummo bono /
Nemo poteſt ſenſum ſcripture cognoſcere
niſi legendi familiaritate / ſicut ſcriptum
est / Ama illam et exaltabit te /
glorificaberis ab ea cum eam fueris
amplexatus / Quanto quiſque magis
in ſacris eloquijs aſſiduus fuerit tanto
ex eis uberiorem intelligenciam capit / ſicut
terra que quanto amplius excolitur tanto
uberius fructificat / Unde probat Gregorius
4 moralium / quod per legendi aſſiduitatem
devenimus in ſcripture familiaritatem
et per quos in eius intima cogitacionem
ſicut dicitur / Dicit ignotorum hominum
facies cernimus et corda neſcimus
ſed ſi familiaritatibus locucione coniungimur
uſu colloquij cor et cogitaciones
indagamus / Ita eciam in ſacro eloquio
ſola hyſtoria aſpicitur non / quantum
facies videtur / Sed ſi huic aſſiduo
uſu coniungimur eius nimirum mente
quaſi ex collocucionis familiaritate
penetramus / Dum ea alia ex alijs
colligimus facile in eius verbis
agnoſcimus aliud eſſe quod innuat
aliud quod ſonat / Tanto autem
quiſque notitie eius exiſtencius reddi-
tur quanto in ſola eius ſuperficie
ligatur / Cetera ijo Pedi tot mentu
ut ſacre prudenciam atque doctrinam
Dicitur ſim dare est in aſſiduitate le-
gendi ipſum exponere / Seneca

Non multum refert utrum continues
philosophiam an intermittas, non enim ubi
interrupta est manet sed corporum more
que intenta desiliunt usque ad
initia sua recurrit quod a continuatione
discessit Resistendum est occupationibus
nec explicande sed submovende sunt
Tempus quidem nullum parum est ydoneum studio salutari, nec est contrarium ei quod
super dictum est Possimus enim assidue
legere sine interruptione propter tempus interruptum.
et tamen hic in legendo mo
deratione Exemplum patet per verbum Augustini
in vi. li. confessionum, vel ait de vita b.
Ambrosius ait ergo quod per exiguum tempus
curat aut corpus reficiebat necessariis
sustentaculis, aut lectione animum Sed
cum legebat oculi ducebantur per pa-
ginas et cor intellectum rimabatur Vox
autem et lingua quiescebat Sepe
cum adessemus Non enim vetabatur
quisquam ingredi aut ei venientes
nunciari mos erat Job xxxiij°
Audi me et tace et docebo
te sapientiam Sed sicut dicit Seneca
ubi prius. s. lxxiij epistola Augustini vero
succedent occupationes nove sericinas
illas Exemplum vinea plures serent Deum
ipsi nos dilatione damus cum hic
peregero toto animo incumbam Et si
hanc rem molestam deposuero
studio me dabo, non tam vacare
tibi philozophie, est ea vel negli-
genda ut semper assideamus cum
nunc tempus satis magnum est Sentia
sit apud ea usque ad longissimos

humani evi terminos vita producitur
Licet interdum tum detrahatur interiori
exteriori quietum minori vero Sene-
ca lvj epistola peream si est tam necessarium quod
videtur silentium in studia se ponito
undique me varius clamor circumso-
nat supra balneum habito Ecce non magis
strepitum curo quam fluctum aut e cacumine
aque, quamvis audiam cuidam genti
hanc unam fuisse causam transferen-
di urbe sua quod fragorem nili
cadentis ferre non potuit Sed
quid prodest totius regionis si-
lentium si affectus fremunt, animus
obstrepit, hic placandus est, neque
hominum animusque contentus interruptis
cogitationes bonas solidas et certas
Bene dum ingenium est ut sese ad se
reduxerit introrsus quod adnocte
expavidenti exigitur, sic intro
aliquid sollicitudinis aliquid concepti
pavoris quod illum curiosum facit
per vigilias ait Sunt me quae duxi
non nulla intenta movebat Scla
re adieci commodati examine
gram Nunc omnibus terrent aure
sonus expectat omnibus suspensum
et pro comitique oneri que timeret
Inde concludit idem Seneca Tunc
te scito esse compositum cum ad te cla-
mor nullus pertinebit, cum te nec vox
tibi excutiet Non si blandietur
non si minabitur, non si inani sono
Decet esse vana circumstrepit
Sed animas spirituales in expe-
ctatio meditationis ipsa est enim que
mentem abstrahit Abstracta

mente (margin note, left column)
strenuum (margin note, right of left column)

in uno defigit. Deinde in contemplacionem adducat. Et tandem divina revelacione occurrente excipit. Primum patet per Augustinum in libro de quantitate anime dicentem quod anima quanto magis declinat in corporis sensibus tanto pecori similior efficitur et brutalior. Et eo cum per meditacionem abstrahatur a corpore nobilior efficitur et subtilior. Propter quod in proverbiis. Os iusti meditabitur sapienciam. Perstare cum sensibus et sensibilibus impedit meditacionem sicut et actum contemplacionem. Unde Gregorius Nazanzenus in apologo ait. Nichil tenerum michi adinvenit vita persistentibus videbatur quam velut clausum carnalibus et extra carnem mundum esse effectum quemcumque in semetipsum conversum id est suos spiritus atque suos conspicias aliquique effectum a mortalium curis sibi soli loqui et eo ut alter coniectis visibilibus sensibus mente sua replicat divinis sensibus et celestibus formis absque ulla admixtione terrena. Velut speculum immaculatum effectus et magnitudo dei ex ymaginis lucem super lumine accipiens auspicia quedam vel initia futurorum in semetipso sola fidelis atque in eis adhuc positus consorcio quodammodo perfruens angelorum. Despecta atque derelicta fragilitate terrena ad superna et celestia spiritus sancti

subvectione currere. Hoc figuravit ea doctrina Christi de qua est Christus. Abiit ihesus foras extra civitatem ibique mansit et docebat eos extra civitatem. Abiit qui per meditacionem accurrere et sensibus qui sunt porte civitatis se abstrahit. Sicut enim probat Gregorius in sermone de ymagine. Sensibilia per sensus corporeos ingrediuntur animam sicut exteriora per portas ingrediuntur civitatem. Secundum patet per diffinicionem meditacionis que talis est ut dicitur in primo libro de archa mistica. Meditacio est studiosa mentis intencio circa aliquid investigandum diligenter insistens. Vel sic. Meditacio est providus mentis obtutus in veritatis inquisicione vehementer occupatus. Et quanto vehemencius vim intuencius ad id appetat tanto citius appropinquat. Unde per hoc differt meditacio a cogitacione quia cogitacio vago incessu semper huc illuc que volitat. Meditacio vero destinata promocione sepe in altitudine tendit. Cogitacio enim est in perandis animi respectus ad evagacionem pronus. Unde in libro Richardi de exterminacione mali. Meditacionis est perscrutari occulta. Contemplacionis est admirari perspicua. Est enim meditacio occulte veritatis studiosa investigacio. Contemplacio vero perspicue veritatis iocunda admiracio. Hoc est doctrina libri. De qua versus Hespere simpitos docere

libe quia tales abstracti sunt
a corde ipsum sinunt. Unde c. q.
Exo. xxviii. doctrina et vite
habebat pontifex in rationali iudi-
cii gestans ipsum in pectore, quia
per meditationem deficit animus
in cognoscenda vite causa per se
per id quod dicit Richardus in fine
libri de patriarchis. Meditatio
in contemplationem consurgit
totiens inquit Joseph super collum
Beniamin ruit quotiens medi-
tatio in contemplationem desinit.
Tunc Beniamin fratrem suum
super se ruentem excepit, quando
ex studio meditationis animus in con-
templationem surgit. Tunc Beni-
amin et Joseph oscula iungunt
quando divina revelatio et humana
ratiocinatio in vera vite attestatione
consentiunt. Et quia hic sancta spiritu-
alis beatur per meditationem ad
mixta contemplationi dicitur sit in li-
de extimatione mali, per meditationem
inquit agitur ut quicquid utili-
ter debeat non ignoretur. Sed et con-
templatio id efficere solet ut ad
inventa virtutis in eo ore tenaciter
inhereat, et desiderium actus in-
flammet, per meditationem ad bonum
instruitur per contemplationem in bono
solidatur. Sicut enim quasi transit
cogitatio in meditationem, sic quasi
meditatio in contemplationem sicut
patet in principio libri de archa mis-
tica. Fit enim sepe ut in co-
gitationum nostrarum evagatione tale
quid occurrit quod mens sua ve-
hementer appetit. Cumque inqui-
sitioni dum impenditur studium
cogitando, cogitationis excedit
modum. Et quia mens in unum
se cogit iam cogitatio in me-
ditationem transit. Similiter dum
veritatem diu quesitam et men-
tem cum aviditate suscipimus et
miramur cum exultatione, me-
ditationem meditando excedimus
et transit in contemplationem. Cumque
contemplationis est proprium iocunditate
sue spectaculo cum admiratione
inherere. Et sic sapiens deus timet:
tit in actu meditationis quia proverbiorum
viii. Filius sapiens doctrina
patris. Exemplum patet per exemplum eiusdem
Richardi in fine libri de archa
mistica. Si vas aque solis ra-
dio supponas videbis aquam
splendore lucis superius refe re-
dere sine calore. Sic multi divine
revelationis radios susceperunt, sed
non inde in dilectione proficiunt. Aqua
que ad inferiora labitur humana co-
gitatio est que magno conatus
modicum cohibetur. Aqua in vase
collecta, cogitatio meditationi
intenta, et per intentionem defixa.
Aque collectio cordis meditatio.
Aque vero solis radius se diffun- infundit
dit quando divina revelatio meditationi
occurrit. Aqua autem radium in se
supremi lucis accipit et superius ful-
gorem emittit, et illic levat

radiū lu͞is pcedente ꝯe/ quo
ipa non pt ascendē pse/ tam̄e
et si aqua dīt a radio que desc
cendit sua ei simulit͞ez impmit
vt si tremula sit aqua/ radius
tremulꝰ erit/ si quieta quietus
si pura purꝰ Sic in pposito tam
reuelato eciā lumis tot hūanū il
luiat/ intelliam ꝰ semetipam ī̄:
mo ꝰ hūanū modum leuat et
illuit intelli͞ce radiꝰ diui lumis infu
sione et admiratoīs turbatione
de īmis ad suma resilit. vbi nª
ingen; pspicatia/ nª actis industā
ascendē sufficat Etquāto mente
homīs diuīe caitꝭ splendor pro
fundius penetrat eo altiꝰ stupo
ris siu magn͞ie extussā et pex
tasim sublenata in diuīa archana
sublimiꝰ resultat Et quāto pstiꝰ
aīmꝰ compoꝛ ad intima pacē et
tāquillitem; tanto firmiꝰ et te
nacius inheret in hac subleuatōe
sumē luci p contemplaōm Etquāto
pmoꝛ ad integitate et diffusioꝛ
ad caitem tanto capacioꝛ inuenitꝛ
ad sapiam et vitem/ quia in ea req
uenit ille spūs vitatꝭ qui docꝫ
omem vitate Iohis xvi et xiiiiº
cuiꝰ Paclitꝰ aut spt scus que
mittet pr in noīe meo ille vos
docebit omem vitem et suggēt
vobis oīa quecūqꝫ dixero vob
Decet eciā dus aīas spuales
in exīco oroīs. Nam p oroꝛ
eleuaꝛ in diū mētꝰ et affcs.

Supplet hūane roīs defctus
Interuniat lª diuīe lucꝭ radiꝰ
Tollitꝛ inioris hoīs status.
Decimo pꝫt p diffinicōes oroīs
quarꝫ vna ē s. Damasceni
ascensꝰ mētꝰ ad deū. Alia sm
Augꝭ in smoe de oroe et ie
iunio Oro ē piꝰ affctus me
tis in deū dictus/ sꝫ sicut stat
mētis sicut affctus in deū elenaº.
Sꝭ in oroe spualis hīc cogimꝰ
Vn hugo in quada ep. Oraco
ē hoīs deo adherētꝭ affcō et fa
miliaris queda ꝛ pia allocutio
et illuiate mētꝭ ad fruendū deo
quā diu licet staco ibi em ad
cpstatur ꝑ ut dt hysidꝰ de summo
boº in li ca⁰ viiiº Qui vlt cum
deo ēē ce/ frequēr dꝫ orare et
frequētꝰ legē Nam cu oramꝰ
ipi cum deo loquimur. Cum vº
legimꝰ deus nobiscū loꝫ vn
ꝫ apli qui a xpo volebat disce
dicebant dno Luc xiº Dne
doce nos orare Et j Cetiam
Ascendunt ad oroīs sursum i
celestia, quia p oroīs et mentis
eleuacōem sc dt Augꝰ in smoe
de ieiuº et oroe terram in visi
bilium optinebimꝰ celitu nem
Vbi cu oro ꝑcetꝛ sine deuocōe
pnolat mētꝰ et sꝛ tardus vel
nꝰ affctus vbi vº ꝑcetꝛ cu deuo
cōne sc supemiet caitas sc
sm apłm in ad Ephes. et ordo
Seraphim ordini cherubim sm
dyon penetrat mētis sꝫ magis
ascendit affctus qꝛ cu mētis

ingen

se dirigat in intelligibilia uel ad
intelligendum affectus se porrigit
ulterius et extendit addiscendo Et pu-
to quod solus stet intellectus ubi intrat
affectus et hoc diximus de viatori-
bus Secus de comprehensoribus
qui sunt in terminis talibus qui tantum di-
ligunt quantum cognoscunt et ego
puto etiam equaliter eleuentur intellectus
et affectus eorum in deum non semper
nobis in quibus simpliciter intelligentiae uelut e-
clipsim uel occasum incurrit Ra-
tio sicut influentia solis maiorem
effectum imprimit in id quod directe
respicit sic puto quod diuina bonitas
affectum nostrum tamquam obiectum est magis
attrahit et alliciat proximum et est
amatiue potentie sic semper in altiora
porrigere Unde affectus eminus ad-
uertitur in extasim et rapitur
super se Unde quanto feruentior et
deuotior erit oratio tanto purior
et dulcior erit cognitio Unde fa-
tuus est et insipiens qui sine oratione
deuota nunc sine magistro sa-
piens uult misteriorum archana ri-
mari Unde solutionem sompnii Regis
non poterunt aperire sapientes
caldei Racionibus eius profunditate mis-
teriorum et diuinarum scripturarum pe-
netrare de sua subtilitate con-
fidat cum id ad eorum cognitionem aperit
dicat Petrus si veneo ad uos lin-
guis loquens quid prodero uobis
nobis nisi in reuelatione aut in sciencia
aut in prophecia aut in doctrina
hoc inquit propter intelligentes

quia prophecia scripture propria inter-
pretatione non fit quia magis
hic earum interpretatio uel cognitio
sine eius magisterio qui eas
inspirauit Ac 2o pz sicut quod eo-
rum notitiam sepe inito deuote
orationibus acquirimus que non in mea
sagacitate non in meo studio penetrare
ualemus Dan. non Daniel cui
nomen Balthazar putas ne potes
mihi indicare sompnium quod vidi
et solucionem eius Racionibus sapientes non potue-
runt indicare regi quod Dani-
el reuelat Balthazar capillus
capitis dicitur in capite sublimi-
tas in capillo subtilitas intel-
ligitur quod deuota oratio adrecte
sublimium subtilitate penetran-
dam acuitur Propterea ergo deuo-
tam que dicitur capillus capitis at-
tingitur quod attingi non potest
assiduis Racionibus quod regi non
potuerunt indicare visionem su-
am omnes sapientes babilonis quia
mens que id quod super intelligentiam su-
am est inquirit et inquirendo per-
sistit persistendo deficit et de-
ficiendo diffidit Sed mens
tua dedit admiratio confidit
confisa deuotioni insistit in-
sistens ad orationem se conuertit
orando petit petendo attingit
Unde solus Daniel vir desideri-
orum cui nomen Balthazar solus
regi indicat visionem eius sapientes
babilonis non potuerunt edicere

solucionis. Vnde et xpus dicebat Iu-
deis: Domus mea domus oracio-
nis vocabitur. De tercio patet sicut ex-
perti recognoscunt qui diuinis reue-
lacionibus letificari meruerunt
sub tempore orandi maxime solent
illuminari, et ex illa illuminacione myste-
riorum occulta penetrare, quia
ex nimia compunctione mens lauatur
lota mundatur, et quanto sanctior [sciencior]
tanto magis altius penetratur.
Vnde Numeri xxiiii dicit Balaam de se-
[sermonum] metipso: Dixit auditor visionum dei
qui visionem omnipotentis intuitus
est qui cadit et sic aperiuntur oculi eius
quia huius reuelacionis graciam sepe
accipit qui se in oracione prosternit.
Vnde qui orat frequenter se usque ad
pauimentum osculando inclinat
et hec interiora humiliacionis proprietatem
designat in mysterio. Certum autem et
compertum habemus quod dum ex consideracio-
ne nostre indignitatis humiliamur
ocius ad sublimiorem intelligenciam
illuminamur. Vnde in psalmo: Exi-
tus matutini et vespere delectabis.
Exitus matutini sunt ad uerissi-
mas irradiaciones humane mentis
excessus, mane solemus ab in-
terioribus ad exteriora exire. Vespere
autem ab exterioribus ad interiora re-
dire. Valde autem iocundum est et
quasi sub estiuo tempore deambulare
ad matutinam lucem radiantis di-
ei et lecti torpore dimisso e-
rumpere in libertatem aureas et cam-
pum diuinorum spectaculorum ex
angustiis humane cordis ubi
eciam ad nos deficiente radio
qui prius intimabat repentinum
constant nos et humiliat re-
ditus vespertinus. Sic scriptum est:
Ad me ipsum anima mea turbata
est. Sed tu anima deuota dum
se considerat et considerans infir-
ma sua retractat et retrac-
tando humiliat. Dum sic humiliatur
sepe illuminatur et intus docetur.
Christus vero videns turbam multam
et misertus est super eos, et ce-
pit eos docere multa, quia tur-
ba fantasmatum et peccatorum
occurrit in turbacione. Sed quia
docetur adhuc, non illuminatur ut
non sit illuminacio perfecta sine ob-
scuritate turbacionis, nec turbacio sine
claritate illuminacionis, et hoc est quasi
dicimus actu radii intimante.
De quo Gregorius Nazanzenus de epi-
phania: Sit autem. Effugit prius
quam teneri queat, et prius quam
apprehendi possit elabitur, tamen
se cordi offerens, et si hec purum sit
quantum humanos oculos coruscans
coruscatis perstringentibus et cito pre-
tereuntibus illuminat. Quod ideo ut ego ar-
bitror per hoc quod omnino quantulumcumque
ex eius lumine perspicua est ad intu-
endum inuitat et prouocat. Quod
enim penitus sentiri non potest nec appete-
re aut inquirendi temptat spes, quod

aut uel cppte fonti pt admia
tu e | et qd in admiacoe e desi
dari copiosius pt | enim aut desi
da' desidantes pu'cat, tu aut
pu'cat plebs deo fat | tu uo eos
plebs h' fecit tu eos velut ppos
iam et domesticos fat et in
colloquiis et hmoi participes De
qato dr Richardus sup Daniel
li ii. Colligamus quo sepe co'
mtionis homines statu deuotio
depehendit | et tam putem de
scribat quam futurum pudeat
Du' y° Dan dicebat Danieli re
gi Arborem quam vidisti sub
limem tu es in quo gra descri
bit diuitis accepta Deinde de
scribit cum culpa et postremo
ruina qz ua' deuoto cotplet
tit' et amore grie et fetorem
culpe, et timore ruine ymo
9utim' tu ad orom contutim' | et tu lac
marum deuotoe pgam' et purgati
illuiam' | frequent inuistu ce intel
ligimus qd pus vani ce putabam'
et qz violenta ai impetus fi' au
suggessit | illumata vo fi' uo p
mittit | Et qd dico de statu iuniore
hois tu aia sublimata pdeuo
tam orom usqz ad grarc actoz
tanta in i° statu uideat quanta
simo notat uo explicat Pu
Cassia' in li' De collonibus prim
Ozo dum a zsi videa' omem
plenitu'ne gtime ut pote diu

auete suffulta | puehit tu do
mesticos suos ad illum pcelsiorz
statu | ad iam ignea et p paucis
cognita et expta ymo ut plurs
digum inneffabile orom qdu
eminenciori pducat | que omem
tu'stendens humanum ssm uo
uo dica sono uotis ut lingue
mota | ut ubore ulla pnunciac'
distingui' Sz quam mens visioe
9 celestis lucis illustrata uo hua
nis atqz augustis designat elo
qiis sz cglobatis sssibus velut de
fonte quodam copiosissimo effu
dit | ubti atqz ineffabi'r eruc
tat ad dum | tanto pnnes i i°
bueissimo tpis puncto | quanta uc
loqui facile | ut pcurere mes
in se reuisa pualeat que statu
dominus pfiguravit cum factus in
agonia plixius orauit | guttas
sanguinis emittendo Hoc est
doctrina Dequa p v'z xv Cor
sapientes querit doctinaz
Possunt esse duas cias spi
tales in extatico gteplonis
Dicunt aut aliud e oculoz appe
tus | ali'd visio Dam h' Augu
in li° de quantate aie dicit si
cut vo et ronacio In tenebris
enim aspicimus ubi obtutum di
gimus | et tam in tenebris uo
videmus ita | Aliud e oro et
aliud cotemplo Potest aute
nos deus in conteploe et b'z.

quadrupliciter. Mentis dilatatione
mentis sublevatione mentis
alienatione, mentis unitione. C
Mentis dilatatio est cum acies
intellectus latius expanditur et vehemen-
tius acuitur et ad omnem eruditionem
capacior efficitur. Unde in Gen. Leva
oculos tuos et vide a loco in quo
nunc es ad aquilonem ad meridiem
et occidentem. Omnem terram quam
conspicis tibi dabo. Mira enim agi-
litate in similitudine avis modo se
ad altiora attollit, modo in inferio-
ra dimergit, modo sinistrorsum
modo dextrorsum divertit, modo
se in medium suspendit et oculos
palpebris immobiliter in radium figit
sed lucis immensitas tenebras in-
ducit, ymmo dum oculi tenebras
luci figit, oculus quasi tremit. Ex qua
one sequitur ante tum corpore fit
quedam obtusio in vi intellectiva
sicut ex obiectione corporis opaci rei
luminose generatur umbra. Sed extra
prima luce vel ad qua data est
anima scintillat modicum lucis inter
ab tenebras, in quo lumine cognos-
cit anima contemplativa, quod lux
ad tenebras abiit, quanto amplius
inalescat. Unde et Dionisius amorem
tenuimo. ut et se convocat ad radi-
um. Tertius adiutor quem sit impossibile pe-
ne omnibus animae se ipsam supra se-
ipsam totam effundere, et ascen-
dendo super se ipsam ire, hoc enim

est eam cum dilecto in cubiculum
ingredi solamque cum solo mo-
rari, dulcedineque perfrui, et ab
eodem doceri quod utique fiet, si
exteriorum oblitus in eius dilec-
tione fueris intime delectatus.
Sed ex hiis que in intimis con-
sideras animum tuum in eius affectum
inflamas, ex qua consideratione
ad gratiarum actionem assurgis, et eum
in intimum tuum induas, hoc est
de affectu intimo, modo pro gratia tibi
data, modo pro impetrata venia
gratiam reddis. Certe si eandem
affectionis violentiam et delecta-
tionem aliquando non sentis cum in
dei desiderio inardescis, et in eius
amore quiescis, quando aliud sensisti
in ea re qua plus umquam dilexisti
certum est quod intimum affectionis tue
sinum nondum eidem expandisti, quia
te nisi aculeus amoris penetrare
quam alienis affectionibus penetrare so-
lebat, si tu in intimis tuis tanta
erga deum violentia afficeris quanta
alias expertus fuisti, non est satis
quod quando volumus possimus ex aliqua
data re consolationem et iocunditatem
habere, non audemus dicere dilectum
nostrum ardentissimum amoris intimum si-
mul tenere, quia quando consolationem
alienam quibus vel recipis, non
eum singulariter diligis. Ergo ut
dum ad intimum perducatur ut in optio
collocatur. Dicit enim perducit ad
intima tua potius eum sequi ad
sublimia sua. Sed in his verbis eum

doctrina Ex quo colligitur quod sublimitas divinarum revelationum [illegible] est divine dilectionis indicium sicut scriptum est Iam non dicam vos servos sed amicos quia omnia quecumque audivi a patre meo nota feci vobis Hec est doctrina de qua Exo. xxxv. dicitur quod implevit deus beseleel spiritu sapientie et intelligentie et omni doctrina ad operandum quod cantatur in archa ut hic dicitur quod pertinet dilatationem tamen hec possumus facere quod non est eius humane industrie metas transcendere Mentis sublevatio in altitudinem se erigit et a plano per quod incedebat mentis dilatatio super humane industrie possibilitatem cum moyse in montem ascendit ubi et deus descendit et ei terram promissionis ostendit Pertinet mentis elevationem et facultatem naturalem Descendit deus pro bonitatis sue dignatione Infudit pretiosam illuminationem Elevat autem super omne quod in eius actu est et facultate sine qua ex natura possit habere Unde propheta Quis dabit mihi pennas sicut columbe et volabo et requiescam Super eum nunc est pennas habere et plibertatis arbitrio in altum volare Tunc autem pennata animalia esse incipimus cum pergratiam conditionis humane metas contemplationis volatu transcendimus Ad hunc modum

pertinet doctrina prophetie si tamen fiat sine mentis alienatione Super nunc ed humana est videre deprestis quod iam non est videre defuturis quod nondum est videre de presentibus quod est sed tamen sensibus absensus est Videre de alienis cordis secretis quod sensui subiectum non est Videre de divinis quod super sensum est Sine alienatione mentis dixi quia sicut mentis dilatatio non attingit mentis sublevationem sed ibi consistit ubi illa incipit Ita mentis sublevatio ibi consistit ubi incipit alienatio Prophete igitur in hac mentis sublevatione didicerunt quod alias predixerunt Illa contemplatione affectus in deum urebantur ei per amore Sicut ad flamam incensam secundum lucerna Sic ad illum amorem irradiabantur et illuminabantur Corde intelligentia et ab eorum intellectibus inferebatur velamen et ignorantie quo sublato videbantur res clare abintus Philo. [illegible] ut erudiret principes eius sicut semetipsum et senes eius prudentiam doceret Prophete vero Dedit quosdam apostolos quosdam autem prophetas alios evangelistas alios pastores et doctores et sequitur ut non circumferamur omni vento doctrine Mentis alienatio est cum presentium memoria menti excidit et in peregrinum quemdam statum super humanam industriam divine operationis transfigurationem

transsit / qui mox a devotione
incipiens et p(er) admiratione(m) tran-
siens in quandam mentis opulta(m)
p(er)fectione(m) et consumatione(m) acci-
pit. i. sequitur plus addiscit intelligi
quam possit exprimi. extremus p(ro)s
Augustinus in li. de cathe. ru. dicit
causam quare non possumus totum
proferre quod sentimus quia ut ipse
ait ille intellectus quasi rapida cho-
ruscatione p(er)fundit animum. Illa aut(em)
locutio tarda et longa est longe-
que dissimilis et dum ista volvitur
se iam ille in secreta sua condidit,
tamen quia vestigia quedam miro
modo impressit memorie / producta
illa cum sillabarum morulis atque
ex eisdem vestigiis sonantia si-
gna paginum que lingua dicitur
vel latina vel greca vel hebrea
vel cuiuscumque alterius gentis sunt ipsa sed
ita efficiantur in animo ut vultus
corpore. De hac doctrina cum vir
sciat doctus eos sic p(re)stitue. hiis,
quod nichil in hoc suo attribuen-
dum est humano merito sed totum
munere divino. Dicit enim sponsa ex
toto innititur dilecto. Sed cum deducat
eam in nube diei et tota nocte
illuminatione ignis. Sed enim accipit
refrigerium nubem totum concupis-
centia carnis et revelationibus
lucem totum ignorantiam mentis sic
scriptum est. Expandens nubem
in p(ro)tectionem eorum et ignem /

ut luceret eis p(er) noctem / Men-
tis unitio est qua tum moyse
ascenderit in caliginem et nebulam
et addiscit mistica theologiam
ut eam trahit ex Dionisio
ca. vii dedi. nominum mens nostra
habet virtutem ad intelligendum
qua dicere possumus theoreticum
intellectum / per quam mens aspi-
cit intelligibilia / habet etiam unitionem
one qua intelligamus summum af-
fectionis apicem sicut predictum
summa intellective virtutem habet ergo
apicem dilecto dei ipse perficit
per quam mens deo iungitur. Et
perhabent unitionem supra naturam
mentis divina cognoscit / non
s. sobrietatem intellective nostre sed
statuendo nos sive nos ipsos
et unitos deo tota virtute
melior siquidem statutum est nos
esse dei perhabent contra unitionem
qua esse non vel nos persola
nature conditione / Hic enim
cum deo secrete loquimur sine
verbis et sillabis. Hic erudimur
secretis misteriis hec est misti-
ca theologia cum deo secretissima
locutio. Non propter plenum vel ima-
ginem creature. Ubi mens
creaturas omnes transcendens
et etiam seipsam. ociatur ab actibus
suis virium apprehensivarum
tamen quam creature in desiderio vi-
dendi et tenendi deum / et

puto sine preiudicio quod ubi ter-
minatur alienatio ibi incipit illa
unitio. Non quia alienatio
fervorem habeat amoris fervore
et lucem, sed quia nondum as-
cendit ad istam perfectam uni-
tionem, scilicet amore extaticum
sive excessivum. Per hunc mo-
dum Paulus est edoctus ut ef-
ficeretur postmodum doctor ec-
clesiasticus. I ad Thimo. ii°
Veritatem dico in Christo Ihesu et
non mentior doctor gentium
in fide et veritate etc.

Unio [margin note]

Doctrinam igitur contemplationis
repetentibus nobis apparuit
primitus occurrit mentis dilata-
tio que tribus gradibus in nobis
solet excrescere scilicet arte ex-
citatione et attentione. His
tribus passibus solet mens
contemplativa incipiens et
spiritualis addiscens quasi per-
planum sue possibilitatis et fa-
cultatis incedere. Sicut enim
in disciplinis videmus quod prima
ars aliqua vel nostra investi-
gatione vel aliorum traditione
discitur. Deinde frequenti usu
et exercitatione roboratur. Deinde
studiosa attentione et intentione
firmatur et formatur. Sic ve-
hementia enim attentionis
et dilatatur capacitas mentis
et acuitur vivacitas pene-

trationis. Post mentis dilata-
tionem sequitur mentis suble-
vatio quod fit secundum triplicem
viam dum mens sublevatur
supra scientiam vel supra in-
dustriam vel supernaturaliter. Hoc
est quando percipit mens ex divina
revelatione quod excedit modum
nostre intelligentie industrie et na-
ture. Hoc est quando menti sublevate tale
quid divinitus aperitur ad quod non
sufficiat scientia quam habet nec indus-
tria quam habere potest nec modus qui
in natura ponitur etc. Post mentis sub-
levationem sequitur mentis alienatio
que similiter excrescat tripliciter modo.
Primo ex magna devotione
quando latens intrinsecus ignis celestis
desiderii externus inflammatur adeo
excrescit et animam a statu pris-
tino resolvens in cere similitudinem
liquefacit et attenuat ut fumum
sursum emittit. Secundo ex magna
admiratione quando divino lumine ir-
radiata et in summe pulcritudinis
admiratione suspensa tam vehe-
menti stupore concutitur ut a
statu suo funditus excutiatur
et ex illa pulcritudine quam videt
et admiratur resilit et decidit
et seipsam despiciens expri-
tate qua videt statim exsul-
tare, supra se. 2° revibrata per desi-
derium supra se rapitur ad contemp-
lationem celestium et hec in

In modum fulguris choruscantis et vicissitudinibus alternantis. 3o ex magna exultatione intima suavitate potatur, potata inebriatur, inebriata sui obliviscitur, et oblita sui in quedam supermundanum affectum rapitur transformatur, per mentis alienationem scilicet mentis unitio quia per quam rapitur transformatur in alienatione per exultationem quid restat nisi inseparabilis unitio per mentis unitionem. De qua Dyonisius in 1 c. de mistica theologia. Tu autem o amice Thimothee circa misticas visiones forti contritione et sensus derelinque et intellectuales operaciones et omnia sensibilia et intelligibilia et omnia non existencia et existencia. Et sicut est possibile in notte consurge ad eius unitionem que est super omnem substanciam et cognitionem. Et enim excessu tui et omnium irretentibili, et absoluto munde ad supersubstancialem divinarum tenebrarum radium cuncta auferens et a cunctis absolutus sursum ageris. Distinguit ergo beatus Dyonisius triplicem gradum. Derelinque inquit sensus et sensibilia quo ad capabilia, intellectum et intelligibilia quo ad potencias anime se carere existencia et io dicit munde. Prima sicut ista sensibilia gravant maculam in affectu Ita ymaginabilia et intelligibilia et humor gravant maculam in intellectu ne ad pure veritatis intelligenciam veniamus. Tertius gradus est relinquere existencia et non existencia. Existencia que a deo producunt in esse per creationem. Non existencia que a solo verbo supereternali consistunt et in ipso contemplabilia sunt. Hec per excessum mentis transcendenda sunt ut ad supersubstancialem et superintellectualem unionem veniatur. Hec est sapientia christianorum.

Sicut ergo tres gradus habeamus usque ad excessum mentis in removendo in quorum aliquibus et omnibus generatur alienatio. Debentur tres in quibus dilectionis consistit unitio. Primus est superfervidus amor in deum tendens. Secundus est actualis omnium ignorantia fervorem illius amoris non sustinens. Tertia sicut radius fulgens absorbet aquam Ita superfervida illa dilectio absorbet scientiam omnem tocius creaturarum. Tertius est radius irradians et se uniens. Hec est illa caligo in transcensu mentis super omnia actualis omnium ignorantia superfervido amore incendendi deum absorbente omnibus actibus virium apprehensivarum.

Tuarum et inaccessibilitas di-
uini luminis et in illa caligine
mentis vnitur deo, et per omnium
ablationem a deo, laudat eum su-
permone plano, et in hoc eum
cognoscit quia eum cognoscat lez
iam non est intelligit propter
inaccessibilitatem ex parte diui
luminis, et ignoranciam ex parte
videntis. Vagat enim oculi
et propter excessum et propter defectum.
Dicit homo visum suum corporalez
eleuans super omnia visibilia
corpora ab actuali visione omnium
ociatus, et in solem visum suum
sine medio irrigante super
excellenciam claritatis, que
est in sole per invisibilitatem ex
parte super excellencie solaris
luminis et priuacione actualis
visionis videt, nonnam non
contingit videre solem qui
est super visionem hoc esset ei
videre. Si quid possit ibi esse per-
dere. Et quia de ac materia
satis determinant tam Richardus
in libro de Archa mistica
quam Dyonisius in libro de
mistica theologia ideo ad
presens supersedemus. Et terciam
partem principalem in tracta-
tus scilicet de modo informa
doctrine tenendum et docere
competencia paulatim progre-

diente a grossioribus et
rudioribus ad subtiliora pro-
cedentes. Ad quartam partem
et vltimam attendamus:-

ad [illegible] [illegible] [illegible] fac [illegible] de plantagine [illegible] ovo [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] flegmon[em] [illegible] et pone [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] flegmon[em] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] pone [illegible] [illegible] [illegible] et liga [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ihs xpus maria

Reuende pr supplico ⁊ scribat michi que responsa habetis a dnis cracouien castellano ut I

sciam me scdm heresim regere

7[illegible]

86 11

porrectam dexteram [illegible] ad oportunis remediis extenderent
ne vestri fideles et ecclesia vestra commoda reportare [illegible] exponant eam
infidelium et [illegible] et rebelles [illegible] et [illegible] [illegible]. Datum

Venerabili
in Christo patri domino B. divina providentia sancte Bituricensis ecclesie archiepiscopo H. cantor et
capitulum Xanctonense cum reverentia debita affectionem et promptam complacendi modis omnibus volun-
tatem. Vestram volumus paternitati innotescere quod iuxta formam et modum vestre exhorta-
tionis nobis hoc anno [illegible] [illegible] litteras pluries nobis factas cum omni sollici-
tudine laboravimus et astitimus ut viros honorabiles dominos clericos [illegible] ecclesie
quorum nomina presentibus [illegible] nomine reduceremus ad concordiam eo modo quo secundum
promissionem vestram et sapientum consilium concordia rationabiliter fieri posset. Licet igitur
dominus A. et alii clerici eiusdem [illegible] exhortationibus ad concordandum per sapientum
consilium exhibuerit se paratum adversarius eius cum domino .. [illegible] quo super
dictis [illegible] ad concordiam noluerunt [illegible] domino A. Sic appel-
lationem quod [illegible] clerici et [illegible] negotio ad sedem apostolicam interposuit
[illegible]. Ecce enim honorabiles domini clerici et [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] vestre ecclesie [illegible] non obstante appellatione eadem quod [illegible] clerici
negotium [illegible] ad sedem apostolicam devolutum nos mandatis suis [illegible]
importunis importunius et quasi impossibilibus astrinxerunt [illegible] ut [illegible]
dominum A. qui iam iter arripuerat [illegible] sedem apostolicam [illegible] ut
[illegible] loco cum suis [illegible] et fructibus inde [illegible] debet restituere
[illegible] domino .. [illegible] clerici [illegible] [illegible] [illegible] dicebant
[illegible] [illegible] et [illegible] domino A. [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] huiusmodi negotium per appellationem [illegible] ad [illegible] sedem apostolicam
[illegible] [illegible] extitit devolutum. Sic quod nec [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] sapientum se [illegible] [illegible] [illegible]. Cupi-
entes igitur fame vestre [illegible] ad honorem maxime obtinendum et honore
sedis apostolice [illegible] mandatis [illegible] [illegible] et [illegible] capituli [illegible]
ad [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] sedem [illegible] [illegible] appellavi-
mus quod [illegible] vestre [illegible] quanto possumus instantius supplicamus [illegible]
non [illegible] nec nobis quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vestre [illegible] appellationem [illegible] [illegible] placeat nobis quod [illegible]
vestre prudentie [illegible] videtur quod [illegible] [illegible] [illegible] capitulo [illegible]
[illegible] quod [illegible] sedem apostolicam [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] interim quod [illegible] [illegible] vestre [illegible]
[illegible] vestra [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] negotia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] quod alia negotia [illegible] cause ad sedem
apostolicam devolutum. Si [illegible] [illegible] [illegible] clericis [illegible] [illegible]
in discordia [illegible] [illegible] per appellationem [illegible] ad sedem apostolicam
devolute [illegible] [illegible] vestra sibi [illegible] officium [illegible] in hoc [illegible]
[illegible] [illegible] ipsi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Unde [illegible] in hoc [illegible] et [illegible] vestre [illegible] [illegible] [illegible]
de viro honorabili et discreto domino G. [illegible] et officiali [illegible]
[illegible] vestre [illegible] [illegible] ad [illegible] quod [illegible] [illegible]

Lubucensem et plebanum quendam ... vestre devocioni committimus iniuncte
quod eundem sub causa [illegible] absolvat [illegible] et modo simili
ab ipsum pro manifestis et notoriis offensis [illegible] exigente
eo vobis quod sufficienter monitum [illegible] papalem [illegible] sancti
Andree [illegible] non absolvit et non solum decimas [illegible]
alias pecunias pro papali [illegible] clero et [illegible] sedis
Gneznensis [illegible] collectas retinet non curavit [illegible] nobis reddere
voluit easdem. Continue adhuc [illegible] persequitur [illegible]
absolucionis [illegible] ne [illegible] officialis impendit [illegible]
[illegible] appellacionis. Cum innotuis excessibus [illegible] offensis
appellacionis [illegible] et dampnis non [illegible]
appellans [illegible] nos [illegible] pontificalem [illegible]
[illegible] Quomodo [illegible] memoratum [illegible]
officialis [illegible] Gneznensis [illegible] in quo [illegible]
ipsum absolvendi [illegible] innotuit [illegible]
[illegible] placeat [illegible]
oportuno remedio [illegible]
[illegible] alia [illegible] mala que [illegible] non perturbant [illegible] possimus [illegible]
[illegible] clero [illegible] absolucionem [illegible]
[illegible] libello [illegible] Colonia [illegible]
[illegible] et doloris [illegible] clerum [illegible]
[illegible] excommunicationibus [illegible]
[illegible] non potuit [illegible] adhuc nos [illegible]
[illegible] ut [illegible] existens [illegible] ut quo
[illegible]
[illegible] vero [illegible]
[illegible]
[illegible] Et [illegible] placabilem [illegible]
[illegible] et [illegible] vos [illegible] cum [illegible]
[illegible] nos [illegible] Cum [illegible]
[illegible] dicere.

Collectas [illegible] [illegible]
Vestre [illegible] nobis [illegible] quas [illegible]
[illegible] recepimus in mandatis quod [illegible] debemus [illegible]
[illegible] loco [illegible]
[illegible] et alias [illegible] festo proximum penthecoste. Aliquam [illegible]
[illegible] clerum pro nos [illegible]
[illegible] ordine non [illegible]
[illegible] clerum [illegible]
[illegible] Gneznensis [illegible]
[illegible] in hac parte. [illegible] que tenore [illegible]
[illegible] quod [illegible]

[illegible] 170.
[illegible] 198
[illegible] 191.

[illegible] 29.
[illegible] 18

[illegible] 141
[illegible]
[illegible]

75

III

[illegible]dies quibus sunt complacend[...] v
v. v. [illegible] vel similes res [...]
[illegible] vel [illegible] [illegible]
v. v [illegible] [illegible] simp[...]
[...] [illegible] [illegible]